

110
KM

AZ UTAS KÖNYVE

M A G Y A R

VÁROSOK, GYÓGY-
ÉS ÜDÜLŐHELYEK,
NYARALÁSRA AL-
KALMAS KÖZSÉGEK

19-101

HELYTÖRTÉNET

1986 JUN 2

1995 -11- 2 0

2003 JGL. - -

2019 JGL 0 4.

19101

AZ UTAS KÖNYVE

MAGYAR UTAZÁSI KÉZIKÖNYV ÉS UTMUTATÓ

*

VÁROSOK, GYÓGYFÜRDŐK ÜDÜLŐ- ÉS
NYARALÓHELYEK, EGÉSZSÉGÜGYI, SPORT-
ÉS TURISZTIKAI INTÉZMÉNYEK

RÉSZLETES ISMERTETŐJE

*

II. KIADÁS

*

A KÖNYV ALAPÍTÓJA:

GRÓF SZÉCHÉNYI KÁROLY
AZ OMVESZ ORSZÁGOS ELNÖKE

SZERKESZTI:

KAFFKA KÁROLY
AZ OMVESZ ÜGYVEZETŐ ALELNÖKE

1938

KIADJA: AZ ORSZÁGOS MAGYAR VENDÉGFORGALMI SZÖVETSÉG
BUDAPEST, II., HUNYADI JÁNOS-UT 1.

UTÁNNYOMÁS TILOS, MINDEN JOG FENNTARTVA.

HARSÁNYI ZSOLT:

ELŐSZÓ

Aki ezt a könyvet a magyar közönség kezébe adja, annak nérfegyén ez áll: ÖRVESZ Ez azt jelenti, hogy Országos Magyar Vendéglátalmi Szövetség. Mit akar könyvével ez a Szövetség? Valami olyat, hogy apró gyertyalángocskákat gyújtson a sötétben.

Az irodában és a műhelyben robotoló ember sorsa nem valami tüdőbű. Aki fáradt, az fásulttá válik. Még azt a munkát sem szereti, amely különben érdekelné. De ha szombat délben abbahagyhatja a munkát és elszabadhat a munkanapok sűrű egyfarmaságából, hogy hétfő reggelig örüljön a nap ragyogásának, lombok zöldjének, buzarleány kékjének, pipacs pirosságának, friss teregőnek, üde víznek, — akkor hétfőn reggel az új munkaképzés és új munkaképesség egy boldog szikráját kardja a szemében. Egy kis láng már ez is.

A hívataltönök és a vállalkozó hantoka is elég sötét manapság. Gondokkal küzdő, fáradt emberekből nehéz jó munkát készíthetnek. De ha rájön, hogy a munkabéretük akkor pihenéssel úpolni lehet s ha észreveszi, hogy a rendszeresen felüldült munkatársak dolga frissebb, figyelmük éberebb, az egész iroda derül és lendületet kap, — akkor a megelégedett mosolyban megint megcsillan egy lángocská.

A nyári szabadság helyének megválasztása nyomasztó gond szokott lenni. A család népes és a pénz kevés. De aki jó tanácsot kap és utbalgatólást, hogy hol tud pihenni a megszokott ár feléért egész családjával, az egy egész esztendőre szóló megújulást szerez idegelnek. A dolgozó embernek egy évre szóló gondja lesz kevesebb, egy évre szóló energiája lesz elevenebb. Új kis lángot gyújtott az igyekezet itt is.

Ezer meg ezer idilli szépségű magyar falu házaí alusszók át az ismeretlenség homályában a nyarat. Boldogan adminak az újságokban olvasható nyaralási úrak harmadéért, negyedéért lakóhelyet és élelmezést, de szervezetség híján a klakudzallan készség hiányozsz. Kereső és kínáló nem találják meg egymást. De ha jön a fárge és sorény szervezés, amely egymáshoz vezet őket, akkor forog a pénz, olesón és jól nyaral a vendég, szerényen és tisztességesen keres a vendéglátó. A folyton mozgó és lékláló élet lángja villan meg ott, ahol eddig a mozdulatlanság homályá feküdt.

S ha a falu megmozdul, hogy vendéglől lüssa a várost, hamar rájön, hogy a civiltizált igényeket csak civiltizált háztájjal lehet kielégíteni. A falusi

házak esztelenednek, a nagyobbra nyitott ablakokon beraggyog a bőséges napfény és megcsillan a radonutaj vízvezeték fémcsapjain. Egyszer csak a külföldi ember is észreveszi, hogy a magyar falna is Európát módon lehet elbálintani a nyaral. Láthatatlan lángot gyújtottunk itt is, ott is.

Az élet nem olcsó sehol. A vasút, a hajó, az étel, a hálószoba, a szárazkórás sokba kerül. De ha akad egy egyesület, amelynek tagsági igazolványa valóságos készpénzt jelent, mert mindenütt olcsóbb árakra jogosít, akkor többen szánják rá magukat kirándulásra, üdülésre, mozgásra, az élet pezsgőbb lendületet kap és az egész társadalom érvevése megfrissül, mint az élő szervezetben a vérkeringés. & ez tömöríték új ponton az élet lángocskaát jelenti.

A köznap munkás életet élő ember keveset utazhatik, s ha utazik is, utas-aktól mindny és mindentől a tanulságos látványokra figyelmeztesse. Legfeljebb városaink gondoskodnak róla, hogy nevezetességeik réka alatt ne maradjanak. De ha sikerül elérni, hogy egy eddig ismeretlen népriszet szépségeire felfigyeljen az arra utazgató, hogy ne kerülje el egy elhagyott faluban álló ódon építészeti emlék érdekességét, hogy a kikapcsolt országutáról letérve, úgyis tanácsolt kerütekkel meglássa mindazt, ami szép, érdekes és tanulságos, akkor a közönség megismeri, még gazdagabbnak találja és még jobban szereti a maga országát. Az ilyen lángocskaának szent láng a neve.

Kicsiny szikra mindanny, egyetlen ember nem sokat jelent a milliók között. De ha ez a kis láng megvilít a maga szerény fényével egyszerre ezer, tízezer, százezer helyen, akkor ezoda történni. Akkor az égből komor sötétjét egyszerre elűnti a hajnal megváltó világossága. És az Országos Magyar Vendéglátalmi Szövetség büszkén mutathat a már eddig meggyújtott lángokra, mondván: világosodók.

TARTALOMJEGYZÉK:

	Oldal
Előszó. Irla: Harsányi Zsolt	III
Az Országos Magyar Vendéglörgalmi Szövetség általános tájékoztatója	VI
A könyvben használt rövidítések és jelek	VIII
Tárgymutató, cím- és helységnévtár	IX
Budapest, Buda—Pilis heggyvidék, Duna—Tisza-köze	1
Dunántul	157
A Duna—Tiszától északra fekvő heggyvidék	403
Az Alföld vendéglörgalmi és turista szempontból. Irla: Dr. Cholnoky Jenő egy. nyelv. r. tanár	541
A Nagy Magyar Alföld (Duna—Tisza-köze nélkül)	543
Csonkamagyarország nyaralóhelyeinek térképe	
Bevásárlási források ijtari és kereskedelmi szakmajegyzék	651

MEGJEGYZÉS: A könyv főrészeit színes kartonok jelzik, külön tartalomjegyzékkel.
A könyvben szereplő adatok közvetlenül a helyhatóságoktól és érdekeltiségektől származnak. A feltüntetett árak csak irányárak.
A nyaralásra alkalmas községeknél a kiadó szöveg minősítése, illetőleg az osztályozás megállapítása mindenütt a helyi viszonyok szerint történik.

Az Országos Magyar Vendéglforgalmi Szövetség általános tájékoztatója

Szövetségünk 5 éves tevékenysége alatt hazánknak nyaralásra és üdülésre alkalmas községeiben és helyein a fizetővendéglátást megszervezte.

TOVÁBBI MUNKAKÖRE:

Az érdekelt helyeknek kulturális szempontból és a vendéglátás kívánta be-
rendezések tekintetében való továbbfejlesztése.

A belföldi vendéglforgalom fellendítésével folyamatosan a magyar vidék elő-
készítése, az általános idegenforgalomba való bekapcsolódásra.

A magyar dolgozó társadalmának a hazai nyaralók táborába való gyűjtése,
részükre minél olcsóbb és jobb nyaralási lehetőségek biztosítása.

Általában a nyaralásra és üdülésre külföldön elköltött millióknak minél
nagyobb összegben való visszatartásával, azoknak a magyar fürdők, üdülőhelyek
és falvakba való juttatása.

A beszervezett községekben a Községfejlesztő Bizottságok intézik a vendég-
látással kapcsolatos teendőket (szállás és ellátásról való gondoskodás) és levélben
az érdekelteknek részletes, kötleveleszerű választ adnak felbélyegzett visszboríték
ellenében. (Cím: Községfejlesztő Bizottság.)

A SZÖVETSÉG INTÉZŐ SZERVEI:

Budapesten: Központi iroda. II. Hunyadi János-ut 1. szám alatt.
Telefon: 15-77-50.

Vidéken: A vármegye székhelyén működő osztályigazgatóságok és egyes
városokban a szövetség képviselői.

A Szövetség tagjai rendes és pártoló tagok. A rendes tagok a városok, köz-
ségek és oly jogi személyek, akik a Szövetség felkutatásával azonos tevékenysé-
get fejtenek ki.

Pártoló tag lehet korra és nemre való tekintet nélkül minden feddhetetlen
életű magyar állampolgár.

A pártoló tagok évi 4.— pengő, 18 éven aluliak pedig évi 1.— pengő tagsági
díjat fizetnek, amely egy naptári évre szól.

Vármegyei és thj. városi osztályigazgatók:

Abauj-Torna vm:	Szikszó Komorówitz Béla, népm. titkár	Vármegyháza
Baranya vármegye:	Pécs Berky István, népm. titkár	Vármegyháza
Bács-Bodrog vm:	Baja dr. Madarász Lajos, ügyvéd	Városháza
Békés vármegye:	Gyula Tantó József, népm. titkár	Vármegyháza
Bihar vm:	Berettyó- ujfalu Tarkó Lajos, népm. titkár	Vármegyháza
Borsod vm:	Miskolc Sáfrán István, népm. titkár	Vármegyháza
Csanád vármegye:	Makó Machalek Sámuel irodaigazgató	Vármegyháza
Csongrád vm:	Szentes dr. Dózsa Károly, v. tanácsnok	Harueker-u, 35
Szeged	Pásztor József, szerkesztő	Délmagyarország kiadóhivatala
Hódmezővásárhely	dr. Dobsa Béla, v. közgyám	Városháza

Fejér vm: Székesfehérvár	Fikker Aurél, népm. titkár	Vármegyeháza
Győr vármegye: Győr	dr. Kalona Géza, népm. titkár	Vilmos esásár-ut 8.
Hajdu vm: Debrecen	Grassl Herbert, id. forg. hiv. vez.	Idegenforg. hiv.
Heves vármegye: Eger	Hammel Árpád, népm. titkár	Vármegyeháza
Jász-Nagyk.-Szolnok vm: Szolnok	Appel Viktor, ny. százados	Horánszky-u. 99.
Komárom-Esztergom vm: Esztergom	dr. Vizváry Viktor, lb. főszolgabíró	Vármegyeháza
Nógrád-Hont vm: Balassagyarmat	Szász Lajos, tanár	Reálgimnázium
Pest vm: Budapest	dr. Karay Kálmán, szolgabíró	Vármegyeháza
Kecskemét	Friedrich Ferenc, népm. titkár	Népm. Bizottság
Sopron vm: Sopron	Gsuppay Lajos, népm. titkár	Vármegyeháza
Somogy vm: Kaposvár	Kasza Dezső, id. forg. hiv. vez.	Idegenforg. hiv.
Szabolcs vármegye: Nyíregyháza	dr. Gyüre Károly, lb. főszolgabíró	Vármegyeháza
Szatmár vm: Mátészalka	v. Kovácsy Árpád, főrend. felügyelő	Vármegyeháza
Tolna vm: Szekszárd	Rajczy Péter, népm. titkár	Vármegyeháza
Vas vm: Szombathely	Szepesházy Róbert, id. forg. hiv. vez.	Idegenforg. hiv.
Veszprém vm: Veszprém	Rhosóczy Rezső, népm. titkár	Vármegyeháza
Zala vm: Zalaegerszeg	Lillik Béla, népm. titkár	Vármegyeháza
Zemplén vármegye: Sátoraljaújhely	dr. Tomcsányi Boldizsár, tanfelügyelő	Sátoraljaújhely

Megyei városi képviselők:

Balassagyarmat	dr. Vannay Béla, v. főjegyző	Városháza
Békéscsaba	Povánsay Imre, v. tisztviselő	Városháza
Budaörs	Sapornyay József, v. tisztviselő	Városháza
Esztergom	Deseő Győző, id. forg. hiv. vez.	Városháza
Hajduböszörmény	dr. Szabó Imre, v. főjegyző	Városháza
Gyöngyös	ifj. Fazekas József, id. forg. hiv. vez.	Idegenforg. hiv.
Cegléd	dr. Tepper István, ügyvéd	
Hajdunánás	Jókay Lajos, banktisztviselő	Hnánási Újs. szerk.
Hajduszabolcs	Veress Béla, közüzemi igazgató	
Jászberény	Papp József, v. írártáros	Városháza
Kaloosa	dr. Solymár Iván, közíg. fogalmazó	Idegenforg. hiv.
Karcag	Rózy István, ny. főjegyző	Rákóczi-ut 10.
Kisújszállás	dr. Rácz Kálmán, közíg. gyakornok	
Komárom	Czike Imre, ny. árvaszéki ülnök	
Magyaróvár	dr. Székely Jenő, v. tanácsnok	Idegenforg. hiv.
Mezőtúr	Hajdu József, igazgató	Menetjegyiroda
Mohács	v. Horváth Kázmér, árvaszéki ülnök	Idegenforg. hiv.
Nagykőrös	Kupa László, szerkesztő	Idegenforg. hiv.
Nyíregyháza	dr. Marton Gyula	Idegenforg. hiv.
Pécs	dr. Sik Lajos, v. főjegyző	Idegenforg. hiv.
Rákospalota	dr. Együd Tibor, tisztviselő	Városháza
Salgótarján	Cservenszky János, ny. rendőrtöltőt	Füleki-u. 48.
Sopron	Pötschacher Rudolf, id. forg. hiv. főnök	Idegenforg. hiv.
Szentendre	dr. Borágh Iván, v. alszámvévő	Idegenforg. hiv.
Turkeve	dr. Abraham Sándor, v. tanácsnok	Városháza

A könyvben használt jelek és rövidítések magyarázata:

☃ = gőzhajó kikötő

🚉 = vasútállomás

V. á. = legközelebbi
vasúti állomás

📮 = postahivatal

📧 = távirda

🗣️ = távbeszélő

u. p. = utolsó posta-
hivatal

u. l. = utolsó távirda-
hivatal

r. kat. vagy róm. kat. =
római katolikus

g. kat. vagy gör. kat. =
görög katolikus

Ag. ev. = ágostai
evangélikus

ev. = evangélikus

ref. = református

izr. = izraelita

vm. = vármegye

szfőv. = székesfőváros

thj. = törvényhatósági
jogu

szab. kir. = szabad
királvi

M. vagy m. = megyei

v. = város

nk. = nagyközség

kk. = kisközség

OMVESZ = Országos
Magyar Vendégforgalmi
Szövetség

oszt. int. = osztályintéző

TÁRGYMUTATÓ CIM - ÉS HELYSÉG- NÉVTÁR

TARTALMAZZA: BETŰSORRENDEN

a könyvben szereplő összes helységek, fürdők, telepek, helyek, egyes fejezetek, cikkek, adatok, teljes címek, a megfelelő *vezérszó kezdőbetűje alatt* és megjelöli a részletes ismertetést tartalmazó oldal-számot.

MONORI ERDŐNYARALÓ

az Egrí
Székes Fő-
káptalan
csodaszép
parcellá-
zása

Strandfürdő

500 hold erdőben 150 négyszögöles házhelyek. Hatvan havirészletre igen kedvező áron bocsátatnak a nagyközönség rendelkezésére.

Gyönyörű nyílegyenes kavicsolt utak, színpompás erdei sétányok.

MODERN artézi vizű **STRANDFÜRDŐ**. Gyermekekjátszótér, sporttelep stb.

45 percre a fővárostól. Közvetlen a vasútállomás és a ceglédi betonút mellett.

Villanyvilágítás, kitűnő ivóvíz, jellegzetes, nagy gyógyhatású erdei napfény.

Nyaralásra, állandó településre kiválóan alkalmas.

Komoly érdeklődőket ingyen szállítunk ki.

Erdei táj.

Érdeklődni lehet: Egrí Főkáptalan Parcellázási Irodájában Budapest, IV. Kecskeméti u. 19. Telefon: 180—754 és a fiók-irodában Báthory u. 7. Telefon: 115—299.

TÁRGYMUTATÓ, CIM- ÉS HELYSÉGNÉVTÁR

A. és A.

Abaliget-i esepkköbarlang, lásd: Pécs kirándulóhelyeit	381
Abauj-Torna vármegye	177
Abauj-szántó, Abauj-Torna vm.	184
Abrahámhegy, Zala vm.	354
Adony, Fejér vm.	172
Agárd, Fejér vm. (u. p. Gárdony)	173
Ágfalva, Sopron vm.	240
Aggtelek, Borsod, Gömör és Kishont k. e. e. vm.	503
Aggteleki esepkköbarlang, lásd: Aggtelek leírását	503
Akali, Zala vm.	362
A könyvben használt jelek és rövidítések. Előszó	VIII.
Alföld, -l Nagy Magyar Alföld	
Áldás gyógyfürdő, lásd: Szolnok leírását	549
Állami tisztviselők üdülőtelepe l. Gulya-tető leírását	450
Alsógöd, Pest vm.	111
Alsóhuta, Heves vm. (u. p. Nagyhátony), lásd: Hasznos leírását	463
Alsókéked, Abauj-Torna vm.	483
Alsóörs, Zala vm.	353
Apátfalva, Csanád, Arad és Torontál vm.	648
Arad vm., lásd Csanád, Arad és Torontál vm.	643
Árpád fürdő Székesfehérvár	168
Aszófő, Zala vm.	362
Autóbuszjáratok, lásd: helységenkint.	
Autóval való megközelítés, lásd: helységenkint.	
Az Alföld vendégforgalmi és turista szempontból. Irla: Dr. Cholnoky Jenő, egyetemi nyilvános rendes tanár	541

B.

Bábolnapiusztai áll. ménes, Komárom és Esztergom vm.	228
Bács-Bodrog vm.	149
Bachsonyotomaj, Zala vm.	355
Baja thj. város	151
Bakonybél, Veszprém vm.	320
Bakonyi hegyvidék, lásd II. rész. Veszprém és Zala vármegyékénél	297—371
Bakonyszentkirály, Veszprém vm.	321
Bakonyszentlászló, Veszprém vm.	322

Balassagyarmat mv., Nógrád és Hont vm.	405
Balaton ismertetése	157
Balatonakarattya, Veszprém vm. (u. p. Balatonkenese)	319
Balatonaliga, Veszprém vm. (u. p. Balatonfőkajár)	319
Balatonalmádi, Veszprém vm.	308
Balatonarács, Zala vm.	363
Balatonberény, Somogy vm.	293
Balatonboglár, Somogy vm.	280
Balatonederics, Zala vm.	363
Balatonfenyves, Somogy vm., lásd: Fonyódnál	290
Balatonföldvár, Somogy vm.	282
Balatonfüred, Zala vm.	346
Balatongyörök, Zala vm.	356
Balatonkenese, Veszprém vm.	311
Balatonlelle, Somogy vm.	285
Balatonmenti üdülőhelyek, lásd: Somogy, Zala, Veszprém vm. 275, 333.	297
Balatonszárszó, Somogy vm.	287
Balatonszemes, Somogy vm.	288
Balatonudvari, Zala vm.	363
Balatonújhely, Somogy vm.	289
Balatonzabadi, Veszprém vm.	319
Balatonvilágos, Veszprém vm.	319
Balatonzanárdi, Somogy vm.	293
Balfürdő, Sopron vm.	246
Bánk, Nógrád és Hont vm.	418
Bánréve, Borsod vm.	505
Baradla esepkköbarlang, lásd: Jós-vafó kirándulóhelyeit	489
Baranya vm.	373
Bárcs, Somogy vm.	294
Békásmegyér, Pest vm.	112
Békés vármegye	623
Békéscsaba, mv., Békés vm.	627
Bélapátfalva, Borsod, Gömör és Kishont vm.	506
Bélatelep, lásd: Fonyód leírását	290
Benzinkút, lásd: minden helység leírásánál	
Benzintöltő állomás, lásd: helységenkint.	
Bérrutó, lásd: helységenkint.	
Bereg vm., lásd: Szatmár, Ugoesa és Bereg vm.	617
Berettyó, Körös folyók vidéke, lásd IV. rész Békés és Bihar vármegyékénél	623, 637
Berettyóújfalva, Bihar vm.	639
Revásárlási források, lásd: Ipari és	

ANGOL-MAGYAR BANK RT.

BUDAPEST,
V., VILMOS CSÁSZAR-UT 32. SZÁM
ALAPTÖKÉ: 40 MILLIÓ PENGŐ
ALAPITVA: 1890 • TELEFON: 110-000

FIÓKOK BUDAPESTEN:

II., Fő-utca 1. (Menetjegyiroda)
II., Margit-körút 67.
IV., Kossuth Lajos-utca 1.
V., Gr. Tisza István-u. 6.
V., Szt. István-körút 20. (Lipót-körút)
VI., Andrássy-ut 20.
VI., Király-utca 42.
VII., Erzsébet-körút 6.
VII., Thököly-ut 8.
VIII., Baross-utca 86.
IX., Ferenc-körút 46.
XI., Gellért-tér 1. (Menetjegyiroda)

FIÓKOK VIDÉKEN:

Békéscsaba • Berettyóujfalu • Debrecen
Győr • Hatvan • Kiskunfélegyháza • Makó
Nagykanizsa • Nyíregyháza • Sopron és
Szeged.

FOGLALKOZIK A BANK-
SZAKMA ÖSSZES ÁGAIVAL

*V*egye igénybe
intézetünket.

*Helyezze el takarék
betéteit.*

*Nyisson tolyó-
számlát*

*Bank- és tőzsde-
üzleteit, átutalá-
sait, valuta- és
devizaigényléseit
gyorsan és
k u l á n s a n
elintézzük.*

kereskedelmi szakmajegyzék.	651	Gellérthegy	71
Bihar vármegye	637	Gáz- és kádfürdők	61
Biba Lujza strandfürdő, lásd: Gödöllő leírását.	126	Guggerhegy	72
Bodajk, Fejér vm.	179	Gyógy- és rendelőintézetek	61
Bodrogolaszi, Zemplén vm.	531	Hajójáratok	46
Bódvarákó, Abaúj-Torna vm. (u. p. Bódvuszilas)	485	Halászbástya	32
Boldog, Pest vm.	143	Hangversenytermek	68
Boldva, Borsod, Gömör és Kishont vm.	507	Hármashatárhegy	71
Borsod, Gömör és Kishont k. e. e. vm.	491	Hárshegy	71
Börzsöny hegység vidéke, lásd III. rész. Nógrád vármegyénél	103	Hatósági szervek, hivatalok és intézmények	16
Bozsok, Vas vm.	260	Helyrajzi adatok	14
Budafok mv., Pest vm.	83	HÉV (Helyiérdekű Vasutak)	46
Budakeszi, Pest vm.	111	Hévízek	52
Budapesti Orvosok Turistaegyesülete menedékháza, lásd: Visegrád leírása.	148	Hungária, Attila- és Juventas források	53
Buda-Pilis hegyvidék, lásd I. rész Pest vármegyénél	81	Hűvösvölgy és vidéke	62
Bugnei puszta, lásd: Kecskemét	79	HSZ (Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási rt.)	18
Buják, Nógrád és Hont vm.	420	Idegenforgalmi szervek	18
Bukros puszta, lásd Csongrád leírását	565	Iskolák	16
Bükk-hegység vidéke, lásd III. rész. Borsod és Heves vármegyéknél.	491. 437	Iskolánkjüüli népművelődési bizottság	18
		Ivóforrások	53
		Jánoshegy	73
		Kamraerdő	74
		Kávéházak	69
		Keserűvizek	59
		Kiállítások, látványosságok	41
		Királyfürdő	54
		Királyi várpalota	31
		Kirándulóhelyek	70
		Klimatikus üdülőhelyek	61
		Konzulátusok	20
		Kórházak és klinikák	63
		Könyvtárak	25
		Követségek	49
		Középületek (fontosabbak)	31
		Közhivatalok	16
		Közigazgatási beosztás	15
		Közlekedés	45
		Legregibb műemlékek	35
		Lipótmező	74
		Margitsziget	70
		Megtekintésre érdemes épületek	31
		Menetjegyirodák	18
		Mentőegyesületek	65
		Mezőgazdasági vásár	14
		Minisztériumok	16
		Múzeumok	21
		Műemlékek	35
		Nemzeti Sportuszoda	60
		Nemzetközi Vásár	44
		Népességi adatok	15
		Növénykert	44
		Országház	33
		Pálvándvarek	45
		Parkok és sétahelyek	43
		Penziók	49
		Postahivatalok	20
		Posta, távirat, telefon	20
		Rézfürdő, lásd: Szent Imre fürdő	54
		Rendelőintézetek	64

**BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
TÁRGYMUTATÓJA**

Budapest székesfőváros	1
Budapest fürdőváros	51
Allat- és növénykert	44
Aquincum	21
Autobuszjáratok	46
Autótaxi	48
Betegségi biztosító intézetek	67
Betegszállítás	65
Cukrászdák	69
Császárfürdő	56
Csónakházak	67
Csúcshegy	74
Díákszállodák	50
Diszkrét	37
Dunahidak	20
Dunai strandfürdők és uszodák	60
Dunakorzó	44
Egészségügyi intézmények	51
Eghajlati viszonyok	15
Egyesületi sportpályák	66
Emlékművek	37
Erzsébet királyné sósfürdő	60
Éttermek	50
Farkasrét	72
Felhasznált irodalom	75
Fogaskerekű vasút	47
Fürdők	61
Garázsok	48

PESTI HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR EGYESÜLET

B U D A P E S T
IV., DEÁK FERENC-UTCA 5. SZÁM

Magyarország legrégebb és legnagyobb takarékpénztára.

ALAPITTATOTT : 1839 SÜRGÖNYCIM : TRESOR
ALAPTÖKE : 20,000.000 P TARTALÉKOK : 17,560.000 P
12 FIÓK BUDAPESTEN.

AZ EGYESÜLETTEL HITELSZERZŐDÉSES VISZONYBAN ÁLLÓ
INTÉZETEK:

Bajai Takarékpénztár, Baja.
Békésmegyei Általános Takarékpénztár, Békéscsaba.
Békésmegyei Takarékpénztári Egyesület, Gyula.
Debreceni Első Takarékpénztár, Debrecen.
Dunántúli Bank Rt., Pécs.
Halasi Takarékpénztár, Kiskunhalas.
Hevesmegyei Takarékpénztár, Eger.
Hódmezővásárhelyi Takarékpénztár, Hódmezővásárhely.
Kőbányai Takarékpénztár, Budapest, X.
Kunszentmiklós—Dabas—Szabadszállási Takarékpénztár, Kunszent-
miklós.
Miskolci Takarékpénztár, Miskolc.
Nyíregyházi Takarékpénztár Egyesület, Nyíregyháza.
Szalmárvármegyei Gazdasági Bank Rt., Mátészalka.
Szombathelyi Takarékpénztár, Szombathely.

Bankösszeköttetések Európa minden fontosabb piacán
és az Amerikai Egyesült Államokban.

Tőzsde-, deviza- és valutaüzlet. — Bankszerű megbí-
zások teljesítése.

Római fürdő	58, 63,	70	Csesznek, Veszprém vm. (u. p. Magyarszentkirály)	324
Rózsadomb	63,	72	Csillaghegyi Árpád gyógyfürdő, Pest vm. (u. p. Békásmegyver)	106
Rudasgyógyfürdő		53	Csuhánka, Pest vm.	117
Nashegy		71	Csónakázás, lásd: helységenkint.	
Sétalufőzés		70	Csongrád, m. v., Csongrád vm.	563
Sétahelyek		43	Csongrád vármegye	557
Sport		65	Csonka-Magyarország nyaralóhelyeinek térképe	
Strandfürdők, uszodák		60	Csőmör, Pest vm.	118
Svábliget és vidéke	61,	73		
Szállodák		48		
Szállodai árak		49		
Szanaszatóriumok		64		
Széchenyi gyógyfürdő		58		
Szemlőhegy		72		
Szent Gellert gyógyfürdő		52	D.	
Szent Imre gyógyfürdő		54	Debrecen thj. város	583
Szent István-hegység		15	Diósgyőr, Borsod, Gümör és Kishont vm.	509
Szent Lukács gyógyfürdő		55	Diósjenő, Nógrád és Hont vm.	423
Szent Margitsziget gyógyfürdő		57	Dobogókő, lásd: Dömös község kirándulóhelyeit	229
Szórakozóhelyek		68	Dombóvár, Szabolcs és Ung vm.	610
Szobrok és emlékművek		37	Dömös, Komárom és Esztergom vm.	229
Templomok		27	Drégelypalánk, Nógrád és Hont vm.	124
Történelmi rész		1	Dunaföldvár, Tolna vm.	189
Turistaság, turisztika		70	Dunafürdők, lásd: helységenkint.	
Uszodák, fürdők		60	Dunaharaszti, Pest vm.	119
Utazási irodák		18	Dunakeszi, Pest vm.	120
Várhegy		72	Dunapentele, Fejér vm.	175
Városliget		13	Dunaszekeső, Baranya vm.	389
Vasutak		43	Duna—Tisza köze , lásd I. rész, Pest és Bács-Bodrog vármegyékénél 81—156	
Vendéglők		50	Duna—Tiszától északra fekvő hegyvidék , lásd III. rész, Nógrád, Heves, Abauj, Borsod és Zemplén vármegyékénél	103—539
Villamos vasút		47	Dunavecse, Pest vm.	121
Vizgyógyintézetek		65	Dunántúl, lásd II. rész, Fejér, Tolna, Győr, Komárom, Sopron, Vas, Somogy, Veszprém, Zala és Baranya vármegyékénél	161—401
Zugliget és vidéke	61,	73	Duna vidéke , lásd: I. rész, Pest, Bács-Bodrog vm. 81—156 II. rész, Győr, Komárom, Fejér, Tolna és Baranya vármegyék 197—401	
C.				
Cák, Vas vármegye (u. p. község-szerdahely)		261		
Cegléd m. v., Pest vm.		85		
Céllövészet, lásd: helységenkint				
Cered, Nógrád vm.		421		
Cinkota, Pest vm.		416		
Cukrászdák, lásd: helységenkint.				
CS.				
Csanád, Arad és Torontál k. v. e. vm.		643		
Csenger, Szatmár, Ugoasa és Bereg vm.		620		
Cserhat-hegység vidéke, lásd III. rész, Nógrád vármegyénél		403		
Cserhátszentiván, Nógrád és Hont vm.		122		
			E. és É.	
			Eger m. v., Heves vm.	439
			Égészségügy, lásd: helységenkint.	
			Egri városi fürdők	441
			Felmenők, lásd: helységenkint.	

Gyomorégésnél, hurutos bántalmaknál bevált a

Csokonai ásványvíz

a debreceni hőforrás szénsavval telített vize

Erdőbénye Gyógyfürdő

Vasgálicos—Timsos forrásviz,
pormentes, tiszta, enyhe levegő.

Nagykiterjedésű bükk-, tölgy- és fenyves erdők. — Magaslati fekvés, subalpin klíma. — Egészséges, száraz, magaslódszínti és emeleti szobák. Villanyvilágítás. Vízvezeték. Angol W. C.-k. Elsőrendű magyar konyha. — Cukrászat. — Diétás konyha. — Gyümölcskurák. Kitűnő tokaji borok. Tenisz, ping-pong, egyéb társasjátékok — Gyermekekjátszótér. Remek gyaloglásra lehetőségek, Autókirándulások.

Felvilágosítást nyújtanak. Erdőbénye fürdő igazgatósága — Erdőbénye-fürdő, — Budapesten az Országos Vendégforgalmi Szövetség, II., Hunyadi János út 1. Telefon: 157—750 és a Transcontinental utazási iroda, V. Dorottya-u. 7. Telefon: 383—133.

Ellátás, lásd: helységenként lakás, ellátás fejezet alatt.	
Előszó. Irla: Harsányi Zsolt	III.
Emlékművek, lásd: helységenként.	
Ercsi, Fejér vm.	178
Erdőbénye, Zemplén vm.	532
Erdőszényefürdő, Zemplén vm.	529
Esztergom m. v., Komárom és Esztergom vm.	219
Esztergom vármegye, lásd: Komáromi és Esztergom vm.	217
Étkezdék, lásd: helységenként vendéglők cím alatt.	
Éltermek, lásd: helységenként vendéglők cím alatt.	

F.

Farkasgyepű, Veszprém vm.	325
Fejér vármegye	161
Felsőeszlár, Vas vm.	262
Felsőgöd, Pest vm.	123
Felsőhuta, Heves vm.	464
Felsőtarkány, Heves vm.	464
Felvilágosítást nyújt, lásd: minden vármegyei címlap és minden község leírásának végén.	
Fertőrákos, Sopron vm.	246
Fiskálitáshuta, Heves vm. (u. p. Nagybátony)	465
Fizető vendéglátás, lásd: helységenként.	
Fogyasztási Szövetkezetek, lásd: helységenként Lakás és ellátás rovat alatt.	
Fony, Abaúj-Torna vm.	486
Fonyód, Somogy vm.	290
Fürdői lény, lásd: Fürdő- és üdülőtelepeknél.	
Fürdők, lásd: helységenként.	
Fürdőzés, lásd: helységenként.	
Fűzfőfürdőtelep, lásd: Várásberény	318

G.

Galyatető, Heves vm. (u. p. Gyöngyös)	419
Garázs, lásd: autogarázs, helységenként.	
Gárdony, Fejér vm.	178
Gerecse hegycsopart vidéke, lásd II. rész, Komáromi vármegyénél	217
Gaszlony, Vas vm.	263
Gerjen, Tolna vm.	191
Gibárt, Abaúj-Torna vm.	487
Göceseji népviselet, lásd: Zalaegecszeg leírását	337
Gödöllő, Pest vm.	424
Gömör vármegye, lásd: Borsod. Gömör és Kishont vm.	488
Gönc, Abaúj-Torna vm.	501
Görömbölytapolca, Borsod vm.	501
Gőzfürdők, lásd: helységenként.	
Gőzhajójáratok, lásd: helységenként.	

GY.

Gyenesdiás, Zala vm.	364
Gyógyfürdők, lásd: helységenként.	
Gyógyszerházak, lásd: helységenként.	
Gyopárosfürdő, Békés vm. (u. p. Orosháza)	632
Gyömrő, Pest vm.	127
Gyömrő-Tófürdő, Pest vm. (u. p. Gyömrő)	128
Gyöngyös m. v., Heves vm.	446
Gyöngyössolymos, Heves vm.	462
Győr, Moson és Pozsony k. v. e. vármegyék	197
Győr thj. város	199
Györszentmárton, Győr, Moson és Pozsony vm.	218
Gyula m. v., Békés vm.	625

H.

Hajdu vármegye	581
Hajduszentmihály gyógyfürdő	602
Hajóállomás, lásd: helységenként a közlekedés rovatban.	
Halasi csipke, lásd: Kiskunhalas	93
Hámor, Borsod. Gömör és Kishont vm. (u. p. Lillafüredi)	511
Hámori-tó	512
Harka, Sopron vm.	247
Harkányfürdő, Baranya vm.	386
Hásznos, Heves vm.	463
Hatóságok, lásd: helységenként.	
Házipar, lásd: helységenként.	
Hegyaljn vidéke, lásd: III. rész. Abauj és Zemplén vármegyék-nél	477, 523
Hetés népviselet, lásd: göceseji népviselet.	
Heves vármegye	437
Hévíz gyógyfürdő, Zala vm.	349
Hivatások, lásd: helységenként.	
Hódmezővásárhely thj. város	566
Hont, Nógrád és Hont vm.	425
Hont vm., lásd: Nógrád és Hont k. v. e. vm.	403
Hortobágy	599
Hóspirt, lásd: helységenként.	
Hosszabodony, Baranya vm.	390

I.

IBUSZ meneljegyzőirodák	18
Ipar és kereskedelem, lásd: Ipari és kereskedelmi szakmajegyzék	651
Irottkő hegység, lásd: Szombathely leírását	256
Iskolák, lásd: helységenként.	
Ivány, Vas vm.	264

J.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye	543
Jelek és rövidítések. Előszó	VIII.
Josvátfő, Abaúj-Torna vm.	489

Takarékos és gondos
háziasszony lakásában

MÁVAG-

JOBBÁGYKÁLYHÁT

használ, mert: kevés és olcsó szénnel
állandó és egyenletes meleget ad.

A lakást tisztán tartja,
nem füstöl, nem kormoz, nem piszkít.

A kályha csekély ára a tüzelőanyagban
elért megtakarítás révén rövid időn
belül megtérül!

A használatban lévő közel 20.000
Mávag-Jobbágykályha mindennél
többet mond!

**Magy. Kír. Állami Vasgyárak
Kereskedelmi Képviselete
Részvénytársaság**

Budapest, VIII., Múzeum-körút 18.

»Az Első Kecskeméti Konzervgyár«

gyártmányai világhírűek

TELEFON: 2-15. — Távirat: Konzervgyár Kecskemét

K.

Káestüdő, Borsod, Gömör és Kishont vm.	502
Kádfürdő, lásd: helységenként. Fürdőzés rovat alatt.	
Kalocsa m. v., Pest vm.	87
Kaposszár m. v., Somogy vm.	277
Kaposszár vidéke, lásd: II. rész Tolna és Somogy vm.-nél	183, 275
Karcag m. v., Jász-Nagykun-Szolnok vm.	551
Kárasz, Baranya vm.	391
Kaszinók, lásd: szórakozás v. szórakozóhelyek rovatja alatt helységenként.	
Kavéház, lásd: helységenként.	
Kecskemét Új város	76
Kékes szálló, Heves vm.	451
Kécsa, Vas vm.	265
Kereskedelem és ipar, lásd: Ipari és kereskedelmi szakmájegyzék	651
Készthely, Zala vm.	457
Kézlynyvergi menedékház	137
Közfűzések, lásd: helységenként. Lakás, ellátás rovatok alatt.	
Kirándulások, lásd: helységenként.	
Kirándulóhelyek, lásd: helységenként.	
Kishér, Komárom és Esztergom vm.	232
Kisköre, Heves vm.	167
Kiskőrös, Pest vm.	129
Kiskunfélegyháza m. v., Pest vm.	90
Kiskunhalas m. v., Pest vm.	93
Kis Magyar Alföld, lásd: II. rész Győr és Sopron vármegyéknél	197, 239
Klotildíszet, Pest vm.	107
Komádi, Bihar vm.	611
Komárom és Esztergom vm.	217
Komárom m. v., Komárom és Esztergom vm.	223
Kölesd, Tolna vm.	192
Könyvtárak, lásd: helységenként.	
Körmend, Vas vm.	256
Köszeg m. v., Vas vm.	257
Közgyűjtemények, lásd: helységenként.	
Közlekedés, lásd: helységenként.	
Kules, Fejér vm. (Bácalmás—Kules)	180

Kunszentmárton, Jász-Nagykun-Szolnok vm.	551
Kunszentmiklós, Pest vm.	130
Kurd, Tolna vm.	193

L.

Labdarugás, lásd: helységenként.	
Lakás és ellátás, lásd: helységenként.	
Lányfalu, Pest vm.	110
Lenti, Zala vm.	367
Lillafürdő, Borsod, Gömör és Kishont vm.	198
Lovashérvény, Fejér m.	179

M.

Mád, Zemplén vm.	533
Magyar Alpok vidéke, lásd: II. rész. Sopron és Vas vármegyéknél	239, 249
Magyaregregy, Baranya vm.	392
Magyaróvár, m. v. Győr, Moson és Pozsony vm.	211
Makó m. v., Csanád, Arad és Turontól vm.	615
Máriabesnyő, Pest vm.	131
Máriagyűd, Baranya vm.	391
Maros-folyó vidéke, lásd: IV. rész. Csongrád és Csanád vármegyéknél	557, 643
Mátészalka, Szatmár, Ugocea és Bereg vm.	619
Mátrafüred, Heves vm.	457
Mátraháza, Heves vm.	452
Mátra-hegység vidéke, lásd: III. rész. Heves és Nógrád vármegyéknél	403, 437
Mátrai Állami Szanatórium, lásd: Mátraháza leírását	453
Mátraszőlős, Nógrád és Hont vm.	126
Mátraverébély, Nógrád és Hont vm.	127
Máv. Takarékszövetkezete (Máv. Takarékszövetkezet) lásd: Mátraháza leírását	451
Mecsek-hegység vidéke, lásd: II. rész. Baranya vármegyéknél	373
Mecsek szálló, lásd: Pécs	380
Megközelítési lehetőségek, lásd: helységenként a közlekedési rovatot.	
Menetjegyirodák	18

Platter János Konzervipari és Kereskedelmi Rt., Kecskemét

TELEFON: 305. Távirat: TROCKENWERKE

Különféle szárított főzelék és főzeléklisztek

Mezőhegyes, Csanád, Arad és Toron- tál vm.	640
Mezőkövesd, Borsod, Gömör és Kis- hont vm.	513
Mikóháza, Zemplén vm.	534
Miskolc thj. város	493
Mohács m. v., Baranya vm.	383
Moson, Győr, Moson és Pozsony vm.	215
Moson vármegye, lásd: Győr, Moson és Pozsony vm.	197
Mozgóképszínház, lásd: helységen- kint a szórakozóhelyeket.	
Mulatók, lásd: helységenkint a szó- rakozóhelyeket.	
Múzeumok, lásd: városok leírását.	
Műemlékek, lásd: helységenkint.	

N.

Nagyatád, Somogy vm.	205
Nagybátony, Heves vm.	468
Nagyecsk, Sopron vm.	247
Nagykanizsa m. v., Zala vm.	344
Nagykevélyi menedékház, lásd: Pilis- borosjenő leírását.	137
Nagykovács, Pest vm.	132
Nagykőrös, Pest vm.	95
Nagy Magyar Alföld (Duna—Tisza közé nélkül), lásd IV. rész. Szol- nok, Csongrád, Hajdu, Szabolcs. Szatmár, Békés, Bihar és Csanád vármegyéknél	543—650

Nagymaros, Nógrád és Hont vm.	413
Nagyoroszi, Nógrád és Hont vm.	428
Nagyvázsony, Veszprém vm.	326
Napsugár-szálló, lásd: Mátraháza leírását	455
Népművészet, lásd: helységenkint	
Népviselés, lásd: helységenkint.	
Neszmély, Komárom és Esztergom vm.	234
Nógrád, Nógrád és Hont k. e. e. vm.	429
Nógrád és Hont k. e. e. vármegyék	103
Nógrádverőce, Nógrád és Hont vm.	414
Nova, Zala vm.	368

NY.

Nyaralásra alkalmas községek, lásd: a vármegyei előzéklapokon.	
Nyaralótelepek a Balaton partján, lásd: Somogy, Veszprém, Zala vm. 275, 297.	323
Nyiregyháza, m. v., Szabolcs és Ung vm.	667
Nyírség, lásd IV. rész. Szabolcs vár- megyéknél	603

O.

Óbánya, Baranya vm. (u. p. Püspök- nádasd)	305
Ókéske, Pest vm.	133

Kecskemét város

„Hirös“ barackpálinkája

kapható minden jobb üzletben

Teában jobb mint a rum

Szódával jobb mint a whisky

Előállítja:

Kecskemét thj. város központi szeszfőzdéje. Tel.: 22

Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség — általános tájékoztató Előírés.	VI.		
Ortaháza, Zala vm. (u. p. Páka)	369		
Ózd, Borsod, Gömör és Kishont vm.	515		
Ö.			
Óriszentpéter, Vas vm.	267		
Órvényes, Zala vm. (u. p. Aszófő)	364		
Ótházhuta, Heves vm.	466		
P.			
Paks, Tolna vm.	194		
Pályaudvar, lásd: a közlekedési rovatot helységenként.			
Pankasz, Vas vm.	268		
Pannonhalma, lásd: Györszentmárton	213		
Pápa m. v., Veszprém vm.	305		
Parád, Heves vm.	469		
Parádfürdő, Heves vm.	458		
Parkok, lásd: helységenként.			
Pásztó, Heves vm.	470		
Pécel, Pest vm.	135		
Pécs (új) város	375		
Pécsvárad, Baranya vm.	306		
Penzió, lásd: helységenként.			
Penziószerű ellátás, lásd: helységenként.			
Perőcsény, Nógrád és Hont vm. (u. p. Vámosmikola)	430		
Pesthidegkút, Pest vm.	134		
Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye	81		
Pestszenterzsébet m. v., Pest vm.	97		
Pilisborosjenő, Pest vm.	136		
Pilis-hegyvidék , I. l. rész Pest vármegyéjénél 81. oldal.			
II. rész Komárom vm.-nél	217		
Pilismarót, Komárom és Esztergom vm.	235		
Pilisszentkereszt, Pest vm.	138		
Pilisszentlászló, Pest vm.	139		
Piszke, Komárom és Esztergom vm.	236		
Pósmegyer-Leányfalu, Pest vm.	140		
Porva, Veszprém vm.	327		
Posta és távirtda, lásd: helységenként.			
Poszony vm., lásd: Győr, Moson és Pódszony k. e. c. vm.	197		
Putnok, Borsod, Gömör és Kishont vm.	516		
Pütkösfürdő, lásd: Békásmegyer leírását	412		
R.			
Rába-folyó vidéke , lásd: II. rész. Győr, Sopron és Vas vármegyéknél	197, 239.	219	9
Rábagyarmat, Vas vm.		269	
Rácalmás, Péjér vm.		180	
Ráckeve, Pest vm.		141	
Rákosliget, Pest vm.		142	
Recsk, Heves vm.		471	
Rendes, Zala vm.		364	
Repülőállomás, lásd: helységenként közlekedésnél.			
Repülőtér, lásd: helységenként a közlekedésnél.			
Rétság, Nógrád és Hont vm.		431	
Révfülp, Zala vm.		365	
Rövidítések és jelek, lásd: Jelek és rövidítések címen		VIII.	
S.			
Sajóháony, Borsod vm.		517	
Salgótarján m. v., Nógrád és Hont vm.		409	
Salonvár, Zala vm.		370	
Sarkad, Bihar vm.		612	
Sádköz, lásd: I. rész Pest vármegyéjénél		81	
II. rész Tolna vármegyéjénél		183	
Sárközi népviselet, lásd: Szekszárd leírását		187	
Sárospatak, Zemplén vm.		535	
Sárvíz vidéke, lásd: II. rész. Péjér, Tolna és Veszprém vármegyéknél	161, 183.	297	
Sátoraljaiújhely m. v., Zemplén vm.		525	
Sétakertek, lásd: helységenként.			
Sikfőkút, lásd: Eger leírását		445	
Siklós, Baranya vm.		398	
Sikondagyógyfürdő, Baranya vm. (u. p. Magyarszék)		388	
Siófok, Veszprém vm.		311	
Sirok, Heves vm.		472	
Siklói hegyek vidéke, lásd: II. rész. Baranya vármegyéjénél		373	
Sió vidéke, lásd: II. rész. Tolna, Somogy és Veszprém vármegyéknél	183, 275.	297	
Sisport, lásd: helységenként.			
Somogy vármegye		275	
Somogy-Veszprém-Zalai halomvidék , lásd: II. rész. Somogy, Veszprém és Zala vármegyéknél	275, 297.	333	
Somoskőújfalu, Nógrád és Hont vm.		432	
Sopron vármegye		239	
Sopron (új) város		241	

A soproni lérséket kozkorhoz ellonyt — Iborvosa, dr. Szilvási Gyula (háros kutato orvos) volt a leg-ujabb — elszítoelkúli — gyógykenyér feltalalója, melyet JOPE-GYÓGYKENYÉR néven már a külföld is jól ismer. JOPE-GYÓGYKENYÉR evonor. és helyajok, emésztési zavarokban, nyombél- és gyomorfekélyben, epköben és epelhályoggyulladásban szenvedők ideális kenyeré (tápszere). Különösen jóhatással van étvágytalanságok, tesaványosítottak-, vérszegények-, anémia- és lábadozóknál. JOPE-KENYÉR megrendelhető Magyarországon: Sopron, Ötvös-u. 8. Nemetszágban: Wien, II., Taborstrasse 83.

Idegenforgalmi Beszerzési, Utazási és Szállítási R.-t. (IBUSZ)

MENETJEGYIRODÁJA

A M. Kir. Államvasutak hivatalos menetjegyjirodája: Budapest, V., Mária
Valéria-utca 7. *Főiroda:* Budapest, V., Vigadó-tér 2. Alapítási éve: 1902.

Piókok Budapesten:

- I. Piók; XI., Gellért-tér 1.
- II. „ VII., Erzsébet-kt., 45—17.
- III. „ VII., Rottebiller-utca 1.
- IV. „ VIII., Keleti-pályaudvar.
- V. „ II., Fő-utca 1.
- VI. „ VIII., Blaha Lujza-tér 3.
- VII. „ V., Nádor-utca 18.
- IX. „ IV., Károly király-ut 30.
- X. „ VIII., Üllői-ut 2/4.
- XI. „ VII., Erzsébet-közt. 20.
- XII. „ IV., Petőfi Sándor-utca 2.
- XIII. „ Ujpest, Árpád-ut 67.
- XIV. „ V., Vilmos császár-ut 78.
- XV. „ VI., Nyugati-pályaudvar.
- XVI. „ VIII., József-közt. 50.
- XIX. „ VIII., József-közt. 5.
- XX. „ Felső Margitsziget üzleth.
- XXI. „ VI., Mussolini-tér 3.
- XXII. „ V., Ferenc József-tér 3.
- XXIII. „ V., József-tér 2—4.
- XXIV. „ IV., Apponyi-tér 1.

Piókok vidéken:

- Baja, Báró Eötvös-utca 7.
- Békéscsaba, Szt. István-tér 3.
- Cegléd.
- Debrecen, Ferenc József-ut 56.
- Eger, Eszterházy-tér.
- Esztergom, Kossuth Lajos-utca 25.
- Gyöngyös, Petőfi Sándor-utca 13.
- Győr, Baross-u. 25.
- Hévíz.

- Hódmezővásárhely, Andrássy-ut 16/6.
- Kecskemét, Luther-udvar.
- Keszthely, Hungária-palota.
- Kiskunfélegyháza, Damjanich-u. 1.
- Kiskunhalas, Fő-u. 30.
- Kisvárd, Kossuth Lajos-u. 2.
- Kőszeg, Fő-tér.
- Lillafüred.
- Makó, Széchenyi-tér 18.
- Mátészalka, Hősök-tere 2.
- Mezőtur, Ujváros-háza.
- Miskolc.
- Nagykanizsa, Csengery-u. 1.
- Nyíregyháza, Kossuth-tér, Városháza.
- Nyírbátor.
- Oroszló, Kossuth-tér 10.
- Pápa, Fő-u. 25.
- Pécs, Király-u. 22.
- Pétszenterzsébet, (XVII), Kossuth
Lajos-u. 40.
- Sátoraljaújhegy, Rákossy-u. 3.
- Sopron, Várkerület 44.
- Szeged, Kárász-u. 2.
- Székesfehérvár, Kigyó-u. 24.
- Szentes, Kossuth Lajos-u. 1.
- Szolnok, Gróf Szapáry-u. 6.
- Szombathely, Horváth Boldizsar-tér 7.
- Talatóváros.
- Tapolea, Szt. Háromság-tér 2.
- Törökszentmiklós, Kossuth-u. 65.
- Veszprém, Korona-épület.
- Zalaegerszeg, Fő-tér.
- Kaposvár, Dumántuli Bank és Takarékpénztár.

Soproni hegyvidék, lásd: II. rész.		Szolnok vm., lásd: Jász-Nagykun-	
Sopron vármegye	239	Szolnok vm.	543
Sopronbánfalva, Sopron vm.	247	Szokolva, Nógrád-Hont vm.	435
Sóstófürdő, lásd: Nyíregyháza leírásánál	608	Szombathely m. v., Vas vm.	251
Sport és szórakozás, lásd: helységenként.		Szórakozás és sport, lásd: helységenként.	
Sportpályák, lásd: helységenként.		Szórakozóhelyek, lásd: helységenként.	
Strandfürdők, lásd: helységenként a fürdőzés rovatol.		Szöd, Pest vm.	144
Sütő, Komárom és Esztergom vm.	237		
SZ.			
Szabad strandok, lásd: helységenként.		T.	
Szabolcs és Ung k. e. c. vármegyék	605	Tállya, Zemplén vm.	338
Szada, Pest vm.	143	Tamási, Tolna vm.	195
Szállóca, lásd: helységenként.		Tánc helyiségek, lásd: helységenként a szórakozóhelyeknél.	
Szállodák Budapesten, lásd: Bpesti szállodák címen.		Tapolecfürdő, Borsod, Gömör és Kishont vm., lásd: Görömhelytapolca	501
Szalonna, Borsod vm.	518	Tatatóváros, Komárom és Esztergom vm.	225
Szamos—Tur folyók vidéke, lásd: IV. rész, Szatmár vármegyénél	617	Tartalomjegyzék	V
Szanda, Nógrád és Hont vm.	433	Tát, Komárom és Esztergom vm.	238
Szánkózás, rölli, bob, lásd: helységenként.		Távirda, lásd: Posta és távirda alatt.	
Szarvas, Békés vm.	634	Telkibánya, Abaúj-Torna vm.	490
Szarvaskő, Heves vm.	473	Templomok, lásd: helységenként.	
Szászvár, Banya vm.	399	Tennispályák, teniszezés, lásd: helységenként a szórakozás és sportroval alatt.	
Szatmár, Ugoesa és Bereg k. e. c. vármegyék	617	Terek, lásd: helységenként.	
Szeged új város	569	Természeti szépségek, lásd: helységenként a kirándulóhelyeknél.	
Székestehérvár új város	163	Tes, Veszprém vm.	329
Szekszárd m. v., Tolna vm.	185	Tihany, Zala vm.	361
Szendrő, Borsod, Gömör és Kishont vm.	519	Tiszabercel, Szabolcs és Ung vm.	611
Szendrőlád, Borsod vm.	520	Tiszadada, Szabolcs és Ung vm.	612
Szentendre m. v., Pest vm.	99	Tiszadob, Szabolcs és Ung vm.	613
Szentés m. v., Csongrád vm.	559	Tiszafüred, Heves vm.	474
Szentgotthárd, Vas vm.	270	Tiszalök, Szabolcs és Ung vm.	614
Szent István-ártóvízfürdő, lásd: Esztergom városnál	221	Tiszaörsi tündő, Heves vm.	475
Szentkirályszabadja, Veszprém vm.	328	Tiszamente, lásd: I. rész, Pest és Bács-Bodrog vármegyénél	81—156
Szentkút bicsújárárhely, lásd: Vasvár község leírását.	272	IV. rész, Szolnok, Csongrád, Hajdú-Sabolcs, Szatmár vármegyékénél	545—621
Szent Vid kápolna, bicsújárárhely, lásd: Velem község leírását.	274	Tiszapart általános ismertetése, Dr. Chotnoky Jenő cikke	541
Szepezd, Zala vm.	365	Tokaj, Zemplén vm.	539
Szerenes, Zemplén vm.	537	Tolna, Tolna vm.	196
Szigetköz, lásd: II. rész, Győr vármegyénél	197	Tolna vármegye	183
Szigliget, Zala vm.	365	Torontál vm., lásd: Csanaád, Arad és Torontál vm.	643
Sziksó, Abaúj-Torna vm.	479	Törökbálint, Pest vm.	145
Szilvásvárad, Borsod vm.	521	Tur—Szamos-folyók vidéke, lásd: IV. rész, Szatmár vármegyénél	617
Színház, lásd: helységenként.			
Szirák, Nógrád és Hont vm.	134	U.	
Szolnok m. v., Szolnok vm.	545	Ugoesa vármegye, lásd: Szatmár, Ugoesa és Bereg vm.	617
		Ujhuta, Borsod, Gömör és Kishont vm.	522

CSORGETO STRANDFÜRDŐ és kirándulóhely. Szekszárd város egyetlen, saját forrásából táplálkozó, jól felszerelt és bevezetett strandfürdője. A várostól 2 km-re szép partmentes helyen fekszik, szép kilátással a Duna árterébe és a szekszárdi szőlőhegyekre. Nyaralásra igen alkalmas. Kifűtő vendéglő, melegrendszer, egy- és kétfogás szolnoki. A fürdőidő alatt autóbusszjárat. Autó-, motor- és kerékpár megálló. Levél és táviratcím: „Csorgeto Strandfürdő”, Szekszárd. Tulajdonos: Gauner Adám, Szekszárd.

Ung vármegye, lásd: Szabolcs és Ung vm.	605	Vértes-hegycsoport vidéke, lásd: II. rész. Fejér- és Komáromi vármegyékénél	161, 217
Uszás, lásd: helységenként a sport rovat alatt.		Veszprém, Zala és somogyi halomvidék, lásd: II. rész. Somogy, Veszprém és Zala vármegyékénél	275, 297, 333
Uszodák, lásd: helységenként.		Vezseny, Jász-Nagykun-Szolnok vm.	556
Utálózat, lásd: helységenként.		Világítás, lásd: helységenként.	
Ü.		Villamos vasut, lásd: helységenként a közlekedés rovatot	
Üdülőhelyek, lásd: helységenként.		Vírusztelep, Zala vm.	365
V.		Visegrád, Pest vm.	147
Vác m. v., Pest vm.	102	Vitorlás sport, lásd: helységenként a sport rovat alatt.	
Városlőd, Veszprém vm.	330	Vonyarcvashegy, Zala vm.	365
Várművek vagy romok, lásd: helységenként.		Vörösberény-Füzfőfürdő, Veszprém vm. (u. p. Balatonalmádi)	318
Vas vármegye	249	Z.	
Vásárosnamény, Szatmár, Ugocea és Bereg vm.	821	Záhony, Szabolcs és Ung vm.	616
Vasas, Baranya vm.	401	Zala vármegye	333
Vasut, lásd: helységenként.		Zala-folyó vidéke, lásd II. rész. Vas és Zala vármegyékénél	249, 333
Vasútállomás, lásd: helységenként.		Zalaegerszeg m. v., Zala vm.	335
Vasvár, Vas vm.	272	Zalalövő, Zala vm.	371
Velem, Vas vm. (u. p. Kőszegszerdahely)	274	Zánka, Zala vm.	386
Velence, Fejér vm.	182	Zebegény, Nógrád és Homok vm.	117
Velencei tó, Fejér vm.	171	Zemplén vármegye	523
Vendéglők, lásd: helységenként lakás és ellátás rovatban.		Zengőhegy, lásd: Pécs leírását	381
Veresegyház, Pest vm.	146	Zirc, Veszprém vm.	331
Veszprém m. v., Veszprém vm.	290		
Veszprém vármegye	297		

Bakonyi utazása során látogassa meg a Balatonvidék különlegességét, a világhírű

HERENDI PORCELLÁN- GYÁRAT

Alapítva: 1839-ben.

14 km-re Veszprémtől
(az új gráci műuton).
Gyorsvonati megálló.

Látogatót mindenkor
szívesen fogadunk.

Nyaralók figyelmébe!

A nyaralóhely kiválasztása tekintetében a legrészletesebb útmutatót nyújtja az „**Hias Könyve**”

Egyénként a nyaraló öhajtok a szövetség szerveinél:

Budapesten: Központi Irodában, II., Hunyadi János-ut 1. Telefon: 15-77-60, valamint az összes IBUSZ-Áókoknál.

Vidéken: az OMVESZ e könyvben helyenként feltüntetett intéző szerveinél díjtalan felvilágosításban részesülnek és náruk kiválaszthatják a nekik legjobban megfelelő nyaralóhelyet.

A kiválasztott nyaralóhelyen az elhelyezkedés tekintetében ajánlatos az alatti levélmintá szerinti közvetlen érintkezésbe lépni az illetékes Községfejlesztő Bizottsággal, amely felbélyegzett válaszboríték ellenében költvevélyszerű választ fog adni. (árak, lakás megnevezése, stb.)

F.

Idegenforgalmi Hivatal Üdülőhelyi Bizottság Községfejlesztő Bizottság

Az OMVESZ-nél nyert felvilágosításra
közlöm, hogy szándékomban van

tól

ig

városukban
üdülőhelyükön
községükben

személlyel nyaralni

Igényeln a következők:

1. Lakásra vonatkozólag:

2. Ellátásra vonatkozólag:

Egyéb öhajtok:

(név)

(foglalkozás, cím)

Válasz:

Fisztelettel közöljük az alábbiakat:

Lakásra vonatkozólag:
minőség szempontjából:

ár szempontjából:

Ellátásra vonatkozólag:
minőség szempontjából:

ár szempontjából:

Egyéb megjegyzések:

pecset

**KÖZSÉGFEJLESZTŐ
BIZOTTSÁG**

Nyaralók figyelmébe !

50% nyaralási visszautazási kedvezmény.

Mindazok a belföldi és külföldi magyarok, akik a szövetség által beszerezett hazai községekben legalább 10 napig tartózkodnak és oda teljes menetjeggyel 120 km-nél messzebb való távolságból utaztak, május 1-től október 31-e közötti időben a visszautazásra 50%-os menetkedvezményt élveznek.

Ennek a kedvezménynek elnyeréséhez szükséges az, hogy a nyaraló elutazása előtt a kedvezmény igénybevételehez szükséges igazolványt kiváltsa. Ilyen igazolványokat kiszolgáltatnak: 30 fillér lefizetése ellenében.

Budapesten: a szövetség központi irodájában, II., Hunyadi János-ut 1. Tel.: 15-77-50, valamint az IBUSZ-menetjegyirodákban.

Vidéken: az osztályigazgatóságok és városi képviseltek.

Amennyiben a nyaralónak nincs alkalma az igazolványt személyesen beszerezni, úgy 30 fillér bélyegben való beküldése és válaszbélyeg mellékelése ellenében a szövetség bármely fentemlített szerve az igazolványt levélben is elküldi.

Az igazolványt a nyaralóhelyre való megérkezéskor *azonnal* a megváltott teljesárú menetjeggyel együtt az állomásfőnökségen be kell mutatni. Tehát a megváltott jegyet ne adjuk le, amíg az állomásfőnök annak átvételét az igazolványon a megfelelő helyen nem igazolta. A megérkezés és az elutazás, illetve a 10 napos otttartózkodást a községek előljárásságával igazoltatni kell a megfelelő helyen. E hármas — tehát az állomásfőnök és két községi előljárássági igazolás — alapján a visszautazáskor a vasúti pénztár féláru jegyet ad ki a kiindulóállomásra.

E kedvezmény csak a fent előírt módon vehető igénybe.

Honori Nagj

Budapest, VII., Rákóczi-ut 7.

BUDAPEST, BUDA-PILISI HEGYVIDÉK DUNA-TISZAKÖZE

	Oldal
Budapest székesfőváros	1
Kecskemét thj. város	76
Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye	81
Bács-Bodrog vármegye	149
Baja thj. város	151

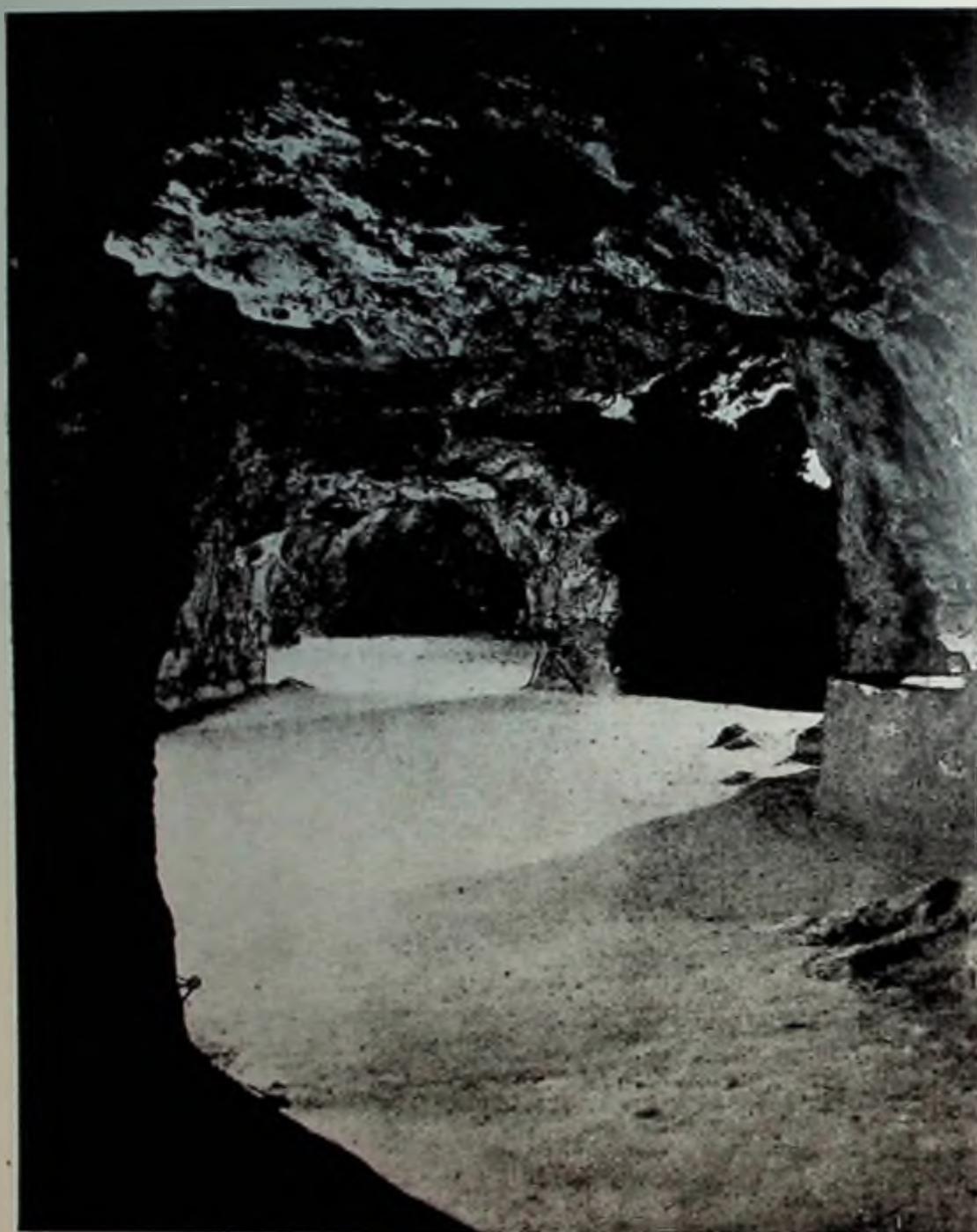

A KIRÁLYI VÁRPALOTA

LÁTKÉP A GELLÉRTHEGYRŐL

BUDAPEST
SZÉKESFŐVÁROS

VÁRHEGYI BARLANG
és
barlangtani gyűjtemény

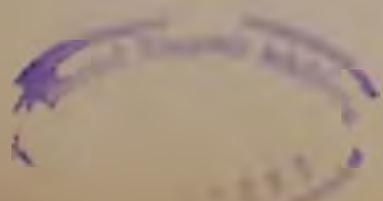
Budapest székesfőváros legújabb természeti és történeti látványossága

A Magyar Barlangkutató Társulat kezelésében

Megtekinthető hármikor

Bejárat az I. kerületi előjáróság udvarából

(I., Szentháromság u. 2) Telefon: Kadic O. 156-081.

A világ egyik legszebb természeti képe: Budapest.

A szépséges vonalú hídak pántjait hordó hatalmas folyó, amelynek egyik oldalán a Várhegy páratlan rajza díszlik, másik oldalán pedig a modern világváros palota-tömege vész a messzi Alföld távlatába, a világ legszebb panorámáival vetélkedő látvány. Rio de Janeiro, Nápoly, Stockholm, Lisszabon és más híres szépségű városok képével egyaránt állja a versenyt. S a maga nemében páratlan a föld kerekességén.

De nem kevésbé vonzó az a látvány, amelyet a szépséges város nem térben, hanem időben mutat az érdeklődőnek. Budapest története vastkos köteteket érő érdekességekkel szolgál.

Ha a város történetét csak fultában akarjuk végigtekinteni, vissza kell mennünk a legrégebbi időkre, mikor a mai világváros helyén még több apró történelmi hely állott. De hogy itt valaha egy pompás világváros fog kialakulni, annak már, több ezer éve minden előfeltétele megvolt: a gyógyító vizek gazdagsága, az alföldi és hegyes vidék érintkezése, a révekre alkalmas folyami partrészek, a szigetek közötti könnyű átkelés, a szénmedencék közelsége. — mind természetessé tették már eleve, hogy a mi gyönyörű Budapestünk ezen a helyen szülessék meg.

Két teljes évezred életét tudjuk rekonstruálni az egymást követő generációk kulturumukájának reánk maradt töredékeiből, melyek fővárosunk múltjával szorosan összefüggnek.

Az *űskori haltstatti kultúra végén* a kelták, mint hódítók a Duna vidékét is ellepik és az illyr-pannon népre rátelepednek. Így került a Duna szögletébe a *kelta eraviscus néptörzs*. Műthogy a kelták általában nem kőből, hanem fából és agyagból építkeztek, az eraviscusok alkotásait is nagyrészt megsemmisítette az idő és főként csak abból a korszakból, amikor a rómaiak már a Dunántúl keleti részét is megszállták, maradtak ránk értékesebb leletek és sírkőábrázolások, melyek az itt élt eraviscus nép műveltségét bizonyítják. Kelta eredetüknel fogva híres kocsisok és kocsigyártók voltak, sőt négyesfogaton is jártak: bányatos technikai ügyességet fejtettek ki az ércék feldolgozásában, pénzverésben, ötvösségben és agyagiparban: még a szappankészítéshez is értettek. Halottaikat elégették és a hamvakat urnákban temették el. A gazdagabbak magukkal temették kocsijukat, sőt lovukat is. Mikor aztán a rómaiaktól eltanulták a sárkőkészítést, sírmlékeikre kocsikat, lovakat és különböző ábrázolásokat véstettek, melyek ilyen módon művelődéstörténelmi szempontból örökbeesűek.

Az eraviscusok főtelepe *Ak-ink* (magyarul: bő víz) volt, a mai Oluda helyén, a melegforrások körül. Vanak, akik azt állítják, hogy a későbbi római település Aquincum (Acineum) elnevezés talán onnan eredt, hogy a rómaiak a Duna mellett építették fel városalapító táborukat és ezt a helyet a hegyen lakó kelták vízivárosnak nevezték el. A Gellérthegy déli lejtőjén talált oltárkő, melynek felirata: Civitas Eraviscorum (Eraviscusok városa) azt látszik ugyanis igazolni, hogy az eraviscusok törzsi központja a Gellérthegyen székelt.

Egy mindenesetre bizonyos, és pedig az, hogy a Gellérthegy környékétől Aquincumig már az ókorban civilizált élet folyt és hogy a római civilizáció fővárosunk helyén közvetlenül kellett elemekre tapadni. A római szellem aztán mindent, amitt itt talált, magas fokra fejlesztett.

Az eraviscusok földjének megszerzése nem volt nehéz feladat a rómaiak számára, akiknek térfoglalásra indító okai nyilván a dunamenti határvonal (limes) kiépítése szolgált, mely a római birodalommal a barbárok ellen volt hivatva megvédelemezni; viszont a római légiók védelme az eraviscusok hékés és munkás törzse számára volt kívánatos.

A római korszak Budapest ókori történetének kétségkívül legszebb és legérdekesebb korszaka. Aquincum katonai megszállása a feltárt leletekből következtetve már I. Tiberius császár uralkodása alatt (Kr. u. 14—37.) megtörtént és I. Claudius császár (Kr. u. 41—54) volt az, aki aztán további fejlődésének alapjait fektette le. Az is bizonyos, hogy már Vespasianus császár alatt (Kr. u. 69—79) a megbízható és hűséges II. segédlégió („legio II. adiutrix pia fidelis”) álmásozott ott és ennek megerősített tábora közelében hamarosan polgári lakosság is telepedett meg, melynek száma idővel annyira megnövekedett, hogy virágzó fővárosa lett annak a római provinciának, mely Pannónia interior (Alsópannonia) néven a Dunántul keleti felét foglalta el. Ezt az új várost, mint a provincia római helytartójának székhelyét Hadriánus császár (Kr. u. 117—138) önkormányzati joggal ruházta fel, vagyis municipiummá tette; Septimius Severus császártól pedig (Kr. u. 193—211) colonia rangot kapott, ami teljes autonómiát jelentett. A III. és IV. század folyamán magasfokú kulturéletet élt a város, amint azt az Óbuda-be nem épített területén feltárt emlékek tanúsítják. Aquincum politikai jelentőségének ékesen szölvő bizonyítéka az is, hogy benne II. Valentinianust császárrá kiáltották ki a legiók Kr. u. 375-ben. Lakosainak száma ezidőigjt történelmírónk szerint közel 60.000 lehetett.

A városnak három főrésze volt: a tábor és a melléje épült katonaváros; a polgárváros; végül a nyaralótelepek.

Az aquincumi tábor (castrum) helye az óbudai hajógyár helyén volt és nagyrészen meg a Hajógyár-szigetre is átnyult, amelyet különben akkor még nem választott el a szárazföldről Dunaág. Mindenesetre közvetlenül a Dunaparton feküdt és vele szemben a Duna balpartján későbbben egy kis erőd (Murgus) épült, amelynek maradványai a Rákos torkolatától délre az ugynevezett Vízafogónál elő is kerültek, amikor az 1848-iki szabadságharc alkalmával sáncolások és hadiárkolások eszközöltek. Ezt a burgust Transaquincum, vagy Contraaquincum név alatt ismerjük, de így hívták a rómaiak az ettől délre eső építkezéseiket is a Duna balpartján végig, Diocletianus castellumát is beleértve, amelyről később lesz szó. Aquincumot a transaquincumi burgussal a régi Fördő-szigeten át állandó híd kötötte össze, amelynek maradványaira, illetőleg a híd-lábak facölőpeire a múlt század hetvenes éveiben a Duna medrében a Margit-sziget fölött akadunk rá. Alkalmat erre az 1838. évi nagy árvíz szolgáltatott, amely a Margitszigettől északkeletre feküdt Fördő (Feredő) sziget északi felét teljesen elmosta, déli részét pedig merőgözösökkel kellett elhordatni, hogy a hajózás részére szabaddá tegyék a Duna medrét.

Mindesz már csak azért is érdekes éppen napjainkban, mert az *az új híd*, amelynek megépítésére törvényhozásunk már 1908-ban adott a víziszériumnak felhatalmazást és amelynek megépítése remélhetőleg már csak rövid idő kérdése, — *a Hungária-körut folytatásaképp pontosan azon a helyen fog megépülni, ahol a régi állandó római híd állott.*

A castrum nyugati kapuja körülbelül ott volt, ahol ma az elhagyott zsidótemető a Laktanya-utcában van. Ennek szomszédságában fejlődött ki a katonai jellegű város (táborváros), amelynek házai eleinte csak fabódék (canabae) voltak. Ez lett idővel Aquincum legjelentékenyebb városrésze a

mai Főtér, Flórián-tér és a Polgár-tér környékén. A vizet a jelenlegi „Római fürdő” forrásaiból nagyszerű vízvezeték (aquaeductus) vitte a városba. Ennek boltíves pillérmaradványai még ma is láthatók. Az a nagyobb katonai fürdő (Thermae maiores), amelyről egy, H. Claudius (Kr. u. 268) korabeli felirat szól, a feltárt romokból következtetve a Flórián-téren volt, amelynek a föld alatt átboltozott maradványai ma is megszemlélhetők. Ilyen katonai fürdő volt az is, amelyet a Hajógyári-sziget északi részén a múlt század hatvanas éveiben tártak fel. — A jelenlegi Miklós-utcában a II. segédlégió kórháza (valetudinarium) volt; a mai Királyhalmon pedig a Nagyszombat-, Paacsirtamező-, Szőlő- és Viadór-utcaik közti kerek háztömb helyén külön amphitheatrum szolgált a katonák szórakoztatására. Ez az amphitheatrum volt a déli határa a katonai városrészeknek.

A katonavárostól észak felé a mai Leipzig-tele szeszgyár helyén egy római temető feküdt, mely a Filator-i állomáson túl is elnyúlt. A kimondottan polgári város ezen temetőtől északra épült ki az u. n. Pappföldön és környékén, melynek ásatásait és az ott lévő múzeumot mindenki ismeri. Keleti része csak a szomszédos gázgyárig terjedt, melynek telkén — mint az ott kiásott fazekas-negyed emlékeiből és kemenceiből tudjuk — már Aquincum ipartelepe kezdődött. A polgárváros északi végén állott az ugyanesak közismert amphitheatrum.

Az erődített római hadiút vonaláról kell még részletesebben megemlékeznünk, mely a Róma és Bizánc között, Aquileján, Istrián és Moesián át vezető főútvonalból előgazya, Eszéken (Mursa), Dunapentelén (Juliacsa) és Aquincumon, vagyis mai fővárosunkon keresztül vezetett Vindobonán (Bécs) át Regensburg irányában a Rajnához. Ennek a hadiútnak a védelmeze, mely egyrészt a római civilizáció ütőere volt, másrészt összetűggo erődítéscsalával védelmi határvonal gyanúnt szolgált a keleti barbárokkal szemben — miníg több és több erődöt építettek a rómaiak. Így Aquincum már virágkorát élte, mikor Diocletianus császár Kr. u. 294-ben valóságos várat (castellum) építetett a Duna balpartján a mai Eskü-tér helyén. 1932-ben fedezték föl ez a vár, mikor a régi Piarista-épület esákány alá került. Három és félméteres falakra bukkantak és teljesen feltárták a vár egyik hatalmas tornyának falait és egy másik torony lépcsős külső körjárát. Az egész római erőd körvonalait meg lehetett állapítani. Legább 180×180 méter terjedelemmel bírt. Két-két félköralakú tornya volt az oldalakon és egy-egy kerek, esetleg nyolcszögletű tornya a sarkokon. Az Erzsébet királyné szobor miatt — és valószínűleg kellő pénzhiányban — abba kellett hagyni az ásásokat s így Diocletianus ősrégi várát továbbra is ellakarja előlünk a ráboruló, közel 5 méter vastag földréteg. Csak az egyik torony fölé építettek földalatti lejárót, hogy magyar és idegen egyaránt meggyőződést szerezhessen Pest üzenétszázados múltjáról.

A IV. század végén, mikor a római imperium már bomladozni kezdett, a római helyőrség elhagyja Aquincumot. Egy Kr. u. V. századbéli latin költő, Sidonius Apollinaris, pár évvel Attila halála után utoljárta ugyan még megemlék Aquincumot, de ez azzal magyarázható, hogy a város polgári lakosságán és egy része a tábor kiürítése után is ott maradt és az egymást felváltó barbár népekkel való elvegyülés után csak lassankint veszítette el római jellegét.

A rómaiak után elsőnek a keleti germánok özönlöttek Pannoniába: majd pedig a hunokot találjuk ott, kik a rómaiság ellen fordult nagy népáramlat formájában állottak. Aquincum épületei túléltek a római uralmat. Falai közt a barbárokkal kevert rómaiság élete, ha nem is virágzó formában, de tengődve a langobardok Pannoniából való kivonulásáig (568) fellehet. Ez után az avarok utolmarak következik cea. 800-ig. Érdekes, hogy csak II. Tiberius császár engedti át hivatalosan Pannoniát 583-ban az avaroknak, kiknek uralmát Nagy Károly csak király dntti meg.

A IX. század legvégén jelenik meg államalkotó népünk.

Az ország meghódítása csak fokozatosan történt, Árpád fővezér 899-ben éri el a Duna vonalát. Anonymus szerint az északkeleti részek elfoglalása után Árpád Csepel (Sepel) szigetére vonul és ott ugy a maga, mint vezérei részére lakokat csináltat. De a Dunántul meghódítására nem onnan kell át a Dunán, hanem: „megindulván a szigettől, tábort ütének Surkusáron (Soroksáron) [ut a Rákus folyóig. És midőn látták, hogy mindenfelől hátsorságban vannak és senkiséb bír ellenők állani, átkelének a Dunán, s a révet, hol az átkelést tették, Moger (megyer) révnek nevezték, mivelhogy a hét fejedelmi személy, kiket hetu mogernek neveztek, ott hajózt át a Dunán. Átkelvén a Dunán, tábort ütének a Duna mellett Felhévizekig (a mai Császár- és Lukácsfürdőig). Ennek hallatára a Pannonia földjén lakó rómaiak (ezek alatt természetesen a rómaiak utódait, elsősorban a frankokat kell érteni) mind futással menték életüket. Másnap pedig Árpád vezér és minden előkelői, Magyarország minden vitézeivel egyben bemenének Athila király városába és megnézik mind a királyi palotákat, némelyeket pedig romba, némelyeket nem és szerfölött bámulják vala mindazon köépületeket és kimondhatatlanul örvendének, mivel hogy harc nélkül bevenniök sikerült Athila király városát, kinek nemzetségéből származott vala Árpád vezér...” (Anonymus: Gesta Hungarorum XLVI. fejezet.)

Anonymus leírásából tehát arra is következtethetnénk, hogy a hunok a régi Aquincum helyén, vagy annak közelében építették volna fel Athila városát (Eczilburgot, Eizelburgot). Ez ugyan nem fedí a valóságot, annyit azonban mindenesetre el kell fogadnunk, hogy a magyarok a IX. század végén a mai Békásmegyert körül keltek át a Dunán s a régi Aquincum helyén egy kőből épített, lakott városi találtak meleg források mellett.

Ugyanesek Anonymustól (LVII. fejezet) tudjuk, hogy Toksun (Taksony) vezér 947 és 972 között Bulár (bolgár) földről jött nagynemes uraknak, „akiknek nevei valának Billa és Boksu”. Magyarország különböző helyein földeket adott s azonkívül azon várat, melyet Pestnek neveznek, (castrum, quod dicitur Pesth) örökre átengedé nekik. A pesti vár alatt a honfoglalásig épen lennmaradt Diocletianus-féle vár értendő. Billa és testvére, Boksu, a magukkal hozott izmaeliták kétharmadrészel ennek a várnak a szolgálatára rendelték. Ezek a bolgárok, akik nyilván építőkulturát is hoztak magukkal hazájukból, az erős kővár védelme alatt kereskedelmi áruraktárakat tartottak és az ő idejükben Pest fontos kereskedelmi központ. A bolgárok mellett Pest rövidesen új lakosokat is kap, szószerint azonban nem szabad vonni Rogeriust, mikor Pestet nagy és dúsgazdag német városnak nevezi (magna et ditissima theutonice villa, quae Pesth dicitur) és elhallgatja az akkor már bizonyára népes magyar elemet.

A Pestre vonatkozó legközelebbi fontos és hiteles adat Gellért csanádi püspök vértanu-halála. Gellért püspök ugyanis Székesfehérvárról a Lengyelország felől érkező Endre hereceg (1047 májusában már király) elé ment s mielőtt a pesti révet elérte volna, az ellenpárt hívei az istentelen Vatha emberei Krecufeld (Kelenföld) hegyéről, melyet „mons Pestiensis”-nek is hívtak, letaszították és megölték.

A mai Gellérthegy északi lejtőjén ugyanis, — a későbbi Tabán helyén — már a XI. század elején is lakott telepet találunk. Első lakói magyar és bolgár révészek lehettek, akikhez Szent István alatt németek is csatlakoztak. Ezt a telepet „minor iparvum) Pesth”-nek vagyis Kis Pestnek nevezték el, míg a vele szemben elterülő Pest: „maior Pest”, vagyis Nagy Pest volt. A két ikervárost kötötte össze a pesti rév. A Duna jobbpartján fekvő Kis Pestről hívták aztán a kelenföldi hegyet (a mai Gellérthegyet) pesti hegynek, vagyis mons Pestiensisnek.

A Duna balpartján fekvő „maior Pesth“, mint ahogyan neve is bizonyítja, már számottevő hely volt és kereskedelmi szempontból Esztergommal vetekedett. Fejlődését nagyban elősegítették az időközben idetelepedett németek is, akik aztán a magyarokkal együtt lassanként háttérbe szorították a bolgár izmaelitákat, másként szaracénokat.

A XII. században épült fel ugyanazon a helyen, ahol valamikor Diocletianus császár várának praetoriuma állt, román stílusban a *Nagy Boldogságszűzről elnevezett pesti főgyűlés* (a mai belvárosi plébániatemplom), amelynek eddigi barokk külseje nem is engedte sejtetni, hogy a román stílus és a virágzó gótika egyik legszebb magyar építészeti alkotása rejlett a vakolat alatt.

A jobbparti település, Kis Pest a vele szemben lévő Nagy Pesthez hasonlóan ugyancsak egy római vár maradványaira támaszkodott és a Gellért-legendában említett boldogságos Szűz temploma vagy kápolnája, amelyben Gellért püspök teste 7 évig volt ideiglenesen eltemetve, minden bizonytalansággal az ottani római tábor közepén, a mai tabáni templom környékén állhatott. - - Ettől nem messze, a Gellérthegy lábánál, a mostani Rudasfürdő helyén volt a *Szt. Erzsébet-kárház*.

II. Géza királyunk idejében a mai Császárfürdő környéke, — egy 1148-ban kelt oklevél szerint, — *forum Gejzae*; Gejza városának (Gejza vásárhelynek) hívatott. Buda (a régi Aquincum) 1136-ban már prépostság, társaskáptalan (*Szent Péter társaskáptalan*) és királyi lak volt. A káptalan romjait 1931-ben a Calvin-utcai református templomnál részben már fel is tárták. A *királyi lak* pedig valószínűleg az aquincumi katonaváros amphitheatruma helyén, a már említett Királykúthoz (Királyhegy) állott. - - Buda a XII. század vége felé építkezései-vel legakább a Margit-környékreig ért. Így például 1183-ban már ott állt a mai Margit-híd budai fejenél a *Szent Háromság-templom* és a hozzá tartozó kárház, melyek Felhévíz (aqua calidae superiores) kiegészítő részét képezték. Később ezt a városrészt Szentháromság piacának *toppidum sanctae Trinitatis* is nevezték.

Hiába indult azonban virágzásnak Buda és Pest városa (mindkettő már mint „villa“ említetik Rogerius munkájában), hiába épült Szent István alatt és uralkodása óta a sok szép templom és kolostor — a tatárjárás szörnyű pusztításai nem kímélték meg sem Pestet, sem Budát. Először Pest esett áldozatul 1241 áprilisában. A városnak közepe akkoriban is a római alapítású vár volt, melynek kitörő kapuit a XII. század végén átépítették. A pesti főtemplom, aminek tudjuk, a vár bellerületén állt; egyéb védekezésre alkalmas köépület pedig kevés volt a városban, hiszen ilyennek még csak a domonkosrendi templom és kolostor számított, mely 1230-ban alapítatott és az akkori Pest szomszédságában, Szentfalyván épült, a mai Irányi-utca, Váci-utca, Kaas Ivor-utca és a Molnár-utca által határolt területen. Dacára annak, hogy a váren kívül már a tatárjárás előtt keletkezett védelem nélküli telep határait a Pestet körül folyó vízesárok képezte (magnum fossatum, quod circum villa Pestiensis) — a védekezés mégsem járt eredménnyel. A tatárok az egész várost felperzselték és ott rekedt lakosságát lemészárolták — télen pedig a belágyott Dunán átkelve, Pest jobbparti ikervárosát, Kis Pestet, épp úgy mint Budát, ugyancsak teljesen elpusztították⁶⁾

⁶⁾ Hogy fogalmazzavar ne támadjon, a Buda, Ofen (Ofen), Pest, maior Pest, minor Pest, mons Pestiensis (Ofner Berg), novus mons Pestiensis (Pest-hegy), Uj- vagy Nagy Buda és Ó Buda elnevezése körül, a nevek helyes alkalmazása végett a következőknek kell minűig személtett tartani:

A tatárjárás (1241) előtti az volt Ofen, amit magyarul Pestnek neveztek. Kezdetben tehát a mai Gellérthegy; mons Pestiensis, vagy Ofner Berg is. Ofen tehát 1241-ig nem jelenti a mai Várhegyet, vagy Budát (a mai Óbudát).

A tatárjárás után IV. Béla király az addig beépítetlen várdombot (a mai Várhegyet) beépítette és megerősítette. A Várhegyet akkoriban a következő nevek alatt említik: novus mons Pestiensis, Pest-hegy (ellentétben a Gellértheggel), a mons Pestiensis; továbbá Uj- vagy Nagy Buda (ellentétben az addigi Budával, amely Aquincum helyén épült).

Műthogy azonban mons Pestiensis; Ofner Berg jelentett, a közhasználatban az Ofen szó utragadt Uj- vagy Nagy Budára is.

IV. Béla a tatárok elvonulása után az eddig be nem épített dombot, a mai Várhegyet támadások ellen szolgáló várrá alakította át. A régi Pest romjain keletkezett új település pedig 1244-ben olyan jogosítványokat kapott tőle, melyek valóságos várossá tették és biztosították számára a fejlődés lehetőségeit. A telepesek közül ezidőtájt sokan felköltöznek az új vár mellé és megpetik az új Buda város (eleinte hivatalosan is Pestújhegy) alapjait. A Nyulak szigetén (a későbbi Boldogasszony, illetve Margitszigeten) kolostorok emelkednek, melyek közül IV. Béla király építette a Domonkosrendű apácák kolostorát (1252-ben készült el), szentléletű apáca leánya, Margit számára, akiről a sziget mai nevét nyerte, ugyyszintén 1270-ben a Ferencrendi minoriták kolostorát és Szt. Clara templomát. A sziget északi esücsán ebben az időben az esztergomi érsek várszerűleg megerősített háza állott, melyet IV. Béla nyilván akkort adományozott neki, mikor Ó-Budát második fővárosává tette. A premonstreai rend már a XIII. század elején bírta a szigetet. 1250-ben a hegyen épült Buda rendes várossá alakult és 1269-ben már készen áll a Nagyboldogasszonyról nevezett budavári főtemplom is, mely tizenöt év alatt épült egy régebbi, 1247-ben már ott állt templom helyén.

Róbert Károly a Várhegyen az „István várát” építette, de eleinte nem lakott Budán, hanem inkább Visegrádon. Uralkodása alatt sok olasz telepedett meg a városban, ami nagyban elősegítette Buda művészi kiépítését. Róbert Károly verette Budán az első aranyforintot.

Buda fejlődése Nagy Lajos uralma alatt is nagy lendületet vett, hiszen ő volt az aki Magyarországot a hatalomnak olyan magas fokára emelte, aminőt sem azelőtt, sem azóta nem élvezett. A király maga is gyakran tartózkodott Budán. 1347-ben kiváltságlevelet adott a város lakóinak és áru-megállítási jogjai ruházta fel a várost.

Pest ebben az időben alárendeltőbb szerepet játszott, míg Ó-Buda az Anjouk uralkodása alatt az anya- és özvegy királynék lakóhelye, akik sokat tettek a város fellendítése és szépítése érdekében. Róbert király felesége, Erzsébet királyné újjáépítette a káptalani templomot s a Clarissa-apácák számára gyönyörű kolostort emeltetett. Nagy Lajos pedig 1355-ben királyi városi rangra emelte Ó-Budát. Zsigmond király trónralépesével (1387—1437) kezdődik meg csak igazán Buda dicsőséges szerepe. Zsigmond állandó királyi székhelyé tette Budát és amint 1410-ben nemel-római császárrá választották, a régi királyi várat francia építőmesterekkel gót stílusban valóságos műremekké varázsoltatta, mely Friss palota. Friss vár nevek alatt volt ismeretes és amelyben sok fejedelmet látott vendégül, többek között a bizanci császárt és a dán királyt is. A császár- király állandó ott tartózkodásának köszönhető, hogy Buda lakosságának száma ezidőtájt már több mint 20.000-re emelkedett. A Pest és Buda közötti állandó hid gondolatát Zsigmond alatt merül fel először. Pest városa ő alatta nyeri vissza önállóságát. A királynék kedvelt Ó-Budáját pedig Zsigmond neje, Cillei Borbála építtette ismét újjá és ugyanesak Ó-Budán állít fel Zsigmond főiskolát.

Mátyás király alatt (1458—1490) érte el a középkori Buda fejlődésének fénykorát. A királyi palotát renaissance stílusban építtette át és kiváló olasz művészek alkotásaival díszítette fel. Mátyás udvara a humanista korszak leghatásosabb udvara. Tudományos, irodalmi és művészeti középponttá lett. Királyi könyvtára világhírré lett szerit. Az országgyűlések, s a pazar udvari élet sok főúrral vonzanak

Következésképen az eddigi Budát (t. i. az aquincumit) a tatárjárás után megkülönböztetésül Ó-Budának és Alt Óbáznak kezdték nevezni.

A tatárjárás idején a régi Pest (maior Pest) a mai Irányi-utatótól a Bégiposta-utóig terjedt. Innen északra feküdt Új Bécs a mai Lipótváros helyén, és feljebb Jenő, a Halkospatak torkolata mellett; míg Szentfalya Pest déli tövisomszédságában terült el.

Buda és Nagy Buda külvárosai voltak: Szent Péter (a mai Viziváros); Szent Jakab (a mai Ujlak) és Nagy-Budától északra a vár alatt Tótfalu.

Felhőviz (taguae calidae superiores) alatt mindig a mai Császár- és Lukács-fürdők tájékát, Alhőviz (taguae calidae inferiores) alatt pedig a Csilleuthy környéki fürdők tájékát kell érteni.

Budára s egymásután épülnek ott a szebbnél-szebb paloták. A Zsigmond korabeli Ó-budai főiskola helyébe Mátyás új főiskolát állított fel Budán, viszont Ó-Budán újabb díszes épületeket emelt. Geréb László prépost, Szilágyi Erzsébet unokaöccse pedig ugyancsak Ó-Budán állította fel a Rómából behívott Hess Andrással 1472-ben az első könyvnyomtató műhelyt. A kulturális fejlődésnek és pezsgő udvari életnek következménye volt az ipar és kereskedelem fellendülése is. De Pestről sem feledkezett meg Mátyás, erős falakkal vélette körül a várost, mely a mai Belvárost határolta. A mellette elterülő rákosi síkság nagy nevezetességre lett szerit ebben az időben, mert az országgyűlésekre összesereglett nemesség itt ültette fel táborát és folytatta tanácskozásait.

Sajnos, Budapest középkori történetének itt vázolt diésőséges korszaka Mátyás halálával véget ért. II. Ulászló királynak ugyan szintén fényes udvartartása volt Budán, de az oligarchia felkapásai folytán csakhamar felbomlott a rend és 1514-ben Dózsa György vezetésével parasztlázadás tör ki, melynek során a lázadó hadak Buda külvárosait kifosztották. Pestet ostrom alá vették és csak Szapolyai János erdélyi vajda tudta a lázadást leverni.

II. Ulászló fia, II. Lajos alatt a török mindjobban tért hódít és 1526 aug. 29-én elkövetkezett a gyászos mohácsi esakavesztés, mely nem csupán az ország, hanem a főváros történetében is fordulópontot jelentett. Azóta a német és török hatalmak küzdöttek az ország és a főváros birtokáért s e küzdelemnek áldozatul esett az ország és vele együtt a főváros is. 1526 szeptemberében Szulejmán szultán akadálytalanul foglalhatta el Budát; a királyi várat minden kincsétől megfosztotta, a polgári várost pedig felgyújtotta. A mohácsi vérsz. követő pártharcok alatt Buda először német kézre került a német őrség azonban 1529-ben ellenállás nélkül feladta a várost, melyet a szultán kegye Szapolyai János hatalmába juttatott. Ruggendorf, Ferdinánd király hadvezére 1530-ban megkísérelte ugyan a vár elfoglalását, de eredménytelenül. Szapolyai János itt tartotta székhelyét és itt ülte meg fényes lakodalma 1539-ben a lengyel származású Izabellával, mely alkalommal az ott egybegyűlt vendégsereg még elámulhatott a királyi palota szépségein. Szapolyai halála után Ferdinánd ismét megkísérelte a vár meghódítását, mire 1541 szeptember 4-én Szulejmán esellel megszállta Budát, mely aztán 1686-ig maradt török kézben.

A török uralom alatt természetesen megváltozott Buda és Pest képe. Elűkelő és vagyonos lakossága küszövelt, vagy elvándorolt; a régi lakosságból csupán néhány földműves és szőlősgazda, valamint a zsidók maradtak meg, akik kereskedelemmel foglalkoztak; a mestersémbereket pedig a Balkánról jött új lakosság adta.

A törökök általában nem törődtek a középkorból jennmaradt épületek karbantartásával, csak a fürdőkre fordítottak gondot, melyeket már a XVI. század folyamán szépen kiépítettek. Károlyi Árpád szerint kilenc szép nagy köfürdőjük volt Budán, de ezekből 1686-ban csak öt maradt meg. A legszebb volt köztük Veli heg fürdője, a mai Császárfürdő helyén. A Rudas és Király fürdőnek ma is vannak török korból származó részletei: a Rác-fürdőnek (a mai Szent Imre-fürdőnek) egyik meleg medencéje pedig még Mátyás király idejéből való. A törökök Aga, más néven Szüzek fürdője a régi Sáros-fürdő helyén állt, melynek gyógyvize ma a Gellért-fürdőt táplálja.

A keresztény templomokat majdnem mind török istenházakká alakították át, kivéve a pesti főtemplomot (a mai belvárosi plébániatemplom) és a budai Szt. János evangelistáról elnevezett templomot (a mai ívelpörségi templom), melyek a török hódoltság egész ideje alatt a keresztények birtokában maradtak.

Budavára a török korszak idején öt városrészre osztott. Az első a várpalota, a mai királyi vár; ez a síkló irányáig nyúlt el, ahol egy husz méter széles árok és fal választotta el a felsővárostól, mely a várhegy északi részén terült el; a harmadik a Únárook külvárosa, a mai Rácváros, vagy Tabán; a negyedik a vízi, vagy zsidóváros; az ötödik a felső külváros, a mai Országút területén. Felhévívizzel a

mai Császárfürdő környékével) kiegészítve. Pest önállóságát a törökök megszüntették és Buda hatodik városrészének tekintették.

Összesen 12 főiskolát, 16 elemi iskolát, 24 dzsámijt, 46 mecsetet és 75 közkutat építettek a törökök, sőt az utakat is kikövezték. Mindebből látjuk, hogy fővárosunk helyén a török hódoltság idején is civilizált állapotok voltak és a kulturális fejlődésre szintén nagy súlyt fektettek.

A XVII. század végén azonban a török birodalom hanyatlásnak indult. A kedvező alkalmat felhasználva, a pápa közbenjárására 1683-ban a német császár és a lengyel király között szövetség jött létre a török ellen. A felszabadító háború több sikertelen ostroma után csak 1686-ban indult meg a koncentrikus támadás Buda ellen, melyet Lotharingiai Károly herceg és Miksa bajor választófejedelem vezettek. *Szeptember 2-án sikerült visszahódítani Budavárát, melyet a sok ostrom teljesen rombadöntött.* Amit az ágyuzás megkímélt, azt a gyakori tűzvészek és löporroblantások pusztították el.

Az elpusztult városokat újra be kellett telepíteni. Az első telepesek túlnyomóan németek és osztrákok voltak, de sok francia, olasz, sőt spanyol család is akadt közöttük.

A telepítés sikerét nagyban előmozdították I. Lipót királynak 1703 október 23-án kiadott kiváltságleveléi, melyek Buda és Pest városok régi szabadságait visszaadták s ezzel önkormányzati jogukat biztosították. Budát kiváltságlevele szerint fővárosi jelleg illette meg, a valóságban azonban csupán hatalmas katonai központ lett belőle, melynek polgársága alárendelt szerepet vitt és ezért lassabban haladt az újjáépítés munkája.

A rombadöntött három város újjáépítésében talán legnagyobb szerepe a különböző szerzeteseknek volt. A budai vár gyönyörű középkori épületei közül csupán a Mátyás-templom maradt meg, mely rövidesen a jezsuiták birtokába jutott, kik plébanialemplomul használták. Mellette épültek fel Széchenyi György esztergomi érsek nagyszabású alkotásai: a jezsuita kollegium, akadémia és papnevelő intézet, melyek Budát hatalmas kulturális központtá tették. Ugyancsak Széchenyi Györgynek köszöni eredetét a Pesten 1727-ben épült Rokkantak háza, a későbbi Károly-kaszárnya, amely ma városházi célokat szolgál. Ez az épület akkoriban Pest város egyetlen monumentális épülete volt. Széchenyi György emlékezetére alkotott szobor áll a mai Városháza belső bejáratában. Felirata: Széchenyi György primás a régi Pest-Buda nagy jótévője emlékének, akinek adományából a mai Városháza épült.

A török világ Budája annakidején északon csak a mai Császárfürdőig terjedt: ami azon túl feküdt, azt egyrészt még Budavára megszállása alkalmával maguk a törökök pusztították el, másrészt a későbbi ostromló hadak dalták fel, úgy, hogy *Ó-Buda, az ősrégi város régebbi jelentőségét végleg elvesztette.* I. Lipót még a török uralom alatt 1659. július 30-án Zichy István grófnak adományozta Ó-Budát, aki azonban csak Buda visszafoglalása után vehette birtokba. Gr. Zichy Péter és fia Miklós építkezései (a kiscelli várszerű Trinitárius kolostor és templom, a régi Malom-utcai templom, a Zichy kastély, stb.) díszére váltak ugyan Ó-Budának, de régi fényét visszaállítani nem voltak elegendők. Zichy Miklós özvegye, Bezényi Erzsébet 16.000 forint vilalicium fejében az Ó-budai uradalmat 1758-ban a m. kir. Kamarának engedte át. Ezen szerződés értelmében Ó-Buda koronauradalom lett. Közigazgatás szempontjából 1850 januárjáig Pest megye hatósága alá tartozott, ekkor azonban Buda szabad királyi főváros kiegészítő részévé lépett elő s az maradt — mint annak harmadik közigazgatási kerülete — 1872-ig, amikor Buda és Pest szabad királyi fővárosokkal és a Margitszigettel Budapest főváros név alatt egyesült.

A Margitsziget, miután lakói, az apácák és barátok elmenekültek, a török korszak alatt néptelenné vált. Bő szénatermő hely lévén, a törökök lovakk legeltetésére használták, az apácázárdát pedig kórodnak foglalták le. A többi épületet,

amikor Buda körül erős és messzeterjedő védfalakat építettek, szétromborták s köveiket ezekbe a védfalakba hordták át. A Margitszigetet ebben az időben O-Budával és Pesttel hajóhid kötötte össze. Buda ostromlása idején lövészerék tárházaként és sebesültek ápolóhelyeül szolgált. II. József a vallásalapozó esztendőben a szigetet és mint közalapítványi birtok, Brasszombérba adotta ki utolsó bérlője Mayer ó-budai lakos volt 1782-től 1790-ig. Az 1790-iki pozsonyi országgyűlésen Sándor es. k. főherceget, II. Lipót király fiát választották meg ország-nádornak és királyi rendelet folytán a Margitszigetet jelölők ki számára mulatókertnek azon kikötéssel, hogy érette a közalapítványi pénztárba évente 500 forintot fizessen. Sándor főherceg 1795-ben elhalálozván, utóda József főherceg, a felelhetetlen emlékü nádor vette át a szigetet. Ő fejezte be a megkezdett nyarilak építését és gyönyörű angol parkot létesített rajta. Utóbb a Margitsziget esere útján József nádor saját birtokává vált s mint ilyen, családi örökségként néhai István főherceg nádorra, ennek magtalanul történt elhunytával id. József főhercegre, a magyar honvédsereg volt főparancsnokára, ennek halála után pedig József kir. herceg tábornagyokra szállott át, kitől a Margitsziget az 1908:XLVIII. t. c. alapján megvásároltatott és tulajdonjoga a fővárosi pénzalap javára kebelezetett be. Ezen törvény szerint a Margitsziget örök időkre nyilvános kert gyanánt tartandó fenn.

A XVIII. század elején minden vonalon nagy erővel indult meg az újateremtés munkája, de a Rákóczi-kor zavarái s a pestis rettenő pusztításai annyira apasztották a népességet, hogy 1710-ben már ismét csak mintegy 300 lakosa volt Pestnek. De városaink gyorsan kihevertek a nagy csapásokat. 1720-ban Budának már 8500, O-Budának 1100, Pestnek 2600 lakosa volt.

Pest városának országos jelentőséget először az adott, hogy III. Károly 1723-ban ide helyezte a hétszemélyes- és a királyi táblát. 1749. és 1769. között Mária Terézia újraépíti a királyi várat s kulturális célokra engedi át ekkor telepíti a palotába az Angolkisasszonyokat is, kiket később a pesti Szűz. Domonkos zárdába telepítettek át. 1762-ben Pesten a Piaristák háza épül meg és 1764-ben felülüljék az első pesti gyárat. 1767-ben a Terézváros kezd kifejlődni és felépül az állandó hajóhid is a Kishíd-utca (a mai Tűrr István-utca) irányában. 1777-ben a Pázmány egyetem és az egyetemi nyomda áthozatott Nagyszombatból a budai várba. Ugyanebben az évben gyulnak ki az első utcai lámpák Budán.

Mindkét város fejlődése II. József császár malma idején még nagyobb lendületet vett. *II. József 1782-től Budára hozta a helytartó tanácsot és a királyi kamarát:* az egyetemet pedig ugyanebben az évben Pestre helyezte át Budáról. Uralkodása alatt keletkezik a róla elnevezett Józsefváros s Budán az ő nővére nevét viselő Krisztinaváros. Sőt, minthogy Pesten a Váci és Keeskeméti kapukon kívüleső telkeken az építkezést magánosoknak is megengedték, ezáltal a később uralkodó II. Lipót és I. Ferenc királyainkról elkéresztelt Lipót- és Ferencvároshoz is megvetették alapját. 1786-ban felépül a Papiövelde és messze az akkori városon kívül az Újépület. *1790. január 1-én Pest is megkapja az utcai világítást, kanizsai méceseket repecolajjal.* 1795-ben még másfélszázánál több szalmatödelű házat lehet találni Pesten. A Rókus-kórház alapját (Polgári-kórház) ugyanebben az évben vetették meg. A Városliget első tálit 1799-ben ültették, amikor az árvíz majdnem az egész Ferencvárost rombadöntötte.

Pest természetes fejlődésével rövidesen túlszárnyalta Budát, amit teljes gazdasági életének, elsősorban gabona- és állatkereskedelmének köszönhetett. A XIX. század elején Pest már az egész magyar kereskedelem központja. Ekkor kezdődik meg tulajdonképpen *nagypárosi jellegének kialakulása,* ami nagyrészt *József nádor nevéhez fűződik,* aki minden erejét Pest város felvirágoztatására fordította.

Az ő elnöksége alatt működött 1808-tól kezdve az u. n. Szépitészeti Bizottság (Szépítő Bizottság), mely a város szelvényezését és fokozatos kiépítését tűzte ki célul. Ettől kezdődőleg csupán jóváhagyott tervek alapján lehetett építkezni.

A városszabályozás és az új építkezések terén Pollack Mihály és Hild József kitünő műépítészeink szereztek hervadhatatlan érdemeket.

Az *ilymódon átalakuló város önként kínálkozott a magyar kultúra otthonául* s a XIX. század első felében el is iadult a magyarosító áramlat, ami nem csupán a polgárság szellemi színvonalát emelte, hanem a város lakóiban felébresztette a nemzeti érzést. A kulturális fejlődés jelentős tényezői voltak: az 1802-ben gróf Széchenyi Ferenc adományával alapított Nemzeti Múzeum, s az 1830-ban gróf Széchenyi István indítványozása és áldozatkészsége mellett megalakult Magyar Tudományos Akadémia, melyek hatását méltóan segítette elő az 1837-ben megnyitott Nemzeti Színház, valamint az Aurora kör (Kösfaludy társaság) megalakulása. 1827-ben alakult meg a Dorottya-utcai Vogel házában a Nemzeti Casino, mely hathatós tényezője lett a politikai élet szervezésének is. Vörösmarty Mihály 1828-tól kezdve Pesten lakott s az irodalmi élet központja is Pest lett. 1830-ban indult meg a dunai gőzhajózás is. Gróf Széchenyi István tenköpű szelme halotta át a lestvívárosok lakosságát s az egész nemzetet, mely példétlan áldozatkészséggel teremtette meg közművelődésének és anyagi jólétének nélkülözhetetlen tényezőit. Még az 1838-iki árvíz is, mely Budán 601, Pesten 2281 házat döntött romba, csak pillanatnyilag tudta megbénítani a közszellem alkotó lendületét. Ipar és kereskedelem, irodalom és művészet váratlanul gyors fejlődésnek indult. Ebbe az időszakba esik a Lánchíd és Vármegeyház megépítése, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület megalapítása és az Országos Ipar-egyesület megalakulása. 1844-ben épült fel a pesti Városháza a régi Városház-terén; majd 1846-ban nyílik meg a budai József Ipartanoda, a mai Műegyetem őse; ebben az évben alapítják a Ganz Ábrahám-féle vasöntödét; s ugyanekkor helyezik üzembe Magyarország első közforgalmu gőzüzemű vasutját Pest és Vác között, 33,6 km-es vonalszakaszon.*

Az *1848-ik év új korszak kezdetét hozta*. A külföldi mozgalmak hatása alatt a magyar nemzetben is felébredt a szabadság eszméje és vágya; március 19-én született meg Pesten a nemzet óhajait kifejező 12 pont s a pozsonyi országgyűlésen V. Ferdinánd személyesen hirdette ki a szentesített alkotmányos törvényeket, melyek a nemesi kiváltságokat eltörölték. Pestet jelölték ki az országgyűlés. Budát és Pestet pedig a kormány székhelyül. Az első felelős minisztérium Pozsonyból Pestre költözött és július 5-én István főherceg nádor a király nevében írt nyitotta meg az első népképviseleti országgyűlést. A reformmozgalmak eddigi hékés igyekezeit azonban csakhamar véres harcok váltották fel. Az ország déli részében kitört forrongás a főváros helyzetét is súlyossá tette. A nemzetiségeket ellenünk lázították, a királyt bizalmatlanná tették a Batthyány-kormány iránt, amely lemondott. Helyébe kinevezték miniszteri ellenjegyzés nélkül Lamberg Ferenc altábornagyet es. kir. biztossá, akit a Lánchídon szeptember 28-án a pesti tömeg megölt. E hírre korlátlan hatalommal ruházták fel Jellasics József horvát bánt, kinek seregét a magyarok legyőzték. Ennek következményeképp Windischgrätz császári tábornok nyomult Pest felé, a készülenen várost 1849 január 5-én elfoglalta és kihirdette az ostromállapotot. A közben megszervezett magyar nemzeti sereg közeledésére az osztrákok április 24-én kivonultak a fővárosból. Csak Hentzi vezérőrnagy maradt meg ezer emberrel a várban. A magyar hadsereg május 3-án jelent meg a Gellérthegyen s részint onnan, részint a Naphegyről intézte támadásait a vár ellen. Ezalatt Hentzi a hékés és védtelen Pestet szüntelenül bombáztatta s lakosságának egy részét menekülésre kényszerítette. A május 16. és 17-ike közötti éjjelen Görgöy heves roha-

* 1856-ban vezetik be Pesten először a gázvilágítást, míg Budán csak 1866-ban. Az alagutat 1857-ben nyitják meg. 1861-ben jelent meg Pest utcáin az első petróleumlámpa, és 1866-ban indult meg az első lévonat a Kálvin-térről a Váci-uton át Újpestre. 1870-ben helyezik üzembe a várhegyi siklóit és 1873-ban a svábbegyi fogaskerekű vasutat. 1891-ben készül el a végleges vízű és esatornázás, valamint az első villamosvasut a Stáció-utcában (a mai Baross-utcában). 1895-ben jelenik meg az első autóból Budapesten. 1896-ban helyezik üzembe a Földalatti vasutat.

ant intézett a vár ellen, de sikertelenül. Május 21-én újra megrohanta a várat s azt elveszítvén Husa után hatalmába ejtette: maga Hentzi a hástyán esett el, Alnoch ezredes pedig a Lánchíd felrobbantását célzó ádáz kísérlete közben vesztette életét.

A felszabadított Buda és Pest ismét a kormány székhelye lett, de csak rövid időre, mert a debreceni országgyűlés detronizáló határozatára a bécsi kamarilla a kegyetlen Haynaut küldi nyakunkra és segítségül hívja az oroszot. Az oroszok betörése újabb fordulatot jelent és július 13-án Budavára ismét a császáriak kezében van. Október 6-án az Újépületben agyonlövik Batthyány Lajos miniszterelnököt.

Az 1849-iki eseményekre következő katonai és rendőri uralom alatt a közélet minden ágában lespedez állott be. Színház, irodalom, zene és játékoság volt az egyetlen tör, melyen nemzeti törekvések legalább titokban érvényesülhettek. De a nemzet ebben a kétségbeejtő helyzetben sem esüggelt el s mikor az osztrákoknak a franciá-olasz hadaktól 1859-ben szenvedett veresége után a Bach-korszak megbukott, lelkes, új mozgalom járta át az egész országot. Az 1861-iki országgyűlésen hazulni kezdtek Magyarország békiói s mintán 1866-ban Ausztriát még egy újabb súlyos csapás érte Königsgrätznél, az uralkodó, I. Ferenc József a magyar nemzettel kilékött.

Az 1867. július 8-iki koronázás Magyarország és a főváros történetének legújabb korszakát nyitja meg. A kiegyezés visszaállította az alkotmányos kormányrendszert, melynek jótékony hatása rövidesen érezhetővé vált a város további fejlődésében is. Pest lett az országgyűlés állandó színhelye és az állami politika mindinkább fokozott figyelmet szentelt a fővárosnak. Ennek eredménye volt az 1870. X. tr.-kel életbeléptetett Közmunkatanács, a régebbi „Szépítő Biztosság” hivatalos utóda, melynek feladatává ugyancsak a főváros céltudatos fejlesztését tették. Városszabályozó tevékenységének első főbb eredményei a dunai rakpartok, a Sngár-ut (Antrássy-ut), a Nagykörutak, stb.

1872. decemberében pedig megalkotta a magyar törvényhozás a nagyjelentőségű 1872:XXXVI.-ik törvénycíkket „Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről”, melyet Buda és Pest szab. kir. fővárosokat, valamint Ó-Buda mezővárost és a Margitszigetet, ez utóbbiaknak Pest vármegyéből való kikebelezetése mellett, Buda-Pest főváros név alatt egy törvényhatósággá egyesíti.

1872 óta Magyarország fővárosa tehát Buda-Pest, melynek nevét ma már egybeírva használja a törvényhozás is. 1892-ben, június 8-án kelt legfőbb elhatározással pedig Budapest királyilag is székesfővárosnak jelentetett ki. Innen származik a Budapest Székesfőváros elnevezés.

A három város hivatalos egyesítése tette lehetővé az elmúlt rövid hat évtized alatt azt a szédítő iramú fejlődést, melyre a városok történetében alig van példa.

A hajdani apró telepek helyén ma egy milliós világváros civilizációja és kulturája él. Ez a város látott pazar pompájú hatalmat és látott végzetes balsorsot. Volt 3 tengertől mosott hatalmas birodalom középpontja és szenvedte idegen hóditók gyötrelmeit. De miníg él, azzal a nemzettel együtt, amelynek szíve, ékszere és büszkesége. Elni fog ezentul is mindig a történelem forgandóságában. Sorsát a következő századokban és ezredeken előre nem láthatja senki.

Csak egy bizonyos: magyar lesz mindörökkön örökké!

HELYRAJZI ADATOK

Budapest, Magyarország székesfővárosa, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye székhelye, a Duna mindkét partján fekszik, mintegy 45 km-nyire dél felé a folyó visegrádi öles kanyarulattól, a Dunántulca átvezető Vörösvári völgy nyílásában, ősi utvonalak találkozó helyén.

Kiterjedése északról dél felé 18, keletről nyugat felé 22 km. Határának hossza, vagyis egész kerülete 79.2 km, amiből a jobbparti határszélékre 44.1 km, a balparti határszélékre pedig 35.1 km esik.

A főváros területe 19.444,28 hektár (=33.695 kat. hold, 1104 [-öl; illetve 191-1128 négyzetkm), melyből 757.96 hektár a Duna területére esik.

Budapest területe északon: Solymár, Üröm, Békásmegyer, Újpest és Rákospalota; keleten: Pestújhely, Rákosszentmihály, Cinkota, Saslalom, Rákoskeresztúr, Pestszentlőrinc; délen: Kispest, Csepel, Budafok, Albertfalva, Budatétény, Nagytétény; nyugaton: Budaörs, Budakeszi, Nagykovácsi és Pesthidegkut területével határos.

Az 1930. évi XVIII. tc. a székesfőváros területéhez esatozza Csepel község határából az állami kikötő területét (517.98 ha) és Budakeszi község határából azt az erdőrészt, amely a székesfőváros tulajdona (645.93 ha), mely ingatlanokkal Budapest mai területe 20608.19 hektárt tesz ki, melyhez még Budaörs területéből a köztorgalmi repülőtér területe járul.

Budapest területén a legmagasabb pont a Jánoshegyi Erzsébet-kilátó, 529 m, míg a legmélyebben fekvő rész a Budafoki-ut, Major-utca és Albert-utca közötti terület 100.59 m magasságban az Adriai tenger színe fölött.

Budapest jobbparti részét a budai hegység egyes csoportjai hálózzák be. E hegység egyfelől a Rózsadombbal, másfelől a Várhegygel és a Gellértheggyel közvetlenül a Duna medréig nyomul elő. Ezek az u. n. „budai előhegyek”.

A Várhegy és a Rózsadomb között nyíló lapály, melyet a Viziváros Országgy foglal el, nyugat felé a Hűvösvölgy és Ördögárok völgylapályában nyer folytatást. A budai hegységnek ezen fővölgye az előhegyek mögött magasodó „belső budai hegyek” két csoportját (a Hármashatárhegy és a Jánoshegy-Svábhegy csoportját) választja el egymástól s egyúttal a főbb vizek levezetőjéül szolgál.

A belső budai hegyeken, vagyis a budai hegység zömén lat emelkednek aztán a tekintélyes Csiki hegyek, a kopaszfejű Nagy Szénás és az erdős Nagy Kopasz, de ezek az u. n. „külső budai hegyek” már Budapest közigazgatási határán kívül esnek.

A Hármashatárhegy csoportjától keletre tágasabb lapály kíséri a Duna medrét, melybe északnyugat felől a Vörösvári völgyelés nyílik. Egy másik lapály a Gellérthegytől délre elterülő Kelenföld és Lágymányos, ahol a budai híres keserűvizek fakadnak. Ezeket alacsony dombor különíti el a budaörsi völgylapálytól, melytől délre a Kamaraerdő és a tétényi fensík terül el.

E hegycsoportok jelentékenyebb emelkedései a főváros területén: Hármashatárhegy 496 m, Felsőkecskehegy 395 m, Ujlakihegy 448 m, Kecskehegy 382 m, Vadaskert 335 és 371 m, Guggerhegy 376 m, Nagyhárshégy 458 m, Jánoshegy 529 m, Svábhegy 465 m, Kakukhegy 438 m, Gellérthégy 235 m, és a Kamaraerdő-Vadászhegy 226 m. A hegyvidék részletes ismeretét a Kirándulóhelyek és természetí szépségek fejezetében találjuk.

A főváros balparti része alacsony fekvésű síkság, mely nagyrészt csak 8—10 méternyire emelkedik a Duna szempontja felé és csak északkelet és kelet felé emelkedik magasabbra.

A Duna észak-déli irányban először nyugat felé, aztán kelet felé kidomborodó ívben hasítja Budapest területét s hossza itt 15.27 km; szélessége 300—800 m (legszélesebb a Margitsziget északi csucsánál, legkeskenyebb a Gellérthegynél), mélysége a szemponttól számítva 1.9—9 m; a főváros határában összesen 757.96 hektár területet foglal el s medrében 6 sziget van: az újpesti, az óbudai, a hajógyári, a Margitsziget és részben a Csepelsziget. A Duna szempontja (a Lánchíd jobbparti oszlopán levő vízállásmérőn) 96.586 méternyire van az Adriai tenger szintje fölött. A Duna közep-vízállása 1933-ban 1.84 m., 1934-ben 1.52 m. volt.

Kiseb vízfolyások: a budai oldalon az Aranyhegyi árok és az Ördögárok, de ezek is csak mint vízlevezető árkok jönnek figyelembe. A pesti oldal egyedüli vízfolyása pedig a Rákospatak, mely Mátyásföld alatt lép fővárosunk területére és annak keleti határvonalaival párhuzamosan az angyalföldi Vizafogónál ömlik a Dunába.

A világhírű hévízforrásokról és keserűvíztelepekről külön fejezetben szólnunk.

ÉGHAJLATI VISZONYOK

Budapest éghajlata egészben véne mérsékelt, az alföldi éghajlat szélsőséges jellegének nyomaitad. Nyara meleg és száraz, tele inkább enyhe, a tavaszi átmenet hirtelen, az őszi lehűlésu szép.

1871-től 1930-ig hatvanéves hőmérsékleti havi átlagértékek:

Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Május	Jun.	Jul.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.
-10	0.7	5.8	11.5	16.3	19.6	21.8	20.9	16.5	11	4.8	0.6

Az évi évi középhőmérséklet tehát 10.7 C°.

1933-ban a hőmérséklet évi átlaga 10.3 C°, minimuma -12.6 C°, maximuma 37.2 C°. 1934-ben a hőmérséklet évi átlaga 12.5 C°, minimuma -10.9 C° (febr. 3.), maximuma 35.4 C° (aug. 4.).

1870 óta a legnagyobb meleg Budapesten 1921 aug. 12-én volt: 38.7 C°, a legnagyobb hideg pedig 1929 febr. 11-én: -23.4 C°.

Napsütés: 1901-től 1930-ig órában kifejezeli havi átlag:

Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Május	Jun.	Jul.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.
58	77	132	181	261	274	295	272	190	139	71	41

Egy évben tehát átlag 1921 órán át süt a nap.

Budapest jobbpartj részének rendkívül kedvező déli és délkeleti lekvése biztosítja azt, hogy a lejtők előnyös napsugárzásban részesülnek.

Uralkodó szél: az északnyugati. A budai hegyvidék egyik jótékony hatása éppen az, hogy a szélörösséget jelentőkényen mérsékli.

Esős nap átlag 140 van egy évben; a csapadék mennyisége cca 600 mm.

A felsorolt adatokból is láthatjuk, hogy az üdülést és nyaralást keresőknek milyen különösen megfelel Budapestünk éghajlata.

KÖZIGAZGATÁSI BEOSZTÁS

Budapest székesfővárosi ujabban 14 közigazgatási kerületre osztották. Ezek a következők:

A Duna jobbpartján terülnek el (északról dél felé haladva) a

III. kerület, Óbuda (Margitsziget, Rómaifürdő, Aquincum, Szemlőhegy, Szépvölgy, stb.).

II. kerület, Viziváros (Rózsadomb, Pasarét, stb.).

XII. kerület, Hegyvidék (Lipótmező, Zugliget, Jánoshegy, Svábhegy, Széchenyihegy, Mártonhegy, Városmajor, stb.)

I. kerület, Vár (nyugaton a déli p. n. vasútvonaláig, délen az Oroni-utcáig).

XI. kerület, Szent Imre város (Gellérthegy, Sashegy, Sasad, Rupphegy, Karmraerdő, Órmező, Kelenföld, Lágymányos, stb.).

A Duna balpartján pedig:

IV. kerület, Belváros

V. kerület, Szent István-város

VI. kerület, Terézváros,

VII. kerület, Erzsébetváros,

VIII. kerület, Józsefváros,

IX. kerület, Ferencváros (a csepeli állami kikötő területével),

X. kerület, Kőbánya,

XIII. kerület, Magdolnaváros (a Dráva-utcától és Aréna-uttól északra)

XIV. kerület, Városliget-Zugló (Rakosfalvával és Ekmann-teleppel).

Az új kerületek közül még csak a XI. kerületben működik külön kerületi előjáróság.

NÉPESÉGI ADATOK

Budapest lakossága oly rohamosan emelkedett, mint Európa egyik városáé sem. Hogy csak néhány régebbi számot emeljünk ki: 1810-ben Pestnek Budának és Óbudának összesen 60.259 lakosa volt, 1890 dec. 31-én tényleges népessége már 506.384; míg az 1930. évi népszámlálás eredménye 1.006.184 lakost mutat ki.

Budapest u. n. kiszámított népessége Budapest székesfőváros statisztikai hivatala szerint 1937 jun. 30-án 1.078.357 lakos.

FONTOSABB HATÓSÁGI SZERVEK, HIVATALOK ÉS INTÉZMÉNYEK

- Miniszterelnökség, Szentgyörgy-tér 1.
 Belügyminisztérium, I., Országház-utca 30.
 Külügyminisztérium, I., Dísz-tér 2.
 Pénzügyminisztérium, I., Szentháromság-tér.
 Honvédelmi minisztérium, I., Szent György-tér 3.
 Földművelésügyi minisztérium, V., Kossuth Lajos-tér 11.
 Igazságügyminisztérium, V., Markó-utca 16.
 Vallás- és közoktatásügyi minisztérium, V., Hold-utca 16.
 Kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium, II., Lánchíd-utca 1—3.
 Iparügyi minisztérium, II., Lánchíd-utca 2.
 Kuria és Püélőtábla, V., Kossuth Lajos-tér 12.
 Közigazgatási Bíróság, II., Fő-utca 1.
 Legfelsőbb Honvédtörvényszék, VIII., Conti-utca 41—43.
 Főudvarnagyi Bíróság, I., Királyi várpalota.
 Budapesti Törvényszék, V., Alkotmány-utca 14.
 Pestvidéki Törvényszék, II., Fő-utca 70—78.
 Honvédtörvényszék, II., Margit-körút 85—87.
 Központi Járásbíróság, V., Markó-utca 25.
 I—III. ker. Járásbíróság, II., Fő-utca 70.
 Pestvidéki Járásbíróság, II., Fő-utca 70.
 Koronaügyészség és főügyészség, V., Kossuth Lajos-tér 12.
 Budapesti Ügyészség, V., Markó-utca 27.
 Pestvidéki ügyészség, II., Fő-utca 70—78.
 Honvédfőparancsnokság, I., Dísz-tér 18.
 Vegyesdandár-parancsnokság, IV., Veres Pálné-utca 1.
 Államrendőrség vidéki főkapitánysága, V., Nádor-utca 9.
 Bejelentési hivatal, V., Ferenc József-tér 2—7. és 17—21.
 Antőngyek, IV., Veres Pálné-utca 24.
 Államrendőrség vidéki főkapitánysága, V., Nádor-utca 9.
 külföldieket ellenőrző országos központi hatóság, a Belügyminisztérium VIII.b. osztálya, Fővám-tér 8.
 Közlekedésrendészeti központi rendőri büntetőbíróság, I., Mészáros-u. 19.
 Székesfővárosi Pénzügyigazgatóság, V., Szalay-utca 10—14.
 Budapestvidéki Pénzügyigazgatóság, V., Szalay-utca 10—12.
 Fővámhivatal, IX., Fővám-tér 1.
 Központi Statisztikai Hivatal, II., Keleti Károly-utca 7.
 Budapesti Áru- és Értéktőzsdé, V., Szabadság-tér 17, Nádor-utca 25—27.
 Magyar Nemzeti Bank, V., Szabadság-tér 8—9.
 Pénzülezeti Központ, Deák Ferenc-utca 1.
 Postalakarékpénztár, V., Hold-utca 4.
 MÁV-igazgatóság, VI., Andrássy-ut 73—75.
 Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye Varmegyeháza, IV., Városház-utca 7.
 Budapest Székesfőváros Központi Városháza, IV., Városház-utca 9.
 Főpolgármesteri Hivatal az új Városházán, IV., Váci-utca 62—64.
 Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatala, VIII., Sándor-utca 8.

ISKOLÁK

FŐISKOLÁK:

- Klr. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem** (központja: IV., Egyetem-tér 1—3).
 300 évvel ezelőtt Pázmány Péter, a nagy magyar ellenreformátor, alapította Nagyszombatban, ahonnan Mária Terézia 1777-ben Budára helyezte át, innen pedig 1781-ben került Pestre. Négy fakultása van: hittudományi, jog- és államtudományi, bölcsészeti, valamint orvostudományi.
M. klr. József nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem, XI., Műegyetem-rakpart 3; öt tudománykarral: mérnök- és építészmérnöki, gépész- és vegyészmérnöki; bányá-, kohó- és erdőmérnöki (Sopron); mezőgazdasági és állatorvosi; végül közgazdaságtudományi.

FŐISKOLAI JELLEGGEL BIRÓ SZAKISKOLÁK

- Országos M. Kir. Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola, VI., Liszt Ferenc-tér 8.
 Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskola, VI., Andrássy-ut 71.

Színházművészeti Akadémia, VIII., Rákóczi-ut. 21.

M. Kir. Testnevelési Főiskola, I., Györi-ut. 13.

Kereskedelmi Akadémia, V., Alkotmány-utca 9—11. (Egyéves szaktanfolyam középiskolát végzettek számára.)

A BUDAPESTI TANKERÜLET KÖZÉPISKOLÁI

A budapesti tankerületi főigazgatóság hatáskörébe 40 középiskola tartozik 481 osztállyal: 22 fű- és 18 leányközépiskola. A 40 középiskola közül állami: 16; kir. katonai: 1; róm. kat.: 10; izr.: 2; községi (vagyis fővárosi): 6; egyesületi: 1; magániskola: 4. A 40 középiskola közül gimnázium: 3; reálgimnázium: 14; reáliskola: 5; leánygimnázium: 11; leányliceum: 7. Az egyéb budapesti 8 középiskola a budapesti tankerület hatáskörén kívül áll.

Az eddigi 12 középiskolai tanulmányi verseny eredménye alapján a győztes iskolák érdemsorában az első 15 helyen a kivívott egységek száma szerint a következő középiskolák állanak:

Budapesti evangélikus gimnázium (118 egység);

Budapesti kegyesrendi kat. gimnázium (117 egység);

Budapesti református gimnázium (104 egység);

Budapesti ciszterci rendi kat. Szt. Imre gimnázium (97 egység);

Budapesti áll. Berzsenyi Dániel reálgimnázium (92 egység);

Budapesti áll. Verbőczy István reálgimnázium (88 egység);

Budapesti áll. Komény Zsigmond reáliskola (88 egység);

Budapesti áll. Bolyai reáliskola (87 egység);

Budapesti áll. Mária Terézia leánygimnázium (61 egység);

Budapesti áll. Mátyás király reálgimnázium (56 egység);

Budapesti áll. Kőlcsey Ferenc reálgimnázium (50 egység);

Budapesti áll. Toldy Ferenc reálgimnázium (50 egység);

Budapesti áll. Zrínyi Miklós reálgimnázium (48 egység);

Budapesti áll. Szt. István reálgimnázium (43 egység);

Budapesti községi Eötvös József reáliskola (42 egység).

KÖZÉPISKOLAI JELLEGGEL BIRO SZAKISKOLÁK

Országos Magyar Iparművészeti Iskola, IX., Klizsi-ut. 31.

M. Kir. Kertészeti Tanintézet, XI., Nagyboldogasszony-utja 45.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZSÉGI KÖZOKTATÁSI INTÉZETEI

Általános irányu oktatás: 1. Pedagógiai Szeminárium; 121 elemi iskola; 54 polgáriskola, (melyek közül 24 fű- és 30 leányiskola); 2 reáliskola és 4 leányközépiskola, (melyek a budapesti tankerület már említett 40 középiskolája közé tartoznak). Az elemi iskolák közül külön említést érdemel a Dűsárok-utí **erdei elemi iskola**, valamint a svábhegyí (Diana-utí) **szabadlevegős elemi iskola** gyenge tüdejű tanulók részére.

Kereskedelmi szakoktatás: 10 felsőkereskedelmi iskola; 3 női keresk. szaktanfolyam; 3 kereskedő-tanonciskola; 1 drogista továbbképző tanfolyam; és 1 középisk. végz. kereskedelmi szaktanfolyam.

Ipari szakoktatás: 27 iparos-tanonciskola; (a közelmúltban történt az iparos- és kereskedő-tanonciskolák átszervezése, helyesebben központosítása. Ezidőszent 4 önálló iparos-tanonc. és 1 önálló kereskedő-tanonciskolánk működött; 6 női ipariskola és 1 iparrajziskola, négy szakosztállyal, nagy- és diszmuipari, falpari, ötvösipari, valamint sokszorosító- és könyvkötőipari).

Gazdasági szakoktatás: 27 gazdasági, háztartási és háziipari irányu népiskola; 1 női gazdasági és háztartási iskola; 1 háztartási irányu továbbképző tanfolyam; 1 kertész-képző iskola és iskolai növénykert; 1 felsőmezőgazdasági iskola.

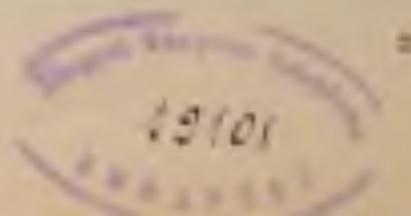
Zeneoktatás: 50 zenetanfolyam; és 1 felsőbb zeneiskola.

Kisdedővők és nevelőintézetek: 84 kisdedővő; 2 gyógypedagógiai nevelőintézet; 6 árva- és szeretetház.

ÁLLAMI IPAROKTATÁSI INTÉZETEK BUDAPESTEN

Felsőipariskolák: M. kir. áll. felsőipariskola (gépészet; fém- és vas; fa- és vegyész-szakosztály), VIII., Népszínház-utca 8.

M. kir. áll. felsőépitő-ipariskola, ennek mintaszerű szervezetét Németországban is ismerik), VII., Thököly-ut. 71.

Ipari szakiskolák: M. kir. áll. mechanikai és elektromosipari szakiskola, (a régi órás-ipariskola), felsőtagozattal. Ez legvirágzóbb iparunk szakiskolája, VIII., Tavaszmező-utca 15.

M. kir. áll. nőipariskola, (fehérvarró, ruhavarró és himzőszakosztály), VIII., Rákóczi-tér 4.

Felnőttek továbbképzésére szervezett ipari tanfolyamok.

A felsorolt iparoktatási intézetek tagozódása nem kapcsolódik egymásba, hanem mindegyik tagozatnak meg van a maga üneclja. A tagozás lényege, hogy minden intézet a maga növendékeit foglalkozásukban keresőképes és művelődésre törekvő egyénekké képezze ki.

ÁLLAMI KERESKEDELMI ISKOLÁK BUDAPESTEEN.

Baross Gábor áll. felsőker. iskola, VII., Thököly-ut 48—50.

Ezenkívül van 3 nyilvános (magánjellegű) kereskedelmi iskola és 8 különböző női kereskedelmi szaktanfolyam.

AZ ISKOLÁNKIVÜLI NÉPMŰVELÉSI BIZOTTSÁG NÉPMŰVELÉSI TELEPEI

•Budapest Székesfőváros Iskolánkívüli Népművelési Bizottsága, IV., Szép-utca 5.)

IDEGENFORGALMI SZERVEK

A kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium VIII. (Idegenforgalmi) ügyosztálya, az Orsz. Magyar Idegenforgalmi Hivatal, II., Lánchíd-utca 1.

Országos Magyar Idegenforgalmi Tanács, II., Lánchíd-utca 1.

M. kir. Államvasutak Idegenforgalmi osztálya, MÁV igazgatóság, VI., Andrássy-ut 73—75, III. e. 362.

A M. Kir. Külügyminisztérium utlevélosztálya, II., Fő-utca 1.

Budapest Székesfőváros XI., idegenforgalmi ügyosztálya, Központi Városháza.

Budapest Székesfőváros Idegenforgalmi Hivatala, V., Deák Ferenc-utca 2. Felvilágosítással szóban és írásban szolgál Budapestet, valamint az egész országot illetőleg. Hivatalos órák d. e. 9—1. D. u. 4—6. Vasárnap d. e. 10—12. Telefon: 81—2—13, 81—3—49. Táviratcím: Esefa. Wieni kirendeltsége: Budapesti Idegenforgalmi Iroda Wien, I., Kärtnerstrasse 51.

Budapesti Központi Gyógy- és Üdülöhelyi Bizottság, V., Vigadó-tér 3.

Magyar Városok Idegenforgalmi Központja, V., Vigadó-utca 1—3, főemelet.

M. kir. Balaton-i Intézőbizottság, VI., Andrássy-ut 73, II. 256.

MENETJEGYIRODÁK, UTAZÁSI IRODÁK.

I. B. U. SZ. (Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási Rt.), a Magyar Kir. Államvasutak Hivatalos Menetjegyirodája. Alapítva: 1902. Számos külföldi utazási iroda képviselője.

Vezérigazgatóság: V., Mária Valéria-u. 7. — **Főiroda: V., Vigadó-tér 2.**

Budapesti Hókirodák: I., Szent Gellért-tér 1. (Szent Gellért-szálló.) II., Fő-u. 1. III., Margitsziget. (Csak nyáron.) IV., Petőfi Sándor-u. 2. V., Nádor-u. 18. V., Vilmos császár-ut 78. (Pesti Hírlap.) V., Nyugati pályaudvar indulási oldal. VI., Andrássy-ut 51. VII., Erzsébet-körut 45—47. szám. (Royal-szálló és Ujság.) VII., Erzsébet-körut 20. (Az Est.) VII., Rottenbiller-u. 1. VIII., József-körut 50. VIII., Keleti p. u. indulási oldal. VIII., Blaha Lujza-tér 3. (Corvin áruház.) VIII., József-körut 5. [Budapesti Hírlap és Függetlenség.] VIII., Baross-u. 1. Vasuti- és hajójegyek, bel- és külföldre, társasutazások, általánypályázások, vízum beszerzése, külföldi és és vidéki szállodákban szobafoglalás, hálókocsijegyek, budapesti autókörrelák, autocar kirándulások, stb.

Autobus tours (Ibusz). V., Vörösmarty-tér 7. — Budapesti autókörrelák; autocar kirándulások a vidékre.

Wagons Litts-Cook menetjegyiroda, Budapest, IV., Váci-u. 6. Vasuti jegyek, hálókocsijegyek, étkezőkocsi-szelvények, jegyek luxus- és Pullmann-vonalokra, hajókra, lég-hajókra és autocarokra. Utlevél- és vízumbeszerzés.

UTAZÁSI IRODÁK.

Air France Légiforgalmi Rt., IV., Vörösmarty-tér 2.

Balatonalmádi fürdő rt., IV., Türr István-u. 4.

- Balatonalmádi fürdő és építő Rt., budapesti expozitőrja, IV., Türr István-u. 4.
 Compagnia Italiana Turismo Sociata, „GIT”, V., Dorottya-u. 2., VI., Andrássy-ut 29.
 Centropa utazási iroda Kft.
 Csehszlovák idegen- és fürdőforgalmi információs iroda Kft. „CIFI”, József-tér 8.
 Diana vadászati Kft., V., Mértég-u. 3.
 Délivasút fürdőforgalmi és kereskedelmi Rt., VI., Eötvös-u. 20.
 „Egész” Rt., V., Ferenc József-tér 3.
 „Enit” olasz nemzetközi idegenforgalmi propaganda hivatal, IV., Váci-utca 4.
 Forlani utazási és menetjegyiroda Rt., V., Mária Valéria-u. 13.
 Globetrotter Co. Ltd., V., József-tér 8.
 Hubertus magyar vadászati iroda, V., Dorottya-u. 7.
 „IBUSZ” Autobusz Tours autókörjáratú osztály, V., Vörösmarty-ter 7—8.
 Jugoszláv utazási iroda (Jugomart), V., Dorottya-u. 6.
 Kir. magyar Automobil Club utazási, sport- és fürdőiroda Kft., Apponyi-tér 1.
 Magyar Hollandi Bank Rt. utazási irodája, VIII., Baross-u. 1.
 MÁV, hiv. Menetjegyiroda, hálókozfosztály, utazási, hajózási, utlevél és fürdőosztály,
 „IBUSZ”, Vigadó-tér 2.
 8 Órai Újság utazási irodája, VI., Andrássy-ut 16.
 OMIKE utazási osztálya, IX., ÜRÖI-ut 11—13.
 Olasz állampolgárok kereskedelmi képviselete, V., Nádor-u. 21.
 Olaszországi uti tanácsadó, IV., Váci-u. 36.
 Pesti Hírlap utazási irodája, „Hungarian Tours”, Vilmos császár-ut 78.
 A Reggel utazási irodája, Andrássy-ut 48.
 Rapid utazási, vadászati és sportiroda, V., Harmincad-u. 2.
 Reichsbahnzentrale für den Deutschen Reiseverkehr magyarországi vezérképviselete,
 IV., Váci-u. 3.
 Római Béke utazási irodája, VII., Dohány-u. 39.
 Semmering magaslati fürdőhely budapesti, központi irodája, V., Harmincad-u. 2.
 Sport. Turák Kft., vadászati és utazási iroda, V., Wurm-u. 3.
 Tátrai fürdők vezérképviselete (Csehszlovák idegen- és fürdőforgalmi információs
 iroda Kft.), V., József-tér 8.
 Társas utazási osztály, „IBUSZ”, V., Mária Valéria-u. 10.
 Transcontinent utazási és idegenforgalmi iroda, V., Dorottya-u. 7.
 Utazási iroda, tulajdonosa a Függetlenség és Budapesti Hírlap, VIII., József-körut 5.
 Uras, az Adria Biztosító Társulat utazási irodája Kft., Erzsébet-tér 9—10.
 Vándor István utazási irodája, V., Pozsonyi-ut 20.
 „Via” utazási és fürdőiroda Kft., IV., Váci-utca 36.
 M. kir. Folyam- és Tengerhajózási Rt. Központi Irodája, V., Mária Valéria-u. 11.
 Első Dunagőzhajózási Társaság, Wien. magyarországi igazgatósága, V., Rudolf-
 rakpart 3.
 Magyar Légiforgalmi Rt. (Malert.) jegyirodája, IV., Váci-u. 1.
Automobil klubok: Királyi Magyar Automobil Club, IV., Apponyi-tér 1.
 Magyar Touring Club, V., Ferenc József-tér 5—6.

KÖVETSÉGEK

- Amerikai Egyesült Államok, V., Szabadság-tér 11—12.
 Belgium, II., Donáti-utca 34.
 Brit Birodalom, I., Wechöczy-utca 1.
 Bulgária, VI., Andrássy-ut 77.
 Csehszlovákia, VI., Rozsa-utca 61.
 Egyiptom, I., Lisznyai-utca 27.
 Finnország, XI., Kelethegyi-ut 20.
 Franciaország, II., Fő-utca 17.
 Görögország, VI., Szegfü-utca 3.
 Jugoszlávia, VII., Aréna-ut 92/b.
 Lengyelország, I., Országház-utca 13.
 Németalföld, VIII., ÜRÖI-ut 1.
 Németország, I., Uri-utca 64—66.
 Olaszország, VIII., Esterházy-utca 40. Keresk. osztály, VIII., Baross-u. 10.
 Románia, VIII., Horánszky-utca 15.
 Spanyolország, VI., Eötvös-utca 11 b.
 Szentszék, I., Dísz-tér 5. (Nunciatura.)

Szovjetorszoorszo, VI., Bajza-utca 46.
 Szuoceén katonai máltai lovagrend, I., Dísz-tér 13.
 Törökorszo, VI., Andrássy-út 101.

KONZULÁTUSOK

Amerikai Egyesült Államok, V., Szabadság-tér 11--12.
 Argentína, VIII., József-körút 3.
 Belgium és Luxemburg, X., Halom-utca 42. (Ütlevélhivatal.)
 Brazília, V., Vécsey-utca 3.
 Brit Birodalom, II., Ostrom-utca 5. — Utlevélosztály: I., Verhóczy-utca 10.
 Chile, VI., Benczur-utca 25.
 Costa-Rica, V., Perezel Mór-utca 4.
 Cseh-Szlovákia, V., Szt. István-körút 1.
 Dánia és Island, V., Zollán-utca 6.
 Észtorszo, V., Nádor-utca 21.
 Haiti, VI., Buzyovszky-utca 2.
 Japán, V., Deák Ferenc-utca 18.
 Jugoszlávia, IV., Veres Pálné-utca 17. (Utlevélosztály.)
 Lengyelorszo, IV., Váci-utca 34.
 Lettorszo, IX., Pápay István-utca 6.
 Libéria, V., Hold-utca 21.
 Litvánia, VII., Hottenbiller-utca 36.
 México, V., Báthory-utca 3.
 Monaco, IV., Duna-utca 3.
 Németalföld, VIII., Üllői-út 4.
 Nicaragua, XI., Ábel Jenő-utca 20.
 Norvégia, IX., Lónyay-utca 29.
 Paraguay, VI., Bajza-utca 46.
 Peru, IV., Kossuth Lajos-utca 10.
 Portugália, VIII., Népszinház-utca 14.
 Románia, XIV., Nürnberg-utca 50.
 Salvador közlársaság, XIV., Thököly-út 85.
 Spanyolorszo, I., Horthy Miklós-út 104.
 Svájc, IV., Ferenc József-rakpart 26.
 Svédorszo, IX., Üllői-út 39.
 Uruguay, I., Istenhegyi-út 8.

POSTA, TÁVIRÓ, TÁVBESZÉLŐ

M. kir. Postavezérigazgatóság, I., Krisztina-körút 12.
 Budapesti m. kir. Postaigazgatóság, I., Krisztina-körút 12.
 M. kir. Táviró és Távbeszélő Igazgatóság, VIII., Mária Terézia-tér 17.
 Budapesti m. kir. távbeszélő díjbeszedő hivatal, VI., Nagymező-utca 54.
Főposta (Budapest 4.), a Petőfi Sándor-, Párisi- és Városház-utcák sarkán. (Főkapu IV., Városház-utca 18.) Éjjel-nappal mindennemű felvételi-, táviró- és interurbán-telefon szolgálal.

Fontosabb postahivatalok:

II. kerület (Budapest 2.), Fő-utca 6. Felvételi szolgálal éjjel-ig.
 III. kerület (Budapest 3.), Tavasz-utca 4., Óbudán. Felvételi szolgálal este 8 óráig.
 V. kerület (Budapest 5.), Szabadság-tér 10. Csak innen lehet külföldi postautalványt feladni. Felvételi szolgálal este 8 óráig.
 VI. kerület (Budapest 62.), Nyugati p. u. indulási oldal. Teréz-körút 45. Éjjel-nappali szolgálalal.
 VII. kerület (Budapest 72.), Keleti p. u. indulási oldal. Éjjel-nappali szolgálal.
 VIII. kerület (Budapest 8.), Rókk Szilárd-utca 2. Felvételi szolgálal este 8 óráig.
 IX. kerület (Budapest 9.), Ferenc-körút 39. Felvételi szolgálal este 8 óráig.
 X. kerület (Budapest 10.), Füzér-utca 11. Felvételi szolgálal este 8 óráig; de táviró és távbeszélő szolgálal egész éjjel is.
 XI. kerület (Budapest 112.), Vásárhelyi Pál-u. 4—6. Felvételi szolgálal este 8 óráig.
 Csomag- és utalványkézbesítő postahivatal: Budapest 70. VII., Verseny-utca 3.

DUNA HIDAK

Budapest—esztergoni vasút hídja. Újpestről a Népszígelre s innen a budai partra vezetvén, két áthidalásból áll, melyek közül az újpesti téli kikötői áthidaló kisebb híd

220 m, maga a Dunahíd 670 m, a kettőt összekötő népszigeti lőtér pedig 300 m hosszú. A híd egy torinói olasz társaság építette 1893—96-ban; vasszerkezete magyar gyárakban készült.

Margithíd. Hossza 607 méter. A híd a párisi Gonin Ernő tervei szerint egy francia társaság építette 1872—1875-ben. A híd közepéről 1901-ben szárnyhíd építetett a Margitszigetre. A Margithíd a m. kir. Kereskedelem- és Közlekedésügyi Minisztérium dunahídépítészeti szakosztályának tervei szerint 1935—1937. évben kiszélesítették. Gyalogjáróknak szélessége (2,80 m) ugyanaz maradt, a kocsint viszont 11,06 m-ről 16,50 m-re szélesítették.

Széchenyi Lánchíd. Hossza 375,4 m. Tierney Clark Vilmos angol mérnök műve, nemcsak Budapest legkiválóbb építészeti emléke, hanem oly alkotás, mely vonalainak szépségénél és nemcsak architektúrájánál fogva a világ legszebb hídjai közé tartozik. A híd eszméjét gróf Széchenyi István pendítette meg, aki hétévi küzdelem után részvénytársaságot alakított, melynek az 1840. évi XXXIX. tc. azt a jogot és szabadalmat biztosította, hogy 1916-ig a hídtól 1—3 mérföldnyi távolságig más híd nem épülhet. A híd építését 1838—1848. években Clark Ádám vezette. A híd 1849 november 20-án adták át a közforgalomnak. 1870-ben a kormány a részvénytársaságtól megvette és szabadalmát is megváltotta. A hídfőkön nyugvó 2—2 oroszlán alakja Marschalkó Jánostól való.

Erzsébet-híd. Egész hossza 374 méter. Műszaki szempontból Budapest legjelesebb hídja, mely egyetlen (290 m hosszú) nyílással hidalja át a Dunát. A híd kereskedelmi minisztérium dunahíd-osztályának tervei szerint, Czékélius Aurél vezetése mellett, 1898—1903-ban épült.

Ferenc József-híd. 331,2 méter hosszú, 1894—1896. években épült Czékélius Aurél terve szerint. Vasszerkezete a MÁV gépgyárban készült.

Horthy Miklós-híd. Hossza 378 m. A mederhídhöz a budai parton 33,83 m, a pesti parton 87,60 m fesztávolságu vaslemez-híd csatlakozik. A híd teljes szélessége 22,70 m. Szerkezetének legszembetűnőbb különlegessége a vasszerkezet karesusága. A híd a Kereskedelem- és Közlekedési Minisztérium tervei alapján és irányítása mellett a Zsigmondy Béla Rt., Fábrián, Somogyi és György ökl. mérnökök, alapépítményi vállalkozók és a Magy. Áll. Vass, Acél- és Gépgyárak vasszerkezeti osztálya építették 1933—1937-ig. Ünnepléses megnyitása 1937. szeptember 17-én volt. A Horthy Miklós-híd budai pillérét a haditengerészeti emlékmű díszíti.

Összekötő vasúti híd. 394 méter hosszú. Peketeházy János tervei szerint Caill és társa párisi cég építette 1873—1876-ban, 1912-ben a híd íves szerkezetű új híddal négy-sínűvé szélesítetett.

MUZEUMOK

Aquincumi Múzeum (III., Külső Szentendrei-ut.). Mindennap díjtalanul tekinthető meg 9—12 és 15—18 óra között. Elérhető a budai Pálffy-térről helyiérdekű villamos vasúton. A vonatok átlag óránként közlekednek: menetidő 20 perc. Menettérti jegy II. o. 70 fillér, III. o. 60 fillér. Nyáron hajóközlekedés is van az Eötvös-térről a Római-fürdő hajóállomáshoz, ahonnan Aquincum még körülbelül 20 perces sétával érhető el. A Duna partján elterülő Aquincum Alsó Pannónia római tartomány fővárosa és legnagyobb táborhelye volt. Évtizedes ásatások a polgári városrész legjellemzőbb épületeit tárták már fel: nyilvános kázfürdőt, Mithras-szentélyt, amphitheátrumot és mozaikkal ékes lakóházakat. A Múzeum csak helyi leleteket tartalmaz és így hűtők a római provinciális kultúrának és művészetnek. Jellemzőbb leleteiként egy nagy fazekastelep berendezését, bélyeges falhordóit és az egyetlen ismeretes orgonáját kell kiemelnünk. Egyesek ritkaság az itt őrzött ókori kagylóselyem szövet (byssus) maradvány.

Antropológiai Intézet és Múzeum a Kir. M. Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészeti karán (VIII., Múzeum-körút 4/a). Gazdag és legnagyobbrészt hitelesen feldolgozott anyaga iránt (10.000 koponya és mintegy 1000 csontváz) külföldi tudósok is érdeklődnek. A Néprajzi Múzeumban őrzött körülbelül 3000 koponyát és 1500 csontvázat hozzászámítva, ezen tudományos gyűjteményünk európai viszonylatban is a legnagyobbak közé tartozik.

Börtönügyi Múzeum (V., Markó-utca 10. Igazságügyminisztérium). Csak igazgatói engedéllyel tekinthető meg.

Bűnügyi és Rendőri Múzeum (V., Ferenc József-tér 81. Csak igazgatói engedéllyel tekinthető meg.

Ernst-Múzeum (VI., Nagymező-utca 81. Megtekinthető mindennap 9—16. vasárnap 10—14 óra között. Beléptől 1 P. Történet, művészet és zeneemlékek. Képkiallítások.

Erzsébet királyné emlékmúzeum (I., Királyi Várpalota). Megtekinthető hétköznaponként 9—13 és 15—17 óra között, vasárnap pedig 9—13 óra között. Belépés díjtalan. **Feszty-körkép a Városligetben** (Játék-tér 15). Nyitva egész nap. Belépődíj 50 fillér. **Földtani múzeum** (VII., Stefánia-ut 14. Földtani Intézet). Nyitva csüt. és vasárnap 10—13 óra között. Belépődíj csütörtökön 50 fillér, vasárnap a megtekintés díjtalan.

Fővárosi Képtár (IV., Egyetem-utca 6. Károlyi palota). Nyitva hétfő és csütörtök kivételével a többi napokon 9.30—13.30 között. Belépődíj 30 fillér, vasárnap a megtekintés 9.30—11 között díjtalan, azoulul 30 fillér. A modern magyar festészet legkiválóbb alkotásait gyűjtötték itt össze. Ezenkívül itt látható gróf Zichy Jenő képgyűjteménye, francia, német és németalföldi régi képek értékes sora. A korai olaszokon figyelemreméltó a gyönyörű és gazdag Kupetzky-gyűjtemény, Mányoki Ádám két képe, valamint id. Markó Károly több képe. Itt őrzik Benezur Gyula „Budavár visszafoglalása” című hatalmas képét is.

Fővárosi Múzeum (XIV., Stefánia-ut). Megtekinthető májustól októberig, kedden 16—19, pénteken 9—13 és vasárnap 10—13.30 óra között díjtalanul. Itt láthatók a régi Buda és Pest érdekes látképei, tervrajzai, okmányai, híres embereinek arcképei.

Gyermektanulmány Múzeum (VIII., Mária Terézia-tér 8).

Goethe-Múzeum (Goethe-szoba). Az Akadémia épületében (V., Akadémia-utca 2). Díjtalanul megtekinthető hétfőn, szerdán és pénteken 10—12 óra között.

Hadtörténelmi Múzeum (Gróf Bethlen István bástyasétány 40).

Halászbástya Múzeum (A Halászbástya északi toronyhelyiségében). Nyitva egésznap. Belépődíj 20 fillér, vasárnap 9—13 óra között díjtalanul. Pest, Buda és Ó-Buda középkori köemlékeit őrzik.

Hopp Ferenc keletázsiai művészeti múzeum (A Országos Magyar Történelmi Múzeum fiókszobája, VI., Andrássy-ut 103). Nyitva kedden, szerdán, szombaton és vasárnap 10—13 óra között. Belépődíj 40 fillér. Keletázsiai művészeti emlékeket foglalja magában. Indiai, kínai és japán kőfaragványok, ezüstök, bronzok, ékszerek és dísz tárgyak, a híres japán fametszés és esersebeese készítés, valamint a misztikus Kelet hatalmas szobrai töltik meg a termeket. Alapja a Hopp Ferenc által a múzeum épületével és kertjével együtt hagyományozott gyűjtemény, melyet egyes múzeumbáratok jelentős adományokkal gyarapítottak s a múzeum vezetősége rendszeresen kiegészít.

Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-ut 33—37). Nyitva minden nap 9—13.30 óra között. Belépődíj 40 fillér, vasárnap díjtalanul. A Múzeum a magyar iparművészet egész fejlődését tárja elénk; ezenkívül a művelt világ régi és modern iparművészetéről nyújt tájékoztatást. A régi magyar műipar termékei mellett különösen kerámiai gyűjteménye kelt érdeklődést. Textilgyűjteménye az egyiptomi kopt szövésektől kezdve bemutatja a szövés, csomózás, hímzés és csipke legkülönbözőbb készítményeit. Az ötvösség és fém-művesség terén néhány világszerte elismert darabbal dicselkedhetik. Butorai közül ki kell emelni a kőszegi patikát és a XVIII. század francia remekeit. Falai között őrzik letétként a leggazdagabb magyar családnak, az Esterházy hercegek páratlan fényű fraknői kincstárát, mely így érintetlen együttesben ritka képét nyújtja egy ősi család kincseskamrájának. (A fraknői kincstár megtekintéséért külön 40 fillért kell fizetni.)

Közlekedési Múzeum (VII., Hermína-ut 16). Nyitva minden év május hónap elejétől október hónap 31-éig; hétfő kivételével minden hétköznap 9—13-ig és 14.30—17 óráig. Vasár- és ünnepnap 9—13-ig. A téli időszakban (november 1-től április 30-ig) nyitva minden vasár- és ünnepnap 10—13-ig. Belépés díjtalan. A magyar közlekedési technika fejlettségét mutatja be. Különösen érdekes a vasúti és postai üzem szemléltetése, valamint aviatikai osztálya.

Liszt Ferenc Múzeum (Zeneművészeti főiskola, Liszt Ferenc-tér). Mindennap hármikor díjtalanul megtekinthető.

MAGYAR NEMZETI MUZEUM. Nemzeti nagy közgyűjteményeinket 1922-ben Országos Magyar Gyűjteményegyetlen néven önkormányzati szervezetben egyesítették. Ezt az autonóm intézményt az 1934. évi VIII. tc. átszervezte és Magyar Nemzeti Múzeumnak nevezte el. Ennek

Magyar Nemzeti Múzeum

az új elnevezésű Magyar Nemzeti Múzeumnak a kötetlékébe a következő intézmények tartoznak:

I. M. kir. Országos Levéltár (I., Bécsikapu-lér 4). Itt őrzik országunk történetére vonatkozó legfontosabb iratainkat. A palota 1923-ban készült el Peltz Samu műegyetemi tanár tervén alapján. Az épület folyosóit és reprezentatív helyiségeit Dudás Andor freskói díszítik. A legrégebb és legnevezetesebb okmányokból állandó kiállítása van. (Csak kutatóknak.)

II. Országos Széchényi Könyvtár (VIII., Múzeum-körút 14—16). Magyarország legnagyobb könyvgyűjteménye, mely a magyar irodalom kincsét a legteljesebb mértékben öleli fel. Alapját a gróf Széchényi Ferenc által 1802-ben adományozott könyvtár képezi, mely később az állandó tervszerű fejlesztésen kívül több neves magyar könyvtárát könyvtárával gyarapodott. Gazdag kéziratgyűjteménye, önálló hírlaptára és zenelörténeli osztálya is van. Nyilvános olvasóterme hétköznapokon 9—13.30 óra között áll a közönség rendelkezésére.

III. Országos Magyar Szépművészeti Múzeum (XIV., Városliget, Aréna-ut 41. Hősök tere). A Magyar Nemzeti Múzeum egyik főcsoportja. A régi magyar képtár és a régi (közép- és újkor) szoborgyűjtemény új rendezésben az I. és II. emeleten kedden, szerdán, esütörtökön, szombaton és vasárnap van nyitva; az antik (görög és római szoborgyűjtemény hétfőn és pénteken; gipszmásolatok gyűjteménye pénteken a grafika pedig mindennap. Vasárnap minden gyűjtemény nyitva van. A múzeum május 1-étől szeptember 30-áig 9—13.30, télen pedig 10—13.30 óra között látogatható. Belépődíj 40 fillér; vasárnap 10—11 óra között a látogatás díjlan; azon túl 40 fillér. Fiókiintézetek: Új Magyar Képtár (VI., Andrássy-ut 69); Magyar Történelmi Képesárnyok (V., Akadémia-utca 21). Mindezek meglátogatására jogosító egységes beléptijegy 60 fillérről váltható.

A Szépművészeti Múzeum alapját a hereg Esterházy Miklós és a Nemzeti Múzeum Képtára, valamint az ezeket kiegészítő Pálffy-gyűjtemény vette meg. Sok ezer kép és szobor található a három emeleten is végighuzódó termekben. A kiállított művek neves festői közül a következőket említjük meg: Munkácsy, Benczúr, Szinyei-Merse, Székely, László Fülöp, Zichy, Lotz, Barsos, Ferenczy, Iványi-Grünwald Béla, Rippl-Rónai, Vaszary, Medvánszky, a külföldiek közül pedig Raffael, Bellini, Leonardo da Vinci, Luini, Boltraffio, Coreggio, Giorgione, Tizian, Murillo, Greco, Goya, Rembrandt, Van Dyck, Rubens, Jordaens, Velazquez, stb. A szobrászati osztályokban kiemelkedik a görög-római márványszobrászat számos kiváló emléke és az antik terrakottáknak többszáz darabot számláló gyűjteménye, a régi német és olasz szobrászat sok alkotása, a modern szoborgyűjteményben a magyar anyagon kívül Rodin, Maillol, Maillol, Mirne, Despiau, Hildebrand, Mestrovic, stb. jeles alkotásai láthatók.

A Szépművészeti Múzeum görögös stílusú épülete Schieckedanz és Herzog építészek tervén alapján épült és 1906-ban nyílt meg.

Szépművészeti Múzeum

IV. Magyar Történelmi Múzeum

A régi Nemzeti Múzeum érem-, régészeti és történelmi osztályaiból, a Hopp Ferenc múzeumból, a Báth György múzeumból, az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből és a Néprajzi Múzeumból áll. Az intézetet alkotó gyűjtemények helyileg még nincsenek egybegyűjtve. Az érem-, régészeti és történelmi gyűjtemények állandó kiállítása a Múzeum-körút 14—16. szám alatti

központi múzeumi épületben (látogatási idő hétfő kivételével mindennap 9—13.30 óra között, belépődíj 40 fillér); az iparművészeti anyag az Üllői-ut 33—37. szám alatti Iparművészeti Múzeumi épületben, a Báth György-múzeumban (VI., Vilma királyné-

ut 12) és a Néprajzi Múzeumban a Tisztviselőtelepen (X., Hungária alsókört 40) van elhelyezve. Látogatási idő mindennap 9.30—13.30 óra között, belépődíj 10 fillér.

V. Országos Természettudományi Múzeum, az állat-, növény- és ásványvilág országos múzeuma. Az 1934. évi VIII. tc. létesítette a régi Nemzeti Múzeum állat- növény- és ásványtárából. Az állattári és ásványtári gyűjtemények a Múzeum-körút 14—16 számú múzeumi épületben (látogatási idő hétfő, szerda, péntek 9—13.30 óra között, belépődíj 40 fillér), a növénytár V., Akadémia-utca 2. szám alatt és az állattár tudományos gyűjteményei és adminisztratív hivatala VIII., Baross-utca 13. szám alatt van elhelyezve.

A Magyar Nemzeti Múzeum múzeumkörúti palotájában vasárnap 9—13.30 óra között az összes láraak nyitva vannak, egy-egy gyűjteménycsoport díjtalanul tekinthető meg. A téli hónapokban a gyűjtemények csak 10—13 óra között vannak nyitva.

Magyar Történelmi Képcsarnok (V., Akadémia-utca 2, Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum fiókintézete). Nyitva: szerda, péntek, vasárnap 10—13 óra között, belépés díjtalan. Benne látható többek között II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József, Türr István, Tisza Kálmán és Erzsébet királyné gyönyörű képe; továbbá Lotz, Benczur-, Szinyei-Merse festők önarcképei és sok történelmi vonatkozású festmény.

Mezőgazdasági Múzeum (Városliget, Széchenyi-sziget). Nyitva: hétfő és péntek kivételével mindennap 9.30—13 óra között. Belépés szerdán és vasárnap díjtalan, a többi napokon 50 fillér. Előzetes bejelentésre csoportok délután 17 óráig tekinthetik meg. A nagyközönség részére elsősorban érdekesek a mezőgazdasági gépek, ipari berendezések kiállítása, a gabona számos válfaját, a növényi betegségeket, a kártékony rovarokat hemulató gyűjteménye; Vastagh György ló- és szarvasmarha modellei, valamint a halászati és vadászati osztlályok.

Néprajzi Múzeum (X., Tisztviselőtelep, Hungária alsókört 40). A Magyar Történelmi Múzeum alkotó része. Nyitva mindennap 9—13.30 között. Belépődíj 40 fillér. Ez a múzeum Nagymagyarország összes népviseleteit, népies kézimunkáit és különböző eszközeit mutatja be ritkaságok elrendezésében.

Parlament-i Múzeum (Országház). Kossuth relikviák és a magyar alkotmány történelmére vonatkozó emlékgyűjtemény. Itt látható az 1867-ig visszanyúló politikai karikatúragyűjtemény is, amely a múzeum legnagyobb érdekessége. Hétfőn és szombaton 10—13 óra között 40 fillérért, vasárnap 10—12-ig díjtalanul tekinthető meg.

Petőfi és Jókai Múzeum (VI., Bajza-utca 21). Itt őrzik a Petőfi- és Jókai-vonatkozó ereklyék. A múzeum épületének érdekes magyar kapuzata és pítvara van. Nyitva 12—2-ig. Belépő díj 20 fillér. Ajánlatos zörgetni!

Plasztikon és Anatómiai Múzeum (XIV., Városliget, Mutatványos-tér 24). Itt élethű formában láthatjuk a világtörténelem nagy alakjait, a tudományos világ nagy harcosait és mintegy elrejtett példaként állítják az emberiség elé a gonosztevők másait. Az Anatómiai Múzeumban az egészséges emberi szervezet és beteges elváltozásai, illetve betegségeinek viaszmintái láthatók.

M. Kir. Postabélyeg Múzeum (I., Krisztina-körút 12). Nyitva kedden és pénteken 10—13 óra között. Belépődíj 40 fillér. Ugy felszerelés, mint anyag tekintetében világviszonylatban is az első bélyeggyűjtemények közé tartozik. A múzeumban ezidőszoriul 74.095 bélyeget őriznek, amiből 62.603 darab külföldi bélyeg.

Ráth György Múzeum (VI., Vilma királynő-ut 12). Ráth Györgynek, az 1905-ben elhunyt műgyűjtőnek eredeti gyűjteménye, melyet özvegye ajándékozott az Iparművészeti Múzeumnak. Itt van többek között Rembrandt híres „Mészárszéke”, Titian „Házasságtörő asszonya”, több kis Rubens-kép, valamint Tintoretto és Van Dyck egy-egy képe. Érdekes a tetszelős elrendezésű ókori bronz-, porcellán-, szőnyeg- és bútorgyűjtemény. A múzeum barokk kispasztikája és gemmagyűjteménye világhírű. Nyitva: kedd, szerda, esütörtök, szombat, vasárnap 9—13.30-ig. Beléptidj 40 fillér.

Schmidt Miksa antikbutor és műgyűjteménye (III., Kiscelli-ut). Telefon 163-255. A gyűjteményt az 1935 áprilisban elhunyt Schmidt Miksa létesítette, az egykori Trinitarins zárdában (1738) és templomban (1724), melyet II. József alatt tornyutól meg-

Magyar Tudományos Akadémia

Magyar Tudományos Akadémia (VI. Országos Magyar Szépművészeti Múzeum főkönyvtáza, Nyitva hétfő kivételével mindennap 1—13.30 óra között. Belépődíj 40 fillér. Vasárnap 10—11 óra között díjtalanul. Benne láthatók a huszadik század magyar festészetének legkiválóbb művei.

Országos Egyédmúzeum (Az Országos Ügyvédszövetség alapítása, a Budapesti Ügyvédi Kamara székházában, V. Szemere-utca 10). Az egyetemes hazai jogélet, kivált a jogszolgáltatás okirati, nyomtatványi és tárgyi emlékei. Anjou-kori oklevelek, ügyvédi megbízólevelek; hitelés helyek s a közjegyzőség emlékei. Régi kéziratok polgári és büntetőjogirodalmi munkák, peres akták (boszorkányperek), pecsétek, plakettek, képes ábrázolatok, karrikaturák, metszetek. Katona József-szoba (Katona Jókai, Horváth Boldizsár, Szilágyi Dezső, Eötvös Károly kéziratok). Megtekintése díjtalan.

Vörösmarty szoba. (Az Akadémia épületében, V., Akadémia-utca 2.) Nyitva minden hétköznap 10—12 óra között. Megtekintése díjtalan.

A **Várhegyi Barlang** a régi bujai városháza (most I. ker. előjáróság) alatt terül el. Ez a földbemenetes pincebarlang a szomszédos pincekkel barlangokkal is összefüggésben áll, melyekről a felmérések kiderítették, hogy 10- és mellékjárataik hosszúsága 10 km-t is meghaladja. A barlangba a villanyvilágítást is bevezették és **múzeummá** alkották át. Ez hazánk első **barlangmúzeuma**. Megtekinthető egész nyáron át. Belépődíj 50 fillér; katonák, turisták, eserkészek, levéltár részére 30 fillér; tanulónak 20 fillér, iskolák csoportos látogatása alkalmával 10 fillér.

KÖNYVTÁRAK

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára, V., Akadémia-utca 2. Nyitva hétköznapokon 10—19 óra között.

Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetemi Könyvtár, IV., Ferenciek-tere 5. Nyitva hétköznapokon 8—20 óra között.

Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi-Könyvtára, VIII., Múzeum-körút 14—16. Nyitva hétköznapokon 9—13.30 óra között.

Fővárosi Nyilvános Könyvtár, VIII., Reviczky-utca 1. Nyitva hétköznapokon 9—19 óra között; vásár- és ünnepnapokon 10—13 óra között.

Parlamentli Könyvtár, Országház, Kossuth Lajos-tér.

M. kir. Statisztikai Hivatal Könyvtára, II., Keleti Károly-utca 5—7.

Erzsébet Népakadémia Könyvtár, VIII., Szentkirályi-utca 7.

Iparművészeti Múzeum Könyvtára, IX., Üllői-út 33—35.

Fővárosi Pedagógiai Könyvtár, VIII., Mária Terézia-tér 8.

M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára, XI., Budafoki-út 6—8.

M. kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet Nyilvános Könyvtára, VIII., József-körút 6. Nyitva hétköznapokon 9—13 és 17—20 óra között; vasárnap 9—12 óra között.

fosztottak, van nagy izléssel elhelyezve. Már a kolostor városzerző jellege és gyönyörű felvése miatt is érdemes ezt a műgyűjteményt megtekinteni. Schmidt Miksa a kolostort berendezésével együtt örökségként a fővárosra hagyta.

Széchenyi Múzeum (Az Akadémia épületében, V., Akadémia-utca 2). Nyitva: kedd, esütőtörték, szombat 10—12 óra között. Megtekintés díjtalan.

M. Kir. Társadalomegészségügyi Intézet és Múzeum (VI., Eötvös-utca 3). Előzetes bejelentés mellett naponta 10—13 óra között díjtalanul tekinthető meg.

Új Magyar Képtár (VI., Andrássy-

Budavári koronázó-templom

TEMPLOMOK

Róm. kath. templomok:

Budavári koronázó főtemplom (Nagyboldogasszonyról nevezett budavári főegyháza; népiesen Mátyás-templom), I. Vár, Szentháromság-tér, Fővárosunk egyik legrégibb középkori műemléke. A magyar királyok koronázásának színhelye. A hagyomány szerint alapját még Szent István vetette meg 1015-ben. Amikor aztán IV. Béla király a tatárjárás után a Várhegyet beépítette, a régebben ott állott templom helyébe román és csuesíves átmeneti stílusban a Nagyboldogasszonyról nevezett budavári főtemplomot emelte, amelynek építése 14 éven át tartott és 1269-ben lett készen. Nagy Lajos csarnoktemplommá alakította át. Mátyás király alapjából újjá alakította és a templom tornyát díszes nyolcszögletű formában megújította. A mohácsi esatavesztés után a törökök a templomot „Észki dzsamissi” néven másfél századon át főmoszetnek használták. A templom csodálatosképpen nem pusztult el a sok ostrom alatt sem. Budavárának visszafoglalása után 1686—1773-ig a jezsuiták bírták, akik az egész épületet barokk stílusban közös tető alá vonták és kétoldalt melléje építették kollégiumukat és főiskolájukat. Újkori restaurálását Schulek Frigyes végezte mesteri módon (1873—1896), aki a templomot szabaddá tette és régi fényének megfelelően helyreállította. Legutóbjára IV. Károly királyt koronázták meg benne 1916. dec. 30-án. — A templom főbejáratától balra a Szentháromság-kápolnában III. Béla és neje, Antiochiai Chelidion Anna hercegnő románstílusú pompás síremléke áll, melyet I. Ferenc József emeltetett 1898-ban a székesfehérvári régi Bazilika romjai közl telfedezett királyi tetemek új nyugvóhelye fölé. Jobbra a Loretto-kápolnában van a vörös-márvány Madonna-szobor, melyet II. Ulászló faragtatott 1515-ben. A templom északi sarkában levő Szt. István-kápolnát még a XV. században a Gara-család építtette letemkezéséi helyül. Díszes homlokzata és gyönyörű köldiszítményei a gót szobrászat mesteri fejlettségéről tanuskodnak. A templom belsejét Székely Bertalan, Lotz Károly és Aggluzy Gyula nagyjértékű freskói díszítik.

Helyőrségi templom (régén szl. János evangélistáról elnevezett, 1922 óta Kapisztrán szl. Jánosról elnevezett helyőrségi templom), I. Vár, Uri-utca 56. IV. Béla alatt a franciskánusok építették (1259—1269). A templom falába 1866-ban helyezett márványtábla szerint ide temettetett III. Endre utolsó Árpádházi királyunk, de más tudományos nézet szerint őt a mai Várszínház helyén állott Keresztelő Szt. Jánosról elnevezett templomban temették. A helyőrségi templom a török kor előtt az olaszok plébániája volt. 1495—1526 között több országgyűlést tartottak benne. A török uralom alatt keresztény templom volt, melyben katolikusok és reformátusok felváltva tartottak istentiszteletet. Az 1686. évi ostrom alatt annyira megrongálódott, hogy csak a torny alsó fele maradt meg. A ferencrendiek a templomot 1717-ben újraépítették, de a régi gót stílus csak a bejáratban és részben a háromoldalu apszisban maradt meg. 1787-ben a kir. Helytartótanács költöztet az ellőrölli rend kolostorába. 1792-ben I. Ferenc királyt koronázták meg a templomban. 1795 május 18-án itt fosztották meg papi méltóságától Martinovics Ignác apátot. A templom ezután katonai raktárul szolgált s 1817 óta helyőrségi templom. Ekkor készült Uri-utcai klasszicizáló előcsarnoka. — A szentély mennyezetének mozgalmas nagy freskóképe Falkoner Xaver Ferencétől, a főoltár feletti kép pedig Maulpertsch Antaltól való.

Szent István díszöséges jobbjáról nevezett királyi udvari és várplébánia templom (Szent István-, vagy Zsigmond-várkápolnának is hívják). Mária Terézia alatt épült: a szentély mögötti falékben őrzik gyönyörű ereklyetartóban a Szent Jobbot, Szent István bebalzsamozott jobbkezeit. A kápolna sírboltjában nyugszának József nádor (1817) és leszármazottjai, köztük József főherceg (1805) és László főherceg (1895). A kápolna feletti teremben pedig a magyar szent koronát őrzik a többi koronázási jelvényvel együtt.

Szent Katalin-templom (Tabáni plébániatemplom), I. Attila-körül. Török meeset helyén 1728—1739 között épült. 1810-ben tűzvész pusztította el, utána bosnyák ferences szerzetesek barokk stílusban újra felépítették. Belsejét 73 szobor díszíti. A főbejáratától jobbra a kórus alatt az áldástosztó Krisztus primitív domborműképe van befalazva, mely a régi kispesti (maior Pesti) románkori Boldogságos Szűz-kápolnának — ahol Szent Gellért vértanú hét évig volt ideiglenesen eltemetve — a XI. századból fennmaradt egyetlen emléke. Valószínű, hogy ez a kápolna a tabáni plébániatemplom környékén állt és ugyancsak egy római vár maradványaira támaszkodott, mint a Duna balpartján a pesti főtemplom.

Krisztinavárosi plébániatemplom, I. Krisztina-tér 10. A Francia Peter Pál kémény-

seprőmester által 1700-ban alapított, de a puskaporos torony felrobbanása folytán 1723-ban elpusztult (u. n. Kéményseprő-) kápolna helyén Gróf Fábian Ferencrendi alya huzgolkodása folytán 1795—1797 között épült. Az ország egyetlen empire stílusú temploma. A főoltáron elhelyezett „Véréthullató Istenanya Mária” kegyképe a piemonti Ré falubeli XIV. századból való esodalevő kép másolata. Ebben a templomban esküdtek egymásnak örök hűséget Gróf Széchenyi István és Gróf Seylern Cresentia 1836 február 4-én.

Ferencendiek temploma és kolostora (Országuti plébániatemplom), II., Margit-körút. 1709-ben épült. 1722-ben már az Agoston-rendi barátoké volt, 1729 óta plébánia. A mai templomot 1768 szeptember 17-én consecrálták, 1785-ben a Ferencendieké, kik a vizivárosi Szent Erzsébet-templomból költöztek ide. Ma a Kapisztrán Jánosról nevezett ferences rendtartomány bírja. A rendházban őrzik Kapisztrán János ivóserlegét, Fráter György keresztjét. A kórus felé vivő folyosón egy nagy kereszt van, melyen a test vászonra van festve. Ez a vászonkép a helyőrségi templom régi kőoltárképéből, mégpedig abból a képből van kivágva, mely alatt I. Ferencet megkoronázták és a halálraítélt Martinovicsot papi rangjától megfosztották. A rend értékes könyvtárában a lefejezett Martinovics apát kéziratul őrzik.

Szent Anna-templom, II., Batthyány-tér. Szép eliptikus kupola ékesíti, két tornyát karsu részisak fűdi, a tornyok közti oromfalat ívalaku párkány fejezi be. Ez a templom a XVIII. századbeli budai templomok közül a legértékesebb. Olasz mester terve szerint Hamonn Kristóf és János és Neupauer Mátyás építették 1740—1758 között. 1773-ig a jezsuitáké volt, most a felsőviziváros plébániatemploma.

Pasaréti Szent Antal-templom, II., Pasaréti-ut 137. A Kapisztrán Jánosról nevezett ferences rendtartományé. — Rimánóczy Antal műépítész alkotása. Korszerű, új elgondolás szerint 1934-ben épült. Általában a mai modern vashetonkonstrukció könyvedsége jellemzi, de azért a franciskánus szellemhez igazodik, és interierije inkább ó-keresztény szellemet áraszt. Némii olasz-román emlékszeccniák is észlelhetők a templomon.

Szent Erzsébet apácarend temploma, II., Fű-u. 41. A legfényesebb török megsert helyén a ferencendiek 1703—1732 között építették. II. József 1785-ben az apácáknak adományozta. 1805-ben épült a templom északi oldalához Marczibányi István bőkezűségéből az akkor Neugebäude-nek nevezett kórház. A templom egyik mellékoltárában övegkoporsóban van elhelyezve Szent Fortuna vérlanu ereklyéje. Ugyanesak a templomban, illetve a sekrestyében őrzik Szent Flamidián fejét és Árpádházi Szent Erzsébet botját. Szép oltárai, faragott padjai, későbbi empire síremlékei muzeális értékű templommá teszik.

Rákóczi-emléktemplom, II., Keleti Károly-utca. Árkay Aladár terveit szerint román izlésben, magyaros motívumokkal 1926-ban épült.

Szent Péter és Pátról nevezett óbudai plébániatemplom (a régi Malom-utcai templom), Óbuda, Templom-u. Gróf Zichy Miklós emeltette 1749-ben. Helyén már az Árpádok korában templom állott, melyet a XIV. század elején Nagy Lajos király neje, Erzsébet királyné restauráltatott. Figyelemreméltók barokk kapui, és gazdag díszítésű barokk oltárai. Kegyelemképének angvolszobrai a kiscelli trinitárius templomból valók. **Sarlós Boldogasszonyról nevezett újlaki plébániatemplom, III., Óbuda Bécsi-ut 32.** — 1706-ban épült azon a helyen, ahol állítólag az Árpád-királyok várpalotájának kápolnája állott. A templom eleinte a jezsuitáké volt. Mint a barokk kor művészeti hagyatékát kell megemlítenünk.

Margitszigeti Szent Mihály-kápolna. A Szent Mihályról nevezett premantrei prépostság a XIII. század elején már ott állott kápolnájának rekonstrukciója. Régi romjain Lux Kálmán dr. terveit szerint 1932-ben épült. Horlhy Miklós kormányzó neje iránti köztisztelő és közszerető megnyilatkozása jeléül.

Angolkisasszonyok temploma, IV., Váci-u. A hozzáépült zárdával együtt a Domonkos-rendé volt mely már 1230-ban birtokolta ezt a telket. Itteni első templomuk a tatárjárás idején pusztult el. A török uralom alatt rombadől második templom helyén épült 1690 körül a mai barokk izlésű templom. Amikor II. József a Domonkos-rendet is eltörölte, a templomot és a hozzá tartozó zárdát az Angolkisasszonyoknak adományozta. A templom kapuzatát trónon ülő Madonna díszíti. Toronysisakja 1809-ben leégett és akkor kapta mai egyszerű fedelét.

Belvárosi plébániatemplom (Nagyboldogasszonyról nevezett plébánia főegyház; a régi pesti főtemplom), IV., Eskü-tér. Pest legrégebbi temploma, mely valószínűleg már a XI. században épült román stílusban, ugyanazon a helyen, ahol valamikor Diocletianus császár várának praetoriuma állt. — 1211-ben Árpádházi Szent Erzsébet eljegyző-

sének volt színhelye, 1244-ben a tatárok felgyújtották, IV. Béla alatt újra felépítették. A régi román stílusú és sokkal kisebb kiterjedésű bazilikát Zsigmond (1387—1437) a maiak teljes terjedelmében építtette át reneszánsz stílusban. Meselet sohasem volt a török uralom alatt is a keresztények lártokában maradt. A szentély az idők folyamán jóval keveseiből szenvedvén, megtartotta gólikus jellegét, míg a történelmi hagyományoktól is elpusztultnak jelzett hajórészlet régi megmaradt középkori falak felhasználásával 1725—1740 között barokk stílusban átépítették. A szentély két oldalán lévő szentségfülkék (pastoforiumok) 1507-ből való értékes renaissance műemlékek. A templomot 1890-ben Steindl Imre restaurálta, jelenleg is terbe van véve művészeti restaurálása. A templom eddigi barokk külseje nem is engedte sejtetni, hogy a román stílusú és a virágzó gólika egyik legszebb magyar építészeti alkotása rejlett a vakolat alatt.

Egyetemi templom, IV., Egyetem-tér. Az egykori Pálosok temploma, melyet Haudler szerint még 1698-ban kezdtek egy meselet helyén építeni, de valószínű, hogy csak 1715-ben tették le alapkövét. Kőkapuzata remekbefaragott szárnyaival egyike fővárosunk legértékesebb barokk műemlékeinek. A templomot gyönyörű szobrok és rendkívül gazdag faragású padok ékesítik. A templom történetéből emlékeztet az az adat, hogy a Debrecenből visszatért országgyűlés 1849-ben itt tartotta ülését. 1786-ban, a Pálos-rend feloszlatásával a templom és a rendház az egyetemhez csatoltatott. Ott szép boltzati freskója Bergl Jánostól való.

Ferenciek temploma (Szűz Máriáról nevezett ferences rendtartomány pesti temploma), IV., Ferenciek tere. Ennek helyén is meselet volt, melyet a törökök még az azelőtt itt állott gólikus Szent Péter-templomnak romjaiból építettek. A telket 1690-ben Weerdein kamarai inspektor ajándékozta a rendnek. Ezen épült fel 1690—1710 között a barokkstílusú egyhajós templom, mely a későbbi restaurálásokat követve sokat veszített eredeti formáiból; ma már csak a főoltár a régi. Mégis, a hatalmas homlokzati oromfal a különálló festői toronnyal egyetlen megmaradt szép régi városképe a Belvárosnak. A mennyezet freskói Lotz Károlytól és Tardos Krenner Viktortól valók.

Szerviták temploma, IV., Szervita-tér. A XVIII. század elején épült; ünnepi felszentelése 1748-ban volt.

Szent István-templom (Lipótvárosi bazilika), V., Szent István-tér. A templomot Hild József műépítész terve szerint 1851-ben kezdték építeni. 1868-ban kupolája beomlott. Hild halála után Ybl Miklós folytatta az építkezést olasz renaissance stílusban és Hild tervezetéből csak az oldalfalakat hagyta meg. Ybl Miklós váratlan halála után Kaiser József befejezte az építkezést 1906-ban. A templom belsejét márvány, mozaikok, freskók, festmények, értékes szobrok díszlik. A kupolát tartó oszlopok szobrai között a legszebbek Szent Gellert és Szent Imre Strobltól és Szent László Padrusztól. A főoltár Szent István-szobra Strobltól, az öt dombrtnai pedig Mayer Edéttől valók. Az oltárképek közül külön említést érdemel Bevezet. Patrona Hungariae képe.

Ferenciek temploma az Apponyi-térrel

Árpádházi Boldog Margitról nevezett plébániatemplom, VI., Ferdinánd-tér. Késői román és korai csuesives stílusban 1933-ban épült a zsámbéki templom után.

Terézvárosi plébániatemplom, VI., Nagymező-utca. Régi empire külsejének egyetlen maradványa a toronykörüljáró kőkonzolos erkély. Ujbarokk kapuzatai és gazdag ablakkerelei Czizler tanártól valók a legújabb időkből. Nemes arányú antikizáló oltárai és a kórus Pollack Mihály alkotásai.

Jézus Szent Szíve temploma, VIII., Scitovszky-tér. Kauser Gyula francia-román stíli műve 1890-ből. A jezsuita rendház temploma.

Mária Tereza-téri plébániatemplom. 1777-ben még kicsi fatemplom állott itt, melynek helyébe 1779-ben kőtemplomot építettek. Ezt az 1895. évi átépítés eredeti formájából, sajnos teljesen kivették. Egyhajós belsejében Kupelwieser Lipót főoltárképe és Roskovics Ignác barokkstíli művészi falfestményei érdemelnek figyelmet.

Szent Rókus-templom (Rozália-kápolna), VIII., Gyulay Pál-u. 2. Szent Rozália tiszteletére a város közönsége építette az 1710—1743 között dühöngött pestisjárvány megszűnésének emlékére. Stílusa barokk, de mivel hosszú ideig épült, empire részletek is kerültek a templomba, amilyen a szöszek és az egyszerű főoltár. A templom előtt lévő Szűz Mária-szobor Halbig műve.

Ferencvárosi plébániatemplom, IX., Bakáts-tér. Ybl Miklós legszebb alkotásai közé tartozik. 1867—1878 között épült francia-román stílusban, oszlopos bazilikális elrendezésben. Belseje a harmonikus térhatás mellett stílszerűleg van kiképezve. Kereszt-hajóját és a szentélyt Than Mór és Lotz Károly falfestményei díszítik.

Öröklmádas temploma, IX., Üllői-ut. Erzsébet királyné emlékére 1904—1908-ban Aigner Sándor tervei szerint korai gót izlésben épült.

Kőbányai Szent László-templom. Budapest egyik építészeti nevezetessége. Lechner Ödön építette 1894—1897-ben. Háromhajós, bazilikális elrendezésű templom, francia-román stílusban tartva, gót elemekkel és magyaros díszítőelemekkel átszőve.

Gellérthegyi sziklatemplom, Magyarország Nagyasszonya kegyhelye, XI., Gellért-tér. A Gellérthegy sziklájába épített barlangtemplom. Mint zarándokhelyet sokan látogatják. A templom szentélye a lourdesi kápolna mása.

Városmajori Jézus Szíve plébániatemplom, XII., Csaba-u., Városmajor park. Árkay Bertalan műve. A katolikus templom változatlan eszmei tartalmát az új építési technika adta művészi eszközökkel fejezi ki. A szentély nagy színes üvegablakát Árkayné, Stehlo Lily tervei szerint Johan Hugó készítette, 1932-ben épült.

Hermína-kápolna, XIV., Hermína-ut. Hild József építette 1856-ban. Szent Herminát ábrázoló művészi oltárképe Hermina főhercegnő (József nádor fiatalon elhunyt leányának, 1817—1842) képmása, kinek e környék kedvelt sétahelye volt.

Jáki templom, XIV., Városliget, Széchenyi-sziget. Román stílusa kapuzata a vas-megyei jáki templom kapuzatának utánzata.

Magna Hungarorum Domina plébániatemplom, XIV., Városliget (a Damjanich-utca torkolatánál). Kotsis Iván dr. terve szerint felsőolasz építészeti formákkal épült.

Görög katolikus templomok:

Görög katolikus plébániatemplom, VII., Rózsák tere. 1870 körül épült tiszta román stílusban. Az oltárkép és a képállvány főképei Roskovics Ignác eredeti festményei. 1905-ben került a magyar görög-katolikusok birtokába, addig római katolikus templom volt.

Szent Flórlán görög katolikus templom, II., Fő-u. 90. Építette Kristen Antal pék 1751-ben. XV. Lajos stílusában. Homlokzatát Szent Miklós szobra díszíti.

Görög keleti templomok:

Dübrentel-téri görög keleti szerb templom (Ráctemplom). Barokk időből (1742—1775) származó templom, mely gazdag tagozású toronysisakkal bír.

Petőfi-téri görög keleti macedon görög templom. Görög rítus szerint berendezve, igen szép ikonostáza van szentképekkel. A XVIII. század végén épült empire stílusban. A telket a törökök elől menekült görög-oláh lakosság vásárolta meg a piaristáktól, akik azt a XVIII. század elején a jezsuitáktól vették át. A szép toronysisakok már Ybl mester alkotásai 1873-ból, amikor a templomot restaurálták.

Református templomok:

Calvin-téri református templom. 1816—1830 között, József nádor idejében épült Balla Antal tervei szerint a Boráros János pesti bíró által adományozott funduson. Figyelemreméltó az ovális kupola finomrajzu stukkódíszítése, mely egyedüli ékessége az egyébként szükségszerűen egyszerű, de szép térhatású templomnak. Keleti sírkápolnájában gróf Zichy Manóé, sz. Sztruchan Sarolta szarkofágja és márványszobra Gayard párisi szobrásztól. Ide temették 1817-ben átmenetileg Hermina kir. hercegnőt. József nádor második nejét is.

Vilma királynő-uti református templom. Árkay Aladár tervei szerint épült 1912—1913-ban, magyar-latin stílusban. Érdekes a templom excentrikus majolika- és ezüst díszítése.

Szilágyi Dezső-téri református templom. Petz Samu korai gót ízlésű alkotása (1896). Centrális predikációs templom.

Evangélikus templomok:

Deák-téri evangélikus templom. Pollack Mihály alkotása, neoklasszikus stílusban épült a XIX. század elején. Tervezett magas tornya áldozatul esett a pénzühiánynak, kis lömpe tornyocskáját három évtizeddel ezelőtt hontották le.

Vilma királynő-uti evangélikus templom. Petz Samu építette 1905-ben. Oltárképét Benezur Gyula festette.

Bécsikapo-téri evangélikus templom. 1896-ban épült, oltárképe Székely Bertalan-tól való.

Unitárius templom:

Koháry-utcai unitárius templom. Építette Petz Samu 1890-ben.

Izraelita templom:

Dohány-utcai izraelita főtemplom (nagy zsinagóga). Épült 1853-ban. Förster bécsi építész tervei szerint már stílusban. A mellette lévő telken építették 1930—1931-ben a pesti izraelita hitközség kulturházát (zsidó muzeum, Goldmark-szoba), mely szervesen bekapcsolódik a templom épületébe, ahonnan két árkádsor vezet a világháborúban elesett zsidó hősihalottak emlékéét megőrkítő hősök templomához.

Mohamedán imaház:

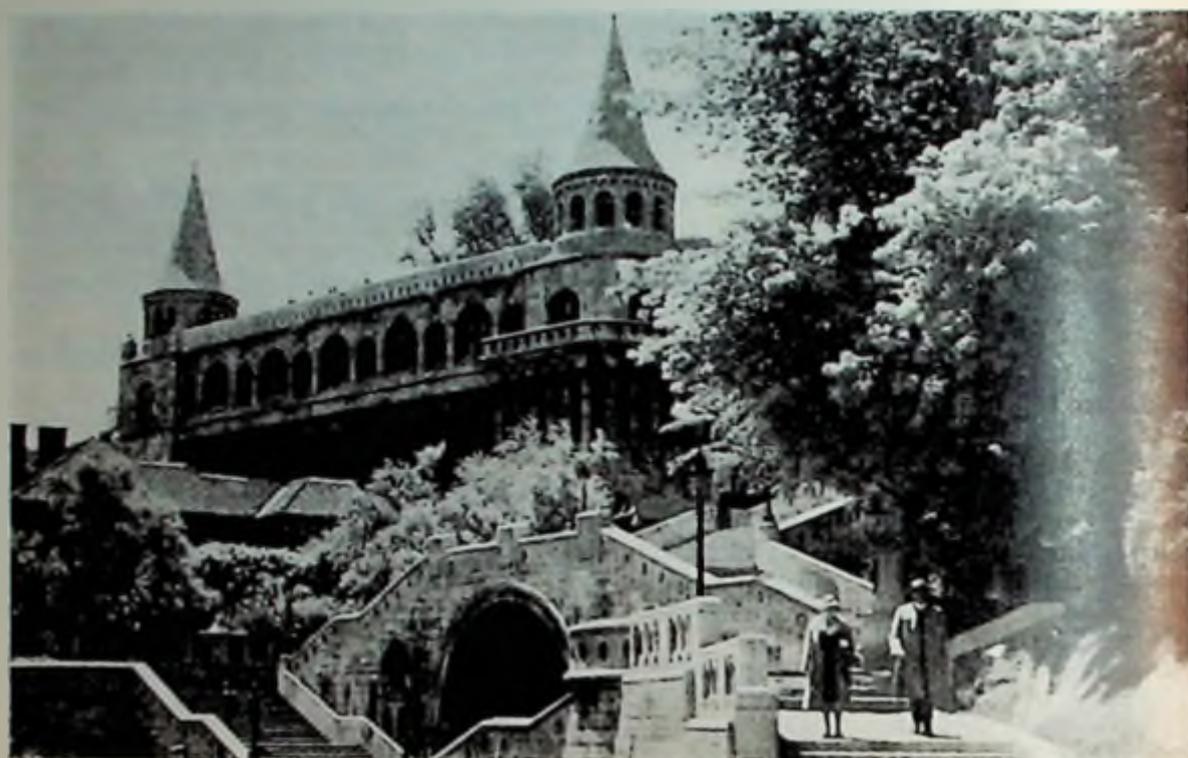
Gül baba türbéje (Gül baba mohamedán próféta sírja felett). II. Rózsadomb. Gül baba-utca 18. Bézarat Mecset-utca 14. sz. alatt. Itt tartják a hazánkban tartózkodó mohamedánok istentiszteleteiket. Bővebb ismertetés a legrégibb műemlékek fejezetében.

MEGTEKINTÉSRE ÉRDEMES EGYÉB ÉPÜLETEK

Királyi várpalota. A várhegy déli végén emelkedik, főhomlokzatával a Duna felé néz s nemcsak pompás fekvésénél fogva, de építészeti szépségei folytán is a világ legszebb királyi palotái közé tartozik. Alapfalait IV. Béla király rakatta le 1243 körül. Palotát először Róbert Károly építtetett a várhegyre (István-vár); majd Zsigmond király építtette újjá francia építőmesterekkel esenesíves stílusban (Frisspalota). Mátyás király a palotát olasz építészek és művészek renaissance-stílii alkotásaival díszítette fel és pazar fényvel rendeztette be. A török hódoltság idején a palotát feldúlták és gyönyörű műkincseiből sokat szállítottak el Konstantinápolyba. A Budavár visszavétele alkalmával elpusztult várban csak 1715-ben kezdte meg gróf Regal ludai várparancsnok a várerődítmények felépítését s létesítette 1730-ban a mai palota északi szárnyának helyén állott fegyvertári épületet (Zenghaus). Mária Terézia királynő Hildebrand Lukács vezetésével barokkstílii szerény palotát építtetett, melyben egy ideig az Angolkisasszonyok laktak, később pedig az egyetemmel helyezték el benne. II. József kétemeletesre építtette. Csillagvizsgáló tornya 1812-ben bontatott le. Az 1849-iki ostrom alatt a palota lángborult és megrongálódott. Az ötvenes években építték fel háromemeletesre. A vár erődítési jellege 1874-ben szűnt meg. 1883-ban J. Ferenc József elfogadta Ybl Miklósnak a királyi palota újjalakítására vonatkozó terveit, mely szerint az átépítést 1894-ben el is kezdték. Ybl halála után Hauszmann Alajos tervei szerint nyert további impozáns kiegészítést a palota, mely építkezés 1903-ig tartott. Az egész palotában ma 860 helyiség van s az épület dunai frontja 304 m. hosszú. Fejedelmi fényvel berendezett termek. Különösen 2 nagy dísztermét, a Habsburg-, Szt. István- és Mátyás-termeket) valóban érdemes meglátogatni.

A Várkapolna mellett, az udvar balsarkában van a várkapitányság, ahol a királyi palota meglátogatására (9—12.30 és 14—15.30 óra között) magyaroknak személyenként 1, külföldieknek személyenként 2 pengőért váltható belépőjegy. A látogatókat vezető kíséri végig a dísztermeken, melyeket számos értékes műtárgy ékesít. Magyar és külföldi híres művészek festményei, szobrai, bútorok és óriási értékű gobelinok vannak felhalmozva a hatalmas termekben. A palota krisztinavárosi szárnyában van az Erzsébet királyné emlékmúzeum. (V. ö. Múzeumok.)

A királyi várpalota déli szárnyában lakik Magyarország kormányzója, vitéz nagybányai Horthy Miklós.

Halászbástya

Várszínház. IV. Béla idején ugyanezen a helyen épült (Kaizer szerint) a franciskánusok Keresztelő Szent Jánosról elnevezett temploma. Paufer Gyula azt állítja, hogy III. Endrét, utolsó Árpádházi királyunkat 1301-ben ide temették. A török uralom alatt lerombolták s romjaira épült 1694—1715. között a karmeliták temploma, mely a rend eltörlése után 1791-ben színházzá alakítottól át (Budaí theatrum). Az alapítás terveit Kempelen Farkas készítette. A színpadon és a letűrben ma is láthatók a régi barokk-templom füzéres fejezetei és a szentély boltozata. 1887-től szízdánk elejéig hetenként kétszer a Nemzeti Színház, egyszer pedig az Operaház tartott benne előadást. Azóta tűzveszélyesség miatt zárva van. A Várszínház arról is nevezetes, hogy 1800 május 7-én itt adta Beethoven nagy hangversenyét, aminek emlékét a színház falán szép dombormű örökíti meg.

Halászbástya. A koronázó főtemplom stílszerű építészeti keretéből létesített bástya-építmény. A templom mögötti várfalakon végighuzódó fedett folyosóival, sarktoronyával, bástyáival és lépcsőzeteivel fővárosunk egyik legkiválóbb építészeti alkotása. Schulek Frigyes tervéi szerint 1901—1902-ben épült román stílusban, de a lépcső, bástyaszegély és toronycsarnok tervezése és kiképzése a magyar középkori építészeti fejlődés sorozatát a legszebb összhangban fejezi ki.

Miniszterelnöki palota (Szent György-téren). 1806-ban empire stílusban épült. Eredetileg a gróf Sándor-család tulajdona volt. Pollack Mihály és Amon építésszek alkotása. A szép domborművek Kirchneriétől valók. Legutóbb 1929-ben restaurálták.

Pénzügyminisztériumi palota (Szentháromság-téren). Fellner Sándor tervéi alapján épült 1901—1904-ben, késő gólikus stílusban, magyar motívumokkal. Külenc emelet magas tűzbiztos levéltár van benne.

Alagút. A Lánchíddal szemben a Várhegy alatt vezet a Krisztinavárosba. Clark Adám tervezte. Épült 1853—1857-ig. Hossza 340 m. A Duna felőli hatalmas dór-stíli kapuzata az építményvészel legjelesebb alkotásai közé tartozik; a Krisztinaváros felőli kapuzat pedig egyiptomi stílusban épült.

Városháza (IV., Városház-utca). A hatalmas barokkizlésű épület III. Károly parancsára Martinelli Antal oberhard császári építőmester tervéi szerint készült. Eredetileg az invalidusok háza volt, középső templomszárnya (ma házi-

Központi városháza

ban a legszebb parlamentek egyike. Steindl Imrének nemzetközi pályázaton legjobbnak talált terve szerint 1885—1902. között épült keleti színpompával gazdagított újgótikus stílusban. Főhomlokzata a Kossuth Lajos-térre néz. Az épület hossza 268 m., legnagyobb szélessége 123 m. Középen emelkedik a hatalmas kupola, (96 m.), melytől jobbra és balra a felsőház és a képviselőház üléstermeit magában foglaló és 4 saroktoronyos tetőzettel bíró magasabb szárnyak emelkednek. Faragott kőből készült, gazdagon tagolt homlokzatát 90 szobor, (a dunai homlokzaton az egykori fejedelmek és királyok Árpádtól V. Ferdinándig, a tér felé erdélyi fejedelmek, vezérek és államférfiak), számos pillér, orkély és címer díszíti; az északi kocsifeljárónál a honfoglalás, (Árpád és a hét vezér), a délinél a honalapítás, (Szent István), szoboresoportja, a főkapu fölött Nagy Lajos és Mátyás király szobra vannak elhelyezve. A dunai homlokzat szépségét az atul elhúzódó árkádsor és a két torony között elhelyezett leggia emeli.

Az országház belsejének fejedelmi díszítésén legjobb festőink és szobrászaink munkálkodtak; termeit és folyosóit pompás fal- és tetőfestmények és szobrok, (összesen 162 darab) díszítik, berendezésük is pazarfényű.

A parlament 1 pengős belépőjeggyel tekinthető meg naponta d. e. 9-től, d. n. 4-ig. Erdéklődés a déli kapu portásánál.

A XVII. számú kapubejárat vezet a **Parlament múzeumba**, melyben a magyar parlament múltjának emlékeit őrzik. A múzeum naponta d. e. 9-től d. n. 2-ig tekinthető meg.

Magyar Tudományos Akadémia (V., Ferenc József-téren). Budapest legszebb középületei közé tartozik. A legnemesebb renaissance stílusban épült 1860--1864-ben. Stüler Ágost Frigyes porosz építész terve szerint. Kiszögellő háromemeletes közép-részt Wolf Albert allegorikus szobrai díszítik; oldalszárnyait pedig hat kiváló ludós szobra, melyek közül öt ugyancsak Wolf-tól való, egy Izsó Miklóstól. Első emeletén van a díszterem, 21 vörösmárványoszloppal. Lotz Károly festményeivel, amelyek a magyar történelem nagyjait ábrázolják.

Könyvtárát l. a könyvtáraknál!

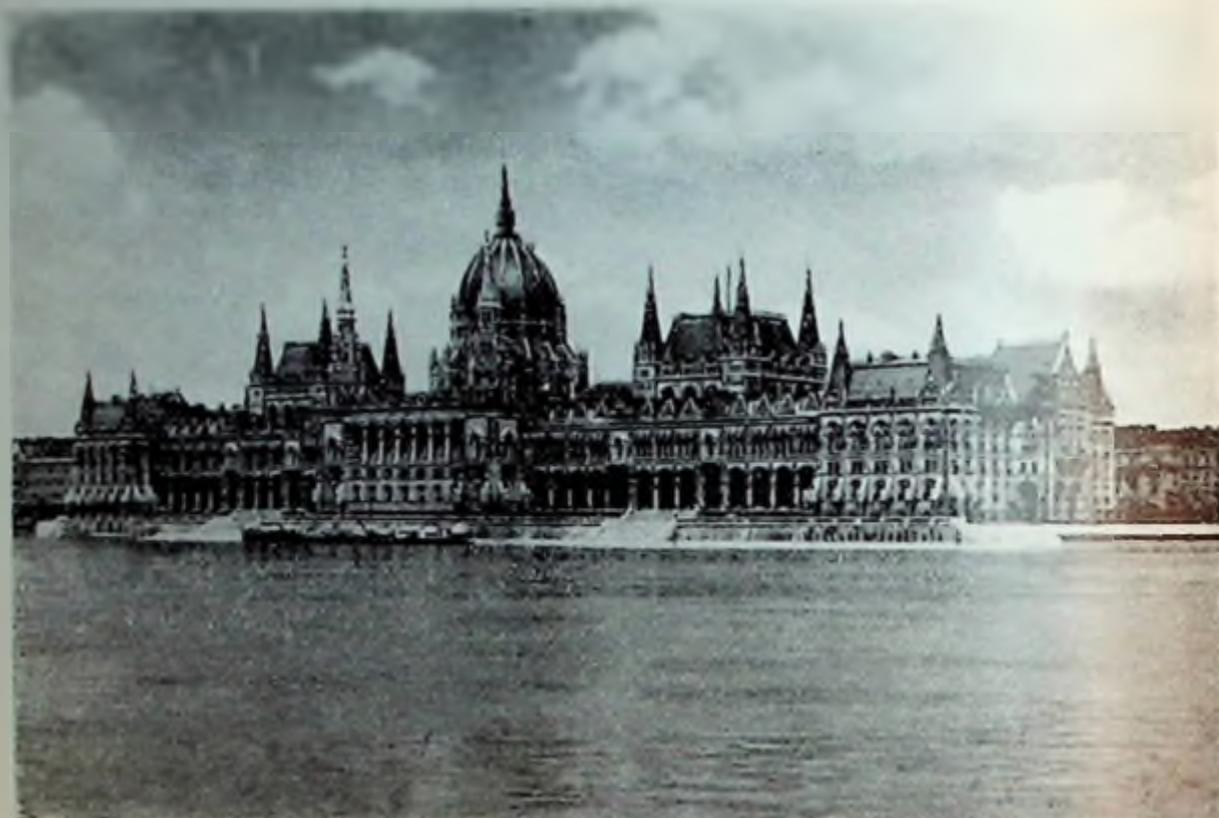
Történelmi areképesarnokát, Széchenyi-muzeumot, Goethe- és Vörösmarty-szobát l. a múzeumoknál!

nyomda) 1735 után épült. 1785—1817 között gránátos laktanyául szolgált. 1817—1842 között ismét rokkantak háza, azóta Károly-kaszárnya néven laktanya volt 1894-ig, amikor a főváros megvette és városlázzá alakította át. (1902). Kapujának díszje a budapesti barokkszépművészet elsőrangú alkotása.

Vármegyeháza (IV., Városház-utca 7). Zitterbarth Mátyás építette 1838—1841-ben. Homlokzatát 6 empire stílusú korinthusi oszlop díszíti. Közgyűlési termében gyönyörű történelmi areképek vannak, így többek között Kossuth Lajosé Baskovics Ignációl, L. Ferenc Józsefő Benezur Gyulától, továbbá nádorok és főispánok areképei.

Egyetemi könyvtár. A XVI. század dis renaissance stílusában épült 1873—1876-ban. Szkalniczky Antal terve szerint. Előesarnokát Than sgrafitto képei, olvasótermét pedig Lotz Károly allegorikus falképe díszítik. Az egyetemi könyvtár az ország legrégebb nyilvános könyvtára, mely kivált a történelmi, philológiai, jogi és theológiai szakokban igen gazdag.

Országház (V., Kossuth L.-térnél). Magyarország legpompásabb épülete és általában

Országház

Pestl Vigadó (V., Vigadó-téren). Román-mór stílusban Feszl Frigyes építette 1859–1861-ben, a Pollack Mihály által a XVII. századbeli redoute (erődítmény) helyén építtetve az 1849 május havi bombázás alatt elpusztult régi vigadó telkén. Impozáns homlokzata óriási arkádokon nyugszik, a két szárny szögletpilléreit Alexy Károly domborművei díszítik. A lépcsőház és a termek freskóit és frízfestményeit Lotz Károly, Than Mór és Linzbauer István készítették.

Áru- és értéktőzsde (V., Szabadság-téren). Alpár Ignác alkotása, 1905.

Magyar Nemzeti Bank (V., Szabadság-téren). Alpár Ignác alkotása, 1905. Domborműveit Seneyi Károly faragta. Eredetileg az Osztrák-Magyar Bank budapesti főintézménye volt, most az önálló magyar jegybank palotája.

Igazságügyi palota, (M. kir. Kuria és Itélőtábla, V., Kossuth Lajos-téren) Hanszmann Alajos nagy koncepciójú alkotása, mely kitűnő arányaival és római szellemű renaiss-

Igazságügyi
palota

sance stíli formáinak szépségével hat. Hat oszlopos korinthusi oszlopesarnok díszíti a homlokzatát. Az aronzat allegorikus köcsoportuzata Zala Györgytől való; föléje emelkedik Senyei Károly trigája erős vert vörösrézből; ennek két oldalán Fadrusz János egy-egy szobra áll. A pazar díszítésű nagy eszernok dongaholtozatát Lotz Károly nagy freskóképe díszíti. A bejáratnál szemben pedig Stróbl Alajos hatalmas Justitia-szobra van elhelyezve karronai márványból.

M. kir. Operaház. Ybl Miklós építelte olasz renaissance stílusban 1870—1884-ben. Faragott kőből épült főhomlokzatának terasza alatt van a kocsifeljáró; a terasztól balra Erkel Ferenc, jobbra Liszt Ferenc ülőszobrai Stróbl Alajostól valók. A főhomlokzat föléli attikát 16 zeneszerző szobra díszíti. A pazar foyert három oldalról nyílt loggiák övezik. A falfestmények Székely Bertalantól, Feszly Árpádtól, Vastagh Györgytől és Than Mórtól valók; a nézőtér hatalmas mennyezetfestése pedig Lotz Károly műve. (Olympus.)

OTI székháza (VIII., Fiumei-úton). Az ország leghatalmasabb szociális intézményének, az Országos Társadalombiztosító Intézetnek székháza. Az 1930-ban befejezett 15 emeletes tornyával ugy emelkedik ki a környező épületek közül, mint egy felhőkareoló, Komor Marcell és Jakab Dezső építészek műve.

Ludovika Akadémia (VIII., Üllői-út 80). Katonai főiskola. Nevét Mária Ludovika királynétól, I. Ferenc harmadik feleségétől vette, aki 1826-ban a koronázási ajándékból 50.000 forintot adományozott katonai intézet céljaira, melynek felállítását az 1808. évi országgyűlés határozta el. Főépületét Pollack Mihály 1828—1835-ben építette, de klasszicizáló jellegéből a későbbi átalakítások kivetkőztették. 1849—1872-ig katonai kórház volt; 1872-től, a magyar honvédség felállításától kezdve honvédhadapród iskola; 1898-tól pedig akadémia.

Vámpalota (IX., Fővám-téren). Ybl Miklós alkotása (1870—1874); művésziesen kiképzett erőteljes olasz reneszánsz izlésű épület. Az épület formai szépségei különösen érvényesülnek. Itt van az idegeneket ellenőrző hivatal elhelyezve.

Műegyetem (XI., Műegyetem-rakpart). Épült 1903—1909-ig. A monumentális főépületet Hauszmann Alajos, a gótikus könyvtárt Pecz Sámuel, a vegyészeti pavillont Czizler Viktor építette. A homlokzat 4 allegorikus női szobrát Senyei Károly készítette.

Citadella (Fellegvár). A szabadságharc leverése után az osztrák kormány 1851-ben építtette Zita Emánuel altábornagy tervei szerint Kasselik Ferencsel. Katonai jellege 1899-ben szűnt meg. Nem érdektelen, hogy a törökök 1598-ban favárat építettek ugyanazon a helyen, melynek utolsó nyomai 1813-ban tűntek el, amikor József nádor közhenjárására itt épült meg az egyetemi csillagvizsgáló intézet, mely 1849-ig állott fenn.

LEGREGYEBB MŰEMLEKÉK

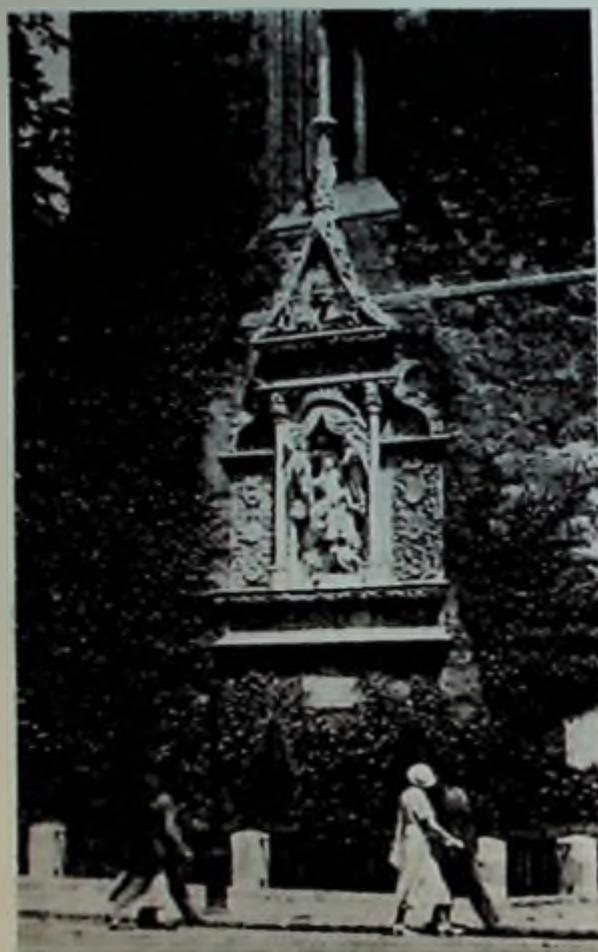
Az ókorból: Az Aquineumban feltárt épületelemek és sírleletek a rómaiak idejéből. Sirkőábrázolások és különböző leletek a kelta eraviscus néptörzs idejéből. A múzeumokban őrzött ókori műemlékek. (Lásd Budapest történetét és a múzeumokat!)

Az Eskü-téren 1932-ben feltárt **Diocletianus-féle vár** (castellum) romjai. Ez a vár Kr. u. 294-ben épült. Falai még tekintélyes magasságban állhattak fenn a honfoglalás utáni időkben, amikor Toksum vezér, aki 947—972-ig uralkodott, Billa és Boksu bolgár főuraknak engedte át ezt a várat, kik a magukkal hozott izmaelitákat idetelepítvén, megvetették alapját ezen fontos átkelési hely további fejlődésének.

A középkorból: A Diocletianus-féle vár közepén, nyilván annak praetoriuma helyén épült — valószínűleg már a XI. században — a **Nagyboldogasszonyról nevezett régi pesti főtemplom**, a mai Belvárosi plébániatemplom. A XIII. század legelején már löbb nevezetesebb esemény színhelye volt. Bővebb leírása a történeti részben.

A Nagyboldogasszonyról nevezett Koronázó főtemplom (budavári főegyház, vagy népiesen **Mátyás-templom**), melynek építési ideje a hagyomány szerint Szent István korába nyúdik vissza. Hiteles adatok igazolják, hogy mai nagyjobb méreteiben IV. Béla uralkodása alatt épült fel és készült el 1269-ben. Bővebb leírása a templomoknál.

A Szt. János evangelistáról nevezett régi budai templom (mai nevén **Helyőrségi templom**), I. Vár, Uri-utea 56. A magyar csehoknak volt a temploma, melyet ugyancsak IV. Béla építtet a minoriták részére. A tornyának alsó eszernokában látható gazdag kőhordás csillagholtozat, valamint a bejáratú ajtó gazdagon tagozott kőkerete a késői gót architektúrának jellegzetes alkotása. Bővebb leírása a templomoknál.

Gótikus műemlék az Iskola-téren

Zsigmond király (1387—1437) kaputornyának megmaradt részletei a királyi várkertben. Középkori lakóház az Anjouk korából. I., Országház-utca 20. Emeleti homlokfala szépen tagozott kiugró esucsívsoron nyugszik. Faragott kővel boltozott kettős pincéje teljes eredetiségében maradt ránk.

Az Országház-utca 13. számú ház egyik földszintes szobája még az eredeti kőbordás keresztboltozatot mutatja a XIV. századból.

Gara (Garay) László nádor (1447—1460) idejéből való a várbeli Baltaköz, mely a Tárnokutcát az Uri-utcával köti össze.

A Vár középkori pincél. Különösen az Uri-u. 72. számú ház, valamint a régi budai városháza (most I. ker. előjáróság) többemeletes pincéit érdemes megtekinteni.

A Szent Imre-fürdő (a régi Rácfürdő) női gőzfürdőjének kupolás medencéje. A szép és hatalmas kupola, mely teljes épségben maradt ránk, Mátyás király idejéből való, amikor még ezt a fürdőt boltozatos folyosó költötte össze a várral.

A muzeumokban őrzött középkori műemlékek:

A török hódoltság idejéből: Gül haba sírja. A török hagyomány Kel-babát (kopasz atya) ismer. kinek nevét a népetimológia annál könnyebben változtatta gül-lé, mivel őt a Rózsadombon, azaz a gül dombján temették el. Evlija Cselebi török író Budát ismeretlen munkája (1663) szerint Gül haba 1460 körül született, ki táncoló dervis létére a szultánokkal győzelmes hadjárataikban elkísérte s öreg napjaiban mint hős és ékesszóló pap, I. Szulejmánnal 1541-ben Budára jött és itt a Nagyboldogasszony templomban tartott első török istentisztelet alatt imaközben meghalt. A sírkápolnát Jahjapaszazade Muhammed pasa 1543—1548-ban építtette.

A Rudas-fürdő 8 oszlopon nyugvó kupolás medencéje, valamint a Király-fürdő (II. Fő-u. 84), kupolás medencéje, melyeket Vezir Szokollí Muszlafa pasa, (íróinknál Szokollovics Muszlafa hasa néven is előfordul), (1566—1578) építtetett.

Megjegyzés: A Budavár visszafoglalása (1686) utáni időből származó műemlékeinket már nem ismerhetjük ebben a fejezetben. Ezekkel a muzeumok, templomok és megtekintésre érdemes egyéb épületek fejezetei részletesen foglalkoznak.

A dominikánusok Szent Miklósról nevezett hajdani rendi templomának esonka tornya (I., vár, Iskola-tér), mely a régi pénzügyminisztérium épületéhez simul. Csupa faragott kőből álló szép gótikus műemlékmaradvány a XIII. századból.

A margitszigeti romok: A hajdani domokos apácakolostor és templom romjai 1245—1252-ből. A templomromok keleti végében áll jelenleg a József királyi herceg által emelt kis Margit-kápolna.

Az 1932-ben rekonstruált premonstréi Szent Mihály-kápolna a XIII. század legelőjéről származó templomromokra építve. Lásd a templomok fejezetét!

A ferenciek egykori Szent Klára templomának romjai 1270-ből. Közvetlenül ezen romok mellé építette díeső emléktű József nádorunk nyári kastélyát, melyben jelenleg a Polo-úkrászdó, a Polo-bar, a Budapesti Lawn Tennis Club és Polo Club helyiségei vannak.

A labáni plébániatemplom főbejáratától jobbra, az orgonakórus alatti oldalfalba van befalazva az a kőfaragványtöredék, mely a régi „minor Pesti” plébánia-templomának maradványa. A töredéken a trónuson ülő szakálltalan Krisztus látható, ki jobb kezét áldásra emeli, balkezeben az élet könyvét tartja. A faragvány keletkezését joggal tehetjük a XI. századra.

A budai királyi vár középkori várfalai, melyek még ma is megvannak és melyeknek legnagyobb része 1243-ból való.

SZOBROK, EMLÉKMŰVEK, DISZKUTAK

I. kerület.

- Ámos vezér. — Halászbástyán, Mikula Ferenc műve, 1902.
 Csékos. — Királyi vár lovárdája előtt, Ifj. Vastagh György műve, 1901.
 Előd vezér. — Halászbástyán, Mikula Ferenc műve, 1902.
 Greguss Ágost (1825—1882). — Palota-téren, Holló Barnabás műve, 1913. (Észlélikus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia nagynevű tagja.)
 Gyermeket ható nő. — Váralja-utcában, Senyei Károly műve, 1898.
 Hébe kutja. — Iskola-téren. Ismeretlen művésztől, 1850 körül.
 Honvéd-szobor. — Dísz-téren, Zala György munkája, 1893. Az 1848—1849-iki szabadságharc dicső harcosai emlékének megörökítése. A szobor helyén végezték ki Hunyadi Lászlót, Kont és Társait. (Régen Szentgyörgy-tér.)
 Ineskedő gyermekek kutja. — A Szerb templom mögött, Lányi Dezsőtől, 1929.
 Kapisztrán János (1386—1456). — Kapisztrán-téren. Készítette Dankó József 1922-ben, Kapisztrán lelkes szavaival győzelemre segítette a kereszténységért küzdő Hunyadi János fővezért Nándorféhrévár felszabadításánál.
 Lovasszobor. — A Gróf Bethlen István hátyasétányon, Petri Lajos és Weichinger építész műve, 1934. — A cs. és kir. 2-ik Erdélyi Huszárezred (1742—1919) emlékszobra.
 Mária Terézia korabeli huszár. — Dísz-téren, K. Strobl Zsigmondtól, talapzata Wälder Gyulától, 1932.
 Mátyás király kutja. — A királyi várpalota bejáratánál, Strobl Alajos szép szobor-csoportozata, amely gyönyörű kompozícióban állítja elénk Mátyás királyt, kísérőit és Szép Honkát.
 Rákász fia. — Döbrentei-téri parkban, Ligeti Miklóstól, 1926.
 Savoyai Jenő (1668—1736). — Várkerthben, Réna József műve, 1897. Mint kiváló vezérnek oroszlanrésze volt a törököktől meghódított Magyarország felszabadításában.
 Péterfalvi Szathmáry Károly (1831—1891), a Míko- és Logodi-utca keresztezésénél, R. Kaizler Károly műve, Az 1860—70-es években egyik legtermékenyebb és legnépszerűbb történelmi regényírója volt Magyarországnak. A kisdedvás miniszteri biztosa. Ő alapította az Országos Kisded-óvó Egyesületet.

- Szent Gellért püspök (980—1046). — A Gellérthegy oldalán, Jankovits Béla alkotása, 1902. A magyar keresztény hit-térítésnek apostola, aki vártanahalált halt.
 Szent György. — Halászbástyán, Kolozsvári György és Marton XIV. századbeli szobornívűvének (Prága) másolata.
 Szent István. — Halászbástyán, Strobl Alajos alkotása. Talapzata Schuelek Frigyesztől, 1906. Magyarország első apostoli királya.
 Szentháromság-szobor. — Szentháromság-téren. A barokk művészetnek a XVIII. század elején emelt szép emlékműve.
 Szűz Mária-szobor. — Krisztina-téri templom mellett. Ismeretlen művésztől, 1702. (Éredetijét 1927-ben a Fővárosi Múzeumba szállították és helyébe pontos másolatot állítottak.)
 Városvédő Athene. — Szentháromság-téren, Carlo Adam műve, 1881 (1928-ban került jelenlegi helyére.)

II. kerület.

- 0-s kilométerkö. — Clark Ádám-téren, Körmendi Frim Jenő műve, 1932.
 Bem József tábornok (Bem apó, 1794—1850). — Pálffy-téren, Istók János szobrászművész és Müller Tibor építőművész Mátyás király kutja

műve, 1934. Honvédtábornagy. Lengyel származásu. Mint az erdélyi magyar sereg parancsnoka, később pedig mint fővezér résztvett a magyar szabadságharcban. Gül baba sírja. — Gül baba-utca 18., bejáró: Mezes-utca 14. Itt nyugszik Gül baba, a rózsák alyja, egy mecsetszerű épületben, amelyet J. Muhammed pasci 1543—1548 között építtetett a törökök által szentnek tisztelt Gül baba emlékére. Itt tartják a háziukban tartózkodó mohamedánok istentiszteleteiket. Lásd bővebben a legrégibb műemlékeknél!

Hunyadi János (1387—1456). — A Hunyadi János-ut mentén, a Halászbástyán. Tóth István műve, 1900. Magyarország kormányzója. A XV. századi török harcoknak legendás hőse, — életét a kereszténység védelmében töltötte el.

Lajos kutja (Millacher kut). — Corvin-téren, Holló Barnabás műve, 1904.

Polipölő. — Hunyadi János-uton, Tóth István műve, 1928.

Przemysli hősök emlékműve. — Margitkud budai hídfőjénél. Szódy Szilárd műve.

Przemyslban és a hadifogságban elhunyt hősök emlékére állították.

Szűz Mária-szobor. — Mária-téren, Hörger Antal műve, 1724. Áthelyezve 1826.

III. kerület.

Angyalos kut. — Margitszigeten. A szobor Stróbl Alajostól, a kut Körmendi Frim Jenőtől, 1929.

Arany János mellszobra. — Margitszigeten, Stróbl Alajostól, 1912.

Bihari János mellszobra (1769—1827). — Margitszigeten, Vaszary Lászlótól, 1928. A leghíresebb cigányprimás és hegedűvirtuóz.

Erzsébet királyné. — Margitszigeten, a rózsáligetben, Körmendi Frim Jenő műve, 1929.

Faun. — Margitszigeten, Stróbl Alajostól, 1929.

Flórián-téri fogadalmi oltár. — Bébi Károlytól, 1763.

Szentháromság-szobor. — Zsigmond-téren, Feretti Bernát műve; a Várban 1706; Ujlakon 1712.

IV. kerület.

Danaidák kutja. — Kammermayer Károly-utca és Sütő-utca sarok, Silló Ferenc műve, talapzata Györgyi Dénestől, 1933.

Danubius kut. — Calvin-téren, Ybl Miklóstól, mintázta Feszler Leó, 1883. A szökőkút három nőalakja a három nagy magyar folyót, a Tiszát, a Drávát és a Szávát jelzi; a szigonyos férfialak pedig a Dunát.

Egyetemi hősi emlék. — Egyetem-téren, Zala György és dr. Lechner Jenő alkotása, 1930.

Erzsébet királyné (1837—1898). — Eskü-téren, Zala György és Hikselt Rezső műépítész alkotása. A magyarság igaz és őszinte barátja, akinek áldásos életét Genében, 1898 szeptember 10-én Lucheni anarchista lövése oltotta ki.

Kacsás kut. — Központi városháza I. udvarán, Szentgyörgyi Istvántól, 1927.

Pázmány Péter (1570—1637). — Apponyi-téren, Radnai Béla alkotása. A magyar hitvitázó-irodalom megleremtője, beszédeivel és írásaival a magyar katolicizmus főharcosa, a nemzeti egység és műveltség pártfogója.

Petőli Sándor (1823—1848). — Petőfi-téren, Huszár Adolf műve. Talapzata Ybl Miklóstól. A szabadság prófétája, költője és vértanúja. Az eszményi szerelem dalnoka és a népies költészet művészi művelője.

Szent (nagy) Kristóf. — Központi Városháza II. udvarán, Bauer Mihálytól, 1833. A szobor eredetileg Birly dr. házához tartozott, a Kristóf-tér 2. sz. ház és a Váci-utca utcán és a régi ház lebontása után került 1909-ben jelenlegi helyére. Abból a korból fennmaradt legjelentősebb szobrunk.

Szűz Mária-szobor. — Szervita-téren, 1720. Ismeretlen művész alkotása.

Werhőczy István (1458?—1541). — Apponyi-téren, Donáth Gyula műve. A magyar jogszolgáltatás rendszerbefoglalója. Tőle származik a híres Hármaskönyv. (Tripartitum.)

Wesselényi Miklós-emléktábla. — Ferenciek-temploma falán, Holló Barnabás műve, 1905. Az emléktábla azt a jelenetet örökíti meg, mikor a hőselkű Wesselényi Miklós — az árvízi hajós — éppen a nőket, aggokat és gyermekeket menti ki a hatalmas árvízből.

Szent István lovasszobra

V. kerület.

Andrássy Gyula gróf (1823—1890). — Az Országház déli oldala előtt, Zala György alkotása, 1906. Talapzatát tervezte Foerk Ernő. Államférfiúi előrelépéssel megalapozta a magyar honvédelmet. A szobor alatt barokk talapzaton a domborművek a berlini kongresszust és I. Ferenc József koronázását ábrázolják.

Az Akadémia alapításának emléktáblája. — Az Akadémia falán, Akadémia-utca 2., Holló Barnabás műve, 1893.

Az 1918—19. évi nemzeti vértanúk emlékműve. — Vöcséy- és Báthory-utca sarkán, Lechner Jenő dr. és Füredi Richard műve, 1930.

Batthyány-örökmécs. — Báthory-, Anich- és Hold-utca keresztezésénél. Tervezte Pogány Mór építész, 1926. Itt végezték ki 1849 október 6-án gróf Batthyány Lajost, Magyarország első miniszterelnökét.

Deák Ferenc (1803—1876). — Ferenc József-téren, Huszár Adolf műve, 1887. Talapzata Schickedanz Albert tervezése. A nagy államférfi, a „haza hőlese”. 1867-ben a nemzet és az uralkodóház között létrehozott megegyezéssel az alkotmányos fejlődés alapját vetette meg.

Eötvös József báró (1813—1871). — Eötvös-

téren, Huszár Adolf alkotása. Talapzata Ybl Miklóstól, 1879. Kiváló államférfi, író, szónok és bölcsepsz. Az első felelős magyar minisztérium kultuszminisztere. Mint a „Karthausi”, „A falu jegyzője” és „Magyarország 1844-ben” szerzője, a magyar regényirodalom klasszikusai közé emelkedett.

Ereklyés országzászló. — Szabadság-téren, Lechner Jenő dr. és Füredi Richard műve. Félárbócon lengő magyar zászló, mely hazánk megsemmisítését jelképezi és ilyen helyzetben marad addig, amíg Nagymagyarország fel nem támad. Az országzászló felállítására Urmánczy Nándor gondolata volt.

Hegedüs Gyula (1870—1931). — A Vigszínház előtt, Vass Victor műve. A naturalista színjátszásnak legkiválóbb magyar képviselője.

Irredenta-szobrok. (Észak, Dél, Kelet, Nyugat). — Szabadság-téren. Kisfaludy Stróbl Zsigmond, Szentgyörgyi István, Pásztor János és Sidló Ferenc művei. A szobrok a négy elszakított országrészt jelképezik.

József nádor (1776—1847). — József-téren, Hallgató Lajos alkotása. Az ország ügyeit ötven éven keresztül híven és erős kézzel kormányozta és ez idő alatt hathatónan érdemeket szerzett. Különösen sokat tett Budapest fejlődése és szépítése érdekében.

Kossuth Lajos (1802—1894). — Kossuth Lajos-téren, Horvay János műve, 1927. A független Magyarország apostola és a szabadságharc lánglelkű szónoka, Magyarország kormányzója és az első felelős magyar minisztérium pénzügyminisztere.

„Magyar Fajdalom” szobra. — Szabadság-téren, Guillaume Emile francia szobrász alkotása. Az emlékművet a szenvedő magyar nemzetnek Rothermere lord, a magyarok legőszintébb barátja s a revízió leglelkesebb harcosa ajándékozta 1932-ben.

Markovits Iván (1838—1893). — Szabadság-téren, Horváth Gézától, 1913. A gyorsírás tudományának apostola. Megalkotta a Gabelsberger-rendszer alapján álló magyar gyorsírást.

Nagyaládi Szabó István (1863—1924). — Kossuth Lajos-téren, Szentgyörgyi István műve. A Kiszgazdapárt megalapítója; földművelésügyi miniszter.

Népdal. — Érszébet-tér, Horvay János műve, 1929.

Salamon Ferenc (1825—1892). — Ferenc József-téren, Jankovits Gyula műve, 1902. A magyar történetírás nagynevű mestere és Budapest székesfőváros történetírója.

Semmelweis Ignác (1818—1865). — Érszébet-téren, Stróbl Alajos műve, 1906. Magyar származású, híres bécsi orvostanár, a budapesti Egyetem egykori tanára és a Rókus-kórház szülészeti osztályának főorvosa, aki tudományos felfedezésével a szülőanyák megmentője.

Szarvas Gábor (1852—1895). — Ferenc József-téren, Jankovics Gyula műve, 1899.

A magyar nyelv tisztasága és helyes irányban való művelése körül szerzett nagy érdemeket.

Széchenyi István gróf (1791—1860). — Ferenc József-téren, Engel József műve. Talapzata Wéber Antaltól, 1880. A „legnagyobb magyar” a modern közigazdaság alapvetője, a Magyar Tudományos Akadémia megalapítója és a reformkorszak vezére.

Széchenyi-kul. — Szabadság-téren, Teles Ede műve, 1930.

Tisza István gróf (1861—1918). — Kossuth Lajos-téren, Zala György és Orbán Antal szobrászművészek műve. Az építészeti részről Foerk Ernő műépítész segítette. Nagyenergiúja, egyenesjelenű és konzervatív érzésű államférfiu, aki az 1918-iki forradalomban vértanúhalált halt.

Úrgeöntő gyermekek. — Vigadó-téren, Senyei Károly műve, 1896.

Veress Pálné (1815—1895). — Erzsébet-tér, Kiss György műve, 1906. A magyar nőnevelés lelkes uttörője.

Vörösmarty Mihály (1800—1855). — Vörösmarty-téren. A szobor alkotói Kallós Ede és Teles Ede, a talapzatot Márkus Géza tervezte. A magyar költői nyelv megeremlítője és legnagyobb művésze. A koráig sokfelé ágazó költői irányokat ő egyesítette először nemzeti alapon.

VI. kerület.

Bethlen Gábor (1580—1629). — Andrássy-utj köröndön. Ifjabb Vastagh György műve. Választott magyar király. Erdély fejedelme. A harmincéves háború idején a nikolsburgi, bécsi és pozsonyi békében biztosította a magyar alkotmányt és vallásszabadságot. Kulturális tevékenységével megalapozta Erdély aranykorát.

Boesky István (1557—1606). — Andrássy-utj köröndön, Holló Barnabás alkotása. Erdélyi fejedelem, 1592-ben várad kapitány és bihari főispán volt. Az alkotmány és vallásszabadság egyik főharcosa.

Irányi Dániel (1822—1892). — Liszt Ferenc-téren, Kallós Ede műve, 1904. A szabadelvű eszmék harcosa, kiváló szónok és politikai cikkíró, a szabadságharcban felvidéki kormánybiztos.

Jókai Mór (1825—1904). — Jókai-téren, Stróbl Alajos műve, 1929. Költészetünk virágkorának Arany és Pelősi mellett harmadik nagy alakja. A legnagyobb magyar regényíró. Liszt Ferenc (1811—1886). — A Zeneművészeti Főiskola kapuja fölött, a Liszt Ferenc-téri oldalon. Szobrát készítette Stróbl Alajos. A XIX. század zenei életének legendás alakja a világhírű magyar zeneszerző és utólréhetetlen zongoraművész. A programzene uttörője, Wagner Richard zenedramáinak első lelkes apostola. Magyar rapszódiai az egész zenei világgal megismerlették a magyar népdalt.

Pálffy János gróf (1664—1751). — Andrássy-utj köröndön, Senyei Károly műve. Magyarország egykori nádora. Az uralkodóláz hűséges támogatójában látta nemzete sorsának jobbrafordulását.

Zrínyi Miklós (1508—1566). — Andrássy-utj köröndön, Róna József alkotása. Horvát bán és birtokmester. Később, mint Szigetvár kapitánya, hősi halált halt hazánk védelmében.

VII. kerület.

Árpádbázi Szent Erzsébet (1207—1231). — Rózsák-téren, Dankó József alkotása, 1932. H. Endre és Gertrud harmadik gyermeke. Vallásos és aszkéta életet élt s már életében legendák keringtek róla.

Rákosi Jenő (1842—1929). — Erzsébet-körut és Dohány-utca sarkán, K. Stróbl Zsigmond műve, 1930. Kiváló publicista s a revizióért folytatott küzdelemnek egyik legbuzgóbb harcosa.

VIII. kerület.

Arany János (1817—1882). — Múzeum-kertben, Stróbl Alajos alkotása, talpazatát Schieckedanz Albert készítette, 1893. A legnagyobb magyar költő. Költészetében és jellemében a magyar faji kiválóságoknak legtökéletesebb megtestesítője. Leghatalmasabl alkotásai a Toldi-trilógia és Buda halála.

Baross Gábor (1848—1892). — Baross-téren, Szécsi Antal műve, 1898. A modern magyar közlekedési politika megeremlítője. Kereskedelmi minisztersége alatt újjászervezte az iparoktatást, megreformálta a postát és tavírdát, nagyot lendített a Tisza-szabályozáson. De legnagyobb jelentőségű munkája az államvasút hálózatának kiépítése volt. Béke-kul. — Lippay György-u. és Lósy Imre-u. sarkán, Ligeti Miklós műve, 1915.

Belvederei Apolló, — görög eredeti után. — Múzeum-kertben, 1894.

Berzsenyi Dániel (1776—1836). — Múzeum-kertben, báró Vay Miklós műve, 1860. Legnagyobb ódaköltőnk. Horatius követője. Az ő költészetéből élt a legtöbb szállóige a nemzet ajkán.

- Bókay János id. (1822—1884). — Üllői-ut 74. Stefánia gyermekkórház kertjében, Radnai Béla műve, 1902. Külön gyermekgyógyászati iskolát teremtelt maga köré.
Csirkefogó. — József-körúton, Kiss György műve, 1927.
Diskut. — Rákóczi-téren, Ybl Miklós műve, A szobrok id. Mátrai Lajostól, 1922.
Elhagyottak. — Mária Terézia-téren, Gárdos Aladár műve, 1932.
Fodor József (1843—1901). — Sándor-téren, ifj. Vaslagh Györgytől, 1909. Orvos, egyetemi tanár Budapesten, ahol a közegészségügyi intézetet alapította. Az ő indítványára rendszeresítették az iskolaorvosi és az egészségügyi intézményt.
Forum Romanum-oszlop, (Monti Sándor-emlék). — Római ásatás eredménye. Múzeumkertben, 1929. Az olasz nemzet ajándéka.
Garibaldi Giuseppe (1807—1882). — Múzeumkertben Kuzmik Livia műve, 1932. A olasz irredenta vezére. Csapataiban számos magyar harcolt.
92. gyalogezred emlékműve. — Harmatekertesek-terén Szentgyörgyi István műve, 1933.
Herman Ottó (1835—1914). — Múzeumkertben, Horvay János műve, 1930. Természettudós és politikus. Az utolsó magyar polihisztor, kinek önképzés útján szerzett ismeretei a tudomány legkülönbözőbb területeire nyultak.
József nádor mellszobor. — Üllői-ut 76., József-finárvaház kertjében, Tóth István műve, 1930.
Kazinczy Ferenc (1759—1831). — Múzeumkertben, Vay Miklós báró műve, 1861. Ő indította meg a nyelvújítás harcát, mely stíbreformnak indult s a nyelv újítása és bővítése lett ábrásos eredménye.
Kisfaludy Károly (1788—1830). — Múzeumkertben, Ferenczy István (1836) műve, 1875. Termékeny és sokoldalú költő volt. Különösen mint vígjátékíró lént ki.
Kisfaludy Sándor emlék, (Himfy Iant) (1772—1844). — Múzeumkertben, Peitrovits Dóme műve, 1903. Kisfaludy Károly testvérbátyja. A XIX. század elejének Csokonai mellett legnépszerűbb költője. Hírnevét Himfy szerelmei dalgyűjteménye alapította meg.
Magyar igazság kutja. — Baross-u. és Radviczky-u. sarkán, Szentgyörgyi István műve, 1929. A magyarkarát Rothermere lord úszótelepére emeltük.
Monti Sándor báró olasz ezredes. — Múzeumkertben, Kuzmik Livia műve, 1931. A Corvin Mátyás Magyar-Olasz Egyesület ajándéka. Az 1849-iki magyar szabadságharcban hősiessen részt vett olasz légió vitéz parancsnoka.
Nemzeti áldozatkészség szobra. — Ludovika akadémia előtti kertben, Sidló Ferenc műve, 1915. Áth. 1924.
Névtelen hősök emléke. — Ludovika akadémia előtti kertben, Horvay János műve, 1924.
Régészek emléke (Rómer Flóris, Pulszky Ferenc, Haampel József). — Múzeumkertben, Dankó József műve, 1916. Az építészeti terv Hübl Dezső műve.
Széchenyi Ferenc gróf (1754—1820). — Múzeumkertben, Istók János műve, 1902. A Magyar Nemzeti Múzeum megalapítója.
Szűz Mária oszlop. — Rókus-kápolna előtt, Halbig János műve, 1867.
Tinódi Sebestyén (1510—1557). — Blaha Lujza-téren, Bezerédi Gyula műve. Talapzata Jámbor Lajostól, 1907. Krónikás vándorköltő, ki az országot járva, inkább történelmi, mint költői értékű szerzeményeit halkisérlettel adta elő.
Trefort Ágoston (1817—1888). — Múzeum-körút 6.-8. Bölcsészeti épület kertjében, Szíbl Alajos műve, 1904. Politikus, közoktatásügyi miniszter és író.
Zichy Nándor gróf (1829—1911). — Seitovszky-téren, Orbán Antal műve, 1930. Politikus, tárnokmester, Szent István Társulat elnöke, Fejér vármegye alispánja, majd a helytartótanács elnöke. A kiegyezés után képviselő. 1895-ben a Néppárt megszervezője és az Alkotmány című napilap megalapítója.

IX. kerület.

Assisi Szent Ferenc. — A Bakáts-téri róm. kat. templom külső falán, Stróbl Alajos műve, 1929.

X. kerület.

Nereidák kutja. — Uhel Ferenc és Fessl József műve, 1835., áth. 1899.

Pieta. — Kerepesi temetőben, Tóth István műve, 1924.

Lengyel hősök emlékműve. — Népliget, Paukotai Farkas Béla alkotása. Talapzata Sorg Antaltól. „A szabadságharc és a világháború lengyel légiói emlékére állította 1934-ben a magyar kegyelet.”

XI. kerület.

Gárdonyi Géza (1863—1922). — Horthy Miklós-ut és Beresényi-utca sarok, Horvay János műve, 1933. Legkiválóbb regényírónk egyike, aki a legtisztább magyarsággal írta meg történelmi és szépirodalmi regényeit. Novelláiban a népelet igaz és mélyérzésű rajzával, valamint ős hamorával tűnt ki.

Hanupípőke-kút. — Gellérthegy déli oldalán levő játszótéren, Kallós Ede műve, 1931. Szent Imre (1007—1031). — Horthy Miklós-körtéren, K. Stróbl Zsigmond alkotása, 1930. Szent István fia. Szent Gellért nevelte, VII. Gergely pápa a szentek sorába iktatta.

XII. kerület (Hegyvidék).

Beethoven (1770—1827). — Városmajorban, Horvay János műve, 1932. Ludwig van Beethoven a világ zeneirodalmának egyik legnagyobb alakja. Ő az első, aki az abszolút zenét a gondolatlanul kötölte össze. Többször járt Magyarországon és sok becses művészetj vonatkozása van fővárosunkhoz.

Eötvös József báró. — Svábhegy, Eötvös-parkban, Stróbl Alajos műve.

Erzsébet királyné mellszobrai. — a Jánoshegyi-úti erdőben és a Jánoshegyi kilátótoronyban, Stróbl Alajos műve, 1906 és 1910.

Jókai Mór. — Svábhegy, Normafa-ut, Jankovits Gyula műve.

Kossuth Lajos. — Zugliget, Mátyás király-uton, Tóth István műve.

Széchenyi István gróf. — Svábhegy, Széchenyi-kilátó, Stróbl Alajos műve.

XIV. kerület (Városliget, Zuglói).

Alpár Ignac (1855—1928). — Városliget, a Mezőgazdasági Múzeumnál. Teles Ede műve, alapzatát Kotál Henrik tervezte. Kiváló műépítész, ő építette a Mezőgazdasági Múzeumot, a Tőzsdepalotát, a Nemzeti Bankot, a Hitelbankot és számos más épületet. Anonymus (1300 előtt). A Városligetben, a Mezőgazdasági Múzeum előtt. Ligeti Miklós alkotása, 1903. A honfoglalás első krónikaírója, Béla király névtelen jegyzője.

Bartha Miklós (1848—1905). Városligetben, Istók János műve, 1914. A magyar függetlenségi eszméért szóban és írásban lankadatlan harcot folytatott.

Daranyi Ignac (1849—1927). — Városliget, Széchenyi-szigeten, K. Stróbl Zsigmond műve, 1931. A Bánffy—Széll-, az első Khuen-Heédeváry- és Wekerle-kormányok földművelésügyi minisztere. Több más hasznos levétkenykedése mellett rendezte a mezőgazdasági munkabéreket és a munkások ügyét, valamint megalkotta a Mezőgazdasági Múzeumot.

Diszszobrok a Városligetben: Ifjuság kútja, Horváth Géza műve; Ifjász, K. Stróbl Zsigmondtól; Szent Kristóf, Hivós Lászlótól; Olvasó lányok, Stróbl Alajostól; Pányvavető, Beszédes Lászlótól; Vízfordó, Erdei Dezsőtől és a Fűt sírkő.

Millennium-
emlékmű

Ezredéves (millennium) emlékmű. — Hősök-terén. A hatalmas emlékmű a Városliget Andrássy-úti torkolatánál a honalapító Árpád emlékét és a nemzet történeti múltját örökíti meg. A háttérben a kettévágott félkör alakú görög oszloposarnokban

szobrok s a szobrok alatt domborművek láthatók, melyek az egyes királyok uralkodásának idejéből vett legjelentősebb mozzanatokot örökítik meg. Az oszlopok között baloldalon Szent István, Szent László, Könyves Kálmán, II. Endre, IV. Béla, Károly Róbert, Nagy Lajos, jobboldalon pedig Hunyadi János, Mátyás, I. Ferdinánd, III. Károly, Mária Terézia, II. Lipót és I. Ferenc József szobrai állanak. Az emlékoszlop tövében pompáznak a hét törzs vezéreinek öt méter magas bronzba öntött lovasszobrai, az oszlop tetején pedig Gábor arkangyal szobra. Az oszloposarnok felső részét bronzból öntött jelképes szoboresoportozatok díszítik. Az emlékmű tervét Zala György és Schickedanz Albert készítették. Árpád és a vezérek szobrai, Gábor arkangyal, az oszloposarnokon álló jelképes csoportokat, valamint az összes domborműveket Zala György mintázta; a királyok szobrai: Szent Istvánt Sency Károly, — Szent Lászlót Teles Ede, — Könyves Kálmánt Füredi Richard, — II. Endret Sency Károly, — IV. Bélát Köllő Miklós, — Károly Róbertet Kiss György, — Nagy Lajost Zala György, — Hunyadi Jánost Margó Ede, — Mátyást Zala György, — I. Ferdinándot Margó Ede, — III. Károlyt Teles Ede, — Mária Teréziát Zala György, — II. Lipótot Füredi Richard, — I. Ferenc Józsefet Zala György.

Károlyi Sándor gróf (1831—1906). — Városliget, Széchenyi-szigeten, Stródl Alajos műve. Politikus és közigazda. Ő alapította meg a Magyar Gazdaszövetséget és a Hangyát. Az agrárpolitika eszméjét toltal is eredményesen terjesztette.

Nemzeti hősök országos emlékköve. — Hősök-terén, az Ezeréves emlékmű előtt. Tervezte Kertész K. Róbert, az építkezés vezetését dr. Lechner Jenő látta el. A világháborúban elesett névtelen hősök emlékére állítottuk 1929-ben.

Pósa Lajos (1850—1911). — Városliget, Stefánia-uton, Margó Ede műve, 1930. A gyermekirodalom legkiválóbb művelője, hírlapíró és számos hazafias versnek, népdalnak szerzője.

Rudolf trónörökös. — Stefánia-uton, Ligeti Miklós műve, 1908.

Toldi. — Városliget, Stefánia-uton, Holló Barnabás műve, 1928. Arany János Toldi trilógiájának hőse.

Világító szökőkút (Fontaine lumineuse). — Városliget, Iparosarnok előtt id. Mátrai Lajos műve. A milleniumi kiállításra készült 1896-ban. A Sio tündérregéjét ábrázolja.

Washington György (1732—1799). — Városliget, Washington-sétány, Bezerédi Gyula műve. Az amerikai szabadságharc vezere, az Egyesült Államok megalakítója és első elnöke.

Zsigmond Vilmos (1821—1888). — Városliget, Széchenyi-fürdő előtt, Szécsi Antal műve, 1895. Bányamérnök, az artézi-kutak világszerte ismert specialistája.

Vajdahunyad váru

PARKOK, SÉTAHELYEK

Margitsziget. Lásd a Gyógyvizek, valamint a kirándulóhelyek fejezetét!

Városliget. A Margitsziget után Budapest legszebb parkja, mely József nádor buzgólkodása folytán, s a polgárság áldozatkészségéből 1817-ben létesült.

Népliget. A X. kerület kedvelt sétahelye.

Kossuth Lajos-tér. Kertészetiileg rendkívül szépen ápoltt virágos tér.

Szaludság-tér. A hanknegyed szépen befásított sétateré.

Érzsébet-tér, árnyas park térzenével.

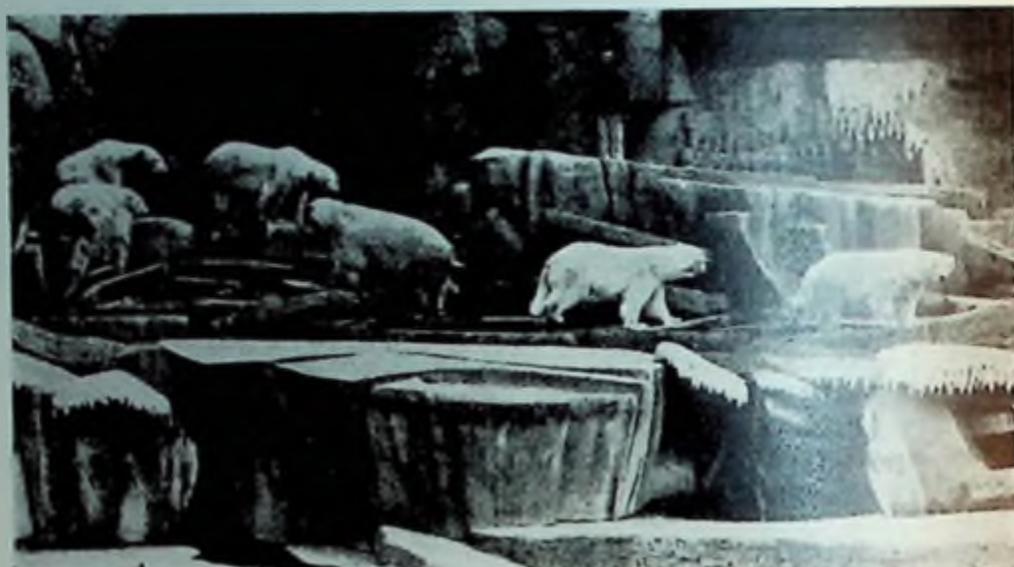
Muzeum-kert. Szép régi fákkal beültetett, a régi szép időkre emlékeztető kertje a VIII. kerületnek.

Károlyi-palota kertje. A magántulajdonból nem régen a főváros tulajdonába került régi park a IV. kerületben.

Gróf Bethlen István bástyasétány, a Várban, Bástyasétány, csúszáson futtató, gyönyörű kilátással a Krisztinavárosra és a budai hegyekre. A ludaiak kedvence sétahelye, nyáron gyakran katonazene.

Dunakorzó. Szépen befásított, aszfaltozott parti sétány, a lakosság legkedveltebb esti korzója, pompás kilátással a Dunára, a Várhegyre és a Gellérthegyre. Esti világításban páratlanul szép látvány.

Budai Dunakorzó. A budaiak kedvelt dunaparti sétánya. Városmajori park. A hegyvidék (XII. kerület) szélén, az Olasz-fasor mellett, szép, nagy ősi fákkal.

Állatkerti részlet

ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTEK

Budapest Székesfőváros Állat- és Növénykertje, Városliget. A Városligetnek 14,1 hektár kiterjedésű elkülönített területén fekszik. A főváros 1908—1912-ben újjáépítette és ma Budapest egyik látványossága, mely teljesen modern berendezésével és gazdag állatállományával Európa legszebb állatkertjei közé tartozik. Épületeit Kós Károly és Zrumeczky Dezső tervezték. Külön akvárium, pálmaház és diszhalkkiállítás. Oktató előadások vetített képekkel a tanulmányi részére. Belépődíj 70 fillér, vasárnap és esztőtörtökön 50 fillér. Gyermeknek mindenkor 30 fillér.

A Tudományegyletem növénykertje (Füvészkert), IX., Romanelli-u. 25. Hétköznapokon 8—12 és 14—18 óra között tekinthető meg. Belépődíj 10 fillér.

Budapest székesfőváros kertészetének a Gellérthegyen 1925 óta folyamatosan levő nagyarányú és szép parkírozása, melynek keretében Nagy-Magyarország egész flóráját kívánja összegyűjteni. Az alduai, Litrai és székelyföldi flóra egyrészt már odaleleptették.

KIÁLLÍTÁSOK, LÁTVÁNYOSSÁGOK

Műcsarnok, (XIV., Hősök-tere). Itt rendezi a Képzőművészeti Társulat reprezentatív magyar művészeti kiállításait. A tárlatok alkalmával a belépődíj 1.60 P. A Műcsarnok Schiekkodanz Albert és Herzog Péter szép alkotása, 1896. Görög-stíli nyerstéglá épület, gazdag terrakotta dísszel, hatásos oszlopcsarnokkal.

Nemzeti Szalon (V., Erzsébet-tér). A Nemzeti Szalon művészeti egyesület kiállító csarnoka. Modern képművészeti kiállítások. Megtekinthetők hétköznapokon 9—16 és vasárnap 9—14 óra között. Belépődíj 1 pengő.

Nemzetközi Vásár. Állandó irodája: V., Alkotmány-u. 8. (A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara épületében.) A Budapesti Nemzetközi Vásár a főváros egyik legnagyobb attrakciója. A vásárt rendszerint az év legszebb hónapjának, május hónapnak első felében tartják meg. A lipcsei vásár után ez Európa egyik legnagyobb és legszínesebb vására. Kelet és nyugat találkozik itt egymással, versenyre kelve számtalan iparcikkével, a művészi fantáziában oly gazdag magyar iparművészet pedig nagy választékban mutatja be a népies magyar műipar termékeit. Aki Budapestet a legszebb évszakban és legmozgalmasabb napjaiban óhajtja látni, az jól teszi, ha látogatásának idejéül a vásár napjait választja. A vásár látogatói részére 50%-os vasúti- és hajókedvezmény van rendszeresítve.

Országos Mezőgazdasági Kiállítás és vásár. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület (OMGE) rendez minden évben, március végén.

Szent István-hét. Augusztus 15—23. között, Magyarország első szent királyának, Szent István emlékeztetőnek országos ünnepe a fővárosban. 20-án Szent Jobb körmenet. Nagy tűzijáték. Hangversenyek, színelőadások. 15-étől kerülnek bemutatásra a Győngyös bokréta című népjátékok, magyar népszokások, eredeti magyar táncok, földműves szereplőkkel, színpontpás népviseletekben. 50%-os utazási kedvezmény.

Órségváltás. A királyi várpalotában a főkapu előtt jobbra van az oszlopos órségi épület. Ez előtt történik minden délben egy órakor az órségváltás, amely ünnepélyesebb alkalmakkor és a Szent István-héten nagyobb szertartással, a vörös díszruhás, felhárkos, díszsisakos és alabárdos koronaórség, valamint a testórség alabárdos csoportjának felvonulásával, katonazenével megy végbe sokszáz főnyi közönség jelenlétében.

KÖZLEKEDÉS

FONTOSABB VÁROSI KÖZLEKEDÉSI SZABÁLYOK

Budapesten a gépkocsiforgalom és forgalom iránya általában haladó, jobbra előző irányu. A Dunahídakon balra előznek a járművek, a gyalogos közlekedés bármely irányban a hídeknek mindkét oldalán engedélyezve van.

EGYIRÁNYU KÖZLEKEDÉS

A Belvárosban és egyes főútvonalon megjelölt nagyforgalmu utcákon csak egy irányban szabad járművekkel haladni és a mellékutcaikból is csak a haladás irányában szabad közlekedni.

Kórházak, iskolák mellett a közlekedés lassu menetben történhetik. Kórházak mellett külön táblák jelzik, hogy este 9 órától reggel 9 óráig a teherforgalomnak szünetelni kell.

A Belvárosban és főbb útvonalakon a fuvarszközöknek csak forgalmi táblákkal megjelölt helyeken szabad várakozniuk.

PÁLYAUDVAROK

MÁV Keleti pályaudvar (Baross-tér). Buchlitz Béla tervei szerint 1882—84-ben épült. Nagy esernökát a közlekedés allegóriájának falfestménye díszíti (Thán Mórtól), nyolc kisebb freskója pedig Lotz Károlytól való.

MÁV Nyugati pályaudvar (Berlini-tér). De Serres W. A. francia építészeti igazgató tervezete szerint és vezetése mellett 1871—77-ben emeltetett az 1842-ben ugyanezen helyen épült első indóház helyébe.

MÁV Déli-pályaudvar (Koronaőr-utca).

MÁV Budapest-Kelenföld pályaudvar, XL. Kelenföldi-ut 27.

MÁV Józsefvárosi pályaudvar, X., Salgótarjáni ut.

VASUTON

A Magyar Királyi Államvasutak vonalainak központja Budapest. innen ágaznak el az ország egész területét behálózó vasútvonalak. Budapestről 7 fő- és 2 mellékvonal indul ki, melyekről 137 szárnyvonal ágazik el.

A közlekedés lebonyolítására 3 induló és végállomás (fejállomások) és 6 áttutó vasúti állomáson lehet fel- és leszállni.

Keleti pályaudvar. Ausztriába, Balkánra (Kélebán át), Svájcba, Lengyelországba (Gazdarcra felé), Hollandiába és Németországba Ausztrián át indulnak és érkeznek a vonatok a Keleti pályaudvaron, a lenti táblázat szerint:

Budapest — Komárom — Győr — Hegyeshalom — Wien — Salzburg — München — Zürich — Basel — Páris — Hoech — Hollandia — expresszvonat — gyorsvonat — simantó és személyvonat.

Győr — Szentgotthárd — Gyáz — személyvonat, nyáron gyorsvonat is.

Budapest — Ristercsnye — Somoskőújfalu — személyvonat.

Budapest — Püzesabony — Miskolc — Sátoraljaújhely — Lengyel — gyorsvonat — személyvonat.

Budapest — Miskolc — Hidaspéneli — Kassa — Orlov — gyorsvonat — személyvonat.

Budapest — Szolnok — Lékősháza — Arad — Brassó — Bukarest — expresszvonat — gyorsvonat — személyvonat.

Budapest — Kunszentmiklós — Kiskunhalas — Kélebia — Szabadka — Belgrad — Szófia — Istanbul

— Athén — gyorsvonat — személyvonat.

Budapest — Pusztaszabolcs — Újdombóvár — Gyékényes — Zagreb — Susák — Fiume — gyorsvonat

— személyvonat.

Budapest — Pusztaszabolcs — Újdombóvár — Pécs — Magyarbóly — Eszék — személyvonat — Pécs

— gyorsvonat és személyvonat.

Budapest — Pusztaszabolcs — Székesfehérvár — Alsórs — Fehérvár — Eszék — gyorsvonat.

Budapest Nyugati pályaudvar: Németország — Lengyelország — (Brassó felé) — Oroszország — Románia

(Szegeden át) és az Orient-expressz — indulnak és érkeznek a vonatok a Nyugati pályaudvaron a lenti táblázat szerint:

Budapest — Szob — Párkány — Bohotin — Berlin — Krakó — Varsó — gyorsvonat, személyv.

Budapest — Kisújszállás — Püspökladány — Debrecen — Nyíregyháza — Szerencs — gyorsvonat,

személyvonat.

Budapest — Cegléd — Keeskenét — Szeged — Szörök — Nagyveleskerek — Panesova — gyorsv., személyv.

Budapest — Óbuda — Esztergom — személyvonat.

Budapest — Lajosmizse — Kiszivc — Keeskemén — személyvonat.

Budapest Déli-pályaudvarról Olaszország és Jugoszlávia felé. Nagykanizsa át a lentí táblázat szerint:

Budapest — Székesfehérvár — Siófok — Fonyód — Nagykanizsa — Kotor — Albánia — Fiume —

Trieste — Venezia — Milánó — Róma — személyvonat, személyvonat.

Budapest — Székesfehérvár — Balatonszentgyörgy — Zalaegerszeg — személyvonat.

(Közvetlen kocsi vasúti szedéssel jelölve.)

Hajón. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Rt. hajókielöltője a Ferenc József rakparton van, ahonnan Budapest—Esztergom—Komárom—Wien, Budapest—Dunaföldvár—Paks—Kaloosa—Baja—Mohács, Budapest—Szentendre—Vác—Esztergom irányban indulnak rendszeres hajójáratok.

A Dunagőzhajózási Társaság hajókielöltője a Ferenc József rakparton, ahonnan Budapest—Esztergom—Komárom—Wien—Passau és Budapest—Mohács—Novisad—Beograd—Russ és Giurgiu irányban közlekednek expressz-, posta- és személyhajók.

Jugoszláv Hajózási Rt. hajókielöltője a Vámház-palota előtt, ahonnan Budapest—Komárom—Wien, Budapest—Mohács—Novisad—Beograd—Russ—Giurgiu irányban közlekednek hetenként egyszer expresszhajók.

Motoresónakjáratok a Dunán. Kikötőhelyek: Gellért-szálló, Eskü-tér, Budai Lánchídő, Markó-utca, Szt. Margitsziget alsó- és felső-állomás. Rendszeres járatok: d. e. 10 és 12 órakor, délután 4 órától kezdve 10 percenként. Menetidj a Margitszigetre 50 fillér.

Sétahajózás a Dunán. Sétahajók: Indulás a Vigadó-térről (pesti oldal) vagy a Pálffy-térről (budai oldal).

I. Zsófia uzsonnájárat naponként d. u. 5 órakor, visszatérés 7 órakor. Menetidj uzsonnával 2 P, uzsonna nélkül 1.20 P. (10 éven aluli gyermekekért félmenetidjat kell fizetni.)

II. Zsófia esti sétahajó: naponként este 8 órakor. Menetidj vacsorával 4 P. Este 10 órakor való beszállással vacsora nélkül 1.50 P. Visszatérés éjjelkor. Főnép, zene és bár a hajón.

Budapesti Helyi Érdekű Vasutak.

A Budapesti Helyi Érdekű Vasutak Budapest—gödöllői, Budapest—szentendrei, Budapest—nagytétény- törökbálinti, Budapest—ráckevei vonalára átszállójegyek válthatók a Beszkárt-vonalakról vagy viszont. Az átszállójegyek Rákostulva, Albertfalva-kitérő, Rómaiúrfürdő és Pestszentlőrincéig érvényesek. Ha az utas a fenti állomásokon, illetve megállóhelyeken túl terjedő távolságra utazik, a kiinduló állomásokon pótljegyet kell vállalnia.

A BHEV-vel és Beszkárt-tal kombinált átszállójegyekkel, ha az utazás a Beszkárt-on kezdett meg, a Beszkárt-kalauz által lyukasztással megjelölt időponttól kezdve 2 órán belül kell az utazást megkezdeni.

A HÉV. vonalain havi- és hetibérletjegyek a Budapest—szentendrei vonalról Horthy Miklós-telepig autóbusszal kombinált menet-, fűzet- és havi bérletjegyek és strandbelépővel kombinált kedvezményes jegyek válthatók.

A közlekedésviselek arképes igazolványai a HÉV. vonalaira is érvényesíthetők és kedvezményes utazásra jogosítanak.

A turista- eserkész- és országos magyar vendégforgalmi szövetség tagjai egész éven át az evezős szövetség tagjai a nyári, a sí-szövetség tagjai pedig a téli hónapokban igazolványuk alapján féljegyet válthatnak, a hirdetésményekben közzételt feltételek mellett. Hétfői kedvezmények. A HÉV. vonalain szombat és ünnep előtti napon délután 14 óra után induló vonatokon ünnepnapon reggel 8 óráig befutó vonatokra 50%-os weekendjegyek válthatók. Csoportos utazásoknál külön kedvezmények.

MÁV Küznet Gépkocsiszállás.

Központja: VI., Lőporlár-utca 1. Telefon: 292—380.

Autobuszállomás és menetjegyiroda: VI., Mussolini tér 3. Telefon: 110—561.

Autobuszjáratok indulással a Mussolini térről:

Budapest—Wien

Budapest—Kaloosa—Baja

Budapest—Gyöngyös—Kékestető

Budapest—Keeskemén—Szeged

Budapest—Vác p. u.—Balasgyarmat

Budapest—Vác—Galgaguta—Szirák

Budapest—Keeskemén—Hódmezővásárhely

Budapest—Esztergom

Nyáron július és augusztus hónapokban:

Budapest—Keszthely—Grác

Budapest—Veszprém

Májustól szeptemberig:

Budapest—Lillafüred, ind. a Vörösmarty térről, Mussolini téren át.

Budapest közlekedését egy hatalmas arányú vállalat, a „Budapest Székesfehérvárosi Közlekedési Részvénytársaság” (Bészkiert) villamosvasutja és autóbuszvállalata honyolítja le. A vállalat a főváros lakótelepe és sűrű járatokat tart fenn a város belső területén és a perifériákon egyaránt.

A villamos közuti vasut 180 km. hálózaton 1500 kocsival közlekedik és ennek igénybevételével a város minden pontja megközelíthető. A villamos kocsik reggel 5 órától kezdve éjjel után 2 óráig közlekednek. Közlekedési adatokat minden megállóhelyen a feltüntetett táblák tartalmazzák, amelyekben fel van tüntetve a megállóhelyen átfutó viszonylatok számjele és iránya, továbbá az utolsó kocsikuak a megállóhelytől való elindulása.

A villamoskocsikon a következő jegyfajták vannak használhatóak:

2 pengős napijegy, mely érvényes egy napig korlátlan utazásra, valamennyi villamosvonalon (földalatti vasúton is), az 1—19. számozású autóbuszjáratokon, a Svábhegyi fogaskerekű vasúton és a budai hegyipályán.

30 filléres átszállójegy, mely érvényes 1 órai utazásra, háromszori átszállással. A földalatti vasut igénybevétele esetén csak kétszer lehet átszállni. Ezzel a jeggyel a kiinduló ponttól mindig távolodni kell és csakis keresztezőseknél, elágazásoknál és végállomásokon lehet átszállani.

6 filléres kasszakaszjegy, mely a rövid utazásokra használható. A kasszakaszjegyeket — melyek érmék — előzetesen dohányboltokban kell megvásárolni. Az ilyen jeggyel utazók a motorkocsi első peremjén szállnak fel. Felszálláskor egy érmét a kocsivezető mellett elhelyezett perselybe kell bocsátani, amivel a legközelebbi kasszakaszhatárig lehet utazni. Ha az utas folytatni kívánja utját, a további érméket a kalauz szedi be keziperselyével. Egy 8 filléres érmevel beutazható távolság általában 1 km. hosszú, a legközelebbi szakaszhatár — tehát ameddig kasszakaszjeggyel utazni lehet — a megállóhelyen elhelyezett piros zománctáblán van feltüntetve. A vonal teljes szakaszbeosztása minden kocsin ki van függesztve.

Ezenkívül használatosak a villamosokon vonalhoz kötött (2.80 P) és általános érvényű (3.50 P) hetikártyák, melyekkel naponként 2 óráig korlátlan átszállással utazni. Ezenkívül vannak havi bérletjegyek is. Vannak továbbá még oly átszállójegyek is, melyek a Helyiérdekű Vasútnak a város határára belül levő vonalaira is érvényesek. Erre vonatkozó felvilágosítást minden kalauz és ellenőr tud adni.

Az autóbuszüzem kocsijai a város belsejében 90 km. hálózaton 1—19. számozással közlekednek. Az üzemidő reggel 7 órától este 23 óra 30 percig tart. A menetrendi, valamint az utolsó kocsik indulási adatai a megállóhelyeken a villamosvasúthoz hasonlóan vannak feltüntetve. Érvényes jegyek:

A 2 pengős napijegy (lásd villamosvasut).

34 filléres átszállójegy, mely háromszori átszállással 1 órai utra érvényes. Átszállási szabályok azonosak a villamosvasuti jegy szabályaival. Villamosvasútra ezzel a jeggyel átszállni nem lehet.

30 filléres vonaljegy, mely érvényes az igénybevett kocsis végállomásáig.

16 és 24 filléres szakaszjegy, mely érvényes az igénybevett kocsis egy utvonalszakaszának beutazására. Szakaszbeosztás minden kocsin fel van tüntetve, jegyárra vonatkozólag felvilágosítást a kocsis kalandja ad.

A **perifériákra** az autóbuszvonalak 20—30. jelzéssel közlekednek, melyeken az autóbuzson váltott 34 filléres átszállójegy Budapest határáig érvényes, ezen túlmenő utazásra érvényes jegyeket — megfelelő áron — minden autóbuzskalauz árusít. Erre vonatkozó felvilágosítást az elsőnek igénybevett autóbuzskalauztól kell kérni.

Svábhegyi fogaskerekű vasut a Városmajortól indul és a Svábhegyig, illetve Szechenyi-hegyig közlekedik. A kocsik 3.40-151 24 óráig 10-30 percenként járnak. Viteldij III. osztály hegymenet 50 fillér, lejtmenet 30 fillér, menettérti jegy 70 fillér. II. osztály hegymenet 60 fillér, lejtmenet 40 fillér, menettérti jegy 90 fillér. Kétféle kocsira II. osztálynál menetenként 10 fillér pótdíj. A 2 pengős napijegy erre a vasútra is érvényes.

A **Budai hegyipályán** a budai Láncid-főtől a Várba a Szent György-térre közlekedik. Üzemidő reggel 7 órától 23 óráig. Menettíj egy kasszakaszérme.

AUTÓTAXIK BUDAPESTEN.

A városban 1450 autótaxi van, részben szürke, részben kék kocsik. Az autótaxiknak a város legforgalmasabb pontjain, szállodáknál, pályaudvarokon, színházaknál etc. cca. 300 állomáshelyük van, melyek közül cca. 150 telefonnal van felszerelve.

GARAGE

Anker-garage, Király-utca 16; Olympia-garage, VI., Lehel-utca 21; Alpár-garage, VII., Alpár-utca; Astoria-garage, VIII., Madách-utca 11; Beney-garage, IX., Tüzoltó-utca 36; Baross-garage, VIII., Baross-utca 93; Balaton-garage, V., Ügynök-utca 31; Britannia-garage, V., Ügynök-utca 35; Central-garage, VII., Rózsa-utca 10; Cyklop-garage, VII., Kertész-utca 24; Csáky-garage, V., Csáky-utca 19; Csengery-garage, Csengery-utca 74; Darvas-garage, Francia-u. 43; Danubia-garage, IX., Ráday-utca 24; Fácán-garage, II., Fazekas-utca 13; Flórián-garage, I., Ganz-utca 12; Forbóth-garage, VII., Dembunsky-utca 28; Frisch Károly-garage, VI., Király-utca 30; Galtot-garage, V., Csáky-utca 19; Gyorskocsi-garage, II., Gyorskocsi-utca 26; Gellért-garage, I., Horony-utca 4; Horánszky-garage, VIII., Horánszky-utca 5; Hungária-garage, IX., Dandár-utca 23; Hunyady-garage, VIII., Hunyadi-utca 31; Imperial-garage, VI., Benezur-utca 5; Ipar-garage, IX., Ipar-utca 5; István-garage, VII., István-u. 30; Katona és Hajós-garage, VIII., Szigony-utca 25; Carlton-garage, IV., Mária Valéria-utca 3; Corvin-garage, II., Iskola-utca 12; Kelöti-garage, VII., Garai-utca 13; Kínizsi-garage, IX., Kínizsi-utca 4; Király-garage, VII., Király-utca 15; Landy-garage, IX., Köztelek-utca 4; Lakos-garage, VIII., Rökk Szilárd-utca 30; Maros-garage, I., Márvány-utca 10; Müeggelen-garage, VIII., Bertalan-utca 12; Movolin-garage, VI., Király-utca 46; Mobil-garage, VIII., Szigetvári-utca 26; Nagy-garage, VIII., Rökk Szilárd-utca 9; Oktogon-gépszin, VI., Jókai-tér 3; Orient-garage (Hembach testv.), VII., Sajó-utca 6—8; Olympia-garage, VI., Lehel-utca 21/b; Othón-garage, IX., Gát-utca 12; Paragon-garage, I., Bicskei-utca 3; Páva-garage, IX., Páva-utca 20; Práter-garage, VIII., Práter-utca 86; Pápai-garage, IX., Páva-utca 20; Palace-garage, VIII., Conti-utca 39; Ráday-garage, IX., Ráday-utca 11; Reimann-garage, IX., Bálvány-utca 11; Royal-garage, VII., Dob-utca 63; Rádus-garage, VIII., Örömvölgy-utca 24; Rökk Szilárd-utca 30; Székely-garage, VIII., Práter-utca 44/b; Szigony-garage, VIII., Szigony-utca 25; Szöcs-garage, IX., Raulder-utca 21; Szövetkezeti-garage, IX., Lónay-utca 35; Tavasz-garage, II., Pasaréti-ut 139; Tatra-garage, V., Tatra-utca 10; Újvári-garage, X., Kápolna-utca 3; Uránia-garage, VIII., Rákóczi-ut 23; Ungár-garage, VIII., Karpfenstein-utca 20.

SZÁLLODÁK PESTEN**Dunaparton:**

- I/a. Dunapalota, V., Mária Valéria-utca 14.
- I/a. Hungária, IV., Türr István-utca 1.
- I/a. Carlton, IV., Mária Valéria-utca 2.
- II/a. Bristol, IV., Mária Valéria-utca 4.

Belvárosban:

- I/a. Astória, IV., Kossuth Lajos-utca 19.
- I/a. Vadászkiirt, IV., Türr István-utca 5.
- I/b. Erzsébet királyné, IV., Egyetem-utca 5.
- I/b. Szabó szálló, IV., Egyetem-utca 7.
- II/a. Meranó, IV., Bécsi-utca 2.

Főutvonalakon:

- I/a. Royal, VII., Erzsébet-körut 45.
- I/a. Pannónia, VIII., Rákóczi-ut 5.
- I/b. Metropol, VII., Rákóczi-ut 58.
- I/b. Palace, VIII., Rákóczi-ut 43.
- I/b. Nemzeti, VIII., József-körut 4.
- I/b. Continental, VII., Dohány-utca 42, (Rákóczi-utnál).
- II/a. Wien, VIII., József-körut 16.
- II/b. Arlon, VI., Paulay Ede-utca 52, (Andrássy-utnál).
- II/b. New-York, VII., Dohány-utca 40, (Rákóczi-utnál).
- II/b. Európa, VI., Nagymező-utca 11.
- II/b. Berlin, VI., Révay-utca 24.
- II/b. Rio, VII., Valero-utca 6.
- II/b. Splendid, IV., Magyar-utca 34.

Keleti-pályaudvarnál:

- I/b. Imperiál, VII., Rákóczi-ut 90.
- I/b. Park, VIII., Baross-tér 10.
- II/a. Allandó, VII., Baross-tér 19.
- II/a. Központi, VII., Baross-tér 23.
- II/b. József főherceg, VIII., Baross-tér 2.
- II/b. Corvin, VIII., Csokonai-utca 14.

Nyugati-pályaudvarnál:

- I/a. Brémania, VI., Teréz-körút 39.
- II/a. István király, VI., Podmaniczky-utca 8.
- II/a. Lloyd, V., Berliini-tér 7.
- II/b. Westend, VI., Berliini-tér 3.

Margitszigeten:

- I/a. Palatinus, Margaréta és Dália szállodák.

SZÁLLODÁK BUDÁN**Dunaparton:**

- I/a. Szent Gellért-szálloda, XI., Szt. Gellért-tér.
- I/b. Szent Lukács Thermal-szálló, III., Zsigmond-utca 35.
- II/a. Észplanó, III., Zsigmond-utca 38. (Lukács-fürdőnél.)
- II/a. Kudas Gyógy-szálló, Szt. Gellért rakpart.
- II/b. Finne szálló, II., Lánchíd-utca 12.

Szt. Gellért
gyógy-szálló

Déli-pályaudvar környékén:

- I/a. Bellevue, I., Attila-utca 53.

Svábhegyen:

- I/b. Svábhegyi nagyszálló, I., Báró Eötvös-utca 2.

SZÁLLODA ÁRAK

- I/a. kategóriában: Egyágyas szoba ára 8—30 P között. Teljes penzió 16 pengőtől. Kétágyas szoba ára 14—45 P között. Teljes penzió 14 pengőtől.
- I/b. kategóriában: Egyágyas szoba ára 6—15.50 P között. Teljes penzió 12 pengőtől. Kétágyas szoba ára 10—22 P között.
- II/a. kategóriában: Egyágyas szoba ára 4.50—8 P között. Teljes penzió 8 pengőtől. Kétágyas szoba ára 8—20 P között.
- II/b. kategóriában: Egyágyas szoba ára 4—7.20 P között. Kétágyas szoba ára 6—12 pengő között.

PENZIÓK**Pesten:**

A IV. kerületben: Corso, Váci-u. 12.; Comfort, Petőfi Sándor-u. 5.; Darányi, Sütő-u. 2.;

Az átlagos napi penzióiknak személyenként teljes ellátással a fent megjelöltekénel 8—12 P között, a többiekénel 6—10 P között.

Erzsébet, Váci-u. 40.; Excelsior, Petőfi Sándor-u. 9.; Exquisite, Eskü-tér 3.; Gizella, Haris-köz 6.* Györfi, Mária Valéria-u. 7.; Kristóf, Kristóf-tér 2.; Mignon, Egyetem-tér 4.; Belvárosi Otthon, Szervita-tér 5.; Belvárosi pensió, Veres Pálné-u. 10.; Fészek, Károly-körút 24.; Slífl, Váci-u. 11/b.* Renaissance, Irányi-u. 21.* Ungár, Váci-u. 18.; Polgár, Petőfi S. u. 16.

Az V. kerületben: Bellevue, Géza-u. 3.; Budapest, Falk Miksa-u. 10.; City, Hold-u. 3.; Dombay, Vécsey-u. 4.; Élite, Bálvány-u. 24.* Grimm, Vigadó-u. 2.; Adler, Mérleg-u. 2.* Gröbel, Kossuth Lajos tér 15.* Imperial, Lépőt-körút 10.* Kuria, Honvéd-u. 18.; Lakatos, Hold-u. 29.; Nádor, Nádor-u. 24.; Duna, Gorove-u. 3.; Savoy, Nádor-u. 38.; Splendid, Zoltán-u. 8.; Uránia, Sas-u. 27.; Palatinus, Falk Miksa-u. 3.; Szabadság, Aulich-u. 8.; Zoltán, Zoltán-u. 12.* Györfi, Harmincad-u. 3.; Grand, Falk Miksa u. 30.; Kertész, Kossuth Lajos tér 1.

A VI. kerületben: Andrassy, Andrassy-ut 21.; Anker, Anker-köz 1.; Körönd, Andrassy-ut 92.; Richter, Andrassy-ut 86.; Teréz, Teréz-körút 26.; Tölgyes, Vilmos császár-ut 31.* Windsor, Vilmos császár-ut 7.; Touring, Andrassy-ut 8.; Attila, Andrassy-ut 78.

A VII. kerületben: Fővárosi, Erzsébet-körút 27.; Hungária, Erzsébet-körút 11.* Palace, Károly-körút 3.

A VIII. kerületben: Elek, Rákóczi-ut 9.

Budán:

Az I. kerületben: Princz, Mészáros-u. 2.

A II. kerületben: Láncid, Pala-u. 11b.; Vázsonyi, Pasaréti-ut 14.

A XI. kerületben: Hadik, Horthy Miklós-ut 28.

A XII. kerületben: Oroszlán-üdülő, Városmajor-u. 29.

DIÁKSZÁLLÓK

Diákszállók vannak a következő iskolaépületekben: Toldy Ferenc-u. 61 (200 ágy); X., Szapáry-u. 23. (90 ágy); III., Áldás-u. 1. (75 ágy).

A diákszállók központja: IV., Cukor-u. 6.

A diákszállókat egyes személyek nem vehetik igénybe, csak felelős tanár vezetésével tanulmányutazó diákesoportok.

A csoportok bejelentésénél meg kell adni, hány fiú és hány leány számára van szállásra szükség. Az ágy éjjelenként 40 fillérbe kerül, az ágynemű mosásáért a tartózkodás egész idejére 60 fillér fizetendő. Reggeli ára 40 fillér, háromfogásos ebéd 1.05 pengő, vacsora 95 fillér. Szállás és étkezés együtt tehát naponként 3 pengőbe kerül, a 60 filléres ágynemű-illetéket kivéve. Nagyobb diákesoportok előzetes bejelentésre a Központi városház tisztviselő-étkezőjében is étkezhetnek 1.10 pengőért.

Olesó diák, vagy turista elhelyezés nyerhető a Kivándorlókat Védő Irodánál, VIII., Finncsi-ut 4. (1 pengőért), az Űrvadáseregénél, VIII., Dobozy-u. 29.

VENDEGLŐK

Elsősorban a felsorolt szállodák nyitvaos éttermel.

Magyuros vendéglők és sörözők:

Debrecen étterem, VII., Rákóczi-ut 88.; Hangli söröző, V., Vigadó-tér; Steiner vendéglő, V., Rudolf-tér 5.; Szondy söröző, VI., Szondy-u.10.; Országház pince (Országház János vitéz söröző az Erzsébet királyné szállóban, IV., Egyetem-utca 5.; Apostolok söröző, IV., Kigó-u. 6.; Mátyás pince, IV., Eskü-tér 6.; Holub söröző, IV., Kossuth Lajos-u. 12.; Söröző a Pizskoshoz, IV., Veres Pálné-utca 4.; Kárpátia, Ferenciek tere 7.; Vámbáz pince, IX., Sőház-u. 11.; Hági söröző, VII., Huszár-u. 7.; Vendéglő az Öreg kéményseprőhöz, VIII., VIII., Sándor-u. 44.; Budán: Gyulai söröző, Uri-u. 26.; Kakaskapu söröző, II., Pálffy tér; Mókus söröző, Óbuda, Főtér; Kéhlí söröző, Óbuda, Mókus-utca 22.

Halászesárdák:

Illk Viktor, Újpesti sziget (Népsziget), villamosmegálló a Váci-ut és Meder-u. sarkán; Óbudai halászesárda, Lajos-u. 46.; Kutyavilla, Budafok.

Egyéb külön éttermek:

New York étterem és kávéház, VII., Erzsébet-körút 9.; Wagner söröző k. f. l., VI., Andrassy-ut 44.; Balázs étterem és kávéház, VI., Andrassy-ut 40.; Skála étterem, VI., Révay-u.; Kovácsévics Milos étterem, Rákóczi-ut 29.; Keszev étterem, VII., Rákóczi-ut 44.; Bándl étterem, VIII., József-körút 46.; Posch Gyula étterem, V., József tér 1.; Posch Rezső étterem, VIII., Baross-u. 7.; Démosz nyugati pályaudvar étterme és sörözője; Keleti pályaudvar éttermei, VIII., Thököly-ut 1. Budán: Posch étterem, II., Margit körút 2.

Látogatott nyári vendéglők:

Margitszigeti Palatinus szálló étterme és közvetlenül mellette a Piccadilly előkelő vacsorázó hely és a „Csárda”, mely a főváros egyik jellegzetes csárdája; a Szent Gellért szálló Hullámfürdő terrasza (Gundel vendéglő, tánc, a kis terraszon cigányzene); Gellérthegyi kioszk, a főváros felejthetetlenül ragyogó éjjeli panorámájával, cigányzene, tánc; Dunapalota letölterasz, zene, tánc; Bellevue szálló, kerthelyisége, I., Attila-u., zene, tánc; Gerbeaud városligeti pavillonja, délután is cigányzene, este előkelő vacsorázóhely; Jánoshegyi nagyvendéglő a Jánoshegy tetején, igen szép kilátás a kivülágtott fővárosra; Hármoshatárhegy vendéglő; Szent Lukács fürdő Turján éttermei és bárja.

Haugulatos budai vendéglők cigányzenével:

Zöldfa, Krisztina-tér; Vén diófa, Pálya-u. 2.; Cziegler vendéglő, I., Czákó-u. 1.; Kis Royal, Márvány-u. 19.; Márványmenyasszony, Márvány-u. 6.; Kakuk étterem, I., Attila-körút 22.; Zöld bordó, II., Hattyu-u. 14.; Trombitás, II., Retek-u. 12.; Ketter étterem, XI., Horthy Miklós-ut 48., Zsigmond étterem, kávéház, II., Keleti Károly-u. 9.; Balázs vendéglő, XII., Hidegkuti-ut 131., a hűvösvölgyi villamos végállomásánál; Fácán vendéglő (Zugligeti üdülőtelep rt.), Béla király-ut 59—61., néhány percre a zugligeti villamos végállomásától; Istenszem vendéglő, XII., Tóth Lőrinc-u. 10., Béla-kert, Németvölgyi-ut 38.; Ördögromesárda, Parkasrét.

Nyári vendéglők szimfonikus zenével:

Gundel vendéglő a Városligetben (Állatkert); Casino vendéglő a Margitszigeten este cigányzenével; Angol Park terrasza nagyvendéglő, állandó katonazene.

BUDAPEST FÜRDŐVÁROS

EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK

Budapest a világ egyik legnagyobb fürdővárosa. Több mint 80 hévízforrása, 9 meleg és négy langyos kiépített thermalfürdője, egy keserűvízfürdője és többszáz keserűvízforrása van. A hévízforrások naponként több, mint 600.000 hektoliter vizet szolgáltatnak. Páratlanul kedvező fekvésénél fogva Budapest, mint klimatikus gyógyhely is elsőrendű lényező. Alig 10—15 perenyire a város szívéből, erdős domborok és üdülőhelyek övezik.

A gyógyfürdők és üdülőhelyek mellett elsőrendű klinikákban, legmodernebbül berendezett szanatóriumokban és kitünő szállodákban válogathatnak a gyógyulást kereső vendégek. A Tudományegyetem orvosi fakultásának nagy hírű professzorai és kitünő balneológus orvosoknak egész sora áll a szenvedő betegek rendelkezésére. Ilyen nagyszabású orvosi kara a világ egyetlen fürdőhelyének sincs. A testi gyógyulás mellett a lelki felüdülésnek is minden lehetősége adva van. A betegek kurájuk tartama alatt egy modern világváros minden szépségét, magas kulturáját, szórakozást, színházakat, művészetet, muzeumokat, stb. élvezhetik, anélkül, hogy az számukra terhes, vagy fárasztó lenne. Ezen tényezők szerencsés összetétele Budapestnek a fürdővárosok között kivételes helyet biztosít, ezenkívül óriási előnyt jelent az a körülmény is, hogy Budapesten a beteg nemcsak nyáron, hanem télen is megtalálja a gyógylényezőket és akár nyáron kurázik, akár télen, mindig van alkalma szórakozni is.

Budapest Fürdőváros Egyesület sok évi szívós és céltudatos munkálkodásának köszönhető, hogy az 1929. évi fürdőtörvény rendelkezéseinek kiegészítéseképp törvényhozásunk meghozta Budapestre vonatkozólag a nagyfontosságú 1934. XVII-ik törvényekket, mely lehetővé tette, hogy az 1929-es fürdőtörvény alapján Budapest székesfőváros területén minisztériumi rendelettel megállapított 3 gyógyhely és 5 üdülőhely ügyének egységes irányítására, azok fejlődésének és anyagi érdekeinek lehető előmozdítására a **Budapesti Központi Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság** felállítassék. Ez a bizottság a belügyminisztérium felelőssége alatt, a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium és Budapest székesfőváros idegenforgalmi szerveinek bevonásával és igénybevétele mellett irányítja és végzi többek között a székesfőváros területén lévő gyógy- és üdülőhelyek, a gyógyfürdők és éghajlati gyógyintézetek, a gyógy- és ásványvizek, valamint a forrástermékek ismeretelését és propagandáját; feladatai közé tartozik továbbá a fürdőhelyekben való indítványozás és véleményadás, a tudományos fürdőkutatás és gyógykísérletek elősegítése, valamint a székesfőváros fürdőügyi érdekeit érdeklő kiállítások és kongresszusok rendezése.

Hírnédon biztosítottnak látszik, hogy ezen új intézmény közhasznú működésével hamarosan elérni fogja fővárosunk felbecsülhetetlen értékű hőforrásait és ásvány-

vizei teljes mértékben kihasználtsanak és ezáltal „Budapest Fürdőváros” nagyszerű gondolata minden vonatkozásban valóra váljék.

HÉVVIZEK

Budapest hévvízforrásai 4 csoportba oszthatók:

a) Gellérthegy-csoport: Szent Gellért-, Rudas-, Szent Imre-gyógyfürdők és az ivóforrások (Az egész csoport „gyógyhely”);

b) Józsefhegy-csoport: Király-, Lukács-, Császár- és Margitszigeti-gyógyfürdők (Az utóbbi három együtt „gyógyhely”);

c) északi langyos források: Római- és Árpád-fürdő, Kerékesárdai- és Bründl-forrás.

d) Széchenyi-gyógyfürdő („Gyógyhely”).

Valamennyi budapesti hévvíz földes-meszes. A különbség köztük csupán az, hogy az északiakban több a kénhidrogén és kevés a radiumemanáció, a déliekben több a radiumemanáció és csak néhány forrásban van kénhidrogén.

a) Gellérthegy csoport

SZENT GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ

A Gellérthegy tövében a Ferenc József-híd budai hídfőjénél fekszik. Forrásait már a legrégebbi időkben is ismerték. A török uralom idején itt állott az Acsik Hídze nevű fürdő. Azelőtt gyógyiszapja miatt nevezték Sárosfürdőnek. A híd építésekor a régi fürdőépületet lebontották és csak 1911—1918-ban építették fel helyette Budapest Székesfővárosnak látványosságzámba menő monumentális fürdőpalotáját. A Szent Gellért-gyógyfürdő thermalforrásai mélyen a Gellért-tér utléste alatt lévő ősrégi boltosított csarnokban fakadnak. A fürdő építésével kapcsolatban a forrásokat kitértítették és a forrásfoglalatokat átépítették úgy, hogy a források, amelyek azelőtt napi 1000—1200 köbméter vizet szolgáltattak, most napi 2600 köbméter 47° C° vizet adnak. Vízük közepesen radioaktív, meszes hévvíz.

A gyógyfürdőkben az alábbi fürdők és gyógytényezők állnak a közönség rendelkezésére:

Férfi thermálfürdő Öltözőcsarnokában 145, nagyrészt pihenőkerevettel ellátott öltözőfülkével.

Női thermálfürdő. Hasonló elrendezéssel, 105 öltözőfülkével.

Külön iszapkezelés. 9 fürdővel ellátott kezelőhelyiséggel.

Társas iszapkezelés. Külön férfi és külön női osztály.

II. oszt. kádfürdő, szénsavas berendezéssel.

I. oszt. kádfürdő.

Két díszfürdő.

Nőgyógyászati speciális fürdő- és villanykezelőosztály

Gyógymassage.

Férfi- és női vizgyógyintézet. Az összes modern hydrotherápiás berendezésekkel, hőlégkezelésekkel.

Férfi- és női napfürdő.

Mechanoterápiái- és gyógytorna-intézet (Zander).

Belégzési osztály (inhalatorium) külön belégzőkészülékekkel, társas belégzőhelyiség, pneumatikus kamra.

Elektrotherapia, fénykezelés, villamosfürdők, rövidhullámú kezelés.

Therápiás és diagnosztikus Röntgen.

Orvosi laboratórium.

Thermalis szabadfürdő a gyógyfürdő parkjában, mesterséges hullámfürdő berendezéssel, 286 öltözőkabinnal és 164 öltözőszekrényvel.

Fedett uszócsarnok, mely nyáron, főleg kedvezőtlen időjárás esetén a hullámfürdőt egészíti ki; ősztől tavaszig pedig gyógyozó vizével, mesterséges napfényvilágításával a fokozottabb igényt lámasztó közönség uszodája. Nyitható tetőszerkezettel.

A hévvízkurák kiválóan alkalmasak ízületi bántalmak, izomrheuma, idegzsábák, ideggyulladások, idült izzadmányok, köszvény, az epentak és női nemi szervek idült gyulladásainak, sérülések maradványainak, bénulások kezelésére. A physikoterápiás gyógytényezők pedig női bajok, anyagcsere-zavarok, szívbajok, neurasthenia, kimerülés, asztma, hörghurut, tüdőtágulás kezelésére szolgálnak.

BUDAS GYÓGYFÜRDŐ

Amióta a főváros területén emberi település van, a mai Rudas gyógyfürdő forrása is ismeretesek. A legújabb ásatások szerint már a rómaiak alatt megerősített tábor állott a fürdő mostani helyén, sőt valószínű, hogy avar település is volt ott, amit a fürdő mostani átalakítása alkalmával az épület pincéjének talajából kiásott avar kőkoporsó is bizonyít. A régóta gyógyerejűnek ismert források főlé a kalocsai érsek palotájának, sőt valószínűleg az ugyanott állott Szent Gellért-emlék-templom maradványainak felhasználásával vezír Szokalli Mustafa — aki 1566-tól 1578-ig volt Budán pasa — díszes fürdőt építtetett, melyet „zöldoszlopos fürdőnek” neveztek. Ez volt a mai Rudas gyógyfürdő alapja s gőzfürdőjében levő nyolcoszlopos, lendületes kupolája, mészszerű nagytérme, mely a fürdőmedencéket foglalja magában, hiánytalan eredetiségben mutatja a török építkezés nagyszerűségét s még ma is fővárosunk egyik építészeti és történelmi nevezetessége.

A gyógyfürdő 1703 óta van a főváros tulajdonában, s azóta egyre fejlődik. Az első nagyobb építkezés 1830-ban indult meg, amikor is a török fürdőrész a még ma is meglévő egyemeletes épületrésszel bővült, 1891-ben épült meg a fürdő fedett uszócsarnoka.

1932-ben tárták fel a Juventus gyógyforrást

s ez újabb lendületet adott a fejlődésnek, melynek első része gyanónt felépült, majd kibővült a rádiumos fürdőosztály, a vele kapcsolatos kezelőhelyiségek s megnyílt a ma is igényeinek megfelelően át alakított és megnagyobbított gyógyszerálló.

A gyógyfürdők forrásai:

A gyógyfürdőnek 15 forrása van, a három legújabban megfúrt forrást (Attila-, Juventus- és Park-forrás) kivéve, valamennyien a Gellérthegy lábában a sziklák közt találhatók. Vízük meglehetősen sok szulfátot tartalmazó meszes hévíz. Hőmérsékletük 10—50° C. A Rákóczi- és Attila-források kénhidrogént, a Juventus-forrás karbonilszulfid gázt tartalmaz. A források közepesen radioaktívak. Kiemelendő a Rákóczi-forrás 93 Eman s a Diana-forrás 182 Eman egy-egyvi rádiumemanációval. A Juventus-gyógyforrás kivételes helyet foglal el, mert mint az elemzésből látható, közepes mennyiségű rádiumemanáció mellett szokatlan nagy mennyiségű szűrőrádió-²²⁶ot tartalmaz.

A források közül a Hungária és Attila gyógyforrások,

csak ivókúra,

A Juventus gyógyforrás

ivó- és fürdőkúra

a többiek pedig fürdőkúra céljára szolgálnak.

A Rudasfürdő Juventus rádiumos kádfürdői erőteljes regeneráló hatásnak, fokozzák egyes endokrin mirigyek működését, leszábitják a vérnyomást, csökkentik a rheumás fájdalmakat, felszívalmak, tehát kiválóan használhatók genuin hypertóniának, érelmeszesedésnek, testi és szellemi kimerülésnek, korai elöregedésnek, klimaxos panaszoknak, bizonyos endokrin szervek hyperfunkciójának, idült rheumás megbetegedéseknek, köszvénynek, betegség utáni gyengeségi állapotoknak gyógyítására.

Egy kúra körülbelül 15—20 fürdőből áll, természetesen pihenőnapok közbeiktatásával.

Rádiumos-szénsavas fürdői a szivizom-megbetegedésekben szenvedő betegeknek állnak rendelkezésre.

Társas thermalfürdője (gőzfürdő, törökfürdő) fontos része a fürdő gyógyászati berendezésének. Hét medencéje van (40, 35, 33, 31, 27, 25, 18C fokúak), azonkívül hő-lég- és gőzkamrái, dörzsölő és pihenő helyiségei vannak.

Kiválóan alkalmas az ízületi megbetegedéseket kísérő izomgörcsök és fájdalmak oldására, merev ízületek és bénult végtagok megnöveztetésére. A fürdő csak férfiak által használható.

Ivókúra: az Érzsébet-híd budai hídfője alatta Rudas gyógyfürdő előtt elterülő parkban fakadó Attila, Hungária és Juventus gyógyforrások vizével végzik. A hídlábhöz épített ivócsarnokban a Hungária, a parknak Dunafelőli oldalán a Juventus, kettőjük között pedig az Attila gyógyforrás fakad.

Az ivókúrák igen jó sikerrel használhatók köszvény, vesekővek, vesehomok, vese-

Hungária Attila
és Iuventus
Járáások

medencegyulladás, hólyaghurut, a légutak és a gyomor idült hurutjainak, hurutos sargaságnak, epehólyagyulladásnak, fokozott gyomorsavképződésnek, gyomor- és vékonybelfekélyeknek, allergiás megbetegedéseknek, vagotonus gyomor- és bélpanaszoknak kezelésében az egyéb kezelések támogatására.

Orvosi kezelőhelyiségek: A rádlumos kádfürdők folyosóján nyertek elhelyezést. Az épületnek teljesen átalakított emeletén van elhelyezve a 23 szobás gyógyszálló. A szobák legnagyobb része a Dunapartira néz. Központi fűtés, hideg- melegvíz, minden szobában telefon, külön és közös fürdőszobák, olvasó- és társalgóterem, napozó terasz. A gyógyszálló éttermében beállított étrendek mellett egyéni diéta is igényellátó.

Felvilágosítást nyújt Budapest Székesfőváros Gyógyfürdőinek és Gyógytörzsaiknek Igazgatósága (Szt. Gellért gyógyfürdő), valamint a Rudas gyógyfürdő vezetősége (Döbrentei tér 9.)

Tulajdonos: Budapest Székesfőváros közössége.

SZENT IMRE GYÓGYFÜRDŐ, azelőtt Rácz-fürdő (Fürdő- és ivókúra)

A Gellérthegy északi oldalának tövében fekszik, néhány száz lépésre az Erzsébet-hídtól. A XV. században épült Mátyás király uralkodása alatt. Akkoriban területe a jelenlegi fürdőnek egyötöd részét képezte és a királyi vácpalotával látogatatos folyosó kötölte össze. Ez a fürdő kerek és boltíves építmény volt és nagy medencéjében a férfiak és nők nyilvánosan együtt fürdöltek, de volt számukra elkülönített fürdő is. A török uralom idején Debbag-Kháne lédzsének hívták. A Mátyás-korabeli fürdőből csak a női gőzfürdőnek kupolás medencéje maradt ránk teljes épségben. 1860-ban a Rácz-fürdő a Heinrich-család tulajdonába került, mely azt a modern igényeknek megfelelően alakította át. Nemrégiben vette meg a főváros.

A Szent Imre gyógyfürdőnek két forrása van: a Nagy-forrás és a Mátyás-forrás. A két hévíz-forrás naponként 1 millió liter rádióaktív 43,1—43,9 C°-os hévízzel szolgáltat. Mache tanár kimutatása szerint a források rádium- és torium-elemet tartalmaznak. Összetételük rádióaktív meszes hévíz.

Gyógyjavaslatok: izületi bántalmak, izomrheuma, idegszabák, ideggyulladások, idült izzadámányok, köszvény, az epeutak és női nemiszervek idült gyulladásainak, sérülések maradványainak, bennutások kezelésére. A physikótherapiás gyógytényezőik pedig női bajok, anyagcserezavarok, szivhajók, neurasthenia, kimerülés kezelésére.

Tulajdonos: Budapest székesfőváros közössége.

b) Józsefhegy (Szemlőhegy) csoport

KIRÁLYFÜRDŐ (II., Fő-utca 84.)

Vezir Szokolli Musztafa pasa 1566 és 1578 között építtette. Akkoriban Tachteli (Jachteli)-fürdőnek hívták. Forrása a józsefhegyi forrásokhoz és pedig a Lukács-fürdő

források csoportjához tartozik, mert annak az udvarán fakad és onnan vezetik a kb. 800 m. távolságra fekvő fürdőhöz.

Vízmennyisége ismeretlen, hőfoka 52 C^o. Kénés, meszes hévíz.

1721-ben a fürdőépület csak földszintes volt 8 köfürdővel és közösfürdővel. A Királyfürdőt Kőnig Mihály építtette újra 1826-ban. Ezen időben a régi török medencén kívül 4 közönséges fürdője, 4 török kátfürdője, 5 rézkádas és 8 fakádas fürdőszobája, az ugynevezett Nádor- és Ferdinánd-fürdője, valamint 22 lakószobája volt. A Királyfürdő elnevezés ezen család nevéből származik.

Jelenleg gőzfürdőjén kívül 40 kádfürdője és mintegy 300 kabinja van.

A Királyfürdőt leginkább dietetikus célokból használják, de hévíz-kurái kiválóan alkalmasak izületi lántalmák, izomreuma, idegzsábak, ideggyulladások, idült izzadásmányok, kősvény, az epeutak és női nemiszervek idült gyulladásainak, sérülések maradványainak, hémulások kezelésére is.

Tulajdonosok: Ringer testvérek.

Szt. Lukács
gyógyfürdő

SZENT LUKÁCS GYÓGYFÜRDŐ, III., Zsigmond-u. 25—29. (Fürdő- és ivókúra)

Forrásait már a rómaiak is ismerték. A középkori „*Aquae calidae superiores*”, magyarul Felhévízvek egyik részét képezte. A török uralom idején itt állott Barai Degrümené nevű fürdő, melyet 1669-ben tűz pusztított el.

Azon forrásokat, melyek a mai Szent Lukács- és Császárfürdő területén fakadnak, Budavár visszavétele után az 1687. március 3-án kelt királyi rendelet „*Thermac majores regiae*” név alatt kincstári vagyonnak nyilvánította. 1702-ben a fürdőtelep felső részét (a mai Császárfürdőt) Ecker sebész vette meg, míg az el nem adott fürdőtelek-rész, a mai Szent Lukács gyógyfürdő, a kincstár birtokában maradt, részben mint fürdő, részben mint malom (Király-malom), mely utóbbi a fürdőtelep tel nem használt nagymennyiségű forrásvize hajtott. Ebben az időben „Fehéritő-fürdőnek” hívták, de felismert nagy értéke dacára is visszamaradt fejlődésében. Többjében adták bérbe, míg végre 1884-ben néhai Palotay Pülöp a kincstártól megvette. Ezzel új korszak köszöntött a Szent Lukács-gyógyfürdőre: építkeztek, beruháztak, szervezkedtek és a fürdőt a kor igényeinek megfelelően rendezték be. A fejlődés oly nagy arányokat öltött, hogy a tulajdonosok a vállalatot 1893-ban részvénytársasággá alakították át. Azon időtől az iszapfürdő újholi felépítése, a thermal-szállóba, a népgőzfürdő, a dunaoldali park, a vízgyógyászati osztályok és a gyógyvízszőlők átépítése és egyéb korszerű berendezések létesítése.

Gyógytényezők: 7 nagyobb és az iszapóban szintén kisebb forrása van. Nagyobb forrásai a következők: Buzogó-forrás, az iszapóban fakad; Lukács-forrás, mely ivókúra céljaira szolgál s a telep fűtését látja el; régi Ivó-forrás, azelőtt ivó- és fürdőkúrára szolgált; Kústály-forrás, vizét szénsavval telítve Kristályvíz név alatt hozták forgalomba; Timsos-forrás, mely a gőzfürdő egyik medencéjét látja el vízzel; Tó-forrás, mely a Halastóban fakad, az uszodát látja el; végül a Török-forrás,

ugyanesak az uszodát táplálja. Valamennyi meszes hévíz s a Kristály-forrást kivéve, mind kénes. Hőfokuk 25—67 C°. Külön nevezetessége a fürdőnek világhírű iszaptava a szabadban, melynek fenekét iszap borítja s vizének hőmérséklete a benne fakadó különböző hőfoku források melegétől átlag 39—40 C°.

Gyógyberendezések: iszapfürdő a tóban, helyi külön és társas iszapgöngyölések, kénes kádfürdők és szalonfürdők, szénsavas fürdők, thermálvízű gőzfürdők, thermálvízű beltűfürdő, thermálvízű uszodák (télien is nyitva), nap- és légfürdők, physikoterápia, gyógymasszage és géptorna (Zander), Röntgen, orvosi és kémiai laboratórium, diétis konyha.

Tisztviselőknek és gyermekeknek 25% kedvezmény.

Gyógyjavaslatok: a thermális kurák és egyéb physikoterápiás gyógylényezők kiválóan alkalmasak ízületi bántalmak, izomreuma, idegszákak, ideggyulladások, idült izzadási nyakok, köszvény, az epeutak és női nemiszervek idült gyulladásainak, sérülések maradványainak, hémulások, valamint anyagcsere-zavarok, szívbeteg, neurasthenia, kimerülés kezelésére.

Ivókúra: a 62 C°-os Szent Lukács gyógy-ivóforrás vizét használják ivókúrára. Ez a gyógyvíz is kiválóan alkalmas a gyomor- és bélrendszer, de legfőképp a húgyutak hurutjai; a légutak hurutjai; gyermekek gőresökre és hurutokra való hajlama; allergias megbetegedések (aszma, szénaláz, székurmbetegség, csalánkiütés stb.) spastikus gyomor- és béltünetek, hyperaciditás stb. gyógyítására; ajánlatos továbbá a szervezet fokozott mérszükségletének pótlására terhesség és szoptatás alatt.

Klinikai rheumaosztály: Szerényebb teljesítőképességű fekvőbetegek számára 8, 6 és 3 ágyas szobákkal berendezett rheumaosztály áll rendelkezésre, állandó orvosi felügyelet és szakképzett ápolás mellett.

Szórakozás: Gyógyterem, társalgó, szobákban rádió, nyáron a dunai parkban hangversenyek. Különálló épületben nyáron bár-helyiség.

Ézem egész éven át.

Tulajdonos: Szent Lukács gyógyfürdő és Nagyszőlőda Rt., III., Zsigmond-u. 25.

CSÁSZÁRFÜRDŐ, III., Zsigmond-utca 31. (Fürdő- és ivókúra)

A Duna jobbpartján, a Margitszigettel szemben, a József-hegy (Szentlő-hegy) tővében fekszik. Gyógyforrásait épügy, mint a Lukács-fürdő forrásait, már a rómaiak is használták. A mai Császárfürdő helyén már 1433-ban fürdőház állott, mely a XVI-ik században mint pompás fürdőház említetik. A törökök díszes és szép „Velí hóg” fürdője ugyanott volt, ahol a mai Császárfürdő gőzfürdője; a Caplia nevű fürdőjük pedig a mai átalakított népfürdő helyén állt. Ebben az időben sok ostrom pusztításának volt kitéve a fürdő. 1669-ben pedig a már említett tűzvész pusztította el a fürdő legnagyobb részét a Baral Degrimene fürdővel (a mai Lukácsfürdővel) együtt. 1687-től 1702-ig a es. és kir. kincstár birtokában volt, 1702—1806-ig Ecker, Kis és Weber magánosok voltak egymásután tulajdonosai. 1806-ban puehol Marczibányi István kir. tanácsos vette meg és kegyes alapítvány képében a budai legalmas rendháznak ajánlkozta azzal a rendeltetéssel, hogy a fürdő-összes tiszta jövedelme vagyontalan betegek ingyenes ápolására fordítlassék.

A XIX-ik század elején a Császárfürdő berendezése nagyon egyszerű volt. A fürdő központja a mai kis gyógyudvar köré csoportosult, 1812-ben épült a barokk-stílusú nagy gyógyudvar 2 melléképülettel, 1860-ban pedig a női és férfi uszoda. A Császárfürdő a XIX-ik század első felében nemcsak mint gyógyfürdő, hanem mint híres szórakozóhely is népszerű volt, sőt azt a felirást viselte: „Császárfürdői kéjhely.”

A Császárfürdő Budapest leghűvebb vizű fürdője. 8 meleg és 1 langyos hévízforrása van. Ezek a következők: Török-forrás, Szent István-forrás, Gazdasági négyari-forrás, Józsefhegyi keserűforrás, Ivógyógyforrás, Szent Antal források csoport, Fülke-forrás, Nádor-forrás és Mária-forrás. Vizmenyiségük igen nagy. Naponként több, mint 13 millió liter vizet szolgáltatnak. A források hőmérséklete különböző, 13—63 C°-ig terjed. A Császárfürdő összes forrásai kénmentes meszes hévízek.

Gyógyberendezés: közös gőzfürdő 3 medencével, 130 vetkőzőfülkével; női iszapfürdő 2 medencével, 35 fülkével és 11 vetkőzőfülkével; férfi iszapfürdő 38 fülkével és 13 vetkőzőszekrényvel; 4 külön iszapfürdő 1—1 személy részére; női népfürdő 36 vetkőzőszekrényvel; különböző kádfürdők, szénsavas fürdők és villanyfürdő 1—1 kabinnal; fedett női uszoda 98 fülkével és napfürdővel, végül férfi és női nyitott uszoda, 2500 kabinnal és 3000 vetkőzőszekrényvel. Török-fürdő, Zander-terem, Sós-fürdő.

Gyógyjavaslatok: Thermal kurák kiválóan alkalmasak ízületi bántalmak, izomreuma,

idegzsábák, ideggyulladások, idült izmadmányok, köszvény, az epeutak és női nemi-szervek idült gyulladásaiknak, sérülések maradványainak, bémulások kezelésére. A physikotherápiás gyógytényezők pedig női bajok, anyagcsere-zavarok, szívhajók, neurasthenia, kimerülés kezelésére szolgálnak.

Lakás, ellátás: a fürdő terjedelmes épületében 120 lakószoba áll a betegek rendelkezésére; a szobák egyrésze a Zsigmond-utcában lévő kápolnaépületben van elhelyezve. Szórakozások: társalgó, hegyszélfány szép kilátással, a Dunaparti sétány vendéglővel és zenepavillonnal.

SZENT MARGITSZIGET GYÓGYFÜRDŐ (Fürdő- és ivókúra)

Budapest legszebb helyén, a Szent Margitszigeten fekszik, melyhez IV. Béla király szentléletű leányának, boldog Margitnak esodátevő élete fűződik. A sziget értékes múltját a történelmi részben már részletesen ismerteltük. A gyógyfürdő vizét a Zsigmond Vilmos által 1867-ben fúrt 118,5 m. mély artézikut szolgáltatja. A Margitszigeten már előzőleg is volt hévízforrás, mely valószínűleg a hajdani Fürdősziget forrás-csoportjához tartozott s az artézikut csak azért készült, hogy ennek a forrásnak akadályozott előtörését megkönnyítse. (A Fürdősziget adatait lásd Budapest történelmi részében.)

A gyógyforrás kénes, meszes hevízét, melynek hőfoka 42,6 C° fürdő- és ivókúrára használják. Naponta 80.000 köbméter víz buzog a föld mélyéből. A Margitszigeti gyógyvíz kémben és gázokban a leggazdagabb az összes budapesti források közül.

Gyógyberendezések: Legmodernebb physikotherápiás intézet. Cardiograph, Entero-cleanner, Vízgyógyintézet, Szanatórium 80 ágygal, villany- és hőfűtéssel, iszapkezeléssel, diathermia, fénykezelés, Röntgen- és vegyi laboratóriummal, külön szivószállal. Diétás konyha cukor-, gyomor- és vesebetegek részére, Fogyókúrák, Termálvízzel koplált strand- és hullámfürdő, 10.000 ember befogulóképességgel. Erdői uszoda, ivóesernyők kénes hévízzel és Hunyadi János keserűvízzel.) Terrain-kurák.

A fürdő épületében 18 fürdőkabin van, ásványvízfürdők, gyógyszeres fürdők, habfürdők és iszapkezelés számára tiszta iszapkezelésre kőitopi iszapot használnak. A gyógyfürdő ára 2 P, a strandfürdő ára 2 pengővel.

Szent Margitsziget
gyógyfürdő

Gyógyjavaslatok: Regeneráló kurák. A fürdőkúra izomrheuma, ízületi gyulladások, idegzsába, ideggyulladás, köszvény, inbúvelgyulladás, az epeutak és női nemi-szervek idült gyulladásainak, sérülések maradványainak, bémulásoknak, a szív és érrendszer bántalmainak kezelésében fontos. A vízgyógyintézet, fűvenyfürdő, idegesség, ideggyengeség, kimerültség kezelésére alkalmas. A gyógyvízzel végzett ivókúra a gyomor, belek, epeutak, légutak hurutjainak kezelésére szolgál. A gyógyvizet szénsavval telítve „Palatinus víz” név alatt hozzák forgalomba.

Palatinus szálloda és sanatórium, 200 szoba, 120 fürdőszoba, lakosztályok, Margareta és Dália szálloda 100—100 szobával.

Éttermek és szórakozóhelyek a szigeten:

Csárda, magyar polgári étterem, Cigányzene.

Tejesarnok.

Casino, Kursalon, Café-Restaurant,

Poló Bar.

Parisien Grill Varieté.

Sport: tennispályák, lovaspótló, fedett uszoda, galamblövészlet, télen si-jöring.

Kedvezmények: lístviselők részére 10%, gyermekek részére 6—10 éves korig 25%;

6 éves korig 50%.

Orvosok: dr. Groó Béla igazgató főorvos; dr. Basch Imre főorvos.

Tulajdonos: a Fővárosi Közmunkák Tanácsa kezelésében levő Fővárosi Pénzalap. —

A szállodát, szanatóriumot és gyógyfürdőt a Palatinus Park R.-T. bérli.

Magdaforrás.

A sziget délnyugali részén lárták fel 1937-ben a Magda-forrást, melynek 69,3 C fokú vize 310 m. mélységből tör elő. Ivókurára is alkalmas és leginkább gyomorsavtúltengés, epének megbelegedése és vesekőlerakódások ellen bír gyógyhatással.

A forrás részben ellátja és felmelegíti vizével a fedett sport-, valamint a nyitott versenyuszodát is. Végül felhasználja ezen új forrás vizét a margitszigeti asványvíz-üzem is.

Margitszigeti Palatinus Szálló.

(Fotó Seidner)

c) ÉSZAKI LANGYOS FORRÁSOK**RÓMAI FÜRDŐ**

A Duna jobbpartján, a Szentendre felé vezető ut mentén, közel Aquincumhoz fekszik. 13 forrásának vize egy tóban egyesül. Különálló forrása a Bulgár (Bründel) forrás. Forrásainak napi vízhozama 4 millió liter, hőmérséklete 21,5—22,75 C°. Egyszerű hévíz.

Tulajdonos: Ringer János.

ÁRPÁD GYÓGYFÜRDŐ

Lásd Csillaghegy leírásánál.

d) SZÉCHENYI GYÓGYFÜRDŐ (fürdő- és ivókúra)

A Széchenyi fürdő a Városligeti tó északi partján épült. Utóda, illetve fejleménye az egykor oly népszerű Artézi fürdőnek, mely Zsigmondy Vilmos nagynevű geológusunknak köszönhető létét, aki terjedelmes geológiai tanulmányok alapján 1868 nov. 15-én kezdette meg azokat a munkálatokat, melyek befejezésével 1878-ban 970,18 m

mélységben 73,92 C fok forró, kénes gyógyhatású vízhez jutott a főváros. A forrás napi szolgáltatóképesége 760 ezer liter. A Széchenyi fürdő Európa egyik legforróbb hévvizét adja, amely éjggy, mint általában a budai hévvizek, kénmentes hév víz.

A régi „Nádor szigeti” kis egyemeletes városi épülethől átalakított gyógyfürdő 20 fürdőszobájával és kárpányu lársasfürdőjével az odalátuló közönség igényeül sokáig nem elégítette ki. Ezért 1900 májusában megkezdtek az új, korszerű, a modern egészségügyi és gyógyászati igényeket minden tekintetben kielégítő és a különböző gyógy módokra kellően berendezett Széchenyi fürdő építkezését. Az új fürdőt 1913 június hó 13-án adták át a közhasznúlatnak. A fürdőt modern renaissance stílusban Czizler Győző és Dvorák Ede építették. A pompás fürdőpalota székesfővárosunk egyik látványossága, melyhez 1927-ben hatalmas méretű és művésziesen kiképzett thermális strandfürdőt építettek. A Széchenyi fürdő új mély forrása 1938 március 16-án végre eredményre vezetett 1256 m. mélységből 77 C-fokos, erős kénmentes hév víz lörj elő. A forrás percenkint 3000 liter vizet szolgáltat és feltárasa lehetővé teszi, hogy a strandfürdő is kizárólag thermálvízzel tápláltassék és hogy az állatkert és a fürdő környező középületek távíttással legyenek ellátvaók.

Gyógyberendezések: két gőzfürdő, egyenkint 4—4 medencével, 247 ülőzőfülkével; kádfürdők; férfi és női népfürdő, összesen 194 vetkőzőszekrényvel; iszappakkolósok; szénsavas fürdők; villamos lényfürdők; helyi forrólégkezelések; villamos fürdők (Schnee- és hydroelektrikus); masszázs; gépgyógyászat és svéd torna; electro- és fénytherápia, rövidhullámú kezelés; strandfürdő és ivókúra. A strandfürdő 3400 személy befogadására alkalmas és vetkőzés céljából 589 négyzetméteres kabin és 1050 vetkőzőszekrény áll a közönség rendelkezésére.

Széchenyi
gyógyfürdő

Ivókúra céljára a fürdőépületben lévő ivócsarnok és az épületen kívül lévő ivókút szolgál, melyet naponta százával keres fel az idült gyomorban, epebántalmakban, vese- és hólyaghurutban és köszvényben szenvedő közönség.

Gyógyjavaslatok: a thermális fürdők izomreuma, ízületi bántalmak, inhuvelygyulladások, idegzsába, ideggyulladás, köszvény, sérülések maradványai, zsugorodások, bémulások, női nemiszervek idült gyulladása, a máj utak idült gyulladásaínak kezelésére szolgálnak; a szénsavas fürdők szívbeteg, idegesség kezelésére, az ivókúra pedig idült légeső, gyomor- és bélhurut és epebántalmak kezelésére alkalmas.

Szamatórium-asztály építése folyamatban.

Tulajdonos: Budapest székesfőváros közönsége. Vezető orvos: dr. Simicska Gábor.

KESERŰVIZEK

Budapest a világ leggazdagabb keserűviztelepe, mely a külföldreknél jóval töményebb keserűvizet szolgáltat. Az első keserűvizkutát 1853-ban fúrták s mivel rövid idő

alatt meggyőződtek vízének kiválóságáról, a kutak számát rohamosan szaporították, úgy, hogy számuk ma már 400 körül van.

Négy csoportba oszthatók: 1. Dobogóvölgyi csoport. 2. Órmezei csoport. 3. Lágymányosi csoport. 4. Budaörsi csoport.

Keserűvizeink hashajtó tulajdonságukról nevezetesek. Bélrenyhesség, máj- és epebajknál, valamint elhízás esetében igen jótékony gyógylényezőknél bizonyultak. Megvan az a sajátos jótulajdonságuk, hogy consistentiájukat évtizedekig megtartják és sóik nem ülepednek és éppen ezért palackozva bármely távolságra is szállíthatók. A budai keserűvíztelepeknek, az Erzsébet-Sósfürdőt kivéve, saját ivókútjuk nincs. Palackozva kerülnek forgalomba és pedig az Apenta keserűvíz (Apenta R. T. keserűvízforrásvállalat, XI., Órmezei-ut 33., Kelenföld);

a Ferenc József keserűvíz (Ferenc József keserűvízforrás, tulajdonos Hirschler Mór széküldési igazgatóság, XI., Kelenföld, Dobogó-ut 37.);

a Hunyadi János keserűvíz (Hunyadi János keserűvízforrás telephelynek központi irodája és tulajdonosa Saxlehner András, VI., Andrássy-ut 3.)

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SÓSFÜRDŐ (XI., Télienyi-ut 12—16.)

A kelenföldi síkságon 15 holdas parkban fekszik, 19 forrása van. Fürdő- és ivókurára van berendezve. Gyógyhatása tekintetében Franzensbaddal azonos hatású, a fürdője bizonyos tekintetben unikum, mert a világon egyedül itt van olyan fürdő, ahol a természetes keserűs és glaubersós források felmelegített vizében lehet fürödni. A kutak összes vízhozama óránként 19.400 liter. Az oldott sótartalom 1—1 fürdőre számítva 4—6 kg-ra tehető. Ez a sómennyiség physicochemiail halászában különösen a sói izzatszervek gyógyításában kiváló eredménnyel használható; ezenkívül köszvény, izomrheuma, ízületi gyulladások, idegszába, ideggyulladás, egyes mérgezések ellen alkalmazható sikerrel. Ényhe sulfát gyógyhatása következtében ivókuráknál is eredményesen használható bélrenyhesség, elhízási hajlam, máj- és epebántalmak esetén. Gyógyberendezések: kádfürdők, szénsavas és pezsgőfürdők, vízgyógyintézet, villamos osztály, sós strandfürdő, nap-, lég- és fekvőkúra.

Orvosok: Hivatalos fürdőorvos: dr. Szilárd Bertalan; nőorvos: dr. Tassy Iván; reumatológus: dr. Schulhof Vilmos (csak télen).

Tulajdonos: Erzsébet sósfürdő és forrásvállalat.

DUNAI STRANDFÜRDŐK ÉS USZODÁK

Danubius-strandfürdő V., Meder-utca 8.

Margit-dunafürdő. (Brunner Ferenc), IV., Erzsébet-hídnál. Nyitva: délelőtt 7-től este 8 óráig. Ára: 0.40 P. Külön férfi- és külön női uszoda.

Lágymányosi-strandfürdő, Összekötő vasúti hídnál. Ára: 0.40 P.

Duna-strandfürdő, III., Ujlaki-rakpart 44. számmal szemben.

Hungária-strandfürdő, III., Római Dunapart.

Ingyen-fürdők: I., Gellért-rakpart; II., Margit-rakpart [katonai uszoda]; III., Obudai-rakpart; V., Rudolf-rakpart.

NEMZETI SPORTUSZODA A MARGITSZIGETEN

Nemzeti sport
(budai) uszoda
a Margitszigeten

GŐZ- ÉS KÁDFÜRDŐK

A már ismertetett hévízfürdőkön kívül:

Első Magyar Gőzfürdő, (dr. Ringer István), VII., Kazinczy-utca 40. Árak: gőzfürdő 1.60 P., kádfürdő 1.20 és 2 P.

Hungária-fürdő, VII., Dohány-utca 44. Árak: reggeli v. uzsonna, v. villásreggelivel együtt 1.20 P., kádfürdő 1 P. Gőz-, kád-, iszap- és szénsavas fürdők. Vizgyógyintézet. Iszappakkolások. Fungó-kezelés. Elektrotherápia. Diathermia. Quarzfény-kezelés. Inhalatörínium.

Köruti-fürdő, Royal nagyszálló rt., VII., Erzsébet-körut 51. Árak: szatoufürdő 1.70 P., I. o. kádfürdő 1.40 P., II. o. kádfürdő 1.20 P., pezsgő-kádfürdő 1.80 P., hidegkúra 1.20 pengő. Vizgyógyintézet, iszapkezelés, szénsavas-sósfürdők. Villamos kezelés és diathermia.

Teréz-fürdő (Kernstock-család), VII., Hársfa-utca 55.

KLIMATIKUS ÜDÜLŐHELYEK (hivatalosan is üdülőhelynek minősítve)**SVÁBHEGY ÉS VIDÉKE:**

A főváros környékének legszebb és legkultúraltalib helye. Tengerszín feletti magassága 150 méter. Nagyterjedésű lombdők borítják, klímája mérsékeltlen hűvös. A napsütéses napok száma télen a Svábhegyen sokkal több, mint a városban. Nyári középhőmérséklete a fővárosénál 3–4 fokkal alacsonyabb; télen különösen tisztá, havas napokon 5–10%-kal magasabb is lehet.

A Nagyszállóban gyönyörű kilátással a városra, 50 jól berendezett szoba áll a közönség rendelkezésére. A Svábhegy számos villájában és penzióiban kb. 500 kiadó szoba van, 4–15 P-ig.

A svábhegyi szanatórium

Az Eötvös-uton, a Svábhegy déli lejtőjén fényűzően berendezve fekszik a **Svábhegyi Szanatórium**, 10 holdas park, kényelmesen berendezett szobák, loggia, telefon, folyó hideg-melegvíz, rádió), fürdőszobák, lakosztályok, központi fűtés, hall, olvasó- és zeneterem. Bővebb leírással lásd a sanatóriumunknál.

ZUGLIGET ÉS VIDÉKE

A Svábhegy, Hunyadi-órom, Jánoshegy és Hárshegy közt fekvő szűk völgy, számos villával és gyógyintézettel.

Fácán-üdülőtelep. (Zugligeti Üdülőtelep rt.). A Zugligeti-ut 18. Csermely-ut 3–7. és Béla király-ut 59–61. szám alatt, nevezett utak által határolt területen fekszik. öszszefüggő egységet képez és fekvésénél fogva üdülőtelepi rendeltetésének kiválóan

1. székelyi sanatórium strandfürdője

megfelel. Tengerszín feletti magassága 315 m. Három oldalról hegyek határolják. (Jánoshegy, Tündérhegy, Hármashaláshegy) s csak délkeleti oldalán nyitott a völgy felé. A telep területe 26.000 négyszögöl és nagyrészt fenyvesek borítják. Magassága nem éri el a subalpin helyek alsó határát, azonban a nagyrészt fővárosi betegek részére mégis oly jelentős magassági különbséget jelent, hogy a subalpin gyógyhelyek közé sorolható. Mivel igen védett helyen fekszik, hőmérséklete egyenletesen hűvös, szélről védett.

12 épületében kb. 100 szobája van, valamennyi délkeleti fekvéssel, vízvezetékekkel, részben fürdőszobával. Vizgyógyintézet, szénsavas fürdők, napfürdők. Diétás étterem. Gyógyterem, tennispályák. Idény május 1-től október 1-ig. A 81. számú villamos végállomástól gyalog néhány perc.

Tulajdonos: Zugligeti Üdülőtelep Rt.

Gyermekszanatórium Rt. I., Szilasi-ut 6. Több holdas parkban fekszik s kiválóan alkalmas hurutos, rosszul fejlődő gyermekek kezelésére. Quarzfény, napfürdő, vizgyógyintézet.

Igazgató-főorvos: Preisich Kornél e. m. tanár. Bentlakó vezető orvos: Rosenberg Gyula. Nyitva egész éven át.

Dr. Révész gyermekszanatórium. I., Remete-ut 18. Gyógypedagógiai intézet gyenge gyermekek részére. Igazgató-főorvos: dr. Révész Margit. Nyitva egész éven át.

A zugligeti magánvillákban számos kiadó lakás és több étterem.

HÜVÖSVÖLGY ÉS VIDÉKE

Budapest közvetlen szomszédságában, a Hárshégy alján elterülő, erdős dombokkal szegélyezett völgy; kedvenc nyaralóhely, sok villával, gyógyintézettel.

Hüvösvölgyi gyermekszanatórium, I., Hidegkúti-ut 47. Vezető-főorvos: Baál Karoly. Hüvösvölgyi Heinrich-gyermekszanatórium, I., Hidegkúti-ut 117. 120 ágygal. Tulajdonos: Zsófia Országos Gyermekszanatórium Egyesület. Főigazgató: Fodor Oszkár. Főorvosok: Hornné Erős Anna, Winkler Pál.

Hüvösvölgyi Parkszanatórium, I., Hidegkúti-ut 78. Modernül berendezett szobák, hideg-melegvízzel, központi fűtéssel. Hydrotherápia, elektrotherápia. Vezető-főorvos: Mauthner István.

A Hüvösvölgy számos villájában kiadó szobák és lakások. Számos vendéglő. A 83. számú villamossal lehet odajutni.

RÓZSADOMB A SZEMLŐHEGGYEL ÉS SZÉPVÖLGGYEL.

Rózsadomb a Margit-hídtól északnyugatra eső domb, mely elegáns villáival a főváros legelőkelőbb villanegyede. Tengerszín feletti magassága 195 m.
A Szemlőhegy, (régí nevén Józsefhegy), tengerszínfeletti magassága 234 m.

RÓMAI FÜRDŐ ÉS VIDÉKE

A Római-fürdő a Dunai jobhpartján, a Szentendre felé vezető út mentén, közel Aquinumnához fekszik. Bővebb leírását lásd a gyógyfürdőknél. Az utóbbi időben, mint üdülőhely is nagy közkedveltségnek örvend. A Pálffy-térről induló HÉV-vel 25 perc alatt érhető el. Rákospalota—Újpestről pedig sűrű időközökben induló MAV-szerelvényen.

KLINIKÁK

- I. sz. belklinika, VIII., Ludovica-utca 2/a. Igazgató: Herzig Ferenc.
II. sz. belklinika, VIII., Szentkirály-utca 46. Igazgató: Boros József.
I. sz. sebészeti klinika, VIII., Üllői-ut 78. Igazgató: Verebély Tibor.
II. sz. sebészeti-klinika, VIII., Baross-utca 23—25. Igazgató: Bakay Lajos.
III. sz. sebészeti-klinika, IX., Gyáli-ut 1. Igazgató: Adam Lajos.
Szemészeti-klinika, VIII., Mária-utca 39. Igazgató: Blaskovics László.
I. sz. női-klinika, VIII., Baross-utca 27. Igazgató: Frigyessy József.
II. sz. női klinika VIII., Üllői-ut 78/a. Igazgató: Burger Károly.
Elme- és idegkórtani klinika, VIII., Balassa-utca 6. Igazgató: Benedek László.
Orr- és gégekérdési klinika, VIII., Szigony-utca 36. Igazgató: Lénárt Zoltán.
Bőr- és nemikórtani klinika, VIII., Mária-utca 41. Igazgató: Nékám Lajos.
Gyermekorvostani klinika, VIII., Gólya-utca 18. Igazgató: Hainiss Elemér.
Stomatológiai klinika, VIII., Mária-utca 52.
Urológiai klinika, VIII., Üllői-ut 78/b. Igazgató: Hlyés Géza.

KÓRHÁZAK

- A székesfőváros közkórházai. Központi igazgatóság: VIII., Gyulay Pál-utca 2.
I. Szent Rókus központi közkórház és fiókjai. Igazgató-főorvos: németprónai Wolff Károly egy. m. tanár.
a) Szent Rókus központi közkórház, VIII., Gyulay Pál-utca 2.
b) Kun-utcai fiókkórház, VIII., Kun-utca 4.
c) Gyöngyösi-uti szülészeti osztály, VI., Gyöngyösi-ut 60.
d) Madarász-utca esecsrnő- és gyermekkórház, VI., Madarász-utca 14—16.
II. Szent István közkórház és fiókjai. Igazgató-főorvos: Mihalkovics Elemér.
a) Szent István közkórház, IX., Gyáli-ut 1.
b) Horthy Miklós fiókkórház, X., Maglódi-ut.
c) Alföldi-utcai szülő és nőbeteg osztály, VIII., Alföldi-utca 14.
III. Új Szent János közkórház és fiókja. Igazgató-főorvos: Kaszper Károly.
a) Új Szent János közkórház, I., Hieronymi-ut 1.
b) Szent Margit közkórház, III., Bécsi-ut 132.
IV. Szent László közkórház, IX., Gyáli-ut 5. Igazgató-főorvos: esenakereszturi Furka Sándor.
Gróf Apponyi Albert Poliklinika, ny. jell. kórháza, VII., Szövetség-utca 14—16.
„Bethesda-kórház”, nyílv. jelleggel, VI., Hermina-ut 39.
Bródy-gyermekkórház, lásd: Pesti Izraelita Hitközség kórházai.
budapesti ant. orthod. izr. hitközség „Bíró Dániel” kórháza, I., Városmajor-utca 64—66
Budapesti Pasteur kórház és intézet, IX., Hőgyes Endre-utca 7—9.
Budai izr. Szentegylet gyógyintézete, I., Maros-utca 16.
Egyetemek kórházegyletének kórháza, VIII., Üllői-ut 22.
Főtűs Lóránd rádium- és röntgenintézet, IX., Bakáts-tér 10.
Erzsébet szeretetotthon kórháza, VII., Alsóerdősor 7.
Erzsébet királyné Szanatórium üdülőbetegek részére, XII., Budakeszi erdő.
Fehérkereszt gyermekkórház, IX., Tüzoltó-utca 7—9.
Magánalkalmazottak Biztosító Intézetének kórháza, (Ferenc József keresk. kórház), VII., Bethlen-tér 1.
Irgalmas Rendi kórház, II., Zsigmond-utca 19.

Izr. kórház, lásd: Pesti Izr. Hitközség kórháza.
 Károlyi Sándor gróf alapítv. kórháza, Újpest, Nyári-u. 99.
 Lőrántffy Diakonissa kórház, Magánkórház, VII., Nürnberg-utca 57.
 Kőbányai szülészeti intézet, (Stefánia Szöv. anyavéd. int.), X., B. Jászberényi-ut 21—26.
 A MÁV Betegségi Biztosító Intézetének nagybányai vitéz Horthy Miklós kórháza, VI., Podmaniczky-u. 113—115.
 Nyomorék Gyermekek Orsz. Otthona orthopaed-kórháza, VII., Mexikói-ut 63
 O. T. I. központi kórháza, VII., Uzsoki-u. 29.
 O. T. I. „dr. Vass József” munkáskórháza, Pestújhely, Székely-u. 1.
 Pesti Izr. hitközség kórházai: Izraelita-kórház, VI., Szabales-u. 33. — Bródy Zsigmond és Adél gyermekkórháza, VI., Bókay-tér 1. Kaszab poliklinika, VI., Vágány-u. 2.
 Rákosvidéki Szt. Imre kórház, Saslalom, Havas-u. 35—37.
 San Marco-féle irgalombház, III., San Marco-u. 60.
 Stefánia szegénygyermek-kórház (gyermekorvostani klinika), VIII., Gólya-u. 51
 Szent Erzsébet apácarend női kórház, II. Fő-u. 41.
 Szeretelkórház, VII., Amerikai-ut 29.
 Szövetkezetek Erzsébet kórháza, IX., Knežits-u. 14.
 Vöröskereszt „Erzsébet” kórház és szanatórium, a poszt. betegs. bizt. int. kezelésében, XII., Győri-ut 17—19.
 Báró esepeli Weiss Manfréd alap. szanatórium, Budapest—Budakeszi erdő.
 Weisz Alice Gyermekágyas Otthon (Pesti Izr. Nőegylet), VI., Bókay-u. 4.

GYÓGY- ÉS RENDELŐINTÉZETEK

Gróf Apponyi Albert poliklinika, VII., Szövetség-u. 14—16.
 Budai Ambulatórium Egyesület poliklinikája, XI., Zenta-ut 5.
 Budai Izr. hitközség nyilvános rendelőintézete szegény betegek részére, II., Margit körut. 21.
 Budapesti aut. orth. Izr. hitközség nyilv. rendelőintézete szegény betegek részére, VII., Kertész-u. 32.
 Charité poliklinika és kórház, VII., Csengery-utca 69.
 Dajkaintézet, orvosi, VI., Székely Bertalan-utca 10.
 Dajkavizsgáló intézet, orvosi „Hygiein”, VI., Teréz-körut 31.
 Ingyentes egyesület, Orvosi rendelőintézet terhes asszonyok, szegény csecsemők és gyermekek részére, VII., Izabella-utca 42.
 Kaszab Aladár és Józsa poliklinika, VI., Vágány-utca 2.
 Kereskedelmi Segélyegylet, Budapest, rendelőintézete, VI., Jókai-utca 6.
 Magyarországi Pszichonallitikai Egyesület általános ideg- és kedélybeteg rendelőintézete, I., Mészáros-utca 12.
 Műegyetemi orvosi rendelő, XI., Lágymányos.
 MÁV Betegségi Biztosító Intézetének nagybányai vitéz Horthy Miklós központi rendelője, VI., Podmaniczky-utca 111.
 Országos központi védhímlőoltó intézet, VIII., Gólya-utca 48.
 Országos M. Izraelita Közművelődési Egyesület orvosi rendelője, IX., Cihói-ut 11—13.
 Sebészeti és plasztikai sebészeti gyógyintézet, VII., Thököly-ut 86.
 „Telein” egyesület a nemis betegségek ellen, nyilv. rendelőintézete, V., Lipót-körut 30.

SZANATÓRIUMOK

Dr. Batizfalvy-féle szanatórium, VII., Aréna-ut 82. Budai-szanatórium, ideg- és kedélybeteg részére, I., Kékgolyó-utca 3. Erzsébet királyné-szanatórium, tüdőbetegek részére, Budapest-Budakeszi erdő, Fásor-szanatórium, VII., Vilma királynő-ut 9.
 Dr. Glöck szanatóriuma és gyógyintézete, VI., Benczur-utca 4. Dr. Grünwald-szanatórium, VII., Vilma királynő-ut 15. Gyermekszanatórium rt., XII., Zugliget, Szilasi-ut 6. Hűvösvölgyi gyermekszanatórium, XII., Hidegkúti-ut 47. Hűvösvölgyi Heinrich gyermekszanatórium, XII., Hidegkúti-ut 117. Hűvösvölgyi Park-szanatórium, XII., Hidegkúti-ut 78. Islenhegyi-szanatórium, XII., Óra-utca 12. Dr. Jakob-szanatórium, VI., Szondy-utca 102. János-szanatórium rt., XII., Városmajor-utca 68. Dr. Mandler-szanatórium, VI., Szobí-utca 3. Mártonhegyi-szanatórium, XII., Tamás-utca 22. Dr. Pajor-szanatórium, VIII., Vas-utca 17. Park-szanatórium, VI., Aréna-ut 84/b. Dr. Révész gyermekszanatórium (pedagógiai), XII., Muzete-ut 18. Siesla-szanatórium, XII., Ráth György-utca 5. Schwarzer-féle szanatórium, XII., Kékgolyó-utca 5.

Svábhegyi-szanasatórium, XII., Báró Eötvös-utca 10-12, Magaskati (430 m.), klimatikus, diétás gyógyintézet, a Svábhegy déli lejtőjén, régi nagy parkban. Gyógylényezők: klíma, diétás kezelések, vízgyógyintézet, elektromos kezelések, diathertmia, kvarc, szénsavas pezsgőfürdő, gyógytorna, inhalatórium, sóe-kamra, pneumatikus-kamra, nap- és légfürdő. Gyógyjavaslatok: ülülők, idegbetegek, vörshigények, asztmások, gyomor- és bélbetegek, cukor-, vese-, szívbetegek és egyéb belső bajokban szenvedők részére. Subalpín jellegű strandfürdője is van, 50 kalinnal és 200 vetkőzőszekrényvel. Igazgató-főorvosa: dr. Györki Béla. A szanasatóriumnak fényűzően berendezett 100 szobája van, (loggia, telefon, folyó hideg-melegvíz, rádió), 40 fürdőszoba, lakosztályok, központi fűtés, hall, olvasó- és zeneterem. A gyermekek részére a nyári hónapok alatt (kísérő nélkül), külön üdülőhely, napi 6 pengőért. Kizárlások és séták a nagyszerű karbantartott utakon a Széchenyi-hegyre, János-hegyre és a budai hegyek számos szép pontjára. Golfpályák, teniszpályák, síugró-sanc, rúdipályák, kitérő sítérp, saját autógarázs. Benzinkut a szanasatórium előtt. A fővárosból villamossal, autóbusszal és fogaskerekekkel háromnegyed óra alatt, autóval 15 perc alatt érhető el.

Szent Margitszigeti szanasatórium, III., Margitsziget. A gyógyfürdők fejezetében részletesen ismertetve.

Therápia-szanasatórium, VII., Aréna-ut 74.

VIZGYÓGYINTÉZETEK

Dr. Batizfalvy-féle szanasatórium, VII., Aréna-ut 82. Ifj. Meiba Kálmán-féle physikoterápiái és kozm. gyógyintézet, IV., Semmelweis-utca 2, Fasar-szanasatórium, VII., Vilma királynő-ut 9. Szent Gellért gyógyfürdő és szálló, XI., Szent Gellért-tér, Dr. Grünwald-szanasatórium, VII., Vilma királynő-ut 15. Kátvintéri gyógyintézet rt., IX., Calvin-tér 10. Köruti fürdő vízgyógy- és physikai gyógyintézete, VII., Erzsébet-körut 51, Park-szanasatórium, VI., Aréna-ut 84/b, Lipótvárosi vízgyógyintézet, V., Báthory-utca 3, Szent Margitsziget vízgyógyintézete, III., Margitsziget, Dr. Pajár-szanasatórium és vízgyógyintézet, VIII., Vas-utca 17, Dr. Renner-féle vízgyógyintézet, VII., Valeró-utca 4, Sicska-szanasatórium, XII., Ráth György-utca 5, Svábhegyi szanasatórium, XII., Báró Eötvös-utca 10-12.

EGYÉB EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEK

Állami gyermekmenhely

Budapest, X., Üllői-ut 86.

Betegségi biztosító intézetek

Országos Társadalombiztosító Intézet, VIII., Fiumei-ut 19.

Magánalkalmazottak Biztosító Intézete, VII., Bethlen-tér 1.

Mentőegyesületek

Budapesti Önkéntes Mentőegyesület, V., Markó-utca 22.

Vármegyék és Városok Országos Mentőegyesülete, II., Hunyady János-ut 11.

Betegszállítás

Budapesti Önkéntes Mentőegyesület, V., Markó-utca 22.

Fábián János orvos betegszállító állomása, IX., Márton-utca 40.

SPORT

A sportélet Budapesten magas színvonalon áll és egész éven át élénk sportélet folyik. A legnépszerűbb sport a futball és a legtöbb sportegyesületnek van futbalcsapata és igen sok futballpálya áll rendelkezésre mérkőzések céljaira. A legfontosabb, valamint a nemzetközi mérkőzéseket az alauti pályákon bonyolítják le:

A Ferencvárosi Tornaklub futballpályája az Üllői-ut és Hungária-körut sarkán, megközelíthető az Üllői-uti 52. 42 és 43. számú, a Keleti-pályaudvar és Fiumei-ut felől a 23 és 25. számú villamos kocsikkal. Főbejárát a Hungária-köruton, mellékbejárát az Üllői-uton van.

A Hungária Futballklub pályája a Hungária-körut és Salgótarjáni-ut sarkán, megközelíthető a Nemzeti Színháztól 28., 29., 36., 38. számú villamosokkal, Főbejárát a Hungária-körutről van.

Ujpesti Tornacsapat pályája, a Váci-ut és Megyeri-ut közelében, megközelíthető a Berlini-térről, a 3, 11, 55. számú villamosokkal.

A nyári hónapokban számos baji és nemzetközi atletikai versenyt rendeznek az egyes pályákon.

Élénk sportélet folyik a torna- és vívó-termekben, valamint a birkózó és ökölvívó-egyesületekben, kerékpáros szövetségekben. Ökölvívó-mérkőzéseket gyakran bonyolítanak le a Városi Színházban, a kerékpáros versenyeket pedig a Stefánia-úti Millenáris-pályán tartják meg. A vívóversenyek színhelye a Pesti Vigadó, vagy a Margitsziget. Egyébként valamennyi sportesemény idejekorán plakátok és sajtó útján jut a nagyközönség tudomására.

Tennisz-pályák az egész város területén vannak és mérsékelt áron bérelhetők. A teniszversenyeket a Margitszigeti, a Széna-téri és a Lágymányosi pályákon tartják.

A legelterjedtebb sportok a vízisportok, az uszás, evezés és vízipóló. Az uszóversenyeket az uszóegyesületek bonyolítják le és pedig a Császárfürdőben és a margitszigeti fedett- és nyitott uszodában.

Az evezőssport kedvelőinek az egyesületi esónakházakon kívül számos magán-esónakház áll rendelkezésére. Az evezőversenyeket a Margitsziget pesti Dunaágában rendezik.

Igen kedvelt sportja Budapestnek a cöllövészeti is. Számos lövőde áll a sport kedvelőinek rendelkezésre és a galamblövészeti kedvelői pedig a margitszigeti pályán gyakorolhatják magukat.

Golfpálya a Svábhegyen van, 18 lyukkal, a Magyar Golfklub területén, ahol ajándék esetén idegeneket is szívesen látnak vendégül.

A lóversenyek közül a **galoppversenyeket** a magyar lovaregylet új lóversenypályáján ápr. 15 és nov. 15 között minden szombat, vasárnap és ünnepnapokon d. u. 3 órától 7 óráig tartják. A lóversenypálya a Kerepesi-ut és a Pongrác-ut találkozásánál van. Az első és második hely a Blaha Lujza-térről a 29. számú, a harmadik hely a Blaha Lujza-térről a 38. számú, az Eskü-térről a 24. számú villamos kocsikkal közelíthető meg. Ezenkívül délután 2—3 óra között helyi érdekű külön vonatok is indulnak sűrű időközökben a Keleti-pályaudvar érkezési oldaláról. Autóhosszal a Vörösmarty-térről A) jelzésű kocsival, az Oktogon-térről O) jelzésű kocsikkal érhető el.

Az **akadályversenyeket** a megyeri pályán futják áprilistól november há elejéig, hetenként egyszer szerda, vagy esütörtöki napon. Megközelíthető a nyugati pályaudvartól induló rendszer és verseny napokon 2—3 óra között induló 3 különvonattal. A legkimagaslóbb díjak a millenniumi-verseny, továbbá az augusztus 20-i Szent István-díj. Az **ügetőversenyeket** a Kerepesi-úti ügetőpályán futják. Ősszel és tavasszal a mezőgazdasági kiállítás területén **concours-hyppique** tartanak. A lovassport magánosok által is üzhető, amennyiben a Tattersaal fedett lovardájában, VII., Kerepesi-ut 7. lovak bérelhetők tereplovaslársra is. **Lovaspólómérkőzések** a Margitszigeten és a rákosi pályákon júniusban és az őszi hónapokban vannak.

Autó- és motorkerékpárversenyeket a Királyi Magyar Automobilklub és Touringklub rendez. Hegyi versenyeket a Gúnger-hegyen és a Svábhegyen, a sebességi versenyt pedig a láti országúton tartják.

A téli sportélet igen élénk, mert a budai hegyek kitűnő sí- és rődlítterepek. Síugró sánc a Svábhegy- és Jánoshegy között, nyilvános rődlipálya pedig a Hárshegyen. Számos sánkuszor működik. **Köréssolyapályák** a város minden részében vannak, a városligeti műjégpálya már november elejétől használható, ott tartják a nemzetközi jég-hockey-, mű- és gyorskorcsolyázó-versenyeket.

EGYESÜLETI SPORTPÁLYÁK

Futball- és atletikai pályák

BSZKRT, X., Sport-utca.

Budapesti EAC, Lágymányos, Fehérvár-ut 16.

Budapesti Sport Egylet (Millenáris p.), VII., Szabó József-utca 3.

Budapesti Budai TE., I., Vérmező-u. 1/3.

Budapesti Budai FC., XI., Lenke-ut.

Budapesti Vasutas SK., VII., Szönyi-ut.

Budapesti TC., X., Fehér-ut.

Budapesti TK., Pozsonyi-ut.

Drasche SE., X., Tárna-utca.

Drasche GSE., X., Soroksári-úti telep.

Elektromos TE., V., Latorca-utca.

Felten SC., I., Budafoki-ut.

Ferencvárosi TC., IX., Üllői-ut 129.

Ferencvárosi Vasutas SK., IX., Gyáli-ut.

Fővárosi TK., VI., Váci-ut.

Ganz TE., X., Simor-utca.

Goldberger S. E., Külső Szentendrei-ut.

III. ker. TVE., III., Nagyszombat-utca.

VI ker. FC., VI., Rákospalotai-ut.

Jutagányi TE., VI., Szekszárdi-ut.

Kelenföldi FC., XI., Csóka-utca.

KAOE, IX., Soroksári-ut.

Kőbányai AC., Kőbánya, X., Maglódi-ut.

Kőbányai TC., X., Ceglédi-ut.
 Kőbányai Siemens SE., X., Ujhelyi-ut.
 Kőbányai TK., X., Gyömrői-ut.
 Kőbányai Egyletértes AC., Maglódi-ut.
 Magy. Atlétikai Club, III., Margitsziget.
 MÁVAG, X., Kőbányai-ut.
 MAV. Előre, I., Tatai-ut.
 Magyar Testgyakorlók Köre, X., Hungá-
 na-körút.
 Műegyetemi AFC., I., Bertalan-ut.
 NJTC, X., Zágrábi-ut.
 Obudai TE., III., Vörösvári-ut.
 Postás SE., VII., Régi löversenyter.
 PTBSC., Hidegkuti-ut.
 Sz. MOVE TC., IX., Mária Valéria régi
 telep.
 X. ker. FC., X., Pesti Istáru.
 Textília SE., IX., Gubaesi-ut.
 Testvériség SE., VI., Tatai-ut.
 Törekvős SE., X., Bihari-ut.
 Turul TE., VI., Babér-ut.
 Valéria SC., IX., Mária Valéria-uttelep.
 Vasas SC., VI., Béke-ut.
 Zuglói SE., VI., Óv-utca.

Tenniszpályák

Budapesti Budai TE., Vöröscső-ut. 1/3.
 BLKE tennisz- és jégpálya, I., Horlthy
 Miklós-ut 67.

Jégpályák

Budapesti Keresztlyázó Egylet.
 Városligeti műjégpálya.
 BLKE tennisz- és jégpálya, I., Horlthy
 Miklós-ut 67.

Golfpálya

Magyar Golf Club, Sváblhegy.

Lovaspólópálya

Magyar Poló Club, Margitsziget.

Gyephockeypálya

Magyar Hockey Club, Régi löversenyter.

Kerékpárpálya

Budapesti Sport Egylet (Millenáris pálya)
 VII., Szabó József-utca 3.

Csónakházak

Egyesületi

BBTE, III., Római-part.
 Budai Csónakázó Egylet, Lágymányosi
 rakpart.
 Budapesti E. E., Népsziget.
 Cserkész Szövetség, Népsziget.
 Duna E. E., Ujlaki rakpart.
 TTC, Obudai rakpart.
 Honvédtisztek E., I., Ujlaki-rakpart.
 Hungária E. E., Margitsziget.
 M. A. C., Margitsziget.
 Műegyetemi E. C., Műegyetemi rakpart.
 Nemzeti Hajós Egyesület, Margitsziget.
 Neptun E. E., Margitsziget.
 Pannónia E., I., Ujlaki-rakpart.
 Poseidon E. C. V., Meder-utca 6.
 Rendőrtiszti AC., Obudai rakpart.
 Sparta AC., III., Római part.
 Újpest E. E., Újpesti Zsűlip-u.

Magánkézben

„Danubius” (Zakariás) V., Meder-u. 8.
 „DUNA”, Népsziget.
 Fojt János és Fiai, III., Római part.
 „HID”, Népsziget.
 „Hungária” III., Római part.
 „Indián”, Népsziget.
 Magasházy Mihály, III., Római part.
 M. Árt. Hitelbank, Margitsziget.
 Nemzeti Bank, III., Római part.
 Petyerily Lajos (Atlantis), Népsziget.
 Reischich József, Szunyogsziget.
 Sziget Csónakház (Keményi), Népsziget.
 „TÜRÜ”, Népsziget.
 Weinberger Jenő, III., Római part.

Városligeti
 műjégpálya

SZORAKOZÓHELYEK

Színházak:

M. kir. Operaház, VI., Andrássy-ut 12. Nemzeti Színház, VIII., Rákóczi-ut 37. Kamara-színház, VI., Andrássy-ut 69. Városi Színház, VIII., Tisza Kálmán-tér. Víg-színház, V., Szent István-körut 14. Művész-Színház, VI., Nagymező-utca 17. Magyar Színház, VII., Izabella-tér 4. Belvárosi Színház, IV., Pelófi Sándor-utca 6. Andrássy-utí színház, VI., Paulay Ede-u. 35. Erzsébetvárosi Színház, VII., Aréna-ut 31. Kisfaludi színház, III., Lajos-utca 111. Pesti színház, VI., Révay-u. 18. Józsefvárosi színház, VIII., Kálvária-tér 6. Royal Színház, VII., Erzsébet-körut 31.

A Magy. Kir.
Operaház

Hangversenytermek:

A Pesti Vigadó nagyterme, V., Vigadó-tér. Zeneművészeti Főiskola termelői, VI., Liszt Ferenc-tér.

Kabarek:

Teréz-köruti színpad, VI., Teréz-körut 46. Andrássy-utí színház, VI., Andrássy-ut 69. Pódium Irók. Kabaréja, V., Mérleg-u. 2.

Orfeumok, színpadok:

Nemzeti (Royal) Revue-Színház, VII., Erzsébet-körut 31. Komédia Orfeum, VI., Jókai-tér 10. Jókai Színpad, VI., Városliget, Mutatványos-tér. Magyar Műszínpad, VI., Városliget, Mutatványos-tér. Népligeti Műszínpad, X., Népliget, Mutatványos-tér.

Mozgóképszínházak:

Belvárosi, IV., Irányi-u. 21. Budai Apolló, II., Csalogány-u. 44. Capitol, VIII., Keleti u. n. érkezési oldal. Casino, IV., Eski-ut 1. Corsó, IV., Váci-u. 9. Corvin, VIII., József-körut és Üllői-ut sarok. Décsi, VI., Teréz-körut 28. Forum, IV., Kossuth Lajos-u. 18. Kamara, VII., Dohány-u. 42. Omnia, VIII., Kölcsey-u. 2—4. Palace, VII., Erzsébet-körut 8. Rádus, VI., Nagymező-u. 22. Royal Apollo, VII., Erzsébet-körut 45—47. Scala, VI., Teréz-körut 60. Sziget színpad, III., Margitsziget, Tamara, VIII., Múzeum-körut 2. Tiszti Kaszinó, IV., Váci-u. 38. Tö-mozi, VI., Városliget (Jégpálya). Urania, (Ufa) VII., Rákóczi-ut 21.

Mulatok, bárók:

Arizona bár, VI., Nagymező-u. 20. Chapeau Rouge, VI., Teréz-körut 15. Dancing Rocaccio, VI., Nagymező-u. 30. Dunacorso kávéház különterme, V., Vigadó-tér 3. New-York művészszoba, VII., Erzsébet-körut 9. (Jardin d'Atelier), VI., Erzsébet

királyné-ut 1, Parfien Grill, VI., Paulay Ede-u. 35., nyáron a Margitszigeten is. Vörös Malom (Moulin Rouge), VI., Nagymező-u. 17., nyári helyisége Hermina-ut 65.

Cirkuszok:

Fővárosi cirkusz, VI., Városliget (Állatkert), Néparéna, VI., Városliget, Mutatványos-tér, Népliget, Koller-féle cirkusz, X., Népliget, Mutatványos-tér.

Angolpark, VI., Hermina-ut 57—63.

Cukrászdák:

A főváros legfényesebb cukrászdái és teázó helyiségei a Gerbeaud, V., Vörösmarty-tér, Flóris, V., Vörösmarty-tér, Lukács, IV., Váci-u. 7., VI., Andrássy-ut 70., V., Wurm-utca 2., és V., Lípót-körut 1. Budán az Auguszt. 1., Krisztina-tér 3.

Szép nyári délutánokon mondain uzsonnázó és tánchelyek: Polo cukrászda, Margit-sziget; a Szent Gellért szálló Hullámfürdő terasza; a Dunapalota kertjé terasza, Gerbeaud városligeti pavillonja; (az utóbbi tánc nélkül, de már délután is cigányzenével); az Auguszt. nyári pavillonja, Hűdegkúti-ut 22; Belvedere, a Carlton szálló dependance-a, Budakeszi-ut 10. Külön szalon-jazz, külön bridge-helyiségek és teljes komfort.

Nemzeti Színház

Kávéházak:

Cigányzenével: Bar, ss, VIII., József-körut 45, ahol ugy délután 5—7-ig, mint este 9 óra után táncolni is lehet a Baross Grillben, Rudó, VIII., József-körut 52, Spolariék, VIII., József-körut 37. Nincs cigányzene.

Szalon-jazz zenével: Ostende VII., Rákóczi-ut 20, Emke, VII., Erzsébet-körut 2, Bizánc, VI., Teréz-körut 34, Simpon, VIII., József-körut 8, Pátria, VII., Erzsébet-körut 58; a Dunaparton a Negresco, a Dunacorso és a Mignon, Cily, V., Szabadság-tér 13, Spolariék Bar, VIII., Kis Salótrons-u. 5 órai tea és esti tánc.

Budán a legkedveltebb kávéházak cigányzenével: a Szeffert, Margit-körut 5 a, Philadelphia, I., Alagut-u. 3.

Nagyforgalmu kávéházak zene nélkül: Belvárosi kávéház, Apponyi-tér, New-York, Erzsébet-körut, Abbázia, Mussolini-tér, Venezia, Ferenc József tér, Országház kávéház, V., Nádor-u. 38, Palatinus, V., Lípót-körut 5, Városi Színház kávéház, VIII., Rákóczi-ut 59, Bucsiniszky, VII., Erzsébet-körut 30, Andrássy kávéház, VI., Andrássy-ut 25, Budán: Láncid kávéház, II., Clark Adám-tér.

Leglátogatottabb tánchelyek lélen:

Délután 5— $\frac{1}{2}$ 8-ig: Dunapalota, Gellért szálló, Hungária, Bristol, Astoria, Royal pálmakert, ahol a vacsoránál is van tánc. — Este: Dunapalota, Astoria, Royal, Bellevue, Britannia és Belvárosi kávéház bárjában.

Nyári szimfonikus hangversenyek:

A Székesfővárosi Zenekar hangversenyei júniustól augusztus végéig a városligeti Iparcsarnok előtt. Szombat és vasárnap 18 órákor. — Kedd, szerda, esztőtörtökön pedig a Károlyi palota kertjében, ugyancsak 18 órákor. — Katonazenekari hangversenyek naponként 17—19 óráig a Margitszigeti Alsóvendéglőnél, a Várkert kioszkban, az Erzsébet-téren és az Angolparkban.

Sétahajók:

Naponta többször indulnak a MFTR Vigadó-téri hajóállomásáról 2—4 órás sétahajózásra. A sétahajókról látható Budapest legteljesebb panorámája, amely különösen esti kivilágítás mellett felejthetetlen emléket nyújt. A kis sétahajók menetdíja 40 fillér. A Zsófia sétahajóra, amelyen tánczene is szórakoztatja a közönséget, a menetdíj uzsonna nélkül 1.20, uzsonnával 2 pengő, este 8 órákor vacsorával 4 P., 10 órákor vacsora nélkül 1.50 P.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK BUDAPEST HATÁRÁN BELÜL

I. A Dunapart és környéke

Rómalfürdő. A Duna jobbpartján, a Szentendre felé vezető út mentén fekszik. A Pálffy-térről induló HÉV-vel 25 perc alatt érhető el; Rákospalota-Ujpestről pedig sűrű időközökben áradó MÁV-szerelvényen. Hajóállomása 15 percre van. Termálvízes tavában, mely árnyas ligetben fekszik, uszoda van berendezve. Kedvelt kiránduló- és nyaralóhely, vendéglővel.

Szent-Margitsziget. Budapest legelőkelőbb kirándulóhelye. A világ egyik legszebb pontja a „Duna-folyam Gyöngye”.

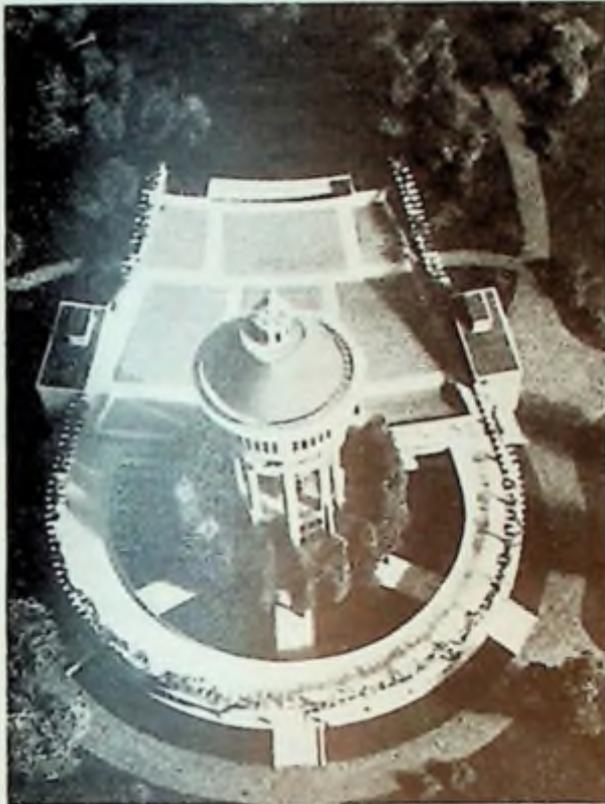
Palatinus strandfürdő

(Foto: Margit)

Párhuzan a vízese, pormentes, azonnal levegője, a csend és a vadregényes árnyékos sétányok a kifáradt, üdülést kereső emberek kedvence. Mekkájává varázsolják ezt a szigetet. A csodás parkot sűrű fakkal szegélyezett utak szelik keresztül. A Duna ölelő karjai védik és tisztítják a sziget levegőjét. Ebben a kis paradicsomban tavasztól késő őszig egymást követik a különböző sportversenyek, lovaspolo mérkőzések, galamblovó versenyek, regatták, szabadléri előadások, stb.

A Margitszigetet már az ókorban is látkák. Mai nevét Béla magyar király (1235—1270). Margit feánýáról kapta, aki itt élt és halt meg abban a dominikánus apácakolostorban, amelynek romjai ma is láthatók. A szigeten volt még ekkoriban több

kolostor is, ezeket azonban a törökök dúlták fel 1526-ban. A premonstreiek feldul kápolnáját a Közmunkatanács, nagybányái vitéz Horthy Miklós kormányzó lízeves kormányzásának jubileuma alkalmából, a kormányzó neje iránti köztisztelet és közszerelet megnyilvánulása jeléül 1932-ben újjáépítette.

A margitszigeti új Szabadtéri színház.
(Tervezte: Kalfka Péter)

a Parisien Grill nyári helyisége. A sziget északi csücskén pedig a Galamblovó Egylet lőtere. A sziget közepén egy 37 m. magas víztorony van. (Zulinszky Szilárd műve. A víztorony mellett épült az új szabadtéri színház. A keleti part mentén vannak a romok, ezek közelében Arany János mellszobra, amelyet néhai József főherceg emeltetett ama fölgyek alatt, ahol a nagy költő dolgozni szeretett. Ugyan- csak a sziget közepétáján van a rózsakert, amelyben sok ezer és ezer rózsá árasztja illatát. A pólópálya közelében van még a kastély, mely a régi minoritarendház romjához támaszkodik. A kastély előtt nagy enkrásza és kávéház van. A keleti parton számos evezősegyesület klubháza és teniszgyűrű sorakozik egymás mellé. Belépődíj a szigetre 30 fillér, vasárnap 50 fillér, autó után 1 pengő fizetendő. Kedvezményes ivókurajegyek a Magda gyógyforrás használatára szigeti belépővel együtt nyáron, 7—10 óráig, 20 fillér, vasárnap 30 fillér. — Autobuszközlekedés (26-os autóbusz). Hajó- és motorturó ónakkáll mások.

II. A budai hegyvidék

GELLÉRTHEGY ÉS SASHEGY

A Gellérthegy, fővárosunk páratlanul szép sziklás hegye a Duna jobbpartján, az Erzsébet-híd és Ferenc József-híd között fekszik. Tengersizem feletti magassága 235 m. Könnyen megközelíthető és látogatottsága igen nagy. Az Erzsébet-hídtől lépcsős feljárat vezet fel a Szent Gellért szoborhoz, melytől kényelmes sélmutak visznek a fővárosi Kioszk vendéglő érintésével a hegy széles hátára, melyet a Citadella (Fellegvár) koros várfalai koronáznak.

A Gellérthegy nyugat felé kinyúló része a Kis Gellérthegy (168 m.), melyet a Németvölgy választ el a Sashegytől.

A Sashegy (259 m.) kopár kőtűs kupjáról már távolról felismerhető. Déli és keleti oldala érdekes dolomit sziklákkal erőszakodik alá. Legkönnyebben a 8-as autóbusszal közelíthető meg.

A sziget 2 km hosszú, területe közel 166 hold. A híd felől jövet balra van a Magyar Athletikai Club sportpályája és klubháza, majd a Fedett Uszoda, melyben sűrűn teniszoz és játszik a világhírű magyar vízipolcosapat. A Fedett Uszodával egy magasságban van a keleti parton az alsó vendéglő (Casino), majd az újonnan feltárt 70° C hőmérsékletű Magda gyógyforrás ivócsatorna. A forrás víze 310 m mélységből fakad. Calcium, nátrium, hydrocarbonat és szulfát tartalma miatt különösen alkalmas gyomorsavtúlfertés, gyomorégés, krónikus gyomorhurut és bélhurut kezelésére. — A nyugati parton továbbhaladva, a pólópálya, majd a Palatinus strand- és hullámfürdő következik. Ez a főváros legmodernebb strandfürdője, kb 8000 személy befogadóképességgel. Ezen túl van a Center Court.

A sziget felső végében van a renaissance stílusban épült Gyógyfürdő (Yld Miklós alkotása) 43° C-os thermásvízzel. Ennek közelében a Nagyszálló és a szaunatórium. A sziget északi végében van

VÁRHEGY

A Duna és a Vérmező közötti terület. Magassága 168 m. Mélyentekvő városrészek környezik s így kilátása szabad és szép. A hegy teteje síma és lapos; egész városrésznek, az egykor falakkal övezett várnak ad helyet. Régi falai nagyrészt ma is láthatók és legszebb kilátóhelyei is a bástyákról nyílnak, különösen a Halászbástyáról és a Bástyavésztányról. Sok szép épületén kívül, melyekről külön fejezetekben szólnunk, nevezetességei közé tartoznak a török pincéknek nevezett sziklaüregek, melyek nagyrészt természetesen eredetűek, de amelyeket a régi háborús időkben mesterségesen is sokat tágitottak. A pincék egy része ma is könnyen megtekinthető, mint pl. a volt budai városháza (jelenleg I. kerületi előjáróság) villannyal világított emeletes pincéje. A várba síklón, vagy 16-os autóbusszal juthatunk fel.

RÓZSADOMB, SZENLŐHEGY (Józsefhegy).

TÖRÖKVVÉSZ, GUGGERHEGY (Látóhegy)

A Margithíddal szemben kiágazó Margit-utcából szépen megépített szerpentin kocsit vezet a Rózsadombon végighuzódó Zárda-utcaiba, melynek környékét esinos sétányok hálózják be. A Margit-utcából kiágazó Mecset-utcában a 14. szám alatt van a bejárat a dombon fekvő Gül baba sírjához. (Lásd a „Legrégibb műemlékek” fejezetét.) A Rózsadomb tetejére a Zárda-utcaiból a Szemlőhegyi-ut vezet, mely aztán északi irányban a Szemlőhegyre visz. (234 m.) A Szemlőhegy sziklás fensíkjáról gyönyörű kilátás nyílik úgy a városra, mint a környező hegyekre. A Rózsadombra a 11-es autóbussz visz fel a Margit-körutról a Vértalom-térig.

A Szemlőhegyi-utról az Áldás-utca és Eszter-utcaán át az újonnan készült és kiépített autómúton, a Törökvész-uton jutunk el a **Látóhegyhez** (Guggerhegyhez); innen szép fenyveserdőben vezet az ut. lassan emelkedve az Árpád-kilátóhoz (377 m.). A kilátó alatt van a Guggerhegyi kiosk.

Budai hegyek a Jánoshegyi Erzsébet kilátóval

FARKASRÉT KÖRNYÉKE

Szerlelem bolondjai vendéglő (Törhúgyi-ut 57). A farkasréti villamos végállomástól gyalog mintegy 20 perc. A Hóvirág-ut torkolatáig autót, onnan kocsit. A vendéglőben hideg ételek; szoba — P. Telefon.

A farkasvölgyi **Ördögöröm esárdához** ugyancsak a farkasréti villamos végállomástól juthatunk el kb. 25 perc alatt gyalogosan. A Budaörsre vezető Törökbalinti-uton haladunk a Farkasvölgy torkolatáig, ahol jobbra befordulunk a völgybe. — A vendéglő télen-nyáron nyitva van. Hideg-meleg ételek, külön tervek, telefon; a téli hónapok kivételével a vendéglő autót a villamos végállomásnál várnak, ahonnan díjmentesen szállítják a kirándulókat a esárdához.

SVÁBHEGY KÖRNYÉKE

A **Svábhegy** (Istenhegy, Széchenyi-hegy) gyönyörű fekvésével és gondozott erdei utjával nemcsak kedvelt nyári kirándulóhely, hanem télen, főként a Normafa környéke és a Szent Anna-kápolna körüli tisztás, a Fővárosi téli sport központja. A Városmajor állomásról villamos fogaskerekű vasút visz fel.

Városkút (Nádorkút). A XVIII-ik század elején innen látták el Budát vízzel. József nádor ivóvizét állandóan innen hozatta. A kút fölé a XVII-ik században épített kis házikó falába XII-ik századbeli faragványkövek vannak befalazva, melyek valószínűleg a Pálosok Szent Lőrinc kolostora templomának kapuzatából származnak és így a budapesti keresztény egyházépítészlet legrégibb emlékei közül vlnók. A fogaskerekű egyik megállója a Városkútnál van.

Török Jánosné vendéglője „A vadászonyóház” a Diana-úton, nem messze a templomtól. Külön termek, téli sporteszköz-kölcsönzés, hideg-meleg ételek télen-nyáron.

Svábhegyi Nagyszálló. A fogaskerekű vasút felső pályaházánál, híró Eötvös-utca 2. Gyönyörű fekvésű szálloda 52 szobával, luxus és polgári étteremmel, sűrűzövel, a térszezonban naponta zene és tánc.

Széchenyi kilátó. A fogaskerekű vasút felső pályaházától a vasút mentén húzódó Karthauzi-úteán és az abból kiágazó Széchenyi emléketon jutunk el a kilátóhoz, ahonnan szép kilátás nyílik a fővárosra és környékére.

A **Magyar Golf Club** golfpályája és klubháza Hegyhát-út 26. szám alatt.

A Normafa-ut a Svábhegy legszebb kecsutjainak egyike, (egyirányú közlekedés a Jánoshegy felé), mely díszes nyaralók között, majd pompás erdőben egyenesen a hajdanai Normafához s a mögötte lévő **Kovács-vendéglőhöz** vezet. Az 1917-ben kidőlt Normafát ma már csak oszlopra helyezett tábla jelzi.

JÁNOSHEGY KÖRNYÉKE

Csillagvizsgáló. A Normafa menedékházikótól lakra tágas rét és az erdő között a Konkoly Thege-úton érünk oda. Kérelmeire megtekinthető.

Csillehére, Hármashatár. A Csillagvizsgálótól az erdő szegélyét követve a barna jelzésű sélanton érhetjük el. Itt van Budapest, Budaörs és Budakeszi határa, a 238. sz. határkő két hatalmas száraz tölgyfa tövében. A belső körünytől ugyancsak barna jelzésű szép sélanton nyugali, majd délnyugati irányban nyíhe emelkedéssel, az erdő mélyén álló kis kápolna (Mária-kép) érintésével a Csillehére tenyvesekkel beültetett legmagasabb pontjára (külső körünyt, azelőtt Lőfejtészlást visz, ahonnan a barna jelzésű út erős lejtéssel, szép fenyvesben, éles kanyarodóval északra fordul és számos ívvel pompás tölgyesben a 374 és 375-ös magassági pontokat kerülgetve, ereszkedik le Makkos Máriára.

Makkos Mária. Csinos, erdős, kátaiban fekvő kis telep, mely régi templomromból, néhány parasztházból, erdőéri lakból és egy nyitott menedékházikóból áll; innen piros jelzésű sélanton térhetünk vissza a Normafa-ut folytatását képező Jánoshegyi-útra, amelyen a Szent Anna-kápolna mellett balról elhaladva, a Hármasküttetőn át jutunk a Jánoshegyre.

Jánoshegyi Erzsébet-kilátó. Román stílusban épült torony, minden oldalán terraszszzerűleg kiképezve. Schulek Frigyes műve. A kilátótorony legmagasabb terraszán 520 m-re van a tenger színe fölött. A toronyból rendkívül szép körpanoróna minden irányban. A tető alatti nyergen jó vendéglő van.

Béla király kutja. A Béla király-úton, a György Madár-utca torkolatánál, szép juharrák árnyékában. Régebben Királykútnak nevezték. A törökök kiverése után vízet a Várba is elvezették.

A Jánoshegy és Svábhegy gyönyörű autó- és sélantjai: a Mátyás király-ut, Tündérbegyi-ut, Csillagvölgyi-ut és a Béla király-ut.

ZUGLIGET ÉS KÖRNYÉKE

A Zugliget szorosán véve a Hunyadi-árom mögötti, főle nyugatra fekvő völgyzug, tágabb értelemben azonban a Hunyadi-árom, Hárshegy, Tündérhegy és Svábhegy közötti völgykallanok, dombok és hegyoldalak.

Szép Ilona. A Budakeszi- és Hidegkúti-ut elágazásánál. Egykor kedvelt vendéglő, most kávéház.

Szarvas-vendéglő. Kedvelt kirándulóhely a Zugligeti-úton. Télen-nyáron nyitva.

Fácán-vendéglő és kávéház (Zugligeti üdülőtelep rt.) Béla király-ut 59—61. Bővebb ismertetésél lásd az üdülőhelyek leírásánál.

Disznófő vendéglő. A Svábhegy oldalán fekszik, tengerszín feletti magassága 380 m. A kedvelt és igen látogatott nyári vendéglő mellett fakad egy kőből faragott vadkan fejből a budai hegység egyetlen bővizű forrása. A Fácán-vendéglőtől árnyas sétauton 15 perc alatt érhető el a Szilassy-uton.

Kossuth-emlék. A Disznófő fölött van, azon a helyen, ahol 1837-ben Kossuth Lajost elfoglák.

Tündérhegy (383 m). A Jánoshegy keleti keskeny oldalgerincének sziklaornya, a Zugliget legszebb pontjainak egyike. A kilátás, mely innen nyílik, egyike a legbájosabboknak. Nevét is tündéri szépségéről nyerte. Különösen szép a közvetlenül lábunk alatt elterülő Zugliget a Hunyady-órommal.

Jánoshegyi barlang. (Átjáró.) A Jánoshegy csúcsa alatt az utmenti dolomit-szikláiban lévő üreg, melynek északnyugatra néző ívalaku nyílása egy többször irányt változtató 16 m. hosszú, átlag 3 m. magas keskeny, lankásan felmenő folyosóba vezet. A végső szakaszból két kis ablakszerű lyuk a hegy tetejére nyílik. A felső nyílásból kilépve, rövid sétányra jutunk, mely a kocsitra vezet.

HÁRSHEGY KÖRNYÉKE

Szent László leptom (kunclesi). A zugligeti villamos Szarvas-megállójától néhány percrenyire van a Budakeszi-uton, a Hárshegyi-út elágazásánál. A vasárnapi kirándulók kedvelt leploma.

A volt Szép Juhászné nevét Mátyás király III. lejátszódott kalandjáról vette. Nevezetes hely volt ez már régebben is, mivel itt állott a Pálos-rendnek híres Szent Lőrinc kolostora, melynek nyomai a vendéglő előtt, a régi Bugát-féle telken ma is felismerhetők. Fekvése igen esinos, különösen a mögötte elterülő rét kellemes szórakozóhely. A közeli erdő szép tisztásai, gondozott sétautjai, a jó közlekedés és közelsége miatt sokan keresik fel. A volt Szép Juhászné felett északra és keletre emelkedik a Hárshegy csoportja, melynek legmagasabb pontja a Nagy-Hárshegy (458 m), a délkeletnek húzódó gerinc tetején a Kis-Hárshegy és a Ferenchalom.

A Szép Juhászné vendéglő rétjének keleti sarkában kezdődő erdei sétauton tuljelző táblák: Kis-Hárshegy, Lipótmező), negyedóra alatt a hárshegyi nyeregpre és innen jobbra a Kis-Hárshegy (361 m) csúcsára érünk. A korláttal szegélyezett kilátó teraszról szép kilátás nyílik dél felé a fővárosra.

Visszatérve a kilátótól az erdei sétautra és azon tovább haladva, jobbra a Báthory-barlanghoz vezető útra térünk. A barlangban rejtéskedett Báthory László szerzetes 1437—1456-ig és itt fordította magyarrá a Bibliát. A barlang fölött serpentin út vezet a Nagy-Hárshegy tetejére. Szép kilátás, kivált észak és nyugat felé.

Innen a Nagy-Hárshegyi-köruton és a Schüller-uton a hidegkúti-úti Schüller-féle Hárshegyi-vendéglőhöz jutunk. A vendéglőtől a hűvösvölgyi villamos legrövidebben a Vadász-úton érhető el.

LIPÓTMEZŐ ÉS HÜVÖSVÖLGY KÖRNYÉKE

A Lipótmező kies völgytölgulata, közepült az Ördög árkával, a Ferenchalom és Hárshegy, majd a Vadaskert és Kerskehegy között terül el.

A Hűvösvölgy tulajdonképpen az Ördög árkának a Hárshegy és a Vadaskert által közrefogott, a Lipótmezőtől a Fazekashegyig húzódó keskeny völgyszakasza és közvetlen környéke. Pompás erdei sétautjaival, szép nyaralóival a fővárosi közönség legkedveltebb kirándulóhelye. A villamos végállomásnál van a Balázs-vendéglő és valamivel messzebb, már Pesthidegkút határában a Wippner-féle vendéglő (15 perc). A hűvösvölgyi villamos végállomásánál a kirándulók egyébként igénybevehetik a 23-as autóbussz körjáratot, mely Pesthidegkúton és Máriaremetén át tér vissza kiindulási pontjához.

HÁRMASHATÁRHEGY ÉS CSUCSHEGY KÖRNYÉKE

A Hármashatárhegy csoportja a budai hegység legészakibb tagja. Solymár és Pesthidegkút között kezdődve, dél felé hajló félkörben a Hármashatárhegyig húzódik, majd kiszélesedve, a Lipótmező és Óbuda között terül el. Ennek a hegyes csoportnak legmagasabb, gyönyörű kilátást nyújtó csúcsa maga a Hármashatárhegy (497 m).

kisebbségi csúcsai a Felső-Kecskehegy (392 m), a Remetehegy (348 m) és a Mátyáshegy (300 m).

A feljutást a Hármashatárhegyre lényegesen megkönnyíti az, hogy a hegy tetején lévő B. S. E. turistaház (telefon: 163—115), kívánatra autót küld az Ujlaki-templomhoz a látogatók elé. Egész éven át üzemben van.

A Hármashatárhegyre akár gyalogosok, akár autósok részére az Ujlaki-templom legyen a kiindulópont. (Érhető az Óbudára haladó villamosokkal.) Innen a Szépvölgyi-ut vezet felfelé. 25 pernyi séta után balra elérjük a rendkívül érdekes, újabbban szépen kiépített Pálvölgyi csepkőbarlangot és annak menedékházát, ahol a barlangot meglekinteni szándékozók részére csekély díj ellenében vezetők állanak rendelkezésre. A hegy csúcsáról pompás a kilátás a Duna egész völgyére, a hegyekre és a fővárosra. Szép kilátásban gyönyörködhetünk még, ha keleti irányban a Guckler-sétalyon ereszkedünk le, mely aztán észak felé a Csueshegyre végződik, ahol szintén nagyobb turistaház és vendéglő van.

Meg kell még említenünk a Láhoregyi sziklaüreget, ahova a Bécsi-útról elágazó Perényi-úton, majd kényelmes sétauton juthatunk el.

Közvetlenül Óbuda mellett emelkedik nyugaton a Remetehegy, mely számos kis vendéglőjéről nevezetes.

III. Kamaracserdő

A tétényi tiszák északi peremét borító szép erdő; kedvelt kirándulóhely és nyaralótelep.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Salamon Ferenc: Budapest története. — Bpest, Kossuth Könyvtár, 1878.
 Dr. Gőtz József: Budapest története. — Bpest, Franklin Társulat, 1890.
 Anonymus: *Belae Gesta Hungarorum* (Béla király nevű leányjegyzőjének könyve). A bécsi és királyi könyvtárban lévő kézirat hasonlósága. Bpest, Magyar Tudományos Akadémia, 1892.
 Réhavai Gyula: A honfoglalás története. — Bpest, Albertzener, 1896.
 Dr. Fogel József: II. Lajos udvara, 1516—1526. — Bpest, Hornyánszky, 1917.
 Gevay Antal: A budai várak. — Bécs, Strauss Antal özvegye felülvéve, 1841.
 Cornaro Frigyes: veneciai követ jelentése a Buda várának 1686-ban történt ostromáról és visszavételéről. Bpest, Bubics Zsigmond kassai püspök, 1891.
 Dr. Károlyi Árpád: Buda és Pest visszavétele 1686-ban. — Bpest, 1886.
 Némethy Lajos: A pesti főtemplom története. — Bpest, Budnyánszky, 1890.
 Radványi Imre: Margit-sziget története. — Pest, Szt. István Társulat, 1878.
 Horváth István: Pest régi nevéről.
 Tanulmányok Budapest múltjából, I. és II. kötet. — Bpest-Székesfőváros kiadása, 1931.
 Tanulmányok Budapest múltjából, III. kötet. — Budapest-Székesfőváros kiadása, 1931.
 Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei. — Budapest-Székesfőváros, 1921.
 Dr. vitéz P. Szabó Gy. Pius: Fennemlék a magyar történelemben. — Bpest, Budapesti Hírlap nyomdája, 1921.
 Dr. vitéz P. Szabó Gy. Pius: A Kapisztrácy Szt. Jánosról elnevezett helyőrségi templom története. — Bpest, 1931. (Kézirat).
 Dr. Kapácsy János: Szt. Ferenc rendjének története Magyarországon. — I-II. kötet. — Bpest, Magyar Tudományos Akadémia, 1925.
 Bömer Flóris: A régi Pest. — Bpest, Eggenberger, 1872.
 Dr. Thüring Gusztáv: Budapestre vonatkozó munkái 1891—1926.
 Siklóssy László: A Fővárosi Közmunkák Tanácsa története, 1870—1930. Hogyan épült Budapest? — Bpest, Fővárosi Közmunkák Tanácsa, 1931.
 Líber Endre: Budapest szobrai és emléktáblái. (Statisztikai közlemények, 69. kötet.) Bpest, Budapest-Székesfőváros statisztikai hivatala.
 Lindbauer, Franz, Nav.: Conspectus theatrium Budensium. — Budae, Typ. Uris, 1832.
 Dr. Kunszt János: A mai Magyarország ásványvizei, forrói és üdülőhelyei. — Bpest, Kir. M. Egylemi Nyomda, 1928.
 Magyarország forrói, ásványvizei, üdülőhelyei. (Ismeret és Gyógyászat, 1932.) Bpest, Országos Balneológiai Egyesület, 1932.
 Magyarország gyógyintézményeinek évkönyve.
 Ifj. Mádai Lajos: A Császárfürdő monográfiája. — A Császárfürdő Egyesület alapítvány kiadása. Bpest, Pátria, 1927.
 Occ. dipl. Remy János: Budapest fürdőváros és az idegent forgalom. — Bpest, A magyar idegent forgalmi érdekeltiség szövetsége, 1932.
 Buda és pest fürdőinek és gyógyforrásainak iradalmi. (A Fővárosi nyilvános könyvtár budapesti gyűjteményének bibliográfiai munkálatai.)

KECSKEMÉTI THJ. VÁROS

Városháza

Foto: Bajtai

Kecskemét, törvényhatósági joggal felruházott város, egyike Magyarország legjelentékenyebb városainak. 85.000 lakosa van s így népességre Csonka-Magyarországnak negyedik, területre pedig második városa (163.237 kat. hold a határterülete). Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyének csaknem a közepén, sík vidéken terül el, Tengerszín feletti magassága 122 m. A lakosság zöme őstermelésből él. A szőlőművelés és gyümölcsstermelés különösen nagyon intenzív.

Hatóságok és közintézmények: kir. törvényszék, kir. ügyészség, kir. járáshírség, m. kir. pénzügyigazgatósági kirendeltség, m. kir. államrendőrség, m. kir. postahivatal, kir. tanfelügyelőség, Orsz. Társadalombiztosító Intézet kerületi pénzlára, m. kir. Gazdasági Felügyelőség, m. kir. Homok Kiserleti és Erdészeti Hivatal, Állami Gyermekmenhely, Faragó Béla Orsz. Árvaház, m. kir. Mértékhibeletesítő Hivatal, m. kir. Nemzeti Munkavédelmi Hivatal, Duna-Tisza közti Mezőgazd. Kamara, Külkeresk. Hivatal kirendeltség stb.

Középületek: a pályaudvar felől a boulevardszerű Rákóczi-ut vezet a központ felé. Bajtai az új városi bérpalota, az igazságügyi palota, az Uri Kaszinó és Gazdasági Egyesület palotája és a régi városi bérpalota, ref. újkollégium, városháza (dísztermében Székely Bertalan freskóival), pénzügyi palota, polgári leányiskola, női felsőkereskedelmi iskola, ref. kollégium, piarista gimnázium, áll. főreáliskola, Angolkisasszonyok gimnáziuma, Népbank, Takarékpénztár, a több pavillonból álló Művésztelep, stb.

Templomok: az ódon ref. templom, róm. kat. nagytemplom (Boskovics Ignác szép freskóival), szent ferenczrendi templom, piarista templom és rendház, Angolkisasszonyok temploma, görögkeleti templom.

Iskolák: Egyetemes Református Jogakadémia, két gimnázium és leányliceum, két tanítónőképző, női és fiú felsőkereskedelmi, zeneiskola, vécselelér iskola, polgári fiú- és leányiskola, felső mezőgazdasági szakiskola, siketnémák intézete, kereskedő- és iparostanone iskola stb. Az elemi iskolák közül 75 tanyai iskola.

Múzeum: a Kátona József-téren lévő városi múzeum országos viszonylatban is az elsők között áll. Különösen nagyértékűek a népvándorlás korából származó gyűjteményei. Múzeumigazgató: dr. Szabó Kálmán.

Műemlékek: A színház előtt az 1744-ből való Szentháromság-szobor; a város nagy fiának, Kátona Józsefnek a temetőben lévő sír-emléke, a Műkertben és a Sétátéren lévő szobrai, a városháza előtt emlékkő; ugyancsak a városháza előtt áll Kossuth Lajos szobra is.

Idegenforgalmi szervek: Keeskeméti város Idegenforgalmi Irodája (Menetjegyiroda, IBUSZ-fiók), Középmagyarországi Autó- és Motor-Club, Országos Magyar vendéglérgalmi Szövetség Osztályintézősége (Rákóczi-ut. 17—19).

Nevezetességei: a 36.000 holdas Bugac-puszta, mely a hajdani s ma már csak feljegyzésekből ismert nomád életet varázsolja a kiránduló elé. Csodálatos növény- és állatvilága van. A hatalmas legelőn látható a híres magyar marhagulya, a ménes és az ősi szinypompás pásztorélet, Nagy előnye, hogy vasuton könnyen megközelíthető. Nevezetessége még a városnak a gyümölcs- és bortehermelés, különösen világ-híres a baracktermelés. Párhallanul érdekes látványt nyújtanak a hajnali gyümölcs-piacok.

K Ö Z L E K E D É S

Vasuton a Budapest—szegedi fővonalon gyorsvonattal 2, személyvonattal 3 óra alatt érhető el. Naponta 23 vonatpár közlekedik. Három vasutállomása van. Innen indul ki a Keeskeméti—Lajosmizse—Budapesti vasutvonal, két kisebb keeskeméti állomással, továbbá a tiszvári és fülöpszállási helyiérdekű ág is. A város legnépesebb pusztát kapcsolja be a személy- és gazdasági forgalomba az 52 km-es Keeskeméti Gazdasági Vasut. Kiinduló állomása Keeskeméti Rátság-tér, végállomása Kiskunmajsa.

Autóbusz: a MÁVÁUT-nak naponta két járata van a Budapest—Lajosmizse—Keeskeméti—konstantinápolyi nemzetközi betonuton Szegedre. Keeskeméti megállója a Beretvás-szálloda előtt van. Utazási időtartam Budapestről Keeskemétre 2 óra.

A helyheli közlekedést 30 bérkocsi és 6 taxi bonyolítja le. Bérkocsi díja félórára 1 P.

Benzintöltő állomások: a város területén 8 benzintöltő állomás van a következő helyeken: Reiszmann Jolán (VIII., Batthyány-u. 36), Molnár Ferenc (Batthyány-u. 12), Reiszmann Testvérek (Budai-műút 4), Shell Rt. (Beretvás előtt), Vacuum Oil Comp. (színház mellett), Shell Rt. (Jókai-utca végén), Magyar-Belga (új kollégiummal szemben), Reiszmann Jolán (Rátság-tér).

Kátona József
emlékmű
Fotó:
Küppfacher

Strand
Fotó:
Kisöpfmayer

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Beretvási-szálló étterem és kávéház. Gottlieb Rudolf bérletében, a város központjában. Villanyvilágítás, vízvezeték, hideg-melegvíz, fürdőszoba, melynek használati díja 1.50 P. Befogadóképessége a hozzá tartozó kávéház és étteremmel 400 személy. 30 egyágyas és 10 kétágyas szobája van. Teljes napi penzió háromszori étkezéssel 5.50—7.50.

2. Erzsébet-szálló, Kiss István tulajdona, a vasútállomással szemben. Központi fűtés, villanyvilágítás. Egyágyas szoba 6, napi ára 3 P. Kétágyas szoba: 4, napi ára 4.50 P. Teljes napi penzió háromszori étkezéssel 5 P.

Penziók: Róna Elemér penziója és étterme a város központjában fekszik. villanyvilágítás, vízvezeték, hideg-melegvíz. Fürdőszobahasználat: 1.20 P. 5 egyágyas, 3 kétágyas szobával, szobaárak: 2.40—4.80 P. Elsőrendű vendéglőjében reggeli, ebéd, vacsora 3.50 P; teljes napi penzió háromszori étkezéssel 6 P.

Éttermek: 9 vendéglő van a városban és pedig: Beretvási, Kaszinó, Központi, Oltón, Vasúti, Göllich, Róna, Domján-féle és Boros Fül étterme. Mindegyikben olcsó és jó ellátás kapható.

FÜRDŐK:

Széktő strandfürdő 4 kat. hold parkirozott területen, a tűzéraktanya mellett épült. A fürdőszezon idején állandó autóbusszjárat bonyolítja le a forgalmat.

Gőz- és kádfürdő a Gazdasági Gőzmalom és Gőzfürdő Rt. telepén a Korona-utcaiban. Strandfürdő Lakótelek mellett a Tiszában és Szikráiban a Holt Tiszában.

KÓRHÁZ:

Kecskemét thj. város közkórháza, külön belgyógyászati-, fertőző- és elhanyagolt-osztályokkal, teljesen modern felszerelés, műtők, röntgenkészülékek, kitűnően berendezett laboratóriumok. Befogadóképessége összesen: 287 ágy. Árak: közös kórterem napi 3.80 P. I. oszt. különszoba napi 6 P. II. oszt. különszoba napi 5 P. Igazgató-főorvos: dr. Cserey-Pechány Albin.

Szanatórium: Siesla magánszanatórium, Lechner Ödön-utca 3—5. sz. Modernül felszerelve, befogadóképessége összesen 30 ágy. Ár: napi 4—10 P. Igazgató-főorvos és tulajdonos: dr. Jobbágy Andor. Telefon: 317.

Színház
Fotó:
Knöpf-
macher

GYÓGYSZERTÁRAK

12 gyógyszerár van a városban, u. m.: Mátyás kir., Szentháromság, Rákóczi, Kígyó-Szentlélek, Isteni Gondviselés, Szent István, „A Megváltóhoz”, Szent Erzsébet, Szent László, Magyarok Nagyasszonya és Lakyteleki gyógyszerár.

SPORT

Nyilvános sportpályái a KAC- és a KTE-pálya. Mindkettő a székely strandfürdővel és a tüzéraktanyával határos. A Kecskeméti Atlétikai Club (KAC) 11 szakosztályában különösen intenzív sportélet folyik. Ezekon kívül még több sportegyesület működik a városban.

SZÓRAKOZOBELYEK

A városháza mellett, a parkírozott Katona József-téren áll a budapesti Vigszínház mintájára épült Katona József Városi Színház. Befogadóképessége 600 személy. Előadások mérsékelt helyárák mellett decembertől áprilisig. Kecskeméti Városi Mozgóképszínház a Rákóczi-úton. Helyárák: 0,10—1,20 P. Kertmozi, Belső Széchenyi-úton. Otthon-mozi a Széchenyi-téren stb. A nagyállomás előtt terül el a Katona József-sétány, gyönyörűen parkírozva, kioszkkal, ahol a nyári hónapokban cigány és katonazene játszik. A Műkeri nyári táncteremmel és vendéglővel. Itt vannak a Művésztelep pavillonjai is, 8 hangversenyterem, 3 nagyobb cukrászda, kávéházak.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kecskemét világhírű természeti kincse, páratlanul érdekes kirándulóhelye a 36.000 holdas **Bugac-puszta**. A természeti szépségekben gazdag puszta végtelenbe nyúló rónaságán megkapó panoráma tárul a látogató elé. Az őstermészet pompázó szépségeinek szinguszlag kibontakozása megnyugtatja a városok zakatoló életforgatagában elfáradt idegeket, felüdíti a lelkeket. A napkelte és naplemente a végtelen rónán örökre felejthetetlen, mesébe illő tünemény, áhítatot keltő élmény. A gyönyörű magyar puszta lenyűgöző varázsa hatalmába ejti minden látogatóját. Sok külföldi utas marad már itt kirándulás alkalmával hosszabb ideig, hogy továbbra is gyönyörködjen a puszta romantikus szépségében, madárdalos hajnali ébredésében, csendes alkonyabornulásában. A hatalmas síkságot árnyas erdők, berkek szegélyezik, csillogó tavak, susogó nádasok teszik változatossá s esodálatosan gazdag növény- és madárvilág

Bugaci puszta

Foto: Monostory

élenkéli. A zöldelő mezőn látható a híres magyar gulya, a vágató ménes, a csendesen legelősző birkanváj. — ősi eredetiségében pompázik a festői, rendkívül érdekes pásztorélet. A világ legeredetibb pusztáját külön vasut kapcsolja be az idegenforgalomba, mely nagy számban szállítja ki a városból az ideseregülő idegeneket. Az igazi magyar eredetiséget kereső külföldiek és az ország más vidékein lakó belföldi kirándulók számára Bugac-puszta már csak azért is a legkedvesebb kirándulóhely, mert Budapestről egy nap alatt kényelmesen megjárható.

Bugaci puszta
Foto: Monostory

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:
A Városi Idegenforgalmi Iroda, Kecskemét.

PEST-PILIS-SOLT-KISKUN VÁRMEGYE

VÁRMEGYEI SZÉKHELY: BUDAPEST

MEGYEI VÁROSOK:

	oldal		oldal
Budafok	83	Nagykőrös	95
Cegléd	85	Pestszenterzsébet	97
Kaloesa	87	Szentendre	99
Kiskunfélegyháza	90	Vác	102
Kiskunhalas	93		

GYÓGYFÜRDŐK:

Csillaghegy 106 oldal

ÜDÜLŐHELY:

Klofildliget 17 oldal

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

Alsógöd	111	Máriabesnyő	131
Békásmegyér	112	Nagykovácsi	132
Boldog	113	Ókéske (tiszaparti)	133
Budakeszi	114	Pesthidegkút	134
Cinkota	116	Pécel	135
Csobánka	117	Pilisborosjenő	136
Csömör	118	Pilisszentkereszt	138
Dunaharaszti (dunaparti)	119	Pilisszentlászló	139
Dunakeszi (dunaparti)	120	Pócsmegyer—Leányfalu (dunaparti)	140
Dunavecse (dunaparti)	121	Ráckeve (dunaparti)	141
Felsőgöd (dunaparti)	123	Rákosliget	142
Gödöllő	124	Szada	143
Gödöllő, Blaha Lujza strandfürdő	126	Sződ	144
Gyömrő	127	Törökbalint	145
Gyömrő; Tófürdő, természetes strand	128	Veresegyház	146
Kiskőrös	129	Visegrád (dunaparti)	147
Kunszentmiklós	130		

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

AZ OMVESZ PEST-PILIS-SOLT-KISKUN VÁRMEGYEI OSZTÁLY-
IGAZGATÓSÁGA, BUDAPEST, VÁRMEGYEHÁZA.

ÜGYVEZETŐ: DR. KARAY-KRÁKKEB KÁLMÁN SZOLGABIRO.

BUDAPESTRE VONATKOZÓLAG: OMVESZ OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA, BUDAPEST
HUNYADI JÁNOS-UT 1. ÜGYVEZETŐ: SZABÓ MIHÁLY NY. ÁLL. SZÁZADOS

KECSKEMÉTRE VONATKOZÓLAG: OMVESZ OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA,
KECSKEMÉT, ÜGYVEZETŐ: FRIEDRICH FERENC NÉPM. TITKÁR, VÁROSHÁZA.

Baldozi népviselet

Bajakörnyéki népviselet

BUDAFOK M. VÁROS

Látkép

A város a budai hegyek keleti nyulányain, a Duna partján és összefüggően a hegyen épült. Lakosainak száma: 19.691. Ősi idők óta lakott terület. A XVIII. században Budafok, akkor Promontor, württembergi telepesekkel kapott, akik főként szőlőtermeléssel foglalkoztak. Országszerte híressé váltak a promontori pincék, amelyek óriási mennyiségben fogadják magukba a környéki és távolieső szőlőterületek legkiválóbb minőségű borait. A község fejlődési ereje, pompás fekvése, alkalmas területei, kőtűnő közlekedési eszközei, országutak, MÁV, Déli vasút, HÉV, Duna, valószínűleg ideális gyárteleppé varázsolják, aminek következtében a gyárak egész sora települt meg a községben. Ami pedig a pincészetek fejlettségét forgalmát és jóhírét illeti, az Magyarországon egyedülálló. Az utóbbi években erős mozgalom indult a kiváló minőségű őszibarack termesztésére.

A város fontosabb közintézményei: Budavideki Őszibarack Termelők Termelő és Értékesítő Szövetkezete, egyidejűleg gyümölestároló hűtőháza.

Jelentősebb középületei: Városháza, templom, iskolák.

Különleges nevezetességei: A pincészetek, melyek meglekintésre külföldiek is nagy számban érkeznek. Az állami mintapince szigorú márkázás mellett a legkötünőbb magyar borokat kezeli és hozza forgalomba. Ezenkívül számos magánpince van a városban, melyek a városon áthúzódó hegy oldalába vannak vájva s együttes hosszuk eléri a 25 km-t. A pincék egy részét ma champignon-termelésre használják. Törley és François pezsgőgyárak, Gyulagyár, Zománegyár, Gschwindt szesz- és élesztőgyár, Asbestos gyár, Lorilleux festékgár, Wein szövőgyár, Kartonlemez-gyár, Naxos esiszőlőáru-gyár, cognac- és likörgyárak.

KÖZLEKEDÉS

MÁV. Budapest—Kelenföld állomástól naponta 14 vonat indul. Budafokról Pestre naponta 9 vonat. Menetidő 8 perc. Állomások: Felső- és Alsóállomás, a város közepén pedig megállóhely.

HÉV-vasut, közlekedik reggel 5.20-tól éjjel 12 óráig 20 percenkint. Menetidő 25 perc. Indul Budapest Szent Gellért-térről, Menetjegy ára távolság szerint 40—46—62 fillér. Budafok városban 11 villamosmegállóhely van.

Hajó: Indul Budapestről 12 és 22 órakor, menetidő 45, illetve 30 perc. Kétszáz személyre külön hajót indítanak.

Autóbusz-állomás a Városház-léren. Km.-díj 50 fillér.

Benzintöltő-állomások: Budafok kezdetén 1. a városban 2. Budafok végén 1 — az országot mentén.

FÜRDŐ

Strandfürdő (város tulajdonában) 200 személy befogadására van berendezve, a Városház-térről 5 percrenyire. Fürdőjegy ára 50 fillér.

KÓRHÁZ

Posta Belegsgégi Biztosító Gyógyintézete.

EGÉSZSÉGÜGY

A városban több orvos és 3 gyógyszerár van.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák a városban nincsenek, azonban modern lakásokban számos szoba kapható megállapodás szerint.

Vendéglők: Dunaparton Kutyavilla, Maeska-esárda, mindkét vendéglő 200 személy befogadására van berendezve. Árak: ebédmenü 1.20 P. vacsora 1.50 P. napi ellátás háromszori étkezéssel 2.50—3.50 P-ig. — A város központjában tevéő vendéglők árai: ebéd 1.20 P. vacsora 1.— P. napi ellátás háromszori étkezéssel 2.50—3.— P-ig.

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

A város szép fekvése a fővároshoz való közelsége és kitünő közlekedése miatt igen alkalmas különösen hétyégi kirándulásokra és üdülésekre. A város és környéke állandóan fejlődik, sporttelepeivel, strandfürdőjével, csónakházaival bőségesen nyújt alkalmat kellemes üdülésre. Kényelmes lakások (vízvezetők, esatornázás) és tisztaság.

SPORT

Számos dunaparti, modernül berendezett csónakházban csónak bérelhető, általában evezősportra bőven nyílik alkalom.

SZÓRAKOZÓHELYEK

A városban három mozgószínház és három cukrászda van. A Kutyavilla és a Maeska-esárda dunaparti terraszával kellemes szórakozó lehetőséget nyújt.

KIRÁNDULÓHELYEK

A várost környékező hegyes vidékre 1—2 óra sétával elérhető, szebbnél-szebb kirándulóhelyek vannak. Kamaraerdő a várostól gyalog ¼ óra, villamoson 10 perc alatt érhető el, hol természeti szépségeken kívül jó vendéglők is vannak.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: dr. Halmos László városi aljegyző, Városháza.

Pincék

CEGLÉD M. VÁROS

A város a Duna—Tisza közének központjában, Budapesttől 73 km-re fekszik, 37.113 lelket számláló lakossága túlnyomó részben földműveléssel és szőlőtermeléssel foglalkozik, Vasúti gócpont, esimes, rendezett állótdi város, szép, egyenes, fasorral szegélyezett utcái és terei vannak. A határában telepített 4100 holdnyi szőlőt a legmodernebbül művelik. Bora országos hírii, ugy csemegeszőlő, mint egyéb gyümölcs-termelése nagyméretű és országos hírii. A gyümölcsöt részben szőlőben, részben külön telepen termesztik. A város piaca igen nagyforgalmu, különösen gyümölcs-érés idején érdekes látványosságot nyújt az éjjel után közvetlenül kezdődő óriási gyümölcs piac. A híres ceglédi barack jórésze mint körösi és kecskeméti barack kerül külföldre, ezen városok kereskedőinek kezéből. A szőlőtelepekre vasúttal is ki lehet jutni. Az 50—100 holdas szőlőtelepek nemcsak szakértőnek, hanem laikusoknak is tanulságos látványosságot nyújtanak.

Középületek: reálgimnázium, iskolák, önálló gazdasági iskola, hadiárva otthon, Iparosok kulturháza.

Műemlékek: Kossuth-szobor és hősi emlékmű.

Múzeum: Kossuth-múzeum, mely a Hitelbank palotájában van elhelyezve, Kossuth Lajos eredeti bútorával, hálószobájával, számos használati és ereklyetárggyal, ugyanesak családjára vonatkozó kegyeleti tárgyakkal és a szabadságharcra vonatkozó emlékekkel. A múzeum egyik osztálya a város őskori leleteit tartalmazó régészeti osztály. A múzeum esekély betéplidij mellett napközben bármikor megtekinthető.

Nevezetességek: A két Ungváry-cégnak több 100 holdnyi gyümölcsfa-iskolája Bedé-
ben, a várostól gyalog 15—20 perenyire. Mindeket telep gyümölcs-, díszfas, díszbokor-
és rózsakultúrája ritka látványosságot nyújt.

KÖZLEKEDÉS

Államvasut: A város a Budapest—szegedi fővonalon fekszik, a fővárostól gyorsvona-
ton 1 óra távolságra, vasutállomása jelentős gócpont. III vonulnak keresztül a Bu-
dapest—Szolnok, a Budapest—Lékösháza, a Budapest—szegedi vonalak. Az állo-
máépület a város szélén fekszik. Az állomáson bérkocsi, bérautó és számos autu-
busz áll rendelkezésre.

Helyiérdekű vasut: Cegléd—kupaí kovasmajori HEV és a ceglédkörnyéki gazdasági
vasut, melyek különösen a határbeli szőlőskertekbe való kirándulásokra szolgáltaak.

Autóvól a város a Budapest—debreveni országuton közelíthető meg.

Autobusz: több helyi autobuszjárattal.

Autótaxi: bérállomások a vasúti állomásnál és a városban a főtéren.
Autógarázsok és benzintöltő állomások a város központjában.

FÜRDŐK

A város új strandfürdője a Gubody-kert nevű városi nyolcholdos gyönyörű sétakertben, a város központjától 8—10 percrenyire. A fürdő teljesen modern kényelemmel van berendezve. Sport-tréningre is alkalmas vizét két artézi-kut szolgáltatja.

KÓRHÁZAK

A városban két kórház van, az egyik sebészeti és belgyógyászati, a másik női betegek részére.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: A város központjában négy szálloda van: Nemzeti-szálló, Rákóczi-ut 1. sz., Központi-szálló, Kossuth-téren. Park-szálló, Rákóczi-ut 10., Korona-szálló, Rákóczi-ut 53. sz. alatt. A szállodák egyenként 25 személyt tudnak elhelyezni, minőségük II. osztályú, napi penzióárak átlag 5 P-től 5.50 P-ig és 10% kiszolgálási díj.

Éttermek: a szállodák éttermei, valamint számos külön étterem, modern berendezéssel és olcsó árakkal.

Fizető vendéglátás: butorazott szobák modern családi házakban nagymennyiségben és olcsón kaphatók.

SPORT

A városban egy futballpálya és nyári időben használható több teniszpálya van Gondozott jégpálya városi kezelésben.

SZÓRAKOZÓ ÉS KIRÁNDULÓHELYEK

A városi nyolcholdos sétakert, strandfürdővel, több kávéház és cukrászda, Mozgóképszínház. Ősszel nyolcholdos színelőadások. A város kedvelt kirándulóhelye az István-ligelet, mely a budapesti fővonal mentén, a várostól 10 perc távolságra fekszik (megállóhelye Budai-ut). A ligelet 40 hold százados tölgy- és akácerdő övezi, vendéglővel, fedett nyári lánchelyiséggel rendelkezik. Környéke szőlő és gyümölcskert, dombos vidék. Nyaralásra és pihenésre igen alkalmas. A környező nyaralókban és házakban olcsó lakások is kaphatók. Általában a liget hétvégi kirándulásokra igen alkalmas, úgy fekvése, mint Budapesttel való kényelmes vasúti összeköttetése folytán. Újabb szép erdőtelepítése a városnak a Történelmi-uton.

Strand
 Foto: Monostory

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Idegenforgalmi előadó, városháza és Tepper István ügyvéd.

KALOCSA M. VÁROS

Népviselői Foto: Knöpfmarcher

elemi polgári iskolával, óvónő- és tanítóképzőintézettel és internátussal. A főszékesegyházi könyvtár jelenleg 71.646 kötetből áll, számos kódexszel, ösnyomtatvánnyal, kézirattal és tudományos munkával.

Középületek: Kir. törvényszék, kir. ügyészség, fogház és dologházzal, kir. járásbíróház, m. kir. adóhivatal, főszolgabíróház, Városháza, Érseki Szent Kereszt Kórház. A Főszékesegyház körül sorakoznak az érseki kastély, a kanonoki házak, Nagyszeminárium, amelyek mind pompás barokkstílusban épültek, továbbá a Zárda épülettömbje.

Muzeum: Városi Múzeum a városi székházban, színpompás kalocsavidéki tűnzésekkel pingált parasztszobájával és faragott vitéges butoráival.

Műemlékek: A Főszékesegyház, Érseki palota, mindkettő pompás olasz barokk-stílusban, a káptalani sekrestye híres stukkóival, a Szentháromság-szobor és a Nagyszeminárium barokk portáléja, a Főszékesegyház kinstára remek műseruhákkal és egyházi műtárgyakkal.

Templomok: Érseki Főszékesegyház, Jézustársasági Atyák temploma, a Miasszonyunkról elnevezett Szegény Iskola növendékek temploma, a külvárosi plébánia „Szt. Imre” temploma.

Sétőkertek: Az érsekkert, az érseki palota mögött évszázados fáival és a város tulajdonát képező Várady érsek-park a vasútállomás a közelében.

Népviselői, népművészet: A város és a szomszédos falvak (Szakmár, Öregesertő, Homokmégy, Géderlak) lakosságának festői szépségű világhíres népviselői van. Tünneményes tarkahímzései, lücsipkéje, kézzel festett (pingált) szobái, házaí, faragott-festett butorái pártatlanok a maguk nemében.

A város a Dunától 5 km-re, az n. n. Sárközben fekszik, Budapesttől való távolsága 119 km. A vidék mélyfekvésű lapály, melynek háromszög alakját a szőlő emelkedettebb része a Dunaföldváról Szekszárdig húzódó dombvidék, illetve a Duna, a Bajaszentistván—Jánoshalma közötti homokdombok és a Baja—Császártöltés—Kecel között húzódó magaslatok szegélyezik. A Sárköznek központja a város. Lakosainak száma 11.800 lélek. Tengerszín feletti magassága 86 méter. A város területén a Krisztus utáni ötödik században keresztény népek laktak, kiket a honfoglaló magyarok itt találtak. A tatár- és törökidőszak idején a város teljesen elpusztult. Érseki székhely, melyet még Szent István alapított. **Halósági szervek:** Kir. járásbíróház, kir. törvényszék, kir. ügyészség, m. kir. adóhivatal, m. kir. államrendőrség, esendőrség, főszolgabíróház.

Közüntézmények: Jézustársasági Atyák főgimnáziuma, konviktussal, Érseki Tanítóképző, Kat. Tanítóképző internátussal, gróf Klebelsberg m. kir. polgári műiskola, érseki Kis- és Nagyszeminárium, az utóbbi hittudományi főiskolával, Gazdasági iskola, a Miasszonyunkról elnevezett Szegény Iskola növendékek Intézete

Nevezetességek: Haynald érsek által alapított Csillagvizsgáló Intézet. Emléket érdemel a n. kár. Mezőgazdasági Vegykísérleti és Paprikakísérleti állomás, amely a kalocsai paprika nemesítésével és gabonaméreg kitermelésével foglalkozik. Külön figyelmet érdemel a Népművészeti Ház, mely szeme elé tárja a vendégnek a kalocsai falfestés és a világhírű fehér és színes tüsszipke remekbekerült darabjait.

KÖZLEKEDÉS

Vasutvonal: a Budapest—szabadkai fővonalból Kiskőrösnél ágazik el. A város vasuti végállomás.

A hajóállomás Kalocsa—Foktő névvel a várostól kb. 5 km. távolságra van.

Autobuszfúratok: Kalocsa és Baja, Budapest—Kalocsa—Baja, valamint Kalocsa—Dunaföldvár (átszállással) Kunszentmiklós között.

Autóval a Budapest—bajai műtlen érhető el.

A Haynald-utca 87. szám alatt a Krjgövszky-féle autogarázs.

Benzinöltő-állomások: a Szent István-utcában 5 db, a Haynald-utcában 1 db.

Helybeli közlekedési eszközök: A MÁV állomásról az autótaxik 80 fillérért, a bérkoszik 60, éjjel 80 fillérért szállítanak a városba.

A hajóállomáson autótaxi és bérkosziállomás.

FÜRDŐK

A Kossuth Lajos-utcában, a vasutállomás közvetlen közelében van a Tomori strand-fürdő. Vízét két mélyfúrás artézi kut szolgáltatja. A strandfürdő 20 holdas árnyas parkban van elhelyezve, vízfelülete 1000 m² területű, eca 3000 m² homokfövenye van. Ellátom, cukraszda a helyszínen. A parkban hús sétahelyek és modern tenniszpályák vannak. Félnapj jegy külön kabinnal 30 filler.

KÓRHÁZ

Az Érseki Szent Kereszt Kórház, belgyógyászati, sebészeti és szülészeti osztállyal.

SZANATÓRIUM

Dr. Murányi Károly városi I. orvos szanatóriuma.

GYÓGYSZERTÁRAK

Lovasy és Saáry gyógyszerháza, Szent István-utca 37. sz. Ligeti Ernő gyógyszerháza, Szent István-utca 57. sz.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Szabó László szállodája Tomori-utca 35. szám alatt. Villanyvilágítással, vízvezetékkel felszerelve. Egyágyas szobák száma 5, napi ára 2.40 P, kétágyas szobák száma 4, napi ára 4.80 P. Vendéglő három teremmel, befogadóképessége 180—200 személy. Kis menü 1.50 P, nagy menü 1.80 P. Napi teljes penzió háromszori étkezéssel

Kalocsai
népviselet

5.— P. Borivaló 10%. Autógarázs a szálloda udvarában. Telefonszám 97.
 2. Rosenzweig-szálloda Füzér-utca 19. szám. Villanyvilágítás, vízvezeték, angol W. C.
 Egyágyas szobák száma 5, napi ár 2.— P. Kétágyas szobák száma 3, napi ár 3.— P.
 Étkezőterem szükség esetén 100—180 személy befogadására is alkalmas. Kis menü
 1.20, nagy menü 1.60 P. Teljes napi penzió ötszöri étkezéssel 4.50—6.— P. Kávéház.
Vendéglők: Demus Béla vendéglője és kávéháza Szt. István-utca 52. sz. Csak nyáron át nyitva; Szabó László vendéglője a Várady Érsek-parkban és Tomori-fürdőben, Kossuth Lajos-utca 53. sz.

Fizető vendéglátás: A legkülönbözőbb igények kielégíthetők magánudvaroknál való elhelyezkedés esetén 2.50 P-től 4.— P-ig terjedő napi ár mellett. Elhelyezhető 200 személy.

SPORT

A városnak van jól kiépített modern sporttelepe, ahol futball- és atlétikai mérkőzések folynak. MOVE, Levante és Polgári Lövészegyletek. A Tomori strandfürdő uszodájában uszóversenyeket és vízipóló-mérkőzéseket rendeznek a helybeli sportegyesületek. A Várady Érsek-parkban 1 modern teniszpálya áll rendelkezésre.

A kalocsai érsekuraldom dunamenti erdőiben szarvas-, őz-, vaddisznó-vadászatra nyílik alkalom. Felvilágosítást nyújt a kalocsai érsekuraldomak jószágigazgatósága.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Mozgóképszínház a Szent István-utca 36. alatt, befogadóképessége 500 személy, hely-árai 30 fillértől 1.20 P-ig.

Kávéházak: A Szent István-utcában Demus Béla kávéháza és cukrászdája; a Rosenzweig-kávéház a Haynald-utcában. A Szent István-utcában van Fekete Gyula cukrászdája. A különböző társadalmi egyesületeknek ugyyszólván az év minden vasárnapján van egy színelőadása, vagy hangversenye.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

A város környékén, mint kirándulóhely, egyedül a Duna jöhet számításba. Különösen szép a Pakssal szembeni zártorj révben fekvő dunai strand, mely a várostól 12 km-re és a foktől strand, mely 5 km-re fekszik.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az ÖMVESZ képviselője: a Városi Idegenforgalmi Hivatal.

Uimzeti népviseletes bluzok és kótók

Foto: Knöppmacher

KISKUNFÉLEGYHÁZA M. VÁROS

Városkép

A Pest vármegyéhez kapcsolt egykori Kiskunság területén, Budapesttől 130 km-re fekszik. Manapság a legnépesebb, kulturális és közintézményeivel, gazdasági életével vezető helyen álló város. Fontos utak középpontjában települt, később vasuti hálózat gócpontja lett és az a körülmény okozta, hogy gyors fejlődésével sok régebbi, nagyobb multu várost tulszárnyalt. A mai Félegyháza lakatlan területét és pusztáit 1743-ban szállták meg a jászsági Pényszaruból és a kiskunsági Ulés (Ellés) faluból jött telepesek. Az első Félegyháza ugyanis, amelyet a IV. Béla király idején bejött kunok alapítottak és amely — neve után ítélve — mint egyházas helység oklevelekben már 1389-ben előfordul, teljesen elpusztult a török hódítás idején. Templomainak romjai még láthatók a város közelében. Több mint kélszázéves pusztaság után telepítették ujja Félegyházát. Az új község 30 év alatt már várossá fejlődött s mind jelentősebb szerepet töltött be a Kiskunság életében. 66.000 kat. hold határára ma 38.206 lakos él. Kiskunfélegyháza Petőfi Sándor és Móra Ferenc városa. Az ó-templom mögött áll az alacsony, nádfüdeles ház, hol Petőfi szülei 1830-ig laktak. A város főterét a Segesvárról áthozott és megmentett Petőfi-szobor díszíti. A lakosság tulnyomórészt mezőgazdasággal, állattenyésztéssel foglalkozik s mintegy 4000 hold területen szőlőt és gyümölcsöt termel.

Móra Ferenc, a buzamezők énekese, a félegyházi szüicsmester fia, mindig a várost kereste fel érzéseivel, gondolataival. Szülőházát emléktábla jelöli az egykori Daru-utcában, kulluszának úpolására pedig megalakult a Móra Ferenc Társaság.

A város kulturális intézményei között nevezetes az állami tanítóképzőintézet, a városi római katolikus reálgymnázium, az iskolanővérek római katolikus tanítóképzőintézete, polgári leányiskolája és gazdasági iskolája, az állami polgári fiúiskola és az állami mezőgazdasági iskola.

Középiletek: Két római katolikus templom, a városháza, magyaros stílusú épületek, a városi bérpalota, a „Korona“-kávéház, a Magyar Általános Takarékpénztár palotája, az egykori Kiskun-kerület székháza a járásbíróság és az adóhivatal új épülete, a parkkal övezett városi gőzfürdő és az új vasutállomás stílusos, szép épületei.

A Kiskun Múzeum a város és a környék gazdag régészeti és néprajzi gyűjteményét őrzí.

Műemlékek: A városháza előtti tere az eréklyés országzászló díszíti, továbbá a település idején felállított fatemplom helyén emelt régi Szent János-szobor. A város emlékművei között nevezetes még a vasútállomás területén lévő Návay-emlék, azon a helyen, ahol a kommunizmus idején terroristák kegyetlenül megölték a magukkal harcolt Návay Lajos volt képviselőházi elnököt, Návay Iván földbírtokost és dr. Kiss Bélát, Szentes város főjegyzőjét. A város környékén, a régi híres félegyházi szélmalmok közül egy-kettő még emlékeztet a letűnt időkre.

Néprajzi érdekesség. Igen jelentős háziiparában a női kézimunka, különösen a nemrég szabadalmazott félegyházi csipke. A város 750 iparosa jó ízléssel, szorgalmasan dolgozik. Szépek a félegyházi szücsök, papucsosok, csizmadéák, szabók, cipészek munkái. A kecskeméti országot közelében cigánytelep.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: A Budapest—szegedi fővonalon, Budapesttől 130 km távolságra van. Budapestről az 1938. évi téli menetrend szerint naponta két gyors- és öt személyvonatpár, azonkívül egy gyorsnáutó közlekedik. Mellékvonatok Szolnok felé.

Vasútállomás: Kiskunhalas és Csongrád felé sűrű közlekedéssel. **Autobusz** a város középpontjában levő nagy szállóig. Nyáron autbuszjárat van a strandfürdőhöz.

Autóval: A városban autóközlekedés nincs, de van három bérautó a szomszédos forgalomra.

LAKÁS ES ELLÁTÁS

Szállodák: A városi gőzfürdővel egy épületben modern luxusszálló penzióellátással. Korona nagyszálló. A két szálló 40 szobával rendelkezik. Mindkét szálló közismerten jóhírű és tiszta.

Petőő szobra

Éttermek: Városi gőzfürdő szálloda és a Korona nagyszálló étterme, valamint a Szent János-téren lévő, most újonnan megnyílt, volt Ring, most „Teofil” vendéglő s étterem, mely kiváló borairól ismert.

FÜRDŐK

Nyitvántás fürdők: Városi gőzfürdő kád-, medence- és szénsavas fürdővel, iszap-pakkolással, 15 holdas park közepén. Nyáron a várostól 1,5 km-re lévő strandfürdő 50 kabinnal, teljes kényelemmel, vendéglővel, strand-felszereléssel.

KÓRHÁZAK

Dr. vitéz Szentmihály Lajos sebészorvos magánkórháza. Városi járványkórház. Stefánia szülőkórház.

GYÓGYSZERTÁRAK

Hat gyógyszertár van.

SPORT

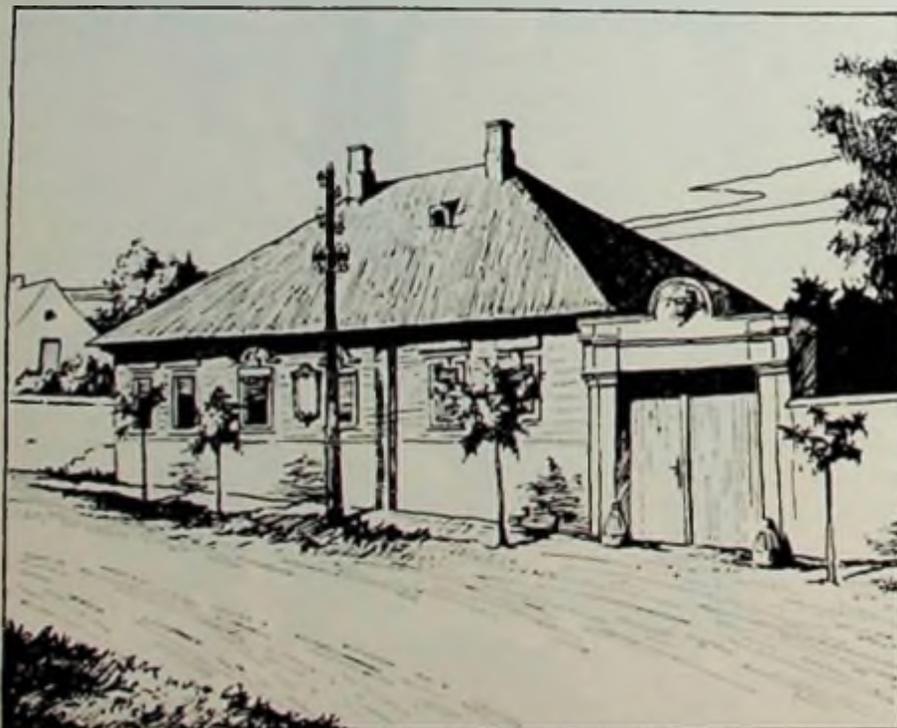
A 100 holdas, hatalmas fákkal rendelkező városi parkban futballpálya és atlétikai pálya. A gőzfürdő mellett négy pályás, modern, vörösalakos teniszpálya. A városi parkban egy agyagos teniszpálya. Három sportegyesület élénk sportéletet fejt ki. Leventeegyesület, polgári lövészegyesület.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Állandó hangos mozi. Évenként kéthavi színjátszón,

Móra Ferenc szülőháza

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT: A Polgármesteri hivatal

Károlyi János színtársulatával, a teli hónapokban. Leglátogatottabb szórakozóhelyek a Korona- és a Teofil-féle vendéglő, cigányzenekarral.

KIRÁNDULÓHELYEK TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

Közeli kedves sétahely a városi Lövölde-park, a távolabbi kirándulóhelyek közül Szentkut és a Péteritő kedveltek.

1916-17.

KISKUNHALAS M. VÁROS

Halasi esipke
Képviselet:
Budapest,
Apollóni tér 1.

Pest vármegye legdélibb részén, Budapesttől 135 km. távolságra fekszik. esaknem pontosan a Duna—Tisza között, mindkét folyótól egyforma távolságra. 30.500 lelket számláló lakossága általában földműveléssel, gyümölcs- és szőlőműveléssel foglalkozik. A város területe 112.195 kat. hold, melyből mintegy 36.000 hold erdős, buékas, homokos, a többi része művelés alatt álló szántó, kaszáló, gyümölcsös és szőlő.

Halásági szervek: városi hatóság, kir. járásbíróság, adóhivatal, államrendőrség, honvéd kerékpáros zászlóalj és határőr őrsze és egy százada, esendőrszárnyparancsnokság és esendőrős, esendőrlovasosztály parancsnokság és két lovas osztály, pénzügyőri biztosság, államvasutak főnöksége, vonalfőnöksége és osztályfőnöksége, vármegyei ulbiztosi kirendeltség.

Köztézmények: Ref. reálgimnázium, ref. polgári leányiskola, rom. kat. polgári leányiskola, állami polgári fiúiskola, gazdasági ismétlőiskola.

Középületek: Róm. kat. református és izr. templom, ref. reálgimnázium, városi székház, mely szállodával, színházzal egy épületbont képez.

Nevezetessége a már világhírű halasi esipke, melynek készítését Dékányi Árpád, a halasi ref. gimnázium rajztanára az 1890. évben a régi halasi népművészeti rajzok, szobadisz-minták, tulipános ládák rajzainak és régi kézimunkák tanulmányozása után kezdeményezte és a mintáknak alapulvételével Markovits Mária segítségével mellett néhány halasi polgárleány és asszony közreműködésével a halasi esipkének 56-féle öltési formáját is megteremtette. Így vette kezdetét a esipke iparszerű készítése. Az első példányu esipkék hamarosan feltűntek külföldön is. Az 1900-as évek elején már bevonult a fejedelmi udvarokba is. A külföldre készült példányokból különösen kivált: Zita királyné részére a koronázás alkalmára készült esipkekötény, a Vilmos császár részére készített remek esipkepéldány. Legújabbán az olasz trónörökös pár újszülött gyermeke számára készült a halasi esipketeremben egy remek szép terítő és egy fejkötő, továbbá Mussolini olasz miniszterelnök számára egy hatalmas asztalterítő, melyen Nagy-Magyarország és a esonka ország térképe látható. A magyar kir. kereskedelmi minisztérium támogatása mellett megépült a esipkeház, mely minden ízében magyaros és művészi. A esipkeműhelyben jelenleg 10—15 polgárleány dolgozik, vezetőjük a mai napig is Markovits Mária.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—zimonyi vonalon közelíthető meg, gyorsvonaton 2½. személyvonaton 4 óra alatt. Naponta 7 vonatpár közlekedik.

Autobusz a vasútállomásról a város belterületére, valamint Sóstó-gyógyfürdőig (egy menet ára 40 fillér). Közvetlen autbuszjárat van Kiskunhalas—Kecel és Kiskunhalas—Kigyóspuszta között.

Autóval makadémmal burkolt uton érhető el Félégyháza, Kiskőrös és Jánosfalma felől.

5 benzintöltő állomás van a városban.

Helybeli közlekedési eszközök: a vasútállomáson autbusz, autótaxi és bérkocsi áll rendelkezésre. Az autótaxi ára km-ként: kis kocsi 40, nagy kocsi 50 fillér.

FÜRDŐK

A város belterületén a Népszigeten (Natkay-u. 1. szám) kádfürdő, strandfürdő és uszoda. A Székely-utca és Bethlen-tér sarkán gőz- és kádfürdő.

Sóstó fürdő a város külterületén, két kádfürdővel felszerelve, természetes tó, napozóval és uszodával. A város középontjától 4,5 km. távolságra. A fürdőtelepen 18 szobás szálloda, vendéglő, táncterem stb. Penziószerű ellátás 3,50 P-től.

Fehértó-fürdő a várostól 10 km. távolságra, 200 kat. hold területű természetes tó, megközelíthető helyiérdekű vasuton és minden egyéb járművön. Partján vendéglő, fürdőkabinok, valamint 7 szobás üdülőház és több villaszerű épület, melyek némelyike bérbevehető. Az üdülőházban egy személy részére egy ágy napi 1 P. Teljes ellátás kb. 3 P-ért kapható.

KÓRHÁZ

A „Bessenyei István” nyilvános jellegű városi közkórház, belgyógyászat, sebészet és szülészeti osztályokkal, 80 ágygal, röntgenlaboratóriummal.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Városi szálloda a Horthy Miklós-téren, 18 szobával, vendéglő és kávéházzal.

Vendéglők: a szállodai vendéglőkön kívül Lovassy-féle-, Viziák-vendéglő.

SPORT

A Kiskunhalasi Atlétikai Club és a Nagykároly Sport Egyesület kerekélen uszás, esónakúzás, kerékpározás, futball, atlétika.

SZORAKOZÓHELYEK

A téli szezonban 8—10 helyi színiévad, hetenként szombaton és vasárnap mozgóképszínház. Két cukrászda, egy kávéház a város központjában.

KIRÁNDULÓHELYEK

Sóstó-gyógyfürdő, Fehértó-fürdő, mely utóbbtól pár perenyire fekszik a város 100 holdas erdeje.

Halasi csipke

Képviselet:
Budapest
Apponyi-ter 1

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A polgármesteri hivatal

NAGYKÖRÖS M. VÁROS

Strand

Foto: Monostory

28.591 lakosu, színmagyar megyei város, az Alföld egyik legrégebb települése. A Duna—Tisza közéhen, Cegléd és Kecskemét között terül el. Budapesttől vasuton 80 km-re fekszik. A magyar gyümölcs-, főzelék- és baromfi-export egyik főhelye.

Helyi szervek: Városi közigazgatási hivatal, rendőrkapitányság, járásbíróság, erdőhivatal.

Közintézmények: Mentőegyesület, villanytelep, hirdetőiroda, stb. Az alsófoku iskolákon kívül ref. gimnázium, ref. tanítóképző, ref. polg. fiúiskola, közs. polg. leányiskola.

Középületek: A városháza, a kir. járásbíróság, m. kir. államrendőrség és a postu emeletes palotái. Református templom, melynek alapját Szent László korában rakák le, katolikus templom és izr. templom.

Műemlékek: A Hősök-terén Zala György karrarai márványból készült hősi szobra, Kossuth-szobor, Arany János szobra, B. Tóth Ferenc szobra.

Sétakertek: Széchenyi-kert (Cifra-kert), Hősök tere.

Nevezetességek: Csárdái (Kutyakaparási csárda, Kettős csárda). A ref. gimnáziumban Arany János relikviái külön szobában vannak elhelyezve és ez 9 éves tanárságának emlékéül őrzi.

A magyar temetőművészetnek számos emlékét őrzi a ref. temető. Itt láthatók a néprajzi szempontból különösen érdekes típusu fejfák, az ugynevezett gombos fák, amelyeknek ősi motívumait még Ázsiából hozta a magyarság. Tetétlen pusztáján a városnak, mely egyike Körös legrédekesebb részének, van az a nevezetes halom, amelyen Árpád vezér sátora állott, a honfoglalás döntő csatájának előestéjén. Ezt a hagyományt Arany János is megénekelte és a város közönsége pedig a halmon Magyarország 1000 éves fennállásának évtorfordulóján, emlékoszlopot is állított. A Nagyerdő a Duna-Tisza közéhen legnagyobb erdősege.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: A Budapest—szegedi sívonalon fekszik, naponta 3 vonalpár közlekedik.

Autobuszjárat a vasutállomástól minden nappali vonathoz. Viteldíj 30 fillér. A MÁV pályaudvartól Ókésckéig, a Tisza partjáig napi két menet van.

Autóval Budapestről Cegléden át közelíthető meg betonuton. A környékre minden

felé makadám utak ágaznak szét és ugyanilyen ut vezet ugy a Nagyerdőbe, mint a Pálfája parkerdőbe.

Egy autógarázs, két benzintöltő állomás, autótaxiállomás a város főterén. hat bér-autó és nyolc bérkocsi áll a közönség rendelkezésére. Bérkocsiállomás a Központi szálló előtt.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Központi szálloda a város központjában, egyemeletes épület, villanyvilágítással. Egyágyas szobák száma 10, napi ára 2 pengő. Kétágyas szobák száma 2, napi ára 3 pengő. Napi teljes penzió: háromszori étkezéssel, 4 pengő.

Fizetővendéglátás: Lakás és ellátás 50-60 személyre biztosítható napi 2-4 pengő-ért személyenként.

ÜRDŐ

Strandfürdő a város központjában két medencével: egy versenyuszoda és egy hév-vizes medencével. A vízellátását két artézi kul biztosítja, melyek közül az egyik 34 fokos. Belépődíj 32 fillér.

SZANATÓRIUM

A város központjában dr. Csutorás Sándor magánszanatóriuma, mely a legmodernebbül van felszerelve, röntgenel, stb.

SPORT

A városi sporttelepen futball, tenisz, torna, továbbá cellovészet, a mellett lövő-tavon evezés, csónakázásra megfelelő lehetőségek vannak.

Piac

Foto: Mouostory

SZÓRAKOZÓHELYEK

A Városi Színházban két hónapig tartanak színelőadásokat. Uránia mozgóképszínház hetenként négy napon tart 15 előadást. Kávéház, cukrászda.

KIRÁNDULÓHELYEK

A négy km-re fekvő Nagyerdő, továbbá Pálfája parkerdő, Telétlen puszta és a város tulajdonát képező 10.000 holdas Polharaszi puszta, amely hamisítatlan szépségben őrzi a régi pusztai élet minden szépségét.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

Az Idegenforgalmi Iroda: Tel.: Nagykőrös 119.

PESTSZENTERZSÉBET M. VÁROS

Somody-
ésónakház
Foto: Monostory

A székesfővárossal összeépítve, a Csepel-sziget északi esücsa mellett, szikes területen fekszik Lakosainak száma 79.876.

Középületek és hatóságok: Polgármesteri hivatal, államrendőrség, iskolák, róm. kat., ref. és izr. templom.

Mint gyárváros alig 30 éves multra tekint vissza, csak a háború utáni években kezd fejlődni. A Weiss Mánfréd, Fésűsfonó, Lőszerfeldolgozó, Festék- és Jutta-gyárak foglalkoztatják el a városnak külterületét. Belterülete az utóbbi években jókarban tartott utakal, vízvezetékekkel és esatornázással van ellátva.

A Templom-téren sétakert, ugyanítt az Anyák emlékszótra, Vármegyeháza előtt Hósi emlékmű.

Építészetiileg érdekes a modern postapalota és a vármegyeháza modern stílusú épülete.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Kiskunhalas—kelebiai vonal mentén fekszik, egy vasútállomása és egy vasúti megállóhelye van.

Helyiérdekű vasuton Budapest közvágóhídról Budapest—ráckevei és Budapest—Pestszenterzsébet körforgalmi járatokkal közelíthető meg. Utóbbiak 5—10 percnként közlekednek.

Villamoson a Boráros-terről induló 30 és 32-es villamosokkal közelíthető meg.

Autóbuszon Budapestről rendszeresített éjszakai járatok az Oktogon-térről

Bérantóállomás a Templom-téren és a Vármegyeháza előtt. Viteldíjak vagy meg egyezés szerint, vagy a budapesti autótaxi díjszabásának megfelelően.

Hajón Budapest—esernőtonyi hajózási vonal mentén. Hajó kikötő. Naponként kétszer Budapestről induló és visszatérő hajójáratokkal.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Pestszenterzsébeti gyógyfürdő-szálloda. 12 szobával, közp. lűtés, hideg, meleg víz, nyitott és fedett éttermek. Teljes napi penzió, orvosi vizsgálattal és fürdözéssel napi 8 P. Több vendéglő, étterem és kávéház.

Weekend-lakások Somody-ésónakházban bérelhetők, hetekre, vagy egész időnyre. Strand-vendéglő, lánc-terasz.

EGÉSZSÉGÜGY

Pestszenterzsébeti gyógyfürdő Magyarország legerősebb jódos-konyhasós fürdője. Gyógyberendezések: külön női és férfi osztályokon 18 kádfürdő két-két medencefürdő 35—40C° hőmérséklettel. Iszaposztályok, masszázs, pihenőhelyiségek, elektroterápia, inhalatorium, női osztályon ülőfürdők, hüvelyöblítéssel. Ivókúra, szakorvosok. Gyógyjavaslatok: a női nemiszervek elégtelen működése és idült gyulladása, gyermekek nyálkahártyáinak gyulladós hajlama, skrophulosis, esonthártyagyulladás, esonthenyeredések, bőrbajok, rheumás megbetegedések, köszvény és a szervezetben lezajló egyéb idült gyulladások. Ivókúra gyógyjavaslatai: idült gyomor-bélhurutok, légzőszervek hurutjai, idült izzadásmányok stb. gyógyítására. **Orvosok** a városban, szak- és egyetemes orvosok, fogorvosok. Több gyógyszerár, mentőállomás.

SPORT ÉS SPORTEGYESÜLETEK

Tenniszpályák a Somody-esónakháznál, futballpályák, Úszás, evezés, vitorlózás, jégpályák.

Pestszenterzsébeti Sportegyesület (PAC) külön sportpályái és a Pestszenterzsébeti Football Club.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdők: Városi strandfürdő a gyógyfürdő mellett. Meleg, langyos és hideg medencékkel tornaszerekkel.

Somody sporttelep, esónakgarázs és strandfürdő. Az ország egyik legnagyobb vízi sporttelepe. Teljesen modern berendezésű, minden igényt kielégítő felszereléssel. Modern esónakgarázs, kabinok és weekend-szobák bérelhetők olcsó árakon. Külön férfi és női szabad és zárt tuszfürdők. Éllerem, táncterasszal, polgári árak.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Három hangos mozgóképszínház. Nyáron színház. A Pflum-mozgó nyáron modern kárhelyiségben tartja előadásait. Kávéházak, cukrászdák, tánchelyiségek.

Gyógyfürdő strandja

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A gyógyfürdő igazgatósága, Pestszenterzsébet. Tel. 475—81 és Somody Ódún esónak ház tulajdonos.

SZENTENDRE M. VÁROS

Dunaparti
részlet
Foto: Monostory

A város ősrégi szabad királyi kiváltságos város volt. Története a római korba nyúlik vissza, mely kor emlékeit a legújabbban folytatott ásások tárják fel. 7210 lakosa van. Budapestről való távolsága 22 km. A Szentendre-Dunánág jobb partján, domboldalon fekszik. Köröskörül begyáncosai védett, erdőkkel körülvett s ennek következtében levegője tiszta és egészséges. Tengerszintfeletti magassága kb. 200 m.

Hatósági szervek: kir. járásbíróság, m. kir. adóhivatal, m. kir. posta, körzeti forgalmi hivatal, m. kir. államrendőrség, kir. erdőhivatal, m. kir. csendőrség.

Muzeum: A városi múzeum most van szervezés alatt. Anyaga a római kori, majd a Mária Terézia korabeli emlékek, okmányok stb.

Műemlékei: A görög templom ikonosztáza és freskója. A városháza folyosóján római korbeli sírköveletek vannak beépítve. Az ásások jelenleg is folynak és most van feltárás alatt Kr. u. I. századból való római őrtorony. A róm. kat. plébániatemplom szentélyében lévő freskók. A Dunaparton van Lázár úr keresztje.

Templomok: Róm. kath. plébániatemplom, szerb püspöki templom, a Főtéren van az u. n. görög templom.

Nevezetességek: Régi, 200 éves templomai figyelemreméltóak és a városnak jellegzetes panorámáját adják. Különösen látványos az aug. 19-én megtartott szerb. bucsu — nemzeti ruhában és nemzeti táncok.

Glatz Oszkár vezetésével álló festőművész-iskola, állandó képzőművészeti kiállítás

KÖZLEKEDÉS

HEV-vasút indul minden 10 percben a Margit-hidtól és 50 perc alatt érkezik a városba.

Hajó: Naponla kétszer MFTB hajójárat Budapestről. Menetidő 1 1/2 óra. Június 15-től szept. 15-ig még egy hajójárat van Budapestről.

Motocrossok átkelés a Dunán a monostori strandfürdőhöz és Horány-ba

Autobuszjáratok: Szentendre—Dunabogdány, Szentendre—Güzettáclep és Szentendre—Izbég között.

Autóval Budapestről 30 perc alatt érhető el.

Opalerny Károly autóvállalatánál garázs és benzinkut.

Autótaxi-vállalat a városban. A taxi viteldíja a város területén belül 45 fillér km.-ként. Hosszabb ut esetén 40 fillér km.-enként.

FÜRDŐ: SZENTENDREI EVEZŐS- ÉS FÜRDŐTELEP

A Magyar Evezős Szövetség sportstálla.

A Duna partján létesült a budapesti közeposztály kedvelt fürdőtelepe, mely a balatonparti fürdőhelyek nivóján áll és a látogatók ünnepi és vasárnapi nyugodt weekendezéséről gondoskodik. A II. É. V. vasutállomástól 10 perenyire, kitűnő autót mentén, közvetlenül a hajóállomás mellett és a rókikötő fölött terül el.

A telepen csónak, garage, teniszpályák, strandfürdők, kártyaszalon, vendéglő, fürdőkabinok stb. áll a látogatók rendelkezésére. A Dunának ezen az ágán nincs nagy hajóforgalom, úgy hogy a csendes és veszélytelen vízi kirándulást kedvelő közeposztály ideális weekend-telepe. Azonkívül a szél ellen is jobban van védve a Dunának más szakaszaival szemben, mert a környező magas hegyek fel-fogják a gyakori északnyugati szelet.

A csónakok garazsrozási díja kiszolgálással, közös öltözővel együtt évi 60.— P. Külön nagy kabin, villanyvilágítással és éjjeli szálláslehetőséggel külön 40.— P. évente. Fürdőkabin személyenként 30 fillér. A Magyar Evezős Szövetségnek vandorevezős évi tagsági díja 2.50 P, melyért fenyképes igazolvány ellenében 50%-os utazási kedvezmény van biztosítva.

A telep vendéglőjében napi négyszeri étkezés 3.— P. ebéd-menü 1.50 P.

A csónakok kényelmes kikötésére 6 darab, egyenként 20 m. hosszú tutaj szolgál, megfelelő segítő személyzettel.

A telep teljesen por- és szélmentes levegőjű, esti hőmérséklete jóval alatta áll a budapesti, illetve a balatoni fürdőhelyek éjjeli hőmérsékletének. Árnyas erdőrészlet áll végül a látogatók rendelkezésére.

Felvilágosítással szolgál a Magyar Evezős Szövetség szentendrei evezőstelepe. Telefon: Szentendre 178 és Budapest 259—500.

GYÓGYSZERTÁR

Egy gyógyszertár van a városban.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Korona-szálló a Füléren kb. 10 ágygal. Szoba ára 3—6 P. Napi teljes penzió 6—10 P.

2. Rab Rúhy haláskert szálló, 4 szobával, 7 ágygal, azonkívül turista-szállás körül-

Erdőrészlet
Fotó: Monostory

belül 15 ágygal. Szoba ára személyenként 2-4 P, turistaszállás 1 P. Ellátás napi 3.- P körül.

Éttermek: Városi Étterem és Rózsa Géza étterme. Mindkettőben menü 80 fillértől 1.— pengőig kapható.

SPORT

Tenniszpálya, football- és atlétikai pálya van a városban. A Magyar Evezős Szövetségnek klub- és csónakháza, ahol csónakok bérelhetők.

TURISZTIKA

A Kőhegyen a Magyar Turista Egyesület szentendrei osztályának 8 ágyas modern menedékháza van. Hálódíjak napi 80 fillértől 1.60 P-ig. Napi ellátás 3.20 P. A menedék ház a várostól kb. 1 órányira fekszik, hegy tetején, fenyves erdőben.

KIRÁNDULÓHELYEK

A várostól 3 km. távolságra van a Királykut-forrás (Staravoda) kirándulóhely, amely gyönyörű erdő közepén fekszik. Kb. másfél óra alatt közelíthető meg a város közepétől a Kőhegyi menedékház, fenyveserdő közepén.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

az ÖMVESZ képviselője: Dr. Boragh Iván, Idegenl. hiv.

V Á C M. V Á R O S

Fehérbarátok-templom belseje

20.960 lakosu megyei város. Budapestről 34 km távolságra fekszik. A Duna balpartján terül el, ahol a folyó keleti irányát megváltoztatva, hirtelen kanyarral délnek fordul. A nagy magyar Alföld budapesti medencéjében fekvő város területét minden oldalról a Magyar Sziget-hegység veszi körül. Tengerszín feletti magassága 116 méter. **Hatósági szervek:** Katonaság, csendőrség, rendőrség, járőrhíróság, pénzügyőri kirendeltség, m. kir. adóhivatal, állami erdőhivatal.

Már a magyarok bejövetele előtt virágzó város, kelet és nyugat, az Alföld és a Felföld kereskedelmi és katonai gócpontja. Már Szent István idejében püspöki város, Géza király kedves tartózkodási helye, Báthory püspök alatt a renaissance élet központja.

Birtoklásáért rengeteg vér folyt. Elpusztította tatár, török, kuruc, labanc, de mindig újra felépült. A virágzás fénykorát Hunyadi Mátyás és Mária Terézia korában élte. Migazzi püspök alatt nyerte kedves barokk jellegét.

Fontos szerepet töltött be a szabadságharc idejében. Számos ősi harc emléke fűződik történetéhez.

Ipari, kereskedelmi már az Árpádok idejében is virágzó, bora országos hírnél, gyümölcse messze vidéken keresett. Számos országos kulturális intézménye, kitűnő iskolái, fejlett kulturális mialt keresett településhely.

Ma egyike Magyarországnak legrendezettebb városainak. Vízvezetékét, vegytisztító ivóvíz szolgáltatását, csatornázási berendezését külföldön is elismeréssel emlegetik. Barokk templomai, épületei, műemlékei, muzeuma művészeti és történelmi jelentőségűek.

Közüntézmények: Siketnéma Intézet, római katolikus Pappnevelő Intézet, Kegyes

Városháza kapuja

Róm. kath. székesegyház

Tanítórendi Gimnázium, római katolikus leány és fiu polgári iskola, elemi iskolák, óvodák, Hadiárvák Bőripari Szakiskolája, Kín. Országos Fegyintézet.

Idegenforgalmi szervek és irodák: Vác megyei város Idegenforgalmi Hivatala a városházán.

Középületek: Városháza, Székesegyház, iskolák, állami tegyintézet.

Muzeum: A Papnevelő Intézet mellett áll a városi muzeum, melynek anyaga főleg a város történetét tükrözi vissza, ugyszólván a kőkorszaktól napjainkig.

Műemlékei a Székesegyház (Nagytemplom), a Ferenczrendi szerzetesek temploma, a felsővárosi Plebánia-templom és a Kegyesrendiek temploma. Ezek mind az 1700-as években barokk stílusban épültek.

Épületei közül a városháza, Országos Siketnéma Intézet, a számos katonoki, nagy- és kisréposti lak s a püspöki palota épült ugyanebben a korban s ugyanevak barokk stílusban.

Az országban a maga nemében egyedülálló műemlékei a városnak a Szent Háromság-szobor, a Kőkapu (diadalkapu), melyet Migazzi bíboros püspök, a Nagytemplom számos fentebb említett épület építtetője készítetett Mária Terézia város látogatására. Az említett műemlékek ugy egyes részleteiben, mint teljes egészükben, sok látóivalor nyújtanak a hozzáértő szemlélőnek.

Templomok: A klasszicizáló stílusban épített Székesegyház, melynek kincstárában meglepő sok műkincs van. A templom alatt a püspökök és kanonokok hatalmas sírholtja van. A Constantin-téren áll a korai barokk külsővel, 1699-ben megépített Fehérek temploma (Domonkos-rendi fehér barátoké volt), belseje rokokóval, vegyített barokk stílusban épült. A Ferenciek temploma, főllára fából készült, igen díszes és hatalmas, szobrai régészeti és művészi szemporthól egyaránt értékesek.

Sétakertek: Liget, a Szent Imre-téri park, a Csányi-körút és a Dunaparti korzó.

Nevezetességek: A Horthy Miklós-uton lévő orsz. Fegyintézet, 1777-ben épült és nemes ifjak nevelőintézete volt. Amikor azt Mária Terézia Bécsbe helyezte, akkor Ludovika

lett belőle, majd 1855-ben az osztrák igazságügyi kormány letartóztató intézettel alakította át. A püspöki könyvtár 60.000 kötetből áll, alapját Peitler püspök vezette meg. A Kegyesendiek könyvtára 16.000 kötetből áll.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: A városban futnak össze a Budapest—szobi, Vác—gödöllői és Vác—balassagyarmati vasutvonalak. Általában naponta 21 vonatpár közlekedik. Menetidő Budapest—Vác között 41 perc és 1 óra 5 perc között váltakozik.

Vasutállomás a városban.

Hajó: Ugy a MFTR-nek, mint a DGT-nak közös hajóállomása van. A hajó menetideje Budapestről két óra, Budapestre 1 óra 15 perc.

Autobusz: MÁVART-járatok Budapest—Vác, Vác—Balassagyarmat, Vác—Püspökhalva, Vác—Galgagyörk, Vác—Nógrádbercel.

Autóval a Budapest—Vác állami úton érhető el.

Autógarázsok: Elit Penzió és Curia-szállóban.

Benzintöltő állomások: A Budapest—Vác—kassai-út váci szakaszán három, a vasút felé, a Széchenyi utcában, egy.

Helyi közlekedési eszközök: Az állomásokon autótaxi és bérkocsi áll rendelkezésre. Autótaxi használati díja a városban egész napra 32 pengő, a városon kívül km díj általában 30 fillér. Egyfogatú bérkocsi egész napra 24 pengő, kétfogatú 20%-kal drágább.

FÜRDŐ

A Pokolesárda strandfürdő Tahitótfalu község határában, a váci révátkelésnél fekszik, a város tulajdonát képezi. Révhajó és motoros minden félóránként közlekedik. A strandfürdő 35 kabinnal, 50 szekrényvel, 400 méter hosszú fővénysztraddal, tornaszerekkel, külön bérelhető sportpályákkal rendelkezik. Strandfürdőjegy ára kabinnal együtt személyenként 10—24 fillér egy napra.

KÓRHÁZ

A városi magánkórházban 25 ágy van. Rendes műtője és egy magánosztálya van. Napi ellátás 4.80 pengő.

GYÓGYSZERTÁRAK (a főt mentén)

Városi gyógyszertár, Irgalmasrendi gyógyszertár, Szent Antal gyógyszertár, Kőkapu gyógyszertár.

SZÁLLODÁK

Curia szálloda és étterem, Radányi Elek bérletében, több teremmel és kerttel. Egyágyas szobák száma 5, napi ára 2 pengő. Kétágyas szobák száma 3, napi ára 4 pengő. Teljes napi penzió 5 pengő.

„Elite” szálloda és penzió, Széchenyi-utca 19, Berger Gizella tulajdonában. Befogadóképessége 20 férőhely. Egy fürdőszoba. Egyágyas szobák száma 4, napi ára 3 pengő. Kétágyas szobák száma 6, napi ára 6 pengő. Teljes napi penzió 6 pengő.

Váci Pokolesárda (Szentendre-sziget) a város tulajdona, Schüller Henrik ny. igazgató bérletében. Étterem, fürdőszoba, melynek használati díja 1 pengő. Nyolc darab kétágyas szoba, 10 darab kétágyas weekend-szoba, napi ár személyenként 1—2 pengő (75 vaságy szalmazsákkal). Menü ára 1.10—1.40 pengő. Teljes napi penzió napi ára 3.50—4 pengő, havonta 120 pengő, 10% borraavaló. Személy- és poggyászszállítás az állomástól 1.20 pengő.

Vendéglő: Nemess Jenő étterme, Felsődunasor 3. Befogadóképessége 60 személy. Napi étkezés 2.40, havonta 70 pengőért kapható.

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

A város területén belül nyaralásra alkalmas városrész a vasútnak a várossal átellenes oldalán magasán fekvő deákvári villatelep, a váci Duna-part és a Pokol-fürdő. A város területén belül és a szőlőhegyekben is vannak még nyaralásra alkalmas kibérelhető, nagy kerttel rendelkező nyári lakások.

SPORT

A város különböző sportegyesületeinek két futball és három teniszpályája van. Csónakház, csónakgarázs és két korecsolyapálya. Sportegyesületek: az 1899-ben alapított Váci Sport Egyesület, Reménység és Törekvés Egyesületek. A várost övező hegyek és dombok síelés céljára igen jó terepet nyújtanak.

SZÓRAKOZÓHELYEK

A városnak hal táncműhelyisége van. Körülbelül 700 férőhelyes színház- és mozgóépület van a váci Reménység Egyesületnek. A város tiszta vizű városi Tudományos és Filmszínház 600 férőhelyes.

TURISZTIKA

A hegyekben és erdőségekben mindenütt jelzett úthálózatok (kilátó tornyokkal, menedékházakkal) vannak. Az ellátási viszonyok úgy a menedékházakban, mint a falvakban igen kedvezőek.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSEGEK

A Nagyszál a Cserhát-hegység legmagasabb pontja, csúcsa 652 méter magas, ahol védőkunyhó és kilátótorny van és festői kilátás nyílik.

Magyarkút gyalogszerrel a nagyszáli kilátótól a Szarvashegy gerincén és a kis tonyvessel körülvéve, szép rét, forrás, vendéglő és kisebb menedékházzal.

Kismaros-Kóspallag két óra. Kóspallag közvetlen közelében (15 perc) a sóshegyaljai és a kisimői menedékházak, vízvezeték, villanyvilágítás, strandfürdő és étteremmel. Kóspallag a hőrsznyi kirándulások kedvező kiindulópontja.

Nagymaros-Hegyes-tető (482 méter) Kismaros állomástól másfél óra alatt elérhető. A csúcson lévő védőkunyhótól szép kilátás nyílik.

Pakocsárda
Fotó: Monostory

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a városi Irányforgalmi Hivatal (Városháza)

CSILLAGHEGYI ÁRPÁD-GYÓGYFÜRDŐ

Csillag-
hegyi
strand-
fürdő
Fotó:
Monos-
torv

A pilisi hegyek szép kátlanában, északról a hegyek által védett területen fekszik. Szélvédett és füstmentes helyen, ideális tartózkodó- és üdülőhely kora tavasztól késő őszig. Közigazgatásilag Békásmegyér nagyközséghez tartozik.

KÖZLEKEDÉS

Megközelíthető a Budapest—Pálffy-terrért induló H V villamosokon, melyek 20 perces időközökben indulnak. Autóval elérhető a külön szentendrei műton.

GYÓGYVIZEK

A csillaghegyi gyógyfürdőnek 4 hévzforrása percenkint kb. 10.000 liter vizet szolgáltat. A víz ásványvíznek van minősítve és egyrésze palackozva, Csillaghegyi Ásványvíz néven forgalomba kerül.

A strandfürdő az ország legnagyobb kiterjedésű strandfürdője, modernül kiténően felszerelve. Három nagy uszómédence és egy medence a gyermekek részére. Homokfürdő és pihenőesarnok, sporteszközök. Mérsékelt utazással kombinált jegyek az IBI SZ újságárusító pavilonokban kapható.

EGÉSZSÉGÜGY

Dr. Sándor Miklós csillaghegyi gyakorlóorvos. A községben még négy orvos. Gyógyszerház.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

A fürdőtelepen több villaépületben 80 kétágyas szoba folyóvízzel, 30 erkélyes szoba. A szobák árai kétágyas 4—8 P-ig, az egész fürdőidényre 350—600 P-ig. A lakásokban vízöhlítéses angol W. C. 3 fürdőszoba. Penzióárak földényben 3-szori étkezéssel 8—10 P. Borralaló 10%-kal megváltható.

SZÓRAKOZÁS, SPORT

Vendéglő, kávéház, cukrászda, a strandon mindenféle sporteszköz.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a fürdő irodája a Csillaghegyi fürdőtelepen. Tel.: 163—191, vagy a fürdő városi irodája: Budapest, IV., Kristóf-tér 2. Tel.: 187—216.

KLOTILD-LIGET, ÜDÜLŐHELY

Látkép

512 lakosú kisközség, közvetlen össze van építve Piliscsaba nagyközséggel. Északról, keletről és nyugatról erdőszög határolja. Közvetlen tőszomszédságában félkörben emelkedik az erdővel borított 444 méter magas Nagykopasz-hegy és mögötte a 757 méter magas Pilis-hegység. Tengerszín feletti magassága 287 méter. Budapestről 20 km. távolságra fekszik. Vízellátása egészséges vízi kutakból. Éghajlata általában néhány fokkal hűvösebb a budapestinél. Villanyvilágítás   . Páli Szent Vincéről elvezetett igalmás nővérek rendháza, ugyanitt róm. kath. kápolna, Piliscsabán róm. kath. templom, Lazarista rendház és kistemplom, mely 1901. évben épült. József kir. herceg ajándéka. Jelenleg 16 tagja van. A plébánia-templomot 1771—1781 évig a budai apácák építették; itt van egy fából faragott Mária-szobor, mely a rajta lévő felirat szerint 1299-ből való.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—esztergomi vonalon érhető el, naponta 8 vonatpár közlekedik. Vasútállomása ugy Klotildligetnek, mint Piliscsabának van.

Autóbusz Timye—Perbál—Tök községeken keresztül Zsámbékig közlekedik.

Autóval Budapestről a lécsi országúton közelíthető meg.

A vasútállomáson 3 autótárolkozó bérautói állanak rendelkezésre.

Parkrészlet

Parkrésztel

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penziók: **Stuchlik József** penziója közvetlenül a klotildligeti vasútállomás közelében, 5400 m² kiterjedésű árnyas, erdei parkban. Különálló épületben 8 kétágyas szoba modern bútorzattal, folyóvízzel és villanyvilágítással. Kutón nyitott és elválasztott, virágos terrasz, étterem és kerthelyiség. Saját strandfürdő, zongora-használat. Nepi penzió háromszori étkezéssel, kétágyas szobában elő- és utóidényben 5 P, főidényben (jun. 15—aug. 31.) 6 P. Díjtalan strandfürdőhasználat. Ha a kétágyas szobát csak egy személy használja vagy diétás étkezés igényeltek, egy 1 P pótdíj fizetendő. Kiszolgálás 10%. Nyitva május 1-től szeptember 30-ig.

Klára-lak. Közvetlenül Pilisecsaba vasúti állomásánál az első jobbra eső utcában (Zrinyi Miklós-ut 10.) Négy kétágyas és két egyágyas szoba. Penziószerű ellátás napi négyeszeri étkezéssel 5—7 P. 1800 négyszögletes park és gyümölcsös, kis fenyves. Fürdő a házban. Telefon: Klotildliget 31.

Szent József Hospicium Egyesület női üdülőotthona. 1000 □ m. kertben. Villanyvilágítás, vízvezeték, 2 fürdőszoba. 10 egyágyas és 8 kétágyas szoba. Kápolna a házban. Penzióárak, napi négyeszeri étkezéssel főidényben 4—7 P, ötszöri étkezéssel 4.50—7.50 P. Elő- és utóidényben 4—5.50 P.

Fizető vendéglátás: penziószerű ellátás (szállás és étkezés) az alanti helyeken kapható:

Fenyves-ut

A fenyősoron a „Diakonissza Evang. Nőegylet”-nél napi 2 pengőért elhelyezés nyerhető, vendéglátás címén.

Wagner Anna villaszerű épületében két egyágyas szoba, kerthelyiség. Napi teljes ellátás és lakás 4 P.

Fuló Mária villájában kisebbszerű elhelyezés, kerthelyiség. A vasutállomástól 2 percre nyire. Napi penzió 4 pengő.

Kánya Döménél a vasutállomás közelében napi penzió 4 P.

Heich Elemérné villájában az állomástól 3 percre (az üdülőhely legmagasabb pontján) napi teljes penzió 4 P. Fentiekén kívül még több helyen kapható lakás és ellátás. Üdülőhelyi díjak: naponta és személyenként felnőttek után 7 fillér, 6—18 éves gyermekek a felét fizetik (fiatalabbak és háztartási alkalmazottak nem fizetnek).

FÜRDŐZÉS

Fürdőzés: Stuchlik József tulajdonában van egy kisebb szabásu strandfürdő 200 m² területű vízfelülettel, kristálytiszta forrásvízzel telítve — Egyszeri belépésre szolgáló jegy ára 60 fillér, gyermekeknek 30 fillér. Kedvezményes napi fűtési- és bérletjegyek kaphatók. — Nyugszékek bérelhetők.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár a községben. Röntgen és vegyvizsgáló laboratórium.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Tenniszpálya, tekepálya. Mozgóképszínház, kávéház.

KIRÁNDULÓHELYEK

Közvetlenül a község mellett emelkedik a 444 m. magas Nagykopasz hegység. Piliscsaba községen keresztül, erdős részen megközelíthető a Nagyszénás, az u. n. Honaforrás és Klastrompuszta. Tinnye—Piliscsaba községek között fekvő Garancsi-tó ugyancsak erdős úton közelíthető meg. Fenyő- és gesztenyesorokból álló szép sétányai vannak.

Klotildliget vasuti állomástól turista-úton a „Postaréti erdőn” át a Pilis-hegység és Pilisszántó—Pilisszentkeresztén át Dohogókőre lehet pompás kirándulásokat tenni

Strandfürdő

Útkeresztezés

A helyi bizottság hetenként egyszer, jelentkezők esetén kétszer autókirándulást rendez a környék szépségeinek megismerésére.

Téli sportot, sietést kellő számu jelentkező esetén anyári ellátással azonos módon előkészít a helyi bizottság.

E vadregényes kiránduló- és kilátóhelyekben gazdag, lombos erdővel borított nagy hegységek ózondus, éles levegője járja át az üdülőhelyet. Ezért a legnagyobb hőségben is itt kellemesen hűvös az éghajlat, sőt a reggeli és esti órákban erősen lehül a levegő. Ezen ritka kedvező éghajlati viszonyai miatt nemesak mint nyaraló- és hivatalosan minősített üdülőhely, de mint valódi klimatikus magaslati gyógyhely is üdvös hatásu.

FELVILAGOSÍTÁST NYÚJT

Az „Üdülőhelyi Bizottság” Klotildliget

BÉKÁSMEGYER

13.000 lakosu község a Duna völgyében. Budapesttől való távolsága 10 km. Éghajlata teljesen szélesenedes. Vízellátása egészséges vízü kutakból történik. Villanyvilágítás.   Naponta kétszeri postakézbesítés. Római katolikus templom.

Pünkösdfürdő.

KÖZLEKEDÉS

HEV vasúton Budapest—Margithídtól 30 perc alatt érhető el. Minden 20 percben indul és érkezik vonat.

A Pünkösdfürdőhöz a Gellért-térről reggel 8 órától óránként propellerjárat. Vasárnap reggel 7 órától különjáratok.

Autóval pormentes beton- és kövezett uton közelíthető meg.

Benzinkut helyben.

Helybeli közlekedési eszközök: számos bérautó.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Fehrer Ferenc szálloda és vendéglő 12 szobával. 2. Kollet Richárd szálloda és vendéglő 8 szobával. Mindkét helyen a penziószerű ellátás napi 4--6 P.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

Vendéglők: Csúcs Lajos, Fehrer Ferenc, Kollet Richárd nagyvendéglője.

Penzió: Schatz-féle penzió.

FÜRDŐZÉS EGÉSZSÉGÜGY

A községi és fürdőorvoson kívül négy gyakorlóorvos van a községben. Két gyógyszerár.

Pünkösdfürdő. Magyarország egyik legszebb füves strandja 7 hordás, árnyékos ősi parkban. A Pünkösdförrás 55 m mélységből fakadó 26 C fokú kénes, rádióaktív gyógyvíz. 300 méteres dunaparti sétány. Pózsitos heverők, árnyékos pergolák, pompás virágágyak. Három medence, köztük 50 méteres versenypozsoda. — Ping-pong, gyűrtornász, ritmikus torna a gyeparónában. — Kifűző vendéglő dunaparti tereasszal, cukrászda. — Csónakkikötő a szentendrei sziget alsó esúcsával szemben. — Fürdőheléppóvel kombinált menetjegyek a MFTB, HEV-állomásokon, BUSZ-pavilonokban.

A község területén van a Csillaghegyi Árpád Strandfürdő (részletes leírást lásd Csillaghegy címen) és az Atilla strandfürdő.

SZÖRAKOZÁSI ÉS SPORTLEBETŐSÉGEK

A strandfürdőkön mindenütt zene és tánc, a községben sport- és tenniszpályák is vannak.

KIRÁNDULÓHELYEK

A községben több kirándulóhely kiindulópontja fekszik. Innen érhető el a Nagykevény hegység, Öröm, Borosjenő és Csobánka községek, melyek természeti szépségükről nevezetes helyek.

BOLDOG

2861 lakosu színt magyar nagyközség a Nagyalföld szélén. Budapesttől való távolsága 70 km. Vízellátása két artézi kútból történik. Villanyvilágítás. U. I. Tura. V. á. Hatvan vagy Tura. Római katolikus templom. A községet Borbála királynő nyerte 1424-ben Zsigmond királytól adományul. A XV. században Bódogfalva néven szerepel. A község gazdag felőhelye őskori tárgyaknak. Pestől, nemzeti színi népviselet. Néhány év óta élénk idegenforgalom van a községben és a külföldiek szívesen keresik fel népviseletéért. A lakosság ma is híven megőrizte ősi népviseletét és szokásait. A nők ruházata életkor és alkalmak szerint más és más. Szoknyájuk sok részben szedett virágos posztó, más színű anyaggal alul felszegve. Saját tervezésű, rajzolású és kivarrású, keményítetlen kivassal, lyukacsos, magyar motívumú, varrott kendőt viselnek fejükön és nyakukon. Vannak írasszonyok, kik a mintákat szabad kézzel rajzolják. A lányok hajadonfüvel, különösen sodrott hajjal s abban sok színes pántlikával jelennek meg ünnepen a templomban. Különösen festői-szép a menyasszony ruházata. Sokrácán fehér, keményített szoknya van rajta, fehér, bővíjú félínget, selyempiroszlíkot, fején virágkoszorút és tükrös gyöngyös, pártát visel. Hajában sok színes pántlika van. Igen szép a menyecskekéék fátylas fejdíszé, esípkés kontya és szokatlannul érdekes a kisgyermekéek bukros fejkötője. A másfélméteres menyasszonykalácsot lakodalomra készítik, melyet a herésszes menet visz más ajándékokkal a menyasszony után. A lakodalmi kalácsot nagy sokadalommal, rigmusokkal viszik a vőlegényi házhoz.

KÖZLEKEDEÉS

Vasuton a Budapest—hatvani vonalon 2 óra alatt érhető el. Vasútállomás Tura, illetve Hatvan községekben, 8 km.-nyire a község középpontjától. **Autón** Budapestről Gödöllőn át 1½ óra.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: a Hangya-szövetkezet vendéglője. Ebéd 1.20 P, vacsora 1 P. Futó Mihálynál ebéd 1 P, vacsora 80 fillér. Csak lakás: Tiszta polgári házakban szokták napi 1 P-ért kaphatók.

A n. kir. Kereskedelemügyi Miniszter a községben idegenforgalmi házat létesített, mely berendezkedve megszállá helyül szolgál a látogatóknak. Itt hűsítők is kaphatók és népies táncok láthatók.

EGÉSZSÉGÜGY

Községi orvos helyben közi gyógyszer-tárral.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza

Boldogi leány. Borbála Gyula fényképe

B U D A K E S Z I

Községi iskola

7000 lakosú nagyközség a székesfőváros fősomszédtségében, az 500 m. magas János-hegy tővében. Tengerszint feletti magassága 320., a székesfővárosi villamos közuti vasút Szép Ilona megállójától 5 km.-nyire fekszik. A községet északról, nyugatról és keletről őserdőkkel borított gyönyörű hegylánc övezi. A községhez közigazgatásilag tartozó őserdőterület, 4000 kat. hold, tulnyomórészben tölgy, helyenként bükk és fenyő. Villamos köz- és magánvilágítás. Vízellátás elsőrendű különvízű kutakból.

Budakeszi már a római korban is lakott terület volt, amit bizonyítanak a község nyugati részén talált római leletek. A tatárjárás idején menekülő magyarok találtak itt a budai hegyek erdősegei közötti ősrégi települési helyen menedéket. Ezidőben kapta a község nevét is, „Köszű”, vagy „Keszű” ugyanis ősrégi magyar szó, mely erdőszélet, tisztást, rétet jelent. Budavár visszavétele után itt telepítettek le az idegen zsoldosok egy részét, kiknek olasz, francia és más idegen nevű utódai ma is élnek a községben. Később Elzász-Lotharingiából, Württembergből és más német államokból hoztak ide telepeseket és ezekből, valamint az ott letelepült magyarokból fejlődött a mai Budakeszi kertközség lakossága.

Nevezetességei: Az 1761—1786. években épült barokkstílusú római kath. templom, Maubertsch Antal festett mennyezetképével és a Falconer György által festett legendásbírű Mária képpel; a község határában épült 1740-ből származó máriamakkói Trinitárius-rend kolostorának és templomának romjai; a község körül fekszenek az Erzsébet-, a Weisz Manfréd alapítványi és a József főherceg katonai szanatóriumok, a községben vannak a Tabor diakonissa-, dr. Gosztonyi- és dr. Kozma-féle szanatóriumok, továbbá a Bethel-otthon testi és szellemi fogyatékosok részére, a tiszta barokkstílusban épült zárda és leányiskola. Híresek az Urnapi virágszőnyeges körmenetek és a főutcai bájos virágos előkertek.

K Ö Z L E K E D É S

Budapesttel elsőrendű portalanított autótut köti össze. A menetrendszerinti rendszeres közlekedést a fővárosi Beszkárt bonyolítja le. Az autóbuszok az év és napszaka szerint 6—20 perces időközben közlekednek, a község főútáján és a budapesti II. ker. szénatéri autó-

busz csatlakozó állomás között, ahol a 22. sz. budakeszi autóbuszoknak csatlakozásuk van a fővárosi 5, 12 és 16 sz. autóbuszvonalakra. A villamos közuti vasútra illetve erről az autóbuszokra az átszállás a Szép Ilona vagy a Szarvas nevű villamos megállóknál történik. III. magánöpkocsik is kaphatók. Az autó-

busz menetideje a község és a II. kerületi Szénatér között kb. 22 perc. Magán-gépkocsik számára a községben garage és benzintöltőállomás.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

A községben számos kiadó lakás van, részben bútorral, részben anélkül. A kiadó lakásokról hivatalos nyilvántartás vezetetik, a lakások hatósági orvosi ellenőrzés alatt állnak; csak tiszta, fertőtlenített lakás adható ki. Az élelmezés vagy saját konyháról történik, vagy minden polgári igényt kielégítő vendéglőkben és penziókban. Az árak a nyaralási országos átlagáraknál általában alacsonyabbnak.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben 5 orvos, 2 fogorvos, 1 gyógyszer-tár van.

Budakeszi gyönyörű őserdők között fekvő elsőrendű subalpin légygyógyhely, nyugdíjasok és idősebbi egyének részére ideális letelepülési hely.

Napozás, fekvő, tej- és szőlőkúrák, laboratóriumok, kvarckezelés stb. Gyógyjavaslatok: A légzőszervek megbetegedéssel, vérszegénységgel, idegkimerüléssel, általános gyengeséggel, lesoványodással, étvágytalansággal, álmatlansággal, főfájással, migrénnel, ideges emésztési zavarokkal, a pubertás és klimakterium panaszai, elhárítására, be-

tegség utáni lábadozás, azok a hajók, amelyekre Budakeszi fekvése és éghajlata folytán gyógyulást nyújt. Az enyhe magaslati klíma szaporítja a vérmennyiséget, a vörösvérsejteket, a légzést mélyebbé teszi, az anyagcserét fokozza, az étvágyat javítja, az idegrendszeri megnyugtatja, a húrtokat gyógyítja. Idény egész éven át tart. Földény júniustól szeptemberig.

FÜRDŐZÉS

Az erdő szélén fekvő Egyedi-féle vendéglővel kapcsolatosan van korszerű kádfürdő, továbbá napfürdő és zuhanyzó.

SZÓRAKOZÁSOK

Mozgószínház, vándorszíni előadások, lézenék, kávéház és vendéglők. A Szépiítő Egyesület által rendezett „Fehérestélyek”, tánciskola, tennisz, erdei séták a kijelölt karban tartott és pihenő padokkal ellátott sok km. hosszú őserdei sétautakon. kirándulások a János-hegyi kilátóhoz, a Svábhegyre, a híres Máriamakk bucsujáróhelyre, a szőlőkbe, télen sítelés, szánkózás, vadászati lehetőségek stb.

TEMPLOMOK

A községben van 1 római katolikus templom, 1 zsinagóga és a József-szanatórium területén egy református imaház.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT: A községfejlesztő „Szépiítő Egyesület” a nyaralásra és az állandó letelepülésre is díjlanul ad minden felvilágosítást. — Iroda: Főutca 73. Hivatalos órák: hétköznapokon 11—13 és 16—18 óra között. A községházán hétköznapokon 8 és 11 óra között nyerhető felvilágosítás.

Szanatóriumok és a János-hegyi kilátótorony

CINKOTA

Strand
Foto: Monostory

5506 lakosu, túlnyomórészt magyar anyanyelvű nagyközség. Budapeستől 10 km-nyire. Tengerszín feletti magassága 235 méter. Éghajlata a Budapest-budai oldal éghajlatával egyezik meg. Vízellátása jó és hővizű kutakból történik. Villanyvilágítás.   Római katolikus és ág. ev. templom. Tanítónőképzőintézet. A cikolai földműves lőrzslakosság festőien szép népviseletét mindig megtartotta s a vasárnapi istentiszteletre vonuló hívek igen szép látványt nyújtanak.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a BHÉV Budapest—gödöllői vonalán $\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el. Kedvezményes lérti-, fűzet- és weekend-jegyek. Vasutállomás a község középpontjában. Autón kiváló autótakon bárholnan megközelíthető. Benzlakut helyben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Benesik János strandvendéglője, Noszál Béla, Leyrer Géza, Kámán Gyula, Mezei Adolf, Weisz Náthán, Ráduy Ferenc és Noszkó Béla vendéglői. A vendéglőkben ebéd ára 1.20 P, vacsora ára 1 P.

Fizető vendéglátás (szervezett). Csak lakás: I. oszt. szobák száma 10, napiár 4 P, havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 100, napiár 2 P, havonta 50 P. III. oszt. szobák száma 100, napiár 1.50 P, havonta 40 P. Nyaraló vendégek étkeztetésére különösen a községben lévő modern strandfürdő vendéglője van berendezve.

FÜRDŐZÉS

A község közepén másfélholdas, kristály-

tiszta forrásvízzel láplált, a kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő strandfürdő áll rendelkezésre, nagy árnyas parkban, közvetlenül a BHÉV állomása mellett. A villamoson utazó közönség a fürdőbe kombinált jegyet válthat.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben öt orvos és egy gyógyszerár van.

SZORAKOZÁS ÉS SPORT

Mozi, társaskör, teniszpálya. Nyári hónapokban színtársulat tart nívós színelőadásokat.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kiseb kirándulások lehetők Gödöllőre, Vácra, Fótra az ottani nevezetességek meglekintésére. Mindegyik hely villamossal jól megközelíthető. Nagyobb kirándulások lehetők a Mátrába, Bükkbe a községben keresztülfutó Illafüredi és gyöngyösi autobuszon.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A községfejlesztő bizottság — községháza.

CSOBÁNKA

Látkép

Foto: Kauringer

1826 lakosú nagyközség az Ószoly és Kevély hegység alján, erdőkkel övezett völgyben. Lakosai 75%-ban német, 10--10%-ban magyar és 10% és 5%-ban szerb anyanyelvűek. Budapesttől való távolsága Pomázon át, turista úton, 12 km. Tengerszín feletti magassága 200 méter. Éghajlata: Ózondus levegője három fokkal hidegebb a szomszédos községeknél. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. ☞ ☞ ☞ Római katolikus és görögkeleti szerb templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest-Pálffy-térről induló HÉV-vasúttal Pomázig $\frac{1}{2}$ óra alatt közelíthető meg. **Vasútállomása** Pomázon, a községtől 6,8 km-re.

Autobusz Pomáztól lizenöl perces menetidővel éri el a községet. Viteledij 50 Ft. **Autóval** törvényhatósági úton közelíthető meg.

Benzinkut Pomázon és Pilisvörösváron.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Uitz József vendéglősnél ebéd 0.80—1.20 P-ig.

Fizető vendéglátás (szervezett). a) **Penziószerű ellátás:** Több nyilvántartott gazdánál napi négyeszeri étkezéssel 3—3.50 P-ért kapható.

b) **Csak lakás:** I. osztályu szobák napi ára 1.50 P, havonta 40 P, II. osztályu szobák napi ára 1.20 P, havonta 30 P, III. osztályu szobák napi ára 1 P, havonta 20 P.

Szociális Missziótársulat nyaralótelepe csak nők részére, turistautak központjában. A telep főépületében az Ottokár

Hadjáróházban villany, vízvezeték. A telepnek kápolnája van és saját uszodája. Napi penzió négyeszeri étkezéssel 3.50 P. Felvilágosítást nyújt a Házfőnökség.

EGÉSZSÉGÜGY

A körorvoson kívül egy orvos — kézi-gyógyeszerlarral — van a községben.

SZÖRÁKOZÁS ÉS SPORT

Magánemberek kezében számos tennisz-pálya van, akiktől bérelni lehet.

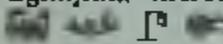
KIRÁNDULÓHELYEK

A község közvetlen közelében emelkedik a Nagykevény-hegység, mely 535 méter magas. A csikóvári menedékház 300 méter magasan a községtől 20 perenyire van. Az Ószoly-hegy közvetlen a község mellett emelkedik, 359 méter magasságban. A községtől pár perere található a Szentkut-kápolna, erdő közepén, kiváló forrásvízzel, továbbá a Hubertus-kápolna 215 méteres hegyesúcson. Dobogókő autobusszal 15 perc alatt elérhető, gyakorlatosan rövid utat másfél óra.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A községfejlesztő bizottság — községháza

CSÖMÖR

4050 lakosu község, három oldalról dombokkal körülvéve, délnyugat felé nyitott medencében. Lakosai kétharmad részben magyar, egyharmad részben lóti anyanyelvűek. Budapestről való távolsága 17 km. Tengerszint feletti magassága 224 méter. Eghajlata mérsékelt. Vízellátása egészséges vízü kutakból történik. Villanyvilágítás. Római katolikus és ág. ev. templom. 1073-ban Szent László király és öccse Géza, itt verték meg Salamon királynak a mogoródi dombokról leereszkedő seregét.

A földműves gazdák leányai és menyecskei, az egyházi ünnepekkel változó, hol tiszta fekete, hol tiszta fehér, hol színpompás sokszoknyás viselettel hírnak.

KÖZLEKEDÉS

HÉV vasuton a Keleti pályaudvar melletti állomásról induló vonattal 45 perc alatt közelíthető meg.

HÉV végállomás a község középpontjától 10 percre van.

Autóval műton érhető el. A Cinkota—esömöri műt a Budapest—hatvani országulba az Ilona-lelepi aluljárónál torkollik be.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: id. Schick József vendéglője a Kossuth-téren 80 személy ellátására berendezve. Ebéd 1 P, vacsora 80 fillér, napi ellátás négyszeri étkezéssel 2 P.

Élelmickek a helybeli termelőknél jutányos áron beszerezhetők.

FÜRDŐZÉS

80 méter hosszú és 20—30 méter széles strandfürdő, melynek vizét forráspatak szolgáltatja. A víz mélysége 60—180 cm. Jegyárak kabinhasználattal egész napra

60 fillér, szekrényel 30 fillér. A fürdő 100 külön kabinnal, egy nagy közös kabinnal és 85 szekrényel rendelkezik és kb. 800 személy befogadására alkalmas.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben 4 orvos és egy gyógyszerár van.

SZÖRAKOZÁS ÉS SPORT

A Levente Egyesületnek van futballpályája. A strandfürdő ping-pong-asztalokat bocsát a közönség rendelkezésére.

KIRÁNDULÓHELYEK

A környező községek 3—5 km. távolságra vannak, ahová változatos terepen lehet kirándulásokat tenni. A községet környező dombokról és az ezek egyikén épített kilátóról, mely turisták részére is alkalmas kirándulóhely, gyönyörű kilátás nyílik a fővárosra és környékére egészen Vácig és a Börzsönyi hegyekig.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A községfejlesztő bizottság — községháza

DUNAHARASZTI

Az
Úszó Egyesület
strandja

8046 lakosu nagyközség a soroksári kis Dunaág mellett. Lakosai háromnegyed részben magyar, egynegyed részben német anyanyelvűek. Budapeستől való távolsága 18 km. Tengerszín feletti magassága 165 méter. Éghajlata mérsékeltlen meleg levegőjű. Gyönyörű hősök ligete van, szökőkutas tóval, kb. 3 hold területen. Vízellátása egészséges vízü kutakból történik. Villanyvilágítás.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Kunszentmiklós—tassi vonalon 45 perc alatt érhető el. **Vasutállomása** a község középpontjában. **Helyiérdekű vasúttal** (HÉV) Budapest-Vágóhid állomásról 35 perc alatt közelíthető meg. **Helyiérdekű megállója** a strandfürdő közvetlen közelében van, innen autobuszközlekedés Alsónémedi, Ócsa, Taksány és Bugyi községekbe. **Hajójárat** Budapest-Ferenc József-rakpartról. **Hajóállomása** a strandfürdő közvetlen közelében. **Autóval** Budapest—Pestszenterzsébeten és Soroksáron keresztül miúton. **Benzinkut** helyben. **Helyheli közlekedési eszközök:** héranató és autobusz.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Rötzer Lénárd, Fő-u. 32. Forstner Flórián, özv. Simon Lászlóné. Szantó István, azonkívül mindkét strandon vendéglő. Mindezekben a helyeken 1—1.20 P-ös ebéd és 1 P-ös vacsora kapható.

Penziók: Tejfalusy László penziója. Gondozott park, saját strandfürdő és autógarázs. Négy kétágyas szoba. Villanyvilágítás, folyóvíz, fürdőszoba. Szobaár személyenként és naponta 2 P, ha-

vonta 3 személyre 100 P. Teljes napi penzió 4—5 P. havi 120 P. Felvilágosítást nyújt: Tejfalusy László. Pestszenterzsébet, Kossuth-u. 37. Telefon: 47-6-44.

Fizető vendéglátás szervezett. **Csak lakást:** I. osztályú szobák száma 10, napi ára 1.20 P, havonta 30 P. II. osztályú szobák száma 30, napi ára 1 P, havonta 25 P. III. osztályú szobák száma 25, napi ára 80 fillér, havonta 20 P.

FÜRDŐZÉS

Két strandfürdő.

A Haraszi Úszóegyesület strandfürdője és sporttelepe a soroksári Dunaágban, mintegy 8 kat. hold kiterjedésű szép, fás szigeten terül el. Számos kabin, vendéglő, tekepálya, teniszpályák és létesítmények állanak a közönség rendelkezésére. Napi étkezés 2 P 50 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerfár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A községben van kaszinó. A filmszínházban minden csütörtök, szombat és vasárnap tartanak előadást, nyáron a kerthelyiségben.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A községfejlesztő bizottság — községghaza.

DUNAKESZI

Vendégek
a Dunaparton
Foto:
Knöpfmayer

6053 lakosu, a Duna partján fekvő, szarmagyar nagyközség. Budapesttől való távolsága 16 km. Tengerszín feletti magassága 128 méter. Vízellátása kutakból történik. Villanyvilágítás.   Római katolikus templom (épült 1754-ben). **Nevezetességek:** A község már a kő-, réz- és bronzkorszakban lakott terület volt. A falu alatt „Kopolya”-part híres bronzkori temetkezési hely. A nyolcvanas évek ásatásai folyamán több mint félezer sírfészket hozottak fel. Homokhordás közben a falu lakosai még ma is találnak kisebb-nagyobb urnákat. Krisztus születése után a rómaiak terjesztették ki uralmukat a környékre. Itt vonult át a Pannoniából Dáciába vezető felső utvonal. Ezen utvonal biztosítására — miután a Duna-Tisza között jázig földön haladt keresztül — a rómaiak sáncokat emeltek, melyek nyomai ma is láthatók s ezt a nép „csörsz” (Csörsz árka) árkának nevezi. A község római emlékei közé tartozik még a Révesárdánál látható Dunaparti burgusz maradvány is, mely nyitott erődítmény volt. A népvándorlás korából két avar sánc gyűrűje még ma is látható.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapest nyugati pályaudvarról 24 perc alatt érhető el. Naponta 18 vonal-pár közlekedik. Három vasútállomása van, u. m. Dunakeszi-Alag, Dunakeszi megálló és Dunakeszi MÁV Műhelytelep. **Autobuszon** a Budapest—Balassagyarmat között közlekedő MAVART-járáttal érhető el. Autobuszközlekedés naponta kétszer, reggel és délben. **Autóval** kiváló keramítuton közelíthető meg. **Benzinkut** helyben. **Helybeli közlekedési eszközök:** 5—6 bérautó.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: A községi kulturházi vendéglő. **Fizető vendéglátás** (szervezett). a) **Penziószerű ellátás:** Előzetes bejelentésre a

községi kulturházban. b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 30, napiár 1.20 P, havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 50, napiár 1 P, havonta 25 P. III. oszt. szobák száma 100, napiár 80 fillér, havonta 20 pengő.

FÜRDŐZÉS

A község Dunapartja fürdőzésre gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt alkalmas.

EGÉSZSÉGÜGY

Négy orvos, 3 fogorvos és egy jól felszerelt gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A levante sportpálya. A kulturházban különböző körök és kaszinók.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUIT A községfejlesztő bizottság — községháza.

DUNAVEGSE

Levegőkép

4800 lakosú magyar anyanyelvű nagyközség, a hasonnevű járás székhelye. Közvetlenül a Duna partján fekszik, Budapesttől délre 73 km. távolságra. Artézi kut., Villanyvilágítás.   Helyben van róm. kath. és ref. templom, főszolgabírói hivatal, kir. járásbíróság, adóhivatal, polgári iskola. Nevezetességei: A község múltja az Árpádok koráig nyúlik vissza, Petőfi itt élt s dalaitban meg is énekelle. Atyjának itt volt kocsmája. A Hősök tereén parktól körülvett szökőkút. A községnek fejlett gyümölcs- és virágkertészete van. Ezenkívül itt készülnek a gyönyörű szép csipkék, az országosan általánosan ismert rece-munkának is a község a hazája. A III. blokk-épületekkel kiépített nyaralótelepet tart fenn a ref. egyház szigelén.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Kunszentmiklos—dunapataji vonalon 1 3/4 óra alatt érhető el. **Hajóállomás** közvetlenül a község mellett. **Autobuszbjárt** naponta kétszer van Baja—Budapest és Kalocsa—Kunszentmiklósr.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Tágas, parkirozott kerthelyiséggel bíró szálloda-vendéglőt tart fenn Csillik István és Tóth Gábor. Előbbinél 3, utóbbinál 5 modern berendezésű szoba van, egy-két ágygal, dívánnyal. Napi penziószerű ellátás négyszeri étkezéssel 3.50 P.

Vendéglők: Kisebbszámú átmeneti szoba van a községi vendéglőben és vasúti vendéglőben. Szoba ára 1.30 P. Ebéd 1—1.20 P., vacsora 80 fillér.

Az egyes kilözésekben heti, vagy havi bérlettel átlagárban 80 fillér egy ebéd.

Fizető vendéglátás: a Penziószerű ellátás: egyes nyilvántartott gazdáknál napi háromszori étkezéssel átlag 2—3 pengőért kapható.

Itt Csak lakás: II. oszt. szobák napi ára 0.80 P., havonta 20—25 P.

A községben van tejesarnok. Hetenkint háromszori piacon és az üzletekben minden olesó árn beszerezhető. Tej ára literenként cca 16 fillér.

FÜRDŐZÉS

A község közvetlenül a Duna mellett fekszik s a folyam medre oly kellemes a községnél, hogy teljesen veszélytelenül lehet 100—150 méter távolságra is a folyamba bemenni. Csónakkikötő is van a strandon. Csónakok bérelhetők.

Dunarészlet.

EGÉSZSÉGÜGY

5 orvos és egészségügyi a községben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A strandon teniszpálya és kuglizó van az övszázados fű- és nyáriak árnyékában. Sporttelep, footballpálya, leventelövésztelep. A strandvendéglőben napon-

ként zene és tánc. KHE kiépített nyaralótábor a szigelen.

KIRÁNDULÓHELYEK

Dunaföldvár $\frac{3}{4}$ órányira hajóval megközelíthető. Dunapentele, Csabonyi erdő, szalkaszentmártoni révházhoz esónak-kirándulások. Solton artézi fürdő, vonaton elérhető.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

dr. Szervátzy Imre ny. járási orvos, tb. vm. főorvos és a községfejlesztő bizottság

FELSŐGÖD

Dunaparti
sétány
Foto: Karinger

3600 lakosu, a Duna mellett fekvő, a váci járáshoz tartozó szimmagyar község. Budapesttől 20 km-nyire. Tengerszín feletti magassága 120 méter. Éghajlata általában száraz, enyhítve a Duna felől jövő páratartalmu levegő által. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. [P] [P] [P] Római katolikus és református templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—váci vonaton érhető el. **Autobuszon** a Budapestről naponta kétszer közlekedő Magyar járaton. **Autóval** a Budapest—váci országúton. **Benzinkut.** **Helybeli közlekedési eszközök:** Az állomáson két omnibusz, viteldíj a strandhoz 10.-12. fillér.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Liebezei Ferenc, Csabon Antal, Huszty Ferenc, Magyar Gábor és Csóresznyés Dezsőné vendéglői, ahol menük 80 fillértől 1.60 P-ig kaphatók. **Penzió:** „Kék Duna” penzióban 10 szoba strandfürdővel, közvetlenül a Dunaparton. Napi teljes penzió 5.— P. Azonkívül még 10 hálóhely napi 80 fillér és 1 P-árbau. **Fizető vendéglátás:** a) **Penziószerű ellátás** a Kék Dunában és özv. Bösenbacher Jánosné-nál, Atilla-u. 13., b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák havonta 60 P-től, II. oszt. szobák havonta 40—60 P-től, III. oszt. szobák havonta 20—40 P-ig. A szobák 1—2—3 személyesek, részben konyhahasználattal.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községbáza.

FÜRDŐZÉS

A Dunán két strandfürdő, az egyik a község, a másik a „Kék Duna” penzió tulajdonra. Mindkettő a község központjától 10—12 percrenyire. A községi strandon kabinhasználat 80 fillér, szekrény 40 fillér. Havi kabinbérlet 8.— P. Ugyaníll esőnakmegőrző. A „Kék Duna” strandon kabinhasználat 0.80—1.— P. szekrény 30 fillér. havi bérlet 8.— P.

EGÉSZSÉGÜGY

1 orvos és gyógyszerész, fogorvos.

SZÖRAKOZÁS ÉS SPORT

Kaszinó, Iparoskör, MOVE közművelődési egyesület, Műkedvelő csoport, Sport Egylet stb. A Kék Duna strandon nyilvános teniszpályák, óránként 2.— P bérért, havi bérlet 25.— P.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Szentendrei szigetre állandó motoreső-nakjárattal, 3/4 óra alatt elérhető Pócs-megyét, illetőleg Leányfalut.

GÖDÖLLŐ

Királyi
nyaralókastély

11.056 lakosu szőnmagyar nagyközség, a hasonnevű járás székhelye. Budapesttől 29 km-nyire. Tengerszín feletti magassága 225—310 méter. Éghajlata lényegesen hűvösebb, mint a fővárosé, vagy a szomszédos községké s ezért, valamint erdőshegyes vidéke miatt is igen alkalmas nyári üdülőhely. Vázellátása magánkutakból és mélyfúrású kutakból történik. Villanyvilágítás.

A több mint ezer esztendőös magyar történelemben Gödöllő 600 éves múltja tekint vissza. Irásos feljegyzéseink már az 1330-as években megemlékeznek róla, mikor a honalapító Árpádok nemzetségének kihalásával, a dicsőségesen uralkodó Anjou-dinasztia alatt legszebb virágzásban él a magyar. Az akkor még csak pár házacskából álló kis falu, a hozzátartozó erdő- és földterülettel Nagy Lajos király adományából családi birtok. Hetven évvel később már Luxemburgi Zsigmond magyar király s németrómai császár feleségének tulajdona. Utóbb Hunyadi János és fia, Mátyás király korában, 1441-től a vitéz Rozgonyi-család bírja adományképpen. A szerencsétlen 1526. évtől Gödöllő neve eltűnik az idők zivatarában. A szomorú emlékü mohácsi esete utáni nehéz másfél század alatt Gödöllő életéről, sorsáról nincs több emlékü. Csak 1655-ben, III. Ferdinánd király korában tűnik fel neve újból, ismét királyi adományozó oklevélben. A területében megnagyobbodott Gödöllő ezután már gyorsabb fejlődést mutat. Új korszakot jelentő fordulópont Gödöllő történetében Grassalkovich Antal megjelenése. 1749-ben az egész Gödöllő környéki uradalom az ő birtokába jut. Páratlan művészi ízléssel és bőkezűséggel megépíti a gyönyörű késői barokkstílusú gödöllői kastélyt és templomot. Telket, anyagot, telemes pénzüsszeget ad a református templom felépítésére s a lakosság számára száznál több lakóházat emel. Ugyanez évben kezdi meg a gödöllői Erzsébet-park bejárója mellett emelkedő szép barokk Kálvária felállítását is. A szabadságharc után kézzől-kézre vándorol a Grassalkovich-birtok, 1867-ben azonban minden megvallozott. Az uralkodó családdal történt kibékülés és I. Ferenc József királyú koronázásának öröme a magyar kormány visszavásárolja a gödöllői uradalmat, azt koronauradalommá teszi, helyrehozza a kastélyt s mindezeket koronázási ajándékkul felajánlja az uralkodónak. Gödöllő most már rohamosan fejlődik. A királyi nyaralóhellyé emelkedett község látogatottabb lesz, királyi kastélyában sűrűn fordulnak meg külföldi fejedelmek, diplomaták, egyházi és világi méltóságok, hatalmas erdei pedig nem egyszer hangosak a magas vendégek vadászkiállításaitól. A megújulás napjai Gödöllőre hozták vitéz nagybányai Horthy Miklóst, Magyarország kormányzóját és családját, kik minden évben itt töltik a nyár egyrészét s megjelenésük a holdogabb magyar mult derűs visszacsillogása.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a MÁV-val, a MÁV kezelésében levő Gödöllő—váci villamossal, valamint a BHEV-tal 1 óra alatt közelíthető meg. Vasutállomás a községben.

Autobuszon a Budapest—Gyöngyös—kékkestői és a Budapest—Illafüredi autobusszal érhető el. Gödöllőtől indul ki Valkó, Vácsszentlászló és Zsámbokra autbuszjárat, 6 autótaxi, 2 benzinkut.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penzió: Gizella-fürdő és Parkotthon-penzió a Gizella-úton, 10 kiadó szobával, ugyanitt strandfürdő. Napí penzió főidényben: 5—6 P, elő-, utóidényben: 1—5,20 P. Havi penzió főidényben: 130—150 P, elő-, utóidényben: 120—140 P. Egyágyas szoba étkezés nélkül 3 P, kétágyas 4 P, pótágy 1 P. Reggeli 50 fillér, ebéd 1,40 P, vacsora 1,20 P. Kismenü 1 P.

Vendéglők: Nemes Ernő vendéglője (Ferenc József-téri állomás), a MAV-vendéglő az állomáson és a Központi Szálloda és Étterem a Ferenc József téren, az Erzsébet-parki sportpálya vendéglője.

Fizető vendéglátás: I. oszt. szobák száma 50, napi ára 2—3 P, havonta 25 P. II. oszt. szobák száma 70, napi ára 1,50 P, havonta 20 P.

Élelmicikkek a községház csarnokudva-

rában állandóan és 3 napi hetipiacra is beszerezhetők.

FÜRDŐZÉS

1. **Gizella strandfürdő** a vasúti állomás mellett, 25×12,5 m-es vasbeton medence, legnagyobb mélysége 1,60 m. Gyermekek részére elrekesztett hely. Tornaszerek, asztali tenisz. Árak: strandfürdő kabinnal 60 fillér, gyermekeknek 30 fillér. Havi 8 P, gyermekeknek 4 P. Idénybérlet 16 P. Kádfürdő, egy fürdés 1 P, fűzetjegy 10 fürdésre 8 P.

2. **Blaha Lujza-Strandfürdő.** Részletesebb leírást lásd következő oldalon.

3. **A Szent Jakabi tó** a községtől ugyan-
csak 3 km-re, a HEV-vel közelíthető meg. Vízét meleg források szolgáltatják. Erdővel körülvett szép helyen fekszik.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben 12 orvos és 2 gyógyszerár van.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

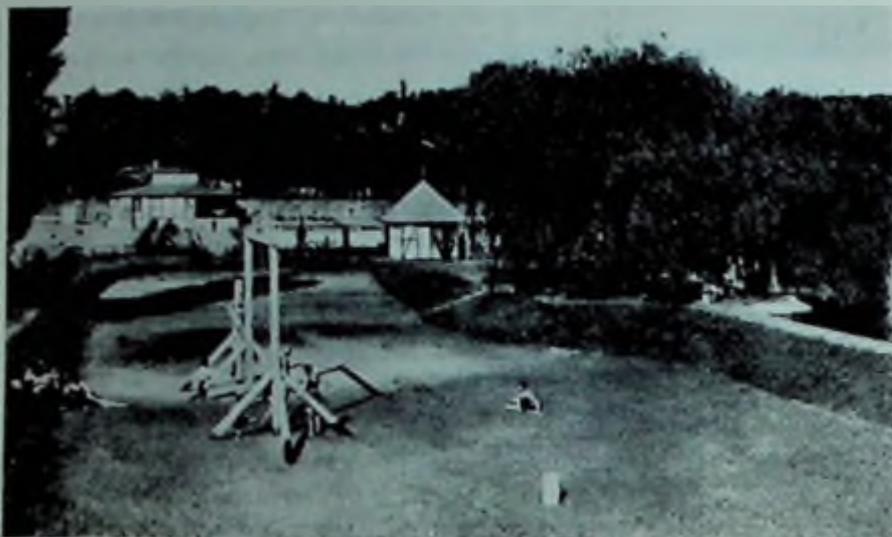
Mozgókekszínház, teniszpályák, sportpálya, sítérp.

KIRÁNDULÓHELYEK

A községet körülvevő erdők, a Szent Jakabi tó, a veregyeházi nagyszabású strandfürdő.

Parkrészlet

**GÖDÖLLŐ
(BLAHA
LUIZA
STRANDFÜRDŐ)**

Strandrészlet
Foto: Karinger

Blaha Lujza Strandfűrdő Gödöllő község középpontjától 3 km-re, Blaha Lujza fűrdő Máv. villamosmegállótól 309 lépésnyire fekszik. A négy holdas fűrdőtelepen egy holdas homokstrand van. A nagy betonmedence 65×25 méter, mélysége 2 méter s ezért vízisportokra s versenyekre alkalmas. Nem uszókknak elkerített hely. Vízét a fűrdőtől 900 méternyire fekvő Méhes erdőben fakadó Rákospatak szolgáltatja s még külön kutműberendezés is van. Tennispályák, ping-pong, tornaszerek, játékok. Rövidebb-hosszabb használatra a telepen lévő ízletes turistakonyhák bérelhetők. Por, füst, közlekedési lármá nincsen. A fűrdő vendéglőjében hideg és meleg ételek és italok minden időben menürendszer mellett kaphatók. Fűrdőbelépőjegy ára egész napra 50 fillér, diákoknak 30 fillér, 10 fürdőre szelvényjegy 4 P, ideényjegy 16 P, tisztviselőknek s diákoknak 8 pengő.

A fűrdő a Budapest—gödöllői vasútvonalon, vagy HÉV-vasúton és az Újpest—Veresegyház—gödöllői villamosvasúton érhető el hétféle jeggyel. Autók részére Gödöllőn vagy Veresegyházán át kitűnő műút vezet a fűrdőig.

Koronauradalmi őrési erdő és dombos szőlővidék közvetlen közelben, 10 percrenyire innen a hegytetőn 70 holdas sétatérő kilátóval, honnan a Mátra hegyvidék, Vácnál a Duna s esténként a kiválóított budai hegyoldal láthatók.

Strandrészlet
Foto: Karinger

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A Községi Idegenforgalmi Bizottság, júniustól szeptemberig a fűrdővezetőség.

GYÖMRŐ

A gyömrői Strandfürdő bejárója

6992 lakosú színmagyar nagyközség a Cserhát hegység nyugványain, enyhén dombos vidéken, Budapesttől 27 km-nyire. Hasonnevű járás székhelye. Tengersizn feletti magassága 161 méter. Vízellátását kiváló vizű köz- és magánkutak, valamint egy artézi kut szolgáltatja. Villanyvilágítás.   Római katolikus és ref. templom. Nevzetességei a gróf Teleki Tibor és gróf Pálffy Géza kastélyai és a kultúrház.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—szolnoki vonalon 35 perc alatt érhető el. Ünnap és vasárnap kedvezményes térítjegyek. Két vasútállomása van: Gyömrő-Koczánpuszta és Gyömrő-Tófürdő. **Autobuszon** a Gomba—Monor—gyömrői MÁVART járáttal közlelhető meg. 2 benzinkut.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Baron Sándor, Soponyai Gyula, özv. Balla Józsefné, Falueskay Károly, Kovács József, Szabó Pál, Pataki József vendéglői. Ebéd 1—1.20 P. vacsora 80 fillérért kapható.

Fizető vendéglátás (szervezett). I. oszt. szobák száma 120, napi ára 1—2 P. havonta 30—40 P. II. oszt. szobák száma 60, napi ára 50—80 fillér, havonta 15—25 P. Élelmickek hetenként 5 piaci napon és a helybeli kereskedőknél és termelőknél beszerezhetők.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

FÜRDŐZÉS Gyömrő-Tófürdőn

10 kat. hold területű, a nyári hónapokban 24—26° C. hőmérsékletű, versenysport céljaira is igen alkalmas tó, 135 kabinnal, árnyas sörkerttel, cukrászdával, játéktérrel, kimerült, ideges, vérszegény és étvágytalan betegek számára igen ajánlható. Havi bérlet felnőtteknek 8 pengő. (Részletek a következő oldalon.)

EGÉSZSÉGÜGY

A községben 6 orvos és egy gyógyszer-tár van.

SZORAKOZÁS ÉS SPORT

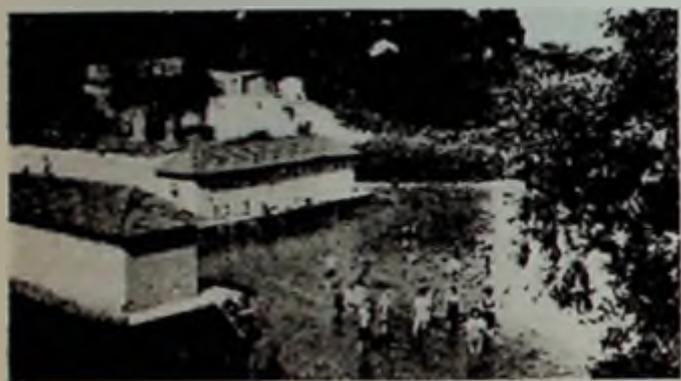
Állandó mozi (kerthelyiséggel), 2 teniszpálya, 2 kaszinó, 5 társaskör, dalkörök, sportegylet, valamint jun. 15—aug. 15-ig színtársulat tart előadásokat igen jó erővel.

KIRÁNDULÓHELYEK

A község határában levő tövesi erdő.

Tóparti sörkert

Gyermekfürdő-részlet

Tó kisviz-részlettel

GYÖMRŐ-TÓFÜRDŐ (természetes strand)

Gyömrő nagyközség szélvédett völgyében fekszik a 16, 10 hold terjedelmű területen. A tavat 30, nagyobb részben hideg, kisebb részben meleg **forrás** táplálja. Talaja finom fővénnyel fedett, mely **Kutroba** magántanárnak a polytechnikumon végzett vizsgálata szerint részben mikroszkopikus kicsinységű kvarekristályokból áll, melyek jólékony, rheumaellenes bóringeret fejtenek ki. A víz nyári hőmérséklete 25—26 fok C. Kedvező időjárás esetén már május második felében 22—24 fok. A tó-strand **Nemes Jenő György** dr. balneológus, v. szanatóriumi főorvos tanulmánya szerint kimerült, ideges, vérszegény, étvágytalan betegek és üdülők számára ajánlható és különösen alkalmas beteg gyermekek üdültelősére is.

Mindinkább szaporodván a lapasztalatok a gyömrői strandolás hasznáról **rheomás bántalmakban**, a tó vize legújabbban rádióaktivitásra nézve is megvizsgáltott. A szakértői vizsgálat a vízben lényeg radiumemanációt mutatott ki, mely eredmény az életfolyamatokra általában gyakorolt foklönően élénkítő és **vérszűnő** tisztító hatását is magyarázza.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapest Keleti p. u.-ról 1 óra alatt érhető.

Budapest től előbb Gyömrő-Kővágas-puszta állomást érintik, ezután következik csak Gyömrő-Tófürdő külön állomása. Budapest kei. p. u.-ról 6—14 óra között 6, 14—22 óra között 7 vonat indul; visszafelé pedig 5—10 óra között 6, 13—22 óra között 7 vonat megy.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda, vendéglők és kiadó szobák Gyömrő községben. (Részletes leírást lásd előző oldalon.)

FÜRDŐZÉS

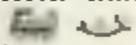
A tó sekélyebb részein a nemszóknak nagyobb kiterjedésű fürdőhely. A tó mély részén 50 méteres újjáalakított tréning- és verseny-uszopálya. A parton napozó és tómenti területen árnyas légfürdőző helyek. A tó déli végén játszótér és tornaszerek. Csónakpark, 135 kabina, strandvendéglő (jó és olcsó szegedi konyha), tóparti söröző és cukrászda.

Fürdőárak ünnep és vasárnap közös ültözővel felnőtteknek 80, hétköznap 40 fill. Havi bérlet 8.— P. Kabinjegy 5 személyre ünnep- és vasárnap 80, hétköznap 40 fill. Gyermekek az árak felét fizetik. Társascsónak 1 órára személyenként 40 fill., 1 személyes szandalin 60 fillér.

KISKÖRÖS

Petőfi szobra
Foto: Monostory

13.135 lakosu színmagyar nagyközség. Budapesttől 110 km távolságra fekszik. Tengerszín feletti magassága 102 méter. Vízellátása hortoni- és arlézi kutakból. Villanyvilágítás. Róm, kat. és evang. templom, községháza, polgári iskola. A községben érdekes népviselet van. Itt született Petőfi Sándor 1822 december 31-én. Petőfi Sándor szülőháza a község közepén van, melyet minden idigen áhitatos kegyelettel szokott felkeresni. Az evangélikus népiskola épületét 1836-ban emelték, melynek egyik tanteremében Jókai Mór a *Magyar Irók és Művészek Társasága* nevében 1880 október 17-én tartott emlékbeszédet a község nagy szülöttjéről. Az iskola előtt áll Petőfi Sándor első szobra, melyet a község lelkes magyar érzelmű vezetői a legdurvább elnyomtatás korszakában, 1861-ben állíttattak fel. Petőfi (Alexander Petrovics) anyakönyvi bejegyzése az evangélikus lelkész hivatalban látható. A községháza előtti hatalmas bronzszobrát 1927-ben készítette Szentgyörgyi István szobrászművész. Előtte van megőrizve az a hely, ahol Petrovics István, a költő atyja, 1821 január 1-től 1824 december 31-ig mint községi mészárszék-hérlő, mészáros volt.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—kelebiai vonalon érhető el. Vasútállomás, 3 hérautó és 3 benzinkut a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda és vendéglő: Szarvas-szálloda 16 vendégszobával, vendéglővel. Árak: egyágyas szoba napi 2 P, kétágyas szoba napi 3.60 P. A szállodában egy fürdőzés 1.20 P.

Vendéglők: 1. A Szarvas-szállodával kapcsolatos vendéglőben 200 személy étkezésére van hely. Berendezése modern. Éllap szerint reggeli, ebéd és vacsora 2.70 P. A déli menü 1.20 P.

Fizető vendéglátás: a) Penziószerű ellátás (szállás és étkezés): Állagos napi ára a Szarvas-szállodában, télen, fűtéssel 5 P, nyáron 4 P naponként.

b) Csak lakás: 1. oszt. szobák napiár átlaga 2 P, havonta 40 P.

SZÖRAKOZÁS ÉS SPORT

Évenként 1—2 hónapig színház, állandó mozi, tennisz- és tekepálya, 3 társaskör.

EGÉSZSÉGÜGY

Nyolc orvos és 2 gyógyszerészter helyben.

KIRÁNDULÓHELYEK

A 9 km-re fekvő Búdástóra, melynek vize lugos-rádiumhatású. A tónál vendéglő és penzió van.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

KUNSZENTMIKLÓS

Községi
intézmények

8004 lakosu sziumagyar nagyközség teljesen sík vidéken, Budapesttől való távolsága 61 km. Éghajlala száraz, egészséges. Vízellátása három artézi kútból és magánkutakból történik. Villanyvilágítása 220 voltos váltóáramu.

A községet 1124-ben a Comnenos János görög császár elől menekülő Tatar fekete kunvezér alapította, akit népével II. István királyunk a mai Kiskunságban telepített le. A lakosság a XV. században lért keresztény hitre, a török elől a környező óriási nádasokba menekült, 1600 óta Kunszentmiklós néven említik az oklevelek. A Mízse székhez tartozó hajdani mezőváros hosszú ideig székhelye volt a kiskun kapitányoknak. Számos középkori műemlék díszíti, levéltárában őrzik a „Kun Miatyánk” és a „Kun Lista” eredeti példányaait, Róm. kath., ref. és izr. temploma, 300 éves ref. főgimnáziuma van. Remekbeszabott, fajtiszta, szabad kun lakossága híven megőrizte őseinek vitézi viseletét, dalaát, táncait. Világmérete híres látványossága a minden év szeptember első vasárnapján tartani szokott Pásztorünnep, a kiskun lovasjátékok, az ősi hagyományokkal fűszerezett „Dömötöri” vacsorák és az egyedülálló „Kiskunbokréta”. De igen sok idegent vonz a környező végtelen pusztákon érintetlen eredetiségben megmaradt pásztorélet tanulmányozása.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: A Budapest—kiskunhalasi vonalon 1 óra alatt érhető el. Vasútállomás a község középpontjától 3 km-nyire. Minden érkező vonathoz autóbusz áll rendelkezésre. Viteledij személyenként 40 fillér. **Autóbuszon:** A Budapest—bajai autóbuszjárattal átszállással közelíthető meg. Autóbusz közelekedik még a Kaloesa—Kunszentmiklós—Tass vasútállomások között is. Autón Budapesttől jó autópályán érhető el. Benzinkut van.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: A községi nagyvendéglő és szálloda, valamint a „Petőfi”-szálló és Sümegi István „Othon”-szállója. **Vendéglők:** Községi nagyvendéglő, Nagy Süm-

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT az községi nagyvendéglő bérlelje, ill. a községi a Bokreta titkára.

egor „Petőfi”-vendéglője, Sümegi István „Othon”-vendéglője és Zsigmond Gábor, valamint Pöllinger Károly vendéglői. **Fizető vendéglátás** (szervezett). **Csák lakás:** I. oszt. szobák száma 4, napi ára 1.20 P, havonta 20 P. II. oszt. szobák száma 20, napi ára 0.80 P.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben 6 orvos (egy nő) és két gyógyszerár van.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Mozgóképzőszínház, sportuszoda és strandfürdő, 2 kat. holdas sportpálya, tennispálya, urikaszinó, különféle társaskörök

KIRÁNDULÓHELYEK

A 7 km távolságra lévő Dunához, a bugaci pusztákkal összefüggő pusztákra.

OMVESZ képviselője: Sümegi István, a vezető jegyző és Ferenczy Géza tanító,

MÁRIABESNYŐ

Máriabesnyői
kegyhely és
kolostor

Gödöllő nagyközséghez tartozó igen kedvelt bucsujárárhely. Tengerszínfeletti magassága 240 m. Ózondús, erős hegyi levegője van. Vizellátása egészséges vizű kutakból történik, sok villálan saját vízvezeték. Villanyvilágítás. A XIV. században népes község volt, a török hódoltság alatt teljesen elpusztult. Templomromjai közül 1759-ben teljesen épségben megmaradt Mária-szobrot találtak. Ez a lelete tette nevezetes bucsujárárrá. A régi templom helyén 1763-ban kolostor épült. A község határában kis vadászkunyhó áll, melynek ajtaján kis emléktábla hirdeti: Rudolf trónörökös 1876–1884. évek alatt itt 17 kőszáli sasi lőtt. Építészeti szempontból híres a Mária Terézia-korabeli templom és zárda. Salvator nővérek modern zárdája.

Nevezetességek: Csonka-Magyarország legkedveltebb, leglátogatottabb évszázados bucsujárárrá helye. Különös érdekessége a kapucinus templomnak, hogy „emeletes”, ugyanis egymás fölött két teljesen kiépített önálló temploma van.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton: A Budapest—hatvani vonalon két vasútállomása van: Máriabesnyő és Máriabesnyő kolostor.

A HÉV-vel Gödöllőig közelíthető meg, honnan 2 km-es jelzést ellátott ut vezet Máriabesnyőre.

Autobuszon: A Budapest—Gyöngyös—Illafüredi MAVAUT-járat állomása.

Autóval Budapesttől végig bitumenes aszfalt úton érhető el.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Kalász Károly és Berey Oszkárné. Kaszinó vendéglő.

Penziók: Weiser-penzió 60 folyóvízzel ellátott szobával. Kalász penzió 4 szobával; három gyermekpenzió az üdülőtelepen. Fizető vendéglátás.

Penziószerű ellátás: magánházaknál 10-napos bulirozott szobák és villák nagy gyümölcsös kerítéssel.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT Az

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő a kaszinó 30 holdas erdejében.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszer-tár helyben, az orvosságot kerékpáros küldöncök házhoz viszik.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Társaskör, teniszpályák, sporttér, nyári ünemulatságok stb. stb. Színház és mozi Gödöllőn (tértijegy 24 fill.) 4 perc alatt elérhetők. Rendkívül vadus vadászterülete van.

KIRÁNDULÓHELYEK

Fácános vadaskert. Gödöllő híres parkjai. Bagi-csárda. Öreghegy hatalmas méretű strandfürdővel. József főherceg fenyőliget külön engedélyvel stb. Nagyobb kirándulásokra nagy lehetőségek.

üdülőhelyi bizottság.

NAGYKOVÁCSI

Látvány
Foto: Karinger

2587 lakosu község, a Nagyszénás déli lejtője alatt, fensíkszerűen elterülő erdőkkel körülvett völgyben. Budapesttől való távolsága 8 km. Tengerszín feletti magassága 342 méter. Vízellátása a községben egészséges vizű kutakból, a Tisza István kertvárosban vízvezetékéből történik. Villanyvilágítás. [P] [R] Róm. kat. templom. A községben számos római leletre akadtak, a talált sírkövek egy részét a pléhánia falába falazták. A községben található az 1750-ben épült gróf Tisza-kastély műkínészekkel. A világháboruban hősihalált halt 72 hős fia emlékére emelt emlékmű a templom előtt, rajta érebevésve földesuráról, Tisza Istvánról csak halála után megállapított az a történelmi igazság, hogy ő a világháború ellenzője volt.

KÖZLEKEDÉS

Villamossal Budapest-Széll Kálmán-térről a 83-as villamossal Hűvösvölgyig, onnan a BART-autobusszal. Viteledj a községbe 60 fillér, Tisza István-kertvárosig 30 fillér. Gyalogosan Pesthidegkut—Máriaremetén át erdei úton, nagy kerülővel. Autóval Budapest-Hűvösvölgytől bérautó 5 P. Helyheli közlekedési eszközök: Lovaskocsi gazdánál olcsón rendelhető alkalmasszerűleg.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Angeli András tulajdonos „Turista szállodája a Nagyszénáshoz”.

Vendéglők: a „Korona” vendéglő, egy vendégszoba, két ágyval, melynek napi ára 1.20 P. Tisza István-kertvárosban „Autócsárda” vendéglő háromszori étkezéssel 3 P. **Fizető vendéglátás:** a) Csak lakás: II. oszt. szobák havonta 30 P. III. oszt. szobák havonta 30 P. A szobák 1—2—3

személyesek, részben konyhasználattal. Felmucikkek a helybeli termelőknél jutányos áron beszerezhetők.

FÜRDŐZÉS

A községhez tartozó Tisza István-kertvárosban van egy 20×12 m. méretű strandfürdő, gyermekek részére külön medencével. Legmélyebb pontja a betonmedencének 2 méter. Fürdőjegy ára 50 fillér, 50 db jegy 15 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár a községben.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával elérhető kirándulóhelyek: a Nagyszénás csúcsa, a Zsiroshegy, mindkettőről gyönyörű kilátás nyílik. A Remete-völgy, melynek sziklaharangjairól a hagyomány azt meséli, hogy azokban hajdan kurucok lanyáztak.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

ÓKÉCSKE

Tiszaparti strand

3091 lakosu szántiszta magyar nagyközség, sík területen, a Tisza-folyó partján Budapesttől való távolsága 130 km. Tengerszín feletti magassága 90 méter. Vízellátása artézi kutakból és vízvezetékből történik. Villanyvilágítás, [V. á.: Ujkécske, -f. (Ókéske—Ujkécske).

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Szolnok—kiskunfélegyházi vonalon Ujkécskéig 4 óra alatt közelíthető meg. Vasútállomása Ujkécskén, a községtől két km-nyire. Bérkoesi az állomáson kapható. **Hajóállomás** helyhen, a községtől 1½ km-nyire. **Autobuszjárat** Nagykőrösről Ókéskéig naponta kétszer közlekedik. **Autón** kiépített makadámuton érhető el. **Benzinkut** helyhen.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Gazd. Egyesület vendéglője. Ebéd 1 P, vacsora 80 fillér. A tiszaparti strandfürdő vendéglőjében hideg és meleg ételek állandóan kaphatók. Kiránduló társaságok részére halászlé megrendelhető. **Fizető vendéglátás** (szervezett): a) **Penziónszerű ellátás** 8—10 családnál méltányos áron kapható; b) **Csak lakás:** I. oszt. szo-

bák száma 20, II. oszt. szobák száma 20, III. oszt. szobák száma 20. A szobák napi ára megegyezés szerint.

FÜRDŐZÉS

A Tisza partján elsőrendű fővenyfürdő. Kabinok mérsékelt áron naponként, vagy egész időnyire kaphatók.

EGÉSZSÉGÜGY

Két orvos és gyógyszerár helyhen.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Mozgóképzőház, tennispálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Tiszán, mindkét irányban, kisebb-nagyobb kirándulások tehetők. A tiszaparti erdőben szép séták. Az erdő eserkészek és leventék táborozására kiválóan alkalmas, a táborozók részére szükséges élelmezés a községben olcsón biztosítható.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

PESTHIDEGKÚT

Látvány
Fotó:
Küppfischer

7500 lakosu nagyközség a székeslővárosi és nagykovácsi erdőtől határolva. Lakosai 80%-ban magyar, 20%-ban német anyanyelvűek. Budapest közvetlen határában, a Hűvösvölgytől fél km-nyire. Vízellátása részint kutakból, részint vízvezetékkel történik. Villanyvilágítás.   V. á. Solymár Róm. kat. templom, máriaremetei kegytemplom. Nevezetességei: A Szervita Rendház tulajdonát képező máriaremetei kegyhely, a hidegkúti kálvária.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—esztergomi vonalon Solymárig, $\frac{3}{4}$ óra alatt érhető el. Vasútállomása Solymár, a községtől 4 km-nyire. **Autobuszon** a 83-as villamos végállomástól induló „H” jelzésű autóbusszal közelíthető meg, mely a nyári hónapokban 20 percenkint közlekedik. A viteldíj 24 fillér. **Autóval** a Hidegkúti-úton keresztül érhető el. **Benzinkút** kettő van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendégtők Wippner Mihály, Balázs Ferenc, id. Balázs Antal, özv. Nagy István-né, Dencs Jánosné, Kratzer József, Melter János, Schefesik Ferenc. **Penziók:** 1. Balázs-féle penzióban (Klebelsberg-út) 18 szoba van, szobaárak napi 2—3 P. Teljes napi ellátás, négyeszeri étkezéssel 5—6 P. 2. Palota-üdülőben: 10 szoba. Szobaárak napi 1—2 P. 3. Ligeti János (Boldogasszony-út) penziójában a legkényesebb igényeket kielégítő 6 szoba áll a közönség rendelkezésére. (Árak megegyezés szerinti.)

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

mint.) **Fizető vendéglátás:** (Szervezett) a) Penziószerű ellátás több nyilvántartott gazdánál, napi négyeszeri étkezéssel 5 P. b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák napi ára 3.— P. havonta 60.— P. II. oszt. szobák napi ára 1.50—2.— P. havonta 25—30 P.

FÜRDŐZÉS

A közvetlen közelben fekvő Tisza István kertvárosban van egy 40 □-méter területű strandfürdő. Egyszeri belépésre szolgáló jegy ára 60 fillér. A fürdő Máriaremetétől 20 perces sétával.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben 3 orvos és egy gyógyszerár van.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A községben van a Remetekertvárosi Polgári Kör és az előkelő fővárosi közönség által látogatott Wippner-féle vendéglő.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kiseb kirándulóhelyek a hidegkúti Kálvária, a Hármashatárhegy, a Csueshegy, a Rózsikaforrás, Malomesárda, Betyáresárda.

PÉCEL

Arpadházi
Szt. Erzsébet
gyermekotthon.
Foto: Karinger

7061 lakosu színmagyar anyanyelvű nagyközség a Rákos-patak balpartján, kres domboldalon és dombtetőn. A nyugatra fekvő terület hullámos, alacsony, lapályos dombhát, a Rákos-völgye által bosszúban szelve, délre halmokkal vállakozó fensík keletre és északra pedig völgykatharokkal szaggatott hegyes tőj. Budapesttől való távolsága 22 km. Teugerszín feletti magassága 300 méter. Vízellátása részint rendes, részint artézi kutakból történik. A község India-nevű részén vízvezeték van. Villanyvilágítás.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Jászványi vonalon $\frac{3}{4}$ óra alatt érhető el. **Vasútállomása** a község középpontjában van. **Autóval** nyáron olajozott köves úton érhető el. **Helybeli közlekedési eszközök:** Bérautó és bérkocsí.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Járó István (India), Tomann Ferenc, Muzsik Sándorné, Kiss Ilés, Tóth Istvánné, Hegedűs Mihályné, Konez Dezső, Bobay Árpád.

Penziók: 1. A Kugler-féle penzióban — mely domboldalon 5 holdas árnyas parkban fekszik — 8 szoba van, 15–20 ágygyal. Vízvezeték, villanyvilágítás, fürdőszoba. Ellátás napi négy-ötzöri étkezéssel 3–6 P. 2. A Jézus Szíve Nőpleányai penziója, szép nagy parkkal. Szobaárak naponta 4 P.

Fizető vendéglátás (szervezett), a) **Penziószerű ellátás:** Több nyílvántartott gazdánál napi négyzseri étkezéssel 3 P. b) **Csuk lakás:** 1. oszt. szobák száma 45,

napiár 1.50 P., havonta 25 P., II. oszt. szobák száma 68, napiár 1.20 P., havonta 12–20 P.

FÜRDŐZÉS

A vasútállomás közvetlen közelében van a strandfürdő, mely vizét artézi forrásból nyeri. Egyszeri belépésre szolgáló jegy ára 30 és 60 fillér, időnyjegy 12–20 P-ig. A víz mélysége 170 cm, térfogata 275 m³-méter. Befogadóképessége: 150 személy. A strandon kitűnő homok.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben öt orvos és egy gyógyszer-tár van.

SZORAKOZÁS ÉS SPORT

A községben van Kaszinó, Ipartaskör, Vasutaskör. Azonkívül van egy hangos filmszínház. Sportpálya és számos teniszpálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsetával elérhető kirándulóhelyek a Sukoró-erdő, Korona-erdő, az u. n. „Csunya” erdős részek.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza

PILISBOROSJENŐ

Látkép
Foto: Domján L.

1640 lakosu község a Nagykevély hegy lábánál, Budapestől 7½ km-re, gyönyörű erdővel borított hegyektől mint a Nagykevély (437 m), Kiskevély (436 m), a sziklás Ezüsthely (405 m), a Magaserdő, Kálváriahegy, Steinerriegel övezve, gyümölcsösök között fekszik. Tengerszínfeletti magassága 230 m. Vízellátása jó ízű patakból. Villanyvilágosítás.   V. á. Üröm 4 km-re a községtől. A Nagy- és Kiskevély közötti nyereghen a Természetbarátok Turista Egyesülete kényelmesen berendezett menedékháza. Tej- és gyümölcskurók.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton Üröm állomásig közelíthető meg, onnan a Budapest—Óbudai villamosmegállótól Ürömről át közlekedő rendszeres autóbusszjáratral érhető el. Budapestről a 72-es villamossal a Vörösvári-utig, onnét közvetlen autóbusszjárat a község központjába.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penziószerű ellátás szervezett, személyenként 3.50 P-ért kapható; családoknak kedvezmény. A vendéglőkben izletes polgári koszt.

Csak lakás: I. oszt. szobák 1 személy részére napi 1 P, havi 30 P; 2 személy részére napi 1.60 P, havi 40 P; 3 személy

részére napi 2.20 P, havi 45 P. Nyugágy helyi 0.50 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS

Mozi, tekepálya, földieper- és málnaszüret.

KIRÁNDULÁSOK

A környező fent említett hegyekre, Solymanra, Mátyás király kastélyának most feltárt romjaihoz, Rózsika forrás. (Üröm községbe, hol egy orosz stílusú kápolnában fekszik eltemetve I. Pál orosz cár leánya, Mária Pawlovna, József nádor első hitvese.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT: A községfejlesztő bizottság — községgháza és Lukinich Dezső gyógyszerész.

**KEVÉLYNYERGI
MENEDÉKHÁZ**

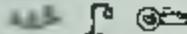
a Pilis hegységben 123 m tengerszintfeletti magassághon, a Nagy- és Kiskevély közötti nyeregben, kiterjedt erdők közepette fekszik gyönyörű kilátással. Emeletes, modern köépület villanyvilágítással, 5 kisebb-nagyobb hálószobával, összesen 65 ágyval, 3 tágas ebédlőhelyiséggel, nagy üvegverandával. Télen nyáron nyitva; állandó menedékházgondnok, aki napi 3.50—4.50 P áron, amelyben már a lakás és minden mellékköltség is benne foglaltatik, teljes jó ellátást nyújt. Olesó magaslati üdülésre, pihenésre kiválóan alkalmas! Gyermekek kísérő nélkül is felvételnék. Napfürdőzés, fekvőszékek. Orvos, gyógyszerár, posta és üzletek a közeli Pilisborosjenőn. Kisebbs-nagyobb kirándulások kiindulópontja. Legjobban megközelíthető: 1. **Pilisborosjenőről** kényelmes jelzett úton $\frac{3}{4}$ óra alatt (Pilisborosjenőre ötször naponta autóbussz Óbudáról, a Bécsi-ut—Vörösvári-ut sarkaról); **Csobánkáról** kényelmes jelzett úton $\frac{1}{2}$ óra alatt (Csobánka—dolgozókői autóbusszal Budapestről és helyi autóbusszal naponta hatszor a pomázi HÉV-állomásról érhető el), 3. Csillaghegyről, Urömről és Solymárról jelzett turistautakon, Új sí-lesikló pálya közvetlen közelben.

Bővebb felvilágosítás és helyfoglalás: Falh Kriztol menedékházgondnoknál — posta, Pilisborosjenő, vagy a menedékháztulajdonos; Természetbarátok Turista Egyesületénél, Budapest, V. Sas-utca 6., II. em. (hivatalos órák hetfőn, esütőtőkön 19—21 $\frac{1}{2}$ óráig. Tel.: 180- 156.)

PILISSZENTKERESZT

Látken
Foto:
Knöpfmacher

1339 lakosu kisközség, a Pilishegy keleti lejtőjén. Lakosai 20%-ban magyar, 80%-ban lól anyanyelvűek. Budapeستől való távolsága 28 km. Tengerszín feletti magassága 340 méter. Eghajlata magaslati. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Petroleumvilágítás. Jövőre kilátás van villanyra. V. á.: Pilisvörösvár. Róm. kat. templom (1766-ban épült). A községben 1184-ben alapított apátság romjai láthatók.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—esztergomi vonalon, Pilisvörösvárig $\frac{1}{2}$ óra alatt közelíthető meg. **Vasútállomása** Pilisvörösvár, a községtől 10 km-re. Rendszeres járatok Pilisvörösvárról Pilisszántóig, onnan 3 km Pilisszentkeresztra. **Autóval** Budapestről Csillaghegyen, Pomázon át az új kitűnő műuton érhető el.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Áfrány Gyula tulajdonában, 11 szép szobával. Szobaárak: 1.50—2.— P. Teljes napi ellátás 4—6 P. **Vendéglő:** Klausz István és Klausz Antal. **Fizető-vendéglátás:** (Szervezett). **Csak lakás:** III. oszt. szobák száma 5, havonta 30—40 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és kőzgyógyaszterár Pilisszántón, a községtől 3 km-re.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával elérhető: Szentkut-forrás.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — község-háza.

Ördögbarlang, Kapuszi-ka, Zsiványbarlang, Klastrom-forrás, Hármás-forrás, Dobogókő a községtől 3 km távolságra van. Dobogókőről remek kilátás nyílik a Dunára, Szobra, Zebegényre, Márianosztrára. Budapestre a Palatinus-palotákra. Szép időben tisztán látható szabadszemmel is az Ipoly vize, mely a Dunába torkollik és a Börzsönyi hegyek, sőt a Mátra-hegység is.

A Magyar Turista Egyesületnek kb. 100 ágysz. modernül berendezett, vízvezetékkel és villanyvilágítással ellátott menedékháza van tetszetős étteremmel, hol szolid polgári áron bármely időben ellátás és penzió kapható. A kilátó mellett szép kivitelű hűsi emlékmű áll.

A községtől fel Dobogókőre 7 km hosszú gyönyörű autó-út vezet. Így Budapestről autóval, vagy társasulazás esetében autobusszal kifogástalan jó műuton könnyen megközeleíthető. A Dobogókő tengerszine feletti magassága 700 m.

PILISSZENTLÁSZLÓ

Látvány

Foto: Koringer

1325 lakosu nagyközség, több hegy által alkotott kis fekvésű völgyben. Lakosai 10%-ban magyar, 90%-ban 161 anyanyelvűek, Budapesttől való távolsága 35 km. Tengerszint feletti magassága 385 méter. Vízellátása egészséges vízi kutakból történik. Petróleumvilágítás. ☞ [P] ☞ V. á.: Szentendre, Rómi, kat. templom. A községben még ma is láthatók a régi Palos-kolostor romjai. A hagyomány azt tartja, hogy itt talákozott Csák Máté a pápa követével, Gentilis főbornokkal. Számos faragott kő és cimer tanuskodik ezen állítás mellett.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest-Pálffy-térről induló HÉV vonattal Szentendréig 1 óra alatt közelíthető meg. **Vasútállomása** a szentendrei HÉV vasútállomás, 11 km távolságra a községtől. Szentendrén bérautók és bércocsák állanak a kirándulók és nyaralók rendelkezésére. **Hajóval** Szentendréig lehet utazni.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: A turisták igényeinek berendezett Turista-szálló, kb. 20 férőhellyel. **Vendéglők:** 1. Petkó István, 2. Hangya-szővelkezet, 3. Turista-szálló vendéglője. Napi ellátás 3.80 P. **Fizető vendéglátás:** a) **Penziószerű ellátás:** Több nyilvántartott gazdánál napi négyszeri étkezéssel 2.80—3.50 P. b) **Csak lakás:** 1. oszt. szo-

bák száma 5, napi ár 2 P. havonta 55 P. 11. oszt. szobák száma 25, napi ár 1 P. havonta 25 — P.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Szentendrén. Telefonhívásra legrövidebb időn belül megérkezik az orvos.

SZÖRÁKOZÁS ÉS SPORT

A községnek van lórsasköre.

KIRÁNDULÓHELYEK

Közelí kirándulóhelyek: az Apátkuti völgy, a Bukovinai völgyek, a Bucsina-patak völgye. A Sikátoros puszta és Böki-pusztáról a Dobogókőre, vagy Pilisszentkeresztre vezetnek kiránduló utak. Könnyen megközelíthető a Bánya feletti lejtő, amelyről gyönyörű kilátás nyílik.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

PÓCSMEGYER—LEÁNYFALU

Leányfalu
Dunapartja

1359 lakosu színmagyar dunaparti nagyközség, a pomázi járásban, Budapesttől 30 km távolságra. A kes Duna mindkét partján, közvetlenül a Pílisi hegyek lábánál fekszik. Tengerszin feletti magassága 105 méter. Elhajlata enyhe, nyáron pormentes, ózondus levegőjű. Vizellátása egészséges vízi kutakból történik. Villágítása villany.

KÖZLEKEDÉS

Helyiérdekű vasuton a Budapest—Szentendre vonalon érhető el. **Helyiérdekű állomás:** Szentendre. **Autobusz** Szentendréből a községig, vagy Budapest-Pálffy-tértől kombinált villamos-autobusz vonal. **Hajón** a Budapest—esztergomi hajóval naponta háromszor. **Hajóállomás:** Pócsmegyer-Leányfalu. **Benzinkut** a Roth-féle vendéglő előtt. **Helybelli közlekedési eszközök:** autobusz, bérautó, bérkocsi.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Leányfalun, Kabányi Zoltán Park-penziója. Napi ellátás 5—7 P. 3 boltas park, teniszpálya-használat. Vendégeinkért Pestre autót küldünk, autós vendégeknek díjtalan garázs áll rendelkezésére. Saját strand. Kívánatra orvosi

felügyelet. Nőnel angol, francia nyelven felvilágosítás. **Vendéglők:** Kéner Imre, Pánczél Lajos. **Fizető vendéglátás:** a) **Penzlőszerű ellátás** (szállás és étkezés): napi 4.50—4 P. b) **Csak lakás:** I. osztályu szobák száma 30, II. osztályu szobák száma 40.

FÜRDŐZÉS

A Duna mindkét partján strandfürdő. síma főveny-talajjal.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos a községben, gyógyszerár a 3 km-re fekvő Tahitótfaluban.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Nyerges-hegy Jankás lejtőjének megmászása után Pilisszentlászló érintésével érjük el már országos viszonylatban is elsőhelyen álló Dobogókő csuesot.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza

RÁCKEVE

Dunai látkép
Foto: Monostory

6565 lakosu színmagyar nagyközség, a soroksói Dunaág partján, árnyas erdők-től körülvéve, Budapesttől való távolsága 42 km, Tengerszín feletti magassága 103 méter. **Vizellátása** egészséges vízi kutakból és artézi kútból történik. **Villanyvilágítás.** **Római** katolikus, református, görögkeleti és izraelita templom. **Hősi emlékmű.** **Nevezetességei:** A HÉV állomás mellett Savoyai Jenő által épített barokkstílusú kastély, amely most a királyi család tulajdona. A Dunaparton elhúzódó parkban Árpád vezér szobra. Néhány török korból való épület, melynek egyikében hozta meg halálos ítéletét Görgey, a bécsi udvarhoz szító gróf Zichy Ödön felett. A műemlékké nyilvánított görögkeleti templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a HÉV vonattal Budapest—Vágóhid állomásraól 1½ óra alatt érhető el. Naponta 8—9 vonatpár közlekedik. **Hajójárat:** Hétköznapokon 2, vásár- és ünnepnap 3 hajó indul és érkezik. **Autóbuszjárat:** Kiskunlacháza—Pereg—Ráckeve között naponta többször és a HÉV-állomásraól minden vonat érkezésekor és induláskor. **Benzinkut** a község közepén a dunai híd mellett. **Helybeli közlekedés** eszköz: bérautó.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. „Vasuti” vendéglő és szálloda. 2. „Fekete Sas” vendéglő és szálloda. **Vendéglők:** 1. „Vasuti” vendéglő. 2. „Fekete Sas” vendéglő. 3. Mittermayer-féle vendéglő. 4. Kenessey-féle vendéglő az Angyal-szigeten. 5. „Arany ponty” vendéglő a Kerekzátony-szigeten. **Flzető vendéglátás** (szervezett): al **Penzlászertü ellátás:** Több nyilvántartott

gazdánál, napi négyzeri étkezéssel 2.80—3.50 P-ért kapható. b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 20, napi ár 1.50 P, havi ár 40—50 P, II. oszt. szobák száma 50, napi ár 1.20 P, havi ár 30 P, III. oszt. szobák száma 30, napi ár 0.80 P, havi ár 20 P.

FÜRDŐZÉS

Két strandfürdője van, az egyik a Ráckevei Evezős Club tulajdona, a másik a községgel szemben fekvő parton terül el és minden kényelemmel fel van szerelve. Napi belépőjegy ára 20 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

6 orvos és 2 gyógyszerész.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Több társaskör, mozgóképszínház és nyári színtársulat. Sportpálya, teniszpályák.

KIRÁNDULÓHELYEK

Csónakkirándulások a közeli szigetekre.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

RÁKOSLIGET

Útcareszelet
Foto: Kőrösmari

3112 lakosu magyar anyanyelvű község, csekély német kisebbséggel. Budapesttől való távolsága 15 km. Tengerszín feletti magassága 220 méter. Éghajlata enyhe. Vízellátása vízvezetékből történik. Villanyvilágítás.   Római katolikus, református, ág. ev. és izraelita templom, Hősi emlékmű, országzászló, kultúrház.

A község szépen rendezett utcái gondosan fásítottak, esinos villalatai szépen parkirozott kertekkel a legkényesebb nyaraló igényeit is kielégíti. Csendes, portmentes hely, ózondus levegőjével a kifizetésű középosztály nyaralására kiválóan alkalmas. Aszfaltozott járdák.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—gödöllői vonalon 25 perc alatt érhető el. **Vasutállomása** a község belterületén. **Autobuszjárat** Budapest—Rákosliget vasutállomás között naponta. **Autóval** a Budapest—jászberényi törvényhatósági úton, a székesfőváros határától 5 perc alatt érhető el. **Benzinkul** a község mellett fekvő Rákoskeresztúr községben az országúton.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: A községi nagyvendéglőben ebédl. 1—1.20 P. a) Csak lakás: I. oszt. szobák száma 25, havi ára 40 P. II. oszt. szobák száma 45, havi ára 30 P. Élelmickek a helybeli termelőknél beszerezhetők

FÜRDŐZÉS

A községhez közel három strandfürdő van. 1. **Mária-strandfürdő** a községtől 2 km-re. 2. Ugyancsak 2 km-re fekszik Rákoscsaba-Ujtelepen a **Csaba-Gyöngye strandfürdő**. 3. A rákosligeti állomás mellett van egy **uszoda** is mely vízzel sportolók részére. A Mária-strandfürdőn tennispálya is van. Egyszeri belépésre szóló jegy ára 40 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

Hál orvos és egy gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Kultúrház (zene, tánc), urí kaszinó, filmszínház, 4 tennispálya és 1 sportpálya

KIRÁNDULÓHELYEK

Az egész község területe és környéke

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

SZADA

Látvány

1702 lakosu szünmagyar nagyközség a Duna és Vác felé lejtő dombvidéken, Budapesttől való távolsága 30 km. A vidék legmagasabb pontja a Margita szőlőhegy, melynek tengerszín feletti magassága 345 m. Éghajlata erdei és magas fekvése miatt erős levegőjű, hőmérséklete általában alacsonyabb a budapesti és a környékinél. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. Római katolikus, református és baptista templom. Nevezetességek: régi kat. templomát Migazzi váci püspök 1777-ben építtette. A Várdomb (a község közvetlen közelében) állítólag régi vársánc, főhívár maradványa, az ott talált leletekből kisebb gyűjtemény — cserepek, égett fazszenek — a községházán állandóan megtekinthetők. A nők viselete a matyó és szalmári származásra vall.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton Budapesttől Rákospalotán, vagy Gödöllőn át 1 óra alatt érhető el. **HÉV vasútállomás** a község középpontjától 1 km-re fekszik. Autóval a Gödöllő—váci országúton érhető el Budapestről, akár Gödöllőn, akár Pót—Veresegyházán át. **Helybeli közlekedési eszközök:** Kisebbségi kiránduláshoz, vasúthoz helyben kocsik mindig olcsón kaphatók; bérautó Gödöllőről telefonhívásra hármikor rendelkezésre áll.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

A „Hangya”-vendéglőben, vagy magánosoknál napi penziószerű ellátás napi 3.50—4.50 pengőért kapható. Ellátás nélküli szobák és lakások nagyobb számban állnak rendelkezésre. A vendéglátás központilag szervezett és irányított.

FÜRDŐZÉS

Néhány perc alatt elérhető a gödöllői

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

Blaha Lujza-strandfürdő, vagy a veresegyházi tófürdő; kocsin félóránnyira a Szentjakabi tófürdő. — Fürdőmedence fővennyel, tennispályával létesítés alatt.

EGÉSZSÉGÜGY

Gödöllőn és Veresegyházán van orvos és gyógyszerész. A községben helenként kb. négyszer van orvosi rendelés.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Magánkézben több tennispálya van, az egyik bárki számára csekély díjak mellett rendelkezésre áll. A községi levénte sportpályán csaknem minden sport üzemeltető.

KIRÁNDULÓHELYEK

A község központjához közel — 14—15 óránnyira — 3 oldalról erdők övezik a községet. Szentjakab pusztja szép tavával, közvetlenül az ősi tölgyerdő szélén, 1/2 óra távolságra van a községtől.

SZŐD

Jóó-féle strand

5000 lakosu szűmagyar nagyközség. Vác és Felsőgöd között a Duna mellett fekszik, északkeleten a híres bortermő csörögi hegy övezi. Hozzátartozik Sződliget nyaralótelep. Budapesttől való távolsága 27 km. Vízellátása természetes forrásokból táplálkozó kutakból történik. Villanyvilágítás. Róm. kath. templom ugy a faluban, mint a nyaralótelepen. Három postahivatal (a faluban, a nyaralótelepen és Gödkertvárosban). Nevezetességei: a község 1559-ben már a török hódoltságához tartozott, ebből az időből származik a törökök által épített kut, melynek cca 14 m. vize van. Róm. kath. kegytemploma 1740-ben épült. 1834-ig a Madách-család volt a község földesura. Az 1848-49-i szabadságharcban elesett orosz gárdakapitány emléke az u. n. „Muszka kereszt” még ma is áll. 1935. évben utépités földmunkálatai alkalmával kelta sírokat tártak fel, melynek maradványai a váci muzeumban vannak elhelyezve.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—nyugati p. u.—szobi vonalon közelíthető meg. A vasútállomás az anyaközségtől 3,6 km. távolságra van, a nyaralótelep közvetlen közelében. HÉV-vel is megközelíthető, a Vác—gödöllői vonalon Csörög-telep állomásig. Hajón Vácig közelíthető meg, mely a nyaralóteleptől 6 km. távolságra fekszik.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. Jóó Ferenc vendéglője a sződligeti strandon, a Duna partján, 200 személy befogadására berendezve. Ebédmenü 1,20 P.

2. Kádár Sándor-féle vendéglő, nagyletteremmel, 250 személy befogadására.

3. Vasuti vendéglő kioszkkal.

Fizető vendéglátás: Csak lakás: I. oszt. szobák száma 50, havi ára 25 P. II. oszt. szobák száma 50, havi ára 20 P. III. oszt. szobák száma 30, havi ára 15 pengő.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Sződligeti települők egyesülete és a községfejlesztő bizottság — községháza.

FÜRDŐZÉS

Sződliget nyaralótelepen dunai strandfürdő áll rendelkezésre, gyönyörű parkkal, kabinokkal. A strandhoz autóval vezet. Csónakok bérelhetők. Belépődíj személyenként 10 fillér, idényjegy 1,20 P. Gyermekeknek elkerített fürdőhely.

EGÉSZSÉGÜGY

Három orvos a községben. Gyógyszertár Felsőgödon, a községtől 3 km.-re.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A nyaralótelepen ujonnan berendezett mozgóképszínház van. Nyáron szintársulatok keresik fel. A vendéglők kertihelyiségeiben tekepálya. A strandon teniszpálya, minden igényt kielégítő sportfelszerelés.

KIRÁNDULÓHELYEK

A surányi csárdához kellemes esónakkirándulás tehető. Nagyobb kirándulás Vácra a Nagyszáli-kilátóhoz, ahonnan Budapestig szép kilátás nyílik.

TÖRÖKBÁLINT

Látvány

1485 lakosú nagyközség, erdős hegyektől övezett völgyben. Lakosai 44%-ban magyar, 56%-ban német anyanyelvűek. Budapesttől való távolsága 15 km. Tengerszín feletti magassága 194 méter. Vízellátása kutakból történik. Villanyvilágítás.   Római katolikus templom. Nevezetessége a község közvellen közelében lévő Kerekdomb, amelyen Árpád vezér áldozatot mutatott be Hadurak, mikor Pannoniát meghódította.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Bicskei vonalon $\frac{3}{4}$ óra alatt érhető el. **Vasutállomása** a községtől 2,5 km távolságra fekszik. HÉV-vasúttal a Budapest-Gellértfürdő állomásra $1\frac{1}{4}$ óra alatt érhető el. HÉV-vasutállomás a község közepén. **Autón** Budapestről Budaörsön keresztül vezető országúton közelíthető meg. **Benzin** minden időben kapható a Scheiblinger-féle kereskedésben (Fő-ut.). **Helybeli közlekedési eszközök:** lófogatu bérfuvarozók.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Czeisz Máttyás, Bogár István cukrász, Bokor Lajosné, Schöck Mihályné. Reggeli: 20—30 fillér. Ebéd: 0,90—1,20 P. Vacsora 60 fillér.

Fizető vendéglátás (szervezett): a) **Penziószerű ellátás:** Több nyilvántartott gazdánál naponta személyenként 3 P-ért kapható. b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 20, napiár 1,50 P, havonta 40—50 P. II. oszt. szobák száma 6, napiár 1 P, havonta 30—45 P.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községelőza.

FÜRDŐZÉS

A község közepén, a HÉV-megálló közvellen közelében strandfürdő van, mely forrásvizből és bővizű kútból nyeri vizét. Befogadóképessége 200 személy. Belépődíja a HÉV-vasutjeggyel kombinálva is kapható az állomáson.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben három orvos és egy gyógy-szertár van.

SZÖRÁKOZÁS ÉS SPORT

A Törökbálinti Uri Kaszinó és a Katolikus Olvasókör. A HÉV-megálló mellett a Turul Filmszínház, Sportpálya és teniszpálya.

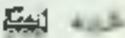
KIRÁNDULÓHELYEK

A község környékén igen szép kirándulásokra nyílik alkalom. Könnyen megközelíthető a Kerekdomb, a Kutyavár a mellett levő tóval a Biminyáki-tó, Haros, Kamarnaerdő stb

VERESEGYHÁZ

Strandfürdő
Wekerle-penzió

A váci járáshoz tartozó 4448 színmagyar lakosu nagyközség. Budapesttől való távolsága 29 km. Környékének területe dombos, erdővel, szőlővel és gyümölcsösökkel borított terület. Vizellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. Római katolikus, református, ág. ev. templom, ezenkívül baptista és izr. imaház. Hősi emlékmű.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Veresegyház—gödöllői vonalon érhető el, egyórás menetidő alatt. **Vasútállomása** közvetlen a község közelében fekszik. 5—6 perc gyalogosan. **Autóval** Budapestről Rákospalotán és Fótól át. **Benzinkut.**

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penzió: A Wekerle-penzióban 10 különbejárattal szoba, Szobaárak személynként 1 P. Teljes napi ellátás 3.50 P.

FÜRDŐZÉS

A község területén egy fürdésre alkalmas 9 holdas tó, melyet egyrészt saját forrása, másrészt a befolyó patak látja el. A tó partján strandfürdő, 200 kabín-

nal, Gyermekek fürdésére is alkalmas. Befogadóképessége 1000—1200 személy. Egyszeri belépésre szolgáló jegy ára 30 fillér, idényjegy 2 P. A tóparton vendéglő. Az Erdővárosban is van strandfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Filmszínház, olvasókör, hol minden szombaton műkedvelőelőadást tartanak. Sportolva. A 9 holdas tóban vízisportok űzhetők. Halászat.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával fél óra alatt elérhető az erdővárosi szőlőtelep. Egy óra alatt a koronauradalmi erdő.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — községkháza.

ORVOSOK TURISTA OTTHONA:

A turista otthon
belüli képe

A természeti szépségekben, történelmi emlékekben gazdag — a Bajna szépségével veteledő — visegrádi dűnékanyarodó központjában emelkedik a Nagyvillámhegy. A pompás koronatrudalmi véderdőől övezett, nyáron virágos, télen síelésre alkalmas rétek hullámosan emelkedő, széles szőnyegével tarkított — 378 méter magas hegygerincéről megkapó panoráma tárul a néző elé.

Keletre a Nagyalőd végtelenbe vesző sávja látszik, feljebb a Mátra kékes színben játszó tömbje. Közlelőbb a Nagyszál szűkik magasra, hogy ellátározó irányt szabjon a Duna hatalmas árjának. Mögötte a Cserhát kies labmai húzódnak, északra pedig a 969 m fölé emelkedő Börzsönyi hegység hatalmas gerince hirtelen kanyarodik ki egész hosszában, teljes szépségében. A Börzsöny és a Cserhát közt a messze távolba vezető kapu nyílik a Felvidékre. Teljesen tisztá időben a Szepes-Gömöri Lechegység déli csoportját még a pusztá szom is elérheti.

A Nagyvillámhegy—Visegrád fekvése a legszebb olasz vagy dalmát tengerparti üdülőhelyekre emlékeztet. Nem esoda, hogy a legrégibb időkől fogva kedvelt tartózkodási helve volt királyainknak, Mátyás király idejében a pápa követé valóságos „földi paradicsomnak” mondotta. Ezen a helyen épült a **Budapesti Orvosok Turista Egyesületének** turistabáza. Az otthon vízvezetékkel, villanyvilágítással van ellátva, négy kétágyas, két nyolcágyas szoba áll rendelkezésre forróvízzel, fürdőszobával, angol W. C.-vel, a higiéné és esztétika minden feltételének megfelelő modern berendezéssel. (Matrac és Hairlok matrac, teveszőrtakaró.) Téli-nyári üzem. A hely mányában nemesak az egyesület tagjainak, hanem turistóknak, kirándulóknak, nyaralóknak, a szokásos menedékházi árak mellett nyitva áll a BOTE turistautthona.

15 polgári ellátás napi négyszeri étkezéssel 4 P. Halóhelyek árai: a Budapesti Orvosok Egyesülete (BOTE) tagjának közös szobában 1.20 P, kétágyas szobában 1.80 P; egyébként 2 P, illetve 2.60 P.

A Nagyvillámhegyre a visegrádi Salamon-toronytól árnyas erdőben egyórán nagyon kényelmes sétaut vezet, podgvász felviteléről előzetes értesítés mellett gondoskodunk. Telefon: Visegrád 7.

Halóhelyeket célszerű előre lefoglalni. Pesti Hírlap utazási iroda, V. ker., Vilmos császár-út 78.

Visegrádra utazhatik: 1. MÁV nyugati pályaudvarról Nagymarosig, onnan propelleren, weekend-jegy ára 3.40, 2. MFTR hajón, turistahajón menetértéti jegy 1.80 P, 3. HÉV-vel a Margit-hídtól Szentendrétig, onnan autobuszon, Menetértéti jegy turistaigazolvánnyal 3.20 P, egy menetre szóló jegy 1.90 P.

B A C S - B O D R O G V Á R M E G Y E

VÁRMEGYEI SZÉKIDÉLY: BAJA THTL. VÁROS.

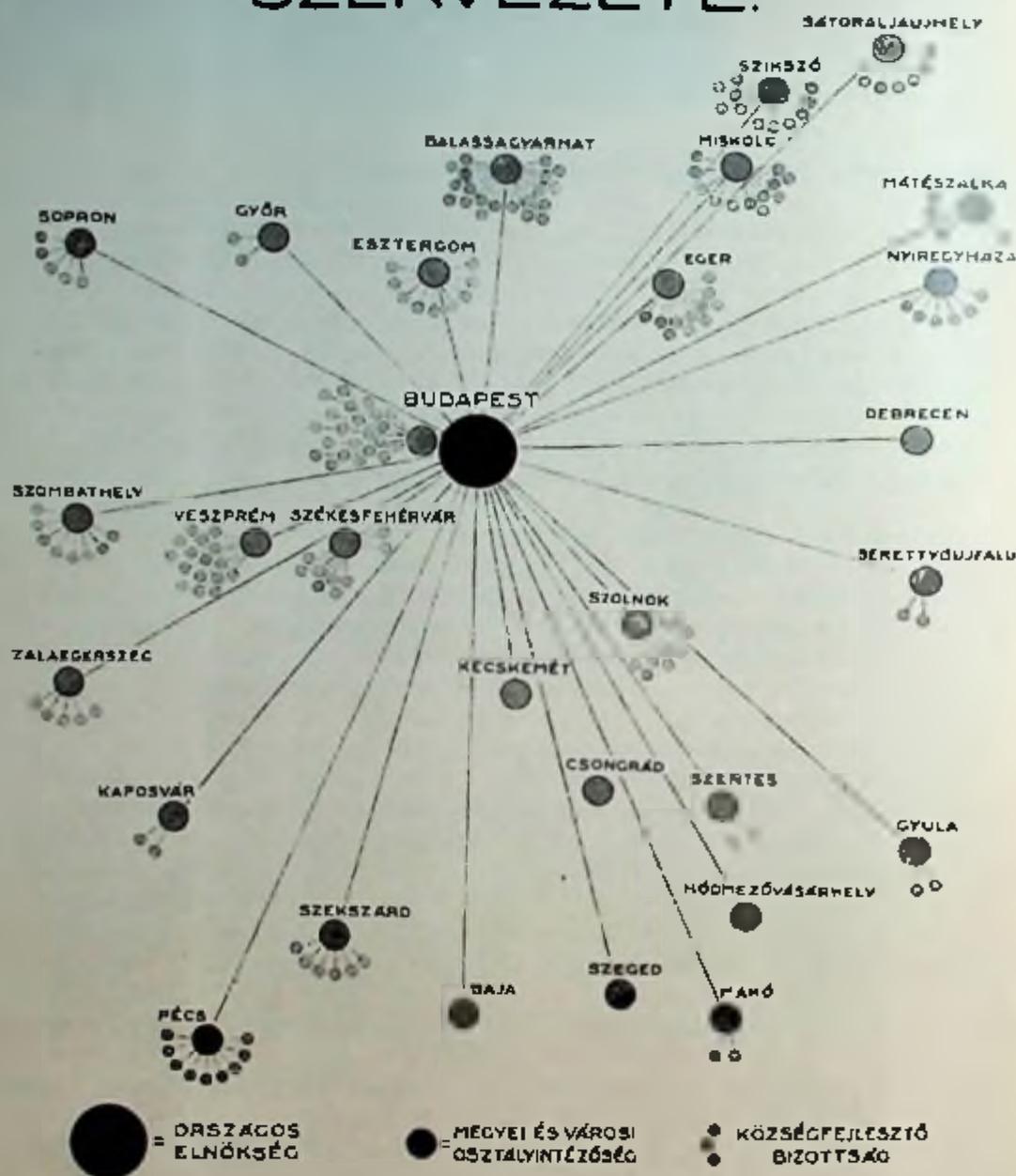
FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT:

B A J A.

AZ OMVESZ BACS-BODROGVÁRMEGYEI OSZTALYIGAZGATÓSÁGA.

ÜGYVEZETŐ: DR. MADARASZ LAJOS ÜGYVÉD, ALJEGYZŐ VÁROSI IDEGENFOR-
GALMI HIVATAL VEZETŐJE

AZ ORSZÁGOS MAGYAR VENDÉGFORGALMI SZÖVETSÉG SZERVEZETE.

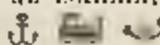

B A J A T H J. V Á R O S

Baja látképe

Foto: Varga fényképező, Baja

Baja 30,770 lakosu thj. kereskedő- és iparosváros a Duna balpartján, 110 méterre a tengerszín fölött. Keletkezésének pontos ideje nem ismeretes, de nyomok, adatok vannak arra nézve, hogy a Krisztus utáni IV. század közepe táján szarmata-jazygok lakták. Mai nevét egyes történetkutatók szerint Baján avar uralkodótól nyerte, a népvándorlás idején. Avar dombok még ma is láthatók Baja környékén. A frankuralom alatt Baja Francovilla néven szerepelt. A magyar királyság megalapításakor már magyarok lakták. Volt idő, amikor „Kis Pest” néven emlegették Baja városát fekvése és élénk kereskedelme jeléül. Ma a csónaka Báeska székhelye. Kövezett utcáit villany és gáz világítja. Jelky András, Türr István, Tóth Kálmán, Déri Frigyes szülővárosa. Kamaráslomája szeli a várost és főtere alatt folydogál. Nyugodt, sima vízükre panorámás látványosságban veri vissza a valódi város idealizált képét. Baja az iskolák, parkok, kertek és virágos udvarok városa is. Budapeستől 160 km-re esik. Viz, homok, végtelen tór, napfény, erdei levegő szolgálják az itt nyaraló egészséget. Vízi adottságai az egész Dunamentén utólrhetetlenek. Sok gyümölcs! Szőlőkura! Óriási gyümölespiac egész évben. Jó konyha, kitünő borok, olesőség! Különleges bajai halételek: dunai halászlé, ikraleves, kecsge-pörkölt, kecsge vajban, rántott haresa, ponty, süllő roston, süllő forrázva tartár-mártással, süllő, esuka marinírozva, mundaos esuka, krumplis esuka, esuka-pörkölt, esuka szárítva, ponty, balind lepsiben (tác-hal), dévér nyárson, haresa, márna, pontyfej és angolna esikős-lében, kárász-lisziben. **Hivatalok:** a vármegyei és városi hatóságokon kívül van itt törvényszék, járásbíróság, pénzügyigazgatóság, szolgabíróság, tanfelügyelőség, állampépítészeti hivatal, gazdasági felügyelőség, erdőgondnokság, folvammérnökség, máv. oszt. mérnökség, városi idegenforgalmi hivatal, menetjegyhivatal stb.

Állomása a m. kir. 7. honv. gyalogezernek és arvédelmi zászlóaljnak, a m. kir. rendőrségnek, meg a csendőrségi szárnyparancsnokságnak. **Közüintézmények:** Városi kórház, szerelotház, rokkanttház, iskolák (r. gimn., tanítónő-, tanítóképzők, női és fiú kereskedelmi, zeneképző, kertészképző stb.), gáz- és villamosüzemek, közbiztonsági hid stb. **Középületek:** Vármegyeház palotája, városi székház, Nemzeti Bank palotája, r. gimnázium, cisztercita rendház, apáca-zárda épülettömbjei, Hitelbank palotája, Takarékpénztár székháza, postapalota stb. **Templomok:** Róm. kath. kegyuri, Szent Ferenc-rendi, Szentistváni, Szentjánosi, Kisesőlyvi plébánia, ref., ág. h. ev., gör. kat., izr. **Műemlékek:** Hősök emlékműve, országzászlós Türr-emlékmű, Király-lépeső és emlékkő, Tóth Kálmán, Déry Frigyes és Jelky András szobra, stb. **Sétányok:** Déry-kert, Kamarásduna-korzó, dumaparti sétány, vasúti park, sportkert, céllövő-kert, Szentjánosi-ut. stb. **Gyárak:** bőr-, bitor-, cement-, cukorka-, fonó-szövő (kettő), gőzgyár (1885), jég-, műszövő-, posztótakaró-, szesz- és téglagyár, stb. **A környék** (Szemeré, Bába, Bálmonostor, Nagybácska, Dávod, Hercegszántó, Pécs, Alsó- és Felsőnyék, Ersekesanád, Nemesnádudvari) népviselete színekben gazdagon tarka és pazarul élcs.

Kamarás-dunai hangulat

Foto: Bába

sasan személyenként 30—40 fillér és autobusszal is. **Autogarázsok** száma 3. **Benzinkutak** száma 6. Autótaxi telefonja: 317.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Nemzeti és Központi két jól berendezett emeletes nagy szálló, 100 szobával, villanyvilágítással, vízvezetékekkel, központi fűtéssel, higiénikus modern fürdőszobákkal, éttermekkel, kávéházzal, terrasszal és nagy kertbelyiséggel. Szoba árak: napi 2—6 P-ig. Éttermekben napi négyzeri étkezés: 2.40—4.20 P-ig. Ugyanezek az árak a vasúti vendéglőben és a többi 11 étteremben, Erdélyi Ákos terraszos MÁV étterme elsőrendű berendezéssel, uri kiszolgálással. Jó ételek, italok, fajbörök is. Erdélyi étel-

Népművészetekben a szültesek, hímzések, eredeti régi magyaros kivitelűeken nagy értékűek. **Látványosságok:** a farsangi 3 napos maszkajárás (hajai karnavál), Szent János-vízünnepély (május 15., este), török időbeli történelmi vonatkozású hajai specialitások. Ezenkívül a Bokréta-ünnepség (népi dalos és láncos játék június hónapban), falusi ház, de látványosságzámba megy a városnak egész nyári vízi élete. Látványos történelmi emlékü épületekről, freskókról, a Türr-relikviákról stb., külön útmutatóval szolgál a városi idegenforgalmi hivatal.

K Ö Z L E K E D É S

Naponta 11 vonat öt irányba, 2 hajó, 7 Mavart-autobuszjárat. Megközelíthető hajón, vonalon és Mavart-autobusz-járatokkal. Jó autó- és kerékpárutak a városból 7 irányban, n. m.: 1. Ersekesanád—Karlósa—Budapest felé, 2. Bácsaszcák—Pécs vagy Budapest felé, 3. Bácsbokod—Bácsalmás—Kiskunhalas—Budapest felé, 4. Csávoly—Szeged felé, 5. Máriakönyve—Bálmonostor—Hercegszántó felé, 6. Szeremle—Bába felé, 7. Vaskút—Gara felé. **Vasutállomás** benn a városban vendéglővel. **Hajóállomás** közel a városhoz. Budapestről elérhető Bába autón 3½, vonaton 5 és hajón 7 óra alatt. **Helyi közlekedés** bérautókkal, lófogatu bérkocsikkal tár-

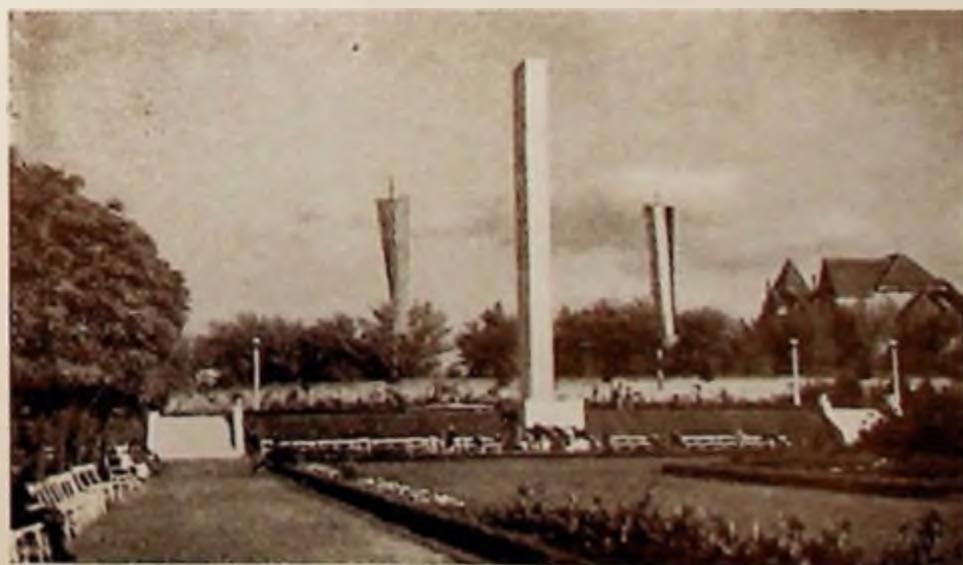

Hely is akad
bőrogra Baján
(Foto: Kelen)

különlegességeket minden időben frissen készít. Tel.: 30. **Penzió** a szállókban legalább keltheti ill-futózkodás alatt napi 3,50—5 P-ig, havonta pedig 100—150 P-ig azzal a kedvezménnyel, hogy családok személyenként külön 20% kedvezményt kapnak. Egésznapos kirándulásoknál a penzió árából az előre lemondott és el nem fogyasztott ételek ára leszámítódik. Sok kertés, turista magánlakás, fizetővendégek részére, polgári étkezéssel is havi 60—100 P-ig. Csak lakás, kiszolgálással havi 30—80 P-ig. **Weekend-szoba** a weekend-telepeken személyenként napi 80 fill. **Elhelyez és felvilágosításokat ad a városi idegenforgalmi hivatal (Városháza, em. 4.)** Pannaszöknyv a városi székhez portásánál és a városi ingyenes strandon.

EGÉSZSÉGÜGY

Kórházak: a) Városi közközlőüz (Rókus-u. 3.) modern berendezéssel, fővárosi névűje minden osztállyal, 2 orvosprofesszorral, klinikai tanárságokkal és orvosspecialis-

Hősök emlékműve a Déri-
kerthben
(Foto: Horyólli
László)

Gyermekstrand
(Foto
Horváth Iván)

tákkal. Napi ápolási-díj: 4,18 P. Igazgató: Dr. Róna Dezső sebész-főorvos, c. ü. főtanácsos. b) Dr. Kelen Gyula nőgyógyász magánkórháza (Sütő-u. 3.). Szanatóriumok: a) Dr. Róna (Deák F.-u. 6.) sebészeti, b) Dr. Köhegyi (Rövid-u. 1.) nőgyógyászati szanatóriuma. Országos Gyermekvédő Liga bajai helyi bizottsága által létesített modern üdülő iskola (Lökert). **Orvosok:** 37 orvos között 2 gyermek, 4 belgyógyász, 3 nőgyógyász, 1 elme- és ideg, 2 urológus, bőrgyógyász, 2 szemész, 1 orr-, fül-, gége, 1 röntgen, 5 fogász, 2 sebész, 14 univerzális szakorvos, közülük 2 egyetemi magántanúrral. Gyógyszertárak száma: 5 és 1 drogéria. Mentőállomás: Palak-utca 2. Tel.: 27.

NYARALÁS, FÜRDŐZÉS

Baja vízváros, nyaralóhely, a weekendezők találkozó állomása. Uszás, evezés, strandolás, hajókázás, csónakázás, ladikázás, motorcsónakkirándulás, horgászás, s minden a különlegesen kitűnő vízi adottságokkal kapcsolatos nyaralási, szabad fürdőzési, szórakozási lehetőségek az egész nyár elő- (máj. 1.—jun. 15), fő- (jun. 15.—aug. 15.) és utó- (aug. 15.—szept. 30.) idejében olesón, jól és kényelmesen. Télen koresolyázás. Hatalmas erdőségekkel borított vízpartok a természet festői szépségei, képzőművészeti témák zsufolt kincsesházai, a fáradt idegek pihenetői. A homokzátonyos strandjai, a dunai szabadfürdőzés bajai specialitás. **Vonattjárat** a Dunaparra odavissza 32 fillérért, gyermekeknek 10 éves korig felérért. **Kishajó-járat** a városból a Dunára

Fürdőélet
(Foto: Szelepcsényi)

udra, odavissza 36 fillérért. Langyosvízü (24—26 fokos) kamarásdunai ingyenes és fizetési strandfürdők közvetlenül a város alatt. Strandfürdőjegy kabinhasználattal 20—30 fillér, gyermekeknek 20 fillér, időnyjegy 12.— P. Három magánésónak-garázs, bér-, tura- és moteresónakokkal. Weekend-telepek Turisták részére. Ingyenes új gyermekstrandunk 6000 m² területen a legéletbiztonságosabb. Bann a városban esodás kilátású Kamarás-Dunakorzó (Sugó), szigeti sétány, nyugodalmas parkok, az ár-

Szereleli nép-
viselet

Sakác népviselet

Foto: Burger
Ottó, Baja

nyas-lombos céllövőkert, fásított modern sporttelep tennispályákkal. Ifjúsági nyaral-
talás céljaira kiválóan alkalmas és olcsó hely (havi 40—60 P-ig) a Szent Imre-
internátus (Árpád-u. 7.).

SPORT

Baján a vízi és szárazföldi sportok minden ága állandóan üzhető: a) az 50 folyó-
méter hosszú új uszópályán, b) a 2400 folyóméter hosszú egyenes evezős verseny-
pályán, c) a regatta-egyesültekben, d) a esónakázó egyetben, e) az újonnan mo-
dernizált sporttelepen. Itt nagyobhrészben a vízpartokon fekvő tennispályákon, g) állandó vívőkursusokon, h) nyári táncanfolyamokon (Petris Brunó), i) a céllövőkert-
ben stb. Evezős- és uszúversenyek, vízipólo-mérkőzések. Úszástanulás gyermekek-
nek és felnőtteknek, vizsgázott uszómestereknél a kamarásdunai strandokon, kivá-
natra a Nagydunán. Gyermekeknek „Mozgásművészeti Szakiskola” nyáron a strand-
kon, télen tornateremben Gráf Éva szakképzett tanárnő vezetésével.

SZÓRAKOZÁS

Két mozgószínház, egy kertmozi és egy idényszínház. Liszt Ferenc-köri hangversenyek, Nemzeti, kereskedelmi és polgári kaszinók. Bridge-szalón, a Nemzeti Szállodában, ingyenes tanítással és városközi versenyekkel is. Sakk-kör, Két kávéház, cigány- és jazz-band-zenés kerthelyiségekkel, terrasz- és lánca-zenével. Bácskai halászlé eleven dunai halakból, szabad tűzön, bagrásokban, frissen főzve a vízparton. az e célra nyolcman berendezett szigeti terraszon hetenként egyszer lánccal egybekötött társasvacsorán kerül terítékre térszával 1—1.50 P-s adagonkénti árban. Sétahelyek, két enkrúszda.

Kirándulóhelyek: „Békavár vendéglő“ a Dunaparton, olcsó és jó kiszolgálással, vetélőkabinokkal, homokstranddal és teli-napozóval. „Mátyai csárda“ a Duna tulsó partján (vonattal is elérhető 5 perc alatt.) Gyümölcsösök, szőlőskertek, halászlé-teraszok, Vénduna-ág, Cserta, Bezdét, Koppánysziget, Káposztásduna, 1000 tó vidéke, Marica-ág, Mária-ág, Simon-duna, Kádárduna és erdőségeikkel, nagy kiterjedésű homokzátonyaikkal, jó szedrésző telepekkel 1/2, 1, 2, 3, 4, 5 km. távolságokban a várostól. Füllérekért maga szakíthatja a fáról a gyümölcsöt. tőkére a zamatos, illatos szőlőt. A népviseletekben pazarul színes községek 6—8 km. távolságokban Bajától. Máriakönyve, az csodás gyógyulásiáról is messze földön híres bajai kegy- és lincsjáróhely a Ferenc-esatorna partján, gyógyforrásokkal, közel a városhoz.

Vízöntőlásról

Foto: Bajza

BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSOK

Lásd az Ipari és Kereskedelmi Szakmajegyzékben.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

az OMVESZ osztályigazgatóság és a városi idegenforgalmi hivatal Baja.

DUNÁNTUL

	Oldal
A Balaton általános ismertetése	157
A VÉRTES HEGYCSOPORT DÉLI VIDÉKE, A VELENCEI TÓ, A DUNA, A SÁRVIZ, A SIÓ ÉS A KAPOS-FOLYÓK VIDÉKE	
Fejér vármegye	161
Székesfehérvár thj. város	163
Tolna vármegye	183
A GERECSE HEGYCSOPORT, A VÉRTES HEGYCSOPORT ÉSZAKI VIDÉKE, A KIS MAGYAR ALFÖLD ÉS A SZIGETKÖZI TERÜLET	
Győr, Moson és Pozsony k. e. e. vármegyék	197
Győr thj. város	199
Komárom és Esztergom k. e. e. vármegyék	217
A SOPRONI HEGYEK, A MAGYAR ALPOK ÉS A RÁBA-FOLYÓ VIDÉKE	
Sopron vármegye	239
Sopron thj. város	241
Vas vármegye	249
A BAKONYI HEGYVIDÉK, A ZALA, VESZPRÉM ÉS SOMOGYI HALOMVIDÉK ÉS A ZALA- ÉS A KAPOS-FOLYÓK VÖLGYEI	
Somogy vármegye	275
Veszprém vármegye	297
Zala vármegye	333
A MECSEK, ZENGÓVÁR, VILLÁNYI ÉS A SIKLÓSI HEGYEK VIDÉKE	
Baranya vármegye	373

Siófok

Fürdőigazgatóság szállodái
**„SIÓ“ – „HULLÁM“
„KÖZPONTI“
ÉS DEPANDANCEI**

Minden komforttal. Közismert, elsőrendű ellátás. A Lidót lefelülmuló, bársonyos fővenyű strand.

Összes sportok. Tánc. Bár. Ejszadások. Sélahajó-kirándulások. Kaszáló. Vízi- és szárazföldi repülőtérr. Elsőrendű cigány- és Jazz-zenekarok. Parkozási. Részletes leírást lásd 314. oldalon.

Felvilágosítás és szobarendelés;

Budapest, IV, Váci-utca 27-29.
Telefon: 380-114 és 380-132.
Siófok, Telefon: 1.

**GYERMEK
PARADICSOMA**

A BALATON

A „Magyar Tenger” a legkezegebb és a legnagyobb tó Közép-Európában. Körülbelül 100.000 kat. hold területű. Hossza 78 km, szélessége 6—11 km, s mintegy 20,1 kilométeres part szegélyezi. Északon, a felső parton hegyek, erdők szivderítő barokkai termő, szőlővel borított hegyoldatok, délen bűjos ligetek, rónák, domlok övezik. Mélysége átlag 3—5 m. (Tihanynál 11 m) es ezért nyáron rövid idő alatt felmelegszik 20—26 C fokra, de már májusban és még szeptemberben is szabad-fürdőzésre, strandolásra kiválóan alkalmas. Olykor tajtékosan hullámozó vize reggel és este a levegőnél melegebb. Az alsó (déli) sekélyvízű parton bűrsenyos homokú üdülőhelyek, strandfürdők sorakoznak egymásmellé, a felső parton a hegyek és erdők övezte nyaralótelepek.

Az időjárás kora tavasztól késő őszig általában derült. Csodálatosan szép az őszi Balaton.

GYÓGYJAVASLATOK

A különböző nehéz betegségek utáni lábadozáson kívül, a vérszegénység, étvágytalanság, angolkóra, golyvára, pajzsmirigy duzzadással való hajlam, ideges emésztési- és szívzavarok, idegkimerültség, elhízásodásra való hajlam esetén ajánlják orvosaink a Balaton fürdőt. Augusztustól szőlőkúra. A déli part hullámvérése edző és üdítő. Minden gyógy- és üdülőhelyen fürdőorvos van.

Gyógyfürdők: Balatonfüred és Hévíz.

GYERMEKEK

részére az orvosok különösen ajánlják, mert a Balaton nagyszerű hatással van a vérszegény, gyenge, angolkóros gyermekekre. A somogyi parton 2—300 méterre besétálhatnak a sekély vízbe apró gyermekek is. A levegő, a nap, a víz, a homok együttes

hatása előrgíti a növekedést, serkentően hat az egész szervezetre és az étvágyat fokozza.

SPORT

Nemzetközi úszóversenyek és vízipólómérkőzések, balatoni átúszóverseny (13½ km), Strandfürdők és uszodák. Évente nemzetközi sporthétf. Evezés, Vitorlázás. Nemzetközi vitorlásversenyek. Motorcsónakázás. Lovas concoursok. Nemzetközi teniszversenyek. Télen vitorlás-szánkózás, koresolyázás, fakutyázás. Vadászat. Üres a balatoni horgászat. (Horgászjegyek külföldiek és helybeliek részére a gyógy- és üdülőhelyi bizottságoknál, valamint a fürdőigazgatóságoknál.) Tihanyban „nemzetközi horgásztanya.”

Nemzetközi Sporthétf a Balatonon szeptember 1—4-ig.

ELLÁTÁS, ÉTKEZÉS

Jó és hűséges magyar konyha a Balatonvidéknek is nevezetessége. A világhírű balatoni fogas, a badacsonyi és csopaki lüzes borok minden étlapon szerepelnek. Híres a „balatoni konyhakét és borhét” szeptember 1—10-ig.

TURISTASÁG

A Balaton romantikus vidéke történelmi nevezetességű kirándulóhelyekben gazdag. Környékén több érdekes vár- és templom-rom található. Tihanyban „népművészeti ház”. Badacsonyan turista menedékház. Balatonalmádiból naponta bakonyi kirándulások.

KÖZLEKEDÉS

Budapestről a Balaton első vasúti állomását a gyorsvonat 2 óra alatt éri el. A gyorsközlekedést a fürdőtelepek közt motoros vonatok szolgálják. Budapestről a legjobb magyan autótúton 1½—2 óra alatt ériük el a „Balatoni Körút”-at, mely a tó legszebb vidékeit érinti. Budapestről külön autóbusszjáratok. A balatoni hajóközlekedést modern gőz- és motoroshajók bonyolítják le és a tengerpartra emlékeztető kikötőkből esténként hangulatos lampiónos, zenés-sétahajók indulnak. Siófokon hidroplán-állomás és repülőtér. Motorcsónakok és vitorlás-yachtok bérelhetők.

A BALATONI NYARALÁS EGÉSZSÉGÜGYI SZABÁLYAI:

1. A nyaralás első napjai alatt legyünk óvatosak a fürdésben és napozásban, fokozatosan szoktassuk hozzá ezekhez testünket.
2. Harminc percnél tovább ne tartózkodjunk a vízben: gyermekeknek és gyengéknek elég az 5—10 pernyi fürdés is.
3. A nagy melegben is legfeljebb kétszer fürdőzhetünk naponta. Kétszeri fürdés esetén 5—20 percnél tovább ne maradjunk a vízben.
4. Telt gyomorral vagy felhevülten fürdeni nem szabad.
5. A napozás a vízfürdő után a legkellemesebb. Időtartama a nap melegítő ereje szerint 10—20 perc.
6. Napozás alatt a fejet be kell fedni s 3—4 percenkint más-más testfelületünket fordítsuk a nap felé. (Hát, mell, jobb-bal oldal.) A hosszú napfürdőzés égési sebeket, napszúrást, lázt, vérszegénységet okozhat.
7. Légfürdőt bármikor vehetünk, időtartama 1—2 óra is lehet, ha közben lázást nem érzünk. Alkalmos öltözet a száraz fürdőruha. Széles, hűvös időben csak edzettek vehetnek légfürdőt.

8. Az úszás, evezés s mindennemű sportolás csak addig használ testünknek, míg kimerülést, vagy nagyobb fáradtságot nem okoz. A túlzott testmozgás gyengít és soványít.
9. A szükséges pihenésről, nyugalomról és alvásról ne feledkezzünk el.
10. A táplálkozásban legyünk mértékletesek, felhevülten hideg ételt és italt ne fogyasszunk.

A BALATONVIDÉK TERMÉSZETI TÉNYEZŐI, MELYEK AZ ÜDÜLÉSBE ALKALMASSÁ TESZIK

1. Pormentes, tiszta levegő. Egész éven át sok napfény.
2. Árnylag enyhébb és egyenletesebb éghajlat (az északi parton).
3. Tavi, légt- és napfürdő.
4. A tengerpartéval vetekedő homokfürdők.
5. Változatos szárazföldi- és vízisportok.
6. Szép vidék, idegmegnyugtató, gyönyörű színlátások, kellemes sétautak, nemes szórakozások.
7. Hajózás, horgászás.
8. Balatonfüreden szénsavas források, vulkánikus iszap, szanatórium.
9. Hévízen melegforrások és iszap.
10. A veszprémi és zalaí part szelétől védett fürdői (Almádi, Balatonfüred, Szepezd, Révfülöp, Hadaacsony) klimatikus helyek.

E gyógytényezőknek megfelelőleg a Balaton-vidék fürdőinek és nyaralóhelyeinek felkeresése ajánlatos a következő betegségeknel: gyengeség, vérszegénység, elpulnultság, idegesség, kimerültség, tüdőmurrul, visszamaradt testi fejlődés.

Balatonfüred gyógytényezői az említett bajokon kívül még ezekben hatásosak: szív-, vérérdény- és vesemegbetegedések, cukor- és anyagcserebajok, emésztési zavarok, rheuma. **Hévízen** pedig: rheuma, idült gyulladások, izzadmányok.

A Balaton vidékén nemcsak nyáron, hanem ősszel és tavasszal, sőt télen is kellemes a tartózkodás, mert éghajlata kedvező, hűsége a napsütése, kellemes és szép a környéke, sok a sportlehetőség. Szőlőkültúra a Balaton vidéke kiválóan alkalmas.

BALATONI UTAZÁSI KEDVEZMÉNYEK:

A) Kizárólag balatoni kedvezmények:

1. **Háromnapos nyaraltérti jegyek**, 33%-os kedvezménnyel Budapestről és a Dunán túl valamennyi állomásáról a balatoni állomásokra egész éven át. A hét bár melyik napján válthatók.
2. **Balatoni havi bérletjegyek** III. o. 40 P. II. o. 50 P. I. o. 60 P. V. 1—X. 31-ig). Balatonmenti állandó lakosok nem válthatják.
3. **Balatoni körutazási jegyek** 30 napos, 33%-os kedvezményes Budapest—Balatonfüred—Siófokon át Budapest és Budapest Keleti p. u. Kövágúőrsrévfülöp, hajót, Balatonboglár—Budapest.
4. **Balatoni üdülők részére** legalább 7 napig igazolt tartózkodás után („Igazolás”-nyomtatvány 10 fillérről az érkezésnél váltandó), a visszautazásra 50% kedvezmény egész éven át.
5. **Balatoni üdülők** balatonmenti kirándulásaira (V. 1—X. 31-ig) alacsonyabb osztályú menetjegyekedvezmény a gyógy- és üdülőhelyi bizottságok, illetve a községi előljáráóságok által kiállított „Bizonyítvány” alapján.
6. **„Egy vidék hét a Balatonon”** utazási kedvezmény. (V. 1—VI. 30-ig és VIII. 30—X. 31-ig) ára 57—59 P. 1 hétre vasuti jeggyel együtt.

7. **Week-end kedvezmény Hegyeshalom és a balatoni állomások között egész éven át.** (VI. 28—IX. 7. között az 5. és 6. sz. vonatokkal.) Indulás Hegyeshalomból szombati, illetve ünnep előtti napon legkorábban 9.55 órakor, érkezés Hegyeshalomba legkésőbb hétfői vagy ünnep utáni napon 19.47 órakor.
8. **Mérsékelt áru vasuti- és hajózási kombinált menetlérti jegyek** a Balatoni MAV állomások és a Balatoni Hajózási Rt. állomásai között. Az oda, vagy vissza-utazás egyikét vonattal, másikat hajóval kell megtenni.
9. Hétnapos hajóbérletek külföldiek részére 12 P.

B) Balatona is érvényes egyéb kedvezmények:

1. **Külföldiek részére** a magyarországi fürdőhelyekről (a 7 balatoni állomásról) is egész éven át legalább 14 napos tartózkodás után a visszautazásra 50%-os kedvezmény az elő- és utóidényben; V. 1—VI. 30. és VIII. 30—X. 31-ig.
2. **Sportegyesületek részére** egyenként és csoportos utazásnál 33%-os 100 km-t meghaladó utazásoknál 4-es csoportban 50%-os kedvezmény.
3. **Társasutazásoknál** legalább 8—24 résztvevő mellett 20%, legalább 25—99 mellett 33% és legalább 100 résztvevő mellett 40% kedvezmény.
4. **Turisták és cserkészek részére** már 4-es csoportban személyvonaton 33%, 100 km-en felül gyorsvonatra is 50% kedvezmény.
5. **Iskolai, tanulmányi kirándulásnál** legalább 10 személy 50% os kedvezmény.
6. **Országos Magyar Vendéglorgalmi Szövetség tagjai** legalább 4-es csoportnal, mint a turisták kedvezménye, 100 km-en felül pedig gyorsvonatra is 50%-os kedvezmény, de csak a hét végén.
7. **Gyermekek 7—14 évig** felnőtt jeggyel utaznak.
8. **Gőeponti menetlérti jegyek** (1—30 km-es körzetben) 33%-os kedvezmény. Gőeponti állomások: Keszthely, Tapolca, Sümeg, Balatonfüred, Veszprém, Énying, Tab, Lengyeltóti, Marcali.

F E J É R V Á R M E G Y E

**V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y :
S Z É K E S F E H É R V Á R S Z A B . K I R . T H J . V Á R O S**

	oldal
Székesfehérvár szab. kir. thj. város	163
Szénsavas vizű fürdő; Székesfehérvár	
Arpád-fürdő	168
A Velencei-tó leírása	171

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

Adony (folyamparti)	172
Agárd (tóparti)	173
Bodajk	174
Dunapentele (folyamparti)	175
Ercsi (folyamparti)	176
Gárdony (tóparti)	178
Lovasberény	179
Rácalmás és Kules (folyamparti)	180
Velence (tóparti)	182

**FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:
AZ OMVESZ FEJÉR VÁRMEGYEI OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA
SZÉKESFEHÉRVÁR**

ÜGYVEZETŐ: FIKKER AURÉL NÉPM. TITKAR, VÁRMEGYEHÁZA

Foltosi lakószoba
a székesfehérvári
múzeumban.

Vásár
Székesfehérváron

SZÉKESFEHÉRVÁR SZAB. KIR. THJ. VÁROS

10.711 lakosu sz. kir. város, Budapesttől 67 km-re fekszik. Halma a hegyvidék és Alföld találkozása. Északi szembatára a Bakony és Vértes részben kopár, részben erdőkoszorúta hegyeibe ütközik, míg délen a mezőség hullámos Alföldjén zárul. A közelben a velencei hegység gránitkupjai őskori vulkanikus maradványok, alattuk a nádas Velencei-tó medencéje újabbkori földréteg süllyedése. Ez a süllyedés a Balatonban folytatódik és óriási árokként szeli át a Dunántul közepét, szélvölaszta a Bakony- és Vértes-hegységeket.

Székesfehérvárt várossá az alapító Szent István király emelte és állandó székhelyévé tette. III. építette fel királyi palotáját és a csodás szépségű Boldogságos Szűz Máriáról elnevezett bazilikát, mely évszázadokon keresztül királyaink koronázó és temetkező helye volt. A koronázó templom löblészár tegett, de nagy uralkodóink mindenkor különös gonddal újraépítették és tovább díszítették. Főleg III. Béla, Károly Robert, Nagy Lajos és Mátyás király végeztettek nagyobb átalakításokat a Nagy-Boldogasszony-templomban, mely így az átépítések folytán ősi román formáját elveszítette és gólikus stílusban épült. Sajnos, ma már csak a város központjában és a bazilika kőtorában, illetve mauzóleumában őrzött csodálatos szépségű faragványos kövek hirdetik ezen építkezések díszségét és bizonyítják az ősi magyar kultúrát. II. Endre király a székesfehérvári András-gyepen hirdette ki az Aranybulla, alkotmányos szabadságunk alapokmányát. 1241-ben a város erődítménye sikeresen állt ellen a tatárdulásnak. II. Zsigmond király idejében Székesfehérvár volt székhelye az európai fontosságú politikai és diplomáciai tárgyalásoknak. Székesfehérvárott fogadta Hunyadi Mátyás Beatrix hercegnőt 1476-ban.

1543-ban a török foglalja el a hősiösen küzdő várost és 145 éven át török uralom alatt marad. 1688-ban foglalják újra vissza I. Lipót seregei. A török kivonulása után csak romok maradtak a városból, a város falaát pedig 1702-ben I. Lipót parancsára döntötték le. A felszabadulás után megindul a város újjáépítése, melynek emlékét Székesfehérvárt sok szép barokk-, rokoko- és empire-épülete őrzi. Az 1870-es és 80-as években megindul már Henszmann Imre vezetésével a Nagy-Boldogasszony elpusztult templomának feltárása, mikor is számos királyunk sírhelyét sikerült megtalálni 1936-ban újabb lendülettel indult el a munka, és a tudomány modern eszközeivel teljesen napfényre hozta dícső őseinknek a magyar kultúra fényét bizonyító építkezési emlékeit.

Székesfehérvár, valamint polgársága kiváltságait Szent István királytól nyerte, mely kiváltságokat a többi városok csak később Székesfehérvár mibujára kérték és kapták meg.

A mai Fehérvár a dícső multnak igen sok és szép emlékét őrizte meg. A történelmi mult mellett egyike az ország legtisztább haladó városainak. Utcai kövezettek, tereit, utcáit virággyak díszítik. Közművei igen jók. A város idegenforgalma évről-évre fejlődik, mint a Budapest—Velencei-tó balatoni utvonalaán fekvő város kiténő pihenő-

Varkocs-szobor.
Foto: Tóth.

Nádor-utca

hely az autósoknak, akik mind nagyobb számban állanak meg a városban, hogy az ország régi székvárosának emlékeit megtekinthessék.

A város alatt hatalmas szénsavas medence terül el és Balatonfüred mellett Székesfehérvár az egyetlen város az egész országban, ahol természetes szénsavas-fürdő van, melynek látogatottsága napról-napra emelkedik. Gyógyfürdője erősen fejlődik.

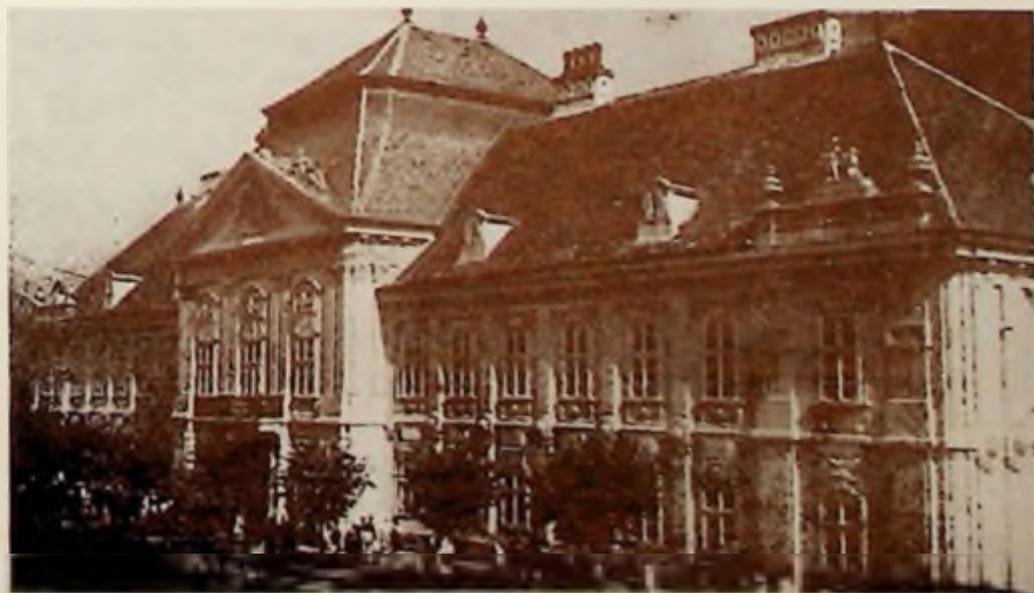
Hatóságai szervek: a városi és megyei hatóságokon kívül rendőrkapitányság, egyes dandárparancsnokság, esendőrkerületi parancsnokság, állami méntelep, kir. törvényszék, járásbíróság, ügyészség, pénzügyigazgatóság és adóhivatal, tanterületi főigazgatóság, tanfelügyelőség, államépítészeti és kulturmérnöki hivatal, ipar- és gazdasági felügyelőség stb.

Iskolák: Cisztercita és állami gimnázium, leánygimnázium, felsőkereskedelmi iskola, polgári fiúiskola, Ferenc József nőnevelő, leánypolgári, ipari továbbképző, tanítónőképző intézet, középfokú mezőgazdasági szakiskola és két gazdasági szakiskola, stb.

Középületek: A barokkstilű városháza, a püspöki palota, mely hazánk egyik legszebb épülete, megyeháza, stb.

Nevezetességek: A székesegyház kincstárában őrzik Szt. István királyunk koponyacsont ereklyéjét és sok szép, régi ötvösmunkát és egyházi ruhát.

Műemlékek: A városház 1936-ban restaurált barokk és empire épületönöbje, az 1480-ban épült gótikus Szent Anna-kápolna, a püspöki székesegyház 1758-ból, a XVII. században épült belvárosi plébánia épülete. Sok szép udvarrészlet, kedves kapualjat találunk a Szent István- és Megyeház-utakban. A Várköruton

Püspöki palota
Foto: Tóth.

Vármegyeháza

Városháza környéke

Foto: Tóth

legnagyobb értéke kőlánya, mely román és középkori kőfaragványokból áll. Itt találjuk meg az Árpád-házi és egyes királyok korabeli dísző királynak építkezéseiből megmaradt faragványos köveket, melyek remekei a románkori és gótikus szobrászatnak. Rendkívüli érdeklődésre tarthatnak számot a fővenyusztai ökeresztény

még láthatók a régi vártal maradványai, a Bazilika-téren a Nagybuddogasz-szönyeltemplom feltárt ronjai.

Legszébb templom a püspöki papnevelő-intézeté, melynek gyönyörű és híres Maulpertsch-freskói a mesternek legjobb alkotásai. A ciszterciák temploma Sambach osztrák mester freskóival. Elsőrendű művészeti érték a templom sekrestyéjének lölgyfából faragott rokokóberendezése és a rendház folyosóinak remekszép stukkói. A régi jezsuita-, most Lukáts-gyógyszertár ma egyellen még használatban álló barokk patika.

Az újabb művészi alkotások közül kiemelkedik az ország egyik legszebb hősi emlékműve (Pásztor—Hikisch alkotása) a Kossuth-utcában és a Prohászka-emléktemplom a Várköruton a Szent István szobor (Sidló alkotása).

Muzeum: A fejérvármegyei és székesfehérvári muzeum különö rendezésben mutatja be értékes anyagát. Fejér vármegye ősi római és népvándorlás korabeli kulturájának igen szép és művészi darabjait találjuk a muzeumban. Ezek között is legjobban kiválik jelentőségében a híves avar sírlelet. A muzeum

Belvárosi plébánia
Fotó: Tóth

templomnak hazánkban egyedülálló emlékei, melyeket 1931-ben türtak fel. Külön szobában gyűjtötte össze a múzeum mindazokat az emléklágyakat, melyek Prohászka Ottokárra, a város lánglelkű püspökére vonatkoznak. Gazdag a múzeum kulturáltörténeli emlékekben is. Érdekes sok művészeti alkotással rendelkező képtára.

Sétalerek: Zichy-liget, Vörösmarty-liget, Prohászka-park, Erzsébet-liget, Sóstó, Hosszú-sétalér.

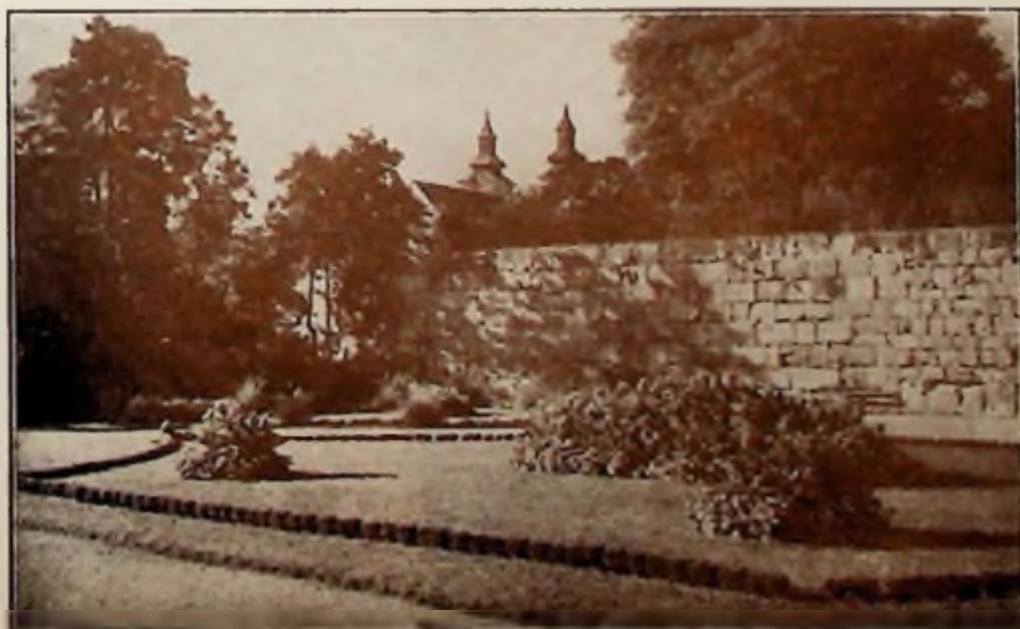
Idgenforgalmi szervek: A városi Idgenforgalmi bizottság irodája. (Városház), IBUSZ-bók (Állalános Takarékpénztár, Nádor-utca)

Gyáriai közül figyelmet érdemelnek a Felmayer kékfestőgyár és a Karl István és fiaí Ikkörgyára, melynek készítményei Kajoli néven országosan ismertek.

K Ö Z L E K E D E S

Vasuton: A város vasuti gúcpont. Naponla 12 vonatpár jön Budapest és Balaton felől, 3 Veszprém, 3 Komárom—Győr, 3 Sárhögárd és ugyanannyi vonatpár Bicske irányából.

Autobuszjáratok: Zámoly—Csákvár, Pákozdi, Sukoró—Velenze—Kápolnásnyék, Kisláng—Nádasdladány, Inola—Várpalota végeállal.

Végi várfa

A városban a vasutállomástól (a városon át) a Magyar Király-szállóhoz, a Magyar Király-szállótól az Aranybulla-uton végig, Fiskális-ut—Mária-völgy (nyaralótelep) a rádió- és repülő-állomás felé van rendszeres autobusz-közlekedés.

Autótaxi-állomás: Vasutállomás—Nádor-utca—Városház-tér. Bérautó: Otthon-garázs. Hungária autóvállalat (Telefon: 90).

Autógarázs: Magyar Király-szálló, Otthon-garázs (Ósz-u.), Központi garázs (Budai-ut).

Benzinútöltő-állomás: Nyolc helyen van a városban.

Bérkecsk-állomás: Négy helyen van. Viteledij a vámsorompón belül 1.60 P. azon kívül 2.50 pengő.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Magyar Király szálló és étterem, a Nádor-utca végén (autobusz-végállomás), központi fűtéssel, fürdőszobával, autógarázzsal. Éttermeiben elsőrangú ellátás. Ebédmenü 1.50 P. 1. oszt. szobák száma 60, napi ára 2—5 P. Napi teljes penzió 5—10 P. Telefon: 186.

Pétefi-utca

Foto: Tóth

2. Árpád-Gyógy szálló 40 szobával. Különö éttermében ebédmenü 1.40 P. Szoba napi 2—5 P. Teljes napi penzió 5—8 P. Ezenkívül: Fehér Hattyu fogadó.

Vendéglők: A szállodák éttermeiben napi étkezés, az igényeknek megfelelően 3.70—10 P-ig kapható.

Fizetővendéglátás: Magánházaknál olcsó és jó ellátást és szállást lehet kapni. Lakás átlag havonta 25—30 P.

FÜRDŐK

Az Árpád-Gyógyfürdőben természetes szénsavas, továbbá lúp-, lenyő- és melegfürdő, villamos gyógymódok, vizgyógyintézet, masszázs, napfürdő, diéta konyha. A napi teljes penziós ellátás lakás, fürdő, könyvtárhasználat, filmszínház díjtalan használatával napi 6—7 P. Kétszemélyes szobában két személy napi 11—12 P. Német, francia, angol, szláv tolmács a fürdőben és szállóban rendelkezésre áll. Ugyanitt gőz- és kádfürdő.

Károly király-tér
Foto: Tóth

Szent Anna-kápolna

Foto: Tóth

A városi strandfürdő a város közepén, hatalmas területen fekszik, minden kényelennel felszerelve. Napj fürdőzés szekrényhasználattal személyenként 50 fillér, kabínhasználattal 80 fillér. Tízes jegyfüzel szekrényhasználattal 3.50 P. Három medence, nap- és légfürdők. A strandvendéglőben ebéd személyenként 1.40 P.

Városi strandfürdő és sporttelep

Foto: Tóth

Szabadfürdő az Öreghegyi bányatónál, rendkívül hideg vízzel. Ezenkívül a rózsáskerti Szent István strandfürdő nyújt ugyancsak olesó és kellemes szórakozást.

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

Az Óreghegy villáiban távol a város zajától, de mégis kulturhelyen lehet nyaralni. Levegője pormentes, tiszta. A városból aszfalt-, Budapestről betonaszfalt-úton közelíthető meg. Székesfehérvárra óránként induló autóbusszjárral köti össze. A nyaralóknak fürdőzési lehetősége is van a romantikus fekvésű bányatóban. Szobák havonta 20—30 P-ért kaphatók.

KÓRHÁZAK

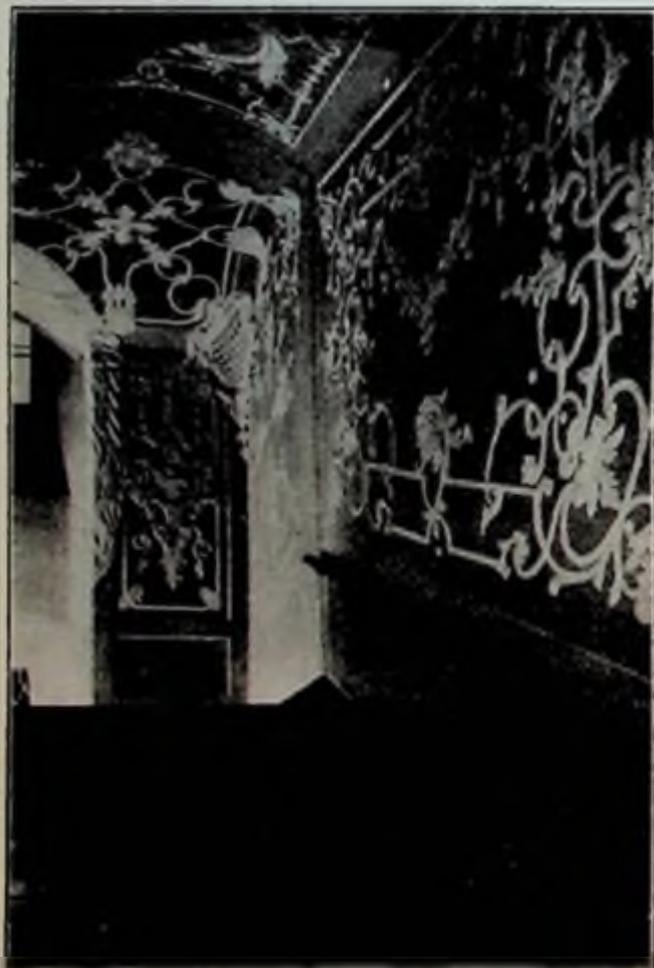
A városban három kórház van, u. m. a vármegyei Szent György-kórház, valamint a Honvéd- és Közrendészeti-kórház és a Juhász szanatórium.

SZANATÓRIUM Lujzatüdőbetegszanatórium**GYÓGYSZERTÁRAK**

Nyolc gyógyszertár van a városban, u. m.: Lukács, Takácsi, Sav, Csitáry, Szűcs, Magyar-Kossa, Bierbauer és Püsztory gyógyszertár.

SPORT

Több modern sporttelep áll rendelkezésre. Az Arak sóslói sporttelep 90×110 méteres modern futballpályával, 400 méteres salak-futópályával, ugró- és súlydobó-pályával. A MÁV „Előre” sporttelepe a vasútállomás mellett. A Lövölde lötere és tennispályái és a Nagy Sándor-utcai tennispályák.

SZÖRÁKOZÓHELYEK

A városban elsőrendű zenés étterem, kávéházak, strandvendéglők, árnyas kert-helyiségek, kitűnő enkrasztók állanak rendelkezésre.

Színház, két mozgóképszínház, mind-egyik ezer-ezer ember befogadóképességgel.

Szombat és vasárnap délután és este táncos összejövetelek vannak.

KIRÁNDULÓHELYEK

A városból nagyon szép kirándulásokat lehet tenni a vasuton 15—20 perc távolságra fekvő Velencei tóra, ahová csaknem óránként indulnak vonatok. Igen kedves kirándulóhelyek Bodajk, a mellette elhúzódó Gajavölgygel. A Vértésekben Csókakő, Szent Kereszt, Vértés-Nána, Gerenesérvár, Csákvár, Gánt, a Bakonyban Várpalota, Pusztapalota romjai, Czuhavölgy, Pélt, amelyek Székesfehérvárról nagyon könnyen és rövid idő alatt megközelíthetők vonattal vagy autóval, igen kedvelt kirándulóhelyek. Várgesztesen — Csókakőn menedékház van.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a városi Idegenforgalmi Hivatal.

Lépesóház a Ciszterciák rendházában

VELENCEI TÓ

Budapest és Székesfehérvár között, a Vértes hegység lábánál terül el, északkelet-délnyugati irányban. Hossza 10 km, szélessége 2–3,5 km. Területe 26 km² (4000 kat. hold). Északi partja dombos, egyébként sík. A tó északi dombos oldalán vezet a balatoni műút (áthelyezése a másik partra most van folyamatban), délkeleti partján pedig a MÁV balatoni fővonala halad. Fürdőhelyei közül Velence a Vértes hegység lábánál, Gárdony és Agárd pedig a tó másik oldalán a vasutvonal mellett fekszik. A tó Budapesttől vonaton egy óra, Székesfehérvártól 20 perc alatt, autóval Budapesttől a balatoni kikerülő műúton 50 perc alatt közelíthető meg. A tó másik partja fele a jó állapotban levő megyei műút Velencénél ágazik el a balatoni műúttól.

A tó mélysége különböző, átlagos mélysége két méter, vannak azonban helyek, ahol a négy métert is eléri. A tóban számos meleg forrás fakad. Csekély mélysége miatt a víz nyáron egész tömegében átmelegszik, úgyhogy átlagos nyári hőmérséklete 25–26 C. fok. A víz hígított alkalikus sós víznek tekintendő, úgyhogy a strandoláson kívül bizonyos konstitúciós gyengeségi állapotra, rosszul fejlődő gyermekek fürdésére kiválóan alkalmas. Növényi iszapja, éppúgy mint a balatoni iszap, eredeti hőmérsékleten, vagy felmelegítve iszappakolások, illetve iszapfürdők céljaira használható fel.

A tó partját és a tó fenekét hárszonyosan finom, könnyen lepergő homok borítja. a tófenék enyhén lejt, úgyhogy gyermekek is minden veszély nélkül fürödhetnek, sőt több száz méternyire mehetnek be a vízbe.

A tó tág lehetőségeket nyújt a vízisportok üzésére. Nyáron esőakázás, vitorlázás, tutajozás, uszás, télen pedig korecsolyázás, fakutyázás, vitorlás száncakázás üzhető. Hal és vízivad bősége nagyszerű halászó és vadászó helyé avatja.

Kirándulások és nevezetességek: a Vértes-hegység lábánál fekvő, Sukoró feletti Meleghegy, ahonnan szép időben 26 község, a Duna és a Balaton láthatók, Pákozdvár őskori lakótelep volt. Gárdonyban született Gárdonyi Géza, Kápolnásnyéken Vörösmarthy Mihály. Pákozd és Sukoró a szabadságharcban fontos szerepet játszottak (pákozdai csata), a sukorói templomban volt Kossuth főhadiszállása.

Velencei tó. Foto: Monostory

ADONY

Duna-érintés
Fotó: Borosits

4500 lakosu szinmagyar nagyközség, a Duna és annak holt ága között, 96 méter tengerszín feletti magasságban, Budapesttől 51, Székesfehérvártól 38 km-nyire. Víz-ellátását artézi kulak szolgáltatják. Világítása villany.   Római kath. és gör. kel. templom. Közvetlenül a község alatt római és őskori települések nyomait tárták fel az ásások. A község temetőjében van eltemetve gr. Zichy Nándor, a katolicizmus vezérférfia.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Pusztaszaboles—paksi vonalon 2 óra alatt érhető el. Naponta 3 vonatpár közlekedik. Hajóval a MFTR és DGT járatain érhető el. A vasut- és hajóállomásról a községbe olesó viteldíju autobusz és hérantók közlekednek.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. Kremmer Lajos vendéglőjében teljes ellátás naponta 2.20 P. szoba 80 f. 2. Özv. Szeidl Józsefné, 3. özv. Szeidl Györgyné és 4. Kurján Mihályné kifőzdéjében napi háromszori étkezés 2.20 P. Fizető vendéglátás (szervezett). Csak lakás: II. oszt. szobák napi ára 1 P, havonta 30 P; III. oszt. szobák napi ára 50 fillér, havonta 15 P.

FÜRDŐZÉS

A községtől 6 perenyire folyó Dunában, vagy a község alatt a holt Dunában, ahol ingyenes strandfürdő is van, közös öltözővel.

EGÉSZSÉGÜGY

Három orvos és egy gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Sportpálya, horgászás és csónakázás.

KIRÁNDULÓHELYEK

A szentmihálypusztai erdőség, mely egészen a Dunáig terjeszkedik, a kis Duna-ágnak apró szigetek közé ékelte festői része, Lőrév pesti oldali község és a községi szőlőhegy.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

az OMVESZ képviselője: Tremkó György, községi vezető jegyző

AGÁRD

Strandrészlet
Fotó Monostory

Gárdony községhez tartozó fűrdőtelep. Nyáron 1000, télen mintegy 300 lakosa van. A Velencei tó partján fekszik, Gárdony községtől másfél kilométernyire, a vasúti állomás mellett, árnyas parkkal. Tengerszín feletti magassága 107 méter. Távolsága Budapesttől 52, Székesfehérvártól 16 km. Éghajlata mérsékelt. Vizellátás egészséges vizű kutakból. Villanyvilágítás bevezetés alatt. U. t. Gárdonyban. Római kath. templom. Gárdonyi Géza szülőháza bent a pusztán emléktáblával megjelölve; ősrégi Nádasdy temetőpark.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—székesfehérvári vonalon 1½ óra alatt közelíthető meg. Vasútállomás a villatelepen. A nyári időnyben naponta átlag 6 vonatpár közlekedik. Közvetett autót közvetlen csatlakozással (Kápolnásnyéknél) a Budapest—balatoni műúthoz. Legközelebbi benzinkut Kápolnásnyéken.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: a fűrdőtársaság két vendéglőjében ebéd ára 1 P. Schmidthoffer Vilmosné étkezdőjében ebéd ára 1 P. Penzlőszere ellátás: 10 kiadó szoba van; ára napi négyszeri étkezéssel személyenként 5 P.

FÜRDŐZÉS

A tó vize fürdőzésre kiválóan alkalmas.

Strandfürdőjén mintegy 60 kabin és állandó hűté van. (A tó részletes leírását lásd a 171. oldalon.)

EGÉSZSÉGÜGY

Nyáron állandóan orvos nyaral a fűrdőtelepen, aki első segélyt nyújt.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A község két vendéglőjében állandó zene és naponta tánc. A tavon mindenféle nyári és téli vízisport űzhető.

KIRÁNDULÓHELYEK

Általában az összes tóparti községek, hol mindenütt akad látnivaló és szórakozás. Ezenkívül Pákozdvár, Meleghegy stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Gárdony község elöljárósága.

BODAJK

Strand
Fotó: Kariinger

2139 lakosu szinmagyar kisközség, a vármegye északnyugati részén, a Bakony és Vértes hegység utolsó nyulványai között elterülő völgyben, részben sík területen fekszik, határa hegyes-völgyes, folyóvizekkel átszell, részben erdővel borított. Tengerszintfeletti magassága 256 méter. Budapesttől 100, Székesfehérvártól 22 km-nyire fekszik. Vízellátását két mintakut, körülbelül 200 kut és a tó vize biztosítja. A fürdőtelepen villanyvilágítás. . Római kath. és ref. templom. A község bellerületén fekszik a Kálvária, ahol Szent István király is imádkozott. A róm. kath. templom előtt van a csodatevő Szűz Mária-szobor, ahová évente több száz község lakossága zarándokol.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—székesfehérvári vonalon $2\frac{1}{2}$ óra alatt közelíthető meg. Naponta 4 vonat érkezik Székesfehérvár, 3 Komárom felől. A Budapestrol jövőknek Székesfehérvárról közvetlen csatlakozásuk van Bodajkra. Vasulállomás a község központjától 1 km-nyire fekszik.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda vendéglővel: Fürdő-szállodában 30 szoba van, napi penzió 3—3.50 P. Keresztyén András vendéglője 4 szobával, napi penzió 3—3.50 P. Vendéglő: Szekeres Jánosné vendéglőjében a napi ellátás 2—2.50 P. Fizetős vendéglátás (szervezett). Csak lakás: I. oszt. szobák száma 25, napi ár átlaga 0.80—1 P, havonta 20 P. II. oszt. szobák száma 20, napi ár átlaga 60 fillér, havonta 15 P.

FÜRDŐZÉS

A község közepén van egy hőforrás. 16—17 C. fokos hőmérsékletű tó. A tó partján homok, strand és fürdőkabinok. A tó vizét felmelegítve, modernül berendezett 14 fürdőszobában használják fürdésre.

EGÉSZSÉGÜGY

2 orvos és gyógyszerész van a községben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A fürdőparkban vasárnaponként zene, tánc.

KIRÁNDULÓHELYEK

A községtől mintegy 2 km-re van a szép Gajavölgye. 4 km. távolságra fekszik a Vérteshegység oldalában az ősrégi esőkaivárron. Szép, erdős úton közelíthető meg.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Vukits Pál körjegyző.

DUNAPENTELE

A község
látképe

3905 lakosu színmagyar nagyközség a Duna jobbpartján, Budapesttől hajón 67, vasuton 90 km-nyire, Székesfehérvártól 55 km-nyire. Vízellátása egészséges és jóvizű kutakból történik. Világítása villany. Főutcája bitumenes út.   Római kath., gör. kel. és izr. templomok. A községet már a rómaiak idejében (Intercisa néven) ismerték s akkor a mostani Öreghegy nevű szőlőhegyen terült el. A Nemzeti Múzeum által többször rendezett ásatások alkalmával napfényre került római leletek nagy része a Nemzeti Múzeumban van. A község mai nevét az Appádházi királyok korában itt állott Szent Pantelimonról elnevezett apátság, vagy más-képpen penteki monostortól vette. A falárjárás idejében teljesen elpusztult. II. Lajos a mohácsi esztában induláshoz III. Lászlóhoz, melynek emlékeit az országot mentén szép emléktáblával ellátott római kőből faragott emlékoszlop hirdeti.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Pusztaszabolcs—paksi vonalon 2½ óra alatt érhető el. Naponta 3 vonalpár közlekedik. Vasut-állomása a községtől 3 km-nyire. **Hajó-állomás** a községtől ½ km-nyire, az u. n. Szalki-szigetnél. **Autó-bérlőesi** a vasutállomáshoz megrendelésre kimegy. **Benzinkutak száma** 3.

LAKÁS ES ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. Hangya-vendéglő (2 szoba), 2. Mészáros István (1 szoba), 3. Wichil Lajos (2 szoba), 4. Weisz Jakab (2 szoba), 5. Feiszhammel I. (2 szoba), 6. Janeski Gyula (2 szoba). A vendéglőkben a szobák napi ára 1.50—2 P., a reggeli, ebéd és vacsora pedig naponta 2—2.50 P. **Fizető vendéglátás.** Csak lakás: 7 I. o. II. oszt. és 4 III. oszt. szoba. Az I. oszt. szobák ára havonta 20—30 P.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVÉSZ képviselője: Arató Éde községi közigazgatási jegyző.

FÜRDŐZÉS

A mintegy 1½ km. állóvizű holt Duna-ágban, a község mellett.

EGÉSZSÉGÜGY

2 orvos és gyógyszerész.

SZÓRAKOZÁSI ES SPORT-LEHETŐSÉGEK

A községtől 200 m-nyire védett, fás területen teniszpálya. A Dunán csónak bérelhető.

KIRÁNDULÓHELYEK

A 60 kh. területű Szalki-sziget, a nagy Duna és a holt Duna között. A dunaparti oldalon, Szalkiszentmárton község határában fekvő, u. n. Pelóti-esárda, ahova a hajóállomástól motoros komp és csónak közlekedik (személytarifa!). A szomszédos Rácalmás község és a Kis-lak alatt elterülő Csabonyi-erdő.

ERCSI

Látkép

7515 lakosu magyar anyanyelvű nagyközség, csekély bunyevác és német kisebbséggel. Budapesttől délre, a Duna jobbpartján, árnyas ligetek között, a tengerszintetelt 122 méter magasságban. Budapesttől való távolsága 34, Szekesfehervártól 19 km. Víz-ellátását egészséges vízü kutak és házi vízvezetékek biztosítják. Villanyvilágítás. **عربيه ليهي** **۱۶۰۰** Róm. kath., ref. és izr. templomok. A régi barokkstilű róm. kath. templom érdekes építészeti alkotás. A község határában lévő kápolnában van eltemetve báró Eötvös József és a kápolna előtt áll a költő emléktáblája.

Kilátás
Csepelszigetre

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Pusztaszabolcs—ujdombovári vonalon 55 perc alatt érhető el. A nap minden szakában több vonatpár közlekedik. Hajóállomás a község-

ben naponta két hajójáráttal. A hajót Budapesttől 1¼ óra. Autón Budapesttől kitünő műuton közelíthető meg, kb. 35 perc alatt. A vasutállomástól a községbe lérautó közlekedik.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők megszállásra alkalmas szobákkal: özv. Góvay Györgyné, Bánfy Dénes, Hodula Mihály; Nikolesics Ferenc vasutállomásnál. **Vendéglők:** özv. Barlovits Pálné, Rosenstein Ferenc, özv. Tóth Mihályné, özv. Bodvai Ferencné, Békés Mihály, Sipiczki Sámuel, Asztalos Sándor, „Eötvös” strandfürdő terraszos vendéglő. **Fizető vendéglátás:** szervezett. **Penzió-árak** napi 4—5 P. **Magánlakások:** I. oszt. szobák ára napi 2.— P., havonta 40 P., II. oszt. szobák ára napi 1.50 P., havonta 30.— P.; III. oszt. szobák ára napi 1.— P., havonta 20.— P. Hetenkint kétszer piac, ahol minden élelmiszeik kapható a mindenkori legolcsóbb áron. **Kereskedők:** „Hangya”, Déri áruház, több fűszer- és eszmegeízlet, trüfalmi gyümölcsterakatok, cukrászdák.

Fürdőzés: a község belterületén lévő dunai „Eötvös”-strand, kabinokkal, öltözőkkel, tornaszerekkel, gyermekjátsszótér-

rel, zubanyozóval modernül felszerelve. A strandot közvetlenül körülövező árnyas, parkírozott dígtet weekendezésre kitűnően alkalmas. **Árak:** kabinjegy 50 f., öltözőjegy 30 f., gyermekjegy 16 f., kabinbérlet időnyre 15 P., 1 hónapra 7.50, öltözőbérlet időnyre 6.— P., 1 hónapra 3.— P.

EGÉSZSÉGÜGY

Több orvos és gyógyszerészár helyben.

SZORAKOZÁS ÉS SPORT

Mozi. Sportversenyek (tenisz, labdarúgás, birkózás, csehövészeti, Horgászás. A strand területén esónakpark, ahol esónakok bérelhetők. A strand bekerített részén, de mégis elkülönítve 2 salakos teniszpálya. **Tenniszjegy:** —.80 f. egy napra. Bérlet havonta 7.— P. bérlet félhónapra 4.— P. **Csónakjegy:** kajakjegy egy napra 1.20 P. óránként 40 fillér. Futócsónak egy napra 2.— P. óránként 70 fillér.

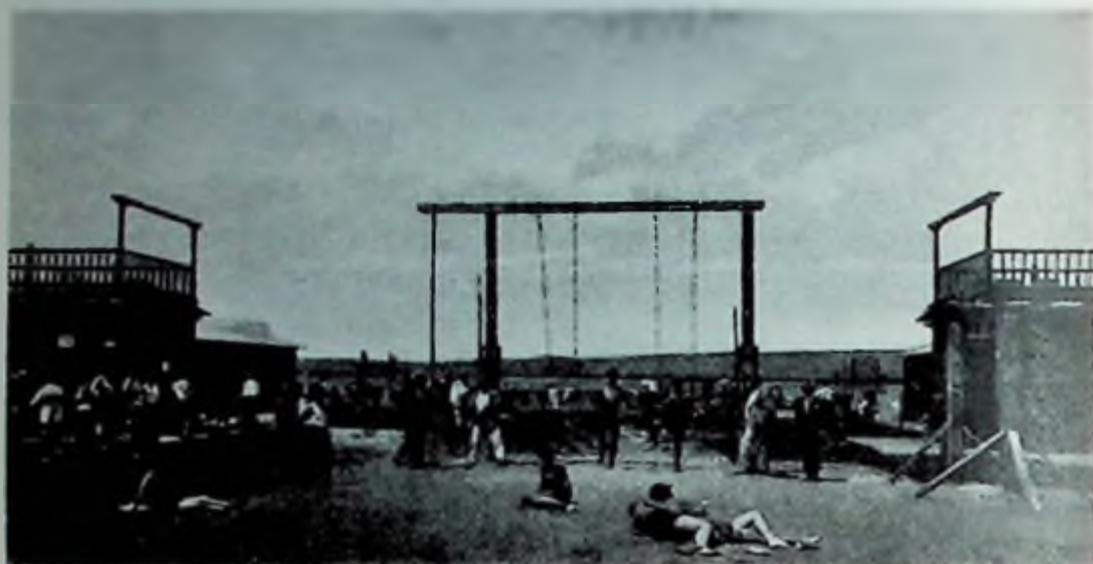

Strand

PELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az Eötvös Sportegyesület Idegenforgalmi Szakosztálya. Személyes érdeklődőknek a Fürdőiroda—Eötvös strand. Telefon: Eresi 5.

GÁRDONY

Torna és játszóhely a Sirály strandon. Foto: Knöpfmayer

2140 lakosu szinmagyar nagyközség a Velencei tó partján, annak középpontjában. Tengerszín feletti magassága 107 méter. Távolsága Budapesttől 50. Székesfehérvártól 17 km. Eghajlata mérsékelt. Vízellátása a helybeli 20 fúrt kútból történik. Villanyvilágítás.   . Római kath. és ref. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—székesfehérvári vonalon 1½ óra alatt érhető el. Nyári szezonban 10—11 vonat közlekedik naponta. Vasutállomás a községben. **Autóút** közvetlen csatlakozással (Kápolnásnyék) a Budapest—balatoni műúthoz.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Babhay, Laczkovics-füle és a tóparti strandvendéglőben ebéd ára 1—1.20 P. **Penzlők:** Sirály-penzló 11 szobával. Szoba ára a főidényben napi négyszeri étkezéssel, fürdővel, kabinjegyvel és tennispályahasználattal 6 P. Elő- és utóidényben 5 P. **Fizető vendéglátás** (szervezett). **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 25, napi ára 2 P, havonta 60 P. II. oszt. szobák száma 35, napi ára 1.50, P, havonta 45 P. III. oszt. szobák száma 11, napi ára 1 P, havonta 30 P. A Kuriában 10 kétágyas szoba, napi ára 2 P, havonta 60 P.

FÜRDŐZÉS

A Velencei-tó vize különösen gyermekek fürdőzésére kiválóan alkalmas. Két

strandfürdője van: a Sirály és a Betéti Társaság nagy strandja, kb. 300 kabinnal és 150 vetkőzőszekrényvel. (A tó leírását l. a 171. oldalon.)

EGÉSZSÉGÜGY

Dr. Simon Ferenc orvos, kezgyógyászattal. Thaisz Erzsébet gyógyszerlár.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A Velencei-tó 4000 kat. holdas felületén a vízisportok minden ága üzhető. Nyáron uszás, evezés, vitorlázás, vízisíelés, motoresónakázás; télen koreso-lyázás, fakutyázás, jég-hockey, sijöring. A strandvendéglőben naponta tánc, kabaré, színelőadások, táncmulatságok, víziünnepségek. Evezős és vitorlás versenyek.

KIRÁNDULÓHELYEK

Általában a tóparti községek, ahol mindenütt akad bőven látnivaló és szórakozás. A tó másik oldalán, Gárdonnyal szemben terül el a Meleghegy, amelyről tiszta időben a Duna, Balaton és mintegy 26 község és város látható. Pákozdvár egésznapra kirándulásra alkalmas.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője. Doros István községi vezetőjegyző.

LOVASBERÉNY

Látkep

3140 lakosu színmagyar nagyközség, a Vértes hegység lábánál. Tengerszint feletti magassága 158 méter. Távolsága Budapesttől 84, Székesfehérvártól 23 km. Kitünő hegyi levegője van, éghajlala enyhe. Két artézi kut és számos kut szolgálja a vizet. Villanyvilágítás.   Két róm. kath., egy ref. és egy izr. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Bicske—székesfehérvári vonalon $2\frac{1}{4}$ óra alatt közelíthető meg. Vasutállomás közvetlen a községben. Autóval Budapestről Velencéig a balatoni műtön, onnan pedig Nadapon át jó országúton közelíthető meg (59 km.). Benzinkut az országút kereszteződésénél, Vértes Károly és Meiszer János kereskedőknél.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Két első- és öt másodrangú vendéglője van. Ezekben a teljes napi ellátás (ebédlévesora) 3 P. Három vendéglőben egy-egy szoba is kapható. Fizető vendéglátás szervezett). a) **Penziónszerű ellátás** (szállás és étkezés): napi háromszori étkezéssel 3,50 P, napi négyszeri étkezés és bővebb adagok 4 P; b) **Csak lakás**: l. a. szobák száma 30, napi ára 1 havonta (1 személynek 25, 2 szem. 30 P).

ll. oszt. szobák száma 50, napi ára 1 P. havonta (1 személynek 16, 2 személynek 20 P). Szükség esetén 100--120 szoba is biztosítható.

FÜRDŐZÉS

Lovasberénytől $2\frac{1}{2}$ km.-nyire, Vereb község vasutállomásánál, a verebi tónál strandfürdő van kabinokkal, esónakkal.

EGÉSZSÉGÜGY

Két orvos és gyógyszerész állandóan szolgálásban.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A verebi tavon esónakázás, horgászás.

KIRANDULÓHELYEK

Mariakut a Cziráky-erdőben, Meleghegy (352 m.), Szűzvár (3000 éves erődítmény az illírek korából).

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a községi előljáróság.

RÁCALMÁS ÉS KULCS

A Rácalmás
látképe
Foto: Monostory

3923 lakosu, részint lépcsőzetesen emelkedő domboldalon, részint dombtetőn fekvő magyar anyanyelvű nagyközség, a Duna mellett, Budapesttől délre 61, Székesfehérvártól 47 km-nyire. Hozzátartozik Kulcs nevű nyaralóhely 524 lakossal, mely közvetlenül a Duna partján fekszik, a tenger színe felett körülbelül 400 méter magasságban, enyhén magaslati éghajlattal. Vizellátása egészséges vizű kutakból történik s a nyaralóhely két darab mélyfurású kutja az Országos Közegészségügyi Intézet állandó ellenőrzése alatt áll. Villanyvilágítás.

Posta- és látványhivatal a nyaralón is van. Római kath. és gör. kat. templom, kórház. Rácalmás hegyes-völgyes utcáival, változatos kilátóhelyeivel egyike a legszebben fekvő dunai községeknek. Már régóta sok nyaraló keresi fel és így fürdőkultúrája is fejlettebb. Számosan választották állandó nyaralásra, amit a sok villaépület bizonyít. Penziói régi kuriaépületekben vannak, melyekhez szép árnyas parkok tartoznak, honnan gyönyörű kilátás nyílik a Dunára. Penziói feltűnő alacsony árak mellett hazai viszonyaink között már a fokozottabb igényeket is kielégítik.

Kulcs idillikus fekvésével, Rácalmáshoz való közvetlen közelségével kitűnő pihenőhely azok részére, kik kultúra közelében, de mégis a legteljesebben esendben akarják élvezni nyugalmaikat és a természet szépségét.

Kulcs kedvelt csónakkirándulóhely. A Duna partján szép fűzes erdők kellemes csónakkikötőhelyek és weekendezésre nagyon alkalmas táborhelyül és szolgálnak. A sziget kerülő csónakosoknak kedvelt éjszakázó helye.

A török hódoltság idejéből való Szentkut-kápolna. A község átellenében a lassí vizmű, mely hajóknak és csónakoknak a soroksári Dunaágba való átcsillipelésére szolgál. Ásatások római leletei: sírok és edények.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Pusztaszabolcs—paksi vonalon $2\frac{1}{4}$ óra alatt érhető el. Naponta 3 vonalpár közlekedik. Vasútállomás a községtől $2\frac{1}{2}$ km-nyire fekszik. **Hajóállomás** a Dunán a községtől 20 percrenyire, kétszeres hajójáráttal. Kitűnő **utólát** Érden és Adonyon át. **Benzi**nkut a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda (vendéglővel): Weisz Aladár-féle, 2 beszálló szobával. Szoba napi ára 2 P, napi penzió 4 P. **Vendéglők:** Tajti János, Bruck István, Bodor István, Központi vendéglő, Lázár János, Garbacz József, Csizmadia József, Schwarz Sándor vendéglője. Mindegyikben kerthelyiség, tekepályák és ping-pong asztal. **Pen-**

szobák: Kezesek-penzió 18 szobával, Park-penzió 15 szobával, Szabó-penzió 16 szobával, Központi vendéglő 3 szobával és Kuleson a Boda-penzió 8 szobával. A szobák I. osztályúak, napi árak: 0.80—1.20 P. Penziószerű ellátás (szállás, étkezés) naponta 3—4 P. Fizető vendégellátás (szervezett), a) Penziószerű ellátás (szállás és étkezés): a községben 8—10, Kuleson 3—4, magánházaiban állag 3—4 P-ért kapható; b) Csak lakás: I. oszt. szobák száma 32, napi ár állaga 1—1.50 P, havonta 20—25 P. II. oszt. szobák száma 16, napi ár állaga 0.80 P, havonta 15—20 P, III. oszt. szobák napi ár állaga 0.50 P, havonta 15 P.

FÜRDŐZÉS

Két jól felszerelt dunai strandfürdő,

napkurázásra alkalmas homokfürdő és szabad dunai fürdő. Fürdőjegy kabinszolgáltatással esetenként 20 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

Több orvos, fogorvos és gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Tenniszpálya, A Kis-Dunán uszás és evezés. Hangversenyek, műkedvelő előadások és táncmulatságok.

KIRÁNDULÓHELYEK

A község határában fekvő Szentkut-kápolna, a község közelében levő szőlőhegy és akácerdő. Kules nyaralótelep, Csónakkirándulásra: Kules, tassi vízműs a közeli erdős szigetes csoportok.

Látvány
a Dunáról
Fotó:
Monostory

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a községfejlesztő bizottság — községháza.

VELENCE

Vitorlások a Velencei tavon
Foto: Monostory

2603 lakosu szinmagyar nagyközség a Vértes hegység lankáinál, a Velencei tó partján. Tengerszin feletti magassága 146 méter. Távolsága Budapesttől 48, Székesfehérvártól 20 km. Éghajlata mérsékelt, szélmentes. Vízellátás egészséges vízi köz- és magánkutakból történik. Villanyvilágítás, a községben közvilágítás. Római kath. és ref. templom. A községben van két zárda és erdei szabadlégi iskola. Nevezetességei a velencei tengerszem és a nemesi családok birtokában lévő 200—300 éves kastélyok.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—székesfehérvári vonalon 1½ óra alatt érhető el. Vasútállomás a községben. Autón a Budapest—székesfehérvári kitűnő műton közelíthető meg. Benzinkut Kápolnásnyéken (2 km.).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Fűredi Gyula, Tuba István vendéglője és a községi vendéglő. **Fizető vendéglátás** (szervezett). **Csuk lakás:** I. oszt. szobák száma 34, napi ára 1.50 P. II. oszt. szobák száma 42, napi ára 1 P. III. oszt. szobák száma 21, napi ára 60 fillér.

FÜRDŐZÉS

A Velencei-tó vize fürdésre, különösen gyermekkeknek, kiválóan alkalmas, mert

liszta, hőmérséklete nyáron magas, éjszaka sem hűl le annyira, mint más fürdő szabad vize. (A tó hővebb leírását lásd a 171. oldalon.)

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár a községben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A Velencei-tó igen alkalmas az összes vízisportok üzésére, horgászatra és vadászatra. Jó kiinduló turisztikai pont.

KIRÁNDULÓHELYEK

A községtől északra fekvő Vértes-hegységben igen sok kirándulóhely van. Ilyenek a Velencei-tengerszem, az Ördögbarlang, Lukaskő, Múriavölgy stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Kovács Béla községi vezető jegyző és Vály Miklós ref. lelkész

T O L N A V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y:

Szekszárd m. város 185 oldal

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) K Ö Z S É G E K:

	oldal
Dunaföldvár (folyamparti)	189
Gerjen (folyóparti)	191
Kölesd (folyóparti)	192
Kurd (folyamparti)	193
Paks (folyamparti)	194
Tamási	195
Tolna	196

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

A Z Ö M V E S Z T O L N A V Á R M E G Y E I Ö S Z T Á L Y I G A Z G A T Ó S Á G A
S Z E K S Z Á R D , V Á R M E G Y E H Á Z A .

ÜGYVEZETŐ: BABITS ISTVÁN, VMEGYEI H. FŐJEGYZŐ

II.: RAJCZI PÉTER, NÉPMŰVELÉSI TITKÁR

Sárközi népviselet.

Göcsény-Helési népviselet.

SZEKSZÁRD M. VÁROS

Szekszárd látképe

14 239 lakosú színmagyar város. Tolna vármegye székhelye, a Dunától 15, a Sítótól 3, Budapesttől 148 km. távolságra. Vízellátása vízvezetékből és kutakból történik. Villanyvilágítás.

A város a rómalak idejében Alisea nevet viselte. Rajta vezetett át az Aquincum felé vivő út és a napfényre került római mérföldkövek igazolják, hogy ez állandóan jókarban tartott stratégiai vonala volt Pannoniának. A magyar élet és kultúra Szekszárdon az Árpádház idejében kezdődött. I. Béla király kedvence tartózkodási helye volt, ahol a beneések számára apátságot alapított. Az 1442. évben Erzsébet parthíveit itt verte le Hunyadi János. 1526 augusztus 24-én vonult keresztül a városon II. Lajos király, a végzetes kimenetelű mohácsi csatára, ahonnan a reá következő napokon már II. Szulejman török szultán serege nyomult Buda vára felé. 1700-tól kezdve II. Rákóczi Ferenc szabadságharcába kapcsolódott bele a város. Mária Terézia a megye székhelyévé tette, a beneés apátságot eltörölte s birtokaitól a ma is fennálló tanulmányi alapot létesítette. 1905-ben rendezett tanácsú várossá alakult. A világháború után rohamos fejlődésnek indult.

Jelentősebb középületek: Két róm. kath., egy ref., egy evang., egy izr. templom, három róm. kath. kápolna, melyek közül a remetehegyi látogatott huesujáróhely, múzeum, kórház, hűtőház, három pénzüzet, csülgimnázium, földművesiskola, Szekszárdi Kaszinó.

Műemlékek: Szentháromság-szobor, Liszt Ferenc domborműve a vármegyeház falában, Garay János költő éreszobra, hősi emlékmű.

A vármegyei múzeum hatalmas és ritka gyűjteményében páratlanul áll a lengyel lelet és a vármegye körüli emlékeinek egész sorozata. A m. kir. földművelésügyi minisztérium selyemtenyésztési felügyelősége múzeumának kiváló gyűjteménye élénk bizonyítéka annak, hogy Csonka-Magyarország területén jelentékeny selyemtermelés folyik, amely évenként átlag 600.000 kg. selymet termel.

Nevezetességel: I. Béla király sírhelye a vármegyeháza kertjében. Béri Balog Ádámnak jelenleg is élő hatalmas fája, ahol őt a labancok elfoglák, látványosság-számba megy a vármegyeháza alatt elterülő hatalmas borpince. A város mögött emelkedő külön

talaja lössz hegyláncolatokon termelik az európai hírnevű „szekszárdi bikavért”. Liszt Ferenc pályáján nevezetes szerepet játszott a város, mert a nagy zeneköltő sokszor volt itt báró Augusz vendége és számos művét itt komponálta. Itt született 1883-ban Babits Mihály a költő és író.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—Sárbogárd—bálaszéki vonalon $3\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el, naponta négy vonalpár közlekedik. **Autobuszon:** Szekszárd—Bonyhád—Pécs, Szekszárd—Tomási—Siófok és Szekszárd—Dunaföldvár—Fülöpszállásig. **Autóval:** az állami észéki műuton közelíthető meg. **Autótaxi:** az állomáson és a Garay-téren. Ugyanott autógarázs, öt benzintöltő-állomás.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Szekszárd-szálló a város tulajdonát képezi, 24 egy-, két- és háromágyas szobája van, fürdőszobahasználattal, étteremmel és kávéházzal. Vívezetékberendezés és villany. Napi szobaár 3.50 P, teljes napi penzió 6.50 P. Csoportos kirándulók-nak kedvezmény.

Kisplá szálloda egy-, két- és háromágyas szobával, fürdőszobával. Szobaárak: egy-ágyas 2 P, kétágyas 3.40 P. Napi penzió 4.50 P.

Vendéglő több van a városban. Fizető vendéglátás: Lakás magánházaknál is kapható mérsékelt áron.

Bodaj Gusztáv vasúti vendéglője. Különö ételek és italok, olcsó árak

FÜRDŐK

Szekszárd és környéke Strandfürdő Rt. uszodája állandó hőmérsékletű 23 C°-os kénes artézi vizével. Használati díj 20—60 fillér.

Csörgetői strandfürdő: a várostól 3 km. távolságra fekszik, saját forrásából táplálkozó fürdőhely, nyári vendéglővel és szállodával.

Gőz- és kádfürdő és nyári uszoda magántulajdonban van a város közepén

KÓRHÁZ

Tolna vármegye Horthy Miklós-közkórháza, 750 ágyas, teljesen modern berendezésű új épületekből áll, belgyógyászati, sebészeti, szülészeti, fertőző és elmeosztállyal.

Városháza
Foto:
Knöpsmacher

„Szekszárd-
szálló”

GYÓGYSZERTÁRAK

„I. Béla király gyógyszer-tár” a Széchenyi-utca-ban. „Fekete Sas” gyógyszer-tár a Garay-téren, „Szent Bernát” gyógyszer-tár, Széchenyi-utca 37.

SPORT

A sportfűtőpályák és versenyek a város által létesített modern berendezésű hatalmas bekerített pályán folynak le. A nyári időszakban vasárnaponként és ünnepnapokon a Tolna vármegye Sportegylet rendezésében különböző sportmérkőzéseket tartanak. A vívőversenyeket az Iparos-székházban és a reál-gimnázium tornatermében, az úszóversenyeket a strandfürdőn és a szabadfürdőben tartják.

SZÓRAKOZÓHELYEK

A Szekszárd-szálló nagytermében február közepétől március végéig naponként színházi előadás 20 fillértől 1.60 P-s helyárakkal. — A Szociális Misszió-Társulat, Mautz, Szekszárd-Tolnamegyei Nőegylet stb. rendezésében kulturdélutánok, műsoros estélyek, táncmulatságok, az Iparos Otthon rendezésében az Ipartestület székházában színelőadások és táncestélyek. — Világ filmszínház hetenként szerdán, csütörtökön, szombaton és vasárnap, fővárosi műsorral.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

Szekszárd város határában lévő Sió-esatornában élénk horgászás és halászat folyik. Kirándulóhelye a 8 km. távolságra fekvő sötétvölgyi erdő, a Csörgető és Remete-hegy, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik a Nagyalföldre. Ezenkívül kisebb kirándulások az enyhe lejtőjű szőlőpompás szőlőhegyekre.

NÉPVISELETI LÁTNIVALÓK

Tolna vármegyéhez tartozik a népviseletileg híres Sárköz legnagyobb része. Még ma is nagyobbára jellegzetes hétköznapi ruhát hordanak a falvak lakói. Népművészetileg azonban a vasárnapi és ünnepi ruha érdemel különösebb figyelmet. A tolnai községek közül Óesény, Dees, Sárpilis, Szakály, Váralja, Sióagárd, Koppányszántó és Bata azok a községek, melyekben a népviselet iránti érdeklődést sikerült felkeltetni és ma már újra lásszékön viselik szép, díszes ruhákat. Váralján különösen az u. n. tornyos bársony és islangos, vagy szalagos fejkötő, díszes, virágos fejdíszek méltók említésre. Koppányszántón a lányok viselnek pillének nevezett érdekes fej-

diszt. A férfiaknál még elég ritka a magyaros viselet, bár helyenként megtaláljuk már a fekete csizmanadrágot és himzett inget és pruzslikot. Sárköz azonban nemcsak népviseletben, hanem háziiparban is igen szép látnivalókat nyújt. A Sárközi himzések, szöttesek nemcsak Magyarországon, hanem külföldön is igen nagy keletnek örvendenek. A háziiparnak érdekes termékei a házilag készített lőrülkőzök, párnák, kendők. Durva gyölesből készített nyersvászonhoz hasonló anyagba piros vagy kékszinű szálakkal dekoratív mintákat szőnek. Ennek a szövésfajtlának mintáit megtaláljuk szőnyegeken és takarókon is. Régebben eszerépedényekre is festettek magyaros mintákat, ma azonban már az iparnak ezen ága teljesen kihaltólélben van. Csak helyenkint találunk egy-egy szépen festett „mázás” eszeréplányvert. Fenti látnivalókat természetesen csak vasárnapi napon lehet élvezni, mikor a díszesebb ünneplőbe öltöznek a falu lakói.

Garay-tér
Foto:
Kaszás Sándor

BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSOK

Cipészek: Buday József, Széchenyi-ut 1/a.

Tóth Lajos orthopéd cipész, Széchenyi-tér 10.

Cukrászda: Almássy-cukrászda, Széchenyi-ut 21.

Garage: Reridás Garage, autó- és motorjavítóműhely, műszaki keresk. Tel.: 35.

Hentes: Roth Testvérek hentes- és húsrui a legjobbak, Széchenyi-ut 56.

Szabó: Sápszky Andor uri szabósága, Szent István-tér 1—3.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az OMVESZ képviselője, a városi idegenforgalmi ügyek előadója, Városháza.

DUNAFÜLDVÁR

Látkep
Foto Moudstony

11.310 lakosu, színmagyar nagyközség, dombos vidéken. Budapeستől való távolsága 89 km. Szekszárdtól, a vármegye székhelyétől 57 km. Tengerszín feletti magassága 122 méter. Éghajlata dunántúli, ózondus. Vízellátása 5 artézi és több egészséges víző kútból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat., ref. és ág. ev. templom. Nevezetességei: Csonkatorony a XVI. századból. Hősök emlékszóbra.

K Ö Z L E K E D É S

Vasúton a Budapest—Pusztaszabolcs—paksi vonalon 3 óra alatt érhető el. Vasúttállomás helyben, a községtől 2 km. nyire. **Hajón** kb. 4 óra alatt érhető el. MFTB- és DGT-hajóállomás helyben. **Autobuszjárat** Budapest—Fülöpszállás—Dunaföldvár között, azonkívül Szekszárd és Kálnasa—Baja felé. **Autóval** a Budapest—szekszárdi állami úton közelíthető meg. **Benzinkut** 4 db van a községben. **Helybeli közlekedési eszközök:** hérautó, vitéldíj az állomásról 2 P, hőkocsi 1 P.

LAKÁS ES ELLÁTÁS

Szállodák: Nemzeti-szálloda, 1 kétágyas szoba, napi ár 2.80 P., étterem. Penziószerű ellátás napi 4.— P. Garage.

Ezüstponty szálloda. Egy 3, két 2 és egy 1 ágyas szoba, napi ára 1.80—3.50 P., polgári étterem, függőkerthelyiség, söröző, zene. Penziószerű ellátás napi 4.50 P. Nagyobb kiránduló csoportoknak 10% kedvezmény. Autógarage 2 autó részére.

Wescy Dezső-szálloda, 2 kétágyas szoba, napi ár 3.20 P., polgári étterem, kert-

helyiség, söröző, zene. Penziószerű ellátás napi ára 4 P., heti 25 P.

Horváth Gezáné szállodája, 3 kétágyas, két 1 ágyas szoba, napi 1.60—3.50 P., polgári étteremmel, felőtterasz. Dunára néző kerthelyiség, söröző. Penziószerű ellátás személyenként 3-szori étkezéssel 1 P., ötszöri étkezéssel 4.50 P. Tisztviselők részére 10% kedvezmény.

Stefánia-szálloda, Három 2, négy 1 ágyas szoba napi ára 1.50—3 P., polgári étterem és egy légsz. parkírozott kerthelyiség, söröző, kávéház. Penziószerű ellátás napi 4 P. Négyfogásos heti átlány 28 P. Tisztviselőknek és gyermekeknek 10%-os engedmény.

Vendéglők: Kaszinó-étterem, napi menü 3 P. Felhősi Ferenc, napi menü 2.50 P. Albert Károly, napi menü 2 P. Antal Lászlóné, napi menü 2.50 P. Németh István, napi menü 2 P. „Vörös Ökör”, napi menü 2 P.

Penziók:

Park-penzió, 3x1 ágyas szoba napi 2 P.

penzióval napi 5 P, gyermekeknek 10% kedvezmény. Ingyen autógarage 4 autó részére.

Ohon-penzió. 3×2 ágyas szoba napi ára 4 P. 1×1 ágyas szoba napi ára 2.40 P, penzió személyenként 4 P.

Fizelő vendéglátás: Csak lakás; I. oszt. szobák havonta 30—40 P-ért kaphatók. II. oszt. szobák száma 16, havonta 20 P-ért kaphatók. III. oszt. szobák száma 16, havonta 15 P-ért kaphatók.

FÜRDŐZÉS

Dunaparti szabad fürdő, a víz mélysége 1—3 méter. Gyermekek fürdőzésére is alkalmas.

EGÉSZSÉGÜGY

10 orvos és 2 gyógyszertár van a községben.

SZÖRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Időleges színtársulat, mozi hetenként négyszer tart előadást.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kiseb kirándulások Alsórév, Kendergyár, dunai sziget, solti artézi fürdő.

Nagyobb kirándulások: hajókirándulás Mohács, Pécs, Csatka, Kalocsa, Solt városokba és községekbe.

Fénykép: Károlyi

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza

GERJEN

Tutty

2000 lakosú nagyközség. Közvetlenül a Duna mellett fekszik. Budapesttől 126 km., Kalocsától 6 km. távolságra. Tengerszín feletti magassága 93 m. Vízellátása egésszéges vízi kutakból. Petróleumvilágítás. (Általános villamosítás folytán rövidesen villanyvilágítás lesz.)   Ref. templom.

Nevezetességek: Határában Várad-pusztán a főrok korban erődtetőny volt. Szép a Mádi Kovácsok kastélya 2—3 km-re a községtől, parkjával és erdőjével.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—Kiskörös—Kalocsai vonalon Kalocsáig közelíthető meg. Vasútállomás legközelebb Kalocsán, 7 km-re.

Hajóval: nagyon könnyen elérhető, szemben van Kalocsa-Foktó hajóállomás, ahonnan állandó motoros kámpközlekedés van.

Autóval: jó karban tartott műton érhető el. **Benzinkul** nincs, de benzint vásárolható.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Szépl János, Szalai György és Hanák Sándor tulajdonában.

Fizető vendéglátás: I. oszt. szobák száma

15, napi ár 1—1.50 P, havonta 30—40 P. II. oszt. szobák száma 20, napi ár 0.80—1.20 P, III. oszt. szobák száma 20, napi ára 0.50—1 P, havonta 15—20 P.

FÜRDŐZÉS

Dunaparti szabad fürdő, kitűnő homokstranddal. Gyermekek fürdésére is rendkívül alkalmas. Árnyas, fűs szigetek.

EGESZSÉGÜGY

Magánorvos helyben, gyógyszerár 4—6 km-re.

SZÓRAKOZÁS ÉS
SPORTLEHETŐSÉGEK

Társaskör, tekepálya, sporttér.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kalocsa 7 km-re. Hajóval a dunamenti helyek jól megközelíthetők.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

Szigetreslet

KÖLES D

Kölesd látképe
Foto: Monostory György

1987 lakosú színmagyar nagyközség, a Sió jobboldalán, hegyek közé ékelve két völgyben fekszik és a Sió felőli része sík. Budapesttől való távolsága 168 km, Szekszárdtól, a vármegye székhelyétől 24 km. Vízellátása kutakból történik. Világítása petróleum.   Róm. kath., ref., ág. ev. és izr. templom.

A főljegyzések tanúsága szerint Kölesd község a kuruc világ előtt már „ropogó pont nagy helység” volt, a kuruc világban azonban újból teljesen elpusztult. Béni Balog Ádám hős kurucainal itt verte meg a németeket és rácokat és azok futottak Szekszárdig és Simontornyáig. A küzdelem helyének neve ma is „Harc-hegy”. A szatmári békekötés után a község földesura, gróf Mercy generális hozatott az elpusztult községbe lakosokat és pedig 1715 táján Simontornyáról és Zsombékeől magyarokat. Nagynémetországból németeket. Az újjáépítés hamarosan megtörténik, amit bizonyít, hogy a reformátusok 1730-ban templomot építenek és 1732. évtől a pontos anyakönyvvezetés kezdődik. A község ettől az időtől kezdve Tolna vármegyének ugyanevűen a szellemi központja másfél évszázadon keresztül. Itt tartják a megyegyűléseket, elite-bálokat, katonai sorozásokat, stb.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Sárbogárd—Bátaszéki vonalon, kb. 4 óra alatt érhető el. Vasútállomása a községtől 8 km. távolságra fekszik. **Autobusz-közlekedés** csak az állomástól, ugyanonnan még bérkocsiközlekedés, utóbbi viteldija km.-kint 30 fillér. **Benzinkut** a község közepén, a „Hangya” szövetkezetnél.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: A községi Nagyvendéglőben olcsó étkezés kapható.

Fizető vendéglátás magánházaiknál olcsó árakkal.

FÜRDŐZÉS

A Sió partján strand, az Urú Kaszinó tulajdona, csak tagok, illetve azok család-

tagjai és vendégei fürödhetnek. A nyaralóközönség mint vendég kezeltetik. A Sió-csatorna közvetlenül a község mellett folyik.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszer-tár helyben.

SZÖRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

A községben általában élénk társadalmi élet folyik.

KIRÁNDULÓHELYEK

A község nevezetes hegyei, úgymint a Csucsos-hegy, Harc-hegy, Zengő-hegy, Öreg- és Malomhegy nagyon kellemes üdülő- és kirándulóhelyek.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

KURD

Látvány

1800 lakosu magyar és nemel anyanyelvű nagyközség. A Kapos-esatorna mindkét oldalán tekszik, keleten szőlőhegyektől, délen pedig erdős hegyektől koszorúzva. A Kapos balpartja síkság, a jobbpartja dombos vidék. Budapestről való távolsága 160 km. Tengerszín feletti magassága 123 m. Éghajlata enyhe, ózondus levegőjű. Vízellátása egy artézi és fúrt kutakból történik. Petróleumvilágítás.   Róm. kath. temploma 1765-ben épült. 1882-ben a pécsi székes-egyháztól megvett Szent Anna fekete márványoltára, melynek képét Ziehy Mihály festette, műemlék. **Nevezetessége:** a községtől északnyugatra fekvő római korbeli országot maradványa.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Újdombóvári vonalon 3 óra alatt érhető el. Gyorsvonati megálló. Naponta öt vonatpár közlekedik. Autóval a Budapest—dombóvári állami uton közelíthető meg.

Helybeli közlekedési eszköz: bicikcsi.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Gründner Györgynél II. oszt. kétágyas szoba teljes ellátással naponként és személyenként 2—3 P. Varga József vendéglős II. oszt. szoba egyágyas, teljes ellátással naponként és személyenként 2—3 P. Kovács Ferenc vendéglősnél I. oszt. kétágyas szoba, naponként és személyenként teljes ellátással 2—3 P.

Fizetővendéglátás: a) **penziószerű ellátás** egyes nyilvántartott gazdáknál átlag napi 2,50 P-ért kapható.

b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 2, napi ára 1,50 P, havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 6, napi ára —80—1 P, havonta 20—25 P.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza

FÜRDŐZÉS

A Kapos-esatornában szabad fürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerár Döbröközön.

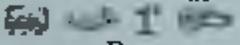
SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A községben általában élénk társadalmi élet folyik. Időleges színtársulat, cirkusz, mozi, stb. A község területén lévő sportpályán sportlünepélyek és tornaversenyek, futballmérkőzés. Télien kécsolyázás, rödlizés és sielési lehetőség. Két tekepálya, lőtér.

KIRÁNDULÓHELYEK

az enyhelejtőjű szőlőhegyről gyönyörű kilátás nyílik a környező falvakra. Forrasokban bővelkedő erdőség, 10 km. távolságra Anna-fürdő nyaralótelep. Leugyelen gr. Apponyi Sándortól a Nemzeti Múzeumnak hagyományozott kastéllal, 8 km. távolságra papdi kápolna, 9 km-re a bucsujárárhely: esicsői kápolna.

PAKS

11.833 lakosu magyar anyanyelvű nagyközség, közvetlenül a Duna mellett, délkeletre néző domboldalon. Budapestről való távolsága 110 km. Szekszárdtól 37 km. Tengerszín feletti magassága 103 méter. Éghajlata enyhe, a mögötte elterülő dombok által védett. Vízellátása artézi és egyéb kutakból történik. Villanyvilágítás. A dunaföldvári járás székhelye. Róm. kath., ref., ág. ev., izr. templom. Nevezetességei a régi várom a Duna medrében és hány régi nemesi kuria.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—Pusztaszabolcs—paksi vonalon 3 óra alatt érhető el. Vasútállomása 1 km.-nyire a községtől. Hátjával: a Budapest—mohácsi Duna-szakaszon 6 óra alatt érhető el, MFTR és DGT személyhajók kikötőhelye. Budapestről a Dunán 115 km. MAVAUT autóbussz-járatok Szekszárd—Paks—Dunaföldvár—Solt—Fülpöszállás vonalon. Autóval Budapestről 110 km., Szekszárdról 37 km., a Budapest—szekszárdi állami úton. Benzinkut három van a községben. Helybeli

közlekedési eszközök 6 bérautó. Viteldíj km.-kint 30 fillér.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Erzsébet-szálloda, Szent István-tér 1. szám alatt, tulajdonos Demus Béla, befogadóképessége 20 személy. Két 2 ágyas szoba 4.80 P., kilenc 1 ágyas szoba 2.40 P., 1 fürdőszoba. Polgári étterem, külön söröző, cigányzene, polgári kávéház, kerthelyiség, zeneterem, tánc terem. Penziószerű ellátás napi ára 4 P., heti átalányára 28 P., havi átalányára 120 P. Tisztviselők és gyermekek 10%-os kedvezményben részesülnek. Autógarage a házban.

Vendéglők: Bálint-féle vendéglőben 2 tiszta szoba, napi ára 2—2.40 P. Napi penzió 4 P., ebédmenü 1.20 P.

Ezenkívül a községben több, egyszerűbb igényeknek megfelelő vendéglő, kocsmá, halászeszárda és kifőzés van.

Fizető vendéglátás: Csak lakás: I. oszt. szobák száma 20, napi ár 1.30 P., havonta 30—35 P. II. oszt. szobák száma 21, napi ár 1.— P., havonta 20—25 P. III. oszt. szobák száma 23, napi ár 70 fillér, havonta 15—20 P.

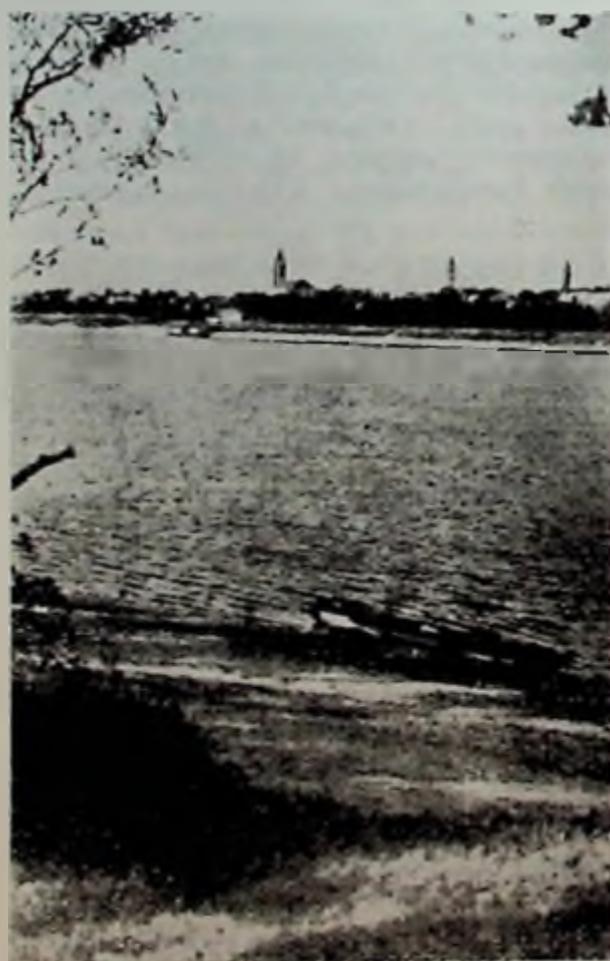
EGÉSZSÉGÜGY

A községben egy szanatórium, 8 orvos, 2 gyógyszerlár.

FÜRDŐZÉS

Haga József dunai uszodája, közvetlenül a parti sétány előtt. 80 kalán, nőknek, férfiaknak külön-külön zárt uszómedence. Uszodahérlét egész időnyre 16 P., egy hónapra 8 P., napijegy felnőtteknek 30 fill., gyermekeknek 20 fill.

A váromban fekvő parton hársosnyus homok, sekély meder, kellemes és veszélytelen fürdőzés. Átkelés motoros komppal. Lucnevezősök részére esónakkikötőhelyek, esónakház öltözővei, javítóműhelyek.

Dunai részlet

Foto: Debuly

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

TAMÁSI

Látkép

5668 lakosu nagyközség. Jellegzetes dunántúli dombos vidék, a község magasabb domb oldalán fekszik. Budapesttől 132 km-re. Tengerszín feletti magassága 115 m. Vízellátása artézi kutakból történik. Az utcák világítása petróleum-gázlámpákkal történik. Róm. kath. és ág. h. ev. templom, izr. imaház. **Nevezetesség:** a község közvetlen közelében van herceg Eszterházyak európai hírű vadaskertje.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: Budapestről Lepsényen, Keszőhidégrekuton és Dombóváron át közelíthető meg. **Vasutállomása:** Tamási-Majsamik-lósvár a község bellerületén. **Autobuszjáratok:** Szekszárd-Tamási, fűrdőszezon idején Tamási-Siófok között. **Autóval:** Budapestről Siófokon át közelíthető meg. **Egy benzinkut.**

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Taubner Mórnál 6 eszmosan bútorozott szoba, 2. Ludvig Mihálynál 5 szoba, meleg- és strandfürdő, valamint halászat, 3. Dobján Pál 2 szobával. — A szállodákban napi ellátás 2 pengőért kapható.

Szobák árai: 1 pengőtől 2 pengőig.

Vendéglők: A szállodák vendéglőin kívül Parragh József, Hegyi Benjamín és Lakatos Jánosnak van vendéglője. Mindegyik vendéglőben elsőrendű ellátás napi 2 P. **Fizetővendéglátás** a) penziószerű ellátás megszervezés alatt. — Jelentkezés

esetén azonban 50—60 személy is elhelyezhető.

b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 10, napi ára 2—1,50 P, havonta 30—25 P. II. oszt. szobák száma 100, napi ára 1 P, havonta 20 P. III. oszt. szobák száma 100, napi ára 80 fill., havonta 15 P.

FÜRDŐZÉS

Ludvig Mihály vendéglője mellett kenes, artézi vízzel láptált nyári fürdő van, 100 személy részére épült betonmedencével és öltözőhelyiségekkel. — Tekepálya, cigányzene, vendéglői ellátás, cukrászda.

EGÉSZSÉGÜGY

Öt orvos és egy gyógyszerár helyben.

SZÖRAKOZÁS ÉS SPORT

Mozgóképszínház, Nagyobb társadalmi egyesületek, Tenniszpálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

A község közelében lévő vadaskert. A Balaton 40 km-re van a községtől. Kirándulások a festői szőlőhegyekbe, ahol kélő borok kaphatók és a várhegyen lévő nyári vendéglőbe.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községklháza.

T O L N A

Holt-Dunacsizlet
a fürdőházzal

9020 lakosú magyar-német vegyes népi lakosságú nagyközség a Holt-Duna ág mellett. Budapeستtől való távolsága 135 km. Tengerszint feletti magassága 101 méter. Vízellátása 1 artézi, 3 mélyfúrású és sok bővizű kútból történik. Villanyvilágítás, Róm. kath. templom, községháza, új róm. kath. elemi iskola, Hősök szobra. Nevezetességei: Tolnán római castrum volt, itt vezetett keresztül a Római-Aquincumi hadiút, Tolnán volt az első orvóképző, Tolnán van az ország legnagyobb selyemfonodája, selyemcérnázója, gubófojtója, azonkívül van még textilgyára.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: Tolna-Mözs vasútállomás a községtől kb. kettő és fél km. A Budapest—bátaszéki vonalon. **Hajón:** Tolna-Fadd hajóállomás, MFTR és DSSG személy- és teher-járatok. **Autobuszon:** Szekszárd—Dunaföldvár vonal. **Autón:** A Budapest—Tolna műton. **Benzinkul** két darab van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Duna-szálló. **Vendéglő** több van a községben. **Fizető vendéglátás** (szervezett): a) **Penziószerű ellátás:** Több nyilvántartott gazdánál. b) **Csuk lakás:** I. oszt. szobák száma 10, napi ár 1.50 P, havi ár 35—40 P. II. oszt. szobák száma: 10, napi ára 1.20 P, havi ára 28—35 P. Helenként háromszor nagy ételmezer-piac, több fűszer- és esemegekereskedés, mézárós és hentes üzletek.

FÜRDŐZÉS

A Holt-Duna ág úgy fürdésre, mint evezésre és úszásra rendkívül alkalmas és veszélytelen.

EGÉSZSÉGÜGY

4 orvos van a községben, 2 gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Időleges színtársulat, mozgószínház, mely hetenként négyszer tart előadást, két zenés kávéház, tenniszpálya, több leke-pálya, szabadfürdő, evezés, úszás, sport-horgászás.

KIRÁNDULÓ HELYEK

Kiseb kirándulások: Gógai erdei csárda, domborj halászesárda.

Nagyobb kirándulások: Szekszárd, Haja, Mohács, Pécs, Kalocsa.

PELVILÁGOSÍTÁST NUJT: és az elhelyezésről gondoskodik: A Községfejlesztő Bizottság, Községháza.

GYŐR, MOSON ÉS POZSONY K. E. E. VÁRMEGYÉK

VÁRMEGYEI SZÉKHELY: GYŐR

VÁROSOK:

	oldal
Győr szab. kir. thj. város	199
Magyaróvár m. város	211

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

Győrszentbáton	213
Moson (folyóparti)	215

FELVILAGOSÍTÁST NYÚJT:

**AZ ÖMVE SZ. GYŐR, MOSON ÉS POZSONY VÁRMEGYEI OSZTÁLY
IGAZGATÓSÁGA, GYŐR.**

ÜGYVEZETŐ: DR. KATONA GÉZA NÉPM. TITKAR, VILMOS CSÁSZAR UT. 8.

Szállodák, vendéglők, éttermek, kávéházak,
cukrászdák és általában iparszerű vendég-
látó üzemek

TAGTÁBLÁI

melyet tetszésszerű nagyságban az üzem
utcai falán, vagy termeiben függesztenek ki.

A vendéglátást nem iparszerűleg űző
gazdák, földbirtokosok házának megjelö-
lésére szolgáló

TAGTÁBLA

GYŐR SZAB. KIR. THJ. VÁROS

Városháza

Foto: Glück József, Győr

Győr törvényhatósági joggal felruházott szab. kir. város a Bécs—budapesti útvonal felettjén, Budapesttől 150 km-nyire fekszik, Győr, Moson és Pozsony k. e. e. vármegyék székvárosa. Lakosának száma 50.881. A Felsődnántul, egyben a Kisalföld legjelentősebb ipari és kereskedelmi középpontja. ۱۹۰۰ ۱۹۰۰ ۱۹۰۰ ۱۹۰۰

Hatóságok és hivatalok: Róm. katolikus püspöki hivatal (Képtalan-domb), Ág. h. ev. püspöki hivatal (Kossuth Lajos-utca 1.), Városháza (Gr. Tisza István-tér), Vároegyháza (Megyeház-utca), M. Kir. Helytábla (gr. Tisza István-tér), M. Kir. Főügyészség (gr. Tisza István-tér), M. Kir. Törvényszék (Vilmos esászá-ut 36), M. Kir. Ügyészség (Vilmos esászá-ut 36), M. Kir. Járásbíróság (Vilmos esászá-ut 36), Államrendőrség győri kapitánysága (Bákóczy Ferenc-utca 3.), M. Kir. Pénzügyigazgatóság (Vilmos esászá-ut 55), M. Kir. Adóhivatal (Vilmos esászá-ut 55), M. Kir. Fővámi hivatal (Vilmos esászá-ut 55), Kir. Tanfelügyelőség (Vilmos esászá-ut 8), M. Kir. Állam-építészeti Hivatal (Soproni-ut), M. Kir. Folyammérnöki Hivatal (Opitz Ferenc-utca 21), M. Kir. Kulturmérnöki Hivatal (Deák Ferenc-utca), M. Kir. Gazdasági Felügyelőség (Megyeháza), M. Kir. Erdőigazgatóság (Bisinger-sétány 28), M. Kir. Iparfelügyelőség (Andrássy-ut 46), M. Kir. 18. számú Földmérési felügyelőség (Vilmos esászá-ut 55. II. em.), M. Kir. Mértékhitelítő Hivatal (Bákóczy Ferenc-utca 30), M. Kir. Selyemtenyészési felügyelőség (Kossuth Lajos-utca), M. Kir. 1. sz. posta, távirda- és távbeszélőhivatal (Andrássy-ut 46), 2. sz. M. Kir. posta, távirda- és távbeszélőhivatal (Révai M.-u. 4—6), M. Kir. Államvasutak osztálymérnöksége (Révai M.-utca), M. Kir. Államvasutak fűtőházi felügyelősége (Révai M.-utca), M. Kir. Államvasutak állomásfőnöksége (Révai M.-u.), M. F. T. R. es D. G. T. együttműködő hajózási Társulat állomásfőnöksége (Dunaszer), Országos Társadalombiztosító Intézet győri fiókjá (Dunaszer 10), Rábaszabályozó Társulat (gr. Tisza István-tér 2), Szigetközi

Armentesítő Társulat (Opitz Ferenc-utca 25), Felsődnántulú Mezőgazdasági Kamara (Bisinger-sétány 32), Kerületi Kereskedelmi és Iparkamara (Vilmos császár-ut 5), Győr szab. kir. város ipartestülete (Árpád-ut 13), M. Kir. Államvasutak menetjegyirodája, a Győri Általános Takarékpénztár kezelésében (Baross-ut 25), Városi kultúrház és múzeum (Czuczor Gergely-utca 17).

A Győrtől megforduló idegen két-három óráig tartó séta alatt kényelmesen megtekintheti városunk történelmi és műltörténeti értékkel bíró épületeit. Az alábbi felsorolás már a séta-utvonal leggazdaságosabb idő kihasználásának figyelembevételével készült.

Városháza 1896—98-ban Hüblner tervéi szerint épült. Tornyából a Bakonyig és a Nagydunáig nyílik kilátás. Innen a Baross-uton át jutunk a Kazinczy-utcaiba, amely már a régi vár területén belül fekszik. Érdekes barokk házak között érünk a régi vár főterére, a Széchenyi-térre. Jobbról áll a hajdani jezsuita, ma bencéstemplom, a bencések székházával és gimnáziumával. A templomot Troger Pál freskói díszítik; nagy értéke Gode Lajos barokk szószéke. A székház lépcsőházát és előtérjét értékes stukkók díszítik. A templommal szemben álló Mária-szobrot Kolonich Lipót püspök 1686-ban Budavár visszafoglalásának emlékére emelte. A Megyeház a 6. sz. házban, a régi nemesi konviktus épületében tanított Révai Miklós, a győri nemzeti rajziskola első tanítója. A Megyeház hajdani ferences zárda volt. Szemben áll a Józsa-ház, amelyben Deák Ferenc lakott diák korában. A Rákóczi-ut 6. számú ház a Magyar Iskola loggiai udvarai a renaissance építészet emlékei, a XVI. században épültek. A Rákóczi-utca 1. számú ház volt a régi városháza. Mellette áll a hajdani bencés Apáturház. Mindkét épület nemes barokk formáival tűnik ki. Az Apáturház mellett áll a Zillrich-ház a vastuskóval. Az Apátur-utca hangulatos régi házai között érünk az Apáca-utca 5. számú házhoz, a Káptalani zenészházhoz. Ebben született Richter János, a híres kermagy. A Káptalándomb felé haladva, az Apáca-utca 1. számú, az ugynevezett Kreszta-ház, a német stílusú polgárházak érdekes emléke.

A Káptalándomb lábánál áll a Frigyszekrény szobor, a hazai barokk szobrászat egyik legszebb remeke. Balra egy síkátoron át jutunk a régi Nagyszeminárium elé, mely ma a hittudományi főiskola székhelye. Ebben az épületben van a hittudományi főiskola könyvtára, nagyértékű kézirat- és könyvgyűjteményével. Innen a Szent Mihály-szobor mellett elhaladva, érünk a Szekesegyházhoz. Alapjait már Szent

Rába részlet

Foto: Glück

István vetette meg Mai barokk pompáját a XVIII. században nyerte. Főoltárképét és freskóit Maulpertsch festette. Déli oldalához építve áll a Hédercári kápolna, amelyben Szent László fejerekltyét őrzik. A székesegyház kincstára a hazai ötvös-művészet nagy értékű kincseit őrizi. Északi hajójának kegyelemoltára felett függ a „vérrel verejtékező” Mária-kép. A Székesegyházból a Püspökvárba jutunk. A eszes-íves stílus érdekes emléke a vár esonka tornyához épített Dóczy-kápolna és a vár menekülő folyosója.

A régi Győrvár nemrég feltárt kazamatáiban hangulatos környezetben szemlélhetjük az elmúlt századok barci emlékeit. Innen a Karmeliták templomához jutunk. 1723-ban épült, mellékoltárait Martin Aronente képei díszítik. Az Erzsébet-ter közepén áll Kisfaludy Károly szobra. A tér 13. számú háza az ugynevezett Olt-ház szép emléke a barokk-korvégi polgári építkezésnek. Győr régi belvárosát megismerő sétánkat itt be is fejezhetjük. Azonban a modern Győr legnagyobb művészi értékű, a győrvárosi templomát. Magyarország első művészi értékű modern stílusban épített templomát meg kell minden Győrbe látogatónak ismerni. Árkay Aladár építette 1927-ben. A városház elöl induló ipartelepi autójuszok a templom előtt állanak meg. A bencésgimnáziumban van a Rómer Flóris múzeum, melyet 1857-ben Rómer Flóris alapított. A régiséglár hatalmas anyagot tárol. Tudományos szempontból értéke rendkívül nagy. Kőkortól kezdve Győr és környékének múltjára vonatkozó emlékek gazdag tárháza. Anyaga neolith kor emlékeivel kezdődik. A bronz-, vaskor, a kelták, a rómaiak, a népvándorlás korának, valamint az árpádházi királyok korának gazdag emléktanyaga beszédes bizonyítéka Győr nagy múltjának. A régészeti gyűjteményhez csatlakozik a természetrajzi, melynek madár-gyűjteménye országos nívón áll. A Kulturházban van a Városi Keptár.

K Ö Z L E K E D É S

Győr vasúti csomópont, a felső-dunántúli vasúti forgalom közép-pontja. A Budapest—Bécs, Győr—Sopron, Győr—Szombathely—Szentgotthárd—Graz, Győr—Sopron—Ebenfurt és Győr—Veszprém Alsóörs—Balatonfüred vasúti fővonalak találkozáshelye. (17 induló és 41 érkező vonat.) A Magyar Államvasutak pályaudvara egyúttal a Győr—Sopron—Ebenfurti vasút személypályaudvara is.

A vasúti étterem tulajdonosa Wolfsbauer Jenő. Az étterem befogadóképessége 40 személy. Menüárak 1.40 és 2.— P.

Hajó. A M. P. T. R. és D. G. T. Együttműködő Hajózási Társulat állomásáról (Dunaszer) délben és este indul hajó Gönyűre, ahol a nagydunai hajóforgalomhoz közvetlen csatlakozása van. A hajóállomásnak étterme nincsen. **Autobusz:** A Győri Általános Közlekedési Vállalat Rt. (Vilmos esászár-ut 45) helyi autobuszjáratát indultak minden óra 15. és 45. percében a Baross-ut és Vilmos esászár-ut kereszteződésénél lévő

Erzsébet-ter, Olt-ház

Foto: Glück József

Győr-Városi r. kath. templom
Foto: Glück

megállóhelyről. Az egyes járatok a követ-
kezők: Ipartelepek-Bécsi vám (Ipartelepek,
Budai-, Vilmos esászár-, Deák-, Kossuth
Lajos-utak). Hajóállomás — Szabad-
hegyi Közérlaktanya (Megyerház-, Baross-,
Weinész Jenő-, Szent Imre-, Veszémi-ut
és Városlánézszeri, Fülér — Fehérvári
vám (Győrsziget-, Hosszúhíd-, Vilmos
esászár-, Fehérvári-ut). Bácsai vám —
Kálvária-utca (Kálvária-, Szenthárom-
ság-, Zrínyi-utca, Tisza István-tér, Cz-
ezor Gergely-, Jedlik Ányos-, Rónay Já-
cint-, Tivadár püspök-utca, Bácsai-ut).
Az autobuszok reggeli 7 és esti 9 óra
között közlekednek. Vidéki autobusz-
járatokat indít naponként oda és visz-
sza Győr—Nagyigmánd, Győr—Kisbér,

Győr—Hédervár, Győr—Tápszentmiklós, Győr—Gönyű (csak a hajójáratok szüneteltetése idején szerdán és szombaton) irányban és a Győr—Téti Autobuszüzem Győr—Tét között naponként. A vidéki autobuszok érkezési és indulási állomása: MÁV személypályaudvar. **Autotaxi-állomások** a pályaudvar előtt és a Baross-híd Bisinger-sétány melletti oldalán. Díjazás: 1 vagy 2 személy után nappal, a vám-vonalon belül, az első kilométerért 1 pengő, minden további 500 méterért 25 fillér, várakozási idő 6 perccenként 25 fillér. Kettőnél több személlyel az éjjel teljesített és a vámokon kívül vállalt fuvaroknál; az első 750 méterért 1 pengő, minden további 375 méterért 25 fillér; várakozási idő 6 perccenként 25 fillér.

Autogarázs: „Star” autobuszüzem, Árpád-ut 50. Westend Autoüzem, Vilmos esászár-ut 37, Horváth Sándor, Árpád-ut 89.

Benzintöltő állomások: 1. Vilmos esászár-ut jobboldalán, a Fehérbajó-szállóval szemben. 2. Árpád-ut 50. számú ház előtt. 3. Árpád-ut 39. számú ház előtt. 4. Árpád-ut 85. számú ház előtt. 5. Baross-híd keleti oldalán. 6. Bécsi-uti utkaparóház előtt. 7. Budai-ut 2. számú ház előtt. 8. Erzsébet-tér 13. számú ház előtt. 9. Kossuth Lajos-utca 26. számú ház előtt. 10. Kossuth Lajos-utca 97. számú ház előtt. 11. Kossuth Lajos-utca 110. számú ház előtt. 12. Vilmos esászár-ut és Deák-utca sarok. 13. Vilmos esászár-ut és Schwarzenberg-utca sarok. **Bérkocsiallomások** a személypályaudvar előtt és az Arany János-utcaiban.

Képtalandonb
Foto: Csányi K

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: **Royal nagyszállóda,** Baross-utca 37. Tulajdonos: Melxner Testvérek. Befogadóképessége 90 személy. Szobák száma: 72. Központi fűtés. Szobaárak 3—6 pengő között. Napi penzió ellátás ára 6.50—10 pengő között. **Fehérbajó szálloda,** Vilmos császár-ut 35. sz. Tulajdonos: Németh Ferenc. Befogadóképessége 30 személy. Szobák száma 22. Egyágyas szobák ára 3.24 és 4.04 pengő, kétágyasoké 7.08 pengő. Napi penzió háromszori étkezéssel 6.50 pengő. **Pannónia szálloda,** Király-utca 5. szám. Befogadóképesség 40 személy. Szobák száma 34. Egyágyas szobák ára 2.80—3.20 pengő, kétágyas szobák ára 4.10 pengő. Napi penzió 4.50 pengő.

Penziók: **Metropol-penzió,** Biszinger-sétány 2. sz. Tulajdonosok: Radó Mórné és Horváth Lajosné. Befogadóképessége 20 személy. Szobák száma 10. Szobaárak 2—4 pengő. Napi penzió ára 4.50 pengő.

Éttermek: **Fehérbajó szálloda étterme,** Vilmos császár-ut 35. Tulajdonos Németh Ferenc. Befogadóképessége 100 személy. Menü ára 1.60 P. Napi ellátás szállodával 6.50 P.

Royal étterem, Baross-u. 37. Tulajd.: Boguár Mihály. Befogadóképessége 100 személy. Háromfogasos menü ára 1.60 P. kétfogasos menüé 1.40 P. Napi étkezési penzió 3.50 P.

Kioszk étterem, Radó-tér. Tulajdonos: Kellner Gábor. Befogadóképessége 500 személy. Kis menü ára 1.40 pengő, nagy menü árak 1.70—2.20—3 pengő. Napi ellátás árai 3 pengőtől 5 pengőig. **Pannónia szálloda étterme,** Király-utca 5. Befogadóképessége 60 személy. Menü ára délelőn 1.50 pengő, este 1 pengő. Napi ellátás ára 3 pengő.

Katolikus Kör étterme, Andrássy-ut 36. Tulajdonos Palyi József. Befogadóképessége 100 személy. Déli menü ára 1.40, esti menü ára 1.20. Napi ellátás ára 2.60 pengő.

Rozs-étterem, Deák-utca 16. Tulajdonos Rozs Gábor. Befogadóképessége 100 személy. Menüárak 1.20—1.50 pengő. Napi ellátás háromszori étkezéssel 2.80 pengő.

A magyar ispita
belső udvara
Fotó: Glück József

Strand

Foto: Glück

FÜRDŐK

Győr szab. kir. város a Duna, Rába és Rábca összefolyásánál épült fel és természetes adottságainál fogva kiválóan alkalmas hely a folyóvizek melletti üdülésre. A Duna és Rába összefolyásánál 1931-ben épült fel 2000 személyt befogadó modern medencés uszodája. A Hajós Alfréd tervét szerinti épített medencés fürdő a modern fürdőtechnika minden vívmányával fel van szerelve. Vízét a Dunából nyeri, ahonnan klóros szűrőberendezéssel át jut a medencébe, melynek víze az időjárás követelményeinek megfelelően melegíthető. A medencés fürdő dunai oldalán a folyóvizet kedvelők rendelkezésére kosárszoda van. A Duna, Rába és a Rábca partjai mentén számos szabadfürdő van. A Duna révfalú oldalán, a szigeti híd mellett fekszik a dunai strandfürdő. Gőzfürdő. Tulajdonosok: Poór Testvérek, Apáca-utca 30. Gőz- és kádfürdő. Árak: Gőzfürdő 1.40 pengő, kádfürdő: I. oszt. 1.40 pengő, II. oszt. 90 fillér.

KÓRHÁZ

Győr szab. kir. város Szentháromság közkórháza. Igazgató-főorvos Petz Aladár dr. Osztályok: belgyógyászat, gyermekgyógyászat, nőgyógyászat és szülészeti, orr-, fül- és gége-, bőrgyógyászat és urológia, szemészet, ideg- és elmegosztály, valamint sebészet. Férőhelyek száma 700.

Szűz Mária szobor
Foto: Glück

SZANATÓRIUM

Csillag-szanatórium, Árpád-utca 20. (Telefon 884.) Vezető főorvos dr. Csillag József. Sebészeti, szülészeti, bőrgyógyászati, urológia és belgyógyászati osztályok. Röntgen- és Zander-intézet. Szabad orvosválasztás. Ápolási napi-árjuk: Klinikai osztályon (3—4 ágyas szobában) 9 pengő, külön szobában 12 pengő.

GYÓGYSZERTÁRAK

„Kügő”, Kúlesey-utca 7a, „Magyar Korona”, Baross-utca 24. „Mégváltó”, Széchenyi-tér 12. „Angyal”, Széchenyi-tér 6, „Segítő Mária”, Bónay Jácint-utca 2, „Isten szeme”, Hid-utca 15. „Szent Ferenc”, Batthyány-tér 1, „Városi”, Kazinczy-utca 11, „Arany Sas”, Kossuth-utca 20. „Szent László”, Wencesz Jenő-ut 58. „Szent Háremság”, Hunyadi-utca 5, „Deák Ferenc”, Deák-utca 17.

NYARALÁS, ÜDÜLÉS

Győr a vizek városa és mint ilyen elsősorban a folyóvizek menti üdülésre ad bőséges alkalmat. Nyári időben fürdői — a medencés és a

Benedécs templom belseje. Foto: Pálmiroda

termalfürdők — azonkívül szállodái, panziói, vendéglői, éttermei, szórakozóhelyei és a környéken fekvő kirándulóhelyek a pihenés és üdülésre vágyóknak minden igényét kielégítik.

SPORT

Győr fejlett téli és nyári sportélete bőséges alkalmat és módot nyújt arra, hogy a sportok barátai — hajlamuk szerint — kedves sportjukat űzhessék. Mint víziváros elsősorban nyári vízilétével válik ki. Fejlett evezősportja országos, sőt nemzetközi viszonylatban is jelentős, azonban a sportszerű evezés hívei mellett nagy tömegei vannak Győről a „vadevezősöknek”, akik a vízben, a sport és versenyzés szempont-

Benedécs templom.
Foto: Glöck

jaít féltelve, a kellemes szórakozást és az üdítő pihenést keresik. A medencés uszoda szahályszerű versenypályája a versenyuszóknak és vízipólózóknak nyújt versenyalkalmat. Akik pedig a szabadvizek korlát nélküli világát szeretik, a három folyó szabadfürdőiben kedvükre élvezhetik a fürdés örömeit. Győr sportváros. Nincsen a spurtnak olyan ága, amely ne hódított volna Győrött híveket. Tizenegy futball egyesületének hívei négy pályán „szurkolnak” egyesületüknek győzelmeért. Atlétikával a GyAC foglalkozik. Jól kiépített pályáján intenzív sportélet folyik. A tenisz kedvelői több egyesület keretében tömörültek és különösen megépített pályák állnak rendelkezésükre. Győr téli sportjának élén a korecsolyázás áll. Két karbantartott pályán van lehetőség a korecsolyázásra. Az utóbbi években a si barátai is szervezkednek és a Bakonynak Győr határáig húzódó nyulványait — melyek alkalmas terepekkül szolgálnak — mindig több sielő keresi fel. Műt van arra is, hogy a téli szobasportok barátai — a vívók, birkózók, asztaliteniszezők és tornászok — kedvence sportjüknak élhessenek. Minden sportágnak megvan az egyesülete, ahol szervezeten hozzájut sportja gyakorlásának feltételeihez. Alább felsoroljuk a különböző sportágakkal foglalkozó egyesületeket:

Asztalitenisz: Egyetértés Torna Osztálya, Győri Atlétikai Club, II. ker. Sport Club, Győrszigeti Sport Egyesület, Dunántúli Atlétikai Club, Kereskedelmi Alkalmazottak Orsz. Szöv. Győri Csoportja.

Atlétika: Győri Atlétikai Club. Az egyesületnek kiépített és kifogástalanul karbantartott atlétikai pályája van. A város kezelésében levő Erzsébetligeti sportpályán szintén van atlétikai pálya.

Birkózás: Győri Atlétikai Club, Győri Egyetértés Torna Osztálya.

Evezés: Győri Csónakázó Egylet, Győri Torna Egylet, Hungária Evezős Egylet, Győr Iparos Csónakázó Egylet, Kereskedők Evezős Egyesülete.

Football: Egyetértés Torna Osztálya, Dunántúli Atlétikai Club, Győri Atlétikai Club, II. ker. Sport Egylet, Győri Torna Club, Textil Sport Kör, Győrszigeti Ifjak Sport Egyesülete, Gyapjufonó és Szövő S. C., Nádorvárosi Football Club, Szabadhegyi Sport Club, Gyárvárosi Football Club

Pályák: A legjobban karbantartott és legmodernebbül felszerelt pályája a Győri Atlétikai Clubnak és az Egyetértés Torna Osztályának van, modern vasheton tribünnel. Jókarnban tartott pályái vannak az Erzsébetligeti Sportpályának, valamint a Győri Torna Clubnak, mely utóbbinak azonban tribünje nincsen.

Kerékpározás: Dunántúli Atlétikai Club, II. ker. Sport Egylet.

Lövészet: Győri Polgári Lövész Egylet, MOVE Célhívó Szakosztálya, Győri Atlétikai Club.

Ökölvívás: Textil Sport Kör.

Tennisz: Győri Csónakázó Egylet, Győri Torna Egylet, Győri Atlétikai Club, Magántisztviselők Országos Szövetsége győri csoportja.

Torna: Győri Atlétikai Club hölgytornász szakosztálya.

Uzás: Győri Atlétikai Club, Győri Úszó Egylet.

Vívás: Győri Vívó Club, Győri Atlétikai Club.

SZÓRAKOZÓ HELYEK

Apolló mozgóképszínház, Bisinger-sétány.

Elite mozgóképszínház, Erzsébet-tér.

Színház a városi kulturházban májustól szeptember végéig. Bérelője Sziklai Jenő. Elsőrendű lársulata magasnívójú operett, opera és drámai előadásokat mutat be.

Sétaterrek: A Rába-szigeten fekvő Radó- és Kisfaludy-tér. A Kioszk-kávéház és a zenepavillon gondoskodik szórakozási lehetőségekről. A belvárosban fekvő Bisinger-, Eötvös-, Honvéd- és Batthyány-parkok mellett a külvárosok is rendelkeznek sétakertekkel. Ujvárosban a Beresényi-liget a régi Rábca mederben húzódik. Szigetben a Simor-tér, Révfaluban a Kálóczy-tér, a 11-es vadászok emlékműve előtt levő hősök rózsaligetével nyújt alkalmat pihenésre és üdülésre. Nádorvárosban a szép Erzsébetliget nyarvendéglőjével, kellemes sétahely.

Kávéházak: Hungária-kávéház, Baross-ut., Royal-kávéház, Baross-ut., Kioszk-kávéház, Radó-tér.

Cukrászdák: Lelóczky-cukrászda, Deák-uter 3. Corso-cukrászda, Baross-ut. 38.

TURISZTIKA

A Dunántúli Turista Egyesület Bakony-osztálya Győrtől székel. Az osztály munkaterületén (Vinye-Sándormajor, Fenyőfő, Szépalmanajor, Borzavár, Porva) jelzett turistautak állanak rendelkezésre. Az osztály anyaejesületének Sopronban turista-szállója van síugrószáncal és rődlipályával. Az osztály tagjai a zirei „Posta érdei ház”-ban és a soproni turistaszállóban kedvezményben részesülnek, ugyiszintén a hazai turistaházakban is. A tagok a MÁV vonalain 100 km-ig 33% vitéldíjkedvezményt élveznek, 100 km-nél nagyobb távolságokra pedig 50%-os kedvezményben részesülnek. A tagok turistabalesetekre biztosítva vannak. Tagösszejevetel és hivatalos óra a Baross-söröző ellenében minden szerdán este 9—10 és pénteken 6—7 óra között. Sietésre ügyekben Plock Ernő (Városháza, II. 69. sz.) nyújt felvilágosítást.

Régi épület

Foto: Magyar Filmtroda

ban levő erdő kellemes pihenőhely. **Pannonhalma.** A veszprémi vasutvonal mentén, Győrtől 22 km-re. A magyarországi Szent Benedek Rend ősi monostora és főapátsága. Székesegyháznak alapjait már Szent István királynak idejében rakták le. A tulárjárás előtti hazai román építészet nagyértékű emléke. A felső templom átmeneti gót stílusban épült. Művészi csillagholtzata és a déli kapu — a porta speciosa — érdekes emlékei ennek a stílusnak. A gólikus stílus emléke a templom kisdudvarát körülzáró zárt folyosó, a quadratura. A XVIII. században építtette Szejgha Benedek főapát a monostor barokkdíszű ebédlőjét.

KIRÁNDULÓHELYEK

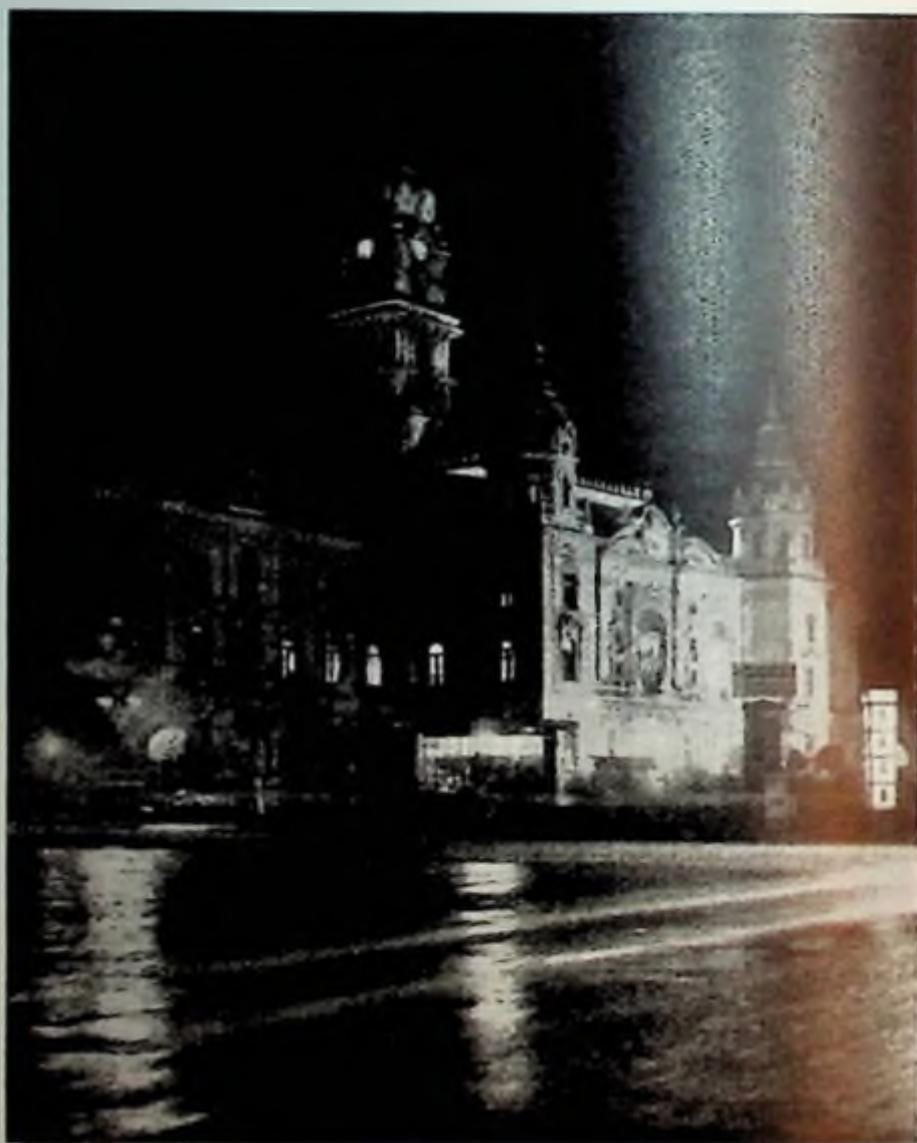
Győr azoknak, kik nyári időben a vízet és vízpartot keresik, bőséges lehetőséget nyújt a kirándulásokra. Környékén a következő kirándulóhelyek vannak: **Kiskút** a budai országut mentén, a várostól mintegy fél órányira. A kirándulókat a kellemes park közepén jó vendéglő várja. A szigeti Rába-hídon átsétálva, Pünyéd alatt, a **püspökerdő** nyújt nagyon kellemes setahelyet. **Ménfőcsanak.** A pápai vasutvonalon. Győrtől 6 kilométerre. Vasútállomás. A sokorói hegyek végső nyulványai kellemes nyaralóhelyet nyújtanak. A kirándulók ellátását jó sportvendéglő biztosítja. A sietésre alkalmas terepek is bőségesen vannak. **Hédervár.** Autobuszjáról. A Héderváryak ősi várkastélyával. Viczay-Héderváry Lőrinc múkinesgyűjteményével. 20.000 kötetes értékes könyvtár. **Lébény.** A lécsi vasutvonal mentén. 1208-ban épült románstíli temploma a középkori építészet értékes emléke. A község határá-

Kriszta-ház

Foto: Csányi K.

A főmonostor bővelkedik látnivalókban. Értékes egyházi ruhátára és kincstára van. A főpáti lakosztályban őrzik Szent István alapítólevelét. A könyvtárral kapcsolatban értékes kép- és régiségtára van. Könyvtára egyike Magyarország legnagyobb könyvtárainak s közel 200.000 kötet könyvet tartalmaz. A hármaskolomp közepén épült a Lotz Károly freskóival díszített, Magyarország ezredéves fennállásának emlékére épített millenáris emlékmű. A harmadik halmon áll a Boldogasszony-kápolna, a rend temetőhelye. **A Bakony.** Győről a veszprémi vasútvonalon közelíthetjük meg a legrövidebb úton (40 km). Egynapos kirándulások Bakonyszentlászló, Csesznek, Kőröshegy környékére könnyen tehetőek, mert reggel és este megfelelő kirándulóvonatok állnak rendelkezésre.

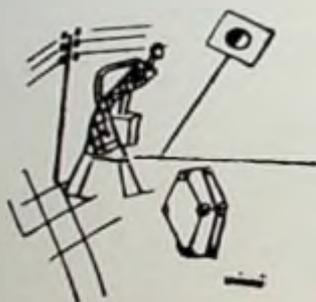
Megvilágított városháza

Fotó: Dabó

Győr szab. kir. városról készült térkép magyarázata

1. Városháza. 2. Bencések temploma, bencés székház és Czuczor Gergely főgimnázium. 3. Széchenyi-téren álló Mária-szobor. 4. Vármegyeháza. 5. Józsa-ház. 6. Szent Anna-templom és Magyar-Ispita. 7. Régi városháza. 8. Apátur-ház. 9. Zitrích-ház a vastuskóval. 10. Káptalani zenész-ház. 11. Kreszta-ház. 12. Frigyszekrény-szobor. 13. Régi nagyszeminárium, a szemináriumi könyvtárral. 14. Szent Mihály-szobor. 15. Székesegyház. 16. Püspökvár. 17. Vármuzeum.	18. Karmeliták temploma és székháza. 19. Ott-ház. 20. Kisfaludy Károly szobra. 21. Városi kulturális ház és képtár. 22. MÁV személypályaudvar. 23. Baross-ut és Vilmos császár-ut kereszteződése az autolmszjáratok kiinduló pontja. 24. Autótaxi-állomások. 25. Autójavító műhely. 26. Benzinkutak. 27. Városi medencés fürdő és versenyuszoda. 28. Gőzfürdő. 29. Szállodák és Penzió. 30. Győri Katolikus Kör székháza és étterme. 31. Kioszk-kávéház és étterem. 32. Mozgóképszínházak. 33. Evezős-egyletek klubháza.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT
 Idegenforgalmi iroda, Városháza

MAGYARÓVÁR M. VÁROS

M. kir. Gazdasági Akadémia
Foto: Vida,
Magyaróvár.

2000 éves múlttal visszatekintő megyei város. Halál lélekszáma csak 8584 körül van, mégis igen városias, kulturált hely és gazdasági tudományos intézetei révén a magyar mezőgazdaság akropolisza. Budapesttől 185 km-re (vonaton). A mosoni Duna és a Lajta folyó összefolyásánál fekszik a Kismagyar Alföldön. Északról a Szigetköz vadregényes tájai, délről a Hanság ingoványai adják meg a vidék jellegzetességét.

Hatóságok: Polgármesteri hivatal, járáshivatal, főszolgabíróság, kir. államrendőrkapitányóság, csendőrszárnyparancsnokság, kir. honvédség, posta, távirásda.

Műemlékei: Róm. kat. plébániatemplom. Vár, Szt. János harokk-szobor, várkapu s helyvárosi régi utcarészletek, átjáróházak stb.

Mosonmegyei Múzeum. 1883-ban létesült. Különös értéke a hun-avar időkből való berényei leletű rúnás fibulák. Régészeti osztályának középkori fegyvergyűjteménye van. Érdekes gyűjtemény a mosonmegyei flóra- és fauna-osztálya. Legújában szép-művészeti és néprajzi osztállyal gyarapodott a gyűjtemény.

Templomok. Róm. katli. plébániatemplom. Ág. ev. templom. Kegyesrendiek kápolnája, Saléziánusok kápolnája, Hildegardem Lourdesi kápolnája. Ipartelep-i templom.

Nevezetességek: M. kir. gazd. akadémia, Mezőgazdasági kísérleti állomások, Mosonmegyei múzeum, Rádió-állomás, Ipartelep.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—bécsi fővonalon érhető el. Vasútállomása Moson-Magyaróvár. Gyersvonattal kb. 3 óra alatt közelíthető meg Budapestről. **Hajón:** Dunaremete—Magyaróvár a várostól 17 km-re. **Autóval** a Budapest—bécsi műtonon érhető el. (Budapest 165 km., Bécs 90 km.). **Helybeli közlekedési eszközök:** az állomáson autóbusz és bérautók állanak rendelkezésre.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Fekete Sas-szálloda. Zshedits Pál tulajdonában, a gróf Széchenyi-utcában, két polgári étteremmel, 9 kélágyas szobával, napi árat 4 P. Teljes napi penzió: 4.80 P. — Autógarázs, benzintöltő állomás. Autóbusz vitéldija az állomáscsól 40 fill., podgyász 20 fill. 2. „Hungária“-szálloda, Bán Lajos bérletében, Frigyes kir. herceg-uton. Étteremmel, zenés kávéházzal, fürdőszobával. Egyágyas szoba 10. ára 3.— P. Kélágyas szoba 4. ára 5.— P. Teljes napi penzió: 5.— P. — Autógarázs, benzinkut. **Vendéglők:** „Trieszt“ Frigyes kir. herceg-ut. „Hungária“ Frigyes kir. herceg-ut.

„Fekete Sas“ gróf Széchenyi-ut, „Városházi“ Városház-utca, „Arany Ökör“ Vánház-tér, „Balaton“ Cserháli-utca, „Utolsó garas“ Pozsonyi-ut, „Arany szarvas“ Lázsony-utca, „Prikler“ gróf Széchenyi-ut srb. (20 vendéglő, kocsmá).

Fizetővendéglátás: megegyezés szerint.

FÜRDŐK

Ugy a Duna, mint a Lajta kiváló fürdőzési lehetőségeket nyújt. Kültfürdő: Magyar-utca 44.

KÓRHÁZ

Mosonmegyei Karolina közkórház, 100 ágy. Külön tüdőbeteg- és fertőző-osztályokkal. Elmebetegek kivételével minden beteg kezelésére berendezve.

ORVOSOK

Szakorvosok és egyetemes orvosok.

GYÓGYSZERTÁRAK

„Segítő Mária“ gyógyszeriar, gróf Széchenyi István-ut, „Mégváltó“ gyógyszeriar, Magyar-utca.

SPORT

A főhercegi ligetben az ország legszebb fekvésű sportpályája van. Ezenkívül még két nagy sportpályája van a városnak.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Két kávéház. „Központi kávéház“ gróf Széchenyi-ut, a Bécs—budapesti autóbusszjárat megállója. „Hungária“ Frigyes kir. herceg-ut, „Uránia“ mozgóképszínház, Liget pavillon.

KIRÁNDULÓHELYEK

Szigetköz, Hanság, Háromtölgy kápolna (2 km.), Máriakálnok kegyhely (1 km.), Lébény, híres ősi Árpádok korabeli templom.

Szt. János-szobor
Foto: Vida,
Magyaróvár.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT Idegenforgalmi hivatal, Városháza.

GYÖRSZENTMÁRTON

Várkerület

Foto: Monostorv

3142 lakosú szünmagyar nagyközség, a püsztaí járás székhelye. A község fokozatosan emelkedő térszínén a Győr—veszprémi vasút vonal mentén fekszik. Hozzá tartozik Pannonhalma hármashalma, amelyen a magyarországi szent Benedek-rend főmonostora, a milléniumi emlék és a Boldogasszony-kápolna épült. Budapesttől való távolsága 171 km., még pedig Györszentmártontól Győrig 22 km., Győrtől Budapestig 149 km. Tengerszint feletti magassága 178 m. A dunántúli lekvésének megfelelő mérsékelt hőmérséklet. A vizet kutakból kapja. Villanyvilágítás. A közutakat 119 villanylámpával világítják.   Róm. kat. és izr. templom.

Műemlékekben nagyon gazdag a pannonhalmi főapátság, a főapátsági régiségtár és könyvtár. Látványosság és történelmi nevezetességű a főmonostori ebédlő, a káptalani helyiség, a főapáti lakosztály és a palota helyiségei. Igen szép a főapátságnak 21 hektáros sétakertje, valamint a főmonostor körüli sétakertek. Emeltesreméltó maga a milléniumi emlék és a Boldogasszony-kápolna, mely alatt a beucések temetkezési kriptája van elhelyezve.

A pannonhalmi hegyről, mely 282 méter magas, ritka szép kilátás nyílik 14 várme gyécre. Maga Pannonhalma (értjük ezalatt a hegyet, amelyen a főmonostor áll), a Dunántul legerősebb fekvésű helyei közé tartozik. A Bakony, Vértes, Gerecse, a budai Jánoshegy, a Börzsönyi-hegység, a selmeci hegyek a Szitnyával, az újbányai hegyek, a Zobor, Tripecs, Platnics, Inovac, a Kiskárpátok, a dévényi, hamburgi kúpok, rendkívüli tiszta időben az Irottkő, Schneeberg, a Rax és Wechsel koszorúzzák a lágas horizontot. De a közeli környezet is utragadó. Maga a hegy ama három járdang egyike, amelyek a köztük elterülő szélbarázdás völgyekkel, a földrajztudománnyal foglalkozók érdeklődését is felkeltik. Szépek a szelid, megművelt dombok, a sűrű faluhálózatnak égbe emelkedő tornyai, a löszből felépített változatos térszíni formák, különösen az akácfaik alatt meredeken kigyózó tucély lösz utak. A közeli Ravasz község határában talált sok régiség egykori római telepről beszél.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapesttől Győrön át $5\frac{1}{2}$ óra alatt közelíthető meg. Vasútállomása, melynek neve „Pannónhalma”, a község középpontjától kb. $\frac{3}{4}$ km.-nyire fekszik. A vasulhoz vezető Szent Imre-ut már nagyrészt be van építve, Bérkői csak külön rendelésre kapható; viteldíja 1.50 P.

Hajóállomás Győrött. A vasuton kívül a győri Star autobusz-üzemnek egy autobusza közlekedik Gyórszentmárton és Győr között, naponta kétszer. Az autósok és motorosok a Győr—veszprémi országuton közelíthetik meg a községet.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: A községben egy szállóvendéglő van, tulajdonosa Sturm László. A szállóvendéglőben 3 szoba van. Egyágyas szoba napi 1 pengő, kétágyas szoba napi 2 pengő. Napi négyzeri étkezés egy személynek 2 pengő, havonta 50 pengő. **Vendéglők:** A községben 6 kocsmahelyiség van, amelyekben szintén lehet egy-egy szobát kapni ellátással; az árak ugyanazok, mint Sturm Lászlónál.

Fizető vendéglátás (szervezett): A kirándulókat és nyaralókat nagyjából csak magánlakásokban lehet elhelyezni, mert a községben fizető vendég részére kiadható butorozott szobák bőven vannak, sőt akad olyan lakás is, amelyben a nyaraló maga vezetheti a háztartását. A szobák árai (egyágyas szobát véve

alapul) ugyanazok, mint a vendéglői szobaárak.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben 3 orvos és 1 gyógyszerár van.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

A községben vannak ugyan kulturális intézmények, mint például a Kat. Kőr és különböző egyesületek, ezek azonban kimondottan helyi berendezésűek. A Levente-egyesületnek szép sporttere van, amely kiválóan alkalmas futballozásra és egyéb sportok üzésére. A helyi nagyvendéglőben, amely tágas, nagy verandával és 2 nagy teremmel, valamint nagy udvarral rendelkezik, állandó cigányzena áll a szórakozói vágyó közönség rendelkezésére. Mozgólényképszínház.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával elérhető kirándulóhelyek közé tartoznak a pannónhalmi főmonostor környékén elterülő sétakertek és erdőségek, továbbá a falu középpontjától kb. 600 méternyire fekvő óriási főpátságú „Hlak” nevű erdő, azután a Győr—veszprémi országut tulsó oldalán, a Gyórszentmárton—eszaki dombláncolatán fekvő vadregényes erdőségek.

A községtől könnyen megközelíthető a Ravasz község határában fekvő IV. Béla kutja, a bakonyiszentlászlói fürdőhely, Csesznek vára, a zirci apátság és még igen számos bakonyi kirándulóhely.

Szt. Imre-ut
Foto: Karinger

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMFESZ képviselője: A községi előljáróság.

MOSON

Moson: strand-
fürdő
Fotó: Reitter

6393 lakosu nagyközség a Kismagyar Alföldön, ahol a Lajta a Kisdunába ömlik. Magyaróvár megyei város közvetlen szomszédságában. Lakosai 74%-ban magyar, 26%-ban német anyanyelvűek. Budapesttől való távolsága 185 km., Győrtől 35 km. Tengerszint feletti magassága 225 m. Vízellátása jövizű kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm, kat. és izraelita templom.

A Királydombon már 1061-ben vár állott, ahonnan egy főrmelékkal temetett folyosó ágazik ki, amely a néphit szerint Pozsonyig vezet.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—bécsi fővonalon 2¼ óra alatt érhető el.

Vasútállomása helyben.

A bécs—budapesti autóbusz a községen jár keresztül.

Autón a Budapest—bécsi állami főúton közelíthető meg. Három benzinkut van a községben.

Helybeli közlekedés lebonyolítására autók és autóbuszok állnak a község rendelkezésére.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. „Fehérlő” szálloda; 2. „Korona” szálloda, mindegyik 6—8 fősztá padlás szobával, kerthelyiséggel.

Vendéglők: Umathum József, Tóth Antal, Preussberger Antal, Preussberger Ferenc, Nagy József, Városházi vendéglő, Tudler Jánosné, Strandvendéglő, Masesz Lipótné és vitéz Diós Károlyné vendéglői. Egész napi ellátás 1.50 P-től 2.50 P-ig.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Seybold Károly községi vezető jegyző.

Penziók: „Fehérlő” és „Korona” szállókban napi 3—4 P.

Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás: I. oszt. szobák száma: 40. napi ár: 1—2 P. havonta: 20—30 P. II. oszt. szobák száma: 60. napi ár: 0.80 P. havonta: 15—20 P.

FÜRDŐZÉS:

100 személyes, kényelmes kabinokkal berendezett kisdunai strandfürdő. Parkirozott fürdőtelep kényelmes vendéglővel ellátva.

EGÉSZSÉGÜGY:

6 orvos, 1 gyógyszerész van a községben.

SZÖRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK:

Mozgólépcsőház; társaskör; teniszpályák a strandfürdőnél.

KIRÁNDULÓHELYEK:

Máriakálnok luesujáróhely a községtől 3—4 km.-nyire.

Körrendelet

Valamennyi m. kir. pénzügyigazgatóságnak és m. kir. adóhivatalnak.

A házadóról szóló 1927. évi 200/P. M. számú hivatalos összeállítás 8. §-ának (1) bekezdéséhez fűzött végrehajtási utasítás (1) bekezdése szerint azoknál a lakásoknál, amelyek az év bizonyos részében időleges, inkább üdülő tartózkodásra használtnak és az év többi részében üresen állanak, továbbá az olyan lakásoknál, amelyek az év nagyobb részében a tulajdonos maga szokott használni, de az év bizonyos szakában bérfizetés fejében fürdő- vagy nyaralóvendégek részére is átenged, a nyers bérjövödelmet a használat alatt lényeg elért bevétel alkotja. A (2) bekezdés köve-
tendő eljárásra is részletes szabályokat tartalmaz.

Tudomásomra jutott, hogy egyes pénzügyigazgatóságok és adóhivatalok ezeket a szabályokat a legszigorubban alkalmazták azokban a községekben is, amelyek gyógy- vagy üdülőhellyé nyilvánítva nincsenek, amelyekben azonban az Országos Magyar Vendéglforgalmi Szövetség kezdeményezésére és a hazai nyaraltatás előmozdítására a község lakosai **fizetővendégek** elfogadására vállalkoznak és az általuk használt ház egyes lakrészeit **konyha- és hálószobával** egy-két hónapra igen alacsony hérérti bérbeadják, vagy pedig a fürdővendégeknek **teljes ellátást** nyújtanak. Ezekben az esetekben a fizetővendégek elfogadásának gazdasági jelentősége nem a lakóház egyes részeinek bérbeadásában van, mert a falusi lakosság azért fogad el fizetővendégeket, hogy fölös terményeit ezeken gazdaságosabban értékesítse.

Az ilyen háztulajdonosokkal szemben nem volna helyes eljárás, ha így elért bevételük adóemelésre használnának, mert ez könnyen arra az eredményre vezetne, hogy a falusi lakosság inkább lemond erről a jövedelméről. A hazai nyaraltatás közgazdasági és szociális eredményének előmozdítása céljából pedig kívánatos, hogy a falusi lakosság a nyaraltatási mozgalomhoz minél nagyobb számban csatlakozzék.

Meghagyom ennél fogva a pénzügyigazgatóságoknak és a m. kir. adóhivataloknak, hogy a hazai nyaraltatás mozgalomához fűződő igen fontos közgazdasági és szociális érdekekre való tekintettel abban a kérdésben, hogy az időny tartama alatt befolyt bevétel milyen esetekben tekintsek házadó alá eső nyers bevételnek, a legnagyobb körültekintéssel és óvatossággal járjanak el.

Általános irányelvül szolgáljon, hogy azoknál a falusi háztulajdonosoknál, akik házuk egyes lakrészeit legfeljebb két család részére, évenként két és fél hónapot meg nem haladó időtartamra bérbeadják s azok bére fejében a **hálószobára** eső 30% levonása után a nyári hónapokban szobánként havi 30 pengőnél többet nem kapnak, az időny alatt elért e bevételüknek a ház közönséges hasznosítékához való hozzászámítása mellőztessék. Azoknál a háztulajdonosoknál pedig, akik a napi teljes ellátást szobahasználattal együtt legfeljebb 3.50 pengőért vállalják, a lakás használatára eső bérösszeg megállapítását mellőzze. Minthogy pedig az említett körülmények fennforgása esetén, nevezetesen, legfeljebb két családnak két és fél hónapot meg nem haladó ellátásából arra lehet következtetni, hogy az adózó ezt a vendéglátást üzletszerűleg üzi, ezekben az esetekben az általános kereseti adó kivételét is mellőzni kell. Erről az elhatározásomról a községi előjáróságokat megfelelően oktassa ki.

Budapest, 1937. évi május hó 15-én.

Dr. FABINYI s. k.

KOMÁROM ÉS ESZTERGOM K. E. E. VÁRMEGYÉK

VÁRMEGYEI SZÉKHELY; ESZTERGOM M. VÁROS

VÁROSOK:

	oldal
Esztergom szab. kir. m. város	219
Komárom szab. kir. m. város	223

ÜDÜLŐHELYEK:

Tatatóváros	234
-----------------------	-----

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

	oldal
Bábolnapszla (áll. ménes)	228
Dömös (folyamparti)	229
Dunaalmás	230
Kislér	232
Neszmély (folyamparti)	234
Pöbismarót	235
Püszke (folyamparti)	236
Süttő (folyamparti)	237
Tát (folyamparti)	238

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

AZ OMVESZ KOMÁROM ÉS ESZTERGOM VÁRMEGYEI OSZTÁLY-
IGAZGATÓSÁGA, ESZTERGOM

OSZTÁLYIGAZGATÓ: Dr. VIZVÁRY VIKTOR FŐSZOLGABIRO, ESZTERGOM
VÁRMEGYEBÁZA

TATATÓVÁROS

Várreszlet

Strand.

ESZTERGOM SZAR. KIR. M. VÁROS

Kisdunai részlet
(Foto Sziklas)

17.354 lakosu színmagyar város, a kis magyar Alföld és a nyugati magyar középhegység találkozásánál, a Duna mentén. Komárom és Esztergom egyesített vármegyék székhelye és járási székhely. Budapesttől való távolsága vasuton 54 km, hajón 68 km. Tengerszint feletti magassága 156 m. Éghajlati viszonyai a legkellemesebb nyaraló és üdülő várossá teszik, mert északnyugat felől a kis magyar Alföld, észak és kelet felől a Dunazug hegyek övezik. A Duna mentén a legegészségesebb levegője város. ⚡. ⚡. ⚡. ⚡. ⚡. Róm. kath., reform., gör. keleti és izraelita templom. Itt székelnek a kir. Járásiörökség, a kir. Adóhivatal, a kir. Erdőgazdaság, a 3. és 4. kerékpáros zászlóalj, Államépítészeti Hivatal, Révkapitányság, Társadalombiztosító Intézet.

Esztergom iskola- és fürdőváros. Mint iskolavárosnak van hittudományi főiskolája, humanista és reálgimnáziuma; ez utóbbi a Ferencések vezetése alatt internátussal van egybekötve. Van községi főreáliskolája internátussal; érseki tanítóképzője internátussal; a Szent Vince apátarendnek leány elemi, polgári iskolája, gimnáziuma és tanítónőképzője internátussal; van erdőgazdasági szakiskolája és a Szalézia-rend vezetése alatt művelő otthona polgári finiskolával.

Idegenforgalmi szervei a) szab. kir. város Idegenforgalmi Hivatala (Városháza) és a város idegenforgalmi bizottsága.

Középületei a régi és a fejlődő városi kultúra büszkeségeit a városháza Vak Bottyán egykori palotája és számos, a város belső területén épült barokk és empire stílusú ház. A bazilika Magyarország legnagyobb székesegyháza, világhírű műki-
esekkel. Kincstárában felbecsülhetetlen értékű egyházi ereklyék és kincsek láthatók. Leghűresebb a barokkstilű Mátyás király Kálváriája. A herevgyprimasi palotában a Keresztény Múzeum, egyházi vonatkozású világhírű képekkel, régiségekkel és műbeesü tárgyakkal. Maga a Várhegy az ezeréves Magyarország történelmének őrizője. A Szent István-kápolna az első magyar király születési helye. Az 1931. évben megindult ásátások ugyaníll fedezték fel az első Árpádházi királyok várpalotáját, román stíllü XII. századbeli kapukkal, lakószobákkal és udvari kápolnával, világhíres oszlopfőkkel és falképekkel. Az ásátások még folyamatban vannak.

Esztergom már a rómalak idejében lakott hely volt. Geyza fejedelem ide tette at székhelyét. A XIII-ik század közepéig Magyarország fővárosa. A magyar kath. egyház fejének székhelye.

Úthálózatával a város közvetlen kapcsolatban van a Bécs—budapesti országúttal. Bent a városban keramit-, lopeka- és bazaltburkolatú utak teszik az autóközlekedést kényelmessé.

A bazilikai kincstár, a Keresztény Múzeum, a várhegyen kiásott királyi palota 10—18 óra közt bármikor megtekinthető a helyszínen szolgálatot tevő őrök vezetése mellett. Egyes látogatók belépti díja 50 fillér. Csoportok látogatásakor a belépti díj egyenként 20 fillér.

KÖZLEKEDÉS

Vasútvonala: Budapest-nyugati pályaudvar—Esztergom és Komárom—Almásfüzítő—Esztergom. Menetidő 2 óra. Naponként Budapestről 9 vonalpár. Komárom—Almásfüzítőn át 4 vonalpár közlekedik. Vasárnaponként kiránduló-vonatok állanak rendelkezésre. A hajóközlekedést 4 helyi hajó bonyolítja le: a Budapest, Eötvös-tér és Pálffy-tér—Esztergom viszonylatban. Vasárnaponként filléres hajójáratok. Kötő autót Budapest—Esztergom között. Esztergom pályaudvarról autobuszközlekedés a Primási palotáig. Személyjegy 32 fillér. Autótaxi I P 80 fill. Bérkocsik, a főútvonalon több benzintöltő-állomás. **Autó-garage** a Szent István Fürdőszállodában, a Magyar Király-szállóban és a Kossuth-vendéglőben.

LAKÁS, ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Szent István fürdőszálló, emeletes épület, strand és Park-terrace, 1000 személyt befogadó kerti étteremmel, villanyvilágítással, folyóvízzel. Külön 25 ágyas férfi és 25 ágyas női turistaterem csoportkirándulók részére jutányos árban. Gőzfürdő díja: 1.60—2.— P.

Egyágyas szobák száma 10, napi ára: 3.50—5.— P.

Kétágyas szobák száma 15, napi ára: 6.50—10.— P.

Étterme európai viszonylatban is I. osztályú: 1000 személyes felszereléssel. Hall, lársalgó, fogadószoza, színház, olvasóterem.

Teljes napi pensio, háromszori étkezéssel: 7—8 P. Borra való 10%.

Autógarage. Autobusz viteldíja az állomásról 24—32 fillér. Telefonszáma 47.

2. Magyar Királyszálló, Sörös Ede tulajdonában: emeletes épület, kerthelyiséggel, villanyvilágítással, folyóvízzel. Fürdőszoba használati díja 1.50 P. Zene- és rádiószoba.

Egyágyas szobák száma 8, napi ára 3.— P.

Kétágyas szobák száma 8, napi ára 5—6.50 P.

Vendéglője 300 személy befogadására alkalmas, menüj ára: 1.40 P-től.

Penzió-árak napi háromszori étkezéssel: 5.60—6.— P. Borra való 10%.

Városháza
(Foto Sziklay)

Autógarage, Steana benzintöltő-állomás, Autobusz vitéldija az állomásról 21 fillér.
Telefonszám: 11.

Vendéglők: Központi vendéglő és étterem a Rákóczi-téren; Három Szerecsen vendéglő és étterem a Kossuth Lajos-utcában; Kis Pipa vendéglő és étterem a Kossuth Lajos-utcában; Fűrön vendéglő és étterem a Ferenc József-uton.

Fizető vendéglátás (szervezett). A nyaralási időnyben bérbeadú lakások és szobák árai: 1 hónapra 30—50 P, naponta és ágyankint 2 P.

F Ü R D Ö K

A Szent István artézifürdő az Esztergomi Takarékpénztár tulajdona. (Telefon 26), a Duna partján, szépen parkirozott területen fekszik. Hévíze 323 m. mély artézikutból tör elő, hőmérséklete 29° C. Berendezése: kádfürdők, gőzfürdő, közfürdők, 25×50 méteres strandfürdő, Versenyszoda, Nagy homokfürdő, 1500 személy befogadására alkalmas 500 kalmárral, 8×20 m. férfi és női nyitott fürdők, Szálloda, Játsszótér, Fürdőárak: 0.10—1.50 P, 20 jegy váltásánál 30% kedvezmény, Medencéit naponta töltik

Strandfürdő
Foto Itóna

K O R H Á Z A K

Kolos- és Símur-kózkórház, 300 férőhellyel, a város tulajdonában. Sebészet, belgyógyászat, nőgyógyászat.

G Y Ó G Y S Z E R T Á R A K

Szent István gyógyszertár a Széchenyi-téren; Megváltó gyógyszertár a Kossuth Lajos utcában; Pekete sas gyógyszertár a Ferenc József-uton.

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

Esztergom város természeti fekvésénél fogva ideális nyaraló- és üdülőhely. A fővároshoz való közelsége a hétfégi üdülés szempontjából versenyen kívül áll. A Duna az egész várost átöleli és enyhíti a nyári meleget. Pormentes utcaj, gyönyörű sétahelyei, három km. hosszú árnyas szigeti sétautja és parkjai kedvelt nyaralóhellyé avatják.

A város a nagyarányu szervezkedéssel megindult weekend-mozgalom kapcsán, hogy a hétfégi üdülés lehetőségeit megvalósítsa, a várossal közvetlen kapcsolatban álló Primásszigeten mintegy 150 weekend-ház építésére alkalmas árnyas erdőrészt parcellázva ingyen boesej a települni kívánók rendelkezésére. A weekend-telep homokos Duna-strandja, a lenyűgöző városi táclakép és a természetes kellemes környezet a pihenni, üdülni vágyóknak lelki és testi feltfrissülést nyújt. A weekend-telep közvetlen közelében a Move Nagy-Duna-strandja, veszközöhelyiségekkel és homokstrandjával

Városrészlet

A weekend-településre vonatkozólag bármínemű felvilágosítást készséggel ad Esztergom szab. kir. város mérnöki hivatala (Esztergom, Városháza).

SPORT

A város belső területén, a Kisduna-parton teniszpályák és kocsolyapályák; a Primás-szigeten Move footballpálya, Move hajósegylet és a eserkészek csónak-klubháza. Különö vízi-szórakozási lehetőségek a Kisduna-ágban. Csónakkölesöznő. Sportrepülőtér.

SZÓRAKOZÓHELYEK

A Szent István-fürdőszállodában 300 személy befogadására színház- és hangversenyterem. Két mozi; a Kultur- és Korzó-mozik. A Szent István-fürdő és a Magyar Király-szállodában táncterem. A Primás-szigeten árnyas sétakertek és sétautak, a Heccegprimási-palota alatt — közvetlen a Duna-parton — kellemes park. Szórakozást nyújtanak még Szatzlauer János és Fia, valamint Farnady Endre cukrászdája, továbbá a Közponli és a Korona-kávéház.

TURISZTIKA

A Magyar Turista Egyesület Esztergomi Osztálya tulajdonában lévő Vaskapu és a Fekete-hegyi turistakilátók és menedékházak a kirándulók kedvence helye.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

Esztergom város környéke, mint a Pilis-hegység Duna felőli nyulványa, turisztikai szempontból a természetbarátoknak ideális lehetőségeket nyújt. Közvetlen környékén a Fári-kut, Barát-kut, szerves turistakapcsolatban áll a várossal.

Visegrád—Dömös—Pilismarót a Duna mentén; Dobogókő, Pilisszentlélek, Pilisszentkereszt, Klastrom-pusztá, Mogyorósbánya a Pilis- és Vértes-hegységekben azok a turista kirándulóhelyek, melyekről Esztergom turista-jelzéssel ellátott utakon megközelíthető.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

AZ ÖMVE SZ képviselője: a város Idegenforgalmi Hivatala, Városháza

KOMÁROM SZAB. KIR. M. VÁROS

Ref. templom
(Foto: Hecker)

A város eredeti területe a Duna-folyam mindkét partján volt. A trianoni béke által, hogy a Dunát országhatárnak minősítette, a város területét is két részre osztotta. Magyarországhoz a Dunától délre fekvő, kisebb városrész tartozik, amely a kettészakítás óta lényegesen fejlődött. Távolsága Budapesttől 87 km., Esztergomtól 54 km. Éghajlata mérsékelt, dunavölgyi széles levegője páradus. Átlagos lengerszint feletti magassága 112 méter. Lélekszáma 7562. Polgármesteri hivatal, főszolgabírói hivatal, m. kir. államrendőrség, m. kir. pénzügyigazgatóság, m. kir. adóhivatal, m. kir. fővámhivatal, m. kir. honvédállomás és egyéb katonai parancsnokságok, m. kir. állami mentelep, áll. polgári fiú- és leányiskola. MÁV állomásfőnökség, m. kir. postahivatal, járási egészségház, Stefánia mentőegyesület fiókja, önkéntes tűzoltóegyesület. Városi színház (új barokk épület), állami polgári fiú- és leányiskola (Mária Terézia korabeli barokkstílusú épület), bősök emlékszoba, államrendőrségi épület, róm. kat. elemi leányiskola és óvoda, kjr. járásbíróház új barokképülete, lovassági laktanya és a Dunahídak.   Románstílusú ref. templom, a róm. kat. elemi iskolával kapcsolatos zárdában kápolna; óg. cv. templom; zsinagóga. A városon keresztül vonuló budapest—bécsi autót és a pápa—kálna—garamberzencei ut kifosztalan.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a budapest—bécsi vonalon érhető el. Naponta 5 személy- és 3 gyorsvonat-pár közlekedik. Menetidő gyorsvonattal 1 $\frac{1}{2}$ óra, személyvonattal 2 $\frac{1}{2}$ óra. Az esztergomi vonalon 3 óra. Elágazó vasutvonalai Esztergom, Érsekújvár és Székesfehérvár felé vezetnek. Vasutállomás a város északi határára, közvetlen a Duna mellett fekszik.

Hajózás: a MFTR hajóállomása a közúti híd és a MÁV teherpályaudvar között van. A budapest—bécsi hajójáratok hetenként háromszor közlekednek.

Autobuszállás Budapest—Bécs között. Állomás Klapka György-ut 31.

Autótaxi-állomás a MÁV személypályaudvar előtt. Viteldíj: 1 P alapdíj és szakaszonként 25 fillér.

Bérkocs-állomás ugyancsak a MÁV személypályaudvar előtt. Viteidj: kétlovas 1.60, egylovas 1.20 P.

Benzintöltő-állomás a városban.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Ács Lajos szállodájában 20—30 vendég részére biztosítható lakás, ágyanként és naponként 2.— P. díj ellenében. Pótágyak beállításával az egyéneknéki elszállásolás költsége még csökkenthető. Kétágyas szoba 4.— P.

Éttermek: „Corso” étterem, menü 1.30 P. Ács Lajos vendéglője, menü 1.— P. Csonka Antal vendéglője, menü 1.20 P. Ray Imre vendéglője, menü 1.20 P. Teljes napi étetés kb. 2.50 P.

FÜRDŐK

Artézivízzel táplált strandfürdő versenyuszodával. Fürdési díj személyenként 10 fillér.

Strandfürdő
Foto:
Novák Béla

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

A Duna mentén húzódó Koppánmonostor nevű, mintegy 4 km. hosszú sávon szőlők és gyümölcsösök között vannak villák és nyaralók.

SPORT

A helybeli levente-egyesület sportpályájának létesítése folyamatban van.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Hangos filmszínház a Kun Miklós-utcában.

Kávéházak: Haak János „Corso” éttermében és kávéházában minden szombat és vasárnap délután tánc. Lipóth Lajos cukrászdája, Igmándi-ut 25. szám alatt. Színház Társulat évenként néhány héten át játszik az Ipartestület színháztermében.

KIRÁNDULÓHELYEK

Dunaalmás 17 km, Tata-Tóváros 19 km, Kishér 31 km, Győr 38 km.-re fekszik a várostól. Ugy vonattal, mint jó autóúton elérhetőek.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT: Polgármesteri hivatal (Telefon: 11.)

TATA TÓVÁROS, ÜDÜLŐHELY

Tatai tópart

12.000 lakosu, magyar anyanyelvű község, járási székhely. A község a Vértes- és a Gerecse-hegységek erdőövezte medencéjében a tatai völgynek közepén terül el. Több helyen feltörő hővizei forrásai vannak, melyek Csonka-Magyarország egyedülálló forrásvidékévé teszik. Budapesttől való távolsága 72 km. Esztergontól 45 km. Tengerszint feletti magassága 127 méter.

Eghajlata enyhe, száraz, a levegő üde, az éjjeli lehülések nem tulzottak.

Vízellátása egészséges, jó forrásvízű kutakból történik.

Villanyvilágítás.

Jelentősebb középületei a kapucinus-rendi templom, az evangélikus imaház és a községháza, gimnázium, polgári iskola, esendőriskola.

Tóváros már a régebbi időkben királyaink nyaraló- és üdülőhelye volt. 1727-ben gróf Esterházy József kezére került, aki Tatát és vidékét tovább fejlesztette. Ő létesítette a 260 kat. hold nagyságú angolpark botanikus kertjét. 1809-ben I. Ferenc osztrák császár és magyar király ide menekült és itt írta alá a bécsi béke okiratát. Zsigmond és Mátyás királyok kedvence tartózkodási helye.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Győr—hegyeshalomí vonalon 1¼ óra alatt érhető el. **Két vasutállomása van:** Tata-Tóváros nagyállomás a község központjától 1 km.-nyire, Tata-Tóváros kerti állomás pedig ¼ km.-nyire. Autobuszok, bérautók, béрко-esik állanak az utasok rendelkezésére. **Autóval:** a község a budapest—bécsi műton érhető el. **6 benzinkút** van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák (vendéglővel):

1. Noll Miklós „Esterházy” szállodájában fürdőszobával és vízvezetékkel 36 szoba van. Napi penzió: 4,20—6,50 P. Ebédmenü: 1,60—2,50 P. Vacsora 1,40—2,50 P. Napi négyszeri étkezés 3,80 P.
2. Herczig Testvérek szállodájában 8 szoba van. Napi penzió 4,50—5,50 P. Ebédmenü 1,20—1,60 P. Vacsora 1—1,40 P. Napi négyszeri étkezés 3 P.
3. Hajba Sándor vendéglő és szálloda. Napi penzió 4,50—5 P. Ebéd 1,20 P. Vacsora 1,— P. Napi háromszori étkezés 2,80 P. Kiszolgálási díj 10%.

Újg várcapu

Fizető vendéglálás (szervezett).

a) Penziószerű ellátás:

Köves: Pálné gyermeküdülője a Szomodi-úton, kétholdas szőlőben (árnyas gyümölcsös), modern lakás, villany, vízvezeték. Képesített gyermekgondozónő vezetése alatt, orvosi felügyelet mellett, német társalgás, napi ötszöri bőséges étkezés, gyümölcs- és tejkura, bizókura. Igen mérsékelt árak.

Nyilvánított számos gazdánál napi teljes ellátás és lakás átlag 3,— P-ért kapható.

b) Csak lakás:

I. oszt. szobák száma: 40, napi ára 1,50 P.

II. oszt. szobák száma: 50, napi ára 70—80 fillér.

FÜRDŐZÉS

Kristály uszoda és strandfürdő. 22° C. hűtöke kristálytisza forrásvíze van, területe kb. 3600 m² méter és kb. 1000 személy befogadására alkalmas. Mélysége átlag 2 méter, gyermekek fürdésére azonban külön sekély víz is van. Fürdőárak: Köznapon külön kabán 50 fillér, vasár- és ünnepnapon 70 fillér. Közös kabán 50 fillér. Idényjegy: 25.— P. Kedvezményes jegyfüzet váltható. Vadregényes környezetben a Hégyes-forrás 20°-os vize természetes strandot alkot. Gyakorú 30 perc alatt elérhető. Állandó autolmszjárat. 50 kabán. 1 közös átlózó. Fürdőjegy ára 20 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

Több orvos, gyógyszerár és szanatórium.

SZORAKOZÁS ÉS SPORT

Két mozgászház, állandó zene és tánc, művészek, kulturhangversenyek. Időközönként vidéki színtársulatok előadásai. Futball- és teniszpályák. Csónakázás és borgászás. Lovaglóiskola, tereplovaglás, fedett lovarda.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kiseb kirándulások: az uszoda mellett közvetlen elterülő 260 kat. hold nagyságu angolkert, gazdag forrásokkal és romokkal (örök meeset és római fürdő romjai), a 30 hold nagyságu, csónakázásra alkalmas Cseketó. A Nagytó partját körülövező árnyas sétutakon el lehet jutni az évszázados lalai várba.

Nagyobb kirándulások: kb. 1,5 km.-nyire vannak a meszmélyi horvátokhoz tartozó baji szőlők és villák, a híres Véghe-féle bajorhegyi borozóval teiganyezet. Kirándulásra alkalmas helyek még a község gyártelepeinek megtekintése, téglagyárak, szőnyeggyár, bőrkikészítőgyárak, kesztyűgyár, pezsgőgyár. Azonkívül a bányahídi Turul-emlékmű, a centrale és a tatabányai lényaművek. A bányahídi sportbörgészta a halászcsárdával és szállóval. A bányahídi Szelim barlang, Vargesztes, Vítan vár és a komádi szerzetesek csontka tornya Majkon.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A falajárási idegentorgalmi szövetség Idegentorgalmi Hivatala, Tatalóváros.

BÁBOLNAPUSZTA M. KIR. ÁLL. MÉNES

Komárom-Esztergom k. e. c. vármegye gesztli járásában, Kisalföldön, Budapesttől 136 km. Vasútállomása Nagyigmánd, ahonnan az Intézet 5 km.-re fekszik és kocsiton közelíthető meg.

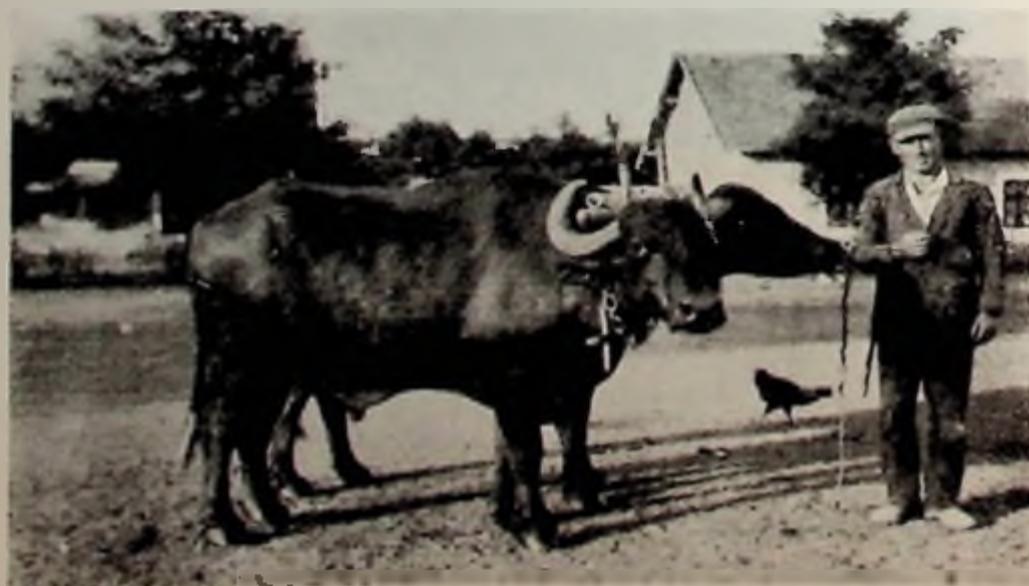
Az Intézet megtekintése csak a földművelési minisztérium elnöki osztályánál beszerzett előzetes engedéllyel lehetséges.

Hatosfogat

Az 1789-ben alapított bábolnai m. kir. állami méneshelyen az állam arab és lipizzai fajtájú lovakat tenyészt. Az arab ménék anyaga részben tisztavérű, illetőleg Arabiából importált ősökre visszavezethető kancákból, de nagyjából arab fajta kancákból áll. Az utóbbi arab ménes 100 éves eredetű.

A ménessel kapcsolatos, de külön igazgatott 7123 kat. hold kiterjedésű, egy tagban fekvő méneshelyeknek régi hírnévnek örvendő telivér simmentáli tehenszete, kiváló mangalica sertésfalkái és nagytestű fésűs merinónyája ugyancsak érdekes és tanulmányos látványok. A méneshelyeken egy különálló növénynevelőtelep is van.

Bivalyok
Foto: Dr. Persch
László

D Ö M Ö S

Dömös laképe

1064 lakosu színmagyar nagyközség a Dobogókő lábánál. Budapesttől való távolsága 48 km, Észtergomtól 16 km.

⚓ (Dömösi átkelés) ⚓ P ⚓

Vízellátása jóvizű kutakból történik. Villanyvilágítás, Róm. kat. és ref. templom. Nevezetessége: IV. Béla király váranak romjai.

K Ö Z L E K E D É S

Vasuton a Vác—szobi vonalon Dömösig 1½ óra alatt közelíthető meg, onnan a Dunán át esőnokon. **Hajón:** Budapesttől a Kisdunán MFTR. hajóval hétköznapokon kétszer, vasár- és ünnepnapokon háromszor van hajójárat. A hajóállomás 200 méterre van a községtől. Autobusz-közlekedés van naponként Észtergomba és Visegrádra. **Autóval** a Budapest—Szentendre—Visegrád—Észtergomi országúton közelíthető meg.

L A K Á S É S E L L Á T Á S

Vendéglők:

1. Bergmann László, 100 személy befogadására és 2. Schaub János 35 személy befogadására alkalmas vendéglői. Mindkét helyen az ebéd ára 1.20 P, vacsora 1 P.

Penziók:

1. Melisan-penzió 12 szobával, szép árnyas parkkal és villanyvilágítással, házi vízvezetékkel. Teljes ellátás, kiszolgálással együtt napi 4—5 P.

2. Özv. Bobácsy Józsefné penziója

6 szobával, villanyvilágítás. Teljes ellátás napi 4—5 P.

3. Dr. Schrott István „Stratonike”-penziója 17 szobával, villanyvilágítás és házi vízvezetékkel. Teljes napi ellátás 3.50—5 P.

4. Bergmann László vendéglős 7 szobás penziója, vízvezetékkel és villanyvilágítással napi 4—5 P.

Fizető vendéglátás szervezetti.

a) Penziószerű ellátással:

Egyes helyeken napi 2—4 P-ért kapható.

b) Csak lakás: Kiadó burkolított szobák száma 14. Napi ár 1—1.50 P.

F Ü R D Ö Z É S

Dunai strandfürdő, (gyermekek számára is).

E G É S Z S É G Ü G Y

Orvos és gyógyszerlár Pülsimaráton. Hetenkint kétszer helyi orvosi rendelés.

S Z O R A K O Z Á S É S S P O R T

Vadás, turisztika.

K I R Á N D U L O H E L Y E K

Gyalogsétával a Dobogókőre 3 óra alatt lehet eljutni.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT A községfejlesztő bizottság — Községháza.

DUNAALMÁS

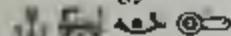

Hajóállomás

1063 lakosu színmagyar nagyközség, a Vértes- és Gerecse-hegység által övezett, természetű szépségekben gazdag völgyben, közvetlen a Duna jobb partján. Budapesttől való távolsága 70 km., Esztergontól 36 km.

Tengerszín feletti magassága 430 méter.

Éghajlata a Duna közelsége dacára is enyhe, száraz, a levegő üle, az éjjeli lehűlések nem nagyok.

Vzellátása jóvizű kutakból történik.

Villanyvilágítás.

Róm. kath. és ref. templom.

A község ősidők óta lakott hely. A tatárjárás idejében teljesen elnéptelenedett és később Nagy Lajos telepítette be újra. 1848-ban Klapka seregei itt ütköztek meg a császári hadakkal.

Ref. temploma részben eszesíves stílusban épült, hajdan a benececské volt. Katolikus temploma 1754-ből való műemlékekkel. Irodalmi nevezetességű épülete az a ház, melyben Csekonai Vitéz Mihály Lillája született és halt meg, itt van eltemetve is.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapestről a Komárom-esztergomi vonalon, Almásfüzitőn való átszállással 2½ óra alatt érhető el. Legcélszerűbb igénybe venni azt a vonatot, mellyel Kőnyémező-majoron való átszállással érhetünk a községbe. Autóval és a budapest-bécsi autobusszal az állami betonuton közelíthető meg. Autón Budapesttől 1 óra. A községnek hajóállomása is van, melyen a vasár- és ünnepnapon közlekedő expressz-hajók is megállanak.

Víz sportolók és vadevezősök kikötő helye.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Fürdőszálloda, jó kiszolgálás, villanyvilágítás, parkírozott udvarral. Egyágyas szobák száma 15, napi ára 1.50 P. Kétfágyas szobák száma 10, napi ára 2.50 P. Három vagy többágyas szobák száma 5. Pólágy naponta 1 P. A szállodában teljes napi penzió 4.50 P.

Vendéglők: Szilágyi Miklós és Iván Pál vendéglője, mely utóbbi saját termésű, tisztakezelésű, kitűnő minőségű borairól híres. Végül az Iván Pál-telé nyári vendéglő — a vadvirágos esárda — a Vöröskő alatt, a híres Cseppkőbarlang közelében, kellemes és szép kiránduló helyen.

Fizetű vendéglátás (szervezett).

a) Penziószerű ellátás (egyes helyeken): napi négyeszeri étkezéssel 4 pengős árban kapható.

b) Csak lakás:

I. oszt. szobák száma 30. napi ára 3.— P. havonta 80—100 P.

II. oszt. szobák száma 50. napi ára 1—2 P. havonta 30—60 P.

FÜRDŐZÉS

A községben két hévívüli forrás van, az egyik kénes hévízforrás percenként 1500 liter, állandó 26° C-os vízzel táplálja a kb. 1000 m² méter kiterjedésű fürdőmedencét, melyet hatalmas kiterjedésű homokstrand vesz körül. Ivókúra.

EGÉSZSÉGTUDGY

Füldőorvos: Dr. Antal Pál (kézi gyógyszerész).

Strandélet

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A fürdőtelepen van kaszinó, olvasóterem, 50 méternyire tennispálya, 100 méternyire futballpálya, mindenféle tornaszer és hinta. A fürdőtől 500 méternyire van lőtér, Vízisportolás a Dunában, a fürdőtelep esőaknáházában több héresónak kapható.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kisebbs séták: a költőről elnevezett Csokonai-úton Lilla sírjához, majd „Lilla” kútjához. A Cseppkőbarlang, a nagy kiterjedésű kőbányák és az Akasztóhegy, Neszmély hegyei 1 km.-re vannak. Csónakkirándulóhely a Neszmély közelében elterülő szigetcsoport és a Prépostsziget.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

KISBÉR

A m. kir. állami ménestelivér anyakancái az angol park egyik kifutójában.

Foto: Walthner Bertó

4134 lakosu színmagyar nagyközség lankás, dombos terepen. Budapesttől való távolsága 119 km., Esztergom 78 km. Tengerszint feletti magassága 180 méter.   Vizellátását jövizü kutakból nyeri. Villanyvilágítás, Róm. kat. és izr. templom.

Kisbér nagyközség közepén terül el a világhírű 1853-ban alapított, külföldi szakértők által is sűrűn látogatott, igen nagy értéket képviselő m. kir. állami ménestelivér és angol félvér központja 36 kat. hold kiterjedésű angol parkkal. A régi Batthyány-kastély körül csoportosulnak a mintaszerű istállók a bennük elhelyezett, részben Angliából importáltak telivér-, részben saját nevelésű angol félvérménekekkel. Az angol telivér kancák és telivér esikók az angol park keleti részében, az n. n. Ritter-faluban vannak elhelyezve. Ugyancsak az angol parkban vannak a nyári istállók megfelelő kifutókkal, a törzs-ménekek részére is.

Megemlítjük, hogy Fadrusznak az összeomlás után megmaradt egyetlen „Wenckheim” lovasszobra ugyancsak az angol parkban látható.

Az angol félvérménes legnagyobb része a központ közelében fekvő pusztákon — Batthyány-, Parrag- és Losonczy-telepeken — nagy futóistállóiban vannak elhelyezve.

A ménessel kapcsolatos, de külön igazgatás alatt álló méneshirtokon elsőrendű telivér simmenthali tehénészetek vannak, a birtok vasdinnyei majorában régihírű, vaj- és sajkészítésre berendezett tejgazdasággal, mesterséges horjuneveléssel, továbbá az országban igen keresett tenyésztőanyagot szolgáltató szép berkshire sertésneveléssel.

Kisbér vasútállomás Budapesttől Székesfehérváron át 135 km., Bánhidán át 119 km és Komáromon át 146 km.

A kisbéri és hábolnai ménesintézetek megtekintését a földművelésügyi minisztérium engedélyezi elsősorban szakemberek, lótenyésztők és gazdák, továbbá külföldi látogatók és gazdasági tanintézetek növendékei részére.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Bánhida—Pápa vonalon 3½ óra alatt érhető el. **Vasútállomás** a község központjától 1 km.-re. Győrből autobuszon 1 óra alatt érhető el.

Bérautó viteldíja a községbe 1 pengő, autóbusszal 40 fillér.

Autósok és motorosok Székesfehérvár, Pápa, Győr és Komárom felől közelíthetik meg a községet. **Benzinkut** 4 van (Steaua, Shell, Vacuum és Fanto).

A m. kir. all.
ménesbirtok
strandfürdője

LAKÁS ÉS ÉLLÁTÁS

Szálloda:

A községben van egy szálloda, szobái 1 és 2 ágyasak. Szobaárak személyenként és naponként 1.60—2 P.

Vendéglők: Plettelek László, Csermann János, Dukai József, Kele Nándor, Kemény Béla, Pulai Mihály, Katona Mihály, Meller Károly vendéglői.

Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás:

I. oszt. szobák száma: 18, napi ár 1.20 P, havonta 30 P.

II. oszt. szobák száma: 26, napi ár 0.80 P, havonta 22 P.

III. oszt. szobák száma: 20, napi ár 0.50 P, havonta 14 P.

FÜRDŐZÉS

A községnek két strandfürdője van. Mindkettőt folyóvíz táplálja. Az egyik az állami Ménesbirtok tulajdona, a község déli részén, tó partján, vendéglővel és játszótérrel, kb. 2100 — méter vízfelülettel. Hőfoka 20—22° C., mélysége

30 cm.-től 2.50 méterig. 85 kabin. Fürdőjegy kabinhasználattal személyenként 30 fillér.

A másik az u. n. Kőmalmi strand, a községtől kb. 2 km. távolságra fekszik, ugyanolyan nagyságban és alakban, mint az előző. Belépődíj: 30 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerész helyben. Aronkivül állami kórház, tüdőgondozó, Stefánia védőintézet és mentőállomás.

SZORAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Mozgóképszínház, kaszinó, ipartestületi színház és sportegyesület van a községben. A sporttelepen futball, atlétika, 3 tennispálya. A strandfürdőben vízipótlásra alkalmas uszómedence. A tavon evezős-sporthoz alkalmas csónakok.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával elérhető kirándulóhely a 3 km.-re fekvő állami erdő. 20—30 km.-re fekszenek a Bakony szelbnél-szelbő részei.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza

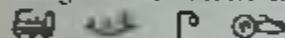
NESZMÉLY

Neszmélyi látkép

1397 lakosu színmagyar nagyközség közvetlenül a Duna mellett. Budapesttől való távolsága 68 km., Esztergomtól 35 km.

Tengerszint feletti magassága 110 méter.

Vízellátása jövizű kutakból történik.

Villanyvilágítás.

Középületei: róm. kat. és ref. templom. Hősi emlék.

Nevezetességei: Albert király kutja és a Várhegy a török hódoltság korából való várrommal.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: Budapestről Kenyérmező és Almásfüzitő felől 2¼ óra alatt közelíthető meg. Naponta négy, illetve három vonatpár közlekedik. A budapest—bécsi autóbusz a községen keresztülhalad és kíváncsra megáll. Vasútállomás a község központjától ¼ km.-nyire. Hajóállomás Dunaalmáson, Neszmélytől 2 km.-re fekszik. Autók és motorosok a Budapest—bécsi országúton érhetik el a községet. Benzinkut Dunaalmáson.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Két vendéglő van a községben. Fizető vendéglátás (szervezett):

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

Csak lakás: Kiadó szobák száma 13, napi ár 1 P, havonta 25—30 P.

FÜRDŐZÉS

Fürdőzési lehetőségek a Dunában, Dunaalmás fürdő 2 km.-re van a községtől.

EGÉSZSÉGÜGY

Körorvos és gyógyszerész Dunaalmáson.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Csónakázás, strandolás, kirándulások.

KIRÁNDULÓHELYEK

A kb. 1 km.-nyire fekvő Albert király kutjához és a Várhegyi várromhoz.

PILISMARÓT

Látvány

1828 lakosú, magyar anyanyelvű nagyközség erdőkkel borított hegyek tövében. Budapesttől való távolsága 56 km., Esztergomból 12 km., modern autópól.

Tengerszín feletti magassága: 250 m.

   V. ú. Zebegény.

Vízellátását tisztá, egészséges vízi kutakból nyeri.

Petrollemezvilágítás, részben villanyvilágítás.

Róm. kat. és ref. templom.

Nevetességei: A Dobozai emléktű. Itt ölte meg hővesét Dobozai Mihály, hogy a törökök el ne hurcolhassák. Az országban levő római táborok romjainak legszebbike. Deák Ferenc itt dolgozott a kiegyezési tervezeten.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a budapest—szobai vonalon Zebegényig 1 1/2 óra alatt közelíthető meg. **Hajóállomás** helyben. **Bévatkozás** Zebegénynél. **Autobuszi**: Esztergom vasútállomás—Visegrád vonal, napi kétszeri járat.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők:

Ozsv. László Istvánné, Urbán Lajos, Sáros István, Kládek Karoly, Hangya szövetséget vendéglői és a dunaparti strand-vendéglő vendégszobákkal. Valamennyi vendéglőben napi háromszori étkezés ára 2 pengő.

Fizető vendéglátás (szervezett).

a) penziószerű ellátás egyes helyeken napi 3.50 P-ért kapható.

b) Csak lakás:

I. osztályu bútorozott szobák száma: 30, napi ár: P 1.20.

II. osztályu bútorozott szobák száma: 10, napi ár 90 fillér.

FÜRDŐZÉS

A Duna strandfürdő.

A Duna a községtől 2 és fél km.-re van, gyermekek fürdésére is alkalmas.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár helyben.

SZÖRAKOZÁS ÉS SPORT

Észás, turisztika. Nyáron dunaí sátor-tábor.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kiseb, 20—30 perces sétával elérhető kirándulóhelyek: Dobogókő, Bagolykő, Malomvölgy és Miklósdíák-völgy. Autóbusszal: Visegrád.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

PISZKE

Piszke,
Hakóczi-ú.
Foto:
Aigner,
Bpest)

1436 lakosu színmagyar nagyközség közvetlen a Duna partján. Határa hegyes-völgyes. Budapesttől való távolsága 59 km., Esztergomtól 24 km.

Tengerszint feletti magassága 150 méter.

Vzellátását kutakból és forrásokból nyeri.

Villanyvilágítás.

Róm. kat. és izr. templom. Hősi emlékmű

Nevezetességei: Mész- és márványkőbányászat; gyári feldolgozás, esiszolás; pala- és papírgyártás.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Esztergom—almásfüzitői vonalon $2\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el. **Hajóállomás** a község belterületén van. A budapest—bécsi autobuszjárat naponta kétszer (nyáron négyszer) közlekedik a községen keresztül. **Autóval** a budapest—bécsi műton közelíthető meg. **Shell-benzinkut** van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. Házenfrantz Józsefné és 2. özv. Brenner Jánosné vendéglőiben 3 személy részére van kiadó szoba. 3. Staupf Mihály vendéglője.

A vendéglőkben napi négyszeri étkezés 2—3 P. Ebéd: 1—1.50 P.

Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás:

1. osztályu szobák száma 3, ára havonta 20—30 P.

11. osztályu szobák száma 5, havonta 15—25 P.

FÜRDŐZÉS

Szabad fürdő a Dunában.

EGÉSSZÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerár a 4 km.-re fekvő Nyergesujfaluban, közí gyógyszerár a helybeli orvosnál.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Mozí, futhallpálya és olvasókör van a községben. Csónakázás.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kisebb séták tehetők a közeli erdőkbe. A Piszke hegység márványbányái $1\frac{1}{2}$, a Gerecse hegység pedig $2\frac{1}{2}$ órányira van a községtől. A dunaalmási kénes fürdő 11 km.-nyire van. Naponta négyszeri vonatjárat.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

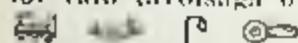
A községfejlesztő bizottság — Községháza.

SÜTTŐ

Fő-utcai részlet
(Foto:
Monostory)

1504 lakosu nagyközség közvetlen a Duna partján, a Gerecse-hegység nyulványainak tövében. Lakosai 60%-ban magyar és 40%-ban német anyanyelvűek. Budapest-től való távolsága 61 km. Esztergontól 26 km.

Vízellátása egészséges vizű kutakból történik.
Villanyvilágítás.

Középülete: római kat. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—esztergomi vonalon közelíthető meg 2 óra alatt. Sütő vasútállomása $\frac{1}{2}$ km.-re fekszik a községtől.

Közelebbi vasútállomás Dunamocs megálló az Esztergom—almásfüzitői vonalon. Közvetlen a község szélén van. Budapest-ről naponta 5 vonalpár közlekedik. A Budapest—bécsi autóbusz a község közepén áll meg; menetideje Budapestről $1\frac{1}{2}$ óra.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők:

1. Schenkengel Ferencnél napi ellátás 4-szeri étkezéssel 2—2.50 P.

2. Holdampf Sándornál napi ellátás 4-szeri étkezéssel 2—2.50 P.

Fizető vendéglátás (szervezeti).

Csak lakás:

I. osztályu butorozott szoba napi ára 1—1.50 P.

II. osztályu butorozott szoba napi ára 0.80 fillér.

Kétágyas butorozott szoba havonta 25—30 P.

FÜRDŐZÉS

Duna közvetlen a község alatt folyik, díjmentes fürdés gyermekeknek is.

EGÉSZSÉGÜGY

Körorvos Pizskén, gyógyszerár Nyerges-ujfaluban.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával elérhetők a Gerecse hegység erdői.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

T Á T

Halászeszárda.

Foto:
Sziklay Sándor

1199 lakosu, jobbra német anyanyelvű kisközség. Budapestről való távolsága 15 km., Esztergomtól 11 km. Közvetlen a Dunaág partján fekszik, a Budapest—Bécsi állami út mentén, Tengerszint feletti magassága 120 m. A nyár és őszi igen kellemes, a csapadékeloszlás kedvező; fürdésre július hó a legalkalmasabb. Vízellátását jövizű kutakból nyeri. Villanyvilágítás.   Röm. kat. templom. A község már 1187-ben fennállott. Nevét Tath nevű árpádházi herceg után kapta, 1685-ben Lotharingi Károly herceg aratott a táli moesarak mellett fényes győzelmet a törökök felett.

K Ö Z L E K E D É S

Vasúton a Budapest—esztergomi vonalon 3 óra alatt közelíthető meg. Vasútállomás a község nyugati szélén. A községet a budapest—bécsi autobuszon is megközelíthetjük, amely kívánatra meg is áll. Autón a Budapest—bécsi úton 30—45 perc alatt érhető el. Benzinkut helyben Kazella Ignác kocsmáros kezelésében. Hajóállomás: Esztergom 10 km., Nyergesújfalu 7 km.

L A K Á S É S E L L Á T Á S

Szálloda (vendéglővel):

Nagy Sándor szállodája 8 szobával, közvetlenül a Dunaág partján, ahol strandfürdő is van. 1 szoba óra 2 személy részére 1.20 P.

Napi penzió háromszori étkezéssel 3 P. Ebéd 1.20 P. vacsora 1 P.

Vendéglő:

Adolf Béla vendéglője közvetlenül az almásfüzitői vasútvonal mentén, kerthelyiséggel és tekepályával. Napi penzió 3 P. ebéd 1.20 P. vacsora 1 P.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás: Bulorozott, padlós szobák száma 60. napi átlag ára 1 P.

F Ü R D Ö Z É S

Strandfürdő. Fürdőjegy 20 fillér, kabinszolgáltatással 40 fillér. Idényjegy: 2 P, kabinszolgáltatással 4 P. Ezenkívül a községi előjáróság által kijelölt helyeken szabad fürdőzés a Dunában, illetve a táli Dunaágban, hol gyermekek fürdése is lehetséges.

E G É S Z S É G Ü G Y

Orvos helyben, gyógyszerár a 3 km-re fekvő altárói bányatelepen.

S Z Ó R A K O Z Á S I É S S P O R T - L E H E T Ő S É G E K

A vendéglőben olvasókör. Labdarugópálya és gépkocsiversenypálya. A vízisport mindenféle ága űzhető. csónakok óránként 40 fillérért bérelhetők.

K I R Á N D U L Ó H E L Y E K

Tátúsziget, Tái Halászeszárda a Duna partján, 2 km-re a Tái-pincek, Gele-hegy, Hegyeskő; 6 km-re a Jankovich-barlang, ahol az ősember nyomat felbukkan.

S O P R O N V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y :

Soproni szob. kir. Hhj. város 244 oldal

Á S V Á N Y V I Z Ú F Ü R D Ő :

Balfürdő 246 oldal

N Y A R A L Á S R A A L K A L M A S (B E S Z E R V I Z E T T) K Ö Z S É G E K

Ágfalva 246 oldal
Fertőrákos 246 ..
Harka 247 ..
Nagyecsk 247 ..
Sopronbátalva 247 ..

F E L V I L Á G O S I T A S T N Y U J T :

A Z O M V E S Z S O P R O N V Á R M E G Y E I O S Z T A L Y I G A Z G A T Ó S Á G A ,
S O P R O N .

Ü G Y V E Z E T Ő : C S U P P A Y L A J O S N É P M Ő V E L E S I T I T K A R — V Á R M E G Y E I H Á Z A
É S A Z I D E G E N F O R G A L M I I R O D A : V Á R K E R Ű L E T - U . 11

Nyaralók figyelmébe!

A nyaralóhely kiválasztása tekintetében a legrészletesebb útmutatást nyújtja az „Útas Könyve”.

Egyébként a nyaralni óhajtók a szövetség szerveinél:

Budapest: Központi Irodában, II., Hunyadi János-ut 1. Telefon: 15-77-50, valamint az összes IBUSZ-fiókoknál.

Vidéken: az OMYESZ e könyvben helyenként feltüntetett intéző szerveinél díjtalan felvilágosításban részesülnek és náluk kiválaszthatják a nekik legjobban megfelelő nyaralóhelyet.

A kiválasztott nyaralóhelyen az elhelyezkedés tekintetében ajánlatos az alatti levélminta szerint közvetlen érintkezésbe lépni az illetékes Községfejlesztő Bizottsággal, amely felbélyegzett válaszborték ellenében kölleveísterü választ fog adni. (árak, lakás megnevezése, stb.)

T.

Idegenforgalmi Hivatal Üdülőhelyi Bizottság Községfejlesztő Bizottság

Az OMYESZ-nél nyert felvilágosításra
közlöm, hogy szándékomban van

..... tól

ig

városukban
üdülőhelyükön
községükben

..... személyrel nyaralni.

Igényeim a következők:

1. Lakásra vonatkozólag:

2. Ellátásra vonatkozólag:

Egyéb óhajok:

.....
(név)

.....
(foglalkozás, cím)

V á l a s z :

Tisztelettel közöljük az alábbiakat:

Lakásra vonatkozólag:
minőség szempontjából:

.....
ár szempontjából:

Ellátásra vonatkozólag:
minőség szempontjából:

.....
ár szempontjából:

Egyéb megjegyzések:

.....
persét

**KÖZSÉGFEJLESZTŐ
BIZOTTSÁG**

SOPRON SZAB. KIR. THJ. VÁROS

A római Scarbantia, törvényhatósági jogú város 38.000 lakossal, 214 méter (belváros) a tenger színe felett, a Győr—Sopron—chenfurti és a Magyar Államvasutak vonalain mentén közvetlenül a német határ mellett, Budapesttől 250, Bécestől 80 km-nyire, az Alpok keleti nyulványait képező Soproni hegység és a Fertő tó partját szegélyező domb-sor által övezett völgyben terül el. Éghajlata kontinens és enyhe, a nyári hőséget a városi övező 10.000 holdas és nagyrészt fenyves erdőség mérsékli. Az esti lehülés lassú. A nyári hónapok átlagos hőmérséklete 20 C fok. Subalpin klímájánál fogva nyári üdülésre kiválóan alkalmas. Kedvelt nyaralóhely.

A városban székelő hatósági szervek és egyéb intézmények: Páispáni és alispáni hivatal (Ferenc József-tér 5.), Polgármesteri hivatal (Városháza), Magyar Kir. Államrendőrség kapitánysága (Városháza), Kir. Törvényszék és Járásbíróság (Lackner Kristóf-utca 5.), M. kir. Pénzügyigazgatóság (Erzsébet-utca 9—11), M. kir. Adóhivatal (Erzsébet-utca 9—11), M. kir. Postagazgatóság (Széchenyi-tér 10), M. kir. Államépítészeti hivatal (Erzsébet-utca 9—11), Szolgabírói hivatal (Kőfaragó-tér), Országos Társadalombiztosító Intézet (Szentgyörgy-utca 16), Erzsébet-kózkórház a Győri-úton, M. kir. kerületi iparfelügyelőség (Deák-tér 35.), Kerületi kereskedelmi és iparkamara (Lackner Kristóf-utca 21).

Jelentősebb középületek: Megyeháza (Ferenc József-tér 5.), Városháza (Ferenc József-tér), Pénzügyi palota (Erzsébet-utca 9—11), Postapalota (Széchenyi-tér 10), Törvényszéki palota (Lackner Kristóf-utca 5.), Magyar Nemzeti Bank (Petőfi Sándor-tér 8), Erzsébet Tudományegyetem Ev. Hittudományi kara (Deák Ferenc-tér), A m. kir. József nádor megyei-tudományi kara (Honvéd-ut 4), Kaszinó-épület (Széchenyi-tér), Városi Múzeum (Deák Ferenc-tér), Színház (Petőfi-tér).

Műemlékek: Széchenyi István gróf szobra a Széchenyi téren, Liszt Ferenc mellszobra a Petőfi-téren, Hűségkapu a Várostorony falában, Mária-szobor a Várkerületen, Mária-kút az Orsolya-téren, Szentháromság-oszlop a Ferenc József-téren, a város volt ezredeinek hősi emlékművei a Deák Ferenc-téren, a királykoronázási emlékoszlop a Bécsi dombon és számos emléktábla (IV. Károly, Mátyás király, Zrínyi Miklós, dr. Lackner Kristóf, Frankenburg Adolf, Széchenyi István gróf, Petőfi Sándor, Gyóni Géza, Rákosi Jenő, Révai Miklós, Fáy István, Fényi Gyula S. J. stb.).

Templomok: Benedékok temploma a Ferenc József-téren, Orsolyák temploma az Orsolya-téren, Szent Györgyről c. székes-egyh. (főtempl.), Szent Mihály plébániatemplom, Szentlélek templom, Szent János templom, Dononkosok temploma, Isteni Megváltó leányainak temploma, Evang. templom, Ref. templom, Kong. izr. zsinagóga és Ortli. izr. zsinagóga.
Sétakerlek: Széchenyi-tér a legnagyobb magyar szobrával, Deák Ferenc-tér a hősi emlékművekkel, Erzsébet-keri gyönyörű virágültetvényekkel.

Látványosságok: Városi múzeum a Deák Ferenc-téren, gazdag hallstattkori leletekkel. Látogatás ideje vasárnapokon 10—13 óráig, belépődíj 20 fillér, hétköznapokon (előzetes bejelentés mellett) 50 fillér belépődíj letétele ellenében. Jelentkezés az igazgatórnél (Tel. 202), vagy az Idegenforgalmi Irodában (Várkerület 44. Tel. 379). Storno-féle magán-

A város éjszakai világításában

Eokapu

Iroda—GySEV pályaudvar és vissza; Sopron—Brennberghánya és vissza; Sopron—Kőhida—Fertőrákos és vissza. Menetárak: Szakasz 20 fillér, gyermekek 10 fillér; vonat 30 fillér, gyermekek 20 fillér; átszállójegy 30 és 50 fillér, gyermekek 20 és 30 fillér, menetlérléjegy a lövegvonalon 50 fillér, gyermekek 30 fillér. Kedvezményes jegyfüzetek és havi bérletjegyek. Szakaszbesztás (GySEV pályaudvar—Lackner Kristóf-utca) Pannónia—MÁV pályaudvar, (Mező-utca—Sörgyár) Közkórház—Lackner Kristóf-utca. Idegenforgalmi Iroda—Erzsébet-kert (Deák Ferenc-tér—Lövegfürdő) Erzsébet-kert—Hatvan Ferenc turistaház (Deák Ferenc-tér; 76. emlekmű—Római kat. temető). **Autótaxi állomások:** Royal-kávéház és Idegenforgalmi Iroda előtt a Várkerületen, a Deák-téren és Kossuth-úton. Díjszabás 1. érvényes nappal (6—22 óra között), az első 1000 méter kis autó 70 fill., nagy autó 80 fill., minden további 500 méter 20, illetve 25 fill. II. érvényes éjjel (22—6 óra között), az első 850 méter kis autó 70, nagy autó 80 fill., minden további 450 méter 20, illetve 25 fillér. Rendelés esetén csak a rendelt időponttól, illetve a jelentkezéstől számított 10 perc utáni várakozásért fizetendő. Küllterületre a mutatott viteldíjon felül 50%-os pótdíj, ha az utas a kocsit visszafelé nem használja. Poggyász díja darabonként 40 fill. Ut- és közezelvény külön fizetendő. **Autógarázsok:** Központi garázs, Gansel Ádám-utca 1. Kópstein, Várkerület 56, Pannónia, Várkerület 80, Zwintz, Rákóczi Ferenc-utca 3, Seltenhofer, Magyar-utca 9, Feldinger, Magyar-utca 14. **Benzintöltő állomások:** Pannónia, Várkerület 80, Kópstein, Várkerület 56, Frischmann, Várkerület 68, Lenek utóda Varga, most Stöckerl Gyula, Várkerület 117. **Bérkocsi állomás:** Pannónia előtt. Díjszabás: vasuti pályaudvartól, vagy oda, egyszeri menet, vagy egyik pályaudvarról a másikra, egyfogatú 1,60 P, kétfogatú 2 P. Pályaudvaroktól a város küllterületére, vagy viszont, egyszeri menetért 2 P, illetve 3 P. Óraszerinti fuvaroknál a városban és annak határában, félórára, egyfogatú 1,40 P, kétfogatú 2 P és minden megkezdett további negyedóra 70 fillér, illetve 1 P.

gyűjtemény (Ferenc József-tér 12) értékes renaissance- és barokk-butorokkal, különböző koru képekkel, iparművészeti és régészeti tárgyakkal. Jelentkezés a házban, vagy az Idegenforgalmi Irodában. Az ev. egyház kincstára a XVII. századbeli ötvösség remekeivel. Jelentkezés az ev. konvent pénztárában (Templom-utca 10). Szt. Ferenc festotérme a Bécsi-úton. Jelentkezés a tulajdonosnál. Tel. 235.

Utálózati: Aszfalt- és betonjárdák a városban, gondozott erdei sétautak, jó országutak a környéken.

K Ö Z L E K E D É S

Vasut:

Győr—Sopron—Ebenfurti Vasut üzletigazgatósága (Matyas király-utca 2). Vasuti állomások: Győri vasut a Laszlo király-utca-ban, MÁV vasutállomás (volt Délváspalya Társaság) a Baross-úton. Erkező vonatok száma 25 és induló vonatok száma 23. Utazási időtartam Budapesttől gyorsvonattal 4 óra, személyvonattal 7 óra.

Rendszeresített autóbusszjáratok, Vonalak:

Idegenforgalmi Iroda—Pannónia—Közkórház és vissza; Pannónia—MÁV pályaudvar—Sörgyár és vissza; Idegenforgalmi Iroda—Lövegfürdő és

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Pannónia, Várkerület 80. Telefon 80. Fehér rózsá (Molnár-térs), Várkerület 119. Telefon 257.

Penziók: Löwyer-szálló, Löwyer-könyvt. Telefon 622. Gruber-penzió a Városligetben. Telefon 181. Halvan Ferenc turistaház erdei penzió a Károly-magástal tővében. Telefon 336. Nagytómalom strandpenzió. Telefon 152. **Magánpenziók:** Ozy. Horváth Antalné, Alm-penziója a Felsőlöwyerekben. Pálovics-tétele penzió a Felsőlöwyerekben, Tirkáts-tétele penzió az Alsólöwyerekben. dr. Hornfeld Pál Löwyerpenziója.

Éttermek: Pannónia, új. Jaeger Mihály, Várkerület 80. Kaszinó, Némethi József, Széchenyi-tér. Györi és MAV vasúti éttermek az állomásokon, a teltelt felsorolt penziók és számos kisebb vendéglő éttermei. Mindenütt menürendszer. Árak: menü 1,20—1,80 P-ig.

FÜRDŐK

A Sopron mellett **Bal-fürdő:** kénes, meszes, alkalicus, szénsavas ásványvizek. Penzió napi ötszöri étkezéssel és kénesfürdő használatával, elő- és utóidényben 6 P, főidényben 7 P. Tulajdonos Wosinski István dr. örökösai. Naponta rendszeres autobuszjáratok Sopronból. Jó vasúti közlekedés.

Fertő-strandfürdő a Fertő tó partján, elkülönített medence kénes-, só- és szénsavas vízzel. Tulajdonosok Unger és Pölner. A fürdőévadban autobuszjáratok a városhól és vissza.

Nagytómalom-strandfürdő penzióval, fürdőbeültetett domb tővében idillikus telyéssel. 15 szoba. Napozó terasz. Elsőrendű homokstrand. Napi ellátás négyzeri étkezéssel és strandfürdő használatával az elő- és utóidényben 5,50—6 P, a főidényben 6—7,50 P, gyermekek kedvezményben részesülnek. Tulajdonos és bédő: Kovács Vince. A fürdőévadban rendszeres autobuszjáratok a városhól és vissza.

Löwyerfürdő: Fenyes mellett telyő teljesen modern berendezésű fürdő a Szent István-könyvt. Nagy medence és gyermekbábukoló, zuhanyok, homokfürdő, napozó teraszok, büffet. Tulajdonos: Soproni Idegentorgalmi Rt. Rendszeres autobuszjáratok. A városban kis- és nagyszoba, 10 percre a Várkerülethől.

Üdülőtélepek: Löwyer-szálló a Löwyer-könyvt. gyönyörű fenyes szélén. Teljes kondorttal berendezett, modern szálló, 140 szobával és folyóvízzel, fürdőszobákkal. A teraszokról szép kilátás az egész városra és a Fertőre. Penzió napi ötszöri étkezéssel 7,50—10 P. Kivámrta diétikus ellátás. Bédő Horváth Imre. Rendszeres autobuszjával az egész éven át.

Halvan Ferenc turistaház erdei Fenyes-penziója az erdő közepén 22 szobával. Folyóvíz és fürdőszobák. Napozó terasz nyugágyakkal. Penzió napi négyzeri étkezéssel az elő- és utóidényben 5,50—6 P, a főidényben 6—7,50 P, gyermekek kedvezményben részesülnek. Bédő új Keglovich József. Tölen nyáron rendszeres autobuszjáratok.

Orsolya tér

Gruber-penzió a Városligetben, szép magaslati, por- és szélmentes helyen, az erdő közvetlen szélén. Bérleti öze, Jeszti Antalné, árak lásd: Fenyves-penzió.

Gyógyudotok: Lég- és napfürdők, strandolás, fürdés, homokfürdő, különösen alkalmasak légzőszervek meglegetedései, vérszegénység, neurasthenia gyógyítására, üdülés, pihenés, ulókurák céljaira.

Kórház: Erzsébet-kórház sebészeti-, szülészeti-, szem-, fül-, orv-, gége- és bőrgyógyászati osztályokkal és elismert szakorvosokkal. Röntgenlaboratórium. Igazgató-főorvos: dr. Király Jenő, egészségügyi főtanácsos.

Strand

GYÓGYSZERTÁRAK

„Angyal gyógyszerlár”, Dobsa Mihály, Ferenc József-tér 6. „Aranykereszt gyógyszer”, Jéhn Vilmos, Ujteleki-utca 54. „Erzsébet gyógyszerlár”, Lelovits József, Erzsébet-utca 4. „Irgalmasság gyógyszerlár”, Gallus Jenő, Magyar-utca 6. Magyar király gyógyszerlár”, Binder Ottó, Várkerület 135. „Megváltó gyógyszerlár”, Szerdahelyi János, Ikvahid 1. „Oroszkán gyógyszerlár”, Nikolicz Milivoj, Várkerület 30. „Rákácsi gyógyszerlár”, Grohmann Vilmos, Alsólövér-u.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Városi Színház, Petöfi Sándor-téren. Efitte-mozgó, Torua-utca, Telefon 397. Városi mozi Városház mellett, Telefon 424. Kaszinó (csak tagok bevezetésével) a Széchenyi-téren. **Gyalog- és autobuszkirándulások** a Hubertus-vadászlakhoz, a linnves Fertőrákosi kőbányákhoz, a Fertőhöz, a Mythras-barlanghoz, Brennberghányára, Nagyecnekre, Észterházára, a Balatonhoz, Kismartonba, Fraknóvárába, Rustra, Bócsbe, a Hohe Wandra, Raxra, Semmeringre, Máriazellbe. E kirándulások mindegyike egy nap alatt megtehető. Élénk téli sport. Modern szánkópálya, síugrószánkó, jégpályák stb.

KIRÁNDULÓHELYEK

Lövérrek (nyaralótelep) a várostól 15—20 perenyire, kedvelt szórakozóhelyekkel.

Lövérrek

Erzsébetkert kioszk, a várostól 10 perenyire. **Hubertus-vadászrak** a Bési dombon, a várostól 50 perenyire. Kedvelt összemahely, gyönyörű kilátással az Alpésekre. **Alomhegy, Bánfalva** (1 óra), karmelita zárda, bősök temetője. **Deákkut, Fáher-rét** (1 óra), hálás erdei séta a Lővertürdő útintésével. **Muck-mésszeláló** az István-menedékházzal (2 óra) és **Várhely kilátótorony** (1 és fél óra), innen **Dalushegy** (15 perc). **Virág völgy** a Bési dombon (fél óra). **Fertőrákos köfjő** az Istenszöke-menedékházzal elsőrendű látványosság, a Nagytómalomtól 15 perenyire. Gyönyörű kilátás a Fertőre.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT
az Idegenforgalmi Iroda, Várkerület 41. Telefon 379.

Ferenc József tér

BALFFÜRDŐ

Balffyrdő

Balf kisközséghez tartozó fürdőtelep Sopronból vasúton vagy autóbusszon érhető el. 75 szoba, munkásszanatórium. Közelsben a Fertő-tó, Kénes lítiumos források közvetlen a fürdőház mellett. A víz kénertartalma igen nagy. Kaphatók szénsavas fürdők is. A kénertartalmú ásványvíz ivókurára használva, a fürdő előtt és azt követően a fürdő hatását lényegesen növeli. A gyógyfürdő az alábbi betegségek ellen javasolható: ízületi csusz, ischiás, idegbajok, idült görvélykór, légzési szervek hurutja, anyagcserehiányok, vese- stb. hiányok.

Gyógydíj. Minden vendég, aki a fürdőtelepen vagy a községben tartózkodik, 4 pengő gyógyulást fizet.

Fizető vendéglátás (szervezés alatt áll). A községben szobákat napi 80 fillér és 4 pengő között, havi 25—30 pengős áron lehet bérelni.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a Fürdőigazgatóság és Soproni Idegenforgalmi Iroda, Fürdővendéglő, községi vendéglő.

ÁGFALVA

Soprontól vasúton 15 perc, Csinos község, szép templommal, a községen túl szennyezőpálya Brennerbányára, a háttérben a Rozália hegység. Közvetlen a trianoni határ mentén, erdős hegység tövében.

FERTŐRÁKOS

Soprontól egy és háromnegyed óra gyalog autóbusszjárat naponta menetrend szerint több ízben (20 perc). Csinos község a Fertőmeléki dombosor lejtőjén, a Fertő-tó partján. 3363 lakos. A falu végében a győri püspök kastélya és parkja, a posta előtt régi pellengér. Érdekesek a nagy kőbányák, amelyeknek hatalmas lajtaműszkö részeibe vájt, egyes pillérektől tartott és látványosságba menő ómlási sziklaesarnokaiól került ki Bécs számos középületének (így az új egyetemnek) építőanyagát. A trianoni határ közelében nevezetes a Mylhras-barlang, amelyben a római katonák a legiókban elterjedt perzsa napisten-kultuszuknak áldoztak.

A Fertőben fürdő és vitorlázási alkalom.

Vendéglők: Mikatsch Tamás, Huber Pál, Steiner Antalné, Mezes János.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a jegyzőség és a Soproni Idegenforgalmi Iroda.

HARKA

Soprontól egy óra gyalog. A Trátonói határ mentén, fenyves erdőség közelében fekvő község. Fürdő savanyúvíz a szomszédos Keresztúrról.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

dr. Thirring és dr. Heinler „Sopron és Környékének Kalauza” című műve. Turizmus és Alpinizmus Kiadása.

NAGYCENK

Soprontól vasúton felóra. Fejlődő esinos község. 2127 lakos. Szép renaissance stílusú templom. A templom előtt gróf Széchenyi István szobra, a templom mögött a Széchenyi család mauzóleuma, amelyben a „legnagyobb magyar” pihen. Figyelmet érdemel a 2½ km hosszú hűrsásor, melynek végén gróf Széchenyi Béláné művészeti sírmléke, innen tovább szép kilátás a Fertőre.

Vendéglők: Reichl Ferenc, Nagy Károly, Erdős Mihályné. Szabad fürdő a gyári tóban.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a jegyzőség.

SOPRONBÁNFALVA

Közvetlen Sopron város mellett, gyönyörű erdős-hegyes környezetben fekvő nagy-község 3273 tulayomóan német lakóval. Sopronból árnyas úton 30 perc alatt gyalog elérhető. A esinos faluban érdekes román kori templom, gótszerű szentélyvel és toronnyal (szentélye 1182. hajója 1560-ból). A községből hosszú lépcső vezet a dombon álló nagy templomhoz (1183), mellette a karmelita apácázárda, innen szép a kilátás a környékre. A soproniak kedvelt kiránduló helye. A hegy tővében az idillikus fekvésű hősök temetője. A fautból páratlan szépségű út vezet erdővel koszorúzott völgyön Brennerbányára, mely hazánk legrégibb szénbányája. Sopronbánfalva kedvelt nyaralóhely. Közben a Várhelyen, Közép-Európa legnagyobb hallstatti korn őstelepe. Autobuszjával naponta kétszer Sopronba és Brennerbányára.

Vendéglők: Nika Vince, Bernhardt Tamás, Schöll János, vendégszobákkal.

Kávémérés: Bálint Józsefne.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a községi előljáróság és a Soproni Idegenforgalmi Iroda.

Nyaralók figyelmébe !

50% nyaralási visszautazási kedvezmény.

Mindazok a belföldi és külföldi magyarok, akik a szövetség által be-szervezett hazai községekben — melyeket a túloldali vasúti térkép is fel-lüntet — legalább 10 napig tartózkodnak és oda teljes menetjeggyel 120 km-nél messzebb való távolságból utaznak, május 1-től — október 31-e kö-zötti időben a visszautazásra 50%-os menetkedvezményt élveznek.

Ennek a kedvezménynek elnyeréséhez szükséges az, hogy a nyaraló *elutazása előtt* a vasúti térképen feltüntetett igazolványt beszerezze. Ilyen igazolványokat kiszolgáltatnak: 30 fillér felvezetése ellenében

Budapesten: a szövetség központi irodájában, II., Hunyadi János-ut 1.
Tel.: 15-77-50, valamint az IBUSZ-menetjegyirodák.

Vidéken: az osztályigazgatóságok és városi képviseltek.

Amennyiben a nyaralónak nincs alkalma az igazolványt személye-sen beszerezni, úgy 30 fillér bélyegben való beküldése és válaszbélyeg mellékelése ellenében a szövetség bármely fentemlített szerve az igazol-ványt levélben is elküldi.

Az igazolványt a nyaralóhelyre való megérkezéskor *azonnal* a meg-váltott teljesárú menetjeggyel együtt az állomásfőnökségen be kell mutatni. Tehát a megváltott jegyet ne adjuk le, amíg az állomás-főnök annak átvételét az igazolványon a megfelelő helyen nem igazolta. A megérkezés és az elutazás, illetve a 10 napos otttartózkodást a községek előljárásságával igazoltatni kell a megfelelő helyen. E hármas — tehát az állomásfőnök és két községi előljárássági igazolás — alapján a visszauta-záskor a vasúti pénztár félárú jegyet ad ki a kiindulóállomásra.

E kedvezmény csak a fent előírt módon vehető igénybe.

V A S V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y : S Z O M B A T H E L Y M. V Á R O S

V Á R O S O K:

	oldal
Szombathely m. város	251
Kőszeg szab. kir. m. város	257

N Y A R A L Á S R A A L K A L M Á S (B E S Z E R V E Z E T T) K Ö Z S É G E K :

Bozsok	260
Cák	261
Felsőcsatár (folyóparti)	262
Gasztony	263
Ivánc	264
Kerca	265
Kőrmened	266
Óriszentpéter (folyóparti)	267
Pankasz	268
Rábagyarmat	269
Szentgotthárd (folyóparti)	270
Vasvár (folyóparti)	272
Velem	274

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

A Z O M V E N Z V A S V Á R M E G Y E I O S Z T Á L Y I G A Z G A T Ó S Á G A
S Z O M B A T H E L Y

U G Y V E Z E T Ő : S Z E P E S H Á Z Y R Ó B E R T , A Z I D E G E N F O R G A L M I I R O D A V E Z E T Ő J E

Az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség

pártoló tagjainak kedvezményei
az arcképes igazolvány felmutatása mellett

Utazási kedvezmények

1. **Vasuton:** Legalább négy pártoló tag együtt utazásánál 100 km-en alul a személyvonat 2. és 3.-ik kocsisztályon, szombat, illetőleg ünnep előtti hétköznap déltől, hétfő, illetőleg az ünneputáni első hétköznap délig **33% kedvezmény.**

100 km-en felül a személy- és gyorsvonat 2—3-ik kocsisztályon, szombat, illetve az ünnep előtti hétköznap reggeltől, hétfő, illetőleg az ünneputáni első hétköznap 24 óráig **50% kedvezmény.**

2. **Hajón:** M. F. T. R. és D. G. T. vonalain a belföldi viszonylatokban ha **3 tag**, bel- és külföldi állomások közötti viszonylatokban, ha **6 tag** utazik együtt **50% kedvezmény.** (Hivatalos hirdetmény szerint.)

3. **Budapesti H. É. V.-en:** A hét végén a H. É. V. összes vonalain **50% kedvezmény.** (Hivatalos hirdetményeken feltüntetett módon.)

Szállás és ellátási kedvezmények

Nyugalásra alkalmas számos (külön nyilvántartott) hivatasos penzióban, fizető vendéglátó uriházban és kuriában, a rendes napi penzió árakkal szemben **5—20% kedvezmény.**

Számos vidéki városban, vendéglőkben, vasuti éttermekben **5—15% árengedmény.**

Ezen helyek és címek jegyzékét a tagoknak a szövetség kiszolgáltatja.

SZOMBATHELY M. VÁROS

Püspöki
palota
Fotó:
Deutsch

Szombathely m. város az Alpok keleti nyulványainak közelében, a Gyöngyös- és Perint-folyócskák domhok szegélyezte kies lapályán fekszik. Lakosainak száma 30.178. Vas vármegye székhelye. Budapestről való távolsága 236 km. Tengerszín feletti magassága 213 m. 🚗 🚆 🚚 🚛

Hatósági szervek: Katolikus püspökség és székeskáptalan, honvéd vegyesparádár, esendőrség, Vas vármegye főrendihatalósága, tankerületi kir. főigazgatóság, törvény-szék és járásbíróság, pénzügyigazgatóság, MÁV üzletigazgatóság stb. székhelye. Kulturális intézményei és tanintézményeinek nagy száma folytán az ország nyugati részének kulturális gócpontja.

Történelmének fénykora a római megszállás ideje, Claudius császár által Kr. u. 41 körül alapított Sabaria római jogú és kulturája provinciászékhely volt, amely Septimius személyében császárt is adott a Birodalomnak. Falai közt született Szent Márton és szenvedett vértanúságot Szent Quirínus. A népvándorlás hullámai romba döntötték. Valószínűleg Nagy Károly idején nyerte „Stein im Anger” nevét. Szent István idején lett magyar birtok. A tatárjárás is pusztítja. 1578-ban káptalani székhely lesz. Bocskay hadai, a kurucok és labancok, 1710-ben pestis tizedelik a lakosságot, 1777-ben indul fejlődésnek. Mária Terézia megalapítja a szombathelyi püspökséget. Az első püspök, Szily János, pompás székesegyházat, püspöki palotát és szemináriumot emeltetett és nagyarányú építkezései nyomán megindul a város rohamos fejlődése, különösen a kiegyezést követő békés időkben, amikor is sorban kapja meg elsőrangú vasutvonalait, hivatalait és kulturális intézményeit.

Középületei: Nagyszámú kimagasló épületeinek legszelbőke a **püspökvár**, Szily püspök építtette Hefele Menyhért tervei szerint barokkstílusban. Páratlan szépségűek nagytermének Mathpertsel-freskói és Szent Pál-termetek Dorfmeister-képei. Kis ebédlője falait pompás metszetek díszítik. A palota tele van ritka értékű műkincs-ekkel. „Király szobá”-jában lakott IV. Károly király kétszeri váratlan látogatásakor. Ugyanevak Hefele alkotása a szeminárium, Dorfmeister mennyezetképeivel. Könyvtárában középkori kéziratok és ősnymutatványok. A vármegyeházat Chevreux építtette 1770-ben Barokk-stílusban. A városházát Hauszmann Alajos tervezte renaissance-stílusban, előtte áll Beczsenyi Dániel szobra. Artisztikus épületeknek tekint-
hetők még többek közt az Fölbev-kanonokház, a Szegedy-kanonokház, a Dómcauto-
épület (húzza a városi levéltárt), a Bagolyvár stb.

Székesegyház és belsője

Templomai közt kiemelkedő jelentőségű a székesegyház, az ország nagyságban harmadik dómjá. Hefele Menyhért tervei szerint épült klasszicizmusba hajló barokk-stílusban. Szobrokkal Prokopp, festményekkel Dorfmeister, Maulpertsch és Spreng, freskókkal Spreng és Winterhalter díszítette. Tagozása, díszítése és színeinek harmóniája hazánk egyik legművészibb templomává teszik. A ferencesek templomának szentélye a XIV. századból, a Domonkosok temploma 1670-ből való. Utóbbi kápolnája helyén született Szent Márton.

Muzeuma régészeti tárában a velemszentvidi őstelep és a római Sabaria virágzó kulturájának híres leletei, néprajzi és iparművészeti osztályában páratlan keramikai gyűjtemény, képtárában Fadrusz, Barabás, Zichy, Lotz, Mednyánszky, Munkácsy, László Fülöp stb. munkái. Hétköznap előzetes bejelentés esetén, vásár- és ünnepnap 9—12 óráig tekinthető meg. Belépődíj 40 fillér, tanulóknak 20 fillér. Szakszerű vezetés. Sétaterem. Szombathelyt a parkok városának is szokás nevezni. Az Ezredévi park sötányrészét hatalmas fenyőfásor választja el a dendrológiai különlegességekkel teleültetett parkrésztől, melynek közepén virággal futtatott körpergola, szélén modern játszótér van.

A Szent István-parkban Wälder műépítész pompás kioszkot tervezett, előtte artiztikus szökőkútta. A kioszk feletti platóról nagyszerű kilátás nyílik a városra. Itt, a régi viztorony mögött ideális környezetben létesült az állandó jellegű szabadtéri színpad.

A Gyöngyös-parti Deák-parkban áll a muzeum épülete, előtte Horváth Boldizsár szobra.

Ugyancsak a Gyöngyös határolja a legújabban létesített Prater parkot. Itt van elhelyezve a híres botanikus, Gayer Gyula emlékműve.

A városligetet Bajky mester Pelikán-szobra díszíti. A gimnázium előkertjében áll a premontrei diákok hősi emlékszobra, felsőecőri Fülöp Elemér alkotása. Az Eölbeykanonokház előtt két hatalmas fenyő közt a székesegyházra tekint Szily püspök ülő szobra, Tóth István műve. Pázsittal, virággal szegélyezett, tisztán tartott utcáiban a modern építőművészet remek alkotásait is megtaláljuk, amilyenek a Perint partján levő reál-gimnázium, a számos új iskola, szeretetház, villák egész sora, stb.

Museum

KÖZLEKEDÉS

Szombathely közlekedési csomópont. Vasúton a Budapest—Győr—szombathelyi vasútvonalon 5 óra alatt érhető el. A város keleti felében fekvő vasúti pályaudvarára nyolc irányból érkező vonatok száma 37. Vasúti étterem.

Villamos vasúti a pályaudvartól nyugati irányban a város belterületén 10 percenkint közlekedik. Vonal- 20, szakasz- 16, gyermek- 10, térli park- és piacjegy 20 fillér. **Autobusz** Pornóapátiá át Felsőcsatára 1.50 P, téríjegy 2.50 P. Torony felé Felsőcsatára 1.20 P, naponta reggel közlekedik. Menetidő 1 óra. Vasárnap kirándulójárat Szentpeterfára Jákron keresztül (1.40 P, téríjegy 2.50 P) naponta délben indul, másnap érkezik vissza. Menetidő 55 perc. Jákra kirándulójáratok. Indulás a Keglovics-vendéglő (Óperint-u.) előtt.

Bérrautó. Egy fuvar 1.60 P, hegyközségre 3 P. Allomások pályaudvar előtt, Szentbárámság-téren, Kovács-szálloda mellett.

Autógarázsok. A város belső területén 10 garázs áll rendelkezésre.

Benzintöltő-állomások. A város belső területén 11 áll rendelkezésre.

Bérkocsi. Egyszemélyes 1 órára 1.60 P, kétfogatu 1 órára 3 P, félórára 1 P.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: **Kovács Nagyszálloda Rt.** Március 15-tér 4. szám. Négyemeletes, villanyvilágítás, központi gőzfűtés, vízvezeték, telefon 172. A kiadható szobák száma 115 (folyóvízzel és melegvízzel). Kétágyas szoba 17 (3.60—9 P), egyágyas szoba 88 (3.80—4 P), 6 szoba fürdőszobával, 27 szoba erkélyes. Fürdő ára 1.50 P. Az épületben van a Grastyán-étterem, befogadóképessége 300 személy. Étkezés à la carte és menü szerint déli 3 fogás 1.60 P, esti menü 3 fogás 1.20 P. **Penzió:** lakás és háromszori étkezés 6 P, fűlési idényben 6.60 P. Kávéház, Cukrászda, Bálterem, Boravató és kívánatra $\frac{1}{2}$ -os rendszer. Autógarázs. Podgyászt vasúti állomásról bérszolga hozza.

Palace Szálloda Rt. IV. Károly király-u. 2. Az 1934. évben teljesen a legmodernebbül újjáépítve, központi fűtés, vízvezeték, hideg-melegvíz, vízöblítéses WC. Telefon: 100. Kiadható 44 szoba (hideg-melegvízzel), fürdőszobás lakosztályok, kétágyas 10, egyágyas 34 szoba (árak 3.80—8.70 P), 6 fürdőszoba, 2 erkélyes szoba. Fürdő ára 2 P. Penzió 7.30 P napi lakás és háromszori étkezés, Kávéház 1000 fő befogadóképességgel. Boravatórendszer. Podgyász díjmentes beszállítása vasútállomásról saját emberrel.

Sabárcsa-szálloda. Tulajdonos: Schmall Gyula, Erzsébet királyné-u. 40. Emeletes, villanyvilágítás, központi- és részben fafűtés, vízvezeték és kut, vízöblítéses WC. Telefon: 419. Kiadható szobák száma 17; 5 kétágyas, 12 egyágyas (árak 3—4 P), 2 étterem, kisterem, télikert és polgári vendégszoba 1000 személy befogadóképességgel. Táncterem 1000 személyre. Étkezés à la carte és menü szerint. Penzió nyáron 6.50, télen 7 P. Nyárikeret 2000 személyre. Fakultatív boravatórendszer. Autógarázs.

Portschy-szálloda, Petőfi Sándor-u. 5. és a **Gyöngyös-szálloda,** Strobl János, Paragvári-u. 31.

Éttermek: Sabária-étterem (Schmall Gyula), Erzsébet királyné-u., Grastyán-étterem (Kovács-szálló), Március 15-tér; Keglovits-étterem, Kereszt u.; Turkos-étterem, Köszegi u. 1.; Gürzl-étterem, Deák-park; Magyar király-étterem, Eben Gyula-tér, Pótschy-étterem, Petőfi Sándor-u.; Wittreich-étterem, Hollán Ernő-u. Reggeli 50 fillértől. Ebéd 1 P-től (menü szerint) és à la carte. Vacsora 80 fillértől.

Fizető vendéglátás a városi idegenforgalmi irodában vezetett névjegyzéken fellüktetett helyeken, különböző igényeknek megfelelően, különböző árakon.

FÜRDŐK

Városi strandfürdő és versenyszóda. 1934-ben, modern kényelmi igényeknek megfelelően létesült 4220 négyzetgölg területen, 18×50 m. beton-versenymedencével. Külön 30—50 cm vízmagasságú gyermekmedence, 710 személyre vetkőzőhelyiségek, azok kívül magánkabínok. Parkosított, homokos és füves pihenőhelyek. Terraszos strandvendéglő és buffet. Zene. Úszó- és vízipólóversenyek. Répletjegy rendszer. Belépőjegy: 50—70 fillér.

Partiparti városi homokfürdő. Rohonci-ut. 2800 négyzetgölg területen, ebből 1011 négyzetgölg területű folyóvíz. 250 kabin. Kabinjegy 20 fillér. Fürdőjegy 30 fillér. Meghatározott időben külön nők és külön férfiak részére ingyenes fürdő.

Géizt-féle gőz-, kádfürdő és uszoda. Malom-u. 11. Nedves gőz. Meleg-lángyos-hűde medence. Zuhanyok. Pihenő kabinok. Masszázs. Árak: 1.20—1.70 P.

KÓRHÁZ

Vas vármegye és Szombathely város közkórháza. Paragvári-utca 30. Ezerégyes, teljesen új, modern intézmény. A gyógyító orvostudomány minden ága szakorvosokkal van képviselve 10 külön osztályán. Medico-mechanikai berendezkedése tökéletes. Ápolási díjak III. osztályon 4.10 P, II. osztályon 4.80, I. osztályon 7 P. Igazgató-főorvos: dr. Pető Ernő m. kir. egészségügyi főtanácsos.

GYÓGYSZERTÁRAK

Nyolc gyógyszerlár a városban elosztva.

NYARALÁS, ÜDÜLÉS

Szombathely egészséges éghajlata, modern kényelmi berendezése, kulturája, gazdag szórakozási és sportlehetőségei, fürdői strandja, turisztikai központ jellege, de főképpen nyugalmas élete és olesósága miatt nyaralásra és üdülésre kiválóan alkalmas. A város nyugati része az oladi dombozok tövében festői parkokkal övezett villanegyed. A férbevehető szobák állagosa száma: 80—100. Átlagárak havi 90—120 P. Díjlatlanul közelet a Városi Idegenforgalmi Iroda.

Strand

Foto: Farkas G

SPORT

Szombathelyen és környékén az összes nyári és őszi sportok üzhetők. A Szombathelyi Sport Egylet (Városliget), a MÁV Haladás (Perintpart—Ruhonzezi-ut) és a Szombathelyi Futball Club (Hunyadi-ut) pályáin az atlétika összes ága, futball, tenisz (22 pálya, MÁV teniszcourt), 3 modern csarnokban tornászd, a Kultúrház szuterénjében vívás, a város versenyuszodájában úszás és vízipóló, ezenkívül ökölvívás, birkózás, röplövészlet előnyös feltételek mellett olcsón és kényelmesen üzhető.

A közeli környékeken nyúlra, fácánra, fogolyra és erdei szalonkára idegenek is mérsékelt lödly ellenében vadászhatnak. A Bába, Pinka, Gyöngyös stb. vízeken horgászat eredményesen üzhető.

SZÓRAKOZÓHELYEK

A Kultúregyesület keletben európai híri énekesek, zeneművészek hangversenyei, ugyanott képzőművészeti tárlatok, irodalmi és tudományos előadások az egész éven át. **Sabária városi hangos filmszínház** 740 férőhellyel. —10—130 P. belépődíjjal. A fővárossal egyidejű bemutatások.

A színházterület társulatainak művészi előadásai. A nyári időnyben a Kioszk fedett színházterület színpadon opera- és operettelőadások. Vas megyei Kaszinó Egyesület, Katolikus Kör, Ipartes Kör, Kereskedelmi Kör és Kereskedők Társulata évente rendezett klubhelyiségek, olvasó- és tánctermek, kávéházok, könyvtárak tagok bevezetésével látogathatók.

Könyvtár. Kultúregyesület könyvtára 30.000 kötettel a múzeum épületében. Tagsági díj havi 1 pengő. Szemináriumi könyvtár ösztönztárványokkal. Megtekinthető előzetes engedéllyel. Magán közsékönyvtárak: Kistaludny Sándor-utca 2. és Kistaludny Sándor-utca 17.

Nyári mulatók: Az Ezredévi parkban Herils-kert jazz-zenevel és a Park-kávézó cigányzenevel. Szent István-parkban a Kioszk este jazz-zene mellett tánc. A Brenner-János-utcaiban Schmal Gyula Aréna-kerlgye (cigányzene, tánc). Körzó a Főtéren és a Király-utcaiban. Vasárnap a Főtéren lézene.

Kávéházak: A Kovács-kávéház (a Szell Kálmán-utcaival szemben) cigányzene, Palacs-kávéház (Király-utca és Erzsébet királyné-utca sarkán) jazz-zene, 2 tánchelyiség, hangulatvilágítással. Földi kiséhly kávéház a városban szétszórtan. Cukrászdák: A Kovács-cukrászda (Kovács-szálló), a Maccon-cukrászda (Király-utca), Bujdosó-cukrászda (Szell Kálmán-utca), ezenkívül több kiséhly cukrászda a városban szétszórtan.

Kioszk
Foto: Bárány

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMESZETI SZÉPSÉGEK

Kellemes sétára nyílik alkalom a szelídlejtésű szombathelyi dombokra, melyek nyugati irányban határolják a várost, a városi erdőbe (az erdei iskolához), a közel-környék kisebb falvaiba, a romantikus fekvésű Oladra, Kámonba, ahol Saághy István dr. híres arboretumát érdemes meglátogatni.

A várostól délnyugati irányban 12 km-nyire, autobusszal ¾ óra alatt megközelíthetően fekszik Ják község, mely 700 éves világhírű románstílusú templomáról nevezetes. Az ismeretlen mester halhatatlan alkotása dombon épült és már messziről feltűnnek impozáns méretei. Pazarul díszített portáljának, lombdíszű párkányok alatt pompás szobrokkal ellátott apszisának, misztikus jelentőségű, kimeríthetetlen képzőművészeti tanuskodó ékességeinek esodálatára messzi földről zarándokolniak folyvást az antikvitás szépségeinek szerelmesei. A templom gazdag ornamentikája ihlette évszázadokon át az egyszerű jáki gerencesereket, akiknek népművészeti agyagipari munkái, korsói, bugyogói, kulacsai iránt mindinkább fokozódik az érdeklődés.

Szombathely másik kedvelt kirándulóvidéke a vadregényes Pínka-völgye, melyet autobusszal 1 óra alatt lehet festői szépségű tájakon át különösen karbantartott autóturán megközelíteni. Üdítő levegő, tiszta, fürdésre alkalmas partok, erdőborította érdekes strukturájú hegyek, dúz növényzet és olesóság a legutóbbi években teleszórt nyaralókkal ezt a vidéket, ahol a fizető vendéglátás is meghonosodott.

Vasúton 40, autón 15 perc alatt közelíthető meg az Alpok nyulványait képező Irottkő (Dunántul 883 m. legmagasabb pontja) hegyvidék, amelyben 1—3 napos, könnyű kirándulás vagy nagyobb túra is rendezhető. A Steyer-házak 20 férőhelyű menedékháza olcsó szállást ad. A hegyvidék déli lejtőjének tövében bájos környezetben létesült Velem és Bozsok strandja.

Magyarországi Kárpát Egyesület Irottkő Osztálya. Működési területe: Irottkő hegyvidék déli oldala és a Szombathelyi Felsőcsatár közti dombvidék. Létesítmény: Hörmann-forrásnál (Irottkő hegység) menedékház 25 személyre épülőben. Felvilágosítás: Hasenauer Vilmos, Kossuth Lajos-utca 35.

A jáki templom

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT
az OMVÉSZ képviselője: Városi Idegenforgalmi Iroda.

KÖSZEG SZAB. KIR. M. VÁROS

Hősök Kapuja. (A kapu átjárójában nyert megörökítést Jurisich Miklós alatt 1532-ben elesett kőszegi hősök és a Világháború hőseinek emléke.)

Kőszeg városa Vas vármegye nyugati határszélén, az Alpok végelágzásánál, 300 m-nyire a tenger színe fölött, a Gyöngyös folyó partján, igen kies vidéken fekszik. Lakosainak száma 8537, 80%-ban magyar, 20%-ban német anyanyelvű, 80%-a róm. kat., a többi leginkább evang. vallású.

Éghajlata enyhe subalpin klíma, mint az alpesi vidéken, a nyári est hűvös.

Hatóságai szervek: Polgármesteri hivatal, rendőrkapitányság (bejelentő hivatal, határ-állépési igazolványok kiadása), szolgabíróság, vasút és postahivatal, járőrhíróság, kir. adóhivatal, vámhivatal, kir. közjegyző, katonai állomásparancsnokság.

Idegenforgalmi iroda a városházán székel, a város vezetőségének irányítása mellett felvilágosítás, lakásközcserítés, idegenvezetés stb. díjtalan. — Iskolák, egyesületek, kiránduló társaságok stb. részére kirándulásokat rendez, programot állít össze és mind a városban, mind a hegyekben kalauzolásról gondoskodik.

Menetjegyiroda: Kőszegi Takarékpénztár, Főtér.

Nevezetesebb egyesületek: Turista Egylet, Nyakosz. Sportegylet, Frontharcos Szövetség, Zene és Színpartoló Egylet, Polgári Lövész Egylet, Polgári Kőr, Kat. Kőr, különféle hűbuzgalmi egyesületek stb.

Középületel: Városháza (XIV. században épült), Jurisich-vár, amelyet 1532-ben Jurisich Miklós a törökök ellen hősiessé megvédelmezett, Hősök Kapuja (együttel muzeum), honvédtiszti üdülő.

Iskolák: Szent Benedek-rendi főgimnázium, Hunyadi Mátyás főreáliskolai nevelőintézet, ev. leányliceum, m. kir. tanítóképző, Szent Domokos-rendi nővérek tanítónőképzője, polg. fiu- és leányiskola, 3 elemi iskola.

Internátusok: Kelez Adelfy r. k. fiúnevelőintézet, Isten Igéjéről elnevezett missziós társulat fiúnevelő intézete, MÁV árvaház, főreáliskola, leányliceum, tanító- és tanítónőképző internátusai.

Templomok: Jézus Szíve templom (plébániatemplom), Szent Benedek-rend temploma (épült 1406-ban), Szent Imre templom, Szent Domonkos apácák temploma a 400 m. magas hegyen épült Kálvária templom, ev. templom, ref. imaház, ltr. imaház.

Műemlékek: Építészeti szempontból igen érdekes templomok az 1615-ben épült barokk Szent Imre-templom, de különösen a Rencéseknek 1406-ban ó-gótstílusban épült és barokkra átépített temploma, III van elmetve Jurisich Miklós várkapitány és két

gyermeké, Wesselényi nádor özvegye, Széchy Mária, a muraui Vénusz. 1937 nyarán restaurálták e templomban a XV. századból származó hatalmas freskót, mely méreteinél fogva párját ritkítja. Renaissance pártás-homlokzatu házak, stukkós díszítésű épületek, pompás barokk-kapuk vonják magukra a figyelmet. A várnak épületei jelenleg a honvédség előjait szolgálják, de Jurisich-korabeli maradványai: bástyák, lörések stb. történelmi hűséggel emlékeztetnek a harcias középkorra. Az evang. templom a türelmi időben épült, s toronyja nincsen.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: Kőszeg Budapeستől 285 km-nyire fekszik. Kőszeg és Szombathely között a forgalmat 7 vonalpár bonyolítja le. Közvetlen összeköttetés van Sopron és Kőszeg között 4 vonalpárral, sőt Béccsel is közvetlen vonat köli össze a várost.

Autó, autóbusz és bérkocsi állandóan rendelkezésre áll. A városban 3 benzinkut van. Autó és bérkocsi fuvardíja a városban 2 P, vidékre megállapodás szerint, Szombathelyre 15 P.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Struce- és Jurisich-szállodában egy szoba ára személyenként 2—4 P.

Vendéglőkben ebédmenü 1.20—1.60 P, vacsora 1.— P. Nyaratók részére ebéd és vacsora huszas blokkban 1.90 P.

Kifőzdékben ebéd 0.80—1 P-ért kapható.

Fizelő vendéglátás: Magánvillákban kb. 200 szoba áll a nyaratók rendelkezésére. Egy szoba ára egy hónapra 2 személyre 40—60 P. **Penziószerű elhelyezkedés, lakás** és teljes ellátás napi 4—4.50 P-ért kapható.

FÜRDŐK

A városnak több fürdője, strandja, beépített uszodája van.

EGÉSZSÉGÜGY

Modernül berendezett kórház (röntgen, kvarc, diathermia, operatőr stb), Jurisich Miklós honvédtiszti gyógyház, OTI szanatórium, városi tisztó orvosi hivatal, Stefánia-fiók, 2 gyógyszerár. A városban 12 orvos és 2 állatorvos működik.

Részlet a barokk belvárosból, háttérben a 400 méter magasságban emelt Kálvária templom

800 éves szelíd gesztenyefa, mely még ma is termi gyümölcsét. A hagyomány szerint Mátyás király is megpillent a hatalmas fa alatt, melyet csak kilenc ember tud átögni.

SZORAKOZÁSOK

Zene- és énekhangverseny, (nyáron hetenként egyszer) táncmulatság, lérczene, állandó mozi, két kaszinó, kölesünkönyvtár, kávéházak stb. nyújtanak szórakozást. A reáliskola 30 holdas kertje, a Széchenyi-parkot körülövező patak, a Rőtivölgy, a Királyvölgy különő sétányai.

SPORT

A Sportgyűlet teniszpályái rendelkezésre állanak. A hegyek télen sielésre és rődlizásra kiválóan alkalmasak. A város közepén koresolyapálya.

Az előbb említett sétányokon kívül közvetlenül a város határában elterülő 5000 holdas erdő és az ehhez csatlakozó Esterházy herceg tulajdonában levő 16 ezer holdas erdők (fenyves, bükkös és tölgyes) a kirándulók részéről minden külön engedély nélkül látogathatók. Ezekben az erdőkön keresztül a jelzett és gondozott turista-utakon a legmesszebbfekvő kirándulóhelyek is elérhetők, melyek félórás, háromórás távolságra fekszenek a várostól. Félórás sétával elérhető a 800 éves gesztenyefa, Kálváriahegy, Kőfejű, Andalgó, Szabóhegy. A 370 m. magas Szabóhegyre és az 550 m. magas Stájerházakhoz autón elérhető, gyönyörű, modernül épített szepentínut is felvezel.

Egyórás kirándulóhelyek: Özkút, Szarvaskút, Hétfurás, Oház (609 m. magas). Kétórás járással elérhető Szent Vid, Stájerházak, menedékházzal (turistaszálló), Hörmann-forrás (707 m. magas). 1937 őszén avatták fel itt az ország egyik legnagyobb menedékházát. Az Irottkő 3 órás sétával gyönyörű erdei uton érhető el. A szomszédos Burgenland valóban vadregényes kirándulóhelyeire Köszegen kapható határátlépési bizonyítvánnyal lehet jutni. Ezen kirándulóhelyek: Röt, Léka (középkori várral és lovagteremmel) 1—2 órás sétával fenyveserdőn keresztül elérhetők, messzebb fekvő kirándulóhelyekre (Borostyánkő, Tarsafürdő, Máriafalva) ólósó és állandó autóbusszjáratok vezetnek.

Nyáron az idegenforgalmi hivatal és a Turista Egylet rendeznek a várost környékező hegyekbe kirándulásokat.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT Idegenforgalmi Hivatal, Városháza

BOZSÓK

Látvány

763 lakosu község. Budapesttől 288 km. távolságra, a 601 m. magas Kalaposkő tővében, hegyi patak mellett fekszik. Szombathely 18, Kőszeg 9 km. távolságra van a községtől. Tengerszint feletti magassága átlag 336 m. Subalpin klímája van. Víz-ellátása leginkább hegyi forrásokból. Petróleumvilágítás. [R] Róm. kath. főtemplom és kúpola. Nevezetességei: Sibrik-Végh kastély, mely Mátyás királyé volt. A plébánia kertben pálos-kolostor romjai. Batthyány-várrom, mely II. Rákóczi Ferenc és Thököly Imre lakóhelye volt.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—kőszegi vonalon közelíthető meg. Vasútállomás: Kőszeg 9 km. és Lukácsháza 8 km.-re van a községtől. Autóbusz: Kőszegről MÁVAUT-járat. Autóval Kőszeg felől érhető el. Helybeli közlekedési eszközök: Megrendelésre a postán kénfogatú kocsik és kisgazdák fuvaroznak.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Piros Lajos, Kiss József és Geisler János vendéglőjében ebéd 1.40 P.-től, vacsora 80 fillértől. Egész napi étkezés 3 P.-től.

Fizető vendéglátás: a) Penzlőszerű ellátás egyes családoknál, csakis megegyezés szerint, átlag kb. 4 P.

b) Csak lakás: I. oszt. szobák száma 20, napi ára 1 P, havonta 30 P. II. oszt.

szobák száma: 30, napi ára 0.80 P, havonta 24 P.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Kőszegen, 9 km.-re

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A vendéglőkben tekepálya és biliárd asztal.

KIRÁNDULÓHELYEK

A községet övező két erdőben szép séták tehetőek. Nagyobb kirándulások: Széleskő, Kalaposkő, Irottkőre, valamint Velem, Kőszeg és Rohouera. (Burgenland.)

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Válaszbélyeg mellett: Grünwald Ernő közs. elnök.

CÁK

Látvány

315 lakosú színmagyar kisközség. Hegyeiktől körülvevő völgykattanban, Budapeستől 280 km. Szombathelytől 18 km távolságra fekszik. A község közepét a két ház sor között tiszta hegyi patak szeli át, melynek partjait gyümölcsfák díszítik. Tengerszint feletti magassága 350 méter. Éghajlata kellemes, levegője tiszta és ózondús. Ivóvizét a házaknál ásott kutak, valamint természetes források szolgáltatják. Petróleumvilágítás. U. p. és u. t. Községszertárhely. V. á. Lukácsháza vagy Kőszeg. Róm. kath. templom Községszertárhelyen.

Nevezetessége: A község közelében van a régi pogány magyarok temetője, 1 km hosszú kőbánya, szénbánya, őspogány magyarok vaskapuja, 800 éves fapineók, továbbá az u. n. Törökhalom, melyet a törökök Kőszeg ostroma alkalmával táborozásuk emlékére létesítettek.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—kőszegi vonalon 6 óra alatt közelíthető meg. Vasútállomás Kőszegen vagy Lukácsházán, mindkettő a községtől 7 km távolságra. Kőszegen autobusz, bérkocsik és bérautók állanak rendelkezésre. A helybeli közlekedést bérkocsik bonyolítják le.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Vadvári Ferenc és Molnár István vendéglőjében szobák ára havonta 25 P, étkezés napi 1.50 P-ért kapható. **Fizető vendéglátás (szervezett):** I. oszt. szobák száma 20, havi ára 25 P. II. oszt. szobák száma 10, havi ára 20 P. III. oszt. szobák száma 20, havi ára 15 P.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő (400 m²) és szabad fürdő a patakban.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Kőszegen.

KIRÁNDULÓHELYEK

Az Irottkő (883 m) a Dmántul lemagasabbi pontja a községtől 1½ óra alatt érhető el; 1 óra az Óház, ¼ óra a Pogányhegy.

A község közvetlen közelében fekszik a több százéves gesztenye-erdő, ahol a kirándulók előszeretettel szoktak megpihenni. Avarhegy 1 óra, Vaskapu ¼ óra, szénbánya ¼ óra, két darab 800 éves gesztenyefa ¼ óra.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT A községfejlesztő bizottság — községháza.

FELSŐCSATÁR

Látvány
Fény: Mannstors

810 lakosu horvát anyanyelvű, magyarul beszélő kisközség, a Steyer Alpok végső nyulványainál, közvetlen a trianoni határ mellett, Budapesttől 240, Szombathelytől 22 km. távolságra fekszik. Sokan keresik fel a hol kiszélesedő, hol szurdokszerűen összeszoruló gyönyörű Pinkavölgyet, mely erdőkkel borított hegyoldalaival, meredek sziklafalaival elragadóan szép látványt nyújt. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. Postaügynökség. Róm. katb. templom.

Nevezetességek: Az osztrák megszállás alól a hűséges lakosság kérelmére a községet 1924-ben csatolták vissza, minek emlékére visszaesatolási emléktábla van. III van az ország első Szivgárdista Nyaralója, melyet Szombathely mv. községi elemi iskolának vezetői építtettek magasan fenn a hegyen.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Győr—szombathelyi vonalon 5½ óra alatt közelíthető meg. Vasútállomás Bucsú, a községtől 7 km-re. **Autobuszjárat** naponta Szombathelyre és vissza. Vasárnap több kirándulójárat, menetdíj 1.50, oda-vissza 2.50 P.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Három vendéglője van a községnek.

Penzó: a Szivgárda Otthon 150 gyermek ellátására van berendezve. Fenn a hegyen épült villaszerű épület, hatalmas termekkel. Háromheti nyaralás, ételmezés, mosás, orvosi kezelés és utiköltség 26 P. Részletes felvilágosítást nyújt a szombathelyi II. Hákóczi Ferenc-utcai elemi iskola Szivgárda Otthon vezetősége.

Fizető vendéglátás: Penzió-szerű ellátás naponta állag 2.80—3.50 P. Néhány nyíl-

vántartott gazdnál szoba havonta 30—40 P-ért kapható. Tanítók üdülőháza.

FÜRDŐZÉS

A három km. hosszú Pinka-pataokban szép fürdő- és esőnakázóhelyek vannak.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár a községtől 7 km. távolságra fekvő Pornonpáti községben van.

KIRÁNDULÓHELYEK

A szőlőkkel és gyümölcsösökkel, majd lombos és fenyveserdőkkel borított 417 m magas Vashegy, ahonnan szép kilátás nyílik a Pinkavölgyre és a közeli Steyer Alpokra.

A község közelében lévő szőlőhegyek és nagy kiterjedésű erdők sok szép kirándulási lehetőséget nyújtanak.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJTA községfejlesztő bizottság — község-haza.

G A S Z T O N Y

600 lakosú, a Rába erdőborított dombaktól övezett völgyében fekvő ősi magyar község. Budapesttől 308, Szombathelytől 40 km. Délről gazdag rábai mezők, északról rengeteg erdő övezi. Éghajlata kellemes. Fenyvesi levegője kitűnő. Háromezer holdas határában gyönyörű tölgyek, pihenők, kilitők, turista-jelzésű utak vannak. A község tengerszint feletti magassága 210 m, az erdőké 300 m. A falu portalan. A Budapest—gráci vasút és az újonnan épült nemzetközi belutút a falu mellett vonul el. A falu alatt patak, patakmalom. Mezei tavain a fehér lüderrózsa egész nyáron át virágozik. Ivóvize egészséges kútviz. Petrólevnyvilágítás. Szentmise vasárnaponként. Postaügynökség helyben. Vasútállomás Bátótól, 1 km. Templomában török síremlék, márvány mardőmedence, a faluban régi török mecesel. Pázmány kastély, gróf Balhyány park és kastély, Széll kőház szülőháza, a harmadik faluból (120 évvel ezelőtt) szekéren elhozott „Nevezetes” ház, árpádkori sátorombok az erdőn stb.

KÖZLEKEDÉS

Budapest—gráci fővonalon közvetlen vonaton Bátótig közelíthető meg. Gyorsvonat feltételesen megáll. Kocsi az állomásról 1 személynek 1 P., 2 vagy 3 személynek 1.50 P., 4 vagy több személynek 2 P. Autobuszjárat a Grác—keszthelyi úttal. Indul d. e. fél 10-kor, érkezik u. n. fél 6-kor.

LAKÁS, ELLÁTÁS

Vendéglő: Piller-vendéglő a falu központján. Napi háromszori étkezés (3 fog. ebéddel) 2.40 P. Reggeli 0.40 P., ebéd 1.20 P., vacsora 0.80 P.

Fizetővendéglátás szervezés alatt.

Lakás: a gazdánál 30 jobb szoba. Egyágyas szoba napi ára 1 P., heti ára 6 P., havi ára 20 P. Kétágyas szoba napi ára 1.50 P., heti ára 9 P., havi ára 25 P. Háromágyas szoba napi ára 2 P., heti ára 12 P., havi ára 30 P.

FÜRDŐZÉS

Szabadfürdő a malomnál. Vízmélység 10 cm-től 5 m-ig. Fürdő, gyep, homok, kabin, esőnakhasználat egész időnyre csak felnőtteknek 1 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos Vasszentmihályon, 2 km, orvos és gyógyszerlár Nagyesákányban 3 km.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Horgászás, halászszeget 1 hónapra 1 P. Csónakázás.

KIRÁNDULÁSOK

Százéves fa, Mestererdő, Aranyhintó, Mária-kerl, Koszorusfa, Szőlőhegyek, Szarvasleső, Medvepásztor, Vadaskerl, Sáli-ló, Kerekestő, rábai Bicsák malom, Császártanya. Köröskörül a közeli Uz

Tó a malomnál

község: Nagyesákány 3 km, Ivánc 7 km, Felsőmarác 9 km, Hegyházszentmárton 5 km, Rálagyarmat 3 km, Csörötnek 6 km, Vasszentmihály 2 km, Nemesmedves 1 km, Bátót 1 km, Nemetbükkös 3 km. Nagyobb kirándulások: Ják, Szombathely, Kőszeg, vagy Nemetújvár, Grác és Máriaezel.

FELVILÁGOSÍTÁST: A községfejlesztő bizottság — községháza és Piller D. tanító

I V Á N C

Látvány

1084 lakosu színmagyar község, fenyő- és lomberdőkkel borított dombos vidéken, szélszóról alpesi jellegű településsel. Budapesttől való távolsága 300, Szombathelytől 40 km. Tengerszint feletti magassága 310 m. Subalpin éghajlat. Róm. kath. magyarstílusú templom; gróf Sigray Antal kastélya; a török uralom alatt fennállott Ióállás- és sáncmaradványok. Vízellátása kitűnő forrásokból és kutakból. Villany- és petróleumvilágítás. V. ú. Nagyecskény.   helyben.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—gráci vonalon Nagyecskényig közelíthető meg, 5 km-re a községtől. Kocsi előre rendelhető, viteldíj podgyással együtt 2 P.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: özv. Bodó Józsefné, Tóth Lajos, Benedek Zsigmond vendéglőjében napi háromszori étkezés 2 P. Lakás: I. oszt. szoba 4, napi ára 1 P, havi ára 30 P. II. oszt. szoba 8, napi ára 0.90 P, havi ára 27 P. III. oszt. szoba 12, napi ára 0.70 P, havi ára 21 P. Minden háznál pihenésre igen alkalmas kert. Tejesarnok és vajkészítő üzem.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Nagyecskényon, 5 km-re, orvos telefonon hívható.

FÜRDŐZÉS

Szabadtüdő a Rába folyóban, 10 pernyire a községtől.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tekepálya, kaszinó, időnkint tánc; horgászás idején halászfegy ellenében.

KIRÁNDULÁSOK

Szentmárton kastélydomb IV. Béla korabeli építési maradványokkal; esónakirándulás Körmendre (10 km); Szentgotthárd, Nemetújvár és Jákra; minden nyáron társas autbuszkirándulás Máriazellbe, utiköltség 10 P.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

A községfejlesztő bizottság — községháza vagy Németh Lajos tanító.

K E R C A

460 lakosú színmagyar-árpádkori telepítésű kisközség. Budapesttől való távolsága 300 km. A községtől minden irányban 50—100 m távolságra hatalmas fenyveserdők terülnek el. Tengerszintfeletti magassága 292 m. Subalpin éghajlat, teljesen pormentes, özöndös levegő. Vízellátása egészséges kutakból történik. Petróleum- és petróleumgázvilágítás. Róm. kath. és ref. templom, mindennapi istentiszteletekkel. Körjegyzőség, csendőrlaklanya. Minden háznál gyümölcs. Vasútállomása Dávidháza—Kolormány.

☞ P ☞ helyben.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton Budapesttől Szentgotthárd—Körmenen át Dávidháza—Kolormány állomásig közelíthető meg, mely 5 km-re van a községtől. Legfeljebb 5 személyt befogadó kényelmes hérhíntő tavadíja postgyűszszállítással együtt összesen 2 P. Kívánság szerint autók is rendelhetők. Benzinkut Óriszentpéter községben (8 km).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Deutsch Géza, Pongrácz Antal. Penziók: Hudossy penzió 7 szobával. Lakás négyszeri étkezés, női kiszolgálás napi 4 P. Dietikus ételassal 1 P-vel több. Gyermekeknek kedvezmény.

Kovács Mariska 2 szobával, vitéz Kulcsár János 2 szobával, napi penzió 4 P. Csak lakás: I. oszt. szobák száma 10, napi ára 1.50 P, havi ára 30 P; II. oszt. szobák száma 10 napi ára 1.20 P, havi ára 25 P.

EGESZSÉGÜGY

Orvos Sövényházán, 2 km-re; gyógyszerár Óriszentpéteren 8 km.

FÜRDŐZÉS

A Kis- és Nagykerka folyókban díjtalan szabadfürdő. A Nagykerka úszásra kiválóan alkalmas.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tekepályák, brács, tarokk, rádió, zongora, horgászat, vadászat. Valamennyi díjtalan.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

Községi előljáróság — községháza, vagy dr. Dávid Miklós.

Erdőrészlet

KIRÁNDULÁSOK

Közelben: Velemér (Árpádkori templom Aquila János freskóival); Magyarszombatta, országos hírű népművészeti kerámia telep. Távolabb: Szentgotthárd, Grác, Gleichenberg.

KÖRMEND

Herczeg
Batthyány
várkastély

Foto: M. F. I.

8500 lakosu szünmagyar nagyközség, járási székhely. Az osztrák Alpok keleti nyulványainál, sík területen fekszik, Budapesttől 300 km, Szombathelytől 28 km távolságra. Tengerszint feletti magassága 194 méter. Vízellátása egészséges vízi kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kath., ref., ág. ev. és izr. templom. **Nevezetességek:** A hg Batthyány-Strattmann-kastély, 98 holdas ősi parkkal, melyben a török hódoltság idejéből származó emlékek vannak. Történelmi nevezetességű fegyver- és nyereglára van; híres levéltára is. Hősök szobra, Kossuth-szobor és a főtéren lévő 4 m magas gránitoszlopon álló Mária-szobor. A róm. kattu. templomban eredeti freskók vannak. Országzászló.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—gráci vonalon érhető el. HÉV. Kőrmend—Németújvár és Kőrmend—Dávidháza között. A vasútállomáson lérautó és hërkoesi.

Autobuszjárat Kőrmend—Vasvár—Keszthely és Kőrmend—Zalaegerszeg—Keszthely között.

Autóval a Pozsony—varasdi és a Szekesfehervár—grazi országuton közelíthető meg. Három henzínkut van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Korona, Balaton, Aranybírány, Rózsa és Vasuti szálló. A szobák tiszták, tágasak, minden higiénával ellátva. Szobaárak: 2—4 P.

Vendéglők a szállodai vendéglőkön kívül a Donner és Zöflla vendéglő és „Turul” étterem. Menü ára: 1—1.40 P.

Fizető vendéglátás (szervezett): I. oszt. szobák száma 10, napi ára 1 P. havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 40, napi ára 70—80 fill., havonta 20 P. III. oszt. szobák száma 50, napi ára 60 fill., havonta 18 P.

FÜRDŐZÉS

A „Kőrmendi Ráfalüüdő Társulat”-nak strandfüüdője és uszodája van.

EGÉSZÉGÜGY

Orvosok és 2 gyógyszerüz a községben.

KIRÁNDULÓHELYEK

Hegyalja, mizdör völgy, almási fenyőerdő a község közelében.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — községháza

ÓRISZENTPÉTER

Falorészlet

1470 lakosu szítmagyar kisközség, fenyőerdőkkel borított dombos vidéken. A Zala folyó a község közepén folyik. Budapesttől való távolsága 300 km, Szombathelytől 63 km. Tengerszintfeletti magassága 270 m. Subalpin éghajlatu. Vízellátása egészséges vízi kutakból történik. Petróleumvilágítás.   Árpádkorabeli rom, káth. templom, ref. templom. A község ősrégi település és sajátos építkezési és elhelyezkedési stílusa van. Lakossága mindent elkövet, hogy a nyaraló község jól érezze magát, ezért évről-évre jobban látogatott üdülőhely. A község belterületén portalanított utak.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Körmen—Lávod—lízi vonalon 7 óra alatt érhető el. Vasútállomás közvetlenül a községben. Helybéli közlekedés lebonyolítására több bérkocsi áll rendelkezésre. Autók is rendelkezhetők.

Autón: Alföldi úton 20-25 km-re, azután jó karban lévő törvényhatósági úton közelíthető meg. **Benzinkut** a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

A községben 5 vendéglő van, melyekből kettő 2—2 szobával rendelkezik utasforgalom céljára. A vendéglőkben jó, bőséges ellátás 2—2,50 P-ért naponta menürendszer, diétikus konyha. **Penzőszerű ellátás** több családnál.

Csak lakás: I. oszt. szoba 30, napi ára 1,50 P, havi ára 35 P; II. oszt. szoba 30, napi ára 1,20 P, havi ára 30 P; III. oszt. szoba 10, napi ára 1 P, havi ára 25 P.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községlétsza.

Előzműk a községben szerezhetők be.

FÜRDŐZÉS

A Zala folyóban a község közepén kiépített strandfürdő, gyermekeknek külön körülkerített résszel. Napijegy 0,10 P, havijegy 2 P, gyermekeknek 1 P. A turdú mellett fedett és nyílt lársalgó, kád- és zuhanyfürdő, fürdődíj 0,80 P, bérletből 20% kedvezmény.

EGÉSZSÉGÜGY

Két orvos és gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Hetenként többször cigányzene és tánc, tennisz, teke- és sportpálya; halászati és vadászati lehetőség mérsekelt díjazással.

KIRÁNDULÁSOK

A közelben szép fenyőerdők vannak. Nagyobb kirándulás tehető Szentguthárdra. Felémre (Árpádkori templom Aquilla János freskóival); az osztrák Alpokba, Gleichenberg—Grác.

PANKASZ

Községközpont

600 lakosu szinmagyar község Vas vármegye délnyugati, az Őrségnek nevezett részén. Tengerszint feletti magassága 300 m. A községtől tizenegy más községgel együtt az első árpádházi királyok telepítették. A vidék, mely esonka hazánk megmaradt csekély fenyves részeinek egyike subalpin klímával bír, ezt a vadon viruló illatos ciklámen, gyöngyvirág és rengeteg erika is bizonyítja. A községet mindenfelől tisztások és üde, zöld rétek által megszakított fenyőerdők övezik, melyek a házaktól 5 percnyre vannak. Ózondús tiszta levegő.   [P] Róm. kath. és rel. templom. Víz-ellátása ásott, jóvizű kutakból. Petróleumvilágítás.

KÖZLEKEDÉS

Budapestről a Győr—Szombathely—kör-mendi vonalon érhető el 7 óra alatt. Vasútállomás a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

A gazdák fás, füves udvaroktól környezett házaiban kifogástalan tiszta szobák kaphatók napi 1 P, havi 20—35 P árban. Ellátás a két vendéglőben és a lakásadóknál is. Háromfogásos ebéd 1.20 P. Élelmickek a gazdáknál és a Hangya Fogy. Szövetk.-ben szerezhetők be.

EÉSZSÉGÜGY

Orvos jól felszerelt kézi gyógyszerlárral és fogorvos helyben.

FÜRDŐZÉS

A községen keresztül folyó Zala folyóban 5 perenyire a lakásoktól 50 m-es 2 m mélységű medence, nem úszóknak külön fővenyes sekély rész. Kabinok. Család-jegy kabinnal egész időnyre 2 P.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tekepálya; cigányzene, tánc; kisebb díj-talan horgászási lehetőség.

KIRÁNDULÁSOK

Szentmárton törökdulla község helye, Barátosi kut, Sós rétek; napos kirándulások Göcsejbe, Zalamegyszegre, Szombathelyre stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községközpont.

RÁBAGYARMAT

Falkép.

1250 lakosú nagyközség, Budapesttől 208 km.-re, a Stájeralpok magyarországi, erdővel borított nyulványai között, a Budapest—Grazi vasutttól és a 8. számú nemzetközi műutttól 3 és fél km.-nyire, a Magyar Alpok és Hegyhát által alkotott Rábavölgyben, a Rába jobb partján, a szentgotthárdi járásban, Szentgotthárdtól 12 km.-nyire fekszik. Bár a község tengerszint feletti magassága nem nagy, az éghajlat teljesen magaslati, mert a Rábavölgy ezen része gleichenbergi levegőjű és hőmérsékletű, melynek legalaposabb bizonyítéka, a község közvetlen közelében kezdődő hatalmas fenyveserdő s a hazánkban ritkaságszámba menő alpesi növényzet. Levegője pormentes, gyógyító, üdítő fenyves levegő.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: Rátót állomásig közelíthető meg, mely a községtől 3 km.-re fekszik. A vasutállomáshoz koesi levél útján rendelhető. Az ÖMVE SZ által a községben nyaralni szándékozók kedvezményes vasúti utazást élvezhetnek.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Bentl József és Ebenspenger Gyula, tetszés szerinti ellátás, dietikus is. **Fizetővendéglátás:** Lakás magánházaknál kapható, kivétel nélkül padlózott, nagyablaku szobák, konyhahasználattal is, mely esetben edényei is a fizetővendéglátó ad a nyaralónak. A házaknál gyümölcsös-kert, szőlőlugas. Ár megegyezés szerint. Gyümölcs, tejtermékek, baromfi olcsón kaphatók legtöbbször már a házigazdától.

FÜRDŐZÉS

Miután a község a Rába partján fekszik, ingyenes, természetes fürdő homokú

strand, több száz méter hosszú veszélytelen uszóhely áll a nyaralók rendelkezésére.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos Vasszentmihályon. Az időny alatt naponta megjelenik. Gyógyszertár Szentgotthárdon.

SZÖRÁKOZÁS ÉS SPORT

Horgászoknak igen jó szórakozást nyújt a Rábában való halászás, mely halban bővelkedik. Haresa, esuka, ponty és rengeteg más hal él a Rába folyóban és a község melletti folyó rész igen alkalmas a halászásra, ugyancsak csónakázásra. A hatalmas erdőség szunyócsázási, málnázási és gombázási lehetőséget nyújt.

KIRÁNDULÁSOK

A környékbeli erdők és falvak. Kirándulások autobusszal Stájerországba (Mariazell, Gleichenberg, Graz).

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A községfejlesztő bizottság, községháza.

SZENTGOTTHÁRD

Látkép
Foto: Monostory

3258 lakosn, tulnyomórészt magyar anyanyelvű nagyközség, a Rába- és Lapines-folyók völgyében, erdőkötől övezve, a hasonló nevű járás székhelye. Budapesttől 320 km, Szombathelytől pedig 55 km távolságra fekszik. Éghajlata subalpin jellegű. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kath. és ev. templom. Dohány-, selyem- és kaszagyár. Közelben, de már elszakított osztrák területen a szentgotthárdi csata emléke.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Győr—szentgotthárdi vonalon 6 óra alatt érhető el. Vasutállomás helyben. Nyáron Keszthelyre autobuszjárat. Autóval jókoraiban tartott utakon közelíthető meg. Két benzinkut van a hellerületen. Helybeli közlekedés lebonyolítására 5 bérkocsi áll rendelkezésre.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Köppel Rezső „Korona”-szállodája Széll Kálmán-tér 25. sz. alatt. Négy kétágyas kiadó szobával, szoba ára személyenként 1.50 P, hosszabb tartózkodás esetén 20%-os engedmény. Vendéglő, kerthelyiség, tekepálya. Befogadóképesség 500 személy. Menü ára reggelivel 2.20 P. Teljes napi penzió háromszori étkezéssel 4 P, ötszöri étkezéssel 4.50 P. Állomásról bérautó vagy bérkocsi viteldija 1.20 P.

2. Schabert János „Zöldfa”-szállodája Széchenyi-utca 14. Négy egyágyas és három kétágyas szobával, szoba ára személyenként 1.50 P, hosszabb tartózkodás

esetén 20% kedvezmény. Vendéglő, kerthelyiség, tekepálya, befogadóképesség 500 személy. Menü reggelivel 2.20 P. Teljes napi penzió, háromszori étkezéssel 4 P, ötszöri 4.50 P. Állomásról bérautó vagy bérkocsi viteldija 1.20 P.

3. Özv. Ernszt Samuné szállodája a vasúti állomással szemben. Egy egyágyas és két kétágyas szobával, szobaár személyenként 1.50 P. Vendéglő, kerthelyiség, fűthető tekepálya, befogadóképesség 200 személy.

Menü, reggelivel 2.20 P. Teljes napi penzió 4 P, ötszöri étkezéssel 4.50 P.

Vendéglők: A szállodai vendéglőkön kívül még hat vendéglő van a községben: Gaál Ede, Binder József, Ganszter Ferenc, Failer János és Nagy Miklós vendéglője. Kis menü 1.20, nagy menü 1.60 P.

Fizető vendéglátás (szervezett): a) Penziószerű ellátás: Egyes nyilvántartott gazdáknál napi 2—4 P-ért kapható. b)

Csak lakás: I. oszt. szobák száma 40, napi ára 2 P, havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 20, napi ára 1.50 P, havonta 15 P.

Iskolaszemlőrűm
Fotó: Mönstary

FÜRDŐZÉS

A Rába- és Lapines-folyón szabad fürdőzés, a belterületen strandfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Négy orvos és egy gyógyszerlár van a községben.

KIRÁNDULÓHELYEK

A környékbeli hegyek igen kellemes ki-

riándulásokra nyújtanak alkalmat. Az ellátási viszonyok a környéken is kielégítőek, mert a falvak sűrűn egymás mellett fekszenek.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tennispálya, halászat, vadászat és eső-nakázás.

VASVÁR

Felt. látkep.
Foto: Huszár

4532 lakosu színmagyar nagyközség, a hasonnevü járás székhelye. A Réba-tolyó közelében, a Hegyhát lankás lejtőin épült. A várost övező hét halom mindegyikén valamikor templom is állott. Legmagasabb pontja a diósi templom, honnét kedvező idő esetén nagyszerü kilátás nyílik a németujvári várra, a községi és stújer hegyekre, néha a Schneebergre is. Budapesttől való távolsága 300 km, Szombathelyről 24 km. Tengerszint feletti magassága 200 m.

Éghajlata szelíd hegyvidéki. Mesterséges kutak és források bőséges és kitünő vizet szolgáltatnak. Villanyvilágítás.

Nevezetességek: Vasvár eredete a római időkbe nyúlik vissza, amikor a közeli Sabariában (ma Szombathely) büszke római légiók táboroztak, ugyanakkor Castrum ferreum — Vasvár is, római helyőrség volt. A község déli részén, a Királyhegy telején kezdődő és a szomszédos községig húzódó hatalmas földhányást ma is római sáncnak nevezik. A honfoglaláskor Árpád hadai a Dunántul meghódítása közben Vasváron is jártak. Szent István várispánsági székhelynek nyilvánította, majd káptalant telepített a Szent Mihályról nevezett templom mellé. 1279-ben IV. László király Vasvárt szabad királyi városi kiváltságokkal ruházta fel. A szent domonkos-rendi szerzetesek 1238-ban telepedtek itt le, rendházul a följegyzések szerint a régi vár egy részét kapták. A mai nagytemplomot IV. Béla király építtette 1244-ben, később az ellenség többször lerombolta, 1689-ben Széchenyi György győri püspök újból felépíttette. 1664-ben, a szentgotthárdi csata után a most is meglévő káptalani épületben kötötték a magyarokra oly hátrányos vasvári békét.

A diósi dombon, a katólikus temető közepén álló templom Mária mennybemenetelét ábrázoló gyönyörű oltárképe 1842-ből való, Kuppelwieser műve. A községnek ezerholdas erdeje van. Annak fenyvesei között ötven holdon gyümölcsöst létesített. Alma- és körtefái a gyümölesskultura remekei. Mintaszerű oltványtelepén évente 10.000-nél több csemetét nevelnek. Innen kapja a vidék a nemesfajú gyümölcsfa-csemetéket. Domboldalain gondosan kezelt szőlőtáblák láthatók. Vasvár nyugati részén elterülő regényes erdőség közepébe ékelődő kies völgyben van az évszázados híres bucsujárárhely, a Szentkut. A szétszórt források újabban csalornázással eltűntek. Mindössze egy maradt meg, mely megfelelően rendezve, ma a Szentkut megszemélyesítője. Vízének a nép gyógyító erőt tulajdonít. Ide sereglenek a zarándokok ezrei augusztus 15-én és Kisasszonynapját követő vasárnap a két híres bucsura

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: A Wien--nagykanizsai fővonalon fekszik, Budapesttől Nagykanizsán vagy Szombathelyen át könnyen megközelíthető a naponta közlekedő négy vonattal. **Vasutállomás** helyben. **Autobuszi:** A Balaton (Keszthely) és Hévíz látogatására napi autóbusszjárat. **Autó:** A Budapest—Székesfehérvár—gráci állami út a község központján halad át, így autóval is könnyen elérhető. **Berzinkut:** Kettő van. A helybeli közlekedést a községben négy bérautó és egy bércsesi bonyolítja le.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák:

1. Zsilinszky István „Zöldfa”-szállodája a Béla-téren. Villanyvilágítás, nyári kert-helyiség, három egyágyas, egy kétágyas szobával. Szoba ára 2 P. Étteremben menü ára 1.60 P. Teljes napi penzió 3.00—5 P.
2. Rechnitzer Jenő „Korona”-szállodája, Béla-tér 2. sz. Villany, fenyves kert, vízvezeték, négy kétágyas és hat egyágyas szoba, napi ára 1.80 P. Étterme ca 120—150 személy befogadására alkalmas. Menü ára 1.60 P. Teljes napi penzió 3.20—5 P.-ért kapható.
3. Spiegel Gáspár „Magyar Király”-szállodája, Árpád-tér 4. sz. Három egyágyas,

egy kétágyas szobával, szoba ára személyenként 2 P. Kávéház és étterem, menü ára 1.40 P. Teljes napi penzió 3.20—5 P. **Vendéglő:** Alkalmi és állandó ellátás, valamint szeszes italok 10 vendéglőben kaphatók.

Fizető vendéglátás:

Csak lakás: I. oszt. szobák száma 56, napi ár 1.— P, havi 20 P. II. oszt. szobák száma 24, napi ár —.80 P, havi 15 P.

FÜRDŐZÉS

Díjmentes fürdőzési alkalom a Rábán, Csőrüőcön és egy forrásvízü tában

EGÉSZSÉGÜGY

Öt orvos, köztük két fogorvos látja el a község egészségügyi szolgálatát. Gyógyszerház a főtéren.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Futball, tenisz, uszás, esónakázás, turisztika, torna, atlétika, jég- és hósport.

KIRÁNDULÓHELYEK

A községet ezerholdas erdő veszi körül. Egésznapos kirándulásra alkalmas hely bőven kínálkozik: ligetek, erdők, forrás-helyek, történelmi nevezetességek, stb. Ezek fölkeresésére vezető rendelkezésre áll.

Erdői kápolna
Fotó: Barasits

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

VELEM

Látkép:
Nyaralók. Fotó:
Weissenkúch

432 lakosu színmagyar kisközség. Hegyeiktől körülvevett völgykatlanban fekszik, Budapesttől 286 km, Szomhatihelytől 20 km távolságra. A hegyeket nagyrészen fenyves-erdők borítják. A község közepét a két ház sor között tiszta hegyi patak szeli át, melynek partjait gyümölcsfák díszítik. Szelektől védett kellemes éghajlala van. Ivóvizét a házaknál ásott kulak, részben pedig a természetes források szolgáltatják. Telefon Köszegszerdahelyen 1 km. távolságra. Tengerszint feletti magassága 361 m. **Nevezetességei:** az 567 m magas hegyen épült Szent Vid-kápolna, melynek környéke bronzkori bánya-kohó és öntőtelep volt, ahol még ma is nagyon sok bronztárgy kerül napfényre az ásatások alkalmával. A templom tornya római őrtorony (castrum) volt. A templom helyén már a magyarok bejövetele előtt Szent Vid vára állott. Az Árpádházi királyok alatt állandó hadszíntér volt e hely, mely sokszor eszerélt gazdát, végül mint lovagvár szerepelt. A vár elpusztulásával a romokból templomot építettek, mely híres bucsujárárhely lett.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—köszegi vonalon érhető el. Vasutállomások: Lukácsháza és Köszeg. Köszegről MÁV-autobusz közlekedik.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Mohár Jenő és Bellehem István vendéglőjében szoba napi ára 1 P. Ebédmenü 1.40 P, vacsora 80 fillér. Egész napi ellátás 3 P.

Fizető vendéglátás: Kiadó szobák száma kb. 70, ára naponként 1 P, havonta 30—40 P.

Élelmi cikkek a helybeli termelőktől és kereskedésekben beszerezhetők.

FÜRDŐZÉS

500 m² strandfürdő a Szent Vid-hegy

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

lövében, van egy ~~esős~~ vastartalmú forrás, melynek használata vérszegénységnél igen jóhatású.

EGÉJSZSÉGÜGY

Orvos két napon helyben, gyógyszerár Köszegen.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Dunántul legmagasabb pontja az Irottkő (883 m magas) 1¼ óra alatt érhető el gyalog, szép, árnyas úton, mindenütt palak mellett. Gyönyörű kilátás nyílik róla a Balatonra. Szép kirándulóhely a Hürrmann-forrás, ahol kitünő ivóvíz és menedékház van. Közel vannak ide a Stájer-házak vendéglővel és menedékházzal. Kirándulást lehet tenni még a Kalaposkőhöz.

S O M O G Y V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y :
K A P O S V Á R M. V Á R O S 277 oldal

BALATONPARTI ÜDÜLŐHELYEK és NYARALÓTELEPEK:

	oldal
Balatonoglár	280
Balatonföldvár	282
Balatonlelle	285
Balatonszárszó	287
Balatonszemes	288
Balatonújhely	289
Fonyód	290
Balatonberény	293
Balatonzámórtli	293

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

Bares	294
Nagyatád	295

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

**AZ OMVESZ SOMOGY VÁRMEGYEI OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA,
K A P O S V Á R.**

ÜGYVEZETŐJE: KASZA DEZSŐ, AZ IDEGENFORGALMI HIVATAL VEZETŐJE

Az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség általános tájékoztatója

Szövetségünk 5 éves tevékenysége alatt hazánkban nyaralásra és üdülésre alkalmas községeiben és helyein a fizetővendéglátást megszervezte.

TOVÁBBI MUNKAKÖRE:

Az érdekelt helyeknek kulturális szempontból és a vendéglátás kívánta berendezkedések tekintetében való továbbfejlesztése.

A belföldi vendégforgalom fellendítésével folyamatosan a magyar vidék előkészítése, az általános idegenforgalomba való bekapcsolódása.

A magyar dolgozó társadalomnak a hazai nyaralók táborába való gyűjtése, részükre minél olcsóbb és jobb nyaralási lehetőségek biztosítása.

Általában a nyaralásra és üdülésre külföldön elköltött millióknak minél nagyobb összegben való visszatartásával, azoknak a magyar fürdők, üdülőhelyek és falvakba való juttatása.

Képviselőinkben a Községfejlesztő Bizottságok intézik a vendéglátással kapcsolatos teendőket (szállás és ellátásról való gondoskodás) és továbbá az érdekelteknek részletes, kötlevélszerű választ adnak felbélyegzett visszboríték ellenében. (Cím: Községfejlesztő Bizottság.)

A SZÖVETSÉG INTÉZŐSZERVEI:

Budapesten: Központi iroda II. Hunyadi János-ut 1. szám alatt. Telefon: 15-77-50.

Vidéken: A vármegye székhelyén működő osztályigazgatóságok és egyes városokban a szövetség képviselői. Ezeknek címei a könyv elő részében láthatók. Az összes intéző szervek a nyaralással kapcsolatos kérdésekben készséggel és díjtalanul állanak mindenkor a nagyközönség rendelkezésére.

A Szövetség hivatalos lapja a Vendégforgalmi Ujság.

A Szövetség tagjai rendes és pártoló tagok. A rendes tagok a városok, községek és oly jogi személyek, akik a Szövetség célkitűzésével azonos tevékenységet fejtenek ki.

Pártoló tag lehet korra és nemre való tekintet nélkül minden fedélhetetlen életű magyar állampolgár.

A pártoló tagok évi 4.— pengő, 18 éven aluliak pedig évi 1.— pengő tagsági díjat fizetnek, amely egy naptári évre szól.

K A P O S V Á R, MEGYEI VÁROS

Kapos-
vári
park-
részlet

A Kapos-folyó két partján, dombos vidéken fekszik. A város régi település, a magyarság végyáraként szerepelt sokáig a török ellen, de még a tizenhatededik század második felében is csak jelentéktelen község. Csak a tizenkilencedik század második felében, a vasutvonalak kiépítése után indul hirtelen fejlődésnek. Lélekszáma 32.715. A városrendezés leghatalmasabb lendülete Németh István és dr. Kaposváry György polgármesterek idejére esik. A háború után nyerte el a város a „virágos” díszítő jelzőt s azóta feltett hagyományként ápolja és fejleszti a kultuszát. Budapesttől való távolsága 210 km. Villanyvilágítás, vízvezeték, esatornázás. Tengerszint feletti magassága 210 m.

Hatósági szervek: postahivatal, csendőrség, kir. ügyészség, törvényszék, járásbíróság, pénzügyigazgatóság, adóhivatal, erdőigazgatóság, rendőrség, iparfelügyelőség, tanfelügyelőség, megyeháza.

Közintézmények: reálgimnázium, leánygimnázium, polgári fiúiskola, KANSZ-internátus, Ugron Gábor művelődési intézet, gr. Bethlen Margit leánynevelő intézet, siket-néma intézet, a város melletti erdőben „erdei iskola”, polgári lányiskola, községi felső kereskedelmi iskola, Magyar Nemzeti Bank fiókja, OTI kirendeltség, Mezőgazdasági Kamara.

Idegenforgalmi szervek és irodák: Somogy megyei Automobil Club Városi Idegenforgalmi Irodája.

Középületek: vármegyeház, városház, színház, postapalota, csendőrség épülete, törvényszék, pénzügyigazgatóság.

Muzeumok: A Somogy megyei Múzeum Egyesület múzeuma 1931. évben nyílt meg. Igazgatója Gönczi Ferenc ny. tanfelügyelő, néprajzíró. Megtekinthető d. e. 8—1 óráig. Beléptéj köznapon 30, vasárnap 20 fillér. A somogyvári Széchenyi magánmúzeum, mely a honfoglalás korából és a kereszténység első évszázadaiból származó emlékekkel őriz. A múzeum nevezetesebb értékei őskor- és újkorszakbeli, bronzkori és hallstatti tárgyak, népies szőlősek, hímzések, pástorfáragványok. Közel 1000 festménye van, külön Rippl-Bónai szobával.

Műemlékek: A Kossuth-téren Kossuth Lajos szobra, Kopits János alkotása, Nagyatádi

Szabó István szobra, a Horthy-parkban a boszniai okkupáció emlékműve és Berzsenyi Dániel szobra, a Hősök ligetében a 44-es somogyi ezred szobra, Jalic Ernő alkotása. A Teleki-téren Rippl-Rónai József szobra. Raboz József költő szülőházát emléktábla jelöli meg. Ugyancsak emléktábla jelöli meg, hogy Kaposváron született Könyi Manó, Deák Ferenc beszédeinek megörökítője és összegyűjtője. Kaposváron született Rippl-Rónai József, az új magyar festészet legnagyobb alakja. A város mellett emelkedő egyik dombon hatalmas park közepén áll a nagy művész Tuszkulánuma. A török időkől való várrom egy falának romja ma is látható.

Templomok: Új gótsílusú róm. kath. plébániatemplom, Hősök temploma, Szent Imre templom, ref. és ág. ev. templom, zsinagóga.

Sétakertek: 11 holdas Hősök ligete, mely a színház épületét veszi körül, 10 holdas Horthy-park, kioszkkal, zenepavillonnal, szökőkúttal, 9 holdas Jókai-liget a Kaposfolyó partján, 800 öles Teleky-tér.

Különleges nevezetességek: Irodalomtörténeti nevezetesség a „Bankosok” háza ahol több mint 100 éve Csokonai Vitéz Mihály mulatott és itt játszódik nagyrészt nagy-szerű komikus eposza: „Dorottya”.

Népművészeti értékei Buzsák kisközség lakosainak szép „rútót” és túll munkája, Fekete vagy nyersvásznon színű vásznakra és klothokra élénk színű kivágott motívumokat varrnak. A kivágott széprajzu minták eredeti stílusa a legmodernebb lakásnak is előnyös díszévé válik. A túllmunkák, fnom túllhímzések, melyek Magyarország legjobb népipari kivételét képezik.

Hősi emlékmű

K Ö Z L E K E D É S

Vasuton a Budapest—Újdombóvár—Fiume vonalon érhető el. Naponta 3 személy- és két gyorsvonatpár közlekedik, menetidő 4 óra.

Helyérdekű vasutak Kaposvárról öt irányban ágazik szét a helyérdekű vasuthálózat, n. m. Kaposvár—Fonyód 56 km, Kaposvár—Siófok 101 km, Kaposvár—Balatonszentgyörgy—Somogyszobon át 101 km, Kaposvár—Szigetvár 54 km, Kaposvár—Bares 61 kilométer.

Autobusz Kaposvár—Igal, Kaposvár—Nagykanizsa és Kaposvár—Bares közöli.

Autóval a Pécs—nagykanizsai úton, a Balatonföldvár—Kaposvár, Balatonboglár—Kaposvár, Szigetvár—Kaposvár, Dombóvár—Kaposvár műutakon.

Autógarázsok: Antal-, Meyer-garázsok.

Benzinkutak száma 7.

Repülőgépjárat: A repülőtér (állomás Taszár) bekapcsolja Kaposvárt a nemzetközi légiforgalomba. Naponta nyáron egyszer közlekedik Pécesen keresztül Budapestre 1¼ óra menetidővel. Menetjegy ára Budapestig 20 P, Pésig 10 P.

Helybeli közlekedési eszközök: Autótaxik és bérkocsik.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Turul-szálló, étterem és kávéház 60 szobával, szobák 2,20—5 P-ig, menü 1,60 P.

2. Korona-szálló, étterem és kávéház, 60 szobával, szobák 2,50—5 P-ig, menü 1,60 P.
Éttermek: A városban különböző igényeket kielégítő polgári vendéglők vannak.

FÜRDŐK

Erzsébet gőz- és kádfürdő korszerű berendezéssel, 45 kabát. Több kádfürdő.

Kaposvári strandfürdő a budapesti „Fürdő és Sportüzemi Rt.” tulajdona, 6000 m² viziarányú medencével, a vizet 3 artézi forrás szolgáltatja.

Tuskevári strandfürdő: A Kapos vize táplálja.

KÓRHÁZ

600 ágyas vármegyei közkórház, Fő-utca 67. Szemeszeti, szülészeti, nőgyógyászati, belgyógyászati, sebészeti, elmebeteg, bőr- és nemibeteg, tüdőbeteg- és fertőző-osztályok. Igazgató: dr. Pütösch Jenő egy. t. rk. tanár. A kórházat 1840-ben alapították. A városban 6 gyógyszerár van.

SPORT

Sporttelepek: Turul Sport Egyesület, Rákóczi Sport Club, Levente Sportpálya, melyeken futhall, atlétika, tenisz és koresolyázás üzemel. A Somogymegyei Automobil Club vitorlázó repülőtere.

SZÓRAKOZÓHELYEK

A Városi Színházban évente 3 hónapig át játsszik a színtársulat; az év többi részében gyakran rendeznek műkedvelőelőadásokat, hangversenyeket.

Két mozgóképszínház városi kezelésben.

Cukrászdák: Hivatal-, Corso- és Magyar-cukrászda.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

A város környéke dombos, erdőkkel övezve, ahol kirándulásokra alkalmas nyári vendéglők vannak. A halatoni fürdőhelyek vonalon és műton közelíthetők meg. A

Kaposvár—halatonszőlővári műton fekszik Andocs község, a híres Ducsujáró hely, a „fekete Mária-szoborral”.

Kaposvár virágmezője a város közvetlen közelségében, központjától mintegy 20 pernyi kényelmes sétával érhető el, ma az ország városai között egyedülálló „Virágmező”, mely a várost határoló legmagasabb fevükön 30 kal. holdnyi terjedelemben terül el, melyek a látogató közönség részére kényelmes gyepsélányokkal vannak elválasztva — aszterek különböző fajtában, szegfők, cínéak, petuniák, buzavirág, stb. egész nyáron át pompáznak, melyek a látogatóknak szemel, lelket üdítő, feledhetetlen élményt jelentenek.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

Az OMVESZ osztályigazgatósága.

Ügyvezető: Kusza Dezső, az Idegentorlatani Iroda igazgatója.

Utcaesetlet

Róm. katli. templom

PENZIOK:

Papp Ferenc penziója. 2 egyágyas, 17 kétágyas szobája van. Teljes penzióárak elő- és utóidényben 5 P. főidényben 7—8 P.

Tanítók üdülője. Országos ref. Tanár-üdül. Ujságitró-üdül. MÁV-üdül.

Kustély-penzió.

Szociális Missziótársulat „Buzavirág” nyaralója családok és gyermekeknek. Bővebb felvilágosítást nyújt a Házfőnökség.

Vendéglők: Vasúti vendéglő, Futó-vendéglő, Marton és Reider vendéglői.

Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás: I. oszt. szobák száma kétágyas 50, napiár átlaga 3—4 P. havonta 100 P. II. oszt. szobák száma kétágyas 100, napiár átlaga 2.50 P, havonta 60 P. III. oszt. szobák száma kétágyas 80, napiár átlaga 1.50 P, havonta 40 P.

FÜRDŐZÉS

A Balatonban strand- és homokfürdők; 200 kabin. Különösen ajántható gyermekek részére, mert a víz egyenletesen és lassan mélyül. Úszók részére mesterségesen mélyített uszoda van.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvosok, fogorvosok, gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

A fürdőházak melletti sporttelep, 5 tennispályával. A Balatonon minden vízisport üzhető. Csónakok bérelhetők. Sporthorgászás engedéllyel. Lovaglás. Hangversenyek, kabarék, hetenként táncmulatságok, kertmozi, sportversenyek. A sétányon és szórakozóhelyeken minden délután tánczene. Bridge.

KIRÁNDULÁSOK

Az árnyékos sétautakon és sétalutereken, valamint a több. mint 500 méter hosszú fásított parti sétányon, a hajóállomási mólén és szigeten nagyszerű sétálási lehetőség. Hajókirándulások a szomszédos, vagy a zalai parti fürdőhelyekre. A közelben fekvő Kís-hegy, Bánomhegy gyalog is könnyen elérhető.

JANKOVICH-TELEP Balatonboglárral összeépítve

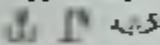
FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az **OMVESZ** képviselője: Fürdőigazgatóság, Balatonboglár. Telefon 31

BALATONFÖLDVÁR

Sétány

Köröshegy kisközséghez tartozó fürdőtelep. A Balaton délkeleti, somogyi homokos partján terül el s természeti szépségeivel, bársonysima, homokos, modern strandjával, hatalmas fenyves parkjával, tágas, modern és barátságos szállodával a Balaton legszebb és legkulturáltabb helye. Budapesttől való távolsága vasúton 130 km., Kaposvártól 78 km., Tengerszint feletti magassága 105—160 m. A Balaton óriási, 640 négyzetkilométeres vízterülete a hőmérsékletre kiegyenlítő hatást gyakorol s hűvös és üdítő esti szellőt lámaszt még a legmelegebb nyári napokon is. Villanyvilágítás. Róm. kat. kápolna, ref. templom Köröshegyen. **Nevezetességek:** Gróf Széchenyi Imre mellszobra, Radnay Béla alkotása és Kvassay Jenő emléktáblája, Szödy Szilárd alkotása, Balatonföldvártól három és fél km. távolságra Köröshegy községben lévő róm. kat. műemlék temploma, Balatonföldvártól 8 km. távolságra Kereki kisközség határában, Kupa vezér váranak romjai láthatók. Nevét őskori, kelta földváráról vette. Ez fenn a magas parton, 1895 óta folyó sok átalakítás után is még elég jól követhető a villák és kertek között, főleg az Imre- és Majláth-utak tájékán. Telején 4 m. széles sétányút van, az n. n. Stefánia-sáre, róla elragadó kilátás nyílik a mélyben hullámozó Balatonra, a zalai partok felett emelkedő hegyekre s főleg a közeli Tihanyi-félszigetre. A földvár sáncából temérek őskori — kelta — cserépedény, sőt kelta-érem is került elő.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—nagykanizsai vonalon 2 óra alatt érhető el. A vonalnak csatlakozása van Európa minden számottevő városa felé. **Vasútállomása** helyben.

Autobuszjárat június 15-től szeptember 1-ig Budapest—Balatonföldvár között.

Autón a Budapest—Székesfehérvár—nagykanizsai átépített műúton közelíthető meg. **Benzinkul** három van a fürdőhelyen.

Autogarage 5 kocsi- javítóműhellyel, benzintöltőállomással, gumiferakattal Juhász Lajosnál, Budapesti-ut.

A műút benzintöltő- és service-állomásokkal, garázsokkal van ellátva.

Helybeli közlekedési eszközök: Bérautók (km.-ként 31 fillér), Bőrmotocrossnak.

Hajón a menetrendszerű gőzös- és motoros-hajójáratok biztosítják az összeköttetést a Balaton összes kikötőivel.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Kiadó villalakásokról felvilágosítást ad: **Schulhan Péter**, Tel.: 31.

Szállodák: Kupavezér-nagyszállója árnyas parkban, 90 legmodernebbül felszerelt és

Strandfürdő

berendezett szobával, minden szobában hideg- és melegvízszolgáltatással, villanyvilágítással, fürdőszobákkal. Nagy hall, emeleti napozó terraszokkal, olvasó, társalgó, táncterem, gyermekjátsszóterem. Egyágyas szoba folyó hideg- és melegvízzel 3—5 P-ig. Kétágyas szoba folyó hideg- és melegvízzel 5—8 P-ig. Pótlág személyenként 2 P. **Zsinyi-szálloda** a parti sétányon, 30 szobával, hideg- és melegvíz szolgáltatással, villanyvilágítással, fürdőszobákkal. Egyágyas szoba folyó hideg- és melegvízzel 3—5 P-ig. Kétágyas szoba folyó hideg- és melegvízzel 5—8 P-ig. Pótlág 2 P.

Bendegúz-szálloda 25 szobával, hideg- és melegvíz-szolgáltatással, villanyvilágítással. Egyágyas szoba folyó hideg- és melegvízzel 3—4 P-ig. Kétágyas szoba folyó hideg- és melegvízzel 5—6 P-ig. Pótlág személyenként 2 P.

Garabonciás-szálló 35 szobával, villanyvilágítással, folyóvízzel, tulajdonmórszben kastélyszerű tágas szobákkal. Egyágyas szoba 2.50—3 P-ig. Kétágyas szoba 4—6.50 P-ig. Pótlág személyenként 1 P.

Sport-szálló 35 szobával, egyszerűen berendezve, de folyóvízzel és villanyvilágítással. Szobák ára 2—4 P-ig. Pótlág személyenként 2 P.

Vendéglő: Holovits-étterem. Szépen gondozott, virágos parkban kerteltyiséggel. A kertelhelyiségben épült modern táncparkettjével, elsőrendű magyar konyhájával kedvelt helye az itt nyaralóknak. Elődímenű 1.60—1.80 P. Napi háromszoros étkezés 1—4.20 P. **Penziók:** Kristóf-penzió, Lujza-penzió, Katinka-penzió, Holovits-penzió.

H. V. V. V. V. V.

Fizető vendéglátás (szervezett): 1. oszt. szobák száma 8. napi ár állaga 1.80 P, havonta 50 P.

FÜRDŐZÉS

A Balaton vizének hőfoka május, június és szeptemberben 18—22 C, július és augusztus hónapokban 25-28 C, mélysége a parthoz közel sekély, úgyhogy gyermekek fürdésére is alkalmas. A Balaton vize a szervezetre erősítő s az idegekre megnyugtató hatású. A fürdőzés célját szolgálja a nagykiterjedésű és modernül átépített új strandfürdő, a vele szomszédos árnyas Galamb-szigettel együtt. Ivókúra, nap, homok, szabad fürdő. Lithiumos, vasas, alkalikus gyógyforrás kiválóan alkalmas vese-, medence-, hólyag-, gyomor-, hél- és anyagcserehajok kezelésére.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos, gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Strandzene, cigány és jazz-band, délutáni és esti táncok, bállok, hangversenyek, kabaré-előadások, mozi, rádió, sportünnepélyek, sportversenyek, hajó-, motoros- és esónakkirándulások, tenisz- és bridgeversenyek, horgászás és turista-kirándulások teszik változatosá a közönség nyaralását. A kaszinó olvasótermében az összes bel-földi s a jelentékenyebb külföldi napi- és hetilapok állanak az olvasóközönség rendelkezésére. A bállok, hangversenyek és kabaréelőadások stb. céljaira a parti sétányon épült nagy szabad és fedett terraszokkal ellátott kaszinóépület szolgál, mely a Balatonra gyönyörű kilátást nyújtó helyiségeivel, zenetermével, könyvtárával, hölgyszalónjával napközben is állandóan a közönség rendelkezésére áll.

Eredménydus, olesó horgászás; evezős és motorosónakok, vitorlás yachtok bérelhetőek. Elsőrendű lawn-tenniszpályák, ping-pong-asztalok. Uszómester. Golfpálya, lovas iskola.

KIRÁNDULÓHELYEK

Köröshegy 40 perc alatt elérhető, szép kilátású sétahely. Tovább sétálva árnyas országúton ¼ óra alatt Kerekire vezet az út. Távolabbi kirándulás Fejérekőre, egyórai séta. Érdekes látvány a Fejérekői Katona vöröstéglu várom. A várat Zsigmond király építette. 1396-ban Marczali Miklósnak adta, utána a Báthoryaké a vár. A váromoktól az egész környékre gyönyörű kilátás nyílik. Érdeemes megnézni az u. n. Mocsármányon a nagy Halas-tavat.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

és elhelyezésről gondoskodik: Balatonföldvár Fürdő Rt. Budapest, V., Anich-u 2
vagy: Balatonföldvár „Kupa”-szálló. — Prospektus díjmentesen

BALATONLELLE

Sétány

2500 lakosu község és üdülőtelep. Évente átlag 10.000 nyaraló látogatja. Budapesttől való távolsága 145 km. Tengerszint feletti magassága 108–131 m. Vízellátása 2 mély-fúrású kútból modernül berendezett vízművekkel. Villanyvilágítás.   Róm. katli. és ref. templom. Kellemes tartózkodó- és üdülőhely, fásított sétányokkal 8 km. hosszúságban.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—Nagykanizsa vonalon érhető el, 3 vasúti megállója van, éspedig: Felső-, Közép- és Alsólelle. A központi rész gyorsvonalú állomás. **Hajóállomás** helyben. **Autóbuszon** a Budapest—Keszthelyi autóbuszokkal a Balatoni köruton közelíthető meg. **Autóval** a Balatoni-köruton érhető el a község. Az üdülőtelepet köves utak hálózják be. **Benzinkut** a Mobil Oil Co. tulajdonában van a Balatoni körut mellett. **Helyi közlekedés** lebonyolítására 5 autotaxi áll rendelkezésre.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Palota-szálló és Gyárfas-szálló.

Penziók: **Riviera-penzió.** Merdijmekian Károly tulajdona. 14 folyóvízes tisztá, világos szoba fürdőszobával, közvetlenül a Balaton partján, díjmentes saját strand, 1000 m² öles árnyas parkban. Vasutállomástól pár percrenyire. Uri családok kellemes üdülőhelye. Penzióárak bőséges négyeszeri, elsőrangú étkezéssel előidényben 5 P, főidényben 6,50 P-től. Tel.: 72. — Budapesti cím: XI., Budafoki-ut 16–18. földsz. 3. — **Fogas-penzió.** A középosztály ideális családi nyaralója, árnyas park közepén 2 holdas kertben, közvetlenül a Balaton partján. Saját strand, Folyóvízes szobák. Elsőrendű lázi kozt. Előszézonban már 5 P-től. Cukrászda, délutáni tánc. Tel.: 32. — **Zámory-penzió.** Felnőttek és diákok részére, 1100 négyszögöles árnyas, részben parkírozott kertben, közvetlenül a Balaton partján és Balatonlelle felső megállóhelyénél. Villany, folyó víz, 7 két-, 4 ötlágys alápincézett szoba. Tekepálya, tornaszerek, játszótér, esónak, vitorlázás felügyelet mellett. Saját strand díjtalan. Penzióárak felnőtteknek 7 P, diákoknak 6 P, borralaló 8%. Nyitva június 15-től augusztus 21-ig. — **Frögdy-penzió.** Vasutállomástól és a strandtól 5 percrenyire 1 egy- és 6 kétlágys szobával, 3600 négyszögöles

részben árnyas kerttel, étteremmel, ingyen strand- és kabinhasználattal, tekepálya. Napi penzió négyszeres, bőséges étkezéssel főidényben 5—6 P, elő- és utóidényben 4—5 P. A vasútállomásnál háziszolga várja az érkezőket. Gyermekeknek engedmény.

Áruház. Szaa Ferenc áruháza minden kulturigényt kielégít. Tel.: 7. — Alapítva 1906. **Fizetővendéglátás:** a) penziószerű ellátás elő- és utóidényben napi 5—6 P, főidényben 7—10 pengő közötti árban kapható.

b) **Csak lakás:** 50 villa egész szezonnra kiadó. Azonkívül a községben több szoba napokra is kiadó, napi 80 fillértől. Naponta piac.

FÜRDŐZÉS

Községi strandfürdő. A balatonparti villáknak és penzióknak saját strandfürdőjük van.

EGÉSZSÉGÜGY

2 orvos helyben. A balatonboglári gyógyszerár fiókja szezonnban a községben működik.

SZÓRAKÓZÁS ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Estéenként művészi előadások három zenés penzióban és szállodában. Kertmozgó, Teniszpályák a Fürdőegyesület kezelésében, azonkívül még külön 12 darab. BIC vitorlás clubház, lovas iskola.

KIRÁNDULÓHELYEK

A községhez tartozó Kishegy, Öreghegy és Tóthegy szép kirándulóhelyek. Hajóval a Balaton minden helyére, különösen Badacsonyba és Tihany felé szép kirándulások tehetők.

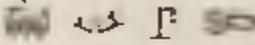
FELVILÁGOSÍTÁSI NYELV

* Fürdőegyesület igazgatósága

BALATONSZÁRSZÓ

Strand-részlet

1449 lakosú színtaggyar nagyközség, közvetlen a Balaton partján, Balatonföldvár és Balatonszemes nyaralók között, Budapesttől való távolsága 130, Kaposvártól 58 km. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. Róm. kath. és ref. templom. A községet ötholós park övezi.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Székesfehérvár—nagykanizsai vonalon $3\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el. Vasútállomás a községben.

Autóval a Balaton alsóparti műtuton közelíthető meg. Hajóállomás Balatonföldvár.

Benzinkut Balatonföldváron vagy Szemesen.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Balaton-penzió: a vasutól és strandtól 2 perenyire, közvetlen a községi park mellett. 18 szoba, melyek közül 10 a Balatonra néz. Étkezés bejáróknak is. Napi penzió főidényben 6 P, elő- és utóidényben 4—5 P. Családoknak kedvezmény. Ébédmenő 1.20—1.60 P.

Dr. Műnzer gyermeküdülő 35 gyermek elhelyezésére. Állandó orvosi vezetés, szakfelügyelőnök és gondozónők közreműködésével. Hízást, erősödést, szórakozást szolgáló üdülőhely egészséges gyermekek részére. Teljes napi penzió hatszori étkezéssel főidényben 5 P, elő- és utóidényben 4—4.50 P.

Winkler orth. kóser üdülő. Árnyas kerthelyiségben közvetlen a vasút, strand és a községi park mellett. Kellences családi otthon. Napi penzió 5-szörös hűsleges étkezéssel főidényben 6 P, elő- és utóidényben 5 P.

Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás: I. oszt. szoba 26, napi ára 2—4 P, havonta 40—60 P. II. oszt. szoba 30, napi ára 1.50—2 P, havonta 30—60 P, III. oszt. szoba 50, napi ára 1.— P, havonta 20—30 P.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő 140 kabinnal és 270 vetkőző szekrénnyel. A strandfürdőt árnyas park veszi körül.

EGÉSZSÉGÜGY

4 orvos és fogorvos helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpályák, hajókirándulások, tánc a szállodák éttermében.

KIRÁNDULÓHELYEK

Igen szép kirándulások tehetőek hajóval a környék fürdőtelepeire

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT Az ÖMVESZ képviselője; Községi előljáróság

BALATONSZEMES

Strand

1200 lakosu szinnagyar kisközség, közvetlen a Balaton partján, fenyves- és tölgy erdőktől körülvéve. Budapesttől való távolsága 137 km. Kaposvártól 50 km. Tengerszint feletti magassága 106 méter. Vízellátása kutakból és a nyaralók egy részében vízvezetékéből történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat. templom. Nevezetességek: Répi templomában román stílusú oszloptők és renaissance pastoforium láthatók. A községtől 4 km-re XIII. századbeli templomrom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—nagykanizsai főútvonalon 2½ óra alatt érhető el.

Vasútállomás a községben, az összes gyors- és személyvonatok megállanak.

Hajóklkötő-összeköttetés a balatoni fürdőhelyekkel.

Két benzinkut van a községben.

Helybell közlekedési eszközök: bérautók, bérkocsik és motoresótnakok.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penziók: Zsolnay-penzió, 6 szoba, napi penzió 4.50—6 P. Kedves-penzió, 10 szoba, napi penzió 5—7 P. Kohn orth. kóser penzió a fenyveserdő és strand közvetlen közelében. Közismerten elsőrendű házikoszt, ragyogó tisztaság, szép világos szobák. Elő- és utóidényben 5 P, főidényben 6 P. Gyermekeknek 30—50% engedmény.

Vasuti resti. Kellemes kerthelyiséggel. Ebédmenü 1.20—1.60 P.

Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás: I. oszt. szobák száma 50, napi ár 4 P, havonta 50 P. II. oszt. szobák száma 120, napi ár 2 P, havonta 35 P. III. oszt. szobák száma 80, napi ár 1 P, havonta 25 P.

FÜRDŐZÉS

Tengeri jellegű homokstrand 4 km hosszúságban.

EGÉSZSÉGÜGY

Dr. Kiss Ödön műtőorvos magánygyógyintézete, gyógyszerlár.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Kertmozi. 320 személy befogadására június 29-től szeptember 8-ig. A téli idény alatt Budapesten megjelent legjobb hangos filmjeit mutatja be. Az Olvasókör tulajdona. Jövedelme a falusi kulturház építésére és helyi érdekeket szolgáló kulturális célra szolgál.

Tenniszpályák. Vízisportok.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Községi előljáróság.

BALATONÚJHELY

Villa

Balatonkiliti községhez tartozó nyaralótelep, Siófok fürdőtelep közvetlen közelében. A veszprémi káptalannak a Siótól nyugatra eső rét és legelőnek mintegy 4 km. távolságra eső területén fekszik, északon a Balaton, délen a foki szőlőhegy, keleten a Sió-esatorna, nyugaton Balatonzamárdi üdülőhely határolja. Közvetlen határában fenyveserdő terül el. Budapesttől való távolsága 105 km., Kaposvártól 78 km. Tengerszint feletti magassága 106 m. Vízellátása kutakból történik. Villanyvilágítás.

V. á. és u. t. Siófok.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—nagykanizsai fővonalon $3\frac{1}{4}$ óra alatt érhető el.

Vasutállomása Siófok, nyári megállóhelyben és Balatonszéplakon.

Autobuszállomás Budapest—Balatonföldvár és Siófok—Szekszárd között.

Autóval a Budapest—Siófok—nagykanizsai műton érhető el.

Benzinkut löbb van a községben.

Helybeli közlekedési eszközök: 20 drb személyautó állandóan rendelkezésre áll.

Hajóösszeköttetés a balatoni hajójáratok vonalaival.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Frey-penzió. István-ut 5. Mindkét strandhoz centrális fekvéssel, folyóvízes szobák, árnyas udvar, vasutállomáshoz közel. Penzióárak háromszori étkezéssel elő- és utóidényben 5 P, főidényben 7 P. Gyermeknek kedvezmény. — **Nagy István** vendéglője és penziója 4 szobával, árnyas kerthelyiség, 100 személyes étterem, fedett tekepálya, tánctér és zene, magyar konyha, márkás borok, Olso árak. — **Rózsika-penzió.** 4 szoba, teljes penzió 5—6 P. Bejáróknak ebédmenü 1,60, háromszori étkezés 3,50 P. Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás: I. oszt. szobák napi ára 3 P, havonta 90 P. II. oszt. szobák napi ára 2 P, havonta 60 P.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő 103 kabinnal és büfével. Azonkívül a Balatonban ingyenes szabadfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Több kiváló bel- és sebészorvos és 1 gyógyszerész.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A fenyvesben van sporttelep. Motorszónakok állandóan rendelkezésre állanak.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az ÖMVESZ képviselője: A balatonújhelyi üdülőhelyi bizottság.

FONYÓD

Balatoni látkép

2039 lakosu színmagyar nagyközség, a Balaton déli oldalán, részben sík területen, részben a fonyódi erdővel borított hegyoldalon és dombos lejtőkön terül el. A községhez tartozik Fonyódliget, Bélatelep, Sándortelep és Balatonfenyves nyaralótelepek. Budapesttől való távolsága 157 km, Kaposvártól 50 km. Tengerszint feletti magassága 122—254 m. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik, Bélatelepen vízvezeték van. Villanyvilágítás. Róm. katti. templom.

Nevezetességel: A kuruc korból megmaradt teljesen ép földvár, a várhegyen a török háboruban nevezetes szerepet vívó Magyar Bálint várának helye állapítható meg.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—nagykanizsai vonalon 4 óra alatt érhető el.

Vasutállomás: Fonyódon, Bélatelepen, Balatonfenyvesen, valamint Bélatelep alsó-megállóhely.

Hajóállomás: A „Balatoni Hajózási RL” hajójáratának vonala.

Autobuszjárat a fonyódi vasutállomástól Bélatelepre, Balatonfenyvesre.

Autóval: Múton a Budapest—kanizsai országúton közelíthető meg.

Benzinkut kettő van a községben.

2 autótaxi, 1 hétközi áll rendelkezésre.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. **Sirály-szálloda** (bérlő Brunner Károly) Bélatelep 29. Magaslati (200 m) pormentes erdő közepén fekszik. 60 személy befogadására alkalmas 25 szobája van. Villanyvilágítás, folyóvíz, 2 fürdőszoba, külön étterem, nagy terras (250 személy befogadására alkalmas), saját strand, a szállótól 4 perenyire tennispálya. Árak: 1 ágyas szoba 2.50 P-től, 2 ágyas 5—8 P-ig. Reggeli 80 fill. Ebéd 2 P, uzsonna 50 fill., vacsora 1.60 P. Teljes napi penzió (négyeszeri étkezés, lakás) napi 6—8 P. Elő- és utószezonban 15% kedvezmény. Fürdő- és kabinhasználattal 25% engedmény.

2. **Drechsler Szálloda.** Vasuti és hajóállomástól és strandfürdőtől egy perenyire. 20 kényelmesen berendezett szobával. Villanyvilágítás, 250 személyes belső étteremmel és árnyas kertihelyiséggel.

3. **Magyar Tenger-szálloda** (bérlő: Nagy Lajos), a vasutállomással szemben, a balatoni körút mellett. 17 szobája 50 személy befogadására alkalmas. Villanyvilágítás, kávéház, külön étterem. Tánc. Étterme 120 személy befogadására alkalmas. A für-

dőtől 100 méterre van. Árak: 1 ágyas szoba 2 P, kétágyas 3.50 P, ebéd 1.80 P, vacsora 1.40 P, reggeli 80 fill. Teljes napi penzió személyenként 4.50—6 P. Elő- és utószezonban 15%-kal olcsóbb.

4. Szarvas Szálloda és penzió, Fonyód község főutcáján. Magaslati, pormentes 2 holdas árnyas parkban. Villanyvilágítás, külön étterem, nagy lársalgó. Strandfürdő 7 perces sétával árnyas erdei úton érhető el. Teljes napi penzió négyszeri étkezéssel főidényben 5 P, elő- és utóidényben 4—4.50 P, mely árban a strand- és kabinhasználat is lemmegtartatik.

5. Lajos-Lak. A szent József Hospicium üdülőotthona eser- és tölgyfaerdőben, a Balatontól 400 m-re. Saját strand, külön férfiak és külön nők részére, melyhez az erdőn keresztül vezet az út. Napi penzió négyszeres étkezéssel 4 P. Gyermekeknek 25% eng.

6. Beck-szálloda, 12 szobával, a víztől 200 méterre.

7. Luxemburger-szálló, 5 szobával, fürdőtől 200 méterre.

8. Fenyves-szálló (lérlő: Görög Károly), a balatonfenyvesi vasútállomással szemben. A Balatontól 50 méternyire, saját stranddal. Étteremben és kerti helyiségben villanyvilágítás. Napi penzió 4.50—5.50 P. Menü 1.40 P, vacsora 1.20 P. Hat szobája van. Étterme 100 személy befogadására van berendezve.

Vendéglők: 1. Csárda-vendéglő, vezetője Bors János. A balatoni mút mellett, a Bélatelepi-Kertváros strandbejárójánál. Étterme 120 személyes, lánterem. Reggeli 80 fillér, ebéd 1.80 P, vacsora 1.40 P.

2. Csibe-csárda, özv. Tar Jánosné tulajdona. Reggeli és oszonna 60 fill., ebéd 1.40 P, vacsora 1.20 P. Befogadóképessége 30 személy. A fürdőtől 400 méter távolságra fekszik.

3. Zöldfa-vendéglő, Fejes Mihály tulajdonában.

Penziók: 1. Krizsánovits-penzió Bélatelepen, erdős, árnyas parkban, 35 személy befogadására alkalmas, legmodernebb berendezéssel, villanyvilágítás, tolyóvíz a szobákban, fürdőszoba, teletón, rádió, teniszpálya. Árak: 1 ágyas szoba 2 P, 2 ágyas 4—5 P. Penzió főszezonban 6—7 P, elő- és utószezonban 5 P (+ 3% forg. adó).

A Balaton 5 percrenyire van a villattól.

2. **Családi penzió.** Erdős, árnyas parkban, villany, folyóvíz a szobákban. Fürdőszoba, telefon, tennispálya. Penzióárak: főidényben 6—7 P, elő- és utóidényben 5 P.

Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás: I. oszt. szobák száma 100, napi ára 2.50 P. II. oszt. szobák száma 200, napi ára 1.50—2 P. III. oszt. szobák száma 200, napi ára 1—1.50 P.

FÜRDŐZÉS

Négy strandfürdő van és pedig: a községben, Bálatelepen, Sándortelepen és Balatonfenyvesen.

EGÉSZSÉGÜGY

Községi orvos, gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszezés, esónakázás és vitorlázás.

KIRÁNDULÓHELYEK

Fürdőidény alatt naponta többször Badacsonyra hajójárat, hetenként kétszer Keszthelyre kirándulóhajó közlekedik. Fonyódnak sok erdős területe, természeti szépsége, festői fekvése van, szép kilátással a Balatonra és zalai hegyekre, Badacsonyra, Csobánca, Szentgyörgyhegy, Szigliget, Tóli hegyekre.

FELVILAGOSÍTÁST NYUJT OMVESZ képviselője: a fonyódi fürdőegyesületek

BALATONBERÉNY

1405 lakosu kiközség és fürdőtelep.   Hajókikötő Fonyódon. Orvos helyben, gyógyszerlár Balatonszentgyörgyön. Strandfürdő.

Szálloda: Nagyszálloda.

Penziók: Vass-penzió, 7 szoba, napi teljes penzió 5—6.50 P. Magyar Tenger-penzió 15 szoba, napi teljes penzió 6—7 P. **Erzsébet-penzió.** 1110 □-öles árnyas kertben, családi penzió. Saját strand. Napi penzió földényben 5 P, elő- és utóidényben 4.50 P.

BALATONZAMÁRDI

1395 lakosu szinmagyar nagyközség.   Bérautó, orvos, gyógyszerlár, két strandfürdő, tennispályák.

Szálloda: Balaton-szálló, 10 szoba, villany, szobaár 3—5 P, penzió 8 P.

Penziók: Strand-penzió, 15 szoba, vízvezeték, strand, napi penzió 6—7 P. Grand-penzió, 9 szoba, vízvezeték, strand, napi penzió 5—8 P. Fekete-penzió, 6 szoba, 8 P. Bazsó-penzió, 10 szoba, 5—10 P.

Vendéglők: Magyar József és Papp János.

Étkezdék: Vida Gyula, Vajda Gézáné.

Cukrászda: Ruth Lajos.

KÖZLEKEDÉS

20 személyes motoros hajó Tihanyba. Rendes járatok a vonatokhoz és a hajókhoz. Vitéldij 1 P. Közlisztviselőknök és 4—10 éves gyermekeknek 0.80 P.

FELVILAGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza

BARCS

Drávastrand

7585 lakosu nagyközség, a Dráva mellett Budapesttől 210 km. távolságra fekszik. Tengerszint feletti magassága 135 m. Vízellátása egészséges vízü kutakból történik. Villanyvilágítás. Róm. kath., ref. és izr. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: Budapestről a Bares-pécsi vonalon érhető el, vagy Kaposváron való átszállással. Ezenkívül több szárnyvonala van. **Vasutállomások:** Bares, Barestelep és Bares Belesapuszta. Mindhárom vasutállomás a község helterületén van. **Helybeli közlekedési eszközök:** Víznecker Imre autószerelőnek bérautója, 3 benzinkul.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Dráva-szálloda Holczér László tulajdonában 12 szobával. Vasuti vendéglő Reisz Manó tulajdonában 5 szobával. Dobai Sándor szállodája és vendéglője 2 szobával. **Vendéglők:** fenti vendéglőkön kívül özv. Holczér Fülöpné, özv. Mayer Mihályné és Bradics József vendéglője. Ébédmenü 1.20 P, vacsora 1.— P, reggeli 40 fill.

Flzetővendéglátás: a) **penziószerű ellátás:** egyágyas szoba étkezéssel együtt napi 3.50 P. b) **Csuk lakás:** I. oszt. szobák száma 10, napi ára 2.— pengő, II. oszt. szobák száma 20, napi ára 1.50 P, III. oszt. szobák száma 30, napi ára 1.— P.

FÜRDŐZÉS

A Drávaparton é hold telken épült modern strandfürdő van. a baresi fürdőegyesület kezelésében. 110 fürdőkabin, cukrászda, tejcsarnok és élelmiszerárutás, valamint szeszes italok kimérése kiül a strandfürdőn, mely hatósági felügyelet alatt áll. Uszómester, mentőcsónakok mindig készenlélben.

EGÉSZSÉGCGY

9 orvos és 2 gyógyszerár a községben

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT.
LEHETŐSÉGEK

Nyári színház, minden héten háromszor mozielőadás. Vasuti tennispálya 3 játékterrel. Az iparoskörben tekepálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

Babócsai vár meglekinlésére vasuton, vagy autóval lehet közlekedni. Babócsa község Barestől 10 km. távolságra van. Szigetvár vasuton 30 km-re fekszik, ahol a vár meglekinthető. Pécs a községtől 56 km.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT az OMVESZ képviselője: községi előjáróság

NAGYATÁD

Utcarészlet

3600 lakosu színmagyar nagyközség, Belső-Somogy középső részén, sík területen, a Somogyszob—báresi vonalon mellett. A vasútállomástól a községbe fásoros út vezet. Utcai rendezettek és tiszták. Az artézi-fürdő szépen gondozott park közepén fekszik. A park ősi arnyas fái, rendezett sétány utjai, virágos ligetűi, pormentes tiszta levegője, szökőkútja adják meg a románstíliú fürdőépület kedves keretét. Budapest-től való távolsága 269 km., Kaposvártól 50 km. Tengerszint feletti magassága 130 méter. Vízellátása rendes kutakból és egy 403 méter mélységű artézi-kútból történik. Villanyvilágítás.   Róm., kat. templom, szép új barokk Szent Ferenc-rendi zárdával. Ev. templom, zsinagóga.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—gyékényesi főútvonalon Somogyszobon való átszállással 5 óra alatt érhető el. Nagyatád 9 km.-re van Somogyszobtól. Vasútállomás helyben.

Autóval a Kaposvár—Kadarkut—Miske—Lábod—nagyatádi műúton, Pöcs felől Bárcson át közelíthető meg.

Benziútkut kellő van a községben.

Helybeli közlekedési eszközök: bérkocsik és bórautók.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Korona-szálló, szobaárak 1.50—2 P. teljes napi ellátás 4—5 P. Ott-hon-szálló, teljes napi ellátás 4 P.

Vendéglők: Mátyás király-vendéglő, teljes napi ellátás 4 P. Tauszig-téle vendéglő, teljes napi ellátás 4 P.

Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás: I. osztályú szobák napi ára 1 P. havonta 30 P. II. osztályú szobák napi ára 50—70 fillér, havonta 21—22 P. III. osztályú szobák napi ára 50 fillér, havonta 12—15 P.

FÜRDŐZÉS

A községben levő fürdő vize 664 méter mélységből feltörő 46° C. természetes, ásványi anyagokkal telített kénes, hydrocarbonatos hévvíz. Alkalmos a rheuma, izom- és ízületesuz, idegzsába, lélegzűvűlűdűs, női bajok, ischiás, anyagcserehántalom, izomhűvűlűs stb. kezelésére. Ivókura alakjűban kivűlűon alkalmas gyomorsavtűvűlűngűs, idűllűt gyomorhűvűrűt, gyógyulűű gyomorfekeűű, máj- és epelűűjűk, kűszűvűny, hűgűsűvűnyas diathezis valűműnt a hűgűvűlűlak betegsűűgűnek kezelésere. Sűlűlyűsűtűt majolika medűűceűk

Fürdőpark

kádfürdők, különféle nagyságu és hőfoku közös fürdőmedence, nyitott nyári uszoda, természetes 25° C. gyógyvizzel. Kádfürdő 1 P, két személyre 1.50 P, közös fürdő 50 fillér, nyári uszoda 20 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

Hat orvos, 1 fogorvos, 2 gyógyszerész helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Négy társaskör, hetenkint kétszer hangosfilm mozielőadások, sportpályák, tenispályák. Kirándulóhelyek Nagyatád közvetlen környékére szép sétautak és a község tulajdonában lévő 20 kat. hold kiterjedésű park, virágos ligeteivel és sétányáival kiválóan alkalmas lábadozóknak és üdülőknek.

Hősi emlékmű

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza

V E S Z P R É M V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y : V E S Z P R É M M. V Á R O S

V Á R O S O K :

	oldal
Veszprém m. város	290
Pápa m. város	303

Ü D Ű L Ő H E L Y E K :

Balatonakaratlya	319
Balatonfüge	319
Balatonalmádi	308
Balatonkenese	311
Balatonszabadi	319
Balatonvilágos	319
Siófok	314
Vöröshévíz (Fűzfő-fürdőtelep)	318

NY A R A L Á S R A A L K A L M A S (B E S Z E R V E Z E T T) K Ö Z S É G E K :

Bakonyföld	320
Bakonyszentkirály	321
Bakonyszentlászló	322
Csesznek	324
Farkasgyepű	325
Nagyvázsony	326
Porva	327
Szentkirályszabadja	328
Tés	329
Városlőd	330
Zirc	331

F E L V I L Á G O S I T Á S T N Y U J T :

A Z O M V E S Z V E S Z P R É M V Á R M E G Y E I O S Z T Á L Y I G A Z G A T Ó S Á G A,
V E S Z P R É M.

Ü G Y V E Z E T Ő : R H O S Ó C Z Y R E Z S Ó N É P M Ű V E L É S I T I T K Á R.

Körrendelet

Valamennyi m. kir. pénzügyigazgatóságnak és m. kir. adóhivatalnak,

A házadóról szóló 1927. évi 200/P. M. számú hivatalos összeállítás 8. §-ának (1) bekezdéséhez fűzött végrehajtási utasítás (1) bekezdése szerint azoknál a lakásoknál, amelyek az év bizonyos részében időleges, inkább üdülő tartózkodásra használtak és az év többi részében üresen állanak, továbbá az olyan lakásoknál, amelyeket az év nagyobb részében a tulajdonos maga szokott használni, de az év bizonyos szakában bérfizetés fejében fürdő- vagy nyaralóvendégek részére is átenged, a nyers bérfővedelmet a használat alatt tényleg elért bevétel alkotja. A (2) bekezdés követeendő eljárásra is részletes szabályokat tartalmaz.

Tudomásomra jutott, hogy egyes pénzügyigazgatóságok és adóhivatalok ezeket a szabályokat a legszigorúbban alkalmazzák azokban a községekben is, amelyek gyógy- vagy üdülőhelyé nyilvánítva nincsenek, amelyekben azonban az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség kezdeményezésére és a hazai nyaraltatás előmozdítására a község lakosai fizetővendégek elfogadására vállalkoznak és az általuk használt ház egyes lakrészeit konyha- és hutorhasználattal egy-két hónapra igen alacsony bérért bérbeadják, vagy pedig a fürdővendégeknek teljes ellátást nyújtanak. Ezekben az esetekben a fizetővendégek elfogadásának gazdasági jelentősége nem a lakóház egyes részeinek bérbeadásában van, mert a falusi lakosság azért fogad el fizetővendégeket, hogy fölös terményeit ezton gazdaságosabban értékesítse.

Az ilyen háztulajdonosokkal szemben nem volna helyes eljárás, ha így elért bevételük adóemelésre használtatnék, mert ez könnyen arra az eredményre vezetne, hogy a falusi lakosság inkább lemond erről a jövedelméről. A hazai nyaraltatás közgazdasági és szociális eredményének előmozdítása céljából pedig kívánatos, hogy a falusi lakosság a nyaraltatási mozgalomhoz minél nagyobb számban csatlakozzék.

Meghagyom ennél fogva a pénzügyigazgatóságoknak és a m. kir. adóhivataloknak, hogy a hazai nyaraltatás mozgalomához fűződő igen fontos közgazdasági és szociális érdekekre való tekintettel abban a kérdésben, hogy az idény tartama alatt befolyt bevételt milyen esetekben tekintsék házadó alá eső nyers bevételnek, a legnagyobb körültekintéssel és óvatossággal járjanak el.

Általános irányelvül szolgáljon, hogy azoknál a falusi háztulajdonosoknál, akik házuk egyes lakrészeit legfeljebb két család részére, évenként két és fél hónapot meg nem haladó időtartamra bérbeadják s azok bére fejében a hutorhasználatra eső 30% levonása után a nyári hónapokban szobánként havi 30 pengőnél többet nem kapnak, az idény alatt elért e bevételüknek a ház közönséges hasznonértékéhez való hozzászámítása mellőzessék. Azoknál a háztulajdonosoknál pedig, akik a napi teljes ellátást szobahasználattal együtt legfeljebb 3.50 pengőért vállalják, a lakás használatára eső bérösszeg megállapítását mellőzze. Minthogy pedig az említett körülmények fennforgása eselén, nevezetesen, legfeljebb két családnak két és fél hónapot meg nem haladó ellátásából arra lehet következtetni, hogy az adózó ezt a vendéglátást üzletszerűleg üzi, ezekben az esetekben az általános keresetj adó kivételét is mellőzni kell. Erről az elhatározásomról a községi előjáróságokat megfelelően oktassa ki.

Budapest, 1937. évi május hó 15-én.

Dr. FABINYI s. k.

VESZPRÉM M. VÁROS

A vár északról

Veszprém megyei város a Bakony és Balaton között, a Séd folyó mellett, hegyes-völgyes terepen fekszik. Lakosainak száma 17.792, Budapesttől való távolsága 118 km. Tengerszint feletti magassága 260 m.

Veszprém Csonka-Magyarország egyik legérdekesebb és tájképileg legszebben fekvő városa. A sok lépcsőről vagy meredek utaról folyton változó pompás képek nyílnak a völgyekre és arra a négy dombra, amelyen a város épült. A Séd kanyonszerű völgye fölött függőlegesen emelkedik a Benedek-hegy sziklatérsé s a rátámaszkodó várhegy, amely nyugatról és keletről még részben ép bástyáival páratlan látványt nyújt.

A város aránylag kis lélekszáma ellenére is magas kultúrszínvonalú és külsejében olyanmilyra városias jellegű, hogy e tekintetben sok nagyobb lélekszámú várost is felülmúl. A város középpontja a Vár és az alatta elterülő városrészek. Az utóbbiak közül régebben a Séd folyómentlek játszottak nagyobb szerepet, míg a modern fejlődés az ellenkező irányba, a vasút felé terelte a forgalmat.

A város három jellemvonása — az ősi püspökség, megyeszékhely, virágzó kisipar — a különböző városrészek építkezési jellegében erősen kidomborodik. Kevés városnak van közvetlen közelben annyi tájképi szépsége, mint Veszprémnek. A völgyekben alig félórás sétával kedves fekvésű, üle, hővizű forrásokhoz érünk.

Bármelyik oldalról közelítjük is meg a várost, regényes fekvése, festői háttérével mindig lebilincsel.

Mint megyeszékhelyen számos hivatal találunk: a szokottakon kívül elsősorban említést érdemel a római katolikus veszprémi egyházmegyei püspökség. Középkorúain kívül van római katolikus papnevelő és katonai állászképző intézete. Két nagyobb takarékpénztára és több kisebb pénzügyintézet és magánbankja. Gyűrtai közül említést érdemel Fehér S. posztógyára és a Veszprémi Faipari Rt. Városi idegenforgalmi irodája és menetjegyi irodája van.

Éghajlata általában hűvösebb, mint a Dunántúl más városé, ami egyrészt tengerszint feletti magasságának, másrészt a Bakony közelségének tudható be. Nyáron éjszakai még a legforróbb időben is hűvösebb, levegője éles.

Vízellátása a városi vízvezetékkel történi.

Muzeum: A Veszprémi vármegyei Múzeum, amelyet 1925-ben a kormányzó nyitott meg öt osztályra oszlik és gyűjteményével a magyarországi vidéki múzeumok között az első sorban foglal helyet. Háttérre a város és vármegye nagy történelmi múltjának, valamint anyagi és szellemi kulturájának és ipari fejlődésének. Egyik büszkesége a baléai római mozaikpadló. Igen értékesek bronzkori leletei, továbbá népvándorlás

A város látképe

korabeli hun-avar emlékei. Gazdag néprajzi anyaga főleg bakonyi vonatkozású. Szinte egyedülállók a betyáremlékek. Az Ipari és élelmiszeripar emlékeihez esatlakozik gondosan rendezett okmánytára. Könyvtára közel 30.000 kötetet számlál. A múzeumi melletti, az u. n. „Bakonyi ház” korhű szabadtéri múzeum, régi veszprémi esutorás műhellyel, ahol most is készülnek a veszprémi esutorák.

Nevezetességei, műemlékei: A barokk stílusban épült püspöki palota a Vár sziklán. Feilner Jakab építménye, egyike a város legszebb ékességének. Izléses és szép termeinek egyrészét Maulpertsch freskói díszítik.

A XII—XIII. századból fennmaradt Gizella-kápolna az ország egyik legrégebbi kápolnája. Freskói Magyarország legértékesebb műemlékei közé tartoznak.

A püspöki székesegyház a Szent István korabeli székesegyház helyén és alapján, eredetileg román-, később gót-stílusban épült. 1910-ben báró Hornig Károly, bíboros-püspök restauráltatta. Az előtte álló Szent Háromság-szobor 1750-ből való.

A szentferencendiek zárdája és temploma 1776-ból való. A templom kriptájában nyugszik Ányos Pál költő.

A római kath. hittudományi főiskola (szeminárium) mellett a bástyakilátóról a fal közepén oszlopfő, Vetési Albert püspök címerével) megkapó kilátás nyílik a Séd völgyére, a Budapest—grazi műút 184 m. hosszú, 26 m. magas Szt. István-völgy hídjára, amely

Szt. István
Völgyhíd
Foto: Szabados

az ország legmodernebb építészeti remeke és a kereszttel megjelölt 1240-ből való Szent Katalin-apácakolostor romjaira. A zárdában nevelkedett Árpádházi Boldog Margit.

A várfelejtőnél balra áll a török minaretre emlékeztető tűztorony; alapja a régi vár körbástyája. A régi vár vigyázó tornya volt. A tornyot körülfutó erkély és látnás kupola már barokkori ráépítések. Körerkélyéről szép kilátás nyílik a városra és környékére. (Egyszerre 5 személy tekintheti meg.)

A régi várkapu helyén a „Hősök kapuja”. A világháború hőseinek ó-román stílusban, kőkényesi márványból készült emlékműve. Emeleti terraszáról gyönyörű kilátás. Ismerető tábla van a város történeléről magyar és német nyelven.

A mélyen fekvő püspöki kert körül épültek Veszprém újabb középületei: a vármegye-ház, főispáni lak., pénzügyigazgatóság, a püspöki jószágkormányzóság, az angolkís-asszonyok és az Irgalmas Nővérek tanintézei, a lóposta, a városi mozgóképszínház, városi kulturális, tanúszálló és a Medgyaszay István tervén alapján 1909-ben épült Petőfi-színház.

Az Erzsébet-liget mögött, a Kálvária-dombon az Árpádkori Szt. Miklós plébánia-templom maradványait lárták fel.

A Rákóczi-téren a Pósa-ház, egykor a zirci ciszterciara-rend tulajdona volt. A manzardtetős címeres barokképület a XVIII. században épült.

A Szabadság-téren a város forgalmi központjában áll a városháza, barokkstílusú, manzardtetős épület, eredetileg régi veszprémi családi ház 1793-ból.

A balatoné vörös homokkőből épült Károly-templom, báró Hornig Károly bitoros-püspök családi mauzóleuma, Veszprém egyik jellegzetes műemléke.

Gyűjteményei a vármegyei múzeum, a székeskáptalan levéltára, püspöki könyvtár

KÖZLEKEDÉS

Vasut: A városnak 3 vasútállomása van. Veszprém külső p. u. a várostól 5 km-re, a Székesfehérvár—celldömölki vonalon; Veszprém p. u. és Veszprém honvédlaktanya p. u. a Győr—alsóörsi vonalon. Ez utóbbi kettő a város központjától 7—8 percrenyire fekszik.

Menetidő Budapestről személyvonattal 3 óra, gyorsvonattal 1 $\frac{3}{4}$ óra.

Utélágazások Győr, Pápa, Tapolca, Balatonfüred, Balatonalmádi és Székesfehérvár felé.

MÁVAUT-autobusz járatok a város központjából a külső pályaudvarra, azonkívül Pápára, Nagyvázsönyba, Tapolcára, Etyingre, Sümegtornyára; ezenkívül nyáron Budapestre, Grazba, Balatonfüredre, Balatonalmádba, Balatonkenesére, Zircire, Bakonybélra és a eseszneki várhoz.

Bérrautó-állomás a városháza mellett. Díjszabás taxaméter szerint.

Benzinkut 6 van a városban, autógarázs Veszprém pályaudvarnál.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Korona-szálloda, 38 szoba, 2. Erzsébet-szálloda, 18 szoba, 3. Magyar Király-szálloda, 4 szoba, 4. Szarvas-szálloda, 2 szoba, 5. Balaton-szálloda, 4 szoba. Szobaárak: A Koronában 1 ágyas 3—6 P, 2 ágyas 4—8 P, a többiben 1 ágyas 2,00 P, 2 ágyas 5 P és kiszolgálás.

Turista- és diákszálló csoportok részére 6 szoba, 50 ágy. Felnőtteknek 1 P, diákoknak 50 fillér.

Vendéglők: 1. Hungária, 2. Lohonyai, 3. Angyal, 4. Kiskuti-vendéglő (kerthelyiséggel), 5. Vasuti vendéglő. A Korona-, Erzsébet- és Zusehmann-szállodák éttermei nagy befogadóképességek. Szép fekvésű a Méhes-kert nyári helyisége is.

Fizetővendéglátás: Felvilágosítást a Városi Idegenforgalmi Hivatal ad. Penziószerű ellátás egyeseknél 3—5 P-ért kapható.

Fővenyűrdő

FÜRDŐK

Királykúti strandfürdő 2 nagy uszómedencével és vendéglővel, 115 kabin és közös vetkezők. Jegyárak: fürdőjegy 30 fillér, kabin 30 fillér, szekrény 20 fillér.
Deák-féle uszoda a Séd folyón. Fürdőjegy 20 fillér, kabinjegy 10 fillér.

KÓRHÁZAK

Városi közkórház 200 ágygal. Felszerelése modern, külön fertőző pavillon. Tüdőbeteg-gondozó intézet 10 ágygal. Mentő-állomás: Szegletly-u. (Telefon: 4.)

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

Hosszabb nyári tartózkodásra klímája, fürdője, kirándulási lehetőségei és a vendég-ellátás szervezettsége miatt a város kiválóan alkalmas.

SPORT

A városnak két sportpályája van, a MOVE sportegyesület és a Veszprémi Torna Club Királykúti uszóegyesület.

Tennisz-pályák, télen állandó jégpálya.

Sí-sportra a város közvetlen környéke is kiválóan alkalmas, ezenkívül félnapos kirándulással hosszabb lejtők is könnyen elérhetők.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Évente két hónapig tartó színházi évad. Hetenként 4 napon mozgóképelőadások.

Hangversenyek és előadások tartására a városi színház és a Katolikus Kör helyiségei szolgálnak.

Elit-kávéház, Pannónia-kávéház.

Cukrászdák: Majbó, Stiffel Károly + több kisebb.

TURISZTIKA

Turisztika szempontjából elsősorban a Bakony-hegység jön tekintetbe. A Bakony a Dunántúli Középhegység legmagasabbra emelkedő része. Hosszúsága Mőrtől Keszthelyig mintegy 110 km. A még most is sok helyütt járhatatlan vadont termékeny medencék s mély völgyek teszik változatossá.

A Séd völgye a Bakonyt két részre osztja. A déli a Balaton szintjéről hirtelen emel-

A vár nyugatról

kedik ki s egyhangu fensíkját — Balatontelvidék és Veszprémi fensík — délnyugaton a Kalhegy erdőköszoruzta bazalttömege, északon a Szentgáli mészhégek határolják. Az északi Bakony tagoltabb, hüvösebb éghajlatu. A kiterjedt tölgyesek, ültetett fenyőerdőkkel tarkítva, — a vadaskertek, nyájas völgyek és vad sziklaszorosok valami sajátos szépséget kölcsönöznek a tájnak. A magyar és német lakosság ma is őrzi régi szokásait és népviseletét. A zsványromantika helyét a turisztika foglalta el s az ősi apátságok régi kulturhivatásukat ujult erővel lölik be.

A turisztikára vonatkozólag felvilágosítást nyújt a városban székelő Magyar Turista Egyesület Bakony-osztálya és a Kárpát Egyesület helyi csoportja.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

Szép sétahelyek a város közvetlen közelében, a Séd völgyében. Nyugat felé a geológiailag érdekes alakulatú Keskuti-völgy, amelynek folytatása a Tekerés-völgy (csak Óvári Ferenc felsőházi tag, tulajdonos engedélyével járható be), északra az Aranyos-völgy hővizű, kristálytiszta forrásokkal. Kedvelt kirándulóhely, felórányira a külső-pályaudvar közelében fekvő városerdő.

Száncs félnapos és egytapes kirándulásra nyílik alkalom a Bakony és Balaton felé. Megtekintésre érdemes a herendi porcellángyár, a városlődj köedénygyár, továbbá Zire és környéke, Balatonalmádi, Balatonfüred és Tihany községek, a Horthy-kilátó Alsóörs határában.

A Bakonynak Veszprémhez legközelebb eső magasabb hegye a 646 m. magas Papodiető, amely jelzett turista-uton 4 óra alatt érhető el. Fűves tetejéről szép körkép.

HERENDI PORCELLÁNGYÁR

Magyarország legrégibb porcellángyárát 1839-ben Farkasházy Fischer Mór alapította, gróf Eszterházy Károly támogatásával. A rövid ideig tartó kezdeti kísérletek emlékéül őrzi a gyár muzeumában elhelyezett neoharokk iskola stílusában készült kis kannácska. A gyár csakhamar a művészi porcellán előállítására tért át, rövidesen világhírnévre tett szert, ma 21 világkiállítás nagydíja van a gyár gyűjteményében. Fénykorát Farkasházy Fischer Mór korában élte, utána sokszor eszerélt gazdát, 1923-ban vette fel mai részvénytársasági formáját. Vevőlistájában uralkodókal, előkelő esaládok sorozatát, műgyűjtőket és muzeumokat találunk. A gyárnak felbecsülhetetlen értékű modellgyűjtemény van birtokában, minden klasz-

Petőfi színház

szikus stílus képviselve van e gyűjteményben. Ma különösen a jelenkor kiváló magyar szobrászművészeinek műveit sokszorosítja, ezeken kívül jellemző vonása a kézfestés rendkívüli fejlettsége. Készítményei közül legjelentősebbek az étkezőkészletek. Herednek értékes porcellántermékeik kívül más kerámiai gyártmányai is vannak. Mivel környékén — ha kaolin nincs is — jóminőségű anyagok vannak, már az ókorban is kitűnt nagyipari készítményeivel, minél azt a múzeum gazdag gyűjteménye tanúsítja. Fontosabb agyagipari készítményei: kőedény-étkészletek, majolika diszlárgyak, cserépkályhák, tráskannák stb.

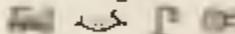
FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A Városi Idegnforgalmi Hivatal („Korona” épület. Tel.: 222) és Blhosoczy Rezső népm. titkár

PÁPA M. VÁROS

Ref. kollégium

21.306 lakosu megyei város, Veszprém vármegye északnyugati részén, a kis magyar Alföld szélén. Járásai székhely. Budapesttől való távolsága 177 km, Veszprémtől 86 km. Tengerszint feletti magassága 154 m. Róm. kath., ref., ág. hitv. ev. és izr. templom. A város Tapolca nevű folyója a Tapolcafői forrás területéről kapja állandó mennyiségű és hőfoku vizét. Ezek a források szolgáltatják a város ivóvízszükségletét is.

Nevezetességek: A török idők végvári harciban és a Rákóczi-időkben elpusztult hatodfélszázéves város a 18-ik században épült ujja s akkor kapta azt az egységes, bájos barokkarcot, amilyennel kevés város díszkedhetik. A város Főterének barokk házaí közül kiemelkedik a plébániatemplom. Klasszicizáló barokk-stílusban épült, korának egyik legjelentősebb európai műalkotása. Fellner műve, melyet Maulpertsch nagyméretű, csodás freskói díszítenek. Az Esterházyak patkóalakú nagy kastélya (Grossmann alkotása), a 300 holdas angol parkban, a „várkert”-ben áll. Főuri gazdagságu, nagy művelésű berendezéssel. A Benedécs-templom rokokó berendezése, aranyozott faszobrai a faragóművészet remekei s az országban párjukat ritkítják. Érdekes a kriptája. Az udvarba épített kálvinista templom a magyarországi régi református templomépítés egyik legjelentősebb alkotása. Az új református templom (Dudás építőművész gyönyörű alkotása), befejezés előtt áll. Az arab stílusban épült izr. zsinagóga igen hangulatos, művészi becsű.

Gyűjteményei a következők: a ref. főiskola könyvtára 67.000 kötetet, Baldacci-féle híres metszetgyűjteménye 2600 darabot számlál. Érem- és régészeti gyűjteménye és a Papensia — Petőfi—Jókai-relikviákkal — igen értékes. A benedécs-gimnázium régiségtára, oklevelei, a ferencesek kolostora sok értéket rejtnek. Az Esterházyak családi levéltára, XIV. századtól visszamenő anyaggal rendelkezik.

Műemlékei, szobrai részben a XVIII. századbeli pápai mesterek művei — mint a Kálvária hat angyalszobra, a Szent Flórián és Nep. Szent János, — továbbá ifj. Vastagh György, Izsó Miklós, Kísfaludy Stróbl Zsigmond és Manno Miltiades alkotásai.

Közlalményei egy korával lépést tartó, modern fejlettségű városról tesznek tanúságot. Iskolákban gazdag. Ezek élén 400 éves ref. főiskolája és gimnáziuma, 300 éves benedécs (hajdan Pálos) gimnáziuma áll. Középiszkoláiban 2000 diák tanul. Máltán nevezik tehát az iskolák városának. Egyéb kulturalményei, szociális és egészség-

kärnyéki városok közül Pápáról közelíthető meg legjobban. A város szívéből 7 kilométernyire már kezdődnek a Bakony erdőségei, légvonalban 22 km-nyire pedig a Bakony legmagasabb pontja, a Kőröshegy (713 m.) fekszik. Az Óreg Bakony ídillikus meredek völgyszorosai, szurdokvölgyei melyen Feckell hájos patakvölgyei, vadban gazdag hatalmas szálterdei és egészséges fenyvesei, gazdag flórája és faunája, pompás kilátást nyújtó hegycsúcsai, kedves lankái, rétei és érdekes falvai, turistának, festőnek, tudósnak felejthetetlen benyomásokat nyújtanak. Forrásai, kutjai kristálytiszták, kitűnő vizűek. Mindezeket a természeti kincseket művészeti és kulturális alkotások, bástópai maradványok teszik még értékesebbé, jelentősébbé.

E jelentős pontoknak, helyeknek megtekintésére 15—20, 104-, egynapos turatervezet készült. Ezeket külön-külön is minden érdeklődő turista megkaphatja a városháza főjegyzői hivatalában.

Fél- és egynapos kirándulóhelyek a következők: Várkeszű régi várromokkal, kellemes fürdővel és csárdával a Rába partján. **Somlóhegy** kitűnő boráról és nagymultú várának romjairól híres. **Tapuletó**, a Tapolea forrásfejével. Rendkívül érdekes mészkőpadok, két forrástól 600 m² területen. A monda szerint az ősök a helyen áldoztak lovat a Uadírnak. **Döbrönte**, a Hímfyek ősi várának romjaival. **Nagyganna**, a gróf Esterházy-család sírholtjával. fölötte a Moreau tervei szerint épült neoklasszikus plébániatemplom. Igen értékes műalkotás. **Pápakovácsi**, a kihalt Somogyi grófok kastélyával. **Curgókut**, hájos vízesés. Remekfékvésű **Parkasgyepű**, az Orsz. Gyermekvédő Liga erdei iskolájával. **Pápa-vár**, a tatárjárás idején a város menedékvára volt (532 m.). **Tevelhegy**, ***Durrogóstető**, **Ugod**, kőhányájával, hajdan Pápa előørs vára. **Bakonybél**, hangulatos fekvésű község, a Szent István alapította bencés apátsággal, monostorral, Greg parkkal. ***Semberekhegy**, ***Huberflak** és **Móricsháza** pompás vadászkastélyok, vadászlakok. **Vörös János patak völgye**, ***Odvaskő-barlang**, **Solri és Savanyu Jóska** bakonyi helytörök egykori tanúja, 16 lépés hosszú. A **Gerezen-patak Szurdokvölgye**, a Bakony legszebb völgye.

***Kőröshegy** (713 m.) a Bakony legmagasabb pontja és legszebb kilátóhelye, honnan Pannoniámtól a Balatonig láthat az ember. Oldalán található az ***Ördöglik barlang**, két egymás alatt fekvő útszerű barlanggal, 16 m. mély. Egynapos túrában elérhető még a városból **Bakony szentlászló-fürdő**, a romantikus **Cuhavölgy** és a **Cseszneki várronok**.

Ref. Templom

A fent megjelölt helyek megtekintéséhez a gróf Esterházy Tamás Pápa-ugodi hitbizományának erdőhivatalától (Ugod) kell előzetes engedélyt kérni.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ. képviselője: Dr. Hermann László városi főjegyző, Pápa.

BALATONALMÁDI, ÜDÜLŐHELY

Balatonparti
bangulat
Foto:
Monostory

1811 lakosu színmagyar nagyközség a Balaton északi partján, Balatonkenese és Balatonfüred között, a Bakony hegység déli lankás lejtőjén. Budapesttől való távolsága 141 km. Veszprémtől 18 km. Tengerszín feletti magassága 106 m. Villanyvilágítás. Róm. kat. templom.

A közel 3000 holdnyi területen mintegy 500 nyaraló van, esodás gyümölcs- és szőlőkultúrával, gyönyörű lombdöggel körülövezetten. A háború után a Balatonalmádi Fürdő és Építő Rt. és a M. kir. Postatakarékpénztár együttműködése folytán a Balaton mellett legszebben Balatonalmádi fejlődött.

Nevezetességei: A szőlőhegyekben római sírok, kőoszlopok és épületelemek találhatóak. Építészeti érdekességei: az 1885. évben épített Szent Margit kápolna és az 1930 évben épített Szent Imre templom. A templomot Medgyaszay István műépítész szép magyar stílusú tervei alapján építették. A templom belső kiképzését művészi szobrok, üvegablakok és Gyulay István szép oltárképe díszítik. Balatonalmádi tereit és szépen gondozott sétautjait nagyszámu szobor és relief ékesíti. Értékesek Izsó Miklós 1872-ben készített Petőfi szobra és Óváry Ferenc Róthermere és Rákosi Jenő szobrai a Zsófia gyermekszanatóriumban. Impozáns az érrendenta örökmees (Lovass László építész tervei után).

KÖZLEKEDÉS:

Vasuton a Balaton felsőparti vasútvonalon Budapest—székesfehérvári vonalon, gyorsvonattal 2 óra, személyvonattal 4 óra alatt, Budapest-Déli vasutról Székesfehérváron való átszállással szintén 2 óra alatt érhető el. Győr—Pápa—Celldömölkön át is jól megközelíthető. Három vasútállomása van: Budapest felől Balatonalmádi-Fürdő, Veszprém felől Balatonalmádi-Óreghegy és Sárkuta.

Hajókkötő: Hajóösszekötötés a balatoni hajók járataival.

Autobuszjáratok: A nyári hónapokban Veszprém—Balatonalmádi, Balatonkenese—Enying között, valamint Balatonkenese—Aliga és Siófok között közlekedik MAVART autobuszjárat.

Autóval a Balaton-felsőparti műtton érhető el.

Helybéli közlekedési eszközök: Bérautók, bércocsik. 2 benzinkut van az üdülőtelepen

Balatonalmádi látképe

Foto: Monostory

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák és éttermek: 1. Abbazia-szálloda, 70 szoba, folyóvíz. Napi penzió 6—8 P. 2. Pannónia-szálloda és étterem, 100 szoba, folyóvíz. Napi penzió 6.50 P. (Garage.) 3. Park-szálló, 6 szoba. Napi penzió 4—5 P. 4. Zsák-szálloda és étterem 18 szoba, folyóvíz. Napi penzió 6—7.50 P. A szállodákban villanyvilágítás. Szobaárak 2—5 P-ig. Havi bérletten 30—70 P-ig. Pólágy 1.50 P.

Penziók: **Ottó-penzió,** 660 m²-es parkban. Villany. Fürdőszoba. Hideg-meleg folyóvíz. 17 egy- és 10 kőágyas szoba. Penzióárak: főidényben 6.50—9 P, elő- és utóidényben 4.80—6 P. Tel.: 24. **Majbo-szálló és penzió,** 16 szobával, nagy bárszerű étteremmel. Főidényben 6—6.50 P, elő- és utóidényben 2.50—4.50 P. **Kálmán-penzió** a strandfürdőnél. Kitűnő konyha, diétásoknak is. Főidényben 6.50—7.50 P, elő- és utóidényben 5 P. **Klára-penzió,** 11 szoba, folyóvíz, teljes napi penzió 6—7 P. **Zsófia-penzió,** 7 szoba, teljes napi penzió 6 P. **Stelker-penzió,** 10 szoba, folyóvíz, teljes napi penzió 6—6.50 P. **Sirály-penzió,** 8 szoba, teljes napi penzió 6 P. **Jákói-penzió,** 8 szoba, teljes napi penzió 6—8 P. **Somody-penzió** 5 szoba, teljes napi penzió 5—7 P. **Gyökér-penzió,** 5 szoba, teljes napi penzió 6—7.50 P. **Mogyoró-penzió,** 10 szoba, teljes napi penzió 6—7 P. **Órtel-penzió,** 40 szoba, folyóvíz, teljes napi penzió 6 P. **Postaalkalmazottak üdülője,** 60 szoba, folyóvíz. Csak postaalkalmazottak részére. **Postatakarékpénztári üdülő,** 32 szoba, folyóvíz. **Vasutasok üdülője,** 16 szoba, teljes napi penzió 5 P.

Fizetővendéglátás (szervezett).

A Balaton-parti villákban és a községben nyilvántartott egy és többágyas szobák átlagos havi bére 80—100 P.

FÜRDŐZÉS

Balatonalmádi legszebb ekessége a somogyi parton is ritkaságszámba menő teljesen új, 500 meter hosszúságban megépített főveny-fürdő. A főveny-fürdő kőből épített épületében 500 kabín és 300 személyt befogadó kétszemélyes és közös öltözőhelyiség van. Ugyanevak a főépületben vannak a kád- és gyógyfürdők is. A főveny-fürdő

homokstrandja a Balaton vizébe 50 méter mélyen is benyúlik. A strand a legmodernebbül van tornaszerekkel, nyugógyakkal és egyéb kényelmi eszközökkel felszerelve. Fürdőárak: belépőjegy reggel 8—2-ig 50 fillér, gyermekeknek 20 fillér. Kabinjegy 50 fillér, vetkőzőjegy 20 fillér. Kabinbérlet havj 10 P. Strandbelépő délután 2-től kabinnal együtt 60, kabin nélkül 40 fillér. Gyermekeknek 20 fillér. A főveny-fürdő emeletes szárnyában szénsavas gőz-, kád- és iszapfürdők vannak. Gőz- és kádfürdő ára 1.50 P. Igen szép és kellemes fürdőzési lehetőséget nyújt a Vörösberény községhez tartozó Budatava.

EGÉSZSÉGÜGY

Két orvos és egy gyógyszerészeti helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Balatonalmádi-fürdőtelepen jókarban tartott parkok, sétautak és a Balaton partján sétányok vannak. A főveny-fürdőben és a tóparti parkban szalonzenekar ad délelőtti és uzsonnahangversenyt. Üdülőhelyi társalgó, könyvtár, kártyaszoba, bridge-szalon stb. Tíz teniszpálya és a Magyar gazdák Orsz. Lovasegyletének lovasiskolája szolgálják a nyaralók sportolási lehetőségeit. Vitorlásversenyek a Balatoni Yacht Club balatonalmádi osztályának klubháza. Nemzetközi teniszversenyek, Vívóversenyek.

KIRÁNDULÁSOK

Beszélőkút. Óvári kilátó kápolna egy órányira, Malomvölgy, Vörösberény 3 óra, Remetevölgy, Öreghegyi erdő 3 óra, Felsőhegy, Alsóörsi erdő, Nagykőorr 4 óra, Vörösberény—Meggyeshegy, Szentkirályszabadja, Felsőörs, Alsóörs 7 óra; Veszprém — Szentkirályszabadja — Malomvölgy — Vörösberény — Balatonalmádi — Halás — Horthy kilátó—Alsóörs—Balatonfüred felé félnapos kirándulások. Sétautak, turista-jelzéssel jelölve. Azonkívül igen sok és szép kirándulás tehető autóbusszal.

Húsök
Mecsesé
Foto:
Monostory

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Balatonalmádi Fürdőigazgatóság és a községi előljáróság

BALATONKENESE, ÜDÜLŐHELY

Látkép

Foto: Monostori

2456 lakosu színmagyar nagyközség, a Balaton északkeleti fejénél, dombos vidéken, gyümölcsök és szőlőktől ávezve, közvetlenül a part mentén. Nagy előnye Budapesthez való közelsége. Budapesttől való távolsága 129 km., Veszprémtől 38 km. Budapest felől az első balatonmenti vasúti állomás. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat. és ref. templom, OTI kórház. Istentiszteletek mindkét templomban naponta.

Nevezetességek: A község igen régi eredetű, eredeti neve Knésa volt. Már Szent István királynak 1025-ben készült adománylevelében említést tesz róla, amikor a községet jobbhagyóival a veszprémiölgyi apácáknak adományozta. Történelmileg is elég jelentékeny hely volt a múltban Kenese, mert 1532 ujév napján I. Ferdinánd és Zápolya idejében a két ellenkirály közötti vihangások megszüntetése végett itt tartottak országgyűlést a Főrendek. A prot. iskola építkezésénél talált hypocaustum, római sírhelyek a zsidó temetőnél, hősi emlékmű és egy obeliszk a balatoni költő, Soós Lajos emlékére.

K Ö Z L E K E D É S

Vasuton a Budapest—Székesfehérvár—Tapolcai vonalon 2 óra alatt érhető el.

Vasutállomása közvetlen a község mellett van.

Hajóállomás szintén közel van a községhez.

Autóbuszjárat Enying—Veszprém—Aliga között. Minden vasúthoz Balatonkenese vasutállomás és Szk. f. üdülő között.

Autóval a Budapest—Székesfehérvár—Palgárdi—Balatonfőkajár—Balatonkenese útvonalon érhető el.

Benzinállomás a község középpontjában.

Helybeli közlekedési eszközök: „Mátyás király” szálloda hérautója

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fővárosi Üdülőhely. Három modernül berendezett szállóépület. Az első szállóépület egyemeletes, 80 szobával; a második szállóépület kétemeletes, 86 szobával. Minden szobában hideg-melegvíz, villany, központi fűtés. Elő- és fürdőszobás lakosztályok. Az elegánsan berendezett közös terem, az olvasó, női szalon lársalgó, kártva szoba, írószoba, télikert, uri kényelemről gondoskodnak.

A két szállóépületet télikert köti össze az éttermekkel. A vendéglő konyhája orvosi-lag szakszerűen összeállított diétát is szolgáltat. Saját vasúti állomás, hajóállomás, postaügynökség, telefon.

Róm. kath. istentisztelet az üdülőhely kapujánál, nyáron ref. istentisztelet.

Fővárosi üdülő
Az 1. sz.
szállóépület

Esti hangulat.

I szálló-épület.

Nyoleholdás strand, nagy gyermekjátsszótérrel, 100 kabín, öltözők, bazár, bültő
Külön játékház: billiárd, ping-pong, beépített tkepálya. Minden délután és este tánc.
Négy karbantartott tenniszpálya. Sportpálya, esónakpark, vitorlások, motóresonakok.
Nyáron a legváltozatosabb sportversenyek: vívőverseny, vitorlásversenyek, tennisz-
versenyek stb.

Penziórendszer (szoba, világítás és fűtéssel, napi háromszori étkezés strandhasználat)
földényben 8—12 P.

Elő- és utóidényben egyheli tartózkodás után 5%, kétheti után 10%, kéthónapi tar-
tózkodás után 15% kedvezmény.

Fürdőorvos: dr. Magassy Gábor, Gyógyszertár 2 km-re Balatonkenese községben.

Felvilágosítást nyújt a tulajdonos: Székesfővárosi Alkalmazottak Segítőalapja, Buda-
pest, IV., Calvin-tér 2. Telefon: 18-68-75.

Penziók: MOVE-penzió, 7 szobával. P 4.50, csak tagoknak. Pataki-penzió, 7 szobával.
Teljes napi ellátás, lakással 5.— P-től felfelé kapható.

Vendéglők: 1. Kurucz-vendéglő (100 vendég befogadására alkalmas). Ebéd 1.— P,
vacsora 0.80 P, napi penzió 3.50 P. 2. Natkay-vendéglő (20 vendég befogadására al-
kalmas). Ebéd 1.— P, vacsora 0.80 P, napi penzió 2.80 P. 3. Kocsis-féle „Rózsa-
bokr” vendéglő (100 vendég befogadására alkalmas). Ebéd 1—1.40 P, vacsora
1.20 P, napi penzió 3.50 P.

Fizetővendéglátás, Penziószerű ellátás: 1. Özv. Mészöly Pálné jól berendezett, szép
kertes úri lakásában 5—6 személyt tud elhelyezni. Napi négyszeri étkezés személyen-
ként 5.— P.

2. Özv. Vlaszati Ödönné kuriaszerű lakásában 12 személy részére van hely június
1-től. Napi négyszeri étkezés személyenként 3.80 P. Gyermekeknek 10 éves korig
kedvezmény. Ingyen kabinhasználat a 15 percnyre levő strandon.

3. Nagy Gábor villájában 7 kétágyas szoba, földényben 3—4 P.

FÜRDŐZÉS

1. A Balaton-parti községi strandfürdőben 150 kabín áll rendelkezésre. Bőséges ho-
mok és árnyas helyek, tornaszerek. Strand-belépődíj személyenként 30 fillér. Naponta
zene. Fürdőtulajdonos: Balatonkenese község.

Fürdőidény június 1-től szeptember 15-ig. Előidény június 1—30-ig. Utóidény szept-
ember 1—15-ig.

EGÉSZSÉGÜGY

OTI-kórház, orvos és gyógyszerár helyben. A kórház 76 szobás és mintegy 200 sze-
mély befogadására alkalmas. A kórházban csakis OTI-tagok nyerhetnek szanatórium-
szerű ápolást. A kórházban 4 orvos van. Igazgató-főorvos: dr. Magassy Gábor. Fürdő-
orvos: dr. Saary István.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Kulturintézmények: Uri Kaszinó, Iparoskör, Polgári Kör.

Sportlehetőségek: uszás, evezés, vitorlázás, tenniszezés. A tenniszpálya a község ár-
nyas ligetében elsőrendűen van elhelyezve.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával elérhető helyek: Soós Lajos költő emlékoszlopa egy magaslaton, hon-
nan szép kilátás nyílik a vidékre. A Székesfővárosi Tisztviselők Üdülőtelepe s onnan
kirándulás a Rákóczi-fához, mely nemzeti műemlék. Tatárbarlangok; a népmonda
szerint a lakosság itt talált menedéket a török háberuk alatt. Sándorhegy, ahol
prehisztorikus kerámiákat találtak. Hajóval az összes balatonj községekre.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Községi előljáróság és az üdülőhelyi bizottság.

SIÓFOK, ÜDÜLŐHELY

Községháza
Foto: Manostory

4100 lakosu színmagyar nagyközség és fürdőtelep. Az aligai magas dombvonul elsimulásával a Sió-esatorna mellett kiszélesedő rónán fekszik. Budapesttől való távolsága 115 km. Veszprémtől 27 km. Tengerszint feletti magassága 109 m. Vízellátása vízvezetékéből történik. A siófoki vizmi első volt a Balaton mellett, különö, teljesen tisztított elsőrendű ivóvízel szolgáltat. Ugy a községben, mint a nyaralótelepeken villanyvilágítás.

Róm. kat. ref. és izr. templom. A község templomaiban minden vasárnap van istentisztelet. A róm. kat. templomban reggel 8 és 10 órákor van a szentmise, a ref. templomban d. e. 10 órákor istentisztelet, az izr. imaházban szombat d. u. 6 órákor. Siófok fürdő a legrégebb és legnagyobb balatonparti fürdőhely, berendezése, strandjai, évszázados platánok, gyönyörű parkja egyaránt a nyaralók kényelmét szolgálják. A nyaralóidényben a szórakozási és sportlehetőségek époly mértékben kielégítik a nyaralók igényeit, mint bármelyik világhírű külföldi nyaralóhely. A község és fürdőtelep útjait rendszeresen öntözik és portalanítják.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton: Budapest—nagykanizsai vasútvonalon közelíthető meg. Budapesttől gyorsvonaton 2, személyvonaton 3 óra alatt érhető el. Majdnem óránként érkeznek és indulnak a vonatok mindkét irányban. Rendes személyvonati járatokon kívül a Balaton mellé beállított sínautobuszok bonyolítják le az egyes fürdőhelyek közötti forgalmat. Az Árpád-sínautobusz beállításával a menetidő 1 óra 20 percre esökken, így alig számbavehető idő alatt érhető el a fürdőtelep Budapestről. Bécsből minden nap különkocsi érkezik Siófokra és közvetlen kocsi van kapcsolva a vissza-induló szerelvényekhez is. **Vasútállomása** modernül berendezett. Az állomástól a fürdő kb. 800 méterre fekszik, árnyas úton érhető el. Az érkező és induló vendégek részére bérautók állanak rendelkezésre.

Autóval a Balaton alsóparti műuton Budapestről Székesfehérváron át 2 és fél, 3 óra alatt érhető el.

Autobuszbjárat: Junlustól szeptember végéig rendszeresített autobuszbjárat Budapest—Siófok között. A járatokat modern kényelemmel berendezett luxusautócarok bonyolítják le.

Hajóval: Az összes balatoni fürdőhelyekre indulnak hajójáratok. Közvetlen átkelőjárat Balatonszentes—Tihany és Alsóürsee.

Légiforgalom: sportrepülőtér szárazföldi és vízi, a MAC motorsport, vitorlás és repülőosztályának kezelésében.

Helybeli közlekedési eszközeik: bérentők és bérkocsik, a vasutállomásnál és a város-háza előtt bérelhetők.

Autógarázsok a szállodákban. **Több benzinkut.**

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Lakás és ellátás szempontjából Siófok a legkényesebb igényeket is kielégíti. A legfényűzőbb lakástól és ellátástól a turista szállásig mindenféle megtalálható. A fürdőtelepi nagyszállodákban hideg és meleg víz van, az összes szállodák, penziók és nagyobb villák kiadó szobái vízvezetékkel vannak berendezve. Siófokon van az egész Balaton mellett a legtöbb fürdőszoba és folyóvízzel ellátott kiadó szoba. Penzióárak előszezonban 5—7, főszezonban 7—12 P között változnak.

Szállodák: **Hullám-szálloda** a Balatoni Fürdőbérlet Rt. tulajdonában, a Balaton partján, hatalmas parkkal, Saját stranddal, 43 szoba, hideg-meleg folyóvíz. Szobaárak: egy- és kétágyas szobák 5.50-től. Teljes penzió napi ötszöri étkezéssel 10—15 P. A szálloda parkjában teniszpályák. A szállodában autógarázs. Éttermében elsőrangú étkezés.

Sió-szálloda, a Balatoni Fürdőbérlet Rt. tulajdonában, hatalmas parkban, a Balaton partján, 43 szoba, hideg-meleg folyóvíz. Teniszpályák, autógarázs. Szobaárak 5.50—22.50 között. Teljes napi penzió, ötszöri étkezéssel 10—15 P között.

Balaton-szálloda, Karpelesz Janka tulajdonában, kerthelyiség, villany, folyóvíz, fürdőszoba, 22 két-, és 21 egyágyas szobával. Teljes penzió egyágyas szobában 7—10 P. Kétágyas szobában 6—7.50 P. Elő- és utóidényben 6—6.50 P. Vendéglő esukott termekkel, külön kerthelyiséggel. Menüár 1.80 P.

Fogas Park-szálloda, Keldorfer Oszkárné tulajdonában. Parkírozott kert, villanyvilágítás, fürdőszoba, 35 egyágyas szoba, ára főidényben 4, elő- és utóidényben 2.50, P. 14 kétágyas szoba, ára főidényben 8, elő- és utóidényben 5 P. Étterem, terrasszal, kerthelyiség. Penzióárak főidényben 8—9 P, elő- és utóidényben 6—8 P. Autógarázs, benzinkut.

Penziók: **Grand Hotel** penzió, Dombay Sándor tulajdonában. Park, villanyvilágítás, fürdőszobák, 10 egyágyas szoba, ára főidényben 4—6, elő- és utóidényben 3—5 P. Kétágyas szobák ára főidényben 8—12 P, elő- és utóidényben 6—8 P. Külön pavilonban étterem, lárszobák és írószoba. Teljes napi penzió főidényben 8—10, elő- és utóidényben 5—7 P. Autógarázs.

Exkluzív penzió, Bérczy Elemér tulajdonában, park, villanyvilágítás, folyóvíz, fürdőszobák, 16 egyágyas szoba, főidényben 4—7, elő- és utóidényben 3—5 P. 12 kétágyas szoba, főidényben 12, elő- és utóidényben 6—8 P. Teljes napi penzió 8—12, elő- és utóidényben 5—7 P.

„Elite Grill“ penzió, Egy lépésre a strandtól, a Balaton partján. Elsőrendű magyar, francia és diétás konyha. Penzióárak főidényben 9—12 P, elő- és utóidényben 6—9 P. Gyermeknek 50% engedmény.

Magda Tivadar penziója, Park, villanyvilágítás, folyóvíz, fürdőszoba, 8 egyágyas szoba főidényben 4 pengő, elő- és utóidényben 2 pengő. 5 kétágyas szoba főidényben 8 pengő, elő- és utóidényben 4 pengő. Teljes napi penzió főidényben 4—6 pengő. **Impériál penzió**, 34 szoba, folyóvíz, fürdőszoba, villany. **Elite Grill penzió**, 20 szoba, folyóvíz, fürdőszoba. **Stefánia penzió**, 30 szoba, folyóvíz, fürdőszoba, villany. **Sacher penzió**, 20 szoba, folyóvíz, fürdőszoba. **Halász penzió**, 12 szoba, folyóvíz, fürdőszoba. **Bátz penzió**, folyóvíz, fürdőszoba. **Vitéz penzió**, 9 szoba, folyóvíz, fürdőszoba. **Uri penzió**, folyóvíz, fürdőszoba.

Penzióárak 5—12 P között változnak.

Kovács eukrészda, Pályaház-u. 3. Elsőrendű készítményei elismertek. Kellemes, árnyas kerthelyiség. Szolid polgári árak.

FÜRDŐZÉS

Tiszta fővényes lalaje partmenti fürdője a Balaton északi félmedencéjére nyíló tengerszerű képe a Balaton legnépszerűbb és külföldön is ismert fürdőjévé avatta. Fürdőidény május 15-én kezdődik. Előidény május 15-től június 15-ig, a főidény június 15-től szeptember 1-ig. Az utóidény szeptember 1-től október 1-ig tart.

Strand
Foto: Monostory

A modern kényelemmel berendezett strand 1000 személy befogadására alkalmas. Játékszöterek, tornaszerek, strandvendéglő, zene kellemes szórakozási lehetőséget nyújtanak a strandfürdőn. A Balaton Siófoknál a legenyhébben lejtő s így a legkisebb gyermekek fürdésére is igen alkalmas. A Balatonba benyúló móló még szeles időben is lefokozza a Balaton hullámzását.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben állandóan 6 orvos lakik, azonkívül nyáron külön szakorvosok állanak rendelkezésre. Fürdőorvos dr. Sallér Aladár, ki egyúttal községi orvos is. A Siófoki Fürdőbérlet és Fejlesztő Rt. orvosa dr. Pick Benő.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A siófoki fürdő mindenféle szórakozási lehetőséget nyújt vendégeinek. A Balaton legzajosabb és legdívatosabb fürdőhelye és a külföldi fürdők mondain nagyvilági

Kikötött
vitorlások
Foto: Monostory

élete is megtalálható. Az estéli szórakozásról a kaszinó gondoskodik, melynek hatalmas kivülúgított kerthelyisége legszebb a Balaton mellett. Minden este a műsor keretében a legkiválóbb színészek és külföldi attrakciók váltogatják egymást. Itt tartják az évenként mind nagyobb hírnevű Örvendő Kaszinó- és Anna-bálokat. Hetenként kétszer Tombolajáték értékes nyereményekkel. Intim szórakozási lehetőséget nyújt a bár, melyben a legkényesebb izlésű vendég is kellemesen szórakozhat. A nagyobb szállodák éttermeiben lánc és cigányzene, alkalmi műsoros előadások szórakoztatják a közönséget. A kaszinóban a modern igényeket kielégítő könyvtár. Az Andrássy-úton lévő Kert-moziiban a legújabb darabok kerülnek bemutatásra.

Sport szempontjából minden kívánság kielégíthető. Úgy a szárazföldi, mint a vízisportok minden faja űzhető. Uszás, evezés, esónakázás, vitorlázás örömeiben részesülhetnek a fürdővendégek. A sporttelepen vívó- és tenniszoktatás, gyermekek részére tornatanár. A lovaglás kedvelői részére lovaglóiskola.

Siófokon rendezik meg minden évben a szokásos balatoni úszóversenyt, kiváló teniszpályákon a diamántuli tenniszbajnokságot, a Balaton kék-szalagjáért folytatott vitorlásversenyt, ping-pong-, vívó- és boxversenyek programszerű összeállítottsága állandó szórakozást biztosítanak.

A horgászat kedvelői napjé, heti, vagy havi horgászjegyeket válthatnak a fürdőigazgatóság, vagy községi előljárással. Estenként zenés sétahajókról lehet a Balaton ezüstös vizükrében gyönyörködni.

Az üdültelep nemcsak nyári, hanem téli sportok űzésére is nagyon alkalmas. A szállodák nagy része téli tartózkodásra is be van rendezve. A hatalmas nyílt jégmező egy korecsolyázásra, mint fakutyázásra, vitorlás számkózásra és sífőringre kiválóan alkalmas. Hydroplán állomás, sportrepülő tér.

KIRÁNDULÓHELYEK

A fürdőtelep nagy előnye, hogy a Balatoni Hajózási Rt. központi telepéről a Balaton összes nevezetesebb helyei hajóval könnyűszerrel elérhetők. Állandó, majdnem óránként induló hajóközlekedés az északi medence kikötői között, Balatonfüred, Tihany, Kenese felé. A hajózási társulat rendszeres járatokon kívül turistahajókat is indít. A kirándulóhajók délutánonként Balatonfüred, Tihany, Alsóörs, Kenese felé, hetenként egyszer pedig Keszthely felé indulnak.

Átkelő hajó
Fotó: Monostory

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a község előljárással. Telefon: Siófok 4; és a Siófoki Fürdőbértő és Fejlesztő Rt., Siófok, Andrássy-ut 1. Telefon: Siófok 1.

VÖRÖSBERÉNY (Füzfőfürdőtelep) ÜDÜLŐHELY

Balatongyöngye strand

2279 lakosú magyar anyanyelvű nagyközség, a Balaton északkeleti csücskénél, a veszprémi fensíkről nyíló Malomvölgy torkánál. A község területéhez tartozik Füzfőfürdőtelep, amely a községtől mintegy 5 km-re fekszik. A községet észak felől a Bakony lögyerdőinek nyulványai határolják. Vörösherenynek kettős Balatonpartja, illetőleg fürdője van. Budapesttől való távolsága 134 km., Veszprémtől 11 km. Ú. p. és u. 1. Balatonalmádi. V. a Balatonalmádi fürdő. Füzfő-fürdőtelepen postaügynek-ség van. Villanyvilágítás. Róm. kat. és ref. templom. A róm. kat. templomnak festményei 200 évesek.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Tapolcai vonalon 2½ óra alatt érhető el.

Vasutállomása Balatonalmádi és Sárkuta. Mindkettő a községtől 2 km-re. A fürdőtelep állomása Füzfőfürdő megállóhely és Füzfőgyártelep állomás.

Autobuszbjáratok: Nyáron MÁVAT-járat Veszprém — Vöröshereny—Balatonalmádi Füzfő—Balatonkenese—Enying között, továbbá Balatonkenese—Aliga és Siófok között.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: „Sírály” szálloda 5 szobával. Egyágyas szoba napi 2 P, kétágyas 3 P, napi penzió mindkét helyen 4,50 P.

Penzió: „Erdei” penzió 5 szobával. Napi penzió 5 P. A fürdőtelepen egész világra is bérelhetők.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő betonkabínokkal. Fürdőjegy kabinnal 40 fillér, kabinbérlet egész

idényre 20 P. Budapestvön a fürdőjegy 30 fillér, kabinjegy 30 fillér. Csendes, családias jellege miatt Balatonalmádi községe is szívesen használja.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos a község számára Balatonalmádban, Füzfőfürdő számára Füzfőgyártelepen van.

Gyógyszertár Balatonalmádban.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Balatonalmádi, Balatonkenese szomszédosak a fürdőteleppel s így a nyaralók minden szórakozási és sportlehetőséghez könnyen hozzájuthatnak. Tenniszpálya, esőnakázás.

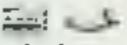
KIRÁNDULÓHELYEK

A XIV. századbeli román templomromhoz, a papírgyárhoz, a 311 m. magas Mogyehegyén keresztül Veszprémbe.

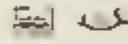
FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője; A községi elöljáróság.

BALATONAKARATTYA, ÜDÜLŐHELY

Balatonkenese községhez tartozó nyaralótelep. Budapesttől való távolsága 92 km. Érdekessége a híres „Rákóczi-szilfája”, mely az egész Balaton területéről látható. Petróleumvilágítás. U. p. és u. t. télen Balatonkenese. Ugyanott hajókikötő. Parcellázott balaton-i telep. Orvos, gyógyszerlár Balatonkenesén, fürdőorvos a Budapesti székesfővárosi üdülőtelepen. A telepen igen szép séták és kirándulások tehetők.

BALATONALIGA, ÜDÜLŐHELY

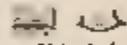
Balatonfőkajár községhez tartozó nyaralótelep. Villanyvilágítás. Teniszpályák, strand.

Szállodák: Rákóczi-szálló, 20 szobával és folyóvízzel, szoba ára 3—6 P, napi teljes penzió 7—9 P. Terézia-szálló, 16 szobával és folyóvízzel, szoba ára 3—6 P, napi teljes penzió 6—8 P.

Penziók: Sirály-penzió, 20 szoba, folyóvíz, strand; teljes napi penzió 6—7 P. Márta-penzió, 8 szoba, folyóvíz, strand; teljes napi penzió 6—6.50 P. Bauer penzió, 9 szoba, folyóvíz, strand; teljes napi penzió 7—8 P.

Márta-penzió 8 szobával, folyóvízzel, saját strand, erdőben árnyas kerttel, teljes penzió elő- és utóidényben 4—4.50 P, főidényben 5—6 P.

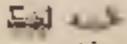
BALATONVILÁGOS, ÜDÜLŐHELY

Balatonfőkajár községhez tartozó fürdőtelep. Hajókikötő Siófokon. Orvos helyben gyógyszerlár Siófokon. Villanyvilágítás, teniszpályák, strandfürdő.

Penzió: Balatonvilágos-penzió, 11 szoba, strand, tenisz; napi penzió 6—8 P.

Csak lakás a fürdőtelep villáiban kapható; szobáinak 1 hónapra 30—70 P.

BALATONSZABADI FÜRDŐTELEP, ÜDÜLŐHELY

Balatonszabadi községhez tartozó telep. U. p. és u. t. télen Siófok. Orvos a gyermekszanatóriumban. Gyógyszerlár Siófokon (4 km.). A fürdőtelepen van a Zsófia Országos Gyermekszanatórium szanatóriuma.

Vendéglő: Kardos Gábor vasúti vendéglője.

Lakás a parti villákban bérelhető, havonta 30—70 P-ért.

BAKONYBÉL

Látkép

1131 lakosu sziomagyar nagyközség, erdőktől övezett völgykallanban. Budapesttől való távolsága 211 km, Veszprémtől 44 km. Tengerszint feletti magassága 315 m. Vízszolgáltatása részben egészséges vizü kutakból, részben vízvezetékéből történik. Villanyvilágítás. ☞ U. l. és v. á. Zirc v. Franciavágás. Róm. kat. templom.

Nevezetessége a híres beneés apátság, mely Szent István alapítása, a jelenlegi épületek és templom (Dorffmeister híres képével) XVIII. századbeli alkotások.

KÖZLEKEDÉS

Vasutvonalaktól távol esik, szinte a Bakony közepén. Nyáron Zircről és Franciavágásról autobuszbjár van. Vasuton Budapestről Székesfehérvár—Veszprémén át Zircig 5 óra alatt megközelíthető, onnan 17 km. országuton. Autó Zircen mindig kapható, fuvardíj kb. 10 P, bakonybéli kocsifuvár vagy télen szánkó előzetes értesítésre 5—6 P-ért kapható. Különösen gyalogosok számára igen szép ut a Pápa—Bánhida vasutvonalon fekvő Franciavágás állomásról a Gerence-patak völgyén át (17 km).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. Vénik Mihály és 2. Brenner István vendéglője. Napi ellátás 2.80 P.

Penzó: Szalay Béláné, Ács Józsefnénál és Bakonyvári Márknál. Napi penzó 3.80—4.20.

Flzelővendéglátás (szervezett).

Csak lakás: Szobák magánházaknál igényeknek megfelelően napi 1—2 P-ért. A szobák száma 95.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben és gyógyszerár Zircen. Távol a közlekedési vonalaktól, pormentes levegője miatt a tüdő és légcső megbetegedéseinél javallható. Szakemberek és külön orvos felügyelete alatt gyermeknyaraltatás.

SZÓRÁKOZÁS

Róm. kat. kaszinó. A község közvetlen környéke téli sportok üzésére kiválóan alkalmas.

KIRÁNDULÓHELYEK

A község közelében ½—1 órányira számos kirándulóhely, ugymint Odvaskő-barlang, Mórcháza (gr. Eszterházy szép fekvésű vadászkastélyával), Tiszlavíz-forrás, Hubertlak, Kerteskő szurdok, Szömörke a Hegyeskővel. Bakonybélből közelíthető meg legjobban a Bakony legmagasabb hegye, a Kőrishegy (713 m). A Kőrishegyen kilátótorony is van. Távolabbi kirándulóhely Pápavár és Som-hegy. Jelzett utak.

BAKONYSZENTKIRÁLY

Látvány

1220 lakosu szilomagyar kisközség, erdős hegyek koszorúzza völgyben, a régi eszesz-
neki várromok közelében terül el. Budapesttől való távolsága 150 km. Veszprémtől
40 km. Tengerszint feletti magassága 248 m. Vízellátása egészséges vízü kutakból tör-
ténik. Villanyvilágítás.   V. á. Veszprémvársány v. Porva-Csesznek. Árpád-
korabeli róm. kat. és ref. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapestről Székesfehérvár—
Veszprémen át vagy Bánhidán át Vesz-
prémvársányig 5 óra alatt közelíthető
meg.

Vasutállomás, kocsival való érkezésre
Veszprémvársány, gyalogközlekedés szá-
mára 1 óra alatt a Veszprém—Győr vo-
nal mentén fekvő Porva-Csesznek és
Bakonyszentlászló.

Kocsifutvar Veszprémvársányról (9 km)
3 P.

Autóval a Győr—veszprémi úton köze-
líthető meg.

Beuzinkut a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 4 vendéglő van a községben,
ahol szállás és ellátás kapható.

Penzió: Kellner Jenő penziója. Teljes
penzió 3 P.

Fizetővendéglátás (szervezett).

Csak lakás: Kiseb igényeket kielégítő
szobák a gazdálósáknál.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő a község központjában.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerár a 9 km-re
fekvő Veszprémvársányban.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpálya

KIRANDULÓHELYEK

Negyedórányira a festői eszesz-
neki várrom. Árnyas erdei séták a Caha patak
széklás, regényes völgyébe. Jelzett turista
utak. A község felett kimagasló Zörög-
tetőrol a Kis-Kárpátokig is ellátná. Ki-
sebb-nagyobb sétával elérhető a Kenyéri
erdő. Ördögrot, Remetelék. Zsványbar-
lang. Fenyveserdő. Kereszturi erdő stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság.

BAKONYSZENTLÁSZLÓ

Strand
Foto: Monostory

1584 lakost színmagyar község, Budapesttől való távolsága 158 km, Veszprémtől 41 km, a Bakony egyik legszebb pontján, a festői Cuba-völgy mentén, 4000 holdas ősfenyves tővében fekszik, hegyektől övezve. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. Róm. kat. és ág. ev. templom.

Nevezetessége: Az Eszterházy-kastély, amely már stílusban épült és kertjében gyógyferrás van, vasas-kénes-lythimmos vizet tartalmaz, amelyet az orvosok általánosan ajánlanak erősítésre szoruló fiataloknak. A gyógyforrás vize táplálja Vek Bottyán kedvelt fürdőjét.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Győr—veszprémi vonalon, Székesfehérvár—Veszprém vagy Bánhidai—Veszprémvarsányon át 5 óra alatt közelíthető meg. Vasútállomás a községtől 1 km távolságra van.

Bérlőautó viteldija az állomásról a községbe 1 P.

Benzinkut Bakonyszentkirály községben 5 km-re.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Özv. Weinhardt Jánosné szállodája 4 szobával. Napi teljes penzió 3.50—4 P-ért kapható.

Vendéglők: vitéz Szekrényes Imre és özv. Germann Imréné vendéglőjében ebéd 1 P, napi étkezés 3 P.

Penziók: Zámbo Pál ny. esendőtiszthelyettesnél napi penzió 4 P. Csala János nyug. esendőtiszthelyettesnél napi penzió 3.50 P. Aschauer Wilibald s. jegyzőnél napi teljes penzió 3.50 P. Özv. Pisztel Ferencnénél 3.50 P.

Fizetővendéglátás (szervezett). a) Penziószerű ellátás: Egyes nyilvántartott gazdáknál napi 3.50—4 P-ért kapható.

b) **Csak lakás:** A községben igen sok házban van megfelelő modern kiadó szoba, I. oszt. szobák személyenként napi 1.50, havonta 30—60 P-ért kaphatók. Élelmi cikkek a helybeli termelők-nél és kereskedőknél olcsón beszerezhetőek.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdője 300 □-os nagyságu. Nyári vízhőmérséklet 20—24 fok C. Befogadóképessége 200 személy. Belépőjegy személyenként 30 fillér. Idényjegy 2 személyre 12 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos Bakonyszentkirályon, gyógyszer-tár Veszprémvarsányban.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpálya a kastély kertjében. igénybevételei ára személyenként heti 2 P (naponta egy órára).

KIRÁNDULÓHELYEK

A közelében számos gyalog is könnyen megközelíthető szép kirándulóhely van.

Jelzett utak. Főútvonalra az Ördögé, Zsidórét, egy útvonalra a Caha sziklás, regeyes völgye. Távolabb Csesznek vára, Zsiványbarlang, Remetebarlang. Nagyobb turák a Bakonyba a Körös-hegyre (713 m magas). A kirándulóhelyek mind erdős vidéken vannak.

CSESZNEK

Cseszneki vár

840 lakosu színmagyar kisközség, erdőkoszorúzza hegyoldalban, Budapesttől való távolsága 148 km, Veszprémtől 34 km. Tengerszint feletti magassága 207 m. Vízellátása egészséges vizű kutakból lőrténik. Villanyvilágítás. U. p. és u. t. Bakonyszentkirály, Róm. kat. templom.

Nevezetessége a romjaiban is nagyszerű, festői eseszneki vár a község felett, a Bakony egyik legszebb kiránduló pontja. A vár eredete a talárjárás koráig nyúlik vissza.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Székesfehérvár—Veszprém—győri vonalon 5 óra alatt érhető el.

Vasutállomása: Porva-Csesznek csupán a turisták és gyalogjárók számára ajánlatos, mert kocsival a községbe vezető erdei hegyi út nehezen járható.

Veszprémvarsány állomás kocsival való érkezésre ajánlható, mely a községtől 10 km-re van. Kocsifuvar 4 P.

Autóval a Győr—veszprémi úton közeli lehet meg.

Benzinkut a szomszédos Bakonyszentkirály községben (10 perc).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Csizmadia Sándor és Frischmann Dávid.

Penziók: „Sulyok“ penzió. Tulajdonos: Sulyok Dezső. 3 holdas parkban és gyümölcsösben, villany, fürdőszoba; a strandon díjtalan kabinhasználat. 5 egy- és hat 2—3 agyas szoba. Teljes penzió négy-

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

szeri étkezéssel 4 P. Gyermekeknek 50% engedmény.

Érdőházi penzió, tulajdonos Waldhauser Dezső 10 szoba, villany, hideg-meleg forróvíz, fürdőszoba.

Fizetővendéglátás (szervezett).

Csuk lakás: A gazdálházaknál kisebb igényeket kielégítő tiszta szobák kaphatók.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő a községben.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos Bakonyszentkirályon (10 percrenyire), gyógyszerár Veszprémvarsányban (10 km) van.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpálya. Télen kiváló sítérp.

KIRÁNDULÓHELYEK

A cseszneki várról 10 percrenyire, a hajmáspusztai halastavak felőrányira, árnyas erdei sétány egészen a vadregényes Cuha-patak völgyéig. A község melletti Zörögteleőről (500 m) tiszta időben Pozsonyig ellátni. Kirándulóhelyek még az Ördög-rét, Zsiványbarlang s a bakonyoszlói kastély szép parkjával.

FARKASGYEPÜ

Látkép.
Fotó:
Dobó Magda.

450 lakosu, a Bakony legszebb részében magaslaton fekvő, erdőtől körülvevett község. Budapesttől való távolsága 150 km, tengerfeletti magassága 400 m. Subalpin klíma, teljesen pormentes levegő, mely tulajdonságok miatt mint üdülőhely kiválóan alkalmas. Az Országos Gyermekvédő Liga 500 gyermekre berendezett üdülőtelepe, 21 épülettel. Róm. katb. gótstíliú kápolna. Vízellátás: az üdülőtelepen, az erdészlakban és a tanítói lakásban vízvezeték, egyébként egészséges vízi kutakból. Világítás: az üdülőtelepen, az erdészlakban és a tanítói lakban villany, a községben petróleum. Nagy fűrésztelep, erdei iparvasút. Vasútállomás, posta, távirtda és telefon Városlődön. **Kirándulások:** A falu közvetlen közelében szép erdei séták. A 6 km hosszú erdei kisvasúttal a Csurgóvölgybe, dőlrentei várrom, az Eszterházy-kripta Gannán, Bakonybél, Városlőd, Herend, Ajka, Csehbánya.

KÖZLEKEDÉS:

Vasuton: a Budapest—Székesfehérvár—veszprémi vonalon Városlődig közelíthető meg, mely állomás a községtől 7 km-re fekszik. Innen kocsiközlekedés, kocsit előre rendelhető. **Autobuszon:** A Veszprém—Pápa között közlekedő autobus az erdészlak előtt áll meg. **Autón:** Veszprémen vagy Pápan át jó műúton érhető el.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS:

A községi vendéglőben csak italok és hideg ételek kaphatók. **Penziószerű ellátás:** Dobó Jenő, főerdőmérnöknel az erdőgazdálkodási lakásban napi penzió négyszeri étkezéssel 5 P. Ugyanígy csak étkezés na-

ponta négyszer 3.40 P, háromszor 2.80 P. Krellinger telepszolga 3 kiadó szobájában napi penziószerű ellátás négyszeri étkezéssel 4 P. A községben szobák minőség szerint heti 12—14 és 8—12 P árában kaphatók.

FÜRDŐZÉS:

2 km-re a községtől a németbányai völgyben szabadfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY:

Az üdülőtelepen állanló orvosnő, egyébként orvos és gyógyszerész Városlődön.

SPORT:

Nyáron turisztika, télen kitűnő sítérp.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

Dobó Jenő, Erdészlak.

NAGYVÁZSONY

Strand.

2058 lakosu nagyközség. Budapestről 140 km. távolságra, a Bakony déli nyulványain terül el. Legmagasabb pontja a Kabhegy. Tengerszint feletti magassága 400 m. Víz-ellátása bőséges, jóvizű kutak és forrásokból. Villanyvilágítás.   Róm. kat., ref., ág. ev. és izr. templom. Nevezetességek: gróf Zichy Pál kastélya. Kúriási várrom a községben, a r. kat. temető mellett Pálos-klasztrom romjai. A község határában Csepely község templomának romjai.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Székesfehérvár—gráci vonalon Veszprémig, vagy a Budapest—Tapolca vonalon Zánka—Köveskálig közelíthető meg. Előbbi 24, utóbbi 14 km. távolságra van a községtől. **Autóbusz** MÁVAUT járat a veszprémi állomásról naponta kétszer, Tapolcáról naponta egyszer. Két benzinkút van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizetővendéglátás (szervezett) a) penziószerű ellátás: Több nyilvántartott gazdánál naponta átlag 3.—pengőért kapható. b) Csak lakás: Szobák száma 25, napi 1.—pengő árban bérelhető. Élelmé-cikkek olcsón beszerezhetők a hetenként kétszer tartott piacokon.

FÜRDŐZÉS

Újra épült strandfürdője van, melynek 33,33×10,80 méretű medencéjében átfolyó 100—220 cm. magas víz van. Belépődíj személyenként 20 és 30 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár helyben.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kényelmes erdei utakon közelíthető meg a 6 km. távolságra fekvő péceselyi „Pusztavár” rom, melyről kilátás nyílik a Balatonra. Ugyanevak 5 km. erdei úton a esiesői öregbük. Mintegy 8 km. a Kabhegy kilátója 601 m. magasán, honnan az egész Balaton környéke áttekinthető. Urkut községben megtekinthetők a gr. Zichy Béla magánbányaművei.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — községháza és Mayer Márton tündölnök.

P O R V A

Látvány

902 lakosu kisközség, a Kőrishegy és Kékhegy lábánál. A lakosság egyharmada magyar, kétharmada német anyanyelvű. Budapesttől való távolsága 144 km, Veszprémtől 34 km. Tengerszint feletti magassága 370 m. Vízellátása jóvizu kutakból történik. Villanyvilágítás. Róm. kat. templom   A telefonállomás táviratok továbbítását is végzi. U. I. Zirc.

Nevezetességei: A község határában volt a Pálos szerzetesek kolostora, romjainak egyrésze még ma is látható. A templomban Zápolyai Orsolya márvány sírköve látható.

K Ö Z L E K E D É S

Vasuton a Budapest—Székesfehérvár—Veszprém—győri vonalon 5 óra alatt érhető el. Vasútállomása a községtől 4 km-re van; szép erdei út vezet oda, főleg gyalogosok számára.

Béckoosíval inkább Zirc felől közelíthető meg a község (9 km).

Viteldíj Zircre autóval 6—7 P, kocsival 4—5 P. Porva-Csesznek állomásra kocsit rendelni kell, viteldíj 3—4 P. Az ut autók számára nem mindig használható.

L A K Á S É S E L L Á T Á S

Vendéglő: Witmann Ágoston vendéglőjében teljes napi ellátás 2,50—3 P között kapható.

Penziónyszerű ellátás: Vencel Istvánnál, Bittmann Ferencnél és Répás Ferencnél.

Fizetővendéglátás (szervezett).

Csak lakás: A községben kb. 30 szoba áll a nyaralók rendelkezésére. Napi 1 P-ös, havi 25 P áron.

E G É S Z S É G Ü G Y

Orvos, gyógyszerár Zircen.

S P O R T

A község határa télen nagyon jó sítérp.

K I R Á N D U L Ó H E L Y E K

Gyalogsétával 1—1½ óra alatt elérhető a Kőrishegyi kilátó, a Zabolasárdtető, a Hódosér (Ciklámen völgy) és a Kópaszhegy. Égyébként a községtől bármelyik irányban 10—30 perc alatt érhető el az erdő. Szép pihenőhelyek. Cuha völgy egy órai kellemes séta alatt érhető el, míg Csesznek vára a községtől 2½ órai sétával érhető el.

F E L V I L Á G O S I T Á S T N Y U J T

A községfejlesztő bizottság — községelőza

SZENTKIRÁLYSZABADJA

Látvány

1500 lakosu, a Bakony fensíkján fekvő község. Budapesttől való távolsága 158 km., tengerszintfeletti magassága 300 m. Subalpin klíma, gyenge, vérszegény gyermekeknek üdülésre kiválóan alkalmas. Szent István korabeli róm. kath. templom, melynek oltára egy darab márványtömbből van faragva; ref. templom. — A község környékén végzett kezdetleges ásatásoknál kőkorszak-, rézkorszak- és római településbeli tárgyakat találtak. Vízellátása hőseség kutakból. — Világítása részben villany, részben petróleum.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapest—Székesfehérvár—Veszprémén át érhető el. Veszprémből és Balatonalmádiban autobuszjárat. Autón elsőrangú műton közelíthető meg. Benzinkut Veszprémben, Vöröshérenyen és Balatonalmádiban.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Csepely József vendéglőjében jó ellátás kapható. I. oszt. szobák napi 1.— P., II. oszt. szobák napi ára 0.80 P-ért kaphatók. Élelmiszerek a gazdáknál beszerezhetők.

FÜRDŐZÉS

A Balaton a vadregényes Malomvölgyön át 1 órai sétával elérhető.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Veszprémben és Balatonalmádiban 6 km-re, rendszeres körorvosi látogatás.

SZŐRAKOZÁS ÉS SPORT

A községi népház rossz idő esetén a vendégek rendelkezésére áll. Tekepálya. Télen jó sítrep.

KIRÁNDULÁSOK

Veszprémbe, a Balatonra, Malomvölgy, Várhegy és a Bakony vadregényes részeibe.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Szabó Pál jegyző — községháza.

TÉS

Jásdi szentkút.
Foto:
Fehérváry.

1382 lakosu szűmagyar kisközség, erdőktől övezett fensíkon, Budapesttől való távolsága 102 km, Veszprémtől 35 km. Tengerszint feletti magassága 467 m. A község subalpin fekvésénél fogva levegőváltásra szorulók s a tüdőcsucsoshurutban szenvedők részére kiválóan alkalmas. Vízellátása jövizű kutakból történik. Petróleumvilágítás. (Villany bevezetés alatt.)   V. á. Várpalota. Róm. kat. és ág. ev. templom. A községben van a székesfehérvári püspök nyaraló kastélya.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—celldömöközi vonalon Várpalotáig 2 óra alatt közelíthető meg. A várpalotai állomás Téstől 12 km-re esik. Várpalotától Tésig hérautó 8—10 P. Kocsifuvar előre megrendelve 5 P.

Autóval Várpalota — Csőszpuszta — Tés útvonalon érhető el.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Oroszlán János, Szalézer Tamás és Mundy Ferenc. Ellátás némi-egyikben kapható.

Fizetővendéglátás (szervezett)

Csak lakás: Szobák magánházaiknál havonta megégyezés szerint 30 P-től.

FÜRDŐZÉS

A községhez közeleső u. n. Római-fürdő s a Galya-patak lehetőségeket nyújt fürdésre.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerlár Várpalotán.

KIRÁNDULÓHELYEK

Posztapalota, Mátyás király vadászkastélyának romjaival a Bakony egyik legszebb erdős völgykatlanában. Csikling váromja, mesés kilátással. Római sáncok, Szentkút (Incsujáróhely), gyalogséta 40 perc. A jásdi határ mentén levő Római-fürdő és a bakonyánai vadaskert egy óra alatt érhető el. Turistajelzés van.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

VÁROSLÓD

Városlőd
Szabolcser
fürdő.
Foto: Ámbros.

1896 lakosu nagyközség, hegyektől és erdőtől körülvevő völgyben. Lakosának 15%-a magyar, 85%-a német anyanyelvű, Budapesttől való távolsága 140 km, Veszprémtől 22 km. Tengerszint feletti magassága 295 méter. Kellemes lakonyi éghajlat, az éjszakák hűvösek. Vízellátása egészséges vízi kutaktól történik. Világítása részben villany, részben petróleum. Uteai közvilágítás is van.

Nevezetességek: A községben a régi karthausi kolostor, valamint a karthausi halastó maradványai láthatók, ugyisintén Mátyás király vadászkastélyának romjai is. A községben van pipagyár, majolika-, kőedény- és kályhagyár.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Székesfehérvár—cellsdömölkői vonalon $3\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el.

2 vasútállomása van.

Autobusz Pápáról és Veszprémből naponta kétszer közlekedik. Menetérti jegy Veszprémbe 2.20 P. Autóval Pápán vagy Veszprémen át jó utakon.

Helybelli közlekedési eszközök: Bérkocsik.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. Windischmann József vendéglője. 2. Fáth Jánosné és Fáth Ferenc vendéglője. 3. Spitzer Miksa vendéglője. Fenti vendéglőkben ebéd 1—1.20 P, vacsora 60—80 fillér.

Fizetővendéglátás (szervezett).

a) **Penziószerű ellátás:** Egyeseknél négy-szeri étkezéssel napi 3.50—4 P-ig kapható.

b) **Csak lakás:** I. osztályu szobák száma 10, napiár 1.20 P, havonta 35 P. II. osz-

tályu szobák száma 20, napiár 1 P, havonta 30 P.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő a vasuti megállótól 3 perenyire lévő szépfekvésű völgyben, 9x26 m betonmedencével. A fürdőt tiszta erdei patak táplálja. Külön gyermekfürdő. A víz hőmérséklete 20—25 C fok. Fürdőjegy 30—40 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

Küro orvos és gyógyszerár.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kiseb kirándulóhelyek: Csigahegy, Foklugymahegy, Csalányos völgy, szép erdős hegyek forrásokkal, a községtől 30—35 perenyire. — Nagyobb kirándulóhelyek: Kal-hegy (14 km), Csehánya (5 km), Rakonyhét és Körishegy (17 km). A herendi porcellángyár 8 km-re (vasut és autobuszközlekedés) az ajkai üveggyár és a szénbánya szintén 8 km-re. Farkasgyepü község 7 km-re fekszik Városlódtól.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

ZIRC

Látken

2749 lakosu színmagyar nagyközség. Budapesttől való távolsága 135 km, Veszprémtől 27 km. Tengerszintfeletti magassága 397 m. A község egyike Csonka-Magyarország legmagasabban fekvő községeinek. A Döntér-erdő a község szélső házainál kezdődik. Vízellátása kutakból történik. Az apátsági épületekben és a kórházban vízvezeték van. Villanyvilágítás. Róm. kat. templom.

Nevezetességei: A cisztercieta rend 1182-ben alapított hatalmas kőtemploma és monostora a török idők alatt teljesen elpusztult. A jelenlegi barokk templom és monostor a XVIII. század első felében épült. Az apátság 38 kat. holdas angolkertje hazánk második arboretuma. A rajta átfolyó Caha patak táplálja a halastavat. Az Angolkert az apátság engedélye folytán, esekély korlátozással a látogató közönség előtt nyitva áll. Az apátsági templom nagy oltárképe Maulpertsch Antal műve. A templom falfaragásai (kőrus) híresek. Az apátság 65.000 kötetes könyvtára, éremgyűjteménye, egyiptomi és japán gyűjteménye, két hatalmas gobelinje meglekintésre érdemesek. (Megtekintés d. e. 11—12 és d. n. 3—4 óra között.)

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapestről legkönyvebben Székesfehérvár—Veszprémen át a Győr—veszprémi vonalon közelíthető meg. Menetidő 5 óra.

Vasútállomása a községtől $\frac{3}{4}$ km-nyire van.

Bérrautó négy van a községben; viteldíj a vasutról 1,50—2 P.

Autóval a Győr—veszprémi úton érhető el, az átkelő szakasz modernül van kiépítve.

Benzinkut helyben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Postajóléti turistaszálló, 40 ágyas, modern erdei turistaszálló, 30 férőhellyel télen-nyáron üzemben, nyílvános élleremmel. Amennyiben a postás

úsztvisezők, illetve alkalmazottak nem töltik be, mások számára is bérelhető.

Vendéglők (szobákkal): 1. Hindler Gézáné vendéglője, 3 szobával; szoba ára 1—2 P. 2. Pank Ferenc vendéglője, 3 szobával; szoba ára 1—2 P. 3. Streibl Miklós vendéglője, 3 szobával; szoba ára 1—2 P. Napi ellátás háromszori étkezéssel mindegyikben 2,50 P.

Vendéglők (szoba nélkül): 1. Kukoda Miklós és 2. Hoffer Imre vendéglője. árak, mint fentiek.

Penzió: Öze Kellermayer Sándorné, napiellátás négyszeri étkezéssel 4 P. Antalháza pusztán, Zirtől 6 km-re esinos, jól berendezett urilak, dr. Raïnprecht Antal v. orsz. képv. tulajdona. Penzió napi 5 P.

Fizetővendéglátás (szervezett)

Butorozott szobák havi 35—65 P-ig, fekvőhelyek szerint. Turista- és kirándulószállás napi 1 P.

Sok család teljes ellátásra vállal vendéget előzetes tárgyalás után. (Dr. Kuntzl Ernő ügyvéd.)

Házi kosztot ad Weinlich Józsefné és Nagy Károly. Ára napi háromszori étkezéssel 2—2.50 P.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő 600 m²-es medencével, a felnőttek részére és kisebb medencével a gyermekek számára. 33 kabin. Fürdőjegy felnőttek részére 44 fillér, gyermekek részére 24 fillér.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben több orvos, fogorvos, továbbá gyógyszerár és kózkórház is van.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tennisz, kaszinó, polgári olvasóköri, kultúrház működvelő előadásokkal és állandó színpaddal. Téli sport. Zirc környéke jó síelő terep. Keresolyapálva.

KIRÁNDULÓHELYEK

Csesznek vára az állomástól kb 1½ órányira. Római-fürdő kb. 6 km-re Zircetől, erdei séta. Körishegy 713 m kilátóval szép körsétával 26 km-nyire. A bakony-nánai vadaskerten át Tésre 16 km. Jelzett turistautak minden irányban.

Római-fürdő

Z A L A V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y : Z A L A E G E R S Z E G M. V Á R O S

V Á R O S O K :

	oldal
Zalaegerszeg m. város	335
Nagykanizsa m. város	341

G Y Ó G Y F Ü R D Ő K É S G Y Ó G Y H E L Y E K :

Balatonfüred gyógyfürdő	346
Hévíz gyógyfürdő	349

B A L A T O N P A R T I Ü D Ű L Ő H E L Y E K É S N Y A R A L Ó T E L E P E K :

Alsóörs	353
Akali	362
Aszófő	362
Abrahámhegy	354
Badaacsonytomaj	355
Balatonarács	363
Balatonederics	365
Balatongyörök	356
Balatonudvari	365
Gyenesdiás	364
Keszthely	357
Órvényes	364
Rendes	364
Révfülöp	365
Szepezd	365
Szigliget	365
Tihany	361
Viriusztelep	365
Vonyarcvashegy	365
Zánka	366

N Y A R A L Á S R A A L K A L M A S (B E S Z E R V E Z E T T) K Ö Z S É G E K :

Lenti	367
Nova	368
Ortaháza	369
Salomvár	370
Zalalövő	371

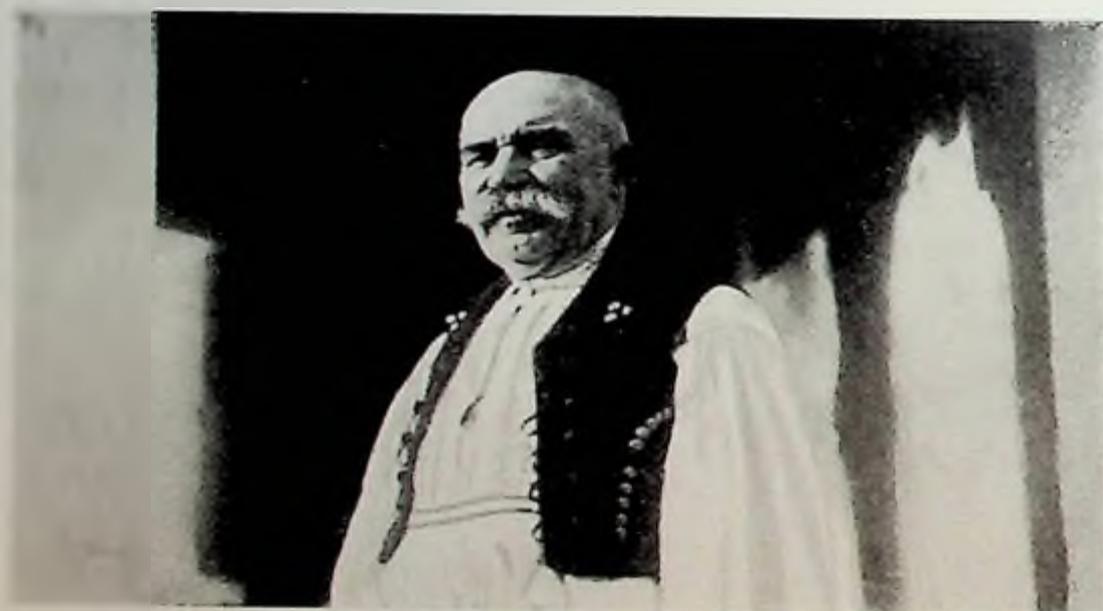
FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT:

AZ ÖMVESZ ZALAVÁRMEGYEI OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA,
ZALAEGERSZEG.

ÜGYVEZETŐ: LILLIK BÉLA NÉPMŰVELÉSI TITKÁR

GÖCSEJ-HETÉSI NÉPVISELET.

ZALAEGERSZÉGI M. VÁROS

Notre Dame-zárda
Foto: Serényi

Zalaegerszeg megyei város, Zala vármegye székhelye. Lakosainak száma 13.072, Budapestről való távolsága 215 km. Tengerszint feletti magassága 158 m. A megye északnyugati vonalában, a Zala-folyó és a Váliczka-patak lapályán terül el. Keleten és nyugaton, a Zala belső vidékét olyannyira jellemző észak-déli irányú, dus szőlőkkel és erdőséggel tarkított, festői szépségű dombláncolatok övezik. Igen nagy vidéknek gazdasági gócpontja, Göceseinek legnagyobb lakott helysége és kapuja. Élénk a kereskedelmi forgalma, igen nagyforgalma a piaca. Kertfi, gazdasági terményekben, gyümölcsben állandó nagy kínálat, ami a piacot feltűnően olesóvá teszi. Zalaegerszeg fekvése időjárás szempontjából nagyon kedvező. Az időjárás kialakulását az Alpoknak és a Balatonnak közelsége jó hatással befolyásolja. Gyakori jelenség a meleg déli szél, mely már korai tavasszal, de késő ősszel is kellemes hőmérsékletet biztosít.

Hatósági szervek: Vármegyei főispáni és alispáni hivatal, törvénytör. ügyészség, kir. járáshíroság, pénzügyigazgatóság, polgármesteri hivatal, vitézi székkapitányság, honvédszászlóaljparancsnokság, erdőfelügyelőség, erdőhivatal, adóhivatal, megyei forgalmi adóhivatal, gazdasági felügyelőség, esendőrszárnyparancsnokság, államrendőrségi kapitányság, államépítészeti hivatal, tanfelügyelőség, MÁV osztálymérnökség, OTI ker. pénztár, plébánia, ev. ref. lelkész és rabbihivatal, OTBA kerületi főorvos, Stefánia csecsemővédő intézet. **Iskolái:** Áll. reálgimnázium, fiú felsőkereskedelmi iskola, a Notre-Dame női kanonokrendi zárdában tanítóképző, polgári leányiskola és elemi iskola, áll. Fiú és leány polgári iskola, két állami elemi iskola.

Idegenforgalmi szervei az IBUSZ men. utjegyvirodája és az OMVESZ vármegyei osztályintézősége.

Középületei: A szép, modern vasutállomás, a hatalmas méretű Notre-Dame-zárda, ősi park közepén, az újjáalakított városi kórház, a barokk stílusú vármegyeháza, a modern postapalota, a pénzügyigazgatóság, a hatóságok, internatusok és iskolák épületei. **Templomok:** Nagyon szép a kétszázévestendős barokkstílusú plébánia-templom, melyet Biró Márton veszprémi püspök építtetett. A templom teljesen ép, nagyértékű freskóit és főoltárképét Cymball János híres bécsi akadémiai festő festette. A város nyugati részében (Ola) fekszik a Károly király emlékére épült gyönyörű barokk templom és a hozzáépített Ferences-kolostor, a Zita királyné ajándékozta szöszékkal. A kórház szomszédságában van az evangélikusok karsu, gótstílusú temploma.

Közinczy-ter
Foto: Serényi

Műemlékek: A régi ősi megyeház előtt, mely jelenleg a m. kir. törvényszék, virág-pompás parkban a haza hőlésének, Zala szülöttének, Deák Ferencnek hatalmas bronzszobra (Vay Miklós báró műve) áll, az evangélikus templom előtti virág-szigeten pedig Csány Lászlónak, a zalai 48-as vértanúnak mellékalakokkal díszített gyönyörű bronzszobra (Istók János alkotása) látható.

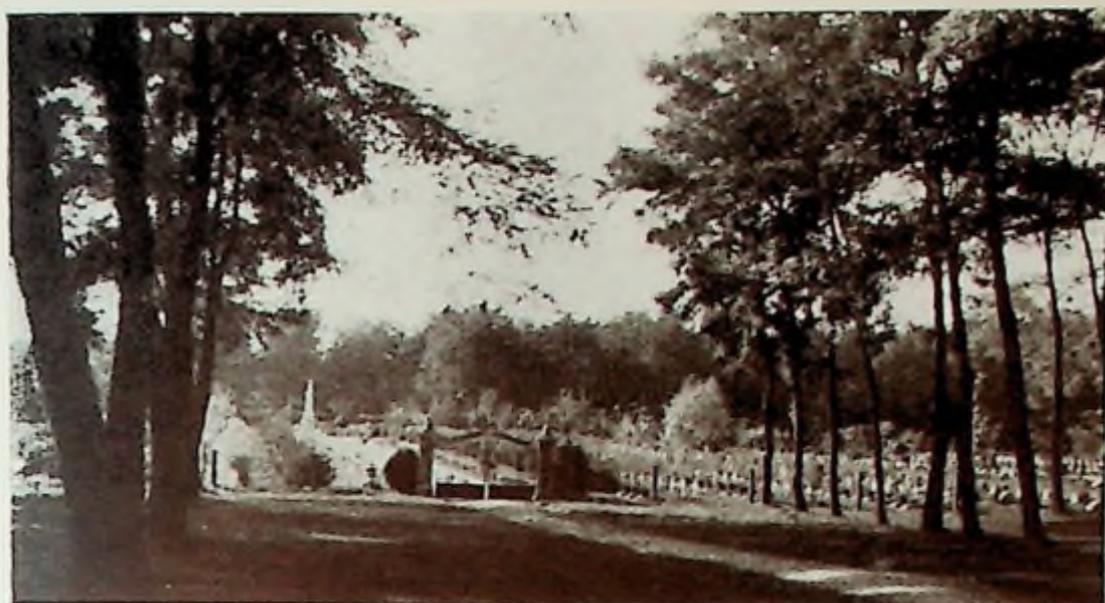
A vármegyei levéltár őrzi Isoó Miklósnak egy gyönyörű Zrínyi-mellszobrát, a vármegye nagyjainak, köztük Deák Ferencnek kéziratait. Igen sok 17—18. századbéli történelmi anyag található itt. A vármegye-háza dísztermében és helyiségeiben a megye nagy szülöttének arcképei és egyéb nagyértékű festmények láthatók: Balló Edétől, Barabás Miklóstól, Györgyi Alajostól és a főispán, valamint az alispán hivatalos helyiségében Dorfmeister Istvánól.

Zalaegerszeg főbb utcái aszfaltozottak, illetve kövezettek. Az utcákat, — még a távoli mellékutakat is — virágszönyegek díszlik.

Parkok, sétalerek: Szép a nemrégén létesített Mussolini-liget. Nagyon kellemes sétahely a vasútállomás mellett fekvő Baross-liget, a Deák Ferenc szobrát körülvevő Várkert, a plébánia mellett lévő Templomkert. Zalaegerszeg jogosan viseli a „virágos város” elnevezést.

Wlassics-utca
Foto: Serényi

Hadifogoly-
temető
Foto: Serényi

A várost észak felől erdő övezi, melynek közepén van a rózsaligetnek beillő hadifogolytemető. A hadifogolytemetőhöz közel fekszik a néhai tábor területén a székesfővárosi szanatórium, mely szegény gyermekek üdültetésére szolgál.

Nevezetességei: Zalaegerszegnek országosan egyedülálló nevezetessége a nagyszombati határjárás, mely a törökvész idejéből hagyományként maradt vissza.

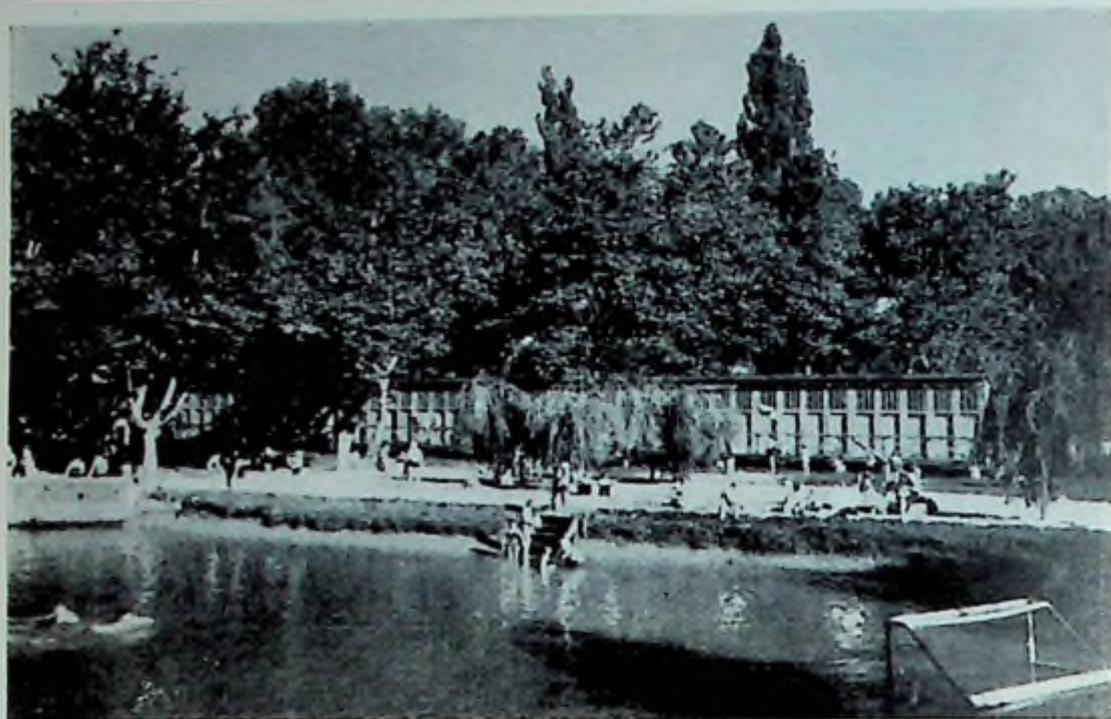
Népviseleti látványosságok: Zalaegerszeg környékén Göcsej és Hetes vidéke gazdag tárháza a magyar néprajzi értékeknek. Ezen, az újabb korig nehezen hozzáférhető vidéken a maga émiutellenségében megtaláljuk a régi magyar falut a díszes, faragott, festett homlokzatu göcseji házakkal.

Feltűnést keltenek az utszélen minduntalan feltűnő, szépséges göcseji fakeresztek és ha Hetés falvaiba lemegyünk, még megtaláljuk nyomaít és emlékeit a nemesen szép régi, hetési népviseletnek, mely a maga összetételében, egyesek szerint, értékesebb más vidékek női népviseleténél.

A férfiak körében is megtaláljuk a régi magyar viseletnek emlékeit. Népművészeti szempontból kétségtelenül nagyértékű a hetési és göcseji férfi-viseletnek a himzett-mellű „mizlis” inge, a régi vőlegénying. A hetési ilyfajta vőlegényingek díszítő motívumai szépségével és változatosságával figyelemreméltók.

Göcsej-hetési nő
Foto: Serényi

Strandfürdő
Foto: Serényi

Göcsej és Hetes nagy részében, de különösen a déli községeiben még ma is fonnak és szőnek az asszonyok és színes, szép szőttecsek méltón sorakodnak az érdekes népviselethez. Göcsej és Hetes nemcsak lájszépsegeivel, néprajzi érdekességeivel, viseletével nagy értéke a magyarságnak, de különös nyelvjárásával, amely a régi magyar nyelv oly sok emlékét őrizte meg, Magyarország valóságos élő muzeumának mondható, ahol — talán — a legtisztább magyarságu népet találjuk.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapestről a következő vonalakon érhető el: 1. Budapest déli p. u.—Székesfehérvár—Siófok—Balatonszentgyörgy—Türje—Zalaegerszeg. Távolság 258 km. Menetideje személyvonaton $0\frac{3}{4}$ óra, gyorsvonaton $5\frac{1}{4}$ óra. 2. Budapest keleti p. u.—Adonypusztaszaboles—Tapolca—Ukk—Zalaegerszeg. Távolság 276 km. Menetidő személyvonaton $7\frac{1}{2}$ óra. 3. Budapesti déli p. u.—Székesfehérvár—Veszprém külső p. u.—Boba—Zalaegerszeg. Távolság 239 km. Menetidő személyvonaton $7\frac{1}{2}$ óra, gyorsvonaton $6\frac{3}{4}$ óra. 4. Budapesti déli p. u.—Székesfehérvár—Nagykanizsa—Zalaszentiván—Zalaegerszeg. Távolság 284 km. Menetidő személyvonaton $8\frac{1}{2}$ óra, gyors-

Zrínyi Miklós-
otca
Foto: Serényi

vonaton 5½ óra. Ezenkívül minden irányban vasúti összeköttetések. — Az Államvasutak modern pályaudvara a város déli részén fekszik.

Autón minden irányból jól karbantartott országutakon közelíthető meg.

Autobusz—Mávaut-vonalak: 1. Zalaegerszeg—Zalaszentmihály—Pacsá—Zalaapáti—Hévízfürdő—Keszthely. 2. Zalaegerszeg—Bak—Nova. 3. Zalaegerszeg—Bak—Söjtör.

Autótaxi: Husz bérautó áll rendelkezésre. Az állomástól a város különböző részeire fuvardíj 1—2 P-ig. Vidékre km-ként 35—40 fillér.

Benzintöltő-állomások a város különböző forgalmi helyein vannak elhelyezve.

Bérkoesi: Vasúti állomásról bérkoesidíj 1.— P.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Arany Bátorány-szálloda (Széchenyi-tér). Szálloda, kávéház, étterem. Nagy kerthelyiség. Az étterem befogadóképessége 500—600 személy, 30 szoba. Vízvezeték, villanyvilágítás, központi fűtés. Telefon-szám: 113. Korona-szálloda (Kazinczy-tér), 12 szoba. Villanyvilágítás. Gusztónyi Testvérek fogadója (Kossuth Lajos-utca), 3 szoba. Étterem. Pályaudvari vendéglő, tulajdonos Ekhamy Kálmán. Étterem, virágos terrasz, szép kerthelyiség, esténként zene és tánc. Göcseji vendéglő (Kossuth Lajos-utca). Özy. Varga Mihályné vendéglője (Berzsenyi-utca).

Fizető vendégellátás (szervezett). Csak lakás a város területén nagy számban kapható. Kiadó lakások és szobák az átlagos igényeket teljesen kielégítik. Szobák ára naponta 1—2 P-ig.

FOLYAMI ÉS STRANDFÜRDŐK

A Zala partján, platánfák között épült 1932-ben a 100 kabinnal rendelkező fürdő-épület, ahová a városból árnyas nyárfaalle vezet. A fürdő legmodernebb igényeket is kielégíti: nagy homokstrand, napos és árnyékos pázsit, zuhanyok, ugródeszka, csónakok, tornaszerek, szabályos méretű vízipóló és 50 méteres uszópályva szolgálják a strandolók kényelmét. A gyermekek edzését és szórakoztatását tornaszerek, hinták és a 40 m² nagyságú, 35 cm mély, állandóan kicserélődő langyos vize segítik elő. A Zala vizének átlagos hőmérséklete 20 C, azonban nyáron 23—25 C-ig is fölmelegszik. A fürdőben vizsgázott uszómester ad uszóleckét.

Napijegy felnőtteknek kabinnal együtt 30 fillér, gyermekeknek 20 fillér. Egész időnyre felnőtteknek 8 P, gyermekeknek 6 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Kórház: Zalaegerszeg megyei város közkórháza a város déli részében épült, 4 kateder terjedelmű parkban.

Gyógytényezők: Röntgen (diagnostikai és terápiás célokra), diathermia, pántostat, kvarzlámpa, fényfürdő, septicus és aseptikus műtők, villamos szentükör. Javal—Schlötz-féle ophtalmometer, sterilizátor, ruha- és ágynemű-desinfector.

Vizsgálati berendezkedések: Kémiai és serológiai laboratórium.

Belegosztályok: Sebészet 90 ágy, belgyógyászat 77 ágy, elmeosztály 110 ágy, orr-, fül-, torok-, gége- és szemészeti rendelés. — Ápolási díj: Külön osztály 6 P. II. osztály 4 P 50 f. közös osztály 4 P naponta.

Gyógyszertárak: Szentháromság-gyógyszertár, Széchenyi-tér, tulajdonos: dr. Mándi Jenő. Szentlélek-gyógyszertár, Kazinczy-tér, tulajdonos: dr. Kasztor Ödön, Szent Antal-gyógyszertár, II. Rákóczi Ferenc-utca.

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

Zalaegerszeg ideális nyaralóhely, közvetlen környéken szebbnél-szebb kirándulóhelyek vannak.

SPORT

MOVE Zalaegerszegi Sport Egylet sportpályája a Horthy-tér mellett fekszik, 300 méterre a város központjától. Modern, gyepezített futballpálya, atlétikai pályák, négy tennispálya, modern céllövőtele, 500 személyes fedett tribün, alatta öltözők,

vívó-, hírközö- és klubhelyiségek, árnyas kerthelyiség táncetérrel, áll a sportolók rendelkezésére.

A Zalaegerszegi Torna Egylet pályája a Bákóczy-utból kiinduló Jakom-utca végén fekszik, a strandfürdőhöz vezető ut mellett. Itt futball- és tennispályák állnak a sportolók rendelkezésére.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Edison-mozgóképszínház (iskolaköz). Előadások naponta. 400 férőhely. Hangos leadó. Fővárosi műsor.

Papp-cukrászda (Wlassics-utca 1). Külön termek, terrasszal. Kellemes uzsonnázóhely.

Albert-cukrászda (Kossuth Lajos-utca). Több helyiség, nyáron kerthelyiség.

Korzó-cukrászda (Széchenyi-tér). Több helyiség, terrasz.

Arany Bárány-kávéház (Széchenyi-tér), cigányzene, billiárd, nagy kerthelyiség

Központi-kávéház (Kazinczy-tér). Esténként cigány- és szalonzene, nyári kerthelyiség, polgári árak.

Kummer-kávéház (Batthyány-utca). A város legrégebb kávéháza. Cigányzene, billiárd.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

Zalaegerszeg környéke bővelkedik szebbnél-szebb kirándulóhelyekben. Az egész várost szőlőhegyek, erdők veszik körül.

A várostól délre fekszik a Jánkahegy, e fölől nyugatra a Alsóerdő 1 km hosszú felvonóval ellátott modern rödlipályával. Az Alsóerdő fölött épített Bódy kilátóról gyönyörű kilátás nyílik a városa és Göcsejre. A várostól keletre fekszik a boráról híres Henye-hegy, a Magasmány a Mária-barlanggal, a Bozsoki-erdő, melyek mind kellemes kirándulóhelyek, $\frac{1}{4}$ — $\frac{3}{4}$ óra távolságra a várostól.

Egerszeghegy mögött terül el Göcsej-Hetés, tájképi szépségei, néprajzi érdekességei méltán felkeltik az érdeklődők figyelmét. Egynapos és félnapos kirándulások egész sora tehető Göcsejbe, mely szelíd lankák, dombok, virágos rétek, szőlőkkel és gyümölcsösökkel borított „hegyek”, gyönyörű fenyvesek és lombos erdők vállakozó sorozata. A Kandikó tetejéről pártalan kilátás nyílik a Balatonig s a stájer hegyeig. Patakjaiban található a híres zalai rák.

Az egyes göcseji gőcpontokban, mint Nova, Zalalövő, Lenti, megfelelő szállás, ételmezés biztosítja a nyaralók és kirándulók kényelmét.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az OMVÉSZ zalavármegyei osztályigazgatósága. Ügyvezető: Lillik Béla népművelési titkár — Vármegyeháza.

NAGYKANIZSA M. VÁROS

Deák-tér

Nagykanizsa megyei város a Duna-tul délnyugati, Zala vármegye délkeleti részén, Somogy határán, Budapesttől 240, Zalaegerszegtől 63, a Murától 14 kilométernyire fekszik. Lakosainak száma 30.869. Tengerszint feletti magassága 165 m. Duna-tulnak egyik legjelentősebb ipari, kereskedelmi, vasúti és kulturális gócpontja, Zala vármegye legnagyobb városa. **مَدِينَةُ كَانِيْزْسَا**

Bár történelmi múltja a római időkig vezethető vissza, mégis modernül szabályozott új város benyomását kelti. A hajdani vár külső erődítményei és az egykori stratégiaiól oly fontos moesarak helyén széles utak, nagy és szabályos utcák keletkeztek. A XIII. századig Kenesze néven fordult elő. Vára, mely a Nagykanizsa és Kiskanizsa között elterült hatalmas moesár közepén feküdt, jelentős akadályta volt a török terjeszkedésének. Az 1532. évi hadjárat során végigdulta Szolimán is, a herzeneci, szigetvári, pécsi törökök támadásai pedig napirenden voltak. 1600 október 22-én eszekély számú várőrségének kapitulálnia kellett Ibrahim nagyvezér 60.000 főnyi serege előtt. A felszabadító harcok kudarcra végződtek, bár VIII. Kelemen pápa is küldött 13.000 főnyi segítséget. Zrínyi Miklós hadvezéri talentuma sem tudta visszavenni a várat, de sorozatos támadásai megfékeztek a törökök garázdálkodását.

A Zrínyiek emlékének ma is magas kultusszal áldoz a város és büszkén vallja magát a Zrínyiek városának.

Kileneven évi megszállás után, 1690-ben Batthyány Ádám foglalta vissza a törököktől a várost, melyet aztán Lipót esászár leromboltatott.

A várnak ma már nyoma sincs, csak építkezéseknél, ásatásoknál kerülnek napfényre elkorhadt cölöpök, rozsdamarta ágyugolyók és kardok. Nagy számban őriz ily emlékeket a városi muzeum, melynek hajléka ideiglenesen a gimnázium sugár uti épületében van.

Hatóságok. Kulturális, ipari és kereskedelmi jelentőségéhez mérten számos hivatal székhelye. Van kir. törvényszéke és ügyészsége, kir. járáslőrósága, államrendőr kapitánysága. Székhelye a járási főszolgabírói hivatalnak, m. kir. folyamamérnökségnek, fővámbivatalnak, esendőr szárnyparanesnokságnak, törvényhatósági hordójelző és m. kir. mértékhitelítő hivatalnak, óhányraktárnak, állami mentelepnek, szállészeti és borászati felügyelőségnek, valamint a gyümölesztermelési intézőségnek.

Régi, fejlett gazdasági életének bizonyysága, hogy üzletházai már a 60-as és 70-es években üzleti összeköttetésben állottak Ausztrián és a balkáni államokon kívül Svájjal, Olaszországgal, Franciaországgal sőt Egyiptommal és Amerikával is, a

londoni tőzsdén pedig külön jegyzése volt a nagykanizsai tojásnak. Jellemző, hogy a volt Osztrák-Magyar Bank itt állította fel 1878-ban első vidéki fiókját.

A város egyik büszkesége a millenium emlékére létesített 15 hold nagyságu területen fekvő sétakert, amely botanikai ritkaságaival és festői rendezettségével nyugtázi le a szemlélőt. E mellett nagy látogatottságnak örvendenek a központos fekvésű Színházkert, Erzsébet- és Eötvös-téri parkok is.

Feltűnő a várost jellemző magyarországi virágkultusz. Az utcák és terek dekoratív növényi motívumai a virágágyak, rabballak, szőnyegágyak, sövények, virágszőnyegek ragyogó színpompája fogad bennünket bármerre lépünk.

Jelentősebb középületek. A város szebbnél-szebb építészeti alkotásai közül is kiválik a nemes vonalozású renaissance-stílusú városházipalota, a modern postapalota, a dohányraktár érdekes épülete, az Első Magyar Biztosító Társaság és a Magyar Nemzeti Bank impozáns méretű palotái, a Károly király, József kir. herceg gyalogsági és a Gábor Áron tüzérségi lakotanyák, az ipartestület székháza, a városi színház, piarista rendház, reálgimnázium, a liceum épületei, az új főorvóház.

Az 1702-ben lerombolt vár téglaiból épült Batthyány-Stratthmann hercegi család épületei, bár nem művészkéz alkotásai, de ódon, nemes alakjukkal érdekesen uralkodnak a belváros képén.

Műemlékek. Tereit számos szobornál díszíti. Az Erzsébet királyné-téren áll a 20-ik honvéd és népfelkelő gyalogezredek hőseinek halhatatlan emlékét hirdető szobornál, a Deák Ferenc-tér legfőbb ékessége pedig a volt 48-ik közös gyalogezred emlékszobra. Az előbbi Hybl József lendületes alkotása, az utóbbi Kisfaludy-Strobl Zsigmond remeke. Az Eötvös-téren szép park keretében Nagy-Magyarország oszthatatlan egységét szimbolizáló emlékmű áll, amely a város egyik idegenbe szakadt fia áldozatkészségéből emeltetett. A Főúton hirdeti a magyarság trianoni gyászát az Istók János bronz turulmadarával díszített országzászló.

Különös figyelmet érdemel a Kossuth-teret díszítő parkban felállított mesteri faragású, 1758-ban készült barokk-stílusú Szentháromság-szobor. A város középpontjában fekszik az ugyancsak a lerombolt vár téglaiból 1702-ben épült alsóvárosi templom és Kanizsai János esztergomi érsek által még 1418-ban alapított, de a török világban elpusztult kolostor helyett épített ferenczrendi zárdá.

A Deákter legmagasabb pontján áll az u. n. felsővárosi templom régi, nemespatinájú barokképülete, amely az előtte álló évszázados gesztenyefákkal festői módon zárja le a belváros képét. A Csengery-ut ősi hársfasorai között kavesu gótstílusú toronyával tűnik elő az evangélikus templom. A református templom, kórházi kápolna és a piaristák kápolnája pedig a modern építőművészet szép alkotásai. A város egyik legszebb művészettörténelmi alkotása a Magyar-ut végén egy kis dombon fekvő, 1786-ban épült barokk-stílusú Inkey-kápolna, amely a virágzó barokk-kor gyönyörű alkotása. Az Erzsébet-tér egyik házában a görögkeleti templomot, az izraelita hitközség fő-utí házában pedig a muzeális őrtekü kegyszerekkel felszerelt, 1821-ben épült izraelita templomot találjuk.

Irredenta emlékmű

Közintézmények. Nagykánizsa iskolaváros. Az 1765-ben itt megtelepült és tanító piaristák a méreteiben egyetemenek is beillő reálgimnáziumot és a modern komforttal berendezett internátust vezetik. A piarista-rendház falába illesztett, Telcs Ede alkotta emléktábla hirdeti, hogy Deák Ferenc is a nagykánizsai piaristák tanítványa volt. A gimnáziumon kívül leányliceuma, felsőkereskedelmi iskolája, zeneiskolája és polgári fiú- és leányiskolája is van a városnak.

KÖZLEKEDÉS.

Vasuton a Budapest—triesti vasutvonalon 4 óra alatt érhető el. Naponta 60 vonat szalad be és ugyanannyi indul ki.

Autobusz: Nagykánizsa—Kaposvár és vissza, Nagykánizsa—Keszthely és vissza. Csoportos kirándulásnál az autobuszvállalat, valamint a bérkocsifuvarosok nagyfokú kedvezményeket nyújtanak.

Helyi közlekedési eszközök: A vasuti állomásról az Erzsébet-térig és vissza, menetrendszerű autobuszközlekedés áll fenn ugy a vonatok érkezéséhez, mint azok indulásához. Viteldíj 40 fillér. Az autobuszon kívül nagy bérautó és bérkocsipark szolgálja az utazók kényelmét.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák, penziók, éttermek és kávéházak. 1. Központi szálloda, penzió, étterem és kávéház. Kétágyas szobák száma 10, napi ár 6.50 P-től 10 P-ig. Egyágyas szobák száma 40, napi ár 3 P-től 5.50-ig. Fürdőszobák száma 4. A fürdőszobák használati díja 1.40 P. Étterem különleges ételekkel és italokkal, állandó zenével. Kávéháza modern nagykávéház, zenével. Penziószerű ellátás napi ára 6.50—10 P. Heti és havi átalány egyezmény szerint. Autógarázs 3 percre a Zrínyi Miklós-utcában, benzinkut közvetlen a szálló előtt. Személy- és podgyászszállítás az állomásról autobuszon személyenként 40 fillér.

2. Pannónia-szálloda, penzió, étterem és kávéház. Sugár-ut. Kétágyas szobák száma 4. Napi ár 7.50 P. Egyágyas szobák száma 30. Napi ár 3.20—4.20 P. Fürdőszobák száma 2. A fürdőszobák használati díja 1.50 P. Étterem menürendszerrel, zenével. Penziószerű ellátás napi ára 6—8 P, heti átalányára 45 P, havi átalányára 180 P. Legközelebbi autógarázs a Zrínyi Miklós-utcában, benzinkut 100 méterre a Fő-uton. Személy- és podgyászszállítás az állomásról autobuszon személyenként 40 fillér.

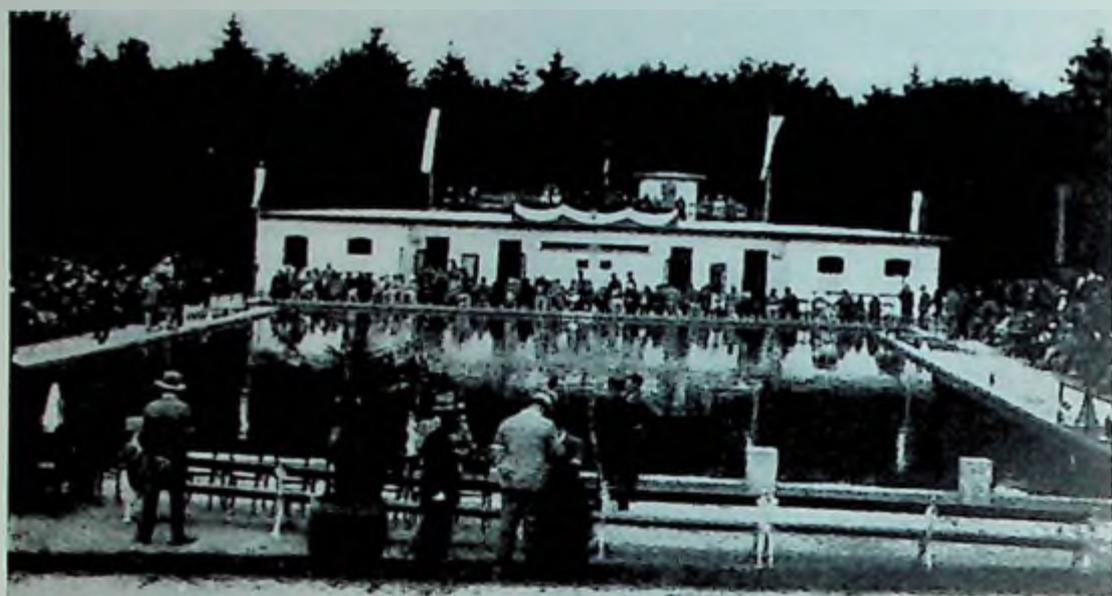
3. Korona-szálloda, étterem, penzió, söröző. Kétágyas szobák száma 4, napi ára 4 P. Egyágyas szobák száma 10, napi ára 2 P. Fürdőszoba 1, használati díja 1 P. Étterem állandó zenével. Penziószerű ellátás napi ára 5—7 P, heti átalányára 30 P, a szoba- és étkezés havi átalányára 120 P. Autógarázs a szállodában; benzintöltő-állomás 100 méterre. Személy- és podgyászszállítás az állomásról autobuszon személyenként 40 fillér.

A felsoroltakon kívül számos kisebb szálloda és étterem gondoskodik arról, hogy vendégeinek kellemessé és otthonossá varázsolja a nagykánizsai tartózkodást.

FÜRDŐZÉS

A városi sétakert Csengery-uti bejáráján keresztül jutunk a város által házközelésben tartott gyönyörű fekvésű Városi Strandfürdőbe. Bőséges napos homok és gyepterület váltakoznak lomb- és tűlevelű fák nyújtotta árnyas helyekkel.

A 33.3 m hosszú és 16.5 m széles medence 1.30—1.60 m vízállású. Magasabb, 1.60—1.90 méteres víznívó is előállítható arra az esetre, ha a medence sportcélokat szolgál. A nagy víztömeg higiénikussá tételéről az egész nap működésben levő modern vízszűrő- és fertőtlenítő-berendezéssel történik gondoskodás. A medence keresztmetszékében épült szekrényes vetkőző-öltöző épület 350 fürdőző befogadására szolgál. Ezen kívül külön épületben ruhatár-rendszerű, 500 fürdőző befogadására szolgáló öltöző

Strand

és velkőző, valamint büffé-helyiség is van. Az épület lapos tetején napozó van gyönyörű kilátással.

Fürdőjegy a szekrényes öltöző használatára 56 fillér, míg a cubatáros öltöző használatára 44 fillér, a borraavalóval együtt. Heti, havi és idényjegyek is válthatók.

A Magyar-ut végén levő Herkules-strandfürdő természetadta nagy vízfelülete miatt örvend nagy látogatottságnak és olcsó beléptidíjai mellett mentesíti a naponta 1000—1500 személy által látogatott Városi Strandfürdőt.

A Csengery-uton levő „Nemzeti” kádfürdő és a Kisfaludy-utcai gőz- és kádfürdő az őszi és téli hónapokban nyújtják a fürdőzés örömeit.

EGÉSZSÉGÜGY

Kórházak. Kanizsai János esztergomi érsek által még 1418-ban alapított ispotályból fejlődött ki a Kossuth-tér és László herceg-utca által határolt óriási telektömbön épült Horthy Miklós városi közkórház, amely a Dunántúl egyik legnagyobb és legmodernebb kórháza. Van sebészeti, belgyógyászati és nőgyógyászati osztálya. A szemészeti osztály most áll építés alatt.

A Csengery-ut végén fekszik a hatalmas kiterjedésű honvéd és közrendészeti kórház. A Sugár-uton tart fenn az Országos Szanatórium Egyesület tüdőbeteggondozó infézetel.

SPORT

A sportélet hatalmas mullra tekinthet vissza. Hazánk legrégebbi vidéki sportegyesülete a Nagykanizsai Torna Egylet, amely 1866-ban alakult, továbbá a Zrínyi Torna Egylet a sportnak minden ágát művelik. A Somogy-Zalai Lótenyésztő és Lovassport Egyesület által itt évenként megrendezett lovasmérkőzések az egész országban esemény-számba mennek. A sportmérkőzések színtere a József főherceg-utli Zrínyi-sporttelep, a Városi Strandfürdő és az ugyancsak József főherceg-uton levő lőtér. Az utóbbi években hatalmas lendületet vett a téli sportok üzése is. Megemlézésre méltó, hogy 1870-ben Nagykanizsa rendezte az első országos tornaversenyt.

SZÓRAKOZÓ HELYEK

Az évszázados mulltal bíró Nagykanizsai Polgári Egylet, valamint a Nagykanizsai Kaszinó a város társadalmi életének fontos tényezői. Olvasótermekben megtalálhatjuk ugyyszólván az összes magyar politikai, társadalmi, szépirodalmi és gazdasági sajtó-termékeket, valamint a jelesebb külföldi folyóiratokat.

A Városi Színház sugár-uti épülete, amely székely-magyar stílusban Medgyaszay István tervei szerint készült, berendezésével a mozi-színházak típusa, tíz hónapon keresztül mozgóképszínház, június és július hónapokban pedig a pécsi színhársulat otthonául szolgál.

A Zrínyi Miklós Irodalmi és Művészeti Kör által rendezett felolvasások, a zeneiskola tanárai és növendékei, valamint hazánk és a külföldről legjelesebb művészei által tartott hangversenyek kimagasló kulturális események. Hangversenyek színtere az Iparoskör és a Kaszinó dísztermei.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

A város és környéke a nyugati zalanegyei dombvidéket öleli fel, amelyet délnyugatról a nagy Dráva-törés szakít meg.

A város közvetlen környékének északi és különösen északnyugati részét hatalmas erdőségek alkotják, déli és délkeleti részének pedig a halastavak adnak jellegzetességet.

Nagykanizsa környékét számos gyalogsétával elérhető kiránduló- és buszjáróhely teszi változatossá.

Homokkomárom a legkedveltebb kiránduló- és buszjáróhelye a nagykanizsaiaknak. Kiskanizsán át, mezei úton jutunk el a gyönyörű fekvésű templomhoz, amely egy dombon fekszik erdőségtől övezve. A templomtól elragadó kilátás nyílik a városra és környékére. A templomban őrzik szent Félix földi maradványait. A templomban a Műemlékek Országos Bizottsága által is felvett számos műemléket őriznek.

A zsigárdi Batthyány-féle erdőség Homokkomáromtól nem messze terül el. A majorba vezető út egyik oldalán az Erzsébet-park van, benne áll egy a boldog emlékeztető királyné emlékére 1898-ban készített emlékmű. Az út másik oldalán a millennium emlékére létesített park terül el.

A Magyar-út végén álló Inkey-kápolnától pár száz lépésnyire egy gyönyörű 42 holdas parkban áll a lazsnakpusztai kastély. Valaha Lipót belga király öccsége, a flandriai grófé volt. A kastély jelenlegi tulajdonosa gróf Billot Nándor, aki a parkot továbbfejlesztette, úgy hogy ma már ritka növényféléseivel messze földön híres. A gróf bárkinek szívesen megengedi a park megtekintését. A kanizsaiak itt szoktak tartani majálisukat annál is inkább, mert mellette egy igen régi vendégfogadó áll.

A bagolai és szentgyörggyári szőlőhegyek kedvence kirándulóhelyek. A szentgyörggyári hegyen valamikor egy többemeletes őrtorony volt s mint Nagykanizsa elővára nagy jelentőségre emelkedett. Mikor a török Kanizsát elfoglalta, Kucsuk Hasszán basa kelet minden pompájával felcicomázva ide építtette fel kéjjakát, amit a környék lakói egy napon fölperzsellek és az ott levő magyar nőket kiszabadították.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

az OMVESZ nagykanizsai intézője; az idegenforgalmi ügyek előadója. Városház-palota.

BALATONFÜRED GYÓGYFÜRDŐ

Erzsébet-szanasztorium

3149 lakosu színniagyar nagyközség a Balaton nyugati oldalán, a Balatonra lejtő dombláncolaton. Járási székhely. Budapesttől való távolsága 156 km. Zalaezerszeg-től 121 km. Tengerszint feletti magassága 105 m. Éghajlata enyhe hőmérsékletű. A fürdőtelep csatornázva van, vizét az ujonnan épült vízmű, a Siske-forrásból szolgáltatja.

Villanyvilágítás.   Róm. kat., ref. és izr. templomok.

Gyógyhatásu szénsavas forrásairól már a rómaiak idejében ismert volt. Évszázados parkjai vannak. A szivbajosok Mekkájának nevezik.

1926-ban az indiai költő, Rabindranath Tagore, itt nyerte vissza egészségét és hála-ból a fürdőtelepen egy ódát is írt.

Nevezetességek: a parkban Jókai Mór, Blaha Lujza, Kéthly Károly és Tagore emlékfája s Mangold Henrik és Kisfaludy Károly mellszobrai vannak elhelyezve. Jókai, Blaháné és Vaszary Kolos nyaralói.

1924 óta minden év májusában áll tartják meg az orvosi hetet.

Fürdőidény: fődény június 16—augusztus 31-ig. A gyógyfürdő és ezzel kapcsolatos szállodák, valamint a szanasztorium egész évben nyitva vannak.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—lapoleai vonalon 3 óra alatt érhető el. Naponta több vonat áll a közönség rendelkezésére. Vasutállomás közvetlenül a fürdőtelep mellett.

Hajójáratok: Balatonfüred hajóállomása összeköttetésben van az összes balatonparti kikötőkkel. Rendszeres járatok a fürdőidény alatt.

Autobuszárat: naponként kétszer Veszprémbe. Menetjegy 1.40 P.

Autóval a Budapest—Székesfehérvár—lapoleai, valamint a Balaton körüli műtton érhető el.

Helybéli közlekedést bérautók, bérkocsik bonyolítják le, melyeknek díja a vasutállomásra 1.50 P, a külségtől a fürdőtelepre, vagy vissza 2 P.

Négy benzintöltő-állomás. Autógarázsok a szállodákban.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Üdülötelepek: 1. A Balatoni Szövetség üdülötelepe, 110 szobával, (részben központi fűtés), napi penzió 5—5.50 P. 2. Horthy Miklós honvédtisztli üdülö, 35 szobával. 3. Polgáriiskolai tanárok otthona, 31 szobával. Középiszkolai tanárok otthona, 31 szobával. 5. Diákok otthona.

Szállodák: 1. Erzsébet-szanasztorium: 162 szoba, hideg-melegviz, villanyvilágítás, központi fűtés, étterem, társalgó, rádió- és olvasótermek, játéktér.

2. Grand Hotel: 94 szoba, kávéház.
3. Ipoly-udvar: 52 szoba folyóvízzel.
4. Stefánia-udvar: 132. szoba.
5. Eszterházy-szálló: 30 szobával.
6. Terézia-szálló: 44 szoba.

Penziók: 1. Opravill Ferenecé; 2. Antal Lajos; 3. Stern Miklósné; 4. Mészöly Szeréna; 5. dr. Vojtíczky Emánuelné; 6. Tóth Árpádné; 7. Szabó Ferenecé; 8. Patay Erzsébet; 9. Niedereker Ferenc; 10. Kasza Pál; 11. Milecker Lajosné; 12. Szent József-penzió; 13. Hermína-udvar; 14. Sziget-villa; 15. Fészek penzió; 16. Park-penzió; 17. Harangó-penzió; 18. Hunnia-udvar; 19. Pannonia-penzió; 20. Hungária-penzió.

Éttermek: A szállodák és penziók éttermei. Ezekon kívül a községben van Nagy János, Rádóczy Géza és Németh Géza vendéglője. A fürdőtelepen Forrás Vincéné filléres étkezdője.

Özv. Kolossa Vilmorné vasuti vendéglője. Olesó és jó kiszolgálás. Napi háromszori étkezés 2.80. Menürendszer. Ebéd- és vacsoramenü 1.40, 1.20.

Fizelő vendéglátás: Idénylakások 100—300 P-ért a következő helyeken bérelhetők: dr. Ajlós Imre, dr. Sümegi József, Tornay József, Molnár Antal, vitéz Krasznay Lajos, Kozma Istvánné, Mangold Gusztáv, Grüner Simon, özv. Lang Vilmosné, dr. Sisovics Miklósné, Révész Paula, Ruttner Sándorné, Niedereker Ferenc, Papolecay Gyula, Aitner Hona, Girausebek Irén.

GYÓGYVIZEK, FÜRDŐK

Elsőrendű gyógyhely szív-, érrendszer-, vesemegbetegedéseknél, cukorbetegségeknél és idegrendszer kóros folyamatainál, vérszegénységénél, gyomorhőzavaroknál. **Természetes szénsavas fürdők.**

Gyógytényezők: A gyógyfürdőnek 5 szénsavas forrása van, melyek földes, meszes savanyúvizek. A Ferenc József-forrás vasat és glauhersót is tartalmaz. A forrás-főlőt ivócsarnok készült, hol a vizet kiadják, palackozzák. A többi források vizét fürdőcélokra használják az Erzsébet-szanatóriummal összefüggő fürdőben.

Gyógyjavaslatok: A szív- és vérkeringési rendszer legkülönbözőbb megbetegedéseinek és üdülési gyengeségénél az erőbeli állapot fokozására alkalmazzák a szénsavas-fürdőket.

Parti sétány

Gyógyberendezések: 1. Az Erzsébet-szanatórium legmodernebben van berendezve; 162 szoba, loggiák, nyitott erkélyek, nappali közös helyiségek, lift, diétás konyha, villany és fényterápiás osztály, röntgen- és orvosi laboratórium, uszoda, strandfürdő. 2. Tibor-fürdő, az Erzsébet-szanatóriummal zárt és fülhelő folyosóval van egybekötve; 67 kádban szénsavas fürdő, pihenőesernyők, vizgyógyintézet, Zander-osztály, iszapfürdő, inhalációs-osztály, gyógytorna-termek, modern elektrokardiográf.

Fürdőorvosok: dr. Schmidt Ferenc egyetemi magántanár, egészségügyi főtanácsos, igazgató-főorvos, hivatalos gyógyhelyi orvos, Dr. Martos István, dr. Miklovicz Dezső szanatóriumi orvosok, Ib. megyei főorvosok; dr. Sümegi József II. megyei főorvos; dr. Sturm József egészségügyi főtanácsos, fogorvos, Dr. Keserű Béla járási tisztiorvos, Dr. Loessl Lajos körorvos.

Balaton strandfürdő: Fürdődíj az uszodában 50 fillér. A strandfürdőben 20—80 fillér.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A vendégek rendelkezésére áll a Kurszalon és olvasóterem. Az éttermek teraszain naponta tánc, a kurszalonban színelőadások és hangversenyek. Balaton ünnepségek. Naponta lézene. A fürdőtelepen mozgóképszínház is van. Kisfaludy-kaszinó a lagoknak nyújt szórakozási lehetőséget.

Tenniszpályák havibére 4 P. napi egy óra beosztással. Füreden van a Kir. Magyar Yacht Club székháza és a Balaton Yacht Club otthona. Nyaranta vitorlásversenyek. A Yachtépítő Rt. kikötőjében esőnakok, vitorlások és motorosok bérelhetők. Télen vitorlás szán, fakutya és koresolyázás.

A balatonmenti sétány faszoróval és Tihany félszigetére való kilátással gyönyörű látvány.

KIRÁNDULÓHELYEK

Hajón a Balaton összes nagyobb fürdőhelyei megközelíthetők. Autó- és gyalogturákra a vadregényes, fenyvesekkel borított sziklás vidék elsőrendű terepet szolgáltat. Így a Siske-forrás völgykallana, a Kéki-forrás, Koloska-völgye, Tihany gyalog egy óra, hajóval negyedóra alatt érhető el.

Az egész vidék természeti szépségekben bővelkedik, úgyhogy számtalan kisebb és nagyobb gyönyörű kirándulás tehető mindenfelé.

Lóczy-barlang. Félórai séta a gyógyfürdőtől a Tamáshegyen.

Öreghegy. Egyórai járás a gyógyfürdőtől. Gyönyörű kilátást nyújt az egész Balatonra és a mögötte elhúzódó bakonyi hegyvidékre.

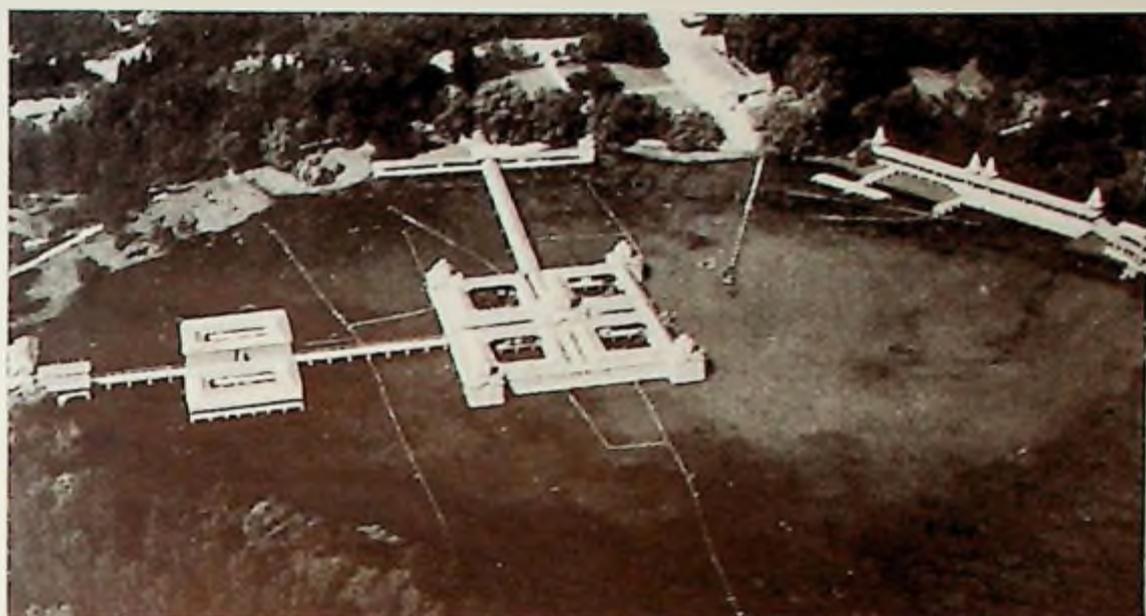
Koloska-völgy. A gyógyfürdőtől Arács községen át érhető el egyórai sétával. A Svéd-patak mindkét partján fűdő hűvös levegő, a legkellemesebb kirándulóhelyek közé sorozzák.

Siske-forrás. A gyógyfürdőtől a községen át egy óra járásnyira. Gyönyörű völgykallanban. Itt épült a vízmű vizét szolgáltató Siske-forrás forrásfoglalása. Minden kirándulóhely turistajelzésekkel van ellátva.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a fürdőigazgatóság (Budapesten és Balatonfüreden). Tulajdonos: Szent Benedek-rend libanyi apátsága.

HÉVIZ Gyógyfürdő és Hévízszentandrás Község

Hévíz tó,
legi felvétel

Hévízszentandrás községhez tartozó gyógyfürdő, a Balaton délnyugati sarkában, festői szépségű völgyben. Budapesttől való távolsága 238 km, Zalageresztől 41 km. A csodás gyógyhatású tó Európa legővőbb forrása. A ma már az egész kontinensen ismert, ritkaságszámba menő gyógyhatású tavat 20 hektár kiterjedésű, gondosan ápolt fenyveserdő veszi körül. Tengerszint feletti magassága 123 m. Eghajlata nagyon kellemes, miután a nagyfelületű víz párolgása és a terjedelmes park szabályozólag hatnak a hőmérsékletre, a nappali forróságot csökkentik, az éjjeli lehülést pedig kedvezően mérséklék. Különleges talaja oly kedvező összetételű, hogy a legnagyobb esők után néhány óra múlva az teljesen megszárad. A gyógyhely modern fürdőberendezések folytán méltán sorozható Európa legmodernebben berendezett fürdői közé. Vízvezeték, csatornázás, villanyvilágítás, a szállodák nagy részében hideg-meleg folyóvíz. ☎ 📠

K Ö Z L E K E D É S

Vasuton Budapestről Balatonszentgyörgyön vagy Tapolecán át közvetlen vonatokkal, Bécsből és Grácból vonattal Szombathelyen át Zalaszentlőrincig, onnan a MÁV autóbuszain Hévízig.

Vasutállomása Keszthely, ahol minden vonathoz a MÁV kezelésében lévő autóbuszok, melyek a főidényben negyedóránként közlekednek, valamint autótaxik állnak mérsékelt fuvardíj mellett a közönség rendelkezésére.

Autobusz: Bécsből közvetlen menetrendszerű autóbuszjáratok, Grácból: Szentgotthárdtól Körmenten át szintén menetrendszerű autóbuszjáratok.

Autóval Budapestről a Balaton déli partján vezető műuton Keszthelyen át érhető el.

Benzinöltő-állomás, garage helyben.

Helybeli közlekedési eszközök: Minden vonathoz autóbuszok és autótaxik.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

A fürdőtelep 12 modern szállodájában összesen 500 férőhely van. Szobaárak: Egyágyas 3—6 P-ig, kétágyas 4,20—10 P-ig. — Napi négyszeri kitűnő étkezés fürdőidényben 4,50 P. Teljes penzió elő és utóidényben (lakás, étkezés, 1. oszt. fürdés) 7—8 pengő.

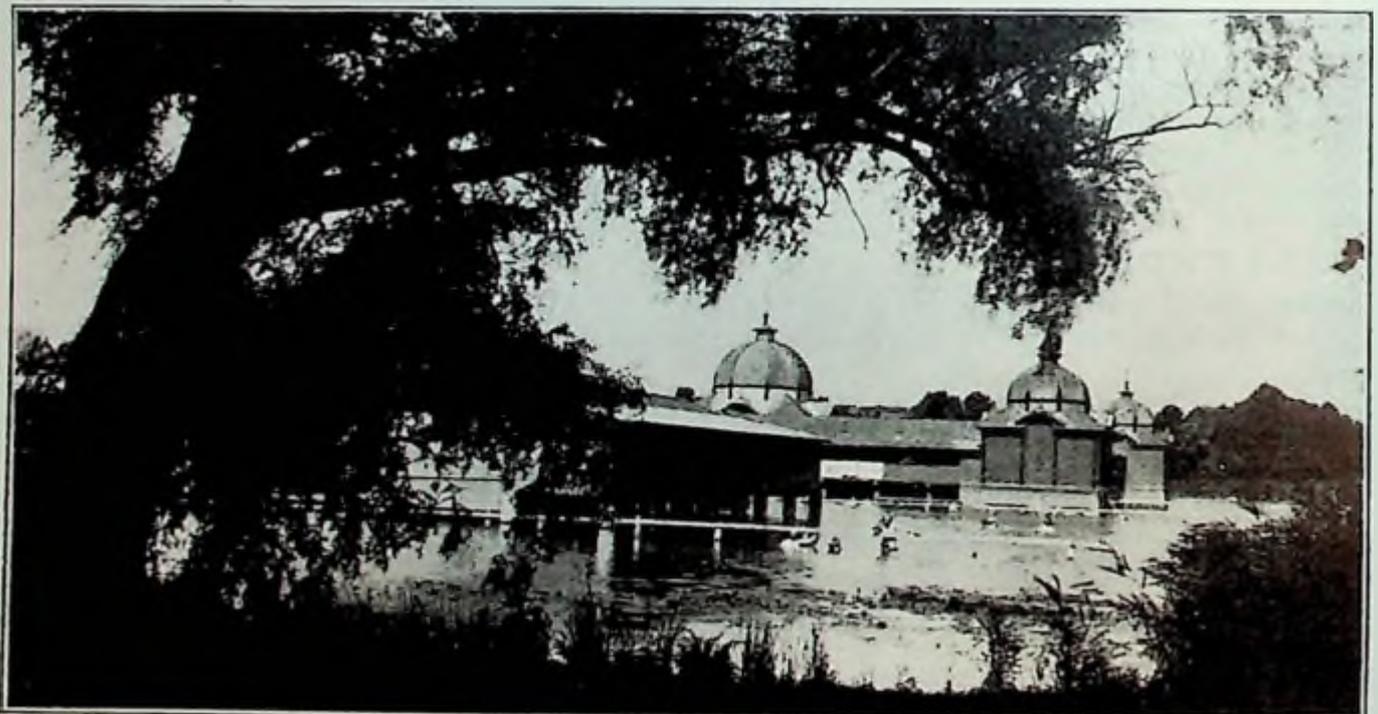
HÉVIZSZENTANDRÁS község 123 nyaralóépületében (villák, penziók, szállodák, lakóházak) összesen 1700 férőhely van. Szobák: egyágyas 1—6 P-ig, kétágyas 2—10 P-ig. Az étkezés semmivel sem drágább, mint a budapesti körüli vendéglőkben. Olcsó nyílt napi piac, sok élelmiszerüzlet, sok vendéglő, penzió, kávéház, cukrászda, tejcsarnok. Mindenféle nyílt üzletek, bazárok, fodrászok, stb.

A **fürdőtelep** a fürdőigazgatóság vezetése alatt áll. A telepen lévő modern szállodák a fürdőigazgatóság kezelésében vannak. Aki a fürdőtelepen óhajt lakást, penziót vagy bármilyen felvilágosítást, az forduljon közvetlenül a fürdőigazgatósághoz. Cím: **Fürdőigazgatóság, Hévízfürdő.** — Telefon: **Hévízfürdő 4.**

Hévízszentandrás község szorosán összeépült a fürdőteleppel. A községbeli villák, penziók, szállók és lakóházak szobáit a község előjárósága közvetíti teljesen díj-talanul és minden érdeklődésre szívesen ad felvilágosítást. Cím: **Községi előjáróság, Hévízszentandrás.** Telefon: **Hévízszentandrás 4.** és Idegenforgalmi Hivatal: Telefon: **Hévízszentandrás 37.**

GYÓGYVIZ ÉS GYÓGYTÉNYEZŐK

A hévízi hőforrás másodpercenkénti mennyisége 630 liter és a forrás körül közel tíz kat. holdnyi tavat képez, melynek lefolyása a Balatonba vezet. A tó kerékked-alaku, ősi fákkal szegélyezett természeti szépség, melynek sokélyebb részeit a híres hévízi pirosvirágu lótosz díszíti, amely egész Európában csak itt nyílik szabadban.

Fürdőházak

A tó fenekét sok méter vastagságú iszap, az a. n. „korpa” borítja, amely nem ragadós anyag, hanem lágy, simulékony, hársnyos tapintatú, laza, nagymennyiségű gázt zár magában, amely a testhez tapadva, azon kellemes hatásu, természetes

masszázst végez. Úgy a tó vize, mint a kőpá nagyfokban radioaktív anyagokat tartalmaz, ezenkívül kalciumot, magnéziumot és kisebbmennyiségű cinket és bizmutot. A tó szélétől a forrás felé krátérszerűleg mélyed és a forrásnál 35—40 m mély tölcsért képez, ahol tudományos megállapítás szerint a víz kb. 35° C hőmérsékletű, agyagos pala- és homokkörepedésekből tör elő.

A hévizi víz gyógytényezői: elsősorban a víznek állandó hőfoka, amely sohasem emelkedik 32—35° C fölé, mert a nagymennyiségű víztömeg a tavat állandó mozgásban lévő friss vízzel látja el. Másodsorban az iszap és a benne képződő gáztermékek, melyek a testet finom gázgyöngyökkel borítják. A legfőbb gyógytényezője a Héviz-forrásnak a radioaktivitás, amely nemcsak az iszapban, hanem a vízben is elég nagyfokú.

Nagy előnye a fürdőnek, hogy a beteg szabadban is fürödhet és akár nyakig beleáshatja magát az iszapba. Miután a fürdőben a legmodernebb therapiás gyógyeszközök is fellálhatók (Zander, iszappakkoló-helyiségek, gyenge karlsruhi hatású ivókúra, valamint diétikus étkezés), Héviz látogatottsága évről-évre emelkedik és a három napnál tovább Hévizen tartózkodók száma a múlt évben 20 000-re emelkedett. Héviz hatása többirányban érvényesül; így elsősorban az anyagcserét szabályozza, az ivó- és fürdőkúra összekapcsolása a vér- és nyirokkeringést javítja, kóros termékeket felszív, idegrendszeri zavarokat megszüntet, rheumás izom- és ízületesúzt, inbivelylobot, izomgöresőt, fokszalag-gyulladásokat, torzító ízületi megbetegedéseket, melyek mozgási korlátozottságot idéztek elő, köszvényt, zsábt gyógyít, lobos izzadmányok felszívódását siettet. Műtétek, esonllörések utókezelésére is sikerrel felhasználható.

Magasabb korú betegek is minden veszély nélkül használhatják.

A fürdőházak közvetlen a tóra, betoneölpökre vannak fölépítve. Hévizfürdőn minden osztálybeli beteg megtalálja saját igényeinek megfelelő fürdőt, miután I., II. és III. osztályu fürdőépületek állanak rendelkezésre, míg a vagyontalan betegek az u. n. csatornafürdőben fürödhetnek. Vannak tükörfürdők uszókna és nem uszókna. Kellemetlen idő esetére súlyosabb betegek részére is használható az üvegtetővel ellátott zárt fürdő. Van modern strandfürdője, mely igen szép homok- és napfürdővel rendelkezik.

Fürdőidény június 1-én kezdődik és tart szeptember 30-ig, amelyből az előidény június 15-ig, az utóidény szeptember 1-től szeptember végéig tart. Fürdőjegyek árai: strandfürdő, fedettfürdő, iszapfürdő 1,60 P. ruhával együtt: I. oszt. tükörfürdő 1,20 P. II. osztályu 1 P. III. osztályu 50 fillér, csatorna 30 fillér.

Fürdőorvosok: A fürdőtelepen dr. Moll Károly hivatalos főorvos, belgyógyász, továbbá dr. Schulhof Vilmos therapiai szakorvos, a Zander-intézet tulajdonosa. A községben dr. Petres István körorvos (egész éven át. Tel.: Hévizszentandrás 5).

SZÖRÁKOZÁS, SPORT ÉS KIRÁNDULÁSOK

Térzene délelőtt és délután 2—2 óra. Gyógyterem, olvasóterem, napilapok, könyvtár. Fenyveserdő, fürdősétány, park, gondozott sétautak, Országos híru cigányzenekarok a vendéglőkben és a kávéházakban. Naponta magasszínvonalu hangversenyek, színmű-

előadások, kabarék fővárosi művészek szereplésével. Állandó mozi. Délután és este több helyen tánc. Kölesönkönyvtárak, Tánctanfolyamok, Teniszpályák.

A legnépszerűbb kirándulóhelyek Hévizről: Keszthely, Goldmark szülőhelye, a Balaton partján, múzeumokkal. Tálka- és Rezi-vár romjai a Bakony vadregényes rengetegében. Sümeg vára és Darnay múzeuma. Szigliget. Badacsony világhírű boraival. Kisfaludy Sándor házával. Páltok és Karmaes, ahol érdekes néprajzi megfigyelésekre nyílik alkalom. Egregy község Árpád-korabeli műemléktemplomával és egy római harcra felárt csontvázsírával, egy kilométernyire fekszik Héviztől.

Egregyi
templom

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A fürdőtelepen: a fürdőigazgatóság, a községben: a községi előljáróság

ALSÓ ÖRS ÜDÜLŐTELEP

602 lakosú üdülőtelep a Balaton nyugati (zalai) partján. Budapesttől való távolsága 147 km. Tengerszint feletti magassága 135 m. Vízellátása kutakból és forrásokból történik. Petróleumvilágítás. ☞ ☞ ☞
 ☞ ☞ ☞ Ref. templom. Róm. kath. kultúrház ottárral, nyári istentiszteletekkel.

Nevezetességei: Horthy Miklós kilátótorony, mely az alsóörsi Cserhegyen a közbirtokosság áldozatkészsége folytán ingyen átengedett területen épült fel. A XIII. században a királynénak itt voltak birtokai. Régi ősmagyar település, amelyet a régi vár meglévő romjai is tanúsítanak. E helyen már a rómaiak idejében is nyaralók állottak. Számos római leletre akadtak.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—Tapolca vonalon esatlakozó állomás. **Hajó:** a Balaton legnagyobb kikötője személy- és teherforgalomban.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálló: vitéz Baracska József szállodája 20 szobával.

Penziók: Somogyi-penzió 20 szobával.

Fizetővendéglátás: több villában, urí családoknál (pl. Stráner Gyulánénál, Telegdy Györgyné, Bándy Györgynénál stb.) kapható lakás és ellátás.

FÜRDŐZÉS

A Balaton vizének mélysége a part közelében 20—30 cm. és oly szelíden mélyül, hogy a parttól 100—200 m. távolságban sem lepi el az embert. Strandfürdő 105 drb. új kabinnal, dus fasitással, virágkultúrával, kényelmi berendezésekkel. Négytagú család kabinbérlete és fürdése egész évadra oly csekély, hogy naponta és személyenkint egész napra csak 7—8 fillért tesz ki.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben. Gyógyszertár a szomszédos Balatonfüreden vagy Balatonalmádin.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

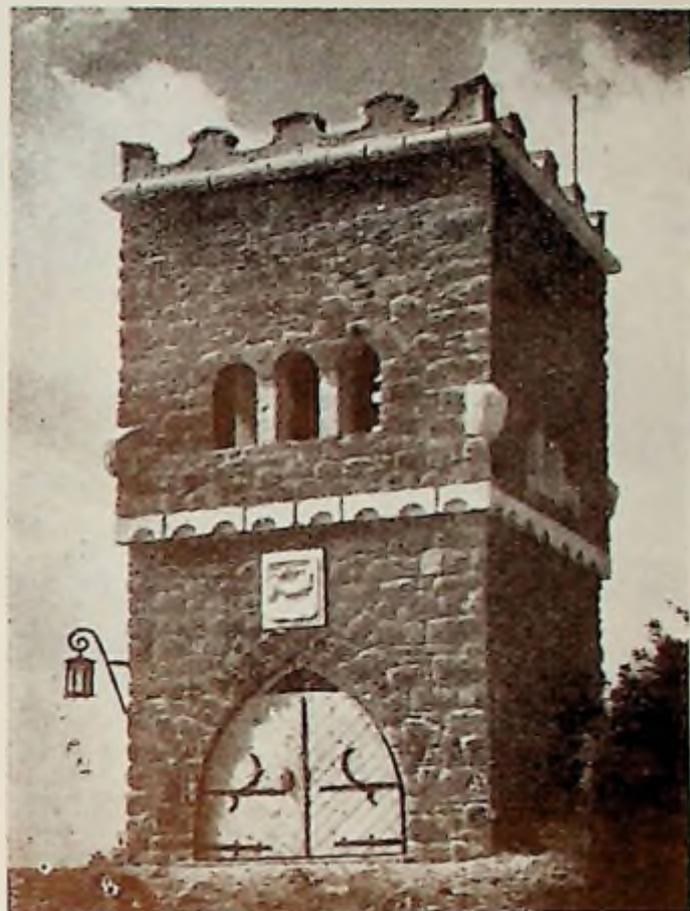
Tennisz- és tekepálya. Csónakok bérelhetők. Sporthorgászok kedvence találkozóhelye.

KIRÁNDULÓHELYEK

Cserhegyen a Horthy Miklós-kilátó, honnan a kilátás négy megyére terjedő terület ölel fel és elragadóan szép. Négy km.-re Felsőörs ősrégi prépostsággal, melynek templomtornya a XIII. századból való, kapuzata feltűnő szépségű. Egy km.-re Lovas község, melynek határában szép forrás van, hol a hagyomány szerint az igazságos Mátyás király a lovát megítatta. Lovastól nyugatra lévő Palóznaken szintén találtak római régiségeket. Kellemes és tanulságos kirándulóhelyek: Veszprém, Herend porcellángyár és majolikagyára, a zirci apátság stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az Alsóörsi Üdülőbizottság és az állomásfőnök.

Horthy-kilátó

ÁBRAHÁMHEGY

Fövény-strandfürdő

Salföld községhez tartozó nyaralótelep, Révfülöp és Badacsony között. A lomb- és fenyőerdő koronázta rendesi és ábrahámi szőlőhegyekkel övezett völgykatlant a Burnóti-patak két — ma még közigazgatásilag is elválasztott — részre osztja. Budapesttől való távolsága 167 km., Zalaegerszegtől 68 km. Tengerszint feletti magassága körülbelül 152 méter. Vízellátása egészséges vízü kutakból. Villanyvilágítás.   Róm. kat. templom a községben.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Székesfehérvár—Tapolcai vonalon 2½—4 óra alatt érhető el. Tapolcáról 30—40 perc. Vasútállomás a községben.

Autóval a balatoni köruton közelíthető meg, mely a vasút mellett halad.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Tompos József és Tar Kálmán vendéglőjében olesó ellátás kapható.

Fizelő vendégellátás (szervezett): a) Penziószerű ellátás több nyilvántartott gazdánál állag napi 4 pengőért kapható.

b) Csak lakás: I. oszt. szobák száma 30, napi ára 2 P. havonta 60 P. II. oszt. szobák száma 32, napi ára 1.50 P, havonta 40 P. III. oszt. szobák száma 45, napi ára 1 P, havonta 30 pengő

FÜRDŐZÉS

Balatoni fővény-strandfürdő 60 kabinnal. Fürdőjegy személyenkint 30 f. Csónakbérlet.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerlár Badacsonytomajon (4 km), vagy Révfülöpön (5 km).

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Fürdés, csónakázás, borgászás. Teniszpálya. Kirándulások és táncmulatságok a Fürdőegyesület rendezésében.

KIRÁNDULÁSOK

Páloskolostori romok a Klastromvölgyben, csobánci várram, Tóti-hegy, Badacsonytető. Kékkuti Theodóra-forrás. Természetes savanyuvízforrások kb. 2 km távolságban Kisörs határában es Pálkövén. (Utóbbi csónakkal is megközelíthető.) Ezeken kívül szép séták és kirándulások tehetőek az erdőkben és a kilátóhelyekre.

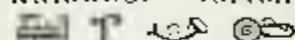
FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVÉSZ képviselője: Ábrahámhegyi Fürdőegyesület.

BADACSONYTOMAJ

Róm. kat. templom
Foto: Monostory

Badacsonytomaj nagyközség, nyaralótelep, a Badacsony-hegy alatt, a Balaton partján. Lakóinak száma 2656. Budapesttől való távolsága 200 km., Zalaegerszegtől 50 km. Vízellátása egészséges vízü kutakból lérténik. Petróleumvilágítás.

Nevezetességei: A badacsonyi kőkapu, Csobánc és Gulács, Badacsonytomaj bazilikából épített kéttornyú plébániatemploma Európa egyetlen bazaltkő temploma. Kisfaludy-ház emléktáblával a költő emlékeit őrzi.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Adony—Pusztaszabolcs—tapolcai vonalon 4 óra alatt érhető el.

Vasutállomás helyben. **Hajó kikötő** Badacsonyan, hajóösszeköttetés a balatoni fürdőkkel.

Autóval a Balaton-felőlparti műúton közelíthető meg. A helybeli közlekedést hárkocsik bonyolítják le. **Benzinkut** helyben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák Badacsonyan: 1. Hableány és Neptun-szálló 24 szobával, villanyvilágítás, fürdőszobák. Szobaárak: egyágyas szoba 2—3 P, kétágyas 4—6 P. Teljes napi penzió 7—8 P. 2. Tomajon: Himfy-szálló és étterem 7 szobával. Szobaárak 2—7 P között. Teljes napi penzió 5—6 P.

Penziók: **Erzsébet-otthon.** 3400 négyszögöles szőlőskertben és gyümölcsösben. Díjmentes kabinhasználat. Napi penzió földényben 5.50 P, elő- és utófdényben 4.50 P.

Fizető vendéglátás (szervezett). Csak lakás: A községben szerényebb igényekkel kielégítő szobák is kaphatók. Étkezni Kócziánné étkezdéjében megállapodás szerint lehet.

FÜRDŐZÉS

A badacsonytomaji és a badacsonyi strandon homokfürdő, modernül berendezett kabinok, játszótér.

EGÉSZSÉGÜGY Orvos és gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Két tennispálya és vízisport-lehetőségek állanak a sportolni kívánók rendelkezésére. Badacsonytomaj kiválóan alkalmas a téli sportokra is.

KIRÁNDULÓHELYEK

Klastromkut, bazaltlánnya, mely a híres balatoni vörösbazalt hányászási helye. Kőkapu-Badacsonytető háromnegyed óra alatt elérhető kirándulóhelyek. Klastromkuttól állott a pálosoknak kolostora. Hableány, féllórás szép kirándulóhely.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az ÖMVESZ képviselője: Községi előjáróság és fürdőigazgatóság.

BALATONGYÖRÖK

Strand

733 lakosu, erdőkkel borított színmagyar balatoni üdülőhely. Budapesttől való távolsága 190 km., Zalaegerszegtől 85 km., Hévíztől 14 km.   Magaslati fekvésű, tiszta levegőjű, pormentes község. Vizellátását 84 m. mélysegű, 5 m. magasra felszökő artézi-kutakból nyeri. Petróleumvilágítás. Róm. kat. templom. Eötvös Károly szerint itt a világ legszebb része tárul a szemlélő elé.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Tapolca—kezdthelyi vonalon 5 óra alatt érhető el.

Hajón: Állami hajókikötő a közeljövőben megépül.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Remete Imre, ebéd 1.20 P, vacsora rendelés szerint.

Penziók: 1. Köszörűs Ádámnál napi penzió szobával együtt (csak egy szoba), négy-szeri étkezéssel 3.50 P, szoba nélkül csak az étkezés 2.60 P.

2. Belügyi számvivősegi üdülő. Nyári időny alatt, nemtagok is nyerhetnek bentalást, szoba három személy részére személyenként 2 P, ellátás háromszori étkezéssel személyenként 2 P. Télen is nyitva, központi fűtéssel 3 P.

Fizető vendéglátás: A községben 100 szoba van kiadó, melyek közül 25 szoba vil-lákban, a többi pedig egyes polgári házaknál. Szobák ára naponta három személy részére 2—3 P, havi bérletre konyahasználattal együtt 60—80 P között mozog s ez esetben 3—5 személy is elfér. Magányos villa is bérelhető havi 100 P-ös árral.

FÜRDŐZÉS

Elsőrendű fürdő, nagy sétaparkkal, homokstranddal. Díja személyenként 30 fillér, havi bérlet három személytől kezdődőleg személyenként 6 P. Egy-két személy részére 14 P, két hónapra három személytől kezdődőleg személyenként 10 P, egy-két személy részére 24 P. Bérlet esetén a kabin a bérleti időig teljesen rendelkezésre áll.

EGÉSZSÉGÜGY

Az időny alatt a nyaraló orvosok szívesen nyújtanak első segélyt.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Tenniszpálya; csónakok bérelhetők.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kirándulás a Balaton legszebb részén fekvő Szépkilátóhoz, a közeli erdőben lévő barlanghoz és egyéb történelmi nevezetességű helyekhez gyalogosan és csónakkal.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

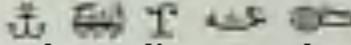
A községfejlesztő bizottság — községháza.

KESZTHELY

Öblőrészlet
a keszthelyi
parton.

Foto: Timár B.

12.614 lakosu, színmagyar anyanyelvű balatonparti nagyközség. Zala vármegye keszthelyi járásának székhelye. A Balaton déli nyulványától három oldalon övezve fekszik. Budapesttől való távolsága 197 km. Zalaegerszegtől 57 km. Vízellátása vízvezetékől történik. Villamosvilágítás. Róm. kath., karmelita templom és rendház, ref. ág. ev. hitv. és izr. templom. Keszthely a legrégibb balatonú fürdőhely. Ugy kulturája, mint fürdői Balaton legértékesebb községévé avatják. Keszthelynek van a legnagyobb és legszebb balaton partja.

Közintézményei és középületei: Járásbíróság, állampénztár, közjegyzőség. Gazdasági akadémia, premontrei reálgimnázium, az irgalmas nővérek apácazárdája és Ranolder-intézet (női kereskedelmi, polgári iskola, elemi iskola és óvoda), községi fiu- és leányiskola, a premontrei rend iskolái és karmelita papnevelő-intézete avatják Keszthelyt az „iskolák városává”.

Muzeum: Balatonú múzeum, hatalmas udvaros új-barokk épülettel. Gazdasági gyűjteményeit a Balatonú Múzeum Egyesület agilis munkássága hozta létre. A Balatonú Múzeum öt osztályból áll. A régészeti osztály kőkori, római korabeli és népvándorláskori leletekben gazdag. A természetrajzi osztály a Balaton vidék állatvilágának szép tára. A néprajzi osztály zalai és somogyi pásztorfaragásokat és halászlai emlékeket őriz. A tájrajzi osztály Balatonra és vidékére vonatkozó nyomafok, rajzok, festmények gyűjteményéből áll. Könyvtára elsősorban a Balatonra vonatkozó művekkel, másrészt tudományos munkákat, összesen 10.837 darab könyvet tartalmaz.

Műemlékei, nevezetességei: Laczfly István földesúr által 1386-ban fogadalomból építtetett szép, gótikus plébániatemplom, 1886-ban restaurálva és újjáépítve. A régi templomból csak az 1647-ben és 1678-ban épített oltárok, valamint Laczfly István-sarkophagjának feliratos részei maradtak változatlannak. Az új épületet a régi épület anyagának felhasználásával az előbbi alapjára építették. 1878-ban gróf Festetich Taszilo (a későbbi herceg) 60 méteres gótikus tornyot építtetett a templom elé, melyet az épület újjáépítésekor a templomhoz kötöttek. A templom északi oldalához építették a premontrei rendházat és reálgimnáziumot. A reálgimnázium előtt kiszélesedő parkban áll Festetich gróf bronzszobra, Lukácsy Lajos műve. A gimnázium másik oldalán a parkot Festetich Pál gróf által emelt Szeutháromság-szobor díszíti. Ritka szépségű alkotás a félkör ívben parkkal övezett gróf Festetich neo-barokk-stílusú kastélya. A kastély építészeti értékén kívül értékes levéltárral és 49.000 kötetes könyvtárral büszkélkedik.

Parki fősétaut
Foto: Timár R.

Építészileg igen szép az olasz renaissance-stílusú M. kir. Gazdasági Akadémia épülete is. Újabb (1927-ben épült) a karmeliták új rendháza és temploma, szép tiszta, új román stílusban. Belső kiképzésének érdekessége a 300 darabból álló rózsaszínű márvány Mária-oltára.

Park és sétateretek. A balatoni parkban szép, római stílusú Helikon- emlékmű áll. Keszthely városának 32 holdas angol parkja az új, tizholdas ligettel együtt Balaton legkellemeesebb üdülőhelyévé avatja a községet. A park évszázados fáival, gondozott sétautjaival nyáron is hűvös, kellemes tartózkodást nyújt.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapest—Székesfehérvár—Siófok—Balatonszentgyörgyön át 3½ óra alatt érhető el gyorsvonattal, vagy Budapest—Celldömölkön át 5 óra alatt, újabban a „Tas” sínautóval 3 óra alatt.

Autobusz: Körmend—Hévíz vagy Zalaegerszeg—Keszthely, továbbá Budapest—Siófok—Keszthely, Wien—Sopron—Keszthely, Graz—Szentgotthard—Keszthely, Pápa—Devecser—Keszthely között vannak rendszeres járatok.

Autón a balatoni műuton.

Hajón: Hajójáratok az összes balatoni fürdőhelyekre.

Benzinkút 5, autogarázs 8.

Strand
Foto: Timár R.

Fürdőbejárat
Foto: Timár R.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Hungária szálloda, étterem és kávéház. Bérleti: Mogyorósi Lajos. Tizenhat szoba, fürdőszoba. Szobaárak: egyágyas 3—4 P, kétágyas 5—7 P. Teljes penzió 5.50—7 P. Kerthelyiség. Állandó zene. Garage. Telefon: 49.

A **Halász-esárda** a Helikon-strandnál, közvetlenül a Balaton partján. Keszthely egyik legjobb idegenforgalmi tényezője. Különleges, látványos, szórakoztató. Balatoni különlegességek, uradalmi fajborok, szolid árak, állandó zene.

Amazon szálloda-étterem. Huszonhárom szoba, folyóvíz, fürdőszoba. Egyágyas szoba 3.20—4 P, kétágyas 5—7 P. Teljes napi penzió 5.50—7 P. Garage díjtalan. Autobusz-járatok megállóhelye.

Vasuti szálloda. Bérleti: Rácz István. Tágas, árnyas kerthelyiség, 9 szoba. Szobaárak 2.50—5 P. Napi penzió 5—6 P. Étterem, sütés, fedett terasz.

Éttermek és sűrözők: Dolezsár Ede vendéglője és penziója. Saját kezelésben. Elsőrendű háziokost. Napi penzió 5 P-től. Szobák ára 2.80—3.60 P. — **Halász-esárda** a Festetics-strand mellett.

Cukrászdák: Kertész Lajos és Popovits István. Olasz fagyaldtkülönlegességek. Tul. **Giuliano Costa.**

E G É S Z S É G G Y

Nyilvános jellegű kórház és Jobs-szanatórium. A kórház 64 személy befogadására és a sanatórium 8—10 személy befogadására képes. A kórházban I., II. és III. osztályok vannak: főtáborozás; röntgen, diathermia és kvarzlámpa. Egyébként az egészségügyi berendezése elsőrangú. A kórház vezető-orsosa dr. Magyary Gerő, s.-orsosok: dr. Hölter Lajos és dr. Horváth Zoltán. A sanatórium főorsosa dr. Jobs Viktor. Fenti orvosokat is beleszámítva, azok száma 16. — **Dr. Jobs sanatóriuma** egy- és kétágyas szobákkal a keszthelyi nagy park főszomszédságában. 15 ágyas. Röntgen, kvarz, diathermia, vízgyógyászat és mesterséges szénsavas fürdő. Aseptikus műtő, fogászati ambulátorium. Szülészeti osztály. Diétás konyha. Központi fűtés. Három gyógyszerlár van és pedig: Ivanits-, Cséhy- és a Szent Antal-gyógyszertárak.

F Ü R D Ö Z É S

Modern, 300 kabinos strandfürdő közvetlenül a parkba nyúlik be, homokstranddal. Balaton egyik legszebb fürdője. Szabad ingyenes fürdő a mészegető gyárnál. Kád-fürdők dr. Jobs Viktor sanatóriumában.

A **Helikon-strandfürdő** a Balaton nyugati végének legsodálatosabb pontján. 1934. évben a lercegi uradalom által lett építve közvetlenül a nagyhirű „Halászesárda” mellett. Ez a tengeri fürdők mintájára épült, hatalmas kiterjedésű strand mesés-zép

Helikon-strand
Foto: Timár R.

kilátásával, bársonyos homokjával, zöld gyeprandjával a Balaton mentén páratlan és még hozzá ez a Balaton legolesőbb strandfürdője. Külön kabinjegy felnőtteknek 30, gyermekeknek 20 fillér; közös öltözőszekrényhasználat felnőtteknek 20, gyermekeknek 10 fillér. Idényjegy kabinhasználattal felnőtteknek 8, gyermekeknek 5 P.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Keszthelyen nemcsak pihenni és üdülni lehet, hanem szórakozni is. Uszás, vitorlázás, csónakázás, horgászás. A parkban löbb tennispálya. A szoroson vett sportszórakozásokon kívül állandó zene, gyakori hagyományok és művészesték, dalos-ünnepélyek, lovasversenyek teszik változatossá Keszthely nyári életét. Felejthetetlenek az ugynevezett népiünnepélyek. Ilyenkor virágba öltözik az egész vízpart, tengerparti mozgalmassága lesz a sétátér. Mialatt a parton a sétálók ezrei confettiesatút vívnak, kívülágitott hajókon zenekarok szórakoztatják a közönséget. Színház, zárt és kert hangos mozi, valamint kávéházakban zene és tánc szolgálják a szórakozni kívánók igényeit. Yacht-Club.

KIRÁNDULÓHELYEK

Hévíz gyógyfürdő néhány perc alatt megközelíthető. Csókakő és Vadlánybarlang érdekes és nem mindennapi természeti alakulatok. A balatongyörki platóról nyílik a legszebb balatoni kilátás. Rézi, Taktika, Sümeg, Csobánc, Szigliget nagymúltú város érdekes romjai. Badaacsony, Gulács, Tapolca (tavasbarlang) könnyen megközelíthetők Keszthelyről.

Festetics-szobor és környéke

Foto: Timár R.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az OMVESZ képviselője: a Keszthelyi Idegenforgalmi Iroda.

TIHANY

Apátság látképe
Fotó: Monostory

1036 lakosú színmagyar anyanyelvű üdülőhely. A Balatonba nyúló félszigeten fekszik, mely majdnem két részre osztja a Balatont. Budapesttől való távolsága 162 km., Zalaegerszegtől 116 km. Éghajlata mérsékelt. Vízellátását vízvezetékből nyeri. Villanyvilágítás.   Az Apátsághoz tartozó ősrégi róm. kat. és ref. templom.

Nevezetességek: Halbiológiai intézet, római eredetű őrtorony, alatta római épületek alapfalai. IV. Károly király szobái és a kálvária, valamint I. Endre sírja messze földön híresek. A kecskeköröm alakú kagylók a népmeséből ismeretesek. A 12 szót tagot visszaadó tihanyi visszhang világhírű. József főherceg nyári kastélya is itt van.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Székesfehérvár—Tapolcai vonalon 4 óra alatt érhető el. Vasútállomás: Aszód-Tihany, a községtől 4 km távolságra fekszik.

Gőzhajóközlekedés, kompkikötő a félsziget déli részén. **Autóval** a balatoni műton érhető el. **Benzinkut** a „Sport”-szálloda előtt. **Két bérautó** áll a vendégek rendelkezésére.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Sport-szálló 15 folyóvízes szobával. Szobaárak: 2—4 P. Teljes napi penzió 8.50—9.50 P. Éttermében cigányzene. A Leányüdülőben teljes napi penzió 4.20 P.

Vendéglők: 1. A Fogas-vendéglőben 2 szoba van, négy ágygal. Szoba ára 2 P. Egész napi ellátás 5 P. Ebédmenü 2 P. Vacsora 2 P. 2. A Községi vendéglőben menü 1 P. **Fizető vendéglátás** (szervezett). II. oszt. szobák száma 15, napi ára 1 P, havonta 20—30 P.

FÜRDŐZÉS

Balaton strandfürdője, azonkívül szabad ingyenes fürdője van.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerár Balatonfüreden (7 km.-re).

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Csónakázás, uszás, tenisz, téli sportok.

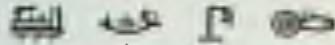
KIRÁNDULÓHELYEK

Szép gyalogséták, nagyobb kirándulások gőzhajóval és vonattal a Balaton környékén, közvetlen a község mellett vár földszíneai és a Gejzir-kupok.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Tihany-Balaton Fürdő- és Gyógytelep Rt.

AKALI

396 lakosu színmagyar kisközség, közvetlen a Balaton mellett, erdő és szőlőhegyektől övezve. Budapesttől való távolsága 172 km., Zalaegerszegtől 100 km. Vízellátása: egészséges vizű kutakból történik. Részben villanyvilágítás. Róm. kat. és evang. templom. A Balaton melletti részén régi római fürdő maradványai láthatók.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—lapolcai vonalon, személyvonattal 5 óra alatt érhető el. Vasutállomása Dörgicse-Akali, közvetlen a község mellett. **Autóval** a balatoni felsőparti műtön közelíthető meg. **Benzinkut** a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Grósz István vendéglője.

Penzió: Igazságügyi Segédhivatali Tisztviselők Üdülötelepe 16 szobával, ingyen strand- és vízhasználattal. Napi teljes ellátás négyszeri étkezéssel 3 P.

Fizető vendégellátás (szervezett): I. oszt. szobák száma 15, napi ára 1.50 P, havonta 30 P. II. és III. oszt. szobák száma 5, napi ára 1 P, havonta 30 P.

FÜRDŐZÉS

A Balaton közvetlenül a község mellett van, fürdés ingyenes.

EGÉSZSÉGÜGY

Körorvos és gyógyszerár Balatonfüreden, a községtől 15 km-re.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Vízisportok. Az Igazságügyi Üdülőben rádió, tánc.

KIRÁNDULÁSOK

Egy km-re a községtől a Piaristák borpincészele (István-villa) fenyvessal körülvéve. Alsó—Felsődörgicse 4 km a régi Bencés-templom romjaival.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT Az OMVESZ képviselője: Községi bíró.

ASZÓFŐ

394 lakosu színmagyar kisközség a Balaton partjától $1\frac{1}{2}$ km. távolságra, a tihanyi dombok mögött. Budapesttől való távolsága 161 km., Zalaegerszegtől 116 km. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. Római katolikus templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—lapolcai vonalon 4 óra alatt érhető el. Vasutállomás a községben (Aszófő-Tihany) **Autóval** a balatoni műtön érhető el, mely a község mellett húzódik. **Helybeli közlekedést eszköz:** bércocsi.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Mészáros Lajos kocsájában menü 1 P, teljes napi ellátás 2 P.

Fizető vendégellátás (szervezett). II. oszt. szobák száma 15, napi ára 1 P, havonta 20 P

FÜRDŐZÉS: A Balaton a községtől $1\frac{1}{2}$ km.-re van.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Balatonfüreden, a községtől 5 km. távolságra.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT: Nyári- és télisportok a Balatonon.

KIRÁNDULÓHELYEK

A község környékén szép völgyek, fenyves s lombos erdők vannak. 1 1/2 óra alatt elérhető jó sétauton Pusztavár (Zádor vára).

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

Az OMVESZ képviselője: Krinner Dezső m. tiszviselő.

BALATONARÁCS

888 lakosu kisközség és fürdőtelep. Balatonfüred fürdőtelepével összeépült.   Villanyvilágítás. Orvos és gyógyszerár helyben.

Szálloda: Eszterházy-szálló, 30 szoba, folyóvíz. Napi penzió 6 P-től. Kiadó szobák a községben.

BALATONUDVARI

283 lakosu kisközség. A községhez tartozik Antal-telep nyaralóhely.   U. t. Aszfút. Ref. templom. Szerény igényeket kielégítő szobák a községben kaphatók.

BALATONEDERICS

1252 lakosu színmagyar kisközség. Közvetlenül a Balaton mellett párhuzamosan húzódó, kb. 400 méter magas, erdőborította hegylanc oldalában, szőlők és gyümölcsösök közepén fekszik. Budapesttől való távolsága 205 km., Zalaegerszegtől 70 km.   Vízellátása kutakból történik. Villanyvilágítás.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Tapolca—Keszthelyi vonalon 5 óra alatt közelíthető meg. **Vasútállomás** a községben. **Autobusz:** Wien—Keszthely közti járat. **Autóval** a balatoni műúton közelíthető meg. **Helybeli közlekedési eszközök:** Lófogatok.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Tóth Vendel-féle vendéglő.

Penzió: Alsó-fekete kastély penzió

Fizető vendéglátás (szervezett). Csak lakás: I. oszt. szobák száma 11, napi ár 50 fillér, havonta 15 P.

FÜRDŐZÉS A Balaton partján strand- és főveny-fürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Keszthelyen (12 km.-nyire) és Tapolcán.

KIRÁNDULÓHELYEK

Egy—egy és fél órai sétával elérhetők Szigliget és Csobánca várronok, a Badacsony, Szentgyörgy és Gulácsi-hegyek, Tátika és Rezi várronijai s a Szentmiklós-zárda romjai, majd az u. n. Kőorra és Sümeg vára.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az OMVESZ képviselője: Tomesics Lajos körjegyző.

GYENESDIÁS

1330 lakosu kisközség.   Hajókikötő Keszthelyen. Strand, teniszpálya.

Szálloda: Tulipán-szálló, 16 szoba. Teljes napi penzió 6 P.

Vendéglők: Farkas Márton és Baracska József vendéglői.

Lakás: Szerényebb igényeket kielégítő szobák a községben kaphatók.

ÖRVÉNYES

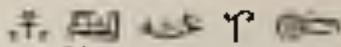
215 lakosu, németajku balatonmenti kisközség. Ul. u. p. Aszófőn. Szerény igényeket kielégítő kiadó szobák a községben.

RENDES

298 lakosu szinmagyar kisközség. Hajókikötő Révfülöpön.   U. t. Kővágóörs.

Vendéglők: Hegyi Lajos és Tar Kálmán vendéglői. Szerény igényeket kielégítő szobák a községben.

RÉVFÜLÖP

Közigazgatásilag a 2389 lakosu Kővágóörs kisközséghez tartozik. Róm., kat. ág. ev. és izr. templom a községben. Strand, tennispályák.

Szállodák: Hullám-szálló 11 szobával, teljes napi penzió 4.50 P, elő- és utóidényben 20% engedmény. Ironics-szálló 30 szobával, teljes napi penzió 6.50 P.

Penziók: Erzsébet-penzió 6 szobával, teljes napi penzió 5.50—6 P. Grebe-penzió 8 szobával, teljes napi penzió 5—8 P. Otília-penzió 6 szobával, teljes napi penzió 5.50—7.50 P. Schmidt-penzió 18 szobával, teljes napi penzió 5—7 P. Vihar-penzió 5 szobával, teljes napi penzió 3—6 P.

„Két nővér-penzió“ szőlőkertben, árnyas gyümölcsösben, 11 szobával. Ebédmenü 1.20 P. Teljes napi penzió háromszori étkezéssel a szobáktól függően 3.50—4—4.50 P. Elő- és utóidényben 3—4.50 P, mely árban a strandhasználat is belefoglaltatik. Díjtás konyha megegyezés szerint. Házi szolgálta értesítésre.

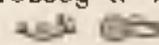
SZEPEZD

512 lakosu kisközség.

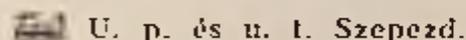
Szálloda: Balaton-szálloda 4 szobával, teljes napi penzió 5 P-től

Penziók: Gévay-penzió 3 szobával, teljes napi penzió 5 P-től. Anna-penzióban teljes napi ellátás és lakás 4.50—5 P-től. Ráth-penzióban teljes napi ellátás és lakás 4.50—5 P-től. Aladárné-penzióban teljes napi ellátás és lakás 4.50—5 P-től. Szőke-penzióban teljes napi ellátás és lakás 4.50 P-től.

SZIGLIGET

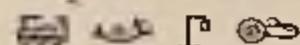
1245 lakosu kisközség a Várhegy nyugati oldalán. Róm. kath. templom. Vasutállomás Balatonederics. U. i. Nemestördemic. Kiseb igényeket kielégítő szobák a községben.

VIRIUSZTELEP

Közigazgatásilag Szepezdhez tartozik. U. p. és u. i. Szepezd.

Penziók: Bozzay-penzió 18 szobával. Teljes napi penzió 5—6 P. Kilah-penzió 12 szobával. Teljes penzió 6.50—7 P. Varga-penzió 6 szobával. Teljes napi penzió 5—6 P. Szücs-penzió. Teljes napi penzió 5—6 P. Sebestyén-penzió. Teljes napi penzió 5—6 pengő.

VONYARCVASHEGY

892 lakosu kisközség.

Szálloda: Magyar Tenger-szálló 6 szobával. Teljes penzió 5—7 P.

Vendéglő: Patyi Gábor vendéglője. Szerényebb igényeket kielégítő szobák a községben.

ZÁNKA

514 lakosu szinmagyar kisközség, a Balaton partján, a Bakony déli nyulványaitól övezve. Budapesttől való távolsága 190 km. Zalaegerszegtől 103 km. Tengerszintfeletti magassága 160 m. Vízellátása kutakból történik. Villanyvilágítás.
 Róm. kat. kápolna és 1796-ban épült református templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—lapolcai vonalon 4 óra alatt érhető el. Vasutállomás helyben. Helybeli közlekedés lebonyolítására bérautók állanak rendelkezésre.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Három kifőzése van: Huisz József, Grósz Vilmos és Siffer Gábor kifőzései, ahol napi háromszori étkezés 1—2 P-ért kapható.

Fizető vendéglátás (szervezett). Kiadó szobák ugy a parton, mint a faluban havi 30 P-ért kaphatók.

FÜRDŐZÉS a Balatonban egész nyáron át.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerlár Révfülöpön.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Csónakázás, horgászás, turisztika.

KIRÁNDULÓHELYEK

A környéken sok történelmi emlék és természeti szépség található. Legnagyobbbrészt vonattal megközelíthető: Tihany, Badacsony, Tátika, Csobánc, Pusztá-templom.

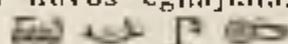
FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Zánkai Fürdőegyesület.

LENTI

Fenyőerdő
Lentínél
Foto: Serényi

2213 lakosu színmagyar kisközség a Kerka-folyó völgyében, erdős dombvidéken, a esonka haza délnyugati részében, szőlőhegyek mellett. Budapesttől való távolsága 335 km., Zalaegerszegtől 44 km. Az Alpok közelsége miatt subalpin, a legnagyobb hőség idején is enyhülést hoz a kellemesen hűvös éghajlata. Vízellátása elsőrendű kulfiz, de van artézi-kut is. Villanyvilágítás. Barokkstíliú róm. kat. templom.

Nevezetességei: Érdekes a XIV. századból fennmaradt vár, melyet a XIX. században gazdasági épületté alakítottak át az Eszterházyak. Faipari telepe hazánk legértékesebb fűrész- és műfaipari telepe.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapest—Győr—Pápa—Celldömölk vonalon 9 óra alatt érhető el. Budapest — Székesfehérvár — Veszprém — Celldömölkön át Székesfehérváron való átszállással gyorsvonattal 6, személyvonattal 7 óra alatt érhető el.

Vasútállomás helyben.

Autón kitűnő uton, Keszthely—Bak—Nován át, vagy Szombathely—Körmend—Zalaövön át érhető el.

Benzinkut kellő van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Spiegel-vendéglő 4 tiszta szobával. Soós-vendéglő 3 emeleti tiszta szobával.

Vendéglők: Spiegel-vendéglő, elsőrendű ellátás, napi penzió 3—3.50 P. Vendéglői férőhely 100 ember részére, kerthelyiség. Soós-vendéglő, elsőrendű ellátás, napi penzió 3—3.50 P. Vendéglőben 100 férőhely. Szántó-vendéglő, elsőrendű ellátás,

kerthelyiség. Weisz-vendéglő, elsőrendű ellátás, Ditos-vendéglő. Jó polgári ellátás, kerthelyiség.

Fizető vendéglátás (csak lakás): I. oszt. szobák száma 12, havi 30 P. II. oszt. szobák száma 40, havi 25 P. III. oszt. szobák száma 50, havi 15—20 P.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő: 800 m² nagyságu medence, 800 m² főveny, 60 kabin a Kerka mellett. Kabinbérlet heti 1.50 P. Strandcsaládjegy havi 2.50 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Két orvos, egy gyógyszerlár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Társaskörök, teniszpályák, evezés.

KIRÁNDULÁSOK

Lenti-Rédics 5 km. Lenti-kápolna—Zalabaksa 9 km. stb. Szép utak, gyönyörű vidék. Nagyobb kirándulások a Balatonra.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

NOVA

Novai
erdőreszlet
Foto: Serényi

1724 lakosu szinmagyar kisközség, a Göcsej-vidéknek nevezett sajátosságos néprajzi és nyelvjárási terület központja, határa festői szépségü, szelíd hajlásu dombvidék, mely a 248 méteres Salomfa-hegytől északról délfelé lejt. Tengerszintfeletti magassága 194 méter. Éghajlata enyhe. Budapesttől való távolsága 352 km., Zalaegerszegtől 30 km. Vizellátása egészséges vizü kutakból történik. Petrólevmivilágítás. ☞

☞ ☞ V. á. Gutorfüldé vagy Bak.

Római katolikus temploma 1778-ban épült barokk stílusban, eredeti Dorfmeister-freskókkal. Műemlék.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Rédics—celldömölki vonalon Bak állomásig 7 óra alatt érhető el.

Vasutállomás: Bak, a községtől 17 km-re fekszik.

Autobusz: Nova—Bak—Zalaegerszeg és Nova—Bak—Keszthely között állandó Máv-autobuszjárat közlekedik. Vétel-díj Nova és Bak között 1.50 P.

Autóval állami úton közelíthető meg.

Benzinkut van.

Helybeli közlekedési eszköz: Bérkocsi.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Fürst Lajos vendéglője, 50 személy befogadására berendezve, kert-helyiség és fedett tekepálya. Ebéd-menü 1.50 P, vacsora 1 P. Szommer Rudolf vendéglője 30 személy befogadására berendezve. Ebédmenü 1.50 P, vacsora 1 P. **Fizető vendéglátás** (szervezett). a) Penzió-

szerü ellátás, szállás és étkezés. Napi háromszori étkezéssel 3 és 3.50 P.

b) **Csak lakás:** Szobák száma 24, átlagos napi ára 80 f, havonta 24 P.

FÜRDŐZÉS

A községtől kb. 1½ km-re fekvő Csertapatakban lehet fürdeni. Modern strand-fürdő kabinokkal, állandó kieserélődő friss folyóvízzel.

EGÉSZSÉGÜGY

Két orvos és egy gyógyszerár van a községben.

KIRÁNDULÁSOK

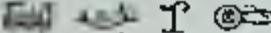
Kellemes kirándulóhelyek a község határában lévő erdőségek és szőlőhegyek. Göcsej legtipusosabb s egyben néprajzilag legérdekesebb részeibe kirándulások: „szegek”, Zebecke, Karácsonyfa, Szilvagy. Távolabbi kirándulások Balatonra, Keszthelyre, Zalaegerszegre autóbusszal.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

SALOMVÁR

Kilátás
a Kandikáról

1307 lakosu szinmagyar kösközség a Zala-folyó mellett, domboktól övezett erdőség közepén. Budapesttől való távolsága 376 km., Zalaegerszegtől 18 km. Tengerszint feletti magassága 185 m. Vízellátása egészséges vizü kutakból történik. Petróleumvilágítás.

Nevezetességei: Árpádkorabeli róm. kat. templom, gróf Salamon Rufusz várának romjai és az u. n. „Homokhányás”, mely alatt állítólag török sírok vannak.

KÖZLEKEDÉS

Vasutór: Budapest—Győr—Celldömölk—zalaegerszegi vonalon 7 óra alatt érhető el, Celldömölkön való átszállással.

Vasútállomása Zalaeséb—Salomvár, a községtől kb. 500 m távolságra fekszik. Autón jókarban tartott megyei uton érhető el, Zalaegerszegen át.

Benzinkut a községtől 6 km-re fekvő Zalalövön.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: A községben két vendéglő van.

Penzió egy van a községben. Penziószerű ellátás (szállás és étkezés) napi 1.60 P.

Csak lakás: 18 elsőosztályu szoba, napi ára 60 f, havonta 15 P. 15 másodosztályu szoba havonta 12 P. 12 harmadosztályu szoba havonta 10 P.

FÜRDŐZÉS

A község mellett folyó Zala-patakban (Kabinok is kaphatók.)

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Zalalövön (14 km).

KIRÁNDULÁSOK

Göcsej legmagasabb dombjához, a „Kandikó” hoz igen kellemes egyórás kirándulás tehető. Innen pompás kilátás nyílik Zalavölgyére egész a Balatonig. Göcsej belsejébe és rajta túl a Stájer-hegyekre. Délnyugatra terül el az Irsai erdő, mely egyike a nagyvadban legdusabb területeknek. Nagyon kellemes kirándulóhely a Salomvár községhez tartozó Apáti-puszta. A községet környező erdők tele vannak a mediterrán jellegű ciklámennel (Cyclamen Europaeum L.), amely különösen augusztus végén megtölti illatával az erdőt. Közel kirándulóhely még Zalalövő értékes római lelőhely.

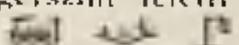
FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza

ZALALÖVŐ

Látkép
Fotó: Parasits

3375 lakosu szónmagyar nagyközség erdőkoszorúta völgyben. Budapesttől való távolsága 280 km., Zalaegerszegtől 25 km. Tengerszint feletti magassága 250 m. Vízellátása kutakból történik. Petróleumvilágítás. Róm. kat. templom. **Nevezetességei:** A község a római nép egy fontos kulcsos városa volt. Igen sok római korabeli emlék maradt meg. Egyelőre nem végeztek szakásatásokat. Török temetője is van.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapest—Győr—Szombathely—Körmendi vonalon kb. 8 óra alatt érhető el. Vasútállomás a községben.

Autón Budapest—Székesfehérvár—Zalaegerszegén át érhető el.

Benzinút kettő van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Bukics Gyula szállodája 6 szobával, napi ár 1—2.50 P, teljes penzió 3.20—5.50 P. Scheier Gizella szállodája 4 szobával, napi ár 1 P, teljes penzió 3.20—4.50 P. Galambos József szállodája 3 szobával, napi ár 1 P, teljes penzió 3.20—4.50 P. Maschanszker Sámuel szállója 1 szobával, napi ár 1 P, teljes penzió 3.20—3.50 P.

Vendéglők: Gombos István, Stancsics Vilma, Krausz Róbert.

Penziók: Szametz Károly penziója gyönyörű ősi kuriában. Münich Józsefné penziója szépen parkírozott kuriában.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

Fizető vendégellátás: a) Penziószerű ellátás napi 4 P. Tisztán étkezés napi 3.50 P. b) Csak lakás: I. oszt. szobák száma 20, napi ára 2 P, havi ára 50—60 P. II. oszt. szobák száma 100, napi ára 1 P, havi ára 30 P. III. oszt. szobák száma 200, napi ára 60 f, havi ára 18—20 pengő.

FÜRDŐZÉS

A Zala-folyóban strandfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Egy körorvos, 1 magánorvos, 1 fogorvos, 1 gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Társaskör, tennispálya.

KIRÁNDULÁSOK

Kiseb kirándulások: Zalalövő, Zalabaksa, Nagyrákos, Óriszentpéter. Nagyobb kirándulások: Zalaegerszeg, Szombathely, Körmend.

GÖCSEJ-HETÉSI NÉPVISELET.

B A R A N Y A V Á R M E G Y E

VÁRMEGYE SZÉKHELYE: PÉCS

VÁROSOK:

	oldal
Pécs szab. kir. thj. város	375
Mohács m. város	383

GYÓGYFÜRDŐK

Harkányfürdő	386
Sikondagyógyfürdő	388

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

Dunaszekeső (folyóparti)	389
Hosszuhelény	390
Kárász	391
Magvaregny	392
Máriagyűd	394
Óbánya	395
Pécsvárad	396
Siklós	398
Szászvár	399
Vasas	401

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

**AZ OMVESZ BARANYAVÁRMEGYEI OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA
PÉCS.**

ÜGYVEZETŐ BERKY ISTVAN NEPMŰVELÉSI TITKAR.

Vendégforgalmi Ujság

Az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség, a Magyar Szabadevezősök Egyesülete és a Hungária Si-klub hivatalos lapja

Községfejlesztési, vendégforgalmi, közgazdasági, utazási, illusztrált szórakoztató hetilap

Főszerkesztő: HARSÁNYI ZSOLT

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, V., MÁRIA VALÉRIA-UTCA 13 sz. Telefon: 182—316.

Előfizetési árak: $\frac{1}{2}$ évre P 3.—, 1 évre P 5.—, Intézmények részére évi P 20.—. Postatakarékpénztári csekk számla: 32233

Egyedüli, bőségesen illusztrált szaklap, amely kül- és belföldi vendégforgalommal kapcsolatos kérdések összességéről, híreiről állandó tájékoztatást nyújt és tanácsot ad.

Magyarország nyaralási, üdülési összes lehetőségeit folyamatosan ismerteti.

Nyaralni és üdülni vágyók, fizetővendéglátók nélkülözhetetlen tájékoztatója, lakás, ellátás, berendezkedés, kirándulás stb. tekintetében.

ÁLLANDÓ FŐBB ROVATAI:

- a) **Építés-Szépítés.** Rovatvezető: gr. Csáky István építész mérnök.
- b) **A kert.** Rovatvezető: Varga Márton a Kertészeti Egyesület ügyvezető elnöke.
- c) **Egészségápolás.** Rovatvezető: dr. Gaál András egy. m. tan
- d) **A közönség levelestáskája** (A mi parlamentünk), amely hivatalosan az érdekeltek véleményét, kritikáit a nyilvánosság előtt feltárni és szolgálni általában a vendégforgalom érdekeit.

Előfizetési ár: Magánosoknak évi 5.— P, intézményeknek évi 20.— P.

Az ujság előfizetése sokszorosán visszatérül azon kedvezmények útján, amelyeket az érdekeltek az ujság és a szövetség révén elérhetnek.

Az érdeklődőknek díjtalanul küldünk mutatványszámot.

PÉCS SZAB. KIR. THJ. VÁROS

A város
látképe

Pécs Magyarország egyik legrégibb és legkultúráltabb városa. Az emberiség vallásos, művészeti, építészeti és iparművészeti életének világhíres emlékeit őrzi. Evezredes történelmi múltját hirdető műemlékei, festői fekvése, környékének természeti szépségei, kellemes és egészséges éghajlata mindmegannyi adottság, amelynek eredőjében jelentkezik az az előszeretel, mellyel a várost ősidőktől fogva fölkeresik. Lélekszáma 61.663.

A város a Mecsek-hegység déli lejtőin és a hegy lábánál terül el. Mögötte, mint védőkar a Misina-hegy emelkedik. A hegy csupa erdő s gondozott utak szelik keresztül-kasul. Az utak mentén kellemes pihenőhelyek, melyek legnagyobb részéről látható a város gyönyörű panorámája. A hegy déli oldalán nagyszerű gyümölcs- és szőlőkultúra. A kertek között nyaralók. Érthető, hogy Szolinán szullán a város láttán elragadtatásában így kiáltott fel: Pöldi paradicsom!

Ebben a keretben éli lüktető életét a legpatinásabb multu magyar városok egyike. A város története visszanyúl a legrégibb korba. Kőkori és bronzkori leletek bizonyítják, hogy a Mecsek-hegység lejtőin már a történelemelőtti időkben emberi telepések voltak. Ezen a vidéken illyrek, kelták (pannonok), rómaiak, hunok, gepidák, gótok, longobárdok, avarok, bolgárok követték egymást. A város első nevét Sopianae-t, a kelláktól kapta; második nevével „ad Quinque Basilicae” a IX. századbeli német oklevelekben találkozunk. Ezt fordítják németre Fünfkirchen néven. A magyar Pécs neve Peuche és Penthe alakban a XI. században fordul elő első ízben. A kereszténység már a római uralom alatt kezd elterjedni. Ezt igazolja a székesegyház mellett feltárt több őskeresztény sírkamra (cubiculum).

Anonymus szerint a magyarok 899-ben telepedtek itt le, 1009-ben Péter apostol tiszteletére Szent István megalapítja a pécsi püspökséget.

1367-ben, a bécsi egyetem alapítása után két évre itt állítja fel Nagy Lajos az első magyar egyetemet. Innen a szállóige: Magyaroknak Pécs, németnek Bécs.

A városnak már a XIV. században volt kórháza.

Minaret

mely a város két házi ezrede hősiességét hirdeti.

A világháború után Pécs szomorú napokat élt át. 1918 november 14-től 1921 augusztus 22-ig a város ellenséges szerb megszállás alatt állt. A megszállás megszűnésének emlékét őrzi a város főterén égő örökmészes, a Trianonban hazájuktól megfosztott magyar testvéreinkre emlékeztető a Szt. Mór Kollégium előtt emelt országzászló. 1921-től napjainkig a város nemcsak a megelőző évtized hanyatlását és visszaillesztését pótolta: ezen idő alatt annyit alkotott, amennyit annakelőtte egy évszázad alatt. Pécs az ország egyik legjelentősebb kulturális centruma. Zenekulturája a XVIII. században alapított székesegyházi ének- és zenekar megalapításával kezdődött. Karnagyai között számos kiváló zeneszerző volt. A székesegyházi énekiskola, amely 1889 óta működik, országoshírű, a maga nemében egyedülálló. Városi zeneiskolája kiváló. Képzőművészeti kulturája már a középkorban fejlett volt. Műemlékei európai nevezetességűek.

Ipari és kereskedelmi élete folyton fejlődő. A város kulturális fejlettségére jellemző, hogy úgy a múltban, mint a jelenben legnevezetesebb iparágai luxuscikkek előállításával foglalkoznak. Pécs a legrégebb magyar kereskedő városok egyike.

Mintaszerűen gondozott erdei sétautjai, turista-alkotásai (kilátótornyok, menedékházak) és távolabbi nyulványaira is kiterjedő pontos utjelzései avatják a forrásokban is gazdag Mecseket a csonka ország turistáinak kedvenc kiránduló helyévé.

A Mecsek északi lejtőjének terepviszonyai a téli sportok üzésére is kiváló alkalmat nyújtanak.

A város és környékének növényvilága gazdag. Gyümölcstermelése kiváló, barackja messze híres, csemegeszőlője páratlan zamatával a külföldön is keresett cikk. Igen jelentékeny Pécs bortermelése, amelynek kezdete egészen a római korig nyúlik vissza. Ásvány- és kőzetvilágának a köszén a legnevezetesebb terméke. Előfordul a legnagyobb tömegekben bányászható, jól csiszolható mészkö.

Gondozott, csatornázott utcái, valamint különö közvilágítása megadják a 70.000 lélekszámú lakosságával arányban álló nagyvárosi jelleget anélkül, hogy az körengteggével ráfeküdne az emberre, mert a városnak hármelyik pontjáról mindig hegyet és erdőt lát az ember és élvezzi a Mecsek balzsamos levegőjének életadó erejét.

A város középkori kulturális fejlődését főleg püspökeinek és szerzetesrendjeinek köszönheti. Pécs püspökei közül kora legnagyobb humanista költője volt Janus Pannonius (1459). „Ha a későbbi korok, különösen a török hódoltság annyit el nem pusztított volna alkotásaikból. Pécs egyike volna a legérdekesebb középkori arcautalú városoknak” (Szönyi).

Pécs 1453-ban török uralom alá kerül, amely alól 1686-ban szabadul fel. Igen értékesek a török hódoltság idejéből fennmaradt műemlékek.

A város a török uralom után püspöki város lett. Püspökei közül Klimó György 1774-ben alapítja meg Pécselt az első magyar nyilvános könyvtárat. Ez az alapja a mai egyetemi könyvtárnak. Edilio princeps-ei és hungarica-i híresei. 1780-ban Mária Terézia a szabad királyi városok sorába emeli. A szabadságharc után, 1851-ben rakta le Zsolnay Vilmos a világhíres keramikus a mai Zsolnay Keramiai Gár alapját. A kiegyezés után, mint törvényhatósági joggal felruházott város hatalmas fejlődésnek indul.

A világháború emléke a Széchenyi-teret elválasztó falon elhelyezett két bronz dombormű,

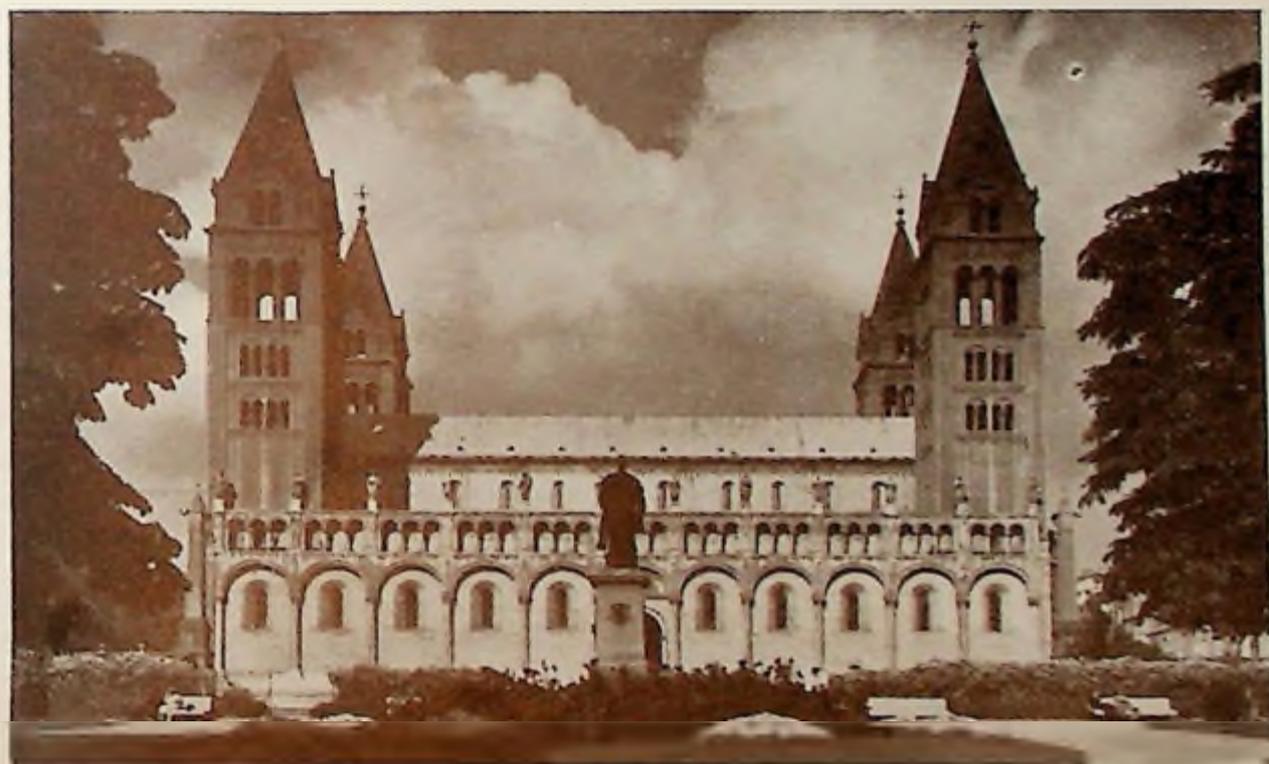
A város székhelye Baranya vármegye törvényhatóságának, kir. ítélőtáblának, törvényszéknek, járásbiróságnak, pénzügyigazgatóságnak, közjegyzői, ügyvédi, kereskedelmi és iparkamarának, posta- és táviróigazgatóságnak, vasuti üzletvezetőségnek. Magyarország kulturéletének egyik legjelentősebb emporiuma: m. kir. Erzsébet-Tudományegyeteme, két fiu- és egy leánygimnáziuma, reáliskolája, Zrínyi Miklós reáliskolai nevelőintézete, felsőkereskedelmi fiu- és női iskolája, önálló szakirányú iparostanonciskolája, zeneiskolája, kerámiái szakiskolája, férfi- és női tanítóképzője, polgári fiu- és női iskolája, fa- és fémipari szakiskolája, bányászati és mélyfúrási szakiskolája, tudományos könyvtára és két múzeuma van.

Jelentősebb középületei: a MÁV üzletvezetőségi palota, a m. kir. Erzsébet-Tudományegyetem központi épülete, a Szt. Mór-kollégium, az állami dohánygyár, a m. kir. áll. fa- és fémipari szakiskola, a Pécsi Nemzeti Kaszinó, a Pécsi Nemzeti Színház, a városháza, a ciszterciátok rendháza, az egyetemi könyvtár, a székesegyházi énekesiskola épülete, a papnevelő intézet és hittudományi főiskola, Baranya vármegye székháza, a püspöki rezidencia, a Pécsi Katolikus Kör, a Miasszonyunkról elnevezett apácarend épülettömbje, a jezsuiták kollégiuma és főgimnáziuma, a Zrínyi reáliskolai nevelőintézet, az egyetemi klinikák, az Irgalmasrendiek kórháza, a községi szakirányú iparostanonciskola és otthon, a Szt. Ferencrendiek rendháza, a posta-palota. **Idégenforgalmi szerve:** Pécs szab. kir. város idegenforgalmi irodája. Részletes utbaigazításokkal (tájékoztatókkal) készséggel szolgál.

Muzeumai: a Dómi-múzeum a székesegyház legutóbbi restaurálása alkalmával előkerült kőfaragványok értékes gyűjteményével; a Majorossy Imre-féle városi múzeum kb. 60.000 tárgyat felölelő régészeti, néprajzi, természetrajzi, képző- és iparművészeti osztályokra felosztott gyűjteménnyel; az egyetemi (volt püspöki) könyvtár múzeális gyűjteményei.

POSTA- ÉS TÁVIRDAHIVATALOK

Főposta: Deák-utca 10. 1. sz. postahivatal: Főpályaudvar. 3. sz. postahivatal: Irányi D.-tér 8. sz. postahivatal: Szigeti-utca 36. 5. sz. postahivatal: Incezy D.-u. 11. 6. sz. postahivatal: Pécsbányatelep. 7. sz. postahivatal: Pécsváradi országút 67.

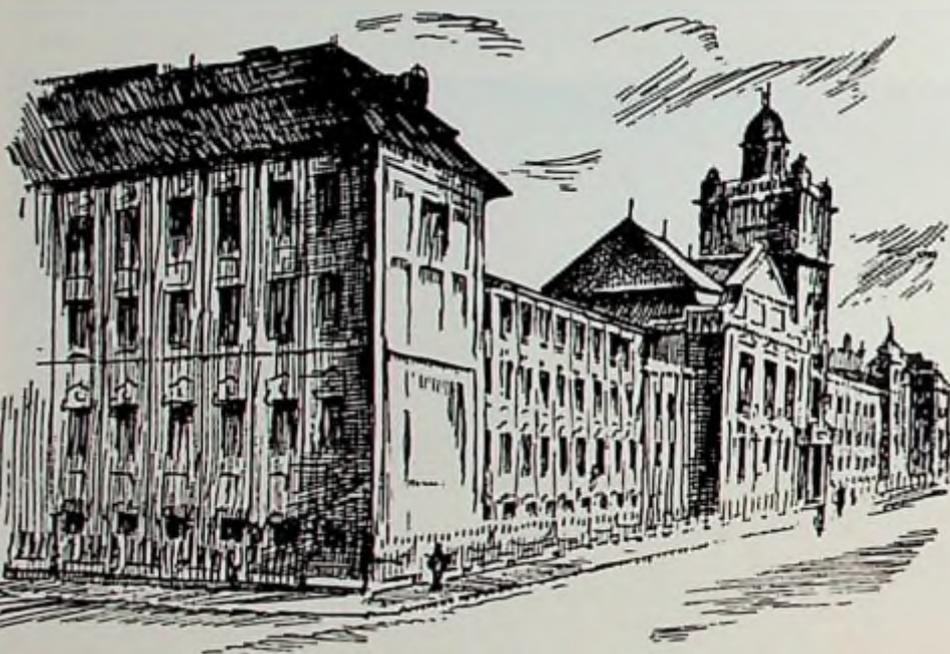
Székesegyház

Müemlékel és templomai: A XI. században román stílusban emelt háromhajós, bazilikás elrendezésű templomból kiépült, legutóbb az 1882—1891. években restaurált négytornyu, messze földön híres székesegyház — a világhírű őskeresztény temető a negyedik századból származó festett sírkamráival — Mindszentek temploma és temetője: a székesegyház után Pécs legrégebbi épülete, 1157-ben szentelték fel, a török hódoltság alatt csak ez a templom maradt a keresztények kezén — a XVI. században török dsamának épült, ezidőszerint római katolikus belvárosi templom — Jakovali Hasszán dsamija (jelenleg Szent János-kápolna) sokszögű minaretje — Idris baba türbéje: 1591-ben épült török sírkápolna — a minaretes Kütsük dsamí helyén pálosok építette püspöki lyceumi (most egyetemi) templom — a volt püspöki (Szepessy), jelenleg egyetemi könyvtár épülete — báró Szepessy Ignác éreszobra (1893. Kiss György) — Zsolnay Vilmos, a világhírű keramikusnak pyrogranit talpzatra helyezett éreszobra (1907. Horvai) — Kossuth Lajos bronzszobra (1908. Horvai) — a napoleoni háborúk alatt

Pécsett elhunyt francia katonák emlékére emelt pyrogranit gála a Meeseken — az 1691—1710. évi pestisjárvány után emelt szobornál helyén sósuti kőből készült Szentháromság-szobor (1908. Kiss György) — a Zsolnay Miklós adományozta Zsolnav

Mindszentek temploma

ERZSÉBET TUD. EGYETEM KÖZPONTI ÉPÜLETE: eredetileg Állami főreáliskolának épült 1911-ben, 1923. óta az egyetem jogi és bölcsészeti karának, a fizikai, kémiai, fiziológiai és biológiai intézetének, valamint dekanatusainak és questurájának elhelyezésére szolgál, dísztermében Dudits Andor freskója a régi Nagy Lajos-féle egyetem alapítóoklevelének kihirdetését ábrázolja.

cozin - kut (felállítatott 1928-ban) — a Jezsuiták Jézus Szíve-temploma igen értékes a tarka márványlapokkal díszített oltára és a XI. Pius pápa ajándékozta Jézus Szíve-szobra carrarai márványból — a Notre Dame-i apácák temploma, Kupelwieser bécsi festőművész főoltárképével — a Ferenc-rendiek temploma, Értékesek a sekrestye intarziás barokk-szekrényei: a templomot 1930-ban restaurálták: figyelemreméltóak Gebauer freskói a kupala mennyezetén — az Irgalmas-rendiek temploma (1727): a templom belsejét az 1908. évi restaurációkor

Graffs Endre festette ki. Tiepolo-másolatokkal díszítvén a boltozatot; a faoltárok intarziákkal vannak díszítve — az Ágoston-téri templom, amely eredetileg török mecset volt; a templom déli falán a befalazott török esüsesíves ablakok nyomai ma is láthatók — az ágostai hitvallású evangélikus templom, olajfestésű oltárképe (Krisztus az olajfák hegyén) Madarász Viktor műve — a románstílusú református templom (1906, Károlyi) — az izraelita zsinagóga, amely 1865-ben már stílusban épült.

Sétakertek és terek: Az Erzsébet-sétatér a székesegyház előtt, a Balokányi-liget a Zsolnay Vilmos-utcától délre és a központi egyetem előtt a Szent Mór-tér.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Pécs—északi vonalon közlelhető meg. A városnak két vasuti pályaudvara van: a főpályaudvar és az u. n. külvárosi pályaudvar. A főpályaudvar forgalma naponta 23 vonatpár. Utazási időtartam Budapest-ről (216 km.) gyorsvonaton 4 óra, motorvonattal 3 óra, személyvonaton 5½ óra. Egyéni vasuti összeköttetések: Harkányfürdő (32 km.), Mohács (60 km.), Bacs (64 km.), Baja (98 km.), Fonyód (143 km.).

Pécs is szerepel abban a viszonylatban, amelyekre a MÁV mérsékelt áru hétfélgé (weekend) 33%-os díjmérséklései menettérli jegyek váltását engedélyezte. Ezek a hétfélgé jegyek a vasár- és ünnepnapot megelőző hétköznap déli 12 órájától, a vasár- és ünnepnapot követő hétköznap déli 12 órájáig érvényesek. A menettérli jegy a visszautazásra csak egy érvényes, ha az utas a menettérli jeggyel együtt felmutatja azon igazolványt, amelyet vagy a „Nendtvich Andor” menedékház gondnoka, vagy a Meesek Szálló vezetősége hivatalos pecséttel ellátva díjmentesen szolgáltat ki.

Villamosvasut közlekedik a pályaudvartól a Széchenyi-térig, a Zrínyi-nevelőintézettől a Zsolnay kerámiai gyárákig esatlakozással a külvárosi pályaudvarhoz. Jegyek ára: vonaljegy 16 fillér, szakaszjegy 12 fillér.

Autobuszközlekedés: Pécs—Sikonda gyógyfürdő (20 km., 2.04 P); Pécs—Harkányfürdő (28 km., 2 P); Pécs—Sásd (32 km., 2.58 P); Pécs—Mohács (46 km., 3 P); Pécs—Bonyhád (56 km., 4 P); Pécs—Sellye (33 km., 2.20 P).

Bérrautó-állomások: Széchenyi-tér, tel.: 10-00; főpályaudvar; Kórház-tér; Hal-tér; Rákóczi-ut 79. sz. (a m. kir. állami fa- és fémipari szakiskola előtt).

Bérrautó viteldíjak: II. díszabási táblázat szerint. Alapdíj 70 fillér, 460 m-ként 30 fillér.

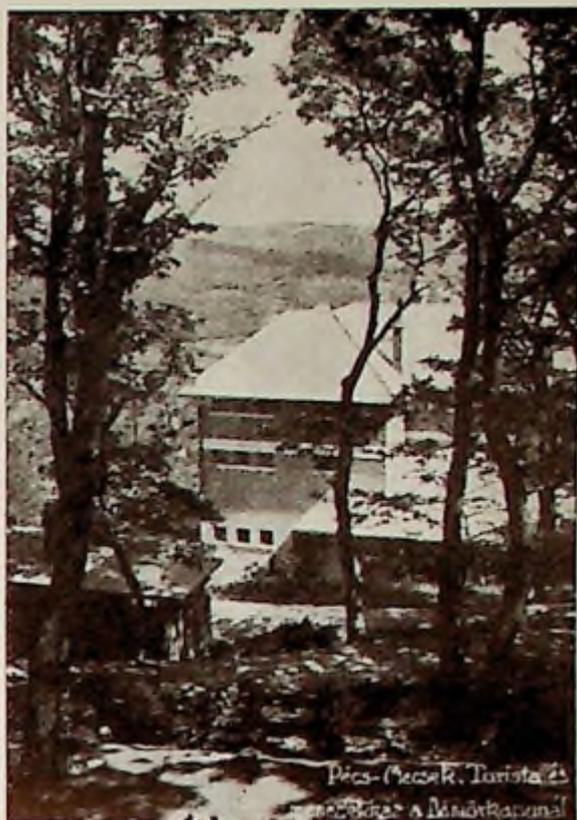
Autógarázsok: „Belvárosi” garázs, Munkácsy M.-u. 35. sz. Tel.: 26-72. „Club” garázs, Majláth-u. 29. sz. Tel.: 33-43. „Györy” garázs, I. Ferenc J.-ut 46. sz. Tel.: 10-94. „Varga” garázs, Rákóczi-ut 34. sz. Tel.: 34-23. Árak kocsinkint egy éjszakára 1.50 P. Árak kocsinkint egy hétre 6 P. Árak kocsinkint egy hónapra 15 P.

Benzintöltő-állomások: a garázsokban elhelyezetteken kívül: főpályaudvaron (Magyar Olajipar Rt.); Széchenyi-tér 14. sz. (Steana), Rákóczi-ut 45. sz. (Hazai Köolaj Rt.); Zsolnay Vilmos-u. 1. sz. (Vacuum Oil Comp.); badai várnál (Shell); Siklősi-utca 52. sz. (Shell); Kórház-tér (Shell); Megyeri-utí villamoskiterűnél.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: „Pannonia”, Király-u. 5. sz. Tel.: 26-03; 50 drb egyágyas, 10 drb kétágyas szoba. Hideg-meleg folyóvíz.

„Nádor”, Széchenyi-tér 15. sz. Tel.: 30-99, interurban 27-26; 41 drb egyágyas, 14 drb kétágyas szoba. Hideg-meleg folyóvíz.

Nendtvich Andor-menedékház a Meeseken.

„Arany-Hajó“, Király-u. 3. sz. Tel.: 12-09; 13 drb egyágyas, 5 drb kétágyas szoba. Hideg-meleg folyóvíz.

„Excelsior“, I. Ferenc J.-ut 18. sz. Tel.: 26-16; 8 drb egyágyas, 4 drb kétágyas szoba. Hideg folyóvíz.

„A Meesek Egyesület dr. Nendtvich Andor dömörkapui menedékháza.“ Tel. 26-26, 4 drb egyágyas, 3 drb kétágyas és 3 drb hatágyas szoba.

Elsőrendű szállás személyenként egy napra 3.50 P-től. Turista-szállások személyenként egy napra 1 P-től. Diákszállás személyenként és naponként 80 fillér. Ugyancsak a Meeseken a „Meesek Szálló“ 23 egyágyas és 16 kétágyas szobával, hideg-meleg folyóvízzel.

Vendéglők: „Nádor“-étterem, Széchenyi-tér 15. sz.; „Pannónia-pince“, Király-utca 5. sz.; „Széchenyi“-étterem és kerthelyiség, Széchenyi-tér 15. sz.; „Korzó“-étterem, Színház-tér 1. sz.; „Vasuti“-étterem, főpályaudvar; „Virágcsokor“ kerthelyiség, Kazinczy-u. 6. sz.; a „Meesek Szálló“ étterme a Meeseken; „Dömörkapui Menedékház“ a Meeseken; „Tettyei“-vendéglő, Tettye-tér. Napi háromszori étkezés (reggeli, ebéd, vacsora) elsőrendű helyeken naponként 4 P-től.

FÜRDŐK

Gőz- és kádfürdők: Ferenc József gőz- és kádfürdő (Rákóczi-u. 12.); Engel A. és Fiai gőz- és kádfürdő (Rákóczi-u. 60.). Jegyek árai: 80 fillértől.

Strandfürdők és uszodák: Városi strandfürdő (Zsolnay V.-u. 55.); Ráth-utcai strandfürdő (Ráth-u. 10.). Jegyek árai: 30 fillértől.

Gyógyvizek, gyógyfürdők: Harkány gyógyfürdő 62° C. hőfoku gyógyforrás, Pécestől 28 km. távolságra. Sikonda gyógyfürdő, 35° C. hőfoku természetes szénsavas gyógyvízzel, Pécestől 20 km. távolságra. Napi penzió 7 P-től.

SPORT

Sportpályák: PAC—PEAC sportpálya (Tüzér-utca); PVSZK sportpálya (Hun-utca). DVAC sportpálya (Pécsbányatelep). **Tennisz-pályák:** OMTK (Ráth-u. 6.); PAC tennisz-pályái (Tüzér-u.); fedett tennisz-pálya (Siklósi-u.). **Korcsolyapálya:** OMTK korcsolyapályái (Ráth-u. 6.). **Ródlipálya:** az 534 m. magasságról induló 1 és fél km. hosszú meeseki ródlipálya. **Lőversenytér. Repülőtér. Si-terep** a Zengőtől Abaligetig 51 km. hosszúságban.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Kávéházak: „Korzó“ kávéház, Színház-tér 1. sz.; „Nádor“ kávéház, Széchenyi-tér 15. sz.; „Royal“ kávéház, Széchenyi-tér 9. sz. **Cukrászdák:** „Caflich“ cukrászda, Király-u. 30. sz.; „Gindl“ cukrászda, Színház-tér 9. sz.; „Morvay“ cukrászda, Király-utca 47. sz.; „Sebestyén“ cukrászda, Király-utca 15.

Sörözők: „Széchenyi“ söröző, Széchenyi-tér 15. sz.; „Kioszk“ söröző, Erzsébet-tér; „Nick“ söröző, Király-utca 1. sz. **Színház:** Pécsi Nemzeti Színház (Színház-tér, tel.: 24-36), állandó színtársulattal. Színiüdény október 1—május 1-ig.

Mozgóképszínházak: „Apolló“ Mozgóképszínház (Perezel-u. 22., telefon: 20-46).

ERZSÉBET-TUDOMÁNY EGYETEMI KÖNYVTÁR: a volt püspöki Szepessy-könyvtár épületében, mely 1830-ban épült Klímó püspök első nyilvános magyar könyvtára részére. Ma a püspöki és egyetemi könyvtár egyesítve alkotja a könyvtár anyagát, mely nagyértékű magyar nyelvű kéziratokat tartalmaz.

„Park” Mozgóképszínház (Felsőmalom-u. 23., tel.: 19-81). Uránia Filmszínház (Szigeti ország-ut 19., tel.: 28-00).

Fánchelyiségek: Pécsi Jótékony Nőegylet (Mária-u. 24--26.); Pannónia-szálló (Király u. 5.); Kórház-kávéház (Színház-tér 1.); Nádor-szálloda (Széchenyi-tér 15.); Pannónia-pince (Király u. 1. sz.).

KIRÁNDULÓHELYEK

1. **Tettye-fensík** Szakmáry György pécsi püspök nyaralójának romjaival. A Gyuri-uton át 25 percrenyire a várostól. Este kellemes tartózkodást nyújt. A Tettye-vendéglőben kitűnő ellátás.

2. „**Dr. Nendtvich Andor Menedékház**” a Dömör-kapun (384 m.), 40 percrenyire a Tettyén és az Irma-uton át. A várostól az erdei műton át 6 km.-re. Szép kilátás a menedékház terraszáról a bányatelepekre, az északi és keleti Meesekre. Kifogástalan szállás és ellátás.

3. **„Meesek Szálló”**. Gyalog a város központjától (Széchenyi-tér) 30 percrenyire fekszik. Megközelíthető 15 perc alatt a Széchenyi-térről induló rendszeres autóbusszjáratokkal is. A szállóhoz elsőrendű autók vezetnek. Terraszáról gyönyörű kilátás nyílik a városra. Kifogástalan ellátás.

4. **Misina** (531 m.), a Kiss József-kilátóval. Megkapó kilátás a Drávaig és Dunáig. A Báffy Simon-uton másfél óra. A kilátóban kifogástalan ellátás.

5. **Lapisi Vadászház** (535 m.), a 2-es jelzésű uton másfél óra gyalog, a műton 9 km. Innen a 21-es ut a Meesek-esztesra (népiesen Tubes, 612 m.) vezet. Itefjén a János-kilátóval, honnét a halatontmenti hegyekig ellátni.

6. **Kozári Vadászház** gyönyörű szálerdő szélén, a Meesek északkeleti lejtőjén. Mellette jóvízű forrás. Gyalog az erdei műton 2¼ óra, az 1—23-as jelzésű uton 2 óra.

7. **Kántavár** (kántorvár) 400 m. magasságban, a pécsi mesterkanonok nyaralójának romjaival. Alatta bővízű forrás. Gyalog a Dömör-kaputól az 1—3-as jelzésű utakon 1½ óra.

8. **Melegmányi-forrás** szép kis vizeséssel, mésztufos mederben. Gyalog az 1-es és 25-ös uton 2 óra.

9. **Ahaligeti eseppkőbarlang** (166 m. hosszú) az ahaligeti műton a várostól 14 km. távolságra. Gyalog a 2—4—11 jelzésű uton 3 óra. Kules és kalauz a plébánián.

10. **Jakab-hegy** (602 m.). Gyalog Magyarürögön és az Eger-völgyön át az 5—9—12-es uton 2½ óra. A legkedevsebb kirándulóhelyek egyike. A tetőn a Pál remetéről elnevezett pálosoknak (az egyedüli magyar szerzet) 1225 körül alapított törzsmonostora romjaival. 539 m.-es háromszögletű ponton az István-kilátó. Innen a Zsongor-kőről megkapó kilátás nyílik a szlavóniai begyekre.

11. **Sikonda-gyógyfürdő** Magyarszék mellett, 20 km.-re a Pécs—sásdi országutól elágazó műton. 35° C. földes alkalikus szabad és kötött szénsavval, magnéziumot, lítiumot tartalmazó, gyengén radio-

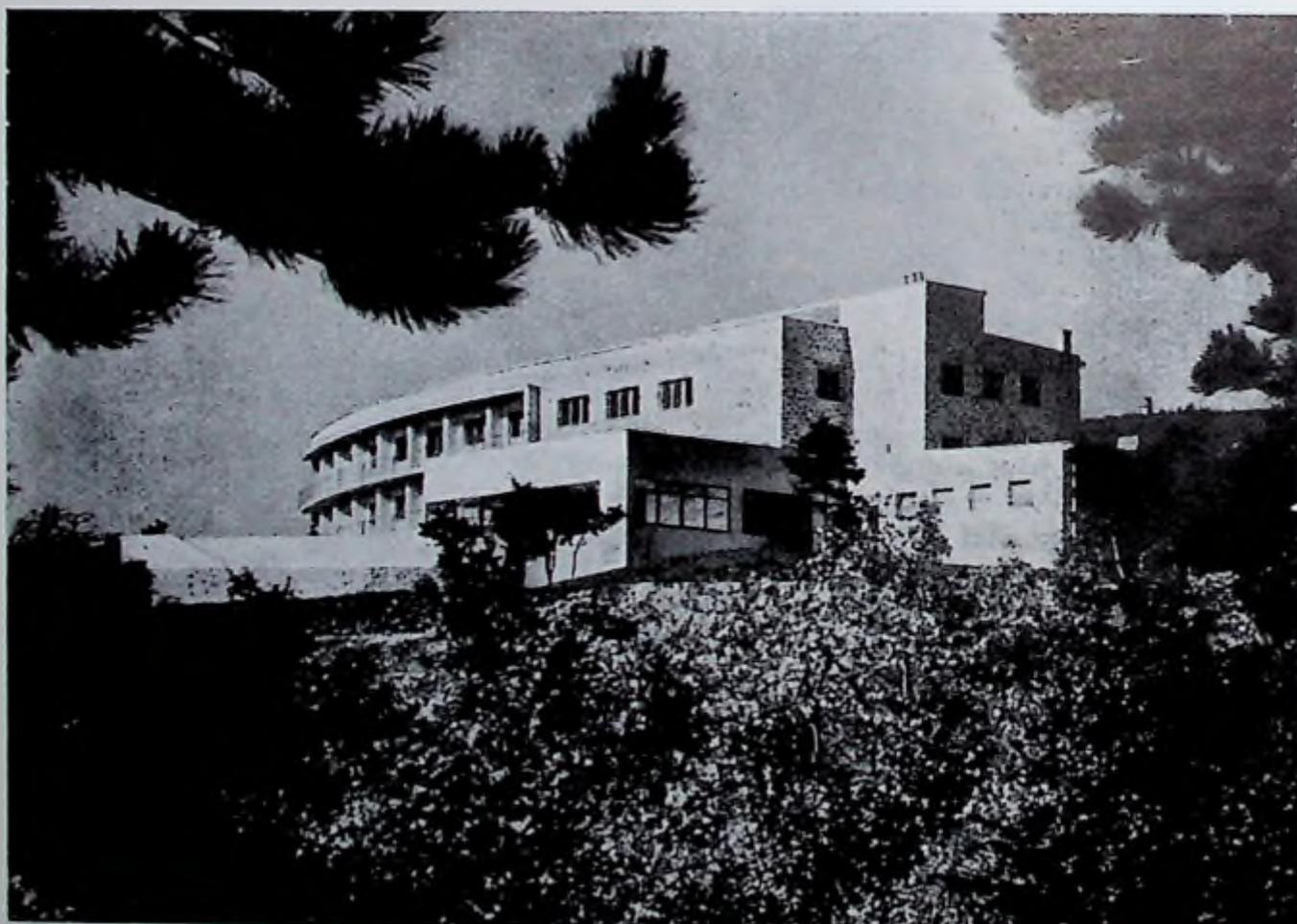
IDRISZ BABA TÖRDEJE: török sírkápolna — épült 1591-ben, később kápolnává, majd puskaporos toronnyá alakították át — a Műemlékek Országos Bizottsága 1913-ban restauráltatta — benne eltemetett török jós, Idrisz baba sírja a törökök bucsujáróhelye lett.

aktív hőforrással. Fürdőszálloda, kabinokkal és nyitott uszodával. Elsőrendű ellátás.

12. **Harkányfürdő** 28 km-re a Pécs—siklói országutóól elágazó műútton. 63° C. természetes meleg kénes, iszapos ásványi anyagokkal telített, radioaktív hőforrással. Gyógyszállodák, folyóvízes szobákkal, orvosi rendelőkkel, gyógyintézettel és strandfürdővel.

13. **Máriagyűd** a Pécs—siklói országuton 27 km. Híres hiesujáróhely. Geyza magyar király 1148-ban alapította kápolnával és az 1742-ben épült kéttornyu templommal. A kegyhelyet, amelyhez VII. Pius pápa 1805-ben teljes hiesut engedélyezett, évenként 50 000 látogató keresi fel.

14. **Siklós** Pécestől 31 km. távolságra. Megközelíthető vasúton és a Pécs—siklói országuton. Szokatlan helyen álló, állítólag a tatárjárás után, 1243 körül a Siklói-grófok és a Garák építette szép váróban 1390—1400-ig Zsigmond királyi fogsághau tartották. Márványbányái messze földön híresel.

Meesek-szálló.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Pécs szab. kir. város idegenforgalmi irodája dr. Sik Lajos főjegyző Városháza II. 73—74. Tel.: 22—71, és 22—74. A MÁV Menetjegyiroda, IBUSZ, Király-u, 22/a Tel.: 18—87.

Részletes tájékoztatást nyújt: Kiss József: „Pécs és a Meesek részletes kalauza”.

MOHÁCS M. VÁROS

Látvány
a Fogadalmi
templomból

A város a Duna mellett, Budapeستől délre 209 km.-nyire, a róla elnevezett kis síkság középpontjában fekszik. Határa 31.000 hold, amelyből 22 ezer hold a szigetre, az u. n. Margittaszigetre és 9 ezer hold a Dunántúlra esik. Éghajlata enyhe. A tavasz Mohácsen mintegy két héttel előbb kezdődik, mint Baranya többi részében, vagy Budapesten. 17.369 lakosa van, magyar, sokác, német és szerb anyanyelvű.

Hatóságok, közintézmények: a m. kir. belépőállomás, mivel Mohács a trianoni békeszerződés óta a Duna mentén a legdélibb hajóállomás. A m. kir. fővárn hivatal, m. kir. révkapitányság és határőrparanesnokság, főszoigabírói hivatal, adóhivatal és a kir. járásbíróság, Vasutállomás és két hajóállomás. Idegenforgalmi hivatal a város házában.

Középületei: (jelentősebbek) a városháza, m. kir. adóhivatal, m. kir. járásbíróság, a Dunagőzhajózási Társaság vasut- és hajóállomása, a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Rt. palotája, püspök-kastély, benne a városi gimnáziummal az állami polgári leány és fiúiskola épülete, a m. kir. téri mezőgazdasági iskola, Szinkőr Múzeuma; a H. Lajos-múzeum.

Műemlékei: Püspök-templom a barokk-építészet remeke, restaurálva 1934-ben. Csatakápolna a mohácsi vész emlékére. Hősök ligete a világháború elesett hőseinek emlékeztetőre. H. Lajos király arcképe a múzeumban. Az 1526-iki és 1678-iki mohácsi csatáról készült festmények a csatakápolnában. Lengyel hősök emlékműve a Szepesy-parkban. Zászlótartók a városháza előtt a szerb megszállás alól való felszabadulás emlékére. H. Lajos király emlékmű a Csele-patak partján, Nep. Szt. János szobra, eredeti Liedermeyer alkotás az Erzsébet-téren. Szentháromság-szobor a Szentháromság-téren. A mohácsi csata emléktemploma a Széchenyi-téren. Hősök emlékműve a Deák téren, a török hódoltság megszüntetésének emlékszobra a polgáriiskola előtt.

Templomai: a belvárosi r. kat. templom, püspöktemplom, a ferenczerendi barátok temploma, csatakápolna, Rókuskápolna, a szőlőhegyi kápolna, püspökpusztai templom, görögkeleti templom, református templom.

Sétakertek: Hősök ligete, Szepesi-park, Deák-tér. Különleges nevezetességek: a sokácok, szerbek, magyarok, svábok népviselete és szokásai. Farsang utolsó napján busójárás. Pünkösdi napján sokáé királynőkísérés. Karácsonykor magyar és sokác Betlehem, háromkirályok előtt háromkirály-járás, stb.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapest—Pécs—Villány fővonalhoz csatlakozó mohácsi mellékvonalon érhető el. A Mohács—pécsi vonal a Mohács Pécsi Vasúttársaság, illetve a DGT tulajdonát képezi. Vasútállomás közvetlen a Dunaparton fekszik. Naponta négy vonatpár közlekedik Mohács—Pécs, illetőleg Budapest között. **Hajózás:** a DGT hajói mindennap délben, a MFTR-hajók pedig minden este 10 órakor indulnak Budapest-ről Mohács felé. **Autobusz:** naponta közlekedik Mohács—Pécs között, viteldíj 3.08 P. oda-vissza, 5.08 P. és Mohács—Bátaszék között, viteldíj 3.08, retour P. Mohács—Magyarbóly—Harkányfürdő között szintén naponta, Mohács—Pécsvárad között pedig hetenkint kétszer van autobuszjárat (esülörtökön és szombaton). **Autógarage:** Varga Ferenc tulajdona, 10 autó számára van férőhely. **Benzintöltőállomás** négy van a városban. 6 bérautó van üzemben, állomás a Korona-szálló előtt. Viteldíj 1000 méterig 70 fillér, minden további 500 méter 25 fillér. 4 bérkocsi, viteldíj az állomástól 2 személyig 2.— P, minden további személy 60 fillér.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: **Korona-szálló** a város tulajdonában, 32 szobával. Szobaárak: 2.40—7 P-ig. Étterme 200 személy befogadására alkalmas, kávéháza ugyanesak megfelelő befogadóképességű. Penziószerű ellátás, napi háromszori étkezéssel, 6.20 P-től.

Kisebb szállodák: **Deák Ferenc-, Pannónia-, Duna-szálló.** Szobadíjak: 1—2 P naponta. Teljes napi penzió 4. P-től. **Vendéglők:** A szigeten levő vendéglőkben, közel a Dunaparthoz, napi penzió 3.— P-től. Éhéd 1—1.60 P., reggeli 40—60 fillér, vacsora 0.80—1 P.

Fizető vendéglátás: nyilvántartott helyeken naponta 0.50—1.50 P-ért kapható szoba (havonta 20-tól 40 P-ig). Napi négyszeri étkezés személyenkint 1.50—2. P.

FÜRDŐK

Kádfürdő: a Tonheiser-malomban, 1 kettős, 4 egyes káddal. **Dunafürdő:** a városi Dunaparton, női-férfi és közös osztállyal, 68 kabinnal. Használati díj 40 fillér. **Városi strandfürdő** a szigeten, 90 kabinnal és 280 szekrénnel, kabindíj 30, szekrény 10 fillér személyenkint. Közlekedés komppal és mólós hajóval. **Szabadfürdő** a Horthyzálonyon és a Cigányszigeten.

KÓRHÁZ

Baranyavármegyei László-kórház, 172 ágygal, sebészeti, belgyógyászati, nőgyógyászati, szülészeti és fertőzőosztállyal. Közös szobában naponta 3.50, külön szobán 7.— P. A kórház központi fűtéssel és hűtőkészülékkel van ellátva. Kvare és diatermia, külön tüdőbeteg gondozás és országoshírű gyógytavillan.

NYARALÁS ÉS ÜDULÉS

Állandó nyaralásra a mohácsi szőlőhegy és Margittasziget kiválóan alkalmas.

SPORT

A Dunán mindenféle vízisport üzhető, fürdés, uszás, esónakázás. Négy teniszpálya, 1 sporttelep és 2 tornacsarnok van a városban.

SZÓRAKOZÓHELYEK

A szinkörben nyáron két hónapig színelőadásokat tartanak. Az Apolló-mozgóképszínházban hétfő és esülörtök kivételével mindennap este 8 órakor van előadás.

Kávéház a Korona-szállóban. Adler és Pauer cukrászda a Király-utcában. Széchenyi-mulató a Duna-száhordóban.

KIRÁNDULÓHELYEK ÉS TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

A város környéke általában alkalmas kirándulásokra. A mohácsi Szőlőhegyről szép kilátás nyílik. Kedvelt kirándulóhelyek: Macgitta-sziget, a Csele-patak, a Törökdomb, Riba-tó. Ezek a helyek részben esőakkal, részben gyalog elérhetők.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

Az OMVESZ képviselősege: v. Horváth Kázmér árvaszéki ülnök, Idegenforg. Hivatal.

HARKÁNYFÜRDŐ

Thermál tófürdő
Foto:
Zsobokovszky

Harkány kisközségben gyógyfürdőtelep, egy óriási régi parkban. Budapesttől való távolsága 280 km., Pécsről a vármegye székhelyétől 26 km. Éghajlata feltűnően száraz és napos. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. Róm. kal. kápolna, izr. imaház. Nevezetességei: a gyógyfürdő országos hírű 62° C radioaktív kénes gyógyforrásait 1823-ban fedezték fel.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—pécsi vonalon 3 óra alatt érhető el. Vonatai vannak Bares—Selye, Siklós—Beremend és Drávaszaboles felől is. Vasútállomás kb. 800 méterre van a fürdőteleptől. **Autobusszal** 35—40 perc alatt érhető el Pécsről. Autobuszfárat van Mohácsról, Siklósról, Máriagyűdől, Harkányból a Dráváig. **Autóval** Budapestről Pécsen, vagy Mohácsra keresztül érhető el. **Hajójárat**hoz Mohácsra közvetlen csatlakozása van nappal a Harkány—Mohács között közlekedő autobusszal. **Benzinkut** a községben kettő van az állami út mellett. Helybeli közlekedési eszközök: bércocsi, bérautó, autobusz, mindenkor az állomáson, viteldíja 40—80 fillér között.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: a gróf Benyovszky-gyógyszállodában 90 szoba van 120 ágygal. Elő- és utóidényben: V. 10—VI. 25-ig, ill. VIII. 26—X. 10-ig a napi penzió (vízvezetékes szállodai szoba és háromszori étkezés) napi 7 P, főidényben 8.50 P. Szobaárak: egyágyas 4.50 P-től, kétágyas 7.80 P-től. Elő- és utóidényben 20% kedvezmény. Gyógy és zenédíj címén fizetendő 4—4, ill. 6—6 P, mely díj csak egyszer fizetendő meg többszörös tartózkodás esetében is. A gyógyszállóban elegánsan berendezett, vízvezetékes szobák, magas hall, gyógy- és zeneterem, modern kávéház bridzsszalonnal és nagy kertí terasszal. **Szállodai reuma-gyógyintézet kádfürdőkkel és iszapgöngyölési helyiségekkel.** **Vendéglő:** Az állandó ellenőrzés alatt álló nagyvendéglő elsőrendű magyar és francia konyhát vezet és orvosi előírásra diétás ellátással is szolgál. Az éttermet fedett sétány köti össze a nagyszállóval. A kávéház és cukrászda a szállóban nyert elhelyezést és a terrassa a park rózsaligetére nyílik. Kifőző tejtermékek kaphatók a főszálláson berendezett tejesarnokban. A fürdővendégek és kirándulók részére a községben kiváló étkezést a Központi, Nemzeti, Zöldkert, Topos, Korona. Vasúti vendéglők, a Borza-féle „Otthon Étterem” és több kisebb kifőzős szolgáltatják. A vendéglőben cigány- és jazzzenekarok szórakoztatják a vendégeket.

Fizető vendéglátás (szervezett). *a)* Penziószerű ellátás a Török-villában napi 6.50 P, Vadnai-villában napi 5.50—6.50 P. *b)* Csak lakás: I. oszt. szobák száma 200, napi ár 3—5 P, II. oszt. szobák száma 140, napi ár 1—3 P.

GYÓGYVIZEK ISMERTETÉSE

A fürdő gyógyvize magas hőfoku kéntartalmu hévvíz, fürdőkúra alakjában sikerrel használható mindazon megbetegedések kezelésénél, melyeket általában reuma név alatt foglalnak össze, ízületi és izomszöv. lefolyt ízületi gyulladások után visszamaradt ízületi merevség, önhévelgyulladás, idegzsába, ideggyulladás, esuzos eredetű izombénaulás stb., továbbá anyagcsere betegségek kezelésére, különösen ivókurával összekötve (köszvény, húgysavas homok- és kőképződés, cukorbetegségeknél fellépő idegzsába, valamint elhízási hajlam) A gyógyvíz belélegző és ivókurára is felhasználható, különösen a garat, a gége és a légeső idült lobjának, a gyomor és bélrendszer hurutos megbetegedéseinek kezelésére. **Gyógyberendezések:** Elsőosztályu márvány kádfürdők, jellegzetesen görög stílusu épülettel, a másodosztályu kádfürdők, valamint az újonnan épült Hona-fürdő női- és férfiosztálya, ahol kád- és medencefürdők vannak. Igen látogatott a hatalmas méretű, 800 vendég befogadására alkalmas thermal-tófürdő, tornaszerekkel, esuzdával és büffével felszerelve. A harkányi iszap göngyölésre szolgál. Az árnyas, gondosan ápolt park közepén bugyog fel a két erősen kénes gyógyforrás, hőmérsékletük 62° C., napi vízhozamuk 24.000 hl.

FÜRDŐORVOS

Dr. Hegedüs Károly. Orvosok: dr. Saotay Árpád körorvos, dr. Nyitrai László magánorvos. Intézmények külön gondoskodnak orvosairól.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Az állandó zenekar naponta háromszor hangversenyez. Minden este tánc. Tennispálya, gondosan ápolt árnyas sétautak.

KIRÁNDULÓHELYEK

Máriagyűd, a híres ferencrendi bucsujáróhely. Siktós ósrégi vára, ahol Zsigmond király fogva volt. A drávai halászesárdák és Pécs.

Fürdőépület
Fotó:
Zsibokovszky

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A község előljárósága és Harkány gyógyfürdő igazgatósága.

SIKONDA GYÓGYFÜRDŐ

Gyógyfürdő
(Foto:
Neográdyné)

A fürdőhely Mánfa község határában, a Mecsek-hegység északi lejtőjén, egy különálló 355 kat. hold nagyságu, fenyő- és lombfákkal borított erdő közepén lekszik. Budapesttől való távolsága 195 km., Pécestől, a vármegye székhelyétől 14 km. Tengerszint feletti magassága 265 m. Vízellátása egészséges, jóvizű kutakból és vízvezeték-léből történik. Villanyvilágítás. U. p. és u. t. Magyarszék, telefon Pécs, v. á. Magyarszék és Sásd.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Pécs—ujdombóvári vonalon Sásdig, vagy Magyarszékig 4½ óra alatt érhető el. Vasútállomás: Sásd 10 km. Az állomáson előzetes rendelés ellenében a fürdőigazgatóság gondoskodik autóról. Autobusz: rendszeresített autobuszjáratok vannak Pécs—Magyarszék—Sásd—Sikonda viszonylatban. Autóval Pécs—kaposvári országúton érhető el. Benzinkut Pécs, Magyarszék, Sásd.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda újonnan épített, legmodernebb kivitelű és berendezésű 35 szobás Sikonda-szálló, mely központi gőzfűtéssel, minden szobába bevezetett vízvezetékkel, két kényelmes fürdőszobával, nagy étteremmel, olvasó- és kártyaszobával is el van látva. Csak lakás: 1. Turul-lak 2. Bagolyvár, 3. Népház, 4. Antalfanya.

GYÓGYTÉNYEZŐK

A 350 C. hőmérsékletű, szabad szénsavval és hydrocarbonátot tartalmazó hévíz, részint fürdő, részint pedig ivókura alakjában használható, az emésztő és kiválasztó szervek, valamint a légzőutak megbetegedéseinek, reumatikus bajoknak és női betegségeknek kezelésére.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpálya, sakk, dominó, kártyajátékok, újságok, könyvtár, cigányzene és rádió

KIRÁNDULÓHELYEK

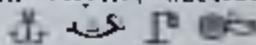
Erdei sétányokon, vagy jókarban tartott autóutakon elérhetők a komlóői kőszén- és andezitbánya, a mánfai 800 éves templom, a kölyuki barlang, a mecsekszabócsi Szent István-akna és Pécsnek összes nevezetességei.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az OMVÉSZ képviselője: A gyógyfürdő igazgatósága

DUNASZEKCSŐ

Strand-
fürdő

5529 lakosu nagyközség a Duna mentén, a Mohácsi sziget közelében. Budapesttől való távolsága 180 km., Pécestől, a vármegye székhelyétől 41 km. Lakosai négyötöd-részen magyar és egyötöd részben német anyanyelvűek. Éghajlata enyhe, szélről védett. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. V. á. Bata v. Mohács. Róm. kat. és gör. kel. templom. Hósi emlékmű. Nevezetességei a Várhegy, Töröklyuk, Angyalhápolna romjai. Pazar, szindüs népviselet.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Sárbogárd—Bátaszéki vonalon 5 óra alatt. A község Mohácsról 15 kilométerre, Bátaszéktől 13 kilométerre fekszik. **Hajóval** naponta kétszer érhető el. DGT és MFTR hajóállomás van a községben. **Autobuszjárat** a mohácsi és bátaszéki vasutállomásokhoz naponta háromszor, menetidő mindkét helyre 25—30 perc. **Benzinkut** 1 van a községben. **Helybeli közlekedési eszközök.** Bérkocsik, átkelési gőzkomp-üzem, bérésónakok.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda és vendéglő: Amberger Jánosné, Dömötör Gyuláné, Schmidt Alajos és Zimmer György. Nyolc kiadó szoba van a szállodákban, szobáir naponta és személyenként 1.20 P.

Fizető vendéglátás. Csak lakás: 1. oszt. szobák napi ára 1 P. havonta 30 P.

II. oszt. szobák napi ára 70 fillér, havonta 15—20 P.

FÜRDŐZÉS

A községgel szemben fekvő szigeten homokzatonyos strandfürdő van. A Dunán állandó gőzhajó-átkelés a szigeti partra. I. oszt. jegy ára oda-vissza 8 fillér. A fürdés ingyenes.

EGÉSZSÉGÜGY

3 orvos és 1 gyógyszerész van a községben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A Duna mellett terras. cigányzene.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kellemes parlamenti kirándulóhelyek a község közvetlen közelében. Csónak-kirándulásokra napi 2—3 pengőért megbízható csónakosok állanak rendelkezésre.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A községfejlesztő bizottság — községháza.

HOSSZÚHETÉNY

Látkép
(Foto:
Nahovszky,
Pécs)

2786 lakosu színmagyar kisközség. A keleti Mecsek két legmagasabb csúcsa, a 682 m. magas Zengő és Hármashegy alkotta völgyben terül el és közvetlen érintkezik a hegyeket borító erdőkkel. Budapeستől való távolsága 259 km., Pécestől, a vármegye székhelyétől 16 km. Tengerszint feletti magassága 320 m. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat. templom, hősi emlékmű. A község ősrégi, színmagyar település, igen szép és színpompás népviselettel, érdekes népszokásokkal. Történelmi nevezetessége a Zengő tetején található várrom, mely még nincs teljesen feltárva.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Pécs—bátaszéki vonalon 6 óra alatt érhető el. Vasutállomása 3 km. távolságra fekszik.

A vasutállomáson kocsik. Autobusz naponta kétszer közlekedik Pécsről. Benzinkut Pécsváradon.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. Községi vendéglő. 2. Schellenberger József. 3. Wéber György. 4. Eckhardt János vendéglői.

Fizető vendéglátás (szervezett). a) Penziószerű ellátás egyes gazdáknál megállapodás szerint átlag 2—3 P-ért kapható. b) Csak lakás: I. oszt. szobák száma 10, napiár 1 P, havonta 25 P. II. oszt. szobák száma 20, napiár 80 fillér, havonta 20 P.

FÜRDŐZÉS

A községben van egy 12×25 méter nagyságú medence, melybe a vizet forrás szolgáltatja. Mélysége 80 cm.-től 2 mé-

terig. A fürdő gyermekek fürdésére is alkalmas. Napijegy ára 40 fillér, idényjegy 10 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerlár az 5 km. távolságra fekvő Komlón, vagy Pécsváradon.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

A községben van Polgári Olvasóköri, Sport- és Ifjúsági Egyesület. A téli sportok üzésére igen jó alkalom nyílik a Mecsek-hegységben.

KIRÁNDULÓHELYEK

Az erdőben jelzett utakon a községből a következő kirándulóhelyek közelíthetők meg: Pusztabánya, Márévúr, Krajcármalom. Püspökszentlászló, Ujbánya, Dohogó, Szászvár, vagy Lenesekut, Rékavölgy, Büdöskut, Zobak, Macskalék.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

KÁRÁSZ

Látkép

506 lakosu, magyar anyanyelvű kisközség, a Meesek-hegység egyik kies, 12 km hosszú völgyében. A községet erdőborította hegyek övezik, melyeknek magassága 350—600 méter között váltakozik. Budapesttől való távolsága 203 km., Pécsről, a vármegye székhelyétől 30 km. Tengerszint feletti magassága 308 méter. Éghajlata kellemes, levegője tiszta, ózondús. Alkonyatkor a nagy melegben is hűvös. Vízellátása egészséges vízü kutakból történik. Villanyvilágítás. (Kársz-Köblény), Róm. kat. templom. Régi Árpád-korabeli magyar község. Temploma egyes részei azon időkből valók. A törökidő alatt sokat szenvedett. Népviselőtében a menyecskekendő régi és különlegesen festői.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Ujdombóvár—Báta-széki vonalon 4 óra alatt érhető el. Vasútállomása Kársz-Köblény, a község középpontjától 2 km.-re fekszik. Bérkocsi az állomásra rendelhető. A Pécs—Bonyhádi autóbusszjárat a községen vezet keresztül. **Autóval** Budapestről Szekszárd—Bonyhád—Szászvár érintésével érhető el. **Benziutak** Szászváron van.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők. 1. Községi vendéglő. 2. Szünder Béla kocsmavendéglője. Mindkét helyen napi háromszori étkezés ára 2.40 P. 3 fogásos ebéd 1.30 P.

Fizető vendéglátás (szervezett). a) Csak lakás: I. osztályu szobák száma 48 db, napiár 1 személy után 1 P, 2 személy 1.60 P, 3 személy 2.20 P, havonta 30—60 P. II. osztályu szobák száma 10 db, napiár 1 személy 80 fillér, havonta 20—30 P. III. osztályu szobák száma 9 db.

FÜRDŐZÉS

A község szélén elterülő erdős völgyben van a strandfürdő. A községen keresztül folyó patak szolgáltatja hozzá a friss vizet. A medence nagysága 11×13 méter, mélysége 60—180 cm. Egyszeri fürdésre szolgáló jegy ára 20 fillér. Egy hétre szóló bérletjegy ára 1 P személyenkint. Havi bérlet 3 P.

EGÉSZSÉGÜGY

A körorvos a községet hetenkint látogatja, egyébként állandóan az 5 km.-re fekvő Szászváron tartózkodik. Gyógyszertár ugyancsak Szászváron.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

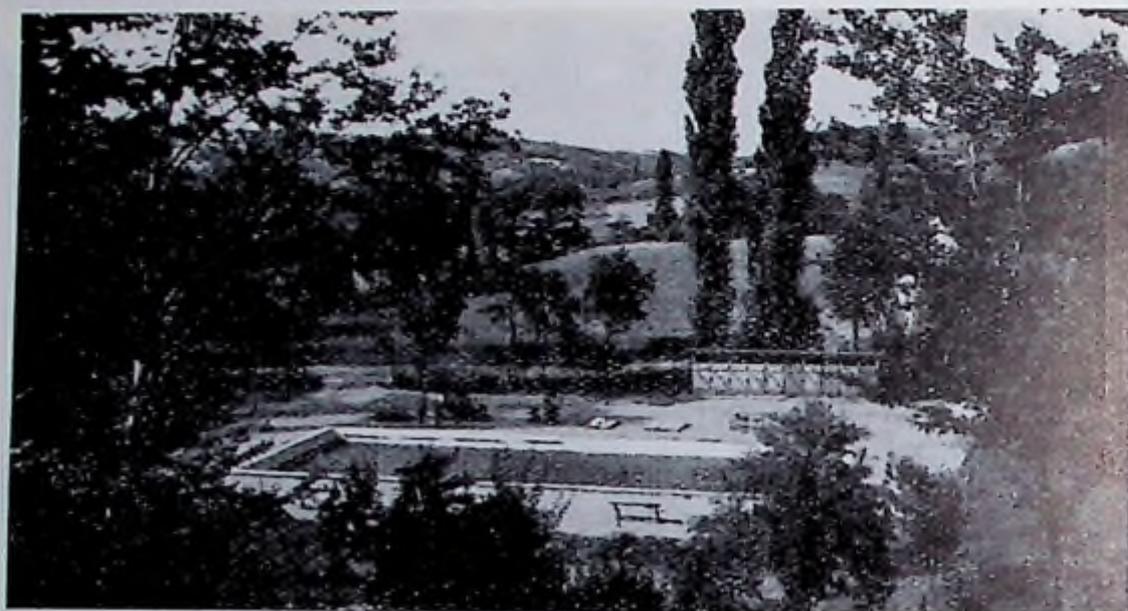
Fürdőzés, kívánságra tennispálya felszerelhető. A fürdőtelepen kaszinóépület kártya- és társasjátékokkal.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával könnyen megközelíthető a történelmi nevezetességű Máré vára, továbbá Somlyó, Dobogókő, Zengő stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A községfejlesztő bizottság — községháza.

MAGYAREGREGY

Stranfűrdő

Baranyavármegye hegyháti járásához tartozik, 1256 magyar lakossal. Budapestről való távolsága 208 km. Tengerszintfeletti magassága 310 m. A Mecsek hegység északkeleti részén, a pécs—bonyhádi országút és autóbusszvonat mellett fekszik. Subalpin klímájával fogva kellemesen hűvös estői és éjszakai nyaralásra kiválóan alkalmassá teszik. Vasútállomása: Kárász—Köblény, postaügynevelőség és távbeszélőállomás helyben. Kiváló forrásokban bővelkedő vidék, egészséges ivóvízzel. Világítás: utcai villanylámpákkal, magánlakások 65%-ánál villanyvilágítás bevezetve. Isteniszteletek a kárászi rom. kath. templomban minden nap, távolság a községtől 20 pere, a szentkúti Máriakápolnában csak felkérésre.

Nevezetességei: A szentkúti Máriakápolna mint buszujáráshely. A község határában a Mórévár sok viharral dacolt falai. A vár Móré László volt pécsi püspök, ki a mohácsi csatában 1526-ban esett el, tulajdona volt. — Gyönyörű népviselet, érdekes népszokások.

KÖZLEKEDÉS

Budapestről vasuton Ujdombóváron keresztül Kárász—Köblény vasútállomásig, melytől a község 4 km-nyire fekszik és jó országuton érhető el. Vasútállomástól a községig közlekedés előre megrendelendő hárkocsin, fuvardíj személyek és podgyászok számára való tekintet nélkül 3.— pengő. Pécsről, illetve Szekszárd és Bonyhádról autóbusszjárat naponta kétszer. Autón Dunaföldvár—Szekszárd—Bonyhád—Szászváron át érhető el. Benzinkut Szászváron, 7 km-nyire.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penziók: Mohácsfalvi Ferenc 3 szoba, Wéber Sándor 3 szoba, Somfai György 3 szoba, penziószerű ellátás 3.20—3.50 P. **Vendéglő:** Arnold Ádám. **Fizetővendég-**

látás szervezett, napi 3.20—3.50 P árban. I. oszt. szobák ára személyenként 1.— pengő, minden további személy 80 fillér, II. oszt. szobák ára 80 fillér. Világítás, takarítás, kiszolgálás szobák árában belefoglaltatik, ép úgy a napi vendéglátás áraiban is.

FÜRDŐZÉS

A Mórévár völgyében a Várkölygyi patak által lápfűll, az erdővel borított Szeresenyhegy lábánál fekvő 10×25 m-es medencéjű szabadléri partfürdőben. Napjegy ára 20 fillér, 10 jegy egyszerre váltva 1.50 pengő.

EGÉSZSÉGÜGY

Kiváló hegyi levegője légző szervek megbetegedésénél orvosilag ajánlva, ideges-

ségben és álmatlanságban szenvedőknek jótétemény. Orvos és gyógyszerár Szászváron 7 km. távolságra.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Vadászat, erdei séták, kirándulások, ünnepműsorok, népiünnepélyek, az egregyi gyöngyösbokréta és vegyeskar közreműködésével.

KIRÁNDULÁSOK

2 km-re a középkori Mórévár festői romjai, mellette eserkéztábor, erdőség lőszepette Miklósvár romjai. Kövestető (462 m), Dobogókő (594 m). Távolabbi helyek: Püspökszentlászló, a pécsi püspök nevezetes nyaralóhelye vadaskerttel, Sikondafürdő, Komló, Baranyavármegye kő- és m. kir. állami kőszénbányákkal, pécsváradi Vak Béla múzeuma stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A Községfejlesztő Bizottság, Községháza

MÁRIAGYÜD

Látókép.
Foto: Szent-
györgyvári

826 lakosu, magyar anyanyelvű kisközség a Tenkes-hegylánc déli oldalán. Budapesttől való távolsága 283 km., Pécsről, a vármegye székhelyétől 24 km. Tengerszint feletti magassága kb. 200 méter. Eghajlata mérsékelt. Vízellátása egészséges vízüzletből történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat. kegytemplom és református templom. A róm. kat. templom 800 éves, minden évben sokan látogatják. Máriagyűdöt a régi időkben Gyűd községnek nevezték és itt volt a kereszties hadak pihenőhelye és a keresztény üldözések korában a keresztények menedék-helye.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—pécsi vonalon 6½ óra alatt érhető el. Nyáron naponta 5 vonatpár közlekedik. Vasutállomása mintegy 500 méterre fekszik a község középpontjától. **Hajón** Budapestről Mohácsig lehet megközelíteni. **Autobusz** Pécsről—Siklósig közlekedik, honnét 2 km.-re fekszik a község. **Autóval** Pécsen keresztül a Pécs—siklósi országuton lehet a községbe jutni, mely országut a község közepén vonul keresztül. **Benzinkut** a 2 km.-re fekvő Siklóson.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Az Erzsébet-szállóban 4 szoba van, 2—3 ágygal, melyek minden tekintetben kifogástalanok, padlósak, világosak és szellősek. Szobák árai 2—4 P.

Vendéglő. Községi vendéglő.

Fizető vendéglátás (szervezett). a) Penziószerű ellátás (lakás és ellátás): Egyes gazdáknál napi négyszeri étkezéssel állag

3 P.-ért kapható. b) Csak lakás: I. oszt. szobák száma 10, napiár 2 P., havonta 40 P. II. oszt. szobák száma 20, napiár 1.50 P., havonta 30 P.

FÜRDŐZÉS

A községnek fürdője nincsen, azonban a 2 km.-re fekvő Siklóson, vagy a 4 km.-re fekvő Harkányfürdőn lehet fürdőni. Mindkét fürdő ugy gyalogosan, mint vasuton igen könnyen megközelíthető.

EGÉSZSÉGÜGY

A szomszédos Siklós községben öt orvos van. Harkány községben két orvos található. Gyógyszertár Siklóson és Harkányban.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával elérhető Siklós és Harkány, a Tenkes-hegylánc, a 10 méter hosszú márványbarlanggal.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUIT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

Ó B Á N Y A

397 lakosú kisközség erdőkkel övezett völgyben. A környező hegyek megközelítik az 500 métert. Budapesttől való távolsága 240 km, Pécestől 30 km. Tengerszintfeletti magassága 250 m. Éghajlata kellemes, hűvös, levegője pormentes. Vízellátása egészséges bővizű kutakból és hegyi forrásokból. Petróleumvilágítás. U. p. és u. l. Püspöknádasd; v. á. Hidas—Bonyhád. Róm. katól. templom. Közeliében van a feltárás alatt álló Békavár, Szt. Margit (skóciai) születési helye. 1½ km-re van egy kisebb, feltáratlan esepkőbarlang. A Mecsek erdei közötti fekvése nyaralásra kiválóan alkalmassá teszi.

K Ö Z L E K E D É S

Vasúton a Budapest—újdombóvári vonalon Hidas-Bonyhádig 5 óra alatt érhető el, mely állomástól a község 12 km-nyire fekszik. Kocsik előzetes megrendelésre kaphatók. **Autobusszal** a Szekszárd—pécsvárad-i vonalon Püspöknádasdig közelíthető meg. Benzinkut Bonyhádon.

L A K Á S É S E L L Á T Á S

Hauer Péter vendéglőjében napi ellátás 2—3 P., lakás 1.— P. Tichy György strandvendéglőjében ellátás 2.50—3.50 P., egyágyas szoba 1.— P., kétágyas 1.80 P. **Fizetővendéglátás** megállapodás szerint. I. oszt. szoba 2, napi ára 2—3.— P., II. oszt. szoba 17, napi ára 1—2.— P., III. oszt. szoba 8, napi ára 0.80—1.60 P. Havi bérbe szobák 20—30 P-ért kapható. Tömegszállítás turistacsoportoknál előzetes bejelentés mellett személyenként 0.50 P.

F Ü R D Ö Z É S

Két szabadtéri fürdő (strand) vendéglővel, napijegy 0.20 P., helőjegy 1.— P.

E G É S Z S É G Ü G Y

Körorvos és gyógyszerár Püspöknádasdon, 5 km-nyire.

S Z O R A K O Z Á S É S S P O R T

Tekepálya és turistáskodás.

K I R Á N D U L Ó H E L Y E K

Csepegő szikla 1½ km., Békavár romjai 2 km., Dobogócsucs (517 m) 4 km., Máré vára 6 km., püspöki őspark és nyaraló

Látkőn

Püspöknádasd 5 km., Zengő (682 m.) 8 km-nyire. A pécsi püspökség erdősegei a falu végénél kezdődnek. Nagyobb kirándulások Pécsvárad, Roszszuhetény, Sikonda, Abaliget.

F E L V I L Á G O S I T Á S T N Y U J T

A községfejlesztő bizottság -- községghaza.

PÉCSVÁRAD

Látkép:
Foto:
Anschau Antal

2760 lakosu kisközség, az erdőkoszorúza Meesek-hegység legmagasabb csúcsa, a 653 m. magas Zengő-hegység alján. Lakosai 62%-ban magyar, 38%-ban német anyanyelvűek. Budapesttől való távolsága 200 km., Péestől, a vármegye székhelyétől 18 km. Tengerszint feletti magassága 240 méter. Éghajlata, ózondus levegője szív- tüdő- és idegbetegek gyógyítására alkalmas. Vízellátása részben vízvezeték, részben kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat. és református templom. **Nevezetességei** a hősi emlékmű, Kossuth Lajos szobra, a kir. közalapítvány tulajdonát képező várszerű épület, a gót stílusban épült községháza, melyben a járási főszolgabírói hivatal és a Stefánia anya- és csecsemővédő intézet is székel. A község már a honfoglalás idejében lakott terület volt, itt alapította Szent István 1000-ben a Benedekrendi apátságot. Történelmi nevezetessége a várszerű kolostor, melynek egyik tornyában Vak Béla király volt elzárva. A magyar nemzetiségű lakosság fiatal leányai izléses, larka magyar ruhákban járnak, lakodalmon az ősi magyar fejdísz, a pártla viselete divik. Avarkorbéli leletek muzeuma.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Dombóvár—pécsi vonalon 6 óra alatt érhető el. Vasútállomása közvetlen a község mellett fekszik. **Autobuszárat** Pécsvárad—Szekszárd között naponként kétszer; Pécsváradról Mohácsra azonban csak hetenként kétszer. **Autóval** Pécs—Bonyhád—Mohács és Szederkény irányából közelíthető meg. **Benzin**kut három van a községben. **Helybelli közlekedési eszközök:** Bérautók és bérkocsik.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők. 1. Községi vendéglő (bérő Liszál Károly), 2. Gerner István, 3. Mayer Antal, 4. Lutz József, 5. Storch József, 6. Jáger Ödön vendéglői.

Fizető vendéglátás (szervezett). *a)* Pénziszertü cllátás egyes gazdóknál megállapodás szerint kapható 4—5 P-ért. *b)* Csak lakás: I. oszt. szobák száma 15, napiár 1,60 P, havonta 45 P. II. oszt. szobák száma 30—40, napiár 1 P, havonta 30 P.

FÜRDŐZÉS

A községben van egy egészen új, modernül berendezett strandfürdő, mely 18 m. hosszú és 8,30 m. széles, mélysége 2 méter. Gyermekek részére egy fél méter mély szakasz van elkülönítve. Egyszeri belépésre szolgáló jegy ára 40 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

1 orvos és egy gyógyszerár van a köz-

Vár
(Foto : Divald)

ségben. A községi utcák rendszeres öntözéssel portalaníthatóak.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

500 személy befogadására berendezett hangos mozgóképszínház, tennispályák, labdarugó- és sportterek.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsótlával elérhető kirándulóhelyek Püspökszentlászló község, kimagasló természeti szépségeivel, püspöki kastéllyal és hatalmas parkkal, a 653 m. magas

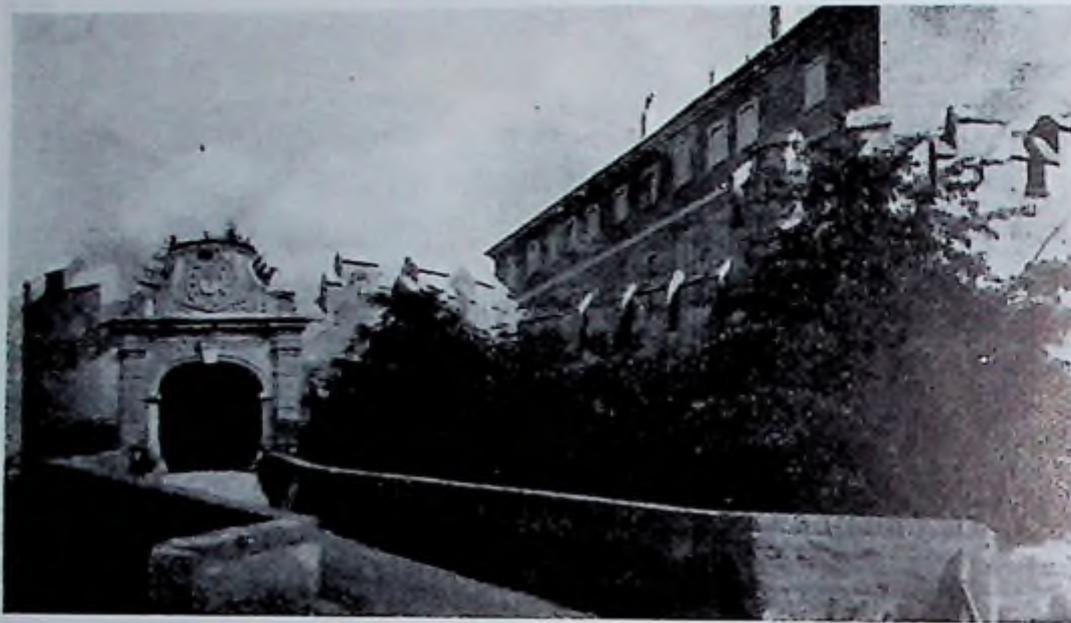
Zengő-hegység teteje, festői kilátással és kilátótoronnyal ellátva, a pécskörnyéki szénbányatelepek, a hegyi forrásokkal és sziklás patakokkal bővelkedő „Réka-völgye”, az erdőkoszorúza hegygerincek közt fekvő Püspöknádasd, Óbánya és Kiszujbánya községek. Az ezeket összekötő völgyben vízesés is van, sőt kisebb méretű cseppkőbarlang is. Általában véve kirándulóhelynek minősül Pécsvárad községnek egész környéke, mert óriási kiterjedésű erdőshegyek, dombok, források, patakok és rendezett erdei utakkal van körülvéve.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

SIKLÓS

Várkapu
Fotó: Monostory

5740 lakosu, magyar anyanyelvű község, 6% német kisebbséggel, a Dunántulnak délkeleti sarkában, a Mecsektől délre, a villányi hegylánc mellett. Budapesttől való távolsága 300 km., Pécestől, a vármegye székhelyétől kb. 26 km. Éghajlata májustól kezdve október közepéig nyaralásra igen alkalmas, meleg. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat. református, izr. és gör. kel. szerb templom. Nevzetessége a vár, melyhen Zsigmond királyunk is fogóságot szenvedett.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Dombóvár—pécsi fővonalon 7 óra alatt érhető el. Vasútlomása a községtől 6 km.-re fekszik (Siklós-Vokány), gyorsvonati megálló. Vici-nális vasut Pécsről közvetlenül Siklóstra, esallakozással Pécesen át közlekedő fővonalai vonatokhoz, Harkányfürdön és Máriagyüd bucsujárárhelyen át. **Autobuszjáratok** Siklós-Vokány állomásra minden vonathoz, viteldija 1.20 P. **Autóval** a Pécs—Harkány—Siklós—villányi országuton érhető el. **Benzinkut** három van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda, Bauer Endre szállodája, három egyágyas és három kétágyas szobával. Teljes napi penzió háromszori étkezéssel 5 P.

Vendéglők: A Siklósi Iparos Olvasókör bérloje ebédet napi 1 P-ért ad.

Fizető vendéglátás (szervezett). a) Csak lakás: I. oszt. szobák átlagos havi ára 20—30 P, II. oszt. szobáké 12—20 P.

FÜRDŐZÉS

A községi uszoda vize 29° C. hőfoku, négyféle mélységű, gyermekek fürdésére is alkalmas. Befogadóképessége 150 személy.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben van 11 orvos, kik közül kettő fogorvos: kórház és három gyógyszerár.

SZORAKOZÁS ÉS SPORT

Állandó mozi, tennispályák, olvasókör.

KIRÁNDULÓHELYEK

Szép kirándulások telhelők a környékbeli községekbe és hegyekbe.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

SZÁSZVÁR

Látvány

1698 lakosú kisközség. A hegyháti járásban, az erdőkkel borított Mecsek-hegység mellett fekszik. Tengerszín feletti magassága 165 m, a községet övező hegyek magassága 400—500 m. Vízellátása egészséges vizű kutakból. Róm. kath. plébánia-templom, körjegyzői hivatal. Budapesttől való távolsága 212 m. Pécestől 99 km. **Nevezetességei:** Szászvár községnek igen régi történelmi multja van. Amint a neve is mutatja vár volt, vízzel körülvett vár, aminőket a XI. században több helyen is építettek. A XVI. században lerombolták a régi várépületeket, csak az alapfalak maradtak meg, amelyekre a XVIII. század elején a jelenlegi plébánia épült. A XI. században a mai Kálvária-domb alatt szerzetesek zárdája és temploma volt, amelyről máig fennmaradt a „Szászvári apátság” cím. — Itt született Kis György, a jeles szobrász 1852-ben.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton az Ujdombóvár—bajai vonalon közelíthető meg. A szászvári vasúti megállóhely a községtől 1 km., a Mázsa-Szászvári vasútállomás 2,9 km. távolságra van. **Autobuszjárat** Pécs—Szászvár—Bonyhád között. **Autóval** a Pécs—Hird—Hosszúhetény—Bonyhád—szekszárdi és Dombóvár—Kaposszekeső—Mágócs—szászvári törvényhatósági kövezett úton érhető el.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

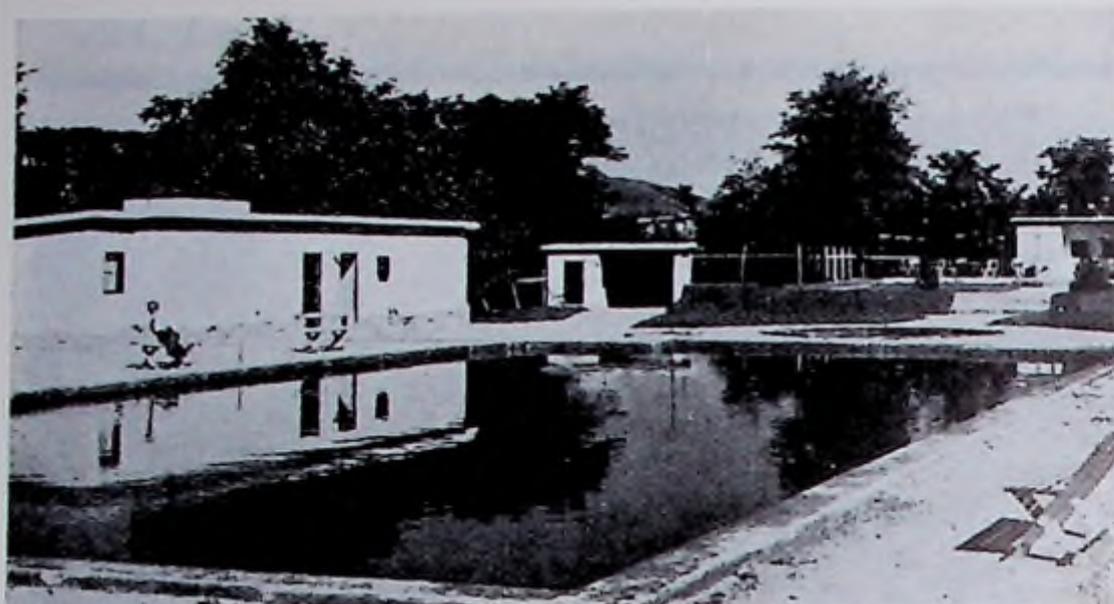
Lakás: magánházakban liszta szoba, ágy-neművel, takarítással és a szokásos kiszolgálással, világítással (többnyire villany), sok helyen konyhasználattal I. oszt. P. 1.20, II. oszt. P. 1.—, III. oszt. P. 0.80 naponta. 4 hetli vagy hosszabb tartózkodásnál jutányosabb átalányárak. **Ellátás:** a községben beszervezett 5 vendéglőben reggel P. 0.50, ebéd P. 1.20, vacsora P. 0.80. — Teljes, egésznapos ellátás

P. 2.60.— Gyermekek 10 éves korig ezen egységárak felét fizetik.

FÜRDŐZÉS

A község bellerület melletti erdő szélén van egy új, modernül megépített strand-fürdő, amely 25 m. hosszú, 12 m. széles és 60—185 cm. mély. Zuhannyal és kültűn 5×5 m.-es és 50 cm. mély gyermek-medencével. A fürdő környéke parkirosított, el van látva padokkal, vizét a patakából nyeri. A fürdő mellett falatozó is van.

Fürdőjegyek árai: egyszeri belépéssel, illetőleg a fürdőterület elhagyásáig, öltöző és szekrényhasználattal együtt hétköznap P. 0.30, vasár- és ünnepnap P. 0.40. — Nyaralóvendégek bérletjegye korlátlan belépéssel, öltöző és szekrényhasználattal, naptári napokra számítottan napi P. 0.30. — Gyermekek 4 éves korig nem fizetnek, 12 éves korig fenti áraknak 50%-át.

Strand

EGÉSZSÉGÜGY

Két orvos és gyógyszerár helyben. Stefánia anya- és csecsemővédő intézet.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Tenniszpálya, 3 leke- és 1 futballpálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

A rózsadombi erdő közvetlenül a község bellerülete mellett húzódik, a község

központjától két perenyire. A 269 m. magas Lipse-hegyi erdő 10 perc, a 350 m. magas Csepegőhegyi erdő 50 perc, a 354 m. magas Csizsártető 30 perc távolságra könnyen elérhető. Igen érdekes és szép kirándulóhelyek a Mecsékben lévő 6—10 km. távolságra fekvő 508 m. magas Somos-hegy, az 572 m. magas Sontlyó-hegy és az 594 m. magas Dobogó-hegy.

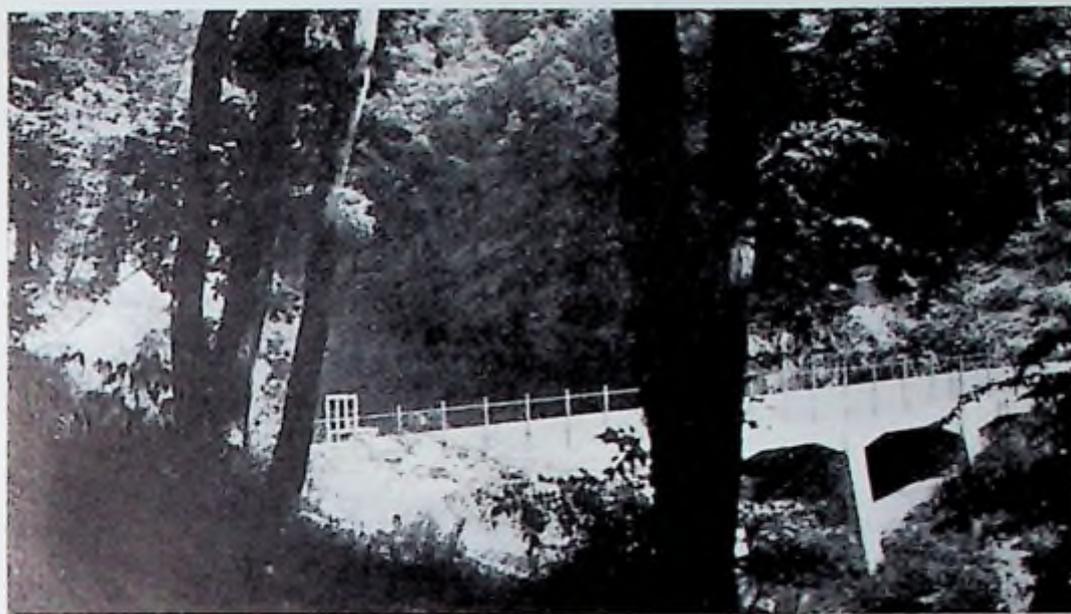
A strand környéke

Az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség — OMVESZ — igazolványa alapján 10 napi ittartózkodás után 50%-os visszautazási kedvezmény. — Igazolványok kaphatók: Budapesten az OMVESZ központi irodájában, II., Hunyadi János-ut 1. vidéken az OMVESZ osztályigazgatóságainál.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza; és a Strandfürdő Társaság.

V A S A S

Vízduzzasztó

2566 lakosu, magyar anyanyelvű község, 8% német kisebbséggel, a Mecsek-hegység tövében, gyönyörű völgyben terül el, melyet egyrésztől a Mecsek, másrésztől pedig oly síkság határol, mely Pécsen át egészen a Drávaig húzódik. Budapesttől való távolsága 256 km., Pécsről, a vármegye székhelyétől 12 km. Tengerszint feletti magassága 300 méter. Éghajlata szélmentes, enyhe. Vízellátása jó ivóvízű kutakból történik. Világítása nagyrésztben villany.   Róm. kati. templom. Nevezetességei a szénbánya, közüzőtelep, kenderfonó- és szövőgyár.

K Ö Z L E K E D É S

Vasuton a Budapest—Pécs—bátaszéki vonalon 6½ óra alatt érhető el. Vasútállomás a községtől 2 km.-re fekszik. Autóval elsőrendű kövezett úton érhető el. Benziunkut vitéz Gardánfalvi György vegyeskereskedőnél helyben.

L A K Á S É S E L L Á T Á S

Vendéglő. A község központjában lévő vendéglőben napi négyszeri étkezés 2.40 P. Fizető vendéglátás (szervezett). Csak lakás: I. oszt. szobák száma 11, napiár 2.50—3 P, havonta 40—50 P. II. oszt. szobák száma 10, napiár 1—2 P, havonta 20—30 P.

F Ü R D Ö Z É S

A községben szép strandfürdő van, két medencével. Az egyik medence 25 m. hosszú és, 8 m. széles, mélysége 30 cm.

tól 2 m.-ig; a másik medence 15 m. hosszú és 5 m. széles, mélysége 15 cm.-től 1.30 m.-ig. A strandfürdő szépen van parkirozva és zuhannyal van ellátva. Befogadóképessége 200 személy. Egyszeri belépődíj 40 fillér, havibérlet 10 P.

E G É S Z S É G Ü G Y

Orvos és kézi gyógyszerzetár helyben.

S Z Ó R A K O Z Á S É S S P O R T

Futballpálya. A kultúregyesület előadásokat tart. A strandfürdő telepén zene és tánc.

K I R Á N D U L Ó H E L Y E K

Komló egy órai sétával közelíthető meg, ugyiszintén Zobákpuszta. Magyarország első cserkészparkja a községtől 15 percre van. Sikonda gyógyfürdő 2 órás gyalogsétával vagy autóval érhető el. Nagyobb turák az abaligeti cseppkőbarlang, a Zengő-hegy, a Hármashegy, a Köves stb

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A községfejlesztő bizottság — községláza.

Nyarálók figyelmébe!

A nyaralóhely kiválasztása tekintetében a legrészletesebb utmutatást nyújtja az „Utaz Könyve”.

Egyébként a nyaralni óhajtok a szövetség szerveinél:

Budapesten: Központi Irodában, II., Hunyadi János-ut 1. Telefon: 15-77-50, valamint az összes IBUSZ-fiókknál.

Vidéken: az OMVESZ e könyvben helyenként feltüntetett intéző szerveinél díjtalan felvilágosításban részesülnek és náluk kiválaszthatják a nekik legjobban megfelelő nyaralóhelyet.

A kiválasztott nyaralóhelyen az elhelyezkedés tekintetében ajánlatos az alábbi levélminta szerint közvetlen érintkezésbe lépni az illetékes Községfejlesztő Bizottsággal, amely felbélyegzett válaszböríték ellenében költlevélszerű választ fog adni. (árak, lakás megnevezése, stb.)

T.

Idegenforgalmi Hivatal Üdülőhelyi Bizottság Községfejlesztő Bizottság

Az OMVESZ-nél nyert felvilágosításra
közlöm, hogy szándékomban van

..... től

..... ig

városukban
üdülőhelyükön
községükben

..... személyvel nyaralni.

Igényeim a következők:

1. Lakásra vonatkozólag:

2. Ellátásra vonatkozólag:

Egyéb óhajok:

.....
(név)

.....
(foglalkozás, cím)

Válasz:

Tisztelettel közöljük az alábbiakat:

Lakásra vonatkozólag:
minőség szempontjából:

ár szempontjából:

Ellátásra vonatkozólag:
minőség szempontjából:

ár szempontjából:

Egyéb megjegyzések:

pecsét

**KÖZSÉGFEJLESZTŐ
BIZOTTSÁG**

A DUNA-TISZÁTÓL ÉSZAKRA FEKVŐ HEGYVIDÉK

A BÖRZSÖNY, A CSERHÁT HEGYCSOPORT ÉS VIDÉKE.

	Oldal
Nógrád és Hont k. e. e. vármegyék	403

MÁTRA HEGYCSOPORT ÉS VIDÉKE

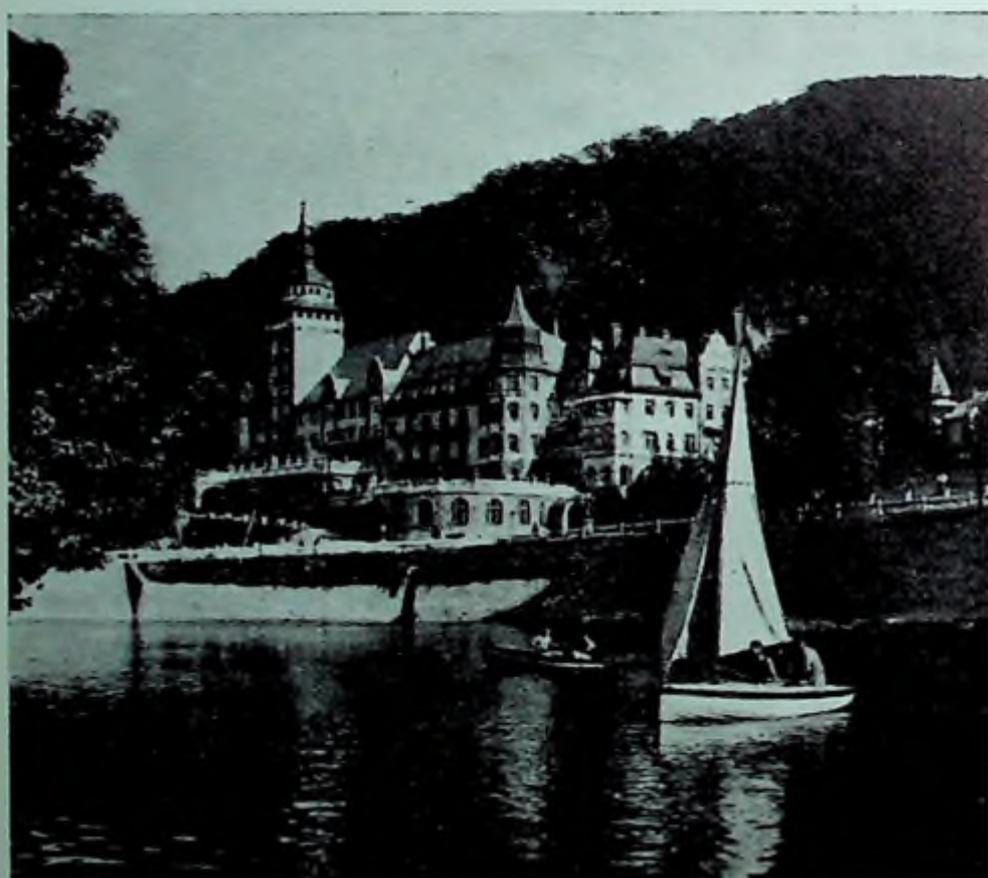
Heves vármegye	437
--------------------------	-----

A RÜKKHEGYSÉG ÉS A HEGYALJA VIDÉKE.

Abauj-Torna vármegye	477
Borsod, Gömör és Kishont k. e. e. vármegyék	491
Miskolc thj. város	493
Zemplén vármegye	523

Szálló a függőkertekkel

Szálló a tó felől

LILLA FŰRÉDI PALOTA-SZÁLLÓ

NÓGRÁD ÉS HONT K. E. E. VÁRMEGYÉK

VÁRMEGYEI SZÉKHELY: BALASSAGYARMAT M. VÁROS

VÁROSOK:

	oldal
Balassagyarmat m. város	405
Salgótarján m. város	409

ÜDÜLŐHELYEK:

Nagygyaros	413
Nógrádverőce	414
Zebegény	417

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

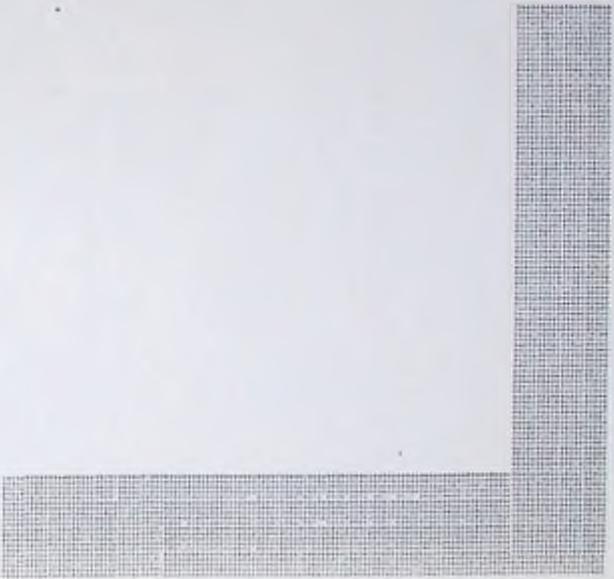
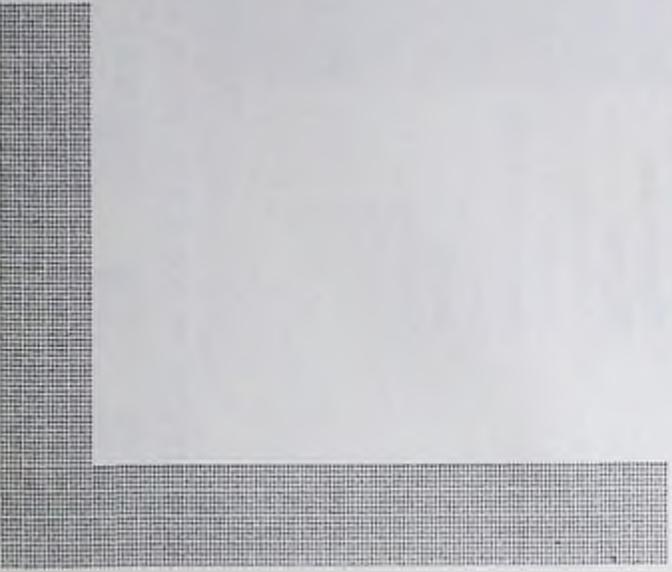
Bánk	418
Buják	420
Cered	421
Cserhátszentiván	422
Diósjenő	423
Drégelypalánk (folyóparti)	424
Hont (folyóparti)	425
Mátraszöllős	426
Mátraverebély	427
Nagyoroszi	428
Nógrád	429
X Peröcsény	430
Rétság	431
Somoskőújfalu	432
Szanda	433
Szirák	434
X Szokolya	435

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

AZ OMVESZ NÓGRÁD ÉS HONT VÁRMEGYEI OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA.
BALASSAGYARMAT

ÜGYVEZETŐ:

SZÁSZ LAJOS REÁLGIMNÁZIUMI TANÁR, BALASSAGYARMAT, ANDRÁSSY-UT 25

BALASSAGYARMAT M. VÁROS

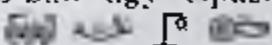

Városháza

Nógrád és Hont k. e. e. vármegyék székhelye és központja 11.551 lakossal. Az Ipoly völgyének kiszélesedő szakaszán terül el a Börzsöny, Cserhát és Osztrovszki-Vepor hegylánc között. Fekvése, három vasutvonala, autobusz és autó-forgalma kirándulási gócponttá teszi. Budapesttől való távolsága 70 km.

A város csendes, tisztviselő-telep jellege s az innen rendezhető sokféle kirándulás a várost kellemes nyaraló- és üdülőhellyé avatja. Nem mulaszthatja el a város megtekintését az sem, akít a Mikszáth-regényekben szereplő palóc néplélek érdekel.

A város helyén már a bronzkorban volt emberi település. A magyarság számára Zoard és Kadocsa vezérek hódítják meg az Ipoly völgyét. Ettől kezdve lesz „Gyarmat” őrhely. A „Balassa” már csak a XV. századtól kezdve szerepel.

A mohácsi vész után török kézre kerül, majd többször is gazdát cserél. Köprili és Apalfy hadai 1663-ban úgy elpusztítják, hogy alig marad valami nyoma. Várossá 1923-ban alakult.

A városban székelő **hatósági szervek:** Fő- és alispán, vármegyei árvaszék, számvévség, tanfelügyelőség, népművelési titkárság, népgondozó, gazdasági egyesület titkársága, gazdasági felügyelőség, járási főszolgálatróság, városi előjáróság, kir. törvénytörök, járáshíróság, telekkönyvi hivatal, pénzügyigazgatóság, adóhivatal, kataszteri hivatal, 6. honvéd kerékpáros zászlóaljparancsnokság, esendőrszárnyparancsnokság, állami rendörök, vámkirendeltség, vámörség, pénzügyörök szakasz, közjegyzőség, államépítészeti hivatal, erdőhivatal, MÁV vonal- és állomástörök, MÁV törömörök, fűtőházi török. **Közintézmények:** Iskolák, Orsz. Társadalombiztosító Intézet kerületi pénztára, Városi Szeretetház, Egészségház, Ev. Szeretetház, Kath. Árvaház, Megyei kaszinó, Kereskedelmi Csarnok, Bankok. **Középületek:** Róm. kath. templom, barokk építkezés 1746-ból. Grant ollárképekkel, Ev. templom, az udvarán levő megkövesedett fa a sámsonháza hívek ajándéka. Ref. templom, 1663-ban elpusztult, az új 1904-ben épült gót stílusban. Zsinagóga, 1868-ból. Gör. kel. templom 1910-ben épült újra, Vármegyeháza kapubejárata, udvari ablakai, eredeti dísztermé életnagyságu képekkel, érdemes a megtekintésre. A városháza dísztermét szintén értékes festmények díszítik. Impozáns látvány a törvénytörök, pénzügyigazgatóság, a muzeum, az új rendör- és esendörökletanya s a Mária Valéria-közökház épületei. Nógrádvármegyei Nagy Iván Muzeum legújabbán a vármegye kezelésében.

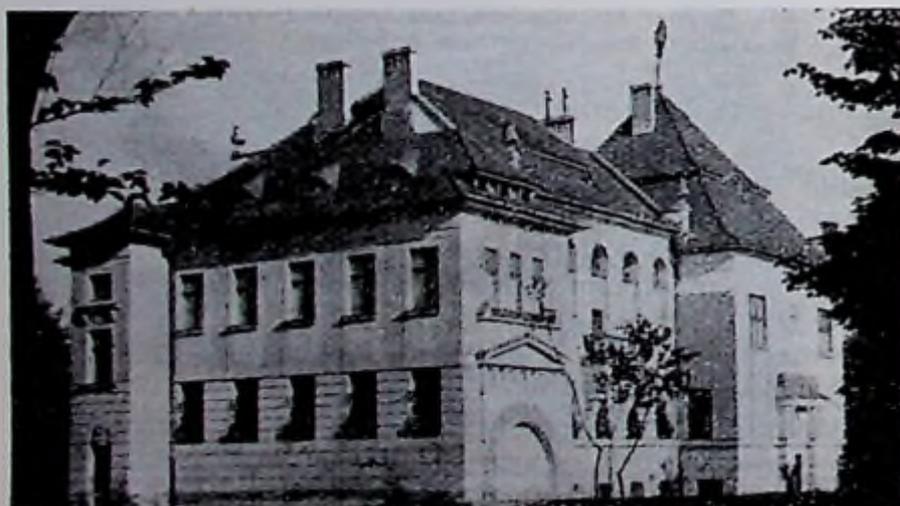
Gyűjtési és ásatási területe a néprajzi osztály gyarapítása tekintetében az ország palócok lakta területe. A muzeum épülete mögött épült az ország első szabadtéri muzeuma: palóce udvar ősi palóce falházzal, faistálló, szénapajta stb. A muzeum előtt jókora megkövesedett falörzs-darab látható. **Műemlékek:** Hősi emlékmű a vármegyeház mellett, országzászló a muzeum előtt, az 1648. és 1848-i hősnők és hősök emlékoszlopa az Erzsébet-ligetben. A világháború hősi halottainak emlékére emléktábla az ipartestület székházának s a reálgimnáziumak falán. Az 1919. február 29-iki cseh kiverés emléktáblája a városháza és a vasutállomás falán. Költők, írók emléktáblái: Balassa emlékére a reálgimnázium, Madách és Mikszáth emlékére a megyeháza és Komjáthy Jenő emlékére a polg. leányiskola homlokzatán. Megtekintésre érdemes a vármegyeház híres díszterme, ahol számos érdekes festmény látható. Ebben a teremben szónokolt valaha megyegyűléseken Madách Imre. **Sétakertek:** Az Erzsébet-liget, a Madách-liget, két kisebb tér és egy nagyobb telek parkírozva, ill. fásítva. Sétakertszerűen rendezett az Ipoly partja is, a trianoni halár, de fásítottak és virágos kertek a város főbb utvonalaí is. A városnak saját kertészete és faiskolája van. Idővel igen szép lesz a váci vasútvonal mellett lévő u. n. Sztranyavszky-sétány s ezzel majdnem párhuzamosan a váci-ut mellett az új sétaut. A Nagyliget, a város legnagyobb sétakertje, egész kis fenyveserdő.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Vác—Balassagyarmati vonalon 4½ óra alatt érhető el. Naponta négy vonatpár. Vasutállomás a város belsejében. Az állomáson étterem, ruhahár, vonatoknál autótaxik, hordárok, szállodai portások. **Autobuszjárat:** Rétságon át Vácig állami műton naponként kétszer, menetidő 1½ óra, menetdíj 4 P. Váctól összekötetés Budapest felé és sok más irányban. **Autón:** Autóutak jókarban vannak, többnyire ujonnan javítva. Igen szép körut: Budapest—Vác—Balassagyarmat—Aszód—Budapest, vagy ugyanez meghosszabbítva Vác—Szob—Vámosmikola—Drégelypalánk—Balassagyarmat felé. Érdemes kitérni Vác—Röd—Acsa felé, továbbá Galgaguta—Bánk, Nógrádkövesd—Romhány—Bánk és Aszód—Verseg—Szirák—Berske vonalon is. Gyönyörű hegyvidéken vezet a Gyöngyös—Pásztó—Szécsény—Balassagyarmat, vagy Salgótarján—Karaucság—Szécsény és a Salgótarján—Karaucskeszi—Litke—Nógrádszakál utvonal. Bérautók, autójavitó műhelyek kellő mennyiségben rendelkezésre állanak. **Benzinkutak** száma négy, **autógarázs** Filler Lajosnál.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Nemzeti Szálló, emeletes, kerthelyiséggel, 13 egyágyas (napi 2.80—4 P), 6 kétágyas (5—6 P) és 3 többágyas szobával, 2 P fekvőhelyenként. Pótágyak 1.50—2.— P. Villanyvilágítás, vízvezeték, a szobákban hideg-meleg víz, külön fürdőszoba. **Radosztics János szállodája** az állomásépülettel szemben. Földszintes, nagy kerthe-

Múzeum

Templom

lyiséggel, 5 egyágyas (2 P) és 3 kétágyas szoba (3.20 P). Villany, vízvezetők. Fűtés napi 50 fill. **Kaszinó-szálló**, emeletes, nagy kerthelyiséggel, 15 egyágyas (2.50 P), 7 kétágyas (3.50 P). Pótlógy 1 P. Tánctermében szalmazsákokon 100 személyt tud elhelyezni, személyenként 40 fillérért. Villany. Kályhafűtés napi 60 fill. Az állomáson a vendégeket autó várja. **Vendéglők és éttermek:** Balla József, napi 2.10—2.60 P. Nemzeti szálló étterme napi 2.60—3.80 P. Vasuti vendéglő napi 3 étkezés 2.80 P. Kaszinó étterme, napi 3 étkezés 3.20 P. Pályaudvari étterem, napi 3 étkezés 2.50—2.80 P. Selmeci vendéglő, napi 3 étkezés 1.90. Kifőzések nagy számban. **Fizető vendégeltetés:** Kiadó szobák a sok új építkezés miatt bőven rendelkezésre állanak. Kifőzések-ből hozatott elhatással a napi kiadás kb. 3 P. Így a városban olcsón s a kirándulóhelyek közelsége miatt igen változatos nyaralás biztosítható anélkül, hogy a kulturát nélkülözni kellene.

FÜRDŐK

Kádfürdők a Zichy-utcában, nyitva szombat kivételével minden nap, a közös fürdő 40 fillér, külön kád 1.20 P. **Strandfürdő** és sportuszoda a sporttelep és lőtér mellett, 1934-ben épült. Ugy sport, mint esztétikai szempontból minden igényt kielégít. Méretei a versenyszoda előírásának megfelelőek. Külön medence gyermekek és felnőttek részére. Vízellátás tiszta forrásvízzel kulakból.

KÓRHÁZAK

Nógrádvármegyei Mária Valéria Közkórház, az ország egyik legmodernelbül berendezett intézménye. Igazgató-főorvos dr. Kenessey Albert. Osztályai sebészet, belgyógyászat, szemészet, bőr- és bjakór, szülészet, ideg- és elmeosztály. Modern laboratóriuma, konyha- és kertgazdaság. Röntgen, quare, diathermia, mentőautók. **Járványkórház** a város szélén, dr. Gottl Gyula városi tisztifőorvos felügyelete alatt. A kórházban az osztályvezetőkön kívül még kb. 10 orvos, a városban pedig több fogorvos, fogtechnikus s a legkülönbözőbb specialisták. **Gyógyszertárak:** Szent Lélek, Szt. Antal, Magyar Korona.

SPORT

„Balassa“ Torna és Sport Egylet 320 taggal. Pályája a várostól negyedórányira. Futball, tenisz, lövés- és kerékpárversenyek. A versenyekhez autóbusz. MOVE Nógrádvármegyei főosztály tenisz szakosztálya 68 taggal. Pályája szintén a Nagyligetben, permentes, árnyékos helyen. MOVE lövésztörzse. Fedett löcsarnok. Pol

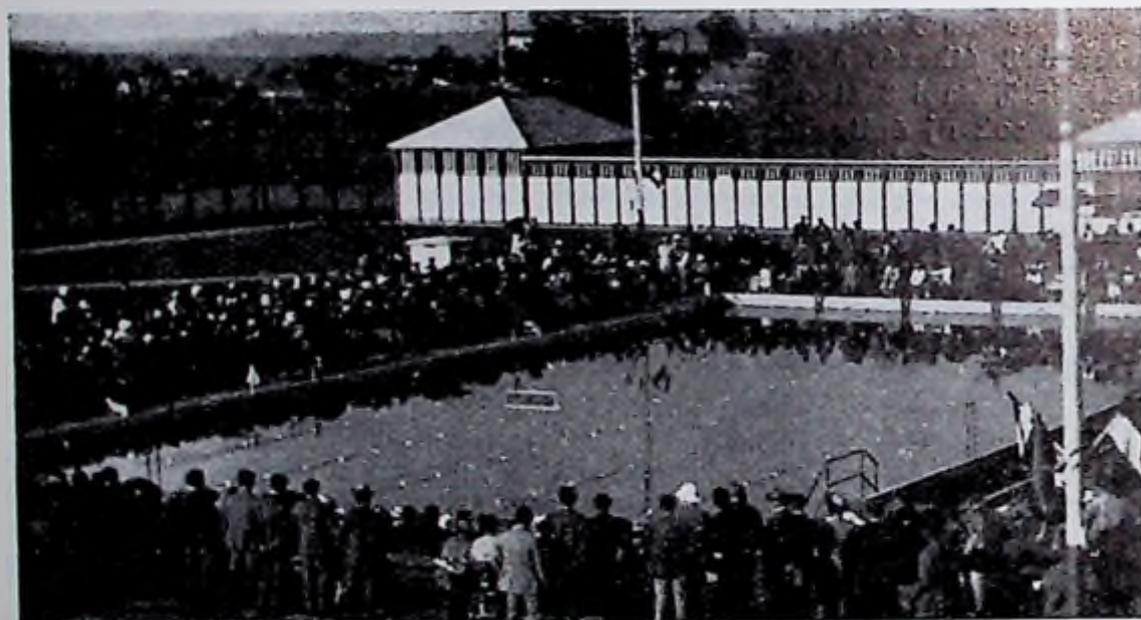
gári Lövészegylet, Nógrád- és Hontvármegyei Kerékpáros Egylet. Az egyesületek idegeneket is felvesznek tagul, sőt nyaralóknak tagság nélkül is nyújtanak sportlehetőséget, csak a tennisz szakosztály pályáján kell óránként 50 fillér labdahasználati díjat fizetni. A városban van még több tennisz-egylet, a MOVE 17-es és a realgimn. 939-es Scitovszky eserkészecsapala stb. Az Ipoly folyóban kimentári jeggyel sporthorgászat lehetséges. Télen korecsolyázás, rólli és sísport üzhető.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Radó színházi társulat télen, Déri Kamara-színház tavasszal. Gyakoriak a műkedvelő előadások. Néma- és hangosfilmekkel mozgószínház. Nyáron a szabadban. A sétákertek közül a Nagyligetben sport-, tennisz-, tekepálya és nyári mulató. Cukrászdák: Kozma-, Litauszky-, Selmeczy-féle. Kávéházak: Nemzeti Kávéház, terasz és kert-helyiséggel, cigány-, szalón- és jazz-zene. Kaszinó Kávéház, nagy fedett kert-helyiséggel, cigány, jazz, tánc.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

Kisebb séták a város határában lévő dombvidék akácos, nyírfás erdőibe. Már innen szép kilátás nyílik a Veporra és az Maesony-Tátrára. A határban van néhány jóvizű forrás is. Nagyobb séták különösen a szomszédos Cseszive, Szügy és Patyarc környékén levő magaslatokra, melyek igen jó kilátóhelyek. Hegyi turák: Három vasútvonalon könnyen elérhetők a megye legszebb kirándulóhelyei. 5—6 órás gyaloglásra keretén belül. A megye területén sok a történelmi emlék és a természeti különlegesség. A Börzsöny- és Cserhát-hegység téli sportokra is igen alkalmas.

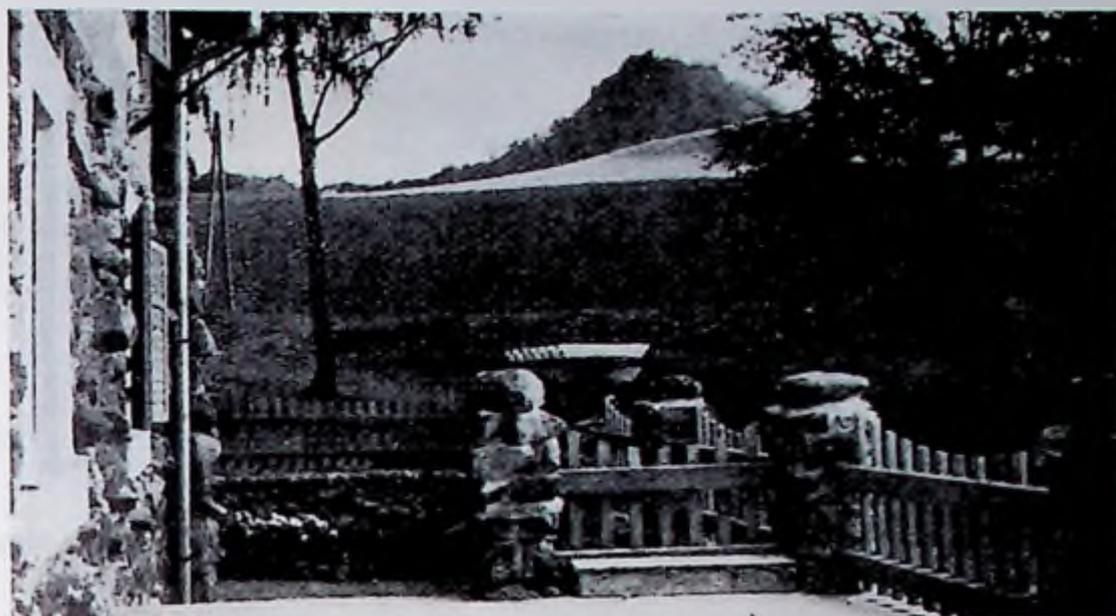

Strand

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a Város idegenforgalmi Hivatala, dr. Vannay Béla főjegyző, Városháza és az OMVESZ osztlályigazgatósága: Szász Lajos tanár, Andrássy-u. 23.

SALGÓTARJÁN M. VÁROS

Kilátás a
Salgói menedék
házából (510
m.) Salgó
városra (625 m.)

Salgótarján m. város az egyesített vármegye északkeleti részében erdős hegyektől övezett völgykallanban fekszik. Salgótarján az ország szénbányászati és gyáripari vidéki városainak egyik vezető centruma. Lakosainak száma 18.000. Budapeستől való távolsága 126 km., Balassagyarmattól 50 km. Tengerszint feletti magassága 255 méter.

A subalpin éghajlatu várost a Tarján-, Salgó-, Pécskő- és Forgács-patakok szelik át. Székhelye számos állami és önkormányzati hivatalnak.

Jelentős helyi hivatalos középületein kívül megemlítendők: a kőszénbánya igazgatósági épülete a bányakolóniában, a Rimanurány-Salgótarjáni Vasmű rt. acélgyárának telepe, a modern munkáspalotákkal és európai nivója elemi iskola épületeivel, a városi egészségház.

Templomok: róm. kath., ref. ág. ev. és zsidótemplomok.

Az acélgyárnak, üveggyárnak, vasöntő- és gépgyárnak, valamint a szénbányáknak üzemői az igazgatóság engedélyével tekinthetők meg és rendkívül érdekes és tanulmányos látványosságokat nyújtanak.

A főtéri állomással szemben lévő Szent Imre-hegyi káptalán s a hegyoldalt behálózó eserkész- és turistautak, a 368 méter magas Szent Imre-tető, valamint a Pécskő (544 méter) és Kucor (356 méter) tetők csodás panorámáikkal, igen kellemes sétá alkalmakat biztosítanak.

Az új városrészen lévő gyermekjátszóter, ugyszintén az acélgyártelephez tartozó sportpályát övező fenyves és sétautjai szintén kellemes szórakozóhelyek.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Hatvan—somoskőújfalusi fővonalon 3 óra alatt érhető el. A MÁV-sinpár Budapest felől a város déli végpontjánál levő u. n. nagyállomáson fut be. Vasutállomása kettő van és pedig a nagyállomás és az u. n. főtéri kisállomás ahol azok szállanak ki, akik a város központjába igyekeznek.

Autobusz: A MÁVAUT járatai a főtéri állomástól indulnak Balassagyarmat, Ózd, Eger felé külön menetrend szerint.

Gérautók szintén a főleéri állomáson bérelhetők.

Iparvasuti hálózatokon is megközelíthetők a környékbeli bányatelepek az e célra berendezett személyszállító kocsikon. Viteledij niuesen. Használati engedélyt a bányai igazgatóság ad.

Benzinkul a város területén 5 van a szokásos figyelmeztető jelzéssel.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Pannónia-szálló. Tulajdonos-bérlő Nagy József. Földszintes épület villanyvilágítással, központi fűtéssel és vízvezetékkel. Telefonszáma: 45. Kiadó szobák száma: egyágyas 11, kétágyas 3. Utazóknak 1.60, 2 és 2.60 P, magánosok részére 3.20 és 4 P az egyágyas, a kétágyas utazók részére 4.80, magánosoknak 6 P. Fűtés 50, illetve 80 fillér. Reggeli 50 fillér, ebéd 1.40, vacsora 1.20—1.60 P-ig. Teljes penziószerű árak háromszori, vagy ötszöri étkezéssel 4.50—5 és 5.50 P. Étterem kert-helyiség. Megyei tisztviselők részére személyenként 2 P-ös szobaár.

Bristol-szálló. Fő-utca 98. szám. Tulajdonos-bérlő Blayer Farkas. Emeletes épület villanyvilágítással, hideg-melegvíz külön fűtésre. Telefonszám: 110. Kiadó szobák száma: egyágyas 5, kétágyas 3, mindannyi folyóvízzel, egy külön fürdőszobával, 1 szoba erkéllyel ellátva. Szobák árai 2.60—4 P-ig. Fürdőszoba 1.60 P. Autógarázs az udvarban.

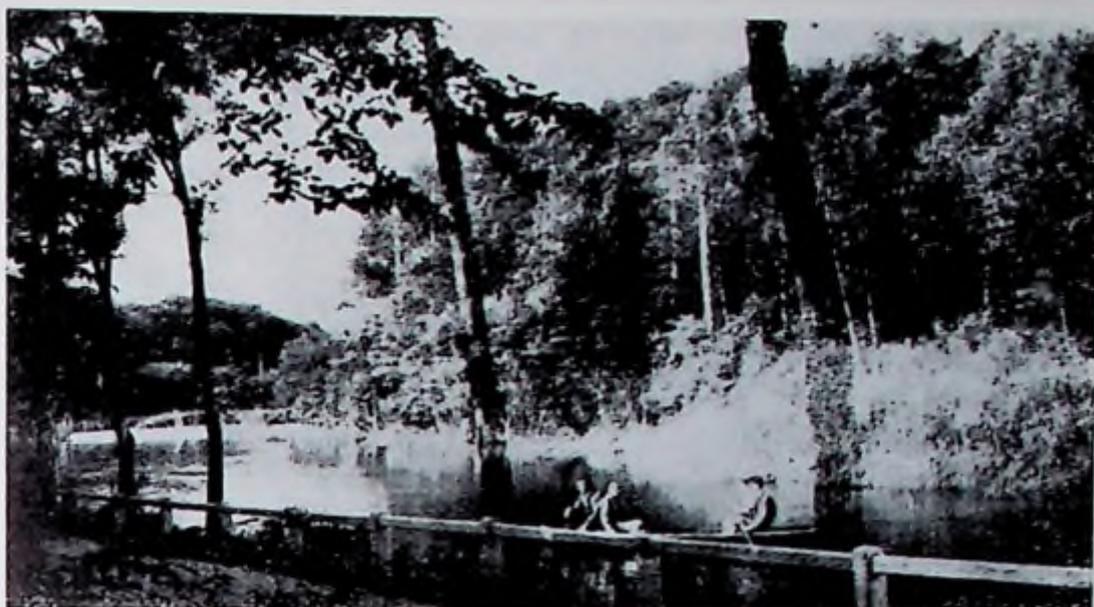
Nemzeti-szálló. Széna-tér 3. Tulajdonos Keszler Mátyás. Emeletes épület villanyvilágítással, központi fűtéssel és vízvezetékkel. Telefonszám: 36. Kiadó szobák száma: 8 egyágyas, 3 kétágyas, mindannyi folyóvízzel, egy külön fürdőszobával, erkéllyel 1 szoba. Szobák árai 2.60—4 P-ig, egy fürdő 1.20 P. Reggeli 50 fillér, ebéd 1.40, vacsora 1.20 P; teljes penziószerű árak 3 és 5-szöri étkezéssel 5 P és 5.80 P. Kávéház, melyben 100 személy kényelmesen szórakozhat. Borra való megváltás százalékos alapon is.

Vendéglők: Liget-vendéglő, Losonci-u. 28. Tulajdonos Nagy József. Erdős hegyoldalra épült nyári üdülő- és szórakozóhely, terraszokkal, szabadterei boxokkal és lánetérrel. Cigány- és jazz-zene. Magaslati kilátás, erdei sétautak. Reggeli 50 fillér, ebéd 1.40 P, vacsora 1.20—1.60 P. Teljes penzió 4.50—5.50 P-ig.

Kiss Gyuláné vendéglője, Karancs-utca 10. Izletes magyar konyha, kiszolgálás házhoz is. Reggeli 34 fillér, ebéd, kismenü 80 fillér, nagymenü 1 P, bőséges három fogással Vacsora 60—70 fillér. Napi étkezési penzió 2 P. Étterem és kert-helyiség. Előzetes közlésre 70 személyig, kiránduló-, week-endező-lársaságoknak külön szolgál terítéssel

„Haglyaskő”

Vízválasztó
halastó

Onallják Károly vendéglője, Liget-utca. Ebéd és vacsora helyi fogyasztásra és kifőzés-szerű kihordásra kapható. Ebéd 1.40 P, vacsora 1.20 P.

Polk Ferenc, Füleki-utca. Kerthelyiséggel söröző. Üzsonnázó. Étkezés megegyezés szerint.

Fizető vendéglátás: I. oszt. szobák száma 33, napiár 1.20—4 P, havonta 45 P-ig. II. oszt. szobák száma 30, havi bérletre átlag 25—30 P.

FÜRDŐK

A Pécskő és a Fürdő-utcai gőz- és kádfürdők, valamint a városi uszoda mérsékelt díjazás mellett áll a közönség rendelkezésére.

KÓRHÁZAK

A városban kítűnően felszerelt két magánkórház (Bányakórház 50 ágygal, Acélgyári kórház 35 ágygal) és 3 gyógyszerár van.

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

A salgói bányatelepen és Rónán átlag 500 m. tengerszín feletti magasságban kellemes nyaralás lehetséges. A város közvetlen szomszédságában sűrű tölgy-, eszter-, hűkk- és akácerdők vannak. Virágzáskor hódító akácillat fekszik az egész vidékre. Az év legnagyobb részében napsütötte hegy-völgyes tájakon bájos képek fogadják a kirándulókat. A lakásból kijövet már 10 perces séta után ózondus levegőben, festői tájakban gyönyörködhetnek az üdülő.

SPORT

Az ország egyik leghíresebb sportpályáján, a fenyvesektől övezett amphiteátrumszerű acélgyári pályán és a SBTC-pályán futballmérkőzések, az Újvárosrészen a kioszk előtt a városi tennispályák, uszoda, majd a MOVE-céllövőpálya és sétányok állnak rendelkezésre. Penzió, lakásbérlet, teljes ellátás iránti keresetek a „Munka” betiltap szerkesztőségénél is leadhatók.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Az Apolló mozgófényképszínház. Pannónia-kávéház és étterem, a városi Liget-vendéglő, cigányzene és jazz. Nemzeti-kávéház és étterem cigányzenével. Julius és

augusztus hó folyamán hatbetes színi-idény az ipartestület színháztermében. Szombaton este nyilvános kultúrelőadások és táncos esték egyesületi rendezésekben. A Kat. Kör, az acélgyári kaszinó és olvasóegylet, valamint az ipartestület dísztermében, a különösen felszerelt városi gyermekjátsszótéren, a Tarján-patakmenti sétányon, a Bükkös-árok (Dolina), fenyves sétányain felnőtteknek és gyermekeknek szórakozási alkalmak nyílnak. Cukrászdák közül felemlítenő a Duda-, az Elstner- és a Pécs-cukrászdák.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

A városi kálvária (15 perc), a Szent Imre-hegyi kilátó (25 perc), ahonnét tiszta időben a Magas Tátra is látható. A Baglyaskő várhegy (40 perc), Salgóvár romjai (625 m.) és a Bodzfás-forrás (1 óra 20 perc) fogaskerekű iparvasúttal is megközelíthető. Cukorsüveg alakú, oszlopos bazalteszes, mellette az ívelt kristályú kis Salgó, vagy Boszorkánykő. A Karancs- (729 m.) hegy a kálváriával és kápolnával, a 18 m magas kilátótoronnyal, honnan körképben beláthatók: a Magas Tátra, a gácsi és füleki várak, az Ipoly völgye, stb. Vízválasztótelep a magas feszültségű és távvezetéken futó villamosáram fejlesztőteleppel, völgyzáró gáttal és halastóval. Az alpesi jellegű völgyet szegélyező hegyoldalak dúsz vadállományú, sűrű erdőségekkel vannak borítva. A Karancs--Medves-vidék, a Mátra és Cserhát északi részeinek turisztikailag ápoltságát a városból különösen megtekinthetők és így Salgótarján rendkívül alkalmas arra is, hogy mint kiinduló turistaállomás vételesség figyelembe. Az 1935. év őszétől kezdve a városban újonnan épült kényelmes turistaszálló és a salgói várhegyenél egy turista menedékház fogadja a turára indulókat.

KIRÁNDULÁSOK

Baglyaskővár (301 m.), elérhető fél óra alatt a Karancs- és Kövác-utcaán át. Kálvária és Szent Imre-tető (368 m.), háromnegyed óra alatt a Tátra-utcai közön át a Bükkösárok és Borbélydíget, a Pécskő (544 m.), 1 óra alatt az Acélgyártelepen át, a Somlyóhegy- (583 m.) a Pécskőről másfél óra alatt.

Egynapos turák: Karancs-hegy (729 m.) a Pipisen át Vadaskert felett a sárga jelzésű turista úton; vissza a Cseresznyés-völgyön át a piros jelzésen. Salgó vára és a Bodzfás-forrás a salgói menedékházzal. 10-50 ágyval komfortos turistaszálló várja a turistát, főként a sísport kedvelőit. Különő síterep a kezdőknek és haladóknak egyaránt. Két órai gyaloglás az Acélgyár-telepek mellett a Ponyi puztán s a Kutházon át, Innen az eresztvényi kőbányán át Somoskőre, majd a somoskőjfalui állomásra újabb 2 óra gyaloglással. A bárnai nagykő (522 m.) a vízválasztói villamosközpont telepein át a drótkötélpálya mellett elhaladva, a Nádassvölgy érintésével 3 óra alatt elérhető.

Salgói menedékház

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT: Polgármesteri hivatal és Cserevicsky János ny. rendőrfőtiszt, Füleki-u. 48.

NAGYMAROS, ÜDÜLŐHELY

Látókép

Fotó: Gürdes

4699 lakosu nagyközség (üdülőtelep) a Duna völgyében, közvetlen a Börzsöny erdőségei alatt. Lakosai 80%-ban magyar, 20%-ban német anyanyelvűek. Budapesttől való távolsága 52 km., Balassagyarmattól 88 km. Tengerszint feletti magassága 112 méter.   Villanyvilágítás. Róm. kat. és ref. templom. A róm. kat. templom 600 éves.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Vác—szobi vonalon 1¼ óra alatt érhető el. Naponta 9 vonal-pár közlekedik. Vasutállomás Nagymaros—Visegrád és Nagymaros a falu belterületén. **Hajó:** Naponta ötszöri dunai forgalom. Csavargőzös-közlekedés Visegrádra félóránként. **Autóval:** Budapestről Vácon át 52 km. **Benzinkut** Lázár Jakab kereskedőnél.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Kék Duna-szálló, 10 szoba, 18 ágy, 8 pótágy; kétúgyas szoba napi ára 3 P, havi 40—60 P, téli fűtés 10 fillér. **Vendéglők:** Korona, Mátyás király, Strand, Galszter József. Napi 3—5-szöri étkezéssel 3—4 P. **Penzió:** Bácskai penzión 22 személyre, lakás és napi 3—4-szeri étkezés 5.50—6.50 P, 8 napon túl 20% engedmény. **Fizetű vendéglátás.** Csak lakás: I. oszt. szobák száma 60, havi 30—80 P, beosztott lakások 40 P-től 400 P-ig egész nyárra. **Csak, ellátás:** Hirtling László kifőzde.

FÜRDŐZÉS

Dunai strandfürdő, 2000 ember befogadására alkalmas.

EGÉSZSÉGÜGY

4 orvos, fogorvos és gyógyszerész.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Dunapartri árnyékos szelid gesztenyesétány, cigányzene, hetekint háromszor tánc, jazz-zene, tánciskola, 1 tennispálya, ping-pongterem.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Duna mindkét partján lévő erdőségekbe, a visegrádi romokhoz, Zebegénybe, Dobogókőre, a Börzsöny-hegység legszebb részeibe.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az üdülőhelyi bizottság.

NÓGRÁDVERŐCE

Kilátás
a várostól

3000 lakosu színmagyar dunaparti község a Börzsöny tövében. Budapesttől való távolsága 39 km, Balassagyarmattól 40 km. Vízellátása részben vízvezetékűkből, részben pedig kutakból történik.

Rom. kath. és ref. templom, Giergl Kálmán műépítész által tervezett kápolna attrakciója a községnek. A község változatos természeti szépségek közepette fekszik. Északról a Börzsöny és a Nagyszál hegyei övezik, délre a visegrádi hegyekre és a Pilisre nyílik gyönyörű kilátás. Mint üdülőhely már a fővároshoz való közelségénél fogva is kiválóan alkalmas. Villanyvilágítás.

Keletkezése a római császárok koráig nyúlik vissza. Diokletian császár korából fennmaradt római castrum romjait a Nemzeti Múzeum 1935-ben ásatta ki és védte meg a további enyészettől. E castrumot a rómaiak a Dunántúl megvédésére építették a barbárok ellen és romjait a régészek tömegesen keresik fel.

Az Árpádok korából is találunk feljegyzéseket itt-ott a váci káptalannal kapcsolatban és valószínű, hogy a Szent István királyunk által alapított váci püspökség püspökei már kezdetlől fogva itt üdültek nyáron. 1650 körül gróf Migazzi

Kilátás
a Dunapentiől

Duna-
szanaszatórium

püspök az eddig üdülöhelyüli szolgáló erdészlakot kibővítette annyira, hogy 1750 körül Mária Terézia királynőt már egy gyönyörű barokkstilű kastélyban láthatta vendégül. E kastélyt Hanauer váci püspök 4—5 évvel ezelőtt modernizáltatta, meghagyván a kastély gyönyörű barokk külsejét. Ez idő szerint a kastély papi penzió, ahol azonban világiakat is szívesen fogadnak vendégül.

Nógrádverőcét a magyar Grácnak nevezik, mert kies fekvése és olesó lakkérvizszoonyái folytán nyugdíjas tisztviselők százainak lakóhelyévé vált.

Különösen híres Nógrádverőce az itt gyökeret vert nagyhirű kerámikusokról, akik művészi készítményeikkel elárasztják az egész világot és büszkeségére válnak a magyar iparművészetnek.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest (ny. p. u.)—szobi vonalon 1 óra alatt érhető el, naponta 13 vonatpár érinti. — Hajóval a Budapest—bécsi fővonalon érhető el; naponta 4 hajójárat van, utazási tartam hajóval 2 óra. Vasut és hajóállomás a helység központjában. Autóval Vácon át 45 perc alatt érhető el; benzinkut a községháza előtt az ut mentén.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Községi vendéglő és Orthoffer Gusztáv vendéglője a Duna partján és még 4—5 jó vendéglő a községben. Menü 1.60.

Pensiók: A „Duna szanaszatórium pensió és vizgyógyintézet” közvetlenül a Dunába beépítve, gyönyörű berendezéssel, loggiákkal, modern folyóvizes szobákkal és minden kényelmet nyújtó kiszolgálással. Tel: 10. A szanaszatóriumban bentlakó fő- és alorvos van.

Gaál pensió: a Willoner-féle 16 holdas parkírozott gyümölcsösben, gyönyörű kilátással a Dunára és a festői visegrádi hegyekre. Tel: 22.

Fizetővendéglátás: Csak lakás: Családok részére villák és szobák a községben egész évre, hónapokra és napokra bérelhetők.

„Dunagyöngye strand. — Fotó: Monostory”.

FÜRDŐZÉS

A „Dunagyöngye strandfürdő” 120 kabinnal és weekendvendégszobákkal.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben 4 orvos és gyógyszerár van.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tennis pályák órákra is bérelhetők. Csónakbérlet és kölcsönzés. Motorcsónakok, vitorlások, uszás, evezés, halászat, turisztika, télen síelés stb. A strandvendéglőben esténként zene és tánc.

KIRÁNDULÓHELYEK

Változatos hegyi turák, Magyarkut, Falufőle, Csattogóhegy, Borbélyhegy, Migazzi erdő, Csalamirtás (Községi erdő), Reisner-forrás, Hileghegy, Csóványos, Nagyvillám, Mátyásforrás stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az üdülőhelyi bizottság

ZEBEGÉNY

Létkép

891 lakosu kisközség a Dunavölgy legszebb részén, erdőktől körülvéve. Igen kedvelt nyaraló- és kirándulóhely. Lakosai egyharmad részben magyar, kétharmad részben német anyanyelvűek. Budapesttől való távolsága 59 km., Balassagyarmattól 95 km. Tengerszín feletti magassága 159 m.   Villanyvilágítás. Róm. kat. templom, Ferenc József szünidei gyermektelep.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—szobí vonalon 2 óra alatt érhető el. Naponta 9 vonaspár. Vasútállomása a községben. Napi 4 hajójárat. Antón Budapestről Vacou at 60 km. Benzinkut Szobon (3 km.), vagy Nagymaroson (8 km.).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda 6 szobával és 8 ágygal; 1 ágyas szoba napi 1.50 P, 2 ágyas szoba 2 P, havi 50 P, téli fűtés napi 50 fillér. Vendéglők: Gresz Antal napi 3—5-szöri étkezés 3.50—4.50. Özv. Himmer Ferencné és Hãger György kifözöjében napi 3-szori étkezés, 2.50 P. Fizetö vendéglátás: Döry-villában két szoba havi 150 P. Egyszobas lakás havi 30—60 P. Kétszobás lakás havi 60—100 P.

FÜRDÖZÉS

Ingyen Dunastrand.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, nyáron fogorvos is; gyógyszertár Szobon.

SZÖRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Tenniszpálya, sportpálya, lötér, esónakkölesönzö.

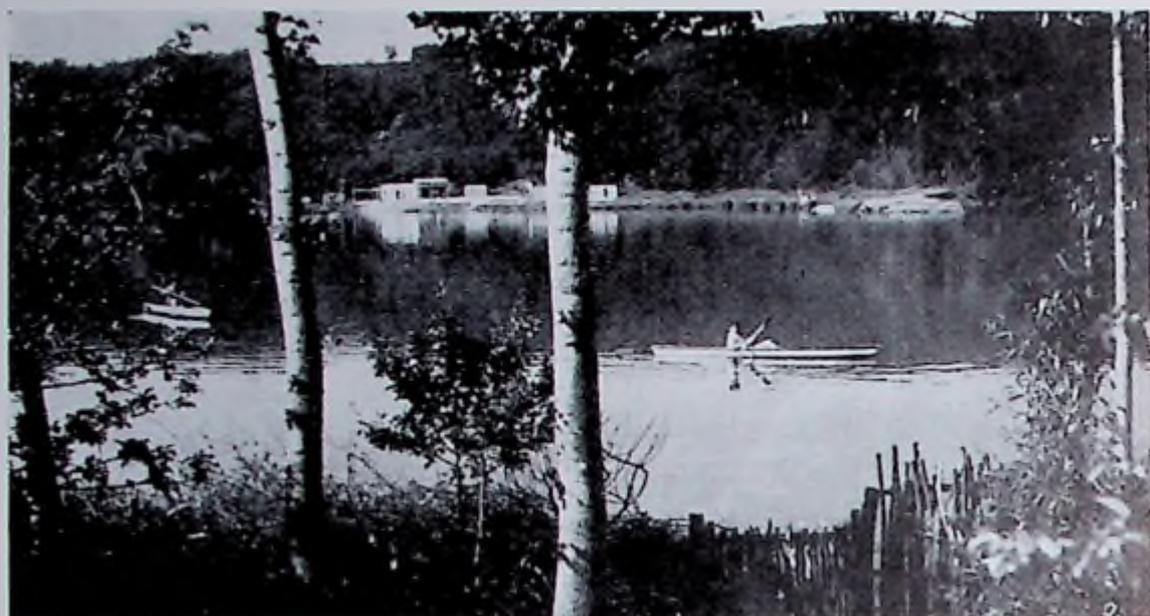
KIRÁNDULÓHELYEK

A község szélén lévő magaslatokról szép kilátás nyílik a Duna völgyére. Turistautak Szob, Márianosztra, Nagymaros felé s a Börzsöny legjobb részeibe. Szervezett kirándulások.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az üdülöhelyi bizottság.

BANK

Törzshat

695 alkosu kisközség a Romhányi hegy vonulatainak kallanszerű mélyedésében egy 20 holdnyi tengerszem partján Nógrád vármegyének erdőségekkel borított legszebb hegyvidéken fekszik, a Börzsöny-, a Nagyszál- és Cserhát-hegységek nyulványainak találkozásánál. Tengerszintfeletti magassága 177 méter. Budapesttől való távolsága 75 km., Balassagyarmattól 55 km.   Vízellátása jóvizű kutakból történik. Petróleumvilágítás. Ág. ev. templom, a katolikus templom egy félórai sétával elérhető. A község török hódoltság utáni új település, mert a régi község elpusztult. Az ág. ev. temetőben láthatók még a régi templomfalak. A községben figyelemreméltó a népviselet.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Vác—Diósjenő (át-szállás)—romhányi vonalon 2½ óra alatt érhető el, átszállással Vácra és Diósjenőre. Naponként 3 vonatpár közlekedik. Vasútállomása közvetlenül a község mellett. **Autobusz** Budapest—Vác—Balassagyarmat irányában a banki kitérőig, 2 km-re a községtől, naponta kétszer. **Autóút** Vác—Rétságon keresztül vezet, Budapesttől való távolsága 58 km. **Benzinkut** a 4 és fél km-re eső Rétságban van.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Vincze István és Gáspár István vendéglőiben 3—5-szöri étkezés napi 2.40—3 P. **Penzió.** A „Tengerszem” penzióban lakás étkezéssel napi 3.50—4.50 P. — Elkéldmenü 1.50 P. — Diétás koszt megegyezés szerint. — Hagnisz villában napi penzió 3.50—4 P. **Fizetű vendéglátás** (szervezett) a) **Penziószerű ellátás:** Vincze Istvánnál és Gáspár Ist-

vánnál napi ötszöri étkezéssel 4 P; hosszabb időre napi 3 P. b) **Csak lakás:** Molnár lakban szépen berendezett szobák havi 35—40 P-ért. Banki villa több szobával, Barca villa két 2 szobás, berendezett lakással. — A községben több szép szoba havi 20—40 P-ig. — 30—40 személyes diákesoportok nyaraltatását tanárok felügyeletével jutányosan elvállalja a Tengerszem penzió.

FÜRDŐZÉS

Fürdeni a község melletti 20 holdas tóban levő strandfürdőben a tó meleg forrása folytán május elejétől októberig lehet. Fürdési díj 30 fillér, gyermekeknek 10 fillér, kabinnal. Bérlet havi 6 P. A strand bérlője: Vincze István.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár a 4 és fél km-re fekvő Rétságban. Magaslati klímájánál, ózondus erdeinél és széllel védeltségénél fogva ideális nyaralóhely, mely elhízás,

magas vérnyomás, érrelmeszesedés, Basedow- és görvélykór, sápkór és vérszegénység esetén és az idegrendszer megbetegedésénél okvellen gyógyulást nyújt.

SZÖRAKOZÁSI ÉS SPORT- LEHETŐSÉGEK

A Bástya kioszk fedett és nyitott terraszaín cigányzene, tánc. — Tenniszpálya, kuglizó stb.

Csónakázás, halászat és vízisportok áll-

nak a vendégek rendelkezésére. Csónakok a strandon bérelhetők.

KIRÁNDULÓHELYEK

A tó környékén fekvő kisebb erdőkbe szép séták lehetők. Hosszabb sétával elérhető Alsópetényhen a Verbőczy-emlékmű és a romhányi történelmi emlékek, a 996 m. magas Csóványos, Drégely vára, a nógrádi és a szarvaskői rom.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza

BUJÁK

Látkép

2409 lakosú szinmagyar kisközség, erdős domboktól körülvevett völgykötányban. A környék hegyei mintegy 200—500 m magasak. Budapesttől való távolsága 93 km, Balassagyarmattól 29 km. Tengerszintfeletti magassága 190 méter.   V. á. Apc—Zagyvaszántó. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik; a község közepén kútú vizű forrás van a Közegészségügyi Hivatal ellenőrzése alatt. Villany- és petroleumvilágítás. Róm. kath. templom. Történelmi nevezetessége a régi romokban heverő vár.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton Budapestről a Budapest—Hatvan—salgótarjáni vonalon Apcig 3 óra alatt közelíthető meg. Naponként 5 vonatpár. Vasútállomása: Apc—Zagyvaszántó, a községtől 20 km.-nyire. Bérkocsi viteldíja 4.50, 5.— P, bérautó Bujákról 7 P. Autobusszal Aszódtól Szirá-
kig közelíthető meg, viteldíj 3 P, onnan kocsin köves úton 13 km., turista úton 7 km. Autóval: Budapest—Hatvan—Szirákon át, vagy Budapest—Aszód—Szirákon át, vagy Budapest—Vác—Penc—Acsa—Galgaguta—Szirákon át közelíthető meg. Benzinkút Szirákon (13 km.).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizető vendéglátás (szervezés alatt). a) Pénziószerű ellátás: Ozsváry Lajos plébánosnál háromszori étkezéssel 3.10 P. b) Csak lakás: I. oszt. szobák száma 3,

napiára 1 P, havonta 15 P. II. oszt. szobák száma 10, napiára 80 f, havonta 12 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerár Szirákon.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Ünnepnapokon a vendégek szórakoztatására Gyöngyös bokréta, énekek, táncok.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kiseb kirándulások lehettek Bokor, Cserhátszentiván és Ecség községek környéke, a bujái várromhoz és a Sasbérre, ahonnan több emeletes kilátótoronyból szép kilátás nyílik.

Nagyobb kirándulással elérhető Bér és Herencesény községek környéke, a Galgavölgye és a Cserháthegység.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

C E R E D

Üdülő
és parkrésztlet

2000 lakosu színmagyar község, 450—500 m-nyi erdővel borított hegyek által övezett völgykötletben fekszik. Tengerszintfeletti magassága közel 300 m. Budapesttől való távolsága 120 km. Vízellátása egészséges vizű zárt kutakból történik. Petróleumvilágítás, nyáron az üdülőben villany. Posta és telefonállomás a községben. Vasútállomása: Salgótarján. Régi rom. kath. barokkstíliú templom. Istentiszteletek naponta.

KÖZLEKEDES

Vasuton Budapesttől Salgótarjánig közlelhető meg, leszállás Salgótarján-Főtér-i kis állomáson; innen előre rendelendő kocsikon 1½ óra alatt érhető el. Viteldíj 6.— pengő vagy 2.— pengő személyenként. Autóval Budapest—Hatvan—Salgótarjánon át 3 óra alatt érhető el.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS:

A községben még szervezés alatt. Ceredi üdülő: Kastélyszerű épület, régi szép parkban. Vízvezeték, villanyvilágítás, folyóvízzel ellátott szobák és fürdőszobák; saját, állandóan a Tarna palakból folyó vízzel táplált strandfürdő és tennispályák, tekepálya, ping-pong és tánc. Napi pensió 4.50 P.-tól. Külön gyermeknyaralattás kísérő nélkül is. Tele-

fon: Cered 3, este 8—9 között félár, 1.14 P. Tulajdonos és felvilágosítást ad: Farkas Richárdné.

FÜRDŐZÉS

Az üdülő strandfürdőjén.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, házi gyógyszerhárral, gyógyszerhárral Salgótarjánban.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Az üdülő parkjában tennisz és tekepálya; télen kitérő sítérp és szánkózás.

KIRÁNDULÓHELYEK

A környék gyönyörű erdőkkel borított hegyeibe. Nagykő, Salgóvára, Halastó.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Ceredi üdülő, Cered. Budapesten Bleyerné, VI., Teréz krt. 52., III. 14., Telefon: 125—533, 9—18 óráig.

CSERHÁTSZENTIVÁN

Hírvölgy

610 lakosu régi nemes kisközség a Cserhát legmagasabb, erdős vonulatai között, annak legszebb részén. Budapesttől 111 km., Balassagyarmattól 46 km. Tengerszintfeletti magassága 223 m. Petróleumvilágítás.   U. I. Eeseg. V. á. Pásztó. A községben löbb modern, zárt szivattyus kut és határában több kitünő vízü forrás.

KÖZLEKEDÉS

A Budapest—Hatvan—salgótarjáni vonalon Pásztóig 3 óra alatt közelíthető meg. Onnan bérkeosi (14 km., igénylendő OMVESZ helyi megbizottól) 4 P. Benzinkut Pásztón.

LAKÁS, ELLÁTÁS

Vendéglő: Községi vendéglő. 2 butorozott szobával, szoba ára napi 1 P. **Fizető vendéglátás:** I. oszt. szobák száma 10 napi ára 1—1.20 P. II. oszt. szobák száma 23, napi ára 80 fillér. Teljes ellátás szobával együtt 3.50 P.

FÜRDŐZÉS

A Szuha-patak megduzzasztásával gyógyörü helyen strandfürdő, mely maga is lótványosság. Hosszuságánál fogva uszásra kiválóan alkalmas, de sekély része gyermekek fürdésére is igen megfelelő. Természetes környezete (meredek hegyoldal és lankás füves térség) elsőrendü napózóhely. Van homokstrandja

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — községháza

is. A megmaradt erdei fák viszont hűs árnyékokat nyújtanak minden napszakban. Közvetlen szomszédságában ásványos vízü forrás és vendéglő. A strand mellett igen olcsón telkek is vásárolhatók.

EGÉSZSÉGÜGY

Nógrád-Hont vármegyének üdülésre annyira alkalmas területén sem sok olyan község van, amelyben a hegyi és erdei levegő annyira éreztetné hatását, mint itt. Orvos és gyógyszerár Eesegen (1½ km).

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Horgászat, ránkaszat, lóler, tekepálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

A széletrőzsa minden irányában: Babeves-esárda, eserkuti, szentiváni völgy, Hollókő, Buják, Szanda vára stb.

Erdős, romantikus környéke eserkész-táborozásra kiválóan alkalmas.

DIÓSJENŐ

Strand

2324 lakosu színmagyar kisközség a Börzsöny hegység aljában. Budapeستől való távolsága 63 km., Balassagyarmattól 41 km. Tengerszint feletti magassága 267 méter. Vizellátását jóvizű kutakból nyeri. Petróleumvilágítás. Rómi kal. és ref. templom. Hősi emlékmű. A Börzsöny-hegységnek könnyen elérhető, központi fekvésű kiváló üdülő- és kirándulólhelye.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton, a Budapest—Vác—balassagyarmati vonalon 2½ óra alatt érhető el. Naponta 4 vonatpár. Vasútállomás a községben. Autóval Vácra át érhető el. Benzinkut Rétságon (10 km.).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Havas József és Kovács Ödön. Napj négyzeri étkezés ára 3—4 P. Fizető vendéglátás: igen sok helyen, mert a község forgalma ujabban nagymértékben fellendült. Ennek ellenére napi 3—3.50 P-nél többre a lakás és ellátás nem kerül. III. oszt. szoba napi ára 1 P, havonta 30 P.

FÜRDŐZÉS

A község melletti strandfürdő 40 m. Legmélyebb víz 2.20 m. A strandjegy ára felnőtteknek egy napra 20, gyermekeknek 10 fillér. A strandfürdő közvetlen a

Börzsöny hatalmas erdőségei alatt, pormentes helyen, szép környezetben fekszik. Közvetlen mellette vendéglő kifőzéssel, ami egésznap szabaddan tartózkodásra is alkalmassá teszi. Közeliében olesó, villaépítésre alkalmas telkek is vásárolhatók.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos, gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Futballpálya, lőtér, Tenniszpálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Börzsöny hegység a legváltozatosabb erdei sétákra és turákra alkalmas. Több nyárra akár ismétlődés nélküli program is készíthető. Jenőitó, Sváb-kastély, Závorgerine, Kemencevölgy, Királykut, Királyháza, Csoványos, Nagyhégy-hegy.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

DRÉGELYPALÁNK

Látvány

1984 lakostól színmagyar kisközség az Ipoly mellett, közel a Börzsöny hegység erdeihez. Tengerszint feletti magassága 170 méter, Budapesttől való távolsága 82 km., Balassagyarmattól 22 km.   Vizellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. Róm. kath. templom. A községtől kb. 2 1/2 órányira fekvő várromok Szondy György hősiességéről és haláláról regélnek. A község határában van a Szondy-emlékkápolna.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Vác—balassagyarmati vonalon 2 1/2 óra alatt érhető el. Naponként 4 vonatpár közlekedik. Vasutállomása kettő van és pedig a Pest felőli végén „Drégely-megállóhely” (fél órával közelebb a várhoz) és a másik végén Drégelypalánk. **Autobusz** a drégelypalánki vasutállomásról indul ki Vámosmikola felé. Naponként háromszori járat; viteldíja 2.40 P. **Autón** Vác—Rétság és Nagyoroszin át közelíthető meg, az út hossza Budapestre 72 km. **Benzinkut** Adler Izidor kereskedőnél.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Vasuti vendéglőben napi 3—5-szöri étkezés 2 P. **Fizető vendéglátás** (szervezett). a) **Penziószerű ellátás:** Tömörkényi Gyulánál, a várromok alatti erdő szélén, 5 személy részére, napi négyszeri étkezéssel, lakással, szemé-

lyenkint 3 P. b) **Csak lakás:** II. oszt. szoba 20, napi ára 80 fillér, havi 15—20 P. III. oszt. szoba 30, napi ára 50 fillér, havi 10 P.

FÜRDŐZÉS

Az Ipolyban gyermekek is fürödhetnek.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerészter helyben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A vasuti vendéglőben cigányzene. Sportpálya. Az Ipolyban horgászni lehet.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kisebb kirándulások: Szondy-kápolna, Szent Imre-forrás, „Kutyika”, Babatipusztja. **Nagyobb kirándulások:** Drégelyi várrom, stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

HONT

Utca-részlet

1025 lakosú, színmagyar kisközség, közvetlen a Börzsöny hegység erdősegei alatt, az Ipoly-folyó mellett. Budapesttől való távolsága 87 km. Balassagyarmattól 27 km. Tengerszint feletti magassága 170 m.   Vizellátása jó vizű kutakból történik. Pefróleumvilágítás. Róm. kat. templom. A község Hont vezér várának helyén keletkezett.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton Budapestről Vácra át Drégelypalánkig, s onnan a határforgalmi vonalon $2\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el. Palánkig 4 vonatpár. Vasútállomás a község mellett. **Autóbuszon** Drégelypalánktól érhető el. **Autóval** Budapestről jó úton Vác—Drégelypalánkán át 77 km. **Ben-zinkul** Drégelypalánkon.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: v. Zábrádi József, napi 3—5-szöri étkezés 1.80—2.20 P. **Fizető vendéglátás** (szerv.) a) **Penziónszerű ellátás:** Schrimpf Leó ny. gépgyári felügyelőnél, lakás és napi ötszöri étkezés 3.50 P (4—5 személyre). b) **Csak lakás:** I. oszt. szoba 8, napiár 1 P, havonta 20 P. II. oszt. szoba 15, napiár 80 fillér, havonta 15 P. III. oszt. szoba 20, napiár 50 fillér, havonta 10 P.

FÜRDŐZÉS

Az Ipolyban ingyen fürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

A tartózkodás olyanoknak ajánlható, akik pihenés céljából csendes hegyalji, jó levegőjű helyet keresnek. Kórorvos és gyógyszerár Drégelypalánkon.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Horgászni az Ipoly-folyóban lehet. Lőtér a vadregényes honti szakadéknál.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kömájpuszta. Paracsavölgy. Kukucska (kilátás Selmebányáig), honti szakadék stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

MÁTRASZÖLLŐS

Léti

1673 lakosu, színmagyar nagyközség a Cserhát nyulványai között, erdőkől övezett völgykallanban. Budapesttől való távolsága 101 km., Balassagyarmattól 42 km. Tengerszint feletti magassága 215 m. Postahivatal, telefon. 300 45 U. I. Pásztó. Víz-ellátása jövizű kutakból történik. Petróleumvilágítás. Róm. kath. templom. Két érdekos, régi kastély van a községben: a Szilárdy- és Jeney-kastély. Ez utóbbi rokokó stílusú, monumentális kapubejárattal, kápolnával, 200 m. hosszú kőfallyal és gót órlorennyal. A község már a XIV. században megvolt. Erre vonult át II. Rákóczi Ferenc a szécsényi országgyűlésre.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton, a Budapest—Salgótarjáni vonalon $3\frac{1}{2}$ óra alatt közelíthető meg. Naponta 5 vonatpár közlekedik. Vasútállomása a községtől $1\frac{1}{2}$ km.-nyire; innen bérkocsin lehet a faluba jutni, melynek díja 1.50 P. **Autóval** az Aszód—Verseg—Jobbágyi és Pásztó községeken keresztül vezető műuton érhető el. **Benzinkut** Pásztón, a községtől 4 km.-nyire.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizető vendéglátás (szervezett). a) Penziószerű ellátás. 1. Csillár-üdülő 18 szobával, napióra földényben 3.50—4.50 P. idény elején 2.50—3 P. 2. Özv. Hajdu Jánosnénál, földényben 4 P. 3. Kiszner

Zsigmondnál, a községtől 1 km., a Cserhát oldalában, földényben napi 4 P. b) **Csak lakás:** egyes gazdáknál szoba kenyelhasználattal napi 1 P-ért.

FÜRDŐZÉS

10×25 m. medencéjű strandfürdő, 10 kabina, napi díj 30 f és szabadfürdő a Zagyvában.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Pásztón.

KIRÁNDULÓHELYEK

1—2 óra alatt fel lehet jutni a Tepke-hegy gerincére, ahonnan a Cserhát vidékének nagyrésze látható. A falutól 25 perenyire fekvő Fügökötetőről szép kilátás nyílik a Mátrára.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

MÁTRAVEREBÉLY

Róm. kath.
templom

1467 lakosu, szimnyagyar község a Zagyva völgyében, a Cserhát és Mátrahegység között. Egyike Nógrád vm. leghízebb fekvésű községeinek. Budapesttől való távolsága 109 km., Balassagyarmattól 40 km. Tengerszint feletti magassága 180 m.   Vízellátását jövizű kutakból nyeri. Villanyvilágítás. Róm. kath. templom. Hősi emlékmű. A község a XIV. század elején keletkezett, de a XVI. században teljesen elpusztult. Temploma régi romjaiból a XVI. században épült fel s műemléknek van nyilvánítva. A községtől 3 km-re van a Szentkut nevű, országos híré bucsujáróbely. A monda szerint Szent László király fakasztotta a forrást a szikla oldalából. Évente kb. 100 ezer hívő zarándokol ide.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Hatvan—szalgótarjáni vonalon $3\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el. Naponta 5 vonatpár közlekedik. Vasútállomása a község középpontjától 1 km-re fekszik. **Autobusz** búcsuk alkalmával Szentkútra 40 fillér személyenként. **Autóval** Aszód—Hatvan—Pásztón át érhető el. **Helybeli közlekedési eszközök:** Búcsuk alkalmával 50—60 parasztkocsi és 3—4 autobusz az állomáson. Kocsi viteldíja 30 fillér, az autobuszé 40 fillér.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda a szentkúti bucsujáróbely közvetlen szomszédságában van. Dlehány Jánosnál, 4 vendégszobával. Penziószerű ellátás napi négyszeri étkezéssel 3.50 P. **Vendéglők:** Dlehány János és a Hangyavendéglő (Szentkutpusztán). Ebéd 0.80—1.30 P, vacsora 60—80 fillér. **Fizető**

vendéglátás (szervezett). a) **Penziószerű ellátás** Kertész Emil magánzónál, napi 3.50 P, Lengyel Lajosnál, napi 2 P. b) **Csak lakás:** II. oszt. szobák száma 20, napiár 1 P, parasztházaknál napiár 70 f. Búcsuk alkalmával tömegszállások.

FÜRDŐZÉS

Zagyvafolyóban ingyenfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerár a 4 km-re fekvő Nagybátonyban.

KIRÁNDULÓHELYEK

Mint kirándulóhely elsősorban a szentkúti bucsujáróbely jön számításba. Szép templom, ferenczerendi kolostora, az ahhoz tartozó gyönyörű park és a kegyhelyek igen érdekes látványok. A község végénél kezdődő magastatokról a Mátrára nyílik szép kilátás. Könnyen elérhető Agasvár és Gallytető is.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

NAGYOROSZI

Látvány

2300 lakosu színmagyar nagyközség a Börzsöny hatalmas erdőségei tövében. Budapesttől való távolsága 72 km. Tengerszint feletti magassága 208 m. ~~Magas~~ Vizellátása jóvizű kutakból. Villanyvilágítás. Róm. kat. templom, izr. imaház, hősök emlékműve. A község Könyves Kálmán uralkodása alatt alakult. A „Táborárok”, „Bégekutja” török emlékek. 1849-ben Görgey csapatai itt is összecsaptak a császáriakkal.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton, a Budapest—balassagyarmati vonalon 2¼ óra alatt érhető el. Vasútállomása: Nagyoroszi. A Drégelyvár-megálló közvetlenül a falu végén van. Autóval a Vác—rétsági úton közelíthető meg. Autobuszjárat Balassagyarmat—Vámosmikola felé. Benzinkutak özv. Hoffmann Dávidnál, Sas Ernőnél és Lichtmann Nándornál.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Keczián László vendéglője. Napi háromszori étkezés ára 2 P. Fizető vendéglátás (szervezett). Csak lakás: II. oszt. szoba 5, napiár 0.70—1 P. Vasárnap helipiac. Élelmiszerek, gyümölcs stb. olcsón beszerezhető termelőknél és a gr. Wenckheim-féle uradalomnál.

FÜRDŐZÉS

Nem túlságosan száraz nyárban palatkokban.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községbáza.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár helyben.

SZÖRÁKOZÁS ÉS SPORT

Sportpálya. Lőtér és tekepályák.

KIRÁNDULÓHELYEK

1½ óra alatt könnyen elérhető a drégelyi várrom. A közel fekvő erdőségekben szép sétákra nyílik alkalom. A drégelyi romokhoz vezető útról letérve a bernecei út a Deszkáspusztához vezet, majd az Oszlopó forráshoz (Korányi emléktáblával). Mint jó kilátópont ajánlható Királyháza felé a Bugyihó, Hont felé a Kőkapu nevű magaslat. Horpács község Mikszáth Kálmán és Szontágh Pál lakóházaival szintén megtekintésre érdemes.

NÓGRÁD

Várron

1738 lakosu kisközség, közel a Börzsönyhegység legszebb részeihez. Budapestről való távolsága 58 km. Tengerszint feletti magassága 236 m. Vízellátása kutakból és forrásokból történik. Petróleumvilágítás. Róm. kat. temploma 1757-ben épült. Nevezetessége a várron, Villany szerelés alatt.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton, a Budapest—Vác—balassagyarmati vonalon $1\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el. Naponta 4 vonalpár közlekedik. Vasutállomása a község szélén. Autóval állami uton Vácon át érhető el, 50 km., (utolsó 3,5 km. nem kövezett út). Benzinkut a községben nincs, de benzin kisebb mennyiségben kapható özv. Sámuel Mórónál.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Hangya szövetkezet vendéglőjében napi háromszori étkezés 2,50 P. Penzió $\frac{1}{2}$ órányira a turista menedékházban szállás 80 f., napi ellátás 3 P., 60 ágy, italmérés. Fizető vendéglátás (szervezett). a) Penziószerű ellátás napi háromszori étkezéssel 3—3,50 P. b) Csak lakás: II. oszt. szobák száma 25, havonta 20—30 P. A nyaralók maguk is főzhet-

nek. Az élelmiszerek, gyümölcs stb. a községben olcsó. Tejszövetkezet is van.

FÜRDŐZÉS

50×25 méter területű, $\frac{1}{2}$ —2 méter mélységű, betonfalú uszoda (kabinokkal). Egyszeri fürdés ára 30 fillér, havi 5 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerlár Diósjenőn (5 km.).

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Sportpálya a község mellett.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kiseb kirándulások: $\frac{1}{2}$ —1 órai séták a községet körülvevő erdőkben tehetők. Nagyobb kirándulások a Börzsönyhegység legszebb részeibe. Weekendzőknek, eserkészeknek szép erdőben, vagy erdőszélén sáltrák részére ingyen hely. A község közelében eddig is több eserkészcsapat táborozott.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

PERŐCSÉNY

Látkép

1185 lakosu. szőnyagnyar község a börzsönyi hegység lábánál lévő völgykötletben. Budapesttől való távolsága 80 km., Balassagyarmattól 47 km. Tengerszint feletti magassága 180 m. U. p. és n. t. Vámosmikola. V. á. Drégelypalánk, vagy Szob. Vízellátása kutakból. Petróleumvilágítás. Ref. templom. A nép saját tervezésű madeiramunkával, kosarak, lábtörők, szőnyegek készítésével foglalkozik.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Vác—Drégelypalánk, vagy a Budapest—Vác—szobai vonalon érhető el. Vasútállomásai: Drégelypalánk vagy Szob; mindkettő kb. 24—26 km.-nyire. **Autóbusz:** Drégelypalánktól vagy Szobról Star autóbuszjáratok. Viteledj Drégelypalánktól 1.50 P, Szobtól 1.50 P. **Autóval** a Budapest—Vác—Szob—Vámosmikola v. Budapest—Katalin — Nagyoroszi — Drégelypalánkon, Vámosmikolán és Szobon.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Hangya Fogy. Szöv. vendéglője. **Fizető vendéglátás.** Csak lakás: I. oszt. szoba 20, napi ára 80 fillér, havi 20 P. II. oszt. szoba 15, napiár 60 fillér, havi 18 P. Árak állandó ellenőrzés alatt.

FÜRDŐZÉS

15×20 m nagyságu medencével bíró strandfürdő. A községtől 3 km.-re Ipolyfürdő. Fuvar 1.50 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos, gyógyszerár Kemencén és Vámosmikolán (6 km.)

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Nyáron kéthetenként kabaréelőadás. Társaskör.

KIRÁNDULÓHELYEK

Az Ipoly, Salgóvára, Bányapuszta, Csarna völgye, Csóványos, Drégelyvár, Királyháza, stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

RÉTSÁG

Strand

1049 lakosú, magyar anyanyelvű község a Börzsöny és Cserhát között elterülő dondlyvidéken. A község magasabb pontjairól szép kilátás nyílik az egész medencére és az azt körülvevő hegyekre. A nógrádi járás székhelye. Budapesttől való távolsága 70 km., Balassagyarmattól 48 km.   Vizellátását jóvizű kútakból nyeri. Petróleumvilágítás. Róm. kath. templom. Nevezetességei a hősi emlékmű és a most készülő országzászló. Igen érdekes népművelése van.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Vác—Diósjenő—romhányi vonalon 3 óra alatt érhető el, Diósjenőn való átszállással. Naponként 3 vonatpár közlekedik. Vasutállomás a községben. **Autóbuszjárat:** Vác—Balassagyarmat között hétköznap kétszer, vasárnap egyszer. Menetideje Vácra $\frac{3}{4}$ óra (21 km.). **Autóval** Vácra át közelíthető meg; az út hossza Budapestről 63 km. **Benzinkút.** Adler Izidor és Rosenfeld József vegyeskereskedőnél van.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Szabó Ferenc és Jakab Ferenc vendéglősöknél napi négyszeri étkezés 2.80—3 P. Gyermekellátása meggyezés szerint. Szabó Ferenc vendéglőjében van 3 szoba is, 5 ágygal; 2 ágyas szoba napi 2 P. **Fizetendő vendéglátás** (szervezett). **Csak lakás:** II. osztályu szobák száma 20, napiár 1.50, havonta 40.— P. III. oszt. szobák száma 20, napiár 1.20, havonta 35.— P.

FÜRDŐZÉS

20×50 méteres strandfürdő van a községben. Belépődíj egész napra 30 fillér, gyermekeknek 10 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszeriar helyben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Mint járási székhelyen igen élénk társasági élet folyik. A vendéglőkben esténként cigányzene és hetenként kétszer tizenzene, azonkívül tennispálya és futballpálya áll a közönség rendelkezésére.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kisebbséttával elérhető a „Csurgó-forrás”, a jásztelekpusztai és pusztaszónlői erdők. Jásztelekpusztánál avargyűrű-maradványok is láthatók. Szép kirándulóhelyek még Bánkfürdő, a romhányi Rákóczi-emlék és a nógrádi vár.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

SOMOSKŐUJFALU

Somoskővár
romjai

2342 lakosu, magyar anyanyelvű kisközség a Karancs és Salgó hegyek között. Egyike a megye legmagasabban fekvő községeinek. Tengerszint feletti magassága 350 méter. Budapestről való távolsága 135 km. Balassagyarmattól 60 km. Vizellátását egészséges vizű kutakból nyeri. Villanyvilágítás. Róm. kath. templom. A község közelében van Somoskő-vára, melyet a XIV. században a Kazics-nemzetség építtetett öt- és hatszögletű, oszlopos bazaltkövekből. Alatta a híres bazaltömlés és bazaltbánya.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Hatvan—Salgótarjáni vonalon 5 óra alatt érhető el. Naponta öt vonatpár közlekedik. Vasútállomás a községben. Autóval Aszód—Hatvan—Pászló—Salgótarjánon át 125 km Budapestről. Benzinkut Salgótarjánban.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: A községi vendéglőben napi ellátás 2 pengő, ugyanott lakás is kapható. Fizető vendéglátás: Penziószerű ellátás itt Krepuska Gézánál, 20 személyre, napi négyszeri étkezéssel 5—7 P. A szobákban folyó víz.

FÜRDŐZÉS

Van szerényebb igényeket kielégítő strandfürdője, napijegy 30 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Salgótarjánban (7 km).

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Tennisz, rádió, télen kütűnő sítérp.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kisebb sétával eljuthatunk a 727 méter magas Karancs csuesra, ahonnan szép kilátás nyílik a Magas Tátrára, a Liptói havasokra, stb. A csueson vonul át a trianoni határ, ugyanitt kilátótorny és kis kápolna van. A falutól keleti irányban jutunk fel a somoskői várba. A vár alatt ritka természeti látvány a bazaltömlés. Innen könnyen el lehet jutni a Salgó csuesán levő várromhoz is, ahol Petőfi emléktábla van. Nagyobb sétával Salgótarjánba lehet jutni.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

SZANDA

Várom

1320 lakosu, szimmagyar kisközség Szandahegy lábánál, erdős magaslatoktól övezve. Tengerszint feletti magassága 300 méter. Budapesttől való távolsága 91 km. U. p. Terény, n. l. Cserhátsurány. V. á. Magyaránador. Vízellátása fõvizü kutakhól és zárt mintakutuhól. Petróleumvilágítás. Róm. kath. templom. A régi várból kb. 8 m. magas falrészlet maradt meg. A szandai vártól szép idõben a Magas Tátraig lehet ellátni.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Aszód—balassagyarmati vonalon Magyaránadonig 3½ óra. Vasútállomása Magyaránador. **Autóval** Vác — Balassagyarmat — Magyaránadonon át Budapestrõl 104 km, Aszód—Beeskõn át 91 km. **Benzinkut** Bercel községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizetõ vendéglátás (szervezett). **Penziõszerü ellátás.** Szemeredy Lajos körjegyzõnõl, napi háromszori étkezés 2 P, I. oszt. szoba havi 22—24 P. Frank Lajos mérnök-nõl I. oszt. szoba havi 25 P. étkezés napi 2.60 P. Lukács Jenõ ny. tisztihelyettesnõl két II. oszt. szoba napi 1 P. étkezés 2 P. Csukly Ferenc uradalmi erdõõrnõl lakás

és ellátás 3 P. Petrányi Ferenc és Czibor Ferenc gazdálkodónál lakás és ellátás 3 P.

FERDÖZÉS

Strandfürdõ 16×8 m. nagyságu medencével, melyet forrásvíz táplál.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos Terényben (2 km.), gyógyszerlar Bercelen (5 km.).

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpálya.

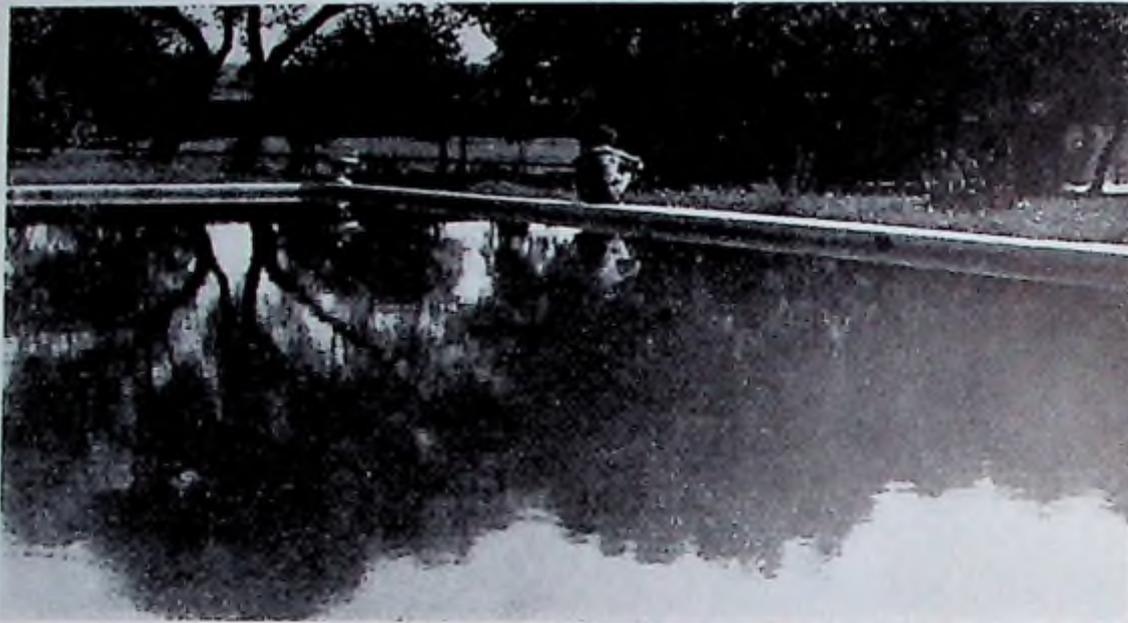
KIRÁNDULÓHELYEK

Másfél-két órányira a szandai vár, a szandai kõbánya, az Eratus-forrás, 6 km-nyire a bujáki vár.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztõ bizottság — községgháza.

SZIRÁK

Strand

1586 lakosu, szinmagyar nagyközség a Cserhát vonulatai között. A sziráki járás székhelye. Budapesttől való távolsága 82 km., Balassagyarmattól 42 km. Tengerszint feletti magassága 180 m. V. á. Apc—Zagyvaszántó, vagy Galgaguta.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton, a Hatvan—salgótarjáni vonalon Apcig 2½ óra alatt érhető el. **Autóbusz** Budapestről (Berlini-tér) 85 km., az aszódi állomástól 33 km. **Autón** Budapestről Vác—Galgagután át 82 km., Aszód—Versegen át 68 km. **Benzinkut** van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda 4 szobával, napiár 1.50 P. **Fizető vendéglátás;** Jegyzék Murányi Imrénél (strandfürdő, telefon 18.). Szobák ára: napi 1.50 P, havi 30 P.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdőben (20 m. hosszú, vízmélység 0.60—1.40 m.). Belépőjegy 10 f, fürdőjegy 40 fillér, havibérlet 4 pengő,

idényre 10 P. A strandfürdő környéke kellemes szórakozóhellyé épült ki tenisz- és tekepályával, fedett mulatóhellyel, kjs szünpaddal, táncpályával és fás részén lugasszerű pihenőhelyekkel.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Kaszinó, tenisz- és footballpálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

A környék szép erdősegeibe, a bujáki és szandai várhoz stb. A község kiindulópontja lehet a Cserhát keleti részébe rendezett változatos kirándulásoknak. A mellette levő magaslatokról szép kilátás az Alföldre, a Mátra és a megszállt Felvidék felé.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

SZOKOLYA

Halastó

1964 lakosu, szinmagyar nagyközség a Börzsöny hegység helcséjében. Turista gőcpont. A Börzsöny legmagasabb pontját innen érhetők el a legkönnyebben. Tengerszint feletti magassága 202 méter. Budapesttől való távolsága 49 km.   Vizellátása jövizü kutakból. Villany- és petróleumvilágítás. Róm. kat. és ref. templom. Hősi emlékmű. A község határában most van feltárás alatt a Börzsöny egyetlen barlangja.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton, a Budapest—Vác—balassagyarmati vonalon 1½ óra. Vasútállomás 2 km-re. Bérkocsi a községbe 1.50 P. **Autóval** Vác—Nógrádverőce—Kismaroson át 51 km. Budapestről. **Benzinkul** Nógrádverőcén (9 km.).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Magyar András és Schwarz Bernátnál napi étkezés 2.—2.70 P. **Csak lakás:** II. oszt. szoba 4, haviár 15 P.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár a 9 km-re fekvő

Nógrádverőcén; körorvosi látogatás hetenkint kétszer. A község hegyek közötti fekvésénél fogva üdülésre kiválóan alkalmas.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

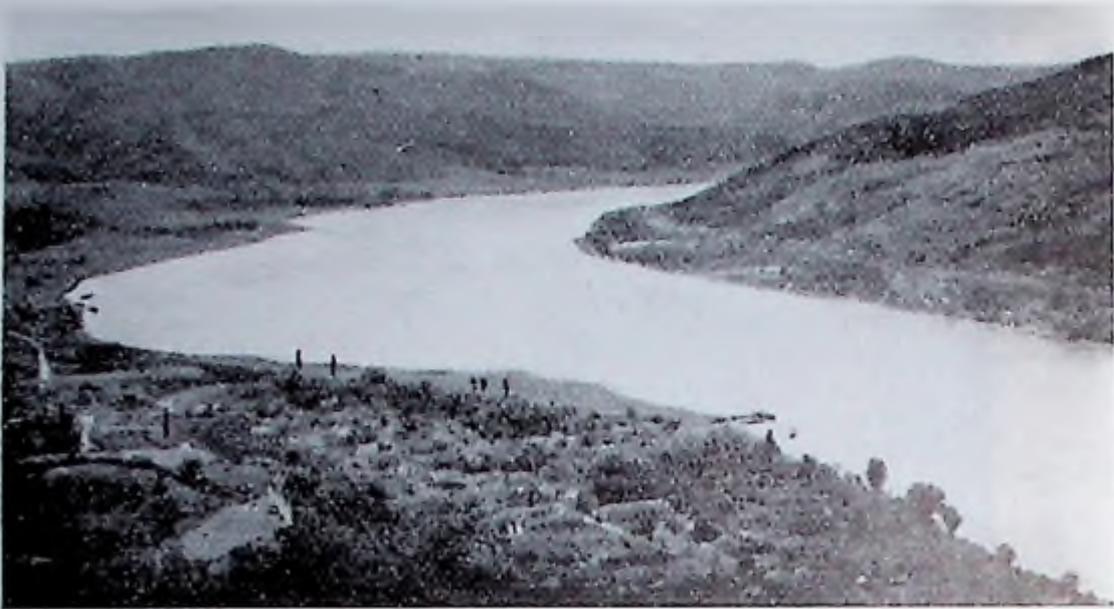
Kirándulásokon kívül különösebb alkalom szórakozásra és sportolásra nincs.

KIRÁNDULÓHELYEK

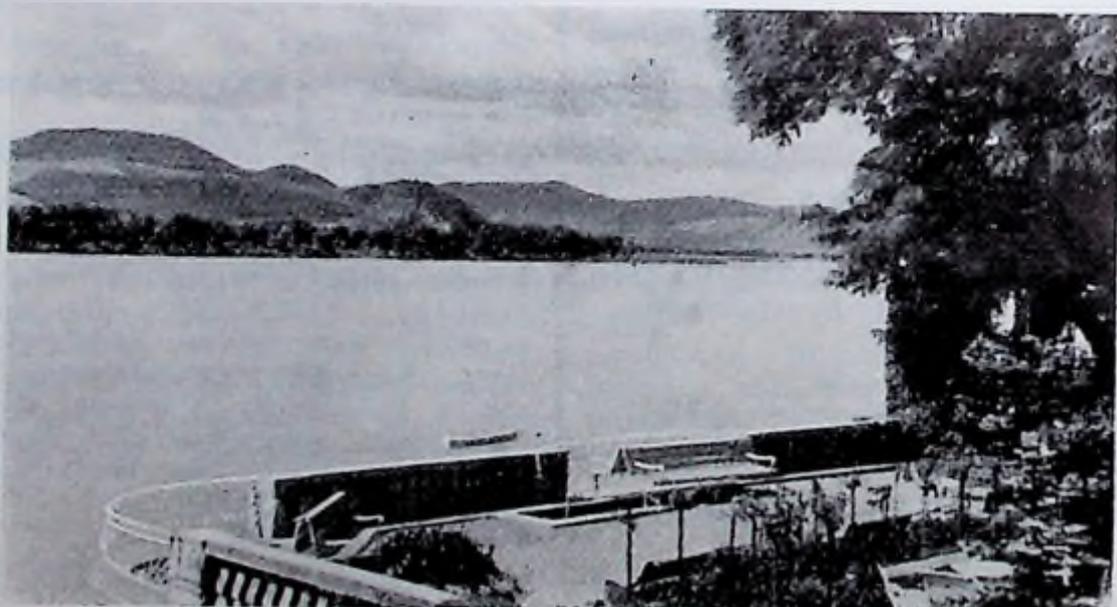
Kisebb séták a kismarosi völgy, a Somoshegy, Klőkihegy, a Jánospuszta. A pusztától nem messze kőbányák és halastó. **Nagyobb kirándulások:** Naesapér, a Feketehegy, Paphegy, Hideghegy, Csóványos, Kőspallag stb. A község a Börzsöny-hegység legszebb kirándulásainak kiindulópontja.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

A domosi szoros.

Nógrádverőce.

H E V E S V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y : E G E R

V Á R O S O K :

	oldal
Eger m. város	439
Gyöngyös m. város	446

É G H A J L A T I G Y Ó G Y I N T É Z E T :

Kékes szálló	451
------------------------	-----

G Y Ó G Y F Ü R D Ő K :

Egri városi fürdők	444
Parádfürdő	458

K L I M A T I K U S N Y A R A L Ó H E L Y E K :

Galyatető	449
Mátrafüred	457
Mátraháza	452
Síkfőkút	445

N Y A R A L Á S R A A L K A L M A S (B E S Z E R V E Z E T T) K Ö Z S É G E K :

Felsőtárkány	461
Gyöngyössolymos	462
Hasznos	463
Felsőhuta	464
Fiskaliláshuta	466
Ólházhuta	466
Kisköre (folyóparti)	467
Nagybátony	468
Parád	469
Pásztó	470
Reusk	471
Sirok	472
Szarvaskő	473
Tiszafüred (folyóparti)	474
Tiszaörsi fürdő	475

F E L V I L Á G O S I T Á S T N Y U J T :

AZ OMVESZ HEVES VÁRMEGYEI OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA, EGER
ÜGYVEZETŐ: HAMMEL ÁRPÁD, VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉSI TITKÁR.

Nyaralók figyelmébe!

50% nyaralási visszautazási kedvezmény.

Mindazok a helyföldi és külföldi magyarok, akik a szövetség által be-szervezett hazai községekben — melyeket a túloldali vasúti térkép is fel-tüntet — legalább 10 napig tartózkodnak és oda teljes menetjeggyel 120 km-nél messzebb való távolságból utaznak, május 1-től — október 31-e kö-zötti időben a visszautazásra 50%-os menetkedvezményt élveznek.

Ennek a kedvezménynek elnyeréséhez szükséges az, hogy a nyaraló elutazása előtt a vasúti térképen feltüntetett igazolványt beszeresse. Ilyen igazolványokat kiszolgáltathatnak: 30 fillér letétele ellenében

Budapesten: a szövetség központi irodájában, II., Hunyadi János-ut 1. Tel.: 15-77-50, valamint az IBUSZ-menetjegyirodák.

Vidéken: az osztályigazgatóságok és városi képviseltek.

Amennyiben a nyaralónak nincs alkalma az igazolványt személye-sen beszerezni, úgy 30 fillér bélyegben való beküldése és válaszbélyeg mellékelése ellenében a szövetség bármely fentemlített szerve az igazol-ványt levélben is elküldi.

Az igazolványt a nyaralóhelyre való megérkezéskor *azonnal* a meg-váltott teljesárú menetjeggyel együtt az állomásfőnökségen be kell mutatni. Tehát a megváltott jegyet ne adjuk le, amíg az állomás-főnök annak átvételét az igazolványon a megfelelő helyen nem igazolla. A megérkezés és az elutazás, illetve a 10 napos otttartózkodást a községek előljáráóságával igazoltatni kell a megfelelő helyen. E hármas — tehát az állomásfőnök és két községi előljáráósági igazolás — alapján a visszauta-záskor a vasúti pénztár féláru jegyet ad ki a kiindulóállomásra.

E kedvezmény csak a fent előírt módon vehető igénybe.

EGER M. VÁROS

A város
látképe

Eger a híres egrí borokat, az „Egrí bikavér”-t termő, alacsony dombok ölében fekszik, a Mátra- és a Bükkhegységet szétválasztó Eger-patak mindkét partján, a Nagy-Alföldre tekintő Egedhegy alján. Kies fekvése, de különösen monumentális emlékekben rendkívüli gazdagsága, régóta ismert hővizü és nagy gyógyhatású fürdői és a vadregényes Bükknek, mint az ország legszebb és legnagyobb hegytömegének rengeteg erdőséggel borított magaslatai és völgyei révén méltán egyik legvonzóbb gócpontja az idegenforgalomnak.

Éghajlata tisztán kontinentális: száraz, meleg. Tengerszint feletti magassága 170 m. Van villanyvilágítása, ivóviz- és esatornahálózata, posta- és látvirdahivatala, telefonközpontja.

A város történelmi múltja. Egernek és környékének ősrégi története van. Szent István az ország első öt püspöksége között az egrit is megalapította és itt 1020-ban személyes felügyelete mellett hatalmas katedrális és püspöki palotát emeltetett. Lure király is igen sokszor időzött Egerben és 1170-ben egy újabb hatalmas templomot építtetett, melynek kriptájába 1204-ben bekövetkezett halálakor örök nyugalomba helyezték.

1241-ben a tatárok dúlták fel Egert, lerombolva mindent, ami utjukba esett. E vészt azonban Eger csakhamar kiheverte és most már hatalmas kövárat épített, úgyhogy a XV. században Griska esch rablőhadaival szemben Eger püspöki vára volt a Felvidék felől az ország védőhátyája.

A mohácsi vész után Eger sem kerülhette el a török veszedelmet. 1552-ben bekövetkezett első hatalmas török ostromot azonban Dobó István és alig kétezer hős katonája 34 napon át tartó vitézi harcra visszaverte, úgyhogy a százezer főnyi török seregnek szégyenszemre kellett elvonulnia. Az október 16-i utolsó általános roham küzdelmeiben Dobó István mindenütt ott volt, ahol veszély fenyegetett és ekkor vívták ki a férfiak oldalán a hősi egrí nők is a hathatatlanság dicsőségét.

A török hódító hatalom Eger falai alatt tört meg először és a város egyszerre világhírű lett és mindenütt dicsőitették.

Egy teljes emberöltő után, 44 év múlva, III. Mohamed szultán óriási seregével maga vette újra ostrom alá a várat és a most már legnagyobb részét zsoldosokból álló védősereg nem bírta ellentánni a túlerőnek és 1596 október 14-én feladta a várat. 91 esztendőig volt Eger török kézen és mint ilyen, egy pasalik székhelye és csak egy évvel Budavár visszavétele után: 1687 december 17-én sikerült visszahódítani Egert, a Marchese Doria Giovanni és Koháry István vezérelte csapatoknak.

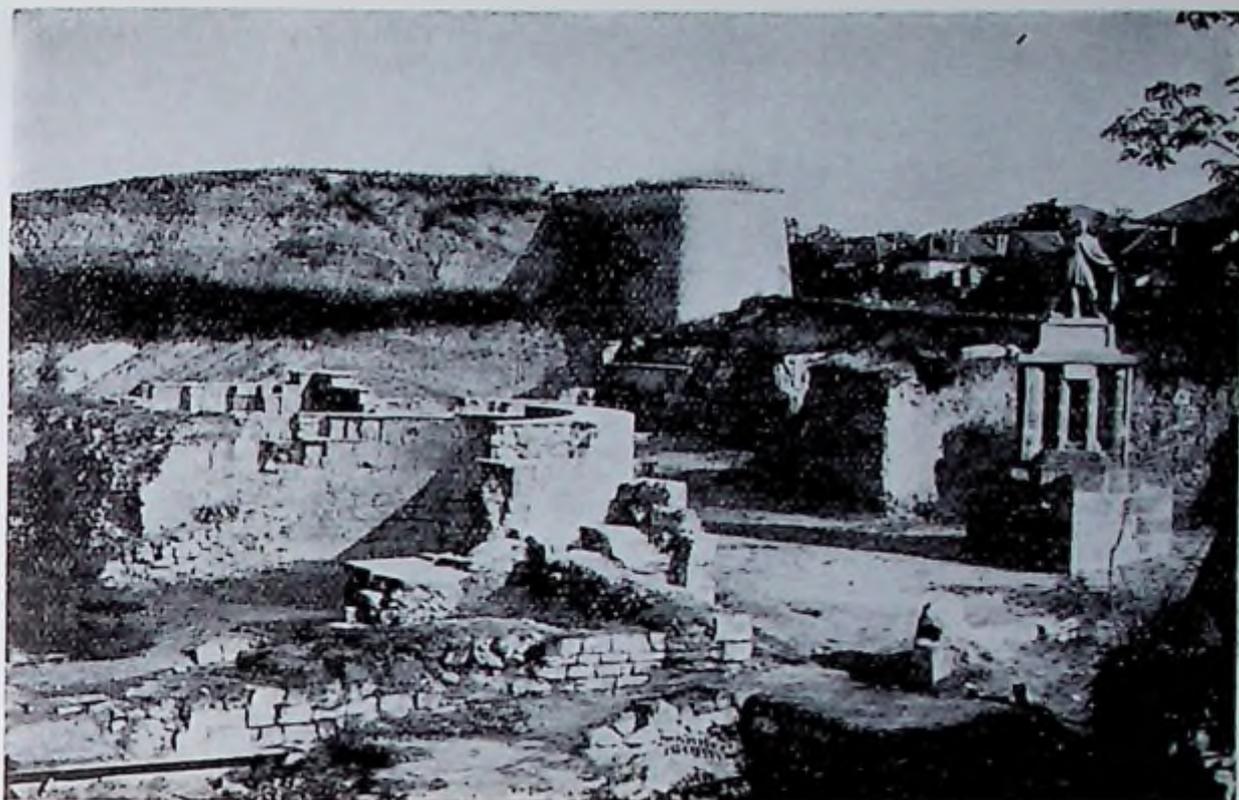
A török birtoklás alatt a város romhalmazzá vált, ami megmaradt, az is teljesen törökké lett. A sok mecset és karesu minaret külsejének is teljesen megadta a keleti jelleget. A visszafoglalás után a török lakosság egy része ittmaradt, felvette a keresztiséget és teljesen elmagyarosodott.

A törökök kivonulása után az elpusztult város a XVIII. század folyamán teljesen újjáépült és Eger eléri fénykorát. Főbb terein és utcáin máig is híven megőrizte saját szerűen érdekes barokk külsejét. Párhuzamos műalkotások egész sora épül és létesül, melyek ma a barokk művészet legszebb emlékei. Monumentális épületeit legfőképpen nagyérdemű püspökeinek köszönheti, kik közül leginkább gróf Eszterházy Károly püspök (1761—1799) művészi, előkelő ízlése és alkotásának nemes szenvedélye érvényesült maradandóan a város képében. Két kiváló művészt foglalkoztatott állandóan élete fogytáig. Az egyik Fellenenthal Fellner Jakab, az Eszterházyak talai építészete volt és a másikat, Kracker János Lukácsot, az ollárképek és mennyezeti freskók festőjét Jászórról telepítette Egerbe. Eszterházyinak közvetlen befolyása alatt mindketten oly nagyszabású feladatokban érvényesíthették művészi tevékenységüket, hogy műveiknek sorozata, a magyarországi barokk-rocokó művészet történetének nagyjelentőségű, önálló fejezetét szolgáltatja. Eszterházy egyetemnek szánta a fejedelmi bőkezűséggel létrehozott, nagyszerű palotát, mely Érseki Lyceum néven Eger legfőbb büszkesége. Szemben vele, a tér fölötti magaslatra már ő akart volna nagyszabású székesegyházat építeni, de megvalósítása csak egy fél század múlva az időközben érsekségre emelt főpüsztori utódára, Pyrker László patriarcha érsekre maradt, ki azt a megváltozott neoklasszikus ízlésnek megfelelően meg is valósította.

Az Eszterházyról nevezett téren, a város szívében, egymással szemben az Érseki Lyceum és a Főszékesegyház oly ünnepélyesen monumentális téregységet alkot, mely a világhírű idegenre sem tévesztheti el hatását.

Székesegyház

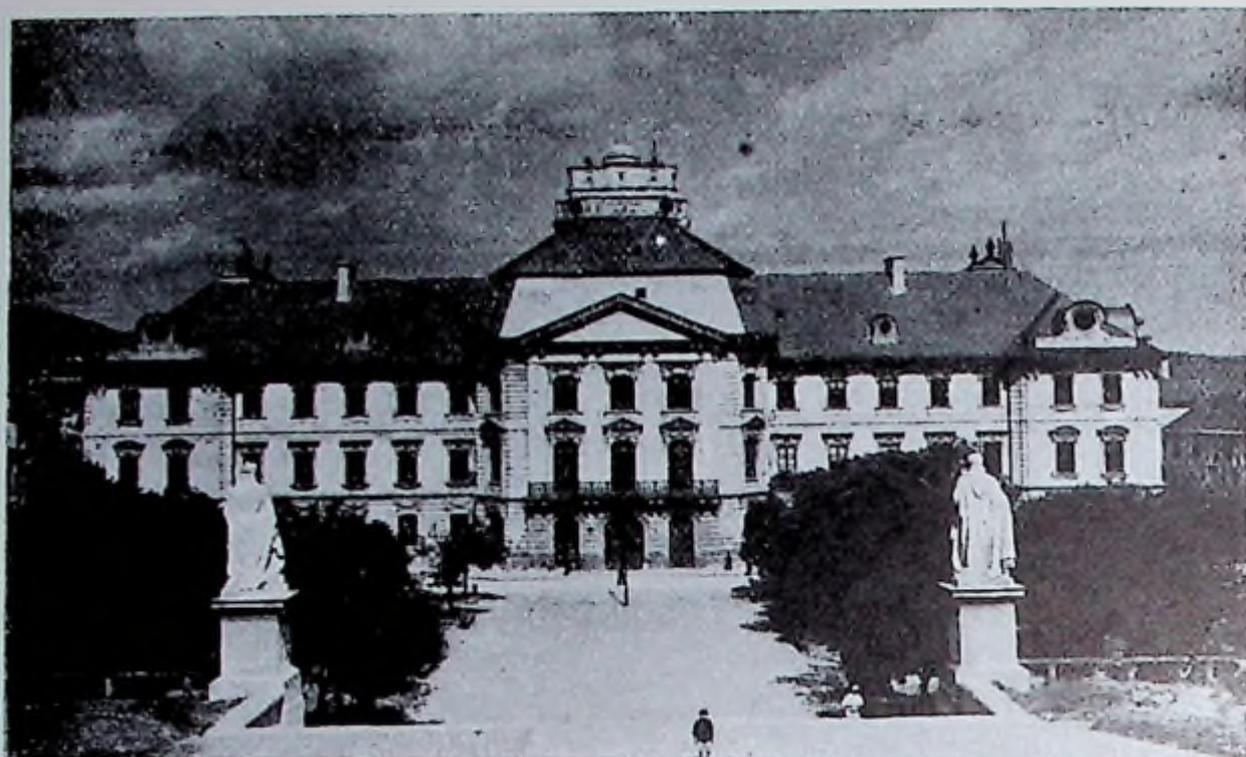
Várromok

Közüntézmények és közhivatalok. Érsekségnek és főkáptalannak székhelye. Itt székel a 14. honvéd gyalogezred, esendőrosztályparancsnokság, törvényszék, járásbíró-ság, pénzügyigazgatóság, földmérési felügyelőség, államépítészeti hivatal és államrendőrség. Magas közoktatásügyi intézményei miatt a „Magyar-Athénnek” is nevezik, melynek falain belül évente hatezer diák végzi tanulmányait. Van érseki jogakadémiája, papnevelőintézete, Ciszterci-rendi gimnáziuma, állami reáliskolája, érseki felsőkereskedelmi iskolája, érseki tanítóképzőintézete, állami polgári iskolája, angolkísasszonyok tanítészete gimnáziummal, tanítónőképzővel, kereskedelmivel, polgárral és elemi iskolával. Van siketnéma intézete, közigazgatási tanfolyama, szőlőszeti és borászati szakiskolája, gazdasági ismétlőiskolája, állami kisegítőiskolája és tizenhat elemi iskolája.

Idegenforgalmi hivatal. Eger város Idegenforgalmi Hivatala (Városháza, telefon 238.) a legnagyobb gonddal bonyolítja le úgy a nyaraló-, mint a fürdővendégek összes ügyeit, szintúgy a társas és tanulmányi kirándulásokat. Idejében történet megkeresések esetén kifogástalan szállásról, ellátásról, idegenvezetőről, a műemlékek kedvezményes megtekintéséről, szórakozásokról és általában mindenről előre és a legnagyobb pontossággal gondoskodik.

A tanulmányi csoportok kívánságához képest összeállít részletes programokat, kirándulásokat és az idegenvezetők segítségével gondoskodik a látóivalók zavartalan és élvezetes megtekintéséről.

Műemlékei. A maga nemében páratlan Érseki Lyceum, gyönyörű freskóival, könyvtárával, csillagvizsgálótornyával. A neoklasszikus stílusban épült Főszékesegyház. A Minoriták temploma, mint hazánkban egyik legszebb és legmonumentálisabb barokk műemléke. A vármegyeháza, világhírű művészi, kovácsolt vaskapuival. A Ferenc-rendiek temploma. Ciszterci-ták (hajdan jezsuiták) temploma és rendháza. A jezsuiták hajdani gimnáziuma, ma állami reáliskola. A kanonoki paloták gyönyörű barokksora. A minaret, mint az ozmán uralom legszakibb emlékműve. Az Irgalmas nővérek temploma és kórháza. Szerviták temploma. Görögkeleti u. n. Rác-templom.

Lyceum

Nevezetességei: Az „Egri vár” erődítményeit, melyek Eger középkori nagyságának méltón grandiózus emlékei, a magyar szabadságharc után erőszakos kezek próbálták megsemmisíteni, ami azonban csak részben sikerült. A 10 év óta folyó ásatások a középkori várépítés remekművét hozták napvilágra. Ezek a tökéletességre fejlesztett földalatti művek valóban oly nagyszerűek, amőnök talán egyetlen európai várban sem készültek és kétségtelenül a legnagyobbak azok között, melyek megmaradtak.

Ma a belső és külső vár hajdani összekötő alagutjából a „Sütőt kapu” keresztűl végig lehet járni a villannyal világított, különlegességszámba menő és páratlan érdekességű földalatti kazamatákat, földalatti folyosókat és erődítményeket, melyek mindennél ékeesebb szószólói hős Dobó Istvan és kétezer vitéz harcosa hőstetteinek. Az ásatások ugyancsak felszínre hozták annak a XII. század végén épült román székesegyháznak félköríves szentélyzáródását, melybe 1204-ben Imre király temetkezett. Felszínre kerültek a későbbi eszesíves átépítés korából való fő- és mellék-hajók és két torony alapfala. Továbbá felszínre kerültek ezen templomoknál sokkal nagyobb arányban és Dóczy Orbán és Bakócz Tamás püspökök által a XV. század végén megkezdett hatalmas székesegyház romjai. Ennek azonban csak öt-oldalú szentélye készült el teljesen. A főhajó szélessége a megmaradt pillérekötegek egymásközti távolságának tanúsága szerint 15 méter, tehát nagyobb, mint a kölni dómé. A mellék-hajó és a sekrestye falai, a remekül faragott részletek is oly nagyszerű és művészi alkotásra vallanak, mely a eszesíves korszakot a legkiválóbban képviselte volna hazánkban, ha a bekövetkezett viszontagságok a befejezést meg nem akadályozzák.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Eger a Budapest k. p. u. és Miskolc közötti vasuti fővonalon fekvő Füzesabony állomáshól kiágazó Füzesabony—egri szárnyvonal végállomása. Távolsága Budapest k. p. u.-tól 144 km.

A menelidő Budapesttől gyorsvonattal 2 óra 46 perc, személyvonattal 3 óra 54 perc, autóbuzson 3 óra 20 perc.

Vasutállomás: A modern vasuti állomás a belváros halárán fekszik. Az állomástól 12 perces sétával a villasorral szegélyezett és virágos Deák Ferenc-uton keresztül

érhető el a belváros szíve. Ez az út kényelmes autóbusszon is megtehető, melynek az összes érkező és induló vonatokhoz menetrendszerű járata van. Ezenkívül 15 autótaxi és ugyanannyi bérköcsi áll az utazóközönség rendelkezésére.

Autobusz: Egeri számtalan autóbusszjárat köti össze a nagyobb városokkal, kirándulóhelyekkel és fürdőkkel. Így állandó járat van: Budapest—Eger, Gyöngyös—Eger, Parádszék—Eger, Kékestető—Eger, Lillafüred—Eger, Miskolc—Eger és Putnok—Eger között. Ezek mellett számtalan kisebb járat bonyolítja le a kirándulóforgalmat a környék fürdői és kirándulóhelyei között.

Ezen menetrendszerű járatokon kívül Eger Város Idegenforgalmi Hivatala szervezésében állandóan indulnak különjáratú társas autóbusszok, Magántársaságok és nyaralócsoportok által különjáratú autók a hivatalnál bármikor megrendelhetők.

A magánautók részére 6 benzinkut, 2 autógarage.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák, vendéglők: „Korona-gyógy szálló”. E gyönyörű barokk stílusban megépített szálloda nagyvárosi ízléssel, párhuzamos kényelemmel és oly kifogástalan és vendégszerető levegővel bír, mely bármely nyugati városnak díszére válhat. A hatalmas szállodának 53 szobája, 4 étterme, 2 terraszja van és brédgeszalom, kurszalom, teniszpálya, ötórás tea, tánc stb. biztosítják a szálló vendégeinek a legteljesebb szórakozást. Terraszai és éttermei a 21 katasztrális hold területű, Érsekkerti nevű fürdőpark évszázados fasorai felé nyílnak, melynek pompás levegője már magában véve is gyógytényező és a legkellemesebb pihenést és üdülést biztosítja.

Ezenkívül a Nemzeti-szálloda, Corso-szálloda, Széchenyi-szálloda, Kaszinó-étterem, Vadászkiirt-vendéglő, Vörösrák-vendéglő, Wágner-téle vendéglő stb. biztosítják a nyaralók szállását és étkezését.

Eger város Diák- és Turistaszállója, 80 kifogástalan és kényelmes ágygal felszerelt tiszta és hygienikus szálló. Szállásfoglalás: Idegenforgalmi Hivatalnál.

Fizető vendéglátás (szervezett). Aranyas fasorokkal szegélyezett kertes villák és magánházak igen nagy számban állnak a nyaraló közönség rendelkezésére.

A „Fizető vendég”-mozgalom a legteljesebb mértékben meg lett szervezve, úgyhogy a középosztály legszerényebb jövedelmű rétege is kifogástalan nyaralásra talál Egerben. Egészséges levegőjű, kerli fekvésű, csendes és barátságos magánházakban.

Strand-
fürdő
Foto:
Horváth

uri családoknál a legnagyobb vendégszeretettel találkozik a nyaralni vágyó és napi átlagos 3—4 pengős összegért kifogástalan ellátásban részesül. Eger Város Idegenforgalmi Hivatala a lakásnyilvántartási kataszter alapján készséggel áll ez ügyben a nyaralók rendelkezésére.

GYÓGYFÜRDŐK

Eger több mint ezer év óta ismert gyógyfürdőinek forrásai már a pleisztocénban is működtek és a források a lerakódó édesvízi mészkődombokról lassan húzódtak le a mai helyükre.

A rádióaktív források, különösen pedig a rádium-emmanátiót bőségesen tartalmazó feltörő gázok már régen ismert természeti kincsei Egernek. Már a törökök is felismerték különleges gyógyhatásukat és szép fürdők építésével a forrásokat gyógyfürdőknek használták. Evlija Cselebi török író és utazó, aki 1664 tájban járt Egerben, utalásaiban magasztalólag emlékezett meg az egeri fürdőkről, különösen kiemelve a Valide szultána fürdőjét kellemes vizével, hat kamrájával és vörös kupolájával. A törökök által létesített fürdők egy része ma is fennáll és a maga különlegességével szolgálja a mai nemzedék üdülését és gyógyulását.

A napikétszázezer hektoliter vízbőségű források csoportok fölé épített fürdőtelep, mint a Városi Fürdő R. T. tulajdona, az Eger-folyó balpartján, a 21 holdas fürdőpark mellett, a város szívében terül el. A fürdőtelep nagyobb objektumai:

a) az érseki fürdő, mely gőzfürdővel, kádfürdőkkel és tükörfürdőkkel rendelkezik. Gyógyforrásai 31 C° hőmérsékletűek.

b) a József-fürdő, melyben vizgyógyintézetet, iszapfürdőt, kádfürdöket és népuszodát találunk elhelyezve. Forrásai 26—27,5 C° hőmérsékletűek.

c) a városi uszoda, illetve strandfürdő, mely egy 50×25 méter és egy 12×7 méter méretű uszómedencéből, 6 vízszintes zuhanymedencéből, homok- és gyepstrandokból áll. Van díszmedencéje, téli beuszója, 800 vendékhelye és vendéglője. A gyógyforrások hőfoka 29—31 C°. A fürdő vizét a medencékben fakadó források táplálják. A kristálytisza vizű medence kavicsai között törnek fel a gyógyvíz buborékai és szelnek a felszínre, hogy az ilyen módon szabaddá vált rádiumemmanátió gyógyítsa és üdítse a fürdőzőt. A rádióaktív gyógyvíz bő forrásai révén öt óra alatt cserélődik ki, mégpedig természetes úton, úgyhogy e tekintetben egyedülálló az egész országban;

d) versenyuszoda, 50×17 méter méretű sportmedencével, 12 méter magas sugárzuhanymedencével, homokfürdővel és téli beuszóval. Gyógyforrásainak hőfoka 27,6 C°. A vizsgálatok hosszú sorának tanúsága szerint a rádiumemmanátió a bőrön át csak igen kis mértékben szívódik fel, hatását a tüdőn és az emésztőszerveken át fejti ki. Dr. Kunszt János megállapítása szerint a fürdők útján elért jó eredmények abban feleltetik magyarázatukat, hogy a vízből felszabaduló és a víz felett lebegő rádiumemmanátiót a fürdőkben ülők belélegzik.

Városi uszoda
Foto: Horváth

Miután az egrí gyógyforrások és fürdők rádiumemmanáció-tartalma 0.05 Mache, tehát több, mint számtalan híres külföldi fürdő vizének tartalma, természetes, hogy az egrí gyógyfürdők, különösen a felszálló gőzök magas rádiumemmanáció tartalma miatt, nagy gyógyhatásúak.

Az Országos Fürdőügyi Bizottság megállapítása szerint az egrí gyógyforrások vize a következő betegségek gyógyítására ajánlatos: Izom és ízületi csusz, neuralgia, idült kötőszöveti megbetegedések, in- vagy izomkontrakturák, aranyér, belső elválasztási zavarok, idegrendszeri zavarok, gyulladásos női betegségek, izzadmányok, vérszegénység és nagymértékben gyengén fejlett gyermekeknek.

SZÓRAKOZÓHELYEK

A fürdő- és nyaralóvendégek részére színház, mozi, kávéház, lézene, bridgeszalon stb. áll rendelkezésre. A gyógyszállóban állandó táncestélyek rendeztetnek. Uszó- és vízipólómérkőzések, futball és athletikai versenyek, teniszsport, céllövészet és kugliversenyek szórakoztatói a nyaraló közönségnek.

KIRÁNDULÓHELYEK

Csonkamagyarország legnagyobb tömegű és legmagasabb fennsíkú hegysége, a „Vadregényes Bükk” páratlan élményű kirándulási lehetőségeket nyújt. Erdővel koszorúzott völgykattanók, tisztások, gyönyörű rétek, források, akácok, bükkös, tölgyes, hársas és fenyves erdők megszámlálhatatlan sora és ugyanakkor kényelmesen felszerelt turista- és menedékházak az egyetemes turistaság legnagyobb elragadtatását vívták ki.

SIKFŐKUT

A Bükk egyik legszebb hegyének, a „Várhegy”-nek (666 m.) délkeleti lejtőjén fekszik ez a három oldalról zárt és rengeteg erdőktől övezett üdülőhely, melynek klímája tisztán subalpín.

Hatalmas strandmedence, esónakáztató, bővizű kristályforrás, kifogástalan vendéglő, vendégszobák, barlangtartott sétautak, terraszok, stb., stb. biztosítják a legteljesebb kényelmet és üdülést.

Levegője teljesen pormentes.

Elérhető a városból 30 perc alatt gépkocsival, kifogástalan műton.

Mindennemű felvilágosítást készséggel nyújt Eger Város Idegenforgalmi Hivatala.

A Bükk turistavonalainak és kirándulóhelyeinek kiindulópontja Egerben van. A páratlan szépségű Eger—putnoki vasúti vonal, az Eger—lillafüredi és Eger—vadnas autobuszjáratok és azonkívül számtalan különjárat biztosítják a bükki turisztikát. Az egrí Bükk szépségeiben kimagasító pontja a „Várhegy”, mely a Bükk legszebb részén, 666 méter magasságban fekszik és „Szmrecsányi Lajos”-kilátótornyával gyönyörű panorámát nyújt. Pompás felszerelésű menedékháza és turistaszállása a legteljesebb kényelmet nyújtja. Forrásának vize páratlan. Autón vagy kocsin Egerből 30—45 perc alatt, míg kényelmes gyalogturával két és fél óra alatt érhető el.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Eger város Idegenforgalmi Hivatala, Eger, Városháza.

GYÖNGYÖS M. VÁROS

Utcarészlet
Foto: Magyar
Filmi Iroda

21.281 lakosú megyei város, keleten a külső Mérges, nyugaton a Toka-patak határolja, a városon folyik keresztül a Nagypatak. Éghajlatát a Mátra közelsége kedvezően befolyásolja. Tengerszint feletti magassága 171 m.   Gyöngyüst az avarok alapították Kr. u. kb. 800 évvel.

A honfoglaláskor Árpád fejedelem, Ede és Edömér vezéreknek adományozta. Tulajdonosa gyakran változott. Pata vezér, majd Aba Sámuel, azután a Csobánkák hírták, akiktől Róbert Károly, — tekintve hogy a király ellen harcot folytattak —, elvette és Szécsenyi Tamás erdélyi vajdának adományozta, aki a várost falakkal és tornyokkal megerősítette 1335-ben. Ezen idő óta a város tulajdonosai állandóan változtak. A török világ, majd a Rákóczi-szabadságharc alatt sokat szenvedett, a lakosság jobbgysorsra került, amely alól csak 1852-ben örökváltság által szabadult.

Fontosabb közintézmények: Állami reálgimnázium, fiú és leány polgári iskola, róm. kath. műmezőgazdasági iskola, gazdasági ismétlőiskola.

Idegenforgalmi szervek és irodák: Városi idegenforgalmi hivatal Fiókvárosháza, MÁV menetjegyiroda a Belvárosi tkp. kezelésében, Szent Bertalan-u. 2.

Muzeum: Az 1917. évi tűzvész a nagy anyaggal rendelkező Mátra-muzeumot teljesen tönkretette. Guba Pál ny. piarista tanár jelenleg szervezi a városi múzeumot, mint annak igazgatója. A múzeumban könyvek s mátrai vonatkozású képek vannak, azonkívül a köteles- és gombkötő-céh ládája 1750-ből, értékes okmányokkal. A múzeum meglekinthető vásár- és ünnepnapokon d. e. 11—12 óra között, a városháza földszintjén lévő ideiglenes helyiségben.

Műemlékek: Szent Bertalan-templom, Szent Ferencrendiek temploma, Szent Urbán-templom, Kálvária stációkkal, ref. és izr. templom.

Vak Botlyán kuruc generális emléktáblája a Ferencrendi templom szentélyében. Vachot Sándor költő és Vachot Imre szülőháza emléktáblával. Nádor-huszárok szobra. Csipkay- és Welt-emléktábla ugyanazon a helyen, ahová a vörösök felakasztották őket. Hősök emléktáblája. Országzászló

Sétakertek: Hanák-kert a város középpontjában, játszótérrel, sétautakkal és padokkal.
Népviselő, népművészet: Gyöngyösön csak a férfi népviselő maradt meg, melynek érdekessége a hatalmas remekművű ezüstgombok a dolmányon. A környező Alkár, Gyöngyöshalás, Gyöngyöspata és Nagyréde községek azonban kitűnnek régi, szép népviselőikkel. E négy falut s a gyöngyösi férfi népviselőt a Magyar Bokréta Szövetség, mint a mátraaljai bokkrétát 1935 február 2-án avatta fel.

K Ö Z L E K E D É S

Vasuton a Budapest—kassai vonalon érhető el, Vámosgyörkön való átszállással Naponta három gyors- és három személyvonatpár közlekedik. Menetidő Budapest-től gyorsvonaton 2 óra, személyvonaton 3 óra.

Mátravasut Gyöngyöst Mátrafüreddel köti össze, kb. 7 km távon, napi 3 járattal. A város kezelésében van, menetjegy 40 fillér.

Autobuszon Budapest—Gyöngyös—Kékestető útvonalon napi két járat, kétórás menetidővel. Minden nap menetrendszerinti járat Egerbe, Pásztóra, Hevesre s a nyári hónapokban Parád fürdőre és Lillafüredre. Gyöngyös és Kékes között naponta 3 Mavartpár közlekedik. Vételdíj: Mátrafüredig 70 fill., Mátraházaig 1.50 P., Kékestetőig 2 P.

Autógarázs a Hungária-nagyszálló mögötti épületben. Garázs-díj 1.50 P.

Három benzintöltő-állomás.

L A K Á S É S E L L Á T Á S

Szállodák: 1. Hungária-szálló, Baan Zsigmond hártetőben, a főtéren, kétemeletes épület, két étteremmel, kávéházzal, folyóvízzel, központi fűtéssel, fürdőszobákkal. Szobák száma: 65. Egyágyas szoba napi ára 2.50—4 P., kétágyas szoba 5—10 P-ig. Teljes napi penzió 7.50 P., menü 2 P. Állandó zene.

2. Imperial-szálló, vitéz Szigeti Gyula bértetőben, Kossuth-u. 4. Tíz kétágyas szobával, szobaár kiszolgálással 2.50 P. Napi penzió 4.20—4.70 P. Polgári étterem. Ebédmenü 1.30 P. Cigányzene. — Vasuti vendéglő: ebéd 1 P., vacsora 50 fillér.

Éttermek: Bruckner-étterem, Hanák-kertben, nyári kerthelyiséggel, polgári árakkal, menü 1.30 P. Cigányzene. — Vasuti vendéglő.

Fizető vendéglátás szervezés alatt.

K Ö R ű Á Z

Gyöngyösi Alapítványi Közkórház, épült 1838-ban alapítványokból. 1857-ben közkórházzá szervezték át. Legmodernebb orvosi és egészségügyi felszereléssel ellátott 650 ágyas intézmény. Belgyógyászat, sebészet, szülészeti, elme- és idegosztályokkal.

Oroszlán-kapu
Foto: Magyar
Film Iroda

FÜRDŐK

Strandfürdő a Pesti-uton, kertek között, két nagy medencével. Artézi-víz 22—25 fokig temperálva. 50 m homok-strand, tornaszerek, tennispályák, autótaxi-közlekedés. 4 személyre 80 fillér. Napi ár kabinmal, kiszolgálással együtt 80 fillér. Gyermeknek 40 fillér. Buffet.

SPORT

Tennispályák. Télen koresolyázás a Budai-féle és a Koresolyázó Egyesület jégpályáján. Gyak-pályán atlétikai és futbalmérkőzések.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Mozgóképszínház a Szent Bertalan-utcában, hetenkint négy nap van előadás. Vída-cukrászda a Hanisz-téren.

KIRÁNDULÓHELYEK

Mátrafüredről: vörös jelzésen Máriúteska kegyhely 10 perc; Gyökeresforrás 30 perc; Mátraháza 1 óra.

Mátrabázaról: kék jelzésen Kékes 1 óra; Galya 2½óra; zöld négyszög Galya 2¼ óra. Kékesről Parádfürdőre 2½—3 óra, tetszésszerű utakon.

Figyelmeztető és utjelző táblák mindenütt vannak, a jelzéseket a MTE Mátraegylet készítette el.

A templom új orgonája Foto: Magyar Film Iroda

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a Városi Idegenforgalmi Hivatal ifj. Fazekas József Fiókvárosbáza 11. Telefon: 154.

GALYATETŐI MENEDÉKHÁZTELEP, klimatikus üdülőhely

Menedékház

A Magyar Hegymászók Egyesülete galyatetői menedékháza Gyöngyöستől 27 km-re a Nagy-Galya ormán 965 m magasságban fekszik. A Galyatető fensíkja az egész Mátrának — így csonka hazánkban is — második legmagasabb pontja. A hegytetőn 100 holdas rét, ez a Galya tisztása, mely június—július hónapokban tele van virággal, télen pedig ideális sítérp. A platón kitűnő források vannak.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapesttől Gyöngyösig, Nagybatonyig, Mátramindszentig vagy Paradig közelíthető meg. **Autóbuszon:** Budapestről, Gyöngyösről vagy Mátraházától egész Galyatetőig. Az autót kitűnően kiépített, gyönyörű szerpenlinen és csodálatos tájakkal vissz fel egész Galyatetőig és felejthetetlen látványt nyújt az egész Mátravidék. Gyöngyöستől gyalog Gyöngyössolymoson át 3½ óra, Mátraházáról 2 óra, Nagybatonyról 3 óra, Mátramindszentről Szuhakután át 2½ óra, Parád állomásról Parád-türdőn, Parádon és az üveggyáron át 3 óra.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálló — Penzió: bérloje Poók László. A ház egyemeletes, erdőhatár felett elterülő hatalmas rétség közepére épült. Villanyvilágítás. Vízszolgáltatásu bevezetett kitűnő forrásvíz. 17 szoba, 150 személy befogadóképességű vendéglő. Penzió napi háromszori étkezéssel 5—8 P. Vacuum-benzin-, motalkó- és olajkutak.

SZÖRÁKOZÁS ÉS SPORT

3 síugrósánc.

Rádió, könyvtár. Télen sioktatás szakoktató felügyelete mellett. Síkirándulások.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Mátravidék minden részére, Parád, Pizskéztető, Fiskalításhuta, Ötházhuta.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

Galyatetőn Poók László bérlo, p. ü. — Heves vm. Telefon. Budapesten a KMAC-, a Rapid-, a 8 órás újság-, a Corvin áruhöz- és az IBUSZ utazási iroda.

ÁLLAMI TISZTVISELŐK üdülőtelepe

A pénzügyminisztérium az állami tisztviselők Nyugdíjjárulék Alapjából a Galyatetőn 940 m tengerszint feletti magasságban állami tisztviselők részére üdülőt épít Puskás Károly és Uray György okl. építészmérnökök tervei szerint.

Az üdülő, amelynek nyilvános jellege lesz, 1938 év végén nyílik meg.

A 53.000 légköbméteres, délkeleti fekvésű főépület részben 3, részben 4 emeletes, 100 vendégszobával, melyeknek $\frac{1}{2}$ -a fürdőszobás. A délkeleti fekvésű szobák nagy része erkélyes.

Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, lift, telefon, rádió. Az épületben postabivatal. Az étterem és a bár, továbbá a konyhai rész külön szárnyat képez. A vendégek részére tágas társadalmi helyiségek állanak rendelkezésre (társalgó, olvasó, írószoba, hall, kártyaszoba).

A turisták részére külön étterem és vendégszobák.

Az éttermi terrasz alatt elhelyezett uszónedence télen-nyáron használható. Az előtte levő napozót az üvegfalak széttolása esetén lehet használni.

Az épület alagsorában nyernek elhelyezést a sí-raktár, viaszolóhelyiség, rúdli-raktár, továbbá a vízgyógyintézet, borbélyüzem, valamint a turisták tusolóhelyiségei.

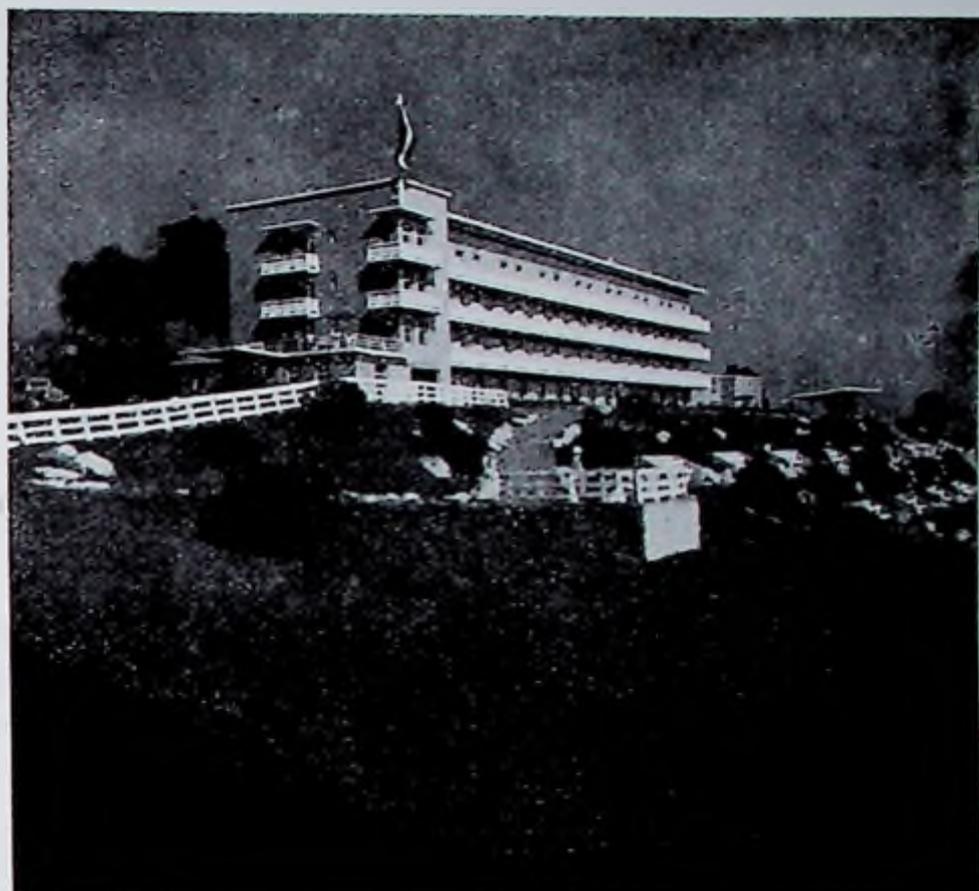
Az épület előtt télen jégblokkkivevőszekre is alkalmas jégpálya létesíthető.

Az üdülőben állandó orvosi szolgálat van és az orvosi rendelő Kuntgennel, Kroogh-készülékkel stb. van felszerelve.

Az üdülő garage-ában 6 autó, továbbá a garage feletti helyiségekben 20—25 sofőr helyezhető el, az autószin pedig kb. 30 autónak nyújt védelmet nap, eső és hó ellen. Az üdülő területe 32 hold, ebből 12 hold bükkerdő. Sétalehetőségek. A Galyatetőn és az ahhoz csatlakozó hegygerincen több kilométeres sétát lehet tenni hegymászás nélkül.

Budapest—Galyatető, illetve Gyöngyös—Galyatető között naponként autóbusszközlekedés.

KÉKES-SZÁLLÓ, éghajlati gyógyintézet

Kékes-szálló

A Kékes-szálló Budapesttől 100 km-re a Mátra-hegységben, Csonka-Magyarország legmagasabb hegyén, az 1014 méter magas Kékestetőn fekszik. A szállóépület mintegy 40.000 katasztrális hold bükk- és tölgyerdőség közepén terül el. Az éghajlat alpesi jellegű.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton Gyöngyösig, onnan autobusszal a szállóig. Menetidő 3 óra.

Autobusszal közvetlenül a szállóig. Menetidő 3 óra. Indulás a MÁVÁUT-kocsin az Oktogon-térről.

Autón: Kifogástalan állapotban lévő autók a szállóig.

Benzintöltő-állomás, autogarage, javítóműhely, szállítóeszközök helyben.

GYÓGYTÉNYEZŐK

Magaslati klíma, mely vérszegénység, anyagcserezavarok, étvágytalanság, idegkimerültség, hurutok és meghűlések kezelésére alkalmas. Diétás konyha Basedow-kórosok, cukorbeteg, gyomor- és bélbeteg számára. Diétás fogyó-, hizlaló-, gyümölcs-szőlőkúrák. Orvosi laboratórium, vizgyógyintézet, inhalatorium, villanygyógymódok, lég- és napfürdők, quarz, gyógytorna, szakszerű gyógymasszage, magaslati strandfürdő 18–22 C fokos hőmérsékkel.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Az épület háromemeletes, a legmodernebb és leghigiénikusabb elvek szerint épült. Villanyvilágítás, központi fűtés, 81 egyágyas, 6 kétágyas szoba. A szobák közül 65 erkélyes. Minden szobában kristálytiszta forrásból nyert hideg-meleg tolvóvíz, rádió. Fürdőszobák száma 12, egy fürdő ára 1.50 P. Tágas társashelyiségek. Telefonszolgálat éjjel-nappal. Tennisz-, kosárlabda- és sípálya, strandfürdő. 10%-os borraavalórendszer. Földénnyben nem nyújt kedvezményt. A szálló télen-nyáron üzemben van.

Szobák áraí teljes ellátással, személyenként 12—18 pengőig. Kísérők és gyermekek megfelelő százalékos kedvezményben részesülnek 25—50%-ig. Az ellátás napi háromszori étkezéssel érteendő.

Istentisztelet a parkban lévő kápolnában minden vasárnap és ünnepnapon.

Füüdőorvos. A szálló belgyógyász-szakorvosa állandóan rendelkezésre áll. Az orvosi felügyelet díja a penzióárakban bent foglaltatik, esupán az elhasznált gyógyszerek és az igénybe vett gyógytényezők díját számítják fel.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Bőséges alkalom a turisztikára. A szállótól 100 méternyire levő kilátótoronyból pompás kilátás nyílik a magyar Felvidékre. A 3 km hosszú sílesíklópálya egyedülálló egész Magyarországon. Tornaszoba, kártyaszoba, olvasóterem, könyvtár, hírlapok, délután és este zene és tánc. Sport-, játék- és gyerekversenyek.

KIRÁNDULÁSOK

Parádra, Egerbe, Lillafüredre, Aggtelekre társasautókkal is.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUIT

Kékes-szálló igazgatósága, Kékestető. Budapesti iroda: Apponyi-tér 1. Királyi bérpalota.

MÁTRAHÁZA

SPORTSZÁLLÓ

A Mátraegylet modern üdülője és sport-szállója, mely az 1928—30. években Medgyaszay István egyetemi tanár terve szerint ösmagyar stílusban épült, esenka hazánk legnagyobb hegységének, a Mátrának legnagyobb hegyén, az 1014 méter magas Kékes délnyugati oldalán 715 méter magasságban fekszik. Gyöngyöstől 15 km-re, a Gyöngyös—parádfüüdői th.-i ut középontjában. Körülötte tölgy-, bükkerdő borította hegyek, völgyek. Hazánk legegészségesebb subalpin éghajlata, ózondus, tiszta levegője, erdőkoszoruzta magaslati déli fekvése a legjobb magyar klimatikus üdülőhelyé avatják.

A téli időjárás enyhe, a nyári hőség pedig kellemesen mérsékelt. Mádön az alsóbb régiókat köd borítja, ill leglőbbször ragyogó napsütés gyönyörködtet. Vize vegytiszta forrásvíz, amely nagyban hozzájárul a testi regenerálódáshoz s a felüdülés fokozásához. A sportszálló egész éven át nyitva. Befogadóképessége mintegy 120 személy. Huszonöt egy- és kétágyas, komfortos különszoba. Szobák folyóvízzel ellátva.

Fafütéses kályhák, füüdőszobák, telefon. Nyugágyak.

A Sportszálló mellett épül és 1938. év júniusában megnyílik Baán Zsigmond 60 ágyas modern szállodája hideg-meleg folyóvízzel és központi fűtéssel. Garázs.

Sportszálló.

Foto: Magyar Filma Iroda

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: A budapesti, miskolci fővonalon közlekedő gyorsvonatokon, Vámosgyörk állomáson közvetlen átszállás van a gyöngyösi vonatra. A reggeli gyorsvonaton közvetlen gyöngyösi kocsik.

Autobusz: A gyöngyösi pályaudvaron várnak a Mátraházára vivő kényelmes MÁVAUT állami autobuszok, viteldíjuk 1.50 P, menetidő 50 perc. Budapest Oktogon-térről Miskolcra és Egerből rendszeres MÁVAUT-járatok. Az egész ut akár gyorsvonattal, akár MÁVAUT-tal, Budapest és Mátraháza között 2½ óráig tart.

Autón: Kiváló autótú mindvégig, országoshírű szerpentín autópályával. Benzintöltő-állomás, autogarázs.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penzió (lakás és háromszori elsőrendű, saját választású, bőséges étkezéssel) naponként és személyenként, a főidényben egyágyas és kétágyas szobában 7.50—9 P, turista-teremben 6.20 P, tíz éven aluli gyermekek az étkezési díjak felét fizetik. Borra való nincs, ehelyett az árakhoz kiszolgálási díj címén 12% járul. A szálloda mellett négyszobás luxus magánvillák is rendelkezésre állnak. Itt a penzió ára napi 9 P. Utóidényben napi penzió 7—8 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Legmodernebb szőlőkúrák.

Orvos a közeli szanatóriumban.

Magyar kir. Horthy Miklós-szanatórium. Ideális védett fekvésben, délfelé nyílt réten. Magas fekvése és a levegő tisztasága miatt erős és hosszantartó a nap izolációjá. Befogadóképessége 300 betegre terjed. Ápolási díjak 6—10 P.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Rádió, sporteszközök, tennispálya.

Téli sport:

Kékes—Mátraháza közötti lesiklópálya 3000 méter hosszú, 300 méter eséssel.

Kékes—parádi részen az új slalom-pálya, 3800 m hosszú, 500 m eséssel.

Mátraházától 10 percrenyire fekszik Magyarország legnagyobb siugrósánca, melyen 60 méteres ugrásokat is láthatunk. Mellette van a kis ugrósánc, tanulóknak részére.

Télen sítanfolyamok. Ródlipálya Kékes—Mátraháza között.

KIRÁNDULÓHELYEK

Nagyszámu, gyönyörű kirándulások. Kékes, Galyatető, Saskő, Szent László- és Gyökercseres-forrás, Jávoros-kút, Parádi-fürdő, Sitok felé.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Városi Idegenforgalmi Hivatal, Gyöngyös, Fiókvárosutca 11. Telefon 272.

MAGYAR ÁLLAMVASUTIAK TAKARÉK- ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZETÉNEK mátraházi magaslai üdülőtelepe. — 700 m. tengerszint feletti magasság.

Az üdülőtelep látképe.

E modern, 1937. évben megnyílt s nemcsak tagok, hanem *bárki által igénybevehető* üdülőtelep, lomberdővel borított 6400 □-ölnyi nagyságú bekerített területen, a Gyöngyös—parádi műútnak 12—13 km köve között, a műutól mintegy 120 m távolságra, bent az erdőben, az ugynevezett Hórákőestűes délkeleti oldalán fekszik.

Az üdülőtelep vasutállomása Gyöngyös, ahonnan az év minden szakában rendszeres **MÁVAUT-járatok** visznek fel az üdülőtelep külön épített mátraházi megállójáig, ahonnan a főépület 2 perc alatt elérhető. Ugy Gyöngyösről, mint Egerből, Parád-ról stb.-ről induló és az üdülőtelep előtt elhaladó **MÁVAUT**-autóbuszok a „vasutas” üdülőtelepnél megállanak.

A „vasutas” üdülőtelepen 2 emeletes és 2 földszintes épület van. A képen látható főépület emeleti szobái külön-külön napozó erkéllyel bírnak. Van azonban közös napozó és fedett erkély is. Az egy- és kétágyas szobákban 114 férőhely áll rendelkezésre.

Két étterem, társalgó és könyvtár, valamint két hall minden vendég részéről használható. Az üdülőtelep szobái villanyvilágítással, hideg- és melegvíz szolgáltatással, központi fűtéssel és parkettával vannak ellátva.

Fürdőszobák, turistaszobák és szükség esetén pótágyak rendelkezésre állanak.

Fűdény: VI. 25.—VIII. 31-ig és XII. 1.—II. 28-ig. Szobaárak fűdényben egy személyre és egy napra 2.99—5.20. Mellékfűdényben 2.34—3.90 P.-ig.

A napi ételmezési teljes ellátás, amely reggeli, ebéd és vacsorából áll, kifogástalan minőségben és hő mennyiségben 3.30 P. Az étkezés senkire nézve sem kötelező, viszont étkezésre az ott nem lakó vendégeket is el tudjuk látni. Ugy a szoba mint az ételmezési ellátás után kiszolgálási díj 10%, amelyben a 3%-os forgalmi adó már bent foglaltatik. *A tagok és közszolgálati alkalmazottak, valamint mindezek családjai, úgy a szoba, mint az ételmezési árakból engedményt kapnak.*

Az üdülőtelep erdei levegője kristálytiszt, pormentes, ózondús s az ultraviolet sugarakkal telített napsütés olyan gyógytényező, amely 700 m tengerszint feletti magasságban ritka helyen található.

A telepen van saját tenisz- és fedett tekepálya valamint gyermekjátszóter, sporteszközökkel.

A könyvtár (1300 kötetes), Európa-vevő rádió, valamint a tánc- és művészlemezekkel ellátott gramofon *ugyancsak rendelkezésre áll.*

Kényelmes nyugszéket minden vendég *díjmentesen* használhat.

Fertőző, vagy ragályos betegek a telep használatából ki vannak zárva.

Kirándulások szebbnél-szebb helyekre tehetők, amelyek közül felsoroljuk a Kékestetőt, Saskőt, Galyatetőt, Rozsaszállást, Pisztrángostót, mátraházi Sport-szállót, a Parádi üveghutát, Mátrafüredet, stb. és egész napos kirándulással: Ágavért, a Mátra nyugati csúcsait, Autóbusz-, vagy vonatkirándulással Eger, Lillafüred, Salgótarján, stb. A turista- és sémautak a Mátrában mindenütt jelzettek és iránytáblával vannak ellátva. A „vasutas” üdülőttelep egész éven át nyitva van és téli sportot kedvelők ottan könnyen megközelíthetik a mátraházi sígrózsánál a lesiklópályát és egyéb sportra alkalmas terepet.

Szobák foglalatok: a Szövetkezet központjában Budapest, VII., István-ut 6., telefon 142—413, de a telepen lakó telepkezelő is jogosult egy-egy éjszakára szabad férő hely esetén szobát kiadni.

N A P S U G Á R magaslati üdülőszálló

Napsgörc-szálló
Fotó: Monostory

Budapesttől 97 km-re Gyöngyös város határában, a Mátra hegységben Csonka-Magyarország 1014 m „Kékes” nevű legmagasabb hegyének oldalában 725 m magasan, 40 ezer hold ősbükk- és tölgyerdőtől körülveve, pormentes részen, gyönyörű kilátással a nyugati és közép Mátrára, a galyai medencére, valamint a Fátra nyulványaira, észak és kelet felől védetten fekszik.

Kimondottan subalpin klímája üdülésre, astma, vérszegénység, csontbetegségek, légzőszervek háttalmai és minden kimerítő betegség után kiválóan alkalmasnak teszi. Álmatlanság, idegkimerültség és Basedow kórnál kitűnő hatással van. A mátrai Állami Szanatórium közelsége (15 perces séta, vagy autóbusszal) lehetővé teszi, hogy az üdülők ellenőriztethessék magukat az ország legjobban felszerelt intézetében, vagy pedig az orvosok kívánságra az üdülőben is tesznek látogatást. Fertőző betegek a szállót nem látogathatják.

A szálló teljesen modern berendezésű és a higiénia minden kívánságának megfelelő 10 db 1-szem., keleti fekvésű és 6 db 2-szem., nyugati fekvésű erkély nélküli, 6 db nyugati fekvésű 2-szem., és 2 db nyugatifekvésű 3-szem., erkélyes szobával, továbbá 2 fürdőszobával bír két emeleten elhelyezve. A déli oldalon közös napozó terasz,

a III. emeleten napfürdőző terras és zuhanyfürdő van. Minden szobában hideg és meleg folyó víz, központi melegvízfűtés, mennyezeti, olvasó- és hangulatsvilágítás, rádió. Saját 1600 négyszögöl nagyságu parkja csatlakozik Gyöngyös város 4000 kat. holdjéhez, mely szép sétautjaival szintén a közönség rendelkezésére áll. A mátraházi Sportszállóal bazár (250 lépés): a Tiszti Üdülőben (20 percrenyire) minden vasár- és ünnepnap szentmise, ugyanott úri- és hölgyfodrász, ki kívánatra a szállóba is feljön.

Ellátás: Napi penzió személyenként 1 vagy 2 szem. erkély nélküli szobában fődényben 8.50 P, téli idényben 8 P, elő- és utóidényben 7 P; 1, 2 vagy 3 szem. erkélyes szobában: fődényben 9 P, téli idényben 8 P, elő- és utóidényben 7 P. 10 éven felüli gyermekek rendes napi penziót fizetnek, 10 éven aluli gyermekeknek 30%, 4 éven aluliaknak 50% engedmény. Kívánatra diétás étkezés minden felár nélkül. Kádfürdő 1 P. Zubanyfürdő 0.40 P. Nyugógy teveszörtakaróval 0.30, takaró nélkül 0.10 P naponta. Fűtésért naponta és személyenként október 1-től április 30-ig 0.50 P, kiszolgálási díj címén a számlaösszeg 12%-a, forgalmadóért a számla összeg 3%-a fizetendő. **Fődény:** június 15-től szeptember 15-ig; téli idény: december 15-től február 15-ig. A szálló egész éven át nyitva van.

Közlekedés: Vasuton Budapestről Gyöngyösig közleltendő meg. Gyöngyös vasútállomástól Mátraháza megállóig autobusszal, innen a szálló 20 lépésre van. A házi-szolgá minden autobusz érkezésnél a megállónál van és a sapkáján levő „Napsugár-üdülő” feliratról könnyen felismerhető. Menetidő Gyöngyös—Mátraháza 50 perc, menetdíj 1.50 P.

Autobusszal: Budapest—Mussolini-térről Mátraházáig, menetidő 3 óra, menetdíj 7.50 P. **Autóval:** A Gyöngyös—parádi-uten érhető el, melyből a 15-ös km után a szállóhoz vezető út ágazik ki. Parkhely rendelkezésre.

Szórakozás, kirándulások, strandfürdő, sport: A szállóban olvasószoba folyóiratokkal, játszó szoba, ping-pong, 100 lépésre tennispálya. Erdei sétautak: a Kékesre 1 óra, Tiszti üdülőhöz 20 perc, Szanatóriumhoz 15 perc, Mátrafüredre 1 óra. Távolsabbir turák a Galya-tetőre, Saskőre, a Pisztrángos tóhoz, stb. Strandfürdőzés a Kékesen, hova több autbuszjárat van, vagy a parádi strandon, mely vagy egy gyönyörű vidéken vezető sétauton, vagy autobusszal érhető el. Autbuszjegy oda-vissza strand-belépővel 2.50 P. Mindkét strandfürdő megjárható d. e. 10 órától d. n. 1/3-ig, vagy is az ebéd már a szállóban fogyasztható el.

Télen sí- és ródlsport — lásd Mátraháza leírását.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJTANAK: Mátraházán levél- vagy telefon útján a szálló igazgatósága. Tel.: Mátraháza 3. Budapesten: Corvin Utazási és Fürdőiroda, VIII., Blaha Lujza-tér 1., földszint, tel.: 138—850.

MÁTRAFÜRED

Erdőszelvény
Fotó: Magyar
Félm. Tróda

Gyöngyösről északra, minden égláj fölül tölgy- és fenyőerdőkkel borított hegyekkel védett zárt platón fekvő, erős fejlődés alatt álló klimatikus gyógyhely és igen látogatott kirándulóhely, 350—400 méterre fekszik a tenger szintje felett. Világítása villany, vízellátása egészséges vizű kutakból történik, éghajlata igen kellemes, nyáron sem túlságosan meleg és télen sem nagyon zord.

Vasúton Gyöngyösig, kisvasúttal egész Mátrafüredig.

Autóbusz: MÁVAUT-közlekedés Budapestről, vasutállomástól autó, vagy autóbuszsal elérhető.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Városi vendéglő és szálloda 10 szobával, nyilvános étteremmel.

Penziók: Ivanics-penzió 16 szobával, Pogány-penzió 14 szobával, Vetter-penzió 6 szobával, Barnabás „Kilátó”-penzió 6 szobával, Baroki-penzió 6 szobával, Kassai—Schaar-penzió 10 szobával. — Szobák ára 50—100 pengőig. Kozmári-penzió 5, Mészáros-penzió 25, Szivos-penzió 7, Kunetz-penzió 14, Anna Mária-penzió 14, Erzsébet-penzió 8 szobával. Több penzió 3—4—5 szobával.

Ellátás árak: Előidényben 6-tól, főidényben 7 P.

Üdülők: Csongrádvármegyei és szegedvárosi tanítóegyesület üdülőháza nyilvános étteremmel, 16 szobával. Ref. konvent diáküdülője: dr. Porgas—Mosser orvosok gyermeküdülője, hová iskolásgyermekek kísérő nélkül elhelyezhetők: dr. Hajdu Béla gyermeküdülője.

FÜRDŐZÉS

Kisebbszoda és strandfürdő. Orvosok: Dr. Porgas Elemér, dr. Hajdu Béla.

ISZENTISZTELET

A XIII. században épült kápolnájában a főszezonban vasár- és ünnepnap szentmise. A protestáns vallásúknak az iskolában hetekint tartanak iszentszteletet.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Síelők és ródlizók részére a pipishegyi legelő télen kitűnő gyakorlóterep. Kölesönkönyvtár, teke- és tennispályák, játszótér.

KIRÁNDULÓHELYEK

A jelzett utakon a szebbnél-szebb erdőcszieteket, kirándulóhelyeket közelítheti meg a közönség. Az utak jelzését feltüntető tábla az alsó vendéglő előtt van elhelyezve.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT Gyöngyös város Idegenforgalmi Hivatala és Dániel Miklós tanító, Mátrafüred.

PARÁDFÜRDŐ

Kastély-szálloda

Parád nagyközséghez tartozó gyógyfürdő a Mátra-hegység nagy kiterjedésű, erdőkkel borított, szélmentes völgyében, a községtől 2 km-nyire fekszik. Budapesttől való távolsága 116 km. Egeről 33 km. Tengerszint feletti magassága 230—320 méter. Éghajlata kifejezetten subalpin jellegű. Vízellátása vízvezetékől történik. Villanyvilágítás.   .

A nyári idény, alatt naponként a kastély kápolnájában róm. kat. istentisztelet, vasár- és ünnepnap a kastély udvarán ünnepi tábori mise és szentbeszéd. Református istentisztelet a gyógyteremben.

Nevezetességei: A parádi üveggyár, a eszeicei renaissance kastély, a Grassalkovich által 1790-ben épített templom (a községben).

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Hatvan—salgótarjáni vonalon 3—4 óra alatt érhető el. Naponta 3 gyorsvonatpár közlekedik. Vasutállomása Parád községben, mely a fürdőtől 4 km. távolságra van.

Budapestről MÁVAUT autobuszjárat van Parádfürdőre. Ugyanevak állandó MÁVAUT járat van Gyöngyös—Kékestető—Mátrabóza—Eger—Lillafüred és Miskolc között.

Autóval Budapestről Gödöllő—Hatvan—Gyöngyösön át a Mátra-hegység kitűnő szeptentínutján érhető el 2—2½ óra alatt.

Benzintöltőállomás, garázs a fürdőtelepen.

A helybeli közlekedés lebonyolítására az állomáson autó, bérkocsi, a nyári idény alatt autobusz áll rendelkezésre. Viteldíj: Parád-állomás—Parádfürdő 60 fillér.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: A Nemzeti Közművelődési Alapítvány tulajdonában vannak, villanyvilágítással, vízvezetékekkel ellátva:

1. **Kastély-szálló**, egyemeletes épület, 7 fürdőszobával. Fürdőszoba igénybevételi ára: 1.60—2 P. Egyágyas szoba 11, ára főidényben 3—6 P. elő- és utóidényben 1.80—3.60 P. Kétágyas szoba 37, ára főidényben 5—9.— P. elő- és utóidényben 3—5.40 P. Penzióárak: főidényben háromszori étkezéssel 7.50—10 P, elő- és utóidényben háromszori étkezéssel 5.60—7.60 P.

2. **Erzsébet-szálló**, egyemeletes épület. Egyágyas szoba 18, ára főidényben 4—5.40 P, elő- és utóidényben 2.40—3.20 P. Kétágyas szoba 35, ára főidényben 5.40—7.20 P, elő- és utóidényben 3.20—4.30 P. Penzióárak: főidényben, háromszori étkezéssel 7.50—9.50 P, elő- és utóidényben háromszori étkezéssel 6—7.20 P.

3. **Ibl-szálló**, kétemeletes épület. Egyágyas szoba 21, ára főidényben 2—4.20 P, elő- és utóidényben 1.20—2.50 P. Kétágyas szoba 25, ára főidényben 4.80—6.20 P, elő-

és utóidényben 2.90—3.70 P. Penzióárak: fődényben háromszori étkezéssel 7—8.50 P, elő- és utóidényben háromszori étkezéssel 5.60—6.60 P.

4. **Gyógyszálló:** A fokozottabb igények kielégítésére alkalmas, korszerűen berendezett nagyszálló 32 egy- és 50 kétágyas, hideg-meleg folyó vízzel ellátott, nagyrészt erkélyes szobával. Egyágyas szobák 4 P-től 5.40 P-ig, kétágyasak 7.50 P-től 8.10 P-ig. Elő- és utóidényben 2.40 P-től 3.20 P-ig, illetve 4.60 P-től 4.80 P-ig. Penzióárak napi háromszori bőséges étkezéssel fődényben 9.70 P-től 10.70 P-ig, elő- és utóidényben 6.90 P-től 8 P-ig. Társalgási helyiségek, gyógyfürdő és vizgyógyintézet a szállóban.

5. **Zsuzsanna-lak,** egyemeletes épület, villannyal és vízvezetékekkel ellátva. Egyágyas szoba 19, ára fődényben 3.40 P, elő- és utóidényben 2 P. Penzióárak: fődényben háromszori étkezéssel 8 P, elő- és utóidényben háromszori étkezéssel 6.20 P.

6. **Juliette-lak,** földszintes épület, villanyvilágítással, vízvezetékekkel ellátva. Egyágyas szoba 3, ára fődényben 2.20—3.60 P, elő- és utóidényben 1.30—2.20 P. Kétágyas szoba 8, ára fődényben 4.40—5.80 P, elő- és utóidényben 2.60—3.50 P. Penzióárak: fődényben háromszori étkezéssel 7—8 P, elő- és utóidényben háromszori étkezéssel 5.60—6.40 P.

A szállodák 126 holdas parkban fekszenek.

Fenti szállodákban a szobákat a 3 napnál hosszabb ideig a telepen tartózkodó vendégek csak teljes ellátással kaphatják. Kötelező penzió. Külön penzió a telepen nincs.

Vendéglő: A szállodákban lakó vendégek a telepen levő nagyvendéglőben étkeznek. Napi háromszori étkezés fődényben 4.70 P, elő- és utóidényben 4.20 P, kiszolgálási díj 12%. Tejesarnok, Casno-épület, kávéház korszerűen berendezett társalgási helyiségekkel: olvasó- és kártyaszobával.

Idényen kívül, vagyis október 1-től május 14-ig a Kastély-szálló összes szobái és az Erzsébet-szálló 32 szobája, továbbá a nagyvendéglő a pihenésre vágyó és csak ivókurát folytató vendégeknek rendelkezésére áll.

Téli penzióárak — legalább három napra igénybevéve — egyágyas szobában napi háromszori étkezéssel és fűléssel 8 P. Ugyanaz két személy részére kétágyas szobában 14 P.

FÜRDŐK, GYÓGYTÉNYEZŐK

1. Vastínsós gyógyvizű fürdői különösen alkalmasak nőgyógyászati megbetegedések kezelésére.

2. Vasas-szénsavas és szénsavfürdők érelmeszesedés- és egyes szívmebetegek kezelésére.

3. A kénes alkalikus Csevice savanyúvíz ivókura alakjában kiválóan alkalmas kü-

Látkép

lőnböző gyomor-, bél-, hólyag- és vesemedencehurutok, ephólyaggyulladás, stb. kezelésére.

4. Szent István-forrás, kén-savanyúvíz, gyomor-, bél-, vesemedencehurutok kezelésére.

5. A Clarisse-forrás vasas savanyúvize vérszegénység, cholerosis, lábbadozás, testi és szellemi kimerülés esetében alkalmazható sikerrel.

Melegvízfűtéssel ellátott fürdőház, vizgyógyintézet, vegyi és góresővi vizsgálatra berendezett orvosi laboratórium, physikotherápiás helyiség, diathermia, electrotherapia, kvarzlámpa, orvosi rendelőhelyiségek, diétás konyha.

A fürdőtelepen egy újonnan épült 33 és egyharmad méter hosszú, 15 méter széles fürdőmedence áll a vendégek rendelkezésére, amelynek víze állandóan 24—25 fokra van felmelegítve. A strandfürdő erdő alján épült, gyönyörű fekvésű, kilátással a Mátra-hegységre, állandóan napos, 40 kabin, ruhaszekrények, ruhatár, büffé, autópark, tornaszerekkel felszerelt torna- és játszóterek stb. Fürdőjegy 60 fillér, kabin 40 fillér, szekrény 10 fillér.

Fürdőidény: Főidény július 1-től augusztus 31-ig. Előidény: május 14-től július 1-ig. Utóidény: augusztus 31-től szeptember 30-ig.

EGÉSZSÉGÜGY

A fürdőtelepen dr. Nagy Béla László főorvos, azonkívül egy klinikai gyakorlattal bíró orvos és egy szakképzett ápolónő teljesítenek szolgálatot.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

A nyári idény alatt naponként háromszor a fürdő zenekara szolgálta zenét. Hetenként legalább egyszer táncestély. Esténként a bárban tánc. Kerti ünnepélyek és előadások. A nyári idény alatt három verseny-tenniszpálya áll rendelkezésre.

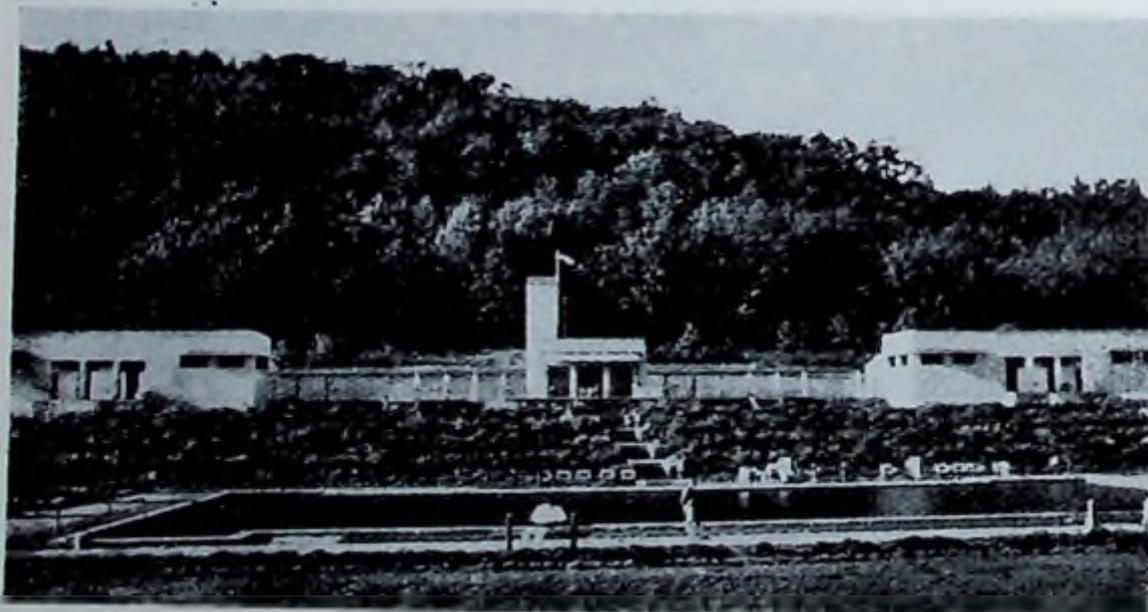
KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétákra a 126 kat. hold kiterjedésű fürdőpark, annak közvetlen folytatása a Vadaskert, a Mátra-hegység közelebb fekvő számos szép pontja, az Ikonavölgyi halastavak állanak rendelkezésre.

A nyári idény alatt hetenként legalább kétszer társas kirándulásokat is rendez a fürdő vezetősége. Autóval a parádi üvegyár ásványvízforrás, sasvári kastély, a siroki váromok, a mai Magyarország legmagasabb hegygerince: a Kékes-tető, Galyatető stb. kereshetők fel.

A fürdőtelepet övező hegyvidék útjai turisztikára igen alkalmasak.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT Fürdőigazgatóság Parádfürdő

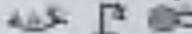

Strand

FELSŐTÁRKÁNY

Törésvet

2395 lakosu színmagyar nagyközség, a Bükk-hegység délnyugati lejtőjén, természetes völgykötületben, három oldalról őserdőkkel körülvéve, Budapesttől 153, Egertől 12 km-nyire fekszik. Tengerszint feletti magassága 300 méter. A község mellett elterülő hegyek magasabb csúcsai a 600 métert is meghaladják. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. A felsőtárkányi sziklaforrás vize igen kellemes, üdítő, szénsavas ásványvíz. Világítása petróleum és villany. Róm. kath. templom, nép-ház, hősök emlékműve és emlékliget. A község határában elterülő Barátréten jól látható a kb. 700 éves kolostorrom, mely a pálosok kolostora volt s ma Magyarország egyik legrégebb nevezetessége. A Barátrét bejáratánál tavaly feltárt felsőtárkányi barlang további feltárása folyamatban.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—egri vonalon öt óra alatt érhető el. Vasútállomás Felrémét. **Autobuszon** a Budapest—miskolci MÁVAUT-járatnál közelíthető meg, amely Budapestről az Oktogon-térvől indul és a községet kb. 4 óra alatt éri el. **Autóval** a Budapest—lillafüredi kitérő műton közelíthető meg. **Helybeli közlekedés:** Felrémét vasútállomástól hárkocsi, az egri állomástól autóbusz, autotaxi, vagy a községből előre megrendelt fogat áll rendelkezésre.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: A Szikla-forrás vendéglőjében népszerű étkezés napi ára 3 P.

Fizető vendéglátás (szervezett): I. oszt. szobák száma 15, napi ár átlaga 1 P. havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 10, napi ár átlaga 80 f, havonta 24 P. III. oszt. szobák száma 20, napi ár átlaga 70 f, havonta 20 P.

EGÉSZSÉGÜGY

A legközelebbi orvos és gyógyszerár Felrémén.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpálya, tekepálya, esónakázás, turisztika.

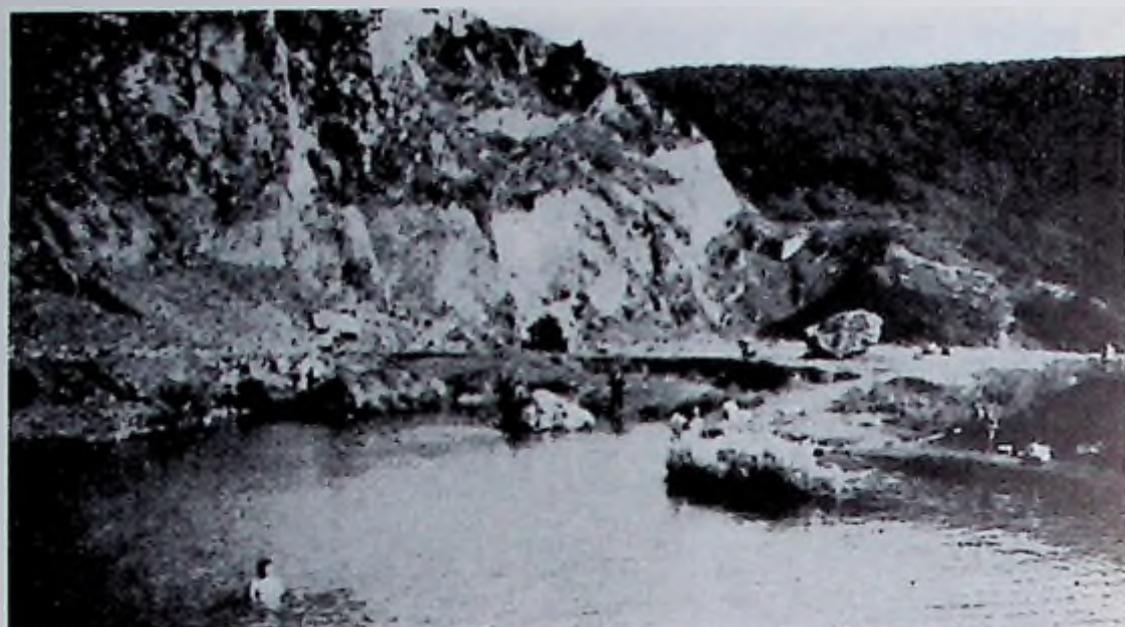
KIRÁNDULÓHELYEK

A várhegyi menedékház és szálloda, Lamhekház, Peskőház, Tarkó, Hármashatár.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

GYÖNGYÖSSOLYMOS

Cserkő-fürdő

3000 lakossal bíró szinmagyar község a Mátra tövében, Gyöngyöstől 4 km-nyire északra, a Mátra tölgy- és esettaerdőkkel borított magaslatai által északi oldalról védetten fekszik. Tengerszint feletti magassága 300 m. Éghajlata nyáron kellemes hűvös, levegője pormentes. Vízellátása 5 zöldkeresztes, kifogástalan és hővizű kútból. — Villanyvilágítás. Posta és telefon helyben. Távirda és vasútállomása Gyöngyösön. Róm. kath. temploma műemlék, a községhez tartozó Galya-tetőn M. H. E. turistaháza és a hatalmas 4 emeletes OTBA-szálló. A község közvetlen közelében, a Kishegyen avargyűrűk, az érseki erdőben a volt Pálos-monostor romjai és a 3 éve fellakadt kristálytisztító a mellette épült uszodával. Mátrafüred felé a Bábakő, évezredes, a hegyektől erupció folytán 3—400 méterre dobott hatalmas kötömeg.

KÖZLEKEDÉS

Budapestről vasuton Gyöngyösig közlelhető meg. Az állomáson bérutók mindig kaphatók, vitéldíj 2.50 P. — MÁVAUT-járut Budapest—Gyöngyös—Kékestető. Megálló a községben. Benzinkut Gyöngyösön, Mátraházán és a Galyatetőn.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Kerek Sándor vendéglője. — Penziószerű ellátás: Lukács János és ifj. Barna Józsefnél, napi 4—5 P. Csak lakás: özvegy Lukács Lászlóné és Sipos Mária-nál, tisztá, padlós szobák, villanyvilágítással és még 10 l. oszl. szoba napi 1—1.50 P, havonta 30 P. — Az összes élelmickek helyben házhoz lesznek szállítva.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerár Gyöngyösön.

FÜRDŐZÉS

A községtől pár perce nyire az üzemek kívül lévő Cserkő-bányában gyöngyörű tiszta, erdős helyen fellakadt forrás 800 négyzetméter nagyságú lavat alkot 50 cm-től 3 m mélységig, melynek elvezetett állandóan friss vizével láplált uszoda épült. Napi fürdődíj 30 Ft-ér.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A Kulturházban rádió, tekepálya, télen kitűnő sítérp.

KIRÁNDULÁSOK

Mátrafüredre, Mátraházára a Kékes- és Galyatetőre és a Gyöngyösarosi aranybányához.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Dr. Blánár Ödön községi jegyző — Gyöngyössolymos.

HASZNOS

Hasznos—
Óvár—Ágasvár
Foto: Monostory

3100 lakosu, a Mátra hegység nyugati lábánál fekvő nagyközség. Budapeستől 100, Egertől 75 km-nyire. A község 5 részre van tagolva, melyek az u. n. Hasznos (belközség), Alsóhuta, Óházhuta, Fiskálishuta és Felsőhuta telepek. A belközségnek 230, a hutáknak 430—810 a tengerszint feletti magassága. A belközség 1200 lakosu. Hasznos—Mátraszöllös vasúti megállótól 2 km-re fekszik. Hasznos belközséghez Alsóhuta 8 km-re, ehhez a többi huták 5—7 km-re vannak. Pásztólól Hasznos belközségen s a hutákon keresztül, Galya-Mátraházáig s innen Parádig, illetve Gyöngyösig elsőrendű kiépített műút vezet.

Gyönyörű bükkerdőben sétálhat egész nap az üdülő, különösen Óházhuta környékén s igen szép tölgyes-, gyertyán-, cser-erdők is vannak s fenyőtípusok is elég gyakoriak. Vízellátás zárt, fertőzésmentes, befoglalt forrásokból. A belközség világitása villany, a hutáké petróleum. A belközségben és Óházhután róm. kath. templom (utóbbiban imaház) s mindennap szentmise, míg a többi hutákon vasárnaponként. A belközségben róm. kath. templomban régi s értékes faragott faszobrok. A huták környékén a régi üvegkutak romjai. Posta Hasznoson és Óházhután. Tel. Hasznoson.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a budapest—salgótarjáni vonalon érhető el. Vasúti állomás Pásztó és Mátraszöllös—Hasznos vasúti megálló. **Autóval** Budapeستől 100, Salgótarjántól 30 km. Budapeست—Hatvan és Pásztó—Hasznos között elsőrendű műút. **Benzinkut** Pásztón. Pásztón állandóan bérauto és hétköcsi.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fallóskuton gyermeküdülő és penzió. Napi penzió 4—1.50 P. Ebéd 1.20 P. vacsora 0.80—1 P. Belközségben 10. Alsóhután 8 padlás, tiszta, egészséges szép szoba áll az üdülők rendelkezésére.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza

Egyágyas szoba havi 30—35 P, kétágyas havi 35—40 P, háromágyas 40—45 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Legközelebbi orvos Nagybátony és Pásztó. Kórorvos minden csütörtökön tart látogatási napot.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Turisztika, lélen kitűnő sítérp, rólli-pályák.

KIRÁNDULÁSOK

A huták környéke gyönyörű. Parád gyógyfürdő, Szentkúti kegyhely, Ágasvár, alatta menedékhezzal, régi várrommal, Óvár (várrom) hasznosi várrom, Mátraháza, Gyöngyös, Nyikom hegyesües.

FELSŐHUTA

Látkép

Hasznos községhez tartozó, 600 lakosu telep, a Mátra közepén, erdőktől körülveve fekszik. Budapesttől való távolsága 100 km., tengerfeletti magassága 760 m. Nyáron hűvös, télen aránylag enyhe, kimondottan subalpin klímája és pormentes levegője van, mely tulajdonságok üdülőhelynek kiválóan alkalmassá teszik, miért is nagy látogatottságnak örvend. — Tiszta időben jól látni a Magas Tátrát, minden időben láthatók a nógrádi, a váci hegyek és az Alföld rónái. Köröskörül évszázados bükk-erdők vannak, fenyőligetek is gyakoriak. Világítás petróleum. Vízellátása zárt és befoglalt forrásokból történik. Minden vasárnap istentisztelet. Posta, telefon. Naponta postajárat.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—salgótarjáni vonalon Nagybátonyig közelíthető meg, mely állomás a teleptől 7 km-re van; innen kocsiközlekedés, a kocsit megrendelhető. **Autóbuszon** Budapest—Gyöngyös—Gályatelepen át Ótházhatáig MÁVAUT-járat, mely a jelenleg még építés alatt álló, 1938 nyarán elkészülő műtől Alsóhután, Hasznoson át Pásztóig lesz meghosszabbítva, úgyhogy a hűlők ezen út elkészülte után autóbuszon Budapest—Pásztón át is elérhetők lesznek.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penziók: Bándy Sándor és Szabad András penziói, fürdőszobákkal; napi penzió 4—4.50 P, ebéd 1.30 P, vacsora 0.80—1 P. A telepen 40 padlás, tiszta, egészséges, szép szoba van, szoba árak napi 1—2 P.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdő építés alatt.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Nagybátonyban; a körorvos minden esütörtökön látogatónapot tart.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Turisztika, télen kitűnő sítérp, ródlipályák.

KIRÁNDULÁSOK

Közvetlen szomszédságban gyönyörű erdők, völgyek, hegyesúcsok, a Gályatelepi nagyobb sétával érhető el. Nagyobb kirándulások: Kékes, Parádfürdő, Szentkúti kegyhely, Ágasvára menedékházal és régi várrommal, Óvár, Mátraháza, Nyikom hegyesúcs.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság, Hasznos — községháza.

FISKALITÁSHUTA

A telep látkepe.

Hasznos községhez tartozó, 450 lakosa telep, Budapesttől 100 km-re, a Mátra erdővel borított ormán fekszik. Tengerfeletti magassága 800 m. Mint magaslati üdülő hely subalpin, nyáron hűvös, telen enyhe éghajlata, pormentes levegője miatt igen keresett és látogatott hely. Szép kilátással a Magas Tátrára, a Mátra többi részeire és az Alföld rónáira. Minden vasárnap istentisztelet. Világítása petróleumi, vízellátása zárt, befoglalt forrásokból.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Salgótarjání vonalon Nagybátonyig — a teleptől 7 km-re — közelíthető meg. Innen kocsiközlekedés, kocsí előre rendelhető. Autóbuszon Budapest—Gyöngyös—Galyatetőn át Ónáz-hutáig érhető el, innen kocsí vagy gyalog séta. A Galyatető—Hasznos—Pásztó között épülő műút 1938 nyarán készül el és elkészülte után a hutaik autóbuszszal Budapest—Pásztón át is megközelíthetők lesznek.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Völgyi János penziójában napi ellátás I—1.50 P, ebéd 1.50 P, vacsora 0.80—1 P.

A telepen 30 padlós, egészséges szoba van napi 1—2 P árlan.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerlár Nagybátonyban.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Nyáron turisztika, télen ródlipatnyák és kütűnő síterep.

Kirándulások: Galyatető és a közvetlen környéken levő hegyek, völgyek és erdők. Távlatbb fekvők: Kékes, Malmahaza, Paradfűrdő, Ágascvár, Óvár, stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság, Hasznos — községbáza

ÖTHÁZHUTA

Falureszlet.

Hasznos községhez tartozó, 620 lakosú telep. Budapesttől való távolsága 100 km., tengerfeletti magassága 810 m., a Mátra csucsán fekszik. Mint magaslati hely, igen látogatott. Pormentes levegője, nyáron aránylag hűvös, télen enyhe, kimondottan subalpin éghajlata üdülésre kiválóan alkalmassá teszi. Gyönyörű erdőségektől övezve, szép kilátással a Magas Tatrára, a nógrádi és váci hegyekre, valamint az Alföldre. Róm. kath. imaház, naponta istentisztelet. — Világítása petróleum; víz-ellátása zárt, foglalt forrásokból történik. Posta napi postajáratral, telefon Hasznoson és Galyatetőn.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a budapest—salgótarjáni vonalon Nagybátonyig — a teleptől 7 km-re — közelíthető meg, innen kocsiközlekedés, kocsit előre rendelendő. **Autobuszon** Budapest—Gyöngyös—Galyatetőn át közelíthető meg MÁVAUT-járatral, mely a jelenleg még építés alatt álló, 1938 nyarán elkészülő mintán Alsóhután, Hasznoson át Pásztóig lesz meghosszabbítva, úgyhogy a hűlők autobusszal Budapest—Pásztón át is elérhetőek lesznek.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penziók: Felser, Försenits, Schönbauer és Piffkóné penziók, fürdőszobákkal, napi ellátás 4—4.50 P. Ebéd 1—1.30 P, vacsora — 80—1,— P. A telepen 80 padlás, tiszta egészséges szoba van napi 1—2 P árban.

FÜRDÖZÉS

Strandfürdő építés alatt.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Nagybátonyban. A körorvos minden esütörtökön látogatónapot tart. Nyáron állandóan tartózkodik orvos a telepen.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Nyáron turisztika, télen ródlipálya, különböző sítérek.

KIRÁNDULÓHELYEK

A közvetlen környéken levő hegyek, völgyek és erdők. Nagyobb kirándulások: Kékes, Parádfürdő, Ágasyár, Óvár, Szentkúti kegyhely, Mátraháza, Muzslai kislátó stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJTANAK

A községfejlesztő bizottságok, Hasznos — községháza és Ötházhután.

KISKÖRE

Tiszahíd
Fotó: Karinger

3680 lakosu, alföldi jellegű, szimmagyar nagyközség a Tisza jobbpartján. Tengerszintfeletti magassága 88 méter. Távolsága Budapesttől 192, Egerből 65 km. Vízellátása jóvizű kutakból és a község központjában lévő bővizű artézi kútból történik. Villanyvilágítás kiépítés alatt. 🚗 🏠 🏰 🏛️ 🏛️ Rom. kat. templom, hősi emlékoszlop.

KÖZLEKEDEÉS

Vasuton a Budapest—miskolci vonalon érhető el. Budapesttől kb. 4½ óra alatt. Vasútállomás a község középpontjától 1½ km.-nyire. Bérkoesi a vasutól 0.50 P. Abádszalók felől a Tiszán át kompjáratok. **Autón** Egeren át jó úton 2 óra alatt érhető el; a fürdőhelynél külön vasúti megálló.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő kettő van a községben. **Fizető vendéglátás** (szervezés alatt). II. oszt. szobák száma 1, napiár átlag 1.20 P. III. oszt. szobák száma 1, napiár átlag 0.80 P. A fürdőhelyen állandó vendéglő.

FÜRDÖZÉS

Szabad strandfürdő a Tisza folyóban. Használata díjmentes. A víz mélysége különböző, gyermekek is fürödhetnek, elsőrangú homokstrand.

EGÉSZSÉGÜGY

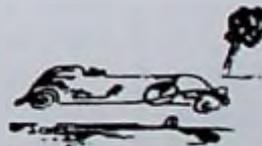
Orvos és gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpályák, csónakázás, a strandon rigányzene.

KIRÁNDULÁSOK

A Tisza folyó környéke sok szép kirándulásra nyújt alkalmat. Gondozott fűz- és tölgyerdő.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

NAGYBÁTONY

Látkép
Foto: Monostory

2733 lakosu szinnmagyar kisközség, völgykallanban, egyik része erdőkkel körülvéve, melyek közvetlenül a község mellett kezdődnek. Budapesttől 111. Egertől 119 km-nyire. Tengerszint feletti magassága 213 méter. Vízellátása kutakból történik. Villanyvilágítás.   Rómi. kath. templom, hősök, emlékműve. Kőszénbánya, melyhez a vasútállomástól az 5 km távolságra fekvő „Szorospatlak” bányatelepre iparvasút vezet regényes tájakon keresztül. A szénbánya különös, u. n. lejtakna a maga nemében egyedülálló. Eredeti palóc népviselet. Szénpompás kiállítású ruhá-neműek, háziszőttés vászonból. magyaros himnussal.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—salgótarjáni vonalon érhető el 4 órás utazással. **Vasútállomása** a község középpontjától 1 km. távolságra fekszik. **Autóval** a Budapest—Hatvan—pásztói állami és tárvényhatósági műutakon közelíthető meg. **A helyi közlekedést** alkalmi fuvarosok bonyolítják le. Viteldíj egész kocsis igénybevételéért 1—1.20 P. Legközelebbi benzinkut Pásztón és Kislerenyén.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: ifj. Sztricsék Vendel 20—25 személy befogadására berendezve, ebéd 1.20—1.50 P. vacsora 1—1.20 P. Turistaszállás 15—20 személy részére. Takács András 20 személy befogadására berendezve, ebéd 1.20—1.50, vacsora 1—1.20 P. Mindkét vendéglő a vasútállomás mellett fekszik. **Penzió** Schvella Jánosné-

nál 4 szoba, 12—14 személy részére, napi penzió ára 3.40—3.80 P. **Fizető vendéglátás** (szervezett). I. oszt. szobák száma 5 napiár átlaga 1.20—1.40 P, havonta 40 P. II. oszt. szobák száma 5, napiár átlaga 0.80—0.90 P, havonta 30 P. **Penziószertü ellátás** napiár 3.40—3.80 P.

FÜRDŐZÉS

Kád- és gőzfürdő vasútállomás mellett.

EGÉSZSÉGÜGY

Két orvos és gyógyszerész.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Társaskör, mozgóképszínház (szombaton és vasárnap), sportpályák, tennispálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Szentkut-kolostor és rómi. kath. kegyhely, az ágasvári menedékház és kilátó, a hasznosi hűtők és Galyatető.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

PARÁD

Róm. kath.
templom képe
Fotós:
Knöppmayer

2427 lakosu szilomagyar nagyközség, a Tarna-patak két oldalán, a Mátra-hegység északi lejtőjén, Budapesttől 108, Egertől 28 km-nyire. A völgy szelektől zárt, mezősége 1200 k. hold, állandóan emelkedő legelő és erdő a Kékes-tetőig, erdeje bükk, cser és fenyő. Tengerszint feletti magassága 249 méter. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás, utcai közvilágítás egész éjjel. [P] [P] Grassalkovics által az 1790-es évben épített templom, postaépület, csendőrlaktanya. A község nevezetességei: Parád-gyógyfürdő, a parádi üvegyár, a Csevice és a földesvasas vizű Clarisse-források és a csevicei renaissance-katoly.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Hatvan—Salgótarján—somoskőujfalu vonalon 3—4 órai utazással érhető el. Napjában 3 vonatpár Hatvan—Kisterenye és Hatvan—Kál-Kápolna felől, ugy Budapestről, mint Miskolcra. Vasútállomás a fürdőtől 4, a községtől 6 km. távolságra van. Rendszeres (menetrendekben díjakkal együtt felfalálható) autóbusszjáratok Budapest—Gyöngyösön át, valamint innen Eger—Miskolc—Lillafüred. Kál-Kápolnára. Az autóbussz a Budapest—Gödöllő—Hatvan—Gyöngyös—Parád, állami, illetve megyei utakon közlekedik. Autóval ugyanezen a művelon közelíthető meg. Helyi közlekedés az állomásról autó és bérkocsi, május—szeptember hónapokban pedig autóbusszjárat, személyenként 1 P-ért

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penziók Kiss István-féle penzióban 4

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

szoba 8 személy részére, Leskó József-nénál 9 szoba 10 személy részére. Penzió ára 3.50 P. Fizető vendéglátás (szervezett), I. oszt. szobák száma 16, napiár átlag 1.50 P. II. oszt. szobák száma 16, napiár átlag 1.— P. III. oszt. szobák száma 20, napiár átlag 80 fillér.

FÜRDŐZÉS

A 2 km.-nyire fekvő gyógyfürdőben vastimsós gyógyfürdő és strandfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos a községben, nőgyógyász, főorvos és gyógyszerész a gyógyfürdőben

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A fürdőparkban tennisz.

KIRÁNDULÁSOK

Kiseb kirándulások Kékes-tető, Mátraháza, Sasfő, Galya-tető. Nagyobb kirándulások Siroki várrom, üvegyár, Csevice és Clarisseforrás, Sasvár, stb. gyönyörű erdőségeikbe. Óhuta.

PÁSZTÓ

Látkép
Foto: Monostory

6142 lakosu, szinmagyar nagyközség, hegyek tővében, dombokkal, 800—900 m magas hegycsúcsokkal övezve, Budapesttől 84. Egerből 67 km-re fekszik. Szelektől védett hely, a Mátra és Cserhát által körülvett völgykötletben, kellemes déli légáramlattal. Vízellátása egészséges vízi kutakból történik. Villanyvilágítás.   Ósrégi római kat. templom, kápolna, izr. templom, szolgabírói kirendeltség, áll. polgári fiú- és leányiskola és internátus, kórház. A község Heves vármegye egyik legrégibb helye.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Salgótarjáni főútvonalon érhető el 2½ óra alatt, személyvonattal. Vasútállomása a község középpontjától 7 perces távolságra van. **Autobuszon** a MÁVAUT Pásztó—Eger között naponként közlekedő járatainak végállomása. **Autóval** Salgótarján—Gyöngyös—Eger és Hatvan—Szécsény felől kitűnő műton közelíthető meg. **Helyközlekedés:** bérkocsi és bérutó, 3 benzinkut.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Korona-szálló 4 szobával, a szobák 2 ágyasak, napiár 1.— P, havonta 25.— P. Vasuti szálló 2 szobával, 2 ágygal, napiár 1.20 P, havonta 24 P. **Vendéglők:** Korona-vendéglő, Mátra, özv. Borbás Jánosné, Vasuti vendéglő. **Fizető vendéglátás** (szervezett), I. oszt.

szobák száma 10, napiára 1.50 P, havonta 30.— P. II. oszt. szobák száma 10, napiára 1.— P, havonta 20.— P.

FÜRDŐZÉS

A Zagyva vizében.

EGÉSZSÉGÜGY

7 orvos, 2 gyógyszerár, 60 ágyas kórház.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpálya és futballpálya.

KIRÁNDULÁSOK

A Mátra- és Cserhát erdősége és a község fenyveserdeje ½ órai, a község tölgyerdeje ¼ órai gyaloglással érhető el.

Nagyobb kirándulások: az Ágasvár, Óvár, Nyikom és Nagygálya csúcsokra. A Kékesen át Parádra autóbusszal, kiépített hegyi uton.

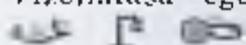
FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

RECSK

Látkép
Foto: Monostory

2636 lakosu, színmagyar nagyközség, a Mátra-hegység északkeleti része alatt elterülő, erdőkoszorúta völgyben, a Tarna két partján, Budapesttől 145. Egertől 26 km-nyire fekszik. Tengerszint feletti magassága 230 méter. Éghajlata hüvös, száraz. Vízellátása egészséges vízü kutakból történik. Savanyuvizü forrás. Villanyvilágítás. Róm. kat. templom és izraelita imaház. A lakosság háziiparszerűen foglalkozik vászonszövésseel és kosárfonással.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Kisterenye—kátkápolnai vonalon $3\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el. vasútállomása Parád. **Autóbuszjáratot** a MÁVAUT tart fenn Parád—Eger között. Reesk, Sirok és Egerbaktán keresztül. személyenként 3 P. menettérti viteldíjjal. **Autóval** Budapest felől Gyöngyösön és a Mátrán át kitünő turauton, vagy a Hatvan—Gyöngyös—kátkápolnai állami uton. Eger felől pedig a Bakta—parádi jókarban tartott törvényhatósági uton közelíthető meg. **Helyiközlekedés** bérkocsi és berautó. Benzinkut a vasútállomás mellett.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda Fazekas András, három szoba. napiár 1.— P. **Vendéglők:** A szállodában napi háromszori étkezés 2.38 P. Fogy. Szövetkezet vendéglője 150 személy befogadására alkalmas helyiségekkel. napi ellátás 2.50 P. **Penzió** Varga Erzsébet penziójában napi négyszeri étkezéssel 4 P. **Fizetővendéglátás** (szervezett). I. oszt. szobák száma 60. napiár átlag 1.50

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

P. havonta 45.— P. II. oszt. szobák száma 80. napiár átlag 1.20 P. havonta 35.— P. III. oszt. szobák száma 150. napiár átlag 0.70 P. havonta 20.— P.

FÜRDŐZÉS

Az ércbánya üzemvezetőségének engedélyével a tóban a fürdőzés és esónakázás díjtalan. Egyébként a Tarna-patak öblei szolgálnak fürdés céljaira. A parádi strandfürdő $\frac{3}{4}$ órányira van a községtől.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Két teniszpálya magánkézben. Az ércbányatóban az üzemvezetőség engedélyével horgászni lehet.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kisebb kirándulások Reeskről gyalogséttával könnyen elérhető a $3\frac{1}{2}$ km-nyire fekvő Parád gyógyfürdő. Parádfürdőn és Parád községen áthaladva, elérjük a sasvári kastélyt, a parádi Csevice-forrást és az üveggyárat.

SIROK

Tarna völgye
Foto: Monostory

2270 lakosu, színmagyar nagyközség, a Mátra- és Bükk-hegység közvetlen kapcsolatainál, a kettősügi Tarna-folyó keleti ágának festői völgyében, a Parad—egerbakta és pétervásárai utak keresztezésénél. Budapeستől Kisterenyén át 147. Kál-Kápolnán át 138 km-nyire. Egertől való távolsága 20 km. A község felett emelkedő 291 m. magas erupciós eszesol a XIII. században épült régi vár tekintélyes romjai koronázzák. Vizellátása jó hegyi forrásokból és kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat. templom. A lakosság kender- és lenvászón szövással foglalkozik háziiparszerűleg. Asztalterítők, konyhai törtek esaknem minden háznál olcsón beszerezhetők.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Hatvan—Kisterenyé—Parád—Sirok és Budapest—Hatvan—Kál-Kápolna—siroki vonalon érhető el. 1—5 órai utazással. Vasutállomás a községtől 2½ kilométernyire fekszik s különösen karbantartott törvényhatósági úton közelíthető meg. Autóbuszon MÁVAUT-járat naponként menetrendszerűleg a községen keresztül, Parad—Eger—Lillafüred között. Helyi közlekedés: bérkocsi a község és vasutállomás között. Vitéldíj 1 pengő.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizetővendéglátás (szervezett). I. oszt. szobák száma 10, napiár átlag 1—1.20 P. havonta 30—36 P. II. oszt. szobák száma 10, napiár átlag 1.— P, havonta 30 P. III. oszt. szobák száma 10, napiár átlag 0.80 P, havonta 24.— P. Penzió-

szerű ellátás: Több családnál napi 3.50 —1 pengő.

FÜRDŐZÉS

A Tarnapatak sekély vize gyermekek fürdőzésére alkalmas.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszertár a 8 km.-nyire fekvő Reesken. Rendszeres körorvos-járat helyenként vagy szükség szerint.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A környék különösen téli sportok üzésére alkalmas.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával perecek alatt elérhető a Vár, Törökasztal (pogánykori áldozóhely) Két-Várköz, Nyirjes-tó, cinegési Hosszu-patak völgy, kössé távolabb az erdőház és megkapóan szép környéke, mátrai Garos-kő, Kőkutpuszta, Rozsnak

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

SZARVASKŐ

Község-látkepe
Fotó: Karlinger

490 lakosu színmagyar kisközség, a Bükk-hegység egyik legszebb részén, erdőkoszoruza hegyek között, az Eger-palak partján, Budapesttől 162, Egerből 12 km-nyire. Tengerszint feletti magassága 260 méter. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik, ezenkívül több forrás van a község közelében. Világítása petróleum.   Róm. kath. templom, a község mellett emelkedő várhegyen a régi szarvaskői vár romjai láthatók.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Füzesabony—egri vonalon 4½ óra alatt közelíthető meg. Vasútállomás a község közepén. Autóval Budapestről Egeren át közelíthető meg. Benzinkút 12 km. távolságra Egerben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendégtők: Simon Bálint, Geczi József. ölszöri étkezés naponta 3—5 P. Fizető vendéglátás (szervezett). I. oszt. szobák száma 38, naplár átlag 1.50 P, havonta 25—40 P.

FÜRDŐZÉS

Az Eger-palak vizének felduzzasztásával kb. 30 személy befogadására alkalmas szabadfürdőül szokott készíteni a

rendszeresen ott nyaraló 30—40 család. A fürdő mélysége 2 méter, gyermekek fürdésére is alkalmassá tehető.

EGÉSZSÉGÜGY

Legközelebbi orvos 7 km-nyire Felvémelen és gyógyszerár a 12 km-nyire fekvő Egerben.

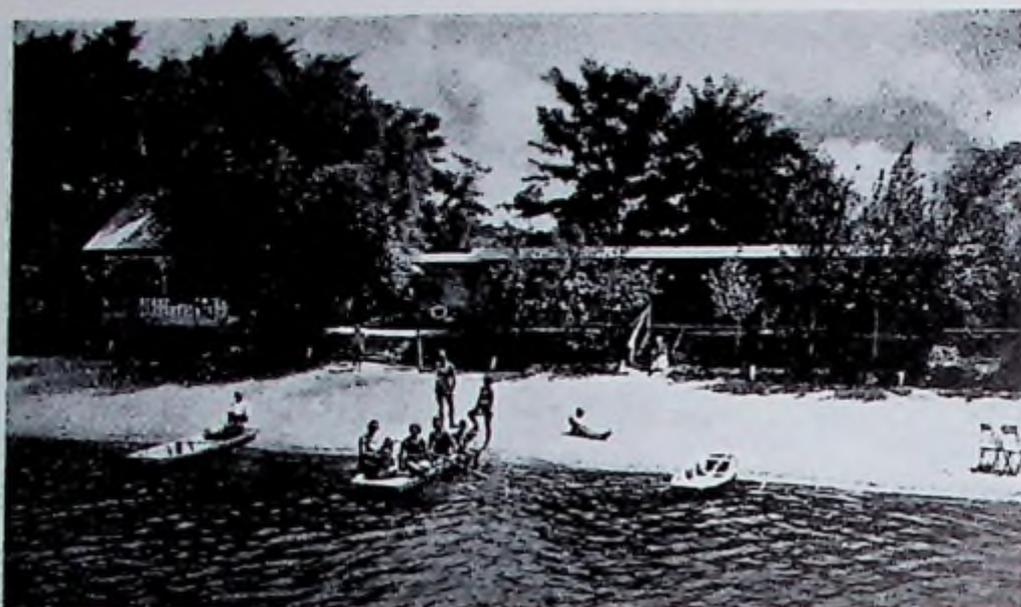
KIRÁNDULÁSOK

A községtől sétával elérhető a természeti szépségben bővelkedő Rocsavölgye, Margit-forrás és a Várhegy. Kedvelt sétahely a Keselyű-tető, ahonnan szép kilátás nyílik az egész Bükk-hegységre s annak legmagasabb csúcsára a Békőre és Tarkőre. Egy órányira fekszik a környék bucsujáró helye: a Gilitkakápolna.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

TISZAFÜRED

Tiszai strand
Foto: Monostory

10.103 lakosu szinmagyar nagyközség. Heves vármegye legdélibb részén, a Tisza folyó partján. Tengerszint feletti magassága 324 m. Távolága Budapesttől 180, Egertől 50 km. Vízellátása 16 mélyfurású kútból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat., ref. és izr. templom. Milléniumi emlékoszlop, községi muzeum, hősök emlékműve. A község keletkezése a honfoglalási időre vezethető vissza. Tass és Szaboles vezérek emlékét örökíti meg. A községet körülvevő halomgyűrű a kunok idejéből származik.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Füzesabony—debreceni vonalon Budapestről 3½ óra alatt közelíthető meg. **Vasútállomás** a községtől ½ km.-nyire. **Hajózás** időközi személyhajójaratok a Tiszán. **Autóbusz**-közlekedés Tiszafüred és Tiszánána között naponta kétszer. **Helyiközlekedés:** Bérautók és bérkocsik. **Benzinkut** Shell és Vacuum.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda és vendéglő: Bika szálló 16 szobával, napi szobaár 2 P, havi penziószerű ellátás személyenként 90 P, napi négyszeri étkezés 3.50 P, gyermekek számára 50% engedmény. **Penziók:** Lipcsey Ákos kuriában 30 személy befogadására, napi ötszöri étkezéssel naponta 4 P, havonta 100 P. Vidmann Gyula urilak: 8 személy befogadására penzió

napi 5 P, havi 120.— P. **Fizető vendéglátás:** (szervezett), I. oszt. szobák száma 56, napi átlagár 1.20 P, havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 25, napi átlagár 1.— P, havonta 20 P.

FÜRDŐZÉS

Straundfürdő a holt Tiszán. Belépőjegy 0.20 P, idényjegy 5 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Egy községi, öt magánorvos, egy fogorvos, két gyógyszerár állandó szolgálatban.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Mozgóképszínház hangos vetilőgéppel. Nyári színház. Számos tennispálya és több társas egyesület. Csónakázás és téli sportlehetőségek a Tiszán.

KIRÁNDULÁSOK

Vonaton Hortobágyra, a Halas-tóhoz és a hortobágyi esárdába.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

TISZAÖRSI FÜRDŐ

Tiszaörs, Heves vm. Tiszaffüredi járásában fekvő nagyközséghez tartozik, a vármegye legdélibb részén a községtől 4 km-re fekszik. Vasuton Kunmadarasig vagy Tiszaffüredig közelíthető meg, előbbi 7, utóbbi 19 km-re van a fürdőtől. Mindkét állomáson állandóan bérautó és bérkocsi.

Parkrészlet

megállapítása szerint kétségtelen gyógyhatása van reumatikus és ízületi bántalmaknál. Hidrokarbonátos és bizmuttartalma jellege miatt ivókuraként gyomorsavtúlnegésnél, kezdődő gyomorfekélynél és bélbántalmaknál igen jó hatása. Káliummentes, a szívre tehát rossz hatással nem bír.

Fürdési díjak: A szabad medencében 0,40 P, a kádfürdőben 0,60 P. Fürdőruha-kölcsön díj 0,20—0,40 P. A Lípesei öltöző ingyenes. Magánkabinok díja 2 óránként 0,20 P. A nagymedencénél téli kiuszó fűtött kabinokkal, így a szabadfürdő egész éven át használható. Októbertől április végéig 20% egedmény.

Lakás és ellátás: A fürdőszobák épületében 6 egy- és kétágyas, az új szállodában 12 I. rendű szoba vízvezetékekkel, társalgó szobával; az alagsorban 4 vendégszoba. Szobaárak: egyágyas 1,30 P, kétágyas 2 P; II. rendű 3—4 ágyas szobákban ágyonként 0,40—0,50 P. Ágyneműről egyelőre a vendég gondoskodik, az ágyakban matrac, illetve szalmazsák van. A szállás 8—10 nappal az érkezés előtt igényfendő. A fürdőtelep szomszédságában épült magánvillákban teljesen berendezett ágyneművel ellátott szobák, eredeti forrásvízzel ellátott, modern fürdőszobákkal kaphatók. A fürdő vendéglője egész éven át nyitva, napi étkezés (menürendszer) 2,20—2,50 P. Diétás étkezés is kapható.

Parkrészlet

Egészségügy: Orvos és gyógyszerár a községben, orvosi rendelés a fürdőn hetenként kétszer-háromszor.

Posta naponként, távirtda és telefon a községben.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községi előjáróság — Tiszaörs (Heves vm.) Tel.: 1.

Szállodák, vendéglők, éttermek, kávéházak,
cukrászdák és általában iparszerű vendég-
látó üzemek

TAGTÁBLÁI

melyet tetszésszerű nagyságban az üzem
utcai falán, vagy termeiben függesztenek ki.

A vendéglátást nem iparszerűleg űző
gazdák, földbirtokosok házának megjelölésére szolgáló

TAGTÁBLA

ABAÚJ-TORNA VÁRMEGYE

VÁRMEGYEI SZÉKHELY:

SZIKSZÓ

HÉVVIZC FÜRDŐ

Alsókéked 483

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

Szikszo	481
Abaujszántó	484
Bodvarákó (folyóparti)	485
Fony	486
Gilárt (folyóparti)	487
Gönc	488
Jósvafő (folyóparti)	489
Felkibánya	490

FELVILAGOSÍTÁST NYUJT.

AZ OMVESZ ABAÚJ-TORNA VÁRMEGYEI OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA
SZIKSZÓ

ÜGYVEZETŐ: KOMOROWITZ BÉLA. NÉPMŰVELESI TITKÁR

SZIKSZÓ

A szikszói vár legbelső öve

5303 lakosu szikszói község a Hernád völgyében, szőlőhegyektől övezve. Abauj-Torna, vármegye és a hasonló névű járás székhelye. Budapesttől való távolsága 202 km. Tengerszint feletti magassága 124 méter. Vízellátása artézi kutakból történik. Villanyvilágítás. ☞ ☞ ☞ ☞

Róm. kath., ref., gör. kath. és izr. templomok, polgári iskola, hadiárva-otthon, köz-kórház.

Aki Szikszó földjére lép, az a magyar történelem legregegyesebb színhelyére lépett. Különösen a török uralem idejében vált gyakran esatalérré, épp ezért a szikszóiak falakkal vették körül akkor a várost. A külső falnak már nyoma sincs, azonban a legbelső falgyűrű, amely a templomot vette körül, még ma is csodálatos épségben áll és 1585 óta alig kezdte ki az fdök vasfoga.

A templom építésének idejét eddig pontosan megállapítani nem sikerült, azonban az kétségtelen, hogy 1332-ben Szikszónak már temploma volt. Szikszó falai alatt a törökkel igen sok véres küzdelem zajlott le, de talán a legvéresebb az 1588-ik évi ostrom, amely alkalommal a törökök az alighogy felépített várat bevették, a várat elszántan védő szikszóiakat pedig felkoncolták. A felmentő magyar sereg bár megkésve érkezett, mégis fényes győzelmet aratott s az ütközetben a török csapatoknak a fővezére, Kara Ali bég is elesett.

Az elesett török katonák tömegsírját néhány évvel ezelött egy építkezés kedvéért megbolygatták s a török csontokat ládába zárva a község háza pincéiben helyezték el s ott várják ezek a csontok még a mai napon is méltó eltemetésüket. A Magyarországon is terjeszkedésnek indult reformáció megszervezése, illetve valamilyen organizáció felállítása annak idején szükségesnek látszott. Ez 1568. évben meg is történt, amennyiben 18 vármegyének a kiküldöttjei január 6-án Szikszón a templomban tartották meg az első kálvinista zsinatot, ahol 24 törvénycíkket alkotva, letették a református egyház fundamentumát. Ezen zsinat révén sokáig tekintették még Szikszót az új vallás fővárosának.

Sziksztól délre, mintegy 4 km-re az országut mellett, a község határárkövénel egy dombháton látható egy kibontott szárnyú turulmadár, a 34-es kassai házi-ezred emlékműve. Ez a domboldal is igen sok ütközetnek volt a színhelye, amely mind a magyar kard dicsőségéről tett bizonyosságot. Itt mérte I. Rákóczi György III. Ferdinánd seregére a legérzékenyebb csapást, amely a linzi hőkét vonta maga után. Thököly Imre itt vívta meg legvéresebb csatáját, amennyiben a Sziksztól kiraboló és zsákmányokkal erre elvonuló császári csapatokat rajtaütésszerűen megtámadta és egy szálig lekaszaboltatta. Az elesettek felett ezebb domb máig is látható nem messze az előbb említett hősi emlékműtől. A szabadságharc idején ugyanezen a hegyoldalon állították meg Mészáros Lázár hadügyminiszter csapatai gr. Schlick császári hadvezér előnyomulását. A gyászos emlékü vörösrudalom sem mulhatott el itt harc nélkül. Ennek a maradványa az a néhány cseh és magyar sír, amely nem messze a turulmadártól található fel. Az ősrégi református templom oldalépületeinek múzeummá való átalakítása folyamatban van, amelyben össze akarják gyűjteni mindazokat az ősrégi tárgyakat, amelyeket a község felett elhuzódó szőlőhegyeken a föld megmunkálása közben találtak és találnak még ma is és amelyek a történelem előtti korszak embereinek szokásairól, illetve életmódjáról tanuskodnak és azt bizonyítják, hogy Szikszon, illetve határában már a történelem előtti korszakban települési hely volt. Szájhagyomány szerint a mostani polgári iskola épületét a törökök által felégetett és már Zsigmond király idejében épült. Szent Anna nevét viselő régi kolostor romjaiból építették ujja, s ezen utcát mai napig is Szent Annának nevezik.

Érdemes megemléteni és meglekinteni a református iskola udvarában álló öreg épületet, amelyben állítólag már a XVII. század óta ref. algimnázium működött és amelyben a tanítást még 1850-ben, a szabadságharc megbosszulásán fáradozó abszolutisztikus kormányzat szüntette be.

K Ö Z L E K E D É S

Vasuton a Budapest—Miskolc—hidasnémeti vonalon 3 $\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el. **Vasútállomása** a községtől mintegy $\frac{1}{2}$ km.-nyire fekszik. **Bérrautó** viteldíja az állomásról 50 fillér.

Állandó **MÁVAT-autobuszjárat** Szikszo—Abaujszántó, Szikszo—Krasznokvajda, Szikszo és Miskolc között.

Autóval a Budapest—kassai műton, mely a községen keresztül vezet, érhető el.

Benzínkut 4 van a községben.

Rákóczi kórház
Foto: Diményi
Gy. Szikszo

Hegyi kastély
Szikszó közelében

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: A város központjában áll a Reinitz-szálloda, melynek 6 vendégszobája majdnem egy hold kiterjedésű kertre nyílik.

Vendéglők: 1. Reinitz-féle vendéglő, kávéház és étterem. 2. Hangya-vendéglő és étterem. 3. Uri Kaszinó étterme.

Fizető vendéglálás (szervezett).
Penziószerű ellátás (szállás és étkezés): napi négyszeri étkezéssel személyenként 3.50—4 P.-ért kapható.

Penziók Hegyi Zsigmond földbirtokos kastélyában egész éven át. Napj teljes ellátás négyszeri étkezéssel, személyenként 3.50 P. Egész családok külön elhelyezése is lehetséges. — Csak nők részére gyönyörű park közepén fekszik a régi Hunyadi-kastélyban a Szociális Missziótársulat Bethánia Szeretelőthona. Félórányira a Bár-

Gr. Hunyadi
kastély
Bethánia
otthon

sonyosban, kitünő fürdési lehetőség. Saját kápolna. Villany, fürdőszoba stb. Lakás, kiszolgálás, napi négyszeri étkezés, külön szobában 4.— P. Kettlen-hárman egy szobában 3.50 P. Felvilágosítást nyújt a Házfőnökség.

FÜRDŐZÉS

A község határában folynak a Hernád és Bársonyos folyók, melyekben szabad fürdés lehetséges, gyermekek részére is. Kádfürdő a Kassai-ut elején. Strandfürdő a község belsejében.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben van közkórház, Egészségvédő Intézet, 11 orvos és két gyógyszerár. A vármegyei Egészségvédő Intézet minden nyáron üzemben tartja napozó üdülőjét, melyben kezdődő tüdőesueshurutosokat vesznek fel, illetve ápolnak. Napi ötszöri étkezés, lakás nélkül 2.50 P.

SZÓRAKOZÁS ES SPORT

Társaskörök nyári kerthelyiségekkel, tennispályákkal és ping-pong asztalokkal. Sportpálya, futballpálya is van a községben.

KIRÁNDULÓHELYEK

Huszperces sétával elérhető a nagyváradi káptalan tulajdonát képező aszalói és alsóvadászi erdő. Ezekon kívül a községet övező szőlőhegyek, szép fás, árnyas helyekkel igen alkalmas kirándulóhelyek. További kirándulóhelyek még a történelmi részben ismertetett turulmadár dombsza, a felsővadászi Rákóczi-kastély, a nagy fejedelem családjának származási helye. Ugyanott egy őskori földvár maradványai is láthatók, mely teljesen feltárva mai napig sínes. Ugyancsak Szikszó közelében van a monajé halom, ahol honfoglaláskori magyar temetőre bukkantak. Kiseb sétára alkalmas a Vadászpatak völgye és a Bársonyos-patak völgye, mely utóbbinak partján egy régi vízimalom működése is látható.

Vm. egészség-
gondozó
napozó-üdülője

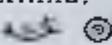
FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — Községgháza

ALSÓKÉKED hévvizű fürdő

A kastély parkja

341 lakosu színmagyar község a Szurok-hegy lábánál, hegyi patak két partján Budapesttől 260 km.-re. Szikszótól, a vármegye székhelyétől 46 km. Tengerszint feletti magassága 232 m. Éghajlata szélmentes, hegyi klíma. Vízellátása kutakból és forrásokból történik. Világítása a községben villany. Nevezetességei: Kékedy család XIV. századbéli kastélya, a Szurok-hegy, melynek csúcsáról belátni Kassára. Fürdőjét kéntartalmu, meszes hévvizet szolgáltató hőforrás látja el.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Miskolc—Hidasnémeti vonalon 5 óra alatt érhető el. Vasútállomása gyorsvonal részére Hidasnémeti, személyvonat részére Zsujta. Bérelt kocsik viteldíja a zsujtai állomásra 3.50 pengő, a Hidasnémeti állomásra 4 pengő. Autóbuszjárat.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Fürdő-szálloda 4 épületben, 27 szoba. Vendéglő: Fürdő-vendéglő. Penziószerű ellátás háromszori étkezéssel napi 3 P. Fizető vendéglátás: a) Penziószerű ellátás napi háromszori étkezéssel a községben 3.— P. b) Csak lakás: kiadó szobák napi 1—2 P., havonta 30—60 pengős árakban.

FÜRDŐZÉS

A gyógyfürdő kádás kabinjaiban. Strandfürdő a fürdőtelepen, melyet kénes forrás táplál.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos a közeli Zsujtán, gyógyszerár Göncön.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A gyógyfürdőben cigányzene. A Melezer-féle parkban tennispálya. Turisztikára és vízisportra bőven van alkalom a környéken.

KIRÁNDULÁSOK

A hollóházai keramiai gyár, a füzéri vár, talkibányái jégbarlang, az abaujvári és pányoki földvárak és a gönci vártromok.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

ABAUJSZÁNTÓ

Látkép.

Foto:
Komorowitz.

3050 lakosu színmagyar nagyközség, az Eperjes—lokaji hegylánc vulkanikus eredetű hegyei közt folyó Szerencs-patak völgyében. A hasonnevű járás székhelye. Budapesttől való távolsága 244 km. Szikszótól, a vármegye székhelyétől 32 km. Tengerszint feletti magassága 174 m. Vizellátása egészséges, részben mélyfúrású vizü kutaktól történik. Villanyvilágítás.   Nevezetességei: Árpádkori róm. kath. temploma, melynek góli stílusa a szentélyben eredeti jellegében megvan. Jászai Pál történetíró szülőháza, mely emléktáblával van megjelölve. A Rákoczi-pince löbb km-es labirintszerű alaguthálózata.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Szerencs—Hidasnémeti vonalon 5 óra alatt érhető el. Vasútállomása kettő van. Bérkocsit és bérautót állandóan kapható az állomáson. Autobusz. A Miskolc—gönci autóbuszjárat a községen vezet keresztül. Autóbuszjárat Szikszó és Abaujszántó között. Autóval az állami úton érhető el. Benzinkut 2 van a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák. 1. Fleischer-szálló 5 szobával. 2. Zélinger S. szállodója 3 szobával. Szobák ára napi 1—3 P. Penzióellátás napi háromszori étkezés 3—4 P. Vendéglők. 1. Bialkó István vendéglője. 2. Fleischer Aladár vendéglője. 3. Zélinger Sámuel vendéglője. Fizetű vendéglátás (szervezés alatt áll). a) Penziószerű ellátás számos nyílványtártott helyen havi 75 pengőért kapható. b) Családi lakás: I. oszt. szobák száma 6, napjár 1.50 P, havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 8, napjár 1 P, havonta

25 P. III. oszt. szobák száma 12, napjár 70 fillér, havonta 15 P.

FÜRDŐZÉS

22°-os vízü modern sportuszoda és strandfürdő. A község határában (a községtől 9 km-re) 3000 holdas erdő közepén található az Aranyos-fürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

6 orvos és 2 gyógyszerész.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Általános sportpálya és teniszpálya, mozgóképszínház.

KIRÁNDULÓHELYEK

A községtől 9 km-re fekvő Aranyos-fürdő, 3000 holdas erdőségben 7 km-re van a Hernád folyó, melynek vize fürdésre, partja strandolásra és napozásra kiválóan alkalmas. 17 km-re van Erdőbénye gyógyfürdő. Boldogkőváraljai várom. A községi erdő a cserkészek kedvelt nyaralóhelye sok sátorozásra alkalmas területtel.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

BÓDVARÁKO

A községet övező
hegyek képe

310 lakosú szintiszta magyar község a Bódva völgyében, erdős hegyek lábánál, sok fenyveserdővel. Budapesttől 240, Székesfehérvártól, a vmt. székhelyétől 77 km.-nyire. Tengerszint feletti magassága 200 m. Vízellátása egészséges vízi kutakból történik. Petróleumvilágítás. V. ú., u. p. és u. t. Bódvaszilás, Rómi. kat. templom **Nevezetességei:** A Keglevich-grófok ősi kúriája és a rómaiak idejéből fennmaradt vasércbánya, amely a diósgyőri vasgyár kezelésében ma is üzemben van. A Székesfőváros már régebben felismerte a község klimatikus előnyét, ezért több éven keresztül gyermeknyaraltatási akciót bonyolított le itt nagy sikerrel mindaddig, amíg a Keglevich-kuria új tulajdonosa a Pajor Szanatórium R.-T. a szerződést a Székesfővárosnak fel nem mondta.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Miskolc—Bódva-vendégi vonalon kb. 10 óra alatt közelíthető meg. Vasútállomása a községtől 3 km.-re fekvő Bódvaszilás. Bérkocsi viteldíja az állomásról a községbe 1.50 P. **Autóval** Miskolcon keresztül jó úton közelíthető meg. **Benzinkut** Bódvaszilason (3 km.).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizető vendéglátás: a dr. Pajor örökösök tulajdonát képező volt Keglevich-kuriában 15 berendezett 1—2 ágyas szoba; napi teljes ellátás 5.30 P személyenként. **Kifőzés** a községben egy van, ahol 2.50 P-ért egészsenapi háromszori étkezést lehet kapni. **Lakás:** II. oszt. szobák száma 12, napiár 1 P, havonta 20 P. III. oszt. szobák száma 10, napiár 80 fillér, havonta 15 P. Ételmecikkek a helybeli termelőknél beszerezhetők.

FÜRDŐZÉS
A Bódva folyóban lehet fürödni, gyermekeknek is.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Bódvaszilason.

KIRÁNDULÓHELYEK

Orvos és gyógyszerár Bódvaszilason.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával elérhető kirándulóhelyek a martonyi kolostor romjai, a Jánosvölgy-erdő, valamint a közeli tornaszentandrási erdők és a Siketvölgy. Mindenütt forrásvizek.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

FONY

Látkép.

Foto:
Komorowitz.

951 lakosu szinmagyar kisközség az Eperjes—Tokaji hegyvonulat gönci hegyláncának a tövében. Tengerszint feletti magassága 310 méter. A környék legmagasabb pontja 787 m. Vízellátása forrasokból táplált vízvezetékkel. Világítása kökölaj. U. t. Vilmány. Róm. kath. és ref. templomok. Közvetlen a községtől emelkedik ki a Gönci-hegylánc legmagasabb csúcsa, a 787 m. magas Gergely-hegy, melynek a derekában mintegy 690 méter magasságra tör elő a hővizi Borsforrás. A forrás vidéke fensik. északról szélről védett, ami alkalmassá teszi subalpin magassági üdülőhelyévé való kiépítésre. Kiterjedt mindennemű gyümölcstermelés.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Szerencs—Hidasnémeti vonalon 6 óra alatt érhető el. Vasútállomása a község belterületétől 3 km. távolságra. Bérkoesi az állomásról 1.50 P-ért mindig kapható. Autobusz-állomás a községtől 4 km. távolságban Vilmányban van. Gönc—Szikszó—Miskolc közötti járással. Autóval Budapest—kassai országútról Forróenesnél letérve, Abaujkéren keresztül érhető el. Benzinkut Göncön 9 km.-re és Abaujszántón 12 km.-re. Bérkoesik a községhez közeledek.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizető vendéglátás (szervezés alatt). a) Penziószerű ellátás löbb nyilvántartott gazdánál háromszori étkezéssel havi 80 pengőért kapható. b) Csak lakás: I. o. szobák száma 5, napiár 1.50 P. havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 5, napiár

1 P. havonta 24 P. III. oszt. szobák száma 12, napiár 80 fillér, havonta 15 P.

FÜRDŐZÉS

A Hernád folyóban. 5 km.-re a községtől. díjtalan.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Vizsoly községben (6 km.).

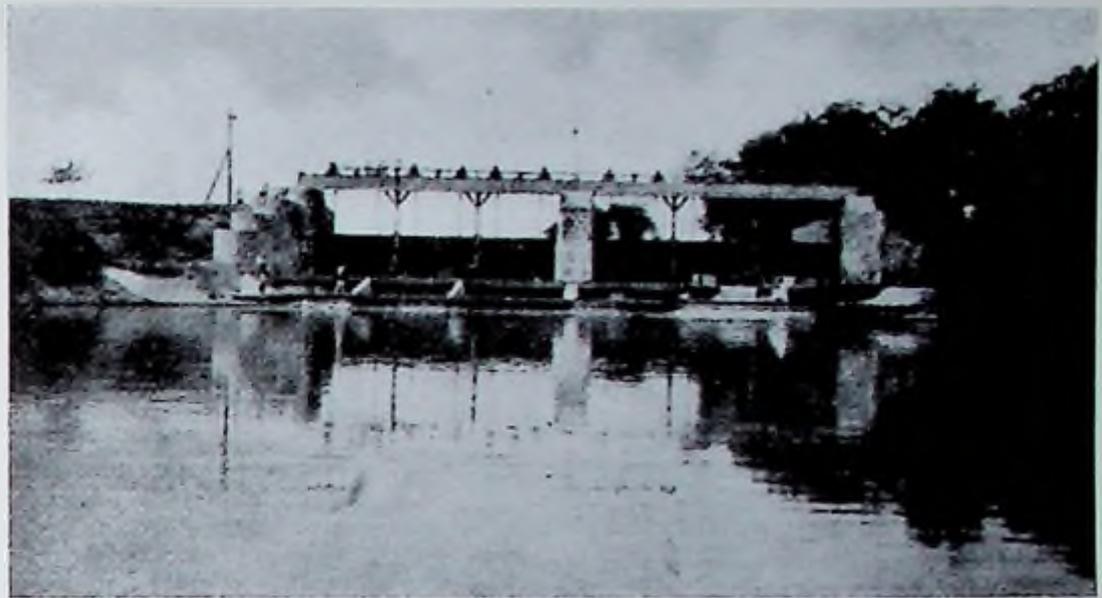
KIRÁNDULÓHELYEK

A községtől 4 km.-re a regéi várom, melynek egyik falán található a Magyar Turista Szövetség emléktáblája, ami Rákóczi Ferencnek 1703. évben itt tartózkodását örökíti meg. 8 km. az Amade-várom, mellette egy régi Páloskolostor maradványaival. 6 km. a Boldogkőváraljai várom. Társas kirándulások.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

GIBÁRT

Zsilip
a stranddal

510 lakosu, szimagyar község, a Hernád-folyó baloldali, dombos és erdős partján. Budapesttől való távolsága 240 km., Szikszótól, a vármegye székhelyétől 24 km. Tengerszint feletti magassága 177 m. Éghajlata mérsékelt és páralelt. Vízellátása aknás kutakból történik. Villanyvilágítás, n. t. és telefonközpont Encs, V. á. Forró—Encs. Református templom. Nevezetességei a modern, 1200 lóerős villanytelep, árduzzasztó zsilipberendezéssel és az ősrégi Rákóczi korabeli kúriák. A Hernád tulsó oldalán, Encs mellett fekszik Forró község, amelynek közepén volt valamikor Észak-Magyarországnak legnagyobb postaállomása, ahol az ugynevezett gyorskocsik lovaikat váltották. Ezen postaállomás már nincs meg, kőveiből gyógyszertárat építettek, ellenben a mellette levő emeletes fogadó teljes épségben még ma is látható és arról nevezetes, hogy itt szállt meg I. Sándor orosz cár akkor, amikor 1817-ben, Napoleon leverése után a bécsi kongresszusra utazott.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Hidasnémeti vonalon Forró—Encsig 4 óra alatt közelíthető meg. Vasútállomás Forró—Encs, a községtől 3 km.-re. Az állomáson autótaxik. Viteledij 2 P. A Miskolc—gönci autobuszjárat a községen vezet keresztül. Autóval Miskolcon és Szikszón keresztül állami úton érhető el. Benzinkut Encsen (3 km.).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizető vendéglátás (szervezés alatt áll). a) **Penziószerű ellátás.** Személyenként napi 3 P.-ért kapható több nyílvánlartott helyen. b) **Csak lakás;** I. oszt. szobák száma 5, napiár 1 P, havonta 30 P. II.

oszt. szobák száma 10, napiár 80 fillér, havonta 24 P. III. oszt. szobák száma 15, napiár 60 fillér, havonta 18 P.

FÜRDŐZÉS

A községnek gondozott strandfürdője van.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszertár Encsen 3 km.

SZÓRÁKOZÁS ÉS SPORT

A Hernád folyóban vízisportok üzhetők.

KIRÁNDULÓHELYEK

Másfélórás sétával érhető el a boldogkőváraltjai várrom. Háromnegyedórás gyalogutal pedig a perei part őskori tárgyaitak lelőhelyei. Kocsin kétórás ut a vadregényes regéci várrom.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

GÖNC

Látvány.

3244 lakosu szimagyar község, őserdőkkel borított hegyek által képzett völgyben. A gönci járás székhelye. Budapesttől való távolsága 240 km., Szakszótól, a vármegye székhelyétől 48 km. Tengerszint feletti magassága 300 m. Vízellátása forrásvizelkből történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat. és ref. templom, kulturház. **Nevezetességek:** a jelenlegi róm. kat. paplakban fordította magyar nyelvre a később Vizsolyban kinyomtatott bibliát Károlyi Gáspár ref. pap, akinek szobra a ref. templom előtt áll. A községben több olyan ház van, amelyet még a husziták építettek. Gönc valamikor Abauj-Torna vm. székhelye volt. A község közvetlen közelében levő várronok történelmi multu emlékek. Emeltes városházája a régi levéltárával együtt érdekes látványosság, nem messze tőle a Pálffy-grófok kastélya.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Miskolc—Hidasnémeti vonalon, Hidasnémetin való átszállással 3½ óra alatt érhető el. Vasutállomás helyben. **Autobuszjárat** Gönc és Miskolc között. **Autóval** a Budapest—kassai országuton érhető el. **Benzinkut** helyben. **Helyheli közlekedési eszközök.** Autótaxi díja 1 P, bérkoesi díja 80 fillér. A Hidasnémeti állomásról (6 km.) a hérautó 4 P, a bérkoesi 2.50 P.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda a községben 3 van, összesen 12 szobával, napiár 1—3 P. **Vendéglő.** Polgári kaszinó vendéglője és 3 polgári kávézó. **Fizető vendéglátás.** a) Penziószerű ellátás nyilvántartott egyes gazdáknál havi 75 P-ért kapható. b) **Csak lakás** I. oszt. szobák száma 10, napiár 1.50 P, havonta 40 P. II. oszt. szobák száma 15, napiár

1.20 P. havonta 30 P. III. oszt. szobák száma 30, napiár 1 P, havonta 20 P. A községben kiváló tehenészet van.

FÜRDŐZÉS

A községben ősrégi fürdő van 8 kabinnal. Kőszvényben és ízületi bántalmakban szenvedők messziről felkeresik. A községtől 3 km.-re van a Hernád-folyó.

EGÉSZSÉGÜGY

Öt orvos és gyógyszerlár.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpálya, sportpálya. A Hernádban sok a nemes ponty, esuka, harsa és a Hernád speciális ragadozó hala, a „buling”.

KIRÁNDULÓHELYEK

Vörös klastrom, Alsó Pálos kolostor, a Cenkelyi barlangok.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

JÓSVAFŐ

Lutkep.
Fotó: Tar.

590 lakosu szintiszba magyar község a világhírű aggteleki „Baradla” esepkőbarlang új bejáratánál. Budapesttől 230, Szikszótól, a vm. székhelyétől 71 km.-nyire. Tengerszint feletti magassága 216 méter. Eghajlata teljesen pormentes, magaslati levegőjü. Vízellátása egészséges vizü kutakból és forrásokból történik. Villanyvilágítás. V. á. Szín. Református templom, hősi emlékmü. Nevezetessége az aggteleki esepkőbarlang új bejárata, mely lehetővé teszi a 22 km. hosszú barlang megtekintését. A barlangban villanyvilágítás. A község határában kéntartalmu vizü forrás is van.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Miskolc—Bódvavendégi vonalon Szín állomásig 7 óra alatt közelíthető meg. Vasútállomás a községtől 12 km.-re fekvő Szín. Vasár- és ünnepe napon MÁVAUT-autobuszjárat az állomásról június 1-től okt. 1-ig. Autóval Miskolc—Édeleuy—Szín községeken keresztül érhető el. Benzinkut Aggteleken. Helybeli közlekedési eszközök. A MTE menedékházgondnokság előzetes értesítés mellett négyszemélyes fogatol küld az állomásra.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő. MTE menedékház vendéglőjében ebéd 1,40 P, vacsora 1 P. Menedékházi közös szobában teljes napi penzió 3 P. Penzió. Klein Antal család kúriájában öt butorozott szoba, villanyvilágítással, fürdőszoba használattal, víz mellett. Napi penzió négyszeri étkezéssel 4,50 P-ért kapható.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

Fizető vendéglátás. a) Penziószerű ellátás. Több nyilvántartott gazdánál napi 3 P-ért kapható. b) Csak lakás: II. oszt. szobák száma 11, napiár 1 P, havonta 30 P. III. oszt. szobák száma 10, napiár 80 fillér, havonta 20 P.

FÜRDŐZÉS

Fürdési lehetőség a barlangból eredő kristálytisztavizü Jósza pataokban.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos Szín községben (9 km.), gyógyszerár Bódvaszilason (14 km.).

SZÖRAKOZÁS ÉS SPORT

Ródlipálya, sítérp.

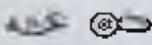
KIRÁNDULÓHELYEK

Szép kirándulóhelyek a „Baradla”-barlang, Láz-oldal, Somos-oldal, Antal-keresztje, Babot-kut, Meznatető, Szelcepuszta, Haragistya erdőréss, Ménespatak völgye Szádavár romjaival. Nagy-oldal (604 m.), az időszakai „Lőfej” forrással, amely naponta kétszer tör elő.

TELKIBÁNYA

Faluvége

1389 lakosu színmagyar község, hegyektől körülvelt völgyben, Budapesttől való távolsága 259 km. Szikszótól, a vm. székhelyétől 56 km. Tengerszint feletti magassága 288 m. Éghajlata egyenletes hőmérsékletű, szél- és pormentes hegyi klíma. Vízellátása részben forrásokból, részben kutakból történik. Petróleumvilágítás, (villany bevezetése a közeljövőben várható). V. á. Hidasnémeti v. Gönc. Róm. kat. és ref. templomok. **Nevezetességek:** A község határában van a gr. Károlyi-család kastélya. A község határában voltak azok az aranybányák, amelyekből még Mária Terézia is vortett pénzt. Attól nem messze egy jégbarlang és Toupa Mihály által megénekelt Mátyás király kutja. Telkibánya ősi eredetűre vall temploma, amely a község közepén hirtelen meredeken kiemelkedő hegyesucson épült. Kedvessé teszi a község belsejét az, hogy ezt a hegyesucson egy sebesen száguldó patak veszi körül.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Hidasnémeti vonalon gyorsvonattal Hidasnémetiig 5 óra alatt közelíthető meg, innen még mintegy 15 km., míg a gönci személyvonali megállótól mintegy 10 km.-nyire fekszik a község. Bérelt kocsis viteldija a gönci állomásra 4 P. Vasutállomás, Hidasnémeti vagy Gönc. **Autóval** a Budapest—kassai országúton érhető el, Hidasnémetitől kezdve törvényhatósági úton. **Benzinkul** Göncön 8 km.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizető vendéglátás. a) Penziószerű ellátás nyilvántartott több gazdánál, napi 3.50 P., havi 80 P. b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 4, napiár 1 P. ha-

vonta 30 P. II. oszt. szobák száma 6, napiár 80 fillér, havonta 25 P. III. oszt. szobák száma 4, napiár 70 fillér, havonta 20 P. Élelmiszerek termelőknél és üzletben beszerezhetők.

FÜRDŐZÉS

A községen átfolyó patak kiszélesített medrében fekvő strandon. Strand hossza 35 m., szélessége 9 m.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Göncön 10 km.

KIRÁNDULÓHELYEK

A nevezetességek között felsorolt helyek, továbbá Alsókéked fürdő, a hollóházi kerámiai gyár, a füzéri vár.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községközháza.

BORSOD, GÖMÖR ÉS KISHONT K. E. E. VÁRMEGYÉK

VÁRMEGYEI SZÉKHELY:

	oldal
Miskolc új. város	492

ÉGHAJLATI GYÓGYHELY:

Lillafüred	498
----------------------	-----

ÜDÜLŐHELY:

Tapotcfafürdő	501
-------------------------	-----

HÉVVIZŰ FÜRDŐ

Kácsfürdő	502
---------------------	-----

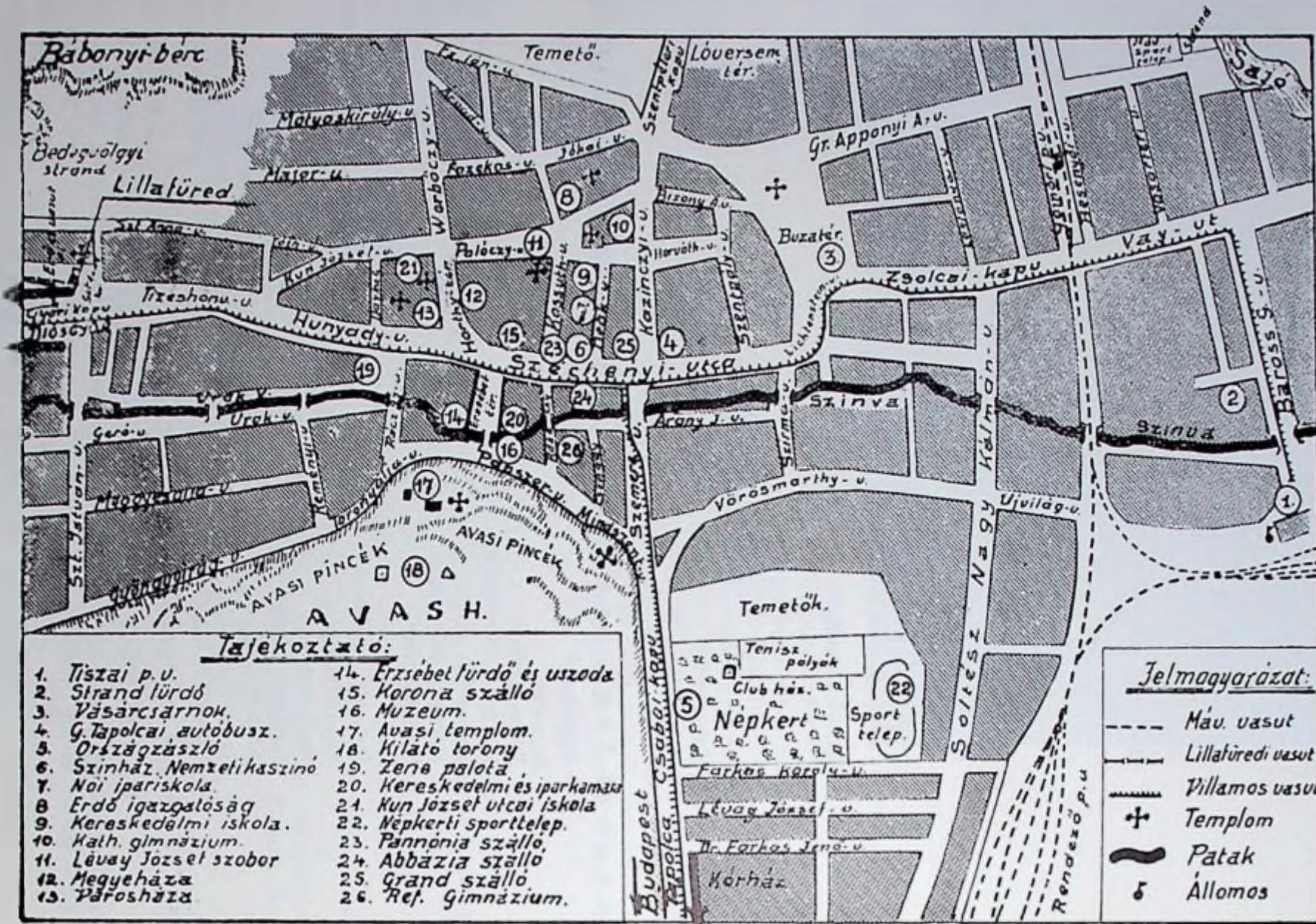
NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

Aggtelek	503
Bánréve	505
Bélapátfalva	506
Beldva (folyóparti)	507
Diósgyőr	508
Hámor (tóparti)	511
Mezőkövesd	513
Ózd	515
Pulnok (folyóparti)	516
Sajóbábony	517
Szalonna	518
Szendrő (folyóparti)	519
Szendrőlád	520
Szilvásvárad	521
Ujluta	522

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

AZ ÖMVEZ BORSOD, GÖMÖR ÉS KISHONT VÁRMEGYEI
OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA, MISKOLC
EGYVEZETŐ: SÁFRÁN ISTVÁN, NÉPMŰVELESI TITKÁR.

Miskolc és környéke

MISKOLC THJ. VÁROS

Ávasi
kilátótorny
Fotó: Dr. Balás

A város a Bükk-hegység alján, az Ávas tővében, három oldalról védett széles völgytorokban, a Színva völgyében fekszik. Északon dombos vidék védi, déli oldalán a festői fekvésű Ávas-hegy terül el, nyugati részét pedig a vele összeépült Ujdiósgyőr határolja. Keleti része a Sajó felé terjeszkedik. Lakosainak száma 61.559. Budapesttől való távolsága 185 km. Teugerszint feletti magassága 130 méter. Klimája enyhe, védett, derült és napos, többnyire szélmentes. Levegője pormentes, üdítő.

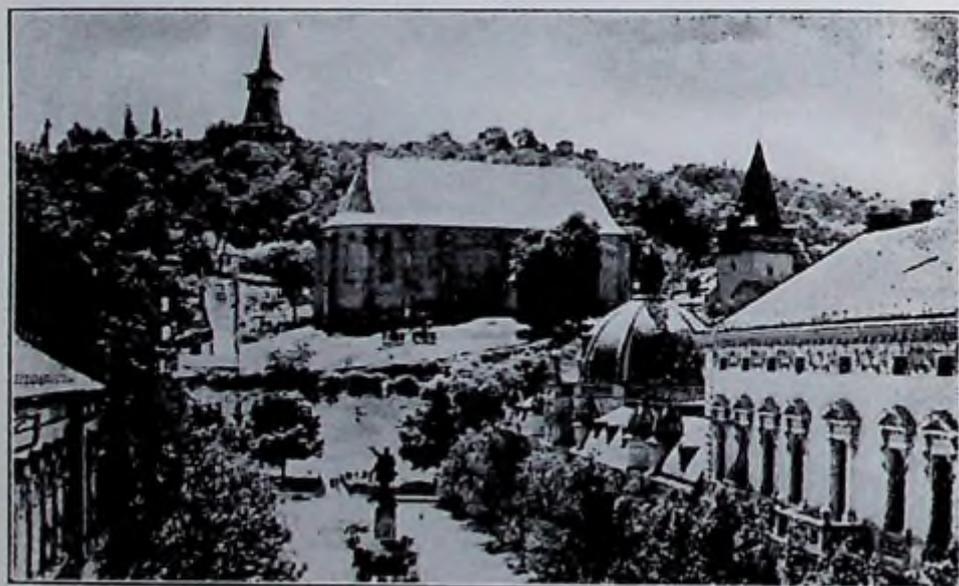
☞ A város ezeréves múltja történelmi emlékekben gazdag. A középkorban a vele szomszédos diósgyőri királyi várhoz tartozott. Nagy Lajos király emelte városi rangra. Sokat szenvedett a török és labanc háborúk idejében, elemi csapásokban is hőven volt része.

Amióta elvesztettük Felsőmagyarországot és Erdélyt, Miskolc és környéke a Bükk-hegységgel a legszebb és legtöbb látványt nyújtja azok számára, akik szeretik a természet szépségeit. A Bükk kapujában áll ez a múltjában sokat szenvedett, jelenében gyors fejlődés útján haladó város. Környékén a Bükk világhíres prehisztórikus barlangjaiban már az őskor legrégebb időszakától, a jégkortól kezdve, lakott ember. Jelenleg Magyarország egyik legforgalmasabb kereskedő és iparos városa, magaslát, nyaraló-, üdülő- és fürdőtelepek jelentős központja.

Templomai: Rk. Mindszenti templom, épült 1728—1743-ig, barokk stílusban. Minoriták temploma, épült 1729—1734-ig, korai barokk stílusban. Szent Anna templom, épült 1820-ban, empire stílusban. Kossuth-utcai ref. templom, épült 1808-ban, empire stílusban. Ref. deszkatemplom, építmény a ref. temetőben. Építési ideje XVIII. század, képekkel és művészi faragványokkal. Ág. ev. templom, épült 1797-ben, Gör. kat. templom, épült 1912-ben. Gör. kel. templom, épült 1782—1806-ig, empire stílusban. Belseje a legszebb látnivalók egyike, hatalmas oltárképe a legszebb görög keleti templomok között az első helyen áll. Görög-stílusú oltárja rendkívül díszes. A Kazinczy-utcai izr. templom 1863-ban, a Palóczy-utcai 1901-ben épült.

Középületei: Megyeháza a XVIII. század elejéről, szép barokkstíli lépcsőházzal, az első állandó magyar színház Miskolcon 1823-ban épült. Egyik legszebb új középülete a löcsei Thurzóház mintájára felvidéki renaissance stílusban épült erdőigazgatóság székháza. Zenepalotája 1925-ben épült Waelder Gyula tervezelete szerint, barokk stílusban. Főlátványossága a hangversenyterem, melynek freskóit Raksányi Dezső és Ungváry Sándor művészek festették. Itt van elhelyezve Hubay Jenő ezüstözött bronzszobra, mely Ligeti Miklós szobrászművész alkotása. A hangversenyterem beépített orgonáját Sugár Viktor tervezte. Gazdag művészi faragványokkal homított külső szekrénye külön látványosság. A hangversenyorgona 2000 síphól áll. Modern palotái: az igazságügyi palota, pénzügyi palota, bányakapitányság, osztálymérnökség, vásáresarnok, stb.

A muzeum Miskolc és Borsod vármegye régészeti, történelmi és néprajzi emlékeit őrzi. Itt tekinthetők meg a jégkori ősember emlékeivel együtt a világhíres „Bükki kultúra” leletei. A földszinten az őslénytár és a néprajzi gyűjtemény, az emeleten pedig őskori régiségek, egyháztörténelmi és ipartörténelmi emlékek, valamint a fegyver- és éremgyűjtemény van elhelyezve. Lévay József költő emlékeit külön szobában őrzik. Láthatók azonkívül régi butorok, képek, Szemere Bertalan emlékei; külön érdekes látnivaló a miskolci honvédmúzeum.

Erzsébet-tér
az ősi avasi ref.
templommal
(Foto: LusztiG)

Műemlékek: Miskolc legrégebbi műemléke a XV. század legelején épült avasi gótikus templom. Az ősi templom eredetileg a katolikusoké volt, majd a XVI. század közepe táján, amikor egész Miskolc a református hitre lért át, a reformátusoké lett. A templom a török háborúk idején egy kőbor török csapat gyújtogatása következtében leégett, ekkor omolhatott be gyönyörű csucsíves mennyezete s ekkor pótolták azt lapos famennyezettel, mely egykor szép magyarmotívumu virágdíszekkel volt kifestve. A templom melletti harangtorony 1557-ben épült. Jellemzőes, hegyes tornya Miskolc város jelképe.

Sétakertjei és sétautjai: Deák-tér, Szemere-kert, Erzsébet-tér, Népkert. Ez utóbbi közepén van a Vigadó a M. A. K. sportházzal. A park végén sporttelep. Parkírozott teniszpályák, virágágyakkal, díszített, dusan fűszitott sétautak pihenőkkel. A Népkert területe 20 kat. hold.

Emlékművek: Az Erzsébet-téren hazánk első Kossuth-szobra, a Szemere-kertben Szemere Bertalan és a Deák-téren Deák Ferenc szobra. A Népkertben áll Erzsébet királyné Magyarországon elsőnek emelt szobra. A Szent Anna-téren van az 1878. évi árvíz-émlékmű. Innen indul az erdei kisvasut Lillafüredre. A Palóczy-utcában van Lévyay József költő hatalmas bronzszobra. Miskolc kertváros jellegű villanegyedében állítottak emlékszobrot Görgey Arturnak. A Rudolf-laktanya előtt van a szép 10-es honvéd szobor és a 65-ös ezred emlékműve, valamint a Népkert elején a díszes Országzászló.

Az Avas. A város felett emelkedő és a város kellős közepét érintő Avas-hegy (234 m) csodálatosan szép panorámával lepi meg az idegent. A pincesorokkal, árnyas sétautakkal, pihenőkkel, lépcsőzetesen kiépített romantikus rózsalugasos terraszokkal díszít-

Miskolc város
látképe
az Avasról
(Foto:
Szeesi-Hacker)

tett Avas-tető minden pontjáról gyönyörű kilátás nyílik az egész városra, a diósgyőri vasgyárra, a várromokra és a Bükkre. Az Avas-tetőn épült az új 25 m. magas kilátótorony, ahonnan gyönyörű panoráma nyílik a Sajó és a Szinva völgyére, a tokaji hegyláncra, a Gömör—Szepesi Éréhegységre, az Alföldre s jó idő esetén az egész Magas Tátrát láthatjuk magasló havas hegycsúcsaival. Nyugati irányban az erdő rengetegeivel borított Bükk hegység változatos hegycsoportjában gyönyörködhetünk. Különös látványosságot nyújtanak a hangulatos avasi pincesorok az egymás felett épült horozókkal, vendéglőkkel. Az Avas legmagasabb pontján lévő kilátótér mellett fedezték fel a kőkorszakbeli ember kovabányáit és szerszámkészítő műhelyeit.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton, a Budapest—sátoraljaujhelyi vonalon, gyorsvonattal 3. személyvonattal 5 óra alatt érhető el. Két személypályaudvara (a Tiszai és a Gömöri) és egy rendezőpályaudvara van. Lillafüredre a Szent Anna-térről állami erdei kisvasut indul menetrend szerint. A villamosvasut Miskolc személypályaudvarról Diósgyőrig (várromig) közlekedik. **Autobusz:** Miskolc—Lillafüred között MÁVAUT-járat menetrend szerint. Ugyancsak menetrendszerű autobuszjárat Miskolc, Lillafüred, Eger, Budapest között. Tapolca gyógyvízü fürdő- és üdülőtelepre menetrendszerű városi autobuszjárat közlekedik a Kigyó-gyógyszertártól. Ezenkívül MÁVAUT-járat közlekedik Miskolc—Tiszapalkonya, Putnok—Miskolc—Eger, Miskolc—Gönc—Abaujszántó között. **Auto-**

taxi állomások: Korona szálló előtt, Nemzeti Színház előtt, Tiszai pályaudvar és a Illafüredi kisvasút állomásánál, a Szent Anna-téren. Tíz benzintöltőállomás, Bérkocsí-állomások Szemere-utca és Kazinczy-utca sarak. **Autógarázsok:** MAVAUT-garázs, Zsolcai kapu 46; Lusztig-garázs, Kazinczy-ut 17; Fürpass-garázs, Cseugey Guszláv-utca 1; Viola-garázs, Hadirokkantak-utca 46. A Viola-garázsban a garázsírózók lakást is kaphatnak.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: **Korona-szálló** a város legforgalmasabb helyén, 60 szobával, díszes nagy étteremmel, kávéházzal, sörözővel, festői kilátással az Erzsébet-térre és az Avásra. A szobák a legmodernebbek, úgy felszerelésben, mint berendezésben. Hideg- és meleg-vízszolgáltatással és központi fűtéssel. **Pannónia-szálló:** szobáinak száma 50, központi fűtéssel, hideg- és melegvízszolgáltatással, fürdőszobákkal. A szállóban kávéház, étterem. **Abbazia-szálló** szobáinak száma 56, központi fűtéssel, folyóvízzel, fürdőszobával. A szállodában kávéház, étterem. Napi teljes penzió 3.50 P. **Turista-szálló** az Avason, 5 percre az Erzsébet-téri villamos megállótól. Öt termében csoportos elhelyezés mellett befogadóképessége 65 személy. Szállásdíj 1.20 P. Szálláson kívül ellátás is kapható kedvezményes áron. **Vendéglők:** Szemere-étterem, Kispipa, Lefler Károly éttermei. Hágí söröző, Széchenyi-étterem. Népkerti Vigadó, Színház-étterem, Városi vendéglő, Tatra-avas vendéglő, Parkklub vendéglő az Avason, továbbá számos más avasi mulató és vendéglő.

Miskolci
strandfürdő és
versenyuszoda

FÜRDŐK

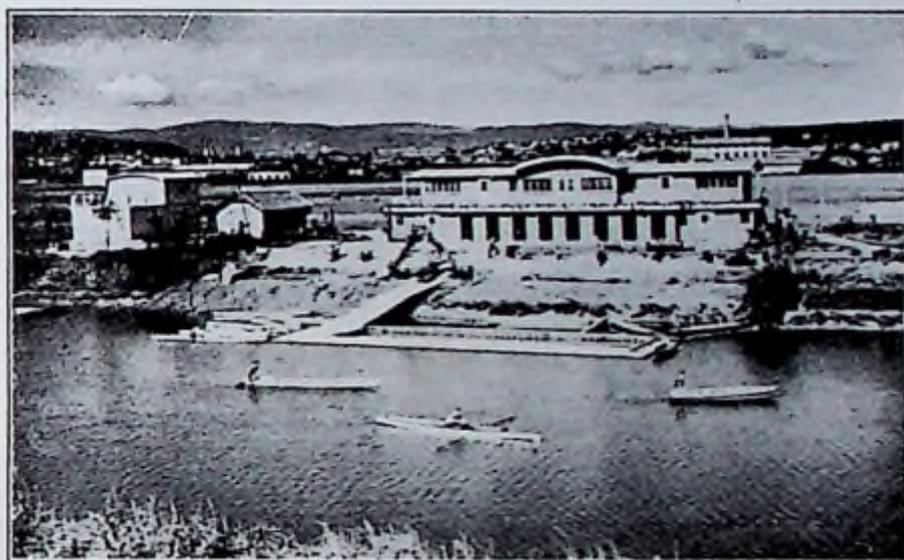
Az **Erzsébet-fürdő** az Erzsébet-téren, a város legszebb részén van. Az ország egyik legmodernebb gőz- és kádfürdője. Osztályok: gőzfürdő (100 kabinos, teljesen hygienikus öltözővel), 14 márvány- és porcellán kádfürdő, iszapfürdő, fedett uszoda, naponta cserélt friss vízzel, napozó terrasszal, szénsavas fürdő, thermalfürdő, vizgyógyászat, villanygyógyászat, stb. A fürdő reggel 6 órától este 6 óráig nyitva és mintegy 1500 ember befogadására alkalmas. **Versenyuszoda** és strandfürdő a személypályaudvar közvetlen közelében. A pályaudvarhoz való közelsége folytán különösen alkalmas átutazók részére, akik várakozás helyett itt kellemes időtöltést találhatnak. Modern kabinépülete a kényelem minden eszközével fel van szerelve. Buffet, terras, napozó terraszok. Modern homokstrand, zene. Nyitva májustól szeptemberig. Fürdőjegy 40 fillértől. Villamosvasuti jeggyel kombinált strandfürdőjegyek is kaphatók. A **Királyfürdő** Széchenyi-utca végén, a Királyhídtól jobbra, a Telegdy-utca sarkán

fekszik. **Bedeghvölgyi strand- és légfürdő** a Major-utca végén, zárt völgykallanban. A strand 10 kat. hold, gyümölcsfákkal beültetett területen van, ahol a közönség kényelmére a fák között pihenők vannak elhelyezve. Egész területét sűrű pázsit borítja, mely így Miskolc városának egyetlen pázsitstrandja. Buffel, tennisz, kellemes kirándulóhely. **Városi sajtóparti strandfürdő** a Sajó partján, a villamos megállótól 5 percrenyire fekszik. Nagy kiterjedésű homok- és pázsitstranddal, kényelmes öltözőkkel, zuhanyokkal. A strandfürdő folytatásaként terül el Miskolc város weekend városrésze, szebbnél-szebb weekendházakkal, klubházakkal, esónak-garázsokkal és büféekkel. Mozgalmas és vidám víziélet. A vízisportok minden ága üzhető. Reggalták egézőnapj turákra is bérelhetők.

KÖRHÁZAK

Az Erzsébet-közkórház Borsod vármegye tulajdonát képezi. Berendezése, felszerelése az orvosi tudomány mai követelményeinek mindenben megfelel. A Szent István járványkórház Miskolc város tulajdonát képezi. Az Erzsébet közkórházzal kapcsolatosan szanatórium is működik, ahol különféle betegek ápolására külön szobák állnak rendelkezésre.

Sajtóparti
weekend-telep
részlet.
Fotó: Málnasy

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

Tapolecafürdő Miskolctól 7 km-re, Miskolc város tulajdona. Hévízvíző fürdő és üdülőtelep, a Bükk-hegység gyöngye. (Leírását lásd Tapolecafürdő c. alatt.) **Lillafüred** Miskolctól autóbusszal 20 perc, kisényonattal 45 perc; éghajlati gyógyintézet.

SPORT

Sporttelepek: Népkerti sporttelep, Vasutas sporttelep, Sajtóparti sporttelep. Miskolc 27 sport- és turistaegyesületében a téli és nyári sport minden ága üzhető. Ugy Miskolcon, mint közvetlen környékén, elsőrendű könnyű és nehéz síterek és rödlipályák állnak a téli sportokat kedvelők rendelkezésére.

SZÓRAKOZÓHELYEK

A Nemzeti Színházban állandó színtársulat szerepel, míg nyáron vendégtársulatok szórakoztatják a közönséget. **Mozgóképszínházak:** Korona, Uránia, Corso.

Kávéházak, cukrászdák: Korona-, Pannónia- és Abbazia-kávéház, Rábel-, Doro-, Kazinczy-, Frey-cukrászda.

KIRÁNDULÓHELYEK

A várostól, mint központtól, számtalan alkalom nyílik kirándulásra. A városba érkező turisták és idegenek legkedveltebb kirándulóhelyei az **Avas**, **Bedeghvölgy**, **Sajtópart**, **Diósgyőr-Vasgyár**, **Várronok**, **Tapoleca fürdő**, **Lillafüred**, **Szentlélek**, **Bánkút**, mely két utóbbi helyen modern felszerelésű, 80—100 személyt befogadó menedékház van. Távolabbi kirándulóhelyek: **Mezőkövesd**, a világhírű **Matyó népművészet** hazája, **Aggtelek**, a világ egyik legnagyobb eceppkőbarlangjával

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

az **OMVESZ** képviselője: a város Idegenforgalmi Hivatala (Zenepalota, Telefon 12—80. Városi és környékbéli prospektusokkal díjtalanul szolgál.)

LILLAFÜRED, ÉGHAJLATI GYÓGYHELY

(Palota-szálló
Foto:
Monostory)

A borsodmegyei Bükkhegységben, Miskolcától 14 km-re, a Szinya és Garadna völgyében, a közel másfél km. hosszú, kristályvízű tó mellett, közel 100.000 kat. hold kiterjedésű erdők között fekszik. A szállókat, parkokat magas erdővel borított hegyek veszik körül, amelyek észak felől zártak s így viharoktól, de különösen északi szelektől teljesen védve vannak. Szállodái 320, sétányjai 600–950 méter tengerszint feletti magasságban. A nyári hőséget az övező erdők, valamint a tó kellemesen mérséklék. Az átlagos csapadék kevés, azonban a télisportok gyakorlására megfelelő hócsapadék. Az egész fürdőtelepen erdei forrásvízvezeték és villanyvilágítás. Erdei vasút állomásán posta-, távirda-, telefonhivatal.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a MÁV-val Miskolcig közelíthető meg. Onnan a Lillafüredi Állami Erdei Vasúttal érhető el. A LÁEV-nek Lillafüreden két vasuti állomása van: a Palota-szálló és a Lilla-szálló megálló. A miskolci MÁV pályaudvaron autóbuszok és autótaxik állanak rendelkezésre, amelyek elsőrangú uton 20–25 perc alatt viszik fel az utasokat Lillafüredre. **Autobuszon:** Budapest és Lillafüred között naponta MÁVAUT jár. **Autóval:** Budapestről Miskolcra, vagy Egeren át érhető el. Az Eger—Lillafüred közötti szakaszon 40 km. hosszú elsőrangú turaut, mely a Bükkhegység vadregényes ősi lomb- és lenyőerdőn vezet keresztül. Javitóműhellyel és soffőrszállással ellátott, fűtendő nagy garázs áll rendelkezésre.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Palota-szálló, a M. Kir. Kinostár tulajdonában. Mátyás király korára emlékeztető és a modern kor minden kényelmével berendezett háromemeletes szálló, 145 szobával; a tóra, függőkeretekre s a déli erdős völgyekre néző nagy terraszokkal, hatalmas hallal és szalonokkal, író-, olvasó-, játszó, társalgótermekkel, kávéházzal, több étteremmel, függőkeretekkel, saját parkokkal és vízesésekkel. Főidényben egyágyas szoba 4—11 P-ig, kétágyas 9—26 P-ig; penzióétkezés 7 P; elő- és utóidény-

ben 23% kedvezmény. Az egész szállóban erdei forrásokból származó vízvezeték Központi fűtés, villanyvilágítás, külön és közös fürdők. Napi penzió háromszori étkezéssel (reggeli, ebéd, vacsora), egyágyas szobával 11—18.50 P-ig, kétágyas szobával 22—30 P-ig. Gyermeknek 10 éven alul a penzió árából 25%, 4 éven alul 50% kedvezményt kapnak. — Egyágyas szoba fürdőszobával és háromszori étkezéssel 19—22 P-ig, kétágyas szoba fürdőszobával és háromszori étkezéssel 32—40.50 P-ig. Tenisz-, si-, bob-, korecsolyapálya. Strandfürdői kabinok. Borralaló 12%. Autó-

Palota-szálló
(Foto;
Monostory)

garázs, benzintöltő állomás. Telefonszám: 7, 8, 9. Lilla-szálló m. kir. kmestár tulajdonában és kezelésében. Kétemeletes épület, kb. 30—40 holdas angol parkkal. Villanyvilágítás, folyó víz. Két fürdőszoba igénybevételi ára 1.20 P. Főidényben egyágyas szoba 3.50—6 P-ig, kétágyas 6—9 P-ig; elő- és utóidényben 20% kedvezmény. Étterme 160 személy befogadására alkalmas, menü ára 1.80 P. Penzióárak főidényben, háromszori étkezéssel 7.50 P, ötszöri étkezéssel 8.50 P. Penzióárak, elő- vagy utóidényben, háromszori étkezéssel 5 pengő, ötszöri étkezéssel 6 pengő. Borralaló 10%. Garázs, benzintöltő állomás. Az állomásról MÁVAUT-járal, személyjegy 1.50 pengő, podgyászszyeg 30 fillér. Telefonszám 2.

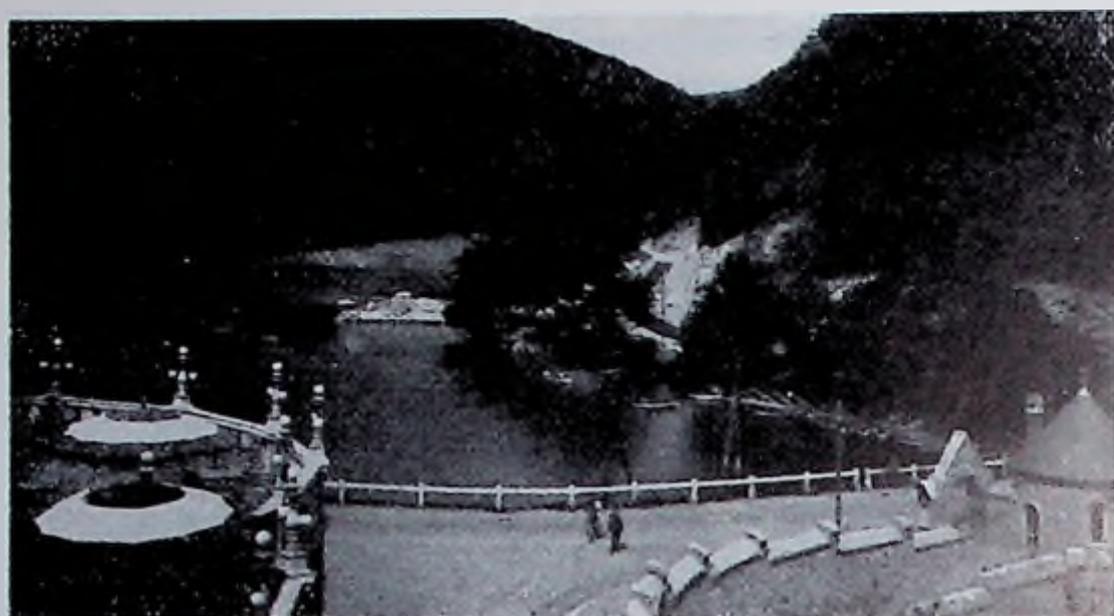
GYÓGYTÉNYEZŐK

Mesterséges szénsavas-fenyőfürdők stb., massage a Palota-szálló közös és külön fürdőszobáiban, melyet a telepen lakó üdülők is igénybevehetnek. Gyógydíj személyenként 60 fillér. Elsőrangú széltől védett strandfürdő, levegőző és napozó terraszokkal.

Lillafüred elsőrangú éghajlati gyógyhely. Feltűnően jó hatást vált ki a légzőszervek hurutjainál, a központi idegrendszer megbetegedéseiben, neurozisban, a belső elválasztás zavaraiiban, Basedow-kórhban, klímakteriumban, érclmeszesedésben szenvedőknel, elhízottaknál, vérszegényeknél, lábadozóknál, testi vagy szellemi kimerülésben szenvedőknél.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Zene, tánc, gyógy- és társalgótermek, olvasószobák a szállodákban. Hatalmas parkok, függőkertek, sétautak padokkal. Teniszpályák, a tavon az összes vízisportok üzhetők, pisztránghalászat. Télen hó- és jégportok. Öz-, vaddisznó- és szarvasvadászati lehetőségek.

Hánuori-tó képe
(Fotó:
Mottostorvi)

KIRÁNDULÓHELYEK

A közeli barlangok, a Szeleta-barlang, Szent István és Anna cseppkőbarlang vezetőikkel meglekinthetők. Időszakonként kirándulások a hegyekbe. **Közelí kirándulóhelyek** a Szinva-forrás, Hollósfető, Újmessa, a régi vasolvasztóknak romjaival, Nagy Lajos király halastavának nyomaival, bővizű forrással. A Dolkatele a Zsófia kilátótoronnyal. Az erdei vasut mellett fekvő esanyiki turistaház festői tájrészletekkel, Pereces szénbányatelep, A LÁÉV garadnai végállomása, ahonnan félóra alatt elérhető Szentlélek a Pátosrend zárdá romjaival. Továbbá a 767 méter magas sziklabérc, az Örvénykő, gyönyörű kilátással. **Távolabbi kirándulóhelyek:** Görömböly—Tapolca és Kács-fürdők melegvizforrásokkal, Újhuta, a Dédesi vár, Tebe, Répáshuta, Szarvaskői vár. A diósgyőri papír- és vasgyár, várrom, valamint Miskolc városa a híres Avassal, Nagy Lajos idejéből származó állami borpincéjével, Mezőkövesd a híres népviseletével, Aggtelek hatalmas cseppkőbarlangjával, Eger városa, Parád gyógyfürdő stb

FÜRDŐORVOS

dr. Korbuly Dezső, lakik és rendel a Palotaszállóban.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

Fürdőigazgatóság, Lillafüred

GÖRÖMBÖLY-TAPOLCA FÜRDŐ. ÜDÜLŐHELY

Tapolcafürdő.
Törészlet az Anna szállóval

Tapolcafürdő Miskolcától 7 km-re, a Bükkhegység déli oldalán, festői völgyekben, hegyektől körülveve fekszik. Több holdas gyönyörűen gondozott parkja, virág- és rózsacserje. Ötven hold sétautakkal behálózott őserdeje van. Éghajlata védett, enyhe. Levegője üdítő, por- és baktériummentes. Fásított szigetek között terül el több holdas csónakázó tava, melynek kristálytisza vizében kora tavasztól késő őszig virágozik a lóbusz. **Gyógytényezők:** A fürdőnek évszázadok óta használatban levő nyolc vastartalmú rádióaktív hévvíz forrása van (hőfokok 28—32 C). Thermalfürdőben a hévforrások vizét eredeti hőmérsékleten használják. A fürdő hévvize a legyöngült szervezetet erősíti, a közérzetet javítja. Kiváló gyógyhatású, köszvény, rheumás izom és ízületi megbetegedések, izzadmányok, idegzsába, esetén. ☞ ☞ V. á. Miskolc Télen u. p. és u. t. Hejőcsaba.

KÖZLEKEDÉS

Miskolcra városi autóbusszjárat indul minden félórán — szükség esetén rövidebb időközökben — a Kigyó-gyógytártól. Menettérti jegy ára 76 fillér. Strand- és Thermal-fürdővel kombinált menettérti jegyek is kaphatók. Kedvezményes tömb- és bérletjegyek.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

A parkban két szálloda van, tiszta, egészséges szobákkal. Az üdülőtelepeken épült több száz magánvillában számos kiadó szoba. Teljes penzió, napi háromszori bőséges étkezéssel, magánvillában, kétágyas szobában, személyenként 4—6 pengő, ugyanez az Anna-szállóban 7.50 pengő. Magánvillákban kétágyas szoba, ellátás nélkül (két személynek) 4—5 pengő, külön ellátás az Anna-szállóban, háromszori bőséges étkezéssel, 4 pengő. Fürdőidény május 1-től október 1-ig. Földény július 1-től augusztus 21-ig.

SZORAKOZÁS

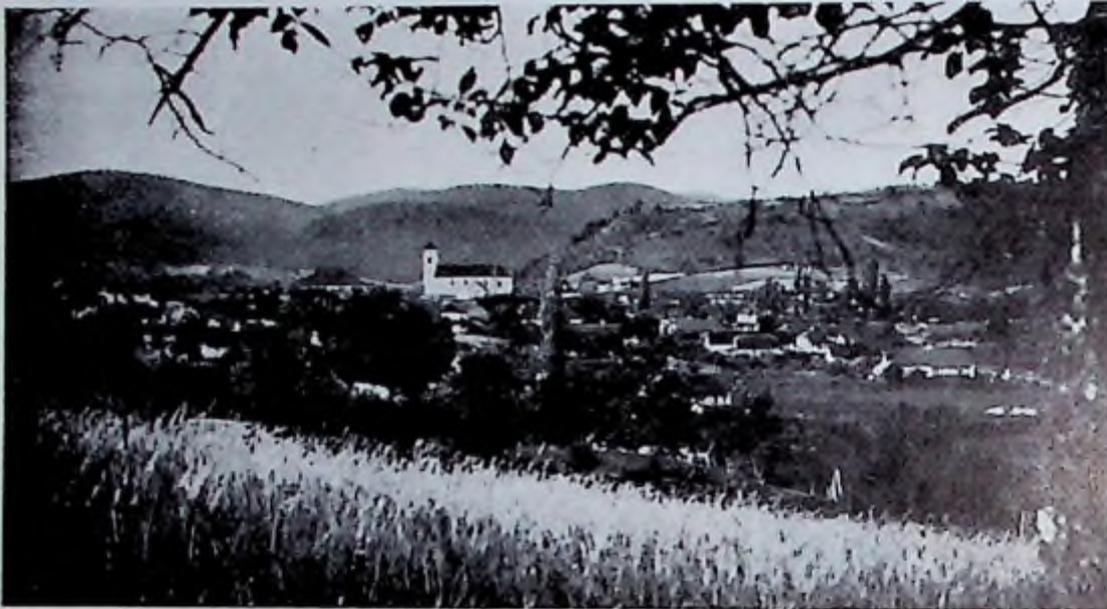
Alkalmi zenedélulások, hangversenyek, táncestélyek. Anna-szállóban kávéház. Esténként tánczene. Strand mellett tennispályák.

KIRÁNDULÓHELYEK

Diósgyőri vasgyár, diósgyőri várromok, Leányvár, Nagykőmázsa, Kékmező, Lilla-füred, Szentléleki menedékház és kolostorromok (750 m), Ujhuta és a bánkúti menedékház (866 m).

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT a titkári hivatal, Tapolcafürdő.

KÁCSFÜRDŐ

Látvány

Kács kisközséghez tartozó fürdőtelep a Bükk hegység lábánál. Budapesttől 166, Miskolctól 41 km. távolságra. Tengerszint feletti magassága 196 m. Vízellátása egészséges vízü katakából történik. Villanyvilágítás, helyben. U. t. Tibolddaróc. R. káth. templom. A fürdőtelepet mintegy 500 évvel ezelőtt alapították a Pálos- és Benedek-rendi szerzetesek.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—miskolci fővonalon Mezőkeresztes—Mezőnyárádig közelíthető meg, mely vasutállomás a községtől 16 km-re fekszik. **Autóval** a miskolci állami úton érhető el. **Autobusz** az állomásra személyenként 2 P.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

A fürdőben lévő szállodában 52 szoba van. Penziószerű ellátás is kapható.

Fizetővendéglátás (szervezett). a) **Penziószerű ellátás:** Napi háromszori étkezéssel főszezonban 4.20 P, elő- és utóidényben 4 P. b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 30, napi ára 1.50 P. II. oszt. szobák száma 25, napi ára 0.80 1 P.

GYÓGYTÉNYEZŐK

A források vize az u. n. akrotó-thermálishoz tartozik. Hatásos rheuma, köszvény, ízületi csusz, idegzsába, esontbántalmak stb. ellen. Vize kb. 27 C° meleg. Kád-, fenyő- és iszapfürdők. Gyógymassáže stb. Nagy uszodájál (strand) melegforrások táplálják. 150 kabin.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos kézigyógyászattárral a 4 km-re fekvő Tibolddaróc községben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tennisz- és tekepályák. Állandó zene, rádió. Sí- és szánkópályák. Cukrászda.

KIRÁNDULÓHELYEK

A környék gazdag természeti szépségekben. Kirándulások lehettek a hegyeken át Lillafüredre, Mezőkövesdre.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A fürdőtelep igazgatósága és Kiss István postaügynök.

AGGTELEK

Cseppkő-
alakulatok.

648 lakosú, Csonka-Magyarország legészakibb részén fekvő erdőövezete színmagyar község. Budapeستől 225, Miskolctól 68 km-nyire. Vízellátása kutakból történik (vízvezeték építés alatt). Petróleumvilágítás. V. á. Szin és Putnok. Nevezetessége: Az aggteleki barlang. Két bejárata van. A régi bejárata nyílik Aggteleken, az új Jósvafőn. Tulajdonképpen Baradlának nevezett barlang mellékágakkal körülbelül 13 km hosszú. A barlang a trianoni határ mellett fekszik és a cseh megszállt területen 8 km hosszú folytatását fejezték fel. A trianoni határ alatti rész teljesen víz alatt van s így nem lehet közlekedni a két rész között. A Cseppkőbarlang természeti képződményei mesebéli őriúsokként sorakoznak a hatalmas termekben. Nemesak Európa legnagyobb cseppkőbarlangja, hanem a Nemzeti Múzeum ásatásai alkalmával értékes őskori lelőhelynek is bizonyult. Őskori csontvázakat, agyvadányeket és érdekes ötvözetű arany sodronyékszereket találtak a barlang bejárati csarnokában. A barlangban részben villanyvilágítás, állandó vezetés.

Barlang
bejárata.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Miskolc—putnoki vonalon öt óra alatt érhető el. Vasútállomása a községtől 18 km.-nyire Szin és 32 km.-nyire Putnok.

Autóbuszjárat Putnok—Aggtelek között naponta kétszer. Vasárnap és ünnepnap Szin vasúti állomástól is indul menetrendszerű autóbusz.

Autóm Putnok és Szin felől műton.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Az új Barlangszállóban külön szobákban és közös turistaszobákban 90 személy helyezhető el. Szállás személyenként és úgyanként 50 f-től 2 P-ig. Penziórendszer. Folyvilágosítás: Barlangszálló, Aggtelek.

Alkalmi lakásokat a körjegyzőség szerez, kívánatra a községben. Lakáskiadók és tiszető-vendéglátók jegyzéke állandóan nyilvántartva. Élelmicikkek, gyümölcs a helybeli termelőknél.

EGÉSZSÉGÜGY

Körorvos és gyógyszerlár a 11 km.-re fekvő Ragályon.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Céllövőpálya. A téli sportokra kiváló terep.

KIRÁNDULÓHELYEK

Imádságos kut, Babot-kut, Jósvafői barlangbejárat, „Lófej-forrás”, stb.

Oszlopcsoport a fűágban

Foto: Kexler 11.

FELVILAGOSÍTÁST NYUJT

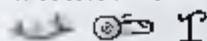
A községfejlesztő bizottság — Községháza

BÁNREVE

Ref. templom

1190 lakosu, a Sajó és Rima folyók völgyei találkozásánál a trianoni határon fekvő község. Budapesttől való távolsága 220 km. Tengerszint feletti magassága 157 m. Rendezett, gyalogjárókkal ellátott utcái és legnagyobbbrészt új háza a községnek városias kinézetet kölcsönöznek. Róm. kath. és ref. templom, az előbbiben minden csütörtökön és minden harmadik vasárnap, az utóbbiban a hónap első vasárnapján istentisztelet. Határállomás lévén, a MÁV-nak nagy épületei vannak itten.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Miskolc—Ózdi vonalon érhető el, naponta öt vonatpár közlekedik. Határállomás. **Aulón:** Gyöngyös—Parád—Borsodnádass—Ózdon át érhető el.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda öt vendégszobával, vasúti étterem. Teljes napi ellátás 2.50—4 P, a lakás minősége szerint. **Csak lakás:** minőség szerint személyenként havonta 15—30 P árban kapható. A csak lakásra elhelyezettek a vasúti étteremben napi ellátást 2.50 P árban kaphatnak.

FÜRDŐZÉS

Szabadfürdő a Sajóban, a községtől 600 m-re.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerlár Putnokon, 6 km-re.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tekepálya helyben, mozi Putnokon és Ózdon 6, illetve 12 km-re. Vonaton az előadásokhoz kényelmesen el lehet menni és haza lehet jönni.

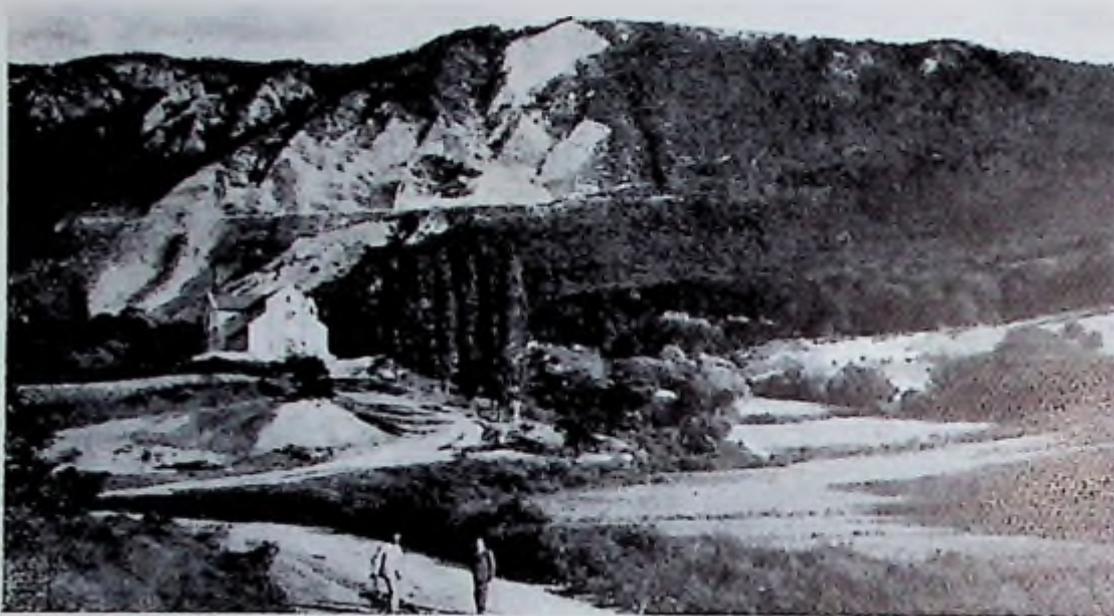
KIRÁNDULÁSOK

a putnoki halastavakhoz: az aggleleki iurlanghoz 30 km. autobuszon: Ózd és környékére 12 km.; a putnoki Ilona-focráshoz 6 km. vonaton és 2 km. gyalog. Nagyobb kirándulások jó vonatösszeköttetéssel Miskolcra, Lillafüredre és Egerbe.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Körjegyző — Bánréve.

BÉLAPÁTFALVA

Látnok

2172 lakosu, a Bükkhegység oldalában, a hirtelen emelkedő 786 méter magas Bélkö sziklás bérce alatt elterülő szinnagyar község. Budapesttől 170 km távolságra. Tengersizint feletti magassága 314 méter. Jövizü kutak látják el vízzel. Villanyvilágítás.   Római kat. templom. **Nevezetességei:** A községtől 1 km.-nyire IV. Béla király által építtetett ősi apátsági klastrom (műemlék), ahol minden vásár- és ünnepnap istentiszteletet tartanak.

Másik híres nevezetessége a kitünő és elsőrendű építési anyag gyártmányáról messze földön elismert portlandcementgyára, amely az Egereseli Köszénbánya és Portlandcementgyár r. t. tulajdona, nagyszilárdságú portlandcement gyártásával foglalkozik. teljesítőképessége napi 60 vagon, körülbelül 350 munkást foglalkoztat: a cementgyár szolgáltatja a községnek a villanyvilágításhoz szükséges áramot.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Füzesabony—Eger—putnoki vonalon 6 óra alatt érhető el. Vasutállomásai: BÉlapátfalva és a BÉlapátfalva—cementgyári megállóhely. **Autóbuszon** Egerből BÉlapátfalván keresztül Putnokig, ott csatlakozás Aggtelek és Miskolc felé. **Benziukul** Papp Sándor kereskedőnél.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. Farkas János vendéglője két hutorozott szobával. 2. Cementgyári kázinó 2—3 szobával. Mindkét helyen lakás és ellátás, naponta 3 pengő.

Fizetővendéglátás (szervezett). I. oszt. szobák száma 25, napi ár átlaga 1 P., havonta 25 P. II. oszt. szobák száma 20, napi ár átlaga 80 fill., havonta 20 P.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza

FÜRDŐZÉS

A 4 kat. hold kiterjedésű „Nagytó”-ban amely a községtől 1 km.-nyire, festői szépségű, fiatal erdőtől övezett helyen fekszik, fürdésre kiválóan alkalmas és díjmentesen használható.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Mozgószínház, társadalmi egyesületek, kaszinó, sportegyesületek, stb.

KIRÁ/NDULÓHELYEK

Szilvásvárad, Szarvaskő, Eger, Bánkut, Jánoskut, Lillafüred, Aggtelek. Az Apátsági klastrom, a „Nagytó” és a fenyvesekkel körülvett menedékház a községtől 1 km.-nyire fekszik.

BOLDVA

Malomgüti „Zugó“

1616 lakosu, a Sajó- és Boldva-folyók torkolatában fekvő, szinmagyar község, amelynek keleti határa hegyes-völgyes, egyébként sík terület. Budapesttől való távolsága 202, Miskolcától 17 km. Tengerszint feletti magassága 128 m. Egészséges vizű kutak látják el vízzel. Villanyvilágítás. Róm kat., ref. és izr. templom. Nevezetességei: A ref. templom gyönyörű, korai román stílusban épült. A templom körül elhelyezett apátsági épületek a XIV. század elején leégtek. Az apátság romjait 1926-ban feltárták ugyan, de az ásatások pénzühiány miatt elmaradtak. Az apátságban írták a legrégibb magyar nyelvemléket a „Halotti beszéd“-et, amely „Sacramentum boldvense“ cím alatt maradt fenn. A Giskra alatti cseh garázdálkodás idejében a cseliek főfőszke volt, amit a templom északi falán, a szentély oldalán elhelyezett kelyhesek (kallixinusok) jelvénye is bizonyít.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Miskolc—Bódva-vendégi vonalon 6 óra alatt érhető el. Vasútállomása a község középpontjától 700 méternyire. **Autón** Miskolc felől a miskolci műttről beágazó Sajóecseg—edelőnyi törvényhatósági műutvonalon.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizetővendéglátás (szervezett). Csak lakás: 10 I. oszt. szoba, naponta 1.40, havonta 40 P. 12 II. oszt. szoba, napi szobaár 1 P, havi 30 P, 10 III. oszt. szoba, naplór 50 fill., haviár 15 P. A szohák 1—2—3 személyesek, részben konyhabasználattal. A lakáskiadók és fizetővendéglátók jegyzéke állandóan nyilvánartva.

FÜRDŐZÉS

A Boldva és a Sajó folyók egyes szakaszaiban. Közkedvelt fürdőhely a Boldva folyó malomgüti része, az u. n. „Zugó“. A fürdőzés díjtalan és veszélytelen.

EGÉSZSÉGÜGY

Két orvos, egy gyógyszerár.

SZORAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Csónakázás, horgászás.

KIRÁNDULÓHELYEK

A közeli hegyek gyalogsétával könnyen elérhetők; szép kirándulóhelyek vannak a Sajó és Boldva folyók mentén is. Megtekintésre érdemes a Szepessy-féle kastély festői parkja és híres virágházai.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

DIÓSGYŐR

Várrom

Foto: Marton

20.854 lakosu szinmagyar nagyközség. Budapesttől 185 km., Miskolcától 7 km. re. A vadregényes Bükk-hegység keleti lejtőjén, a kifutó dombok között kiszélesedett völgyben fekszik, melynek délnyugat felé kinyuló házsorai egészen a Bükk nagy erdőségének széléig érnek. Tengerszint feletti magassága 183 méter. Éghajlata dombos, erdős, közvetlen környezetének megfelelően eléggé párás és enyhe, úgyhogy a növényzet az ősz végéig üdén zöld marad. Nyáron is a legnagyobb melegben estére lehül a levegő, északi szelek ellen azonban a környező magashatok teljes védelmet nyújtanak.

Történelmileg legnevezetesebb emléke Diósgyőrnek az ősi királyi vár, mely romjainban is büszkén hirdeti hajdani szépségét és dicsőségét. Már a honfoglalás korában is megerősített hely volt itt, mely nevét az avar-gyűritől vette.

A muhi csata után IV. Béla királyunknak nyújtott e hely első menedéket az üldözö tatár csapatok elől. Mint a feltárásokból is megállapítható, Diósgyőr a maga virágzása idejében a legszebb várak közé tartozott és az uralkodók részéről ennek megfelelő bánásmódban is részesült, amennyiben királyaink többnyire jegyajándékkul a királynénak adták, hogy vele nekik kedveskedjenek. Nagy Lajos a lengyel követeket fogadta itt.

A Tapolcafürdő lebontott fülkéiből, melyek a török hódoltság idején épültek, ma már csak a medencék vannak meg, de ezek is élő tanubizonyságai, hogy természetes melegvizforrásainkat a régi korban is mennyire megbecsülték. Ha pedig valaki a modern technika fejlettsége és annak legmagasabb foka iránt érdeklődik, módjában van a gyárigazgatásnak a helyszínén kikéri engedélyével a Diósgyőri m. kir. Vas- és Acélgyárat futólag meg szemlélni, ahol megnézheti, hogyan készítenek a nagy olvasztóban a vasécekből higan folyó nyersvasat, miképen finomítják az utóbbit a Martin-kemencében acéllá, hogyan hengerlik az innen nyert acél ingotokat bugákká, sinekké, tartókká, rudaruvá, tüzes kígyóként tekergőző betonvassá, szalagokká, stb. Megtekinthető a 3 km-re fekvő Diósgyőri Papirgyár modern berendezése, ahol cellulozéból, ócska rongyokból készílik a kettős tölgylevéllal védett híres diósgyőri papirost és ezek között is a legfontosabbat, a magyar bankók komplikált rajzu finom papirosát. Erdemes megnézni a Diósgyőri Szénbánya Rt. anyaközségbeli szénbányáját is.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Miskolcig gyorsvonaton 3 óra, onnan már hajnali 4.05 órától kezdődőleg, rendszeresen pedig 5.30 órától cca 40 percenként közlekedő villamoson lehet a 7½ km-re fekvő községet elérni, kb. 42 pernyi menetidő alatt. Viteledij a végállomások között 64 fillér, mely a távolsággal csökken, kisszakasz ára 14 fillér. A miskolci Szent Anna-templontól a lillafüredi állami erdei vasút vonalán is ki lehet jutni a községbe 60, illetve 40 fillérért. Májustól kezdve ezekből a nagyon kényelmes motoroskocsikból naponként 6 vonatpár közlekedik.

Autobusz: Budapestet Lillafüreddel és Miskolccal összekötő műút Diósgyőr főutcáján fut végig, miért is akár Egeren és a Bükkön át vezető vadregényes úton 185 km-nyi, akár Mezőkövesden át 180 km-nyi úttal elérhető.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Béres Bertalan és Lantos Sándor vendéglői és Stark Antal Tapolea-fürdő Étterme. Ellátás napi háromszori étkezéssel 2 P.

Fizetővendéglátás: az Idegenforgalmi Hivatal által nyilvántartott és ellenőrzött helyeken.

Csuk lakás: I. oszt. szobák száma 30, napi ára 1.50—2.— P, havi ára 40—50 P, II. oszt. szobák száma 40, napi ára 1—1.50 P, havi ára 25—30 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Körorvos, továbbá OTI-, MABI-, OTBA- és egy fogorvos van a községben. Jól felszerelt gyógyszerész-tára is van a községnek.

hol minden előírt gyógyszert késedelem nélkül kiszolgáltathatnak.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Diósgyőr 7½ km-re Miskolcától, 6 km-re Lillafüredtől fekszik, úgyhogy a kultur-ember hármily igénye kielégíthető. Kellően est-i szórakozóhely a diósgyőri Tapolea-fürdő és a Diósgyőri Vasgyár vendéglőjének kerthelyisége is, hol terebélyes gesztenyefák alatt kellemes szórakozást talál a közönség. Tapolea-fürdőn délutánonként cigányzene. De kétségtelenül legfontosabb és legvonzóbb szórakozóhelye a közönségnek a Diósgyőri Tapolea-fürdő Rt. strandfürdője. Az ősi várnak még mai állapotában is imponáló romjai közvetlen közelében, alig 50 m-re a Bükk lejtőin lenyúló erdőségtől, egy meredek sziklás, köves dombvégződéssel a háttérben terül el 50×33.50 m² alapterületen, 20 m. szélességben a strand-fürdő, melyhez foghaló páratlan természet adottságainál fogva nincs Magyarország területén. A természetes melegforrásokból fakadó víz mérsékelt melegénél fogva a fürdést nyáron kellemessé és üdítővé, kora tavasszal és késő ősszel pedig lehetségessé teszi. A strandfürdő mellett a sportszerető emberek rendelkezésére előírással, jól gondozott teniszpályák állanak rendelkezésre, hol hátki pormentes, tiszta levegőben élvezheti a sport örömeit. Télen Diósgyőr környéke igen kedvelt és ismert sítely. A Bálvány déli lejtője hosszú lefutásával a síelők legkedveltebb sportterepe.

Strand
Foto: Márton

A strandfürdő árai közös öltöző és zárható szekrényhasználattal: *a) napijegyek* felnőtteknek 0.40 P, 10 drb. 3.20 P; felsőbb iskolásoknak 0.30 P, 10 drb. 2 P; gyermekeknek 0.20 P. *b) havibérlet* felnőtteknek 6 P; felsőbb iskolásoknak 3.20 P; család-jegy 2 személyre 10 P, minden további családtag 3.20 P; idénybérlet felnőtteknek 15 P; felsőbb iskolásoknak 10 P; család-jegy 2 személyre 25 P, minden további családtag 10 P.

KIRÁNDULÓHELYEK

Igen kedvező Diósgyőr fekvése a Bükkben található szép kirándulóhelyek szempontjából is. Kelet felé csak 6 km-re fekszik a Jellafüredi Palota-szálló. Alsó-Hámor, melynek közelében, a Szinva szükkületében van az ősembernek egykor lakásául szolgált Hermann Ottó (Puskaporos) barlang bejárata, valamivel feljebb a Szeleta-barlang, melyben Nagy-Magyarország területén először találták meg az ősember lakhelyének nyomait. A Palota-szállóval szemben a Zsófia-kilátó, a Dolka-lető, háta megett szép sétaut vezet egy kalcit kristályokkal borított fülkében álló Szűz Mária-szoborhoz és tovább a limpiászi keresztelhez.

A Garadna patak rendkívül változatos völgye. Újmassa közelében látható egy

régi kohónak, a mai Diósgyőri Vas- és Acélgvár ősének romja, valamint az újmassai n. n. báró Vay-féle vadászház közepső szobája, melynek falait gyönyörű vadászképek díszítik. Innen nem messze vannak a pisztráng-tenyésztő halastavak, valamint Szentlélek, illetőleg Örvénykő. Ómassától cca $\frac{1}{2}$ km-re a szárazvölgyi ut Bánkutra, a Bükk legmagasabban fekvő menedékházához vezet, mely a Bálvány aljában épült, 860 m-nyire a tenger színe felett.

A Bálvány csucsára, innen 20 perc alatt lehet feljutni, mely a Bükk második legmagasabb pontja, gyönyörű körkifutást nyújt a Bánvölgyére, a Magas-Tátrára, a Gömöri Érc-hegységre, Mátrára stb. és köröskörül a sok apró falura. De Diósgyőrről nemesak az itt felsorolt helyekre lehet könnyűszerrel feljutni, hanem Lillafüredtől az egri műtől követve a Szinva-forráshoz, Hollóstetőhöz, innen elágazó uton szép fenyvesek mellett Ujhutára, vagy az egri műtől tovább haladva Répáshutára, a Bányára, onnan a Háromkőn, Tarkón, Peskőn át a Békőre. Ezenkívül a vasgyáron át a Bükk déli részére is egyszerűen el lehet jutni Diósgyőrről, nevezetesen a Nagykömázsára, Kékmezőre, Kőlyukgallyára, Latorvárra, egész Kácsfürdőig.

Strand
Foto: Márton

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

HÁMOR

Hámori-tó
Fotó: Monostory

1053 lakosu, Lillafüred közvetlen közelében elterülő, szimmagyar község, Budapesttől 150, Miskolcától 12 km.-nyire, Tengerszint feletti magassága 300 m. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik, Villanyvilágítás, U. p., u. t. és v. á. Lillafüreden. Róm. kat. templom. A község határában fekszik a Szeletabarlang, mely Magyarország legértékesebb őskori lelőhelyeinek egyike. Korabeli őslények csontvázeit találták a barlang feltárásánál. A község Ferenc József királyunk ottidőzésének emlékére emlékoszlopot állított fel.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapest—miskolci vonalon Budapesttől Miskolcig 4 óra alatt érhető el. Miskolcától közvetlen autobusszal vagy a Lillafüredi erdei vasúttal érhető el. Az autóbusszjáratok a MÁV vonatokhoz csatlakoznak. A LAEV-szerelvény a miskolci Szent Anna-templomtól indul. Autóbusz Budapestről a Bükk-hegységen keresztül Miskolcig, illetve Lillafüredig. Autón a Bükk-hegységen keresztül vezető Budapest—miskolci útvonalon. Benzinkut és autógarázs a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Zöldfa-szálló, 9 I. osztályú emeleti szobával, napi ára 6 P. Vendéglő: Topiczer Imre „Zöldfa”-vendéglője; Marton Vendel vendéglője. Napi háromszori étkezés 3—3.20 pengő. Penziók: „Magyar Ház” a Palota-szálló alatt Népművészeti látványosság. Elsőrendű ellátás, diétás, erdélyi és alföldi magyar ételkülönlegességek. 14 szoba folyó vízzel; fürdőszobák, napozó és fekvő helyiség. Napi ellátás 6 P, a dépendanceban, hol folyó víz nincs, 5.50 P. Ellátás szoba nélkül is kapható. — Felvilá-

gosítást nyújt a tulajdonos: dr. Máday Lajosné. Telefon: Lillafüred 15. szám. Soltész Jánosné-féle kúriában 9 szoba, napi ár 3 P-15L. Özy, Zsolt Lászlóné kúriájában 16 szoba, napi ár 3 P-16L. Fizetővendéglátás (szervezett). a) Pénziószerű ellátás a „Zöldfa”-vendéglőben, Marton Vendelnél, özy. Soltész Jánosnénál és özy. Zsolt Lászlónénál 5—6 P. napi árban, b) Csak lakás: 18 I. oszt. szoba, naponként 2.50—3 P-ért, havonta 80 P-ért, 19 II. oszt. szoba, naponként 2—2.50, havonta 70 P-ért, 10 III. oszt. szoba, 2 P. napi, 60 P. havj árban.

FÜRDŐZÉS

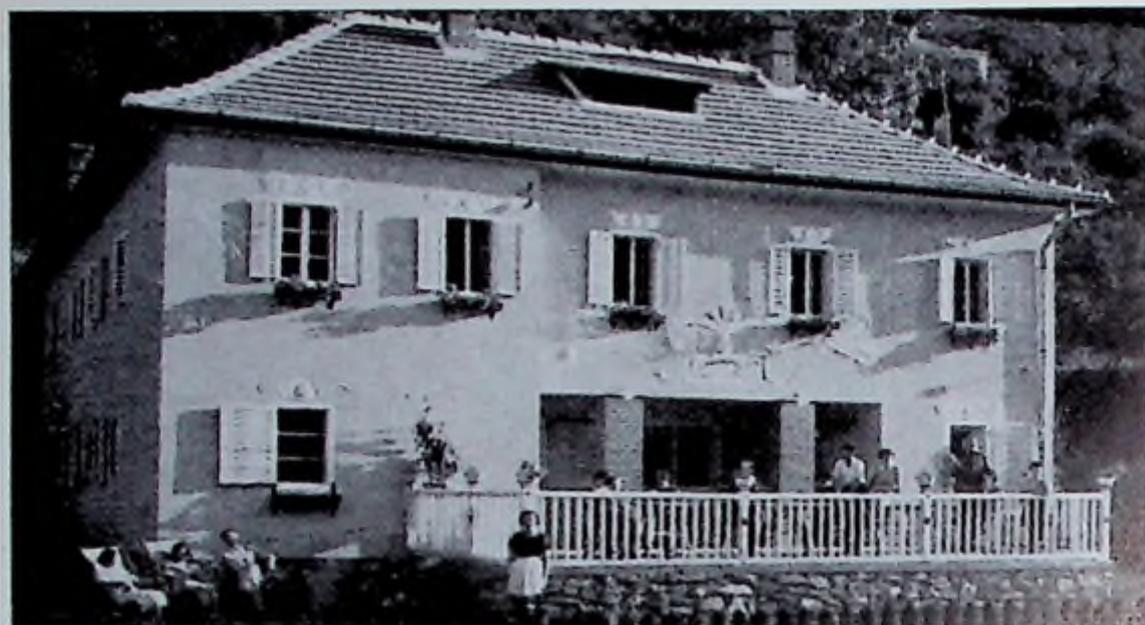
80—100 személyes strandfürdő a Palota-szálló közelében lévő 1.5 km. hosszú, erdőkoszorúta hegyekkel övezett Hámori-tó legnaposabb helyén. belépőjegy 80 fillér. A 0.50—1.50 m. mélységű vízben gyermekek is fürdőzhetnek.

EGÉSZSÉGÜGY

Fürdőorvos és gyógyszerintár Lillafüreden.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A Palota-szállóban állanó zene, tánc és rádióközvetítések, különféle sportver-

Látkép
„Magyar Ház”
Lillafüred—
Hámor

senyek, velenceíji mulatságok a Hámori-tavon, nyáron színfeladások. Társalgó, olvasó- és kártyaszobák a szállóban. Tennispályák (oktatóval), ping-pongasztalok, gyermekek részére homokos játszótérek, esónakázás, evezés a Hámori-tavon. Téli sportok a kiépített sí-, ródli- és bob-pályákon. Jégkori és koresolyázás a tavon. Evezés, vitorlázás a gyönyörű fekvésű Hámori-tavon. A Hámori-tavat tápláló esermelyekben pisztráng-horgászás. A környező erdőknek gazdag vadállománya (szarvas, őz, vaddisznó), elsőrendű vadászati lehetőségeket nyújt.

KIRÁNDULÓHELYEK

Szentléleki romok és Örvénykő gyalogsétával 40 perc alatt érhetők el. Néhány lépésre a kolostor romjaitól áll a Miskolci Bükk Egylet modern menedékháza. A menedékházban 40—50 személy helyezhető el. Ugyancsak ezen az úton érhető el félórai sétával a Bükk legszebb kilátóhelye, az Örvénykő is. Kétórai sétával Bánkútra, két és fél óra alatt Bálvány hegyesücsüre (957 m.) lehet elérni. Kocsival vagy erdei vasúttal szép kirándulások tehetőek Színvaforráshoz, Hollóstetőre, Újhatára és a Garadna völgyébe.

Látkép
Lillafüred
Foto: „Margit”

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza

MEZŐKÖVESD

Matyó-ház

20.800 lakosu, a Nagy Magyar Alföld legészakibb részében, a Bükk hegység lábánál, sík területen fekvő szinmagyar község. Budapestről 140, Miskolcra 45 km-nyire. Éghajlata száraz. Vizellátását részben egészséges vizű kutakból, részben mélyfurású artézi kutakból nyeri. Villanyvilágítás. **Középületei:** róm. kat. templom, kat. reálgimnázium, egészségház, Stefánia csecsemővédő intézet. **Nevezetessége:** A magyar népviseletek talán legváltozatosabbul a „Matyóföldön” maradtak meg. Itt minden ünnepségnek külön-külön díszruhája van és hucukor viselt fehér csipkedíszes ruhák a népművészet legfinomabb példái. Az ünneplő ruha a szinškála összes színében ragyog, de mindenkor izléses színösszetételben díszíti a matyóruhát. Nagyon szép a hétköznapi használt viselete is a község lakóinak. A fekete alapra rávarrott és himézelt minták finom rajza a legegyszerűbb ruhának, kendőnek is művészi értéket biztosít. A kiegészítő gyermektől az aggastyánig minden korosztálynak más a ruhája. Nemesak a viselete szép a matyóknak, hanem csodálatos kézügyességgel és türelemmel készített férfi és női kézimunkái is. Míg a férfiak fadaragványos butorok, ládák, művészi értékű porcellánfestések, gyönyörűen faragott kopja- és kapufák elkészítésével foglalkoznak, a nők az egész művelt világ előtt ismeri magyar himézésekkel gazdagítják a magyar népművészet kincsét. A nagy csoportokban érkező kül- és belföldi vendégek fogadására építette a kereskedelmi minisztérium és a MÁV az ugynevezett „Vendégházat” vagy „Matyóházat”. Valóságos népművészeti múzeum ez a vendégfogadó. A faragott tölgyfabutorok és csillárok, a falakat díszítő művészi csempék, a matyóruhás kiszolgálók élénk tárják ennek a községnek magyaros izlését. A legfinomabb magyar hernyóselymek nemesak szép, de maradékos értéket képviselnek. Az Országos Iparművészeti Társaság irányítása biztosítja, hogy idegen hatások nem befolyásolják a háziipari tárgyak stílusát. A Vendégházban és a Korona-szálló éttermében egyébként különös menü 1.50—2.50 P. Nagy látogatottságra való tekintettel szükséges az étkezéseket előre megrendelni. A háziipari tárgyaknak állandó kiállítása és vására van a kat. gimnáziumban és a Korona-szálló emeletén a Jézus Szíve Néplányok himzőttermében.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—miskolci vonalon 2½ óra alatt érhető el. Naponként két gyors- és négy személyvonatpár közlekedik. Vasutállomásán állandóan egy-

fogatu **hérkocsik**. (fuvardij 50 fillér.) Budapestről társasautók, 4 **benzinkut**.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Három szálloda, tizenhárom egy- és két-ágyas szobával, napi ára 1.60—2.50. Három

Matyó gyermekek

vendéglő. **Fizetővendéglátás.** a) **Penziószerít ellátás:** a MÁV vendégházban és a Korona-szálló éttermében. **Csak ellátás:** a Rákóczi-vendéglőben, menü-rendszer, ára 1.50—2 P között.

b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 6, havonta 20—25 P. II. oszt. szobák száma 5, havonta 15—20 P. III. oszt. szobák száma 5, havonta 10—12 P.

EGÉSZSÉGÜGY

Hét orvos (Röntgen, diathermia, kvarc-lámpa), 3 gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Kaszinó, kávéházak, társadalmi egyesü-

letek, hangos mozgóképszínház, futball-, tennisz- és cöllövő-pályák.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kácsfürdő (hévízi források), antón vagy egyfogatu kocsin érhető el. A községegtől 15 km.-re kezdődik a Bükk-hegység, ahol szebbnél-szebb kilátással bíró hegyekre lehet kirándulni. Népviseleti és érdekes építészeti látnivalók: Tard (11 km.) és Szentistván (8 km.) községek. Mindkét község matyó népviseleti. Egyéni magyaros épületek az ugynevezett „üstökös-házak”. Szép látványt nyújt Szentistván község lakóinak százszintű vasár-napi ruhája.

Körmenet

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

ÓZD

Látókép
Foto: Csiky

7322 lakosu, hegyes-dombos vidéken, völgykatlanban elterülő szinmagyar község, Budapesttől 250, Miskolctól 58 km-nyire. Tengerszint feletti magassága 234 m. Vízvezeték szűrt vízszolgáltatást, köz- és magánkutak, valamint kútunó vizü forrás, Villanyvilágítás. Róm. kath., ref., ág. hitv. ev. és izr. templom. Nevezetességei: Vas- és acélgár kohóteleppel, köszénhánya. Hősök emlékműve.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Miskolc—Bánréve—Ózdi vonalon, Budapesttől 6 óra alatt érhető el. Vasútállomása a község központjában van, onnan kocsis- és autóbérfuvarozás. Autobusz-közlekedés Ózd és Kisterenye, Ózd és Miskolc, valamint Ózd és Bélapátfalva között. Autó Egeren át. Benzinkút 2.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállóház: a Vasgár nagyszállodája 12 szobával. 2 vendéglő. Fizető vendéglátás (szervezés alatt). a) Penziószerű ellátás előzetes megegyezésre. b) Csak lakás: 30 I. oszt. szoba naponta 1.—, havonta 20—30 P-ért, 45 II. oszt. szoba naponta 0.60—0.80, havonta 10—15 P-ért.

FÜRDŐZÉS

Gőzfürdő személyenkint 50, strandfürdő a Farkaslyuki bányatelepen személyenkint 40 fillérért.

EGÉSZSÉGÜGY

Modernül felszerelt lársulati kórház 5 orvossal. Azonkívül 3 orvos, fogász, gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

2 modern kaszinó, színház, 2 hangos mozgóképszínház, sportegyesületek, teniszpályák, lőtér, sporttér.

KIRÁNDULÓHELYEK

Erdőkövezte hegyek, itató bővizü források, kisebb-nagyobb séták egészen a Bükk-hegységig.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

PUTNOK

Látkép

5100 lakosu. Sajó-folyó melletti, szimmagyar község, Budapesttől 200. Miskolcától 40 km.-nyire. Tengerszint feletti magassága 166 m. Vízellátása egészséges vízü kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kat., ref. és izr. templom. Nevezetességei: A hagyomány szerint szőlőhegyén kapált Mágyás király a vele volt nemes urakkal. Tomory Pál, a mohácsi ütközet hőse vezére itt született és a sajó-velezdi várban lakott. Tóth Ede, a „Falu rossza” népszínmű híres szerzője is itt született, emlékéét márványtábla jelzi.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Miskolc—ózdí vonalon Miskolcon való útszállással 4½ óra alatt érhető el. Az állomás 1 km.-re van a község központjától, ahonnan MÁVAUT-autobuszok közlekednek Aggtelekre és a cseppkőbarlanghoz. Aggtelekre téríjegy ára 4 P. Benzinkutak a község központjában.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák és vendéglők: Vasúti szálló 4 szobával, a szobák 1—2 ágyasak, napiár 2 P. Balaton-szálló 5 szobával, a szobák 1—2 ágyasak, napiár 2 P. Vám-szálló 7 szobával, a szobák 1—2 ágyasak, napiár 2 P. A szállodákban vendéglő is van. Fízetővendéglátás (szervezés alatt). Csak lakás: 8 I. oszt. szoba 40 P-s havi árban, 11 II. oszt. szoba 30 P-s havi árban, 14 III. oszt. szoba 25 P. havi árban. A szobák 1—2—3 személyesek, részben konyahasználattal. Lakás

kiadók és fizetővendéglátók jegyzéke állandóan nyilvántartva.

FÜRDŐZÉS

A Sajó mellett 4—500 személyt befogadó ingyenes strandfürdő, ahol csónakok is bérelhetők. A gyermekek részére külön sekély víz.

EGÉSZSÉGÜGY

Több orvos, két gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Három társaskör, mozi, céllövölde, teniszpálya, uszoda.

KIRÁNDULÓHELYEK

½—1 óra alatt a legszebb kirándulóhelyek érhetőek el pompás sétával, de egésznapos kirándulásokra is bőséges alkalom nyílik. A vasúti állomástól MÁVAUT-autobuszjárat az aggteleki cseppkőbarlanghoz (33 km.).

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

SAJÓBÁBONY

Látkép

836 lakosu, szimmagyar kisközség a Bükk-hegység végső nyulványai között, erdővel borított hegyek által övezett völgyben fekszik. Tengerszint feletti magassága 147 m. Tiszta ózondus levegője, a körülötte fekvő hegyek festői szépsége az idegekre igen megnyugtató hatással bír, így nyugalmat szeretőknak igen kellemes tartózkodási hely. Vízellátása egészséges kutakból, az erdőkben számos jó forrás. Világítás: petróleum. Róm. kath. és ref. templom, az előbbiben minden harmadik, az utóbbiban minden vasárnap istentisztelet. Posta és távirta Sajócerseg. Telefon helyben.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Miskolc—Bánréveit, illetve a Miskolc—Tornanádaskai vonalon érhető el. Vasútállomása: Sajócerseg, 3 km-nyire a községtől. Autobuszon: A Miskolc és Sajószentpéter között közlekedő autolusz megállója a községtől 2 km-re van.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Napi étkezés 2.50 P-ért kapható, szobák minőség szerint 0.70—1 P-ig, havi 21—30 P-ig. Élelmiszerek a Hangya szövetkezetben és a lakosságnál szerezhetők be.

FÜRDŐZÉS

Szabadfürdő a Sajóban, a községtől 4 km-re, olcsó fuvar mindig kapható.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Sajószentpéteren és Boldván, 7 km-nyire van. Rendes körorvosi látogatás. — Orvos telefonon hívható.

**SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT-
LEHETŐSÉGEK**

Futballpálya, télen kiténő sítérp.

KIRÁNDULÁS

„Királykut” forrás. Szőkevölgy 35 perc. Miskolc erdők között 1 és fél óra. Lilla-fürdő 3 óra, a diósgyőri vasgyár 2 és fél óra, a Sajó partja ¼ óra és Sajókápolna község valamint az ottani vitorlázó sportrepülőtér 1 óra alatt érhető el.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Felméri Albert, ref. lelkész

SZALONNA

Szalonnai
tutalom
és Boldvafolyó
részlet

898 lakosu kisközség. A Boldva folyó mellett fekszik, melynek déli határa sík, különben hegyes-völgyes terület. Budapesttől való távolsága 236 km., Miskolctól 41 km. Tengerszint feletti magassága 160 m. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. **Petróleumvilágítás** Ref. és róm. kath. templom. Nevezetességek: A ref. templom a XII. században épült, belső falain értékes freskók láthatók. — A községtől mintegy 4 km.-re van a Martonyi községhez tartozó hatalmas erdők között, a Szárhegy tövében a „Vörös barátok” klostromának igen jól látható romjai.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—Miskolc—Tornanádaskai vonalon $6\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el. Vasútállomás a községben. **Autobusszal:** Budapesttől Miskolc—Sajószentpéter és Edelényen át közelíthető meg. **Autóval:** ugyanazon útvonalon, mint autobusszal. **Benzinkut:** Edelényben és Szendrőn. **Helybeli közlekedési eszközök:** Lovas kocsik vagy szekerek.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizetővendéglátás: a) penziószerű ellátás egyes családoknál napi négyszeri étkezéssel 1.50 P.-ért kapható. Napi háromszori étkezés 0.80—1.20 P.-ig.

b) Csak lakás: I. oszt. szobák száma 10, napi ára 1 P., havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 6, napi ára 0.40 P., havonta 10 P.

FÜRDŐZÉS

A község közelében a Boldva folyóban bárhol veszélytelenül lehet fürdeni. A folyó mélysége $\frac{1}{2}$ m.-től 4 méterig.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár a községtől 4.5 km.-nyire lévő Szendrő községben van.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Hangya szövetkezetben tekepálya. — Lőtér.

KIRÁNDULÓHELYEK

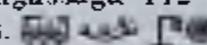
A község körül kirándulásokra igen alkalmas nagy erdőségek vannak. Északra, mintegy 3 km.-re van a Szárhegy három csúccsal, a környék legmagasabb helye gyönyörű kilátással, tiszta időben a Magas Tátra is jól látható, tövében nagy erdők között van a „Vörös barátok” klostromának romja. Mintegy 3 km.-re van az Ördöggát, valamint a szendrői Várhegy.

Nagyob kirándulások: Az aggteleki esepkőbarlang 1—2 napos kirándulással érhető el. — Rudabánya, csonka országunk egyetlen vasércbányája egy napos kirándulás.

SZENDRŐ

Látvány

3096 lakosu, színmagyar község, a Boldva-folyó mentén, hegyes-völgyes vidéken terül el. Budapestről 220, Miskolcra 39 km.nyire. Tengerszint feletti magassága 142 m. Egészséges vizű kutak és források látják el vízzel. Villanyvilágítás. Róm. kath., ref. és izr. templom. **Nevezetességei:** A római kath. templom 1700-ban épült, a ref. templomban török uralom idejéből származó régiségek és drágaságok láthatók. A község szélén a Rákóczi-korabeli történelmi nevezetességű várrom áll.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—miskolci fővonalon és pedig Miskolcon való átszállással 6½ óra alatt érhető el. A Boldva völgyi helyi érdekű vasút Szendrő állomásig visz. **Autóval** a Miskolc—Sajószentpéter—tornanádaskai útvonalon. **Benzinkut** helyben Reichmanu Sámuel kezelésében.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda és vendéglő: Központi-szálló szoba ára 1.50 P., a szálló vendéglőjében napi ellátás 3—3.50 P. **Pízetövendég-látás.** a) Penziószerű ellátás dr. Dónes Zsigmond orvos kastélyában, 3 szoba, napi pensió 4.50 P. Ezenkívül 15 helyen lakás, öltözői étkezéssel, átlag 2.50—4 P.-ig. b) Csak lakás: 10 I. oszt. szoba konyhabasználattal 1—1.50 P napi árban 20 II. oszt. szoba napi 1 P árban.

FÜRDŐZÉS

A Boldva folyóban és a község belterületén 22 C° melegforrás által táplált strandfürdőben. Idénybérlet ruhátár nélkül 4 P. Ping-pong, tornaszerek, csónakok.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos, fogorvos és gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Olvasókör, könyvtár, futballpálya és lőtér.

KIRÁNDULÓHELYEK

Ördögút, Vadaskert, Kisesükány, Várhegy 1—2 óra, az aggteleki cseppkőbarlang 1—2 napos kirándulással érhető el.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

SZENDRŐLÁD

Látkép
Foto:
Veresegyházy

901 lakosu szinmagyar anyanyelvü kisközség. A Boldva folyó partján, erdős hegyekkel körülzárt gyönyörű völgykötletben fekszik, Budapesttől 215, Miskolctól 30 km. távolságra. Tengerszint feletti magassága 150 m. Vizellátása egészséges vizü kutakból történik. Petróleumvilágítás.   Róm kuth. és ref templom. Nevezetességek: Elpusztult kolostorában Tomori Pál lakott. — A községben van Polonkay András 1432-ben épült kastélya, nagy parkkal. — A község korszakbeli település. Szőlőhegye kelta temető volt.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—Miskolc—tornanádaskai vonalon érhető el. Miskolctól 1 óra. **Vasútállomás** helyben. **Autóval** a Miskolc—Edelény—tornanádaskai törvényhatósági műton közelíthető meg. **Helybeli közlekedés** olesó fuvarosokkal.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizetővendéglátás (szervezett): a) **penziószerű ellátás** több nyilvántartott gazdánál napi négyszeri étkezéssel átlag 2—4 P-ért kapható.

b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 10, napi ára 1 P, havonta 30 P. II. oszt. szobák száma 10, napi ára 80 fillér.

Lakás konyhabasználattal is kapható.

FÜRDŐZÉS

A Boldva folyóban díjtalan és veszélytelen fürdési lehetőség.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszertár 7 km. távolságra Edelényben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Csónakázás, horgászás, rákászás csekély díjért a Boldva folyóban.

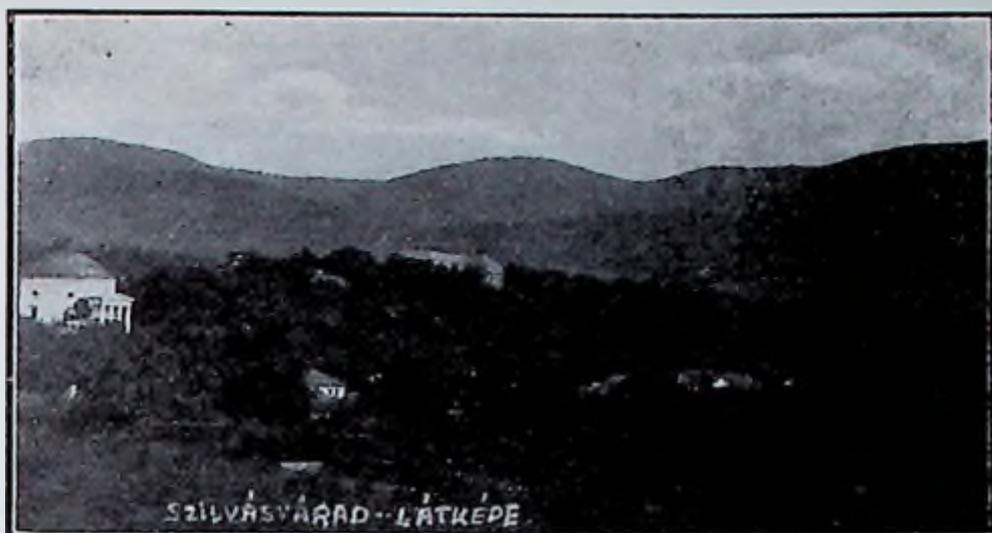
KIRÁNDULÓHELYEK

A környező hegyekről a Tálra, a rozsnói hegyek, a határban lévő kilátótoronyból Miskolc és a Bükk-hegység látható. 35 km.-re az aggteleki cseppkőbarlang jósvafői bejárata autón, kocsin vagy vasuton könnyen megközelíthető. Gyönyörű erdei uton érhető el a rudabányai vaskőbánya.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

SZILVÁSVÁRAD

Látkép

SZILVÁSVÁRAD - LÁTKEPE

1470 lakosu színmagyar kisközség. A Bükk legmagasabb csücsökének, az Istállóskőnek lábánál fekszik, Eger város közelében. Budapesttől való távolsága 179 km. Tengerszint feletti magassága 350 m. Vízellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás.   A környező Bükk-ben kőkorszakbeli település és kultúra nyomai (Gerennavár, Éleskővár, kelta sáncok és avargyűrűk, valamint a leleteiről híres Istállóskői barlang).

KÖZLEKEDÉS

Vasúton Budapestről Fűzesabony és Egeren át érhető el. Vasútállomás a községtől 600 méter távolságra. Autóval Egeről jó köves úton 28 km.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Ifj. Lőczy János vendéglője 40—50 személy befogadására. Ebéd-vaesora személyenként 2 P. Úzv. Révész Józsefné kifőzdéje 12 személyre berendezve, ebéd-vaesora személyenként 2 P. „Diétás ellátást ad Czira Lászlóné kis kifőzéje, esakis külön meg egyezés alapján”. Csak ebéd személyenként 1,20 P, vaesora 80 fill. (friss ellátás).

Penzió: Dr. Wohl Lajosné modern fürdőszobás villájában 8 szoba van, tágas, árnyas, parkirozott kerttel övezve. Elsőrendű penziószerű ellátás napi 5 P-ért kapható.

Fizetővendéglátás. Csak lakás: 1. oszt. szobák száma 15, napi ára személyenként 1 P. — Szoba, konyhahasználattal lakások száma 50, ára havonként 40 P és külön a tüzelőanyag, melyet a vendég maga is beszerezhet (ez havonta 5—6 P értéket képvisel). Két szoba, konyhahasználattal lakások száma 12, ára havonként 70—75 P és külön a tüzelőanyag.

mely ugyanannyi, mint az egyszobakonyhás lakásoknál.”

FÜRDŐZÉS

„Fürdőmedence ezévben már kész, június hó közepe táján már használható is veheti a nyaraló közönségünk.”

EGÉSZSÉGÜGY

Két orvos és gyógyszerár helyben. Az egyik orvos fogászáttal is foglalkozik.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Vasárnaponként futballmérkőzések, leventeversenyek és céllövőversenyek, műkedvelői színelőadások. A nyaralók részére a Bükknek szébbnél-szebb helyeire éjjelezéssel egybekötött társas túrák. Télien sietés és ródlizás, mely sportokra a terep kitünően alkalmas.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával megközelíthető kirándulóhelyei: a híres „Szalajka-völgy” festői vízesésével, pisztrángokban gazdag tavával, — a bélapátfalvai apátsági templom (műemlék). Távolsábi kirándulóhelyek: a bánkúti menedékház (M. T. E. tulajdon), a Bálványkő-tető a Bükk legmagasabb kilátójával; az ózdi vasgyár; a dédesi vár romjai, stb. Lillafüred, Tapolcafürdő és a Bükknek szébbnél-szebb helyei is könnyen elérhetők.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A községfejlesztő bizottság — Községháza.

UJHUTA

Látkép

1341 lakosu, fenyvesek között fekvő, színmagyar község, Budapesttől 175, Miskolc-
tól 20 km.-nyire. Tengerszint feletti magassága 580—900 m. Subalpin éghajlatu,
nyáron mérsékeltlen hűvös, télen enyhe. Vízellátása kutakból történik (vízvezeték
tervbevéve). Petróleumvilágítás (villanyvilágítás tervbevéve). V. á.: Lilla-
füred. Róma kath. templom. A róm. kath. templomban ősrégi szószék és festmē-
nyek. Gyertyánvölgy-telepen a régi üveghuta romjai.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapest—miskolci vonalon
Miskolcig (4 óra alatt), onnan erdei
kis vonattal, majd bérkocsin. A község
Lillafüredtől 8 km.-nyire fekszik. **Autón**,
kitűnő műuton. Bérautó Lillafüredre
5 P, Miskolcra 13 P. **Autóbuszon** a na-
ponkint Budapest—Miskolc között köz-
lekedő MÁVAUT-járáttal, állomása Hol-
lós-tető, ahonnan 4 km.-nyire fekvő
község 3 P-ért bérkocsin érhető el. Na-
ponta négyszer autóbuszjárat is van. **Ben-
zinkut** Lillafüreden.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penzió: Dr. Feledi Aladár penziója.
Vendéglő: 1. Ujhutai Hangya Szövetke-
zet, ebéd 1.20—1.50 P, vacsora 1.20 P, 2.
Hegedűs Elemér, ebéd 1.20—1.50 P, va-
csora 1.20 P. **Fizetővendéglátás** (szerve-
zett). a) Penziószerű ellátás napi 4—5
P-ért, b) Csak lakás: 100 1—2—3 sze-
mélyes, butorozott, padlás, részben
konyhahasználattal bíró I. oszt. szoba,
havonta 30—40 P-ért.

Természetharátok Turista Egyesülete uj-
hutai menedékháza a községtől 10 pere-

nyire, 700 m. tengerszintfeletti magas-
ságban, egész éven át nyitva. Elsőrangú
konyha, elhelyezés: 4, 8 és 12 ágyas szo-
bákban, napi penzió 3.50 P-től; 10 éven
aluli gyermekeknek 50% kedvezmény. —
Kiváló téli sporthely: sílesikló-, hob-
ródipálya, síugró-sánc. Télen megfelelő
hóviszonyoknál alkalmi autóbuszjáratok.
Részletes felvilágosítással szolgál az
Egyesület, a következő címen: Grosz Sándor,
Miskolc, Széchenyi-u. 49., Miskolci
Népbank. Tel.: 2—17.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszer-tár Lillafüreden.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT- LEHETŐSÉGEK

Községi olvasóköri, síugró-sánc, kitűnő
siterepek.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kisebbs séták 1/2 órai járásra Lillafüred
és Hámor. A kis hollósi fenyvesek. Uj-
huta és környéke egyébként a maga ne-
mében a Tátrával vetekszik. Nagyobb
séták: Hollós-tető, Szinva-forrás, Thébe,
Répáshuta, Gyertyánvölgy, Pénzpaták,
Kajlabérc, Messzelátó.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT A községfejlesztő bizottság — Község-háza.

Z E M P L É N V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y :

S Á T O R A L J A Ű J H E L Y M. V Á R O S 525

V A S G Á L I C O S V I Z Ű F Ű R D Ő H E L Y :

Erdőbénye-fürdő 529

N Y A R A L Á S R A A L K A L M A S (B E S Z E R V E Z E T T) K Ö Z S É G E K :

Bodrogolaszi (folyóparti)	531 oldal
Erdőbénye	532 ..
Mád	533 ..
Mikóháza	534 ..
Sárospatak (folyóparti)	535 ..
Szerencs	537 ..
Tállya	538 ..
Tokaj (folyóparti)	539

F E L V I L Á G O S I T Á S T N Y U J T :

A Z O M V E S Z Z E M P L É N V Á R M E G Y E I O S Z T Á L Y I G A Z G A T Ó S Á G A
S Á T O R A L J A Ű J H E L Y

Ü G Y V E Z E T Ő :

D R T O M C S Á N Y I B O L D I Z S Á R K I R. T A N F E L Ű G Y E L Ő

Fony

Mikóháza

SÁTORALJAUJHELY M. VÁROS

Sátoraljaújhegy

A mai Magyarország legészakibb fekvésű és legnagyobb kiterjedésű hegységének, a csónka Eperjes—Tokaji hegysornak északkeleti lábánál fekvő, 18.431 lakosu Sátoraljaújhegyt levegője, ivóvize, erdője, folyóvizi fürdője és bora, magyaros vendégszeretete avatják az ország egyik legelső nyaraló városává. Budapesttől való távolsága 268 km. A gácesországi határról ide délre húzódó Homonna—nagyimányi völgy állandóan hozza a Kárpátok ózondus levegőjét; friss forrásvizet pedig a vízvezetéken bőven ontják a hegyek. Az erdőt parkszerűen kezeli a város gondossága. Bodrog folyó aranyhomokkal borítja be strandját s vulkanikus hegyoldalain termő borát, a világhírű Tokaj-hegyaljai szivesen öntik itt mindenfelé a vendég poharába.

Nevezetességek és látványok: Közvetlenül a város felett emelkedő Szárhegy tetején áll a 100-ik „Országzászló”, — a hozzávezető „Hősök útja” mentén pedig a magyar fellámadásba vetett törbetetlen hit állandó ébrentartása céljából létesített nagyszerű „Magyar Kálvária”, termésköből készült, bástyaszerűen kiképzett 14 stációjával. Az egyes stációbástyákon elszakított megyefükek, városainknak címerei és régi dicsőségünket hirdető, vigasztaló, bátorító idézetek vannak megörökítve. Híres az 1400-as évektől származó román kat. plébániatemploma. Barokk izlésű belső kiképzése, hatalmas freskói nemesek gyönyörködtetnek, de emlékeztetnek is régmúlt idők viharaira, amikor is Napoleon elől való menekülésben itt őrizték Szent István koronáját. A vármegyeháza barokk erkélye Kossuth Lajos legelső nyelvű és szónoklatának volt egykor dobogója; a megyei levéltár falai, szobái, Kazinczy Ferenc nyelvújító munkájának beszédes tanúi sok-sok Kazinczy reliquiájukkal; a megyei múzeum drága gyűjteményei a történelmi Zemplén földjének drága emlékei; és az udvaron egy újolt falrészlet, benne három vörös puskagolyó, amelyek előbb Jónás Aladár főszolgabíró magyar szívét járták át 1919-ben.

A franciák elleni 1809-es győri csatában elesett zempléni felkelők dícsérésére emelt insurgens szobor örök emlékeztető azoknak, akiket illet, hogy a zempléni föld is mindig elküldte fiait hadakozni, meghalni — ha Európa nyugalmát kellett védelmezni.

A református templomban I. Rákóczy György fejedelem arany edényeiből osztják az Urvasorát. A görögkatolikusok templomát még II. Rákóczi Ferenc engedélyével építették s a több mint 200 éves ikonoszláz ma is ragyogó színekkel díszíti az akkori festék-keletet. A piarista rendház feltűnő várkolostor jellege sok remény, küzdelem emlékét idézi, templomának freskói országos viszonylatban értékes régi műalkotások.

És a sok öreg ház, amelyekben Rákóczi, Kossuth, Kazinczy lábnyomát látja a kegyelet — mind, mint a régi dicső múlt, amely vigasztal és biztat.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapestről Hatvan—Miskolc—Szerencsén át 268 km. Miskolcig gyorsvonattal, onnan személyvonattal 5½ óra alatt. Miskolcraól Szerencsén át személyvonattal 2½ óra alatt. Szerencsétől személyvonattal 1 óra alatt. Debrecenből Nyíregyháza—Tokaj—Szerencsén át személyvonattal 4½ óra alatt. Nyíregyházáról a Nyíregyháza Vidéki Kisvasuton Sárospatakon át személyvonattal 2½ óra, gyorsvonattal 1½ óra alatt érhető el. A Sátoraljaiújhelytől északkeletnek fekvő távolabbi hegyvidék autóval, vagy a Hegyközi Vasúttal érhető el, amelynek kiinduló állomása a Megyeháza előtt van, végállomása pedig a 27 km-nyire fekvő Füzérkomlós. Naponta kétszer közlekedik. **Autóbusz:** A MÁVAUT rendszeres járatai pedig a délkeleti síksággal kötik össze a várost. Végállomása a 41 km-nyire lévő Dámóc, viteldíja az egész vonalra 2 pengő. **Benzintöltő állomások** a Horthy Miklós-téren, Kazinczy-utcán, Rákóczi-utcában és Kossuth Lajos-utcában vannak.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: A Pannónia Szállóban egyágyas szoba 2.60–3.20 P, kétágyas szoba 5 P, penzió 6.60 P. Az Erzsébet-szállóban egyágyas szoba 2.40 P, kétágyas szoba 4 P, penzió 5 P. **Vendéglők, éttermek** száma 5, a legkülönbözőbb igényeket kielégíteni képesek. **Penzió:** a MTE Hegyaljai Osztályának „dr. Oláh István” menedékházában 5 P. Hosszabb tartózkodás esetén az árakat illetőleg külön megállapodás köthető. **Fizető vendéglátás:** A fizető vendégek napi 4–5 pengőért kaphatnak ellátást a Városi Idegenforgalmi Hivatal utján.

FÜRDŐZÉS

A város Bodrogparli strandja, öreg nyárfaligetben, aranyos csillogású, kvarc homokra épült fürdőházaival olyan értéke Sátoraljaiújhelynek, amelyet csak 1–2 magyar város mondhat magáénak. A maga természetességében zöldelő, zugó erdővel koronázott hegyek után 10 perc múlva modern folyóvízi strand, mindennel felszerelve, mit a kulturember várhat — önmagát kínáló lehetőség a nyaralni, üdülni vágyó városinak.

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

Aki csak rövidebb sétára akar menni friss levegőért, elég ha kilép az utcára. Sátoraljaiújhely dusan fásított utcái, pompázó virághokrétlákká varázsolt terei lépten-nyomon újabb és újabb színt és illatot árasztanak az egész városra, ahol ismeretlen

A városi
környező
hegyek látképe

Róm. kat.
templom

to galom a nagyvárosi zaj, a gyárkémény füstje. A rövid séták egyben alkalmu-
l szolgálhatnak ahhoz, hogy aki kíváncsi, megnézzze a város látnivalóit. Aki pedig meg-
taradt a múlt emlékeinek szemléletében és idekiváncsozik a jelenbe, lesétál a Diana-
fürdő parkjának hársai alá, vagy beül a városi vígadó öreg gesztenyékkel árnyalt
illatos kertjébe, vagy elnéz az Ungvárba. A Diana-parkban kap madárdalt, gyerek
kaengást, a Vígadó kertjében cigány- és modern muzsikát, az Ungvár-negyedben
pedig azt, amé e vidék irigyelt kincse: jó bort és vendégszeretletet. A sűrűn egymás
mellé furt, vágott sziklapincék gádozában délutánoként esendes beszélgetéssel cse-
dülnek össze a poharak. A várostól nyugatra, 15—20 perenyire, a Szabadság-léren
át, a rövidke Várhegy-utca végén, teljes pompájában áll elénk a Sátorhegyek fővölgye,
a Májuskut völgye. A várostól 30 perc alatt lehet eljutni a dr. Oláh István menedék-
házhoz, melynek terraszáról kelet, délkelet irányban meglepő szép kilátást nyujtanak
a környék természeti szépségei. Igen szép séla a Zsolyomka völgyén haladva
nyugatnak, a Vörösföld.

KÖRHÁZAK, SZANATÓRIUMOK

A közegészségügyi intézmények közül elsősorban Zemplén vármegye teljesen moderu
„Erzsébet“-közkórháza 320 ágygal ugy helygyógyászati, mint sebészeti betegek legto-
kéletesebb ellátását biztosítja. Idegbetegek gyógyítására a dr. Molnár János szana-
tóriuma áll rendelkezésre a várostól három kilométernyire, a Fekete-hegyen.

SPORT

A város fejlett sportéletét — a turistaságon kívül — főként a Sátoraljaújhelyi Atlé-
tkai Club, a MÁV Sport Club és a MOVE „Rákóczi“ Céliövő Egylet ápolják.
Atlétika: A SAC és SMÁV, SC keretében a dohánygyár mögötti moderu, öltözökkel,
fürdővel felszerelt sporttelepen. **Céliövészet** a Rákóczi Céliövő Egylet miniatür és hadi
puska löterein. **Evezés** a város Bodrogszarti strandjáról indulva a Bodrogon. **Sí** a
Magyar Turista Egyesület Hegyaljai Osztálya keretében. **Tennisz** a SAC és a SMÁV
SC pályáin. **Uszás** a város bodrogszarti strandján. **Ródi** a MTE Hegyaljai Osztályának
a Sátorhegyen épült pályáján. Mindez rendelkezésre áll szívesen az idegennek, mert
a város valamennyi polgára magyaros vendégszeretelből házigazdónak érzi magát
minden idegennel szemben és tudja, hogy ez a szerep kötelez.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Három kávéház, három cukrászda, mozi.

TURISZTIKA

Sátoraljaiújhely a körülbelül 1000 négyzetkilométer területű csonka Eperjes—Tokaji hegláncnak — fekvése, berendezettsége, vasúti összeköttetése folytán — turista gócpontja, a Hegylánc turáinak legalkalmasabb induló állomása. A Hegylánc mintegy tíz csoportja közül a város közvetlen környékét képező Sátorhegyek csoportjának három legjellegzetesebb utvonala a következő: I. Állami elemi iskola, a Felső Zsólyomka utolsó háza után, balra a Hősök útján, a „Magyar Kálvária“, a Kopaszka-(Szarhegy-)csucs 30 perc, Országzászló.

Az egykori vulkán utolsó erejével felnyomott csucs a félkörben megmaradt és a város felé lesüllyedt krátertorok közepén, nyugat felé a gerincen, a Májuskút és a Zsólyomka völgye vizválasztóján a Látófa 25 perc, tovább fel a Kis-Nyugodó 3 perc; délnyugatnak egyszinten a Vtőka-nyereg 10 perc, vissza keletnek ugyanabban a magasságban, a Sátor déli oldalán, a turistaház 20 perc; délnek a fenyvesekben Oremus-nyereg 5 perc; és keletnek le az autót 10 perc; a város főutcája 17 perc, összesen 2 óra. II. Állami elemi iskola, Zsólyomka völgyén végig Vörösföld; északnak, majd a nyereg után keletnek, a Magoshegy, mely a hegyesoport legmagasabb csúcsa 510 méter, a „Széll József“-kilátóval, ahonnan az Alföld és a Kárpátok gyönyörű találkozásá, a től Kánaán, ruténföld képe teljes egészében tárul a vándor elé.

A csúcsról ugyanazon az uton vissza a Veresföldi nyeregig, onnan egyszinten dél felé a Kecskéhát, annak oldalán délnek a Nagy-Nyugodó, le a rődlipálya mentén turistaház, az autót a városba összesen 2 óra 30 perc. III. Állami elemi iskola, Szabadság-tér, Várhegy-utca.

Májuskút völgyén mindig északra a Látófa, Nagy-Nyugodó. Nyugatra le a Tatárka, északnak a lőtér, tovább a kocsitól a Tarda-völgy bejárata; Rudabányócska község. Az autótól a Torzsás mellett a város összesen 3 óra 10 perc. Széphalom, Kazinczy Ferenc hajdani lakóhelye, a nagy költő sírjával és emlékével.

Sístrand

Aki üdülni, pihenni akar, aki gyönyörködni szerel a természet csodás szépségeiben, jöjjön Sátoraljaiújhelyre. A város közönsége szeretettel várja.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselősége: a Városi Idegenforgalmi Hivatal.

ERDŐBÉNYE GYÓGYFÜRDŐ

Fürdőpavillon

Erdőbénye községtől délre, bent az erdők között, 260 m. magasságban fekszik körülveve évszázados bükk- és tölgy-, valamint 50—60 éves fenyőerdővel. A körülbelül 3000 magyarhold területű erdő a fürdő tulajdonosainak birtoka, így a vendégek az erdőben szabadon mozoghatnak. Könnyű sétautak vezetnek a 400—600 m. magas hegyekre turistajelzéssel, padokkal és a Várhegyen pihenőlakkal. A hegyekről megkapó kilátás nyílik hegykoszorúta községekre, az Alföldre, a Tisza és a Bodrog völgyére. — Az erdők között fekszik a teljesen zárt, szélmentes völgyben a fürdő. Talaja porcellánföldszerű agyag, így teljesen pormentes. Ivóvizét szivattyús kutak szolgáltatják, a víz mérsékeltén vastartalmú. A lakóházak az erdőben fekszenek. Villanyvilágítás saját villanyteleppel, Róm. kath. kápolna.

K Ö Z L E K E D É S

Vasuton, a Budapest—sátoraljaiújhegyi vonalon 5 óra alatt érhető el. A fürdőtelep a vasútállomástól 7 km. távolságra van, ebből 4 km. országút, 3 km. árnyas erdei út. **Autóval** a Miskolc—kassai úton. Enesen és az Aranyos völgyén keresztül érhető el. Benzinkút helyben. **Autó** — mely a fürdő tulajdonát képezi — viteldíja az állomásról személyenként 1 pengő. Csomag súly szerint 0.30—1 P.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: „Fürdőlak” 31 szobával, emeletes, erkélyes, előszobás lakásokkal. „Urilak”, emeletes épület, 24 szobával. „Kálmánlak”, 9 szobás, földszintes épület. „Fehérház”, a földszinten 8, az emeleten 9 szobával, szerényebb igények kielégítésére. „Alföldi lak”, nyolc kétágyas szoba. „Vadászlak” 10 szobával. **Penziószerű ellátás:** 1 ágyas szobában 5.60 P-től; 2 ágyas szobában 5.30 P-től, napi háromszori étkezéssel. Négyeszeri étkezés 50 fillérrel drágább. Kiszolgálás 12%. Lakásrendelésnél a szobák csak előleg beküldése esetén tekintetnek lefoglaltnak.

GYÓGYTÉNYEZŐK

Timsós, vasgálicos vize, mely az idült izzadmányos betegségeknél, főleg idült női bajoknál javallt. Enyhe, nedves, meleg, erdei éghajlata száraz légzőszervi hurutoknál előnyös, a nagy erdőség lelket pihentető, de szórakoztató pompája jó hatású idegbetegségeknél, a pajzsmirigy fokozott működésével járó anyagcsere zavarkoroknál igaz pihenést ad a munkában kifáradt agynak. — A gyógyfürdőkön kívül szénsavas fürdők, vizgyógykezelés, hő- és fénygyógy módok használhatók az állandóan ott tartózkodó fürdőorvos felügyelete mellett. A fürdőidény május 15-től szeptember 15-ig tart.

Alsófenyves
bejárata
Foto: Karinger

FÜRDŐORVOS

Dr. Asztalos Kálmán, a fürdő résztulajdonosa, lakik Erdőbénye, telefon Erdőbénye 4, vagy a fürdőtelepen, Erdőbénye 2.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Tennisz, billiárd, ping-pong, vadászok részére a fürdőt övező 2000 holdnyi területen vadászat.

KIRÁNDULÓHELYEK

Jász Géza által létesített kirándulóhelyek: Várhegy, Pipiskehegy, Brónokvölgy, Bogdántető, Petrás-tető, Cigányhegy. Minden egyes kirándulóhelyhez állandóan karbantartott erdei sélányok vezetnek. A fürdő autója állandóan rendelkezésre áll a következő kirándulóhelyekre: Bodrogstrand 20 perc, Sárospatak, Sátoraljaujhely, Tokaj, az aranyosi völgyön keresztül a boldogkőváralfjai és a regéi vár.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Erdőbényefürdő fürdőigazgatósága

BODROGOLASZI

Fig. Lónyay
kastély

1323 lakosu, színmagyar kisközség a Bodrog-folyó partján, a hegység és az Alföld találkozásánál. Budapesztől való távolsága 256 km., Sátoraljaújhelytől 16 km. Tengerszint feletti magassága 110 méter. Éghajlala mérsékelt, inkább száraz. Vízellátása egészséges vízü kutakból történik. Petróleumvilágítás.   Római kath., gör. kath. és ref. templom. A község északnyugati részén fekszik herceg Lónyay Elemér kastélya, melyet 25 kat. holdnyi vadregényes kert vesz körül.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Miskolc—Sátoraljaújhelyi vonalon 5 óra alatt érhető el. Vasútállomása a község központjától 1 km. távolságra. Autóval a Szerencs—Sátoraljaújhelyi országuton közelíthető meg.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizető vendéglátás (szervezett). **Penzió-szerű ellátás:** egyes gazdáknál külön megállapodás szerint olcsón kapható. **Csak lakás:** II. oszt. szobák száma 3, napi ár személyenként 80 fillér, havonta 24 P. III. oszt. szobák száma 1, napi ár személyenként 80 fillér, havonta 24 P.

FÜRDŐZÉS

A Bodrog-folyóban strandfürdő. A folyó

medre aprószemű homok. A falu melletti szakaszon, a folyó közepén mintegy 6 kat. hold területet kitevő homoksziget húzódik. Gyermekek fürdése is lehetséges.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár Sárospatakon, a községtől mintegy 6 km.-re.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Róm. kath. olvasókör.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsútával elérhető a mintegy 4 km. távolságra fekvő s három hegy között elhelyezkedő Nándor-fürdő.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

ERDŐBÉNYE

Lattkép
Foto: Karinster

3000 lakosu, a Tokajhegyaljai hegyfőnc csak delfelű nyitott, körülbelül 4 km. széles, dombos völgyben fekszik, körülvéve hegyektől, melyeknek lejtőin szőlők és gyümölcsösök, tetőin erdők vannak, melyek helyenkint egész a község belterületéig nyulnak le. Budapesttől való távolsága 240, Sátoraljaujhelytől 29 km. Tengerfeletti magassága 174 m. Vízellátása 20—30 m. mély, zárt, szivattyus kutakból történik. Petróleumvilágítás. Róm. kath., ref. és zsidó templom. — A községtől 3 km-nyire délre fekszik Erdőbénye gyógyfürdő. Az erdőbényei kastély alatt tajtkőbe vájt 22 águ pince van, mely egykor a község határában fekvő szőlőkkel együtt a Rákócziak birtokában volt.

KÖZLEKEDÉS

A Budapest—sátoraljaujhelyi vonalon 5 óra alatt érhető el. Vasútállomása **Erdőbényefürdő**, 7 km-re a községtől. Autón a Budapest—miskolci úton, Encsen és az Aranyos völgyén keresztül érhető el. — **Benzinkut** a községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Penzíószerű ellátás egyes helyeken napi 4—5 P-ért. **Csak lakás**. Szobák napi 1.50 2 P-ért kaphatók. **Vendéglőben** napi négyszeri étkezés 3.50 P, ötszöri 4 P; ebédmenü 1.50 P. Kiszolgálás 10%.

FÜRDŐZÉS

a 3 km-nyire fekvő fürdőtelepen.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerlár a községben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Tennisz, biliárd, ping-pong, vadászköz részére a fürdőt övező erdőben vadászati lehetőség.

KIRÁNDULÁSOK

Várhegy, Pipiskehegy, Brónokvölgy, Bogdántető, Petrás-tető, Gígányhegy mind jelzett utakkal. Távolabbra Aranyosfürdő 8 km., Boldogkőváralja, Regécke, Sárospatak.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községháza.

MÁD

Eltérítés

3524 lakosú színmagyar község, szőlőhegyektől határolt völgykötvényben. Budapesttől való távolsága 234 km, Sátoraljaujhelytől 52 km. Tengerszint feletti magassága 157 méter. Vízellátása egészséges vízü kutakból történik. Villanyvilágítás.   Római kath., ref. és izr. templom. Kiváló bor- és gyümölcstermő hely.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—szerenesi vonalon 4½ óra alatt érhető el. Vasútállomás a község központjától mintegy 8 percre. Autóval a Szerenes—Mezőzombor—kassai országúton érhető el. **Benzinkut** legközelebb Szerenes községben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: Löwy Adolf, Spitz Mór és Flegmann Mór vendéglője. Olesó házikoszt napi háromszori étkezéssel 2—3 P. Fizetű vendéglátás (szervezés alatt). **Penziószerű** ellátás: egyes gazdáknál megállapodás szerint olesón kapható. **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 5, napi ár 1 P. II. oszt. szobák száma 15, napi ár 80 fillér.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben 3 orvos és 1 gyógyszerár van.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Két társaskör és teniszpálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

Egy órai sétával elérhető Erdőbénye-fürdő, az erdőn keresztül a bodrogparti strand Bodrogkeresztúron.

Vasúton 10 perc idő alatt elérhető a szerenesi gőz-, kád-, iszap- és strandfürdő, valamint félórai sétával a tályai strand. 25 pernyi sétával a Honfoglalás korabeli monda szerinti „Áldó-kut” forrás érhető el a „Király-hegy” lővében, mely forrás körül vadregényes erdőség terül el. A forrás vize kitűnően élvezhető. Ideális kirándulóhely. Magaslati levegő, teljesen szélmentes.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

MIKÓHÁZA

Látkép

546 lakosú, színmagyar község, az Eperjes—Iokajú hegylánc déli lejtőjénél, 550—600 m. magas hegyek között. Budapeستől való távolsága 263 km. Sátoraljaujhelytől 9 km. Tengerszint feletti magassága 128 méter. A közeli erdőségek és a Kárpátok felől beáramló levegő folytán a község éghajlata nyáron 4—5 fokkal alacsonyabb, mint a közeli Sátoraljaujhelyé. Vízellátása egészséges vízü kutakból történik. Petróleumvilágítás. Görög-katholikus és izraelita templom. Nevezetességek: Festői népviselet. A községben működik a „Gyöngyös Bokrétának” helyi csoportja. A lakosság művészi számba menő kéziszöttések készítésével foglalkozik.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Miskolc—sátoraljaujhelyi vonalon Sátoraljaujhelyig $5\frac{1}{4}$ óra alatt közelíthető meg. Onnan a gróf Károlyi László-féle erdei vasúttal érhető el. A „Hegyközi Vasutak”-nak, a községben két megállóhelye van. Naponta két sínautobuszpár közlekedik. Autóval a sátoraljaujhelyi műnton érhető el. Bérkocsi viteldija a sátoraljaujhelyi állomásraól 3 P, bérautó 5 P. Benzinkut Sátoraljaujhelyen, 9 km.-re.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizető vendéglátás (szervezett). Penzió-szerű ellátás: több gazdánál kapható megállapodás szerint olcsón. Csak lakás: I. oszt. szobák száma 5, napi ár 1.50—2 P, havonta 35—45 P, II. oszt. szobák száma 6, napi ár 1 P, havonta 25—30 P, III. oszt. szobák száma 8, napi ár 90 f, havonta 15—20 P.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

FÜRDŐZÉS

A községen keresztülfolyó Bózsva-patak fürdőzésre alkalmas.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerlár a községtől 5 km.-re fekvő Pállháza községben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A Bózsva- és Ronyva-patakokban horgászni és rókászni lehet.

KIRÁNDULÓHELYEK

Gyalogsétával elérhető a 3 km.-re fekvő Széphalom község, a gyönyörű „Kazinczy-parkkal”. A község közvetlen közelében tölgy-, bükk- és fenyőerdőkkel borított, 550—600 méter magas hegyek vannak. Egésznapos kirándulások tehetőek a füzéri várromhoz, valamint a legendás hírű „Mátyás király-kútjához”. A forrás mellett jégbarlang van. A községtől 4 km.-re van a híres „Radvány” üdülőhely a csodaszép Kustély-szállóval.

SÁROSPATAK

Rákóczi-vár

11.257 lakosu színniagyar nagyközség, a Bodrog két partján. Jobbparti része hegyes, a balparti rész sík és a két részt hatalmas hid köti össze, melyről gyönyörű kilátás nyílik. Budapesttől 259, Sátoraljaujhelytől 9 km távolságra fekszik. Tengerszint feletti magassága 122 méter. Éghajlata kedvező. Vizellátása egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás. [R] [K] [M] [N] Római katha., gör. katha., ref. és izr. templom, ref. főgimnázium, tanítóképző, ref. théológia, járásbíróság, fűszolgabírói hivatal.

Nevezetességei: a több mint 900 éves Rákóczi-vár és a 400 éves ref. főiskola. Itt látható Kossuth Lajos diákkorának emléktáblája. A kollégium híres kertjében számos érdekes szobor: Kazinczy, Erdélyi, Lőrántffy Zsuzsanna stb. Itt tanított Comenius János, a világhírű lengyel tudós. Megtekintésre érdemes a főiskola internátusa, ahol angol nyelven folyik a tanítás. A Rákóczi vár egyik termében (most Windischgrätz Lajos herceg tulajdona) látható a mennyezeten az a rózsadísz, amely alatt „sub rosa“ a Wesselényi összeesküvést beszéltek meg.

KÖZLEKEDEÉS

Vasuton a Budapest—Miskolc—sátoraljaujhelyi vonalon 5 óra alatt érhető el. Vasútállomás helyben, ugy a MÁV, mint a Bodrogközi kisvasuté. **Autóval** kitünő műuton érhető el. **Benzinkut** 3 van a községben, autógarázs a Mayherf-féle vendéglőben.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Vasúti-szálló, a vasútállomástól pár lépés távolságra. Közvetlen szomszédságában a helybeli ref. főiskola, négyholdas árnyas parkja, 5 vendégszobája van. Egyágyas szoba napi ára 1.20 P, kétágyas 2 P. 2. Feldmesser-féle szálloda a Kossuth-utcában, a város központján. Kétágyas szoba 3. napi ára

1.80 P. Egyágyas 3. napi ára 1 P. **Vendéglők:** 1. Mayherf-féle vendéglő a Rákóczi-utcában. Két étkezőterem, melyek közül a kisebbik 40, a nagyobbik 50, szükség esetén még több személy befogadására alkalmas. Ebéd 1.20, napi háromszori étkezés 2.40 P. 2. Rákóczi-kaszinó a Rákóczi-utcán. Befogadóképessége 80 személy. Ebéd 1.20, háromszori étkezés 2.40 P. Uzsonna 40 fillér. 3. Vámos-vendéglő, a Feldmesser-szállodához tartozik. Befogadóképessége 40 személy. Ebéd 1.40 P. Napi háromszori étkezés 3 P. 4. Központi vendéglő a Rákóczi-utcában. Befogadóképessége 50 személy. Ebéd 1.20, napi háromszori étkezés 2 P. Állandó cigányzene. **Flzető vendéglátás** (szervezett). I. oszt. szobák

száma 7, napi ára 2.50 P, havonta meg-
egyezés szerint. II. oszt. szobák száma
13, napi ára 2 P, havonta meg-egyezés
szerint.

A sárospataki Bákóczy Vár penziója.
A kastély két szárnyának emeleti és
földszinti szobái nappal olvasó, ebédlő
a vendégek rendelkezésére állnak. Tel-
jes napi pensió az ottartózkodás időtar-
tama szerint 4—8 P. Saját strandfürdő,
tenniszpálya, mozgóképszínház. Köz-
lebbi felvilágosítást nyújt: Hercegi Vár-
kastély, Sárospatak.

EGÉSZSÉGÜGY

Hat orvos és 2 gyógyszer-tár helyben.

FÜRDŐZÉS

A Bodrog partján terül el a szabad-
fekvésű strandfürdő, amely az ideges
kimerültségben, étvágytalanságban szen-
vedők, rekonvaleszcensok, angolkóros
gyermekekre igen jó hatású. Gyógytér-
nyezők: nap, finom fövény és fürdőidény
tartama alatt (június 1-től augusztus
31-ig) átlag 24 C fokos folyóvíz. Kirán-
dulók gyakran keresik fel.

Több mint 100 kabin áll a fürdőzők ren-
delkezésére. Fürdőkabin bérlet egész
idényre: 6 személyre 54 P. Napijegy:
40 fillér személyenként. Csónakbérlet
óránként 80 fillér.

Két fürdőorvos: (dr. Salac Tibor és dr.
Kókai Kun Béla) áll a vendégek rendel-
kezésére. Gyógyszertárak helyben.

A fürdőtelepen hatalmas fák árnyéka-
ban kellemes sétány. A fák alatt aszta-
lok, ülőhelyek.

Büffé a telepen, ahol egész napi étkezés
(reggeli, ebéd, uzsonna, vacsora) oleső
árért kapható.

A fürdő a város bármely részéből per-
cek alatt elérhető. A városházától 3
perc alatt. Közvetlen a hatalmas ivelésű
Bodrog-híd mellett a folyó kispataki
oldalán terül el.

SZORAKOZÁSI ÉS SPORT- LEHETŐSÉGEK

Vendégszínház, mozi, társaskör, tennisz-
és focipálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

Ugy a közelben, mint távolban több
üdülésre és kirándulásra alkalmas hely
van. Közelben a főiskolai kert, a holt
Bodrogpartí töltés, a „Gerint”, a vár-
kert, Radvány-völgy, Gomboshegy,

Kisebb kirándulások: Királyhegy, Ma-
lomkögyár, Szélmalomdomb, Forrókut,
Bádegkut, Pogánykut. A környék hegyei
tele vannak kedves kirándulóhelyekkel.
Szép hely még az Ó-Bodrog partja. Na-
gyobb kirándulásuk: Regéc, Háromhuta,
Erdőbényefürdő stb.

Bodrogi híd
látképe

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

SZERENC S

Községi fürdő
Foto: Karinger

6707 lakosu szinmagyar nagyközség, a hasonnevü járás székhelye. A Tokajhegyaljai hegység lábánál fekszik. Közvetlen a község mellett kezdődnek a szőlőhegyek, melyeken kitünő hegyaljai bor és csemegeszőlő terem. Budapesttől való távolsága 223 km, Sátoraljaujhelytől 45 km. Tengerszint feletti magassága 102 méter. Vízellátása egészséges vizü artézi és ásott kutakból történik. Villanyvilágítás.   Rom. kath., gör. kath., ref. és izr. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Miskolc—szerencsi vonalon gyorsvonattal 4, személyvonattal 8 óra alatt érhető el. Vasútállomás helyben. Bérkocsí az állomásról 80 f, bérutó 1.20 P. Három benzinkut.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloták: 1. Nagyszálloda és vendéglő 10 szobával. Egyágyas szoba napi ára 1.60 P, kétágyas 3 P. Reggeli 40 f, ebéd 1.20 P, vacsora 80 f. 2. Fábán Jánosné szállodája és vendéglője 7 szobával. Egyágyas szoba 1.60 P, kétágyas 3 P. Reggeli 40 f, ebéd 1.20 P, vacsora 80 f. **Vendéglők:** Karsai Jenőné, Keresztessy Ferenc és Vasuti vendéglőben ebéd ára 1.20 P.

FÜRDŐZÉS

A községi fürdőben állandóan olesó meleg kád- és medencefürdők. A nyári strandidény május 15-től szeptember hó 15-ig tart. Szerencstől árnyas sétauton ½ óra alatt közelíthető meg Bekecs kis fürdője.

EGÉSZSÉGÜGY

Hat orvos, 2 gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Tenniszpálya, vasárnaponként labdarugó-mérkőzés.

KIRÁNDULÓHELYEK

Jó vasuti összeköttetés Tokaj vagy Hidasnémeti felé, ugyszintén Nyíregyháza (Sóstófürdő) és Debrecen, továbbá Miskolc (Lillafüred és Tapolcafürdő) felé.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községháza.

TÁLLYA

Lalkény
Foto: Münnich

3740 lakosu, a Tokajhegyaljai hegység déli részén fekvő község, szőlőkkel borított és erdőkkel koszorúzott domboktól övezve, gyönyörű kilátással az Alföldre. Budapesttől való távolsága 240 km. Tengerszint feletti magassága 190 m. Magaslati éghajlat, pormentes, tiszta levegő. Évszázados község; műemlékek nyilvántartott róm. kath. templom, ref., ág. ev. és izr. templom. Az ág. ev. templomban keresztelték meg Kossuth Lajost. Rákóczi-kastély és pince, a róm. kath. temetőben Lavotta sírja. Lavotta és Zemplényi Árpád emlékoszlopa. Vízellátása fedett kutakból történik. Villanyvilágítás.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Budapest—Szerencs—Hidasnémeti vonalon érhető el. Vasútállomása 1 km-re a községtől. Autótaxi.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Huszár József nagyvendéglője a Fekete Sas-hoz. **Penziószerű ellátás:** Több kertes uri háznál napi 3.50 P-ért kapható. Kiadós és olesó házikoszt házhoz hozatható. **Csak lakás:** Szobák napi ára 1 P.

FÜRDŐZÉS

A községtől 2 km-re kisebb méretű strandfürdő 15×6 m. medencével, közös velkőzőfülkékkel. Napijegy 0.30 P, havi bérlet 6 P. A községtől 5 km-re fekvő abaujszántói sportuszodát is sokan látogatják a községből.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — község-haza, özv. Boross Mihályné és özv. Lippóci Norbertné urasszonyok.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár a községben. Gyümölcs- és szőlőkurák.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tennisz- és tekopálya, Kaszinó, hol a nyaralókat igen szívesen látják vendégül.

KIRÁNDULÁSOK

A község 1800 holdas tölgyerdőjébe; a golopai park két szép kastélyát; a község erdejében levő Hidegkut a vadász-házzal; a Várhegy romokkal; távolabbi helyek: Aranyosfürdő Abaujszántó mellett, 12 km.; Erdőbényefürdő; a boldog-kőváraltjai és a regékei várromok; Monok község Kossuth Lajos szülőházával.

TOKAJ

Hegyek látképe

5814 lakosu, szinmagyar nagyközség, a Tisza- és Bodrog-folyók összefolyásánál, a tokaji hegy tövében. Budapeستől 243, Sátoraljaujhelytől 48 km távolságra fekszik. Tengerszint feletti magassága 106 méter. Vízellátása a község kétharmad részében a községi vízmű vízvezetékéből, egyharmadrészben egészséges vizű kutakból történik. Villanyvilágítás.   Római kath., gör. kath., ref., ág. h. ev. és izr. templomok. A görögkeleti templom műemlék. Rákóczi-korabeli szép épületei a kir. Járásbíróság, m. kőr. Hadiórvaintézet. Nevezetességei: Rákóczi vár romjai, a körülbelül 1,50 km hosszú, több boltozott ágból álló, Rákóczi-féle borpince.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Miskolc—Szerencs—Nyíregyháza—debreceni vonalon közelíthető meg. Vasútállomás a községben. Autóval Debrecen—Tokaj—sárospataki állami úton, vagy Miskolc—Szerencs—Bodrogkeresztúr állami, illetve törvényhatósági úton érhető el. A községben 3 benzinkút van.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: „Aranyas”-szálloda, 5 szobával, étteremmel, kávéházzal. Napi ár 2 P-től. Vendéglők: Lukács-féle „Korona”, Wassermann-féle „Aranyas”, Friedmann-féle „Otthon” és Hegyaljai-féle „Rákóczi”-vendéglő. Penziók: Kozlik Károlyné penziójában 2 vendégszoba van. Napi háromszori étkezés lakással 3 P-től kapható. Fizető vendéglátás, a)

Penziószerű ellátás: löbb nyilvántartott utrházban kapható (megállapodás szerint) átlag napi 4 P-ért; b) Csak lakás: I. oszt. szobák száma 5, napi ár átlaga

1,20 P, havonta 30 P. II. oszt. szobák 100, napi ár 1 P, havonta 25 P.

FÜRDŐZÉS

A Tiszán strandfürdő, 120 kabinnal. EGÉSZSÉGÜGY

Öt orvos és 2 gyógyszerész a községben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

Haugos filmszínház, tennispályák, tekepályák, nagy sportpálya, 400 ülőhelyes, fedett tribünnel. Futball- és birkózómérkőzések, vízisportok, téli sportlehetőségek. Kaszinó, játéktérmekek. Tennispálya havonként és személyenként 4 P. Halászat, horgászat a Tiszán és a Bodrogban, esekely díj ellenében lehetséges.

KIRÁNDULÓHELYEK

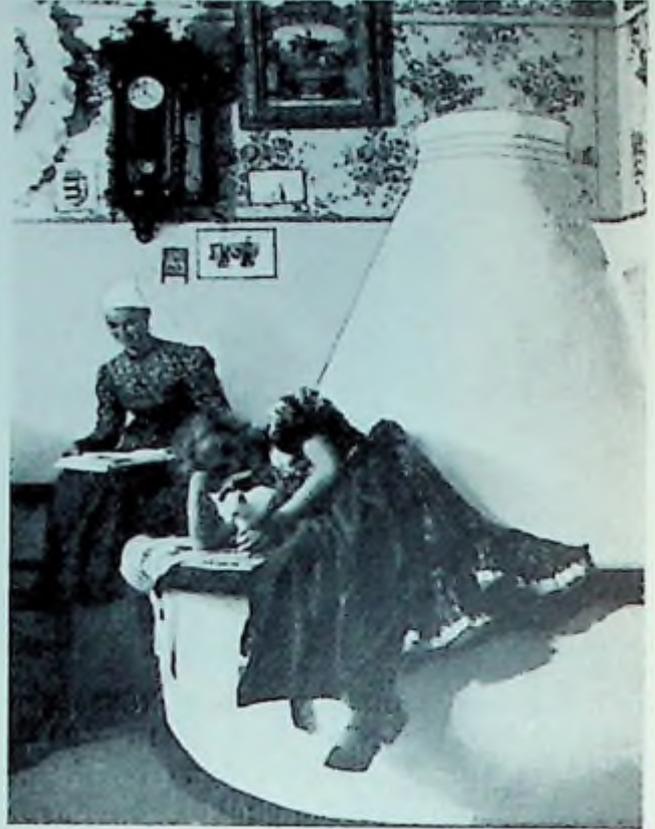
Közvetlenül a község felett emelkedik az 520 m. magas Kopaszhegy, gyönyörű kilátással. Sok szép kirándulási lehetőség van a közeli hegyekbe és a folyók mentén elhúzódó fás ligetekbe. Erdőbénye-gyógyfürdő 17 km., Sárospatak 25 km., Aranyosfürdő 26 km.-re van a községtől.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő és az idegenforgalmi bizottság — községháza.

Matyó népviselet.

Mezőkövesdi népviselet.

Bujáki népviselet.

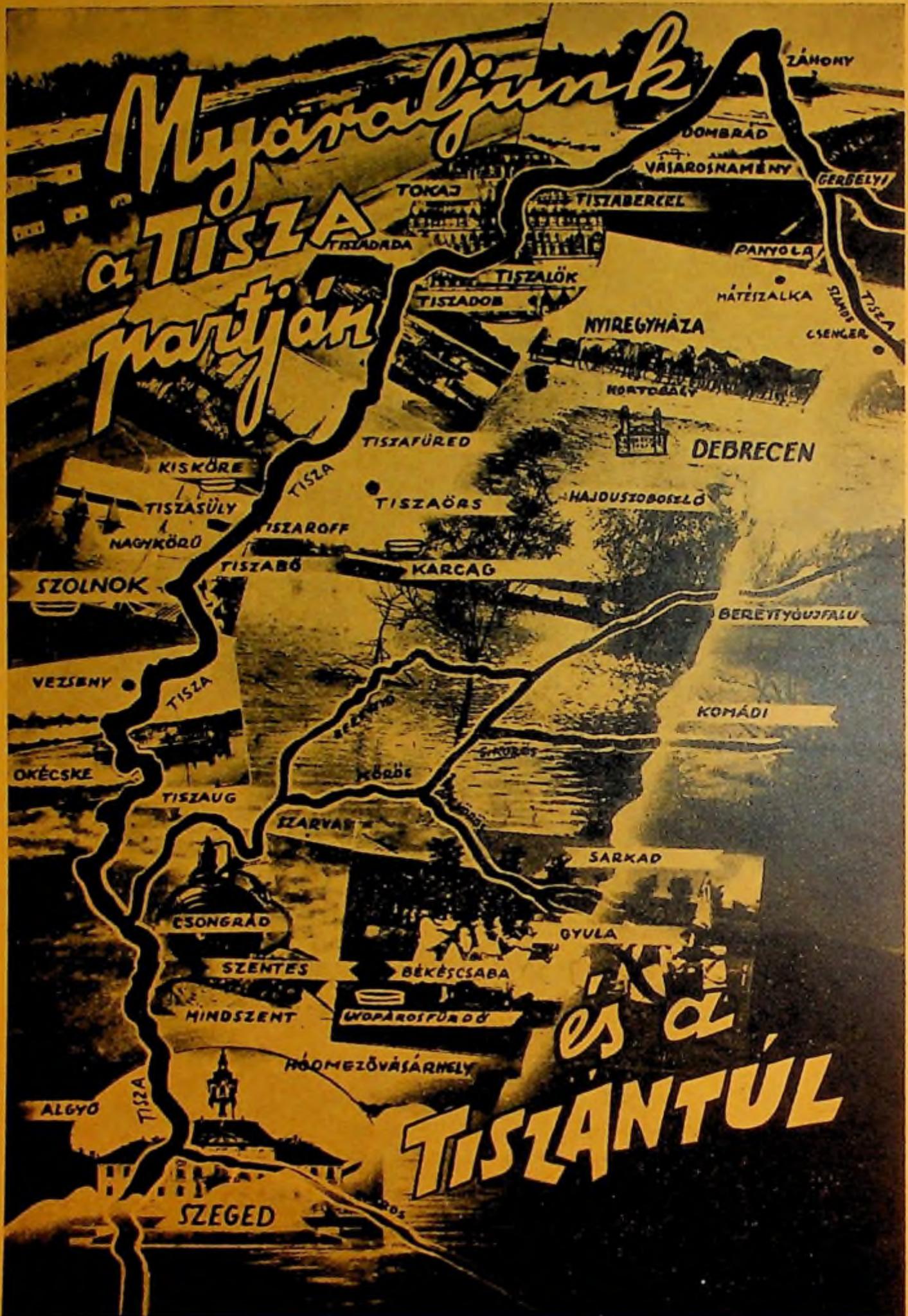
Kerepesi népviselet.

A NAGY MAGYAR ALFÖLD

(DUNA-TISZA KÖZE NÉLKÜL)

	Oldal
Az Alföld vendégforgalmi és turista szempontból. Irtta: Dr. Cholnoky Jenő egy. nyilv. r. tanár	541
A TISZAMENTE.	
Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye	543
Csongrád vármegye	557
Hódmezővásárhely thj. város	566
Szeged thj. város	569
A HORTOBÁGY, A NYIRSÉG, A SZAMOS- ÉS TUR- FOLYÓK VIDÉKE.	
Hajdu vármegye	581
Debrecen thj. város	583
Szabolcs és Ung k. e. e. vármegyék	605
Szatmár, Ugocea és Bereg k. e. e. vármegyék	617
A BERETTYÓ-, KÖRÜS- ÉS MAROS-FOLYÓK VIDÉKE.	
Békés vármegye	623
Bihar vármegye	637
Csanád, Arad, Torontál k. e. e. vármegyék	643

Magyarország a TISZA partján

és a TISZÁNTÚL

Az Alföld vendégforgalmi és turista szempontból

Irta: Dr. CHOLNOKY JENŐ egy. nyilv. r. tanár

A reneszánsz időkben kezdett kialakulni a tájképfestés mint külön művészet. Eleinte csak mint valami arcképnek vagy jelenetnek háttere tűnik fel a tájkép, csak lassankint válik öncéllá. De az első tájképfestők mindig valami rendkívül, valami nagyszerűt szerettek ábrázolni. Óriás hegyeket, gyönyörű romokat, hatalmas épületeket tartottak csak érdemesnek arra, hogy le is fessék őket. A turistáskodás kezdetén is csak a magas havasok, a gleccserek, a meredek sziklák voltak érdeemesek arra, hogy a turisták fölkeressék. Európa egyéb, szelid tájképei mellett elmentek anélkül, hogy gyönyörködni tudtak bennük. Ma már másként tekint az ember a világot. A szabad természet mindenütt szép, csak meg kell látni benne a szépet! Magam részéről az erdős, szelid hegyeket szebbnek tartom, mint a kietlen, nyomasztóan nagyszerű havasokat. A virágos mező, a lombos erdő sokkal szebb, mint a komor Jengyes és ebben már Petőfinék adok igazat.

A mi Alföldünknek páratlan, nagyszerű szépségei vannak. Mindenekelőtt az a szép rajta, hogy az ember hatalmas nagy égboltozaton lát a feje fölött s azon a változó felhőzet, a hajnal és az alkony színompája már magában is szinte lefösthetetlen nagyszerűség. De körültekintve a láthatáron, temérdek változatoságot, temérdek szépséget láthatuak. Egyes helyeken az Alföld valóságos gyümölcsöskezd. A virágzó fák fehér és rózsaszínű árnyékában szinte elvesznek a barátságos kis tanyák. A diófa pompás zöldje mellett magasba szökken a jegyze sötét tornya s a közöldülű vetés fölött rózsaszín felhőken uszik a barackfák, cseresznyefák, almafák virágzó lombja. Aztán változik a kép. Nyugodt zöld színt öltönek a fák, de helyette millió virág nyílik az utak mellett. Nincs az a kertész, aki szebben tudná a fehér, sárga, piros és kék virágok mesetarkaságát rendezni. Nem rikoltó színfoltok ezek, hanem a filigrán ékszetek ragyogása. Nem a kadovizzenekar harsogó indulója, hanem valami finom kis Mozart-ária csilingelése.

Azután aranyárgyára érik a kolász s talán most a legnagyobb-szerűbb a mező! A meleg nyári szélben hullámozik az aranykalász tenger, a pacsirta énekel fenn a magasban, a forgószél játszik az ut porával s ünnepélyes tömegekben halmozódnak a felhők a mélyen kék ég végtelenségében.

Egyes vidékek különösen szépek. A legnagyobb fátlan pusztaság, a Hortobágy egészen kivételes az Alföldön. Aki látta hajnalban a harmattól csillogó, szikes fű szőnyege fölött az álmából ébredő ég pirosas-sárgás gyöngyházfényét, a messze távolban fehérülő nyágra most rásütő Nap első sugarait s mintha talvilágról jönne, olyan finoman hangzik a kolompok zengése! Ezt a képet nem lehet elfelejteni!

A Tisza partján folyton változik a kép, ahogyan a Tisza vízállása. Akkor leg-

szébb, amikor árvize kezd szétönteni az ártéren s a nyárfák, fűzfák, révházak tükröznek a csendes vízben, a folyón meg selymes sahogással surran a zavart vízáradat!

Nem messze a Tiszától a folyó levágódott kanyarulata, a morotva rejtőzködik égerfák, fűzfák és nyárfák sűrűsége mögött. Rejtett, csendes vize sötét tükör, csak a lündérrózsza, a gólyahír, a vízilók, meg a sulyom díszítik tragikusan mély szomorúságát. Partján a növények feltűnő övezetekben helyezkedtek el, a botanikusnak egész gyönyörűsége lehet kitapasztalni, hogy meunyre szereli a vizet a nád, a réli fűzény, a sás, a sziltyó, a káka, meg a többi különös növény: az egyik a nedves homokban, a másik a lágy iszapban, a harmadik egészen a vízben, a negyedik meg csak a virágját dugja ki igazi hazájából, a víz alól.

A morotvát lassan feltölti a sok növényi hulladék, a por, az árviz iszapja s a tó lassan eltűnik, vízenyős kopolya, majd rét, aztán szántóföld lesz belőle. Minden fázisa érdekes, szép és növényzetével feltűnő.

A Tiszának nincsenek zátonyai, mert középszakasz jellegű, kiegyensúlyozott, kanyargós folyó. Árvizei nyugodtan emelkednek, hosszan elnyúlnak s megint csendesen apad le a víz. Hajdan óriás területeket öntött el, ma gátjai közt kártétel nélkül siet a Dunába. Az árvizgátak valóságos látványosságok. A gát tetejéről nagyszerű nézni az ellentétet. A folyó felé ott látjuk az árteret ősi alakjában, a legelésző szilajmarhával. A másik oldalon a mentesített ártér valóságos paradicsom. A szétszórt tanyák, a gyümölcsösök, az akácfaligetek, az utakat szegélyező fasorok messze, messze a kékes távolban halványulnak el, nincs az a művész, aki ezt a hangulatot hűen tudná ecsetelni!

S a szabályozás előtt az a sűrűn lakott, paradicsomi szép vidék is olyan lakatlan, istenverte zsvántanya volt, mint amilyen ma a gátak közt az ártér. De 5000 kilométer hosszú árvizgátat építettünk, elérne Angliából Newyorkig s ezeknek védelme alatt nagyszerűen fejlődött az Alföld. S ez az áldott föld még saját kebeléből látja el gyermekeit ivóvízzel is, mert ma már több ezer artézi kut önti a kitűnő, egészséges ivóvizet!

Bizony szép az Alföld, nem kell nekünk az Alpok műútjain, drótkötélpályáin költekezni! Százszor szébb, megnyugtatóbb, üdítőbb a mi Alföldünk virágos kertje, derült vagy haragos mennyboltozata és örökösen változó, temérdek változatosságban pompázó szinharmóniája!

Dr. Cholnoky Jenő

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYE

VÁRMEGYEI SZÉKHELY:

SZOLNOK M. VÁROS

VÁROSOK:

Szolnok	545
Karcag	551

FÜRDŐ:

Szolnok mv. (Tisza-szálló és fürdő)	549
---	-----

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

Kunszentmárton	554
Vezseny (folyóparti)	555

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

**AZ OMVESZ JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI OSZTÁLY
IGAZGATÓSÁGA, SZOLNOK**

IRODA: A VÁROSHÁZ ÉPÜLETÉBEN

ÜGYVEZETŐ: APPEL VIKTOR, NY. SZÁZADOS, HORÁNSZKY-u. 99

Az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség

pártoló tagjainak kedvezményei
az arcképes igazolvány felmutatása mellett

Utazási kedvezmények

1. Vasuton: Legalább négy pártoló tag együtt utazásánál 100 km-en alul a személyvonat 2. és 3.-ik kocsiosztályon, szombat, illetőleg ünnep előtti hétköznap déltől, hétfő, illetőleg az ünneputáni első hétköznap délig **33% kedvezmény.**

100 km-en felül a személy- és gyorsvonat 2—3-ik kocsiosztályon, szombat, illetve az ünnep előtti hétköznap reggeltől, hétfő, illetőleg az ünneputáni első hétköznap 24 óráig **50% kedvezmény.**

2. Hajón: M. F. T. R. és D. G. T. vonalain a belföldi viszonylatokban **ha 3 tag**, bel- és külföldi állomások közötti viszonylatokban, ha 6 tag utazik együtt **50% kedvezmény.** (Hivatalos hirdetés szerinti.)

3. Budapesti H. É. V.-en: A hét végén a H. É. V. összes vonalain **50% kedvezmény.** (Hivatalos hirdetésekben feltüntetett módon.)

Szállás és ellátási kedvezmények

Nyaralásra alkalmas számos (külön nyilvántartott) hivatásos **penzióban, fizető vendéglátó uriházban és kuriában**, a rendes napi penzió árakkal szemben **5—20% kedvezmény.**

Számos vidéki városban, vendéglőkben, vasuti éttermekben **5—15% árengedmény.**

Ezen helyek és címek jegyzékét a tagoknak a szövetség kiszolgáltatja.

SZOLNOK, MEGYEI VÁROS

Tisza-szálló
esti fényben.
Foto:
Farkas Ernő.

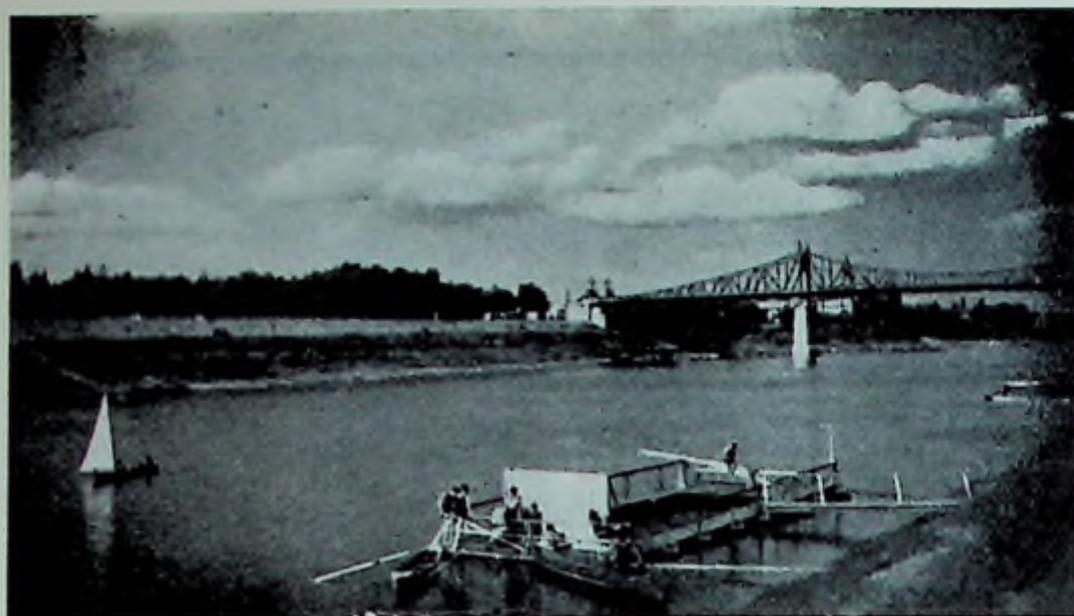
Szolnok megyei város a Tisza jobbpartján, a Zagyva torkolatánál fekszik. Ez a hely kedvező fekvésénél fogva már a történelem előtti időkben is emberi település volt. Nagy jelentőségénél fogva sok harc színhelye volt s így a történelem folyamán számtalanszor elpusztult, elnéptelenedett. Legutóbb 1706-ban a kurucok is felgyújtották, majd 1879-ben a nagy árvíz még a régi vár utolsó nyomaint is elmosta. Szolnok és mégis adottságánál és jelentőségénél fogva mindig újból éledt, mely körülmény a címerében látható — kicsinyeit saját vérével lápláló pelikánnal — kívánja kifejezésre juttatni.

Szolnok az Alföld egyik legjelentősebb kultur-, kereskedelmi és forgalmi gócpontja. Lakóinak száma közel 40.000, klímája inkább kontinentális, átlagos évi csapadék-mennyisége 559 mm., tengerfeletti magassága 89. m.

Hivatalok: Mint Jász-Nagykanizsa-Szolnok vármegye székhelye az összes vármegyei hivatalok, hovádi helyőrségi parancsnokság, kir. törvényszék, ügyészség, pénzügy-igazgatóság, adóhivatal, rendőrkapitányság, államépítészeti-, folyam- és erdőmérnöki-, dohánybeváltóhivatal, gazdasági-, ipar- és tanfelügyelőség székhelye.

Postaépület
Foto:
Dobos István.

Tiszahíd.
Fotó:
Dr. Farkas Ernő

Kulturintézmények: Elemi iskolákon kívül van fiú- és leánygimnáziuma, felsőkereskedelmi-, fa- és fémipari-, fiú- és leánypolgári és zeneiskolája.

Intézményei közül kiemelkedik az 1902-ben létesített művésztelep, hol az ország legnevesebb művészei megfordulnak és megörökítik az Alföld természeti szépségeit. A városi múzeum és könyvtár egyelőre ideiglenes helyiségben működik. E két intézménynek jutott Hild Viktor vm. főlevéltárnak hagyatéka, mely általánosságban is nagyértékű, de különösen naplója a könyvtár egyik érdekessége. Megemlítésre méltó a Hősök-szobra (Szentgyörgyi J.), a Damjanich-szobor (Radnai B.), a Honvéd- és a 68-as emlékmű — előbbi az 1848—49. évi szabadságharc, utóbbi az 1878—79. évi boszniai hadjáratban elesett hősök emlékéét őrzi. — Verseghy Ferenc szolnoki születésű, szabadgondolkodású, nagytudású bitszónok és költő mellszobra (Borbereki Z.), kiről mint érdekesség feljegyeztetett, hogy 1793-ban a „Marseillaise”-nek magyarra fordításáért halálra ítélték, de a király büntetését 9 évi várfogságra változtatta. A modern templonépítéssel szépségét tünteti fel a Kriptá-templom. A maga nemében egyedülállóan mondható a MÁV Kultúregyesület által létesített, magyaros díszítésű és berendezésű díszterem.

Az „Egészségügyet” szolgálja a Várnegyvi Közkórház (autobuszjárat), a M. Kir. Bábaképezde (a vasút közelében), a Stefánia anya- és esecsemővédelmiintézet és a Stefánia gyermekkórház (mindkettő a város központjában). Vizgyógy-, hő- és iszapkezelés a Tisza-szállóban levő „Áldás” gyógyfürdőben orvosi rendelésre és felügyelet mellett kapható. Színházában a legjobb vidéki színtársulatok évente több időnyben is játszanak. Állandó mozija a Színház és Nemzeti mozi, míg a MÁV mozi csak vasárnaponként tart 2 előadást.

KÖZLEKEDÉS. KERESKEDELEM ÉS IPAR:

Szolnok az Alföld legfontosabb közlekedési gócpontja, az európai transzkontinentális útvonalon fekszik: ez Budapestről Debrecenen át Tokajig autóstrada. A városból 5 vasúti vonal és 6 műút fut ki. A MFTR a hajózási időszakban naponta hajójáratot indít Szolnokról Szegedre és Tiszaroff felé. A környékbéli községekbe állandó autóbuszjáratok közlekednek. Autó- és motorsportot űzők részére a helonuton Budapesttől való 100 km. távolság Szolnokot közkedvelt weekendhellyé teszi. Kitűnő szerviszolgálatot nyújtanak a garageok, javítóműhelyek, műszaki üzletek és a benzín- és

Tisza-szálló.
Foto:
Dobos István.

elajtóállomások. Szolnok közlekedési jelentőségének, amit a szolnoki torkolattal tervezett Duna—Tisza-csatorna csak növelni fog, tudható le élénk közvetítő kereskedelmé. Az ipari vállalatok közül felemlítendőek a MÁV javítóműhelye (1000 munkás), a cukorgyár (1400 munkás), a vízmű, a transzformátortelep, a fafeldolgozóüzemek, a gőzmalom és a papír-, téglá-, mész-, vatta-, szappan-, szesz- és ecetgyár.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS: A *Tisza-szálló* a Tisza partján elterülő park közepén a legmodernebb berendezéssel épült, kávéházzal és zenés étteremmel. Vele kapcsolatos az „Áldás” gyógy- és gőzfürdő. Szobárák: 4 P-től, napi háromszori étkezés 4.50 P-től. Minden este, vasár- és ünnepnapokon délután is tánc a szálloda nagytermében, nyáron pedig a szép kertelveliség hangulatvilágítású táncplateauján.

A *Nemzeti-szálló* a város központjában étteremmel és zenés kávéházzal. Téli külön táncbár. Szobárák 3 P-től, napi háromszori étkezés 3 P-től.

Partrészlet
a Mór-csigetnél.
Foto:
Dr. Farkas Ernő.

Park. — Foto:
Dr. Farkas Ernő

A *Korona-szálló* közvetlenül a vasutállomásnál, étteremmel és kávéházzal, zene. Szobaárak 2 P-től, napi háromszori étkezés 3 P-től.

A szállodák tiszták, kényelmesek, mindegyikben van villanyvilágítás, hideg- meleg-vízszolgáltatás és központi fűtés.

Az *Aranylakat* halászesárda közvetlenül a Tisza partján a hídnál levő szép, árnyékos Móri-ligetben nagy kerthelyiséggel, elsőrendű magyaros konyhával, halkülönlegességek, lélekteljes disznótorok. Jó italok, zene és olcsó árak teszik a helyiséget közkedvelté.

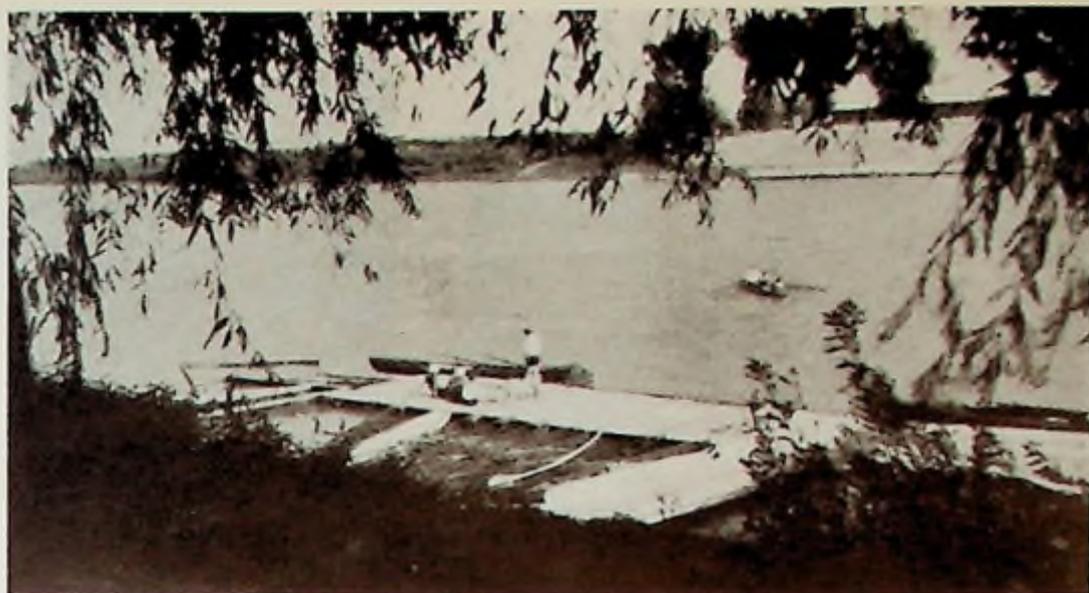
A *Vasúti vendéglő* a Westor-család kezelésében országos jó hírnévnek örvend.

Fizető vendéglátás: A város belterületén 4 P-től, hosszabb tartózkodásnál olcsóbb áron is.

A piacon naponta friss gyümölcs és tejtermékek kaphatók. OMVESZ-tagok általában kedvezményben részesülnek.

Ingyenstrand.
Foto:
Perjési Károly.

Csónakkülesőnző, szemben strand. — Foto: Perjéssy Karoly.

Szórakozást nyújt a már ismertetett színház, 3 mozi, kávéházak, éttermek; nyáron a Parkban hetenként többször térzene a zenepavillonból. Kirándulásra alkalmas helyek: a tonyói Tiszadélnél levő halászeszárda (4 km. motoresonakjárattal), Szanda szálló- és gyümölcsfésely és a bolti Tisza hangulatos partja.

FÜRDŐZÉS

E téren nagyon kedvező a helyzet, mert Szolnok ebben a tekintetben rendkívül sokat tud nyújtani. Az „*Aldás*” gyógy- és gőzfürdő egész éven át üzemben van és a rádióaktív, természetes 56 fokos hővize számos betegség orvossága. Ivókúrára is kiválóan alkalmas. Rendszeresített fürdő orvosi szolgálattal. A MÁV a vasutállomás közelében tart fenn egy nyilvános gőzfürdőt és a sporttelepén egy 26 fokos ártézi-vízzel táplált versenyszabdát homokstranddal és külön gyermekmedencével. Végül pedig itt a szőke Tisza az ő bőséges, átlag 22 fokos vizevel. A hídtól jobbra és balra terülnek el a kabínokkal ellátott strandok, de a csónakázók is találhatnak léptenyomon hívó homokzátonyokat, melyek a legteljesebb strandolási lehetőségeket nyújtják.

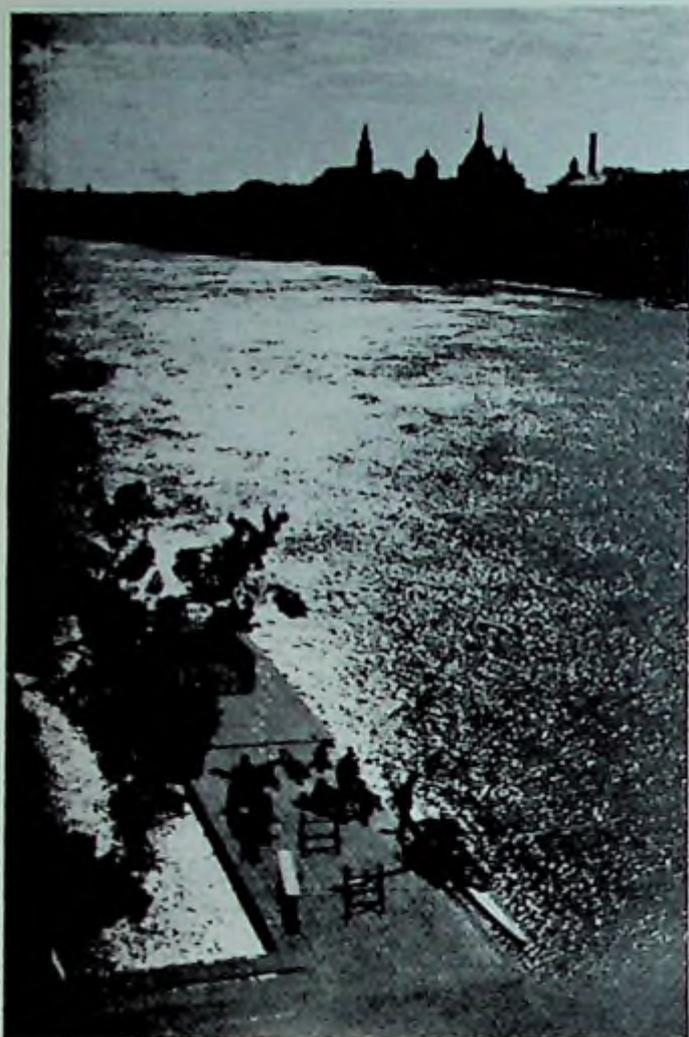
SPORT

Sportszemponthól ismét első helyen áll a Tisza, mely mindenféle vízisportra alkalmas. Szolnokon az evezőssport nagyon fejlett. Szervezett evezést űz a „*Tisza Evezős Egylet*” és a „*Szolnoki Csónakázó Egylet*”. A víziéletet a vadevezősök teszik színessé. A csónakkülesőnzőknél csónakot mindenki bármikor olcsón bérelhet.

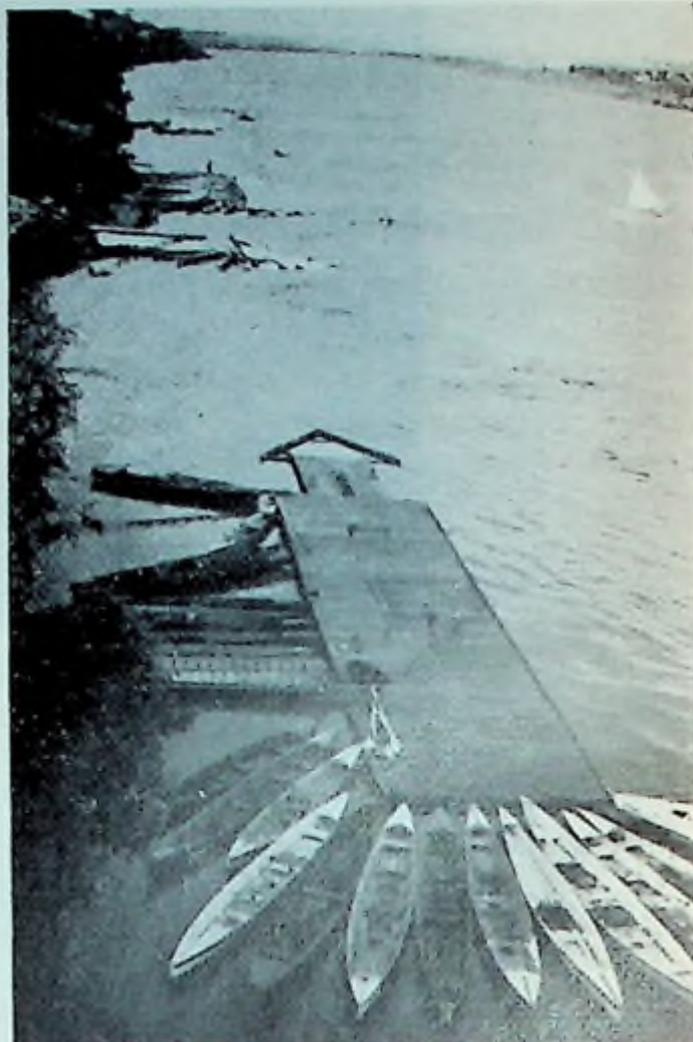
A labdarúgók vasárnaponként a MÁV-pályán névs ligamérkőzésekben gyönyörködhetnek. Az egyesületeken kívül teniszpályák a MÁV sporttelepén bérelhetők.

Horgászók részére a Tisza bőséges ponty-, csuka-, süllő- és bارسa zsákmányt látszik. Napi hétételek rendszeresítve.

Vadászok Szolnokról könnyen elérhetik a Hortobágy vízi vad, valamint a környék tuzok és egyéb kistvad felőhelyeit. Megemlítendők a Jász-Nagykan-Szolnok megyei

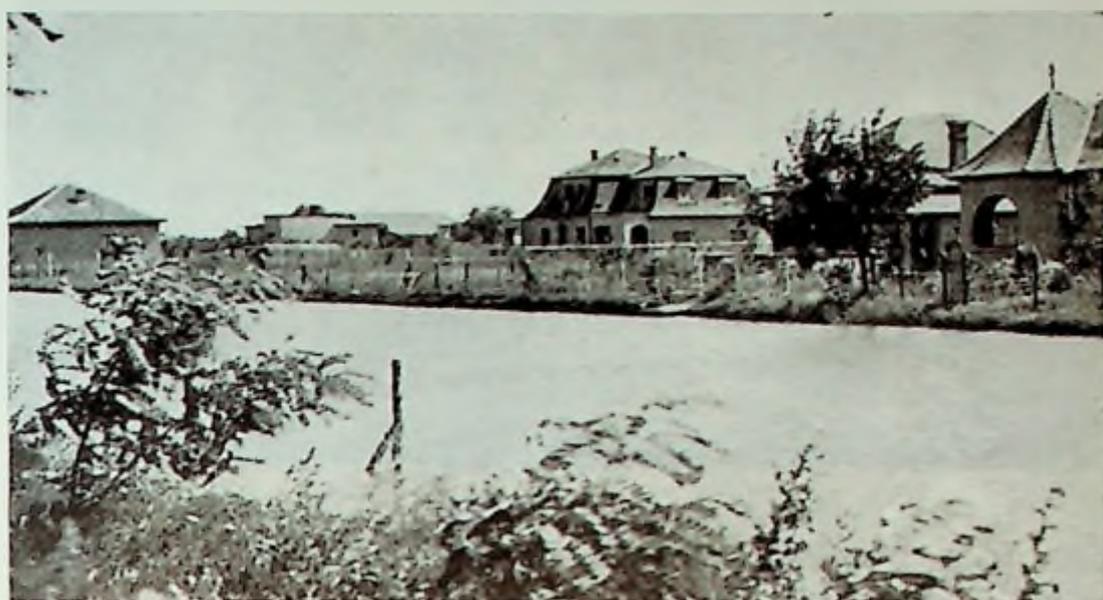
Naplemente. — Foto: Dobos István.

Csónakpark. — Foto: Dobos István.

Agarászegyesület által október és november havában rendezett agár- és Jász-Nagykún-Szolnok megyei Urkoecsisok Szövetkezete által minden év tavaszán rendezett lánghajtóversenyek.

KARCAG MEGYEI VÁROS

Vilák a parti fürdőnél. — Foto: Monostory.

Karcag megyei város a székesfővárostól 160 km-re fekszik. Területe 67,000 katusztrális hold, lakosságának száma 25.000, mely 70%-ban földműveléssel foglalkozik. Fejlett kézművesipar és kereskedelem, Róm. kathi., gör. keleti, ref. és izr. templom. Járásbíróság, református reálgimnázium, mezőgazdasági szakiskola, polgári leányiskola. Malomiparát két nagy malma és több középmalma igen fejletté tette.

KÖZLEKEDES:

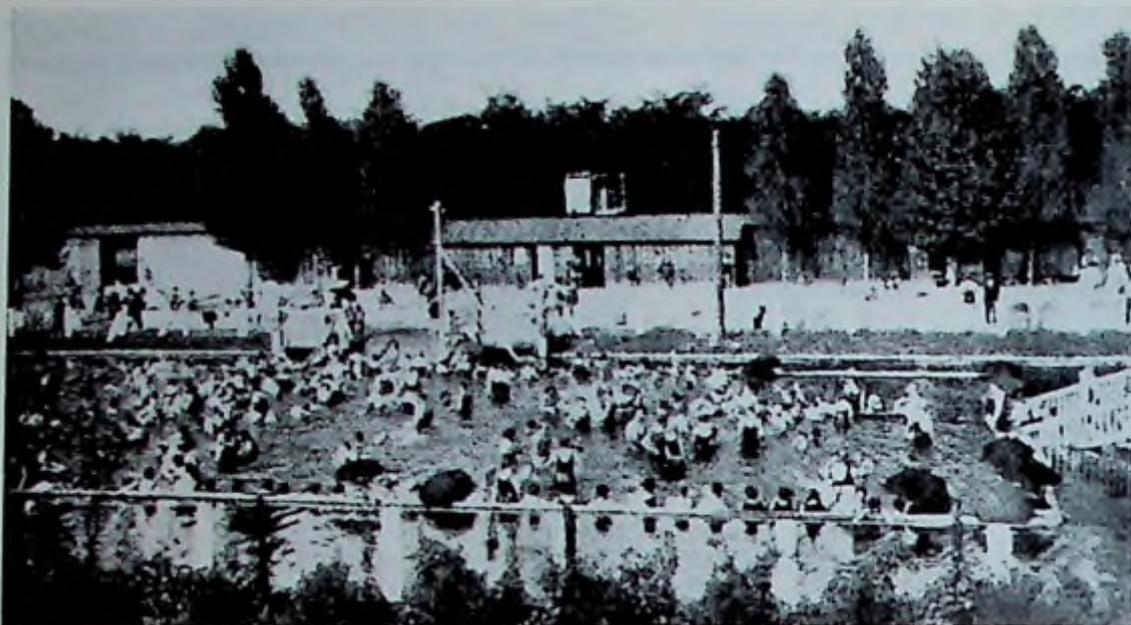
A Budapest—Szolnok—Debrecen—nyíregyházi fővonalon fekszik, Budapestről, gyorsvonattal 3, személyvonattal 4 óra alatt érhető el.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS:

Szállodák: A gyógyfürdő közelében van a Városi-szálló 18, a Nidas-féle kúszálló 10, Balog István kúszállója 6, Mándoki Intre kúszállója 6, Kálmán József szállója 12,

Városi szálló a parti fürdőnél. — Foto: Monostory.

A „Kosár”

dr. Mészáros Elek kiszállói 8 és 4, Daróczy Mihály kiszállója 6, Komissza Lőrinc szállója 5 és Székely Zsuzsanna kiszállója 3 szobával. A strandfürdő mellett épült villákban teljesen berendezett szobák és lakások olcsó áron kaphatók. A strandvendéglőben olcsón lehet étkezni. Menürendszer. A dr. Mészáros-féle étkezdében szintén jutányosan kapható reggeli, ebéd és vacsora, esetleg teljes ellátás is. A fürdőmelletti villákban és tanyákban is kapható ellátás.

FÜRDŐK:

Karcag város belterületétől 12 kilométer távolságra, a berekbeli határ részen van a város hővizű, gyógyhatású strandfürdője. A fürdő a város határában levő Tadar-ülés vasúti megállójától 1600 m. távolságra van, tehát vonaton is megközelíthető. A strandfürdő és a város között a fürdőidény alatt állandó autóbusz- és autótaxi-közlekedés van. Ezen bereki strandfürdőt gyógyhatású vize miatt naponta több száz vendég látogatja s azt kies fekvése és gyógyhatása miatt külföldiek is szívesen keresik fel. A szabadban két nagy medencében (beton- és deszkakosár) és egy 500 m. hosszú tóban lehet fürödni. A tó igen alkalmas uszásra és csónakázásra is. A város

Gyógymedence

tervevelte a fürdők nagyobbrányu fejlesztését és megkezdődött egy fedett-fürdő építése is. A fürdő hővíze két mélyfúrásu kútból fakad, perceként 2000 liter bőséggel, ami a vízeserét a medencékben naponta lehetővé teszi. A víz hőfoka 60 C. **Gyógyhatása** megnyilvánul reumás elváltozásoknál, ízületi-, izom-, esontidegfájdalmaknál, szaggatások-, csúzok- és gyulladásoknál. Belső szervi izzadmányoknál, idült mell- és hashártya- és női kismelencebeli gyulladásoknál. Gyermekeknél vérszegénységnek, sáp-, angol- és görvélykórnaál, Ivókúra formájában gyomor-, bél- és a légzőszervek hurutjánál.

Úszásoktatás, gyógymassaga, manikűr, pedikűr. A fürdő területén forsbély, több fűszer- és vegyeskereskedés, hentes és mészáros.

Gőzfürdő a városban.

SZÓRAKOZÁS:

A strandfürdő-vendéglőben állandóan cigányzene, esténként tánc. Tennisz. A vendégek szórakoztatásáról kirándulások rendezése utján is gondoskodik a vezetőség.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A polgármesteri hivatal és a Strandfürdő vezetősége

KUNSZENTMÁRTON

Fotórajt

13.000 lakosu nagyközség a Körös folyó partján. Budapesttől való távolsága 150 km. Tengerszintfeletti magassága: 30 m. Vízellátása: artézi víz. Világítás: villany. Rendezett és parkirozott utcái pormentesek. Régi, hatalmas róm. kath. temploma, továbbá rejt és zsidó temploma, hősi szobra és Ereklvös Országzászlója műemlék-jelleggel bír.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton: a Budapest—Szolnok—Hódmezővásárhelyi vonalon érhető el. Szolnoktól 1½ órányira fekszik. Vasútállomás a községben.

Autobusz: Tiszazug—Kunszentmárton és Szarvas—Kunszentmárton között.

Autóval: Bérautók alkalmaslag bárhová.

Helybeli közlekedési eszközök: Bérautók.

Benzinkut: Berta József és Klein Adolfné kereskedése előtt a Fő-úton.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: „Körös-szálló” kávéház és étterem, kényelmes modern szálloda 20 szobával.

Vendéglők: „Otthon” vendéglő; Húrkeze-féle vendéglő, több kocsma étkezővel. Főtéri kávéház és kávéház. Több helyen házikoszt állandóan kapható.

Két kitűnő **eukrászda**, egy cukorka- és déligyümölcsüzlet, csemegeüzletek, stb.

Fizetővondéklátás: a) **penziószerű ellátás:** a Körös-szálló és az Otthon-vendéglőben és több magánkifőző helyeken. Reggeli 20—50 fillér, ebéd 70 fillértől 1.30 P-ig, vacsora 60—80 fillértől 2 P-ig. Penziószerű ellátás a „Körös-szállóban” 24 órára: 4.50 P. Jó borok, kitűnő szórakozás. b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 20, napi ára 1.80—2.40-ig, havonta 28 P. II.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT a

oszt. szobák száma 5, napi ára 1 P. havonta 15 P.

FÜRDŐZÉS

A szállodától 200 méterre strandfürdő kényelmes kabínokkal. Árak 20—30 fillér személyenként.

Azonkívül ingyenes strandfürdő homokparttal a Körös folyó kijelölt helyén. Télen gőz- és kádfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

A községben van OTI- és MABI-orvos, Stefánia védőintézet, 9 orvos, 3 fogorvos, 1 fogtechnikus, 2 gyógyszerár és 2 drogéria.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Bekerített sporttelep, 3 teniszpálya, futballpályák, vízisportok. Nyáron tórzene a piac téren. A szállodában és vendéglőben mindennap cigányzene. Hangos mozgó hetenként 3 előadással. Kaszinó, egyesületek, körök, vándor színtársulat szept. 1-től hat hétig, igen sok műkedvelő előadás és más előadás, sportversenyek. Sétta a Körös gátján és a hidakon.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Körös-menti erdőkben vagy a Tiszazug horvidékeire szép kirándulások tehetők. Kirándulás a tiszazugi—kecskeméti strandra.

községfejlesztő bizottság — Községháza.

VEZSENY

Tiszai kép

1814 lakosú nagyközség. A Tisza partján teljesen sík területen fekszik. Budapesttől 100 km., Szolnoktól 25 km. távolságra fekszik. Vízellátását mélyfúrású kutak szolgálják. Vizezetők, villanyvilágítás.   Ref. és róm. kat. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton a Szolnok—Kiskunfélegyháza vonalon közelíthető meg. Vasútállomás a község bellerületétől 6 km. távolságra fekszik. Műton is elérhető.

Hajóállomás közvetlenül a község mellett van. Hajó péntek kivételével minden nap Szolnokról közlekedik.

Benzinkut a vasútállomás mellett. Helybeli közlekedést kocsik bonyolítják le.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Tóth János tulajdonában, mérsékelt árakkal.

Tízetóvendéglátás: (szervezett).

a) **Penziószerű ellátás:** Lakás és teljes ellátás egyes helyeken 2,50 P-ért kapható.

b) **Csak lakás:** Több nyílvántartott gaz-

dánál havonta 15—30 P-ért lehel szolát kapni.

FÜRDŐZÉS

A községnek kiváló természetes strand-fürdője van.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár az 5 km. távolságra fekvő Tiszavárkony községben. Az orvos hétfő és csütörtöki napokon a községben tartózkodik.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpálya, tekepálya, esónakázás.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Tisza partján erdős háttérű sziget, ahol kiváló homokos strand áll az üdülők rendelkezésére. A községtől 6 km. távolságra lévő 300 holdas területű szőlő és gyümölcsös.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — Községláza.

Körrendelet

Valamennyi m. kir. pénzügyigazgatóságnak és m. kir. adóhivatalnak.

A házadóról szóló 1927. évi 200/P. M. számú hivatalos összeállítás 8. §-ának (4) bekezdéséhez fűzött végrehajtási utasítás (1) bekezdése szerint azoknál a lakásoknál, amelyek az év bizonyos részében időleges, inkább üdülő tartózkodásra használtak és az év többi részében üresen állanak, továbbá az olyan lakásoknál, amelyeket az év nagyobb részében a tulajdonos maga szokott használni, de az év bizonyos szakában bérfizetés fejében fürdő- vagy nyaralóvendégek részére is átenged, a nyers bérjövédelmet a használat alatt lényeg elért bevétel alkotja. A (2) bekezdés köve-
tendő eljárásra is részletes szabályokat tartalmaz.

Tudomásomra jutott, hogy egyes pénzügyigazgatóságok és adóhivatalok ezeket a szabályokat a legszigorubbán alkalmazták azokban a községekben is, amelyek gyógy- vagy üdülőhellyé nyilvánítva nincsenek, amelyekben azonban az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség kezdeményezésére és a hazai nyaraltatás előmozdítására a község lakosai **fizetővendégek** elfogadására vállalkoznak és az általuk használt ház egyes lakrészeit **konyha- és butorhasználattal** egy-két hónapra igen alacsony bérért bérbeadják, vagy pedig a fürdővendégeknek **teljes ellátást nyújtanak**. Ezekben az esetekben a fizetővendégek elfogadásának gazdasági jelentősége nem a lakóház egyes részeinek bérbeadásában van, mert a falusi lakosság azért fogad el fizetővendégeket, hogy fölös terményeit ezton gazdaságosabban értékesítse.

Az ilyen háztulajdonosokkal szemben nem volna helyes eljárás, ha így elért bevételük adóemelésre használnék, mert ez könnyen arra az eredményre vezetne, hogy a falusi lakosság inkább lemond erről a jövédelméről. A hazai nyaraltatás közgazdasági és szociális eredményének előmozdítása céljából pedig kívánatos, hogy a falusi lakosság a nyaraltatási mozgalomhoz minél nagyobb számban csatlakozzék.

Meghagyom ennél fogva a pénzügyigazgatóságoknak és a m. kir. adóhivataloknak, hogy a hazai nyaraltatás mozgalomához fűződő igen fontos közgazdasági és szociális érdekekre való tekintettel abban a kérdésben, hogy az idény tartama alatt befolyt bevétel milyen esetekben tekintsek házadó alá eső nyers bevételnek, a legnagyobb körültekintéssel és óvatossággal járjanak el.

Általános irányelvül szolgáljon, hogy azoknál a falusi háztulajdonosoknál, akik házuk egyes lakrészeit legfeljebb két család részére, évenként két és fél hónapot meg nem haladó időtartamra bérbeadják s azok bére fejében a **butorhasználatra eső 30% levonása után** a nyári hónapokban szobánként havi 30 pengőnél többet nem kapnak, az idény alatt elért e bevételüknek a ház közönséges haszonértékéhez való hozzászámítása mellőztessék. Azoknál a háztulajdonosoknál pedig, akik a napi teljes ellátást szobahasználattal együtt legfeljebb 3.50 pengőért vállalják, a lakás használatára eső bérösszeg megállapítását mellőzze. Minthogy pedig az említett körülmények fennforgása esetén, nevezetesen, legfeljebb két családnak két és fél hónapot meg nem haladó ellátásából arra lehet következtetni, hogy az adózó ezt a vendéglátást üzletszerűleg üzi, ezekben az esetekben az általános kereseti adó kivetését is mellőzni kell. Erről az elhatározásomról a községi előjáróságokat megfelelően oktassa ki.

Budapest, 1937. évi május hó 15-én.

Dr. FABINYI s. k.

C S O N G R Á D V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y : S Z E N T E S

M E G Y E I V Á R O S O K :

	oldal
Csongrád	563
Szentes	559

T H J . V Á R O S O K :

Hódmezővásárhely	566
Szeged szab. kir. v.	569

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

A Z O M V E S Z C S O N G R Á D V Á R M E G Y E I O S Z T Á L Y I G A Z G A T Ó S Á G A .
S Z E N T E S

Ü G Y V E Z E T Ő : D R . D Ó Z S A K Á R O L Y V . T A N Á C S N O K . S Z E N T E S , H A R U C K E R - U . 3 5

Csongrád

Városháza

Csongrád

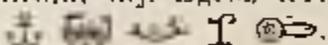
Holt Tisza-részlet

SZENTES M. VÁROS

Szentes

Látkép

35.574 szimmagyar lakosu megyei város, az Alföld egyik legrégibb települése és az országnak legnagyobb városa. A Tisza balpartján, a Hármaskörös torkolatától délre (10 km), a népvándorlás legjáratottabb nagymagyar alföldi országútján, a bődri-rév alatt, a Kurca-meder melletti földhátakon terül el. Budapesttől légvonalban 128 km-re fekszik. A középső Tiszavidéknek és a Tiszazugnak természetes gócpontja, határa 68.695 kat. hold. A város a Nagy Magyar Alföld száraz, kontinentális klímájának központjában van. Nap- és légkürükre ideális alföldi táj. Egész területe síkság. Átlagos tengerszint feletti magassága 85—86 méter.

Hatósági szervei közül fontosabbak: A vármegyei és városi közigazgatás hivatalai, rendőrkapitányság, járásbíróság, államépítészeti hivatal, gazdasági felügyelőség, áll. erdőhivatal, MÁV iktatóház és vonalfőnökség, osztálymérnökség stb.

Közüintézmények: Körös—Tisza—Marosi Ármentesítő Társulat, OTI ker. pénztár, Mentőegyesület, villamosmű, jéggyár, kertészet, hirdetőiroda stb. Az alsóbbfokú iskolákon kívül áll. reálgimnázium és polgári leányiskola, gazdasági és kertészeti szakiskola.

Közüépületek: Takarékpénztárak, Gazdasági Egyesület, MÁV-telep és vasutállomás, iskolák, csendőrszárnyparancsnokság, huszárlaktanya stb. emeletes palotái.

Templomok: Róm. kat. plébániatemplom, a württembergi vártemplom mintájára épült ref. nagytemplom, kis görög-keleti templom (Ikonosztázionja muzeális régiség), evangélikus, izr. és felsőpárti ref. templom.

Muzeum: A Csongrádvármegyei Muzeya régiséggyűjteménye igen gazdag. Számtalan tárgya nemcsak az országban, de az egész világon egyedülálló. A muzeumi emlékkönyvébe sok külföldi tudós írta be nevét. Két épülethez 20 nagy teremben és előcsarnokban vannak elhelyezve az őskor és népvándorlás korának emlékei, mind eredeti teljességében kiemelt sírleletekkel. Különösen nagytömegű a kb. 4000 ősi sírból feltárt hunavar-korabeli leletek száma. Ezek, valamint Priscos Rhetor és Jordanos gót történetíró egykoru feljegyzései és az újabb kutatások Szentes határában, vagy környékén sejtetik a nagy hun király, Attila fészék helyét és sírját. Innen a város mellékeve és jelzője: Attila városa — a hun-avarok összállása.

Műemlékek: Hősök szobra az Erzsébet-téren. Kossuth Lajos és Horváth Mihály szobrai a Kossuth-téren.

Sétakerlek: Az Erzsébet-kert (sportcélokot szolgál a Horthy-házzal), az Erzsébet-tér, a Kossuth-tér. A város szívében van az Alföld legszebb, legnagyobb, legrégebbi sétateré, a Széchenyi-liget.

Nevezetességek: Tanyavilága, önálló tanyarendszerével; a tanyái iskolák, népházak, csárdák; szőlőmalmok, tanyai népies zene: tekerő, dudu, klarinét, tambura. A népies kerámia: a szentesi fekete edények, magyaros és antik formájú használati és dísz tárgyak, vázák. Látványosságszámba megy a szentesi rigmusos lakodalom. A szentesi gourmandok által rendezett béka-vacsorák különlegességük miatt híresek.

Petőfi szálloda

KÖZLEKEDES

Vasuton: Budapestről Szolnokon, vagy Kiskunfélegyházán át közelíthető meg. Szolnokon át naponta 5, Kiskunfélegyházán át 6 vonalpár közlekedik. A MÁV állomása a középső Tiszavidék négy fontos vonalának esomópontja, az alföldi központi motor kocsiszinnel. Határában 2 kisebb állomás és 12 feltételes megálló van.

Tisza hajóállomásán a MFTR hajói a szezonban Szeged és Szolnok felé, péntek kivételével, naponta közlekednek.

Autobusz a vasutállomáshoz minden vonatához, viteldíj 30 fillér.

Vármegyeháza

Autóval: Budapestről a Transzkontinentális útról Kiskunfélegyházánál letérve, Csongrádon át 150 km-re van. Környékére 9 makadám autótút ágazik szét. A város területén 12 km aszfalt, köves- és betonút van.

Autógarázsok. 6 benzintöltő-állomás. Autótaxi-állomás a Petőli-szálló előtt. 18 bérutó és 12 bérkocsi áll a közönség rendelkezésére. Bérkocsi-állomás a Kossuth-téren.

Repülőtér közvetlenül a város mellett. A város a London—Budapest—Beograd—Istanbul repülővonalban fekszik.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Petőli-szálloda, a város központjában, magyaros stílusú, egyemeletes épület, villanyvilágítással, fürdőszobákkal. Égyágyas szobák száma 28, napi ár 3,74 P, havonta 35 P. Kétágyas szobák száma 10, napi ára 4,76, havonta 45 P. Napi teljes penzió 4,50 és 6.— P, melyben a Strandfürdő és Sportuszoda használatá bevonólagatják.

„Erzsébet-“, „Göhlölyös-“, „Mátyás-“ „Turul“-szállodák és vendéglők 4—6 szobával, egyszerűbb kispolgári ellátást és penziót nyújtanak. Árak: Szobák napi 2—3 P. Penzió napi 3—4,50 P.

Éttermek: A szállodák éttermein kívül az „Uri Kaszinó“ 120—360 személy, a „Delelőcsarda“ 80—240, a Strand-kioszk 100—320 személy befogadására alkalmas. Menüárak: 1,20—2,40 P. Napi ellátás: 2,40—4,50 P.

Fizető vendéglátás: Lakás és teljes ellátás 50—120 személy részére biztosítható, napi 2—1 P-ért személyenként.

Tiszai szabad strand

FÜRDŐZÉS

A város 1868-ban, az alföldi városok között elsőnek gőz- és kádfürdőt állított fel, ezt később jódos artézivízü uszodával bővítette s ezt a nagy Sportuszoda létesültével Népfürdőnek engedte át.

A strandfürdő és sportuszoda a Széchenyi-liget melletti városi kertészetben épült. 23 fokos, kénes artézivízü nagy és két kis medencéje van, minden igényt kielégítő öltözők, kabinok, weekendházak, homok- és napfürdő, vendéglő. Fürdőjegy napi 30—50 fillér, idényjegy 16—24 P.

Szabad díjtalan strand a Kistiszaszigeti homokos strand, a Tisza 2 km-es sekély folyóviz-szakaszán, azokonkívül a Körös békényi részén kevésbé látogatott szabad fürdő.

KÓRHÁZ

A Csongrádvármegyei Közkórház gróf Tisza István-ut 2—8. sz. alatt, 10 kat hold parkban, pavillonrendszerben épült. Modern 400 ágyas gyógyintézet, melynek elsőrangúan felszerelt osztályain 10 fő- és osztályorvoson kívül állandóan 3—4 külföldi orvos praktizál.

SZANATÓRIUM

A kórház telkén van a Tüdőszanatórium.

GYÓGYSZERTÁRAK

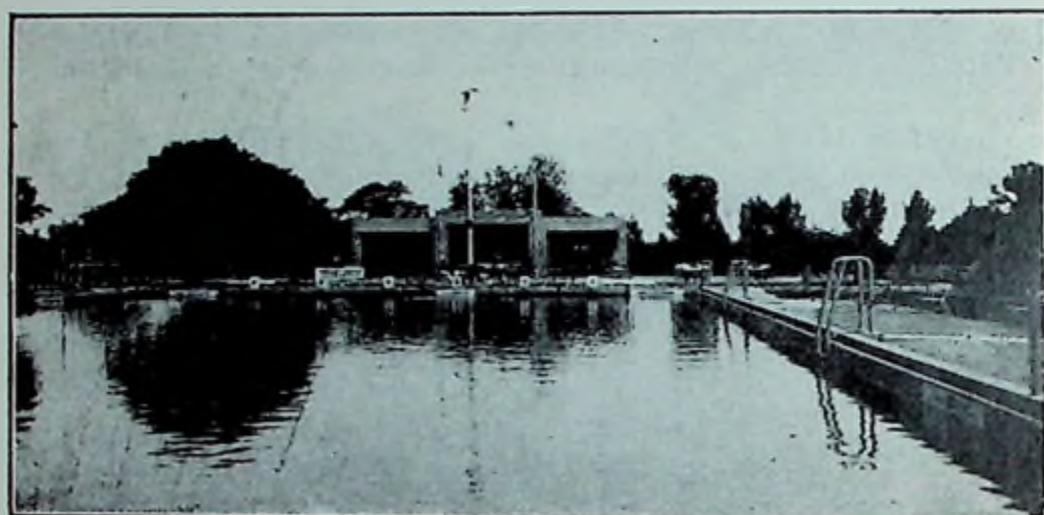
A városban 8 gyógyszer-tár van

SPORT

Szentes 12 sportegyesületének pályáin ugy a torna, testgyakorlás, cél- és nyílövészet, mint a futball, tenisz, uszás, vízipóló, evezés, csónakázás, valamint a keresolyázás, jég-hockey, lovasszánkózás és vadászat terén megfelelő lehetőségek vannak. Az év minden szakában sportversenyeket és ünnepélyeket rendeznek.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Tóth József színművészről elnevezett kőszínházban (Petőfi-utca 2.) az őszi és tavaszi évad 6 hetes színiszezónon kívül állandóan szoktak kamara-, kultur-, közművelődési és műkedvelő-előadásokat, hangversenyeket tartani. A Tudományos Mozgósínház hetenkint 5 napon 10—15 előadást tart. A társadalmi egyesületekben előadások és táncmulatságok hetenkint vannak. Kávéházak, cukrászdák.

Sportuszola és strandfürdő

KIRÁNDULÓHELYEK

Terehalom és Józsefszállás pusztja a várostól 25 km-re van s határáig jó autót vezet; itt az ősi pásztorélet (bár csak nyomaihan van meg) megkapó látványról nyújt. A város határában egymást váltják a tanyák ezrei, szántóföldek, rétek, mesterséges és vadvízes halastavak, a Tisza és Körös élő és holt medrei, duzzasztóműve stb., melyek mind érdekes és szép síkvidéki kirándulóhelyek.

A derekegyházi uradalom esőztető öntözőművei, Nagymágocs grófi kastélya, parkja, vadaskertjei és mintagazdaságai csakugy, mint az egyszerű kis magános tanyaházak szintén megkapó látványok.

VÁROSI KEDVEZMÉNYEK:

A Szentesen legalább két hélig tartózkodó vendégek részére a város a következő kedvezményeket nyújtja:

1. Díjmentes horgászati és rákászati engedély a városi élő és holt vizeken (kb. 1500 kat. holdon).
2. A városi strandfürdőben állandó jellegű, a tiszai és körösi szabad strandokon pedig ideiglenes jellegű weekend-házak és sátrak felállításához ingyen házhelyek átengedése.
3. Vadászati és sportolási kedvezményes engedélyek a vadásztársaságok és magánosok területén és a sportegyletek pályáin.

BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSOKAT

Lásd: Ipari és Kereskedelmi szakmajegyzékben.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a város idegenforgalmi szervei: 1. Az egész megyére kiterjedő hatáskörrel a Csongrádvármegyei Idegenforgalmi Tanács. 2. Szentes város idegenforgalmi Bizottsága. 3. OMVESZ osztályigazgatósága. 4. MÁV Menetjegyiroda és IBUSZ kirendeltség

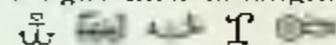
CSONGRÁD M. VÁROS

Bukrosi legelő.

Foto: Harásits

Csongrád megyei város Budapesttől délre, vonaton 150 km-re, közvetlenül a Tisza jobbpartján terül el. Csongrád a legősibb lakosságok egyike, a vármegye névadó városa. Lakosainak száma kb. 26.046, tulnyomó részben mezőgazdálkodással, illetve a város körül elterülő mintegy 5000 holdnyi szőlőben, szőlőműveléssel foglalkozik. A kiterjedt gyümölcsösök és szőlők, nagyszámu lanyák teszik Csongrádot a nagyvárosi ember számára különösen jelentőségteljessé. A termelők ugyanis elsősorban a helyi piacon iparkodnak terményeiket értékesíteni s így a tejtől, friss tejástól a legnemesebb gyümölcsökig minden élelmicikket frissen, termelőktől, termelői áron szerezhethetnek be. A ma divatos és annyira propagált tej-, tejás- és gyümölcskurák folytatására tehát Csongrád a legideálisabb hely. Itt terem a nem is olyan régóta országos hírt „csongrádi kadarka”, amely az utóbbi években szerezte vissza régi jó hírét.

Hatósági szervek, fontosabb közintézmények: a közrendet és biztonságot a városban a m. kir. államrendőrség szerve — a rendőrkapitányság —, a lanyák között a csendőrség tartja fenn. Járásbírószági székhely és a csongrádi járás főszolgabírójának székhelye.

Jelentősebb középületek: 1934 nyarán felépült az impozáns új városháza, a csongrádi járás új palotája, reálgimnázium, tin-polgári iskola egy épületben.

Három római katolikus temploma van. A kiesiny helyvárosi templom átélte a török hódoltság korszakát, a főtemplom, az ország egyik legszebb és legnagyobb barokk-temploma, melyet a híres egyházi festő, Roskovits Ignác freskói díszítenek, míg a piroskavárosi templom az utóbbi években épült. Modernstíliú ref. templom és igen szép zsinagóga is van.

Müemlékek: a Hősök szobra a Szentléonorság-téren.

A Szentléonorság-teret virágzó fák, bokrok, művészeti ízléssel elrendezett virágágyak díszítik. Különösen szép és kellemes a Szivák-térről nyíló Széchenyi-liget, az u. n. Népkert.

A városon halad át a Budapest—Kiskunfélegyháza—Szeres—bődmezővásárhelyi műút.

Érdekes kirúozitása Csongrádnak a Tiszán átvezetű szétnyitható hajóhid, melynek kettős kapuját kinyitják a Tiszán közlekedű hajók előtt. (Csongrád egyébként a Szolnok—szegedi hajóvonal középsű, de kiinduló állomása.) A nyár végén késű őszig érdekes és felejthetetlen látványt nyújtanak a Csongrád legterműbb területéről, a Tisza

balparti u. n. Nagyrétről a hajóhídon át Csongrádra jövő, búzával megrakott szekerek, amelyekből a Tisza partján a kicsépeelt búza az ott állomásozó uszályokba rakják. A Tisza folyó hatalmas védőgátai a pompás és jól gondozott szőlők között vezetnek a Bokrospart és Alpár irányában.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—szegedi vonatról Kiskunfélegyházán át kell szállni a nyomban csatlakozó Csongrád—szentesi motorosra, amely a 25 km-es utat 35 perc alatt teszi meg. Kb. 3 órát tart Csongrádig az utazás. Jelenleg két gyors- és két személyvonat közlekedik. Budapestről naponta MÁVAUT-autobuszjárat Csongrádon keresztül Hódmezővásárhelyig. Naponta MÁVAUT-autobuszjárat Csongrádról Szegedig és vissza.

A város közepétől mintegy 1,5 km-nyire levő pályaudvarról bérautó és bérkocsik 50 fillérért szállítják az utasokat.

Tisza-részlet

Benzintöltő állomások: két benzinkút.

Hajó: A város a MFTR által a Tiszán fenntartott Szolnok—Szeged közti közlekedés középpontjában fekszik. Péntek kivételével minden hajnalban indul mindkét irányba hajó s Szegedről is, Szolnokról is kora délután indul s este érkezik vissza Csongrádra.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda egy van a városban. Teljes penziót napi 4 P-ért ad.

Pénzió egy van.

Étterem: Két elsőrendű étterem és számos étkezőhely.

Fizető vendéglátás (most van szervezés alatt). **Csúsz lakás:** A lakásviszonyok nagyon jók. Van sok burorozott szoba, lakás és a tanyán lakók városi házaí olesón bérelhetők. Az élelmezés a közöli okoknál fogva szintén olesó.

FÜRDŐK

Ugyszólván fel nem tárt és ki nem használt értéke a városnak a területén lévő keserűvíz-forrás.

A városnak a Tiszához való közelsége a legideálisabb, kényelmesen megközelíthető strand. A Tisza vize nyáron is kellemesen hűvös, de mindenkör 4—5 fokkal melegebb a Duna vizénél. A város alatt elvonuló Tisza mindkét partja nyáron hatalmas stranddá alakul. A modern városi strandfürdő 70 holdas rendezett erdősí-tésben, közvetlen a város melletti lankás Tiszaparton rendkívül látogatott. Egész nyáron hideg-meleg konyha, villanyvilágítás, cukrászda, esónakmegörzés, uszó-tanfolyamok, stb.

Gőzhajó-állomás

SZANATÓRIUM

Vármegyeszerte külön hírnévnek örvend dr. Gulyás Lajos városi tisztifüorvos sebészeti magánegyhgyintézele; a városban különben 15 orvos praktizál, köztük egy helygyógyász, egy szemész, egy nőgyógyász és négy fogorvos-szakorvos.

GYÓGYSZERTÁRAK állomással, illetőleg betegszállító autóval felszerelve.

SPORT

A város alatt kanyargó Holt-Tiszaág mellett remek sportpálya van, pompás futball- és tennispályákkal. Futballmérkőzések, sportversenyek, leventeünnepségek stb. vezetik a sportkedvelő közönség érdeklődését.

A Tiszán egyre nagyobb arányokban fejlődik az evezős-sport.

Vadászati lehetőségek a hatalmas Bukroson és a város egész határát bérlő helybeli Vadász Egylet útján kedvezményekkel.

Sportthorgászatra a Tisza és a Körös, azonkívül a sok holt ág számtalan lehetőséget nyújt. A 600 holdas holt Tisza rákászatra is igen kiváló.

SZORAKOZÓHELYEK

A strand mellett két kaszinó, kávéház, árnyas parkok, nyári mulatságok, aratóünneppek, szüreti mulatságok, állandó mozi és különösen esténként a százados fúkkal teli Népkertben tartott hangversenyek stb.

KIRÁNDULÓHELYEK

A kényelmes hajókon olcsón lehet kirándulásokat tenni Szolnokra és Szegedre.

Kellemes kirándulási lehetőséget nyújtanak a festői szépségű tiszaparti fűzesek, tanyák stb. Vízikirándulóhely a Körös folyón a hajózhatást szolgáló és Magyarországon egyedüli hatalmas duzzasztómű.

Jellegzetes szőlővidéki látványossága a 15.000 hl. befogadóképességű modern állami borközpince és a festői helyen, az u. n. Aranyszigetben levő 60 holdas városi mintagyümölcsös.

Kiváló kirándulási lehetőségre nyújt alkalmat a 6000 holdas bukrosparti sík, üde legelő a bukrosi csárdával s ezenfelül hatalmas kiterjedésével felejthetetlen látványt nyújt a szemlélőnek. Még fokozottabb ez a Tisza folyó árulása és kiöntése esetén, amidőn a hatalmas terület egybefolyó végnélküli tengernek látszik. Ez a Bukrosparti egybeolvad a történelmi nevezetességű alpári síkkal, ahol honfoglaló őseink diéső győzelmeiket vívták ki. A Bukroson a csurgói csárda, a tágas csöszház minden kényelmet nyújt. Van Hangya-üzlet, kápolna és tanyaközponti iskola is. Földrajzi fekvésénél fogva említésre méltó még Csongrád azon szempontból is, hogy közvetlenül a város alatt torkollik a Tiszába a Körös.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az OMVESZ képviselőiben: Dr. Ságly Géza városi gazd. ügyoszt. vezető.

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY THJ. VÁROS

Országzászló

Csonka-Magyarországnak ez a népességre ötödik, legmagyarabb városa a Tisza és Maros folyók közelében elterülő lapályon, az egykori Hódtava partján fekszik. Budapeستől 214 km-re. Határterülete 132.263 kat. hold, melyből 1107 holdra a város belterülete esik. Tengerszint feletti magassága: 85—90 méter között váltakozik. Éghajlata száraz. Vízellátását több mint 300 artézi kut szolgáltatja.

A középkorban Hód és Vásárhely mint külön községek állottak fenn. Hód község még a mohácsi vész előtt teljesen elenyészett, a környékbeli községek pedig a török korszakban pusztultak el s ezek szétszórt lakói Vásárhelyre huzódtak.

A városnak gróf Beresényi Miklós volt a földesura, de 1702-ben a királyi fiskus foglalta el s királyi adomány, gyanánt gróf Schlich Lipótnak adta. Hódmezővásárhelyt a esongrádi uradalommal együtt 1723-ban gróf Károlyi Sándor szerezte meg.

A város 1873-ban ruházta fel önálló törvényhatósági joggal s ezen időtől kezdődik a város fejlődése is.

Középületek: Városháza, takarékpénztár székháza, református gimnázium, postapalota, kir. járásbíróság, kir. adóhivatal.

Idegenforgalmi szervek: A város székházában lévő Idegenforgalmi Iroda, vezetője dr. Nagy Gábor v. főjegyző.

Műemlékek: A Fekete Sas-szállodánál lévő kut, melyet Pásztor János szobrászművész „Vizhordó leány” szoborműve díszít. Kossuth Lajos szobra a Fő-tér közepén. Az Erzsébet-ligetben Nyiszuvay Gusztáv dalköltő szobra.

Ybl Miklós tervei alapján épült reneszánszstílusú városi székház hatalmas, emeletes és tornyos épülete.

Hasonló szépségű kávéházban épültek a Kossuth-teret betöltő parkot délről és nyugatról szegélyező részen felsorakozó épületek, mint: a Hódmezővásárhelyi Takarékpénztár reneszánsz, kupolás székháza, a város tulajdonai képező Fekete Sas-szálloda barokk épülete és a postapalota.

Muzeum: A kultúrpalotában van elhelyezve a néprajzi és régészeti múzeum. A régészeti múzeum az ásatások révén felszínre került és itt elhelyezett neolitikorbeli leletek révén ma már európai hírűvé vált és külföldi tudományos látogatásoknak örvend. A múzeummal kapcsolatban végzett ásatások anyaga minden tekintetben megerősíti azokat a tudományos eredményeket, amelyek a úszai kultúra jellemző sajátosságainak tömör összefoglalását nyújtják és a Balkán, valamint Erdély felé megnyilvánuló hatására vonatkozó bizonyítékokat szolgáltatják. De legnagyobb eredménye a lakás kérdésének tisztázása, melyek a neolitikori lakóház kérdését megvilágítják.

Templomok. 6 református, 2 róm. kat., 1 unitárius, 1 evangélikus, 1 görög keleti, valamint 1 izraelita és 1 baptista imaház van a városban.

Nevezetességek: A kulturpalotában elhelyezett 16.000 kötetes városi könyvtár.

Kegyellelrel őrzi a város lakossága a törökuladás idején elpusztult Csomorkány falu Árpádkorabeli templomának romjait. E falu egyike volt annak a 17 falunak, amelyek lakosából Vásárhely megalakult.

Hódmezővásárhely az artézi kutak városa. Az első kútát 1884-ben Nagy András János, a város polgára építtette.

Művészek Majolika és Agyagipar Telepe, Hódmezővásárhely. 1912-ben hódmezővásárhelyi születésű művészek, mint Pásztor János, Endre Béla, Rudnay Gyula, Kulcs Éde alapították ezen vállalatot, hogy a népművészeti díszítő elemek ne menjenek veszendőbe. A lelkes művészek már akkor látták, hogy az ősi néplélek megnyilatkozásai képezik egy nemzet ősi kulturájának igaz tükrét.

A vállalat, dacára annak, hogy munkája igen küzdelmes, folytatja kulturmisszióját, megmaradva hűségesen a népi díszítés mellett, távol tartva magát minden külső befolyástól, csupán technikai szempontból lett a kor követelményeinek megfelelő szintre hozva. Készítményei széles a világon mindenütt keresett, kedves dísz tárgyak, amik semmi sem bizonyít jobban, mint a világkiállításokon szorozatosan nyert aranyérmek és díszoklevelek.

Egy művész majolika mindenkor kedves díszje a lakásnak.

Kerámiai műhely

KÖZLEKEDÉS

Vasuton fő közlekedési vonala a Szeged—Békéscsaba közötti vonal. Naponként 13 vonalpár fut be az állomásra. Budapestről személyvonaton 3 óra 15 perc, gyorsvonaton 4 óra alatt érhető el. Ide torkollanak be Makó és Szentés helyi érdekű vasutjai.

Autóval és MÁVAUT autobuszokkal a Budapest—Makó és Budapest—szentesi úton érhető el, az új kecskeméti út közbeiktatásával. A várost nevezetesebb szomszédos helységekkel összekötő utak makadámrendszerűek és jókarban tartottak, a belterületi utak a vásárhelyi híres kongó téglával vannak burkolva.

Autobusz viteldíja a nagy állomástól a főtérig 30 fillér, bérautó 2.40 P, kocsí 1.— P.

Autógarázs Lázár-utca 3. sz. alatt. Öt benzintöltőállomás van a város belterületén.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Fekete Sas-szálloda 23 szobával, központi fűtéssel. Egyágyas szoba napi ára 4.20 P. kétágyas 6.— P. 2. Nemzeti szálloda, az Andrássy-utcában, 9 szobával. Szoba napi ára. 2.20 P. 3. Központi szálloda, a János-téren 2 szobával. Ára 2.— P. 4. Tisza-szálló 5 szobával. Szoba ára 2.— P.

Éttermek: A szállodák éttermeiben kis menü 1.20 P., nagy menü 1.60 P. Ezenkívül van több kávézó, ahol nagy menü ára 1.— P., kis menü 70 fillér.

FÜRDŐK

Kakasszék-fürdő szabadtéri és meleg szikás fürdője, iszapkútja különösen rheumatikus bajok ellen használható. Lakás a telepen levő villákban és a fürdő tulajdonában lévő épületben 80 fillértől kapható. Vendéglő. Nyáron autóbusszjárat.

Gőzfürdő magánkezelésben. Kádfürdő a város tulajdonában (az Erzsébet-sétány mellett), férfi és női uszodák. **Városi strandfürdő** 100 m hosszú betonmedencével, hatalmas öllözőfülke-sorozattal vidéki viszonylatban első helyen áll. A hatalmas és uszóversenyekre is berendezett medencét két artézi kút 23 fokos vize táplálja.

A **martélyi tiszai fürdő** a várostól 10 km-re fekszik. Naponta 5 vonat, vasárnap autóbussz is közlekedik.

KÓRHÁZAK

Erzsébet közkórház 500 ágygal, sebészeti, belgyógyászati, szemészeti és bőrgyógyászati osztállyal, fül-, gége-, orr-, ideggyógyászati rendelőkkel. A kórház épületében van elhelyezve az egészségvédő intézet is. Kórházi ápolási díjak III. osztály 4.— P., II. osztály 5.— P., I. osztály 8.— P.

A kórház kezelése alatt áll és vele összefügg a Kakasszéki fürdő mellett teljesen modern, emeletes épületben elhelyezett, fekvőesarnokokkal ellátott és különösen esont ibe. gyógyítására berendezett szanatórium, hatalmas külön parkkal és a fürdőtől teljesen független tavakkal.

SZANATÓRIUMOK

A Hódmezővásárhelyi Szanatórium Egyesület a városhoz tartozó Kút völgy állomás mellett tüdőbetegszanatóriumot tart fenn. A 24 holdas parkkal körülvett szanatórium 100 beteg befogadására alkalmas.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Színház (júliustól—októberig) a Szeged—Hódmezővásárhelyi társulattal.

Mozgóképszínházak: Korzó-mozi, a Fekete Sas nagytermében lévő mozi és a Kert-mozi.

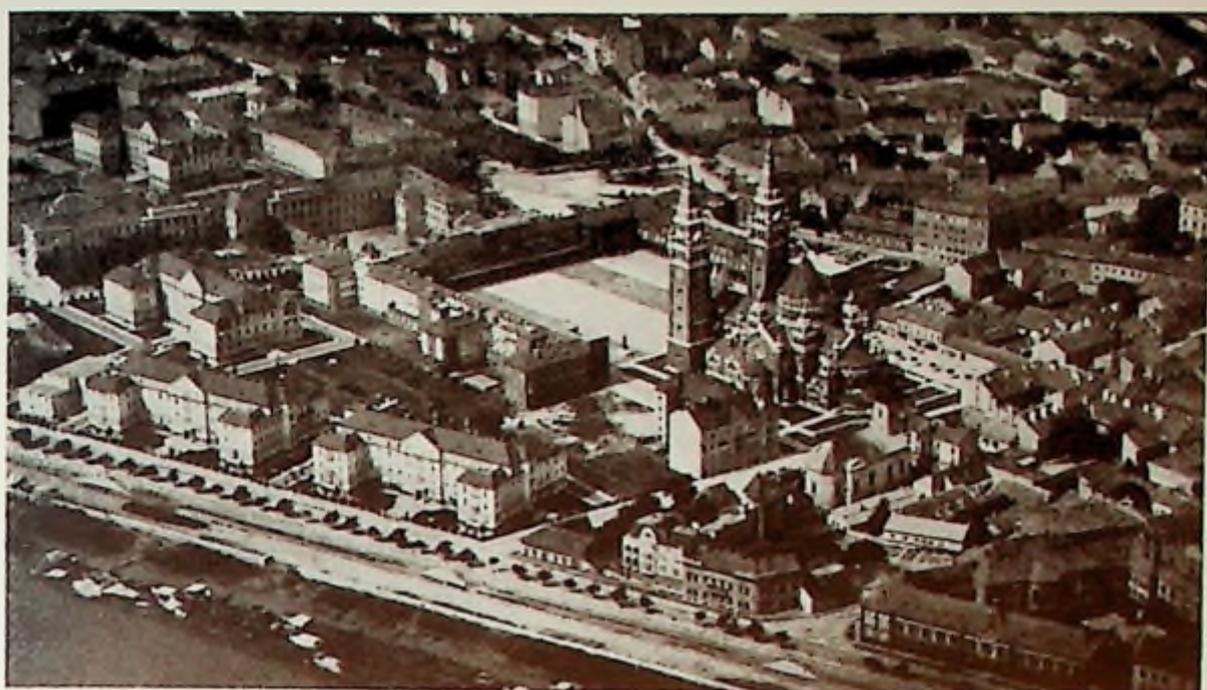

Kakasszéki-16

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ hódmezővásárhelyi képviselője: dr. Dobsa Béla (b). fogalmazó.

SZEGED SZAB. KIR. THJ. VÁROS

A város madártávlatból

Foto Karinger

A város a Nagy Magyar Alföldön, 141.789 katasztrális hold területen, a Tisza mindkét partján, körülbelül a Maros torkolatától egy km-re fekszik. A legnagyobb vidéki magyar város, lakosságának száma 135.210, melynek egyrészre a Szeged területéhez tartozó banyakon lakik.

A városnak nagy és tiszteltreméltó múltja van. A IV. század közepén kun telep, később avarok találják meg a környéken a részükre stratégiailag alkalmas mocsaras területet. A hagyományok szerint ezen a környéken volt Attila székhelye is. Oklevelekben csak a XII. század elején találkozunk nevével, de Pusztaszer közelsége valószínűvé teszi az előbbi településeket is. Sokféle változatban szerepel neve. Különböző ajkú okleveleirők fonetikája szerint Syked, Zyked, Chodeg, Seegud, Zegend, Ciggedin, de valamennyi elnevezés a „sziget” szó fordítása; ennek indoka az, hogy a város századokon át a Tisza árterületének szigetein feküdt.

Már a XII. században egyik fontos pontja az egyházi és állami szervezeteknek, az aranybulla említi söraktárát. Erdély sóanyagát raktározták fel itt. A tatárok feldúlták, de IV. Béla király új életet kelti azzal, hogy pénzverdét helyez ide. Hunyadi János szegedi csapatokkal veszi be Nándorfelhérvárt, kedvelt tartózkodási helye volt Mátyás királynak és több országgyűlést is tartottak a város területén.

A mohácsi vész után a törökök teljesen feldúlták a várost. 1524-ben a törökök újra elfoglalták és csak 1686-ban került ismét keresztény kézbe.

A XVIII. században a híres szegedi hozorkányperek tették a várost nevezetessé. 1712-ben árvíz pusztította el, 1879-ben pedig majdnem teljesen romba döntötte a Tisza áradása. Tisza Lajos gróf, Szeged újjáépítője, az egész művelt világ figyelmét felhívta Szeged katasztrófájára. Majdnem 6 millió pengő gyűlt össze a város újjáépítéséhez. Ferenc József szavai igazra váltak: Szeged szebb lett, mint volt. Az óriási falu helyére modern város épült, szabályos sugarutakkal.

A körtöltés biztosítja Szegedet az újabb árvízveszedelendőtől. A kis- és nagykörtak szintén az árvíz ellen védik a várost. A világ adakozásának hálójaként nevezték el a város körtakait Európa metropolisainak nevei után.

Közüntézmények: A trianoni szerződés után Szeged több menekült **közüntézetnek** adott helyet. Temesvárról kiűzetvén, Szegeden székel papnöveldejével együtt a eszaki püspök. A Nagyszombatból kiűzött jezsuitarend és papnövelde. A Dugonics-

Fogadalmi templom

Foto: Auer Lajos, Szeged

Dóm-tér

Foto: Auer, Szeged

téren, az Itélőtábla régi helyiségében székel a Kolozsvárról kiülő József Tudományegyetem is.

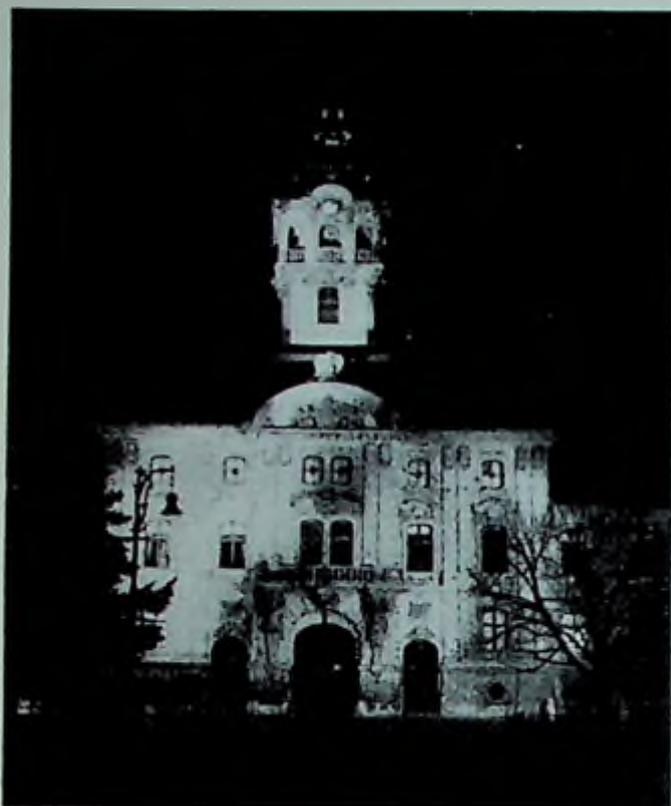
Hatósági szervek: Szeged ítélőtáblai központ mellé rendelt főügyészséggel, MÁV üzletigazgatóság, vegyes dandárparancsnokság, törvényszék, járásbíróság, állam-építészeti, folyam mérnöki hivatal, rendőrfőkapitányság, állami erdőhivatal, gazdasági felügyelőség, kerületi (Csillag) börtönigazgatóság, ügyvédi, közjegyzői, kereskedelmi és iparkamara, hatósági munkaközvetítő, stb.

Iskolái: Tanárképző főiskola, két fiú- és egy leánygimnázium, reáliskola, földi polgári iskola, felső ipariskola, fa- és fémszakiskola, állami felsőkereskedelmi fiú és városi leány felsőkereskedelmi iskola, Városi zeneiskola, alföldi mezőgazdasági intézet, melynek kender- és lenkiszéleti, növénytermelési, talajtani, agrochemiai és mezőgazdasági vegykezéleti állomások.

Műemlékek és nevezetességek: Nagy Boldogasszony-templom vagy Máttyás-templom, Szeged legrégibb temploma. Az egyszerű oronfalán 1503-as évszám, a szentély ré-

Alsóvárosi
templom
főoltára
Foto:
Auer, Szeged

Városháza

Foto: Auer, Szeged

entlékműve. A Fogadalmi templomban van Európa második legnagyobb orgonája, Magyarország legnagyobb villamosműre járó harangjával. A templom 93 méter magas tornyával érdekes román stílusú hatalmas épület. Homlokzatát Szűz Mária szobra az apostolokkal díszíti. Építészetileg az oldalhomlokzat gazdag kiképzése vonja magára a figyelmet. A templom alatt kriptá van, a templom plébánosai és a kegyurak részére. Itt nyugszik Szeged nagy barátja, gróf Klebelsberg Kunó is. 1937-ben avatták fel a Boldogasszony sugárút belterkolását átívelő Hősök Kapu-ját, amely a Tanítói Internátust mint Városkapu köti össze a Hortly Internátus saroképületével. A Ha-Novák freskói az elesett szegedi hősök kegyeletét és a nemzeti fellámadás gondolatát juttatják kifejezésre. Szép építészeti alkotások a Schulek Frigyes tervei alapján készült református templom és a monumentális mor stílusban, Baumhorn tervei alapján épített zsinagóga.

A városháza Lechner Ödön alkotása, Pártos Gyulával együtt építette a Holtzer-ház néven ismert barokkpalotát is. Nevezetesebb építményei még a lörvényszéki és postapalota is, Meixner Károly, a pénzügyi palota Bachó Győző, a színház Fellner és Helmer által építve, az ügyvédi és kereskedelmi kamarák székháza is.

Új-Szegedet Szegeddel a közúti híd köti össze. Ez az építészeti alkotás magyar ember elgondolása, tervezője Feketeházy János. Tervét azonban Eiffel Gusztáv, a híres francia mérnök vette meg és saját neve alatt pályázott.

A Széchenyi-téren nyolcholdas virágos park közepén áll Tisza Lajos gróf (Fadrusz János műve), Vásárhelyi Pál, a Tisza szabályozás mérnökének (Mátrai Lajos alkotása), Deák Ferenc (Zala György alkotása), Széchenyi István (Stróbl Alajos alkotása) szobrai. A városház előtti vízmedence szélét Pásztor János két allegorikus szobra, az „Áldást és Rombolást hozó víz” figurái díszítik.

Alsóvárosi Mátyás-templom
Foto: Auer, Szeged

gebb keletű, még eszesíves stílusban épült. A templom belsejében érdekes laposhajlású hálóboltozat. Belső kiképzés a XVIII. századból való barokkstílusú. A templomhoz épült kolostor valószínűleg még a XIII. században épült. A templomban őrzik a Mátyás király palástjából készített miserulát, értékes gyűjteménye van történelmi jelentőségű könyvekből és kéziratokból.

Az árvíz emlékére építették Schulek nagyszabású terveiből, Foerk Ernő által átdolgozott tervek alapján, a fogadalmi templomot. A templom keretét Rerich Béla építészeti alkotása az egyetlen természettudományi épületei, püspöki székház és papnevelő épületei adják. A tér északi sarkában XIII. századból esonka torony áll, oldalát a nemzeti megújulás klasszikus domborníve díszíti. Belseje ókori keresztelő kápolna Adánovák freskóival díszítve. A tér írkádjai alatt van hazai művelődésünk, irodalmunk, egyházi és állami

életünk kiválóságainak bronz és márvány

Giszella-ter
Foto: Auer.

A püspöki palota elé került a Széchenyi-térről Rákóczi Ferenc lovasszobra, ifj. Vastagh György alkotása. A Klauzál-téren Kossuth Lajos szobra (Róna József), a Dugonics-téren Dugonics András szobra (Izsó és Huszár alkotása), a Stefánia-sétányon Erzsébet királyné szobra (Ligeti Miklós) és Dankó Pista szobra (Margó Ede) állanak. A kulturpalota oldalán Klauzál Gábor szobra (ifj. Vastagh György), a Stefánia-sétány meghosszabbított részében, a kereskedelmi iskola előtt, Markovits Iván és Rapaits Radó szobra.

Uj-Szeged távlatából idelátszik Bertalan Lajos obeliszkje, mely dr. Zielinszky Szilárd tervei alapján vasbetonból készült. A Fogadalmi templom oldalát Köllő Miklós Szent Háromság szobra díszíti.

Muzeum és könyvtár: A Tiszaparton, a Közuti hidra néző fronttal áll a szegedi városi könyvtár épülete, ma Magyarország egyik legérdekesebb intézete. Körülbelül 160.000 kötetes könyvtárán kívül nevezetes képtára is, amelyben a város tulajdonát képező művészi olajfestményekén kívül az állam is számos festményt helyezett letélbe. A könyvtár 100 személyes olvasóterme rengeteg gyűjtől és kutatót vonz a muzeumba.

Osztályos gyűjteményei inkább tanító jellegűek, néprajzi gyűjteménye a legszebb magyar ethnográfiai muzeumokkal is felveszi a versenyt s az Alföld legigazibb életét mutatja meg, főleg Szeged életének érdekességeit, a háziipari termékek gyűjteményét és a híres halászeszközöket fogadja magába. Érdekes természetrajzi gyűjteménye is, különösen gazdag azonban régészeti osztálya, melyben az ásatásokból előkerült bronzkori és népvándorláskori emlékek képeznek különös értéket. A nagyszéksői aranyelet ma már egész Európa figyelmét felkeltette. A muzeum egész napon át megtekinthető.

Parkok és sétakertek: Gyönyörű árnyas, erdőszerű park az újszegedi Erzsébet-liget. Szeged legnagyobb sétalere, hatalmas lombkoronájú fák között szépen gondozott sétakert, a parkot szőnyegszerűen díszítik szelbnél-szebb virágágyak. Külön látványossága a parknak hatalmas rózsaligete, honnan rengeteg rózsát szállítanak nemcsak Budapestre, hanem Európa összes nagy városába. A park nagyságát növeli az erdőszerűen Szőregig terjedő faiskolák és erdők csoportja. A ligetben kedvelt vendéglő és cukrászda van. Kisebb park a városban a Stefánia-kert, melynek egyrésze gyermekjátszóterré van építve. Ezen a helyen állt a régi szegedi vár, itt székelt a híres zsványüldöző Rádny gróf.

A város rendezésekor lebontották a várat, ma már csak a töredéke van meg, mely a városi tisztviselők egyesületé helyiségéül szolgál. A városi kertészletnek szép virágágyakkal díszített tere a Széchenyi-tér és a Dugonics-tér.

A nevezetességek között kell megemlíteni Szeged paprikatermelését és híres háziipari termékeit. Évenként 200-250 vagon paprikát szállítanak külföldre, mely körülbelül 350 holdnyi területen terem. Az állami vegyvizsgáló állomás hivatalos minősítése nélkül nem szabad paprikát árusítani. A szegedi paprika vitaméntartalmára Szent-Györgyi Albert, a Nobel-díjas szegedi egyetemi professzor kutatásai hívták fel a világ figyelmét. Szeged gyümölcs- és szőlőkultúrája is nagy forgalmat bonyolít le. Háziiparilag a híres szegedi papucsot és szabát ismerik világszerte. Háziipari termékei közül pedig tarhonyát szállítanak külföldre.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapest—Cegléd—kiskunfélegyházi vonalon, gyorsvonattal $3\frac{1}{4}$, személyvonattal $5\frac{1}{4}$ óra alatt közelíthető meg Budapestről naponta két gyors- és két személyvonat indul Szegedre. Ugyanennyi vonalpár jön Pestre is. Békéscsaba—Szabadka felé elosztó állomás Szeged. Ezekre a vonalakra az ugynevezett Szeged-Rókus állomásról kell indulni, Budapest—Szeged—Temesvár—Orsova felé a szegedi központi pályaudvarról van indulás.

Tunyai gazdasági vasut: Szeged várost a környező tanyákkal köli össze. Az ország egyik leghosszabb vonalú keskenyvágányú vasútja. Trónoni határ mellett futó 36 km-es fővonala és Kunhalomnál elágazó Szeged—Halas irányú 33 km-es szárnyvonala oly területet kapcsol le a város forgalmába, amelyek lakossága eddig csak nagy idővesztéssel jutott a városba.

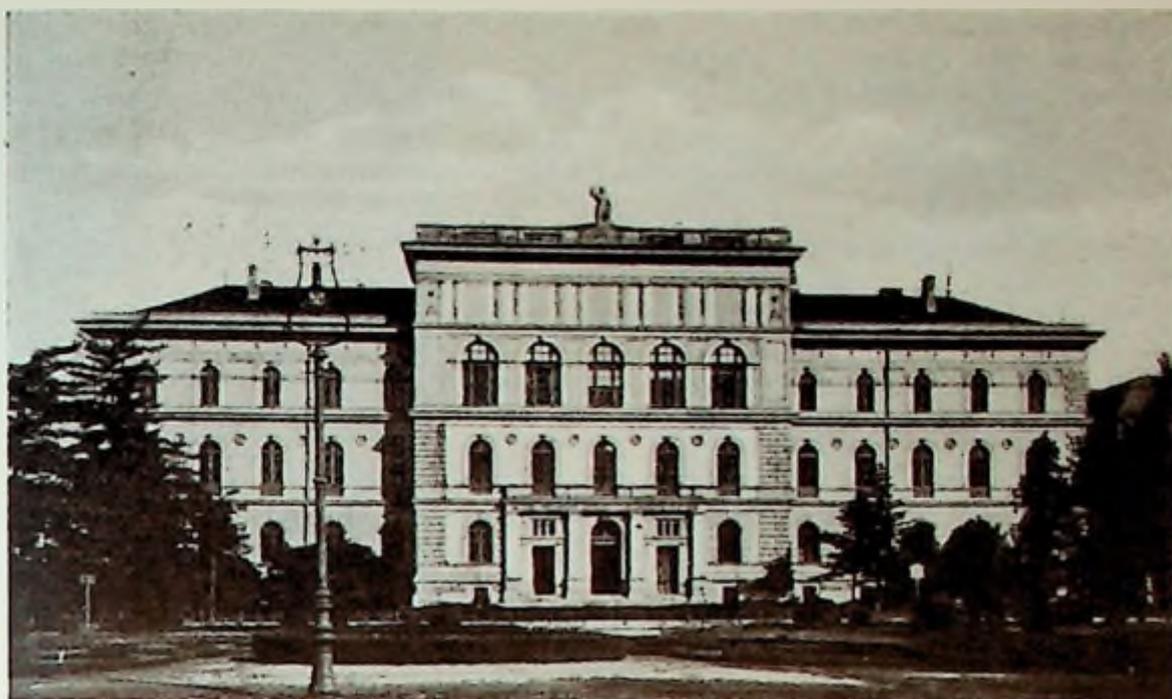
Hajón a MFTR Szegedet érintő forgalomban személy- és teherjáratokat tart fenn a Tiszán Szolnokig. Szoboktól Tiszasüllyig pedig motoros hajókkal bonyolítják le a forgalmat. A hajó, péntek napot kivéve, naponta közlekedik.

Autóbusz: MÁVAUT-járat közlekedik Szeged és Baja között 3 órás menetidővel. Szeged város géperejű társasköcsi vállalata bonyolítja le a környék forgalmát. Dorozsma (7 és fél km, 44 fillér), Dorozsma központ (26 km, 1.30 Ft), Sándorfalva (15 km, 90 fillér), Kübekháza (18 km, 90 fillér), Szatymaz (13 km, 66 fillér), Új-Szeged (16 fillér) viteldíjakkal. 1935 március 15-étől kezdve gyorsautobusz-járat Budapest és Szeged között, naponta egy járat oda-vissza. Időtartam 2 óra 46 perc. **Villanyvasut:** A villanyvasut két fővonala és két mellékvonala a várost 9 km-es utahálózattal köli össze.

Kulturpalota

Foto: Auer, Szeged

Központi egyetem

Foto: Barasits

Autótaxi és bérkocsi: Nagy- és kistaxik viteldíjai között nincsen díjszabáskülönbség; a díjszabások egyeznek a budapesti kistaxik díjtételeivel. Csak a vezető mellett elhelyezett nagyobb csomagért kell darabonként 40 fillér díjat fizetni. A tarifablatár a szegedi oldalon, a Körútól és a Tisza folyó, Csanád-utca, Temesvári-körút által határolt városrész. Bérkocsi viteldíjak egész napra kétfogatu 9.80 pengő, egyfogatu 7.20 pengő. Felőrai használatnál 1.40 pengő és 1 pengő. Ugy gépkocsi-, mint autótaxi-állomások a város központjában elosztva.

Autógarázsok és benzintöltő állomások a város forgalmas pontjain.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák:

1. **Hungária nagyszálló** (volt Koss). Színház-tér 1. sz. Elsőrendű szálloda, 38 szoba, 56 ágy és 40 pótágygal. Központi fűtés, hideg-melegvíz, fürdőszobás szobák, villanyvilágítás. Egyágyas szoba 3.50—6 P-ig.
2. **Tisza nagyszálló**, Széchenyi-tér 3/a. Elsőrendű szálloda, 70 szoba, 100 ágy és 60 pótágygal. Központi fűtés, hideg-melegvíz, fürdőszobák, villanyvilágítás. Egyágyas szoba 4—6.50 P-ig.
3. **Royal szálloda**, Kölesey-utca 1. sz. Elsőrendű szálló 82 szobával, 140 személy befogadására, központi fűtés, fürdőszobák, villanyvilágítás, folyóvízzel a szobákban. Egyágyas szoba 3.50—6 P-ig.
4. **Sárkány szálloda**, Indóház-téren. Másodrendű, 10 szoba, 10 ágy és 10 pótágy, kályhafűtéssel.

Penziók:

A Hungária- és a Tisza-szálló ad teljes ellátást is saját éttermeiben, amelyekon kívül még a katolikus nővédi székháza is nyújt penziót. Árak:

- a) **Hungária-szállóban** teljes napi penzió napi 6 P-től.
- b) **Tisza-szállóban** napi 7 P-től.
- c) A **Katolikus Nővédtöben** (Korona-utca 18.) penzió napi 2.50 P.

Éttermek:

Hungária: menü 1.80 P, a „Lesárdi“-ban 1.40 P borralalóval. Befogadási képesség 150—200 személy.

Tisza-szálló étterme: menü 1.50 P, befogadóképesség 300 személy.

„Hágl"-étterem (Kelemen-u. 3.), menü: 1.40 P. Elsőrendű tágas kerthelyisége van, 3—400 személy befogadóképességgel.

„Dréher" étterme (Kárász-u. 14.), menü 80 fillértől 1.40 P-ig, befogadóképessége 100 személy.

Nyáron Ujszegedi vigadó, menü: 1.20 P-től 1.60 P-ig. Befogadóképessége 5—600 személy.

Raffay-étterem (Kossuth Lajos-u. 4.), menü: 1 P-től 1.50 P-ig, befogadóképessége 500 személy.

A fentiekén kívül több kisebb vendéglő, hol a menüárak 80 fillértől 1.20 P-ig terjednek.

Mindenemű felvilágosítással szolgál a Városi Idegenforgalmi Hivatal, Szeged (Széchenyi-tér 9.). Telefon-szám: 29—30.

Fizető vendéglátás (szervezett). Elsőrendű kiadó butorozott szobák ára reggelivel napi 1.50—2 P, havi 45 P. Másod- és harmadrendű szobák ára napi 80 fillér—1 P, havi 24—30 P. Az ujszegedi villákban 28 napon át 100 P-ért, a tanyákban 95 P-ért lehet teljes penzószerű ellátást kapni. Fenti összegekben a SzUE és a strand használatára is belefoglaltatik. A fizető vendégek utalványokat kapnak, melyekkel tetszős szerinti vendéglőkben étkezhetnek.

FÜRDŐK

Szeged gyógyerejű forrása alapján gyógyfürdőhely.

Városi gőzfürdő, Calvin-téren. Állandó orvosi felügyelet mellett van szénsavas-, hideggyógy- és iszapfürdője. Alkalmos rheumás, ízületi bántalmak és idegesség kezelőszere. A gőzfürdőjegy ára 80 fillér. A kádfürdő vagy ideggyógyfürdő 1 P, iszappakolás 2 P. A gőzfürdőhöz tartozó uszodába 30 fillér a belépő. Népfürdő délután 40 fillér, diákfürdő 24 fillér. A fürdő udvarán napozó. A fürdő vizét 1000 méter mélységből feltörő 52 fokos termásvíz szolgáltatja.

Wagner-gőzfürdő, a Tisza partján. Szerényebb berendezésű a városinnal, árai a városi fürdő árainál kb. egyharmaddal olcsóbbak.

Strandfürdők: a Tisza balpartján Ujszegedtől kezdődőleg a Bertalan-emplékig 18 városi társadalmi osztálynak és közületnek van klubháza és strandfürdője. Ujszegeden a hid lővében van a SzUE 50 m hosszú, teljesen modern kényelemmel berendezett uszodája. Itt rendezik az országos uszóversenyeket. A többi uszoda a szegedi oldalon van, a Stefánia-sétány hosszában, az egyes klubok esőnakházai között. Külön polgári uszodák a Regdon- és Szünyi-téle uszodák.

Tanárképző-főiskola
Foto: Auer, Szeged

Erzsébet királyné szobra

Dankó Pista szobra

Deák Ferenc szobra

KÓRHÁZAK ÉS KLINIKÁK

Városi közkórház a Kossuth Lajos-sugáruton, a Rókus-templom mellett, igazgatója dr. Debre Péter. Ugyancsak a Kossuth Lajos-sugáruton van a városi közkórházhoz tartozó gyermekkórház. A kórházban különszoba díja: 8 P, u. n. tisztviselői szoba: 6 P, közös kórteremben 4 P az ápolási díj.

A szegedi Intermúnygyógyintézmény klinikái a Fogadalmi-templom mögött, a Tisza partján épültek. A belgyógyászati osztály vezetője dr. Rusznyák István egyetemi tanár. Bőrgyógyászati osztály vezetője dr. Poór Ferenc egyetemi tanár. Sebészeti osztály vezetője dr. Vidákovich Kamill egyetemi tanár. A szemészeti osztály vezetője dr. Ditrői Gábor egyetemi tanár. A gyermekklinika vezetője dr. Kramár Jenő r. k. tanár. A szülészeti klinika vezetője dr. Berecz János egyetemi tanár. Az ideg- és elmebetegek befogadására a volt csapatkórház van berendezve. Vezetője dr. Miskolczy Dezső ny. r. k. tanár. A klinikákon az ellátási és ápolási díjak díjazástályok szerint 9, 5 P, illetőleg 4 P. Az 52°-os hővizű gyógyforrás a Calvin-téren kiválóan javallt vesese- és bélbetegségek esetében.

SZANATORIUM

Dr. Tóth Jenő tb. főorvos magánszanatóriuma, Dugonics-tér 4. sz. alatt. Ápolási díjak napi 5—7 P.

GYÓGYSZERTÁRAK

A város bellerületén: Baresay Károly, Tisza Lajos-körút 32.; Borbély József, Tisza Lajos-körút 20.; Gerle Jenő, Klauzál-tér 3.; Gergely Jenő, Kossuth Lajos-sugárút 31.; Frankl Antal, Szent György-tér; Pósa Balázs, Kálvária-u. 17.; Leinzinger Gyula, Széchenyi-tér; dr. Löbl Imre, Gizella-tér; Temesváry József, Kelenen-u. 9.; Moldván Lajos, Újszeged; Takáts István, Boldogasszony-sugárút 31.; Salgó Péter, Mátyás-tér; Török Márton, Csongrádi-sugárút 14.; Frankó Andor, Dugonics-tér; Zakar örökösök, Valéria-tér; Justh Frigyes, Petőfi Sándor-sugárút 41.; Apró Jenő, Kossuth Lajos-sugárút 57.; Nyilassy Ágoston, Sajka-u. 11.; Selmezy Béla, Somogyi-telep; dr. Kocsis J. Endréné, Sárkány-u. 15.; Bulesu Barna, Kálvária-tér 7. A tanyákon: Alsőközponton Mészáros Imre; Felsőközponton Marostói (Hoffmann) István; Röszkén Zakar Zoltán gyógyszerládái vannak.

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

A szegedi lakosoknak kedvelt nyaralóhelye a Szegeddel egybeépült „Tanyavilág”. A gyümölcskertekkel és erdőkkel körülvett tanyák igen kellemes üdülést biztosítanak.

SPORT

Evezés: a Tisza partján számtalan társadalmi egyesületnek van klubháza és csónak-

garázsa, melyekben a nyaralókat szívesen látják vendégül. Szeged regattái rendszeres versenyeket rendeznek.

Futballpályák: három kiépített futballpálya van a városban, az u. n. SzAK-pálya, melyen a Szegedi Futball Club labdarugócsapata, az UTC futballpálya, ugyanezen csapat tulajdonában és a KEAC egyetemi sportegylet futballesapatának pályája a szőregi országúton.

Lőterek: a UTC-pályán van a levente-lőtér. Az SzTK anatóresapat a Hunyadi-téren van. A vasutas sportpálya a vasúti állomás mögött. A Móra-városi tornaklub a Cserepes-soron; a felsővárosi leventepálya és lőtér a tápai kapunál, végül a Szukováthy-téren a katonai sportpálya.

Tornaterem: a rókusi elemi iskola tökéletesen felszerelt tornaterme áll a tornászok rendelkezésére. Itt rendezik meg a tornász-, birkózó- és boxversenyeket.

Jégpályák: a legnagyobb jégpálya a Szukováthy-téren lévő katonai sportpályán van. A második jégpálya a ref. templom mögött a Bach-telepen.

Tenniszpályák: Ujszegeden 8 klub-tenniszpálya van, melyeken meghívottak is játszhatnak. Ezeken kívül azonban a város területén számos tenniszpálya bérelhető.

SZÓRAKOZÁS

Irodalom, művészet: a Dugonics-társaság rendez igen népszerű tudományos és szép-irodalmi tárgyú felolvasásokat. Az egyetem terméiben az Egyetem Barátainak Egyesülete rendez a tudomány minden ágát felkaroló előadásokat.

Igen jó erőkből áll a szegedi filharmonikus zenekar, kik elsőrendű hangversenyeket rendeznek a Tisza-szálló nagytermében, vagy a Belvárosi-mozi helyiségében.

Nagyon értékesek a DÉMKE, a Mikos irodalmi társaságok és a Szegedi Fiatalok művészeti egyesületének előadásai is.

A Somogyi-könyvtár olvasóterme délelőtt 10-től délután 1-ig és délután 4-től 7-ig kereshető fel.

Szórakozóhelyek: a Városi Színházban nyolc hónapban át rendszeres előadásokat rendez a szegedi színtársulat.

Mozgóképszínházak: Belvárosi-mozi, Széchenyi-mozi és Corso-mozi. Nyáron a szabadban rendezik az előadásokat. Legdrágább helyár 1 P. Csaknem egész nyáron át rendeznek cirkuszelőadásokat társulatok.

Szabadtéri előadások: a Fogadalmi-templom előtt, művészi kiképzésű léren folynak le a híres szabadtéri előadások. Évek óta „Az ember tragédiája” kerül előadásra. Az előadások oly népszerűek ma már, mint a salzburgi „Festspielek”. Füléres vonatok, autók, autocarok hozzák az érdeklődőket ez alkalommal Szegedre. Legdrágább jegy ára 5 P.

Kávéházak: Hungária-, Tisza-, Imperial-, Emke-kávéház.

Cukrászdák: Virágh, (Ujszegeden is), Árvay, Lányi, Kalánka, Hajós, Papp, Cékus, Scholtz, Holtzer és még néhány kisebb cukorkaeladóssal is foglalkozó u. n. „fagy-lalozó”.

KIRÁNDULÓHELYEK

Szeged közvellen szomszédságában fekvő Dorozsma szerény berendezésű, de igen nagy gyógyhatású iszapfürdője kiválóan alkalmas rheumás és csuzos bántalmak kezelésére, így igen sokan keresik fel, utóbbi időben kedvelt kirándulóhely is lett. Sétával kényelmesen elérhető a szép fekvésű Tápé község, hol még ma is avar

teszármozottak laknak. Ez a nép földművelésen kívül speciális gyékényfonással keresi kenyerét, az általuk készített gyékény-szőnyegek és kosarak igen kedvelt kivitelei cikkét képezik a községnek. Kellemes kirándulások tehelők a környéki tanyákra a lanyai gazdasági vasúttal. Az alsótanyai akácerdők különösen tavasszal nagyon szép kirándulóhelyek.

A város ezerföldes Fehértói halgazdasága a transzkontinentális autótól mentén van. Modern vendéglő, valódi szegedi halpaprikás. Vendégszobák. Horgászás. vadászat vízi szárnyasokra.

Köztársasági híd

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A városi Idegenforgalmi Hivatal.

Szegedkörnyéki népviselet

Hortobágyi juhász

Hortobágyi gulyás

H A J D U V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y :

Debrecen szab. kir. thj. város 583 oldal

G Y Ó G Y F Ű R D Ó :

Hajduszentpéter m. város 602 oldal

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

**A Z O M V E S Z H A J D U V Á R M E G Y E I O S Z T Á L Y I G A Z G A T Ó S Á G A ,
D E B R E C E N**

Ügyvezető: Grassl Herbert az Id. Forg. Hiv. vezetője, Idegenforgalmi Hivatal.

Az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség általános tájékoztatója

Szövetségünk 5 éves tevékenysége alatt hazánkban nyaralásra és üdülésre alkalmas községeiben és helyein a fizetővendéglátást megszervezte.

TOVÁBBI MUNKAKÖRE:

Az érdekelt helyeknek kulturális szempontból és a vendéglátás kívánta berendezkedések tekintetében való továbbfejlesztése.

A belföldi vendégforgalom fellendítésével folyamatosan a magyar vidék előkészítése, az általános idegenforgalomba való bekapcsolódása.

A magyar dolgozó társadalomnak a hazai nyaralók táborába való gyűjtése, részükre minél olcsóbb és jobb nyaralási lehetőségek biztosítása.

Általában a nyaralásra és üdülésre külföldön elköltött millióknak minél nagyobb összegben való visszatartásával, azoknak a magyar fürdők, üdülőhelyek és falvakba való juttatása.

Képviselőnkben a Községfejlesztő Bizottságok intézik a vendéglátással kapcsolatos teendőket (szállás és ellátásról való gondoskodás) és levélben az érdekelteknek részletes, kötlevélszerű választ adnak felbélyegzett visszboríték ellenében. (Cím: Községfejlesztő Bizottság.)

A SZÖVETSÉG INTÉZŐSZERVEI:

Budapesten: Központi iroda II., Hunyadi János-ut 1. szám alatt. Telefon: 15-77-50.

Vidéken: A vármegye székhelyén működő osztályigazgatóságok és egyes városokban a szövetség képviselői. Ezeknek címei a könyv elő részében láthatók. Az összes intéző szervek a nyaralással kapcsolatos kérdésekben készséggel és díjtalanul állanak mindenkor a nagyközönség rendelkezésére.

A Szövetség hivatalos lapja a Vendégforgalmi Ujság.

A Szövetség tagjai rendes és pártoló tagok. A rendes tagok a városok, községek és oly jogi személyek, akik a Szövetség célkitűzésével azonos tevékenységet fejtenek ki.

Pártoló tag lehet korra és nemre való tekintet nélkül minden feddhetetlen életű magyar állampolgár.

A pártoló tagok évi 4.— pengő, 18 éven aluliak pedig évi 1.— pengő tagsági díjat fizetnek, amely egy naptári évre szól.

DEBRECEN SZAB. KIR. THJ. VÁROS

Tisza István Tud. Egyetem központi épülete

117.275 lakosú város, Budapesttől vonaton 222 km. távolságra. A kitünő autótúrnél valamivel hosszabb. Debrecen századokon keresztül Magyarország legnépesebb városa volt, mert nagy közlekedési utak mentén olyan ponton fekszik, ahol három különböző típusú táj egyesül. A gabonatermő Berettyó-vidék, a homokos Nyírség és a legelőken gazdag Kunság-Hortobágy ösödöktől kezdve Debrecenben eszerélt ki terményeit és áruit. Szerencsés mélyfúrások révén, amelyek 67 C°-os melegvizet adnak, az utóbbi években egyre inkább fürdővárossá fejlődik Debrecen, bár kereskedelme és kézműves ipara most is a legjelentősebb a magyar városok között Budapest után, mezőgazdasága pedig a legjelentősebb az országban.

Fekszik az északi szélesség 47° 21' 10" és a keleti hosszúság 21° 38' 40" alatt, az Admái-tenger felszíne felett átlag 121 méter magasságban. Éghajlata meleg és száraz. Fürdőéletét kellemessé teszi az a majdnem 3000 hold kiterjedésű erdő (Nagyerdő), amely valósággal benyulik a városba. Már az erdőben hatalmas ősfák között van elhelyezve a termálfürdő, a strandfürdő, az Egyetem központi épülete, a klinikák, az Augusztus-szomatórium, a Stadion, a Tiszántúli Vásár pavillonjai, a Csónakázótó, a teniszpályák s egyéb sport- és szórakozóhelyek. Mindezeket az intézményekkel parkerdő köli össze. A városnak csatornázása, kitünő vízi vízvezetéke, a külterületekre is kiterjedő villanyvilágítása, villamos vasútja és a környező községekbe autóbusszjáratai vannak. Vasutvonalai nyolc irányba ágaznak szét.

Debrecen neve minden valószínűség szerint kun-török eredetű s vagy honfoglaláskori, vagy nem sokkal a honfoglalás után keletkezett telepítés. Bár a legrégebb írott emlékek csak az 1200-as évek elejéről valók. Neve legelőször a Váradí Regestrum-ban fordul elő. Már Nagy Lajos király választási jogot ad neki 1361-ben. Első fennmaradt vásárszabálya Zsigmond királytól való 1405-ből, amikor mindjárt két

Debrecen. Ferenc József-ut a Nagytemplommal

Ferenzel felvétele

országos vásár tartására kap jegyet. Ugyanebben az évben megkapja a szabad királyi városi jogot is, azonban Zsigmond pénzügyi zavarai miatt hamarosan ismét földesuri hatóság alá kerül. Földesurai közt találjuk Hunyadi Jánost, Hunyadi Mátyást, Enyingi Török Bálintot, stb. A török hódoltság alatt sokat szenvedett. Hol a törökök, hol a németek égették fel. Véletlenül lámadt tüzvészek is pusztították. Ennek tulajdonítható, hogy középkori épületei nem maradtak fenn. Árpádkori temploma a mostani Nagytemplom helyén 1802-ben égett le. Földesuri kastélyát 1565-ben martalóceok tették egyenlővé a földdel. Általában csak azok az épületek maradtak fenn, amelyek a török hódoltság megszűnte után épültek.

A város egy református püspök, egy római katolikus püspöki helynök, gör. katolikus, ág. ev., unitárius, izraelita és baptista egyház, sok állami és városi hivatal székhelye. **Idegenforgalmi ügyekben** felvilágosítást ad a város Idegenforgalmi Hivatala (Ferenc József-ut 28., Tel. 31—34. — Ugyanott van az ÖMVEsz osztályigazgatósága is.

Fontosabb középületek: Kir. Törvényszék (Deák Ferenc-utca 18), tervezte Wágner Gyula; Kereskedelmi és Iparkamara (Deák Ferenc-utca 16), tervezték Spiegel Frigyes és Englert Károly; Vármegyeháza (Ferenc József-ut 51), modern magyar stílusban épült 1912-ben Bálint és Jámhor építészek tervei szerint. Hatalmas dísztermének alakját Kernstock Károly üvegfestményei díszítik. A szobordiszeket a pécsi Zsolnay-gyár szállította. A vármegyeház helyén régebben a híres „Fehér ló” vendégfogadó állott, melyben II. József császár is megszállott trónörökös korában 1770-ben és ahol a „Magyar Színjárszó Társaság” játszott az 1790-es évek végén; Pénzügyi palota; Rendőrségi palota, modern magyar stílus, tervezte Borsos József; Kir. Itélőtábla (Széchenyi-utca 9), Wágner Gyula építész tervezte; Városháza (Ferenc József-ut 20), mostani alakjában épült 1839—42-ben. Az 1849-i debreceni országgyűlés idején Kossuth Lajos hivatalos helyisége és lakása az első emeleten volt. (Most polgármesteri hivatal.); Kereskedőtársulat székháza (Ferenc József-ut 8), tervezte Gerster Kálmán. A díszteremben üvegfestmények és freskók. A lépesőházban a felsőkereskedelmi iskola hősi halált halt tanulóinak és tanárainak márványemléke; Nemzeti Bank palotája (Déri-tér). Építették 1932—33-ban, tervezte Hüblner Tibor. Modern stílus, felső emeletét terraszok viszik hátra, hogy a Déri-múzeum alacsonyabb épületét ne

A MÁV nagyállomás távlati képe

Perezel felvétele

nyomja el. A 17 méter széles és 21 méter hosszú nagy bankhelyiség oszlopsorokon nyugszik: Postapalota (Déri-tér és Hatvan-utca) automatatelefon berendezéssel. Tervezte Münich Aladár, építették 1929—31-ben. Modern stílusa a Déri Múzeum és a református Kollégium klasszikus stílusához alkalmazkodik. A nyilvános postahivatal a hatvanutcai részen van. Református Nagytemplom. Mostani alakjában az 1802. évi nagy tűzvész után 1803—1818-ban épült Péchy Mihály tervei szerint. De már a XIII. és XIV. század fordulóján felépült ill. az a monumentális gótstílusú templom, amelyet Szent Andrásról neveztek el, amely 1564-ben leégett, 1626-ban Bethlen Gábor segítségével újra felépült és 1802-ben véglegesen elpusztult. A mostani Nagytemplom befogadóképessége több mint ötezer ember, tehát Magyarország legnagyobb református temploma. Nyugali tornyában függ a híres Rákóczi-harang, amelyet — a harmincéves háború ágyugolyóiból öntve — I. Rákóczi György, erdélyi fejedelem ajándékozott a debreceni ref. egyháznak 1643-ban. Az országgyűlés két házának a Nagytemplomban 1849 április 14-én tartott együttes ülése mondta ki az ország függetlenségét és ezáltal a Habsburg-ház trónvesztését. Megtekinthető a Központi Lelkészi Hivatal engedélyével (Kálvin-tér 17). Ref. Kistemplom (Ferenc József-ut 35) Épült 1719—1725. Eredeti barokk izlósú sisakját 1907-ben annyira megrongálta a vihar, hogy le kellett bontani. Akkor nyerte mai bástyaszerű csontatorony alakját. Ebben a templomban tiltakozott Balogh Péter püspök 1860 jan. 11-én a protestánsok önkormányzatát megszüntető császári páltens ellen.

Hajdu vármegye székháza
Perezel felvétele

Kossuth-utcai ref. templom (a Kossuth-utca végén). Petz Samu műegyetemi tanár tervei szerint készült 1886—87-ben. Gótstílusú tornya végig téglából épült. Az építési költség Szombathy István volt debreceni főbíró és neje, Veresmarthy Zsuzsanna 1810. évi alapítványából származik.

Görögkatolikus templom (Attila-tér). A Kossuth-utcai ref. templomtól délre, a Nap-utcaán át, egészen rövid séta. A templom Bobula János tervei szerint bizánci stílusban épült 1909—10-ben. A falfreskókat Lohr Ferenc festette. A templomot Pap Gyula görögkatolikus lelkész engedélyével lehet megtekinteni (Szentanna-utca 53).

Árpádtéri ref. templom. Tóásó Pál tervei szerint épült 1911—12-ben, Veesey Imre debreceni polgár és neje Bruckner Karolina adományából. Magyar motívumokkal díszített román stílus.

Római katolikus templom (Szentanna-utca 15). Épült 1721—46. A magyarországi barokk stílus kiváló emléke. Tervezte Carlone Ker. János. Valószínű, hogy a templom belsejében a második kápolna Calasanzai Szent József képét Rahl Károly, híres bécsi festő festette. A templom kriptójában nyugszik gróf Csáky Imre bíboros, volt váradai püspök

Rendőrségi palota

Borsos S. felvétele

Városháza

és katoeai érsek, Wolafka Nándor e püspök, stb. A második kápolna hátsó falán a debreceni 39. gyalogezred 1757. és 1878. között elesett tisztjeinek emléktáblája. Zsidótemplom (Deák Ferenc-utca 8). Épült 1895—1897. Mór stílus. Tervezte Gartner I. bécsi műépítész. A kupola belső magassága 25 méter. A templom berendezése rendkívül fényes.

Muzeumok: Déri-muzeum. Csokonai-magyarország legszebb és legmodernebb vidéki muzeuma. Az alapító Déri Frigyes bajai születésű selyemgyáros. A Déri által ajánlott anyaghoz hozzá van esatolva a régi városi muzeum anyaga. Az első emeleten régészeti, néprajzi és kulturtörténeli anyag oktató elrendezésben. Jellegzetes alföldi gyűjtemény Debrecen környékéről és a Tiszántulról. A második emeleten pénz- és éremgyűjtemény (a legteljesebb magyar éremlár), egyiptomi, görög-római, kínai-japán, ind-perzsa és európai néprajzi és művészeti gyűjtemény, és képlár szintén oktató elrendezésben régi és modern anyaggal. A képek között régi német, olasz, francia és németalföldi képek. A magyar részben Kupeczky-, Mányeky-, Benzúr-, Lotz-, Szinyói Merse-, Magyar Mannheim-, Vaszary-, Munkácsy-, stb. képek. Itt van Munkácsy Eccc homo-ja. A XIV. sz. teremben vannak elhelyezve a debreceni Csokonai-kör Csokonai-ereklyéi, többek között Ferenczi István márvány mellszobra Csokonai-ról, Haranghy Jenő illusztrációi a Dorottýához és a Béka-egérhárhoz, Csokonai kéziratái, stb. A muzeum megtekinthető vasárnap 9-től 1-ig díjtalanul, köznapokon 11-től 1-ig 50 fillér belépődíj mellett; előzetes bejelentéseknél nagyobb számú látogatóknak személyenként 20 fillér.

Boeskay-szoba (a Boeskay-, volt Pavillon-laklányában. A gör. kat. templontól keletre kétperces séta). Boeskay István fejedelemre, a hajdukra és a Boeskay-ezredre vonatkozó emlékek gyűjteménye.

Tisza-emlékszoba (Lovassági laklányában) a Gróf Tisza Istvánnra vonatkozó katonai emlékek gyűjteménye. Megtekinthető a laklányaparancsnokság engedélyével. A laklány bejárata a Nyugati-utca felől esik.

Műemlékek: Kossuth-szobor (a Nagytemplom előtti téren). Margó Ede és Pongrácz Szigfrid műve. Mellékalakjai: jobboldalon a bucsuzó honvéd, baloldalon Szacsavay Imre, szabadsághős, Perényi Zsigmond főrendiházi elnök és K. Tóth Mihály debreceni ref. lelkész. — Boeskay-szobor (az Emlékkerthben), az I. Ferenc József által Budapestnek ajándékozott Boeskay-szobor mása, Holló Barnabás műve. Felállították 1906-ban. — Csokonai-szobor (Kálvin-téren, a Péterfia-utca felől), az ország egyik legjobb

Kossuth-szobor

szobra, Izsó Miklós alkotása. Felállították 1871-ben. — Allegorikus alakok a Déri-muzeum előtt, dr. Medgyessy Ferenc művei. A régészetet, a történelmet, a művészetet és a néprajzot ábrázolják. — Merengő lány szobra a muzeum előtti parkban, Debreceni Tivadar műve. — Lovasszobor a Déri-kertben a Kollégium felől, Dr. Medgyessy Ferenc alkotása. — Díószeghy-Fazekas-emlék a Perényi-utcában. Somogyi Sándor műve. A Debreceni Fűvészkönyv szerzőnek emlékére állította a Csokonai Kör 1907-ben. — Tisza-szobor a klinikai főbejárat előtt, 1926. év őszén leplezték le, Strobl Zsigmond műve. — Hősök emléke a Simonyi-ut tengelyében, a nagyerdei park elején. Felfelé keskenyedő négyszögű oszlop, a tetején a magyar koronával, négy oldalán négy 39. gyalogezredbeli kalona szobrával. Debreceni Tivadar műve.

Ref. Ispotály (Szegényház és templom, Ispotály-tér). A szegényházat Boncez László debreceni polgár alapította 1529-ben. A templomot 1701-ben építtette a város.

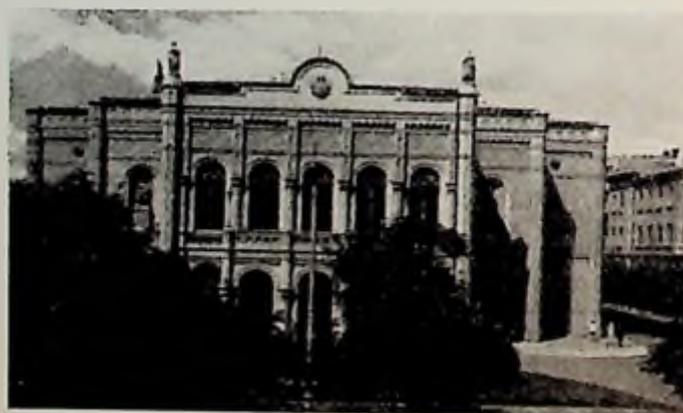
IV. Károly ifjúkori szállása (Hunyadi-u. 24). A tragikus végű IV. Károly király 15 éves korában magyarországi útja alatt ebben a házban szállott meg néhány napra. Róm. kat. szegényház (Petőfi-tér 5. sz.). Egyszerű ódon épület a XVIII. század második feléből.

Régi civisház (Ferenc József-ut 60). Több mint száz éves. Még a barokk korban épülhetett. Valamikor sok ilyen ház állott Debrecenben.

Fazekas Mihály lakása (Ferenc József-ut 58). A mostani kétemeletes palota helyén állott az a ház, amelyben Fazekas Mihály, a „Ludas Matyi“ szerzője élt és meghalt. A falon emléktábla.

Petőfi lakóháza (Batthyány-u. 16.). A mai épület helyén illő régi házban lakott Petőfi Sándor 1848—49 telén. Itt született egyetlen fia, Zoltán.

Csokonai-színház (Kossuth-u. 10). Skalnietzky Antal tervei szerint készült 1865-ben. Mórral stílizált bizánci stílus. A homlokzat hat szobra — Marsalkó szobrász művei — a baloldali bejáratától kezdve Vörösmarty Mihályt, Petőfi Sándort, Kazinczy Ferencet, Csokonait, Kölessey Ferencet, Kisfaludy Károlyt ábrázolja. A színpadnyílás felett régi híres színészek képei vannak. Mindegyik Telepy Károly festménye. Sok neves színészünk játszott az első években e színházban.

Csokonai-szobor
Csokonai-színház
Springer felv.

Déri-muzeum

Dr. Csorba A. felvétele

Szombathy—Veresmarthy-emlék (a Nagytemplom mögötti Emlékkertben). Az alacsony talapzaton álló urna, Szombathy István volt debreceni főbíró és neje, Veresmarthy Zsuzsanna emlékét őrzi, akiknek alapítványából épült a Kossuth-utcai ref. templom.

Gályarabok emléke (az Emlékkertben). Egy debreceni polgárnő, özv. Hegyi Mihályné adományából épült 1895-ben. Azoknak a gályarabságra hurcolt református lelkészeknek az emlékét őrzi, akiket Ruyter A. M. holland tengernagy szabadított meg a fogságból 1676-ban. Az emléken olvashatók a rab lelkészek nevei.

Ref. Kollégium (Kálvén-tér 16). A mostani épület déli frontja (a homlokzati rész) az 1802. évi nagy tűzvész után 1803—1816-ig épült Pécsey Mihály terve alapján. A négyszögű épület másik három oldalát 1870—1873-ban töltték hozzá. A hátulso különálló épület 1912-ből való. Mint oktatóintézet, valószínűleg az Árpádok óta fennáll.

A tizedik századok alatt sok viszonyltságban, sok szenvedésben volt része. Sokszor volt történelmileg nevezetes események színhelye is. A Pestről menekült országgyűlés alsóháza 1849 január 9-től május 31-ig a második emeleti Oratóriumban tartotta üléseit. Az Oratórium előtt, két falrész között áll a magyar Faust, Hatvani István professzor sokat hányalott sírköve. A Kollégium elemi iskolájában kezdte tanulói pályáját vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója. Különböző tagozatu iskoláiban tanultak vagy tanítottak a többek között Méliusz Péter, Budav Ézsaiás, Hatvani István, Kazinczy Ferenc, Csokonai Vitéz Mihály, Kölcsey Ferenc, Arany János, Diószeghy Sámuel (a Fűvészkönyv írója), Fazekas Mihály (a költő), Szabócska Mihály, Tisza Kálmán, gróf Tisza István, stb., stb. Az északi szárny első emeletén van a Díszterem. A díszteremhez vezető lépcsőházban áll a budapesti Petőfi-szobor gipszmásolata.

Ref. Kollégiumi Könyvtár (a Kollégiumban). Több

Déri-muzeum, agyagkorsók
Dr. Feszl J. felvétele

Ref. Kistemplom

A képtárat a kollégiumi igazgató engedélyével lehet megtekinteni.

Megtekintésre érdemes egyéb épületek:

Közvágóhid (Diószegi-ut 9. szám). A Kossuth-utcai villamos végállomásnál. Megtekinthető az igazgatóság engedélyével (a telepen).

M. kir. Dohánygyár (Diószegi-ut 2). Szivar és szivarka gyártásával nem foglalkozik, csak a környékbeli vármegyék termését dolgozza fel pipa- és cigarettadohánnyá. Nyersnikotintermelő osztálya híres. A gyárat csak a Dohányjüvedéki Központi Igazgatóság (Budapest, II., Iskola-u. 13.) engedélyével lehet megtekinteni.

Krematórium és ravatalozó (a Köztemetőben). Borsos József tervei szerint épült 1932-ben magyar stílusban, szénaboglya-ívekkel, kékesbíbor színű kongó tégltől, amelyet a városi téglagyárban égettek egyenesen erre a célra. Négy ravatalozó terem van az épületben, amelyeket Haranghy Jenő, Holló László, Kovács János, Toroczky Oszvald és B. Kokass Klára freskói, illetve üvegfestményei díszítenek. A krematórium kemencéje kétemeletes. A holttest közvetlen lánggal nem érintkezik. A hamvasztást az 1000 C°-nál nagyobb hő végzi. A krematórium üzembehelyezésére a város még nem kapta meg az engedélyt. A hamvasztó berendezés megtekinthető.

Egyetemi orvoskari fizikai intézet, Egyetemi orvosi vegytani intézet és Egyetemi Horthy Miklósné leánykollégium (Magoss György-tér 18. sz. alatt).

Simonyi-ut (a Magoss György-tér folytatása észak felé). Ezt a tetszetős villákkal övezett szép utat Simonyi őbester, a híres magyar katona készíttette az 1820-as években, amikor ezredével itt állomásozott. Tisza István Tudományegyetem (Nagyerdő). Elérhető az 1. sz. villamossal. Felállítását 1912-ben határozta el az országgyűlés a pozsonyi egyetemével együtt. Az építést 1914-ben kezdték meg, Korb Flóris tervei szerint. A klinikák egyrészét 1921-ben nyitották meg. Egyetemi Központi Épület Debrecen város egyik legnagyobb és legszebb épülete. Frontszélessége 108 méter. Térfogata 140.000 köbméter. A különböző fakultások rendelkezésére 250 a könyvtár céljaira 40 helyiség szolgál. 700 m² alapterületű udvara 29 m. magasságban színes üvegletővel van ellátva s mintegy 2000 ember befogadására alkalmas, fűthető csarnok. Itt folynak le a nagyobb szabású egyetemi ünnepélyek.

mint negyedmillió kötet könyv a könyvnyomtatás első idejétől kezdve. Ezenkívül kéziratok és kódexek. Az egyiptomi feliratos emlékek közt van egy a III. Ramses fáraó idejéből, a Kr. e. XIII. századból. Az értékes kódexek közül találjuk a Debreceni Kódexet és a Lugossy Kódexet. Megvan a Kollégium főiskolai hallgatók anyakönyve 1588-tól 1792-ig. A könyvtárról Indonányos leírás jelent meg 1934-ben dr. Varga Zsigmond egyet. tanár könyvtárigazgatótól. A könyvtár nyilvános. A belső helyiségeket csak az igazgató engedélyével lehet megtekinteni. A belső helyiségekben könyveken kívül éremtár, egy Zichy-kép, Csokonai mellszobra Ferenczi Istvántól s Csokonai fuvolója vannak.

Református arcképesarnok (a Kollégiumban). A Diszterem és a mellette levő Kiskanásterem falain vannak elhelyezve a magyar református egyház nagyjainak arcképei; igen sok esetben kiváló művészek alkotásai. Itt látjuk több régi debreceni főbíró, liszántuli ref. püspök, erdélyi fejedelem, magyarországi közéleti férfi, kollégiumi híres tanár képét.

Gör. kat. templom

Springer J. felv

Ref. Kollégium
Springer J. felv.

Pénzügyi palota (Kossuth-u. 12). Telkén állott régebben Komáromi Csipkés György debreceni főbíró háza, amelyben a szatmári béke előkészítő tárgyalásai folytak gróf Károlyi Sándor és gróf Pálffy János között az említett főbíró közvetítésével.

Lakóház (Kossuth-u. 18. sz.). E ház a régi debreceni gazdag civis házának a stílusát mutatja. Bortüves szobák és folyosók. Az udvari részen négy allegorikus dombormű a falon.

XII. Károly svéd király szállása (Széchenyi-u. 6). A házon tábla áll annak emlékére, hogy XII. Károly svéd király 1714 november 13-án Debrecenen keresztül utazott s ebben a házban szállott meg. A ház akkor Diószeghy Sámuel főbíró tulajdona volt. Régi debreceni „gangos” ház.

Podmaniczky-ház (Ferenc József-ut 33). Jelenleg a gróf Dégenfeld-család birtokában. Az 1849-i debreceni országgyűlés idején a főrendiház az elsőemeleti nagyteremben tartotta üléseit.

Andaházi-Szilágyi-ház (Ferenc József-ut 31.). E ház lebontott elsőemeleti erkélyéről beszélt Kossuth Lajos 1849 április 14-én, a trónfosztás napján este, mikor Könyves Tóth Mihály ref. lelkész a város közönsége nevében fátkyús-zenés fevonulás élén üdvözölte.

Tisza-palota (Ferenc József-ut 18). A gróf Tisza-család tulajdona, jelenleg a Máv. üzletigazgatóság székhelye.

Arany Bika szálló (Ferenc József-ut 11—15). A XVII. század végéig a debreceni tekintélyes Bika-család tulajdonában volt az a ház, amelyet a város később vendégfogadóvá alakított át. A mostani épület 1911-ben épült Hajós és Villányi építészek tervei szerint. Az „Arany Bika” név a XIX. század elején készült aranyos cégér nyomán jött használatba.

Ref. egyházi bérpalota (Kálvin-tér 18. Hatvan-u. 1). Bálint és Jánhor építészek tervei szerint épült 1912-ben. Körülbelül 40 üzlethelyiségen kívül 52 nagy lakás és három műterem van benne. Személy- és teherforgalmát 8 lift bonyolítja le.

Liceumfa (az egyházi bérpalota északkeleti sarkánál). Csodálatos dolog, hogy a Liceum Barbarum ilyen vastag fává nőjön, mint ez. A törzsén levő ablakrács valamikor a régi püspöki lakás ablakán állott. E liceumfához lehet da fűződik, amelynek lényege a fatörzsre illesztett táblán olvasható.

Egyetemi Tisza István Internátus. 120 egyetemi hallgató modernül felszerelt otthona. Nagyerdei Vigadó a Thermálfürdő épületében, nyitott terrasszal.

Víztorony (a Strandfürdővel szemben, a Pallagi-ut keleti oldalán). Külsőre is tetszetős vasbetonépítmény. Körülbelül ezer m³ vizet tartalmazól mintegy 40 m. magasságban. Körfolyosóiról szép kilátás nyílik Debrecenre és a környékre.

Városi kertészet belső telepe (Nagyerdei parkban). Modernül berendezett virágkertészet fülhető pálmaházzal. Megtekinthető a főkertész engedélyével.

M. kir. Állami fa- és fémipari szakiskola (Széchenyi-u. 58). Középfokú ipari szakiskola. Létesítették 1912-ben. Az oláhok által 1919-ben elrabolt gépeket néhány évvel később modernebbekkel pótolták.

Siketnémaák állami intézete (Széchenyi-u. 62). A siketnémaák első iskoláját 1903-ban állították fel Debrecenben. A mostani épületet 1913-ban építették Hajós és Villányi tervei alapján.

M. kir. Állami Gyermekmenhely (Pesti-u. 4, Pozsonyi-ut sarok). Ybl Miklós tervei szerint épült 1903-ban. Benn az intézetben 60—80, kihelyezve kb. 5000 gyermeket gondoznak.

Hősök mauzóleuma. A Hősök temetőjében. Tervezték Lechner Jenő és Szontágh Pál. Előtte a debreceni család (1849) emléke: egy haldokló oroszlán.

Régi szélmalom (Böszörményi-ut 1. sz. Hortobágy-u. sarok). Egyike azoknak a jellegzetes épületeknek, amelyek valamikor nagy számmal voltak találhatóak Debrecen környékén. A hollandiai szélmalomokat ma a virágöntözéshez szükséges víz felemelésére és szétosztására használják. A magyar szélmalomokból rendszerint gözmalomok lettek; így ebből is.

Csokonai sírja (Hatvan-utcai temető). A Hatvan-utcai villamos vásártéri megállójától kb. 5 perces séta. A síron Beregszászi Pál kollégiumi tanár által tervezett és 1886-ban felállított gúlaalaku vas síremlék áll.

Debrecen város és a Tiszántúli Ref. Egyházkerület Nyomdája (Böszörményi-ut 6). A nyomdát Huszár Pál ref. lelkész alapította 1561-ben. Ez Magyarország legrégebb nyomdája. Századokon keresztül Debrecen város birtokában volt. A világháború után osztotta meg a Tiszántúli Ref. Egyházkerülettel, mert az a veszély fenyegetett, hogy mint hatósági nyomdát a román vagy a kommunista uralom megszünteti. Ennek a nyomdának köszönhető, hogy a magyar nyomtatványoknak körülbelül 20%-a 1711 előtti debreceni származású.

Ravatalozó és krematórium

KÖZLEKEDÉS

Vasuti állomások. Debrecen Nagyállomás (a belváros déli szélén). Érkező és induló vonatok száma egyformán 45. Az utazás Iartama Budapesttől sinautóbuszal 2½ óra, gyorsvonattal és sebesvonattal 4 óra, személyvonattal 6—7 óra. I—II. és III. osztályu vasuti éllerem.

Debrecen-Vásártér. A nagyállomásraól Hortobágy—Füzesabony és Hajduböszörmény—Tiszalök felé induló vonatok átmenő állomása.

Debrecen—Nyírbátori vasut induló helye. A Nagyállomás előtti tér délnyugati sarkán. A vonal hossza Debrecentől Nyírbátorig 62 km. Menetidő másfél-két óra vonatnemek szerint. Nyírbátorban szép góttstíliú templom, amelyet a Báthory-család építtetett.

Villamosvasut. A fővonal a Nagyállomástól indul ki és egyes sz. járata az egyetemi telep előtt körforgalomban, kettős járata a fürdőtelepig és vissza közlekedik. Mellékvonalak: Városházától Kossuth-utcán át a köztágóhídig. 4. sz. járat.

A Csapó-utca elejétől a Tüzérlaktanyáig, ill. a Köztemető Kassai-úti kapujáig, 6. és 7. sz. járat. Az Arany Bika-szállótól a Halvan-utcán át a Baromvásártérig, 5. sz. járat. Mindegyik vonal két szakaszból áll. Szakaszjegy ára 16 f. Vonaljegy ára 24 f. Az egyetem központi épületétől a klinikai felvételi épületig terjedő egy állomásnyi ut külön díja 8 f. Naponta öt pár villamos jár a Patlagra (Gazd. Akad.). 3. sz. járat.

Autóbuszjáratok. Rendes járatok: Debrecen—Hajduszentoszóló—Püspökladány—Kisújszállás, Hajduszentoszóló—Földes és Mikepéres—Sáránd—Berettyóújfalu—Komádi. Vasárnaponként: Debrecen—Nagyhortobágy (MAVAUT). Kirándulócsopordok bármikor rendelkezhetnek autóbusszal a Helyi Vasut Rt.-nál (Debrecen, Petöfi-tér, tel. 20—55).

Autótaxi és hárkoesi. 8 állomás elosztva a város forgalmasabb pontjain.

Vitelidj: Kistaxi első 1000 m. 70 f., minden további megkezdett 500 m. 25 f. Várakozási idő éjjel-nappal 6 percenként 25 f.

Egyfogatu koesi az első félórára 1 P.; minden további negyedóra 30 f., fél napi fuvar 6 P., egész napi 12 P. Kétfogatu koesi az első félórára 1.40 P.; minden további negyedóra 40 f. Fél nap 8 P., egész nap 16 P.

Autógarázsok. 1. Pannónia garázs, Ferenc József-ut 42. 2. Központi garázs, Ferenc József-ut 60. 3. Gépjavitó garázs, Erzsébet-u. 32.

Közlekedési tilalom. A motorkerékpárral való közlekedés tilos a Központi Egyetem-től a klinikák felé vezető uton. Egyéb korlátozásokat nemzetközi megjelölések jeleznek. Különleges területek: a Nagyállomásnál, a Szentanna-u., Kossuth-u., Csapó-u., Halvan-u. elején, a Nagytemplom előtt és a Fűvészkert-utcán.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák. Arany Bika (Ferenc József-ut 11—13.). Tulajdonos Debrecen város. Bérlió Arany Bika Rt. A szálloda háromemeletes hatalmas épület. Lift, központi fűtés,

Tisza-szobor

hideg-meleg folyó víz, villanyvilágítás. Telefonszámok: 29—19, 10—92, 27—99. Sürgőnycini: Bika—Debrecen. Vendégszobák száma 145, 220 ágygal. Szobaárak: egyágyas udvari 4.50, 5, 6.40 P. Egyágyas utcai 6.40, 7, 8 P. Egyágyas utcai fürdővel 11 P. Kétágyas udvari 10, 11, 12 P. Kétágyas utcai 11—18 P. Kétágyas utcai fürdővel 16—20 P. Szalon 18 P. Apartement 38 P. Személyzeti szoba 3.50 P. Autógarázs mosás nélkül 2 P. Éttermek: három helyiség. Befogadó képesség 600 személy. Egyik helyiség speciális magyar festményekkel és butorokkal berendezve. Éttermi árak: reggeli 0.80—1 P. Ebéd- és vacsoramenü 1.40, 2.40 P. Személyzeti étkezés naponként 3.50 P. Penzió háromszori komplett étkezéssel 8.50—14 P. Szórakozó helyiségek: kávéház, két hangversenyterem, fehér szalon (bár), játéktér, mozgószínház, hall, öltözői teák. Kiszolgálási díj szállodában 10%, éttermekben 12%, gyermekek részére (hatéves korig) 50% kedvezmény. Podgyászszállítás állomásról és állomásra díjtalan.

Angol királynő (Kossuth-utca 21.). Tulajdonos Németh Nándor. Egyemeletes családi jellegű szálloda. Villanyvilágítás. Hideg-meleg folyó víz. Telefonszámok: 28—04, 26—79. Hét egyágyas szoba 3.50—6.50 P. Hét kétágyas szoba 7—9.50 P. Utcái szoba fürdőszobával 12 P. Fürdőszoba egyszeri használata 1.60 P. Éttermek: Kék-terem. Fehér-terem, Zöld-terem, „Bunda”, Söntés, Kávéház, Udvarkert. A „Bunda” éttermet és a kávéházat magyar stílusú festmények és butorok díszítik. Cigányzene. Ételárak: Ebéd- és vacsoramenü 1.10—1.40 P. Penzió háromszori étkezéssel 7—8 P. Penzió ötszori étkezéssel 10—12 P. Borralalórendszer. Tisztviselőknek és gyermekeknek megegyezés szerint. Fedett kapualj külön udvarban, mint autógarázs díjtalan, állomásról díjtalan podgyászszállítás.

Pannónia-szálloda (Ferenc József-ut 42). Az épület első emeletén. Tulajdonos Gyarmathy István. Központi fűtés. Villanyvilágítás. A szobákban hideg folyóvíz. Egyágyas szoba 33, kétágyas szoba 7. Szobaárak 1.50—4 P. Telefon: 24—16. Fürdőszoba nines. Kiszolgálás 15%. Tisztviselőknek 10% kedvezmény. Étkező az udvarban. Ebéd 80 f. Vacsora 50 f. Autógarázs az udvarban.

Meleg strandmedence

Hideg úszó strandmedence

Dr. Csorba A. felv.

Frohner-szálloda (Ferenc József-ut 67). Tulajdonos Fülöp József. Központi fűtés, villanyvilágítás, vízvezeték. Telefonszám: 20—86. Egyágyas szoba 21. kétágyas szoba 4. Tolyó hidegvizvel. Szobaárak: 4 és 8 P. Étterem 200 személyre. Köserkoszt. Ebéd- és vacsoramenü 1.40 és 1.20 P. Penzió háromszori étkezéssel 7 P. ötszöri étkezéssel 8 P. Borravalló 10%.

F Ü R D Ő Z É S

Thermalfürdő. Fedett uszoda. Strandfürdő (Nagyerdő). A városi hévzífürdők a várossal összefüggő Nagyerdőben százados tölgyek alatt őtholdas parkos területen fekszenek. A telepet kívül is park környezi. A város központjából ötpercenként közlekedő villamossal 8—9 perc alatt érhető el, gyalog 25—30 perc alatt.

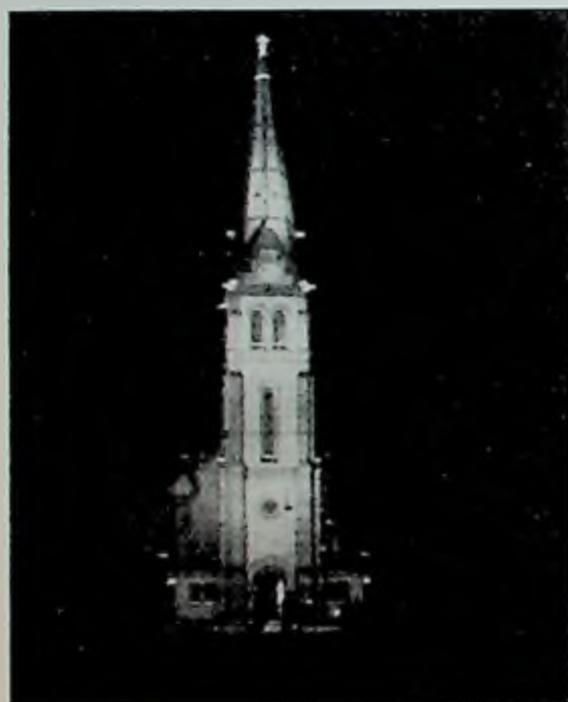
A strandfürdőben három 60×20 m. nagyságu, tehát egyenként 1200 m² területű medence van. Ezenkívül hideg-meleg zuhanyok, napozók, gyermek-játszóudvar, vendéglő, zene, gyermekmedence, 500 kabin és 2000 vetkőzőszekrény áll a közönség rendelkezésre. A három nagy medence vize 40, 30, ill. 24 C°. A fedett uszoda vize 38—40 C°, kedden, esütörtökön, szombaton és vasárnap délután 28—29 C° hőfoku.

A thermalfürdő három medencéjének vize 40—41, 36—37, ill. 20—22 C°. A medencéket a Sámsoni-uton levő két mélyfúrású kut táplálja. Az egyikből 1400, a másikkól 1038 mg-ról szökik fel a kb. 65 C°-os égvényes (lugos), sós, jódos, brómos, hévvíz. A fürdőt rheumás, izzadmányos és neuralgiás betegek keresik fel. Kiváló gyógyeredmények.

A thermalfürdő és a fedett uszoda egész éven át nyitva van, a strandfürdők az időjárás szerint májustól októberig. A thermalfürdőben a közös medencéken kívül 18 külön szoba van, káddal, nyugágygal. Iszapkezelésre (egy helyiség hat ágygal)

Szent Anna-templom

Kossuth-utcai ref. templom
Dr. Csorba A. felv.

ban langyos víz van másodnapos töltéssel. Gyermek részére elkerített rész. Vize ugyanaz, mint a thermal- és gyógyfürdőé. Tehát gyógyhatása is ugyanaz. Fürdőjegy ára 20 fillér.

KÓRHÁZAK ÉS KLINIKÁK

Egyetemi klinikák (Nagyerdő) a legmodernebb berendezésekkel. Klinikai osztályai: Belgyógyászat, bőrgyógyászat, fül-, orr-, gégegyógyászat, ideg- és elmegyógyászat, sebészet, szemészet, szülészeti és nőgyógyászat. Intézetei: Központi Röntgen-intézet,

kolopi és pöstyényi iszapot használnak. Ezekon kívül vannak szénsavasfürdők, hidegvizkurák, hőlégkezelés, az összes elektrotherapia, gyógygimnasztika, teljes Zander-felszerelés. A telepen állandó orvosi szolgálat van. A fürdő környékének nyári közép hőmérséklete 20.2 C° , a téli $1-1.4\text{ C}^{\circ}$.

Strandfürdő árak: Napijegy a strandfürdőbe felnőtteknek 70, gyermekeknek (3—16 évig) 40 fillér. Fűzetjegy (12 darab) felnőtteknek 7.20, gyermekeknek 4.20 P. Odá-vissza villamosjeggyel kombinált fürdőjegy 90 fillér. Ezekben az árakban bennfoglaltatik díjmentes kiszolgálás, ruhátár, vetkőző szekrény és az összes medencék használata.

Thermal- és gyógyfürdő árak. Thermal-kádfürdő, thermal-félfürdő, hidegvíz-fürdő és douche külön-külön 1 P (pakolás 20 fillér). Galvanizálás, faradozás, elektromasszage, négyrekeszes villanyfürdő, kvarckezelés külön-külön 2 P. Szénsavasfürdő, dialthermiakezelés, degresszor, hőlégkamra kezelés külön-külön 2.50 P. Izappakolás thermal tisztítófürdővel 2 P. Helyi hőlégkezelés 1.50 P. Zander: egy kezelés 1 P, liz kezelés 8 P. Zander gyógygimnasztika havi 6 P. Szárazpakolás 40 fillér. Massage 30 fillér. A jegyárakban a kiszolgáló személyzet díja is benne van. Három évesnél fiatalabb gyermekeket a fürdőbe vinni tilos. A közös fürdőkben rendőri utasítás szerint a felső testet is fedő fürdőruhát kell használni.

Népfürdő (Kassai-ut 28, a Tüzérlaktanya mellett). Területe két és fél kat. hold, két nagy medencével, amelyek egyikében meleg, másiká-

Zsinagóga
Springer J.
felv.

életani és általános kórtani intézet, orvoskari fizikai intézet, orvosi vegytani intézet, anatómiai és biológiai intézet, közegészségügyi intézet.

Mind egyik klinikai osztály külön épületben van elhelyezve. Az épületeket földalatti fűthető folyósók kötik össze egymással, amelyeken a betegek egyenletes hőmérsékletben szállíthatók egyik osztályról a másikra. Ágyak száma 840.

Horthy Miklós Közkórház (Magoss György tér 19) Régebben mint városi kórház működött. Épült 1892-ben, tervezte Gerster Kálmán. 1931-ben állami kórház lett és a legmodernebb berendezéssel szerelték fel. Ágyak száma 250.

I. sz. Honvéd közrendészeti Kórház (Pozsonyi-ut 3—5).

II. sz. Honvéd közrendészeti kórház (Böszörményi-ut 21). Katonai célokat szolgáló modern kórházak.

Városi Néplház (Boeckay-tér). A néplház kebelében — részint állami szervezettel, részint, mint egyesület, Debrecen város segélyével — a következő szociális intézmények működnek. 1. Anya- és csecsemővédő intézet. 2. Gyermekkézközpont. 3. Szülőtthon. 4. Anya- és csecsemőtthon. 5. Tejkonyha. 6. Néplépcső (kádifürdő 20 fillér, zuhanyfürdő díjtalan). Az intézmények egyrésze a Stefánia Szövetség kezelésében van. A szülőtthon nyilvános jelleggel felruházott kórház 10 ágygal.

Augusztia-szanatórium (Nagyerdő). Síkvidéki tüdőszanatórium százados tölgyerdőben, a klinikai telep északnyugati sarkánál. Gyógyeredményei a hegyvidéki tüdőszanatóriumok eredményeivel vetekednek. Ágyak száma 400.

GYÓGYSZERTÁRAK

A város különböző részein összesen 23 gyógyszer-tár működik.

NYARALÁS ÉS ÜDÜLÉS

A nyaralási és üdülési lehetőségek kitünőek Debrecenben akkor is, ha valaki nem betegségét gyógyítani jön a városba, hanem néhány heti pihenőt akar. A fizető vendéglátást 1934-ben szervezték meg. Sok száz vendégszoba áll az érdeklődők rendelkezésére, amelyeket az Idegenforgalmi Hivatal tart nyitva. Aki több hetet szándékozik itt tölteni, a városnak majdnem minden utcájában talál kiadó butorozott szobát. A napibér 1—4 P, a havibér 20—100 P körül váltakozik.

SPORT

Sportlétesítményekben talán Debrecen a magyar vidék leggazdagabb városa. Egész éven át üzhető sportok: tenisz, asztali tenisz, birkózás, ökölvívás, torna, szertorna, uszás, vívás. Ezekhez járul tavasztól őszig: atlétika, céllövés, labdarugás; télen: korecsolyázás, ródlizás, síelés és jégkorcs.

Sportintézmények és egyesületek: Stadion. Területe 45.000 m². Kényelmesen elhelyezhető benne 20.000 néző oly módon, hogy minden néző a pálya bármely pontjára tökéletes kilátással bír. A Stadionban labdarugó pálya, 500 méter futópálya és egyéb atlétikai pályák vannak.

DEAC (Debreceni Egyetemi Atlétikai Club) sporttelepe a Nagyerdőn. Labdarugó pálya. Futópálya (400 méter). Atlétikai pálya. Teniszpálya (10 darab). Buffet. Tornaterem (az egyetemi központi épületben). Itt tenisz, birkózás, torna, szertorna és vívás. Az egyesületeknek van céllövő-, téli sport- és uszós szakosztálya, külön női szakosztálya atlétikára, teniszre, tornára, uszásra, vívásra.

DTE (Debreceni Torna Egylet). Sporttelepe a Nagyerdőn. Atlétikai pálya 500 méter futópályával. Tornacsarnok Magoss György-tér 9. szám alatt. Itt torna, birkózás, ökölvívás. A tornacsarnok udvarán 50 méter hatállásos lőtér. Az egyeletnek tenisz- és uszós szakosztálya, valamint női szakosztálya van teniszre, tornára és uszásra.

DVSC (Debreceni Vasutas Sport Club). Sporttelepe Diószegő-ut 4. Atlétikai pálya 400 méter futópályával, amelyet kerékpár- és motorkerékpárversenyre is használnak. Teniszpályák. Lőtér (100 m., 12 állás). Birkózóterem a MÁV gépjávitó műhelyben.

DGASE (Debreceni Gazdasági Akadémia Sport Egylete). Kisméretű labdarugó s atlétikai pálya. Tenniszpálya. Vivő szakosztály. (Pallag.)

DMTE (Debreceni Munkás Torna Egylet). Foglalkozik labdarugással és birkózással. (Margitfürdőépület, Károly Ferenc József-ut 3.)

DKASE (Debreceni Kereskedelmi Alkalmazottak Sport Egylete). Pályája a Bűszörményi-uton. Labdarugással foglalkozik.

Boeskay F. C. (Boeskay Futball Club). Hivatalos labdarugó csapat. A legjobb magyar csapatok egyike. Külön pályája nincs. Rendszerint a stadionban játszik. Hivatalos helyisége: Arany Bika szálló, félemelet.

Rékessy Béla Vivő Club. Vivőterme Simonffy-utca 1.

Fedett Tenniszpálya Társaság. A T. I. K. Á. V. egyik kiállítási csarnokában tart fenn versenyzésre is alkalmas tenniszpályát a Nagyerdőn.

Debreceni Úszó Egylet. Hivatalos helyisége Ferenc József-ut 26—28.

Polgári Lövész Egylet. A lövészettel versenyszerűen is foglalkozik. Tenniszpályái is vannak (Nagyerdő).

Csónakázó tavak és koresolyapályák. A strandfürdővel szemben a nagyerdei csónakázótó, amely árnyas fák alatt terül el. A másik csónakázótó a Nagyállomás és a Gázgyár-utca déli oldalán van, a eserkészkek kezelésében. (A tó partján van a eserkészház is.) Mind a két tó télen a koresolyázás céljait szolgálja. Egyéb koresolyapályák is vannak a város különböző részein. Így a Ferenc József-uton, Csapó-utcán, stb.

A fentemlítetteken kívül kisebb sportegyletek szép számmal működnek Debrecenben.

KIRÁNDULÓHELYEK

A legszebb kirándulási alkalmakat nyújtja a Nagyerdő, amelyről már több ízben szóltunk.

Pallag. Gazdasági Akadémia. Debrecen gazdasági főiskolája a Nagyerdő északi határán tul fekszik. Termelési és talajmívelő rendszere, valamint állattenyésztése a legmagasabb fokon áll. Mintatehenészet, mangalicatenyészet, dohánytermelési kísérleti tere, vegykísérleti állomása és gazdasági szakgyűjteményei a legmodernebb hasonló intézményekkel állják a versenyt és érdemesek a megtekintésre. A telepre naponként öt pár villamos közlekedik Debrecenből, ezenkívül a Hajdusámson—nyirbátori vonalon három pár sínautó. A Pallagon sporttelep, vasúti vendéglő. A nyári szünetidőben kiránduló csoportok előzetes bejelentés esetén az akadémia menzájában is étkezhetnek s 40—50 egyén részére hálólhelyek is kaphatók. Reggeli, ebéd, vacsora együtt 2 P, szoba 1.50 P.

Zeleméri csónakatorony. Debrecenből északra 12 km-re, a Hajduböszörmény—tiszalöki vasut mentén, a Zelemér nevű vasúti megállónál. Zelemér a XVI. században még 40 jobbágyportával bíró község volt. Az 1590-es években pusztult el a török harcokban. Csucsives templomának néhány fala még áll. Kirándulás esetén eleséget kell vinni, mert vendéglő a közelben nincs.

Savósgut. Erdői vasuton a várostól 34 km-nyire. Hatalmas erdőség menedékházzal és kisebb faházakkal, amelyek nyáron éjjeli szállást nyújtanak. Hétköznaponként csak délben indul a Gutra vonat, vasárnapokon egésznapos kirándulóvonatok. A romfalak Nagygut Árpádkori templomának maradványai. A XVI. század közepén az Enyingi Török-család birtokában volt. A vidék enyhén dombos, erdős. A menedékházban nyári időben ételek és italok kaphatók.

Tanyai élet. Debrecen keleti határa erdős homok, nyugati határa fekete szántóföld és legelő. A Hortobágyot kivéve, he van építve tanyákkal. A tanyai élet városi embernek nemcsak ismeretlen, hanem érdekes és szórakoztató, aratás és eséplés idején mozgalmas is. Az idegen jól teszi, ha egy-egy debreceni ismerőse révén meghívást szerez valamely tanyára.

HORTOBÁGY

A körülbelül 60.000 kat. hold területből, amit Hortobágnak neveznek, 52.000 kat. hold Debrecen város tulajdona. A honfoglaláskori magyarság nomád életének fennmaradt kis világa ez a puszta. Ohat nevű része a honfoglalókkal tartó Hohal kun-török vezér nevét őrzi. A Debrecenhez tartozó Hortobágy területén vala-

Hortobágyi ménes

mikor 32 falu állott. Ezek nagyjából a török háborúkban, a XVI. és XVII. században pusztultak el. A puszta mai három részének (Máta, Zám, Ohat) nevében is három régi község neve él. A Dersi-telek nevű mai juhásztanya pedig a régi Ders emlékét őrzi.

A Hortobágyon (központja Debrecentől 38 km) a természetjáró végtelen horizontot, vágatató ménest, békésen legelő gulyákat, juh- és sertésnyájakat, tündéri délibábot lát. De mindezeket felülmulja szépségben és érdekességben egy-egy csodás napkelte vagy napnyugta, amelyet Európában másutt nem lehet látni. A csodás színekben ragyogó napkelteért érdemes egy éjt tölteni és korán, két-három órakor kelni.

A Hortobágy azonban nemcsak kellemes kiránduló, hanem kitünő gyógyhely is. Azzá teszi a tiszta, száraz, meleg levegő és az egészséges napsütés. Ujabbán egy kis strandfürdője is van a máta központnak. A fürdőt tápláló artézi kut langyos vize ivókurának is kitünő. Külön érdekessége a forrásnak, hogy a vízzel együtt feltörő gázt a pusztai emberek meggyújtják és főznek vele. Szakértő orvosok véleménye szerint a hortobágyi levegő tüdőbetegeket nagyszerű eredménnyel gyógyít.

A sehol másutt fel nem található nyugalom és csend pedig a felzaklatott idegekre van csodálatos hatással.

Pásztorélet. A Hortobágyon részben még mindig ugynevezett szilajpásztorokodás folyik. Az a majdnem félszáz ezer jószág (szarvasmarha, ló, juh, sertés), amelyeket tavasztól őszig a Hortobágyon tartanak, istálló nélkül az Isten szabad ege alatti hál esikósaival, gulyásaival, kondásaival és juhásaival együtt. A pásztorok öltözködése régi népviselet. Állattenyésztés szempontjából a Hortobágy régen még jelentősebb volt, mint ma. Oláh Miklós eszterg. érsek említi, hogy a XVI. században csak egyetlen debreceni polgárnak, Biró Gáspárnak, tízezer darab jószágga legelt a Hortobágyon.

Pusztai vásár. Ezenként kétszer országos állatvásárt, **Ujdi vásárt** tartanak a Hortobágyon, a nagy kőhidnál, a csárda előtt. Ezekre a vásárookra sokezer állatot hajtanak

fel. Vevők és nézők az egész ország területéről, sőt külföldről is jönnek. A debreceni és debrecenkörnyéki gazdák nagyrészt régifajta ekhós szekereken vonulnak fel. A vásáron van laci-konyha, különféle árus és komédiás sátrak és egyéb látványosságok. Néprajzi és népművészeti tárgyakat olcsón lehet beszerezni.

Hortobágyi csárda. A Hortobágy puszta közepén, a Hortobágy folyón átvezető köhid mellett fekszik, amely Magyarország legrégebb és legnagyobb köhidje s amelyet a néprajv a tartó boltívek száma után „kilenelyuku hidnak” nevez. A csárdaépület mai alakjában a XIX. század első felében építették. A skót tavakat Walter Scott, a Hortobágyot Petőfi Sándor fedezte fel az irodalom és az idegenforgalom számára. Mint ahogy a skót tavak és hegyek egyszerre érdekesek lettek az 1830-as években Scott nagy elbeszélő kölleménye (A tó asszonya) nyomán, éppen úgy tették híressé a Hortobágyot Petőfi kölleményei az 1840-es években.

Ma már nem gyalog járnak a Hortobágyra, még a költők sem, hanem vonaton, autón vagy motorkerékpáron. A hortobágyi kocsmáros sem savanyu lőrét, hanem a legédesebb tokaji aszút teszi a vendég elé, ha a vendég kívánja és meg tudja fizetni. És a legjobb meg is tudja, mert Debrecen város rendelkezése folytán a csárdában a legkitünőbb ételeket és italokat lehet kapni szolid árakon. A csárdának már a berendezése is magyaros, népi stílusú. Állandó cigányzenekar. Vasárnapokon a vendégek gyönyörködhetnek a pásztorok mulatozásában, amely először esendés, de lassanként mind hangosabbá válik s a vége rendszerint valami pásztorlány.

A csárda megközelítése és szállásviszonyok. A csárda gépjárművel akár Budapest, akár Debrecen felől jól megközelíthető. Vonaton legegyszerűbb Debrecenből kiindulva menni. Naponta négy pár vonat közlekedik. Ünnepnapokon, de hétköznapokon is, megfelelő számú jelentkező esetén, bármikor külön vonatot indít a MÁV kedvezményes jegyekkel. A hortobágyi vasútállomás („Nagyhortobágy”) a csárdától mintegy

300 méter árnyékos kocsis- és gyalogúton. A csárdában postafuvalat és telefon. Nagytaxi kialakult díja a Hortobágyi csárdáig és vissza, egy-két órai várakozással, 24 P. Nagyobb társaságok autóbustzt rendelhetnek a Debreceni Helyi vasút Rt. irodájában (Petőfi-tér 14). Telefon: 20—55, 20—56. A gulyákhoz vagy ménesekhez való utat külön kell megfizetni. Jó idő esetén autóval, autóbusszal vagy kocsival a pusztá bármely része megközelíthető. A legelő gulyákat, méneseket a legelő helyükön bárki megtekintheti. Gulya- vagy ménesterelés megállapított helyre csak a Gazdasági Egyesület (Debrecen, Hatvan-utca 1. Telefon: 25—54) előzetes engedélyével lehetséges. A városi törzsménés és törzsgulya rendszeren a csárda közelében érhető. A törzsménésben magyar Nonlusok. Ezek közül válogatják a méneseket a város híres őtösfogalába.

A csárdában ezidőszerint 7 vendégszoba van. Szükség esetén még 4 szoba külön épületben a csárda közelében igénybe vehető, úgy, hogy összesen 30 fekvőhely áll rendelkezésre. A csárdai vendégszo-

Civis-szekér a Hortobágyon

báiban hideg folyóvíz. Egy közös fürdőszoba. A szobák izléses magyaros stílusban vannak berendezve. Ugy a berendezés, mint a kiszolgálás teljes kényelmet nyújt. Napi penzió 8 P-től. Egyes étkezések 1,50 P-től. Nagyobb csoportoknak étkezésnél árengedmény.

Debrecen város ösflógata Dr. Csorba A. felv.

zsákmánnyal távozik. Vadászbjegyek kaphatók Debrecen város Idegenforgalmi Hivatalánál, Ferenc József-ut 28., Tel.: 34—34, vagy kint a pusztán Mátyai biztos hivatalában. Vadászbjegy egy idényre belföldiek részére 50 P. Fuvar és gödörásó megrendelhető a csárdánál. Fuvar fél napra 8 P, gödörásás 3 P.

Halastavak. A csárdától nyugatra, körülbelül 8 km-re van Közép-Európa egyik legnagyobb haltógazdasága, mesterséges halastavakkal, amelyeknek területe 2500 kat. hold. Különböféle vízmadarak tömegei tanyáznak a halastavakon és környékén is, érdekes vizinövények pompáznak a tavakban. A halastavak magtárának tetejéről szép a kilátás a pusztára. A halastó engedély nélkül nem tekinthető meg. Engedélyt ad a Magyar Tógazdaság Rt. budapesti központja (Budapest, V., József-tér 8).

Hortobágyi muzeum. A Hortobágy ősi életét, faunáját, néprajzát, a pásztornép ma is élő művészetét egy három szobában elhelyezett kis muzeum mutatja be az érdeklődőknek.

A Hortobágy, mint vadászterület. Ősszel, október—novemberben, tavasszal, március—áprilisban, százezrével lepik el a vadludak és egyéb vad madarak a Hortobágyot. 1934 őszén csak a vadlibák számát egymillióra becsülték. Ezért van a hortobágyi vadászterületnek európai híre. Minden ideérkező vadász gazdag

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Debrecen sz. kir. város Idegenforgalmi Hivatala, mint az OMVESz osztályigazgató-sága, Debrecen, Ferenc József-ut 28. — Levélcím: Debrecen 1., postafiók 1 — Telefon: 34—34. — Hivatalos órák hétköznapokon 12—14 és 15—18 óráig.

HAJDUSZOBOSZLÓ GYÓGYFÜRDŐ

Fürdőtelep távlati képe, háttérben a fedett gyógytövedékekkel

17.022 lakosu megyei város, Csonka-Magyarország északkeleti részén. Budapesttől 202, Debrecentől 20 km.-nyire fekszik. Határa 42.000 hold. Zoboszló ősrégi magyar város már a XIII. század elején ismert nevű helység volt. 1552-ben a török hadjárat alatt a lakosság Debrecenbe menekült, 1594-ben pedig a Kárpátokon át az Alföldre belőrt tatárok teljesen felégették a várost. Bocskay István erdélyi fejedelem a török—tatárdulás miatt országszerte kóborló hadakat maga mellé vette. Ezeket a katonákat nevezték hajduknak, akiket a fejedelem érdemeikért 1606-ban Szoboszlón telepített le s ezáltal a helységet újraalapította. A címeres adománylevelet a város levéltárában ereklyeként őrzik. Ugyanítt megtekinthető Bocskay zászlója is. 1660-ban a Rákóczi Györgynek nyújtott támogatás miatt a törökök felgyújtották a várost és a lakosságot lemészárolták. Az elmenekült hajduk azonban visszatértek s később II. Rákóczi Ferenc mellett harcoltak. A folytonos harcok következtében a lakosok száma igen lecsökkent s az 1739-iki pestis még jobban megtizedelte a lakosságot.

1876-ban Hajdusoboszló rendezett tanácsu városi jellegű és polgármestert kapott. A világháborúban 17.000 főnyi lakosságból 1051 hősi halottja volt.

Középületek: Városháza, elemi-, polgári fiu- és leányiskola, kir. járásbíróság, m. kir. államrendőrség, Hajdumegyei Takarékpénztár, Hajdusoboszlói Takarékpénztár, m. kir. Állampénztár épületei, ill. székházai. Református, róm. kath. és izr. templomok.

Műemlékek: Hősök emlékszobra 1051 hősi halott emlékére, Gönczy Pál pedagógus mellszobra.

Nevezetességek: Bocskay István erdélyi fejedelem zászlója és adományozó levele 1610-ből a városi levéltárban. Órtorony-maradvány a török időkből. Hőforrások, Gyógyfürdő. Földgázüzemre berendezett villamos központ. Földgázsűrítő üzem.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—debreceni fővonal mentén fekszik, 20 km.-el Debrecen előtt. Utazási időtartam Budapestről gyorsvonaton, 3 és fél óra, személyvonaton 5 óra. A fürdő távolsága a vasútállomástól 3 km.

Autobusz: Kisújszállás—Hajdusoboszló, Békéscsaba—Hajdusoboszló, Debrecen—Hajdusoboszló között MÁVAUT-autobuszbiztosítások.

Helybeli közlekedési eszközök: az állomáson 8—10 bérautó, autobusz és 8—10 főfogatu bérkocsi áll a fürdővendégek rendelkezésére. Viteldíj személyenként 30—50 fill.

Utak és utvonalak aszfaltozottak és állandóan portalanítva vannak.

Benzinöltő-állomás kettő van a városban.

Strandmedencék, háttérben a fedett gyógymedencékkel

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Vitéz Nánássy szállodája 42 szobával, Szt. György szálloda 20 szobával, Vadászkiirt-vendégfogadó 10 szobával a fürdő mellett, Sebes-féle vendégfogadó 12 szobával. Szobaárak személyenként és naponként 2—4 pengő.

Penziók: Ref. Tanítók Üdülőháza, Kath. Tanítók Üdülőháza, MAVOSZ-üdülő, Gazdasági Szaktanárok Üdülőháza, Alagi-lak, Molnár-penzió, Márton-penzió, Otthon-penzió, Roeskai-otthon, Délibáb-penzió, Kert-penzió stb. Napi penziószerű ellátás személyenként 3.50—5 pengőért kapható.

Éttermek: Napi háromszori étkezés a gyógyfürdő éttermében és a többi éttermekben személyenként 2.50 pengőért.

Fizetővendéglátás a) Penziószerű ellátás magánházakban és villákban személyenként napi 3.50—6 pengőért kapható.

b) Csak lakás I. oszt. szobák személyenként és naponta 1.50—2.50 pengő, II. oszt. szobák 1—2 pengő, III. oszt. szobák 0.50—1 pengő.

GYÓGYFÜRDŐ

A gyógyfürdőt a percenként 3000 liter hévvizet adó 73 és 78 fokos hőforrások látják el vízzel.

Nyitott gyógymedence a fedett medencék mellett.

Berendezések: Két strandfürdő-medence vasbetonból építve, $50 \times 51,5$ és 50×25 m. méretekkel. Két gyógymedence szintén vasbetonból 15×31 és 12×24 m. méretekkel. Fedett gyógymedencék (készen 7×14 m) fedett folyosókkal a kabinokhoz, a pakkoló-, pihenő-, dörzsölő épületekhez és az orvosi épülethez. Ezenkívül van 12 darab zárt kád- és medencefürdő, 600 öltöző-kabin és 800 szekrény. A gyógyfürdőtelepen pihenő, pakkoló- és dörzsölő-épületek, orvosi rendelő- és kezelőhelyiségek, inhalatorium, ivócsarnok, hideg-meleg zuhanyok, napfürdő, homokstrand, tornaszerek, teniszpályák stb.

Építés alatt az 1938. évre egy 25×50 m. méretű hullámfürdő.

Gyógyjavaslat: Dr. Dalmady Zoltán egyetemi tanár szakvéleménye a hajduszoszlói hőforrások vizének orvosi használhatóságára vonatkozólag a következő: A hajduszoszlói vizek konyhasós-jódos-lugos hévízek, igen nagy nátriumhydrocarbonát tartalommal. Töménységük s összetételük szempontjából igen közel állnak az emberi szövetnedvek összetételéhez, mely miatt joggal lehet őket „földből fakadt vérsavó”-nak nevezni. Mint melegvíző sós strandfürdő egyedülálló Európában s a tengeri fürdőket helyettesítheti. **Ivókurákban** a víz gyógyhatását konyhasós nátriumhydrocarbonát és jód tartalmánál fogva fejt ki. Alkalmos az emésztőszervek tevékenységének serkentésére, a mirigyek elválasztásainak és a belek mozgásának fokozására, a lélegzés és a kiválasztás szerveinek idültiségre hajló, vagy idült hurutos bántalmának kezelésére; bizonyos alkali zavarok s anyagcserebetegségek kedvező befolyásolására és jód tartalmánál fogva alkalmas a golyva megelőzésére, ill. gyógyítására. **Fürdőkurákban** használható csontsérüléseknél, törések és ezek következményeinél. Kiváló hatású rheumatikus megbetegedéseknél, izomszusz, neuritisek, ischiás, neuralgiák, szervi bajok és következményei, így apoplexia, tabes, myelitis, gyermekbénulások eredményesen kezelhetők. Használható köszvény, elhízás ellen. Kedvezően befolyásolja a skrophulosist, a lymphatikus diathesist, a rachitist stb.; nőgyógyászati betegségeknél kiváló hatású. Ezenkívül a vérkeringési szervek számos betegsége gyógykezelésre alkalmas. Egyéb alkalmazási köre a következő: korlátlan bősége folytán kiválóan alkalmas beteg nyálkahártyák tartós öblítésére, beöntésekre, bétöblítésekre, a végbél és vastagbél legkülönbözőbb betegségeiben. Gargalizálások formájában a torok, a garat betegségeiben, orrfürdőkre stb.

Fürdőjegy-díjszabás (kiszolgálással együtt): Idényjegy 30 P. szabadfürdőjegy 90 fill., kádfürdőjegy 1,30—2 P. hetijegy 7 P. Nyugszékbertel fél napra 10 fillér. Tisztviseleknek és gyermekeknek engedmény. Legalább 10 főből álló csoportnál személyenként a szabadfürdőjegy 30 fillér. Külön kabinigénylés 1 P. idénybérlet 15 P.

A hőforrások vizét és gázát a m. kir. pénzügyminisztérium a városnak 100 évre hárbeadta azzal, hogy a földgáz felhasználására elektromos erőközpontot, a víz felhasználásával pedig gyógyfürdőtelepet, gyógyvizpalackozó és gyógyvíz-kitermelő üzemeket köteles létesíteni.

Fürdőidény: Április 15-től október 31-ig. Főidény június 15-től augusztus 31-ig. (A téli gyógyszálló és fürdőépület felépítésével rövid időn belül a fürdő igénybevétele egész évre ki fog terjedni.)

Fürdőorvos: dr. Ádám Gyula volt egyetemi tanársegéd. Fürdőidényben egész napon át a fürdőtelep területén rendel, ugyszintén a fürdő rendelő- és kezelőorvosai is.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

A fürdőtelepi és a többi éttermekben cigányzene, tánc. Teniszpályák. A városban mozgóképszínház. Csónakázó tó.

KIRÁNDULÓHELYEK

A fürdőtelep körül elterülő cca 12 hold befásított terület táborozásra kiválóan alkalmas.

Debrecen város 20 km.-re fekszik, a Hortobágy 28 km.-re. Debrecen vonaton és autobuszon, valamint bérautón érhető el. Menetiérti jegy ára 1,20—1,80 P. A Hortobágyra bérautóval lehet kirándulni. Viteldíj km.-ként 28 fill.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT a fürdőigazgatóság (Telefon: 4 és 39.), és Veress Béla közüzemi igazgató Hajduszoszló

SZABOLCS ÉS UNG K. E. E. VÁRMEGYÉK

VÁRMEGYEI SZÉKHELY:

	oldal
NYIREGYHÁZA M. VÁROS	607

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

	oldal
Dombrád (folyóparti)	610
Tiszabercel (folyóparti)	611
Tiszadada (folyóparti)	612
Tiszadob (folyóparti)	613
Tiszalök (folyóparti)	614
Záhony (folyóparti)	615

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT:

AZ ÖMVESZ SZABOLCS ÉS UNG VÁRMEGYEI OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA
NYIREGYHÁZA

ÜGYVEZETŐ: DR. GYÜRE KÁROLY TB. SZOLGABÍRÓ, NYIREGYHÁZA,
VÁRMEGYEHÁZA.

Vendégforgalmi Ujság

Az Országos Magyar Vendégforgalmi Szövetség, a Magyar Szabadevezősök Egyesülete és a Hungária Si-klub hivatalos lapja

Községfejlesztési, vendégforgalmi, közgazdasági, utazási, illusztrált szórakoztató hetilap

Főszerkesztő: H A R S Á N Y I Z S O L T

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, V., MÁRIA VALÉRIA-UTCA 13 sz. Telefon: 182—316.

Előfizetési árak: $\frac{1}{2}$ évre P 3.—, 1 évre P 5.—, Intézmények részére évi P 20.—, Postatakarékpénztári csekk számla: 32233

Egyedüli, bőségesen illusztrált szaklap, amely kül- és belföldi vendégforgalommal kapcsolatos kérdések összességéről, hireiről állandó tájékoztatást nyújt és tanácsot ad.

Magyarország nyaralási, üdülési összes lehetőségeit folyamatosan ismerteti.

Nyaralni és üdülni vágyók, fizetővendéglátók nélkülözhetetlen tájékoztatója, lakás, ellátás, berendezkedés, kirándulás stb. tekintetében.

ÁLLANDÓ FŐBB ROVATAI:

- a) **Építés-Szépítés.** Rovatvezető: gr. Csáky István építész mérnök.
- b) **A kert.** Rovatvezető: Varga Márton a Kertészeti Egyesület ügyvezető elnöke.
- c) **Egészségápolás.** Rovatvezető: dr. Gaál András egy. m. tan
- d) **A közönség levelestáskája** (A mi parlamentünk), amely hivatva van az érdekeltek véleményét, kritikáit a nyilvánosság előtt feltárni és szolgálni általában a vendégforgalom érdekeit.

Előfizetési ár: Magánosoknak évi 5.— P, intézményeknek évi 20.— P.

Az ujság előfizetése sokszorosán visszatérül azon kedvezmények útján, amelyeket az érdekeltek az ujság és a szövetség révén elérhetnek.

Az érdeklődőknek díjtalanul küldünk mutatványszámot.

NYÍREGYHÁZA M. VÁROS

Megyeháza
Foto:
Elek József

Nyíregyháza megyei város, Szabolcs vármegye székhelye. Lakosainak száma 51.308. Budapestről való távolsága 271 km.

Az ősi Nyíregyházát a legendás híri hajduk lakták, akik a Rákóczi-féle szabadságharcban teljesen kipusztultak. A Szent István alapította egykori „fiz község” urai a Károlyi- és Dessewffy-családok a kipusztult hajduk helyett tótajku paraszttal népesítették be a nyírséget. Ezek és utódaik fejlesztették virágzó várossá Nyíregyházát. A város központja nagyvárosi képet nyújt. Virágoskertekkel díszített utcái, rendezett terei, szép szobrai vannak. Nyíregyháza környékén a gazdatársadalom borkor-tanyarendszerben él. Az 1-től 50 holdas kisgazdák összeépített tanyákon laknak s nagy szorgalommal művelik főpehértokaikat. A tanyarendszer hasonló kiépítésével az országban, sehol sem találkozunk. **Középkületek:** a román stílusban épült, kéttornyu román, kath. főtemplom, vármegyeháza, városháza, rendőrségi palota, kir. törvényszék, pénzügyi palota, modern stílusban épített Luther-ház. **Müemlékek:** Kallós Ede Bessenyei-szobra, Kisfaludy-Stróbl Zsigmond mesterművei, a hősök szobra, a Vénusz születése, továbbá a Kossuth-szobor és Kovács István emlékszobra. **Muzeum:** dr. Jóna András-muzeum főleg bronz- és honfoglalás-korabeli páratlanul gazdag gyűjteménye révén európai híri. Ezek a gyűjtemények Középeurópában elismerten a legszebbek és legértékesebbek. Benczur Gyula és Krúdy Gyula szülőhelye. A város nagymérvü fejlődését mozdítja elő a rádióközvetítő állomás és a repülőtér is.

Mezőgazdaság, kereskedelem: Nyíregyháza az ország egyik legdusábban termő vidékének értékesítési és kereskedelmi gócpontja. A megyében külön burgonya, dohány, bor és gyümölcs terem. Szabolcsvármegye és a Tiszahat több ezerholdnyi pompás gyümölcsöseiben termő nemes almafajták ill kerülnek forgalomba és exportra.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest-nyugati p. u.—Debrecen— nyíregyházi fővonalon gyorsvonattal 5 óra 10 perc alatt érhető el. Vasuti gócpont. **Autóval:** Szolnok—Debrecen és Hatvan—Miskolc—Szerencsén át érhető el. **Benzintöltőállomások** találhatóak a Kossuth-téren, a Luther-utcában, a Rákóczi-utcában, a Vay Adám-utcában, a Boeskey-utcában, továbbá a Horthy Miklós- és Katzel-téren. **Helybeli közlekedési eszközök:** Villamosvasút. Egyfogatu bérkocsi a vasuti állomástól a városba 80 fill. Sóstóra 2.—¹¹. Autótaxi 1000 m-ig 70 fill., minden további 500 m. 25 fill.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. **Korona-szálló**, Kossuth-tér 2, Papp Lajos bérletében. Villanyvilágítás, fürdőszoba. Egyágyas szobák száma 16, napi ára 3—5 P. Kétágyas szobák száma 29, napi ára 5—7 P. Fürdőszoba használati díja: 1.40 P. Étterme 200, kávéháza 300 személy befogadására alkalmas. Menü 1.20 P. Teljes napi penzió, háromszori étkezéssel napi 6—7 P. — Autobusz az állomásra 30 fillér.

2. „Szabolcs“-szálloda, Kovács Ödön tulajdonában, villanyvilágítás, központi fűtés, vízvezeték, fürdőszoba. Fürdőszoba használati díja 1.20 P. Egyágyas szobák száma 13, napi ára 3.80 P. Kétágyas szobák száma 5, napi ára 5.60 P. Étterme 50 személy befogadására alkalmas. Reggeli 30 fill., menü 1.20 P. Teljes napi penzió, háromszori étkezéssel 6 P. (Központi fűtésért külön 80 fillér naponta.)

3. **Sóstógyógyfürdő-szálloda**, Papp Lajos bérletében, május 1-től szeptember 15-ig van üzemben. 900 holdas erdővel, parkkal és strandfürdővel, villanyvilágítással. Egyágyas szobák száma 8, napi ára 4—6 P. Kétágyas szobák száma 24, napi ára 6—8 P. Étterem terrasszal, táncteremmel, társalgóval. Menü ára 1.20 P. Teljes napi penzió háromszori étkezéssel 5—8 P. Az állomásról villamos közlekedés.

Vendéglők: a szállodai éttermeken kívül II. oszt. vendéglők a „Házám” és „Kiskorona” éttermei.

FÜRDŐK

A város tulajdonában lévő gőzfürdőben egyszeri fürdés díja 1.— P, a kádfürdőhöz 80 fill. Strandfürdő a város tulajdonában.

Sóstó
Foto:
Elek József

SZIKSÓSTAVI FÜRDŐTELEP

A várostól 7 km-re 900 holdas tölgyerdő közepén fekszik **Sóstófürdő**. Arnyas sétatáival ideális nyaralóhely. Előidény május 1-től június 15-ig, főidény: június 15-től augusztus 15-ig, utóidény augusztus 15-től szeptember végéig. A Nyiregyháza Vidéki Kisvasutak vonalán 30 percenként közlekedő villamossal, 50 filléres tértijeggyel köze-

líthető meg. Jó autótúja van. Kényelmes, modern szállodája, 32 szobával, ahol penziószerű ellátás díja elő- és utóidényben 5—6 P, főszezonban 6—7 P. A szállodán kívül egy 15 szobás svájci lak is van. Közvetlen szomszédos szőlőtelep hegyközségben fizetővendéglátás. A 24 hold területű tó partján épült a modern felszerelésű, minden kényelmet biztosító strandfürdő. Napijegy ára, közös öltözővel, 46 fillér. Különkabin díja 50 fillér. A strandfürdő mellett kádfürdő szolgál a nyaralók kényelmére. A fürdőjegy ára 90 fill. és 80 fillér. A nagykiterjedésű tölgyerdő rendezett utaival gyönyörű sélákra nyújt alkalmat. Béresónások és viterlás esónások állanak rendelkezésre. Cigány- és jazzzenekarok, pénteken halvacsorák.

KÓRHÁZ

A Szabolcs vármegyei „Erzsébet”-közkórház 14 kat. hold 1500 □-alnyi területen, pavillon-rendszerben épült. Főépületei: a kétemeletes sebészeti és szülészeti, nőgyógyászati pavillon, az egyemeletes belgyógyászati, bőr- és nemfőosztály, a földszintes szemészeti, fertőző és az egyemeletes központi épület gyermekosztályal. Kertje szépen fásított és parkírozott. Befogadóképessége: 600 ágy, különoszobák száma: 13. Diathermia, kvarz, műtő, sterilizálólhelyiség, laboratóriumok stb.

GYÓGYSZERTÁRAK

Aranyás, Vay Ádám-u. 5, Aranykereszt, Katzel-tér 1, Vaskereszt, Kállói-u. Magyar Korona, Luther-u. 1, Angyal, Széchényi-u. 1, Isteri Gondviselés, Deák F.-u. 21, Környei, Bessenyei-tér 15, Gr. Széchényi L., Bákóczy-u. 11, Haisugger, Bethlen-u.

SPORT

Két rendezett sporttelepen, ahol tenisz és minden sportág gyakorolható, négy sportegyesület működik.

SZÓRAKOZÓHELYEK

Városi színházban május 1-től augusztus 1-ig van előadás. Mozgóképszínházak: Városi mozi Dessewffy-téren, Uránia mozi Vay Ádám-utcában és Apolló mozi a Kistéren.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

A MÁV vonalán 32 km-re fekszik Tokaj Úszói strandjával. Nyírbátor 38 km-re műemlékeivel és Bátorligetével. A Nyiregyháza-vidéki Kisvasutak vonalán 7 km. távolságra fekszik Sóstófürdő, Sátoraljaújhely 62, Sárospatak 50 km. távolságra van.

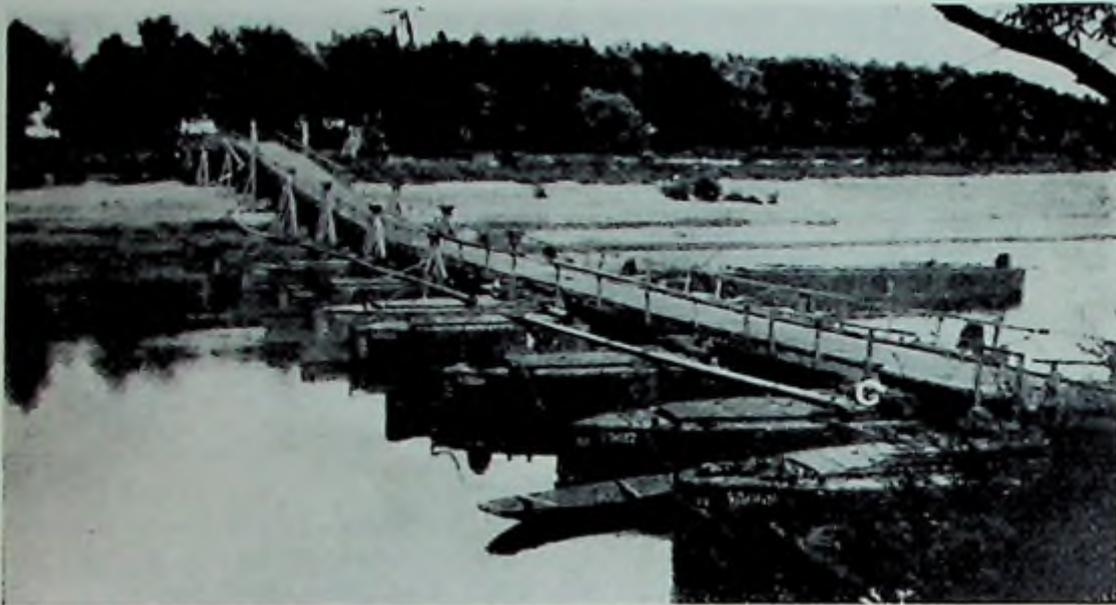

Sóstó szálloda
Foto:
Elek József

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

az OMVESZ képviselője: Városi Idegengazdalmi Hivatal.

DOMBRÁD

Tisza pontonhid

6062 lakosu szinmagyar nagyközség, közvetlenül a Tisza folyó mellett. Budapesttől való távolsága 300 km., Nyiregyházától 53 km. Vízellátása egészséges vizit kutakból történik. Villanyvilágítás. Középületek: Róm. katli. és ref. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Nyiregyháza—dombrádi vonalon 12 óra alatt közelíthető meg. Vasútállomás helyben. **Autobuszjárat** Kiszvárdáról naponta kétszer közlekedik. **Autóval** kövesuton Kiszvárdra és Nagyhalász felől érhető el. **Helybeli közlekedési eszközök:** Alkalmi fuvarosok.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. „Végadó” vendéglő (2 vendégszobával). Ehédmenü: 1.20 P, egész napi ellátás 2 P, penziószerű ellátás napi 3.50 P. Szoba ára napi 1.50 P.
2. Özv. Heiszler Vilmosné vendéglője (2 vendégszobával). Ehédmenü: 1.20 P, egész napi ellátás 2 P, penziószerű ellátás napi 3.50 P. Szoba ára napi 1.50 P.
Fizető vendéglátás (szervezett).

a) **Penziószerű ellátás:** dr. csicserei Orosz Sándor 15 holdas, árnyas parkkal övezett kúriájában 30—40 személy elhelye-

zést nyerhet. A park és kúria közvetlenül a Tisza partján van.

b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma: 10, napi ár 1.20 P, havonta 25—30 P. II. oszt. szobák száma: 25, napi ár 0.80 P, havonta 15—25 P. III. oszt. szobák száma: 50, napi ár 0.50 P, havonta 10—15 pengő.

FÜRDŐZÉS

A Tisza-folyóban fürdeni és csónakázni lehet.

EGÉSZSÉGÜGY

3 orvos és 1 gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Tenniszpálya és futballpálya.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kirándulóhelyek a tiszaparti fűzesek és a Tiszán csónakkirándulások.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Bedő Sándor főjegyző.

TISZABERCEL

Tiszai strand

2559 lakosu színmagyar nagyközség, a Tiszától 1 km-re. Budapesttől való távolsága 300 km., Nyíregyházától 30 km. Tengerszint feletti magassága 101 m. Vízellátása egészséges vízi kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kath., ref. és izr. templom. Nevezetességek: Bessenyei György szülőházát emléktábla jelzi. A református templom Árpád-korabeli.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Nyíregyháza—Sátoraljaújhegyi vonalon 8 óra alatt közlelhető meg. Vasúállomás helyben. Az állomáson bérkocsik kaphatók. Benzinkut Gáva községben (5 km.).

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő: Bakó Antal, 2 személy befogadására alkalmas vendégszobával.

Fizető vendéglátás:

a) Penziószerű ellátás: 2 nagy parkkal bíró családi kuria, ahol 20—25 vendég nyerhet elhelyezést és esetleg ellátást.

b) Csak lakás: I. oszt. szobák száma: 5, napi ár 1,50—2 P., havonta 40—50 P. II. oszt. szobák száma: 10, napi ár 1—1,50 P., havonta 30—40 P.

FÜRDŐZÉS

A Tisza-folyó partján strandfürdő.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helylen, gyógyszerár Buj és Gáva községekben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Tiszán esőnakázás: futballpálya.

KURÁNDULÓHELYEK

A Felsőszabolcsi Tiszai Áramtosító Társulat, ugyszintén a Bodrogközi Tiszaszakútvöző Társulat vízműve, amelyhez hasonló eszoka hazánkban nem igen található. A sárospataki Rákóczi-vár és ref. főiskola; továbbá a szabolcsi földvár; vonaton könnyen megközelíthetők.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Községi Elöljáróság.

TISZADADA

Alkony a Tiszán
Fotó:
Steindl Győző

3107 lakosu szinmagyar nagyközség. magaslati dombos helyen, a Tokajhegyalja hegyláncától környezve s a Tisza folyó által 3 oldalról határolva. Budapesttől való távolsága 240 km., Nyíregyházától 44 km. Vízellátása mélyfuralu kutakból történik. Petróleumvilágítás.   Róm. kath., ref. és izt. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapestről a Budapest—Debrecen — Nyíregyháza — pusztakócsi vonalon 9½ óra alatt érhető el. Vasútállomása a községtől 0,3 km.-nyire. Autón minden irányból műuton érhető el.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizelő vendéglátás (szervezett). a) **Penziószertü ellátás:** Szalai Lajosnál 3 szoba 10 személy számára, naponta személyenként 1,50—2 P. b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 20, napi ára 1,20 P, havonta 30 P; II. oszt. szobák száma 45, napi ára 1 P, havonta 25 P.

FÜRDŐZÉS

A község alatt elhuzódó 1,5 km. hosszú fővenyes strand a Tisza-folyó partján.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos helyben, gyógyszerár a 6 km.-re fekvő Tiszadobon.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

A strandon torna- és sportfelszerelések rendelkezésre állanak.

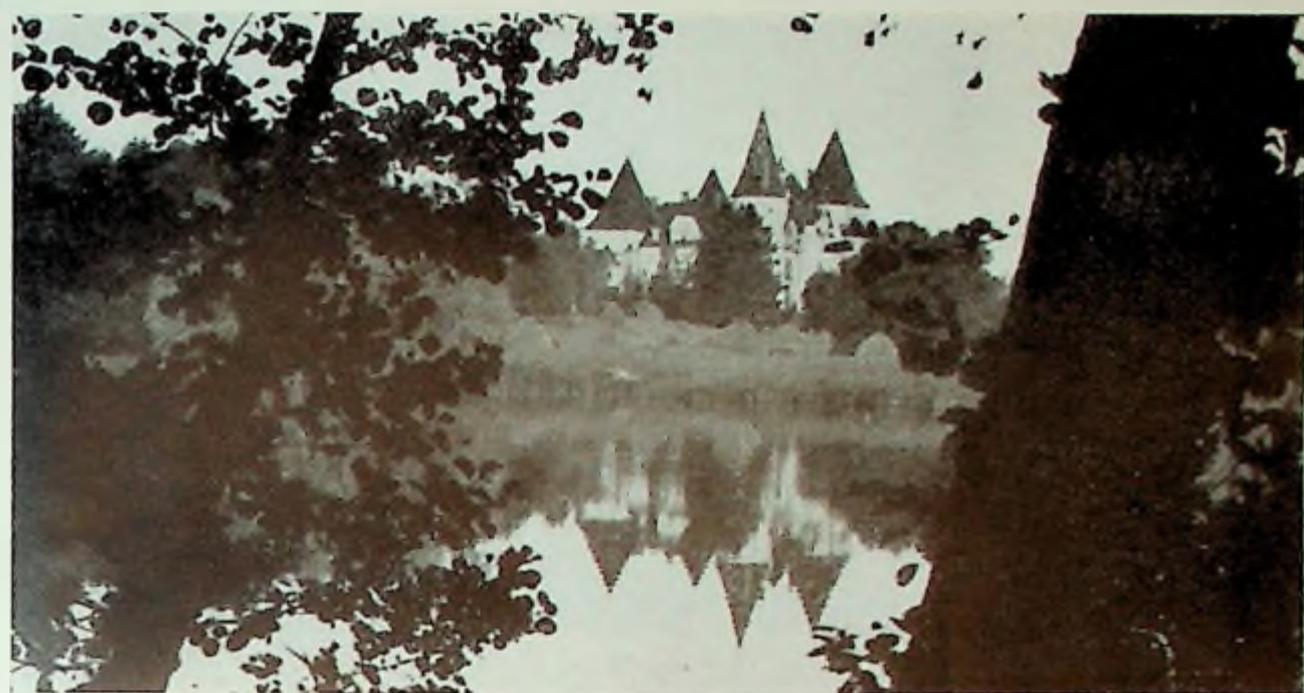
KIRÁNDULÓHELYEK

Kisebb kirándulások tehetők Szeremes, Tarcal, Tokaj és Sárospatak községeibe, vagy Sátoraljaujhely és Miskolc városokba.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Lakatos Miklós, községi vezetőjegyző

TISZADOB

Gróf Andrássy várkastélya.

4136 lakosu színmagyar nagyközség. Közvetlenül a Tisza mellett fekszik. Határában nagyobb erdőségek vannak. Tengerszint feletti magassága 107 m. Budapesttől való távolsága 200 km. Nyíregyházától 34 km. Vízellátását egészséges vízü kútból nyeri. Petróleumvilágítás.   Ref., róm. kat. és izr. templom.

Nevzetességek: A község határában a Tiszaszabályozás emlékére Széchenyi gróf és Andrássy gróf emlékműve van. A vajdahunyadi vár mintájára épült gróf Andrássy Gyula-téle várkastély 1902-ben.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: A Budapest—Nyíregyháza—Pólgár-vonalon, valamint a Budapest—Tiszaluc vonalon közelíthető meg. Budapest felől Tiszaluc vasútállomás, mely a községtől 10 km. távolságra fekszik, jó köves úton könnyen megközelíthető. **Bérekcsi** állandóan rendelkezésre áll. **Autóval** Budapesttől Miskolcig elsőrendű mű. úton, onnan köves országúton érhető el. **Benzin**kut Szendi János vegyeskereskedőnél.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglő építés alatt. Elsőrendű ellátás családi házaknál, napi négyszeri étkezés 2.— P.-ért kapható.

Fizetővendéglátás (szervezett).

a) **Penziószerű ellátás:** Teljesen külön szoba, napi négyszeri étkezéssel 3—3.50 P.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

A községfejlesztő bizottság — községközsége

b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 7, napi ára 1.50—2.— P, havonta 30—35 P. II. oszt. szobák száma 10, napi ára 1—1.20 P, havonta 15—20 P.

FÜRDŐZÉS

Külön strandfürdő van úgy a folyó, mint az álló Tiszán.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Tenniszpálya, labdarúgó-, vízipólópálya. A holt Tisza evezésre nagyon alkalmas. Elsőrangú horgászó terep. Uri kaszinó biliárdteremmel.

KIRÁNDULÓHELYEK

A szomszédos községekbe esőakkirándulást lehet tenni. Könnyen megközelíthető Lillatúred.

TISZALÖK

Tiszaparti
részlet

5302 lakosu színmagyar nagyközség, a Tiszától mintegy egyharmad km-re. A dadai alsójárás székhelye. Budapesttől való távolsága 270 km., Nyíregyházától 34 km. Vizellátása egészséges vízü kutakból történik. Petróleumvilágítás.
Róm. kath., ref. és izr. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—Debrecen—Tiszalöki vonalon óra alatt közelíthető meg. Vasútállomás helyben. **Autóval** Tokaj Nyíregyháza, Polgár, Miskolc és Debrecen felől a kiépített utakon érhető el. **Benzinkut** helyben. **Helybeli közlekedési eszközök:** Minden vonatérkezésnél az állomáson bérkocsit kapható.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. Varga Miklós vendéglője (3 vendégszobával). Napi penzió 3—3.50 P. Ebéd 1.20 P, vacsora 80 fillér. 2. Blum Józsefné vendéglője (4 vendégszobával). Napi penzió 3—3.50 P. Ebéd 1.20 P, vacsora 80 fillér. 3. Berkovics Bernát vendéglője (2 vendégszobával). Napi penzió 3—4 P. Szobaárak ételmezés nélkül 1—2 P.

Fizető vendéglátás: a) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 15, napi ár 60 fillér havonta 18 P. II. oszt. szobák száma 35,

napi ár 40 fillér, havonta 12 P. III. oszt. szobák száma 50, napi ár 30 fillér, havonta 9 P.

Élelmickek a helybeli termelőknél beszerezhetők.

FÜRDŐZÉS

Két strandfürdő: egyik 300, másik 400 méterre a községtől, árnyas, erdős helyen.

EGÉSZSÉGÜGY

Három orvos és 1 gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Hetenkint futballmérkőzések. Tenisz- és lekepálya, Csónakázás.

KIRÁNDULÁSI LEHETŐSÉGEK

Csónakkirándulás a Tiszán Tokaj felé, Bodrogon Sárospatakig, vagy lefelé tetszős szelinti távolságra. Hegyaljára kocsin, vagy vasuton.

FELVILÁGOSÍTÁST NYÚJT

A községfejlesztő bizottság — községháza

ZÁHONY

Strandrészlet
Foto:
Szoboszlay

1267 lakosu színmagyar község, a Tisza-folyó partján. Budapesttől való távolsága 338 km., Nyíregyházától 66 km. Vízellátása egészséges vízzel kutakból történik. Részben villany-, részben petróleumvilágítás.   Ref. templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasúton Budapestről a Budapest—Nyíregyháza—Záhonyi vonalon $7\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Vendéglők: 1. özv. Ackermann Mártonné vendéglője 2 vendégszobával. A vendéglő 20 személy befogadására alkalmas. Napi ellátás négyszeri étkezéssel 1,60 P. 2. Hanga-szövetkezet vendéglője 1 vendégszobával. A vendéglő 40 személy befogadására alkalmas. Napi ellátás négyszeri étkezéssel 1,60 P. 3. Braun Lajos vendéglője 2 vendégszobával. Mindhárom helyen napi penzió 3,50 P.

Fizető vendéglátás (szervezett). a) Penziószerű ellátás: 9 polgári családnál napi

2,50 P-ért kapható. b) **Csak lakás:** I. oszt. szobák száma 3, napi ára 1 P. II. oszt. szobák száma 7, napi ára 60 fillér.

FÜRDŐZÉS

A Tisza-folyó elsőrendű főveny strandfürdője a községtől 3 percrenyire.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvos és gyógyszer-tár helyben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Tenniszpálya; horgászás a Tiszán.

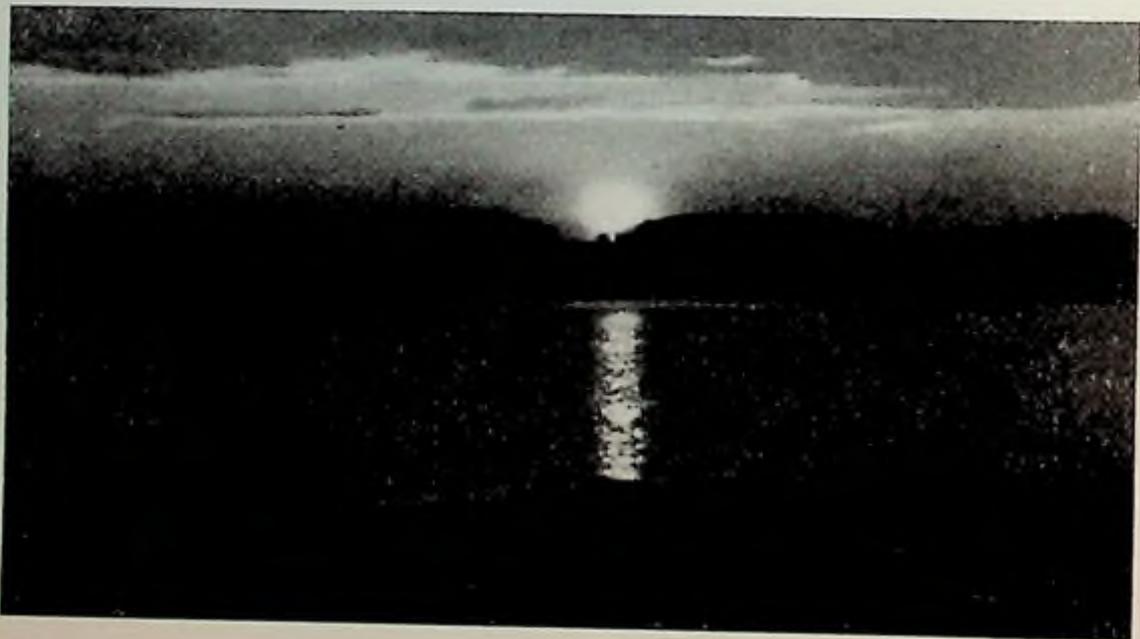
KIRÁNDULÁSOK

Csónakkirándulások a Tiszán.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Köpe Ödön, nyug. fővámtiszt

Tiszai képek

SZATMÁR, UGOCSA ÉS BEREG K. E. E. VÁRMEGYÉK

VÁRMEGYEI SZÉKHELY: MÁTÉSZALKA

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

Csenger (folyóparti)	620 oldal
Mátészalka	619 „
Vásárosnamény (folyóparti)	621 „

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

AZ OMVESZ SZATMÁR, UGOCSA ÉS BEREG VÁRMEGYEI
OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA, MÁTÉSZALKA.

ÜGYVEZETŐ: VITÉZ KOVÁCSY ÁRPÁD, VM. TŰZREND. FELÜGYELŐ.
VÁRMEGYEIHÁZA

Szállodák, vendéglők, éttermek, kávéházak,
cukrászdák és általában iparszerű vendég-
látó üzemek

TAGTÁBLÁI

melyet tetszésszerinti nagyságban az üzem
utcai falán, vagy termeiben függesztenek ki.

A vendéglátást nem iparszerűleg űző
gazdák, földbirtokosok házának megjelö-
lésére szolgáló

TAGTÁBLA

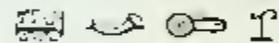
MÁTÉSZALKA

Utcai részlet

9.125 lakosu tagyközség, a Krasztu-tolyótól északra, dombos területen fekszik, esonka Szatmár vármegye székhelye. Budapesttől való távolsága 320 km. Középületek, templomok, vármegyeháza, róm. kat., református, görög-katolikus és izr. templomok. A községben jókarban tartott utakat nyáron rendszeres öntözéssel portalanítják. Ezáltal is alkalmassá teszik nyaralásra a községet. Az Országos Gyermekvédelő Liga évenként sok budapesti gyermeket nyaraltat a községben.

Vizellátását részben vízvezetékthől, részben pedig kutakból nyeri. Villanyvilágítás.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: Budapest—Nyíregyháza—mátészalkai vasútvonalon $7\frac{1}{2}$ óra alatt érhető el.

Vasútállomás helyben.

Helybeli közlekedési eszközök: bérautók, bérkocsik.

Benziutak van a községben.

Autón: Szolnok—Debrecenen át igen jó, részben beton, részben pormentesített országutakon 6 óra alatt elérhető.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Szunyogh József szállodája 20 szobával, Balaton-szálloda 20 szobával, Pannónia-szálloda 10 szobával.

Egyágyas szobák árai 2 P, kétágyas szobák 2,50 P. Teljes napi penzió 5 P. Több vendéglő van a községben, hol megegyezés szerint lehet ellátást nyerni.

Fizető vendéglátás (szervezett).

Csak lakás: 1. osztályu szobákban havonta 20—30 P.

FÜRDŐZÉS

A Krasztuán, Szamosban, vagy Tiszán szabad strand, hova rendszeres kocsik- és autójáratok vannak.

EGÉSZSÉGÜGY

80 ágyas vármegyei közkórház, hol idegosztályon kívül belgyógyászati, sebészeti, nőgyógyászati, urológiai és hörgyógyászati osztályok vannak. Külön tüdő- és nemibeteg-gondozó intézet. Tizenöt orvos, fogorvos, két gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

A községi tennisz-egyesületnek öt elsőrendű tenniszpályája, lovászból igen jókarban tartott sportpályája van. Hangos filmstúdióház, bridge-szalon. A szállodák éttermeiben zene.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Tisza, Szamos és környékén igen szép erdős kirándulóhelyek, gyümölcsösök és szőlők.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

vitéz Kovácsy Árpád tüzrend. felügyelő és a községfejlesztő bizottság — Községkháza.

CSENGER

Szamosrész
hídral

4911 lakosu nagyközség. Közvetlenül a Szamos folyó gyümölcsösökkel lásított lankás partján fekszik. Budapesttől való távolsága 350 km. Vízellátását 4 mélyfúrásu kut szolgálta. Villanyvilágítás.   Róm. kattu., ref. és izr. templom. Nevezetességek: a ref. templom a XVI. század második felében, román stílusban épült. Az épület alatt a főúri családok kriptáit tárták fel. Az u. n. „Kastélydombon” annak feltárása után Árpád-korabeli épületmaradványokat találtak.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: Nyíregyháza—Mátészalkán át érhető el. Vasútállomás helyben, a község központjától 1 km. távolságra. **Autóval** kövezett utakon megközelíthető. **Helybeli közlekedési eszközök:** bérkoesi, bérautók. Szatmárral állandó bérkoesiösszeköttetése van. 2 benzinkut.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. Berger Jenő szállodája 5 szobával. Egyágyas szoba napi ára 2.20 P; kétágyas 4 P. Reggeli 36 fillér, ebéd 1.20 P, vacsora 1.— P. 2. Wachtel Adolf szállodája 4 szobával. Egyágyas szoba 2 P, kétágyas 4 P. Ebéd 1.20 P, vacsora 1.—, reggeli 30 fill.

Penziók: 1. Özv. Purjesz Mihályné családi háza 3 szobával, gyümölcsösökkel. Szoba ára havonta 10.— P. 2. Özv. Forján Gyulánénál 2 szoba van. Lakás, teljes ellátással havonta 40.— P. 3. Nagy Károly-féle kastélyban 3 bútorozatlan szoba van, gyümölcsös park.

Fizetővendéglátás: a) Penziószerű ellátás. Több helyen vannak kiadó szobák, ahol jó házikost is jutányos áron kapható. b)

Csak lakás. I. oszt. szobák napi ára: 2.— P, havonta 30 P. II. oszt. szobák napi ára 1—1.20, havonta 15—20 P. III. oszt. szobák napi ára 60 fill., havonta 10—12 P.

FÜRDŐZÉS

Nagyon kellemes strandfürdő van a Szamos folyó mindkét oldalán, ahol puha homok, fővényes területek vannak.

EGÉSZSÉGÜGY

4 orvos és 1 gyógyszerész van a községben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Tenniszpálya. A Szamos folyóban uszás, esónakázás. Hetenként kétszer hangosfilm.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Szamos mentén kellemes, szép, fás helyek es gyümölcsösök vannak, ahová kirándulásokat lehet rendezni. A közeli Szamosatartálva községben a tatárjárás idejéből származó ref. templom van. Távlatbbi kirándulóhelyek: Nyíregyházai sós tófürdő, Vásárosnamény stb.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a községfejlesztő es népművelési bizottság, községgháza.

VÁSÁROSNAMENY

Utcareszlet

3388 lakosu magyar nagyközség, a nyírségi homokos talaj lövében, a Szamos torkolatánál, a Tisza mellett sík talajon fekszik, Budapesttől keletre 320 km. távolságra. Tengerszintfeletti magassága 110 m. Vízellátása egészséges vízi kutakból történik. Villanyvilágítás.   Róm. kattu., ref. és izr. templom. Járásbíróság, főszolgabíróság, esendőrőrs.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—Debrecen—nyíregyházi vonalon érhető el. Vasútállomás helyben. **Autóbusz** a határállomásig, Beregszászig közlekedik. Azonkívül Tarpáig és Kisvárdáig. **Autóval:** Debrecen, Nyíregyháza, Kisvárdá és Beregszász felől műton közelíthető meg. A község betherületén köves utak. **Helybeli közlekedési eszközök:** autotaxi, bérkocsis. **Benzinkut** 3 helyen.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Vasuti szálloda és vendéglő 11 egy- és kétágyas szobával. Weekend-szoba személyenként 1.60 P. napi teljes penzió 4.— P.

Vendéglő: Partasi-csárda. A strandhoz igen közel fekszik. 1 egyágyas és 2 kétágyas szoba. Pásztor Lajosné vendégfogadója, két egyágyas szoba.

Fizetővendéglátás. 1. oszt. szobák száma 20, napi ára 1.— P. havonta 18.—20 P.

FÜRDŐZÉS

A Tisza partján szabad fürdő, vízörsei szolgál. Partja finom homokos.

EGÉSZSÉGÜGY

Hat orvos és gyógyszerár helyben. Kórház Mátészalkán 21 km-re.

SZÖRÁKOZÁSI ÉS SPORT-LEHETŐSÉGEK

A polgári iskola kertjében és a cukrászda kertjében teniszpálya. A cukrászdában hétköznaponként zene. Kaszinóhelyiségben időnként kulturális összejövetelek és mulatságok.

KIRÁNDULÓHELYEK

A község északi részén és a Tisza tulsó oldalán erdő húzódik. A Tur torkolata 6 km-re gyalog megközelíthető. Bagiszegi erdő kocsin is megközelíthető, 3,5 km. távolságra van a községtől. Nagyobb kirándulás tehető a vámosatyai vármadványhoz és Vajára a gr. Vay-kastélyhoz.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

a községfejlesztő és népművelési bizottság, községgháza.

B É K É S V Á R M E G Y E

V Á R M E G Y E I S Z É K H E L Y : G Y U L A

V Á R O S O K :

	oldal
Békéscsaba m. város	627
Gyula m. város	625

S Z I K S Ó S T A V I F Ű R D Ó :

Gyopárosfürdő	632
-------------------------	-----

N Y A R A L Á S R A A L K A L M A S (B E S Z E R V E Z E T T) K Ö Z S É G :

Szarvas	634
-------------------	-----

FELVILAGOSÍTÁST NYÚJT:
AZ ÖMVESZ BÉKES VÁRMEGYEI OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA,
GYULA
ÜGYVEZETŐ: TANTÓ JÓZSEF NÉPMŰVELESI TITKÁR,
VÁRMEGYEHÁZA

Nyaralók figyelmébe!

A nyaralóhely kiválasztása tekintetében a legrészletesebb útmutatást nyújtja az „Utaz Könyve”.

Egyébként a nyaralni óhajtók a szövetség szerveinél:

Budapesten: Központi Irodában, II. Hunyadi János-ut 1. Telefon: 15-77-50, valamint az összes IBUSZ-fiókoknál.

Vidéken: az OMVESZ e könyvben helyenként feltüntetett intéző szerveinél díjtalan felvilágosításban részesülnek és náluk kiválaszthatják a nekik legjobban megfelelő nyaralóhelyt.

A kiválasztott nyaralóhelyen az elhelyezkedés tekintetében ajánlatos az alatti levélminta szerint közvetlen érintkezésbe lépni az illetékes Községfejlesztő Bizottsággal, amely felbélyegzett válaszkártyák ellenében kötelevszerű választ fog adni. (árak, lakás megnevezése, stb.)

T.

Idegenforgalmi Hivatal Üdülőhelyi Bizottság Községfejlesztő Bizottság

Az OMVESZ-nél nyert felvilágosításra
közlöm, hogy szándékomban van

tól

ig

városukban
üdülőhelyükön
községükben

..... személyvel nyaralni.

Igényeim a következők:

1. Lakásra vonatkozólag:

2. Ellátásra vonatkozólag:

Egyéb óhajok:

.....
(név)

.....
(foglalkozás, cím)

Válasz:

Tisztelettel közöljük az alábbiakat:

Lakásra vonatkozólag:
minőség szempontjából:

ár szempontjából:

Ellátásra vonatkozólag:
minőség szempontjából:

ár szempontjából:

Egyéb megjegyzések:

pecsét

**KÖZSÉGFEJLESZTŐ
BIZOTTSÁG**

GYULA M. VÁROS

Erkel Ferenc
szobra. — Fotó:
Knopfmacher

Gyula, Erkel Ferenc szobra

Gyula m. város, Békésvármegye székhelye, 25.241 lakossal. Budapesttől való távolsága 220 km. Csonka-Magyarország délkeleti határszélén, mintegy 4 km-re a trianoni határtól fekszik.

Története: Az Árpádkorban Gyulamónostorának hívták. Bucsujáró hely volt. Várát Maróthy János macesoi bán építtette olasz várépítésszekkel a XIV. század elején. Ezidőtájt Gyulának fejlett ipara volt. Dürer Albert atyja, neemes Ajtósy Antal a szomszédos, azóta elpusztult Ajtóson született és Gyulán tanulta ki az ötvösmesterséget. A vár 1566-ban török kézre került. 129 éven át volt a gyulai szandzsák székhelye. 1695-ben vették vissza a keresztények. Akkor teljesen újra telepítették. 1849 augusztus 23-án a grófi kastély udvarán adták át az oroszok az osztrákoknak a fogoly honvédekkel, közöttük a későbbi aradi tizenhárom vértanú közül hetet.

Nevezetességek: Legrégibb épülete a régi-vár a kastélykertben. Az alföld egyetlen ép állapotban fennmaradt középkori vára. A vártól nem messze áll az u. n. Erkel fa. Ennek árnyékában szerezte Erkel Ferenc 1860-ban a Bankban zenéjét. Erkel Ferenc zeneszerző, Pálffy Albert és Karácsonyi János történelmi szülőházát emléktábla jelöli. Városi múzeuma 1874-ben nyílt meg s így egyike az ország legregibb vidéki múzeumaiknak. Értékes régészeti, néprajzi és várostörténelmi gyűjteménye van. 8000 kötetes Városi Könyvtár.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: Budapestről személyvonattal 8 óra, gyorsvonattal 4 óra. Autótaxik és berkecsik tarifája hatóságilag szabályozva. **Benzintöltő** állomások a város fontosabb helyein.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Konló-szálloda, ahol penziószerű ellátás is kapható.

FÜRDŐK

Pacti-fürdője az Élővizesatornán a várkert alatt, a város közepén van.

EGÉSZSÉGÜGY

Kórház: 1000 ágyas m. kir. állami kórház. József-szanatórium

Szanatórium: A városerdőn túl a Fekete Körös jobb partján épült a József-főherceg-egyesület 250 ágyas lüdbeteg-szanatóriuma, vasúti megállóval.

SZÓRAKOZÁS

Nyári színház, mozgószínház, kávéházak és lánchelyek.

KIRÁNDULÓHELYEK

A város környéke, a Körösök vize és erdő, nyári üdülésre alkalmas.

Vár — Foto
Knopfmacher

BÉKÉSCSABA M. VÁROS

Utcaszínel

49.374 lakosu megyei város, a Nagymagyar Alföld keleti harmadában, közelebbről Békés vármegye délkeleti részén, vasúti fővonal mentén. Lakosai 62%-ban magyar és 38%-ban tót anyanyelvűek. Budapesttől való távolsága 200 km., Gyulától 16 km. Tengerszint feletti magassága 89 méter. Éghajlata a Nagymagyar Alföldével azonos; évi átlagos középhőmérséklete 11 fok C. ☀ ☁ ☔

A város már a XIII. század elején fennállott, de a török hódoltság alatt teljesen elpusztult és 1718-ban a Felvidékről telepített ág. ev. lótajku jobbágyok alapították újra. Két évszázad alatt a mai délkeleti Magyarország legnépesebb és legforgalmasabb városává fejlődött. Nagyvárad és Arad elszakítása folytán forgalmi körébe tartoznak Békés vármegyén kívül dél Bihar vm. és Csanád, Arad és Torontól vármegyék északaj községei is. A városban székelő **hatósági szervek:** polgármesteri hivatal, járásbíróság, m. kir. államrendőrség kapitánysága, m. kir. adóhivatal, m. kir. 5. határőrezred parancsnoksága, m. kir. mentelep oszt. parancsnokság, esendőrőrsparancsnokság és a m. kir. pénzügyi biztosi kerület. **Közüntézmények:** MÁV állomás- és forgalmi főnökség és osztálymérnökség, az AEGV igazgatósága és műhelyfőnöksége, a Magyar Nemzeti Bank fiókiintézete, a m. kir. postahivatal, m. kir. vegykisérletl és mezőgazdasági állomás, m. kir. erdőmérnökség, OTI fiókiintézet, m. kir. dohánybeváltó és m. kir. selyembőveváltó hivatal, m. kir. mezőgazdasági kamarai kirendeltség, a városi villamosművek, a városi közkórházak (két utóbbit l. alább). **Iskolák:** ág. h. ev. „Rudolf” reálgimnázium, m. kir. áll. „Lorántffy Zsuzsanna” leányliceum, m. kir. áll. felsőmezőgazdasági iskola, közs. felsőkereskedelmi fiúiskola, közs. női keresk. szaktan-tolyam, áll. polg. fiú és közs. polgári leányiskola, m. kir. mezőgazdasági szakiskola stb. stb. **Időgenforgalmi szervek és irodák:** a város II. ügyosztálya és a Békésmegyei Kereskedelmi Bank székházában működő MÁV menetjegyiroda. **Középületek:** város-háza, városi múzeum, városi színház, mozgóképszínházak, közkórház, Békésmegyei Általános Takarékpénztár, Békésmegyei Kereskedelmi Bank, Magyar-Olasz Bank Rt. fiókiintézetének épülete, továbbá a Békésvármegyei Gazdasági Egyesület, a Békés csabai Ipartestület, a Békéscsabai Kiszgazda Egylet s a Kereskedelmi Csarnok díszes székházai. A városi múzeum gazdag régiség-, pénz-, ereklye, néprajzi, természetrajzi, kép- és könyvgyűjteményeket tartalmaz. Nagy előadótérképben hangversenyeket, tudományos előadásokat és kiállításokat tartanak. A múzeum tavasztól-őszig vasár-

és ünnepnap van nyitva. Megtekintése díjtalan. **Műemlékek:** Kossuth Lajos bronzszobra a róla elnevezett téren; Munkácsy Mihály emléktáblája annak a háznak falában, ahol tanulóéveit töltötte és a Gyóni Géza-emléktábla az ág. h. ev. gimnázium falában, melynek tanulója volt. A város által adományozott 1650 négyszögöl területen fekszik a „Hősök temetője” szép emlékművel s azonkívül a 728 hősi halott mindegyike külön sírkövek továbbá a 101. ezred hősi emlékoszlopa, valamint a honvédlaktanya falában elhelyezett emléktáblák. **Templomok:** ág. h. ev. nagytemplom, róm. kath. gót stílusú templom, ref. templom, gör. kat. templom és zsinagóga. **Sétákertek:** Az élővízesatorna löbbs km. hosszú parlamenti sétánya, a Széchenyi, Árpád, Petőfi és Munkácsy közligetek. **Nagyobb iparvállalatok:** Békéscsabai Sertés hizlaló Rt. telepe, befogadóképessége 10 ezer darab sertés.— Réthy Béla vegyészeti laboratóriuma és gyógyszerkoka gyára. — Merkur szövöde, Excelsior harisnygyár, Hubertus és Rokka kötött és szövöttárugyárak, Weisz István-féle torontáli szőnyegszövőgyár és a Kurz-féle magyar perzsa szőnyegszövőgyár. Ezenkívül Bohn M. és Társai gőztégla és eserépárugyára, a Schneider-cég utódai barontit és vadat exportáló telepe hűtőházzal és jéggyárral, Dorn József gép- és rostalemez gyára, Első Békéscsabai Gőzmalom, Rosenthal Márton Rt. ipartelepe és Kovács Mihály gőzmalma. A városnak nagyon fejlett háziipara van, különösen a házi szőttesek országos híreik.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a budapest—szolnok—lőkösházi vonaton érhető el. Naponta 24 vonatpár közlekedik. Menetidő gyorsvonaton $3\frac{1}{2}$, sbesvonaton $4\frac{1}{2}$, személyvonaton 6 óra. Székhelye az Alföldi Első Gazdasági Vasutnak is (AEGV), mely Békés, Csanád és Csongrád vármegyéket szeli át. Vasútállomásai a MÁV és AEGV állomásai a város központjától 1.5 km-nyire vannak. **Autobusz:** A MÁVAUT békéscsabai üzletvezetőségéhez tartoznak a következő járatok: Füzesgyarmat—Békéscsaba—Gyula, Békéscsaba—Berettyóújfalú, Ócsöd—Békéscsaba—Gyula, Békéscsaba—Gyula—Elek, Kisujszállás—Püspökladány—Szegehalom. **Autóval** a Baja—Csongrád—erdőhegyi állami úton és a Berettyóújfalú—Békéscsaba—szegedi állami úton közelíthető meg. Ezeken kívül Doboza és Csorváson keresztül Orosházára vezet jó autóp. Négy **autógáz**- és 8 **benzintöltő**-állomás van a városban. **Autótaxik** száma 14; főállomásuk a központban a Szt. István-tér 3. sz. ház előtt van. Ezenkívül minden vonatérkezéskor a MÁV állomás előtt vannak kirendelt autótaxik. **Bérkocsik** száma: 12, díjuk a városban belül bérhová 1.— P. Állomásuk a Ferenc József-tér 1. sz. ház előtt van. A MÁV állomáson minden személyvonat érkezésekor kirendelt bérkocsik állanak rendelkezésre.

Utcarészlet

Városi múzeum

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: 1. „Csaba”-szálló, Szt. István-tér 2. sz. alatt, a város tulajdonát képezi. Emeletes saroképület, központi melegvíz fűtéssel, vízvezetékkel, hideg-melegvíz szolgáltatással ellátva. Két fürdőszobája van. Égyágyas szobák száma: 15, napi ára 3 P. Kétágyas szobák száma: 4, napi ára 5 P. Két étterme 300 személy befogadására alkalmas. Ebédmenü: 1,50 P, reggeli: 60 fillér. Borravaló 10%. Teljes napi penzió (lakás és háromszori étkezés) 6 P. Autógarázs. A podgyász-szállításról a szálloda gondoskodik. Telefonszám: 201.

2. **Kereskedelmi Csarnok szállodája és vendéglője** az Apponyi-utcában, melynek tulajdonosa a Kereskedelmi Csarnok, mint egyesület. Kétemeletes épület, központi fűtéssel, vízvezetékkel, fürdőszobával. Egyágyas szobák száma: 10, napi ára 3,50 P. Kétágyas szobák száma: 2, napi ára 4,50 P. Étterme 60 személy befogadására alkalmas; azonkívül vannak egyesületi és nyilvános játéktermek, társalgója, könyvtárszobája, zongora- és táncterme. Ebédmenü ára: 1,30 P. Teljes napi penzió háromszori étkezéssel: 5,50—7,50. Kereskedelmi utazóknak 20% kedvezmény. Két autó részére fedett férőhely. Telefonszám: 433 és 87.

Éttermek: A szállodák éttermein kívül modern berendezésű és elsőrendű étterem a vasúti vendéglő, a vitéz Kászonví-féle és az Ipartestületi étterem.

Fizető vendéglátás (szervezetl): július—augusztus hónapokban 10—12 uri magánházban különbejártu szobák teljes ellátással, vagy anélkül is kaphatók. Napi ár: 2—4 P között.

FÜRDŐK

Az „Árpád” gőz-, kádfürdő és vízgyógyintézet az Elővíz-csalorna mentén fekszik. Rádiumos kolopi iszapfürdője, szénsavas és fenyőfürdői, valamint jód-sós fürdője érdemes megemlítésre. A gőzfürdő impozáns előcsarnokkal, földszinten és emeleten elhelyezett 156 kabinnal, illetve szekrénnel, két pihenőszobával, hőlég és nedves gőzhelyiségekkel, dörzsölővel, melegítoszekrénnel ellátott leőrlővel, vendéglővel stb. van felszerelve. 12 kádfürdője izléses kivitelben külön

folyosóról nyílik. A vizgyógyosztály iszaposztállyal, orvosi rendelővel, laboratóriummal, electrotherapiával van felszerelve. Árak: a gőzosztályon felnőtteknek d. e. 1.— P, d. u. 70 fillér. A kádosztályon 1.10 P és 1.— P. Az iszaposztályon iszap, göngyölés, gőzfürdőhasználattal 2.20 P. A vizgyógyosztályon félfürdő 1.10 P, összetett kezelés 2.— P, szénsavas 3.— P, jódos és kénmájus fürdő stb. 2.80. A városi strandfürdő az Árpád-fürdővel összefüggő telken fekszik. 60 m. hosszú, 25 m. széles vasbeton-medence, melybe egy 50×25 m. versenypálya van beépítve, 1.65 m. ugróállvánnyal, 146 kabinnal, homokréteggel, tornaszerekkel, 380 db vetkőzőszekrény, vendéglő-helyiségek stb. Árak: egész napra felnőtteknek 40 fill., kabinjegy 4 személyre 20 fill.

KÓRHÁZAK

A városi közkórház a Réthy-utca 3. sz. alatti telepen fekszik. Már 1905 óta működik. Van sebészeti, szülészeti, belgyógyászati és fertőző osztálya, valamint körbonetani laboratóriuma. Röntgen, diathermia és quarz felszerelése. Befogadóképessége: 250 ágy. Ápolási díj: a II. osztályon napi 6.— P, a III. osztályon 3.96 P. Igazgató-őorvos: Dr. Remenár Elek sebész.

GYÓGYSZERTÁRAK

A városban 9. gyógyszertár van és pedig Réthy Béla (Szl. István-tér), Abonyi László (Andrássy-ut), dr. Südy Ernő (Andrássy-ut), Radó Miklós (Ferenc József-tér), Badiés Elek (Baross-utca), Lőrinczy László (Baross-utca), Dolésch József (gr. Tisza István-utca), özv. Mispál Frigyesné (Orosházi-ut) és Varga Antal (Dák-u. 3.) gyógyszertára.

SPORT

Sporttelepek: Csabai Atlétikai Klub és „Törekvés” Sport Egyesület fedett térbünnel bíró sportpályái. A Békéscsabai Tenisz- és Keresolya Egyletnek 10 teniszpályája.
Sportklubok: Csabai Vivó Klub, Békéscsabai Céliövő Egyesület, Alföldi Lovas Egylet, Körösvidéki Motor Sport Klub.

A város 25×60 méteres uszómedencéjében uszó- és vízipólómérkőzéseket szoktak rendezni. A MOVE sportegyletnek vitorlázó repülőgépe van.

SZÓRAKOZÓHELYEK

A Városi Vigadó, továbbá a Kösgazdák Egyletének, az Ipartestületnek és a Kereske-

Elovíz csatorna

delni Csarnoknak hatalmas tánc-, olvasó-, hangverseny- és játéktérmei. A „Csaba” és az „Új Apolló” mozgó egyenként 600 személy befogadására képes. A városi kőszínház több, mint 700 személy befogadására alkalmas. Előadások csak a téli hónapokban vannak. A város főútvonalán van még három nagy kávéház és 3 nagy cukrászda.

KIRÁNDULÓHELYEK, TERMÉSZETI SZÉPSÉGEK

A Kettős Körös találkozásában fekvő u. n. Szana-zug (fürdés, evezés), lováshá Gyopárosfürdő és a gyulai vár a város központjából autóbusszon 20—60 pernyi időn belül elérhetők. Virágágyakkal és többszörösen szegélyezett fasorokkal díszített utcái Békéscsabát a Tiszántul legdusább vegetációval bíró városai közé emelik s az u. n. Elővíz-esatorna mentén a belvárosban szomorúfüzek és ezüstlevelű nyárfák között vezető több km. hosszú partmenti sétánya, szép közligetei (Széchenyi-, Kossuth-Petőfi-, Árpád-, Munkácsy-ligetek) és sétaterrei, fürdői, nemkülönben tennispályái és sporttelepei nyári (május—szeptember közti) üdülésre elsősorban alkalmassá teszik.

Tóter

Foto: Knopfmacher

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: a város II-ik ügyosztálya.

GYOPÁROSFÜRDŐ

Strand
Foto: Lampel
M., Orosháza

Orosháza nagyközséghez tartozó sziksós fürdő, a község központjától 3 km. távolságra. Budapesttől való távolsága 200, Szegedtől 70, Békéscsabától 50 km. Tengerszint feletti magassága 90 m. Lankás fekvésénél fogva és hatalmas parkjai következtében az Alföld oázisa. A tó maga 16 kat. hold kiterjedésű, melyet mindkét partján gyönyörűen gondozott park övez. A régi park óriási fáival, az új park pedig szépen fejlődő fenyvesével a legkellemesebb üdülést nyújtja és az Alföldön páratlan a maga nemében. A tó mindkét oldalán és közvetlen a parton több mint 7 km. sétaut.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapestről közvetlenül a Kiskunfélegyháza—Csongrád—Szentés—orosházi vonalon 6½ óra alatt érhető el. Orosházán keresztül a MÁV vonalán, vagy pedig az orosházi MÁV állomástól és a község központjától 20 percenként induló motorossal 8—10 perc alatt közelíthető meg. Orosháza vasuti gőcpont, ahová öt felől futnak be a MÁV vonalai. **Utazási kedvezményben** részesül mindenki, aki az előidényben június 15-ig, vagy az utóidényben augusztus 20-tól 14 napot tölt egyfolytában Gyopároson. **Autón** az ország bármely részéből a legkönnyebben megközelíthető, mert a fürdőtelepre elsőrendűen karbantartott műút vezet és közvetlenül az Orosháza—szentesi műút mellett fekszik. Autósoknak Orosházán **service**-állomások állnak rendelkezésre.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: A régi park közepén a község tulajdonát képező emeletes és földszintes szállókban 60 szoba, a Pannónia-, Vasuti-, Széchenyi-, Németh-féle szállókban, valamint a magánvillákban további 150 szoba áll a vendégek rendelkezésére. Az összes szálloda-vendéglőkben a legjutányosabb penzió-rendszer van bevezetve, különösen hosszabb tartózkodás esetén. **Égész villák** kaphatók hérbé családok részére. Szobák már 1 P-től; teljes ellátás kitűnő magyar- vagy diétás konyhán napi 3—5-szöri étkezéssel 3—5 P. Elő- és utóidényben, valamint hosszabb tartózkodás esetén lényeges árkedvezmény.

GYÓGYTÉNYEZŐK

A víz nagymennyiségű sziksól, magnéziumot, chlört, kalciumot, karbonátot, kötött és szabad szénsavat, iszapja pedig vasat tartalmaz. Jöhatásu reumás izom, ideg,

ízületi megbetegedések, skrophulosis, esonthártyagyulladás, angolkór, a női nemi szervek idült gyulladásainak kezelésénél. Hideg és meleg szikós fürdő, iszapgyógyulás, gyógymasszázs. A fürdőidény május 15-től szeptember végéig tart. 10 kádás melegfürdő és 2500 négyzetméteres homokos part-fürdő, nap- és légfürdő. Kádfürdő 60—80 filler, szabad-fürdő 30 filler. Külön kedvezményes bérletrendszer. A fürdővendégek rendelkezésére állandóan fürdőorvos áll. Gyógyszerlár a teleptől 10 percrenyire. Fertőző betegek a fürdőtelepen nem tartózkodhatnak.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

A strandon tornaszerek, ugródeszka, korlátlan uszási lehetőség. Evezős és motorosnakok nagyon olcsón bérelhetők. Tenniszpályák. Az Orosházi Uszó Egyesület versenypályája, ahol egész nyáron országos viszonylatban is elsőrangú uszóversenyek és vízipólmérkőzések zajlanak le. A vendéglőkben kitűnő cigányzene és minden este tánc. Orosházán 2 mozi. A nyár folyamán a fürdőigazgatóság ünnepélyekkel és névós kabaré és hangversenyekkel teszi változatossá a fürdőzők ott tartózkodását. Augusztus 20-án lampiónos esónakkorzó és fényes tűzijáték.

Strand
Foto: Lampel,
Orosháza

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: Orosháza község előljárósága és a fürdőigazgatóság.

SZARVAS

Árpád szálló
(Fotó:
Knopfmacher)

25.561 lakosu nagyközség, a Körös-folyó 30 km.-es holt ága mellett Békés vármegye északnyugati részén, Budapesttől 160, Gyulától 65 km-re. Lakosai $\frac{3}{4}$ részben magyar, $\frac{1}{4}$ részben tót anyanyelvűek. Tengerszint feletti magassága 80 m. Vízellátása artézi-kutakból történik. Villanyvilágítás. Nyílegyenes, tiszta, barátságos, loesolt utcák; vendégszerető lakosság.   Róm. kat., ref., ág. h. ev. és izraelita templom.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton Budapestről Szolnok—Mezőturon át 3 óra alatt jó összeköttetéssel közlelhető meg. Autóbuszjáratok Ócsod—Szarvas—Békéscsaba és Kunszentmárton—Szarvas p. n. között. Ezenkívül társas- és személyautók állanak a közönség rendelkezésére.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szállodák: Árpád-szálló és vendéglő, 16 elsőrendű vendégszobával. Szobák napi ára 2.50 P. havi 25—30 P. Napi penzió 3—5 P.

Központi szálloda és vendéglő, 6 elsőrendű vendégszobával. Szobák napi ára 1.80 P. napi penzió 4.50 P.

Vadászkürt szálloda és vendéglő, 4 elsőrendű vendégszobával. Szobák napi ára 1.60 P. napi penzió 4—5 P.

Vendéglők a fentiekén kívül: Kossuth-vendéglő, Bárány-vendéglő, Szarvas-vendéglő, Glózik György, Medvegy Mihály és Garai Pál vendéglői. A vendéglők át-

lagára: ebéd 0.80—1.20 P, vacsora 0.60—0.80 P, egész napi ellátás 2.— P.

Vannak ezenkívül a községben kifizések, hol elsőrendű polgári ételmezés havi 50—60 P-ért kapható.

Fizető vendéglátás (szervezett). A „Szarvas-Nyaralóhely Propaganda Bizottság” által nyilvántartott magánhelyeken butorozott szobák havi 20 P-től kezdve korlátlan számban kaphatók. konyahasználattal is.

FÜRDŐZÉS

Az Artézi-gőzfürdő a község középpontjában, az Árpád-szálló mellett van, 36 C fokos melegvízzel, egybeépített homokstrandfürdővel és parkkal, nagyon mérsékelt használati díjjal.

Az állóvízi Körös mindkét partján szépen megépített, kényelmes, napfürdőre és berendezett homokstrandok vannak. Fürdés, uszás, esónakázás ebben az időnkint felfrissített állóvízben a legkellemesebb. Különböféle esónakok, regatták, szandolinok és motoros esónakok állnak rendelkezésre.

Köröspart

Az élő Körös vize a községtől 7 km-re van. Vasúton, gyalog, biciklivel vagy csónakon közelíthető meg. Stranddal, árnyas és szép tájrészekkel.

EGÉSZSÉGÜGY

Orvosok, szak-, műtőorvos, röntgen stb., valamint gyógyszerárak helyben.

SZORAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Szép nyári színház van a községben, melyben a nyári időnyben jónévű társulatok tartanak előadásokat. Két mozi, melyek közül egyik tőmozi a Körösön. Cigányzene, 40 tagból álló szimfonikus zenekar, mely időnként hangversenyeket rendez. A Körösön az összes vízisportok

üzhetők. Hatalmas sporttelep, trüümnel, közvetlen az Érzséhel-liget mellett, ahol a futball, tenisz, birkózás, vívás, asztali-tenisz stb. kedvelői megtalálják a sportolás lehetőségét.

KIRÁNDULÓHELYEK

Közvetlen a község mellett van a 40 holdnyi terjedelmű, fenyvesekkel, lombfakkal, eserjékkel, szép tájrészekkel, játszóterekkel, vendéglővel, cukrászdákkal kőépített, villanyvilágítással ellátott Érzséhel-liget, mely az egész Alföldön a legszebb és legnagyobb liget. A községhez közel van még két hatalmas park, a 80—80 holdas Amaliget és Pepikert, mindkettő magántulajdon, engedély mellett azonban megtekinthetők.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

az OMVESZ képviselője: a „Szarvas-Nyaralóhely Propaganda Bizottság”

B I H A R V Á R M E G Y E

VÁRMEGYEI SZÉKHELY: BERETTYÓÚJFALU

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

	oldal
Berettyóújfalú (folyóparti)	639
Komádi	+ 641
Sarkad	+ 642

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

**AZ OMVESZ BIHAR VÁRMEGYEI OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA
BERETTYÓÚJFALU.**

ÜGYVEZETŐ: TARKÓ LAJOS NÉPMŰVELÉSI TITKÁR, VÁRMEGYEHÁZA

Berettyóújfalú

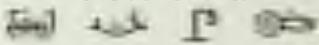

Sarkad

BERETTYÓÚJFALU

Községháza

10.896 lakosú nagyközség, Bihar vármegye székhelye. Budapesttől való távolsága 214 kilométer. A Nagy Magyar Alföld keleti részén, a Berettyó partján fekszik. Tengerszint feletti magassága 97 méter. Vizellátása artézi kutakból történik. Villanyvilágítás van a községben. Közvilágítása jó.

Középületei: Téli gazdasági iskola; községháza; ref. és róm. kat. templomok, iskolák és papi-lakok; m. kir. postahivatal; m. kir. honvédelmi tanyac; csonka Bihar vármegye székháza; vármegyei közkórház, vármegyei tisztviselőtelep; levéltérház és strandfürdő; Napközi Otthon.

Nevezetességei: Vesszőfonásra, gyékényfonásra, szalmafonásra és vászonszövésekre kiterjedő háziipar. Látványosak, de egyben nagy gazdasági jelentőségűek országos vásároai, különösen a Tiszán túlton legnagyobb méretű jószágvásárai, melyeken sokszor 1000-en felül állítják ki a járulatokat.

Műemlék: Érdekes műemlék is van a község mellett. A Budapest—Nagyvárad vonalon egyetlen Árpád-kori templom; a Usonkatorony. Megtekintésre érdemesek: a vármegye levéltára, továbbá a község szobrai és a vármegyeházán elhelyezett festmények.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: a Budapest—Püspökladány—nagyvárad-i vasútvonalon 5 óra alatt érhető el. Vasútállomás a községben.

Autóbuszon: A Debrecen—komádi vonalon közlekedő autóbusz Berettyóújfalun halad át, Debrecennek tehát közvetlen autóbusz-összeköttetése van Berettyóújfalunál. Távolság Debrecenről Berettyóújfalú vasútállomásáig 39 km. Autóbusz-viteldíj Debrecenről Berettyóújfalúig 3 P 20 fillér, térítjegy 5 P 80 fillér, weekendjegy oda-vissza 3 P 20 fillér, érvényes szombathédtól hétfő délig.

Autón: A Debrecen—Temesvár—Báziás közötti állami út halad át a községen. Négy benzinkút van és egy hordozható benzintartály.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: Bihar-szálloda vendéglővel; 18 tiszta, padlózott szoba. Minden szobában pótágyat is állíthatnak. Napi penzió 5 P.

Vendéglők: 1. Vajda Mihály vendéglője, 15 személy befogadására alkalmas. Ebédmenü 1 P, vacsora 80 fillér, napi ellátás háromszori étkezéssel 2 P. 2. Bartha Ferenc-vendéglő (azelőtt Gottfried), Ebédmenü 1 P, vacsora 80 fillér. Egy napra négy-szeri étkezés 3 P. 3. Sárreti-szálloda és vendéglő, tulajdonos Klein Ármán.

-Csonka
Bihar vm.
székháza

FÜRDŐZÉS

A Berettyón szabadfürdő. A Leventeház udvarán strandfürdő 25 méteres medencével, napozó poronddal és büfével. Kabinok.

KÓRHÁZ

Berettyóújfalun van csonka Bihar vármegye gróf Tisza István-közkórháza. (Herpály I.) Osztályok: belgyógyászat, sebészeti, szülészeti és nőgyógyászati, gyermek- és tüdőosztály. A belgyógyászat, sebészet, szülészeti és nőgyógyászat a főépületben, a gyermekosztály és a tüdőosztály külön-külön pavillonokban van elhelyezve. Huszonhét szobában összesen 147 ágy. Fekvésesarnok, diathermia, solluxlámpa, hydrotherápia, röntgen (therápiás és vizsgálati), aseptikus és septikus műtő, szülészoba, sterilizáló készülék, ruha- és ágynemű-desinfektor, szénsavas fürdő. Vizsgálatra: bakteriológiai, kémiai laboratórium, röntgen, anyagcsere-vizsgálat, serológia, 600 kötetes orvosi szakkönyvtár bel- és külföldi folyóiratokkal. Árak: elsőosztályu ellátás egyágyas különszobában napi 6 P; másodosztályu kétágyas szobában vagy többágyas kiskórteremben napi 5 P; harmadosztályu napi 4 P 50 fillér. Igazgató-főorvos: dr. Nagy Géza egyetemi magántanár.

A községben van ezenkívül még 10 orvos, akik között több szakorvos. Két gyógyszerár.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Állandó mozi, kaszinó, több tennispálya, uszoda, koresolya-, futball- és atlétikai pálya, időszakonként színház is.

KIRÁNDULÓHELYEK

Kiseb kirándulások: A csonkatoronyhoz és a Berettyóhoz. A Berettyón fürdőzés mellett horgászni, csónakázni lehet.

Nagyobb kirándulások: A szomszéd Bakonszeg községbe Bessenyei György testőrirő, a magyar felvilágosodás korának megindítója lakóházához és temető helyéhez; vitéz Kádár István sírjához. Továbbá Gáborján községbe a Berettyóparti kiserdőbe

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az OMVESZ képviselője: Szuhaneck Károly Berettyóújfalu, Kálvin-tér 8. szám.

KOMÁDI

Utcarészlet

9.698 lakosu nagyközség. Budapesttől 245 km-re.   Négy darab kitünő vizű ártézi-kútja van. Villanyvilágítás van, este a villanyszolgáltatás 1/11 óráig tart.

KÖZLEKEDÉS

Vasútállomása: Komádi, a községtől 3½ km-re van. **Autobusz:** Reggel 5 órakor indul, Berettyóújfalu pályaudvarra érkezik 6.30-kor, esallakozás, vasúttal Budapest és Nagyvárad felé; Debrecenbe érkezik 7.55-kor. Onnan vissza indul 17.25-kor; Berettyóújfalu pályaudvarra érkezik 18.10-kor s Komádiba 20.29 órakor. **Benzinút** van a község belterületén.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda (vendéglővel): Kohn Adolf szállodája 2 tiszta szobával és vendéglővel. Napi penzió 3.50—4 P. **Községi vendéglő és szálloda** Makai József bérlő kezelésében, 3 tiszta, padlós vendégszobával és vendéglővel; napi penzió 3.50—4 P. **Vendéglők:** Megyeri József polgári vendéglője igen jó konyhával; napi ellátás háromszori étkezéssel 2.20 P, ebéd 1.20 P. Csizmadia Sándor polgári vendéglője jó magyar konyhával; napi ellátás 2—2.50 P.

FÜRDŐZÉS

A Sebeskőrösnek a román határtól Komádi határán végigvonuló mintegy 25 kilométeres szakaszán, jó homokos-

fenekű vízben, homokzátonyokkal is bíró, igen jó szabad fürdőhelyek. Csónakázás és halászás a helybeli halászlársasággal hetenkint egyszer. Kőrösparton nyáron weekend-sátrak, felállíthatók.

EGÉSZSÉGÜGY

Négy orvos és két gyógyszerár helyben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Színház, társaskör, teniszpálya, tekepálya stb. Mozi minden vasárnap. Uri kaszinó.

KIRÁNDULÁSOK

A szegedi kendergyár helybeli kenderkikészítő telepe (3 km). Kőrös folyó. Nagybölönyi Bölöny József szilaspusztai kastélya (melyet a Népszínház nyugdíjalapja most örököll) igen szép parkkal és berendezéssel. Komáditól kocsin, jó uton 17 km Néhai gróf Tisza István geszti kastélya, igen szép parkkal, kocsin jó uton 20 km. Az ugrai halastó, 16 km. kocsin igen jó uton.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az OMVESZ képviselője: Pap Béni községi vezetőjegyző. Komádi.

SARKAD

Utcarészlet

12.233 lakosu szinmagyar nagyközség. Bihar vármegye legdélibb sarkában, a Fekete-Körös erdőkkel szegélyezett partján, sík vidéken fekszik, Budapesttől 230 km távolságra, tengerszint feletti magassága 92 méter. Vízellátását 5 artézi-kut és 4 Norton-kut szolgálja. Villanyvilágítás.   Ref., róm. kat. és izraelita templomok.

Nevezetessége: A történelmi kutatások adatai szerint a község még a török hódoltság előtti időben keletkezett. Sarkadi Ilona volt a vár uraője. A vár romjai még ma is láthatók a községben keresztül folyó patak partján.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Békéscsaba—Kötegyán—vésztői vonalon érhető el. A vasutállomás a községtől félkilométernyire fekszik. kövezett uton érhető el.

Autóval törvényhatósági uton közelíthető meg.

Benzinkut a piactéren.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda: „Hungária“-szálló és vendéglő 3 szobával. Teljes napi penzió, háromszori étkezéssel 3—4.50 P-ért kapható.

Vendéglők a szállodai vendéglőkön kívül az Ipartestületi, „Otthon” és „Jobb, mint otthon” vendéglőkben olcsó ellátás biztosítható.

Fizető vendéglátás: A Körös partján épült, villaszerű épületekben egész nyáron át bérelhető lakás. Ár megegyezés szerint.

FÜRDŐZÉS

Strandfürdője a Körös balpartján, mintegy 1000 holdas erdő mellett létesült.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT

Az OMVESZ képviselője: Cseresznyés József ny. társ. pénztáruok.

EGÉSZSÉGÜGY

A községtől 7 km-re, a Fekete-körös mentén nyert elhelyezést a József-szanasztorium egészségügyi intézet. 10 orvos és 2 gyógyszerár van a községben.

SZÓRAKOZÁS ÉS SPORT

Szép kávéház, kaszinó, mozgóképszínház. Kossuth-liget és egyéb szórakozóhelyek.

KIRÁNDULÁSOK

A kanyargó Körös melletti sötét nemeszék egészségügyi szempontból értékes, de a legszebb alföldi tájképeket tárja a szemlélő elé, gyönyörű kilátás nyílik a bihari, valamint a világosi hegyekre. Nevezetes kirándulóhelye az országosan ismert s a községtől pár km-nyire fekvő Remetei-esárda, nagykiterjedésű erdő közepén, a Fekete-körös partján, strandfürdővel. Általában a község egyike a Magyar Alföld legszebb fekvésű, természet szépségeiben gazdag községeinek.

CSANÁD-ARAD ÉS TORONTÁL K. E. E. VÁRMEGYÉK

VÁRMEGYEI SZÉKHELY:

	oldal
Makó m. város	645

NYARALÁSRA ALKALMAS (BESZERVEZETT) KÖZSÉGEK:

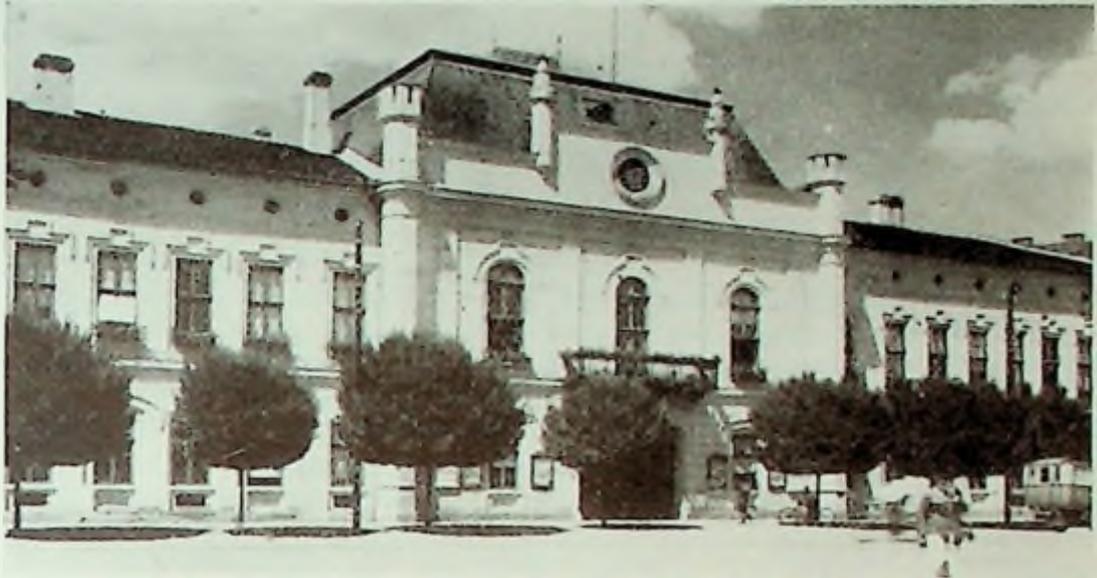
Apátfalva	648
Mezőhegyes	649

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

AZ OMVESZ CSANÁD, ARAD ÉS TORONTÁL VÁRMEGYEI
OSZTÁLYIGAZGATÓSÁGA, MAKÓ.

ÜGYVEZETŐ: MACHALEK SÁMUEL IRÓDAIGAZGATÓ, VÁRMEGYEHÁZA.

MAKÓ M. VÁROS

Városháza

Makó a Maros folyó jobbpartján fekvő, színmagyar megyei város, 35.824 lakossal. A határában talált leletek bizonyítják, hogy területe már a honfoglalás idejében is lakott hely volt. Legrégibb műemléke az Árpádházi királyok korabeli templom romja, amelyet az 1934. évben a régi alapokra, eredeti nagyságban újjáépítettek. Rohamosan fejlődő város. Halárának Istenáldotta földje termő a kanadai búzát is felülmúló nagy sikértartalmú búzát és az édesizü, tavaszig elálló, világhíru makói bagymát. Lakosai belterjesen gazdálkodó őstermelők. A város Budapesttől vasúton 223 km., Szegedtől 33 km. távolságra fekszik. A vármegye székhelye, állami közhivatalok megyei központja. Egyházlata száraz, meleg. Vízellátását 44 artézi-kút szolgáltatja. Világítása: villany. róm., kath., 2 ref., magyar, szerb, gör. kat., ág. evang. és izr. templom. A város főterén áll Pásztor János szobrászművész hatalmas alkotása, a Hősök szobra, a Kossuth-szobor és a most felállított Návay Lajos-szobor.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton: Budapest—Szeged (átszállás)—Makó. Menetidő: Budapest—Makó személyvonattal 5½, gyorsvonattal 4 óra. Az állomásról rendszeres **autobuszjárat** van a város főterére, ahonnan esatlakező autobuszjáratok indulnak Tótkomlós, Kövegy, Pátvaros, Püspöklele községekbe. Autobuszon kívül autótaxik és bérkocsik bonyolítják le a városban a személyforgalmat. **Öl benzintöltő-állomás** és garázsok állanak az autók rendelkezésére. A város az állami műutak elágazóhelye. A Szeged felől jövő út itt hatfelé ágazik el és pedig: Püspöklele, Hódmezővásárhely, Tótkomlós, Mezőhegyes, Csanádpalota és Nagylak felé. Az utak karbantartottak, autózásra megfelelőek, a KMAC utjelzőivel.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Szálloda és vendéglők: **Korona-szálloda** a város főterén épült, 27 szobás, az 1930. évben épült új szárnyában teljesen modern szobák (fürdőszobával) állanak rendelkezésre. Szobaárak: egyágyas napi 3—4 P, kétágyas napi 5—7 P. Napi penzióárak: szobaár + 3 P. A szálloda vendéglőjében menüárak: ebéd 1.20—1.50 P, vacsora

1.20 P. Hosszabb, legalább egyheti tartózkodásnál napi penzió 5 P. Turista-elhelyezésnél még nagyobb kedvezmények. A szálloda kávéháza és nyári kerthelyisége igen látogatott.

Gödör-vendéglő éttermei és kerthelyiségei szintén a város főterén vannak. Kifünő ételeiről és italairól híres. Éttermi árak ebédmenü 1.20—1.50 P, vacsora 1.20 P — **Iritz-vendéglő** a vármegyeházával szemben. Éttermi árak: ebédmenü 1.20—1.50 P, vacsora 1.20 P. Saját gyártmányu „Iris” likőrök, konyak, kifünő ételek és italok. A vendéglőkben és kávéházakban elsőrendű cigányzene.

Fizető vendéglátás a legkülönbözőbb igényeknek megfelelően.

FÜRDŐ

A város természetes nyári fürdője a marosi partfürdő (strand). A fürdő a Marospart erdeitől körülvéve, gyönyörű ősfák tövében terül el. A város középpontjától 2.5 km. távolságra fekszik. Fürdőidény: május 15—szeptember 15. Fürdőidényben állandó autbuszjárat van a fürdőbe. A fürdőben többszáz kényelmes kabin, hatalmas felső és alsó homokstrand, fekvőhelyek, zuhanyok, tornafelszerelés. A strandvendéglő hideg és meleg ételeket és italokat julányos áron szolgáltat ki. A fürdő vízterülete 50.000 m², a homokstrandjai 10.000 m², a víz hőfoka nyáron 20—25° C.

KÓRHÁZ

A városban Csanád vármegye Szt. István-kórháza fogadja be a betegeket. A kórháznak sebészeti-, bel-, fül-, gége-, bőr-, elme-, nőgyógyászati-, szemészeti osztálya van modern felszereléssel. A kórházi ágyak száma 286. A városban 35 orvos és 8 gyógyszerész van.

NYARALÁS, ÜDÜLÉS

A nagy gonddal összeválogatott, százféle ősrégi fával biró Horthy-park igen kedves üdülő- és szórakozóhely. Cukrászda, iézenék. A város terein szép sétányok vannak pihenőhelyekkel. A Marosparton levő erdők weekend-házak felállítására, egész napi kirándulások helyéül igen alkalmasak. Halászat, vízisportok üzhetők, az erdők pormentes levegője, csendje üdülőknek, pihenőknek elsőrendű. A Marosparton levő szőlőskertek nyaralóiban lakás, esetleg ellátás kapható.

Erdői nt a strandfürdőhöz

SZÓRAKOZÓHELYEK

Kávéházak, cukrászdák, 2 állandó mozgóképszínház, nyári színház, városi és marospartí vendéglők stb.

SPORT

A városban több sportegylet működik. A Makói Atlétikai Klub (MAK) és a Makói Torna Klub (MTK) tagjai a sport minden ágát űzik. Sporttelepeik könnyen elérhető helyen vannak nagy tribünákkal. Mérkőzések idején autbuszjáratok. A makói evezős-, vívó- és fémiszklubok felszerelése mintaszerű.

KIRÁNDULÓHELYEK

Tavasztól ősziig a Maros utolérhetetlenül vadregényes vidékeinek felkeresése igen kellemes szórakozást nyújt. A part minden szakaszán más és más szépségek várják a kirándulókat. A marospartí vendéglőkben az étkezés jó és olcsó. Csónakkirándulások Szegedre, vagy felfelé a Maroson a trianoni határ mellett Apátfalvára, ahol gyönyörű, színes népviseletben gyönyörködhet a kiránduló. A város lanyavilága a maga különös életével és szépségeivel tanulságos látványosság, kellemes szórakozást nyújt.

Parkrészlet

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT:

Makó város idegenforgalmi irodája.

APÁTFALVA

Maros folyó

5581 lakosu színmagyar nagyközség. Budapesttől való távolsága 220 km., Makótól 10 km. Vízellátását 4 artézi kut szolgáltatja. Villanyvilágítás. Róm. kath. templom. Hősi emlékmű.

KÖZLEKEDÉS

Vasuton a Budapest—szegedi vonalon 5½ óra alatt érhető el. Naponta több vonatpár közlekedik. Vasutállomás a község belterületén. **Benzinkut** Makón, a községtől 10 kilométerre.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

Fizetővendéglátás (szervezett). a) Penziószerű ellátás: Egyes nyilvántartott gazdáknál átlag napi 2.50—3 P-ért biztosítható. b) Csak lakás: Lakások napi 50 fillértől 1 P-ig kaphatók.

FÜRDŐZÉS

A Maros folyó partja árnyas gyümöl-

csősökkel van szegélyezve, vize fürdésre alkalmas.

EGÉSZSÉGÜGY

2 orvos és gyógyszerár van a községben.

SZÓRAKOZÁSI ÉS SPORTLEHETŐSÉGEK

Tenniszpályák.

KIRÁNDULÓHELYEK

A Maros folyón igen szép kirándulások tehelők. Nagyobb kirándulások Szegedre, vagy a mezőhegyesi államj kincstári 30.000 holdas méneshirtokra, ahol cukorgyár, villanytelep és kenderkikészítőgyár is van.

FELVILÁGOSÍTÁST NYUJT az OMVESZ képviselője: A községi előljáróság.

MEZŐHEGYES

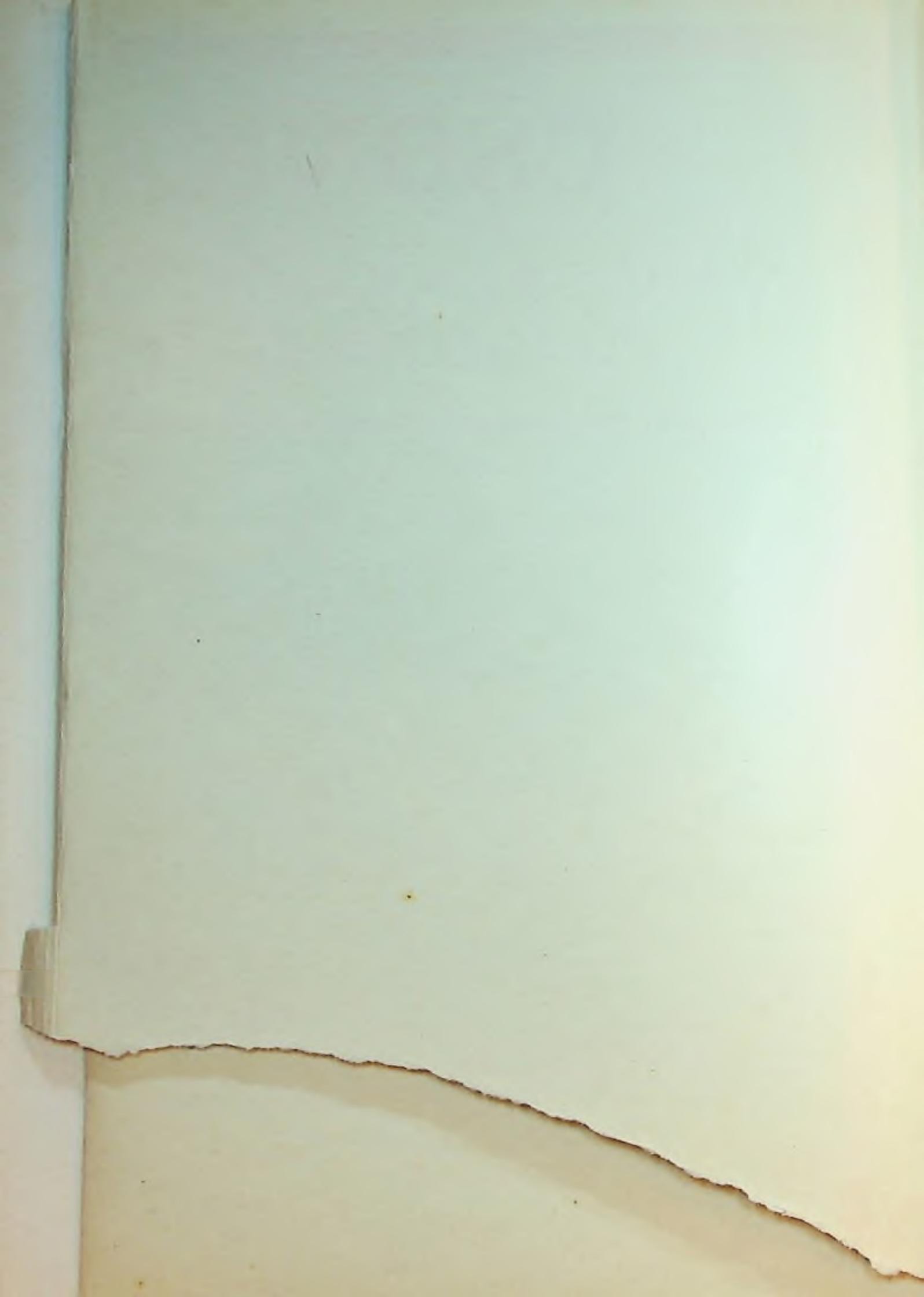

Legelő ménes
Foto:
Dr. Posa László

8359 lakosu magyar anyanyelvű nagyközség Budapesttől való távolsága 261 km., Makótól 38 km. Róm. kath. és ref. templom. Budapesttől Szegeden, vagy Kerekegyházaán át egyaránt 6 óra alatt érhető el. A község határában van a világhírű állami ménesintézet.

Az 1785-ben alapított világhírű mezőhegyesi m. kir. állami ménes Nonius, Gidrán és angol félvér (Furioso és North Star) törzsekből, illetve ménesekből áll. A kitűnő gazdasági és tüzérségi lovakat szolgáltató Nonius-törzs a napoleoni hadjáratok alatt Franciaországban zsákmányolt és 1816-ban Mezőhegyesre került, ott 22 évig fedezett Nonius senior nevű angol-normand ménről származik. A sárga színéről is közismert kiváló Gidrán-törzs megalapítója egy Gidrán senior nevű eredeti arab mén után Mezőhegyesen született Gidrán I. mén volt. A nehezebb angol félvér-típus legkiválóbbjait szolgáltató mezőhegyesi félvér ménes pedig az 1841-ben odakerült Furioso és 1852-ben behozott North Star angol telivérmenek után származik. A ménes központjában elhelyezett törzsmének, fiatal ménnek és a külső ménesekben elhelyezett anyakancák és esikőévjáratok remek lótványt nyújtanak még a lótenyésztésben kevésbé tájékozott látogatóknak is. A ménessel kapcsolatos, de külön igazgatott ménesbirtok, egy tagban 30.088 k. hold kiterjedésével, műtásterű berendezésével, kiváló állattenyésztéssel, termékeny sík talaján buja növénytermelésével, sok mezőgazdasági ipartelepével (cukorgyár, 7 répaszeszfőzde, kenderkikészítő telep, utóbbi villanyteleppel kapcsolatban, malom, téglagyár, hatalmas gépműhely, iparvasút, állati hullafeldolgozó stb.) a tanulságos lótnivalók hosszú sorozatát nyújtja. Világhírű az 1860-ban alapított magyarfajta lörzsgulya, a különö testfejlődésű és a tejelésben is rekorder simmentháli tehénészet, a mangalica és yorkshire sertésenyésztés, előbbi nagy hizlalással, a nagytestű és rekord nyírósúlyu fésűs merinó juhászat. Érdekes az ujabkeletű bívalyenyésztés és a különálló növénynevelő telep, mely elsősorban a birtokon főleg termelt buza, tengeri, kender, len, árpa, zab és takarmánynövények nemesítésével foglalkozik. Az uradalom jelentős őz-, nyul- és fácánállományával különö vadászati lehetőséget nyújt. A ménesintézet meglekintését a Földművelésügyi Minisztérium engedélyezi elsősorban lótenyésztők, gazdák, szakemberek és gazdasági szakiskolák hallgatói részére

IPARI ÉS KERESKEDELMI SZAKMAJEGYZÉK BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSOK

B A J A

AUTÓJAVÍTÓÜZEM:

Cserba Ferenc autóműhelye. Bérautó.
Batthyány u. 14.

BŐRKERESKEDES:

Prelsz Béla és Fia, Prohászka u. 5.

BÚTORKERESKEDES:

BOLLAK BÚTORÜZLET. Nagy raktár,
Kossuth L. u. 23. Tel.: 104 és 184.

CIPÓKERESKEDES:

Katavinka cipőüzlet, Br. Eötvös u. 2.

CUKORKAÜZEM:

Risztics Szilárd Fiai cukorkaüzeme és
kereskedése. Zichy Bódog tér 4. Tel.:
391.

CUKRÁSZDA:

Peagils cukrászda, az úri közönség ta-
lálkozóhelye.

DIVATÁRUKERESKEDES:

Csábi Divatáruház. Jöminőségű textil-
árak raktára, G. F. B.-harisnya, Sís-
ters fürdőruha főlerakata.

Reinhardt Divatesernök. Vörösmarty u.
4. Tel.: 188.

DIVAT- és CIPÓKERESKEDES:

Fischer Pál Rt. divatüzlete, Eötvös u. 2.,
cipőraktár Zichy Bódog tér 4.

FÜSZER- és CSEMEGEKERESKEDES:

Hj. Cserba György, Erzsébet királyné
út 4.

HENTES és MÉSZÁROS:

Makay-nál felvágottkülönlegességek, hen-
tesárak. Batthyány u. 18. Tel.: 401.

KÁVÉHÁZ:

NEMZETI SZÁLLODA, Szent István tér,
KELMEFESTŐ- és VEGYTISZTÍTÓ:
Pálesics Pál, Kígyó u. 5. Tel.: 392.

LÁTSZERÉSZ:

Békel optika, fotószaküzlete, Központi
szálló mellett.

LÁT- és KÖTSZERÉSZ:

Majtinszki Lajos lát- és kötszerész, fotó-
és sportáruszaküzlet. Tel.: 346. Tóth
Kálmán-szoborral szemben.

MŰSZERÉSZ:

Horváth Vilmos ég. Kerékpár, fogép.,
fegyver, sportcikkek.

ÓRÁS- és ÉKSZERÉSZ:

Gebhardt Dezső. Nagy raktár; 105 év
előtt alapítva, feltétlenül megbízható.

Sziklai Márton, Zichy Bódog tér 2.

SZŰCS:

Mormer Ferenc szűcsmester, Erzsébet ki-
rályné út 14.

TEJÜZEM:

Redey József belvárosi tejüzeme. Fő-
üzem: Takarékpénztár u. 1. Fióküzlet:
Arany János u. 2. (Drescher-ház). Tel.:
288.

TEXTILÁRUKERESKEDES:

Baja látványossága a 113 éves REICH
FARKAS FIAI cég divatáruháza.
Nagy választék. Selyemárak, sző-
vetek, szőnyegek, függönyök és
menyasszonyi kelengyék.

VIRÁGKERESKEDES:

Vitéz Hódy „VIRÁGVILÁGA”, Baja első
virágcsarnoka.

DEBRECEN

ANTIQUARIUM:

Aéél könyv, papír, Szécbényi u. 2.

DROGÉRIA:

Józsa és Jóna drogéria, Kossuth u. 6.

GARAGEOK:

Belvárosi Garage

Ferenc József-ut 41.
Telefon: 24—28.

Éjjel-nappali szolgálat!

Opel Service, eredeti Opel alkatrészek.
Alvázkezelés. Magasnyomású zsírozógéppel, petroleumspriccel. Modern szerelőhíd. Fűtött garage, csukott bokszok. Kocsik karbantartása. Benzin, olaj, autógumi. Modern, üzembiztos, kényelmes bérautók megrendelhetők bármikor, bárhová mérsékelt díjszabás mellett. Órabéres fuvarok.

Pufaky Garage, Erzsébet út 32. Tel.: 32—52. Benzin-, olajállomás, garage, állandó nagy alkatrész raktár, autófelszerelési cikkek és Semperit-képviselet.

Központi Garage

**Bérautófuvarozási
vállalat**

Cégt.: SZIKSZAY SÁNDOR
Debrecen, Ferenc József-u. 60.

Telefon: 12-45 és 17-70.

SZOLGÁLAT ÉJJEL-NAPPAL.

Utasoknak: Bérautó helybeli és vidéki utazásra, kirándulásra, üzleti útra. Csukott, modern, elegáns kocsik. Legelőszöbb díjszabás. **Autósoknak:** A legmodernebb garage. Külön bokszok. Központi fűtés. Előzékeny, pontos kiszolgálás. Éjjel-nappali szolgálat. Napi és havi olcsó bérletek.

FÜZÖSZALON:

Komáromy Fűzőszalon, Kossuth-u. 11.

GÉPJAVITÓÜZEM és VASÖNTÖDE:

Trnka Ferenc Fiai, Barna u. 3.

GUMIÁRU KÉSZÍTŐ- és JAVITÓÜZEM:
Othón Lajos, Ferenc József út 7.

**GYOMORÉGÉSNÉL, HURUTOS
BÁNTALMAKNÁL BEVÁLT A**

CSOKONAI ÁSVÁNYVIZ

**A DEBRECENI HŐFORRÁS
SZÉNSAVVAL
TELTETT VIZE**

GYÓGYSZERTÁR:

Mihalovits Jenő gyógyszerlára, Ferenc
József út 31.

IPARMŰVÉSZETI CIKKEK:

Heller Jenő, Révész tér 1.

KÁVÉBEHOZATAL:

Meinl Gyula R.-t.

Magyarország legna-
gyobb kávészaküzlete.

Közismert minőségű

kávékeveréseit

tea-, csokoládé-,
bonbon valamint
egyébb készítmé-
nyeit helyi fiokjá-
ban is beszerezheti

DEBRECEN
Ferenc József-u. 20

KELMEFESTŐ és VEGYTISZTÍTÓ:
Boros József, Ferenc József út 77.

Kuncz József, Péterfia u. 30 és Szent
Anna u. 2.

KEZTYŰS és KÖTSZERÉSZ:

Hammerli J., Ferenc József út 16. Kez-
tyűk gyári árbán.

Schöu Sándor, Ferenc József út 11. Tel.:
11—55. Keztyű, hárshya, kötszer.

VASKERESKEDÉS:

Böszler és Dávid, Ferenc József út 7.
Vaskereskedés, löszer- és löporárusítás.

Sesztina Lajos

Vas nagykereskedés

(Alapította SESZTINA
JÁNOS 1819-ben)

Cégtulajdonosok:

Sesztina-Nagybákay Jenő és Nagybákay Antal

DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-UT 13

Ipari, mezőgazdasági és
háztartási vasárucikkek
eladása kicsinyben
és nagyban.

TELEFON: 20-06 és 15-48.

GYŐR

AUTÓJAVITÓÜZEM:

VESTEND autóüzem, Szt. István út 33.

GYÓGYSZERTÁRAK:

ARANY SAS gyógyszer-tár, Rosletter János, Kossuth L. u. 20.

VÁROSI GYÓGYSZERTÁR, Kazinezy u. 11.

SZT. LÁSZLÓ gyógyszer-tár, Vennes út 58.

ILLATSZERTÁR és FOTÓSZAKÜZLET:

APOLLÓ illatszertár és fotószaküzlet, M., Deák Baross u. 33.

KALAPKÉSZÍTŐ (női):

ELSŐ GYŐRI NŐI KALAPGYÁR, Tóth M., Deák-u. 5.

KÁVÉHAZ:

HUNGÁRIA KÁVÉHAZ, Baross u. 23.

ÓRAS és ÉKSZERÉSZ:

Sas Henrik, Baross u. 35., Royal mellett.

PÉNZINTÉZET:

ANGOL-MAGYAR BANK RT., Győri fiók. Baross u. 35. Tel.: 715.

SAJTÓVÁLLALAT:

GYŐRI NEMZETI HIRLAP. Keresztény politikai napilap.

TANSZER-, JÁTÉK-, SPORTÜZLET:

„TAKATS” tanszer-, játék- és sportüzlet, Baross út és Andrássy út sarkán.

ÜVEG- és PORCELLÁNKERESKEDEÉS: Anhalzer és Társa, Baross u. 5.

DROBNI üveg és porcellán, Szt. László kir. u. 11.

PÉCS

AUTÓJAVITÓÜZEM:

Belvárosi Garage — Autómozgó Service, Munkácsy Mihály u. 35. Tel.: 26—72.

AUTÓSZAKÜZLET:

Somogyi autószaküzlet, Széchenyi tér. 2.

BUTORGYÁR:

Friedmann Bútorgyár, Rákóczi út, Deák út sarkán.

BUTORKERESKEDEÉS:

Klein Béla, Deák u. 3.

CIPÓKERESKEDEÉS:

Pollák Jakab, Irgalmasok u.

DIVATÁRUKERESKEDEÉS:

Gyenes Béla, Irgalmasok u. 6.
Körösi, Király u. 12.

ERNYŐÜZEM:

Pollák Elemér, Zrínyi u. 2.

ÉTTEREM és GRILL:

Skergula Ferenc, étterem és grill, Király u. 5. Tel.: 15—08.

FÜSZER- és CSEMEGEKERESKEDEÉS:

Pécs-Baranyai Keresztény Szövetkezet. Főüzlet: Jókai tér 11. Tel.: 13—20.

GARAGE:

Mecsek Garage, Rákóczi út 34.

HITELIRODA:

Miért vásárol Ön

a »Hitel Otthonon«

keresztül készpénzárán?

Mert: vásárlása után nem fizet sem kezelési, sem kiértékelési, sem egyéb költséget, tehát valóban készpénzáron vásárol.

Iroda: TAUSZGYULA BANK

Király u. 22/a. sz.

ILLATSZERTÁR:

Kossuth Illatszertár, Kossuth L. u. 16.

JÁTÉK- és HAZTARTÁSI GYAKORLATI KERESKEDEÉS:

BUDAPESTI REISZ ÁRUHÁZAK Irodája, Gyenes Miksa, Irgalmasok u. 6.

KÁVÉHAZ és ÉTTEREM:

„KORZÓ” Kávéház és Étterem, Színház tér. Tel.: 30—00.

KÉZIMUNKA- és FONALKERESKEDEÉS: Reich Jenő, Irgalmasok u. 5.

KIOSZK:

Sétaléteri Kioszk. Tel.: 27—66.

KÖNYVKERESKEDES:

Szent István Társulat, Széchenyi tér 17.

KÖNYVESBOLT és ANTIQUARIUM:

Szukits Könyvesbolt és Antiquarium,
Király u. 31.

ÓRÁS és ÉKSZERESZ:

Bálint István óra- és ókszernagyraktár,
Király u. 11. Tel.: 14—67.

RÓFÓS- és DIVATÁRUKERESKEDES:

Hirsch és Pollák, Irgalmasok u. 4.

RUHAKERESKEDES (női):

Stern Miksa, Király u. 23—25.

SZÁLLODA és ÉTTEREM:

Vasúti Szálloda és Étterem (Gríesz), az
állomás mellett.

SZÁLLODA és GARAGE:

Excelsior Szálloda garage-zsal, Főrene
József út 18.

VAJ- és SAJTGYÁR:

Neumann Sándor Tejgazdasági Vállalat,
Fehérvári út 9. Tel.: 31—64.

STRANDFÜRDŐ:

Nyaráljon PÉCSETT

a városi
**Strand-
fürdőben**

*a festőien szép és nagy-
terjedelmű Balokányi-
ligetben*

*Homok és napfürdő! Játék és
tornaszerek! Árnyas sétányok,
pihenőhelyek! Vendéglő, zene
tánc! Sport, üdülés, szórako-
zás és pihenés!*

S A L G Ó T A R J Á N

BŐRKERESKEDES:

FRIEDMANN DÁVID, Fő u. 102. Ha
jól és olcsón akar vásárolni, Fried-
mann bőrkereskedőhöz kell ellátogatni.

BUTORKERESKEDES:

Friedmann bútorszalonok, háló-, szalon-,
ebédlő- és konyhaberendezések, szalon-
ok, matracok dús választéka.

CIPESZ:

Orlik Gyula úri és női cipészmeister, Fű-
leki u. 24. Si-, turista-, vadász-, futball-
cipők raktáráról is. Turistáknak javítá-
sok azonnal készülnek. Jutányos árak.
Ezüstéremmel kitüntetve.

CUKORKAKERESKEDES:

Pullmann Mátyás, főtéri állomással szem-
ben.

CUKRÁSZÜZEM:

PEÉSZ ÁRPÁDNÉ, Fő u. 23. Tel.: 130. Ca-
korka-, csokoládé-, cukrászsütemény-
különlegességek. Villanyerőre berende-
zett fagyalt- és gesztenyepürézem. A
sport minden ágában díjtalan felvilá-
gosítás.

CSEMEGEEKERESKEDES:

Bóna Istvánné, Erzsébet tér 1. Cukorka,
csemege, gyümölcs, fagyalt, tejtermé-
kek, pék- és cukrászsütemények, friss
felvágottak, málnaszörp, állandóan kap-
ható. A főtéri állomástól jobbra 2 perc.

CSOKOLÁDEKERESKEDES:

CSOKOLÁDEHÁZ, Fő u. 36.

DIVATÁRUKERESKEDES:

Blayer Farkas, Fő u. 98., legolcsóbb be-
szerzési forrás.

vitéz DOMÁNY GYÖZŐ, Magyar Divat-
árú Kft., a főtéri állomással szem-
ben. Női és férfi divatkülönlegessé-
gek raktára.

Fischer Mór, Mátra Divatház.

M. Nagy Lajos, úridivat, sport, szövet.
Fő u. 23. Tel.: 138.

Weisz Gyula, Fő u. 43. Divatújdonságok
beszerzési forrása. Márfia Árpád és
Borsalino kalapok állandó raktáron.

FÉNYKÉPESZ:

ALMÁSSY ANNA fényképészeti műterme
Erzsébet tér 11. Amatőr munkát vállalok.
Filmek, lemezek állandóan raktáron.

FODRÁSZÜZLET:

Cserven Sándor, városi üzlet: Fő u. 61.,
főüzlet: acélgár. Mindig szép lesz
frizurája, ha douerját, víz hullámját,
vasondolását Cserven hölgyfodrász-
nál csináltatja.

FOTÓSZAKÜZLET:

LÁSZLÓ GYÖRGY FOTÓSZAKÜZLETE.

FÜSZER- és CSEMÉGEKERESKEDEÉS:

Meghízható fűszer- és csemégek árúkat a
salgótarjáni **TÖREKVES** szövetkezet-
nél.

FÜSZER- és GYARMATÁRUKERES-
KEDÉS:

Klein L. Márkus, Karacs u. 11. Fűszer-,
gyarmatárú- és lisztnagykereskedő és
só nagy raktár.

FÜZŐ- és KALAPKERESKEDEÉS:

Turul fűző- és kalapházban legolcsóbban
vásárolhat. Szolid árak. Városháza
mellett, Fő u. 50.

GYERMEKRUKIA- és RÖVIDÁRUKERES-
KEDÉS:

Farkas Rezső, Fő u. és Fő tér sarok.
gyermekruhák és rövidárúkat.

HENTES és MÉSZÁROS:

Káposztás Gyula, Fő u. 8. Tel.: 102.

KELMEFESTŐ és VEGYTISZTÍTÓ:

SZILÁGYI SÁNDOR kelmefestő, Sal-
gótarján, Fő u. 21. Első salgótarjáni
gőz- és géperőre berendezett kelme-
festő és vegytisztító üzeme.

KORCSMÁROSOK:

Gadó János, Fő tér 4. Hideg és meleg éle-
tek kaphatók.

Schwartz Zoltánné, elsőrendű borok ki-
mérése.

Vastagh János, jó fajborok állandóan
kaphatók.

ÓRÁS és ÉKSZERÉSZ:

Spilberger László, raktáron tart óra- és
ékszerkészletet, fényképező- és fotó-
cikket. Szolid árak. Nagy választék.

RÁDIÓKERESKEDEÉS:

Szántó Testvérek, rádió- és sportcikkek
Tel.: 72.

TEJIVÓ:

Melicheresik József, Erzsébet tér 1, tej-
ivója a főtéri állomástól egy percre.
Turisták, eserkészek, nyaralók, átuta-
zók friss tejet, vajot, sajtot, halkon-
zerveket, felvágottat kaphatnak.

VENDEGLŐK:

Aki jól akarja érezni magát, az ker-
resse fel

Bodó Lajos

vendéglője

Fő u. 80. — Tel.: 65., a főtéri állo-
mással szemben. Elsőrendű étkezés,
különő fajborok, szolid kiszolgálás.
Elsőként a közkezdett Teleki Pista
virgányzenekara játszik.

JANCSOVICS KÁROLY polgári ven-
deglője és étterme Konyhája izle-
tes, családias adagolású menü-
rendszer. Különő zónák, borok.
Szolid árak. Jóhírű cigányzene.
Nagy különtermek turistacsoportok
részére.

Jóvári Mihály, Kassai sor 11.

Oláh Géza, hideg és meleg ételek állan-
dóan kaphatók.

Szabó Pál „Feketelegyémánt” étterem, Fő
tér 1.

Ungar Gábor vendéglője. Alapítva 1920
évben.

Acélgyári Élelmezési Üzlet és Kaszinó

zsarnól Zsarnay Zollán kezelésében

Állandóan hideg és meleg étetek, italok, esemeges, háztartási-, textil-, úri és női divat-, edény és üveg-, kötött és szövött-, rövid-, papír- és bélyeg és irattételek, Pontos és előzőkeny kiszolgálás. Pékszik a salgóti útvonalon, az Acélgyár szívében.

S Á T O R A L J A U J H E L Y

DIVATÁRUKERESKEDÉS:

BLUMENFELD JENŐ ÉS FIAI divat-üzlete.

ÉTTEREM:

A **KAZINCZY ÉTTEREM**-ben és falatozó hentesüzletben étkezhet a legolcsúbban és legjobban. Tulajdonos: **TUBA JÓZSEF**.

FÜSZER-, FESTÉK- és VASÁRUKERESKEDÉS:

Bj. KLEIN JAKAB, fűszer, festék, vasárú, építkezési anyagok. Wekerle tér 1.

FÜZŐ- és HASKÖTŐKESZÍTŐ:

LIPSITZ IGNACNÉ, fűző- és haskötő-speciálista, Rákóczi u. 2.

GUMIJAVÍTÓÜZEM:

FELDBRANDT ÁRMEN gumójavítóüzeme, Rákóczi u. 20.

ILLATSZERTÁR:

DR. ROTH JÓZSEFNÉ „Roto” illatszertára, Rákóczi u. 1.

TEXTILKERESKEDÉS:

STEINDLER TESTVÉREK, textil- és divatárú, Horthy M. u. 14.

S O P R O N

CIPÓKERESKEDÉS:

„**LUXOR**” cipőház, Várkerület 73. Tel.: 8—69. Választékban, árban, minőségben vezet.

DIVATÁRUKERESKEDÉS:

RAIDL-nál fűzőcikkék nagy választékban, Várkerület 89. Tel.: 8—60.

EMLEKTÁRGY KERESKEDÉS:

LOBENWEIN OSZKÁR, Várkerület 71.

Tel.: 6—21. Művészi képek és dísz tárgyak.

GLASER BÉLA, Várkerület 65. Tel.: 1-38. Finom ajándéktárgyak.

KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS:

SCHWARZ KÁROLY, Várkerület 67.

MŰ- és RÉGISÉGKERESKEDÉS:

ROSENSTINGEL, Várkerület 127. Tel.: 4—41.

S Z E K S Z Á R D

CIPÉSZMESTER:

Buday József cipésmester, Széchenyi u. 19. Az 1937. évi országos ipari kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

CUKRÁSZDA:

Bátló Zoltán, Széchenyi u. 19.

TOKAJ

FÜSZER- és VEGYESKERESKEDÉS:

Azary József, Fő u. 27.

VESZPRÉM

BÜTORKERESKEDÉS:

Deutsch István, Kossuth L. u. 3.

CIPÓKERESKEDEÉS:

Rothauser Géza cipőraktár, Rákóczi út 3.

CUKRÁSZDA:

Sillfel cukrászda, Kossuth u. és Rákóczi tér.

DIVATÁRUKERESKEDÉS:

Welsz József divatháza, Szabadság tér 2.

DROGÉRIA és FOTÓSZAKÜZLET:

Glaser Dezső, drogéria és fotószaküzlet, Szabadság tér 7.

DRÓTKERÍTÉS- és SODRONYKÉSZÍTŐ:

Ifj. Pásztory Ferenc, drótkerítés- és sodronykészítő, Jókai M. u. 8.

FOTÓSZAKÜZLET:

Regényi József rádió- és fotószaküzlet, Szabadság tér 1.

FÜSZER- és CSEMEGEKERESKEDÉS:

Böhm Oszkár, Kossuth L. u. 25.

JÉG- és SZIKVIZGYÁR:

VESZPRÉMI VENDÉGLÓS-KÁVÉS-MÉ-
SZÁROS IPAR ÉS KERESKEDELMI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG. Tel.: 5 és 348.

KÖTSZERÉSZ:

Peer Ottó orvosi kötszerész és műszerész, Horthy M. u. 1.

PAPIRKERESKEDÉS:

Egyházmegyei Könyvnyomda, Könyv- és
Papírkereskedés, Gizella tér 2. Tel.:
126.

PÉNZINTÉZET:

Farkas és Korein bank- és váltóüzlet,
Szabadság tér 1.

RŐFŐS- és DIVATÁRUKERESKEDÉS:

Klein Lajos rőfősárúkereskedése, Kossuth
utca.

SZÁLLODA:

Korona Szálloda, Kávéház és Étterem,
Megyeház u. Tel.: 117.

SZÜCS- és SZÖRMESZALON:

Wittmann szücs- és szőrmeszalon,
Kossuth L. u. Tel.: 85.

TEXTILÁRUKERESKEDÉS:

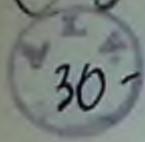
Hamburger Sándor és Fiai, Gizella tér 4.

ÜVEG- és PORCELLÁNKERESKEDÉS:

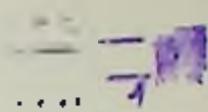
Braun, herendi műtárgyak, Városházzal
szemben.

30

— 11

1982

2 449400 494048

2-1-1-910-019101-8

MEGYEI KÖNYVTÁR, SZENTENDRE

